

ԲԵՐԱԿԱՆՈՒԹԻՒՆ

ԳՐԱԲԱՌԻ ԵՊՈՒՒ ՀԱՅԱԸ

ՕՐՆ ՍԵՌԻ

Շարաքեցեալ Աշխատասիրութիւն Տէր
Սիւնիարայ Վարդապետի Արաստաց
այ Արայ Հայր կոչեցելոյ :

Ի վարժաւան նորանոց աշակերտաց դասա
տան խրոյ : Եւ ՚ի յօգուտ սչլոյ ամենից
որք ունին զփափաք, ՚ի դաւելիմս խնաստից
Վրամբ Վերահանութեն մտանելոյ :

Եւ որպարութիւն ՚ի լոյս ածեցեալ ջանին Լաչկա
որութիւն նոյնոյ :

Ի Բաւս Տանկայելոյն Յետոտի, Ե ՚ի դարին Սոյ
խրոյ Աշխորհնեցելոյ :

Յամի տեառնս 1739: Յունվարի 21.

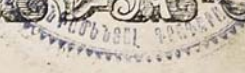
Ի Հայրապետութեան Տէր Կարապետի Հայոց
Կաթողիկոսի :

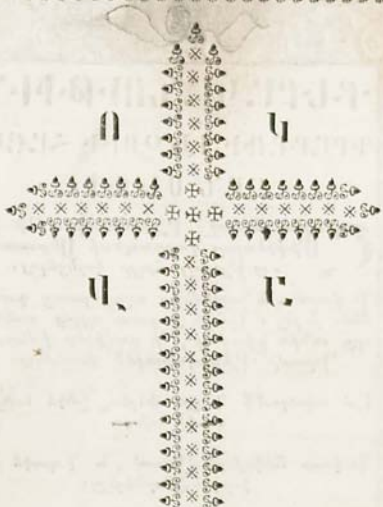
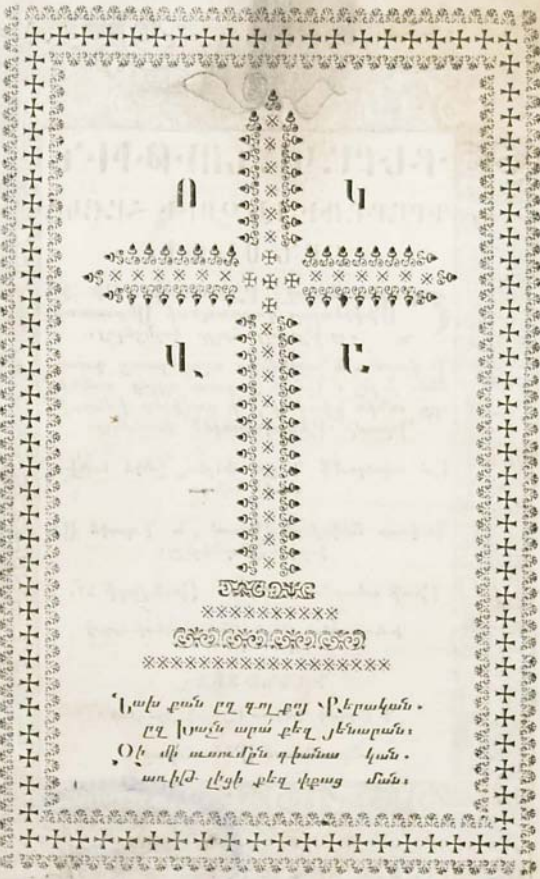
Ի Վե՛ն Ե Տ Ի Կ .

Ի Տղտի Պ-Յի-Ս-Ս Լ-Գ-Ի-Ի Զ-Ե-Լ-Ե-Ի :

Հրամանաւ Սեճաւորաց :

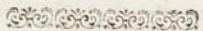
17
605

ՄԱՐԿՈՍ

XXXXXXXXXXXX

XXXXXXXXXXXXXXXXXXXX

Նախ քան ըզ գլխոյ Վերական .
ըզ խաչն արա՛վ քեզ յեսարան :
Օ՛ր մի սասու՛մըն գիտնա՛ս կան .
առի՛նք լիցի՛ քեզ վեց՛ս ման :

Թալէտ բազմութիւնք զբաղանացս, և յողհաղիմի պարաւանդութիւնք առ զանազան դործս վերապայտար զնէրէին ինձ բուն արկանել զայսմանէ դործոյ, սակայն սախումն հարկաւորութիւն, և Թախանձումն բաղմոց, և մանաւանդ սիւտայութիւնն մեծազունեղ առ ՚ի դիւրացուցանել զուսումն քերականութե՛ն նորավարժից աշակերտոց մերոյս դասատան՝ արարին զմեզ ձեռնամուխ,

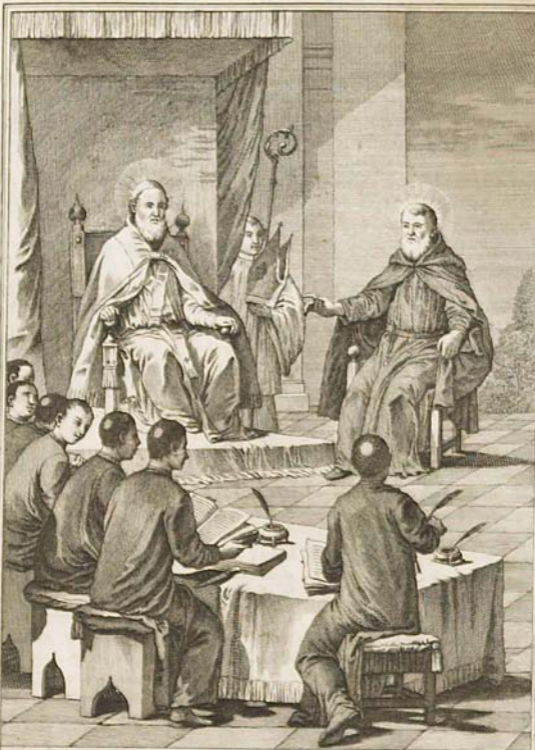
Լճ զի (սճ յայտ է ամենից) յաղի մերում առ ներկայս ոչ քոյր տարգրեցեալ լիակատար բառարան՝ յորում բնաւք բառք մերոյս լեզուի՝ ոչ միայն ըստ յատկահանաց նշանակութեց իւրեանց, այլ նաև ըստ սեփականաց հոլովմանց բացատրեցեալք առաջի աչաց համբախազունից գնիցեհին, հարկ եղև մեզ՝ զի զբազմութիւն անունաց, և բայից համակուտիցեալք ՚ի սմին առ ՚ի նպաստել տկարութե՛ն նորավարժից, և բարեպէս զարգացուցանել գնտին ՚ի յուսումն քերթողութե՛ն, և ՚ի հմտացուցումն հայկաբանութեան:

Լճ եթէ հաճեացի տի՛ շնորհել մերոյս լեզուի (որ ունի զմեծփառութամութիւն բառից) նաև զօրինաւոր և զլիակատար բառարան տարգրեցեալ, յայնժամ առաւելագոյն դիւրանայ ամենից ուսումն դրաբառի լեզուի մերոյ, և ընտանի հասկացումն դրոց սրբոց, և դրուածոց արտաբնոց.

Բրդ՝ ինդրեմ, զի եթէ ՚ի գիրս ոմանս՝ այլապէս բան ՚ի սմին տեսանիցի հոլովումն ուրոք անուան, և կամ բայի, անբառիրս առնիցեք զմեզ. վասն զի յայլուք այնպէս գտանին հոլովեցեալք՝ որպիսիք են ՚ի սմին. և մեզ պարտ էր միոյն, և կամ միւսոյն հետեւիլ.

Ստան որոյ որք փափարիք ուսման քերթողութե՛ն, ընկալարուք զայս դուզնաբեայ ընծայս բաղդրահայեաց ակնարկութիւն, ըստ որում և յինէն ընծայի ձեզ ՚ի փասս Թն մեծաւ սիրով, և խոնարհութիւն: **Լ**ճ դուք սոջ լերուք ՚ի սմի. **Հ**աճելով յիշել զմեզ ՚ի յաղութս ձեր, որ եմ **Լ** մենիցդ,

Դասարաններ ծնւ, Երևանի վարչական կոմիտեի կողմէն հարգելով

Լինձըն մեսրոպ ըզ պատանիս ուշիմն կրթէր . քերթողաբար ըզ հայ
 լն գուն 'ի լոյս ածէր : Լինն իստհակ . քերթողաչայր անդէն նստէր ,
 զուսեալսն յառէն իսկ արուբել խորհրդակցէր : Զյս է՝ զմեզսէս՝ զգա
 ՚նեթ , զմամբէ՝ և զեղիշէ . զղազար , զեզնակ , և զասողնիկ , և զայլս ընտրէ :

Մ Ը Ս Ն Ը Ռ Ը Ջ Ի Ն

Ո Ր Ե Ի Կ Ո Չ Ի Գ Ո Ի Ռ Ն
Ք Ե Ր Ը Կ Ը Ն Ո Ի Թ Ե Ը Ն

Յորամ պարզապէս ընէն Հոլովմանն անունաց , Լ ծարրաւեւանս
բայից , և քամարս այլոց մասանց բանին , որս սերտողաբար ուսա-
նելէն էն յաշակէրաց : Լ յա ստակցէն նաև Հարցմանն դասմանաց , զբա-
ժանմանց , և զպարտաբոյնց մասանց բանին 'ի կասարալին , որպէսպէս և նախն
սերտողաբար որդանորիցն 'ի Ռիս ուսանողաց :

Յաղագս Հասարակաց Հոլովմանց անունանց :

Գլուխ Առաջինորդս :

ՈՒՈԳՄՈՒՆԵՐ ԸՆՈՒՐՆՅ ԵՆՆ
չորերտասանք , որոց ութն Հասարակ
են , զի զբաշումն անունան պարունա-
կեն ենթ ինքեանց . Իսկ վեցքն յատուկը
են , զի կամ զսակաւն անունան պարու-
նակեն , և կամ զբարդեցեալս միոյ և
նոյնոյ անունան :

Ընտանն Հոլովումն Հասարակ՝ ունի զեր-
կուս տեսակս . Որոց միոյն եզական սեռականն եզերի 'ի է ,
և գործիականն 'ի է՛ . Իսկ յոգնական սեռականն եզերի 'ի
էր , և գործիականն 'ի է՛ . որդան . Ըստ , Խտի , Խտի՛ . Խտի՛ ,
Խտի՛ , Խտի՛ : Բայց միւսոյ տեսակի եզական սեռականն
Թէպէտ եզերի 'ի է , սակայն գործիականն եզերի 'ի ա՛ . և
չոգնական սեռականն եզերի 'ի աջ , և գործիականն 'ի ս՛ ,
որդան . Ըստ՛ , Խտի՛ , Խտան՛ . Խտն՛ , Խտնայ , Խտնայ :

Հեռակ ( ) Գրեման ԼՂ-աղնայ Տեանի :

{ Գրեմանայէս .

{ Գրեմանայէս .

Անձնանայան .	Այալ .	Ան .	Այալք .
Ելեանայան .	Այալի .	Այն .	Այալից .
Տրեման .	Այալի . Կ, 'ի խալ .	Տրա .	Այալից . Կ, 'ի խալա .
Շայցայան .	չ Այալ .	Շայց .	չ Այալա .
Բայառանայան .	'ի Այալի .	Բայ .	'ի Այալից .
Պարմանայան .	չ Այալի .	Պար .	չ Այալից .
Ղարժեմանայան .	Այալիւ .	Ղար .	Այալիւք .
Պարառանայան .	չ Այալիւ .	Պար .	չ Այալիւք .
'ի Երթայանայան .	'ի Այալի .	'ի Եր .	'ի Այալս .
Արեման .	ար Այալ .	Ար .	ար Այալք .

Այսպէս տեսաիս Վրտի սարսեւնակին անորոնք բազումք , որք 'ի վերջնում վանիցի իւրեանց ունին զայստիկ տառս , ա , ե , է , ռ , օ , ի , ու : Այն 'ի հոլովիչն իւրեանց անփոփոխ , ե անկորուստ սահէն զայնս . որդան :

Ա .	Այայ ,	Ե .	Ելա ,	Ե .
Աբայ ,	Աբայի .	Ե .	Եղջ ,	Ե .
Աբղայ ,	Ե .	Աասայ ,	Ե .	Ան ,
Աբայ ,	Ե .	Ղայ ,	Ե .	Աբա ,
Ալիայ ,	Ե .	Անանայ ,	Ե .	Աբա ,
Ալամայ ,	Ե .	Աննայ ,	Ե .	Տէնլ ,
Ալի ,	Ե .	Ամանայ ,	Ե .	Տէնդ ,
Աաղդ ,	Ե .	Աալ ,	Ե .	Յեղ ,
Ղիլբայ ,	Ե .	Աամ ,	Ե .	Ա .
Արեւայ ,	Ե .	Ա .	Աաղէ ,	Ե .
Օսայ ,	Ե .	Այեա ,	Ե .	Ա ,
Օրալ ,	Ե .	Համեմ ,	Ե .	Հալուէ ,
Օրալան ,	Ե .	Համեստ ,	Ե .	Պէնտէկոստէ ,
Օմբաղ ,	Ե .	Համեա ,	Ե .	Աբորէ ,
Այայ ,	Ե .	Ագղէ ,	Ե .	Աոպէ ,
Արայ ,	Ե .	Աես ,	Ե .	Աբորէ ,

Ո-	Վճ,	Ե.	Վերոք,	Ե.
Վճոջ,	Ե.	Որոջ,	Ե.	( )ճ,
Վճխոտ,	Ե.	Վճի,	Ե.	Վ-
Վարբ,	Ե.	Տող,	Ե.	Վճստերիւր,
Վայ,	Ե.	Տոմս,	Ե.	Վիււ,
Վարահաս,	Ե.	( )	Ե.	Վիււ,
Վշխայ,	Ե.	Վիւս,	Ե.	Վիււալձիւր,
Վրոյմ,	Ե.	Օգոն,	Ե.	Վիւս,
Վրեկոյ,	Ե.	Օօդ,	Ե.	Վիւծ,
Խնջոյ,	Ե.	Խոխ,	Ե.	Ո-
Խորջ,	Ե.	(ժապարիտիւր,	Ե.	Վիւստ,
Խոխ,	Ե.	Վրոն,	Ե.	(ժապարբ,
Օսոյ,	Ե.	Վարօտ,	Ե.	Վարչատիւն,
Շոխ,	Ե.	Յօդ,	Ե.	Վրօսուն,
Շոտամ,	Ե.	Վարեդօտ,	Ե.	Վրուն,
Յոլտ,	Ե.	Ստայօդ,	Ե.	Շահարալուտ,
Յօրդ,	Ե.	Տոն,	Ե.	Վարուն,

Վրկրորդ՝ պարունակին և այլք անունք , որք ՚ի վերջնում լանկիջ իւրեանց ունին զայստակ տառս , ա , ի , ո . և ՚ի հօլովիլն իւրեանց կրօնասանէն զայնս . որդոն :

Վ.	Վնկիր,	կրի.	Վերկրալից,	լի.
Վտեան,	տեհի.	Վնտիւլ,	տպի.	Վեղեցիատեհիլ,
Վրեհմեան,	մեհի.	Վնարգատիւլ,	տպի.	տեհի.
Վարդ,	լերդի.	Վնուտախր,	արի.	Վիծ,
Վրեայ,	հրեի.	Վնուարադիծ,	զծի.	Վարիչ,
Վզնադգեայ,	եցի.	Վնիտիդճ,	խդի.	Վարին,
Վարմնագգեայ,	եցի.	Վնկիրձ,	կրձի.	Վարտ,
Վհհեան,	հեհի.	Վնտառախտիտիտի.		Վրկիւղալից,
Վախտեան,	տեհի.	Վրբչիւ,	բչի.	Օաղիւր,
Վայրիեան,	կեհի.	Վրդատալիւր,	լի.	Վնտիւր,
Վ.	Վրտասունալից,	լի.	Վարալից,	լի.
Վգահատիւրտ,	սրտի.	Վտաղալից,	լի.	Վպիւրհ,
Վմիծ,	բծի.	Վիբ,	բբի.	Վիբբ,

Լուսատեախլ, սլի.	Վախագիծ, գծի.	Լնկապուտ, սլտի.
Լուսատիպ, ստի.	Շարժառևիթ, առևի.	Լնհուպ, հոյի.
Լտեր, սլրի.	Շարժառևիթ, ձրի.	Լըիւնարբուղի, բղի.
Լիալիք, լի.	Ուղղալից, լցի.	Լնոգուտ, գտի.
Լիթ, իթի.	Ողբալից, լցի.	Բազմաբուղի, բղի.
Լիտ, իտի.	Որդնալից, լցի.	Բազմախուսի, խի.
Լիեճ, իճի.	Ոճիք, ճի.	Բարուտ, բրտի.
Լիեղճ, իղճի.	Ոչինչ, ոչնչի.	Պարնանախուտ, մտի.
Լնկալից, լնի.	Օղից, ջղի.	Պարնանախուտ, մտի.
Լստաախուտ, սրտի.	Պաղալից, լցի.	Պուքս, դքսի.
Լտրաախուտ, փտի.	Վինջ, ջնջի.	Լկամուտ, մտի.
Օարիք, ծարբի.	Սրալից, լցի.	Լուսամուտ, մտի.
Օիք, ծի.	Սաղարդախուտ, խտի.	Լեղամուտ, մտի.
Օիքուտ, ծրտի.	Սիգընատիպ, սլտի.	Լոտաբուտ, բտի.
Կերթ, կրթի.	Սիրտ, սրտի.	Լնկաբուղի, բղի.
Կերճ, կրճի.	Սատաախուտ, սրտի.	Լուլ, իլի.
Կորդին, կորդնի.	Տիպ, սլտի.	Լուց, իցի.
Կրին, կռնի.	Տրամագիծ, գծի.	Օսլամուտի, ծփի.
Կրկիծ, կծի.	Տերևախուտ, խտի.	Կարկուտ, կտի.
Համատիպ, սլտի.	Տղմալից, լցի.	Կրկուտ, կտի.
Հանդուռատիպ, սլտի.	Յաճալից, լցի.	Կիրակամուտ, մտի.
Հակիրճ, կրճի.	Յից, ջցի.	Ղմարտաախուտ, սլտի.
Հանձարալիք, լի.	Յիւծատիպ, սլտի.	Կատմի.
Հայալից, լցի.	Փիծ, փծի.	Սաղապուրծ, սլրծի.
Չորալից, լցի.	Փշալից, լցի.	Սրմուկ, միցի.
Չիք, ձի.	Քաղցունալից, լցի.	Սուտ, մտի.
Չիւ, ձի.	Քիտ, քտի.	Սխտդբուժ, դրժի.
Չիւ, ձի.	Քիտ, քտի.	Սնակուշտ, կշտի.
Չիւն, ձնի.	Քիտ, քտի.	Տա-
Ստեղին, գնի.	Քիտ, քտի.	Քիտ, քտի.
Յոգնեմախիծ, խծի.	Քիտ, քտի.	Քիտ, քտի.
Կեղատիրտ, սրտի.	Քիտ, քտի.	Քիտ, քտի.
Կմանատիպ, սլտի.	Քիտ, քտի.	Քիտ, քտի.

Երրորդ, պարունակին և այլք անունաք, որք 'ի վերջումս՝ վանկոջ իւրեանց ունին զայտոսիկ տառս. է. եայ, ոյ, յւ. 'ի հողովն իւրեանց փոխարկեն զտառն է, 'ի յի՛ն, և կամ 'ի յիւ. զէայն 'ի է. և զոյն 'ի աւ. որդոն.

Ե. Ի.	Փախտակայ. տէի.	Համբոյր, ուրի.
Ընէծ, անիծի.	Վտանամեայ, մի.	Հեղոյս, զուտի.
Ընվրէպ, վրիպի.	Ոյ. Ոյ.	Հողեկորոյս, ուտի.
Վասակէծ, վիժի.	Վպացոյց, ցուցի.	Հիւծադոյն, գունի.
Սէս, ծխի.	Վնմատոյց, տուցի.	Սահասանդոյն,
Հանգիտակտ,	Վնպարոյր, բուրի.	գունի.
մտի.	Վնժոյժ, ժուժի.	Սեծադոյն, գունի.
Հանդէա, դիտի.	Վնոյր, բուրի.	Ստայոյզ, յուզի.
Սէտ, միտի.	Վարանայոյզ, յուզի.	Ստակորոյս, բուտի.
Սէս, վիտի.	Վիակոյս, կուտի.	Սակերեւոյժ, ուժի.
Վարակէծ, վիժի.	Վրամակոյս, կուտի.	Յանէտոյզ, յուզի.
Ե. Ե.	Վիւրանոյց, նուցի.	Շատազրոյց, ուցի.
Երմանակէտ, շետի.	Երկնահանդոյն.	Շեղջակոյս, կուտի.
Եջ, էջի.	գունի.	Չոյոյզ, յուզի.
Խեժ, խեժի.	Օգոյզ, զգուշի.	Չրատոյզ, սուզի.
Կէտ, կէտի.	Օամացոյց, ցուցի.	Ստայոյզ, յուզի.
Կենասէտ, անէտի.	Լոյտ, լուտի.	Տարացոյց, ցուցի.
Կրեկէժ, բեժի.	Խոշորացոյց, ցուցի.	Տարեցոյց, ցուցի.
Կրճկէն, կենի.	Խորատոյզ, սուզի.	Տոնացոյց, ցուցի.
Շահակէտ, շետի.	Խորհրդակորոյս,	Տրամազոյզ, զուզի.
Ուղէշ, զէշի.	բուտի.	Տոյժ, տուժի.
Պասէք, սեքի.	Խրտխոյս, խուտի.	Րոտեացոյց, ցուցի.
Պատճէն, ճէնի.	Օւերակոյս, կուտի.	Յոյց, ցուցի.
Պտղակէտ, անէտի.	Օոյլ, ծուլի.	Փափկանոյց, ույի.
Սատուէք, շուէքի.	Կաժնամատոյց,	Փոքրադոյն, գունի.
Ե. Ե.	տուցի.	( ) րացոյց, ցուցի.
Եղևնեայ, նէի.	Կարկառակոյս,	Վարակոյս, կուտի.
Սարմարոնեայ, նէի.	կուտի.	( ) յոյզ, յուզի.

Հէտ

Հեռակն օրինակն Արթուրի քերական Լեզուի ոչ շարժման :

Արթուրական :

Յօդակական :

Ա՛ն .	՛ Անն	Ա՛ն .	՛ Աննք .
Ա՛նք .	՛ Աննիք .	Ա՛նք .	՛ Աննայք .
Տը՛ս .	՛ Տեսնիք .	Տը՛ս .	՛ Տեսնայք , ՛ իննանոք .
Տը՛սք .	՛ Տեսնիքք .	Տը՛սք .	՛ Տեսնայքք .
Մը՛սք .	՛ Մեսնիքք .	Մը՛սք .	՛ Մեսնայքք .
Պը՛սք .	՛ Պեսնիքք .	Պը՛սք .	՛ Պեսնայքք .
Սը՛սք .	՛ Սեսնիքք .	Սը՛սք .	՛ Սեսնայքք .
Վը՛սք .	՛ Վեսնիքք .	Վը՛սք .	՛ Վեսնայքք .
Ան՛նք .	՛ Աննիքք , ՛ իննանքք .	Ան՛նք .	՛ Աննիքք .
Ան՛նքք .	՛ Աննիքքք .	Ան՛նքք .	՛ Աննիքքք .

Անոչ պարզ արտասահա Վախ պարուանակին անուանք բաղուածք , որք ի յերջնուի վանկից իւրեանց ունին զայտոսիկ տառսս , ե , ՛ , - , - : Ան ի Տըսկիցն իւրեանց անտիտիտիս , և անկորուստ պահեն զայնս , որդոն .

Ա՛նք .	Աննիքք ,	Աննիքք .	Աննիքքք ,	Աննիքքքք .
Աննիքքք .	Աննիքքքք ,	Աննիքքքքք .	Աննիքքքքքք ,	Աննիքքքքքքք .
Աննիքքքքքք .	Աննիքքքքքքքք ,	Աննիքքքքքքքքք .	Աննիքքքքքքքքքք ,	Աննիքքքքքքքքքքք .
Աննիքքքքքքքքք .	Աննիքքքքքքքքքքքք ,	Աննիքքքքքքքքքքքքք .	Աննիքքքքքքքքքքքքքք ,	Աննիքքքքքքքքքքքքքքք .
Աննիքքքքքքքքքքքքք .	Աննիքքքքքքքքքքքքքքքք ,	Աննիքքքքքքքքքքքքքքքքք .	Աննիքքքքքքքքքքքքքքքքքք ,	Աննիքքքքքքքքքքքքքքքքքքք .
Աննիքքքքքքքքքքքքքքք .	Աննիքքքքքքքքքքքքքքքքքքքք ,	Աննիքքքքքքքքքքքքքքքքքքքքք .	Աննիքքքքքքքքքքքքքքքքքքքքքք ,	Աննիքքքքքքքքքքքքքքքքքքքքքքքք .
Աննիքքքքքքքքքքքքքքքքքքք .	Աննիքքքքքքքքքքքքքքքքքքքքքքքքքք ,	Աննիքքքքքքքքքքքքքքքքքքքքքքքքքքք .	Աննիքքքքքքքքքքքքքքքքքքքքքքքքքքքք ,	Աննիքքքքքքքքքքքքքքքքքքքքքքքքքքքքք .
Աննիքքքքքքքքքքքքքքքքքքքքքքքքք .	Աննիքքքքքքքքքքքքքքքքքքքքքքքքքքքքքքքքք ,	Աննիքքքքքքքքքքքքքքքքքքքքքքքքքքքքքքքքքքք .	Աննիքքքքքքքքքքքքքքքքքքքքքքքքքքքքքքքքքքքք ,	Աննիքքքքքքքքքքքքքքքքքքքքքքքքքքքքքքքքքքքքքք .

Աննիքք

Տիկնոց,	ի.	Տիւնատու,	ուի.	Տարնածու,	ուի.
Աւորդ,	ի.	Ասատու,	ուի.	Չայնարկու,	ուի.
Ա-		Խնամածու,	ուի.	Չուլածու,	ուի.
Ահարկու,	ուի.	Խորհրդատու,	ուի.	Շարհատու,	ուի.
Աբեանարբու,	ուի.	Խորհրդածու,	ուի.	Պարդեատու,	ուի.
Աբու,	ուի.	Խնամարկու,	ուի.	Սերակացու,	ուի.
Բանարկու,	ուի.	Կատակերդու,	ուի.	Սերարկու,	ուի.
Գեղատու,	ուի.	Կաթնատու,	ուի.	Փայլածու,	ուի.
Լեղու,	ուի.	Կենատու,	ուի.	Վսու,	ուի.

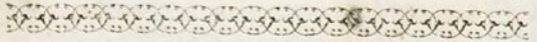
Արկորդ՝ պարուսակին և այլք անուանք, որք ՚ի վերջնու՞մ վանկոջ իւրեանց ունին զայստիկ տառս, =, է, =, Աճ ՚ի հոլովին իւրեանց կորուսանեն զայնս. սրդոն.

Ա.		Օրախնդիր,	դրի.	Սահիճ,	մահճի.
Աբանեակ,	նեկի.	Սրբինդիր,	դրի.	Սեծամիտ,	մտի.
Սանեակ,	նեկի.	Սմբիչ,	բչի.	Յակինթ,	կնթի.
Սաչկեակ,	կեկի.	Սանճրամիտ,	մտի.	Յուչկասարկիլիլի.	
Սեճեակ,	նեկի.	Սերամիտ,	մտի.	Յօժարամիտ,	մտի.
( ) զամանեակ, նեկի		Սիր,	ժրի.	Ստիլը,	կրի.
Ա.		Սասուորիչ,	ւարչի.	Սուճի,	նուճի.
Ամիկ,	ամկի.	Սջամիտ,	մտի.	Սիդ,	նդի.
Անդրովարտիկ, տկի		Սյառնիճ,	նճի.	Սիդակակից,	կցի.
Անակասիճ, սճի.		Սպպիկ,	պկի.	Շիլիմ,	շիլիմի.
Սամբիչ,	բչի.	Սրչիկ,	չիկ.	Սղջամիտ,	մտի.
Սլիթ,	բլիթի.	Ստպիճ,	սճի.	Սարամիտ,	մտի.
Սիբ,	բբի.	Սարբիճ,	բճի.	Սինդ,	սնդի.
Սոկիկ,	բոկկի.	Սարճամիտ,	մտի.	Սատրիկ,	տրիկի.
Սարեմիտ,	մտի.	Սորովամիտ,	մտի.	Սարսատիկ,	տկի.
Սեռնակիր,	կրի.	Տնդիկ,	ճնդկի.	Սարակից,	կցի.
Սպիլը,	պրի.	Տամամիտ,	մտի.	Սողովատիկ,	տկի.
Սարբին,	բնի.	Տարպիկ,	պկի.	Սարիսոդ,	բսպի.
Սյառնիճ, նճի.		Սարտիկ,	տկի.	Սաղատիտ,	տտի.
Սբիշասիլնդ, սնդի.		Սշտիկ,	տկի.	Սակասամիտ,	մտի.
Սբիմիտ,	մտի.	Սրբիկ,	մրբիկի.	Սարգամիտ,	մտի.
Օւճարթմիտ, մտի.		Սեամիտ,	մտի.	Սյառնիկ,	նկի.

Քիւ,	Չի.	Ո-	Ճապուկ,	պի.	
Աամիկ,	աամկի.	Ղաաղաղուկ,	ակի.	Սկոււնդ,	կնդի.
Սամիթ,	սամթի.	Ղամուկ,	մի.	Չարագլուխ,	գլխի.
Սաստիկ,	սաստկի.	Վահագլուխ,	գլխի.	Սարուկ,	սարկի.
Սկնդիկ,	դկի.	Օգրագլուխ,	գլխի.	Սհուկ,	վհկի.
Սհա,	վհաի.	Թամբուկ,	բկի.	Տաղաուկ,	ակի.
Փիգ,	փի.	Ճարագլուխ,	գլխի.	Տըրուկ,	տըրկի.
Փօրեղիկ,	բեղիկի.	Կնդրուկ,	դրկի.	Սայելուչ,	ելչի.
Քիւ,	բի.	Հարցուկ,	ցկի.	Փղծուկ,	ծկի.
Քիւմ,	բի.	Հեղձամղձուկ,	ձկի.	Փողջուկ,	ջկի.
(Ղարարիկ, սրարկի.)	Ճամուկ,	մի.	Քուրմ,	բրմի.	

Յորորդ՝ սրարունակին և այլք անուանք, որք 'ի վերջնում վանկոջ իւրեանց ունին զայստակ տառս . է, է՛, ոյ, Լ, շ, 'ի հօլովին իւրեանց փոխարկեն զտառն է, 'ի է՛, և կամ 'ի էլ . և զէ՛ն 'ի ո՛ւ . և զոյ՛ 'ի ու . սրգոն .

Լ . Ի .	Մեզ,	միդի.	Լ . Լ .	
Ղարագլուխ,	դիմի.	Սոլէս,	դիսի.	
Ղար,	դիբի.	Ղանադէտ,	դիտի.	
Ղիտ,	դիտի.	Տէդ,	տիդի.	
Ղիւմ,	դիմի.	Իխուծադէմ,	դիմի.	
Օաղարագլուխ,	դիմի.	(Ճադէմ,	դիմի.	
Սիկէս,	կիսի.	(Սարագլուխ,	դիմի.	
			Միզոյր,	զուրի.

Երորդ հոլովումն նմանապէս ունի զերկուս տեաակս . Արոյ միւսն եղական սեռականն եզերի 'ի ոյ, և գործիականն 'ի ու . Իսկ յոգնականն Սեռականն եզերի 'ի ոյ, և գործիականն 'ի ու . սրգոն .

Սեռս, սեռոյ, սեռուով . Սեռոս, սեռոսոյ, սեռուով . Բայց միւսոյ եղական սեռականն եզերի 'ի ուոյ, և գործիականն 'ի էս . Իսկ յոգնական սեռականն եզերի 'ի էսոյ, և գործիականն 'ի էոյ . սրգոն . Սարանի, Տարանոյ, Տարանէս . Սարանի, Տարանիսոյ, Տարանիւ .

Լայտմանադէս:

Յոբանմանադէս:

Լ՛ն.	Լ՛ն [Թ ու .	Լ՛ն .	Լ՛ն [Թ ու . ք .
Սէ .	Լ՛ն [Թ ու . ոյ .	Սէ .	Լ՛ն [Թ ու . ոյ .
Տէ .	Լ՛ն [Թ ու . ոյ , ի , յ Լ՛ն [Թ ու .	Տէ .	Լ՛ն [Թ ու . ոյ , ի , յ Լ՛ն [Թ ու . ս .
Հայ .	չ Լ՛ն [Թ ու .	Հայ .	չ Լ՛ն [Թ ու . ս .
Լայ .	յ Լ՛ն [Թ ու . ոյ .	Լայ .	յ Լ՛ն [Թ ու . ոյ .
Պար .	չ Լ՛ն [Թ ու . ոյ .	Պար .	չ Լ՛ն [Թ ու . ոյ .
Պար .	Լ՛ն [Թ ու . ու լ .	Պար .	Լ՛ն [Թ ու . ու լ . ք .
Պար .	չ Լ՛ն [Թ ու . ու լ .	Պար .	չ Լ՛ն [Թ ու . ու լ . ք .
Լէր .	յ Լ՛ն [Թ ու . ոյ , ի , յ Լ՛ն [Թ ու .	Լէր .	յ Լ՛ն [Թ ու . ս .
Լի .	ով Լ՛ն [Թ ու .	Լի .	ով Լ՛ն [Թ ու . ք .

Սեղ այսու տեսակաւ նախ պարունակին անունքը բազումք , որք ՚ի վերջնում վանկոջ իւրեանց ունին զայստակ տառս , ա , է , է , ո , օ , է , ո : Լա՛ ՚ի Հոլովին իւրեանց անփոփոխ և անկորուստ պահեն զայնս . որդոն :

Լ՛ն .	Լիալ ,	ոյ .	Սեղան ,	ոյ .		
Լ՛ն մատ ,	արմատոյ .	Լիա՛ն ,	ոյ .	Տըլլ ,	ոյ .	
Լ՛ն մա՛ն ,	ոյ .	Լիտա՛ն ,	ոյ .	Յա՛ն ,	ոյ .	
Լ՛ն ջառ ,	ոյ .	Համ ,	ոյ .	Լ .		
Լ՛ն շ ,	ոյ .	Համբաւ ,	ոյ .		Լ՛ն եր ,	ոյ .
Լ՛ն յ ,	ոյ .	Համար ,	ոյ .		Վեղ ,	ոյ .
Լ՛ն երան ,	ոյ .	Հանձար ,	ոյ .		Վետ ,	ոյ .
Լ՛ն երանացա՛ն ,	ոյ .	Հարաւ ,	ոյ .		Վեղ ,	ոյ .
Վիպոճա՛ն ,	ոյ .	Հաճատ ,	ոյ .		Երք ,	ոյ .
Օանգոճա՛ն ,	ոյ .	Ճանկ ,	ոյ .		Թեփ ,	ոյ .
Թանգան [Թ ,	ոյ .	Սարախ ,	ոյ .		Թև ,	ոյ .
Թանկ ,	ոյ .	Սիայն ,	ոյ .		Մեթ ,	ոյ .
Թանտացա՛ն ,	ոյ .	Յորոճա՛ն ,	ոյ .		Կեղ ,	ոյ .
Ինամ ,	ոյ .	Շերամ ,	ոյ .	Հետ ,	ոյ .	
Օտառ ,	ոյ .	Օաման ,	ոյ .	Ղետ ,	ոյ .	
Օարա՛ն ,	ոյ .	Պատառ ,	ոյ .	Ղև ,	ոյ .	
Կա [Թ ու ճա՛ն ,	ոյ .	Սափոր ,	ոյ .	Ստև ,	ոյ .	

Տերև ,

Տերև,	Պ.	Օտոր,	Պ.	Որբ,	Պ.
Ի.		Օտործոր,	Պ.	Որթ,	Պ.
Գե,	Պ.	Օտմ,	Պ.	Որս,	Պ.
Լե,	Պ.	Կտտոր,	Պ.	Չոր,	Պ.
Սանկատ,	Պ.	Հող,	Պ.	Պորտ,	Պ.
Տե,	Պ.	Հող,	Պ.	Փոր,	Պ.
Ո.		Հողմ,	Պ.	( )	
Բոց,	Պ.	Հոտ,	Պ.	Սօտ,	Պ.
Գող,	Պ.	Հոր,	Պ.	Տօթ,	Պ.
Գործ,	Պ.	Չոր,	Պ.	Ի.	
Ժողով,	Պ.	Չործ,	Պ.	Բղևս,	Պ.
Խմոր,	Պ.	Սորթ,	Պ.	Իւղ,	Պ.
Խոտ,	Պ.	Սոմ,	Պ.	Յնցիւղ,	Պ.
Խորդ,	Պ.	Նոր,	Պ.	Սիւս,	Պ.
Խաղող,	Պ.	Շոր,	Պ.	Նծեթ,	Պ.
Խոր,	Պ.	Որջ,	Պ.	Ո.	
Խնձոր,	Պ.	Ողբ,	Պ.	Բու,	բուոյ.
Խոյ,	Պ.	Ոտ,	Պ.	Յու,	չ, և այլն.

Երկրորդ, սարունակին և այլք մտունք, որք ՚ի վերջնում՝
 վանկոջ իւրեանց ունին զայստիկ տառս . ա, է, ու .
 Եւ ՚ի հոլովին իւրեանց կորուսանեն զայնս . ո՛րդոն .

Ը.	Պ.ետին,	գետնոյ,	կեր,	կրոյ .
Ը ստունած, տուծոյ .	Պ.եղին,	գեղնոյ,	կնիւր,	կնքոյ .
Ը մեհացեալ, ելոյ .	Պ.ատակնիք,	կնքոյ .	կարմիր,	մրոյ .
Օանրացեալ, ելոյ .	Լքինջ,	եքնջոյ .	կշիւ,	կշւոյ .
Սերեալ, ելոյ .	Լուսին,	լուսնոյ .	կնձիւ,	ճոյ .
Սեամ, սեմոյ .	Խթին,	խթնոյ .	Հին,	հնոյ .
Ի.	Խորին,	խորնոյ .	Հարաւային,	այնոյ .
Ը միս, ամնոյ .	Խնդիր,	խնդրոյ .	Հրեշտակային,	այնոյ .
Ը նկշիւ, կշւոյ .	Կրկին,	կնոյ .	Սիջին,	միջնոյ .
Ը նկողին, կողնոյ .	Կացին,	ցնոյ .	Սարդկային,	այնոյ .
Ը ըծալ թագին, գնոյ .	Կիճ,	կճոյ .	Սարմին,	մնոյ .
			Սար-	

Մարգ ազեաին , գեանոյ .	Պարբ , գբոյ .	Կտուր , կտրոյ .
Մոխիր , խրոյ .	Պարթ , գթոյ .	Կերակուր , կրոյ .
Միս , մնոյ .	Պածուծ , գծծոյ .	Կուրծ , կրծոյ .
Յեաին , յեանոյ .	Պուր , դրոյ .	Կուլ , կղոյ .
Կախկին , կնոյ .	Օուր , զրոյ .	Կնգուլ , կնգղոյ .
Կերբին , քնոյ .	Օեռուն , զեռնոյ .	Կուսր , կսրոյ .
Կաշի՛՛հ , նաշոյ .	Օեղուն , զեղնոյ .	Հաստատուն , անոյ .
Ուղիղ , ուղղոյ .	Օմուռս , զմուսոյ .	Հունձ , հնձոյ .
Պղինձ , պղնձոյ .	Օմլուխտ , զմլխտոյ .	Չեռատունկ , անկոյ .
Պանիր , պանրոյ .	Թաւուն , թանոյ .	Շմուռ , շմոյ .
Պատիժ , տժոյ .	Թուխ , թխոյ .	Մատաղատունկ , մատաղամնկոյ .
Սիւն , վճոյ .	Թուր , թրոյ .	Մալուխ , մալխոյ .
Սերին , վերնոյ .	Թուլ , թլոյ .	Մածուն , մածնոյ .
Տիղմ , տղմոյ .	Թութ , թթոյ .	Մամուլ , մամլոյ .
Յին , յնոյ .	Թուղթ , թղթոյ .	Մամուռ , մնոյ .
Յեց , ցցոյ .	Թուք , թքոյ .	Մուրճ , մրճոյ .
Փոխինդ , խնդոյ .	Լուր , լրոյ .	Մուրտ , մրտոյ .
Ռ .	Լուծ , լծոյ .	Մուր , մրոյ .
Լատունձատունկ , անկոյ .	Լսանձարուր , ձարրոյ .	Մուխ , մխոյ .
Լմենասք , սրրոյ .	Լունկ , խնկոյ .	Մլուր , մլրոյ .
Լմուր , ամրոյ .	Լնկածուխ , ծխոյ .	Մուշ , նշոյ .
Լնանուխ , նանխոյ .	Լծուծ , խծծոյ .	Մորալուր , լրոյ .
Լնուր , անրոյ .	Լյուլթ , խլթոյ .	Շանիուր , փրոյ .
Լարուր , բարրոյ .	Լարուր , ծարրոյ .	Շանխուր , սխրոյ .
Լուր , բլրոյ .	Լովաջուր , ջրոյ .	Շունչ , չնոյ .
Լուլ , բղղոյ .	Լուխ , ծխոյ .	Շուք , շքոյ .
Լուք , բքոյ .	Լծումբ , ծծմբոյ .	Շում , չմոյ .
Լուլթ , բլթոյ .	Լառատունկ , անկոյ .	Պղձալուր , լրոյ .
Լուրդ , բրդոյ .	Լուլթ , կլթոյ .	Մանդուլ , դղոյ .
Լուռ , բռոյ .	Լուլթ , կլթոյ .	Մուդ , սդոյ .
Լուռնոյ , բռնոյ .	Լխագունտ , գնտոյ .	Մողուն , սողնոյ .
Լուխ , գլխոյ .		Մուտ , ստոյ .
		Մուր ,

Սուր,	սրոյ.	Յնցուղ,	ցնցղոյ.	Փուշ,	փշոյ.
Սուրբ,	սրբոյ.	Յուպ,	ցպոյ.	Փութ,	փթոյ.
Սուշ,	վշոյ.	Յուրդ,	ցրդոյ.	Վաւն,	քնոյ.
Տումբ,	տմբոյ.	Յուրա,	ցրաոյ.	Վութ,	քթոյ.
Տունկ,	տնկոյ.	Փեաուր,	տրոյ.	Վնքուշ,	քնքշոյ.
Տողուն,	տողնոյ.	Փրփուր,	փրփրոյ.		և այլն.

Երրորդ՝ պարունակին և այլք անունք, որք 'ի վերջնում վանկոջ իւրեանց ունին զայստիկ վանկս, է, է՛, է՛՛, ոյ, ու, Լէ՛ 'ի հրոյվին իւրեանց փոխարկեն զէպն 'ի է. զէն 'ի է. զէ՛ն 'ի է՛. զէ՛՛ն 'ի է՛՛. և զան 'ի է. սրգոն.

Եոյ, Լո.	Թիւ՛,	Թունոյ.	Լոյս,	լուսոյ.	
Ընդեայ,	դէոյ.	Խուիւ՛,	խաւոյ.	Կապոյտ,	պուտոյ.
Լո, Լո.	Կուիւ՛,	կուոնոյ.	Յոյս,	յուսոյ.	
Կէս,	կիսոյ.	Պատիւ՛,	տունոյ.	Ոյժ,	ուժոյ.
Չէթ,	ձիթոյ.	Ոյ. Ու.		Ու, Ր.	
Սէշ,	սիշոյ.	Րոյն,	բունոյ.	Ունդ,	ընդոյ.
Սէր,	սիրոյ.	Ղոյն,	գունոյ.	Ունգ,	ընգոյ.
Լ՛, Ու՛.	Թոյն,	Թունոյ.		և այլն.	

Եւ աստ գիտելի է, զի ոմանք 'ի վերոյ եղելոյ անունոյ 'ի յոգնակիան գործիականոջ փոխանակ եզերելոյ 'ի ռւ, եղերին 'ի ու, վ՛ դիւրութէ հնաման. սրգոն, կտաւօք, համբաւօք, Թեօք. սեմօք, սողնօք, անկօք. Լ՛ ճատնկօք, և այլն.

Հեթի ( ) Եննն Երեւոյտի Եննն Երեւոյտի Հւլման:

Եւննննննննննն :

Յոննննննննննն :

Ըն.	Սատանի.	Ըն.	Սատանիք.
Սէ.	Սատանոյ.	Սէ.	Սատանեաց.
Տը.	Սատանոյ, 'ի Սատանի.	Տը.	Սատանեաց 'ի Սատանի.
Տոյ.	զ Սատանի.	Տոյ.	զ Սատանիս.
Րոյ.	'ի Սատանոյ.	Րոյ.	'ի Սատանեաց.
Պար.	զ Սատանոյ.	Պար.	զ Սատանեաց.

Գար.

Պար. Սատանեաւ,
 Պար. շ Սատանեաւ,
 Լէր. Ի Սատանոջ. Կ'ի մատնուում.
 Կը. ո՛չ Սատանի,

Պար. Սատանեօր.
 Պար. շ Սատանեօր,
 Լէր. Ի Սատանիս.
 Կը. ո՛չ Սատանիք.

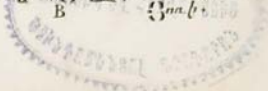
Ի նոյ այսու տեսակաւ սրբութեանկին բազումք անունք, յոգնաւանկք եզերեցեալք Ի է, որսխիսք են սոբին,

ԲնաբատուՏի, հւոյ.
 ԲզգահանուՏի, հւոյ
 ԲբայրուՏի, հւոյ.
 ԲբոտատուՏի, հւոյ.
 Բբուսուհուհի, նւոյ.
 Բբկանեւի, լւոյ.
 Բբգօրի, բւոյ.
 Բմայի, մայւոյ.
 Բյգի, գւոյ.
 Բյրի, ոյրւոյ.
 Բմուրի, բւոյ.
 Բղաւնի, նւոյ.
 Բնարի, բւոյ.
 Բնբերեւի, լւոյ.
 Բնոյգրեւի, լւոյ.
 Բնղանի, նւոյ.
 Բմմաւնի, նւոյ.
 Բբծաւի, թւոյ.
 Բպաւնի, նւոյ.
 Բբօրի, փւոյ.
 Բպակի, կւոյ.
 Բծեւի, լւոյ.
 Բճեւի, լւոյ.
 Բարի, բւոյ.
 Բաղանի, նւոյ.
 Բարաի, սւոյ.
 Բարեանի, նւոյ.
 Բերարի, փւոյ.

ՎիՏի, հւոյ.
 Վարի, գւոյ.
 Վարբը, շւոյ.
 Վինի, նւոյ.
 Վագմեանի, նւոյ.
 Վաթագի, հւոյ.
 Կգաւծիբանի, նւոյ
 Կկեղեցի, ցւոյ.
 Կբանեւի, լւոյ.
 Կբեխայրի, բւոյ.
 Կբկայրի, բւոյ.
 Կնդուանի, լւոյ.
 Կմբի, բւոյ.
 Կմեանի, նւոյ.
 Կմնամի, մւոյ.
 Կամմատեղի, գւոյ.
 ԿակուՏի, հւոյ.
 Կմանալի, լւոյ.
 Կկտի, սւոյ.
 Կկեցի, ցւոյ.
 Կնճորեանի, նւոյ.
 Կշտի, սւոյ.
 Կամեւի, լւոյ.
 Կակտի, սւոյ.
 Կխանեւի, լւոյ.
 Կղնի, նւոյ.
 Կերանի, նւոյ.
 Կերանեանի, նւոյ.

ՕերուՏի, հւոյ.
 Կաղնի, նւոյ.
 Կանաւի, բւոյ.
 Կատաղի, գւոյ.
 Կարատի, սւոյ.
 Կորովի, գւոյ.
 Կեղանի, նւոյ.
 ԿԼՂի, գւոյ.
 Կրզնի, նւոյ.
 Կագնի, նւոյ.
 Կամագի, գւոյ.
 Կաւաստի, սւոյ.
 Կովանի, նւոյ.
 Կրահալի, լւոյ.
 Կայեւի, լւոյ.
 Կղանի, նւոյ.
 Չեի, բւոյ.
 Չօնի, նւոյ.
 Պեղի, գւոյ.
 Սայրի, բւոյ.
 Սարի, բւոյ.
 Սանկտի, սւոյ.
 Սարի, բւոյ.
 Սեղեղի, գւոյ.
 Սխաղողմանի, նւոյ
 Սեղաւծիբանի, լւոյ
 Յայտարի, լւոյ.
 Յեղի, լւոյ.
 Յոսի.

ԲԳ

Յտուի,	ուոյ.	Վրարբի,	բւոյ.	Ստարանդի,	դւոյ.
Յղի,	դւոյ.	Սարբբի,	բւոյ.	Տէղի,	դւոյ.
Կերբինի,	նւոյ.	Սահառի,	ուոյ.	Քաբունի,	նւոյ.
Կանանի,	նւոյ.	Սկի,	սկւոյ.	Յրդի,	դւոյ.
Կբանի,	թւոյ.	Սերաղի,	լւոյ.	Փանաբի,	բւոյ.
Կօթի,	թւոյ.	Ստուի,	տւոյ.	Փախաբելի,	լւոյ.
Շարժելի,	լւոյ.	Սպի,	պւոյ.	Փոքրողի,	դւոյ.
Սնկի,	կւոյ.	Ստողդի,	դւոյ.	Փոքրահողի,	դւոյ.
Սասանի,	նւոյ.	Սուրերկասայրի,		Վանի,	նւոյ.
Սանճալի,	լւոյ.		բւոյ.	Վարողելի,	լւոյ.
Սասանուհի,	հւոյ.	Սպեղանի,	նւոյ.	Վստմնելի,	լւոյ.
Սարկէլտուհի,	հւոյ.	Սքանելի,	լւոյ.	()լի,	դւոյ.
Վրի,	բւոյ.	Սարկպարաղի,	ւոյ.	()ձի,	օձւոյ.

Սոյց գիտելի է, զի անունք ոմանք ընդ այսու տեսակաւ հոլովեցեալք, իյեզական գործիականոջ, և ի յոգնականս սեռականոջ, և գործիականոջ այլապէս հոլովին. որդան.

- Ողի, դւոյ, դւով: Որբիք, դւոյ, դւովք:
 Լզատորդի, դւոյ, դւով: Լզատորդիք, դւոյ, դւովք:
 Նողի, դւոյ, դւով: Նողիք, դւոյ, և դեպ, դւովք:
 Ողի, դւոյ, դւով: Ողիք, դւոյ, և դեպ, դւովք:
 Նանի, նւոյ, նւով: Նանիք, նւոյ, նւովք:
 Թէոգոսոլեցի, ցւոյ, ցւով: Թէոգոսոլեցիք, ցւոյ, ցւովք:
 Վանանացի, ցւոյ, ցւով: Վանանացիք, ցւոյ, ցւովք: և այլն:

Երրորդ հոլովունն նմանապէս ունի զերկուս տեսակս, որոց միոյն կզական սեռականն եզերի ի եան. և գործիականն ի մէ: Իսկ յոգնական սեռականն եզերի ի անջ. և գործիականն ի մէ: որդան. Խէքն, Էքէքն Էքէքմէք. Խէքնան, Էքէքանջ, Էքէքմէքն: Իսոյց միւսոյ տեսակի կզական սեռականն եզերի ի եան, և գործիականն ի եամէք. իսկ յոգնական սեռականն եզերի ի անջ. և գործիականն ի եամէք: որդան. Խողունքն. Խողունքնան, Խողունքնամէք, Խողունքնանք.

Խողունքնանջ, Խողունքնամէք:

Հեռեի ( ) բնութիւնը Առաջինը որտեղից Երբորդի Հոլովինն :

Երբորդի հոլովինն :

Հոլովինն հոլովինն :

Ընդ	Երբորդի	Ընդ	Երբորդի
Սեռ	Երբորդի	Սեռ	Երբորդի
Տեղ	Երբորդի	Տեղ	Երբորդի
Նոր	Երբորդի	Նոր	Երբորդի
Բաց	Երբորդի	Բաց	Երբորդի
Պար	Երբորդի	Պար	Երբորդի
Ղար	Երբորդի	Ղար	Երբորդի
Պար	Երբորդի	Պար	Երբորդի
Ղար	Երբորդի	Ղար	Երբորդի
Ղար	Երբորդի	Ղար	Երբորդի

Նոր ույսու տեսակաւ Վախ պարունակին անունը բազումը, որք ի վերջում վանկոջ իւրեանց ունին զայստակ տառա, ու է, է, ու, ու, ու Նորովինն իւրեանց անվորդիս և անկորուստ պահեն զայնս. որդուն.

Ընդուն, ամառան.	կամ երիկամը.	ի ստալ խանէ, կամ
անունը, ամառանց.	կայծակն, ական,	ի ստալ խէ.
Ընդ, ական,	ի կայծականէ, կամ	Վայլակն, լսկան,
ակունք, ականց,	ի կայծակէ.	փայլակունք, կամ
զակունս, կամ	կայծակունք, կանց	փայլակք, կանց.
զականս.	կայծակամք, կամ	Ե.
Ընդուն, ատաման.	կայծակօք,	Ղեղմն, գեղման.
Ընդգակն, գական	Չայլամն, լաման,	Երկն, երկան.
Երիկամն, կաման.	կամ, Չայլաման,	Չմեռն, ձմեռան.
յերիկամանէ, կմ	Չայլամունք, մանց,	ձմեռք, ձմեռանց.
յերիկամէ,	կամ, Չայլամանց,	Սերմն, սերման,
երիկամունք,	Չայլամամք, կամ	սերմունք, մանց,
երիկամանց,	Չայլամք :	սերմամքք, կամ,
երիկամամքք,	Ստալին, ստալխան.	սերմք

Ի.
 Թիկն, Թիկան.
 Հիկն, Հիկան.
 Շիւան, Շիւան.

Ո.
 Թուռն, Թուռան.
 Գորտն, գորտան.
 Կողմն, կողման.
 կողմանք, կողմանք.
 կողմանց,

Կուշն, կուշան.
 Որդն, որդան.
 Ուսգն, ուսգան.
 Որանն, որոման.
 Ոսպն, ոսպան.

սսաք, սսպանց.
 Տոռն, տոռան.
 Ու.

Ուռն, ուռան.
 Ուշն, ուշան.

Լ, և աստ գիտելի,
 զի այնք որք ՚իյո-
 մանս հարուլս կարել-
 ին տարբերիլ յո-
 ըննակէն, ներգոր-
 ծու թեամբ եղան
 աստ. և հեռեւաբար
 գնին ՚ի դիւրութե
 համբակազուսից.

Երկրորդ՝ պարունակին և այլք անուանք որք ՚ի վերջնում վան
 կող իւրեանց ունին զայսոսիկ տառս =, է, է, ա, և ՚ի
 հոլովիլն իւրեանց կորուսանեն զայսս. սրգոն.

Լ.
 Լղեանն, եղեման.
 եղեմանք, եղեմանց.

Լ.
 Թիթեան,
 Թիթեան,
 Թիթեանք,
 Թիթեանց.
 Թիթեղն,
 Թիթղան,
 Թիթղանք,
 Թիթղանց.

Լիսեան, լիսան.
 լիսուք, լիսանց
 Ծիծեան, ծիծեան
 ծիծեանք.
 ծիծեանց.

Սիսեան, սիսան.
 սիսուք, սիսանց
 սիսամբ, կի՛ սօք

Լ.
 Լղիկն,
 աղիկան.

աղջկունք,
 աղջկանց.

Ճաղիկ, ծաղիկան.
 ծաղիկանք, կամ
 ծաղիկք, կանց.
 ծաղիկամբք, կամ
 ծաղիկք.

Կծիկ, կծկան.
 կծկունք, կծկանց,
 կծկամբք, կամ,
 կծկոք.

Չղիկն, ջկան.
 չղիկունք,
 չղիկանց.

Սկիզբն, սկզբան.
 սկզբուք.
 սկզբանց.

Քիրտն, քրտան.
 քրտուք, քրտանց.
 Ու.

Մնուն, անուան,
 անուանք,
 անուանց,
 զանուանս.

Մշուն, աշնան.
 յաշնանէ, աշնամբ,
 աշունք, աշնանց.

Քուռն, բռան
 բռունք, բռանց.

Գարուն, գարնան.
 ՚ի գարնանէ,
 գարնամբ.

գարունք, գարնանց
 Գալուկ, գալկան,
 գալկունք, կանց.

Գասատուն,
 դասատան,
 դասա

դասատուներ, տանց
 Ղուռն, դրան.
 դրուներ, դրանց.
 դրամբք, կ, դրօք.
 Լքողուն, երգման.
 երգմունք, մանց.
 Լքողանգն, եղնգան.
 եղնգունք, դանց.
 եղնգամբք, կ դօք.
 Ըռունդն, ըռնգան
 ըռնգունք, դանց.
 ըռնգամբք, կ դօք
 Արունկն, կրնկան.
 կրնկունք, կրնկանց
 կրնկամբք, կ, կօք.
 Արունկն, կանկան.
 կանկունք, կանց.
 կանկամբք, կի՛, կօք
 Հերուն, հերան.
 հերունք, հերանց.
 Հումանուն,

Համանունն,
 համանունք,
 համանունց,
 հհամանունս.
 Հուկն, ձկան,
 ձկունք, ձկանց.
 Դ՛նձղուկ,
 ձնձղկան,
 ձնձղկունք, կամ
 ձնձղուկք,
 ձնձղկանց,
 ձնձղկամբք, կամ
 ձնձղկօք.
 Խ՛ղուկ, ղկան.
 մեղկունք, կանց.
 Խ՛նուկ,
 մանկան,
 մանկունք, կանց.
 Խուկն, մկան.
 մկունք, մկանց.
 Ղուռն. նուան.

նուռք, նուանց.
 Շուրթն, շրթան
 շրթունք, շրթանց
 Շուն, շան.
 շունք, շանց.
 Պտուկ, պտկան.
 պտկունք, կանց.
 պտկամբք, կ. կօք
 Տուն, տան.
 տունք, տանց.
 Յուակ, ցուկան.
 ցուկունք, ցուկանց.
 փուռն, փուան.
 փուռք, փուանց.
 Փաղանուն, նունան.
 փաղանունք, անց
 զփաղանունս.
 Վրբում, բրբման.
 բրբումք, բրբմանց.
 բրբմամբք, կամ
 բրբմօք.

Լքողորդ՝ պարունակին և այլք անունանք, որք ՚ի վերջումս
 վանկոջ իւրեանց ունին զսոստիկ տառս. . . յ. և ՚ի հղով ին
 իւրեանց փոխարկեն զտառն. ՚ի ել. և զյն ՚իո. . . օրգան.

Ո. Լ.

Ոյ. Ո.

Ոռան, ոլեռան.
 ոլեռք, ոլեռանց.

Պշտ, պուտան.
 պոշտք, պուտանց.

*****

Հետևի ( ) Երևի Լքողորդի տեղի Լքողորդի հարմար.

Երկրորդական

Յոթերորդական

Լն. | սողուն թիւն.
 Լեւ. | սողուն թեան.
 Տբ. | սողուն թեան . Կ
       'ի | սողունի .
 Հայ. շ | սողուն թիւն.
 Բայ. 'ի | սողուն թեանէ.
 Պար. շ | սողուն թեանէ.
 Ղար. | սողուն թեամբ.
 Պար. շ | սողուն թեամբ.
 Են. 'ի | սողուն թեան.
 Կր. ո՛վ | սողուն թիւն.

Լն. | սողուն թիւնք.
 Լեւ. | սողուն թեանց.
 Տբ. | սողուն թեց . կամ
       'ի | սողուն թիւ
 Հայ. շ | սողուն թիւնս.
 Բայ. 'ի | սողուն թեանց .
 Պար. շ | սողուն թեանց .
 Ղար. | սողուն թեամբք.
 Պար. շ | սողուն թեամբք.
 Են. 'ի | սողուն թիւնս .
 Կր. ո՛վ | սողուն թիւնք .

Նոր այսու տեսակաւ պարունակին բնա՛ք անուանք, որք ունին
 զածանցականակերտ մասնիկս զայս, Սեւեան. որպիսիք են
 սբին. Լնաւթեան, Ենաւթեան. Սբեւեան, սբեւեան.

Տբեւեան, Կբեւեան. և այլք բազումք:

Եւբաց յայտրիսեաց ածանցականաց պարունակիննաև այլք
 անուանք, որպիսիք են սբին.

Լնկիւն, կեան, յանկեանէ.	Կորուստ, ըստեան. 'ի կորստեանէ.	Սիւն, սեան, 'իսեանէ.
Լբքիւն, դեան. յարդեանէ.	Հանգիստ, գստեան 'ի հանգստեանէ.	Տեսիլ, սլեան, 'ի տեսլեանէ.
Լբիւն, բեան, յարեանէ.	Ձիւն, ձեան, 'ի ձեանէ.	Տիւ, տունջեան. 'ի տունջեանէ, կամ
Կրիւն, բեան, 'ի կորեանէ.	Ստին, ստեան, 'իստեանէ.	'իտունէ. տիւք, տունջեանց .

XX

Որբորդ հարվումն նմանապէս ունի զերկուս տե-
 սակս. որոց միոյն եղական սեռականն եղերի 'ի
 էոյ. և գործիականն 'ի եւս օրգոսն. Սեւեան. Սեւեան .
 -էւեան. Իսկ միւսոյ եղական սեռականն եղերի 'ի
 ոյ. և գործիականն 'ի ու. որդոն, Լբբոն, Են. Են .
       Հեւեան,

Հէտէի ( ) Բնութիւն Բնութեան Գործընթացի Հարկման

Երկրորդական

Բն.	Որնի.
Սե.	Որնեայ.
Տե.	Որնեայ. համ առ Որնի.
Հայ.	չ Որնի.
Բայ.	չ Որնեայ.
Պայ.	չ Որնեայ.
Ղայ.	Որնեաւ.
Պայ.	չ Որնեաւ.
Նե.	չ Որնի.
Սե.	սլ Որնի.

Բնութեան անսահման պարունակին թաղումը անսահման յատուկը, որը ՚ի վերջնում վանկոջ իւրեանց ունին զտառն, Բ, և համ Ե. և ՚ի հոլովիւն իւրեանց փոխարկեն զայնս ՚ի կէ. որդոն.

Բ. Ե.

Բարեմի, մեայ, մեաւ.
Վեթմաննի, նեայ, նեաւ.
Երդի, դեայ, դեաւ.
Թեկիլի, ղեայ, ղեաւ.
Ղ և ՚ի, ղեայ, ղեաւ.
Նայեմի, մեայ, մեաւ.
Նեքի, բեայ, բեաւ.
Եայի, այեայ, այեաւ.

Ե. Բ.

Բեթաբբէ, բեայ, բեիւ.
Ղայիաննէ, նեայ, նեիւ.
Եւպրատէ, սեայ, սեիւ.
Եւդինէ, նեայ, նեիւ.
Եւրոսինէ, նեայ, նեիւ.
Օլիլի, լեայ, լեիւ.
Եւրիկէ, կեայ, կեիւ.

Ետարինէ, նեայ, նեիւ.
Երիտէ, տեայ, տեիւ.
Հիլինէ, նեայ, նեիւ.
Սեմիթիսթէ, թեայ թեիւ
Յեստէ, սեայ, սեիւ.
Յուլիաննէ, նեայ, նեիւ.
Յուսոխաննէ, նեայ, նեիւ.
Սաննէ, նեայ, նեիւ.
Սուննէ, նեայ, նեիւ.
Շամուննէ, նեայ, նեիւ.
Պետափրէ, բեայ, բեիւ.
Պիլիաննէ, նեայ, նեիւ.
Սոլովի, մեայ, մեիւ.
Սալաաէ, սեայ, սեիւ.
Տրիաննէ, նեայ, նեիւ.
Փակէէ, էեայ, էեիւ.
Փեփրոննէ, նեայ, նեիւ.

Ը յոր իկ գորլ անուանը յատուկք, հազիւ լինին յողնականքս
 Ը զրոց ՚ի տեղւոջ իւրում գրեւոյք եմք. և ՚ի լինին յողնա-
 կանք՝ այնք որք ՚ի յնն եզերին, հորովին ոնց մատանիք մատա-
 նեայ. որդոն. Ո՞րդոն. որդոն: Իսկ որք ՚ի է եզերին, հորովին ոնց
 խաչք, խաչոյ. որդոն. Կտորիննէ, Կտորիննէ:

Հեթեի ( ) ընէին Երբորդի տեսիլ Զորորդի հորվմն:

Ելմանապէս:

- Ըն. Ելարդան.
- Են. Ելարդանայ.
- Տը. Ելարդանայ. կմառ վարդան. ց վարդան.
- Շոյ. Զ Ելարդան.
- Իայ. ՚ի Ելարդանայ.
- Պար. Զ Ելարդանայ.
- Պար. Ելարդանառ.
- Պար. Զ Ելարդանառ.
- Սեդ. ՚ի Ելարդան.
- Կը. ոնց Ելարդան.

Ը նաք այսու տեսակառ նախ պարունակին անուանը բազումք.
 Ը որք ՚ի վերջնում վանկոջ իւրեանց ունին զայստիկ տառս.
 . . է . է . է . ո . ո . և ՚ի հորովին իւրեանց անփոփոխ և
 անկորուստ պահեն զայնս. որդոն.

Ը.	Ը. րտակ,	այ.	Պար,	այ.
Ը. դամ,	այ.	Ը. կաթ,	Պան,	այ.
Ը. րամ,	այ.	Ը. իաթար,	Եզրաս,	այ.
Ը. րակ,	այ.	Ը. րարար,	Ե վրատ,	կամ.
Ը. քար,	այ.	Ը. րամազդ,	Ե վրտակս,	այ.
Ը. քար,	այ.	Ը. լիար,	Ըամար,	այ.
			Ըաս	

Խաճակ,	այ.	Լ,	Լ՝մօն,	այ.	
Խաւրար,	այ.	Բէլ,	այ.	Լ՛նօս,	այ.
Խաթ,	այ.	Գ ամէք,	այ.	Լ՛նօք,	այ.
Խայսան,	այ.	Սէթ,	այ.	Հօմ,	այ.
Հօամ,	այ.	Ի.		Գ օտ,	այ.
Հօարս,	այ.	Լ՛ըտակիլ,	այ.	Ս՛կարօպ,	այ.
Սակար,	այ.	Լ՛ըտաշիբ,	այ.	Յօք,	այ.
Սխիթար,	այ.	Լ՛յիլակիմ,	այ.	Շօլ,	այ.
Սինաս,	այ.	Կարիւթարիմ,	այ.	Պօղ,	այ.
Սլաթան,	այ.	Սօրիկ,	այ.	Սարօկ,	այ.
Շիրակլան,	այ.	Յուլակիմ,	այ.	Սողօմ,	այ.
Շուշան,	այ.	Յուդիթ,	այ.	Ս .	
Սմարտ,	այ.	Սաղիմ,	այ.	Լ՛մքակում,	այ.
Սուքիաս,	այ.	Տօբիթ,	այ.	Բալու,	ո՛ւայ.
Սուքար,	այ.	Ս .		Լ՛մմանուս .	այ.
Սահան,	այ.	Բէլփեգուլը,	այ.	Շուր,	այ.
Սահրամ,	այ.	Բէհմուլք,	այ.	Կափառնայում .	
Սան,	այ.	Գէորդ,	այ.	այ .	
Վիրամ,	այ.	Վարուգորդ .		Հուլիթ,	այ.
( )բաբ,	այ.	նոսոր,	այ.	Յէու,	ո՛ւայ.
Լ .		Սիլը,	այ.	Յէսու,	սո՛ւայ.
Լբեր,	այ.	Վեգուլը,	այ.	Սաուլի,	այ.
Լգեմ,	այ.	( ) .		Սերուք,	այ.
Սփեր,	այ.	Լ՛ըշօր,	այ.	Լայլն .	

Լ՛ աստ գիտելի է . զի են ևումանք անունանք յատուկք, որոց է՛ ի էլ փոխարկի . որդոն . Լ՛բեննէր, բաբննէրայ . Բէթէլ, բեթէլայ . Սաբէլ, ռաբէլայ, կի՞ ռաբէլի . Լայլն .

Լ՛ րկրորդ՝ պարունակին Լայլք անունանք . որք ՛ի վերջնում վանկոջ իւրեանց ունին զայտոսիկ տառս, ո, է, ու, ու . Լ՛ ՛ի հոլովիլն իւրեանց կորուսանեն զայնս . որդոն,

Մ.	Վասիլը, մրայ.	Մ.բիու, բիայ.
Հմայեակ,	Խարսիս, սայ.	Մ.ս.
Հմայեկայ,	Խրաչիկ, չիայ.	Մ.բիաս, բիայ.
Սեւում, սեւումայ.	Յուսիկ, սկայ,	Մ.բդիաս, դիայ.
Ի.	Ս.	Լառնաբաս,
Վազիկ, զիայ.	Մ.բդիու, դիայ.	բառնաբայ.

Երբորդ պարունակին և այլք անուննք որք եզերին իյայք, և ի հոլովին իւրեանց անունն զտառն յի վինի այբին, որդոն.

Մ.բիա, բիայ.	Մ.նանիա, նիայ.	Սաղաբիա, բիայ.
բիայէ, բիայիւ.	նիայէ, նիայիւ.	բիայէ, բիայիւ.
Մ.զարիա, բիայ.	Լզերիա, կիայ.	Տօբիա, բիայ.
բիայէ, բիայիւ.	կիայէ, կիայիւ.	բիայէ, բիայիւ.

Սաւ սյոռքիկ, ուն ի վերասացաւ, հազիւ լինին յողնականք, Սայց եթէ հարկն պահանջիցէ, հոլովին ուն նշանք, նշանաց. որդոն. Սարտն, վարտնայ. Սակայն վերջինք անուննքն. Մէն. Մարտ. և այլքն որք հետեւին, ի յողնականանալն հոլովին որպէս Խաչք, խաչից, որդոն, Մարտայ, Մարտայից, և այլն.

*****

ինգերորդի հոլովման եզական սեռականն եզերի ՚ի եր, և գործիականն ՚ի երէ, Լակ յողնական սեռականն ՚ի երայ, կամ ՚ի երչ. և գործիականն ՚ի երէր. Լստ որում ստորև եզերով օրինակաւ ցուցանի.

Եզերմանպէս.

Յգնմանպէս.

Մ.	Մ.զերիւր,	Մ.	Մ.զերիւրք. չի	Մ.զերիւրք.
Սեւ.	Մ.զերիւր,	Սեւ.	Մ.զերիւրք. չի	Մ.զերիւրք.
Տեւ.	Մ.զերիւր, չի	Տեւ.	Մ.զերիւրք. չի	Մ.զերիւրք.
	յաղերիւր,		յ Մ.զերիւրք. չի	յ Մ.զերիւրք.
Նոյն զ Մ.զերիւր,		Նոյն զ Մ.զերիւրք, չի	զ Մ.զերիւրք.	Մ.զերիւրք.

Բաց. յ Լ. ղբերէ.	Բաց. յ Լ. ղբերաց. և յ Լ. ղբերց.
Պար, շ Լ. ղբերէ,	Պար, շ Լ. ղբերաց. և շ Լ. ղբերց.
Պար. Լ. ղբերբ. և ղբաւ.	Պար. Լ. ղբերբբ. և Լ. ղբերբբ.
Պար. շ Լ. ղբերբ, և ղբաւ.	Պար. շ Լ. ղբերբբ. և շ Լ. ղբերբբ.
Եւր. յ Լ. ղբեր.	Եւր. յ Լ. ղբերբա. և յ Լ. ղբերբա.
Եւր. ո՛վ Լ. ղբերբ.	Եւր. ո՛վ Լ. ղբերբբ. և Լ. ղբերբբ.

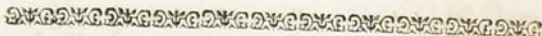
Բնդ աշտու տեստիաւ նախ պարունակին անուննք տմանք, որք ՚ի վերջում լանկոջ իւրեանց ունին զայստսիկ տառաւ, է, է, է, է, է, է և ՚ի հոլովին իւրեանց անկորուստ սրահն զայնս, որդոն.

Լ.	Ճախր, խեր.	՚ի տետրէ.
Լ. ղբբ, ղեր.	Սախր, խեր.	տետերբ, կամ
Թաստր, տեր.	մախերբ, խերց.	տետրիւ,
Թանձր, ձեր.	Սանտր, տեր.	տետերբ, տետերց,
Թանձերբ, կամ	Սադր, ղեր.	Ս.
Թանձրիւ.	Տադր, ղեր.	Սկր, սկեր.
Թանձերբ, ձերց.	Տարր, բեր.	Օ.
Թանձերբբ, կամ	՚ի տարերէ, կամ	՚ի սր, նսուեր.
Թանձրիւբ.	՚ի տարրէ.	նսուերբ, սերց.
Նարդր, ղեր.	Ե.	Սւ,
Համը, մեր.	Եդր, եղեր, յեղրէ.	Սաստր, ուտտեր.
Համերբ, մերց.	Տետր, տետեր	և այլն.

Եւր որդ պարունակին և այլք անուննք, որք ՚ի վերջում լանկոջ իւրեանց ունին զայստսիկ տառաւ, է, է, է, է, է, է և ՚ի հոլովին իւրեանց կորուսաննն զայնս, որդոն,

Լ.	Լ. լիւր, ալեր.	դատեր.
Լ իտր, լտեր.	Լ. ղ լիւր, եղ ղեր.	Ս.
Լ ինտր, լնտեր.	Լ. ղ լիւր, եղ տեր,	Սոպա, սոպեա.
Ալ լինտր, կ ղ լնտեր	Սւ.	սոպեաբ, սոպեաց.
Լւ.	Ղուտտր,	և այլն.

Ս եցե

Լյցերորդի հոլովման եզական սեռականն եզերի'ի էշ, և գործիականն 'ի էշէ, իսկ յոգնական սեռականն եզերի'իտոյ . և գործիականն 'ի էշէ, կամ 'ի օ . Արաչս 'ի ստորե եզերով օրինակաւ ցուցանի :

Լաւորանդէ :

Յորդանանդէ :

- Լն . Սկուտղ .
- Սե . Սկտեղ .
- Տէ . Սկտեղ, կ'ի սկուտղ .
- Շոյ . զ Սկուտղ .
- Բոյ . 'ի Սկտեղէ .
- Պո . զ Սկտեղէ .
- Պո . Սկտեղա .
- Պո . զ Սկտեղա .
- 'Եէ . 'ի Սկտեղ .
- Լու . ո՛վ Սկուտղ .

- Լն . Սկտեղք .
- Սե . Սկտեղաց .
- Տէ . Սկտեղաց, կ'ի սկտեղք
- Շոյ . զ Սկտեղա ,
- Բոյ . 'ի Սկտեղաց .
- Պո . զ Սկտեղաց ,
- Պո . Սկտեղաք, կ' Սկտեղաք
- Պո . զ Սկտեղաք, կ' զ Սկտեղաք
- 'Եէ . 'ի Սկտեղա .
- Լու . ո՛վ Սկտեղք .

Լնդ այսու տեսակաւ պարունակին անուննք ոմանք , որք 'ի վերջնում վանկոջ իւրեանց ոմնին զայստսիկ տառս . Լ . Լ . Ո . Ո . և 'ի հոլովին իւրեանց անկորուստ պահեն զայնս , որգոն .

- Լ .
- Լատղ, աստեղ .
- Լեկղ, արկեղ .
- Լնգղ, անգեղ .
- Լ .
- Բանակետղ,
- բանակետեղ .
- գանձետղ,
- գանձետեղ .

- Բմունետղ,
- ըմունետեղ .
- Ճաղրետղ,
- ճաղրետեղ .
- Կրակետղ,
- կրակետեղ,
- Վարակետղ,
- քարակետեղ,
- Ո .

- Կոճղ, կոճեղ .
- Կոթղ, կոթեղ .
- Կոստղ, կոստեղ .
- Ո .
- Կուպղ, կուպեղ .
- Լ .
- Սիկղ, սիկեղ .
- և 'ի սմին կորնլի տառն թի .

(Ե) Թներորդի հարվման եղական սեռականն եղերի 'ի բն . և դորժիականն 'ի անջ . իսկ յոգնական սեռականն եղերի 'ի անյ . և դորժիականն 'ի անէր . Արդես 'ի վայր եղելով օրինակաւս ջուլանի

Եղբայնացիս :

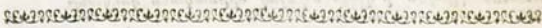
Յոգնականացիս :

Ե .	Ենն .	Ե .	Ենիք .
Են .	Ենին .	Են .	Ենանց .
Տես .	Ենին . Կց Ենն .	Տես .	Ենանց . Կ , ց Ենինս
Նայ .	չ Ենն .	Նայ .	չ Ենինս .
Բայ .	յ Եննէ .	Բայ .	յ Ենանց .
Պար .	չ Եննէ .	Պար .	չ Ենանց .
Գար .	Ենամբ .	Գար .	Ենամբք .
Պար .	չ Ենամբ .	Պար .	չ Ենամբք .
Եր .	յ Ենին .	Եր .	յ Ենինս .
Ել .	ո՛վ Ենն	Ել .	ո՛վ Ենինք .

Ենդ այսու տեսակաւ պարունակին անունք ումանք , որք 'ի վերջում վանկոջ իւրեանց ունին զայստօիկ տառս . Ե . Ե . և 'ի հարվին իւրեանց անփոփոխ պահէն զայնս . որդան .

Ե .	կաթք ,	մատուք ,	տանց
Եղն ,	կաթանց ,	Սանն ,	մասին .
Գառն ,	չայկաղն ,	մասուք ,	մասանց .
'ի դառանէ .	հայկաղին ,	Սիանն ,	Սիանին .
Դաչն ,	չարսն ,	միաննուք ,	
Դառն ,	չարսին ,	միաննանց .	
Իյաչն ,	չարսիւ ,	Ե .	
'ի խաչանէ .	չարսուք ,	Բեռն ,	բեռին ,
Կաթն ,	չարսանց ,	'ի բեռանէ .	
'ի կաթանէ ,	չարսիւք .	Եղն ,	եղին ,
Կաթինք ,	Սատն ,	յեղանէ .	
	'ի մատանէ .		

Լալն,	էղին.	ձեռինք,	կամ	Լ,	
յեղանէ,		ձեռք,	ձեռաց,	Լեառն,	լերին.
Չեռն,	ձեռին.	Վեռն,	նեռին,	լերինք,	լերանց
ի ձեռանէ.		ի նեռանէ,		ի սին ի տրնի	սասն ոյն

Ուր որդի հոլովման եղական սեռականն եղերի
 'ի ու . և գործիականն ևս 'ի ու . իսկ յողնական
 սեռականն եղերի 'ի ույ . և գործիականն 'ի ու
 լստ որում 'իսորն եղեալ օրինակաւ յայտնա
 պէս ցուցանի :

Ելնութեան :

Յոնութեան :

Ը .	Յու.	Ը .	Յուք.
Սե .	Յու.	Սե .	Յուց.
Տե .	Յու. և 'ի Յու.	Տե .	Յուց. և 'ի Յու.
Նո .	զ Յու.	Նո .	զ Յու.
Բո .	'ի Յու.	Բո .	'ի Յուց.
Պո .	զ Յու.	Պո .	զ Յուց.
Պո .	Յու.	Պո .	Յուք.
Պո .	զ Յու.	Պո .	զ Յուք.
Նե .	'ի Յու. և ըն Յու.	Նե .	'ի Յու. և ըն Յու.
Կը .	ով Յու.	Կը .	ով Յուք.

Ոնք այսու տեսակաւ նախ օրորունակին անուննք ոմանք ,
 որք 'ի վերջնում վանկոջ իւրեանց ունին զայսոսիկ տառս ,
 ու է , ու , յ , ու , ե : և 'ի հոլովին իւրեանց անկորուստ
 և անփոփոխ պահեն զայնս , որդոն ,

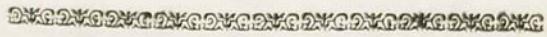
Ը .		'ի գանձէ ,	գրաստութ :
Ը .	ու .	գանձք ,	Պաս , ու .
Ը .	ու .	գանձութ .	դատք , սուց .
Ը .	ու .	Վրաստ , ու .	դասութ ,
Ը .	ու .	գրատք , սուց ,	Օարդ , ու .
			զարդք ,

զարդք,	շուց.	պարուք.		Լ,	
զարդուք,		Պարտ,	ու.	Օգեստ,	ու.
Նաշ,	ու.	Պաշ,	ու.	Ի զգեստի,	
ծաղք,	շուց.	Ի սպաշի,	Ի սպաշու.	զգեստք,	ուց.
ծաղուք,		Սթաս,	ու.	զգեստուք,	
Կաքու,	ու.	Ի սպասուճի,		Ո.	
Հաւ,	ու.	սպասք,	սուց.	Կուլ,	ու.
Չաղ,	ու.	սպասուք:		Հուլ,	ու.
Չախ,	ու.	Սակաւ,	ու.	Սթթ,	ու.
Պուկաս,	ու.	սակաւք,	ուց.	Սուլ,	ու.
Ճակատ,	ու.	սակաւուք,		Օ.	
Սիաւաբաթ,	ու.	Սարձ,	ու.	Բաւուտ,	ու.
Նախանձ,	ու.	Սաս,	ու.	յաւսուտի.	
Շաբաթ,	ու.	Ֆնաք,	սուց.	Ս.	
Սերբաթ,	ու.	Ֆնասուք.		Սաղտ,	ու.
Պար,	պարու.	Վաղց,	ու.	Իււ.	
պարք,	պարուց.	Վաջաշաւ,	ու.	Բաիծ,	ու.

Եւ իբրորդ պարունակին և այլք ոմանքանոճանք, որք ի վերջ նում վանկոջ իւրեանց ունին զտառն՝ է, և ՚ի հոլովին իւրեանց փոխարկեն զայն ՚ի թի, որդոն:

Բզուէս,	աղուխու:	Հին,	Տնու:
Օէն,	զնու,	Շէն,	Ֆնու:
զէնք,	զնուց,	զնուք:	և այլն,

Յուտ Յուտի Նուվնի Լուանի:

Գուի Լուուր:

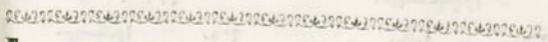
Սլովուուք յատուկք, որք ոչ պարունակեն ի ինքեամք զբաղումս ոմանոճանս՝ են վեղք, որոց առաջնոյն եզական սեռականն եզերի ՚ի ելլ, և գործիականն ՚ի է: Իսկ յորդանական սեռականն եզերի ՚ի է, և գործիականն ՚ի ո: Օր որինակ:

Լու

Պ-ր :	չ Լզըբարբ :	Պ-ր :	չ Լզըբարբբ :
Նէր :	յ Լզըբարբ , կ յԼզըբար :	Նէր :	յ Լզըբարբ :
Սը :	ով Լզըբարբ :	Սը :	ով Լզըբարբ :

Լ յսու կերպիւ հօլովին հեանեցեալք անուննրս պարբիկ ,
 հարբ , հօր . Ս-րբ , ճր : Լճ բնաւ բարդեցեալք ի սոցա-
 նէ . որդան , Լճ-հարբ , Լճ-հօր : Լճամարբ , Լճամօր : Համամարբ ,
 համամօր : Սեամարբ , համօր : Տերամարբ , Տերամօր : Փեանդարբ ,
 Փեանդօր : Բայց դիտելի է , զի հարբն 'ի յոգնականում կարէ
 և սյլապէս հօլովին , բայց ոչ սյլան , որդան , հարբ , հ-
 բան , 'ի հարան , շարան : Իսկ ոչ հարբ , հարան , և սյլն .
 Լճ բարդեցեալք պարբիկ , անահարբ , անամարբ ' ոչ լինին
 յոգնականք :

Ըրբորդի եզական սեռականն եզերի 'ի առն , և գործիա-
 կանն 'ի անք . իսկ յոգնականն սեռականն 'ի սոց , կամ
 'ի սոց , և գործիականն 'ի անք : Օղբ օրինակ .

Լզ-հանարբ :

Յ-հանարբ :

Լճ :	Տէր ,	Լճ :	Տեարբ ,
Սե- :	Տեանն ,	Սե- :	Տեարց , կ Տերանց ,
Տը- :	Տեանն , կ ի Տը , յ Տը ,	Տը- :	Տեարց , կ Տըանց , 'ի Տեարս , կ ' յ Տեարս ,
Հարբ :	չ Տը ,	Հարբ :	չ Տեարս , կ Տեարս ,
Բարբ :	'ի Տեաննէ ,	Բարբ :	'ի Տեարց , կ 'ի Տերանց ,
Պարբ :	չ Տեաննէ ,	Պարբ :	չ Տեարց , կ չ Տերանց ,
Պարբ :	Տերամբ ,	Պարբ :	Տրամբ ,
Պարբ :	չ Տերամբ ,	Պարբ :	չ Տրամբ ,
Նէր :	ըն Տը , կ ' Տը ,	Նէր :	'ի Տեարս ,
Սը :	ով Տէր :	Սը :	ով Տեարբ :

Լ յսու կերպիւ հօլովի և այս . Լճ , առն , սոց , սոցանց : Լճ
 ան բարդեցեալք 'ի սոցաննէ , որդան :

Լ՝յգետէր, այգետեառն,
 այգետեարք, այգետեարց,
 Բազմնյր, բազմառն,
 բազմարք, բազմարանց,
 Լըրհայր, երկառն,
 երկարք, երկարանց:

Կոչնատէր, կոչնատեառն:
 կոչնատեարք, կոչնատեարց,
 Պարտատէր, պարտատեառն
 պարտատեարք, պարտատեարց
 Տանուտէր, տանուտեառն:
 տանուտեարք, տանուտեարց:

Սորորդի եղական սեռականն եզերի 'ի ոջ, և գործիա-
 կանն 'ի աճ, իսկ յոգնական սեռականն եզերի 'ի աչ, և
 գործիականն 'ի աճ: Օջը օրինակ .

Ելախանդէ:

Յոխանդէ:

Լ՝ն: Կին.
 Սէ: Կնոջ,
 Տէ: Կնոջ, 'ի Կին, ի
 ց Կին,
 Հոյ: շ Կին,
 Բոյ: 'ի Կնոջէ,
 Պոյ: շ Կնոջէ,
 Վոյ: Կանամբ, ի Կնաւ.
 Պոյ: շ Կանամբ, ի շ Կնաւ.
 Կէ: 'ի Կնոջ, կի՛ ըն Կնոջ:
 Կը: ոջ Կին:

Լ՝ն: Կանայք.
 Սէ: Կանանց,
 Տէ: Կանանց, 'ի Կանայս,
 ի ց Կանայս:
 Հոյ: շ Կանայս.
 Բոյ: 'ի Կանանց,
 Պոյ: շ Կանանց,
 Վոյ: Կանամբք,
 Պոյ: շ Կանամբք,
 Կէ: 'ի Կանայս,
 Կը: ոջ Կանայք:

Լ՝յսու կերպի՛ հոլովն համայնք բարդեցեալք 'ի սմանէ՛
 օրգոն,

Լ՝անակին, առնակնոջ.
 առնականայք, առնականանց:
 Բազմակին, բազմակնոջ.
 բազմականայք,
 բազմականանց:

Տիկին, տիկնոջ,
 տիկնայք, տիկնանց, ի տիկնայց
 Տանտիկին, տանտիկնոջ,
 տանտիկնայք, տանտիկնանց,
 կամ տանտիկնայց:

Աղագրականքս :

Հոգեականքս :

Ին :	Վոյր,	Ըն :	Վորբ,
Լին :	Վեռ,	Սեռ :	Վերց,
Տրա :	Վեռ, և ՚ի Վոյր,	Տրա :	Վերց, և ՚ի Վորբ,
	և ի՞նչ Վոյր :		և ի՞նչ Վորբ :
Հայն :	զ Վոյր,	Հայն :	զ Վորբ,
Բայ :	ի Վեռանէ,	Բայ :	ի Վերց,
Պար :	զ Վեռանէ,	Պար :	զ Վերց,
Պար :	Վերբ,	Պար :	Վերբբ,
Պար :	զ Վերբ,	Պար :	զ Վերբբ,
Լեռ :	ի Վեռ,	Լեռ :	ի Վորբ,
Լեռ :	և Վոյր :	Լեռ :	և Վորբ :

Իստ կերպիւն հոլովին նմ բարդեցեալք իսմանէ, որքան

Հարսնբոյր,	Հարսնբեռ :	և ի՞նչ, հորաբոյր,	հորաբերց,
Հարսնբորբ,	և ի՞նչ Հարսնբոյր,	Սորբոյր,	մորբեռ,
	Հարսնբերց,	և ի՞նչ, մորաբոյր,	մորաբեռ,
Հորբոյր,	հորբեռ,	Սորբորբ,	մորբերց,
և ի՞նչ, հորաբոյր,	հորաբեռ,	և ի՞նչ, մորաբոյրբ,	մորաբերց,
Հորբորբ,	հորբերց,		և այլն :

*****

Յալագի հոլովանց Սասնականք : և Հարցականք անուննք :

Պարտի Երբոր :

Այսին որոշակի հոլովեցեալք լինին մասնականք, և հարցականք անունք, որովհետև առ ուրբ տեսակ վերոնդելոց հոլովմանց վերաբերիլ մարթին : Բասի հետևի հոլովումն մասնականաց անուննց :

Այլախոնարէս :

Յոգնախոնարէս :

Ա՛ն :	Ոմն ,	Ա՛ն :	Ոմանք ,
Ա՛ն :	Ուրումն ,	Ա՛ն :	Ոմանց ,
Տ՛ա :	Ումնն , կ' առ ոմն ,	Տ՛ա :	Ոմանց , կ' ց Ոմանս ,
Տ՛այ :	չ Ոմն ,	Տ՛այ :	չ Ոմանս ,
Բ՛այ :	յ Ումնննէ ,	Բ՛այ :	յ Ոմանց ,
Պ՛ա :	չ Ումնննէ ,	Պ՛ա :	չ Ոմանց ,
Պ՛ա :	Ոմամբ ,	Պ՛ա :	Ոմամբք ,
Պ՛ա :	չ Ոմամբ ,	Պ՛ա :	չ Ոմամբք ,
Ն՛եր :	յ Ումննն ,	Ն՛եր :	յ Ոմանս ,

Աստ այսմ հոլովին նաև բարդութիք սորին, որդոն, Ունն , ուրումն : Ումանն , ումանց , և այլն :

Նաև եթէ ոչ իցէ բարդեցեալ ընդ այլում , այլ միայն շարակցեցեալ , նմանապէս հոլովին հոլովեցեալ և այն՝ լը որում շարակցի, որդոն, Անն , այլ ուրումն . այլ ոմանն , այլ ումանց : և այլն .

Այլախոնարէս :

Յոգնախոնարէս :

Ա՛ն :	Ոք ,	Ա՛ն :	Ոմանք ,
Ա՛ն :	Ուրոք ,	Ա՛ն :	Ոմանց ,
Տ՛ա :	Ումք , կ' առ օք ,	Տ՛ա :	Ոմանց , կ' ց Ոմանս ,
Տ՛այ :	չ Ոք ,	Տ՛այ :	չ Ոմանս ,
Բ՛այ :	յ Ումքէ ,	Բ՛այ :	յ Ոմանց ,
Պ՛ա :	չ Ումքէ ,	Պ՛ա :	չ Ոմանց ,
Պ՛ա :	Ոմամբ ,	Պ՛ա :	Ոմամբք ,
Պ՛ա :	չ Ոմամբ ,	Պ՛ա :	չ Ոմամբք ,
Ն՛եր :	յ Ումք ,	Ն՛եր :	յ Ոմանս ,

Աստ այսմ հոլովին համայնք բարդեցեալը՝ իմաննէ, որդոն : Ունն , ուրումն : Անն , ամարոն : Արասանլարոն , էրասանլարոն : Արասանլարոն , էրասանլարոն : Նաև եթէ ոչ իցէ բարդեցեալ ընդ այլում , այլ միայն շարակցեցեալ , նմանապէս

Հօլովի, Հօլովեցեալ և այն՝ ընդորում շարակցի. ո՞րդոն. Ստրատիպոս, Իրատանէլարոյ ուրոս. Լըբիանէլարոս, Էբիանէլարոյ ուրոս. Ալլոս, այլոյ ուրոս. Ալլոս, քի ուրոս. և այլն:

Եզականապէս .

Յոգնականապէս :

Ըն :	Իմն .
Սեռ :	Իբիբ .
Տբա :	Իսիբ . և առ իմն
Հայց :	չ Իմն .
Բայց :	յ Իմեբէ .
Պար :	չ Իմեբէ .
Պար :	Ինիբ ,
Պար :	չ Ինիբ .
Եբ :	յ Իսիբ .

Ըն :	Ոմանբ .
Սեռ :	Ոմանց .
Տբա :	Ոմանց, և ց Ոմանս
Հայց :	չ Ոմանս .
Բայց :	յ Ոմանց .
Պար :	չ Ոմանց .
Պար :	Ոմամբբ .
Պար :	չ Ոմամբբ .
Եբ :	յ Ոմանս .

Աստ այսմ Հօլովին նաևում շարակցեցելք ՚ի սմանէ . ո՞րդոն, Սայլիմն, այլոյ էրէտ . և այլն : Լը սաս գիտելի է, զի իմն, դնի ՚ի շարագրութիւն առ ՚ինչանսակէլ զիրս անկենդանս . Հիկէն . տար իմն, գիտութի իմն . և այլն : Իսկ ոնն, և ոնն իբբ ՚ի բաղումս դնին առ ՚ինչանսակէլ զիրս կենդանիս . Հիկէն . Սարբ ոչ, իմաստս էր ոնն . ոնն առիւծ . և այլն :

Հոլովոն Հարցականաց

Ընանց .

Եզականապէս

Յոգնականապէս :

Ըն :	Որ .
Սեռ :	Որոց .
Տբա :	Որում . և առ Որ .
Հայց :	չ Որ .

Ըն :	Որբ .
Սեռ :	Որոց .
Տբա :	Որոց . և առ Որս .
Հայց :	չ Որս .

Բայց

Բայ . J Որմէ՞ .
 Պար . շ Որմէ՞ .
 Ղար . Որմէ՞ .
 Պար . շ Որմէ՞ ,
 Եւր . J Որմէ՞ :

Բայ . J Որմէ՞ .
 Պար . շ Որմէ՞ .
 Ղար . Որմէ՞ .
 Պար . շ Որմէ՞ .
 Եւր . J Որմէ՞ :

Եւրմէ՞ :

Եւրմէ՞ :

Եւ . Որմէ՞ . ի .
 Սե . Որմէ՞ .
 Տար . Որմէ՞ . ի առ .
 Տար . շ Որմէ՞ . ի շ .
 Բայ . J Որմէ՞ .
 Պար . շ Որմէ՞ .
 Ղար . ի .
 Պար . շ ի .
 Եւր . J Որմէ՞ .

Եւ . Որմէ՞ . ի Որմէ՞ ,
 Սե . Որմէ՞ .
 Տար . Որմէ՞ . ի առ .
 Տար . շ Որմէ՞ .
 Բայ . J Որմէ՞ . !
 Պար . շ Որմէ՞ .
 Ղար . (ի ի)
 Պար . (ի ի)
 Եւր . ի .

Սակայն Ղարմէ՞ է , զի այսօրիկ մինչ շարակցին ընդ մասն
 նահանաց անուանց , իմիասին հարմարին , որդոն . որմէ՞ .
 որմէ՞ . որմէ՞ . որմէ՞ . որմէ՞ . որմէ՞ . որմէ՞ . որմէ՞ .
 ինչ ինչ , զինչ ինչ , յունու . որմէ՞ . որմէ՞ . որմէ՞ .
 որմէ՞ . որմէ՞ . որմէ՞ . որմէ՞ . որմէ՞ . որմէ՞ . որմէ՞ .
 որմէ՞ . որմէ՞ . որմէ՞ . որմէ՞ . որմէ՞ . որմէ՞ .

Եւրմէ՞ : Եւրմէ՞ : Եւրմէ՞ :

Յաղագս Հօլովանոց Վերանորոգանոց .

Պարտի Չորրորդ .

Արանուունս այս . Այս . որ նշանակէ զառաջին դէմն ,
այսպէս Հօլովի :

Ազատանապէս :

Յօգնանապէս :

Ան .	Աս .	Ան .	Այեք .
Աե .	իմ .	Աե .	մեր .
Տր .	ինձ , նառիս .	Տր .	մեզ . նառմեզ .
Հայց .	զիս .	Հայց .	զմեզ .
Բաց .	յինէն .	Բաց .	'ի մէնջ .
Պար .	զինէն .	Պար .	զմէնջ .
Պար .	ինև .	Պար .	մեօք .
Պար .	զինև .	Պար .	զմեօք .
Եր .	յիս .	Եր .	'ի մեզ .

Պարանուունս այս՝ Պար . որ նշանակէ զերկրորդ դէմն , այսպէս
Հօլովի .

Ազատանապէս .

Յօգնանապէս .

Ան .	Պար .	Ան .	Պարք .
Աե .	քոյ .	Աե .	ձեր .
Տր .	քեզ . նառքեզ .	Տր .	ձեզ . նառձեզ .
Հայց .	զքեզ .	Հայց .	զձեզ .
Բաց .	'ի քէն .	Բաց .	'ի ձէնջ .
Պար .	զքէն .	Պար .	զձէնջ .
Պար .	քև .	Պար .	ձեօք .
Պար .	զքև .	Պար .	զձեօք .
Եր .	'ի քեզ .	Եր .	'ի ձեզ .
Եր .	նիլ գու .	Եր .	նիլ գուք .

Պարա .

Պէրանունս այս 'Վ, որ նշանակէ զերրորդ դէմն, այսպէս հօլովի:

Եղանակներս .

Յոգնակներս .

Մն. 'Վա .
 Սեռ . նորա, և նորին .
 Տրս . նմա, և նմին .
           ցնա, և առնա .
 Հայց . զնա .
 Բայց . 'ի նմանէ .
 Պար . զնմանէ .
 Վար . նովաւ, և նովին ,
 Պար . զնովաւ, և զնովին .
 'Վեր . 'ի նմա , և 'ի նմին :

Մն. 'Վորա .
 Սեռ . նոցա, և նոցին .
 Տրս . նոցա, ցնոսա ,
           և առնոսա .
 Հայց . զնոսա .
 Բայց . 'ի նոցանէ, և 'ի նոցունց .
 Պար . զնոցանէ, և զնոցունց .
 Վար . նորօք .
 Պար . զ նորօք .
 'Վեր . 'ի նոսա, և 'ի նոսին .

Բնդ այսու հօլովմամբ պարունակին և սորին . որդոն , Սա սորա . 'Վա , դորա . և այլն .

Պէրանունս ցուցական, Մս, հօլովի այսպէս .

Եղանակներս .

Յոգնակներս .

Մն. Մսս .
 Սեռ . այսբ, և այսորիկ .
 Տրս . այսմ, և այսմիկ .
 Հայց . զայս .
 Բայց . յայսմանէ .
 Պար . զայսմանէ .
 Վար . այսու, և այսուիկ .
 Պար . զայսու, և զայսուիկ ,
 'Վեր . յայսմիկ .

Մն. Մսսորիկ .
 Սեռ . այսոցիկ, և այսց .
 Տրս . այսոցիկ, և առ այսսիկ .
 Հայց . զայսսիկ .
 Բայց . յայսցանէ .
 Պար . զայսցանէ .
 Վար . այսորիւք .
 Պար . զայսորիւք .
 'Վեր , յայսսիկ .

Մսս այսմ հօլովին և սորին . Մսբ, այրբ . կմ այրբիկ . Մն այնբ , կմ այնբիկ :

Ստացական դերանունս այս ԻՃ, հոլովի այսպէս .

Ելբանապէս .

Յոբանապէս .

Ըն .	Իմ :
Սե .	խմց .
Տբ .	խմում, ն առ իմ .
Նայց .	զ իմ :
Բայ .	յ իմմէ .
Պար .	զ իմմէ .
Ղար .	խմով .
Պար .	զ իմով .
Ներ .	յ իմում .
Ալ .	ով իմ .

Ըն .	Իմք .
Սե .	խմց .
Տբ .	խմոց, ն առ իմս .
Նայց .	զ իմս .
Բայ .	յ իմոց .
Պար .	զ իմոց .
Ղար .	խմովք .
Պար .	զ իմովք .
Ներ .	յ իմս .
Ալ .	ով իմք .

Բստ այսմ հոլովին և այսոքիկ ստացականք . Վր ., Գր ., Իր ., Էր ., Սեր ., Քեր ., Գր ., և այլն .

Ղերանունս այս Իար, մինչ վարի էականապէս՝ հոլովի այլապէս . որդոն .

Ելբանապէս .

Յոբանապէս .

Ըն .	Իւր .
Սե .	իւրեան .
Տբ .	իւրեան, ն առ իւր .
Նայց .	զ իւր .
Բայ .	յ իւրանէ .
Պար .	զ իւրանէ .
Ղար .	իւրեամք .
Պար .	զ իւրեամք, ն զ իւրև .
Ներ .	յ իւրեան .

Ըն .	Իւրեանք .
Սե .	իւրեանց .
Տբ .	իւրեանց, ն ցիւրեանս .
Նայց .	զ իւրեանս .
Բայ .	յ իւրեանց .
Պար .	զ իւրեանց .
Ղար .	իւրեամքք .
Պար .	զ իւրեամքք .
Ներ .	յ իւրեանս .

Պերանունս այս յարարեցական, Ուր, հոլովի պատկոս.

Ազգականացն .

Յոթնականացն .

Ան .	Ուր .	Ան .	Ուր .
Ան .	որոյ .	Ան .	որոյ .
Տոս .	որում, կառ որ .	Տոս .	որոց . կառ որս .
Նոյ .	զոր .	Նոյ .	զորս .
Բոյ .	յորմէ .	Բոյ .	յորոց .
Պոս .	զորմէ .	Պոս .	զորոց .
Ղոս .	որով .	Ղոս .	որովք .
Պոս .	զորով .	Պոս .	զորովք .
Են .	յորում .	Են .	յորս .
Ան .	ով որ .	Ան .	ով որք .

Պերանունս այս, յանհ, հոլովի ոնկ լողումի լողումեան .
որդան . ինն , իննեան . և այլն .

Յուցական գերանուններս պտտելի՝ Ան, Բոյ, Են, հոլովին
ունկ ածուռ, ածուռոյ . որդան . Ան, սոյնոյ . Բոյ, Բոյնոյ , Են,
Եոյնոյ . և այլն .

Ածանցական գերանուններս պտտելի՝ Իմային , մերային , չոյն ,
կի՛ չոյային , իբրային , իբրային , հոլովին ոնկ ածուռ , ածուռոյ .
որդան . Իմային , Իմայնոյ , մերային , մերայնոյ . չոյն , կի՛ չոյային ,
չոյնոյ . իբրային , իբրայնոյ . և այլն .

Իսկ ածանցականներս պտտելի իբրային , իննային , եոյնային՝
հոլովին ոնկ նշան նշանի . որդան . իբրային , իբրայնի . իննային ,
իննայնի . եոյնային , եոյնայնի . և այլն .

Աս այս բաննայն՝ յաղագի հոլովմանց գերանունոց :

ՅԼԳԼԳԻՍ ԼԾՈՐԳ ՈՒԹԵԼՆՅ ԲԸՅԻՅ

Ե- Եսև Յաշխ լծորդուն Բայն Լայննի :

Գլու-ն Նինիբորդ :

Լկան բայս այս Լճ, Կլումնս ժամանակս ելե զանակս սկսիսուեցեալ, զերալլուցանի Ի բայեցս յայսցանէ եղանիճ, Լնիճ. զ՞ր օրինակ :

Սահմանայնի եղանակն ներկայ :

Լչումնաղէս .	Լճ,	էս,	է :
Յոխնախնաղէս ,	Լճք,	էք,	էն .

Լճնեալ անխորդ .

Լչ .	Լի,	էիր,	էր .
Յո .	էաք,	էէք,	էին .

Լճնեալ Կտարեալ .

Լչ .	Լղէ,	էղէր,	էղն .
Յո .	էլաք,	էղայք, կի՞ Եղէք,	էղեն .

Լճնեալ Յորուորդ .

Լչ .	Լղեալէմ,	էղեալէս,	էղեալէ .
Յո .	էղեալքէմք,	էղեալքէք,	էղեալքեն .

Լճնեալ Գերուորդ .

Լչ .	Լղեալէի,	էղեալէիր,	էղեալէր .
Յո .	էղեալքէիք,	էղեալքէիք,	էղեալքէին .

Լճառնի .

Լչ .	Լղէց,	էղնցիս,	էղնցի .
Յո .	էղնցաք,	էղնցիք,	էղնցին .

Հրամայումն եղանակն ներկայ .

Եւ, մի եղանկը, ի մի եղանկիցս, եղանկիցն, մի եղանկիցն
 Երուք, մի եղանկիք, կամ մի եղանկիցք .
 եղանկիցն, մի եղանկիցն .

Ընդամենն .

Եւ, յղեցիք, ի եղեցիս, մի եղանկիցս. եղեցի, մի եղանկից .
 Եղեցուք, մի եղանկիցիք, եղեցիք, ի եղեցիք, մի եղանկիցք
 եղեցիցն, մի եղանկիցն .

Սլոգանն եղանակն ներկայ, հարգանքն .

Եւ, յըրանի՞ թէ իցեմ, իցես, իցէ .
 Երանի՞ թէ իցեմք, իցեք, իցեն .

Ընդեւ առնալ .

Եւ, յըրանի՞ թէ իցեի, իցելը, իցեր .
 Երանի՞ թէ իցեաք, իցեիք, իցին .

Ընդեւ նորոգեալ, հարգանքն .

Եւ, յըրանի՞ թէ եղեալիցեմ, եղեալիցես, եղեալիցէ .
 Երանի՞ թէ եղեալք իցեմք, եղեալքիցեք, եղեալքիցեն .

Ընդեւ գերազանց .

Եւ, յըրանի՞ թէ եղեալիցեի, եղեալիցելը, եղեալիցեր .
 Երանի՞ թէ եղեալք իցեաք, եղեալքիցեիք, եղեալքիցին .

Սորոգանքն եղանակն ներկայ .

Եւ, յթէ իցեմ, իցես, իցէ .
 Եթէ իցեմք, իցեք, իցեն .

Ընդեւ առնալ .

Եւ, յթէ իցեի, իցելը, իցեր .
 Եթէ իցեաք, իցեիք, իցին .

Ընդեւ նորոգեալ, հարգանքն .

Եւ, յթէ եղեալիցեմ, եղեալիցես, եղեալիցէ .
 Եթէ եղեալքիցեմք, եղեալքիցեք, եղեալքիցեն .

ԼՆԵՆԱԼ ԿԵՐՄՈՒՄՈՐ

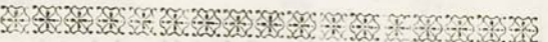
Եւ: Եւթէ եղեալ իցէի, եղեալ իցէի, եղեալ իցէի:
Յո: Եւթէ եղեալ իցէաք, եղեալ իցէիք, եղեալ իցէին:

ԼՆԵՆԱԼ

Եւ: Եւթէ եղեալ եղեց, եղեալ եղիցիս, եղեալ եղիցի:
Յո: Եւթէ եղեալք եղիցսք, եղեալք եղիցիք, եղեալք եղիցին:

ԼՆԵՐՆՈՒՆԻ Եղանակի ներայ: Եւ:
ԼՆԵՆԱԼ ԿԵՐՄՈՒՄՈՐ, Ե ԿԵՐՄՈՒՄՈՐ: Եղեալ գոլ:
ԼՆԵՆԱԼ: Եւցց գոլ:
Երանելունի ներայ: Եւ:
ԼՆԵՆԱԼ ԿԵՐՄՈՒՄՈՐ, Ե ԿԵՐՄՈՒՄՈՐ: Եղեալ:
ԼՆԵՆԱԼ: Եւցց:
Կերայ: Եւթ, 'ե յ Եւ Եւթ, 'ե յ Եւ:

Եւ աստ գիտելի է, զի մերթ քայս այս՝ էմ, կարէ ունիլ
գլխառուկ սպառնի սահմանականի՝ բաց իյառաջնայ գլխ-
եզականին՝ ըստ այսմ՝ օրինակի. Եւցէ: Եւցէ. Եւցոք, Եւցէ:
Եւցէն: Եւստ այսմ. Ու իմ համա, այլ քոյք Եւցէ:

Յարգի Թորոտունի լայնի Երբործումնայ: Եւ նախ Յարգի առաջ
նայ Թորոտունի:

ԿԵՐՄՈՒՄՈՐ Ե ԵՆԵՐՈՐԴ:

Երբործումնայ Երբործականաց բայցից են երբք. Վանդի
բնաճք բայք ներգործականք իյառաջին գէմն սահ-
մանականի ներկային՝ կամ եզերին իյ՝մ, որդոն,
Սերէմ. որ ի յաներևութոյ լինի Սերէլ. կամ եզերին
ի ամ, որդոն, լանամ, որ ի յաներևութոյ լինի
Լանամ, և կամ եզերին ի Ս-մ. որդոն, Սերէմ, որ ի յաներև-
ութոյ լինի ընկենալ: Եւ բնաճից սցունց կրանորականքն ի
յառաջին գէմն սահմանականի ներկային եզերին իյ՝մ. և ի
յաներևութոյն իյ՝լ. որդոն. Սերէմ, սերէլ. Լանամ, լանամ.
Սերէմնայ ընկենալ: Եւ այսպէս բովանդակից բայցից լծոր-
դութիքն լինին չորք, որոց նշանքն են սօքին. էմ, ամ, ում, էմ,
Եւստ

Առաջին լծորդումն լինի ըստերից կերպից : Աստիկնն է
 Ա որ 'ի յառաջին դէմն կատարելոյ ժամանակին եզերի 'ի
 էջի - սրգոն , -իւէջի - Որոյ ապառնին եզերի 'ի էջի - սրգոն ,
 -իւէջի : Արկրորդն է , որ 'ի յառաջին դէմն կատարելոյ ժա-
 մանակին եզերի 'ի - սրգոն , -սաշի : Որոյ ապառնին եզերի
 'ի - սրգոն , -սաշի : Իսկ երրորդն է , որ 'ի յառաջին դէմն
 կատարելոյ ժամանակին եզերի 'ի է - սրգոն , -սեւի : Որոյ
 ապառնին եզերի 'ի էջ - սրգոն , -սեւի :

( ) Ընտել 'Ա, Եւնոյ, Էրդի Ա, Թաշոյ | Ժորդոնի -

Սահմանումն Եւնոյնի 'Ա, Եւնոյ :

Այլ :	Ա	Սրեմ ,	սիրեւ ,	սիրէ :
Յոյ :		Սիրեմք ,	սիրէք ,	սիրեն :

Այնչեւ Ա, Եւնոյ :

Այլ :	Սիրէե ,	սիրէեր ,	սիրէր :
Յոյ :	սիրէաք ,	սիրէերք ,	սիրէերն :

Այնչեւ Արարեւ :

Այլ :	Սիրեցի ,	սիրեցեր ,	սիրեաց :
Յոյ :	սիրեցաք ,	սիրեցերք ,	սիրեցին :

Այնչեւ Յարմար :

Այլ :	Սիրեալմ ,	սիրեալեւ ,	սիրեալէ :
Յոյ :	սիրեալքմք ,	սիրեալքէք ,	սիրեալքեն :

Այնչեւ Ղեւնոյ :

Այլ :	Սիրեալի ,	սիրեալիեր ,	սիրեալեր :
Յոյ :	սիրեալքիաք ,	սիրեալքիերք ,	սիրեալքիերն :

Այնչեւ :

Այլ :	Սիրեցից ,	սիրեցես ,	սիրեցէ :
Յոյ :	սիրեցուք ,	սիրեցէք ,	սիրեցեն :

Հրամայումն Եւնոյնի Եւնոյնի :

Այլ :	Սիրեա ,	մի սիրեր ,	ի մի սիրիցես ,	սիրիցէ ,	մի սիրիցէ :
Յոյ :	սիրեցէք ,	մի սիրէք ,	ի մի սիրիցէք ,	սիրիցեն ,	մի սիրիցեն :

ԼՂդաւնի :

Եւ : Սիրեաջիւր, համ սիրեացես, մի սիրեցես, սիրեացի՛ :

Յո՛ր : Սիրեացուք, մի սիրեցեմք, սիրեաջիւր, ի սիրեացեք, մի սիրեցեք, սիրեացենս, մի սիրեցենս :

Ընդամանի եղանակի ներնայ, եւ ԼՂդաւնի :

Եւ : Երանի՞ թէ սիրեցեմ, սիրեցես, սիրեցի :

Յո՛ր : Երանի՞ թէ սիրեցեմք, սիրեցեք, սիրեցենս,

ԼՂնցեալ անխորար :

Եւ : Երանի՞ թէ սիրեցեի, սիրեցեիր, սիրեցիր :

Յո՛ր : Երանի՞ թէ սիրեցեաք, սիրեցեիք, սիրեցինս :

ԼՂնցեալ խորարեալ, եւ յարանխորար :

Եւ : Երանի՞ թէ սիրեալիցեմ, սիրեալիցես, սիրեալիցի :

Յո՛ր : Երանի՞ թէ սիրեալիցեմք, սիրեալիցեք, սիրեալիցենս :

ԼՂնցեալ փերանխորար :

Եւ : Երանի՞ թէ սիրեալիցեի, սիրեալիցեիր, սիրեալիցիր :

Յո՛ր : Երանի՞ թէ սիրեալիցեաք, սիրեալիցեիք, սիրեալիցինս :

Սորանյայտանի եղանակի ներնայ, եւ ԼՂդաւնի :

Եւ : Եթէ սիրեցեմ, սիրեցես, սիրեցի :

Յո՛ր : Եթէ սիրեցեմք, սիրեցեք, սիրեցենս :

ԼՂնցեալ անխորար :

Եւ : Եթէ սիրեցեի, սիրեցեիր, սիրեցիր :

Յո՛ր : Եթէ սիրեցեաք, սիրեցեիք, սիրեցինս :

ԼՂնցեալ խորարեալ, եւ յարանխորար :

Եւ : Եթէ սիրեալիցեմ, սիրեալիցես, սիրեալիցի :

Յո՛ր : Եթէ սիրեալիցեմք, սիրեալիցեք, սիրեալիցենս :

ԼՂնցեալ փերանխորար :

Եւ : Եթէ սիրեալիցեի, սիրեալիցեիր, սիրեալիցիր :

Յո՛ր : Եթէ սիրեալիցեաք, սիրեալիցեիք, սիրեալիցինս :

ԼՂներեւանի եղանակի ներնայ : Սիրեալ :

ԼՂնցեալ խորարեալ Յարանխորար եւ Փերանխորար : Սիրեալ գու՛ :

ԼՂդաւնի : Սիրեալց գու՛ :

Ընդամանի եղանակի ներնայ, Սիրող, սիրողի :

ԼՂնցեալ խորարեալ Յարանխորար եւ Փերանխորար : Սիրեալ :

ԼՂդաւնի : Սիրեալց :

Փերնայ : Սիրեալ, իսիրեալ, սիրեալ, իսիրեալն :

(Երեսն էրամարանայ նշնոյ ներդի :

Սահմանմանի եղանակի ներկայ :

Եւ : Սերեմ, սերես, սերի :
 Յո : Սերեմք, սերեք, սերին :

Լնչեալ անպարտ :

Եւ : Սերեէի, սերեէիր, սերիւր :
 Յո : սերեէաք, սերեէիրք, սերեէին :

Լնչեալ կարարեալ :

Եւ : Սերեցայ, սերեցար, սերեցաւ :
 Յո : սերեցաք, սերեցայք, սերեցան :

Լնչեալ յարակարար :

Եւ : Սերեցեալեմ, սերեցեալես, սերեցեալի :
 Յո : սերեցեալեմք, սերեցեալեք, սերեցեալին :

Լնչեալ փերակարար :

Եւ : Սերեցեալի, սերեցեալիր, սերեցեալիւր :
 Յո : սերեցեալիք, սերեցեալիրք, սերեցեալիւրին :

Լնչառնի :

Եւ : Սերեցայց, սերեսցիս, սերեսցիս :
 Յո : սերեցաք, սերեսցիք, սերեսցին :

Նբանայանի եղանակի ներկայ :

Եւ : Սերեր, մի սերեր, և մի սերեցիս, սերեցի՛, մի սերեցի :
 Յո : սերեցարուք, մի սերեր, և մի սերեցեր, սերեցին, մի սերեցին :

Լնչառնի :

Եւ : Սերեջեր, և սերեսցիս, մի սերեցիս, սերեսցի՛, մի սերեցի,
 Յո : սերեցաք, մի սերեցիք, սերեջեր, և սերեսցիք, մի սերեցիք,
 սերեսցին, մի սերեցին :

Րշնայանի եղանակի ներկայ, կարգառնի :

Եւ : Երանի թէ սերեցեմ, սերեցիս, սերեցի :
 Յո : երանի թէ սերեցեմք, սերեցիր, սերեցին :

Լնչեալ անպարտ :

Եւ : Երանի թէ սերեցեէի, սերեցեէիր, սերեցեւր :
 Յո : երանի թէ սերեցեէաք, սերեցեէիրք, սերեցեէին :

Լնչեալ կարարեալ, կարակարար :

Եւ : Երանի թէ սերեցեչեցեմ, սերեցեչեցես, սերեցեալեցի :
 Յո : երանի թէ սերեցեալեցեմք, սերեցեալեցիրք, սերեցեալեցին :

ԼՂԵՆԱԼ ԳԵՐԱՆՈՒԹԱՐ:

Եւ յըսան թէ սիրեցեալ լինցեի, սիրեցեալ լինցեիր, սիրեցեալ լինցեր:
 Եւ եր' սիրեցեալ լինցեաք, սիրեցեալ լինցեիք, սիրեցեալ լինցեիք:

Սորոսնցանի եղանակի ներնայ:

Եւ: Եթէ սիրելիմ, սիրելիս, սիրելի:
 Եւ: Եթէ սիրելիմք, սիրելիք, սիրելին:

ԼՂԵՆԱԼ ԱՆՆՈՒԹԱՐ:

Եւ: Եթէ սիրելի եի, սիրելի եիր, սիրելի ք:
 Եւ: Եթէ սիրելի եաք, սիրելի եիք, սիրելի եին:

ԼՂԵՆԱԼ ԿԱՌԱՐԵԱԼ, Ե յԱՐԱՆՈՒԹԱՐ:

Եւ: Եթէ սիրեցեալ լինցեմ, սիրեցեալ լինցես, սիրեցեալ լինցեր:
 Եւ: Եթէ սիրեցեալ լինցեմք, սիրեցեալ լինցեիք, սիրեցեալ լինցեին:

ԼՂԵՆԱԼ ԳԵՐԱՆՈՒԹԱՐ:

Եւ: Եթէ սիրեցեալ լինցեի, սիրեցեալ լինցեիր, սիրեցեալ լինցեր:
 Եւ: Եթէ սիրեցեալ լինցեաք, սիրեցեալ լինցեիք, սիրեցեալ լինցեին:

ԼՂԿԱՆՆԻ:

Եւ: Եթէ սիրեցեալ եղեց, կ լինցեմ, սիրեցեալ եղցես, կամ լինցիս,
 Եւ: Եթէ սիրեցեալ եղցեաք, կամ լինցեաք, սիրեցեալ եղցեիք, կամ լինցիք,
 կամ լինցեք, սիրեցեալք եղցին, կամ լինցին:

ԼՂԵՆՈՒՄԻ ԵՂԱՆԱԿԻ ՆԵՐՆԱՅ: ՍԻՐԵԼ:

ԼՂԵՆԱԼ ԿԱՌԱՐԵԱԼ, յԱՐԱՆՈՒԹԱՐ, Ե ԳԵՐԱՆՈՒԹԱՐ: Սիրեցեալ գ ու լ:

ԼՂԿԱՆՆԻ: Սիրելի գ ու լ:

ԼՂԵՆՈՒՄԻ ԵՂԱՆԱԿԻ ՆԵՐՆԱՅ: Սիրեցեալ լինող:

ԼՂԿԱՆՆԻ: Սիրելի:

ԳԵՐՆԱՅ: Սիրելիս, ի սիրել, սիրելի, ի սիրելին:

Սնդ այսու նախկնով կերպիւ առաջնայ լծորդու լծե լծորդին բազումք բայք ներդործականք հանդերձ կրանորան կանօք իւրեանց, որպիսիք են այսօրիկ:

Եղեմ,	աղբեցի,	աղբեա:	Պործեմ,	եցի,	եան:
Եստանեմ,	եցի,	եան:	Պատեմ,	եցի,	եան:
Եղերեմ,	եցի,	եան:	Պիտեմ,	եցի,	եան:
Եսցարցեմ,	եցի,	եան:	Եղեմ,	եցի,	եան:
Եսճեմ,	եցի,	եան:	Եղերեմ,	եցի,	եան:
Եղեմ,	եցի,	եան:	Օնեմ,	եցի,	եան:
Երեմ,	եցի,	եան:	Եղերճեմ,	եցի,	եան:

Վտորեմ,	էջի, էան:	Վորդեմ,	էջի, էան:
Վաճեմ,	էջի, էան:	Վարժեմ,	էջի, էան:
Վաւրգամանեմ,	էջի, էան:	Վարդիմ,	էջի, էան:
Վարդակեմ,	էջի, էան:	Վարդեմ,	էջի, էան:
Վասաւորեմ,	էջի, էան:	Վամբեմ,	էջի, էան:
Վանդրեմ,	էջի, էան:	Վիբեմ,	էջի, էան:
Վարասեմ,	էջի, էան:	Վասկեմ,	էջի, էան:
Վաճկեմ,	էջի, էան:	Վխպեմ,	էջի, էան:
Վամեմ,	էջի, էան:	Վարհեմ,	էջի, էան:
Վնքեմ,	էջի, էան:	Վամեմ,	էջի, էան:
Վազմեմ,	էջի, էան:	Վանդեմ,	էջի, էան:
Վախեմ,	էջի, էան:	Վանցեմ,	էջի, էան:
Վանեմ,	էջի, էան:	Վիսեմ,	էջի, էան:
Վամբարդրդեմ,	էջի, էան:	Վոթեմ,	էջի, էան:
Վանասեմ,	էջի, էան:	Վանդակեմ,	էջի, էան:
Վարբեմ,	էջի, էան:	Վիմասեմ,	էջի, էան:
Վորդորեմ,	էջի, էան:	Եւսյք բաղումբ:	

Վաս լծորդին ընդ այսու նախկնով կերպիւ (միայն ըստ օրինակի ներգործականին) բաղումբ բայք ներգործակերպ չգորականք, որպիսիք են սոքին:

Վանսեմ, ամաչէջի, ամասեան:	էջի, էան:	Վնարկեմ,	էջի, էան:
Վասաւորեմ,	էջի, էան:	Վուժեմ,	էջի, էան:
Վաւեմ,	էջի, էան:	Վուսեմ,	էջի, էան:
Վասարեմ,	էջի, էան:	Վարաւեմ,	էջի, էան:
Վարեխոսեմ,	էջի, էան:	Վանդուրժեմ,	էջի, էան:
Վճեմ,	էջի, էան:	Վեժեմ,	էջի, էան:
Վիմեմ,	էջի, էան:	Վեասեմ,	էջի, էան:
Վոթեմ,	էջի, էան:	Վսկեմ,	էջի, էան:
Վրկայնամանեմ,	էջի, էան:	Վժժեմ,	էջի, էան:
Վրկասիրեմ,	էջի, էան:	Վառասեմ,	էջի, էան:
Օանդխոսեմ,	էջի, էան:	Վեմեմ,	էջի, էան:
Օորեմ,	էջի, էան:	Վիսեմ,	էջի, էան:
Վմբերեմ,	էջի, էան:	Վարմաջեմ,	էջի, էան:
Վնազաւորեմ,	էջի, էան:	Վարդասիրեմ,	էջի, էան:
Վնահոթեմ,	էջի, էան:	Վիջնորդեմ,	էջի, էան:
Վնասարեմ,	էջի, էան:	Վնջեմ,	էջի, էան:
		Վարասեմ,	էջի, էան:

Յանեմ ,	եցի , եան :	Չաճեմ ,	եցի , եան :
Յորանջեմ ,	եցի , եան :	Սուբեմ ,	եցի , եան :
Կաճեմ ,	եցի , եան :	Սերապիսեմ ,	եցի , եան :
Կիրհեմ ,	եցի , եան :	Տեճեմ ,	եցի , եան :
Շողոպեմ ,	եցի , եան :		
Սոսառեմ ,	եցի , եան :		և այլք բողբոմք :

( ) Ենան երկարիկի հետևի Ազատնայ խորդումի :

Սահմանանի եղանակի ներկայ :

Են :	Ա	Աեմ ,	ասես ,	ասի :
Յո :		ասեմք ,	ասէք ,	ասեն :

Անցեալ անխորդ :

Են :	Ասէի ,	ասիիր ,	ասիր :
Յո :	ասէաք ,	ասիւք ,	ասիւն :

Անցեալ խորդեալ :

Են :	Ասացի ,	ասացեր ,	ասաց :
Յո :	ասացաք ,	ասացիք ,	ասացին :

Անցեալ յարանխորդ :

Են :	Ասացեալեմ ,	ասացեալես ,	ասացեալի :
Յո :	ասացեալքեմք ,	ասացեալքէք ,	ասացեալքեն :

Անցեալ փերանխորդ :

Են :	Ասացեալիի ,	ասացեալիիր ,	ասացեալիր :
Յո :	ասացեալքիաք ,	ասացեալքիւք ,	ասացեալքիւն :

Ազատնի :

Են :	Ասացեց ,	ասացես ,	ասացէ :
Յո :	ասացաք ,	ասացէք ,	ասացին :

Հրամայանի եղանակի ներկայ :

Են :	Ասի ,	մի ասեր ,	ի մի ասիցես ,	ասիցէ ,	մի ասիցէ :
Յո :	ասացէք ,	մի ասէք ,	ի մի ասիցէք ,	ասիցեն ,	մի ասիցեն :

Ազատնի :

Են :	Ասաջիր ,	կամ ասացես ,	մի ասիցես ,	
	ասացէ ,	մի ասիցէ :		
Յո :	Ասացիւք ,	մի ասիցեմք ,	ասաջիք ,	ի ասացէք ,
	մի ասիցէք ,	ասացեն ,	մի ասիցեն :	

Մշակմանի եղանակի ներկայ, և ապառանի :

Եւ ընդ ի յարանի թէ ասիցեմ, ասիցես, ասիցի :
 Յոգի երանի թէ ասիցեմք, ասիցիք, ասիցեն :

Ընդեալ անպարտ :

Եւ ընդ ի յարանի թէ ասիցի, ասիցիք, ասիցիք :
 Յոգի երանի թէ ասիցիաք, ասիցիք, ասիցիին :

Ընդեալ հարարեալ և յարանպարտ :

Եւ ընդ ի յարանի թէ ասացեղիցեմ, ասացեղիցես, ասացեալիցի :
 Յոգի երանի թէ ասացեղիցեմք, ասացեղիցիք, ասացեղիցին :

Ընդեալ գերախարտ :

Եւ ընդ ի յարանի թէ ասացեղիցի, ասացեղիցիք, ասացեղիցիք :
 Յոգի երանի թէ ասացեղիցիաք, ասացեղիցիք, ասացեղիցին :

Ստեղծելու սերանին 'ի երևի Սարգիսիանն Նոյն և ընդ

Մշակմանին :

Ընդեալ եղանակի ներկայ : Մսեղ :

Ընդեալ հարարեալ յարանպարտ և գերախարտ : Մսացեալդս :

Ընդառանի : Մսեղդ գոլ :

Սարգիսիանն ներկայ : Մսոլ, ասողի, ի ասացող, ասացողի :

Ընդեալ հարարեալ, յարանպարտ, և գերախարտ : Մսացեալ :

Ընդառանի : Մսեղդ :

Սերգիսիանն : Մսեղդ, իյասեղ, ասեղով, իյասեղն :

( ) Երևանի կրտսերախանայ Նոյնի գերդի :

Սահմանումանի եղանակի ներկայ :

Եւ ընդ ի սիմ, ասիս, ասի :
 Յոգի երանի, ասիք, ասին :

Ընդեալ անպարտ :

Եւ ընդ ի սեէի, ասեէիք, ասիւք :
 Յոգի երանի, ասեէաք, ասեէին :

Ընդեալ հարարեալ :

Եւ ընդ ի սսցայ, ասացար, ասացալ :
 Յոգի երանի, ասացաք, ասացան :

Ընդեալ յարանպարտ :

Եւ ընդ ի սացեալեմ, ասացեալես, ասացեալի :
 Յոգի երանի, ասացեալեմք, ասացեալիք :

Լնչեալ գերախարար :

Եւ : Բասցեալէի, ասացեալէիր, ասացեալէր :
{ }-ի : ասացեալէի, ասացեալէիր, ասացեալէին :

Լնչաւնի :

Եւ : Բասցայց, ասացիս, ասացի :
{ }-ի : ասիցուք, ասացիր, ասացին :

Տրամայանի եղանակի ներքայ :

Եւ : Բսիր, մի ասիր, կ'մի ասիցիս, ասիցի, մի ասիցի :
{ }-ի : ասացարուք, մի ասիք, կ'մի ասիցիք, ասիցին, մի ասիցին :

Լնչաւնի :

Եւ : Բսիջիք, կամ ասացիս, մի ասիցիս, ասացի,
մի ասիցի :
{ }-ի : ասիցուք, մի ասիցիմք, ասիջիք, կ'ասացիք,
մի ասիցիք, ասացին, մի ասիցին :

Րշխանի եղանակի ներքայ, և ապաւնի :

Եւ : Երանի թէ ասիցիմ, ասիցիս, ասիցի :
{ }-ի : երանի թէ, ասիցիմք, ասիցիք, ասիցին :

Լնչեալ անխարար :

Եւ : Եր' ասիցեկի, ասիցեկիր, ասիցիր :
{ }-ի : եր' ասիցեկաք, ասիցեկիր, ասիցեկին :

Լնչեալ խարբեալ, և յարախարար :

Եւ : Եր' ասացեալիցեմ, ասացեալիցես, ասացեալիցի :
{ }-ի : եր' ասացեալիցեմք, ասացեալիցեք, ասացեալիցեն :

Լնչեալ գերախարար :

Եւ : Եր' ասացեալիցեի, ասացեալիցեիր, ասացեալիցեր :
{ }-ի : եր' ասացեալիցեաք, ասացեալիցեիր, ասացեալիցեն :

(Գ) յիշելու գերանին 'ի եմէ, Ստորախարանն նոյն է ընդ Րշխանին

Բայ 'ի ապաւնաւնն

Լնչաւնի ստորախարանին :

Եւ : Եթէ ասացեալ եղեց, ասացեալ եղիցիս, ասացեալ եղիցի :
{ }-ի : եթէ ասացեալք եղիցուք, ասացեալք եղիցիք,
ասացեալք եղիցին :

Լնչեալն-նի եղանակի ներքայ : Բսիլ :

Լնչեալ խարբեալ յարախարար և գերախարար : Բասցեալիցի :

Լնչաւնի : Բսիլի գիլ :

Ինքանելունի ներկայ : Բայցեալ ընտղ :
 Լնչեալ կատարել յարախար : և գերախար : Բայցեալ :
 Լնչանի : Բսելի :
 Գերեայ : Բսիւլի , կխաիւ , աիւլի , կխաիւն :

Ինչ այսու երկրորդիւ կերպիւ առաջնոյ լծ որդու լծ լծ որդին
 սահաւադունեղք ոմանք բայք ներգործականք՝ հանդերձ
 կրանորականք իւրեանց որպիսի է բայս այս՝ գիտեմ : Սակայն
 բացառու լծ իւրականի երկրորդի գիտի հրամայականի ներկայի
 ի ներգործականոջն . որդոն , գիտեմ , գիտայի , գիտեմ : Եւ գրա
 դէմք սորին ի կրանորականոջն բառ հաճու լծն կարեն լն
 նիւլ գիտեցեալեմ , կմ գիտայեալեմ . և այլն :

Եւ և ներգործակերպ լեզուքական բայս այս կարեմ , որ նշա
 նակէ զկարողուի , է ընդ սովաւ , բացառու լծ իւրականի
 եկի գիտի հրամայականի ներկայի . որդոն . կարեմ , կարայի , կարայի ,
 գիտեմ . և այլն . և նշ կարեմ , կմ կարեմ : զի կարեա հրամայականս
 բղի ի իրայնս ներգործականի կարեմ , որ նշանակէ զկա
 բուն հանդերձից . և սուրողապէս լծ որդի ընդ առաջնովկեր
 պիւ այսորիկ լծ որդուն .

( ) ընէմ էրրորդի ներդի առաջնոյ լծորդունեան :

Սահմանումի եղանակի ներկայ :

Եւ :		Եսանեմ ,	տեսանես ,	տեսանի :
Յգ :		տեսանեմք ,	տեսանեք ,	տեսանեն :

Լնչեալ անխար :

Եւ :	Տեսանի ,	տեսանիիր ,	տեսանիեր :
Յգ :	տեսանիաք ,	տեսանիիք ,	տեսանիին :

Լնչեալ կատարել :

Եւ :	Տեսի ,	տեսեր ,	եսես :
Յգ :	տեսաք ,	տեսիք ,	տեսին :

Լնչեալ յարախար :

Եւ :	Տեսալեմ ,	տեսալես ,	տեսալէ :
Յգ :	տեսալեմք ,	տեսալեք ,	տեսալեն :

ԼՂնցեալ փերականոց :

Եւր : Տեսալի, տեսալիք, տեսալիք :
 Յո՛ր : տեսալքէաք, տեսալքէիք, տեսալքէին :

Ըզպանի :

Եւր : Տեսից, տեսցես, տեսցի :
 Յո՛ր : տեսցաք, տեսցէք, տեսցեն :

Հրամաններն եղանակն ներկայ :

Եւր : Տես, մի տեսաներ, ի մի տեսանիցես, տեսանիցէ՛, մի տեսանիցէ :

Յո՛ր : տեսէք, մի տեսանէք, ի մի տեսանիցէք, տեսանիցեն : մի տեսանիցեն :

Ըզպանի :

Եւր : Տեսցիք, կամ տեսցես, մի տեսանիցես, տեսցէ՛, մի տեսանիցէ :

Յո՛ր : տեսցաք, մի տեսանիցեմք, տեսցիք, ի տեսցէք, մի տեսանիցէք, տեսցեն, մի տեսանիցեն :

Յղջանի եղանակն ներկայ, հասպանի :

Եւր : Երանի թէ տեսանիցեմ, տեսանիցես, տեսանիցէ :

Յո՛ր : երանի թէ տեսանիցեմք, տեսանիցէք, տեսանիցեն :

ԼՂնցեալ անկարար :

Եւր : Եր՞ տեսանիցի, տեսանիցիք, տեսանիցիր :

Յո՛ր : եր՞ տեսանիցէաք, տեսանիցէիք, տեսանիցէին :

ԼՂնցեալ կարարեալ, և յարականոց :

Եւր : Եր՞ տեսալիցեմ, տեսալիցես, տեսալիցի :

Յո՛ր : եր՞ տեսալքիցեմք, տեսալքիցէք, տեսալքիցեն :

ԼՂնցեալ փերականոց :

Եւր : Եր՞ տեսալիցի, տեսալիցիք, տեսալիցիր :

Յո՛ր : եր՞ տեսալքիցէաք, տեսալքիցէիք, տեսալքիցէին :

Փոխելով զերանին ՚ի եմէ, յարականոցն նոյն է ընդ ըղջանին :

Ընդերեւանի եղանակն ներկայ : Տեսանել :

Ընդեալ կարարեալ, յարականոց, և փերականոց : Տեսեալ դու :

Ըզպանի : Տեսանելոց դու :

Սարանելանի ներկայ : Տեսանող, ողի. կամ տեսող, ողի :

Ընդեալ կարարեալ յարականոց, և փերականոց, Տեսեալ :

Ըզպանի : Տեսանելոց :

Պերկայ : Տեսանելոյ, ՚ի տեսանել, տեսանելով, ՚ի տեսանելն :

( ) Ըրևալէ կրահարաննայ նոյնոյ կերպի :

Սահմանակնի եղանակի ներկայ :

Եւ Յեաննիմ, տեսանիս, տեսանի :
 Յի տեսանիմք, տեսանիք, տեսանին :

Անցեալ անխորտ :

Եւ Տեսանեի, տեսանեիք, տեսանիք :
 Յի տեսանեիաք, տեսանեիք, տեսանեին :

Անցեալ Խորտեալ :

Եւ Տեսայ, Ի տեսանեցայ, տեսար, Ի տեսանեցար,
 տեսաւ, Ի տեսանեցաւ :
 Յի տեսաք, Ի տեսանեցաք, տեսայք, Ի տեսանեցայք,
 տեսան, Ի տեսանեցան :

Անցեալ յարահարտ :

Եւ Տեսանեցեալիմ, Ի տեսեցեալիմ, տեսանեցեալես, Ի
 տեսեցեալես, տեսանեցեալէ, Ի տեսեցեալէ :
 Յի տեսանեցեալիմք, Ի տեսեցեալիմք, տեսանեցեալէք,
 Ի տեսեցեալէք, տեսանեցեալէն, Ի տեսեցեալէն :

Անցեալ գերակարտ :

Եւ Տեսանեցեալի, Ի տեսեցեալի, տեսանեցեալիք,
 Ի տեսեցեալիք, տեսանեցեալիք, Ի տեսեցեալիք :
 Յի տեսանեցեալիք, Ի տեսեցեալիք, տեսանեցեալիք,
 Ի տեսեցեալիք, տեսանեցեալին, Ի տեսեցեալին :

Աղտանի :

Եւ Տեսայց, Կամ տեսանեցայց, տեսցիս, տեսցի :
 Յի տեսանիցուք, տեսցիք, տեսցին :

Հրամայակնի եղանակի ներկայ :

Եւ Տեսիր, մի տեսանիր, Կամ մի տեսանիցիս,
 տեսանիցի, մի տեսանիցի :
 Յի տեսանեցարուք, Ի տեսեցարուք, մի տեսանիք,
 Ի մի տեսանիցիք, տեսանիցին, մի տեսանիցին :

Աղտանի :

Եւ տեսանիջիք, Ի տեսցիս, մի տեսանիցիս, տեսցի,
 մի տեսանիցի :

Յի :

ՅԳ՝ տեսանիցո՞ւք, մի՛ տեսանիցիմք, տեսանի՞ցի՛ք, Կ'տեսցե՞ք,
մի՛ տեսանիցիք, տեսցի՞ն, մի՛ տեսանիցին :

Ընդհանի եղանակի ներկայ, և ապառնի :

ԼԶ՝ Լքրանի՛ թէ տեսանիցիմ, տեսանիցիս, տեսանիցին :
ՅԳ՝ եր՛ տեսանիցիմք, տեսանիցիք, տեսանիցին :

Ընդեալ անխորհրտ :

ԼԶ՝ Լքր՝ Տեսանիցե՛հի, տեսանիցե՛հիր, տեսանիցե՛հր :
ՅԳ՝ եր՛ տեսանիցե՛հաք, տեսանիցե՛հք, տեսանիցե՛հին :

Ընդեալ կարգեալ, և յարտխորհրտ :

ԼԶ՝ Լքր՝ տեսանեցեալիցե՛մ, կամ տեսեցեալիցե՛մ,
տեսանեցեալիցե՛ս, կամ տեսեցեալիցե՛ս,
տեսանեցեալիցե՛հ, կամ տեսեցեալիցե՛հ :
ՅԳ՝ Լքր տեսանեցեալքիցե՛մք, կամ տեսեցեալքիցե՛մք,
տեսանեցեալքիցե՛ք, կամ տեսեցեալքիցե՛ք,
տեսանեցեալքիցե՛ն, կամ տեսեցեալքիցե՛ն :

Ընդեալ գերախորհրտ :

ԼԶ՝ Լքր՝ տեսանեցեալիցե՛հի, կամ տեսեցեալիցե՛հի,
տեսանեցեալիցե՛հիր, կամ տեսեցեալիցե՛հիր,
տեսանեցեալիցե՛հր, կամ տեսեցեալիցե՛հր :
ՅԳ՝ եր՛ տեսանեցեալքիցե՛հաք, կամ տեսեցեալքիցե՛հաք,
տեսանեցեալքիցե՛հք, կամ տեսեցեալքիցե՛հք,
տեսանեցեալքիցե՛հն, կամ տեսեցեալքիցե՛հն :

Փոխելով զերանին 'ի եմե, Սորոսիցախանն հոյն է ընդ ընդախանին՝
Բաց 'ի յապառնաոյն :

Ըպառնի Սորոսիցախանին :

ԼԶ՝ Լթէ տեսանեցեալ եղէ՛ց, կամ տեսեցեալ եղէ՛ց,
տեսանեցեալ եղիցի՛ս, կամ տեսեցեալ եղիցի՛ս,
տեսանեցեալ եղիցի՛հ, կամ տեսեցեալ եղիցի՛հ :
ՅԳ՝ եթէ տեսանեցեալք եղիցու՛ք, կամ տեսեցեալք եղիցու՛ք,
տեսանեցեալք եղիցի՛ք, կամ տեսեցեալք եղիցի՛ք,
տեսանեցեալք եղիցին՝, կամ տեսեցեալք եղիցին՝ :

Ընդերևառնի եղանակի ներկայ : Տեսանիլ :

Ընդեալ կարգեալ՝ յարտխորհրտ՝ և գերախորհրտ : Տեսանեցեալ,
կամ տեսեցեալ գու՛լ :

Ըպառն

Լճառանի: Տեառանելի դալ:

Լճառանելի: Տեառանեյեալ լինող, ն տեսեցեալ լինող:
Լճեալ խորտելով յարեւոտար՝ և գերտարար: Տեառանեցեալ,
կամ տեսեցեալ:

Լճառանի: Տեառանելի:

Ղեբբայ: Տեառանելոյ, ՚խտեսանիլ, տեսանիլով, ՚խտեսանիլն:

Լնդ այսու երրորդիւ կերպիւ առաջնոյ ընդունի՞ն ընդ
սին բազումք բոլք ներդարծականք հանդերձ կրաւորա
կանօք իւրեանց. որպիսիք են այսոքիկ:

Լքհանեմ, կի, կեր, էարկ, անկ: Լքհանիմ, կայ, կամ
արկանեցայ:

Լնկանեմ, կի, կեր, էանկ, անկ: Լնկանիմ, կանեցայ,
անկանիք:

Լնիծանեմ, ծի, ծեր, անէծ, անէծ: Լնիծանիմ, անիծայ,
կամ անիծանեցայ:

Լուծանեմ, ծի, ծեր, եբոյծ, բոյծ: Լուծանիմ, ծայ,
կամ բուծանեցայ:

Լեկանեմ, կի, կեր, երեկ. բեկ: Լեկանիմ, կայ, ն կանեցայ:

Լտանեմ, գտի, գտեր, եգիտ. գիտ: Լտանիմ, գտայ,
կամ գտանեցայ:

Լղծանեմ, ծի, ծեր, եղծ. եղծ: Լղծանիմ, ծայ, կամ
եղծանեցայ:

Լրկիրպագանեմ, պագի, պագեր, եպագ, պագ: Լրկիրպագա
նիմ, պագայ, կամ պագանեցայ:

Լուցանեմ, լուցի, լուցեր, ելոյց. լոյց: Լուցանիմ, լուցայ:

Լուծանեմ, լուծի, լուծեր, ելոյծ. լոյծ: Լուծանիմ, ծայ:

Լքանեմ, Լքի, Լքեր, Լքեայ, կամ ելիք: Լքան, կամ լիք,
մի Լքաներ:

Լքանիմ, Լքայ, կամ Լքանեցայ, Լքիք: Լքեցարուք, կամ
Լքարուք:

Լյածանեմ, խածի, խածեր, եխած: խած: Լյածանիմ, ծայ,
կամ խածանեցայ:

Լլանեմ, կլի, կլեր, եկուլ. կուլ: Լլանիմ, կլայ, կամ
կլանեցայ:

Հատանեմ, հատի, հատեր, եհատ. հատ: Հատանիմ, հա
տայ, կամ հատանեցայ:

Հարցանեմ, ցի, ցեր, եհարց. հարց: Հարցանիմ, ցայ,
կամ հարցանեցայ:

Հարկանեմ, հարի, հարեր, եհար . հար : Հարկանիմ, հարայ, կամ հարկանեցայ :

Սուծանեմ, մուծի, մուծեր, եմյծ . մյծ : Սուծանիմ, մուծայ, կամ մուծանեցայ :

Յատանեմ, յատի, յատեր, յատեաց . յատ : Յատանիմ, յատայ, կամ յատանեցայ :

Ստեղծանեմ, ծի, ծեր, ետեղծ . ստեղծ : Ստեղծանիմ, ստեղծայ, կամ ստեղծանեցայ :

Սղանանեմ, սղանի, սղաներ, էսսղան, կամ սղան . սղան : Սղանանիմ, սղանայ :

Յուցանեմ, ցուցի, ցուցեր, եցոյց . ցոյց : Յուցանիմ, ցուցայ : ( )ծանեմ, ծի, ծեր, էօծ . օծ : ( )ծանիմ, ծայ, կամ օծանեցայ :

Ածեմ, ածի, ածեր, էած . ած : Ածիմ, ածայ : Ածեցայ : Ածիմ, մի ածիր : Ածեցարուք, կամ ածարուք, մի ածիր :

Բերեմ, բի, բեր, էբեր . բեր : Բերիմ, բայ, կամ բերեցայ : Հանեմ, հանի, հաներ, էհան . հան : Հանիմ, հանայ, կամ հանեցայ :

Եւ բաց յայտանէ բայից նախադաշտաբարականաց՝ և այլոց սոյնպիսեաց, լծորդին ընդ այսու երրորդիւ կերպիւ բնաւք բայք անցողականք, որոց ներդորձականաց, և կրանորականաց յարակատար, և դերականատարն են հասարակք : Եւ առի դիւրութի համըակագունից զնի աստէն լծորդութի միոյ բայի անցողականն առ իդսլ օրինակ այլոց ամենից բայից անցողականաց :

XX

( )բնաւ լծորդութի բայից Աշտարակոյնաց :

Ստիճանաբանի եղանակի ներկայ :

Եւ Յտ : **Ա**մրացուցանեմ, ամացուցանես, ամրացուցանէ : ամրացուցանեմք, ամրացուցանէք, ամրացուցանեն :

ԼԷ

ԼՂնցեալ անկարար :

- Եւ : Մտացուցանելի, ամրացուցանելիք, ամրացուցանելք :
 Յոք : ամրացուցանելաբ, ամրացուցանելք, ամրացուցանելն :

ԼՂնցեալ կարարեալ :

- Եւ : Մտացուցի, ամրացուցեր, ամրացոյց :
 Յոք : ամրացուցաբ, ամրացուցիք, ամրացուցին :

ԼՂնցեալ յարակարար :

- Եւ : Մտացուցեալեմ, ամրացուցեալես, ամրացուցեալէ :
 Յոք : ամրացուցելքեմք, ամրացուցելքեք, ամրացուցելքեն :

ԼՂնցեալ գերակարար :

- Եւ : Մտացուցեալելի, ամրացուցեալելիք, ամրացուցեալելք :
 Յոք : ամրացուցելքելաբ, ամրացուցելքելք, ամրացուցելքելն :

ԼՂպարանի :

- Եւ : Մտացուցից, ամրացուցես, ամրացուցի :
 Յոք : Մտացուցումք, ամրացուցէք, ամրացուցեն :

Հրամայանի եղանակի ներկայ :

- Եւ : Մտացո՛, մի ամրացուցանելք, ի՛ մի ամրացուցանիցես,
 ամրացուցանիցէ՛, մի ամրացուցանիցէ :
 Յոք : ամրացուցէ՛ք, մի ամրացուցանէ՛ք, ի՛ մի ամրացուցանիցէ՛ք,
 ամրացուցանիցեն՛, մի ամրացուցանիցեն :

ԼՂպարանի :

- Եւ : Մտացուցիք, ի՛ ամրացուցես, մի ամրացուցանիցես,
 ամրացուցէ՛, մի ամրացուցանիցէ :
 Յոք : Մտացուցումք, մի ամրացուցանիցեմք, ամրացուցի՛ք,
 ի՛ ամրացուցէ՛ք, մի ամրացուցանիցէ՛ք, ամրացուցեն՛,
 մի ամրացուցանիցեն :

Բնականի եղանակի ներկայ, և ապարանի :

- Եւ : Երանի լմէ ամրացուցանիցեմ, ամրացուցանիցես,
 ամրացուցանիցէ :
 Յոք : Երանի լմէ ամրացուցանիցեմք, ամրացուցանիցէ՛ք,
 ամրացուցանիցեն :

ԼՂնցեալ անկարար :

- Եւ : Երանի՞ թէ ամրացուցանիցէի , ամրացուցանիցէիլ ,
 ամրացուցանիցէր :
- Յո՛ր : Երանի՞ թէ ամրացուցանիցէաք , ամրացուցանիցէեք ,
 ամրացուցանիցէին :

ԼՂնցեալ խորարեալ , և յարակարար :

- Եւ : Երանի՞ թէ ամրացուցեալիցէմ , ամրացուցեալիցեն ,
 ամրացուցեալիցէր :
- Յո՛ր : Երանի՞ թէ ամրացուցեալբիցէմք , ամրացուցեալբիցէք ,
 ամրացուցեալբիցէն :

ԼՂնցեալ փերակարար :

- Եւ : Երանի՞ թէ ամրացուցեալիցէի , ամրացուցեալիցէիլ ,
 ամրացուցեալիցէր :
- Յո՛ր : Երանի՞ թէ ամրացուցեալբիցէաք , ամրացուցեալբիցէեք ,
 ամրացուցեալբիցէին :

(Պ)իւելլով դերանին 'ի ենէ , Սորբայանն նոյն է ընդ ըշխմանն :

- ԼՂներևոսնի եղանակի ներխայ : Ամրացուցանեւ :
- ԼՂնցեալ խորարեալ յարակարար , և փերակարար : Ամրացուցեալ գող :
- ԼՂնգառնի : Ամրացուցանելոց գող :
- Սորբանելոսնի ներխայ : Ամրացուցանող , ամրացուցանողի :
- ԼՂնցեալ խորարեալ յարակարար , և փերակարար : Ամրացուցեալ :
- ԼՂնգառնի : Ամրացուցանելոց :
- Պիւերխայ : Ամրացուցանելոյ , 'ի յամրացուցանեւ , ամրացուցանելով , 'ի յամրացուցանելն :

( )բինակ Արաճորակնաց անյողակնաց Բայից :

Սահմանանի եղանակի ներխայ :

- Եւ : Ամրացուցանիմ , ամրացուցանիս , ամրացուցանիս
 Յո՛ր : Ամրացուցանիմք , ամրացուցանիք , ամրացուցանին

ԼՂնցեալ անկարար :

- Եւ : Ամրացուցանեի , ամրացուցանեիլ , ամրացուցանիւր
 Յո՛ր : Ամրացուցանեաք , ամրացուցանեիք , ամրացուցանեին

ԼՂ-

Լնդեալ հարարեալ :

Եւ : Բմրացուցայ , ամրացուցար , ամրացուցաւ :
 Յոք : ամրացուցար , ամրացուցայք , ամրացուցան :

Լնդեալ հարարեալ , և յարևարար :

Եւ : Բմրացուցեալեմ , ամրացուցեալես , ամրացուցեալէ :
 Յոք : ամրացուցե՛լքեմք , ամրացուցե՛լքեք , ամրացուցե՛լքեն :

Լնդեալ գերակարար :

Եւ : Բմրացուցեալէի , ամրացուցեալէիր , ամրացուցեալէր :
 Յոք : ամրացուցե՛լքեաք , ամրացուցե՛լքեիք , ամրացուցե՛լքին :

Լնդառնի :

Եւ : Բմրացուցայց , ամրացուսցիս , ամրացուսցի :
 Յոք : ամրացուցանցուք , ամրացուսցիք , ամրացուսցին :

Նշամայրանի եղանակի ներքայ :

Եւ : Բմրացուցանիր , մի ամրացուցանիր , նի մի ամրացուցա-
 նիցիս , ամրացուցանիցի , մի ամրացուցանիցի :
 Յոք : Բմրացուցարուք , մի ամրացուցանիք , նի մի ամրացու-
 ցանիցիք , ամրացուցանիցին , մի ամրացուցանիցին :

Լնդառնի :

Եւ : Բմրացուցանիցիր , նի ամրացուսցիս , մի ամրացուցա-
 նիցիս , ամրացուսցի , մի ամրացուցանիցի :
 Յոք : ամրացուցանիցուք , մի ամրացուցանիցիմք , ամրացու-
 ցանիցիք , նի ամրացուսցիք , մի ամրացուցանիցիք , ամ-
 րացուսցին , մի ամրացուցանիցին :

Րշտիանի եղանակի ներքայ , և աղառնի :

Եւ : Երանի՞ թէ ամրացուցանիցիմ , ամրացուցանիցիս ,
 ամրացուցանիցի :
 Յոք : Երանի՞ թէ ամրացուցանիցիմք , ամրացուցանիցիք ,
 ամրացուցանիցին :

Լնդեալ անկարար :

Եւ : Երանի՞ թէ ամրացուցանիցեէի , ամրացուցանիցեէիր ,
 ամրացուցանիցիւր :

Յոք :

3-4: երանի՞ թէ ամրացուցանիցե՛հաք, ամրացուցանիցե՛հիք, ամրացուցանիցե՛հին:

Անցեալ կարգիւ, և յարմար:

Եւ: Եր՞ թէ ամրացուցեալիցե՛մ, ամրացուցեալիցե՛ս, ամրացուցեալիցե՛ք:

3-4: եր՞ թէ ամրացուցեալիցե՛մք, ամրացուցեալիցե՛քք, ամրացուցեալիցե՛հն:

Անցեալ փերայար:

Եւ: Եր՞ թէ ամրացուցեալիցե՛ի, ամրացուցեալիցե՛իր, ամրացուցեալիցե՛ր:

3-4: եր՞ թէ ամրացուցեալիցե՛սք, ամրացուցեալիցե՛քք, ամրացուցեալիցե՛հն:

Թիւնելով շերանին՝ ի ելն, Սարսնայանն նոյն է շնո՞ Սլայանին
Եւ յ յարմար:

Աղաւնի Սարսնայանին.

Եւ: Եթէ ամրացուցեալ եղից, ամրացուցեալ եղիցիս, ամրացուցեալ եղիցիք:

3-4: եթէ ամրացուցեալ ք եղիցուք, ամրացուցեալ ք եղիցիքք, ամրացուցեալ ք եղիցին:

Անբերանի էղանի ներայ: Սմրացուցանիլ:

Անցեալ կարգիւ Յարմար և Վերայար:

Սմրացուցեալ գու:

Աղաւնի: Սմրացուցանելի գու:

Սերանելանի ներայ: Սմրացուցեալ լինող:

Անցեալ կարգիւ Յարմար և Վերայար:

Սմրացուցեալ:

Աղաւնի: Սմրացուցանելի:

Վերայ: Սմրացուցանիլոյ, ի յամրացուցանիլ, ամրացուցանիլով, ի յամրացուցանիլն:

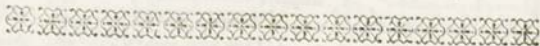
Ըստ այսմ օրինակի լծորդին բնաւ ք ըստք անցողականք, որոց
մնանք ի հրամայականոցն եզերին ի աշ. մնանք ի
էշ, և մնանք ի . . սրդոն:

Լ Տաշուցու ցանեմ, աճաշուցի, աճաշուցի	Յ աղեցու ցանեմ, ցի, դեցն
Լ արկացու ցանեմ, ցի, կացն	Լ մանեցու ցանեմ, ցի, նեցն
Լ արձրացու ցանեմ, ցի, բացն	Շ քեցու ցանեմ, ցի, ջեցն
Դատարկացու ցանեմ, ցի, կացն	Ս ալբեցու ցանեմ, ցի, բեցն
Լ կեղեցուցու ցանեմ, ցի, ցացն	Տ քամեցու ցանեմ, ցի, մեցն
Օ պրացու ցանեմ, ցի, բացն	Պ րբու ցանեմ, արբու ցի, արբն
Լ աջու ցանեմ, ցի, աջն	Լ նջու ցանեմ, ցի, ցն
Լ արմացու ցանեմ, ցի, մացն	Լ սուսու ցանեմ, ցի, սն
Լ աննաջու ցանեմ, ցի, սացն	Դ արձու ցանեմ, ցի, ձն
Լ մնտնացու ցանեմ, ցի, նացն	Լ ք զ ի ծու ցանեմ, ցի, ծն
Լ բացու ցանեմ, ցի, բացն	Օ պր թու ցանեմ, ցի, թն
Լ սաղացու ցանեմ, ցի, զացն	Լ յազու ցանեմ, ցի, զն
Օ անբացու ցանեմ, ցի, բացն	Լ սուսու ցանեմ, ցի, սն
Կ արացու ցանեմ, ցի, բացն	Լ քու ցանեմ, ցի, քն
Շ իացու ցանեմ, ցի, աջն	Կ արուսանեմ, բուսի, բն
Չանձրացու ցանեմ, ցի, բացն	Շ սուսու ցանեմ, ցի, սն
Շ ասացու ցանեմ, ցի, սացն	Շ անդու ցանեմ, ցի, դն
Օ բնաղացու ցանեմ, ցի, դացն	Ս կուսու ցանեմ, ցի, սն
Պ երձացու ցանեմ, ցի, ձացն	Ս կդու ցանեմ, ցի, դն
Ս կբացու ցանեմ, ցի, բացն	Յ անկու ցանեմ, ցի, կն
Բ արացու ցանեմ, ցի, բացն	Յ արու ցանեմ, ցի, բն
Բ արկեցու ցանեմ, բերկեցու ցի, բերկեցու	Լ սուսու ցանեմ, ցի, սն
Լ ք զ մեկու ցանեմ, ցի, մեկն	Չ կուսու ցանեմ, ցի, սն
Լ յառուսեցու ցանեմ, ցի, մեցն	Լ արտու ցանեմ, ցի, տն
Լ յալեցու ցանեմ, ցի, լեցն	Լ սուսու ցանեմ, ցի, սն
Շ նազնդեցու ցանեմ, ցի, դեցն	Լ քու ցանեմ, ցի, քն
Չ օղեցու ցանեմ, ցի, ղեցն	Փ լու ցանեմ, լու ցի, լն
Ղ զ բաեցու ցանեմ, ցի, տեցն	Փ թու ցանեմ, ցի, ծն
	Փ ախու ցանեմ, ցի, փն

և այլն.

Ման լծորդին ընդ այսու երրորդի՛ն կերպի՛ն միայն ըստ
 օրինակի ներդործականին ոմանք բայք ներդործակերպ
 շէշքահանք . որպիսիք են սոսին :

- Ընցանեմ՝, անցի, անցեր, էանց . անց,
 Ըլանեմ՝, ելի, ելեր, էեւլ, կամ՝, ել . ել,
 Թքանեմ՝, Թքի, Թքեր, Եթուք . Թուք,
 Թջանեմ՝, իջի, իջեր, էջ, էջ,
 Թոանեմ՝, մոի, մուեր, Եմուտ, մուտ . Եայլն :

Յուրի Լընուրդի Թորոմն Բայի :
 Գլուի Լոննեբորդ :

Ըկրորդ լծորդութիւն ևս ընի ըստ երկց կերպից :
 Լոսկինն է, որ ի յառաջին դէմն կատարելոյ
 Ժամանակին եզերի ՚ի աշն . որդոն . լուշն :
 Արդ ապառնին եզերի ՚ի աշն որդոն , լուշն :
 Ըկրորդն է, որ ի յառաջին դէմն կատարելոյ
 Ժամանակին եզերի ՚ի աշն . որդոն , լուշն :
 Արդ ապառնին եզերի ՚ի աշն , որդոն , լուշն :
 Լակ երրորդն է, որ ի յառաջին դէմն կատարելոյ Ժամանակին եզերի ՚ի աշն ,
 որդոն . Բայն : Արդ ապառնին եզերի ՚ի աշն . որդոն , Բայն :

(Ը)ննոյ նախնայ իբրդի Լընուրդի Թորոմն :
 Աննանոյնի եղանակն ներկայ :

Ըննոյ		Աննամ ,	լուանաս ,	լուանոյ :
		լուանամք ,	լուանոյք ,	լուանան :
Ըննու Լընուրդ :				
Ըննոյ	Ըննոյ	լուանայի ,	լուանոյիք ,	լուանոյք :
		լուանայիք ,	լուանայիք ,	լուանային :
Ըննու Լընուրդ :				
Ըննոյ	Ըննոյ	լուանի ,	լուանիք ,	լուանի :
		լուանիք ,	լուանիք ,	լուանին :

Ըննու

Լճոցեալ ճորտութոյց :

Եւ լճոցեալեմ, լճոցեալեա, լճոցեալե :
 Յո՛ր, լճոցեալքեմք, լճոցեալքեք, լճոցեալքեն :

Լճոցեալ զերտութոյց :

Եւ լճոցեալի, լճոցեալիք, լճոցեալիք :
 Յո՛ր, լճոցեալքիք, լճոցեալքիք, լճոցեալքիկն :

Լճոցեալ :

Եւ լճոցեալ, լճոցեա, լճոցեա :
 Յո՛ր, լճոցեաք, լճոցեաք, լճոցեան :

Նշանային եղանակի ներկայ :

Եւ լճո՛ւ, մի լճո՛ւնաք, կամ մի լճո՛ւնայցեա, լճո՛ւնայցե, մի լճո՛ւնայցե :
 Յո՛ր, լճո՛ւնայք, մի լճո՛ւնայք, կամ մի լճո՛ւնայցեք, լճո՛ւնայցեն, մի լճո՛ւնայցեն :

Լճոցեալ :

Եւ լճո՛ւսցիք, ի լճո՛ւսցեն, մի լճո՛ւնայցեա, լճո՛ւսցե, մի լճո՛ւնայցե :
 Յո՛ր, լճո՛ւսցեք, մի լճո՛ւնայցեմք, լճո՛ւսցիք, ի լճո՛ւսցեք, մի լճո՛ւնայցեք, լճո՛ւսցեն, մի լճո՛ւնայցեն :

Ընթացին եղանակի ներկայ, և աղանակ :

Եւ լճո՛ւնայցեմք, լճո՛ւնայցեա, լճո՛ւնայցե :
 Յո՛ր, լճո՛ւնայցեմք, լճո՛ւնայցեք, լճո՛ւնայցեն :

Լճոցեալ անութոյց :

Եւ լճո՛ւնայցի, լճո՛ւնայցիք, լճո՛ւնայցիք :
 Յո՛ր, լճո՛ւնայցեք, լճո՛ւնայցիք, լճո՛ւնայցիկն :

Լճոցեալ խորտեալ, և յարտութոյց :

Եւ լճո՛ւնայցեալեմ, լճո՛ւնայցեալեա, լճո՛ւնայցեալե :
 Յո՛ր, լճո՛ւնայցեալքեմք, լճո՛ւնայցեալքեք, լճո՛ւնայցեալքեն :

Լճոցեալ գերտութոյց :

Եւ լճո՛ւնայցեալիցեմ, լճո՛ւնայցեալիցեա, լճո՛ւնայցեալիցե :
 Յո՛ր, լճո՛ւնայցեալիցեմք, լճո՛ւնայցեալիցեք, լճո՛ւնայցեալիցեն :

Վերջինը չէրանին 'ի երևե, Ստորագրականն նոյն է ընդ ընթացականն :

Լ՛նէրևուքի եղանակի ներքայ : | ո՛ւննալ :

Լ՛նցեալ կտարեալ յարակապար՝ ե՛ փերակապար : | լ՛նացեալ գ՛ուլ :

Լ՛նչպառնի : | ո՛ւննալոց գ՛ուլ :

Րնդանէլուքի ներքայ : | ո՛ւնայօղ, լ՛նայօղի, կայլն :

Լ՛նցեալ կտարեալ յարակապար՝ ե՛ փերակապար : | լ՛նացեալ :

Լ՛նչպառնի : | ո՛ւննալոց :

Վերջայ : | ո՛ւննալոյ, 'ի լ՛ննալ, լ՛ննալով, 'ի լ՛ննալն :

( ) բնակի կրատականաց նոյնայ կերպի :

Ստորագրականի եղանակի ներքայ :

1,2:	ո՛ւննիմ,	լ՛ննիս,	լ՛ննի :
3+:	լ՛ննիմք,	լ՛ննիք,	լ՛ննին :

Լ՛նցեալ Լ՛նկապար :

1,2:	ո՛ւննէի,	լ՛ննէիր,	լ՛ննիւր :
3+:	լ՛ննէիք,	լ՛ննէիք,	լ՛ննէին :

Լ՛նցեալ կտարեալ :

1,2:	ո՛ւնացայ,	լ՛նացար,	լ՛նացալ :
3+:	լ՛նացաք, զ՛	լ՛ննեցաք, լ՛նացայք,	լ՛նացան :

Լ՛նցեալ Յարակապար :

1,2:	ո՛ւննեցեալեմ,	լ՛ննեցեալես,	լ՛ննեցեալէ :
3+:	լ՛ննեցեալքեմք,	լ՛ննեցեալքէք,	լ՛ննեցեալքին :

Լ՛նցեալ Վերակապար :

1,2:	ո՛ւննեցեալէի,	լ՛ննեցեալէիր,	լ՛ննեցեալէր :
3+:	լ՛ննեցեալքէիք,	լ՛ննեցեալքէիք,	լ՛ննեցեալքէին :

Լ՛նչպառնի :

1,2:	ո՛ւնացայց,	լ՛նացիս,	լ՛նացի :
3+:	լ՛ննիցաք,	լ՛նացիք,	լ՛նացին :

Նրամայականի եղանակի ներքայ :

1,2:	ո՛ւնցիր,	մի՛ լ՛ննիր,	կամ	մի՛ լ՛ննիցիս,
	լ՛ննիցի,	մի՛ լ՛ննիցի :		

3+ :

ՅԻ՛: լուսարձակ, մի լուսնիք, կամ մի լուսնիցիք,
 լուսնիցին, մի լուսնիցին:

Լլլառնի .

Ե՛: Լուսնիջիք, է լուսացիս, մի լուսնիցիս, լուսացի,
 մի լուսնիցի:

ՅԻ՛: լուսնիցուք, մի լուսնիցիմք, լուսնիջիք, է լուսացիք,
 մի լուսնիցիք, լուսացին, մի լուսնիցին:

Բլլառնի եղանկի ներկայ, և ապառնի .

Ե՛: Երանի թէ լուսնիցիմ, լուսնիցիս, լուսնիցի:

ՅԻ՛: եք՝ լուսնիցիմք, լուսնիցիք, լուսնիցին:

Լլլեղեալ անխաբար .

Ե՛: Եք՝ լուսնիցիկ, լուսնիցիկք, լուսնիցիք:

ՅԻ՛: եք՝ լուսնիցիաք, լուսնիցիք, լուսնիցին:

Լլլեղեալ խաբարեալ, և յարանաբար .

Ե՛: Եք՝ լուսնեցեալիցիմ, լուսնեցեալիցիս,

լուսնեցեալիցի:

ՅԻ՛: եք՝ լուսնեցեալիցիմք, լուսնեցեալիցիք,
 լուսնեցեալիցին:

Լլլեղեալ գերախաբար .

Ե՛: Եք՝ լուսնեցեալիցիկ, լուսնեցեալիցիկք,

լուսնեցեալիցիք:

ՅԻ՛: եք՝ լուսնեցեալիցիաք, լուսնեցեալիցիկք,
 լուսնեցեալիցին:

Փոփեղեալ շերտին 'ի երև, ստորախոնանն նայն է ընդ ըլլառնի
 բայ 'ի յապառնայն:

Լլլառնի ստորախոնանն .

Ե՛: Լթէ լուսնեցեալ եղեց, լուսնեցեալ եղիցիս,

լուսնեցեալ եղիցի:

ՅԻ՛: եթէ լուսնեցեալք եղիցուք, լուսնեցեալք եղիցիք,
 լուսնեցեալք եղիցին:

Լլլեղեալն եղանկի ներկայ: Լուսնիկ:

Լլլեղեալ խաբարեալ, յարանաբար, և գերախաբար: Լուսնեցեալ գու:

Լլլառնի: Լուսնալի գու:

Ի նորանելուսնի ներքայ: Ի ուանսոզ, լուանսոզի. և այլն:
 Լճեցեալ հարարեալ՝ յարախարար՝ և փերախարար: Ի ուանեցեալ:
 Լճարանի: Ի ուանալի:
 Վերջայ: Ի ուանիլոյ, ՚ի լուանիլ, լուանիլով, ՚ի լուանիլն:

Տնդ. այսու նախկնով կերպիւ՛մ երկրորդի լծորդու՛մն լծորդին սակաւք բայք ներգործականք. որպեսիք են սորին:

Քզամ, աղացի, աղաւ:		Քմամ, ամացի, աման:
Տաւատամ, հաւատացի, հաւատան:		Օզամ, զգացի, զգան:
Կարդամ, կարդացի, կարդան:		Ստամ, լուտացի, լուտան:
Ոլամ, ողբացի, ողբան:		Որամ, որսացի, որսան: և այլն:

Քայց գիտելի է, զի կրաւորականք սոյնն եմ է ՚իյումնս ժամանակս ոչ կարիցեն յարմարաբար հետեւիլ կրաւորականի վերոնդեւոյ օրինակին, կարեն դիւրաբար վարիլ ՚իյոյնս ժամանակս էականաւ բայիւ՛, ըստ այսմ օրինակի:

Սոմանաւանի եղանակի

Վերջայ: Վղացեալ լինիմ, աղացեալ լինիս. և այլն:
 Լճարար: Վղացեալ լինիլի, և այլն:
 Կարբեալ: Վղացայ, աղացար, աղացաւ. և այլն:
 Յարախարար: Վղացեալեմ, կամ աղացեալ լեալեմ. և այլն:
 Լճարանի: Վղացայց, աղացիս, աղացի: Յո՛ւ: Վղացեալք լիցաք, աղացիք, աղացին:

Հրամայանի եղանակի ներայ:

Եւ: Վղացիր, մի աղացեալ լինիր, ՚ի մի աղացեալ լինիցիս, աղացեալ լինիցի, մի աղացեալ լինիցի:
 Յո՛ւ: աղացարուք, մի աղացեալք լինիք, ՚ի մի աղացեալք լինիցիք, աղացեալք լինիցին, մի աղացեալք լինիցին:

Լճարանի:

Եւ: Վղացեալ լիջիւք, ՚ի աղացիս, մի աղացեալ լինիցիս, աղացի, մի աղացեալ լինիցի:
 Յո՛ւ: Վղացեալք լիցուք, մի աղացեալք լինիցիք, աղացեալք լիջիւք, ՚ի աղացիք, մի աղացեալք լինիցիք, աղացին, մի աղացեալք լինիցին:

Րշմանի

Դերբայ, և ապառնի: Երանել թէ աղացեալ լինիցեմ, և այլն:
 Լննապար: Երբ աղացեալ լինիցէի, և այլն:
 Յարմարար: Երբ աղացեալիցեմ, կ'աղացեալ լեալիցեմ, և այլն:

Վիւելլ զերանին ՚ի ելել, Ստորայնանն նոյն է ընդ Րշմանին,
 Բայ ՚իյապառնոյն:

Լզպառնի ստորայնանին: Եթէ աղացեալ եղից, աղացեալ
 եղիցիս. և այլն:

Լններևոնի ներբայ: Լզպեալ լինիլ:

Լննեալ: Լզպեալ գոլ, կամ աղացեալ լեալ գոլ:

Լզպառնի: Լզպիլ գոլ:

Ստորանելոնի ներբայ: Լզպեալ լինող:

Լննեալ: Լզպեալ, կամ աղացեալ լեալ:

Լզպառնի: Լզպիլ:

Վերբայ: Լզպեալ լինելոյ, ՚իյ աղացեալ լինիլ, աղացեալ
 լինելով, ՚իյ աղացեալ լինիլն:

Ստ այսմ վերանան նաև կրաւորականքն վերոեղելոց բայ-
 ից, որք ստորադասեցան սմին:

Նաև լծորդին ընդ այսու նախկնով կերպիւ՛մ երկրորդի լծոր-
 դու թէ միայն ըստ օրինակի ներդարձականին՝ ամանք
 բայք ներդարձակերպք չեզոքականք. որպիսիք են ստքին:

Նամ,	անացի,	անան:	Նորդամ,	ացի,	խորդան:
Մտտամ,	ացի,	ախտտան:	Նայտամ,	ացի,	խայտան:
Նոամ,	ացի,	բոան:	Նինջամ,	ացի,	խինջան:
Չամ,	ացի,	չան:	Նրոխտամ,	ացի,	խրոխտան:
Պոամ,	ացի,	չոան:	Նում,	ացի,	խոան:
Պողոջամ,	ացի,	չողոջան:	Նղամ,	ացի,	խղան:
Օգնամ,	ացի,	զգնան:	Նկոամ,	ացի,	խկոան:
Օեոամ,	ացի,	զեոան:	Նմկմամ,	ացի,	խմկման:
Օսամ,	ացի,	զսան:	Նազամ,	ացի,	խազան:
Պղամ,	ացի,	լղան:	Նեկեկամ,	ացի,	խեկեկան:
Պաղամ,	ացի,	խաղան:	Նւամ,	ացի,	խւան:
Ննդամ,	ացի,	խնդան:	Նեճկլտամ,	ացի,	խեճկլտան:

Ստիտամ, ացի,	մատամ:	Արտամ, ացի,	որտամ:
Ստմամ, ացի,	մատմամ:	Վանամ, ացի,	ջանամ:
Սնամ, ացի,	մնամ:	Սողամ, ացի,	սողամ:
Յարամնամ, ացի,	յարամնամ:	Փռիշտամ, ացի,	փռիշտամ:
Նողկտամ, ացի,	նողկտամ:	Փռնդամ, ացի,	փռնդամ:
Որշտամ, ացի,	որշտամ:	Փռնշամ, ացի,	փռնշամ:
Ործամ, ացի,	ործամ:	և այլն:	

XX

( ) Ընթացիկ երկրորդի կերպի Արեւորդի Թորթումն:

Սոյնանանի եղանակի ներկայ:

Այլ:		մանամ, իմանաս,	իմանայ:
Յոք:		իմանամք, իմանայք,	իմանան:

Անցեալ անկարգ:

Այլ:	Իմանայի,	իմանայիր,	իմանայր:
Յոք:	իմանայաք,	իմանայիք,	իմանային:

Անցեալ կարգեալ:

Այլ:	Իմացոյ,	իմացար,	իմացաւ:
Յոք:	իմացաք,	իմացայք,	իմացան:

Անցեալ յարակարգ:

Այլ:	Իմացեալիմ,	իմացեալես,	իմացեալէ:
Յոք:	իմացեալիմք,	իմացեալիքք,	իմացեալիքն:

Անցեալ գերակարգ:

Այլ:	Իմացեալիկ,	իմացեալիիր,	իմացեալիր:
Յոք:	իմացեալիքար,	իմացեալիքիք,	իմացեալիքիքն:

Անցումն:

Այլ:	Իմացայց,	իմացես,	իմացէ:
Յոք:	իմացաք,	իմացէք,	իմացեն:

Տրամայականի եղանակի ներկայ:

Այլ:	Իմն, կ	իմացիր, մի իմանար,	կ մի իմանայցես,
	իմանայցի,	մի իմանայցի:	

Յոք:

Հոգի: խնացէք, կամ խնացարուք, մի խմանայք, կամ
մի խմանայցէք, խմանայցեն, մի խմանայցեն:

Լլլառանի:

Երբ: Խմացիր, կ' խմացես, մի խմանայցես, խմացէ,
մի խմանայցէ:

Հոգի: խմացուք, մի խմանայցեմք, խմացըլք, կ' խմացէք,
մի խմանայցէք, խմացեն, մի խմանայցեն:

Ըղջականի եղանակի ներքայ, և ապառանի:

Երբ: Ըջրանի (Թէ խմանայցեմ, խմանայցես, խմանայցէ:

Հոգի: եր' խմանայցեմք, խմանայցէք, խմանայցեն:

Լլնցեալ անխորար:

Երբ: Ըջր' խմանայցէի, խմանայցէիր, խմանայցէր:

Հոգի: եր' խմանայցէաք, խմանայցէիք, խմանայցէին:

Լլնցեալ խորարեալ, և յարանխորար:

Երբ: Ըջր' խմացեալիցեմ, խմացեալիցես, խմացեալիցէ:

Հոգի: եր' խմացեալքիցեմք, խմացեալքիցէք, խմացեալքիցեն:

Լլնցեալ գերանխորար:

Երբ: Ըջր' խմացեալիցէի, խմացեալիցէիր, խմացեալիցէր:

Հոգի: եր' խմացեալքիցէաք, խմացեալքիցէիք, խմացեալքիցէին:

Փոխելով զերանին 'ի ներքայ Խորանցականն յայն և ընթ

Ըղջականին:

Լլնցեալ անխորարի եղանակի ներքայ: Խմանալ:

Լլնցեալ խորարեալ յարանխորար և գերանխորար: Խմացեալ գող:

Լլլառանի: Խմանալոց գող:

Ընթանելուանի ներքայ: Խմացող, խմացողի, և այլն:

Լլնցեալ խորարեալ, յարանխորար, և գերանխորար: Խմացեալ:

Լլլառանի: Խմանալոց:

Ղերբայ: Խմանալոյ, իյխմանալ, խմանալով, իյխմանալն:

( ) Ընտել Սրբաբանաց Երկու, Գերդի :

Սրբաբանել եղանակի Երկու :

Եւ : Եմանիմ , իմանիս , իմանի :
 Գր : Իմանիմք , իմանիք , իմանին :

Ընտել անկարգ :

Եւ : Իմանելի , իմանելիք , իմանիւր :
 Գր : Իմանէաք , իմանէիք , իմանէին :

Ընտել կարգեալ :

Եւ : Իմանեցայ , իմանեցար , իմանեցաւ :
 Գր : Իմանեցաք , իմանեցաքք , իմանեցան :

Ընտել յարակարգ :

Եւ : Իմանեցեալեմ , իմանեցեալես , իմանեցեալէ :
 Գր : Իմանեցեալքեմք , իմանեցեալքէք , իմանեցեալքէին :

Ընտել փերակարգ :

Եւ : Իմանեցեալելի , իմանեցեալելիք , իմանեցեալէք :
 Գր : Իմանեցեալքէաք , իմանեցեալքէիք , իմանեցեալքէին :

Ընտել :

Եւ : Իմանեցայց , իմասցիս , իմասցի :
 Գր : Իմանիցուք , իմասցիք , իմասցին :

Նրաբանել եղանակի Երկու :

Եւ : Իմանիր , մի իմանիր , կամ մի իմանիցիս :
 Գր : Իմանիցի , մի իմանիցի :
 Եւ : Իմանեցարուք , մի իմանիրք , կամ մի իմանիցեք ,
 Գր : Իմանիցին , մի իմանիցին :

Ընտել :

Եւ : Իմանիցիք , կամ իմասցիս , մի իմանիցիս , իմասցի ,
 մի իմանիցի :
 Գր : Իմանիցուք , մի իմանիցիմք , իմանիցիք , կամ իմասցեք ,
 մի իմանիցիք , իմասցին , մի իմանիցին :

Մշակմանի եղանակի ներքայ, և ազատանի:

Եւ: Երաննի թէ իմանիցիմ, իմանիցիս, իմանիցի:
 Յո: Երաննի թէ իմանիցիմք, իմանիցիք, իմանիցիւն:

Լնչեալ անխոր:

Եւ: Երաննի թէ իմանիցիւն, իմանիցիւք, իմանիցիւք:
 Յո: Երաննի թէ իմանիցիւաք, իմանիցիւք, իմանիցիւն:

Լնչեալ խորեալ, և յարանխոր:

Եւ: Երաննի թէ իմանեցեալիցեմ, իմանեցեալիցես,
 իմանեցեալիցի:
 Յո: Երաննի թէ իմանեցեալիցեմք, իմանեցեալիցեք,
 իմանեցեալիցիւն:

Լնչեալ փերանխոր:

Եւ: Երաննի թէ իմանեցեալիցիւն, իմանեցեալիցիւք,
 իմանեցեալիցիւք,
 Յո: Երաննի թէ իմանեցեալիցիւաք, իմանեցեալիցիւք,
 իմանեցեալիցիւն:

Փոխելով զերաննի ի ելի, Սորանցաննի նոյն է ընդ ըշակմանի
 բայ ի յազատանոյն:

Լզաանի Սորանցաննի:

Եւ: Եթէ իմանեցեալ եղից, իմանեցեալ եղիցիս,
 իմանեցեալ եղիցի:
 Յո: Եթէ իմանեցեալք եղիցուք, իմանեցեալք եղիցեք,
 իմանեցեալք եղիցիւն:

Լնչերաննի եղանակի ներքայ: Իմանիլ:

Լնչեալ խորեալ յարանխոր, և փերանխոր: Իմանեցեալ գոլ:

Լզաանի: Իմանալի գոլ:

Սորաննի եղանակի ներքայ: Իմանալ, իմանալի, և այլն:

Լնչեալ խորեալ յարանխոր, և փերանխոր: Իմանեցեալ:

Լզաանի: Իմանալի:

Վերջայ: Իմանիլոյ, յիմանիլ, իմանիլով, յիմանիլն:

Նոր այսու երկրորդին կերպին՝ երկրորդի լծորդում լծորդին ոմանք բայք ներդործականք, հանդերձ կրաւորա-
 կանօք ի բրեանց՝ որպիսիք են սոբին:

Օլանամ, զլացայ, զլացիր:	Սոանամ, ջայ, մնանի աչիր:
Օլանիմ, զլանեցայ, զլանիր:	Սոանիմ, եցայ, մնանիր:
Ուրանամ, ուրացայ, ուրացիր:	Յլանամ, աչայ, յղացիր:
Ուրանիմ, ուրանեցայ, ուրանիր:	Յլանիմ, եցայ, յղանիր:
Ստանամ, ստացայ, ստացիր:	Հասկանամ, ջայ, հասկացիր:
Ստանիմ, ստանեցայ, ստանիր:	Հասկանիմ, եցայ, հասկանիր:
Խոտանամ, աչայ, խոտացիր:	Ռեժանամ, աչայ, ուժացիր:
Խոտանիմ, եցայ, խոտանիր:	Ռեժանիմ, եցայ, ուժանիր:
Ղողանամ, աչայ, զողացիր:	Սզամ, ջայ, սզա, ն սղացիր:
Ղողանիմ, եցայ, զողանիր:	Սզացեալ լինիմ, սզացեալ եզե, սզացեալ լէք:

Սակ լծորդին ընդ այսու երկրորդին կերպին՝ միայն ըստ
 օրինակի ներդործականին սակաւ քոմանք բայք ներդործա-
 կերպք շեզօբականք՝ որպիսիք են սոբին: Յձմ, յձմ-
 յոյ, յձմ: Յձմ, յանիոցայ, յանիմ:

Եւ լծորդին ընդ այսու երկրորդին կերպին՝ բազումք
 բայք ընդմիջակերպ շեզօբականք, որք յերկրորդ, և
 յերրորդ դէմն ապառնեաց սահմանականին, և հրամայա-
 կանին, բաց յայնցանէ որք եղերին ՚ի Յէ, և կամ են բացա-
 սականք, հետեին օրինակի կրաւորականին. իսկ ՚ի յայս մնա-
 ցեալք ժամանակս՝ և ՚ի դէմն օրինակի ներդործականին:
 Սակայն զի մի ուսանողն զդժուարումն ինչ կրեսցեն,
 լծորդեմք աստէն զմինն ՚ի յոտացելոց բայից առ ի լինիլ
 օրինակ ամենից այլոց հետեւեցելոց:

XX

Սոմանիմ ելանիմ ներիմ:

Ել:	Սոմարանամ,	արդարանամ,	արդարանայ:
Ներ:	արդարանամք,	արդարանայք,	արդարանան:

Եւ

ԼՂՆՅԵՍԼ անկատար :

ԼՂՆ : Արդարանայի, արդարանայիւր, արդարանայր,
 ՅԳԺ : արդարանայսբ, արդարանայիւբ, արդարանային :

ԼՂՆՅԵՍԼ ատարեալ :

ԼՂՆ : Արդարացայ, արդարացար, արդարացուն,
 ՅԳԺ : արդարացսբ, արդարացսլբ, արդարացան :

ԼՂՆՅԵՍԼ յարակատար :

ԼՂՆ : Արդարացեալեմ, արդարացեալես, արդարացեալի,
 ՅԳԺ : արդարացեղբեմբ, արդարացեղբէբ, արդարացեղբեն :

ԼՂՆՅԵՍԼ փերակատար :

ԼՂՆ : Արդարացեալի, արդարացեալիւր, արդարացեալիւր,
 ՅԳԺ : արդարացեղբեմբ, արդարացեղբէբ, արդարացեղբեն :

ԼՂՊԱՆԻ :

ԼՂՊ : Արդարացայց, արդարացիս, արդարացիս,
 ՅԳԺ : արդարացսբ, արդարացիբ, արդարացին :

Նըմայակնի եղանակի ներկայ :

ԼՂՊ : Արդարացիւր, մի արդարանար, ի մի արդարանայցես,
 արդարանայցէ, մի արդարանայցէ,
 ՅԳԺ : արդարացէբ, ի արդարացարնբ, մի արդարանայր, ի
 մի արդարանայցէբ, արդարանայցեն, մի արդարանայցեն :

ԼՂՊԱՆԻ :

ԼՂՊ : Արդարացիւր, ի արդարացիս, մի արդարանայցես,
 արդարացի, մի արդարանայցէ,
 ՅԳԺ : արդարացնբ, մի արդարանայցեմբ, արդարացիբ, ի
 արդարացիբ, մի արդարանայցէբ, արդարացին,
 մի արդարանայցեն :

ՂՂՊԱՆԻ եղանակի ներկայ, Լապաանի :

ԼՂՊ : Լըանի թէ արդարանայցեմ, արդարանայցես,
 արդարանայցէ,
 ՅԳԺ : Երանի թէ արդարանայցեմբ, արդարանայցէբ,
 արդարանայցեն :

Անշեւ աճիստար :

- Եւ : Երանի թէ արդարանայցելի , արդարանայցելի ,
 արդարանայցելի ,
 Յո : Երանի թէ արդարանայցելաք , արդարանայցելեք ,
 արդարանայցելին :

Անշեւ Կարաբեւալ , և յարաճար :

- Եւ : Երանի թէ արդարացեալիցեմ , արդարացեալիցեա ,
 արդարացեալիցելի ,
 Յո : Երանի թէ արդարացեալիցեմք , արդարացեալիցեք ,
 արդարացեալիցեն :

Անշեւ Կերակար :

- Եւ : Երանի թէ արդարացեալիցելի , արդարացեալիցելի ,
 արդարացեալիցելի ,
 Յո : Երանի թէ արդարացեալիցելաք , արդարացեալիցելեք ,
 արդարացեալիցելին :

Փփփփփ Էրանին ' Էրանին , Ստորաճարանն ' Եւ Է Շո Ստորաճարանն
 Էսո ' Է յարաճար :

Աղաւնի Ստորաճարանն .

- Եւ : Եթէ արդարացեալ եղից , արդարացեալ եղիցեա ,
 արդարացեալ եղիցելի ,
 Յո : Եթէ արդարացեալք եղիցուք , արդարացեալք եղիցելեք ,
 արդարացեալք եղիցելին :

Անշեւ Կարաբեւալ Երանին ' Երանին : Երդարանալ :
 Անշեւ Ստորաճարանն ' Յո : Երանին ' Երանին : Երդարացեալ ԳՏԼ :
 Աղաւնի : Երդարանալուց ԳՏԼ :
 Ստորաճարանն ' Երանին ' Երանին : Երդարացող , արդարացողի . և այլն :
 Անշեւ Ստորաճարանն ' Յո : Երանին ' Երանին : Երդարացեալ :
 Աղաւնի : Երդարանալուց :
 Ստորաճարանն : Երդարանալուց , Երդարանալուց , արդարանալուց ,
 Երդարանալուց :

Եսո այսմ օրինակի լծորդին համայնք բայք չեղօքականք
 Երանին շակեւոք , որք ' Երանին եղեւին , օրպիսիք են սրբին :
 Երդ .

Լ զուտանամ , աղտուացայ ,
 աղտուացիր :
 Լ նմահանամ , ցայ , անմահացիր :
 Լ արծրանամ , ցայ , բարձրացիր :
 Լ արկանամ , ցայ , բարկացիր :
 Գ ռհանամ , ցայ , գոհացիր :
 Գ սյանամ , ացայ , դոյացիր :
 Կ արարանոմ , ցայ , դարարացիր :
 Կ իմանամ , ցայ , դիմացիր :
 Լ յրկուանամ , ցայ , երկուացիր :
 Լ ջրջնկանոմ , ցայ , երջանկոյցիր :
 Ծ արմանամ , ցայ , զարմացիր :
 Ծ սյրանամ , ցայ , վայրացիր :
 Լ անամ , ացայ , էացիր :
 Լ ն լ ժ անամ , ըն լ ժ ացայ , ըն լ ժ ացիր , կամ ըն լ ժ ա :
 Բ ն դ զ ի մ անոմ , ցայ , ըն դ զ ի մ ացիր :
 Բ ն կ ր անամ , ցայ , ըն կ ե ր ացիր :
 Լ յ ար մ անամ , ցայ , լ յ ար մ ացիր :
 Լ յ ա լ անամ , ցայ , լ յ ա լ ացիր :
 Լ անտանամ , ցայ , ժ անտացիր :
 Լ յ ր անոմ , ացայ , ժ ր ացիր :
 Լ մ աս տ անոմ , ցայ , ի մ աս տ ացիր :
 Լ ի անամ , ացայ , լ ի ացիր :
 Լ ս յ ն անամ , ցայ , լ ս յ ն ացիր :
 Լ ջ ջ անամ , ացայ , լ ջ ջ ացիր :
 Լ յ ամ ր անամ , ցայ , ի ամ ր ացիր :
 Լ յ ատ անոմ , ցայ , ի ատ ացիր :
 Ծ ան ր անոմ , ցայ , ծ ան ր ացիր :
 Ծ ե ր անամ , ցայ , ծ ե ր ացիր :
 Կ ար ծ ր անոմ , ցայ , կ ար ծ ր ացիր :
 Կ ն ո գ աննոմ , ցայ , կ ն ո գ աննոցիր :
 Հ ե զ անամ , ացայ , հ ե զ ացիր :
 Հ ի անամ , ացայ , հ ի ացիր :
 Հ ամ ր անամ , ցայ , հ ամ ր ացիր :
 Չ ան ծ ր անամ , ցայ , ձ ան ծ ր ացիր :
 Շ ռ հ անամ , ցայ , շ ռ հ ացիր :
 Չ ի ս անամ , ցայ , չ ի ս ացիր :
 Շ առ ա ջ անոմ , ցայ , յ առ ա ջ ացիր :
 Շ օր անամ , ացայ , յ օր ացիր :
 Ի յ ն անոմ , ցայ , ն յ ն ացիր :
 Ի ս ե մ անոմ , ցայ , ն ս ե մ ացիր :
 Ը ս տ անամ , ցայ , շ ս տ ացիր :
 Ը յ ե ղ անոմ , ցայ , շ յ ե ղ ացիր :
 Ու ռ ա ի տ անոմ , ցայ , ու ռ ա ի տ ացիր :
 Ո ղ ջ անոմ , ացայ , ո ղ ջ ացիր :
 Օ ու առ անոմ , ցայ , չ ու առ ացիր :
 Օ ը ն աղ անոմ , ցայ , չ ը ն աղ ացիր :
 Պ ան դ ի անոմ , ցայ , ս ր ն դ ի անոցիր :
 Պ եր ճ անոմ , ցայ , ս եր ճ ացիր :
 Ս եր մ անոմ , ցայ , ջ եր մ ացիր :
 Ս եր մ ս ի տ անոմ , ացայ , ացիր :
 Ու ամ կ անոմ , ցայ , ու ամ կ ացիր :
 Ս ար ջ անոմ , ցայ , ս ար ջ ացիր :
 Ս ր անամ , ցայ , ս ր ացիր :
 Ս ր ան շ անոմ , ցայ , ս ր ան շ ացիր :
 Ս աս տ կ անոմ , ցայ , ս աս տ կ ացիր :
 Ս ար կ անոմ , ցայ , ս ար կ ացիր :
 Ս ս յ ե լ անոմ , ցայ , վ ս յ ե լ ացիր :
 Ս եր անոմ , ցայ , վ եր ացիր :
 Ս շ տ անոմ , ցայ , վ շ տ ացիր :
 Ս տ ա հ անոմ , ցայ , վ տ ա հ ացիր :
 Ս տ անոմ , ցայ , վ տ ացիր :
 Տ ն ան կ անամ , ցայ , տ ն ան կ ացիր :
 Թ ա ի ճ անոմ , ցայ , թ ա ի ճ ացիր :

Յանցումամ, ջայ, ջանցումայելլ | Քաջանամ, ջայ, բաջայելլ, փրթումամ, ջայ, փրթումայելլ | և այլք բազումք :

Անք սովաւ են և ոմանք թայք ընդմիջակերպք, որք փոխանակ վերջաւորելոյ ՚իյանամ, վերջաւորին ՚իյանամ և այնու ի բնուս ժամանակս, և ի զէմն սահեն զտառն՝ նշփսխանակ այրի սրգան :

Արբենամ, արբեցայ, արբեցելլ : Արբենամ, Արբեցայ և Արբեցելլ :

Աղենամ, Աղեցայ, Աղեցելլ : Արձենամ, մերձեցայ, մերձեցելլ և այլն :

Սակ են այլք ոմանք թայք ընդմիջակերպք, որք Ակպիւս ոչ կզերին ՚իյանամ, կամ ՚իյենամ, բայց ընդդին ըստ վերոկերելոյ օրինակին սակաւութք բացառութքք : վանն զի ոմանց սահմանականի կատարելոյ երրորդ դէմն կզերի նակ ՚իյոյ և բնուից հրամայականի ներկայն կզերի ՚իոս որպէս սիք են սորին :

Ասամ, եղացայ, եղաց, կամ եռացաւ և եռաւ	Ասկամ, ստկացայ, ստկացաւ և ստկաւ
Տափամ, տափացայ, աջաւ և տափաւ	Շնամ, շնացայ, շնացաւ և շնաւ
Տարփամ, տարփացայ, աջաւ և տարփաւ	Փութամ, փութացայ, փութացաւ և փութացելլ
Տենամ, տենացայ, աջաւ և տենաւ	
Յուսամ, յուսացայ, աջաւ և յուսաւ	
Պողամ, դողացայ, դողաց, կամ դողացաւ և դողաւ	

( ) Ընթիւ երրորդի կերպի Արբեցայ և Թրթուման : Արձենամի եղանակի ներկայ :

Անամ, բանամ, բանայ	Բանամ, բանայք, բանան :
Անայի, բանայի, բանայք :	Բանայի, բանայիք, բանային :

ԼՂԵՂ անհասար :

Լնչեալ խորտաւ :

Եւ : Բացի , բացել , եբաց :
 Յո : բացաք , բացիք , բացին :

Լնչեալ յորտաւ :

Եւ : Բացեալեմ , բացեալես , բացեալե :
 Յո : բացեալքեմք , բացեալքեք , բացեալքեն :

Լնչեալ փերտաւ :

Եւ : Բացեալի , բացեալիր , բացեալի :
 Յո : բացեալքիսք , բացեալքիք , բացեալքին :

Լոյսնի :

Եւ : Բացից , բացես , բացել :
 Յո : բացցուք , բացցեք , բացցեն :

Նբանայանի ելանայի ներայ :

Եւ : Բաց , մի բանար , կամ մի բանայցես , բանայցե ,
 մի բանայցի :
 Յո : բացէք , մի բանայք , կամ մի բանայցեք , բանայցեն ,
 մի բանայցին :

Լոյսնի :

Եւ : Բացջիր , կամ բացես , մի բանայցես , բացել ,
 մի բանայցի :
 Յո : բացցուք , մի բանայցեմք , բացջիր , կամ բացցեք ,
 մի բանայցեք , բացցեն , մի բանայցեն :

Բլխանի ելանայի ներայ , և աղանի :

Եւ : Ելանի թի բանայցեմ , բանայցես , բանայցի :
 Յո : ելանի թի բանայցեմք , բանայցեք , բանայցեն :

Լնչեալ անտաւ :

Եւ : Ելանի թի բանայցի , բանայցիր , բանայցի :
 Յո : ելանի թի բանայցիսք , բանայցիք , բանայցին :

Լնչեալ խորտաւ , և յորտաւ :

Եւ : Երբ բացեալիցեմ , բացեալիցես , բացեալիցի :
 Յո : երբ բացեալիցեմք , բացեալիցեք , բացեալիցեն :

Լնցեալ գերադասար :

Եւ : Եր՞ բացեալիցէի, բացեալիցէիր, բացեալիցէր :
 Յո՞ք : եր՞ բացեալքիցէաք, բացեալքիցէիք, բացեալքիցէին :

(Փ)իւելու շերանին ՚ի եմել, Ստորադասմանն նոյն է ընդ ըշմանին :

Լնցեալութի եղանակն ներկայ : Բանալ :

Լնցեալ հարարեալ, յարադարար, եւ գերադասար : Բացեալ գ.ու. :

Լպտանի : Բանալոց գ.ու. :

Բնորոնելութի ներկայ : Բացող, բացողի :

Լնցեալ հարարեալ, յարադարար, եւ գերադասար : Բացեալ :

Լպտանի : Բանալոց :

Գերբայ : Բանալոյց, ՚ի բանալ, բանալով, ՚ի բանալն :

(Ը)բնան կրածորանաց նոյնոյ կերպի :

Սահմանանի եղանակն ներկայ :

Եւ : **Բ**անիմ, բանիս, բանի,
 Յո՞ք : բանիմք, բանիք, բանին :

Լնցեալ անդարար :

Եւ : Բանիի, բանիիր, բանիւր :
 Յո՞ք : բանիաք, բանիիք, բանիին :

Լնցեալ հարարեալ :

Եւ : Բացայ, բացար, բացա :
 Յո՞ք : բանեցաք, կ բացաք, բացայք, բացան :

Լնցեալ յարադարար :

Եւ : Բանեցեալեմ, բանեցեալես, բանեցեալէ :
 Յո՞ք : բանեցեալքեմք, բանեցեալքէք, բանեցեալքէն :

Լնցեալ գերադասար :

Եւ : Բանեցեալիի, բանեցեալիիր, բանեցեալիր :
 Յո՞ք : բանեցեալիաք, բանեցեալիիք, բանեցեալիին :

Լպտանի :

Եւ : Բացայց, բացցիս, բացցի :

Յո՞ք :

37: բանկցաւք, բացցիք, բացցին:

Հրամայանի եղանակի ներկայ:

Եւ: Բացիք, մի բանիք, ի մի բանիցես, բանիցի, մի բանիցի:

37: բացարձաք, մի բանիք, կամ մի բանիցեք, բանիցին, մի բանիցին:

Լզրանի:

Եւ: Բանիցիք, ի բացցես, մի բանիցիս, բացցի, մի բանիցի:

37: բանիցաւք, մի բանիցիսք, բանիցիք, կամ բացցեք, մի բանիցեք, բացցին, մի բանիցին:

Ղշխանի եղանակի ներկայ, և աղառնի:

Եւ: Երանի՞ծէ բանիցիս, բանիցիս, բանիցի,

37: երանի՞ծէ բանիցիսք, բանիցիք, բանիցին:

Լնչեալ անխորտ:

Եւ: Երանի՞ծէ բանիցիս, բանիցիք, բանիցիս:

37: երանի՞ծէ բանիցիսք, բանիցիք, բանիցին:

Լնչեալ խորտեալ, և յարանխորտ:

Եւ: Երանի՞ծէ բանեցեալիցեմ, բանեցեալիցես,

բանեցեալիցի:

37: երանի՞ծէ բանեցեալիցեմք, բանեցեալիցեք, բանեցեալիցին:

Լնչեալ գերանխորտ:

Եւ: Երանի՞ծէ բանեցեալիցիս, բանեցեալիցիք,

բանեցեալիցիս:

37: երանի՞ծէ բանեցեալիցիսք, բանեցեալիցեք, բանեցեալիցին:

Փոփեւել շերանի 'ի եմի, Սորանչխանն նոյն է ընդ ըշխանին բայ և յաղառնոյն:

Լզրանի սորանչխանին:

Եւ: Ե՞ծէ բանեցեալ եղից, բանեցեալ եղիցիս,

բանեցեալ եղիցի:

37: ե՞ծէ բանեցեալք եղիցուք, բանեցեալք եղիցեք,

բանեցեալք եղիցին:

Լնչերեւութի եղանակի ներքայ: Լանիլ:

Լնչեալ հարարեալ, յարակապար, և գերակապար: Լանեցեալ զուլ:

Լնչառնի: Լանալի զուլ:

Լնչառնեղութի ներքայ: Լանաղ, բանողի:

Լնչեալ հարարեալ յարակապար, և գերակապար: Լանեցեալ:

Լնչառնի: Լանալի:

Դնչբայ: Լանիլոյ, ՚ի բանիլ, բանիլալ, ՚ի բանիլն:

Ընդ այսու երրորդիւ՛ կերպիւ՛ երկրորդի լծորդութի սալ
լրուսակին սմանք բայք ներդործականք՝ հանդերձ կրաւո
րականք իւրեանց. որպիսիք են ստբին:

Թանամ, Թացի, Թացեր, Եթաց, Թաց, մի Թանար,
Թացէք, մի Թանայք:

Թանիմ, Թացայ, Թացար, Թացաւ: Թացիւր, մի Թանիր.
Թացարուք, մի Թանիր:

Բառնամ, բարձի, բարձեր, Եբարձ: բարձ, մի բառնար.
բարձէք, մի բառնայք:

Բառնիմ, բարձայ, բարձար, բարձաւ: բարձիր, մի բառնիր.
բարձարուք, մի բառնիր:

Բառնամ, ամբարձի, ամբարձեր, ամբարձ: ամբարձ:
մի ամբառնար. ամբարձէք, մի ամբառնայք:

Բառնիմ, ամբարձայ, ամբարձար, ամբարձաւ: ամբարձիր,
մի ամբառնիր. ամբարձարուք, մի ամբառնիր:

Համբառնամ, համբարձի, համբարձեր, համբարձ: համբարձ,
մի համբառնար. համբարձէք, մի համբառնայք:

Համբառնիմ, համբարձայ, համբարձար, համբարձաւ:
համբարձիր, մի համբառնիր. համբարձարուք, մի համբառնիր:

Լամ, լացի, լացեր, Ելաց: լաց, մի լար, լացէք, մի լայք:

Լայց գիտելի է, զի կրաւորական սորին ո՛ւ լինի լա՛յճ, կամ
լա՛յճ, այլ լացեալ լինիմ, լացեալ լինիս, ևայլն: Սակայն
՚ի սահմանականի ապառնուջ լինիլ կարէ. լացայց, լացցիս,
լացցի. լացեալք եղեցուք, լացցիք, լացցին. ևայլն:

Եւսե լծորդին ընդ այսու կերպիւ՛ միայն ըստ օրինակի ներ
դործականին սակաւք ոմանք բայք ներդործակերպ լե
զբականք. զորս համարօտապէս լծորդեսցուք աստէն
առ՛իդիւրութի համբակազուծից:

Ի ճորտանի բային, կամ:

Սահմանականի եղանակի,

- Կեր: **Կամ**, կամ, կայ, կամք, կայք, կան:
 Լնի: **Կայել**, կայիք, կայր, կայաք, կայիք, կային:
 Կա: կացի, կացեր, եկաց: կացաք, կացիք, կացին:
 Յոր: կացեալեմ, կացեալես, կացեալի: կացեալքեմք. կայլն:
 Կեր: կացեալի, կացեալիր, կացեալիք: կացեալքեաք. կայլն:
 Լն: կացից, կացես, կացէ: կացցուք, կացցիք, կացցեն:

Հրամայականի եղանակի ներքայ:

- Կն: կաց, մի կար, կ մի կայցես, կայցէ, մի կայցէ:
 Յո: կացէք, մի կայք, կ մի կայցէք, կայցեն, մի կայցեն:

Լզպանի:

- Կն: կացջեր, ի կացես, մի կայցես, կացցէ, մի կայցէ:
 Յո: կացցուք, մի կայցեմք, կացջիք, կամ կայցէք.
 մի կայցէք, կացցեն, մի կայցեն:

Ընթանի եղանակի,

- Կերից: և ապանի: Երանի թէ կայցեմ, կայցես. կայլն:
 Լնիսոր: Երանի թէ կայցի, կայցիր, կայցէք. կայլն:
 Յորսոր: Երանի թէ կացեալիցեմ, կացեալիցես. կայլն:
 Կերսոր: Երանի թէ կացեալիցի, կացեալիցիր. կայլն:

Փոխելով շերտին ի ելի, Սորտոյականն նայն է ընդ ընթանին
 բայ ի յապանանայն:

Լզպանի սորտոյականին: Եթէ կացեալ եղեց. կայլն:

Լնիերևանի ներքայ: կալ:

Լնիցեալ: կացեալ գոլ:

Լզպանի: կալոց գոլ, կամ կալի գոլ:

Ինքուսեղանի ներքայ: կացող, կացողի:

Լնիցեալ: կացեալ:

Լզպանի: կալոց, կամ կալի:

Կերբայ: կալոյ, ի կալ, կալով, ի կալն:

Ի Ժորժո-ի բայն, Կեամ :

Ստիճանականի եղանակի,

Վեր: Կեամ, կեսո, կեայ, Կեամք, կեայք, կեան :
 Էջ: Կեի, կերք, կեայր: Կեաք, կեիք, կեին :
 Կար: Կեցի, կեցեր, եկեաց: Կեցաք, կեցիք, կեցին
 Եր: Կեցեալեմ, կեցեալես. և այլն :
 Վեր: Կեցեալի, կեցեալիք. և այլն :
 Էջ: Կեցից, կեցցես, կեցցի: Կեցցուք, կեցցիք, կեցցեն :

Տրամադականի եղանակի ներկայ:

Եր: Կեսց, մի կեսար, Կ մի կեայցես, կեայցի, մի կեայցի :
 Եր: կեցեք, մի կեայք, Կ մի կեայցեք, կեայցեն, մի կեայցեն :

Էջանի :

Եր: Կեցջեր, Կ կեցցես, մի կեայցես, կեցցի, մի կեայցի :
 Եր: կեցցուք, մի կեայցեմք, կեցջեր, կամ կեցցեք, մի կեայցեք, կեցցեն, մի կեայցեն :

Ի շխմանի եղանակի,

Վերկայ, և ապառնի: Երանի թի կեայցեմ, կեայցես. և այլն :
 Էջանոր: Երանի թի կեայցի, կեայցիք, կեայցեք. և այլն :
 Երանոր: Երանի թի կեցեալցեմ, կեցեալցես. և այլն :
 Վերանոր: Երանի թի կեցեալցի, կեցեալցիք. և այլն :

Փոխելով շխմանի 'ի եկե, Ստրախյանն նոյն է ընդ շխմանի
 բայ 'ի ապառնայն :

Էջանի ստրախյանին: Եթե կեցեալ եղց, Կ լիցեմ. և այլն :

Էջերևանի ներկայ: Կեալ :

Էջեալ: Կեցեալ գոլ :

Էջանի: Կեցոց գոլ, կամ կելի գոլ :

Երանեալանի ներկայ: Կեցող, կեցողի :

Էջեալ: Կեցեալ :

Էջանի: Կեցոց, կամ կելի :

Վերկայ: Կելոյ, 'ի կեալ, կելոյ, 'ի կեալն :

Սճ աստ գիտելի է, զի բայս այս Վառնամ, որի ընդ միջա
 կերպ շեղութեան լորդի ըստ օրինակի երբորդի կերպի
 երկրորդի լորդութեն, այսպէս :

Սահմանափակ եղանակի,

- Վերջ: Սառնամ, դառնաս, դառնայ, Վառնամք. և այլն:
 Լինել: Վառնայի, դառնայիր. և այլն:
 Կար: Կարձայ, դարձար, դարձաւ: Կարձար,
 դարձայք, դարձան:
 Յար: Կարձեալեմ, դարձեալես. և այլն.
 Վերջ: Կարձեալի, դարձեալիր. և այլն:
 Ընդ: Կարձայց, դարձցին, դարձցի: Կարձցուք,
 դարձցիք, դարձցին:

Նրամայական եղանակի ներքայ:

- Եւ: Կարձ, ի դարձիր, մի դառնար, ի մի դառնայցես,
 դառնայցէ, մի դառնայցի:
 Յո: Կարձարուք, կամ դարձիք, մի դառնայք, կամ
 մի դառնայցէք, դառնայցեն, մի դառնայցեն:

Լզրանի:

- Եւ: Կարձցիր, կամ դարձցին, մի դառնայցես,
 դարձցի, մի դառնայցի:
 Յո: Կարձցուք, մի դառնայցեմք, դարձցիք, ի դարձցիք,
 մի դառնայցէք, դարձցին, մի դառնայցեն:

Իշխանի եղանակի,

- Վերջայ: Երանի թէ դառնայցեմ, դառնայցես, և այլն:
 Լինելար: Երանի թէ դառնայցի. և այլն:
 Յորակար: Երանի թէ դարձեալցեմ. և այլն:

Փոխելու զերանի նիւն, Սորանցականն նոյն է ընդ իշխանին,
 բայ նյապոտանայն:

- Լզրանի սորանց: Եթէ դարձեալ եղցց, ի լիցիմ. և այլն:
 Լինելու ներանի ներքայ: Վառնալ:
 Լինելու: Վարձեալ դու:
 Լզրանի: Վառնալոց դու:
 Ինքանելու ներանի ներքայ: Վարձող, դարձուի:
 Լինելու: Վարձեալ:
 Լզրանի: Վառնալոյ, կամ դառնալի:
 Վերջայ: Վառնալոյ, ի դառնալ, դառնալով, ի դառնալն:

Յաշտն Երբորբէ Թորդոմէ Բոյն :

Գլ-ի Ուերորդ :

Երբորդ Թորդոմէն լինի ըստ հնգից կերպից :
 Երբորդ Թորդոմէն լինի ըստ հնգից կերպից :
 Երբորդ Թորդոմէն լինի ըստ հնգից կերպից :
 Երբորդ Թորդոմէն լինի ըստ հնգից կերպից :
 Երբորդ Թորդոմէն լինի ըստ հնգից կերպից :
 Երբորդ Թորդոմէն լինի ըստ հնգից կերպից :
 Երբորդ Թորդոմէն լինի ըստ հնգից կերպից :
 Երբորդ Թորդոմէն լինի ըստ հնգից կերպից :
 Երբորդ Թորդոմէն լինի ըստ հնգից կերպից :
 Երբորդ Թորդոմէն լինի ըստ հնգից կերպից :

( ) Երբորբէ Թորդոմէն Երբորբէ Թորդոմէն :

Ստանալանի Երբորբէ Թորդոմէն :

Երբորբէ Թորդոմէն Երբորբէ Թորդոմէն :
 Երբորբէ Թորդոմէն Երբորբէ Թորդոմէն :
 Երբորբէ Թորդոմէն Երբորբէ Թորդոմէն :

Երբորբէ Թորդոմէն :

Երբորբէ Թորդոմէն Երբորբէ Թորդոմէն :
 Երբորբէ Թորդոմէն Երբորբէ Թորդոմէն :
 Երբորբէ Թորդոմէն Երբորբէ Թորդոմէն :

Երբորբէ Թորդոմէն :

Երբորբէ Թորդոմէն Երբորբէ Թորդոմէն :
 Երբորբէ Թորդոմէն Երբորբէ Թորդոմէն :
 Երբորբէ Թորդոմէն Երբորբէ Թորդոմէն :

Երբորբէ Թորդոմէն :

Երբորբէ Թորդոմէն Երբորբէ Թորդոմէն :
 Երբորբէ Թորդոմէն Երբորբէ Թորդոմէն :
 Երբորբէ Թորդոմէն Երբորբէ Թորդոմէն :

Անյեւ Վերադարձ :

Եւ ի սնկեցեալէի, ընկեցեալէիր, ընկեցեալէր :
 Եւ ընկեցեալքեաք, ընկեցեալքէիք, ընկեցեալքէին :

Ազատնի :

Եւ ի սնկեցից, ընկեսցես, ընկեսցէ :
 Եւ ընկեսցուք, ընկեսցէք, ընկեսցեն :

Հրամայանի եղանակի ներխայ :

Եւ ի սնկեան, մի ընկենուր, կամ մի ընկենուցուս,
 ընկենուցու, մի ընկենուցու :
 Եւ ընկեցէք, մի ընկենուք, կամ մի ընկենուցուք,
 ընկենուցուն, մի ընկենուցուն :

Ազատնի :

Եւ ի սնկեաջիւր, կամ ընկեսցես, մի ընկենուցուս,
 ընկեսցէ, մի ընկենուցու :
 Եւ ընկեսցուք, մի ընկենուցումք, ընկեսցիք, կ' ընկեսցէք,
 մի ընկենուցուք, ընկեսցեն, մի ընկենուցուն :

Ի յայնի եղանակի ներխայ, և ազատնի :

Եւ ի յրանի թէ ընկենուցում, ընկենուցուս, ընկենուցու :
 Եւ երանի թէ ընկենուցումք, ընկենուցուք, ընկենուցուն :

Անյեւ անդարձ :

Եւ ի յրանի թէ ընկենուցուի, ընկենուցուիր,
 ընկենուցոյր :
 Եւ երանի թէ ընկենուցուաք, ընկենուցուիք,
 ընկենուցուին :

Անյեւ կտորեւ, և յարմար :

Եւ ի յրանի թէ ընկեցեալիցեմ, ընկեցեալիցես,
 ընկեցեալիցէ :
 Եւ երանի թէ ընկեցեալիցեմք, ընկեցեալիցէք,
 ընկեցեալիցեն :

Անյեւ քերտոր :

Եւ ի յրանի թէ ընկեցեալիցի, ընկեցեալիցիր,
 ընկեցեալիցէր :

Եւ

Յո՛ւ: երանի՛թէ ընկեցեալքիցեաք, ընկեցեալքիցէիք,
ընկեցեալքիցէին:

( ) ինչու՞ չէրանին 'ի էիէ, Ստորախոսանն նոյն է ընդ ըշխանին:

Լճերեւոթի եղանակի ներջայ: ՐՆԻԿԵՆՈՒԼ:
Լճոյեալ իստարեալ՝ յարախոսար՝ և քերականար: ՐՆԻԿԵԿԵԱԼ զՈՒԼ:
Լճոսանի: ՐՆԻԿԵՆՈՅ զՈՒԼ:
ՐՆԻԿԵՆԵԼՈՒԹԻ ներջայ: ՐՆԻԿԵՆՈՂ, ընկենողի:
Լճոյեալ իստարեալ՝ յարախոսար՝ և քերականար: ՐՆԻԿԵԿԵԱԼ:
Լճոսանի: ՐՆԻԿԵՆՈՅ:
Պէրբայ: ՐՆԻԿԵՆՈՅ, 'իլընկենուԼ, ընկենուԼ, 'իլընկենուԼն:

( ) ինչն է իրաւորանայ նոյնայ ինչոյի:

Սոյնանակնի եղանակի ներջայ:

Եւ: ՐՆԻԿԵՆԱՆԻՄ, ընկենանիս, ընկենանի:
Յո՛ւ: ընկենանիմք, ընկենանիք, ընկենանին:

Լճոյեալ Լճոստար:

Եւ: ՐՆԻԿԵՆԱՆԻԻ, ընկենանիւր, ընկենանիւր:
Յո՛ւ: ընկենանիաք, ընկենանիւք, ընկենանիւին:

Լճոյեալ Ստարեալ:

Եւ: ՐՆԻԿԵՅԱՅ, ընկեցար, ընկեցաւ:
Յո՛ւ: ընկեցաք, ընկեցայք, ընկեցան:

Լճոյեալ Յարախոսար:

Եւ: ՐՆԻԿԵԿԵԱԼԻՄ, ընկեցեալես, ընկեցեալէ:
Յո՛ւ: ընկեցեալքեմք, ընկեցեալքէք, ընկեցեալքէին:

Լճոյեալ Պէրախոսար:

Եւ: ՐՆԻԿԵԿԵԱԼԻԻ, ընկեցեալէի, ընկեցեալէր:
Յո՛ւ: ընկեցեալքէաք, ընկեցեալքէիք, ընկեցեալքէին:

Լճոսանի:

Եւ: ՐՆԻԿԵՅԱՅԵ, ընկեսցիս, ընկեսցի:
Յո՛ւ: ընկիցաք, 'ի ընկենանիցուք, ընկեսցիք, ընկեսցին:

Հրամայանի եղանակի Վերջայ :

Եւ : Բնկեցի՛ր, մի՛ ընկենանի՛ր, և՛ մի՛ ընկենանիցեա՛, կամ
մի՛ ընկեցիս, ընկենանիցի՛, մի՛ ընկենանիցի՛, կամ
մի՛ ընկեցի :

Յո՛ր : Ընկեցար՞՞ք, մի՛ ընկենանիք, և՛ մի՛ ընկենանիցեք, և՛
մի՛ ընկեցեք, ընկենանիցին, մի՛ ընկենանիցին, և՛
մի՛ ընկեցին :

Լչառանի :

Եւ : Բնկենանիցի՛ր, կամ՛ ընկիցի՛ր, և՛ կամ՛ ընկեացի՛ս,
մի՛ ընկենանիցիս, կամ՛ մի՛ ընկեցիս : ընկեացի՛,
մի՛ ընկենանիցի, կամ՛ մի՛ ընկեցի :

Յո՛ր : Ընկեցո՞ւք, մի՛ ընկենանիցիս՛ք, կամ՛ մի՛ ընկիցիս՛ք,
ընկենանիցիք, կամ՛ ընկիցեք, և՛ կամ՛ ընկեացեք,
մի՛ ընկենանիցեք, կամ՛ մի՛ ընկեցեք : ընկեացին,
մի՛ ընկենանիցին, կամ՛ մի՛ ընկեցին :

Րշտիանի եղանակի Ներջայ, և ապառանի :

Եւ : Երաննի՛ թէ՛ ընկենանիցի՛մ, ընկենանիցիս, ընկենանիցի

Յո՛ր : եր՞ ընկենանիցիմք, ընկենանիցեք, ընկենանիցին :

Սամ այսպէս :

Եւ : Երաննի՛ թէ՛ ընկեցի՛մ, ընկեցիս, ընկեցի :

Յո՛ր : երաննի՛ թէ՛ ընկեցիմք, ընկեցեք, ընկեցին :

Ընդեալ անխորար :

Եւ : Երաննի՛ թէ՛ ընկենանիցե՛ի, ընկենանիցե՛իր,

ընկենանիցե՛ք, կամ՛ ընկեցիք :

Յո՛ր : եր՞ ընկենանիցեա՛ք, ընկենանիցե՛իք, ընկենանիցե՛ին :

Ընդեալ խորարեալ, և յարտխորար :

Եւ : Երաննի՛ թէ՛ ընկեցեալիցե՛մ, ընկեցեալիցե՛ս,

ընկեցեալիցե՛ :

Յո՛ր : երաննի՛ թէ՛ ընկեցեալիցե՛մք, ընկեցեալիցե՛ք,

ընկեցեալիցե՛ն :

Ընդեալ փերտխորար :

Եւ : Երաննի՛ թէ՛ ընկեցեալիցե՛ի, ընկեցեալիցե՛իր,

ընկեցեալիցե՛ր :

Յո՛ր :

Յո՛ր, Էրանի՞ թէ՛ ընկեցեալք իցեաք, ընկեցեալք իցե՛կք,
ընկեցեալք իցե՛կն :

Պո՛րէւր շէրանի՛ն 'ի ելե՛ն, Սորոսիցայանն նոյն է ընդ ըշտօմանի՛ն
հոց 'ի յարանն-նոյն :

Լ՛ցանի՛ն սորակցայանի՛ն :

Լը՛ւ, Լթէ՛ ընկեցեալ եղե՛ց, ընկեցեալ եղիցի՛ս,
ընկեցեալ եղիցի՛ն :

Յո՛ր, Էթէ՛ ընկեցեալք եղիցու՛ք, ընկեցեալք եղիցի՛ք,
ընկեցեալք եղիցի՛ն :

Լ՛նիւրեւանի՛ն եղանակի՛ն ների՛ցայ, Բնիկենանիլ :

Լ՛նիցեալ նորաբեալ՝ յարակարգ՝ եւ շէրակարգ, Բնիկեցեալ գո՛ւ :

Լ՛նիւրանի՛ն, Բնիկենիլ գո՛ւ :

Բնիւրանեւանի՛ն ների՛ցայ, Բնիկենանիւղ :

Լ՛նիցեալ նորաբեալ՝ յարակարգ՝ եւ շէրակարգ, Բնիկեցեալ :

Լ՛նիւրանի՛ն, Բնիկենիլ :

Պե՛րբայ : Բնիկենանիլո՛յ, 'իյրնիկենանիլ, ընկենանիլով՝,
'իյրնիկենանիլն :

Բնից սյառ առաջնով կերպի՛ւ Էրրորդի լծորդութի՛ն լծորդի՛ն
'սահառութ բացառութ ընդմիջակերպ շէրքահան
լայս սյա՝ դի՛ւս-ձ, զոր առ 'ի գիւրութի՛ն համբակազու-
նից լծորդեսցուք աստէ՛ն համառօտապէ՛ս :

Սորոսիցայանի՛ն եղանակի՛ն 'ի ների՛ցայ :

Պնու՛մ, պնու՛ս, պնու՛ւ, պնու՛մի, պնու՛ք, պնու՛ն :
Լ՛նիւրար :

Պնու՛ի, պնու՛իր, պնու՛ր, պնու՛աք . և այլն :
Լ՛նիւրեալ :

Պնեցայ, պնեցար, պնեցաւ, պնեցաք, պնեցայք, պնեցան :
Յո՛րակարգ :

Պնուցեալեմ, պնուցեալես, պնուցեալէ . և այլն :
Պե՛րակարգ :

Պնուցեալէի, պնուցեալէիր, պնուցեալէք . և այլն :
Լ՛նիւրանի՛ն :

Պնեցայց, պնեցիս, պնեցի, պնեցաք, պնեցիք, պնեցին :

Հրամայականի եղանակի ներքայ:

Եւ: Պէջիր, մի սընուբ, կամ մի սընուցուս, սընուցն, մի սընուցուս:

Յո: սընեցարնութ, մի սընուբ, կամ մի սընուցուբ, սընուցուն, մի սընուցուն:

Լզարանի:

Եւ: Պէջիր, կամ սընեցին, մի սընուցուս, սընեցին, մի սընուցուս:

Յո: սընեցնութ, մի սընուցումբ, սընեցինբ, կամ սընեցինբ, մի սընուցումբ, սընեցինն, մի սընուցուն:

Բըլականի եղանակի,

Վերջայ, ե ապառան: Երաննի թէ սընուցում, սընուցուս. ե այլն:

Լզարանի: Երաննի թէ սընուցում, սընուցումիր. ե այլն:

Յո: սընեցարնութ: Երաննի թէ սընուցեալեցում, սընուցեալեցուն. ե այլն:

Վերջայ: Երաննի թէ սընուցեալեցին, սընուցեալեցինիր. ե այլն:

Վերջայ: Երաննի թէ սընուցեալեցին, սընուցեալեցինիր. ե այլն:

Լզարանի սորոպայ: Եթէ սընուցեալեցին, սընուցեալեցինիր. ե այլն:

Լզարանի: Պընուցում:

Լզարանի: Պընուցում, կամ սընուցում:

Բերանի եղանակի: Պընուցում, սընուցում. ե այլն:

Լզարանի: Պընուցում:

Լզարանի: Պընուցում, կամ սընուցում:

Վերջայ: Պընուցում, 'ի սընուցում, սընուցում, 'ի սընուցում:

XX

( ) Երաննի երկրորդի ներքայ: Երաննի լծորդումն:

Սորոպականի եղանակի ներքայ:

Եւ:		Լում,	լումս,	լում:
Յո:		լումբ,	լումբ,	լումն:

Լզարանի

Լճեցեալ անկաթար :

Եւ : Լ չուի , չուիր , չույր ,
 Յո՛ր : չուաք , չուիք , չուին :

Լճեցեալ կաթարեալ :

Եւ : Լ ցի , ցեր , էլից :
 Յո՛ր : ցաք , ցիք , ցին :

Լճեցեալ յաթարաթար :

Եւ : Լ ցեալեմ , ցեալես , ցեալէ :
 Յո՛ր : ցեալքեմք , ցեալքիք , ցեալքին :

Լճեցեալ սեթարաթար :

Եւ : Լ ցեալէի , ցեալէիր : ցեալէր :
 Յո՛ր : ցեալքէաք , ցեալքէիք , ցեալքէին :

Լճարանի :

Եւ : Լ ցից , ցցես , ցցէ :
 Յո՛ր : ցցուք , ցցիք , ցցեն :

Նբամայանի եղանակի ներկայ :

Եւ : Լ կց , մի չուեր , կ մի չուցուս , չուցու՛ն , մի չուցու՛ն :
 Յո՛ր : ցէք , մի չուք , կ մի չուցուք , չուցուն , մի չուցուն :

Լճարանի :

Եւ : Լ ցլիր , կամ ցցես , մի չուցուս , ցցէ , մի չուցու :
 Յո՛ր : ցցուք , մի չուցումք , ցլիք , կամ ցցիք ,
 մի չուցուք , ցցեն , մի չուցուն :

Թ շխանի եղանակի ներկայ , և ադարանի :

Եւ : Երանի թէ չուցում , չուցուս , չուցու :
 Յո՛ր : երանի թէ չուցումք , չուցուք , չուցուն :

Լճեցեալ անկաթար :

Եւ : Երանի թէ չուցուի , չուցուիր , չուցույր :
 Յո՛ր : երանի թէ չուցուաք , չուցուիք , չուցուին :

Լճեցեալ կաթարեալ , և յաթարաթար :

Եւ : Երանի թէ ցեալիցեմ , ցեալիցես , ցեալիցէ :
 Յո՛ր :

Հոգի: Երանելի թէ լցեալ լիցեմք, լցեալ լիցեմք, լցեալ լիցենք:

Լնչեալ գերադասար:

Լը: Երանելի թէ լցեալ լիցեմք, լցեալ լիցեմք, լցեալ լիցեմք:

Հոգի: Երանելի թէ լցեալ լիցեմք, լցեալ լիցեմք, լցեալ լիցեմք:

Փոխելով սերահին 'ի ելել Ստորագրանն նոյն և ընդ
Լնչահին:

Լնչեալ լիցեմքի ներհայ: Լնու:

Լնչեալ իտարեալ յարագար, և գերադասար: Լցեալ գու:

Լնչահին: Լնչոց գու:

Լնչահին լիցեմքի ներհայ: Լցող, լցողի. Լայցն:

Լնչեալ իտարեալ, յարագար, և գերադասար: Լցեալ:

Լնչահին: Լնչոց:

Վերհայ: Լնչոց, 'ի նու, լնու, 'ի նու լն:

( ) ընտէ Ստորագրանայ նոյնայ ի ներդի:

Ստորագրանի եղանակի ներհայ:

Լը: Լնանիմ, լնանիս, լնանի:
Հոգի: Լնանիմք, լնանիք, լնանին:

Լնչեալ անդասար:

Լը: Լնանելի, լնանելիր, լնանելր:
Հոգի: Լնանեաք, լնանելիք, լնանելին:

Լնչեալ իտարեալ:

Լը: Լցայ, լցար, լցան:
Հոգի: Լնանեցաք, լցաք, լցայք, լցան:

Լնչեալ յարագար:

Լը: Լնանեցեալեմ, լնանեցեալես, լնանեցեալէ:
Հոգի: Լնանեցեալքեմք, լնանեցեալքէք, լնանեցեալքեն:

Լնչեալ գերադասար:

Լը: Լնանեցեալելի, լնանեցեալելիր, լնանեցեալելր:
Հոգի: Լնանեցեալքէլիք, լնանեցեալքէլիք, լնանեցեալքէլին:

Լն

ԼՂպահնի :

Եւ : Լջայց , լցցես , լցցի :
Յ+ : ընանկցուք , ի լցցուք , լցցիք : լցցին :

Հրամայանի եղանակի ներքայ :

Եւ : Լցիր , մի ընանկր , կամ մի ընանկցիս , ընանկցի ,
մի ընանկցի :

Յ+ : Լցարուք , մի ընանկք , կամ մի ընանկցիք , ընանկցին :
մի ընանկցին :

ԼՂպահնի :

Եւ : Լնանկցիր , ի լցցիս , մի ընանկցիս , լցցի , մի ընանկցի :
Յ+ : ընանկցուք , ի լցցուք , մի ընանկցիմք , ընանկցիք , կամ
լցցիք , մի ընանկցիք , լցցին , մի ընանկցին :

Ըշխանի եղանակի ներքայ , Կապահնի :

Եւ : Լքրանի թէ ընանկցիմ , ընանկցիս , ընանկցի :
Յ+ : Երանի թէ ընանկցիմք , ընանկցիք , ընանկցին :

ԼՂնդեալ անխոր :

Եւ : Լքրանի թէ ընանկցիելի , ընանկցիելի , ընանկցիւր ,
Յ+ : Երանի թէ ընանկցիւք , ընանկցիւք , ընանկցին :

ԼՂնդեալ Խորեալ , և յարանխոր :

Եւ : Լքրանի թէ ընանկցեալիցեմ , ընանկցեալիցիս ,
ընանկցեալիցի :
Յ+ : Երանի թէ ընանկցեալիցեմք , ընանկցեալիցեք ,
ընանկցեալիցին :

ԼՂնդեալ Գերանխոր :

Եւ : Լքրանի թէ ընանկցեալիցիելի , ընանկցեալիցիելի :
ընանկցեալիցիւր :
Յ+ : Երանի թէ ընանկցեալիցիւք , ընանկցեալիցիւք :
ընանկցեալիցին :

Փակեալ զերանին ի ելի , Սորանդանն ի յն է ընդ Ըշխանին
Բոյ ի յապահնայն :

ԼՂպահնի Սորանդանին :

Եւ : Լթէ ընանկցեալ եղեց , ընանկցեալ եղիցիս ,
ընանկցեալ եղիցի :

Յ+ :

Յո՛ր: Եթէ ըսնեցեալք եղիցուք, ըսնեցեալք եղիցին, 97
 ըսնեցեալք եղիցին:

Ընկերութիւն եղանդի ներքայ: | Նանիւլ:
 Ընցեալ խորհրդալ յարանարար, և փերտարար: | ըսնեցեալ գու:
 Ըղարանի: | Նիւ, կամ ըսնեցի գու:
 Ընդունելութիւն ներքայ: | Նանալ, ըսնողի, ևայլն:
 Ընցեալ խորհրդալ յարանարար, և փերտարար: | ըսնեցեալ:
 Ըղարանի: | Նիւ, կամ ըսնեցի:
 Գերեայ: | Նանիւլ, ի ըսնիւլ, ըսնիւլ, ի ըսնիւն:

Բող այսու երկրորդիւ՛ կերպիւ՛ երրորդի ըծրդուն՛ ըծրդ-
 զին սահա՛ք ոմանք, բայք. որց մինն է: Խնամ բայս
 այս ներդործական. որդոն, խնում, խցե. խցեք, ևխից:
 խից, ևայլն: Բայց գիտելի է, զի բարձրք ընի՛ր եթէ
 կրանորականն էականաւ բայն՛ վարիցի, սօգմս Խցեալ
 ընիւմ. խցեալեղէ. խցեալ ըք. ևայլն:

Սխան է: Յնամ բայն յեզսքականն ընդմիջակերպ, զոր
 աւխիւրուծի համբախդունից ըծրդեմք ասանսօր
 համնօտապէս:

Սահմանաւանի եղանակի:

Գեր: Յնում, յենուս, յենու, յենումը, յենուք, յենուն:
 Ընի: Յենուի, յենուիք, յենայր. ևայլն:
 Կար: Յեցայ, յեցար, յեցաւ: Յեցար, յեցայք, յեցան:
 Յար: Յեցեալեմ, յեցեալէս, յեցեալէ. ևայլն:
 Գեր: Յեցեալի, յեցեալիք, յեցեալէք. ևայլն:
 Ըն: Յեցայց, յեցին, յեցել: Յեցուք, յեցեք, յեցին:

Հրամայանի եղանակի ներքայ:

Խը: Յեցիր, մի յենուք, կամ մի յենուցուս. յենուցու,
 մի յենուցու:
 Յո՛ր: յեցարձք, մի յենուք, ի՛ մի յենուցուք. յենուցուն,
 մի յենուցուն:

Ըղարանի:

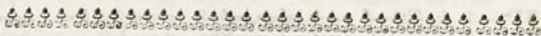
Խը: Յեցլիր, ի՛ յեցլին, մի յենուցուս, յեցլի, մի յենուցու:
 Յո՛ր: յեցցուք, մի յենուցումք, յեցլիք, կամ յեցլեք,
 մի յենուցուք. յեցլին, մի յենուցուն:

Մշակման եղանակ

Մերից, և ապառանի : Արանի թէ յենուցում, յենուցուս . և այլն :
 Լնխաբար : Արանի թէ յենուցուի, յենուցուիր, և այլն :
 Ատարեալ և յարանաբար : Ար յեցեալիցեմ, յեցեալիցես . և այլն :

Փոխելով զերանին իննէ, Ստորագրանն նոյն է ընդ ըշխմանին
 բայ ի նապառանոյն :

Լնդառանի ստորագր : Աթէ յեցեալ եղէց յեցեալ եղիցիս . և այլն :
 Լներևոսնի եղանակն ներիցայ : Յենուլ :
 Լնցեալ : Յեցեալ գող :
 Լնդառանի : Յենուց գող, կամ յենլի գող :
 Ստորանելաւնի ներիցայ : Յեսող, յեսողի . և այլն :
 Լնցեալ : Յեցեալ :
 Լնդառանի : Յենուց, կամ յենլի :
 Ղերբայ : Յենլայ, իյենուլ, յենլալ, իյենուլն :

( ) Ինչո՞ք երբորդի ինչո՞ք Արբորդի լծորդանեան :

Սո՞մանաբանի եղանակն ներիցայ :

Այ : **Ա**ղում, թողում, թողու :
 Յո : **Ա**ղումք, թողւք, թողուն :

Լնցեալ անխաբար :

Այ : Թողուի, թողուիր, թողար :
 Յո : Թողուաք, թողուիք, թողուին :

Լնցեալ խաբարեալ :

Այ : Թողի, թողիր, և թող :
 Յո : Թողաք, թողիք, թողին :

Լնցեալ յարանաբար :

Այ : Թողեալեմ, թողեալես, թողեալի :
 Յո : Թողեալքեմք, թողեալքիք, թողեալքես :

ԼՂնցեալ գերմութար :

Եւ : (Սողեալէի, Թողեալէիր, Թողեալէր :

Յո՛ր : Թողեալքէաք, Թողեալքէիր, Թողեալքէին :

ԼՂսանի :

Եւ : (Սողեց, Թողցես, Թողցէ :

Յո՛ր : Թողցուք, Թողցեք, Թողցեն :

Նրամայանի եղանակի ներխայ :

Եւ : (Սո՛ղ, մի՛ Թողուր, կամ՝ մի՛ Թողուցուս : Թողուցո՛ւ,

մի՛ Թողուցու :

Յո՛ր : Թողէ՛ք, մի՛ Թողուք, կ՛ մի՛ Թողուցուք : Թողուցո՛ւն :

մի՛ Թողուցուն :

ԼՂսանի :

Եւ : (Սող ջի՛ր, կամ՝ Թողցեն, մի՛ Թողուցուս : Թողցէ՛,

մի՛ Թողուցու :

Յո՛ր : Թողցուք, մի՛ Թողուցումք : Թող ջի՛ք, կամ՝ Թողցէ՛ք,

մի՛ Թողուցուք, Թողցեն, մի՛ Թողուցուն :

Րշխանի եղանակի ներխայ, և սպանի :

Եւ : Երանի՛ Թէ՛ Թողուցում, Թողուցուս, Թողուցու :

Յո՛ր : Երանի՛ Թէ՛ Թողուցումք, Թողուցուք, Թողուցուն :

ԼՂնցեալ անխորար :

Եւ : Եր՞ Թողուցուի, Թողուցուիր, Թողուցոյր :

Յո՛ր : Եր՞ Թողուցուաք, Թողուցուիր, Թողուցուին :

ԼՂնցեալ նորարեալ, և յարմարար :

Եւ : Եր՞ Թողեալիցեմ, Թողեալիցես, Թողեալիցէ :

Յո՛ր : Եր՞ Թողեալքիցեմք, Թողեալքիցէք, Թողեալքիցեն :

ԼՂնցեալ գերմութար :

Եւ : Եր՞ Թողեալիցէի, Թողեալիցէիր, Թողեալիցէր :

Յո՛ր : Եր՞ Թողեալքիցէաք, Թողեալքիցէիր, Թողեալքիցէին :

Փոխելով զերանին 'ի եմէ, Սորոմոյնանն նոյն է ընդ ըջխանին :

ԼՂնցեալն եղանակի ներխայ : (ՍողուԼ :

ԼՂնցեալ Սորոմոյնան՝ Յո՛րմութար : և Ղնցեալն : (Սողեալ զուԼ :

ԼՂպառնի: թ՛սողլոց գող:

Թ՛նորանելու-լինան ներխոյ: թ՛սողղղ, թ՛ողղղի, և այլն:

ԼՂնցեալ կտարբեալ Յարախարար՝ և յ՛երախարար: թ՛սողլեալ:

ԼՂպառնի: թ՛սողլոց:

Կ՛երբայ: թ՛սողլլի, ՛ի թ՛ողլու-լ, թ՛ողլլու-լ, ՛ի թ՛ողլու-լն:

( ) քինախի կրահարանայ նոյնոյ կերպի:

Սահմանախի եղանակի ներխոյ:

Եւ: թ՛սողանխի, թ՛ողանխի, թ՛ողանխի:
 Յո: թ՛ողանխի, թ՛ողանխի, թ՛ողանխի:

ԼՂնցեալ անխարար:

Եւ: թ՛սողանխի, թ՛ողանխի, թ՛ողանխի:
 Յո: թ՛ողանխի, թ՛ողանխի, թ՛ողանխի:

ԼՂնցեալ կտարբեալ:

Եւ: թ՛սողայ, թ՛ողար, թ՛ողաւ:
 Յո: թ՛ողանեցաք, ՛ի թ՛ողաք, թ՛ողայք, թ՛ողան:

ԼՂնցեալ յարախարար:

Եւ: թ՛սողանեցեալեմ, թ՛ողանեցեալես, թ՛ողանեցեալէ:
 Յո: թ՛ողանեցեալքեմք, թ՛ողանեցեալքեք, թ՛ողանեցեալքին:

կամ այսպէս:

Եւ: թ՛սողեցեալեմ, թ՛ողեցեալես, թ՛ողեցեալէ:
 Յո: թ՛ողեցեալքեմք, թ՛ողեցեալքեք, թ՛ողեցեալքին:

ԼՂնցեալ քերախարար:

Եւ: թ՛սողանեցեալեի, թ՛ողանեցեալեիր, թ՛ողանեցեալեր:
 Յո: թ՛ողանեցեալքեաք, թ՛ողանեցեալքեիր, թ՛ողանեցեալքին:

կամ այսպէս:

Եւ: թ՛սողեցեալեի, թ՛ողեցեալեիր, թ՛ողեցեալեր:
 Յո: թ՛ողեցեալքեաք, թ՛ողեցեալքեիր, թ՛ողեցեալքին:

ԼՂպառնի:

Եւ: թ՛սողայք, թ՛ողցի, թ՛ողցի:
 Յո: թ՛ողանիցուք, թ՛ողցիք, թ՛ողցին:

՝

Հրամայանի եղանակի ներքայ:

- Եւ: Թողի՛ր, մի՛ Թողանի՛ր, կամ մի՛ Թողանիցիս.
 Թողանիցի, մի՛ Թողանիցի:
 Յոք: Թողար՞ուք, ի՞նչ Թողեցար՞ուք, ի՞նչ Թողանեցար՞ուք,
 մի՛ Թողանիք, կամ մի՛ Թողանիցիք. Թողանիցին,
 մի՛ Թողանիցին:

Ըզոտանի:

- Եւ: Թողանիցի՛ր, կամ Թողցի՛ս, մի՛ Թողանիցիս.
 Թողցի, մի՛ Թողանիցի:
 Յոք: Թողանիցիս՞ք, մի՛ Թողանիցիսք. Թողանիցիք, կամ
 Թողցիք, մի՛ Թողանիցիք. Թողցին, մի՛ Թողանիցին:

Ըշտանի եղանակի ներքայ, և ազոտանի:

- Եւ: Երանի՛ Թէ Թողանիցիմ, Թողանիցիս, Թողանիցի:
 Յոք: Երանի՛ Թէ Թողանիցիմք, Թողանիցիք, Թողանիցին:

Ընդեալ անխորար:

- Եւ: Երանի՛ Թէ Թողանիցեի, Թողանիցելիք, Թողանիցիսք,
 Յոք: Երանի՛ Թէ Թողանիցեաք, Թողանիցելք, Թողանիցինք:

Ընդեալ իտարեալ և յարտիտար:

- Եւ: Երանի՛ Թէ Թողանեցեալիցեմ, Թողանեցեալիցես,
 Թողանեցեալիցի:
 Յոք: Երանի՛ Թէ Թողանեցեալիցեմք, Թողանեցեալիցեք,
 Թողանեցեալիցեն:

Սո՛մ աչողես:

- Եւ: Երանի՛ Թէ Թողեցեալիցեմ. Թողեցեալիցես,
 Թողեցեալիցի:
 Յոք: Երանի՛ Թէ Թողեցեալիցեմք, Թողեցեալիցեք,
 Թողեցեալիցեն:

Ընդեալ գերտիտար:

- Եւ: Երանի՛ Թէ Թողանեցեալիցեի, Թողանեցեալիցելիք,
 Թողանեցեալիցիք:
 Յոք: Երանի՛ Թէ Թողանեցեալիցեաք, Թողանեցեալիցելք,
 Թողանեցեալիցելին:

կամ այսպէս :

- Եւ : Երանի՞թէ թողեցեալիցէի : թողեցեալիցէիբ :
- թողեցեալիցէր :
- Յոք : երանի՞թէ թողեցեալքիցէաբ , թողեցեալքիցէիբ ,
- թողեցեալքիցէին :

Փոխելով զերանին 'ի եիէ , Սորբայցանն նոյն է ընդ ըլջանին
բայ 'իյսպառնոյն :

ԼՂպառնի սորբայցանին :

- Եւ : Եթէ թողանեցեալ եղէց , թողանեցեալ եղիցա ,
- թողանեցեալ եղիցի :
- Յոք : եթէ թողանեցեալք եղիցուք , թողանեցեալք եղիցիք ,
- թողանեցեալք եղիցին :

կամ այսպէս :

- Եւ : Եթէ թողեցեալ եղէց , թողեցեալ եղիցիս ,
- թողեցեալ եղիցի :
- Յոք : եթէ թողեցեալք եղիցուք , թողեցեալք եղիցիք ,
- թողեցեալք եղիցին :

ԼՂներևութի եղանակի ներկայ : Ստղանիւ :

ԼՂնեալ նարբեալ յարանարբ' ե փերանարբ : Ստղանեցեալ գու ,
կամ թողեցեալ գու :

ԼՂպառնի : Ստղի գու , կամ թողանելի գու :

Սորբանելութի ներկայ : Ստղանող , թողանողի :

ԼՂնեալ նարբեալ յարանարբ' ե փերանարբ : Ստղանեցեալ ,
կամ թողեցեալ :

ԼՂպառնի : Ստղի , կամ թողանելի :

Վերբայ : Ստղանիլոյ , 'ի թողանիւ , թողանիլով , 'ի թողանիլն :

Նոյ այսու երրորդիւ կերպիւ՛ երրորդի լծորդութե՛ լծորդին
ոմանք բայք ներգործականք՝ կրանորականօք նան
գերծ . որպիսիք են սօքին :

- Սնում , առի , առեր , էլա : սն . առէք :
- Սնանիմ , առայ , առար , առաւ : առիք , առեցարօք :
- Սրշեում , արգելի , արգէլէր , արգել : արգէլ . արգէլէք :

Արդեւնսիմ, արդեւայ, արդեւար, արդեւաւ, արդեւիւր,
արդեւարուք:

Վեւում, գելի, գելիւր, հգել, գել, գելէք:

Վեւնսիմ, գելայ, գելար, գելաւ, գելիւր, գելարուք:

Վերծում, գերծի, գերծեր, հգերծ, գերծ, գերծէք:

Վերծանիմ, գերծայ, գերծար, գերծաւ, գերծիւր,
գերծարուք:

Օնում, զենի, զեներ, հզեն, զեն, զենէք:

Օնանիմ, զենայ, զենար, զենաւ, զենիւր, զենարուք:

Օկում, զեղի, զեղեր, հզեղ, զեղ, զեղէք:

Օկանիմ, զեղայ, զեղար, զեղաւ, զեղիւր, զեղարուք:

Կիզում, կիզի, կիզեր, հկիզ, կիզ, կիզէք:

Կիզանիմ, կիզայ, կիզար, կիզաւ, կիզիւր, կիզարուք:

Հեղում, հեղի, հեղեր, հհեղ, հեղ, հեղէք:

Հեղանիմ, հեղայ, հեղար, հեղաւ, հեղիւր, հեղարուք:

Յաւում, յաւելի, յաւելեր, յաւել, յաւել, յաւելէք:

Յաւեւանիմ, յաւելայ, յաւելար, յաւելաւ, յաւելիւր,
յաւելարուք:

Ստեղծում, ստեղծի, ստեղծեր, հստեղծ, ստեղծ, ստեղծէք:

Ստեղծանիմ, ստեղծայ, ստեղծար, ստեղծաւ, ստեղծիւր,
ստեղծարուք:

Յերում, ջելի, ջելեր, ջել, ջել, ջելէք:

Յերանիմ, ջելայ, ջելար, ջելաւ, ջելիւր, ջելարուք:

Քերծում, քերծի, քերծեր, հքերծ, քերծ, քերծէք:

Քերծանիմ, քերծայ, քերծար, քերծաւ, քերծիւր, քերծարուք:

Լեսում, լեսի, լեսեր, հլես, լես, կամ լեսեաւ, լեսէք:

Լեսիմ, լեսայ, լեսար, լեսաւ, լեսիւր, լեսարուք:

Սահ լծորդին ընդ այսու երրորդիւ կերպիւ ոմանք բայք
ընդմիջակերպ չեզբրահանք: Ասոց զմինն համառօտս
պես լծորդեսցուք ստեղն առ իլինիլ օրինակ այլոց
հետեւեցելոց:

Սահմանախնդիր եղանակ,

Վե: Օբունում, զբունում, զբունում:

Օբունումք, զբունումք, զբունումն:

Կ: Օբունուի, զբունուիք, զբունուցր:

Օբունուաք, զբունուիք, զբունուին:

11-ր: Օրօսայ, զրօսար, զրօսաւ: Օրօսաւք, զրօսայք, զրօսան:

3-ր: Օրօսեալեմ, զրօսեալեւ. ևայլն:

Վեր: Օրօսեալի, զրօսեալիք. ևայլն:

Լո: Օրօսայց, զրօսայի, զրօսայի: Օրօսացուք, զրօսցիք, զրօսցին:

Հրամայանի եղանակի ներկայ:

Լո: Օրօսիր, մի զրօսնուք, կամ մի զրօսնուցուք. զրօսնուցու, մի զրօսնուցու:

3-ր: Օրօսիր, կամ զրօսարուք, մի զրօսնուք, կամ մի զրօսնուցուք. զրօսնուցուն, մի զրօսնուցուն:

Լզրանի:

Լո: Օրօսջիւր, կամ զրօսջիւ, մի զրօսնուցու. զրօսջի, մի զրօսնուցու:

3-ր: Օրօսցուք, մի զրօսնուցումք. զրօսջիք, կի զրօսցիք, մի զրօսնուցուք. զրօսցին, մի զրօսնուցուն:

Բնականի եղանակի,

Վերկայ, և ադ: Երանի թի զրօսնուցումք, զրօսնուցու. ևայլն:

Լոնչեալ անհարար: Եր՞ զրօսնուցուի, զրօսնուցուիք. ևայլն:

Լոնչեալ շարակարար: Եր՞ զրօսեալիցեմ. ևայլն:

Լոնչեալ փերակարար: Եր՞ զրօսեալիցի: ևայլն:

Փոխելով զերանին ի ներե, Սորակցանան նոյն է ընդ Բնականին, Բայ ի յոգաւանոյն:

Լզրանի սորակցանի: Եթէ զրօսեալ եղից. ևայլն:

Լոնչեալի ներկայ: Օրօսնուլ:

Լոնչեալ: Օրօսեալ գուլ:

Լզրանի: Օրօսնոց գուլ, կամ զրօսնլի գուլ:

Սորակելով ներկայ: Օրօսնող:

Լոնչեալ: Օրօսեալ:

Լզրանի: Օրօսնոց, կամ զրօսնլի:

Վերկայ: Օրօսնոյ, ՚ի զրօսնուլ, զրօսնլալ, ՚ի զրօսնուլն:

Եւս այսմ լծորդին ևսոքին՝ որք հետեին. բայց ոմանք ՚ի ձեռն ոմանց բացաւ թեանց, որք համանշանին որդան:

Հեծնում, հեծայ, հեծիր. և այլն,
 Չեանում, ջեանայ. ջեանալեւմ, և ջեանացեալեւմ: ջեանայց,
 ջեանցիս. ջեանցի: ջեանիր. և այլն,
 Ունում, ունայ. ունեալեւմ, և ունացեալեւմ. ունայց,
 ունցիս, ունցի: ունիր. և այլն,
 Երգնում, երգուայ, երգուեալեւմ. երգուայց, երգուիցիս,
 երգուիցի: երգուիցուք, երգուիցիք, երգուիցին,
 Երգուիր: երգուարուք, կամ երգուիր: երգուիջիր. և այլն,
 Եւ ընդանելաւ որին լինի երգուող, երգուողի. և այլն:
 Խոչ երգուող:
 Բյտնում, այտնուս, այտնու. և այլն,
 Բյտուայ, այտուար, այտուաւ: այտուաք, այտուայք,
 այտուան,
 Բյտուեալեւմ, այտուեալեւս. և այլն,
 Բյտուայց, այտուիցիս, այտուիցի: այտուիցուք, այտուիցիք,
 այտուիցին,
 Բյտուիր. այտուարուք: այտուջիր. և այլն,
 Եւ ընդանելաւ որին լինի այտուող, այտուողի. և այլն:
 Խոչ այտուող:

XX

( ) Եւնի Չորրորդի Իբրի երրորդի Ըորդանի:

Սահմանանի եղանակի ներխայ:

Եւ: Ընթեանում, ընթեանուս, ընթեանու:
 Զոր: Ընթեանումք, ընթեանուք, ընթեանուն

Ընդեալ անխորտ:

Եւ: Ընթեանուի,
 Զոր: ընթեանուաք, ընթեանուիք, ընթեանուին:

Ընդեալ կարտեալ:

Եւ: Ընթերցայ,
 Զոր: ընթերցաք, ընթերցար, ընթերցան:

Ընդեալ յարտարտ:

Եւ: Ընթերցեալեւմ, ընթերցեալեւս, ընթերցեալե:

Զոր:

ՅԻ: Ընթերցեալքեմք, ընթերցեալքէք, ընթերցեալքեն:

Անշեալ փերսաբար:

Եւ: Ընթերցեալի, ընթերցեալիք, ընթերցեալիք:

ՅԻ: Ընթերցեալքեմք, ընթերցեալքէք, ընթերցեալքէին:

Աղաւնի:

Եւ: Ընթերցայց, ընթերցցիս, ընթերցցի:

ՅԻ: Ընթերցումք, ընթերցցիք, ընթերցցին:

Հրամայանի եղանակի ներջայ:

Եւ: Ընթերցիր, կամ ընթերց, մի ընթեանուք, կամ

մի ընթեանուցուս, ընթեանուցու, մի ընթեանուցուն:

ՅԻ: Ընթերցիք, կամ ընթերցարուք, մի ընթեանուք, կ

մի ընթեանուցուք, ընթեանուցուն, մի ընթեանուցուն:

Աղաւնի:

Եւ: Ընթերցցիր, կամ ընթերցցիս, մի ընթեանուցուս,

ընթերցցի, մի ընթեանուցուն:

ՅԻ: Ընթերցցումք, մի ընթեանուցումք, ընթերցցիք, կամ

ընթերցցիք, մի ընթեանուցումք, ընթերցցին,

մի ընթեանուցուն:

Ղշխանի եղանակի ներջայ, և աղաւնի:

Եւ: Երանի թէ ընթեանուցում, ընթեանուցուս,

ընթեանուցու:

ՅԻ: Եր" ընթեանուցումք, ընթեանուցուք, ընթեանուցուն:

Անշեալ անխորար:

Եւ: Երանի թէ ընթեանուցուի, ընթեանուցուիք,

ընթեանուցիր:

ՅԻ: Երանի թէ ընթեանուցումք, ընթեանուցուիք,

ընթեանուցիին:

Անշեալ խորարեալ, և յարախորար:

ՅԻ: Երանի թէ ընթերցեալիցեմ, ընթերցեալիցես,

ընթերցեալիցէ:

ՅԻ: Երանի թէ ընթերցեալքիցեմք, ընթերցեալքիցէք,

ընթերցեալքիցեն:

Ան

ԼՂնցեալ գերախառար :

- Եւ : Եր" ընթերցեալցիցի , ընթերցեալցիք ,
 ընթերցեալցիք :
 Յոգ : եր" ընթերցեալքիցեաք , ընթերցեալքիցիք ,
 ընթերցեալքիցիքն :

(Փ)նելու զերանին 'ի եկե , Սորախոյանն նոյն է ընդ ըլխանին :

- ԼՂներևոտնի եղանակի ներխոյ : Բնթեոնու :
 ԼՂնցեալ խառարեալ , յարախառար , և գերախառար : Բնթերցեալ գո :
 ԼՂդառնի : Բնթեոնուց գո :
 Բնորանելունի ներխոյ : Բնթերցող , ընթերցողի , ևսյն :
 ԼՂնցեալ խառարեալ , յարախառար , և գերախառար : Բնթերցեալ :
 ԼՂդառնի : Բնթեոնուց :
 Դերբոյ : Բնթեոնուց , 'իյնթեոնու , ընթեոնուլ ,
 'իյնթեոնուլն :

(Ը)րնախ Լրաճորախանայ նոյնոյ ներպի :

Սոմանախնի եղանակի ներխոյ :

- Եւ : Բնթեոնանիս , ընթեոնանիս , ընթեոնանի :
 Յոգ : Բնթեոնանիք , ընթեոնանիք , ընթեոնանիքն :

ԼՂնցեալ անխառար :

- Եւ : Բնթեոնանեի , ընթեոնանեիլ , ընթեոնանեիք :
 Յոգ : Բնթեոնանեաք , ընթեոնանեիք , ընթեոնանեիքն :

ԼՂնցեալ խառարեալ :

- Եւ : Բնթեոնանեցայ , ընթեոնանեցար , ընթեոնանեցան :
 Յոգ : Բնթեոնանեցար , ընթեոնանեցարք ,
 ընթեոնանեցան :

ԼՂնցեալ յարախառար :

- Եւ : Բնթեոնանեցեալեմ , ընթեոնանեցեալես ,
 ընթեոնանեցեալի :
 Յոգ : Բնթեոնանեցեալքեմք , ընթեոնանեցեալքիք ,
 ընթեոնանեցեալքեն :

Անցեալ փոխաբար :

- Եւ : Բնթեոնանեցեալիւ, ընթեոնանեցեալիւ,
 ընթեոնանեցեալիւ :
 Յո՛ր : Ընթեոնանեցեալքէաք, ընթեոնանեցեալքէլք,
 ընթեոնանեցեալքէին :

Ապառնի .

- Եւ : Բնթեոնանեցայց, ընթեոյցիս, ընթեոյցի :
 Յո՛ր : Ընթեոնանիցուք, ընթեոյցիք, ընթեոյցին :

Հրամայմանի եղանակի ներքայ :

- Եւ : Բնթեոյցիւք, մի ընթեոնանիւք, և մի ընթեոնանիցիս -
 ընթեոնանիցի, մի ընթեոնանիցի :
 Յո՛ր : Ընթեոյցարուք, մի ընթեոնանիք, և մի ընթեոնանիցիք -
 ընթեոնանիցին, մի ընթեոնանիցին :

Ապառնի .

- Եւ : Բնթեոնանիցիւք, և ընթեոյցիս, մի ընթեոնանիցիս -
 ընթեոյցի, մի ընթեոնանիցի :
 Յո՛ր : Ընթեոնանիցուք, մի ընթեոնանիցիմք -
 ընթեոնանիցիք, և ընթեոյցիք, մի ընթեոնանիցիք -
 ընթեոյցին, մի ընթեոնանիցին :

Բնթեոնանի եղանակի ներքայ, և ապառնի :

- Եւ : Երանի՞ թէ ընթեոնանիցիմ, ընթեոնանիցիս,
 ընթեոնանիցի :
 Յո՛ր : Երանի՞ թէ ընթեոնանիցիմք, ընթեոնանիցիք,
 ընթեոնանիցին :

Անցեալ անփոխաբար :

- Եւ : Երանի՞ թէ ընթեոնանիցիւք, ընթեոնանիցիւք,
 ընթեոնանիցիւք :
 Յո՛ր : Երանի՞ թէ ընթեոնանիցիք, ընթեոնանիցիք,
 ընթեոնանիցիք :

Անցեալ փոխաբար, և փոխաբար :

- Եւ : Եր՞ ընթեոնանեցեալիցեմ, ընթեոնանեցեալիցեա,
 ընթեոնանեցեալիցի :

Յո՛ր :

ՅԳ: Եր" ընթեռնանեցեալքիցեմք, ընթեռնանեցեալքիցեք,
ընթեռնանեցեալքիցենս:

Լնչեալ գերայսար:

ԵԶ: Եր" ընթեռնանեցեալքիցեի, ընթեռնանեցեալքիցեի,
ընթեռնանեցեալքիցեր:

ՅԳ: Եր" ընթեռնանեցեալքիցեաք, ընթեռնանեցեալքիցեք,
ընթեռնանեցեալքիցենս:

Փոխելով գերանին 'ի շինէ, Ստորագոյնանն նոյն է ընդ
ընթանին բայ 'ի յարանանոյն:

Լզարանի ստորագոյնանին:

ԵԶ: Եթէ, ընթեռնանեցեալ եղեց, ընթեռնանեցեալ եղեցիս,
ընթեռնանեցեալ եղեցի:

ՅԳ: Եթէ, ընթեռնանեցեալք եղեցուք, ընթեռնանեցեալք եղեցիս,
ընթեռնանեցեալք եղեցին:

Լնչեռնանի եղանակի ներայ: Մնթեռնանիլ:

Լնչեալ նարանեալ յարանարար 'ն գերանի: Մնթեռնանեցեալք ուլ:

Լզարանի: Մնթեռնանելի գոլ, կամ 'նթեռնելի գոլ:

Մնթեռնելի ներայ: Մնթեռնանաղ, ընթեռնանաղի:

Լնչեալ նարանեալ յարանարար 'ն գերանարար: Մնթեռնանեցեալ:

Լզարանի: Մնթեռնանելի, կամ ընթեռնելի:

Մերբայ: Մնթեռնանիլը, 'իլընթեռնանիլ, ընթեռնանիլ

լով, 'իլընթեռնանիլն:

Եւ աստ գիտելի է, զի կրանորականն ստրին կարէ լինիլ
և այլով կերպիւն, փոխելով միայն զտառն 'ի ր. և
զհետեւեալ ն'ի ց. ոգոն ընթերցանի, ընթերցանեցայ, ընթերցա-
նի. ըստ այսմ և այլքն որք հետեւին. ըստ որում գրի,
2. մի. 2. 26. Մնթերցանելեաց:

Մնդ այսու չորրորդիւ կերպիւն երրորդի լծորդութի լծոր-
դին սակաւք ոմանք բայք ներդործականք կրանորակա-
նօք հանդերձ, 'իձեռն ոմանց բարգառութեց, որք
ստորև համանշանին. ոգոն:

( ) գենում զգեցայ, զգեցար, զգեցաւ. զգեցաք, զգեցայք
 զգեցան : զգեցեալեմ : զգեցայց, զգեցցիս, զգեցցի-
 զգեցցուք, զգեցցիք, զգեցցին : զգեցիք . մի զգենութ, զգե-
 ցիք, կամ զգեցարութ : զգեցող :

Օգենանիմ, զգենանեցայ, զգենանեցար, զգենանեցաւ .
 զգենանեցաք, զգենանեցայք, զգենանեցան : զգենանեցեա-
 ւեմ : զգենանեցայց . զգեցցիս, զգեցցիք : զգենանիցուք,
 զգեցցիք, զգեցցին : զգեցցիք, մի զգենանիք, զգեցարութ,
 կամ զգենանեցարութ . և այլն :

Կամ այսպէս՝ զգեցեալ լինիմ . զգեցեալ եղէ . զգեցեալ
 լեալեմ . զգեցեալ եղէց . զգեցեալ լեր . զգեցեալ
 լերութ . և այլն :

Բնկալում . բնկալայ, բնկալար, բնկալաւ . բնկալաք, բն-
 կալայք, բնկալան : բնկալեալեմ . և այլն :

Բնկալայց, բնկալցիս, բնկալցիք . բնկալցուք, բնկալցիք, բն-
 կալցին : բնկալ . մի բնկալութ, բնկալարութ :
 բնկալող . և այլն :

Բնկալանիմ : բնկալեցայ, բնկալեցար, բնկալեցաւ . բնկա-
 ւեցաք, բնկալեցայք, բնկալեցան : բնկալեցեալեմ : բնկալե-
 ցայց, բնկալեցցիս, բնկալեցցիք . բնկալեցուք, բնկալեցցիք,
 բնկալեցցին : բնկալիք, մի բնկալանիք . բնկալեցարութ :

Բայց բարեպէս լինիլ կարէ կրաւորական սօրին այսու կեր-
 պիւն . սրգոն, բնկալեալ լինիմ . բնկալեալ եղէ . բնկա-
 ւեալ լեալեմ . բնկալեալ եղէց . բնկալեալ լեր . և այլն :

Կալում : կալայ, կալար, կալաւ . կալաք, կալայք, կա-
 լան : կալայց, կալցես, կալցէ . կալցուք, կալցէք, կալ-
 ցեն : կալ, կամ, կան . մի կալութ . կալարութ . և այլն :

Կարանիմ, կարանեցայ, կարանեցար, կարանեցաւ . կարանե-
 ցաք, կարանեցայք, կարանեցան : կարանեցեալեմ : կարա-
 նեցայց, կարցիս, կարցիք . կարանիցուք, կարցիք, կարցին :
 կարիք, մի կարանիք . կարանեցարութ . և այլն :

Կամ այսպէս (որ բարեգոյն է) կալեալ լինիմ . կալեալ
 եղէ, կալեալ լեալեմ . կալեալ եղէց . կալեալ լեր . և այլն :

Բայց գիտելի է, զի երբեմն իյոմանս գրուածս սահմանա-
 կանի ապառնույ երբորդ գէմն եղական, ինկերգործականի
 սեւին դնի, էւլն, փոխանակ դնիլոյ էւլն : և ոչ է խոտելի :

XX

Թորքեցեալ լինի ընդհանրեաց լեզուական Բարձր Պակնում, որ է
(Օրինակ հինգերորդի կերպի Լուսորդի Թորքումն է
Սահմանականի եղանակի ներկայ :

Լուս : Պակնում, պակնուս, պակնու :
Յո՛րդ : պակնուսը, պակնուք, պակնուն :

Լուսեալ Լուսնապար :

Լուս : Պակնուի, պակնուիր, պակնույր :
Յո՛րդ : պակնուսք, պակնուիք, պակնուին :

Լուսեալ Կարարեալ :

Լուս : Պակեայ, պակեար, պակեա՛ն :
Յո՛րդ : պակեաք, պակեայք, պակեան :

Լուսեալ Յարտապար :

Լուս : Պակուցեալեմ, պակուցեալես, պակուցեալէ :
Յո՛րդ : պակուցեալքեմք, պակուցեալքէք, պակուցեալքեն :

Լուսեալ Ղեբախապար :

Լուս : Պակուցեալի, պակուցեալիւր, պակուցեալիւր :
Յո՛րդ : պակուցեալքէաք, պակուցեալքէիք, պակուցեալքէին :

Լուսանի :

Լուս : Պակեայց, պակիցիս, պակիցի :
Յո՛րդ : պակիցուք, պակիցիք, պակիցին :

Հրամայականի եղանակի ներկայ :

Լուս : Պակի՛ր, մի պակնուք, կամ մի պակնուցուս :
Յո՛րդ : պակի՛ք, կամ պակեցարուք, մի պակնուք, կամ
մի պակնուցուք : պակնուցուն, մի պակնուցուն :

Լուսանի :

Լուս : Պակիցի՛ւր, կամ պակիցի՛ս, մի պակնուցուս : պակիցի՛ն,
մի պակնուցու :

Յո՛րդ :

ՅԳ: պակիցուք, մի սրահնուցումը: պակիջլք, կ պակիցք, մի սրահնուցուք, պակիցին, մի սրահնուցուն:

Ըշտանի եղանակի ներխայ, և ապառնի:

Եւ: Երանի թէ սրահնուցում, սրահնուցուս, սրահնուցու:
ՅԳ: երանի թէ սրահնուցումը, սրահնուցուք, սրահնուցուն:

Ընցեալ անխաբար:

Եւ: Եր' սրահնուցուի, սրահնուցուիր, սրահնուցուր:
ՅԳ: եր' սրահնուցուաք, սրահնուցուիք, սրահնուցուին:

Ընցեալ խաբարեալ, և յարանխաբար:

Եւ: Երանի թէ սրահուցեալիցեմ, սրահուցեալիցես, սրահուցեալիցէ:

ՅԳ: երանի թէ սրահուցեալքիցեմք, սրահուցեալքիցէք, սրահուցեալքիցեն:

Ընցեալ գերանխաբար:

Եւ: Երանի թէ սրահուցեալիցելի, սրահուցեալիցելիր:

ՅԳ: երանի թէ սրահուցեալքիցէաք, սրահուցեալքիցէիք, սրահուցեալքիցէին:

Փոխելով զերանին 'ի ելել, Սորանցանն նոյն և ընք ըշտանին բաց 'եյապառնուոյն:

Ըզատնի Սորանցանն:

Եւ: Եթէ սրահուցեալ եղէց, սրահուցեալ եղիցիս, սրահուցեալ եղիցի:

ՅԳ: եթէ սրահուցեալք եղիցուք, սրահուցեալք եղիցիք, սրահուցեալք եղիցին:

Ընցեալն եղանակի ներխայ: Պահնուլ:
Ընցեալ խաբարեալ յարանխաբար, և գերանխաբար: Պահուցեալ դոլ:
Ըզատնի: Պահնուց քոլ:
Սորանելուին ներխայ: Պահնուղ, Պահնուղի, և այլն:
Ընցեալ խաբարեալ, յարանխաբար, և գերանխաբար: Պահուցեալ:
Ըզատնի: Պահնուց:
Պերխայ: Պահնուլ, 'ի սրահնուլ, 'ի սրահնուլն:

Ընդ այսու հինգերորդի՛ն կերպի՛ն էրրորդի լծորդու՛մն
 Ընդորդին ամանք բայք ընդմիջակերպ շէղարականք.
 որպիսիք են սոքին:

Խրանում . խրանայ . խրանւցեալեմ . խրանայց , խրանցիս ,
 խրանցի . խրանցուք . խրանցիք , խրանցինս . խրանիւ . խրանիք ,
 կամ խրանցարուք :

Շրանում , շրանայ . շրանւցեալեմ . շրանայց , շրանցիս ,
 շրանցի . շրանցուք , շրանցիք , շրանցինս . շրանիւ , շրանիք ,
 կամ շրանցարուք :

Ոսանում , ոսանայ . ոսանւցեալեմ . ոսանայց , ոսանցիս ,
 ոսանցի , ոսանցուք , ոսանցիք , ոսանցինս . ոսանիւ . ոսանիք ,
 կամ ոսանցարուք :

Ընդոսանում , ընդոսանայ . ընդոսանւցեալեմ . ընդոսան-
 ւայց , ընդոսանցիս , ընդոսանցի , ընդոսանցուք , ընդոսանցիք ,
 ընդոսանցինս . ընդոսանիւ . ընդոսանիք , կ' ընդոսանցարուք :

Յասնում , ցասնայ , ցասնւցեալեմ . ցասնայց , ցասնցիս ,
 ցասնցի . ցասնցուք , ցասնցիք , ցասնցինս . ցասնիւ . ցասնիք :

Փախնում , փախնայ . փախնւցեալեմ . փախնայց . փախնցիս ,
 փախնցի . փախնցուք , փախնցիք , փախնցինս . փախնիւ , փախնիք ,
 կամ փախնարուք :

Չարձնում , զարձնայ , զարձնւցեալեմ . զարձնայց ,
 զարձնցիս , զարձնցի . զարձնցուք , զարձնցիք , զարձնցինս .
 Լինի ևս զարձնայս , զարձնցի . զարձնցիք , զարձնցեալ-
 զարձնիւ . զարձնիք , բայց ոչ զարձնցարուք :

Քաղցնում , քաղցնայ , քաղցնւցեալեմ . քաղցնայս , քաղց-
 նալի . քաղցնալբեմք , քաղցնալբեք , քաղցնալբենս . քաղցնայց ,
 քաղցնցիս , քաղցնցի . քաղցնցուք . քաղցնցիք , քաղցնցինս .
 քաղցնիւ , քաղցնիք , կամ քաղցնարուք :

Ընդ ընդունելունս սոքին , որ ըստ հասարակ հանունի լինի Վաղցնա՞ղ ,
 իսկ երբեքն իրարասանել զբառն նոս . և լինի Վաղցնա՞ղ ,
 քաղցողի . և այլն :

Յարտս Չորրորդի Թորդու-նէ Բայն :

Պլուս Լաներորդ :

Սորորդ լծորդու-նն , որ է բայնի ճայնակրակա-
նաց , լնի ըստ երից կերպից : Ատիսկինն է , որ
'իյառաջին գէմն կատարելոյ ժամանակին եզերի
'ի էոյ . որդոն , աճեոյ : որոյ ապառնին եզերի 'ի
էոյոյ , որդոն , աճեոյոյ : Երկրորդն է , որ 'իյառա-
ջին գէմն կատարելոյ ժամանակին եզերի 'ի էոյ . որդոն ,
ճարեոյ : որոյ ապառնին եզերի 'ի էոյոյ . որդոն . Եր-
րորդն է , որ 'իյառաջին գէմն կատարելոյ ժամանակին եզե-
րի 'ի ոյ . որդոն , Բոսոյ : որոյ ապառնին եզերի 'ի ոյոյ ,
որդոն , Բոսոյոյ :

( ) Ընտ : Լճաջնոյ կերպի Չորրորդի Թորդու-նէ :

Սահմանակնի եղանակի ներկայ :

Լճ :		Նիւմ ,	աճիս ,	աճի :
Յո :		աճիւմք ,	աճիք ,	աճին :

Լճնեալ Լճնաբար :

Լճ :	Լճնի ,	աճնիր ,	աճնր ,	ի՛ աճնր :
Յո :	աճնաք ,	աճնիք ,		աճնին :

Լճնեալ Սարբարեալ :

Լճ :	Լճնցայ ,	աճնցար ,	աճնցա՛ :
Յո :	աճնցաք ,	աճնցայք ,	աճնցան :

Լճնեալ Յարտար :

Լճ :	Լճնալեմ ,	աճնալես ,	աճնալէ :
Յո :	աճնալքեմք ,	աճնալքէք ,	աճնալքեն :
	Լճնալեմ ,	աճնեցալես .	և այլն :

Լճնեալ Պերտար :

Լճ :	Լճնալի ,	աճնալիր ,	աճնալր :
Յո :	աճնալքիաք ,	աճնալքիք ,	աճնալքին :
	Լճնալի ,	աճնեցալիր .	և այլն :

Աղառնի :
 Եւ : Բ՛ճեցայց, աճեցիս, աճեցի :
 Յո՛ր : աճիցուք, աճեցիր, աճեցին :

Եւ : Բ՛ճեա՛, և աճեաց, մի՛ աճիր, և մի՛ աճիցիս, աճիցի՛,
 մի՛ աճիցի :
 Յո՛ր : աճեցէ՛ք, կամ աճեցարո՛ւք, մի՛ աճիք, և մի՛ աճիցէ՛ք,
 աճիցին, մի՛ աճիցին :

Աղառնի :
 Եւ : Բ՛ճիջիր, կամ աճեցիս, մի՛ աճիցիս, աճեցի՛,
 մի՛ աճիցի :
 Յո՛ր : աճիցուք, մի՛ աճիցիմք, աճիջիք, կամ աճեցիք,
 մի՛ աճիցիք, աճեցին, մի՛ աճիցին :

Աղառնի :
 Եւ : Երանի՛ թէ՛ աճիցիմ, աճիցի, աճիցի :
 Յո՛ր : Երանի՛ թէ՛ աճիցիմք, աճիցէ՛ք, աճիցին :

Աղառնի :
 Եւ : Եր՞ աճիցէի, աճիցէիր, աճիցէր, և աճիցիւք :
 Յո՛ր : եր՞ աճիցէաք, աճիցէիք, աճիցէին :

Աղառնի :
 Եւ : Եր՞ աճեալիցեմ, աճեալիցես, աճեալիցէ :
 Յո՛ր : եր՞ աճեալքիցեմք, աճեալքիցէք, աճեալքիցեն :

Աղառնի :
 Եւ : Եր՞ աճեցեալիցեմ, աճեցեալիցես. և այլն :
 Յո՛ր : աչաղես, Եր՞ աճեցեալիցէի, աճեցեալիցէիր. և այլն :

Աղառնի :
 Եւ : Եր՞ աճեալքիցէի, աճեալքիցէիր, աճեալքիցէր :
 Յո՛ր : եր՞ աճեալքիցէաք, աճեալքիցէիք, աճեալքիցէին :
 Եւ : Եր՞ աճեցեալքիցէի, աճեցեալքիցէիր. և այլն :

Փոփոխութիւն շերտին : Ստորինումն նոյն է ընդ ըլլումանն
 բայ ի յաղառնայն :

Աղառնի ստորինումնն :
 Եւ : Եթէ՛ աճեալ եղէց, աճեալ եղիցիս, աճեալ եղիցի :
 Յո՛ր : եթէ՛ աճեալք եղիցուք, աճեալքեղիցիք, աճեալք եղիցին :
 Եւ : Եթէ՛ աճեցեալեղէց, աճեցեալեղիցիս. և այլն :

Աղառնի եղանակի ներքայ : Բ՛ճիւ :
 Աղառնի ստորինումնն : և փերսիստար : Բ՛ճեալ զո՛ւ, կամ
 աճեցեալ զո՛ւ :

Աղառնի : Բ՛ճից զո՛ւ :
 Աղառնի եղանակի ներքայ : Բ՛ճու, աճիցի. և այլն :
 H 2

Ա՛ն

Լճեցեալ չարարեալ յարամարձեքեքարար : Լճեալ, Կ աճեցեալ :

Լճեալսն : Լճեցայ :

Գեղեցիկ : Լճեցայ, Իյաճիլ, աճեալ, Իյաճիլն :

Նոր սցառ սուսնով կերպիւ շորորդի լծորդու թէ լծորդին
 քաղուք բայք ձայնակրահանք . որպիսիք են սքին :

Ապշիւմ, ապշեցայ : ապշեալ, կամ ապշեաց :

Անադանիւմ, անադանեցայ : անադանեաց :

Բերկիրիւմ, բերկրեցայ : բերկրեաց :

Բացածայնիւմ, բացածայնեցայ : բացածայնեաց :

Գերափայլիւմ, գերափայլեցայ : գերափայլեաց :

Գժդմիւմ, գժդմեցայ : գժդմեաց :

Գեղերիւմ, գեղերեցայ : գեղերեաց :

Գրդուիւմ, գրդուեցայ : գրդուեաց :

Կրկբայիւմ, կրկբայեցայ : կրկբայեաց :

Կրկմտիւմ, կրկմտեցայ : կրկմտեաց :

Օմայլիւմ, զմայլեցայ : զմայլեալ, կամ եաց :

Օզուիւմ, զզուեցայ : զզուեաց :

Ընկողմանիւմ, ընկողմանեցայ : ընկողմանեաց :

Ընդվզիւմ, ընդվզեցայ : ընդվզեաց :

Թափառիւմ, Թափառեցայ : Թափառեաց :

Թարչամիւմ, Թարչամեցայ : Թարչամեաց :

Թառամիւմ, Թառամեցայ : Թառամեաց :

Փանգահարիւմ, Ժանգահարեցայ : Ժանգահարեաց :

Փայտիւմ, Ժպտեցայ : Ժպտեալ, կամ եաց :

Խնքնահանիւմ, Խնքնահանեցայ : Խնքնահանեաց :

Լուսագարիւմ, Լուսագարեցայ : Լուսագարեաց :

Լպրծիւմ, Լպրծեցայ : Լպրծեալ, կամ եաց :

Խոտուիւմ, Խոտուեցայ : Խոտուեալ, կամ եաց :

Խոտորիւմ, Խոտորեցայ : Խոտորեալ, կամ եաց :

Չարաւիւմ, Ծարաւեցայ : Ծարաւեալ, կամ եաց :

Չարկիւմ, Ծարկեցայ : Ծարկեալ, կամ եաց :

Կարկիւմ, Կարկեցայ : Կարկեալ, կամ եաց :

Կրծնաւորիւմ, Կրծնաւորեցայ : Կրծնաւորեաց :

Հայիւմ, Հայեցայ, Հայեաց :

Հրձուիւմ, Հրձուեցայ : Հրձուեաց :

Ճակատիւմ, Ճակատեցայ : Ճակատեաց :

Ճեպիւմ, Ճեպեցայ : Ճեպեաց :

Մորիւմ, մորեցայ : մորեաց :

Մորմաքիւմ, մորմաքեցայ : մորմաքեաց :

Յագիւմ, յագեցայ : յագեաց :

Յօտարիւմ, յօտարեցայ : եաց :

Յա

Յտւիմ, յտւեցայ : յտւեա՛ւ :
 կամ եայ :
 Յամուտիմ, յամուտեցայ : յա-
 մուտեայ :
 Կայիմ, նայեցայ : նայեա՛յ :
 կամ եա՛ւ :
 Կմանիմ, նմանեցայ : նմանեա՛ւ,
 կամ եայ :
 Կբողիմ, նբողեցայ : նբողեա՛ւ,
 կամ եայ :
 Կբիւիմ, նբիւեցայ : նբիւեայ :
 Շրջիմ, շրջեցայ : շրջեայ :
 Շտայիմ, շտայեցայ : շտա-
 պեայ :
 Ողորիմ, ողորեցայ : ողորեայ :
 Ողբիմ, ողբեցայ : ողբ-
 ակեայ, կամ եա՛ւ :
 Չարամիմ, չարամեցայ :
 չարամեայ :
 Չբտիմ, չբտեցայ : չբտեայ :
 Չբաճորիմ, չբաճորեցայ : չբաճ-
 օրեայ :
 Պարծիմ, պարծեցայ : պար-
 ծեայ :
 Պատկառիմ, պատկառեցայ : պա-
 տկառեայ :
 Պատաղիմ, պատաղեցայ : պա-
 տաղեայ :
 Պատրակիմ, պատրակեցայ : պա-
 տրակեայ :
 Ջրգողիմ, ջրգողեցայ : ջրգո-
 ղեայ :
 Սարսիմ, սարսեցայ : սարսեայ :
 Սասանիմ, սասանեցայ : սա-
 սանեայ :

Սահիմ, սահեցայ : սահեայ :
 Սրտաբեկիմ, սրտաբեկեցայ :
 սրտաբեկեայ :
 Սիւնանիմ, սիւնանեցայ :
 սիւնանեայ :
 Սէհերտիմ, սէհերտեցայ :
 սէհերտեայ :
 Սհատիմ, սհատեցայ : սհա-
 տեայ :
 Սիւիմ, սիւեցայ : սիւեայ :
 Սիճիմ, սիճեցայ : սիճեայ :
 կամ սիճեայ :
 Սչտագնիմ, սչտագնեցայ :
 սչտագնեայ :
 Տաղնայիմ, տաղնայեցայ :
 տաղնայեայ :
 Տառայիմ, տառայեցայ :
 տառայեայ :
 Տատանիմ, տատանեցայ : տա-
 տանեայ :
 Տիրիմ, տիրեցայ : տիրեայ :
 Տժգոհիմ, տժգոհեցայ :
 տժգոհեայ :
 Յաճակցիմ, ջաճակցեցայ :
 ջաճակցեայ :
 Գամաբիմ, ցամաբեցայ : ցա-
 մաբեայ, կամ եայ :
 Գնորիմ, ցնորեցայ : ցնորեայ :
 Իիւծիմ, լիւծեցայ : լիւծեայ :
 Բայլիմ, փայլեցայ : փայլեա՛ւ,
 կամ եայ :
 Փղձիկիմ, փղձիկեցայ : փղձիկեա՛ւ,
 կամ եայ :
 Քնահարիմ, քնահարեցայ :
 քնահարեայ : եայլն :

ԶԵՆՆԵԶԵ
 ԾԵՐՅԵԵԶԵ

Օրհնոյ Լընըրդի Էնդի Չըրըրի Թըրդուի :

Սահմանանի եղանակի ներկայ :

Լը :	Ս	տղիմ ,	մատչիս ,	մատչի :
Յր :		մատչիմք ,	մատչիք ,	մատչին :

Լընըեալ անխար :

Լը :	Սատչի ,	մատչիք ,	մատչիք ,	մատչիք ,	մատչիք ,
Յր :	մատչիաք ,	մատչիք ,	մատչիք ,	մատչիք ,	մատչին :

Լընըեալ կարարեալ :

Լը :	Սատեայ ,	մատեար ,	մատեալ :
Յր :	մատեաք ,	մատեայք ,	մատեան :

Լընըեալ յարանարար :

Լը :	Սատուցեալիմ ,	մատուցեալես ,	մատուցեալի :
Յր :	մատուցեալքեմք ,	մատուցեալքեք ,	մատուցեալքին :

Լընըեալ գերանարար :

Լը :	Սատուցեալի ,	մատուցեալիք ,	մատուցեալիք :
Յր :	մատուցեալքիաք ,	մատուցեալքիք ,	մատուցեալքիին :

Լըդանի :

Լը :	Սատեայց ,	մատիցես ,	մատիցի :
Յր :	մատիցաք ,	մատիցեք ,	մատիցեն :

Նրամայանի եղանակի ներկայ :

Լը :	Սատիք ,	միմատիք ,	կամ	միմատչիցիս ,	մատչիցի ,
Յր :	մատիք ,	միմատիք ,	կ	մատիքիմք ,	միմատչիցիք ,

մատչիցին ,	միմատչիցին :
------------	--------------

Լըդանի :

Լը :	Սատիցիք ,	կամ	մատիցես ,	միմատչիցիս ,	մատիցի ,
Յր :	մատիցիք ,	միմատչիցիմք ,	մատիցիք ,	կ	մատիցիք ,

միմատչիցիք ,	մատիցեն ,	միմատչիցին :
--------------	-----------	--------------

Սընդանի եղանակի ներկայ , Խողանի :

Լը :	Երանի թիմատչիցիմ ,	մատչիցիս ,	մատչիցի :
------	--------------------	------------	-----------

ՅԳ: Երանին թէ մատչեցիմք, մատչեցէք, մատչեցին:

ԼՂնցեալ անխորհր:

ԼԶ: Լը՞ մատչեցէի, մատչեցէիր, մատչեցէր, և մատչեցիւք
ՅԳ: Երանին թէ մատչեցէաք, մատչեցէիք, մատչեցէին:

ԼՂնցեալ խորհրեալ, և յարանխորհր:

ԼԶ: Երանին թէ մատուցեալիցեմ, մատուցեալիցես,
մատուցեալիցի:

ՅԳ: Երանին թէ մատուցեալքիցեմք, մատուցեալքիցէք,
մատուցեալքիցեն:

ԼՂնցեալ փերանխորհր:

ԼԶ: Երանին թէ մատուցեալիցէի, մատուցեալիցէիր,
մատուցեալիցէր:

ՅԳ: Երանին թէ մատուցեալքիցէաք, մատուցեալքիցէիք,
մատուցեալքիցէին:

Փոխելով շերտին 'ի եմե, Սորոսնցախնն նոյն է ընդ ընթացինն
բայ 'ի յարտանոյն:

ԼՂդառնի սորոսնցախնն:

ԼԶ: Եթէ մատուցեալ եղէց, մատուցեալ եղիցիս,
մատուցեալ եղիցի:

ՅԳ: Եթէ մատուցեալք եղիցուք, մատուցեալք եղիցէք,
մատուցեալք եղիցին:

ԼՂերևոսնի եղանակի ներկայ: Սատչել:

ԼՂնցեալ խորհրեալ, յարանխորհր, և փերանխորհր: Սատուցեալ գու:

ԼՂդառնի: Սատչելոց գու, կամ մատչելի գու:

Սորոսնեւոսնի ներկայ: Սատչող, մատչողի, և այլն:

ԼՂնցեալ խորհրեալ յարանխորհր և փերանխորհր: Սատուցեալ:

ԼՂդառնի: Սատչելոց, կամ մատչելի:

Ղերեայ: Սատչելոյ, 'իմատչել, մատչելով, 'իմատչելն:

Սնդ այսու երկրորդին կերպին չորրորդի լծորդումն լծորդ
դին սակաւք ոմանք բայք ճայնակրականք. որսխալք
են սոքին:

Փախում, փախեայ, փախուցեալում, փախեայց. փախիւր
փախիւք, կամ փախեցուք:

[Թագ չիմ, [Թագեայ, [Թագաշեալեմ, [Թագեայց. [Թագիբ.
 [Թագիբ, կամ [Թագերուք.
 Հանգ չիմ, Հանգեայ, Հանգաշեալեմ, Հանգեայց. Հանգիբ.
 Հանգիբ, կամ Հանգերուք.
 Երկն չիմ, երկեայ, երկաշեալեմ, երկեայց. երկիբ. երկեբ,
 կամ երկերուք.
 Ծարան չիմ, մարտեայ, մարտաշեալեմ, մարտեայց. մարտիբ.
 մարտիբ, կամ մարտերուք.
 Կորն չիմ, կորեայ, կորուսեալեմ, կորեայց. կորիբ. կորեբ,
 բայց ոչ կորերուք.
 [Թա չիմ, [Թաեայ, [Թաաշեալեմ, [Թաեայց. [Թաիբ, [Թաեբ.
 բայց ոչ [Թաերուք, կամ [Թաարուք.

XX

( ) ի նախ Երբորդի ի երդե Զորդորդի Թորդունիսն :

Սահմանախնի եղանակի Երկնայ :

Երբ : **Ե** Սահմանիմ, բուսանիս, բուսանիս :
 ( ) Ի : Սահմանիմք, բուսանիք, բուսանինս :

Էջեալ սնորհար :

Երբ : [Բուսանի ի, բուսանի իբ, բուսանի բ, կ բուսանի բ :
 ( ) Ի : բուսանի արք, բուսանի իք, բուսանի ին :

Էջեալ խորհար :

Երբ : [Բուսայ, բուսար, բուսա :
 ( ) Ի : բուսարք, բուսարք, բուսան :

Էջեալ յարհար :

Երբ : [Բուսեալեմ, բուսեալեա, բուսեալե :
 ( ) Ի : բուսեալ քեմք, բուսեալ քեք, բուսեալ քենս :

Էջեալ քիբար :

Երբ : [Բուսեալի, բուսեալի իբ, բուսեալի բ :
 ( ) Ի : բուսեալ քիարք, բուսեալ քիք, բուսեալ քիինս :

Էջեալ :

Երբ : [Բուսայց, բուսցիս, բուսցի :
 ( ) Ի : բուսարք, բուսցիք, բուսցինս :

Հրամայումն եղանակն ներքայ:

Եւ: Մասեր, մի բուսանիք, 4 մի բուսանիցիս. բուսանիցն,
մի բուսանիցի:

Յո: Բուսարսօք, մի բուսանիք. կամ մի բուսանիցիք.
բուսանիցին, մի բուսանիցին:

Էզրամն:

Եւ: Մասցիք, կամ բուսանիցիք, և կամ բուսցիս,
մի բուսանիցիս. բուսցի, մի բուսանիցի:

Յո: Բուսցօք, մի բուսանիցիցիք. բուսցիք, կամ բուսցիք,
մի բուսանիցիք. բուսցին, մի բուսանիցին:

Րշտիմն եղանակն ներքայ, և սպասն:

Եւ: Լքանի թէ բուսանիցիս, բուսանիցիս, բուսանիցի:

Յո: Երանի թէ բուսանիցիսք, բուսանիցիք, բուսանիցին:

Էնցեալ սկիտար:

Եւ: Լքանի թէ բուսանիցիք, բուսանիցիք,
բուսանիցիք, կամ բուսանիցիք:

Յո: Եր' բուսանիցիսք, բուսանիցիք, բուսանիցին:

Էնցեալ իտարեալ, և յարստար:

Եւ: Լք' բուսեալիցիս, բուսեալիցիս, բուսեալիցի:

Յո: Եր' բուսեալիցիսք, բուսեալիցիք, բուսեալիցին:

Էնցեալ փերստար:

Եւ: Լք' բուսեալիցիք, բուսեալիցիք, բուսեալիցիք:

Յո: Եր' բուսեալիցիսք, բուսեալիցիք, բուսեալիցին:

Սխիւտ շերանն ' եմն, Ստորաշտիմնն նայն է ընդ ըշտիմնն
բայ յարստարն:

Էզրամն սարսկայումնն:

Եւ: Լք թէ բուսեալ եղից, բուսեալ եղիցիս,
բուսեալ եղիցի:

Յո: Եթէ բուսեալք եղիցսք, բուսեալք եղիցիք,
բուսեալք եղիցին:

Էնցեալսն եղանակն ներքայ, Մասանիլ:

Էնցեալ իտարեալ յարստար և փերստար: Մասեալ գու:

Էզրամն: Մասանից գու:

Րշտանիլսն ներքայ: Մասանալ, բուսանալի. և այլն:

Էն

Լճուտի Բարսեղի՝ Երեմիայի և Գերսիմոսի։ Մուսուկալ։

Լճուտի։ Մուսանկերց։

Ղերբայ։ Մուսանկերց, ՚ի բուսանիւ, բուսաներով, ՚ի բուսանիկն։

Մեղ սյուս երբորդի՝ կերպի՝ շրբորդի լծորդուլն լծորդին սակաւք ոմանք բայք ձայնակրականք. որպիսիք են ստրին։

Մանիւմ, մնայ, մնեալեմ, մնայց, մնցիս, մնցի. մնիլ, մնիլք, կամ մնարուք։

Մեանիւմ, մեայ, մեաեալեմ, մեայց, մեացիս, մեացի. մեաիլ, մեաիք, կամ մեարուք։

Չեանիւմ, կամ Չերանիւմ - Չեայ. Չեաեալեմ. Չեայց, Չեացիս, Չեացի. Չեաիլ. Չեաիք, կամ Չեարուք։

Մգանիւմ, ագայ. ագեալեմ, ագայց, ագցիս, ագցի. ագիլ. ագիք, կամ ագերուք։

Մնկանիւմ, անկայ, անկեալեմ, անկայց, կամ անկայց. անկցիս, անկցի. անկիլ. անկիք, կամ անկերուք։

Մատիւմ, նստայ. նստեալեմ. նստայց, նստցիս, նստցի. նիսա, մի՛ նստիլ. նստէք, կամ նստարուք։

Մեղ սովաւ է և բայս, հասանիւմ, բացառուլնք ոմանիք. որդան, հասանիւմ. հասի, հասեր, էհաս. հաստք, հասիք, հասին. հասից, հասցես, հասցէ, կամ հասցի. հասցուք, հասցիք, հասցին, կամ հասցեն. հաս, մի՛ հասանիլ. հասէք, մի՛ հասանիլք. և այլն։

Յուրա Ի ծորտակն իւրից Հասարակոյ :

Պարտե Տաներորդ :

Սիւնանակնի եղանակն ներկոյ :

Սերտորժակն , և Սրահորժակն :

Եւ
Յոյ :

Սաստվանիմ , խաստվանիս , խաստվանի :
խաստվանիմք , խաստվանիք , խաստվանիս :

Անշեւ անասոր ներտորժակն :

Եւ
Յոյ : խաստվանեկ , խաստվանեկր , խաստվանեկր :
խաստվանեկար , խաստվանեկք , խաստվանեկն :

Սրահորժակն :

Եւ
Յոյ : խաստվանեկեկ , խաստվանեկեկր , խաստվանիսր :
խաստվանեկար , խաստվանեկեկք , խաստվանեկն :

Անշեւ Սրահորժակն , և իրահորժակն :

Եւ
Յոյ : խաստվանեցայ , խաստվանեցար , խաստվանեցար :
խաստվանեցար , խաստվանեցարք , խաստվանեցան :

Անշեւ յարտասոր ներտորժակն :

Եւ
Յոյ : խաստվանեալեմ , խաստվանեալեւ , խաստվանեալեւ :
խաստվանեալքեմք , խաստվանեալքեք , խաստվանեալքեն :

Սրահորժակն :

Եւ
Յոյ : խաստվանեցեալեմ , խաստվանեցեալեւ ,
խաստվանեցեալեւ :

Յոյ : խաստվանեցեալքեմք , խաստվանեցեալքեք ,
խաստվանեցեալքեն :

Անշեւ փերտասոր ներտորժակն :

Եւ
Յոյ : խաստվանեալեկ , խաստվանեալեկր , խաստվանեալեկր :
խաստվանեալքեարք , խաստվանեալքեկք ,
խաստվանեալքեն :

Սրահորժակն :

Եւ
Յոյ : խաստվանեցեալեկ , խաստվանեցեալեկր ,
խաստվանեցեալեկր :

Յոյ :

ՅԳ: խոստովանեցեալքէւք, խոստովանեցեալքէլիք,
խոստովանեցեալքէին:

Ապառնի ներքործական, և իրանորական:

Եւ: Խոստովանեցայց, խոստովանեցիս, խոստովանեցին:
ՅԳ: խոստովանիցուք, խոստովանեցիք, խոստովանեցին:

Նրանայանի եղանակի ներկայ ներքործական, և իրանորական:

Եւ: Խոստովանեաց, և խոստովանեաւ, մի խոստովանիր, և
մի խոստովանիցիս. խոստովանիցի, մի խոստովանիցին:

ՅԳ: Խոստովանեցարուք, մի խոստովանիք, կամ
մի խոստովանիցիք. խոստովանիցին, մի խոստովանիցին:

Ապառնի ներքործական, և իրանորական:

Եւ: Խոստովանիցիւր, և խոստովանեցիս, մի խոստովանիցիս.
խոստովանեցի, մի խոստովանիցին:

ՅԳ: խոստովանիցուք, մի խոստովանիցիւք, խոստովանիցիւք, և
խոստովանեցիք, մի խոստովանիցիք. խոստովանեցին,
մի խոստովանիցին:

Րշնայանի եղանակի ներկայ, և ապառնի, ներքործական,
և իրանորական:

Եւ: Երանի թէ խոստովանիցիմ, խոստովանիցիս,
խոստովանիցին:

ՅԳ: եր" խոստովանիցիմք, խոստովանիցիք, խոստովանիցին:

Ապառնի անխորհրդական:

Եւ: Երանի թէ խոստովանիցէի, խոստովանիցէիր,
խոստովանիցէր:

ՅԳ: երանի թէ խոստովանիցէսք, խոստովանիցէիք,
խոստովանիցէին:

Արանորական:

Եւ: Երանի թէ խոստովանիցէի, խոստովանիցէիր,
խոստովանիցիւր:

ՅԳ: երանի թէ խոստովանիցէսք, խոստովանիցէիք,
խոստովանիցէին:

Ապառնի անխորհրդական և յարտապար ներքործական:

Եւ: Երանի թէ խոստովանեալիցիմ, խոստովանեալիցես,
խոստովանեալիցէ:

ՅԳ: երանի թէ խոստովանեալիցիմք, խոստովանեալիցէք,
խոստովանեալիցեն:

Արածորական :

Եւ : Արանի՞ թէ : խոստովանեցեալիցեմ, խոստովանեցեալիցես,
 խոստովանեցեալիցէ :

Յո՛ր : Եր՞ խոստովանեցեալքիցեմք, խոստովանեցեալքիցէք,
 խոստովանեցեալքիցեն :

Լճեալ փերայտար, ներգործական :

Եւ : Եր՞ խոստովանեալիցի : խոստովանեալիցէիր,
 խոստովանեալիցէր :

Յո՛ր : Եր՞ խոստովանեալքիցէաք, խոստովանեալքիցէիք,
 խոստովանեալքիցէին :

Արածորական :

Եւ : Եր՞ խոստովանեցեալիցի, խոստովանեցեալիցէիր,
 խոստովանեցեալիցէր :

Յո՛ր : Եր՞ խոստովանեցեալքիցէաք, խոստովանեցեալքիցէիք,
 խոստովանեցեալքիցէին :

Փակելով շերտնն՝ ՚ի եմէ, Ստորայտանն նոյն է շնոր լճայտանն
 Բայ ՚ի արածորականէ ապտունոյն :

Արածորական ապտունի ստորայտաննն :

Եւ : Աթէ : խոստովանեցեալ Եղէց, խոստովանեցեալ Եղիցիս,
 խոստովանեցեալ Եղիցի :

Յո՛ր : Եթէ : խոստովանեցեալք Եղիցուք, խոստովանեցեալք Եղիցիք,
 խոստովանեցեալք Եղիցին :

Լճեալ Եղեալնն Եղեալնն ներայ, հասարակ : Խոստովանիլ :

Լճեալ Խորեալ՝ յարակար՝ և փերայտար ներգործական :

Խոստովանեալ գող :

Արածորական : Խոստովանեցեալ գող :

Լճեալնն ներգործական : Խոստովանելոց գող :

Արածորական : Խոստովանելի գող :

Լճեալնն Եղեալնն ներայ, ներգործական : Խոստովանող :

Արածորական : Խոստովանեցեալ լինող :

Լճեալ Խորեալ՝ յարակար՝ և փերայտար՝ ներգործական :

Խոստովանեալ :

Արածորական : Խոստովանեցեալ :

Լճեալնն ներգործական : Խոստովանելոց :

Արածորական : Խոստովանելի :

Վերջապէս ներգործականս :

Խոստովանելոյ , 'ի խոստովանիլ , խոստովանելով ,
'ի խոստովանիլն :

Աբանորականս :

Խոստովանիլոյ , 'ի խոստովանիլ , խոստովանիլով ,
'ի խոստովանիլն :

Ըստ այսմ կերպի լծորդին սակաւք ոմանք բայք հասարակք , որք ըն կասարելում ժամանակոջ եզերին 'ի շոյ , հետեւելով առաջնոյ կերպի շորորդի լծորդութե . որդոն :

Խորհիմ . խորհեցայ . խորհեալեմ . խորհեաց :

Խօսիմ , խօսեցայ . խօսեալեմ . խօսեաց :

Բարբառիմ . բարբառեցայ . բարբառեալեմ . բարբառեաց :

Խորժիմ . ախորժեցայ . ախորժեալեմ . ախորժեաց :

Արդիւնաւորիմ . արդիւնաւորեցայ . արդիւնաւորեալեմ .
արդիւնաւորեաց :

Համարիմ . համարեցայ . համարեալեմ , համարեաց :

Ղաւանիմ . զաւանեցայ . զաւանեալեմ . զաւանեաց :

Հաւանիմ . հաւանեցայ . հաւանեալեմ . հաւանեաց :

Հաշիմ . շահեցայ . շահեալեմ . շահեաց :

Ունիմ . ունեցայ . ունեալեմ . ունեաց :

Կամիմ . կամեցայ . կամեալեմ . կամեաց :

Ըսայց յետին բայս նմի , 'կյարակատարոջ , և 'կյայնա՝ որք հետեւին նմա , ոչ լինի նմեւեմ , այլ թէ ներգործական , և թէ կրաւորականն լինի նմեցեւեմ :

Վարձեալ գիտելի է , զի վերոեդեալ բայն խոստովանիմ , բազմիցս ամբողջապէս 'ի գործածի էականաւ բայիւնս այսպէս . Խոստովան լինիմ . խոստովան եղէ . խոստովան լէր . խոստովան լինիլ . և այլն :

XX

Ե՛նակ այլք բայք հասարակք, որք ըն կատարելու՛մ ժամանակոջ եղերին ՚ի այ. և լծորդին ըստ երրորդի կերպի չորրորդի լծորդու թէ, բայց ոմանքք բացառու թէք. զորս ՚ի ձեռն համառօտի լծորդու թէ յայտ առնեմք:

Ե՛նակ՝ լծորդի բայո այս՝ Նանսիմ:

Սահմանակնի եղանակի՝ Երեկայ հասարակ:

Նանսիմ, ճանսիա, ճանսի. ճանսիմք. և այլն:

Լ՛կնի ներքոջն: Նանսի, ճանսի, ճանսի. և այլն:

Լրա՛ւորակն: Նանսի, ճանսի, ճանսի. և այլն:

Լրա՛ւ հոջն: Նայ, ճար, ճաւ. ճարք, ճայք, ճանս:

Յարակն ներքոջն: Նեակեմ, ճեակեա, ճեակել. և այլն:

Լրա՛ւորակն: Նեցեակեմ, ճեցեակեա, ճեցեակել. և այլն:

Կերակն ներքոջն: Նեակել, ճեակել, ճեակել. և այլն:

Լրա՛ւորակն: Նեցեակել, ճեցեակել, ճեցեակել. և այլն:

Լ՛լառնի ներքոջն:

Նայց, ճցիա, ճցի. ճցուք, ճցելք, ճցեն, և ճցին:

Լրա՛ւորակն:

Ել: Նանսցայց, ճցիա, ճցի:

Յո: ճանսիցուք, ճցելք, ճցին:

Նրամայակնի եղանակի ներկայ հասարակ:

Ել: Նի, մի ճանսի, կամ մի ճանսիցիա. ճանսիցի, մի ճանսիցի:

Յո: ճարուք, մի ճանսիք, և մի ճանսիցելք. ճանսիցին, մի ճանսիցին:

Լ՛լառնի ներքոջն:

Ել: Նջի, և ճցին, մի ճանսիցիա. ճցի, մի ճանսիցի:

Յո: ճցուք, մի ճանսիցիմք. ճջիք, և ճցելք, մի ճանսիցելք. ճցեն, կամ ճցին, մի ճանսիցին:

Լրա՛ւորակն:

Ել: Նանսիջի, և ճցին, մի ճանսիցիա. ճցի, մի ճանսիցի:

Յո: ճանսիցուք, մի ճանսիցիմք. ճանսիջիք, կամ ճցելք, մի ճանսիցելք. ճցին, մի ճանսիցին:

Ողջութանի եղանակի՝ Վերջայ, և ապառնի հասարակ:

- Այլնիս թէ ճանախցեմ, ճանախցիս, ճանախցի. և այլն:
- Այլնիս ներքործին: Այլն՝ ճանախցիէի, ճանախցիէիր. և այլն:
- Արանորան: Այլն՝ ճանախցիէի, ճանախցիէիր. և այլն:
- Յարակիս ներքործ: Այլն՝ ճանախցեմ, ճանախցես, ճանախցի. և այլն:
- Արանորան: Այլն՝ ճանախցեմ, ճանախցես. և այլն:
- Վերակիս ներքործ: Այլն՝ ճանախցիէի, ճանախցիէիր, և այլն:
- Արանորան: Այլն՝ ճանախցիէի, ճանախցիէիր. և այլն:
- Արանորան ապառնի սորանց: Այլն՝ ճանախցեմ, և այլն:
- Այլնիս եղանակի ներջայ հարկ: Օճանախցի:
- Այլնիս ներքործան: Օճանախցի:
- Արանորան: Օճանախցի:
- Այլնիս հասարակ: Օճանախցի:
- Յարակիս արանորան: Օճանախցի:
- Արանորան ներջայ ներքործ: Օճանախցի, ճանախցի. և այլն:
- Այլնիս ներքործ: Օճանախցի:
- Արանորան: Օճանախցի:
- Այլնիս հասարակ: Օճանախցի:
- Յարակիս արանորան: Օճանախցի:
- Վերջայ ներքործ: Օճանախցի, ճանախցի, ճանախցի, ճանախցի:
- Արանորան: Օճանախցի, ճանախցի, ճանախցի, ճանախցի:

Այլնիս թէ ճանախցի, Արանորան:

Ստանախցի եղանակի՝ Վերջայ հասարակ:

Ստանախցի, ստանախցիս, ստանախցի. ստանախցի. և այլն:

- Այլնիս ներքործին: Ստանախցի, ստանախցիր, ստանախցի. և այլն:
- Արանորան: Ստանախցի, ստանախցիր. և այլն:
- Այլնիս ներքործ: Ստանախցի, ստանախցի. և այլն:
- Արանորան: Ստանախցի, ստանախցիր. և այլն:
- Յարակիս ներքործ: Ստանախցեմ, ստանախցես, ստանախցի. և այլն:
- Արանորան: Ստանախցեմ, ստանախցես. և այլն:
- Վերակիս ներքործ: Ստանախցի, ստանախցիր, ստանախցի. և այլն:
- Արանորան: Ստանախցի, ստանախցիր. և այլն:

Այլնիս ներքործան:

- Այլն: Ստանախցի, ստանախցի, ստանախցի:
- Յարակիս ստանախցի, ստանախցի, ստանախցի:

Արանորան

Արանորային :

Երգ : Սիւսանկայց, սիւսանկացիս, սիւսանկացի :
Յոգ : սիւսանկցուք, սիւսանկիցիք, սիւսանկիցին :

Հրամայանի եղանակի ներքայ հասարակ :

Երգ : Սիւսանկիք, մի սիւսանկիք, կամ մի սիւսանկիցիս .
սիւսանկիցի, մի սիւսանկիցի :

Յոգ : սիւսանկիք, կամ սիւսանկիցիք, մի սիւսանկիք, կամ
մի սիւսանկիցիք . սիւսանկիցին, մի սիւսանկիցին :

ԼՀրամանի Արտործային :

Երգ : Սիւսանկիք, կամ սիւսանկիցիս, մի սիւսանկիցիս . սիւսանկի,
մի սիւսանկիցի :

Յոգ : սիւսանկիցիք, մի սիւսանկիցիք . սիւսանկիք, կամ սիւսանկիցիք,
մի սիւսանկիցիք . սիւսանկիցին, մի սիւսանկիցին :

Արանորային :

Երգ : Սիւսանկիքիք, կամ սիւսանկացիս, մի սիւսանկիցիս,
սիւսանկացի, մի սիւսանկիցի :

Յոգ : սիւսանկիցիք, մի սիւսանկիցիք . սիւսանկիքիք, կամ
սիւսանկացիք, մի սիւսանկիցիք . սիւսանկացին,
մի սիւսանկիցին :

Բոլորային եղանակի Արտործայ, և ԼՀրամանի հասարակ :

Արանի թէ սիւսանկիցիք, սիւսանկիցիս, սիւսանկիցի . և այլն
ԼՀրամանի ներքային : Ար" սիւսանկիցիք, սիւսանկիցիք . և այլն :

Արանորային : Ար" սիւսանկիցիքիք, սիւսանկիցիքիք . և այլն
Յարակի ներքային : Ար" սիւսանկիցիք, սիւսանկիցիք . և այլն :

Արանորային : Ար" սիւսանկիցիքիք . և այլն :

Սիւսանկիքիք ներքային : Ար" սիւսանկիցիքիք, սիւսանկիցիքիք . և այլն
Արանորային : Ար" սիւսանկիցիքիք . և այլն :

Արանորային ապառանի ստորային : Ար" սիւսանկիցիքիք, սիւսանկիցիքիք . և այլն
ԼՀրամանի եղանակի ներքայ հոգի : Սիւսանկի :

ԼՀրամանի ներքային : Սիւսանկիցիքիք .
Արանորային : Սիւսանկիցիքիքիք .

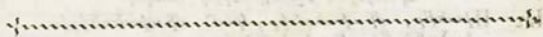
ԼՀրամանի ներքային : Սիւսանկիցիքիքիք .
Արանորային : Սիւսանկիցիքիքիքիք .

Սիւսանկիցիքիքիքիք ներքային : Սիւսանկիցիքիքիքիք .
ԼՀրամանի ներքային : Սիւսանկիցիքիքիքիք .

Արանորային : Սիւսանկիցիքիքիքիքիք .
ԼՀրամանի ներքային : Սիւսանկիցիքիքիքիքիք .

Արանորային : Սիւսանկիցիքիքիքիքիքիք .
ԼՀրամանի ներքային : Սիւսանկիցիքիքիքիքիքիք .

Վերջայն ներդրածինն : Սխաճանկելոյ , ՚ի սխաճանիւ ,
 սխաճանկել . ՚ի սխաճանիւն :
 Արածորակնն : Սխաճանկելոյ , ՚ի սխաճանիւ , սխաճանիւլ ,
 ՚ի սխաճանիւն :

Արորդ՝ Թորդի բայս այս՝ Ուսանիմ :

Աստանայանի եղանակի՝ Վերջայ՝ Հասարակ :

Ա	ուսանիմ ,	ուսանիս ,	ուսանի-
	ուսանիմք ,	ուսանիք ,	ուսանին :

Լճիք ներդրծին :	Ուսանի , ուսանիք , ուսանեք .	Կայն :
Արածորակնն :	Ուսանեի , ուսանեիք , ուսանիւք .	Կայն :
Կար ներդրծ :	Ուսայ , ուսար , ուսաւ .	ուսարք . կայն :
Արածորակնն :	Ուսանեցայ , ուսանեցար , ուսանեցաւ .	Կայն :
Պարակն ներդրծ :	Ուսեալեմ , ուսեալես , ուսեալէ .	Կայն :
Արածորակնն :	Ուսանեցեալեմ , ուսանեցեալես .	Կայն :
Վերջայն ներդրծ :	Ուսեալի , ուսեալիք , ուսեալէք .	Կայն :
Արածորակնն :	Ուսանեցեալի , ուսանեցեալիք .	Կայն :

Լճառնի՝ Վերդրծակնն :

Լճ :	Ուսայց ,	ուսցիս ,	ուսցի :
Յո՛րդ :	ուսցուք ,	ուսցիք ,	ուսցին :
		Արածորակնն :	

Լճ :	Ուսանեցայց ,	ուսցիս ,	ուսցի :
Յո՛րդ :	ուսանիցուք ,	ուսցիք ,	ուսցին :

Հրամայանի եղանակի՝ Վերջայ՝ հասարակ :

Լճ :	Ուսիք , մի ուսանիք , կամ մի ուսանիցիս .	ուսանիցի :
Յո՛րդ :	ուսարուք , կ' ուսիք , մի ուսանիք , կ' մի ուսանիցիք ,	ուսանիցին , մի ուսանիցին :

Լճառնի՝ ներդրծակնն :

Լճ :	Ուսջիք , կամ ուսցիս , մի ուսանիցիս ,	ուսցի ,
	մի ուսանիցի :	
Յո՛րդ :	Ուսցուք , մի ուսանիցիմք .	ուսջիք , կամ ուսցիք ,
	մի ուսանիցիք .	ուսցին , մի ուսանիցին :

Մասնաբան :

Եւ : Սւաննիջիւր, կամ ուսցիւ, մի սւաննիցիւ. ուսցիւ,
մի սւաննիցի :

Յո : ուսաննիցուք, մի սւաննիցիւմը. ուսաննիցիւք, նկ ուսցիւք,
մի սւաննիցիւք. ուսցիւն, մի սւաննիցիւն :

ԲՆ լամանի եղանակի Ներկայ, և ԼՂ առանի հասարակ :

Երաննի լմէ ուսաննիցիւմ, ուսաննիցիւ, ուսաննիցիւ և այլն :

ԼՂ ներ ներքոյն : Եր ուսաննիցիւ, ուսաննիցիւր. և այլն :

Մասնաբան : Եր ուսաննիցիւն, ուսաննիցիւն. և այլն :

Յարանն ներքոյն : Եր ուսաննիցիւմ, ուսաննիցիւն. և այլն :

Մասնաբան : Եր ուսաննիցիւն, ուսաննիցիւն. և այլն :

Վերանն ներքոյն : Եր ուսաննիցիւ, ուսաննիցիւր. և այլն :

Մասնաբան : Եր ուսաննիցիւ, և այլն :

Մասնաբան ապառանի ստորակց : Եր լմէ ուսաննիցիւ և զից. և այլն :

ԼՂ ներանակի եղանակի ներկայ հարկի Սւաննիւ :

ԼՂ ներանակ ներքոյն : Սւանալ գու :

Մասնաբան : Սւաննիցիւ գու :

ԼՂ առանի ներքոյն : Սւաննիցիւ գու :

Մասնաբան : Սւաննիւ գու :

Սերաննիւն ներկայ ներքոյն : Սւանու, ուսանու :

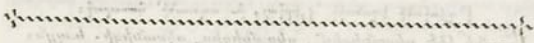
ԼՂ ներանակ ներքոյն : Սւանալ :

Մասնաբան : Սւաննիցիւ :

ԼՂ առանի ներքոյն : Սւաննիցիւ :

Մասնաբան : Սւաննիցիւ, 'ի ուսանիւ, ուսանիւլ, 'ի ուսանիւն :

Մասնաբան : Սւաննիցիւ, 'ի ուսանիւ, ուսանիւլ, 'ի ուսանիւն :

Չորրորդ խորհի բայս այս, Սկաննիւմ :

Սկաննիւմանի եղանակի Ներկայ հասարակ :

Սկաննիւմ, սկաննիւ, սկաննի :

սկաննիւմ, սկաննիւր, սկաննիւն :

ԼՂ ներ ներքոյն : Սկաննիւ, սկաննիւր, սկաննիւք. և այլն :

Մասնաբան : Սկաննիւ, սկաննիւր, սկաննիւք. և այլն :

Այլ Երբործ :	Ակոսյ, սկսար, սկսա՛ւ. սկսաք, սկսայք, սկսան :
Արածորայն :	Ակոսնեցայ, սկսանեցար, սկսանեցա՛ւ. և այլն :
Յարայր Երբործ :	Ակեալեմ, սկեալես, սկեալէ. և այլն :
Արածորայն :	Ակոսնեցեալեմ, սկոսնեցեալես. և այլն :
Պերայր Երբործ :	Ակեալէի, սկեալէիր, սկեալէք. և այլն :
Արածորայն :	Ակոսնեցեալէի, սկոսնեցեալէիր. և այլն :

Աղառնի Երբործայն :

Այլ :	Ակոսյց,	սկսեսցիս,	սկսեսցի :
Յոք :	սկսեսցուք,	սկսեսցիք,	սկսեսցին :

Արածորայն :

Այլ :	Ակոսնեցայց,	սկոսնեսցիս,	սկոսնեսցի :
Յոք :	սկոսնիցուք,	սկոսնեսցիք,	սկոսնեսցին :

Հրամայմանի եղանակի 'Աերայ' հասարայ :

Այլ : Ակիր, մի սկսանիր, կամ մի սկոսնիցիս. սկսանիցի՛ն,
մի սկոսնիցի :

Յոք : սկսարուք, մի սկոսանիք, կամ մի սկոսնիցիք.
սկոսնիցին, մի սկոսնիցին :

Աղառնի Երբործայն :

Այլ : Ակեսցիր, կամ սկսեսցիս, մի սկոսնիցիս. սկսեսցի՛ն,
մի սկոսնիցի :

Յոք : սկեսցուք, մի սկոսնիցիմք. սկեսցիք, կ' սկեսցիք,
մի սկոսնիցիք. սկեսցին, մի սկոսնիցին :

Արածորայն :

Այլ : Ակոսնիցիր, կամ սկոսնեսցիս, մի սկոսնիցիս.
սկոսնեսցի՛ն, մի սկոսնիցի :

Յոք : սկոսնիցուք, մի սկոսնիցիմք. սկոսնիցիք, կամ
սկոսնեսցիք, մի սկոսնիցիք. սկոսնեսցին, մի սկոսնիցին :

Այլմանի եղանակի 'Աերայ', և աղառնի հասարայ :

Արանի թէ սկոսնիցիմ, սկոսնիցիս, սկոսնիցի. և այլն :

Այլ Երբործ : Այլ՝ սկոսնիցէի, սկոսնիցէիր. և այլն :

Արածորայն : Այլ՝ սկոսնիցէի, սկոսնիցէիր. և այլն :

Յարայր Երբործ : Այլ՝ սկեալիցեմ, սկեալիցես. և այլն :

Արածորայն : Այլ՝ սկոսնեցեալիցեմ. և այլն :

Պերայր Երբործ : Այլ՝ սկեալիցէի, սկեալիցէիր. և այլն :

Արածորայն : Այլ՝ սկոսնեցեալիցէի, սկոսնեցեալիցէիր. և այլն :

Արածորայն աղառնի սորոսից : Այլ թէ սկոսնեցեալ եղց. և այլն :

Այլ Երբործի եղանակի Երբայ հարի : Ակոսնիլ :

ԼՂցեալ ներքործական :	կսեալ գօլ :
Սրահորական :	կսանեցեալ գօլ :
ԼՂգառնի ներքործական :	կսանեւոց գօլ :
Սրահորական :	կսանելի գօլ :
Սրահորական ներքայ ներքործ :	կսանող , սկսանողի :
ԼՂցեալ ներքործական :	կսեալ :
Սրահորական :	կսանեցեալ :
ԼՂգառնի ներքործական :	կսանելոց :
Սրահորական :	կսանելի :
Վերջայն ներքի :	կսանելոյ , 'ի սկսանիլ , սկսանելով , 'ի սկսանիլն :
Սրահորական :	կսանիլոյ , 'ի սկսանիլ , սկսանիլով , 'ի սկսանիլն :

|| ինի բայս այս երբեմն նաև [Թարց ան վանկի իւրոյ] սյալ պէս : Սիսի՛ , սիսի՛ս , սիսի՛ . սիսի՛ս , սիսի՛ս , սիսի՛ն . սիսի՛ , սիսի՛ն . և այլն :

Նինքերոյ՝ Թորդի Բայս այս , Տանիմ :

Սահմանականի եղանակի՝ 'Սերէյ' գասարակ :

Սնիմ՝ , տանիս , տանի .
 տանիմք , տանիր , տանին :

ԼՂնոր ներքործին :	Տանելի , տանելիր , տանելր . տանելուք . և այլն :
Սրահորական :	Տանեկի , տանեկիր , տանելր . և այլն :
Սրահորական :	Տարայ , տարար , տարաւ . տարաք , տարայք . տարան :
Յարակոր ներքործ :	Տարեալեմ , տարեալես , տարեալէ . և այլն :
Սրահորական :	Տարեցեալեմ , և տանեցեալեմ . և այլն :
Վերջայն ներքործ :	Տարեալէի , տարեալէիր , տարեալէր . և այլն :
Սրահորական :	Տարեցեալէի , կամ տանեցեալէի . և այլն :

ԼՂգառնի ներքործական :

Լը : Տարայց ,	տարցես ,	տարցէ :
Յո՛ր : տարցուք ,	տարցէք ,	տարցեն :

Լը : Տարեալ եղէց ,	տարցիս ,	տարցի :
Յո՛ր : տանիցուք ,	տարցիր ,	տարցին :

Նորմանականի եղանակի ներքայ՝ ներքործական :

Լը : Տար , մի տանիր , և մի տանիցես . տանիցէ՛ , մի տանիցէ՛ :

Յո՛ւ: տարեւ, մի տանիր, կամ մի տանիցեք. տանիցեն, մի տանիցեն:

Արանորայան:

Եւ: Տարեալ լէր, մի տանիր, կամ մի տանիցիս. տանիցի, մի տանիցի:

Յո՛ւ: տարեալ լերուք, մի տանիր, կամ մի տանիցիք. տանիցին, մի տանիցին:

ԼՀարանի ներքործայան:

Եւ: Տարջիւր, կ տարցեա, մի տանիցես. տարցե, մի տանիցի:

Յո՛ւ: տարցիւք, մի տանիցեմք. տարջիւք, կամ տարցեք, մի տանիցեք. տարցեն, մի տանիցեն:

Արանորայան:

Եւ: Տանիցիւր, կամ տարցիս, մի տանիցիս. տարցի, մի տանիցի:

Յո՛ւ: տանիցուք, մի տանիցիմք. տանիջիւք, կամ տարցեք, մի տանիցիք. տարցին, մի տանիցին:

Բղայանի եղանակի լերայ, եւ ԼՀարանի ներքործայան:

Եւ: Երանի թէ տանիցեմ, տանիցես, տանիցի:

Յո՛ւ: երանի թէ տանիցեմք, տանիցեք, տանիցեն:

Արանորայան:

Եւ: Երանի թէ տանիցիմ, տանիցիս, տանիցի:

Յո՛ւ: երանի թէ տանիցիմք, տանիցիք, տանիցին:

ԼՀարանի ներքործայան: Եւ: տանիցեի, տանիցեիր, տանիցեր. և այլն:

Արանորայան: Եւ: տանիցեկի, տանիցեկիր. և այլն:

Յարանի ներքործ: Եւ: տարեալիցեմ, տարեալիցես. և այլն:

Արանորայան: Եւ: տարեցեղիցեմ, կ տանեցեղիցեմ. և այլն:

Սերանի ներքործ: Եւ: տարեալիցեի, տարեալիցեիր. և այլն:

Արանորայան: Եւ: տարեցեղիցեի, կ տանեցեղիցեի. և այլն:

Արանորայան: արանի տարանի Եւ: թէ տարեցեալ եղէց, կամ տանեցեալ եղէց. և այլն:

ԼՀարանի եղանակի ներայ հոգի: Տանիւ:

ԼՀարանի ներքործայան: Տարեալ գոլ:

Արանորայան: Տարեցեալ գոլ, կամ տանեցեալ գոլ:

ԼՀարանի ներքործայան: Տանելոց գոլ:

Արանորայան: Տանելի գոլ:

Սերանի եղանակի ներայ ներքործ: Տանող, տանողի. և այլն:

ԼՀարանի ներքործայան: Տարեալ:

Արանորայան: Տարեցեալ, կամ տանեցեալ:

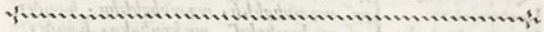
ԼՂպատանի ներքործական: Տանկերց:

Արամորական: Տանկի:

Վերջայն ներքործ: Տանկերց, ՚ի տանիւ, տանկերլ, ՚ի տանիլն:

Արամորական: Տանկերց, ՚ի տանիւ, տանիլլ, ՚ի տանիլն:

Լ, Հ աստ գիտելի է, զի բայս պս՝ ԼՂպանիճ, ըստ որում նշանակէ զՎեանիլն, է ճոյնակրական, և եղաւ ՚ի վերանդր: բայց ըստ որում նշանակէ զգգեհունը, է հասարակ, և լծարդի սմանի. սարքերու թ՛ք, ուղ ցուցցի ստորև:

Արամանայանի եղանակի Վերջայն հասարակ:

Սանիմ, ազանիս, ազանի.
ազանիմք, ազանիք, ազանին ք

ԼՂնիլոր ներքործին: Ղգանկի, ազանկիր, ազանկեր. և այլն.

Արամորական: Ղգանկէի, ազանկէիր, ազանկեր. և այլն:

Արամորական: Ղգայ, ազար, ազաւ. ազար. և այլն:

Արամորական: Ղգանկերայ, ազանկերար, ազանկերաւ. և այլն:

Յարանիլոր ներքործ: Ղգեալեմ, ազեալես, ազեալէ. և այլն:

Արամորական: Ղգանկեցեալեմ, ազանկեցեալես. և այլն:

Վերջայն ներքործ: Ղգեալէի, ազեալէիր, ազեալէր. և այլն:

Արամորական: Ղգանկեցեալէի, ազանկեցեալէիր. և այլն:

ԼՂպատանի ներքործական:

ԼԳ: Ղգայց, ազցես, ուղցէ.
ՅԳ: ազցուք, ազցէք, ազցեն ք

Արամորական:

ԼԳ: Ղգանկեցայց, ազցիս, ազցի.
ՅԳ: ազանիցուք, ազցիք, ազցին ք

Հրամայանի եղանակի Վերջայն հասարակ:

ԼԳ: Ղգիք, մի ազանիք, կամ մի ազանիցիս. ազանիցի, մի ազանիցի:

ՅԳ: ազիք, կ ազեութք, մի ազանիք, կ մի ազանիցիք. ազանիցին, մի ազանիցին:

ԼՂպատանի ներքործական:

ԼԳ: Ղգիք, կ ազցես, մի ազանիցիս. ազցի, մի ազանիցի,
ՅԳ: ազցուք, մի ազանիցիմք. ազցիք, կամ ազցէք, մի ազանիցիք. ազցեն, մի ազանիցին:

Արամորայն :

Եւ : Աղանիջիբ, կամ ազցիւ, մի աղանիցիւ . ազցի՛ ,
մի ազանիցի՛ :

Յո՛ : ազանիցուք, մի աղանիցիւք . աղանիջիք, կ՛ ազցիք,
մի ազանիցիք, ազցի՛ն, մի աղանիցին :

Ըջայնի եղանակի՛ (Երկայ), և ապտանի հասարակ :

Աղանի լծէ աղանիցիւք, աղանիցիւ, աղանիցի . և այլն :

Լնի՛ր ներքո՛ն : Ա՛ր՝ աղանիցի, աղանիցիբ, և այլն :

Արամորայն : Ա՛ր՝ աղանիցեկի, աղանիցեկիբ . և այլն :

Յարկի՛ր ներքո՛ծ : Ա՛ր՝ ազեալիցեմ, ազեալիցես . և այլն :

Արամորայն : Ա՛ր՝ ազանեցեալիցեմ . և այլն :

Վերակի՛ր ներքո՛ծ : Ա՛ր՝ ազեալիցեի, ազեալիցեիբ . և այլն :

Արամորայն : Ա՛ր՝ ազանեցեալիցի . և այլն :

Արամորայն ապտանի սորակց : Ա՛լծէ ազանեցեալ եղէց . և այլն :

Լնի՛ր ներսու՛նի եղանակի՛ ներկայ հարկ : Ա՛ղանիլ :

Լնիցեալ ներքո՛ծայն : Ա՛գեալ գոլ :

Արամորայն : Ա՛ղանեցեալ գոլ :

Լնչառանի հասարակ : Ա՛ղանելոց գոլ :

Յարկապէս կրամորայն : Ա՛ղանելի գոլ :

Վերանելու՛նի ներկայ ներքո՛ծ : Ա՛ղանող, աղանողի :

Լնիցեալ ներքո՛ծ : Ա՛գեալ :

Արամորայն : Ա՛ղանեցեալ :

Լնչառանի հասարակ : Ա՛ղանելոց :

Յարկապէս կրամորայն : Ա՛ղանելի :

Վերկայն ներքո՛ծ : Ա՛ղանելոյ, ի աղանիլ, աղանելոյ, ի աղանիլն

Արամորայն : Ա՛ղանիլոյ, ի աղանիլ, աղանիլոյ, ի աղանիլն

Եւ սայ հասարակ, որ լծորդի լն երկրորդի կերպի լոր-
րորդի լծորդուէ . որպիսի է պահասանոր բայս այս
որ հետեւի :

Սահմանականի եղանակի Ատարեալ հասարակ :

Տանեայ, ծանեար, ծանեաւ,
 ծանեաք, ծանեայք, ծանեան :

Յորակոր հոգի : Սանեալեմ, ծանեալես, ծանեալէ . և այլն :
 Վերակարոր հասարակ : Սանեալէի, ծանեալէիր, ծանեալէր . և այլն :

Ազգասնի ներգործական :

Եւ : Սանեայց, ծանիցես, ծանիցէ :
 Յոգ : ծանիցուք, ծանիցէք, ծանիցեն :

Արաւորական :

Եւ : Սանուցայց, և ծանեայց, ծանիցիս . ծանիցի :
 Յոգ : ծանիցուք, ծանիցիր, ծանիցին :

Նրամայականի եղանակի ներկայ ներգործական :

Եւ : Սանիր, մի ծանիցես . ծանիցէ, մի ծանիցէ :
 Յոգ : ծանիր, կամ ծաներուք, մի ծանիցէք . ծանիցեն :
 մի ծանիցեն :

Արաւորական :

Եւ : Սանիր, մի ծանիցիս . ծանիցի, մի ծանիցի :
 Յոգ : ծանիր, մի ծանիցիր . ծանիցին, մի ծանիցին :

Ազգասնի ներգործական :

Եւ : Սանիջիր, կամ ծանիցես, մի ծանիցես, ծանիցի,
 մի ծանիցի :
 Յոգ : ծանիցուք, մի ծանիցեմք, ծանիցիր, և ծանիցէք,
 մի ծանիցէք, ծանիցեն, մի ծանիցեն :

Արաւորական :

Եւ : Սանիջիր, կամ ծանիցիս, մի ծանիցիս . ծանիցի,
 մի ծանիցի :
 Յոգ : ծանիցուք, մի ծանիցիր . ծանիցիր, կամ ծանիցիրք,
 մի ծանիցիր . ծանիցին, մի ծանիցին :

Բղջականի եղանակի ներկայ և ազգասնի ներգործական :

Եւ : Երանի թէ ծանիցեմ, ծանիցես, ծանիցէ :
 Յոգ : Երանի թէ ծանիցեմք, ծանիցէք, ծանիցեն :

Արաւորական :

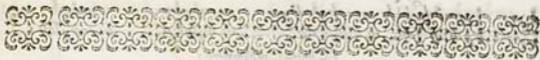
Եւ : Երանի թէ ծանիցիմ, ծանիցիս, ծանիցի :
 Յոգ : Երանի թէ ծանիցիմք, ծանիցիր, ծանիցին :

Ազգասնի

Աշխարհի քերթիքն : Այլ՝ ծանկցեի, ծանկցեիր, ծանկցեք . և այլն :
 Արամորայան : Այլ՝ ծանկցեի, ծանկցեիր, ծանկցեք . և այլն :
 Յարայի քերթիքն : Այլ՝ ծանկցեի, ծանկցեիր, ծանկցեք . և այլն :
 Վերայի քերթիքն : Այլ՝ ծանկցեի, ծանկցեիր, ծանկցեք . և այլն :
 Արամորայան ապամեծ սորոյն : Այլ՝ ծանկցեի, ծանկցեիր, ծանկցեք . և այլն :
 Աշխարհի քերթիքն : Այլ՝ ծանկցեի, ծանկցեիր, ծանկցեք . և այլն :
 Արամորայան ապամեծ սորոյն : Այլ՝ ծանկցեի, ծանկցեիր, ծանկցեք . և այլն :

Իսկ սահմանականի ներկայն, և անկատարն . աներևութի
 և ընդունելութե ներկայքն, և դերբայք սորոյն՝ ոչ են
 իսովորութե կիրառման . և ի սխառնաւորութե մի իսահա
 յին ի ներդործական բային ճանաչման : Իսկ սահմանականի
 կատարեալն կարէ մնալ հատարակ՝ ունի և եղանակ . և կարէ ի
 սխառնաւորութե կախման բային վարել ի կրտսերակա
 նոջն այսպէս, ծանեալ եղէ, կամ ծանաղեալ եղէ . և այլն :

Յաղագս Ընդդրոմէն Բայնց Ազրառաջացոյ :

Գլուխ II Երասաներորդ :

Երբործանան շահեղ ընդդրոմէն Բայնց, Ստեղծ :

Սահմանայանի Եղանակի Ենբխայ :

Եւ :
Յ+ :

Ատեմ, ուտես, ուտոկ,
ուտեմք, ուտէք, ուտեն :

Անցեալ անխորտար :

Եւ :
Յ+ :

Ուտեի, ուտելիք, ուտեր,
ուտեաք, ուտելիք, ուտելին :

Անցեալ Կորարեալ :

Եւ :
Յ+ :

Կերի, կերեր, կկեր,
կերաք, կերիք, կ կերաք, կերին, կ կերան :

Անցեալ յարտարար :

Եւ :
Յ+ :

Կերեալեմ, կերեալես, կերեալէ,
կերեալքեմք, կերեալքէք, կերեալքեն :

Անցեալ քերայարար :

Եւ :
Յ+ :

Կերեալեի, կերեալելիք, կերեալեր,
կերեալքեաք, կերեալքէք, կերեալքելին :

Ապամնի :

Եւ :
Յ+ :

Կերից, կ կերայց, կերիցես, կերիցէ,
կերիցուք, կերիցէք, կերիցեն :

Հրամայանի Եղանակի Ենբխայ :

Եւ :
Յ+ :

Կեր, մի ուտեր, կ մի ուտիցես. ուտիցէ, մի ուտիցէ,
կերէք, մի ուտէք, կամ մի ուտիցէք. ուտիցեն,
մի ուտիցեն :

Ապամնի :

Եւ :
Յ+ :

Կերիջեր, կամ կերիցես, մի ուտիցես. կերիցէ,
մի ուտիցէ :

Յ+ :

կերիցումք, մի ուտիցեմք. կերիջէք, կամ կերիցէք,
մի ուտիցէք. կերիցեն, մի ուտիցեն :

Րշտի մանի եղանակի ներկայ՝ և ապամանի :

Եւ :	Երանի թէ ուտիցեմ,	ուտիցես,	ուտիցէ :
Յո :	Երանի թէ ուտիցեմք,	ուտիցէք,	ուտիցեն :

Անցեալ անկապար :

Եւ :	Երանի թէ ուտիցել,	ուտիցելիր,	ուտիցել :
Յո :	Երանի թէ ուտիցէաք,	ուտիցէիք,	ուտիցէին :

Անցեալ կապարեալ և յարակապար :

Եւ :	Երանի թէ կերեալիցեմ,	կերեալիցես,	կերեալիցէ :
Յո :	Եր՝ կերեալքիցեմք,	կերեալքիցէք,	կերեալքիցեն :

Անցեալ գերակապար :

Եւ :	Երանի թէ կերեալիցելի,	կերեալիցելիր,	կերեալիցելի :
Յո :	Եր՝ կերեալքիցէաք,	կերեալքիցէիք,	կերեալքիցէին :

Փոխելով զերանին ՚ի եմէ, Ստորակապարն նոյն է ընդ ըշտի մանին :

Անտեալի եղանակի ներկայ : Ուտել :

Անցեալ : Սերեալ գոլ :

Ապամանի : Ուտելոց գոլ :

Րարուանելի մանի ներկայ : Ուտող, ուտողի, և այլն :

Անցեալ : Սերեալ :

Ապամանի : Ուտելոց :

Վերջայ : Ուտելոյ, իյուտել, ուտելով, իյուտելն :

Արտաբանան շտի թորուէ նոյնոյ բայի :

Սոցմանակի եղանակի ներկայ :

Եւ :	Ատիմ,	ուտիս,	ուտի :
Յո :	Ատիմք,	ուտիք,	ուտին :

Անցեալ անկապար :

Եւ :	Ուտելի,	ուտելիր,	ուտելի :
Յո :	Ուտելաք,	ուտելիք,	ուտելին :

Անցեալ կապարեալ :

Եւ :	Ուտեցայ,	ուտեցար,	ուտեցաւ :
Յո :	ուտեցաք,	ուտեցայք,	ուտեցան :

Անցեալ յարակապար :

Եւ :	Ուտեցեալեմ,	ուտեցեալես,	ուտեցեալէ :
Յո :	ուտեցեալքեմք,	ուտեցեալքէք,	ուտեցեալքեն :

Անցեալ

Անցեալ փերայաբար :

Եւ : Ուտեցեալէի, ուտեցեալէիր, ուտեցեալէր :
Յոք : ուտեցեալքէաք, ուտեցեալքէիր, ուտեցեալքէին :

Ապառնի :

Եւ : Ուտեցայց, կերելցես, կերելցի :
Յոք : ուտիցուք, կերելցիք, կերելցին :

Հրամայանի եղանակի ներկայ :

Եւ : Ուտիր, մի ուտիր, և մի ուտիցես, ուտիցի, մի ուտիցի :
Յոք : ուտեցարուք, մի ուտիք, կամ մի ուտիցիք. ուտիցին, մի ուտիցին :

Ապառնի :

Եւ : Ուտիցիր, կամ կերելցես, մի ուտիցես. կերելցի,
մի ուտիցի :
Յոք : ուտիցուք, մի ուտիցիմք. ուտիցիք, կամ կերելցիք,
մի ուտիցիք. կերելցին, մի ուտիցին :

Ընթանի եղանակի ներկայ և ապառնի :

Եւ : Երանի թէ ուտիցիմ, ուտիցես, ուտիցի :
Յոք : երանի թէ ուտիցիմք, ուտիցիք, ուտիցին :

Անցեալ անխորտակ և յարայաբար :

Եւ : Երանի թէ ուտիցեէի, ուտիցեէիր, ուտիցիւր :
Յոք : երանի թէ ուտիցեէաք, ուտիցեէիր, ուտիցեէին :

Անցեալ խորտակ և յարայաբար :

Եւ : Երանի թէ ուտեցեալիցեմ, ուտեցեալիցես,
ուտեցեալիցի :
Յոք : Երանի թէ ուտեցեալքիցիմք, ուտեցեալքիցեք,
ուտեցեալքիցին :

Անցեալ փերայաբար :

Եւ : Երանի թէ ուտեցեալիցեի, ուտեցեալիցեիր :
ուտեցեալիցեր :
Յոք : Երանի թէ ուտեցեալքիցիաք, ուտեցեալքիցիր,
ուտեցեալքիցին :

Փոխելով զհրանին 'ի էլիէ, Ստորանցանն նոյն է ընդ ընթանին
բայ 'իսպասանանն :

Ապառնի Ստորանցանին :

Եւ : Եթէ ուտեցեալ եղէց, ուտեցեալ եղիցես,
ուտեցեալ եղիցի :

Յո՛ւ: Էթէ ուտեցեալք Էղիցուք, ուտեցեալք Էղիցեք,
ուտեցեալք Էղիցին:

Լճե՛րտա՛նի եղանակն ներկայ: Ուտե՛լ:

Լճե՛ցեա՛լ: Ուտեցեալ զո՛ւ:

Լճա՛ռանի: Ուտե՛լի գո՛ւ:

Րնո՛րանե՛լտա՛նի ներկայ: Ուտեցեալ լինա՛ղ:

Րնո՛րանե՛լտա՛նի անցեալ: Ուտեցեալ:

Լճա՛ռանի: Ուտե՛լի, կամ՝ կեր՛լի:

Պե՛րքայ: Ուտե՛լց, իյուտե՛լ, ուտե՛լով, իյուտե՛ն:

XX

Ներդրճանն շատիչ լորտո՛նի բայն, Լճանել:

Սո՛մանա՛նի եղանակն ներկայ:

Լճ: **Ս**ո՛ման, առնես, առնե՛:

Յո՛ւ: **Ս**ո՛մանք, առնե՛ք, առնե՛ն:

Լճե՛ցեալ լճնա՛ր:

Լճ: Լճնե՛լի, առնե՛լիք, առնե՛ր:

Յո՛ւ: առնե՛աք, առնե՛լիք, առնե՛ին:

Լճե՛ցեալ կարա՛րեալ:

Լճ: Լճրա՛րի, արարե՛ր, արարե՛:

Յո՛ւ: արարա՛ք, արարե՛լք, արարե՛ին:

Լճե՛ցեալ Յարա՛նարար:

Լճ: Լճրա՛րեալե՛մ, արարեալես, արարեալե՛:

Յո՛ւ: արարեալքե՛մք, արարեալքե՛ք, արարեալքե՛ն:

Լճե՛ցեալ Պե՛րակարար:

Լճ: Լճրա՛րեալե՛ի, արարեալե՛լիք, արարեալե՛ր:

Յո՛ւ: արարեալքե՛աք, արարեալքե՛լիք, արարեալքե՛ին:

Լճա՛ռանի:

Լճ: Լճրա՛րից, արասցե՛ս, արասցե՛:

Յո՛ւ: արասցու՛ք, արասցե՛ք, արասցե՛ն:

Նրանայանի եղանակն ներկայ:

Լճ: Լճո՛ւ, մի՛ առնե՛ք, հի՛ մի՛ առնիցես, առնիցե՛, մի՛ առնիցե՛,

Յո՛ւ: արարե՛ք, մի՛ առնե՛ք, կամ՝ մի՛ առնիցե՛ք. առնիցե՛ն,
մի՛ առնիցե՛ն:

Լճ

Աղափայտ :

Եւ : Արասցիւր, կամ արասցես, մի առնիցես : արասցէ,
մի առնիցէ :

Յոգ : արասցիւր, մի առնիցեմք : արասցիւր, կամ արասցէք,
մի առնիցէք : արասցեն, մի առնիցեն :

Աղափայտ եղանակի ներքայ, և աղափայտ :

Եւ : Արանի թէ առնիցեմ, առնիցես, առնիցէ :

Յոգ : Երանի թէ առնիցեմք, առնիցէք, առնիցեն :

Աղափայտ անխորհրդ :

Եւ : Արանի թէ առնիցեի, առնիցելիւր, առնիցեր :

Յոգ : Երանի թէ առնիցեաք, առնիցէք, առնիցէին :

Աղափայտ անխորհրդ, և յարանապարհ :

Եւ : Արանի թէ արարեալիցեմ, արարեալիցես,
արարեալիցէ :

Յոգ : Երանի թէ արարեալիցեմք, արարեալիցէք,
արարեալիցեն :

Աղափայտ անխորհրդ :

Եւ : Արանի թէ արարեալիցեի, արարեալիցելիւր :

Յոգ : Երանի թէ արարեալիցեաք, արարեալիցէք,
արարեալիցէին :

Պոփոխութիւն գերանիս 'ի ելնի, Սորոսիցափայտն նոյն է ընդ ընթացիսն :

Աղափայտ եղանակի ներքայ : Առնել :

Աղափայտ : Արարեալ դող :

Աղափայտ : Առնելոց դող :

Աղափայտ եղանակի ներքայ : Առնող, կամ արարող :

Աղափայտ : Արարեալ :

Աղափայտ : Առնելոց :

Վերջայ : Առնելոյ, 'ի առնել, առնելով, 'ի առնելն :

Արանափայտն շատից Սորոսափայտն նոյնոյ բայն :

Աղափայտ եղանակի ներքայ :

Եւ : Առնիմ, առնիս, առնի :

Յոգ : Առնիմք, առնիք, առնին :

Անցեալ անգարար :

Եւ : Առնեէի, առնեէիր, առնիւր :
 Յոք : առնեէաք, առնեէիք, առնեէին :

Անցեալ հարարեալ :

Եւ : Արարայ, արարար, արարաւ :
 Յոք : արարեցաք, արարայք, արարան :

Անցեալ Յարահարար :

Եւ : Արարեցեալեմ, արարեցեալես, արարեցեալէ :
 Յոք : արարեցեալքեմք, արարեցեալքէք, արարեցեալքեն :

Անցեալ Ղեբահարար :

Եւ : Արարեցեալի, արարեցեալիր, արարեցեալիւր :
 Յոք : արարեցեալիք, արարեցեալիք, արարեցեալիին :

Ապառնի :

Եւ : Արարեցայց, ի արարայց, արասցիս, արասցի :
 Յոք : արարիցուք, ի առնիցուք, արասցէք, արասցին :

Հրամայանի եղանակի ներկայ :

Եւ : Արարիր, կամ առնիր, մի առնիր, ի մի առնիցիս,
 առնիցի, մի առնիցի :
 Յոք : Արարեցարուք, կամ առնեցարուք, մի առնիք, կամ
 մի առնիցիք. առնիցին, մի առնիցին :

Ապառնի :

Եւ : Արարիցիր, ի առնիցիր, եւ ի արասցիս, մի առնիցիս.
 արասցի, մի առնիցի :
 Յոք : արարիցուք, ի առնիցուք. մի առնիցիմք. առնիցիք, ի
 արասցիք, մի առնիցիք. արասցին, մի առնիցին :

Քցյանի եղանակի ներկայ, հարարանի :

Եւ : Երանի թէ առնիցիմ, առնիցիս, առնիցի :
 Յոք : Երանի թէ առնիցիմք, առնիցիք, առնիցին :

Անցեալ անգարար :

Եւ : Երանի թէ առնիցեէի, առնիցեէիր, առնիցիւր :
 Յոք : Երանի թէ առնիցեէաք, առնիցեէիք, առնիցեէին :

Անցեալ հարարեալ, եւ յարահարար :

Եւ : Երանի թէ արարեցեալիցեմ, արարեցեալիցես,
 արարեցեալիցէ :
 Յոք : Երանի թէ արարեցեալիցեմք, արարեցեալիցէք,
 արարեցեալիցեն :

Լնչեալ վերայստար:

Եւ: Երանի թէ արարեցեալ իցիկ, արարեցեալ իցիկը,
 Զոք: Երանի թէ արարեցեալ բիցի աք, արարեցեալ բիցիկք,
 արարեցեալ բիցիկն:

Փիւտիւղ զերանին 'ի եմե, Ստորայնայնն նոյն է ընդ ըշխմանին՝
 Բայ 'ի յապահանայն:

Լնչառնի ստորայնայնին:

Եւ: Եթէ արարեցեալ եղէց, արարեցեալ եղիցիս,
 արարեցեալ եղիցի:
 Զոք: Եթէ արարեցեալ բ եղիցուք, արարեցեալ բ եղիցիք,
 արարեցեալ բ եղիցին:

Լնչերևոսի եղանակի ներկայ: Ընսիւ:
 Լնչեալ: Ըրարեցեալ գոլ:
 Լնչառնի: Ընսիւ գոլ:
 Ստորանիւթնի ներկայ: Ըրարեցեալ լինող:
 Լնչեալ: Ըրարեցեալ:
 Լնչառնի: Ընսիւ:
 Գերեջայ: Ընսիւց, 'իյառնիւ, առնիւղ, 'իյառնիւ:

XX

'Երբործարան յաւիղ թորդառնե Բայն' Տալ:

Ստորայնայնի եղանակի ներկայ:

Եւ: **S** Ըս, անա, ասյ:
 Զոք: տաւք, ասյք, ասն:

Լնչեալ անասոր:

Եւ: Տայի, ասյիք, ասյր-
 Զոք: ասյաք, ասյիք, ասյին:

Լնչեալ նորայնալ:

Եւ: Կառ, Կառք, Կառ-
 Զոք: Կառք, Կառք, Կառն:

Լնչեալ յարայնայն:

Եւ: Տո՛ւեալք, տո՛ւեալք, տո՛ւեալք:
 Զոք: տո՛ւեալքեմք, տո՛ւեալքեք, տո՛ւեալքեն:

Անցեալ գերանարար :

1,2: Տո՛ւեալէի, տո՛ւեալէիր : տո՛ւեալեր :
{3}+ : տո՛ւեալէաք, տո՛ւեալէիք, տո՛ւեալէին :

Ազատնի :

1,2: Տայ, և տայից, տայես, տայէ :
{3}+ : տայուք, տայիք, տայեն :

Հրամայանի եղանակի ներքայ :

1,2: Տո՛ւք, մի տար, և մի տայցես : տայցէ, մի տայցէ :
{3}+ : տուք, մի տայք, և մի տայցեք : տայցեն, մի տայցեն :

Ազատնի :

1,2: Տաջիք, և տայցես, մի տայցես : տայցէ, մի տայցէ :
{3}+ : տայուք, մի տայցեմք : տայիք, և տայցէք, մի տայցէք :
տայեն, մի տայցեն :

Ընդանի եղանակի ներքայ և ազատնի :

1,2: Երանի թէ տայցեմ, տայցես, տայցէ :
{3}+ : երանի թէ տայցեմք, տայցիք, տայցեն :

Անցեալ անդարար :

1,2: Երանի թէ տայցի, տայցիք, տայցէք :
{3}+ : երանի թէ տայցեաք, տայցիք, տայցէին :

Անցեալ կարգեալ և յարակատար : ~~XXXXXXXXXX~~

1,2: Երանի թէ տո՛ւեալիցեմ, տո՛ւեալիցես, տո՛ւեալիցէ :
{3}+ : երանի թէ տո՛ւեալիցեմք, տո՛ւեալիցիք, տո՛ւեալիցեն :

Անցեալ գերանարար :

1,2: Եր'' տո՛ւեալիցի, տո՛ւեալիցիր, տո՛ւեալիցէր :
{3}+ : եր'' տո՛ւեալիցեաք, տո՛ւեալիցիք, տո՛ւեալիցին :

Վերջելով շերանին 'ի եմէ, սորոհեցանն ինչն է ընդ ընթացմանն :

Անդրանի եղանակի ներքայ : Տաւ :

Անցեալ : Տո՛ւեալ գոլ :

Ազատնի : Տալոց գոլ :

Ընդանի եղանակի ներքայ : Տո՛ւող, տո՛ւողի :

Անցեալ : Տո՛ւեալ :

Ազատնի : Տալոց :

Վերջելով : Տալոյ, 'ի տալ, տալով, 'ի տալն :

Արամբարան շահիչ թորդաւիէ հոյնոյ Բայի :

Արամբարանի եղանակի Վերջոյ :

Եւ :	S ունիւմ ,	տունիս ,	տունի :
Յո :		տունիմք ,	տունիք ,

Անցեալ անկարար :

Եւ :	Տունեկի ,	տունեկիր ,	տունիւք :
Յո :	տունեկաք ,	տունեկիք ,	տունեկին :

Անցեալ արարեալ :

Եւ :	Տունայ ,	տունար ,	տունաւ :	
Յո :	տունաք ,	ի տունեցաք ,	տունայք ,	տունան :

Անցեալ յարակարար :

Եւ :	Տունեցեալեմ ,	տունեցեալես ,	տունեցեալէ :
Յո :	տունեցեալքեմք ,	տունեցեալքեք ,	տունեցեալքեն :

Անցեալ փերակարար :

Եւ :	Տունեցեալէի ,	տունեցեալէիր ,	տունեցեալէք :
Յո :	տունեցեալքեաք ,	տունեցեալքեիք ,	տունեցեալքին :

Ապարանի :

Եւ :	Տունայց ,	տացիս ,	տացի :
Յո :	տունիցուք ,	տացիք ,	տացին :

Հրամայանի եղանակի ներջոյ :

Եւ :	Տունիք ,	մի տունիք ,	ի մի տունիցիս .	տունիցի ,	մի տունիցի :
Յո :	տունարուք ,	մի տունիք ,	կամ մի տունիցիք .	տունիցին :	մի տունիցին :

Ապարանի :

Եւ :	Տունիջիք ,	ի տացին ,	մի տունիցիս .	տացի ,	մի տունիցի :		
Յո :	տունիցուք ,	մի տունիցիմք .	տունիջիք ,	կամ տացիք ,	մի տունիցիք .	տացին ,	մի տունիցին :

Արամբարանի եղանակի ներջոյ , և ապարանի :

Եւ :	Երանի թէ տունիցիմ ,	տունիցիս ,	տունիցի :
Յո :	երանի թէ տունիցիմք ,	տունիցիք ,	տունիցին :

Անցեալ անկարար :

Եւ :	Երանի թէ տունիցեկի ,	տունիցեկիր ,	տունիցիւք :
Յո :	երանի թէ տունիցեկաք ,	տունիցեկիք ,	տունիցեկին :

Լնչնալ կարարեալ, և յարտադար :

Եւ : Երանի՞ թէ Տո՛ւեցեալիցեմ , տո՛ւեցեալիցեա ,
տո՛ւեցեալիցե :
Յո՛ր : Երանի՞ թէ տո՛ւեցեալքիցեմք , տո՛ւեցեալքիցեք ,
տո՛ւեցեալքիցեն :

Լնչնալ փերտադար :

Եւ : Երանի՞ թէ տո՛ւեցեալիցի , տո՛ւեցեալիցիք :
տո՛ւեցեալիցիք :
Յո՛ր : Երանի՞ թէ տո՛ւեցեալքիցեաք , տո՛ւեցեալքիցեք ,
տո՛ւեցեալքիցեն :

Փո՛ղեւըլ շերտին 'ի եմե , Սորտոյտանն նոյն է ընդ ըշտանին
Բայ իյարտանոյն :

Լնչառնի սորտոյտանին :

Եւ : Եթէ տո՛ւեցեալ եղեց , տո՛ւեցեալ եղիցիս ,
տո՛ւեցեալ եղիցի :
Յո՛ր : Եթէ տո՛ւեցեալք եզիցուք , տո՛ւեցեալք եղիցիք ,
տո՛ւեցեալք եղիցեն :

Լնչերևութի եղանակն ներկայ : Տո՛ւիլ :

Լնչնալ : Տո՛ւեցեալ դո՛ւ :

Լնչառնի : Տալի դո՛ւ :

Րնչառնելութի ներկայ : Տո՛ւեցեալ լինող :

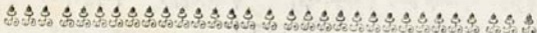
Լնչնալ : Տո՛ւեցեալ :

Լնչառնի : Տալի :

Ղերբոյ : Տո՛ւիլոյ , 'ի տո՛ւիլ , տո՛ւիլոյ , 'ի տո՛ւիլն :

Սոյց գիտելի է , զի բայս սյս՝ բայ 'իկատարեալ , և յա
պատանի ժամանակաց՝ իյոյլ մնացեալ՝ էականա՛ն բայի՛ն
բարեգունապէս լինիլ կարէ կրանորական . որգոնս :
Տո՛ւեալ լինիմ , արմեալ լինիս . և այլն :

Ներքործանն շատիչ լծորդունն Բային, Վսեւ:

Սահմանախնի եղանակի ներկայ:

Եւ:	Ա Եւս,	դնես,	դնէ:
Յո:		դնեմք,	դնեն:

Լնցեալ անխորհուր:

Եւ:	Վսեի,	դնելը,	դնելը:
Յո:	դնեաք,	դնելք,	դնելին:

Լնցեալ նախորեալ:

Եւ:	Եդի,	եղեր,	եղ:
Յո:	եդաք,	եղիք,	եղին:

Լնցեալ յորակապար:

Եւ:	Եդեալեմ,	եղեալես,	եղեալէ:
Յո:	եդեալքեմք,	եղեալքեք,	եղեալքեն:

Լնցեալ գերակապար:

Եւ:	Եդեալի,	եղեալիը,	եղեալը:
Յո:	եդեալքեաք,	եղեալքիք,	եղեալքիին:

Լնցառնի:

Եւ:	Եդից,	դիցես,	դիցէ:
Յո:	դիցաք,	դիցեք,	դիցեն:

Տրամայախնի եղանակի ներկայ:

Եւ:	Վեր,	մի դներ,	ի մի դնիցես.	դնիցէ,	մի դնիցէ:
Յո:	դեր,	մի դներք,	ի մի դնիցեք.	դնիցեն,	մի դնիցեն:

Լնցառնի:

Եւ:	Վերջիք,	կամ դիցես,	մի դնիցես.	դիցէ,	մի դնիցէ:
Յո:	դիցաք,	մի դնիցեմք.	դիջիք,	կամ դիցէք,	մի դնիցեք.
		դիցեն,	մի դնիցեն:		

Վշխնի եղանակի ներկայ, և ապառնի:

Եւ:	Երանի թէ դնիցեմ,	դնիցես,	դնիցէ:
Յո:	երանի թէ դնիցեմք,	դնիցեք,	դնիցեն:

Լնցեալ անխորհուր:

Եւ:	Երանի թէ դնիցի,	դնիցիը,	դնիցիը:
			Յո:

3-դ, Երանի՞թի դնիցեալք, դնիցեիք, դնիցեին :

Անցեալ յարահարար :

Եւ Եր" եղեալիցեմ, եղեալիցես, եղեալիցի :

3-դ, Եր" եղեալքիցեմք, եղեալքիցեք, եղեալքիցեն :

Անցեալ գերահարար :

Եւ Եր" եղեալիցեի, եղեալիցեիր, եղեալիցեր :

3-դ, Եր" եղեալքիցեաք, եղեալքիցեիք, եղեալքիցեին :

Փոխելով շերտին 'ի ինէ, Սորոյնյանն նոյն է ընդ ընյանին :

Աներևութի եղանակի ներխայ, Ղանեւ :

Անցեալ : Եղեալ գող :

Անպատի, Ղանեւց գող :

Բարանելութի ներխայ, Ղնաղ, գնաղի :

Անցեալ : Եղեալ :

Անպատի : Ղանեւց :

Ղերբայ, Ղանելոյ, 'ի գնեւ, գնելով, 'ի դնելն :

Սրահարանն շահից թորութի նոյնոյ թայի :

Սոյնանակի եղանակի ներխայ :

Եւ 3-դ, Ղնիմ, դնիս, դնի :
դնիմք, դնիք, դնին :

Անցեալ անհարար :

Եւ 3-դ, Ղնեհի, դնեհիր, դնիւր :
դնեհաք, դնեհիք, դնեհին :

Անցեալ հարարեալ :

Եւ 3-դ, Եղայ, եղար, եղաւ :
եղաք, կ'եղեալք եղաք, եղայք, եղան :

Անցեալ յարահարար :

Եւ 3-դ, Ղրեցեալեմ, գրեցեալես, գրեցեալէ :
գրեցեալքեմք, գրեցեալքեք, գրեցեալքեն :

Անցեալ գերահարար :

Եւ 3-դ, Ղրեցեալեի, գրեցեալեիր, գրեցեալեր :
գրեցեալքեաք, գրեցեալքեիք, գրեցեալքեին :

Աղագանի:

Եւ: Եւրայց, գեցես, գեցե:
 Յո: գնիցուք, գեցեք, գեցին:

Հրամայանի եղանակի ներկայ:

Եւ: Ղանիք, մի գնիր. կամ մի գնիրցես. գնիրցի, մի գնիրցին:
 Յո: Էդարուք, մի գնիր, կամ մի գնիրցեք. գնիրցին,
 մի գնիրցին:

Աղագանի:

Եւ: Ղանիջիր, կամ գեցես, մի գնիրցես. գեցի, մի գնիրցի:
 Յո: գնիրցուք, մի գնիրցիմք. գնիրցեք, կամ գեցեք,
 մի գնիրցեք, գեցին, մի գնիրցին:

Րշխմանի եղանակի ներկայ, և աղագանի:

Եւ: Երանի թէ գնիրցիմ, գնիրցես, գնիրցի:
 Յո: Երանի թէ գնիրցիմք, գնիրցեք, գնիրցին:

Անցեալ անիտար:

Եւ: Երանի թէ գնիրցեկի, գնիրցեկիր, գնիրցես:
 Յո: Երանի թէ գնիրցեկաք, գնիրցեկեք, գնիրցեկին:

Անցեալ անիտարեալ և յարմար:

Եւ: Երանի թէ գրեցեալիցեմ, գրեցեալիցես,
 գրեցեալիցի:
 Յո: Երանի թէ գրեցեալիցեմք, գրեցեալիցեք,
 գրեցեալիցին:

Անցեալ անիտար:

Եւ: Երանի թէ գրեցեալիցեի, գրեցեալիցիիր
 գրեցեալիցեր:
 Յո: Երանի թէ գրեցեալիցեաք, գրեցեալիցեիք,
 գրեցեալիցին:

(Ի)նկեալ անիտանի 'ե եմե, (Խորանցանն նոյն է ընդ Րշխմանին
 Բայ իյաղագանայն:

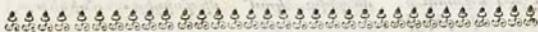
Աղագանի սորախցանանի:

Եւ: Եթէ գրեցեալ եղէց, գրեցեալ եղիցիա,
 գրեցեալ եղիցի:
 Յո: Եթէ գրեցեալք եղիցուք, գրեցեալք եղիցեք,
 գրեցեալք եղիցին:

Անցեալ անիտանի եղանակի ներկայ: Ղանիւ:

Անցեալ: Ղրեցեալ գու:

ԼՂառանի: Ղանկլի դոլ:
 Ղերթանելունի ներխայ: Ղրեցեալ Լինոլ:
 ԼՂեցեալ: Ղրեցեալ:
 ԼՂառանի: Ղանկլի:
 Ղերթայ: Ղանիլայ, ղնիլ, ղնիլով, ղնիլն:

Հեանին լծորդութիք Ղեղբրականաց արտուղեաց
 բայից:

Լծորդունի բայն Ղեղբականի ընդմիջեցողի և արտադրոյ:
 ՀՅառնեմ:

Սահմանականի եղանակի ներխայ:

ԼՂ: **Յ**առնեմ, յառնես, յառնէ:
 Յո: յառնեմք, յառնէք, յառնեն:

ԼՂեցեալ անխոր:

ԼՂ: Յառնելի, յառնելիր, յառնէր:
 Յո: յառնէաք, յառնէիք, յառնէին:

ԼՂեցեալ փորարեալ:

ԼՂ: Յարեայ, յարեար, յարեալ:
 Յո: յարեաք, յարեայք, յարեան:

ԼՂեցեալ յարախոր:

ԼՂ: Յարուցեալեմ, յարուցեալես, յարուցեալէ:
 Յո: յարուցեալքեմք, յարուցեալքէք, յարուցեալքեն:

ԼՂեցեալ փերախոր:

ԼՂ: Յարուցեալելի, յարուցեալելիր, յարուցեալէր:
 Յո: յարուցեալքէաք, յարուցեալքէիք, յարուցեալքէին:

ԼՂառանի:

ԼՂ: Յարեայց, յարիցես, յարիցէ:
 Յո: յարիցոք, յարիցէք, յարիցեն:

Հրամայականի եղանակի ներխայ:

ԼՂ: ԼՂի, մի յառնելը, կամ մի յառնիցես. յառնիցէ,
 սր յառնիցէ:
 Յո: արիք, մի յառնէք, կամ մի յառնիցէք. յառնիցեն,
 մի յառնիցեն:

Ազգասնի:

Եւ: Յարիցիւր, կամ յարիցես, մի՛ յառնիցես. յարիցէ՛,
մի՛ յառնիցէ՛:

Յոգ: յարիցումք, մի՛ յառնիցեմք. յարիցիւք, կամ յարիցէ՛ք,
մի՛ յառնիցէք. յարիցէ՛ն, մի՛ յառնիցէն:

Ընթանի եղանակի ներկայ և սպասնի:

Եւ: Երանի՛ թէ յառնիցեմ, յառնիցես, յառնիցէ՛:

Յոգ: Երանի՛ թէ յառնիցեմք, յառնիցէք, յառնիցէն:

Անցեալ անխորար:

Եւ: Եր՞ յառնիցէի, յառնիցէիր, յառնիցէր:

Յոգ: Եր՞ յառնիցէաք, յառնիցէիք, յառնիցէին:

Անցեալ խորարեալ և յարախորար:

Եւ: Երանի՛ թէ յարուցեալիցեմ, յարուցեալիցես,
յարուցեալիցէ՛:

Յոգ: Երանի՛ թէ յարուցեալքիցեմք, յարուցեալքիցէք:
յարուցեալքիցէն:

Անցեալ գերախորար:

Եւ: Երանի՛ թէ յարուցեալիցէի, յարուցեալիցէիր,
յարուցեալիցէր:

Յոգ: Երանի՛ թէ յարուցեալքիցէաք, յարուցեալքիցէիք,
յարուցեալքիցէին:

Դիտելով զերանին 'ի եմէ, սպորախցականն նոյն է ընդ ընթանին՝
Բաց 'իսպասանսոյն:

Ազգասնի սպորախցականին:

Եւ: Եթէ յարուցեալ եղից, յարուցեալ եղիցիս,
յարուցեալ եղիցի:

Յոգ: Եթէ յարուցեալք եղիցուք, յարուցեալք եղիցիք,
յարուցեալք եղիցին:

Ընթերևանի եղանակի ներկայ: Յառնել:

Անցեալ: Յարուցեալ գու:

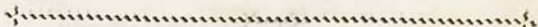
Ազգասնի: Յառնելոց գու:

Ընթանելու է ներկայ: Յառնող:

Անցեալ: Յարուցեալ:

Ազգասնի: Յառնելոց:

Դիտելոյ: Յառնելք, 'իսպանել, յառնելով, 'իսպանելս:

Թորոթաւնի Բայնն Ղըլուսիանի ներգործաներպի և ապրոտըտոյ՝
Պատմ :

Սահմանանի եղանակն ներխայ :

Եւ :	Պ ատմ,	գաս,	գայ :
Յո :		գամք,	գան :

Լընցեալ անխորտ :

Եւ :	Պայե,	գայեր,	գայր :
Յո :	գայաք,	գայեք,	գային :

Լընցեալ խորտեալ :

Եւ :	Եկի,	եկիր,	եկն :
Յո :	եկաք,	եկեք,	եկին :

Լընցեալ յորտչորտ :

Եւ :	Եկեալեմ,	եկեալես,	եկեալէ :
Յո :	եկեալքեմք,	եկեալքեք,	եկեալքեն :

Լընցեալ գերանորտ :

Եւ :	Եկեալէի,	եկեալիք,	եկեալք :
Յո :	եկեալքեաք,	եկեալքեք,	եկեալքին :

Լըպանի :

Եւ :	Եկեց,	եկեսցես,	եկեսցէ :
Յո :	եկեսցուք,	եկեսցեք,	եկեսցեն :

Հրամայանի եղանակն ներխայ :

Եւ :	Եկ, մի գար, կամ մի գայցես.	գայցէ, մի գայցէ :
Յո :	եկայք, կամ եկէք, մի գայք, կամ մի գայցէք.	գայցեն, մի գայցեն :

Լըպանի :

Եւ :	Եկեօջիւր, կամ եկեսցես,	մի գայցես.	եկեսցէ,
Յո :	մի գայցէ :	եկեսցուք, մի գայցեմք.	եկեօջիւք, կամ եկեսցէք.
	մի գայցէք.	եկեսցեն, մի գայցեն :	

Րըլուսիանի եղանակն ներխայ և ապանի :

Եւ :	Երանի թէ գայցեմ,	գայցես,	գայցէ :
Յո :	երանի թէ գայցեմք,	գայցեք,	գայցեն :

Լը

Անգեալ անխորար :

Եւ : Երանն թէ գայցէի, գայցէիր, գայցէր :
 Յո : Երանն թէ գայցէաք, գայցէիք, գայցէին :

Անգեալ հորորեալ և յարմարար :

Եւ : Երանն թէ եկեալիցեմ, եկեալիցես, եկեալիցի :
 Յո : Երանն թէ եկեալքիցեմք, եկեալքիցեք, եկեալքիցեն :

Անգեալ փերմարար :

Եւ : Երանն թէ եկեալիցի, եկեալիցիր, եկեալիցի :
 Յո : Երանն թէ եկեալքիցեսք, եկեալքիցեք, եկեալքիցեն :

Սորորայանն հերետի ընդմանն՝ բայ իյոպառանայն :

Ազարանի սորորայանի :

Եւ : Եթէ եկեալ եղից, եկեալ եղիցիս, եկեալ եղիցիս :
 Յո : Եթէ եկեալք եղիցուք, եկեալք եղիցիք,
 եկեալք եղիցին :

Աներևոտնի եղանակի ներխայ : Ղաալ :

Անգեալ : Եկեալ գող :

Ազարանի : Ղապոց գող :

Բարանելոտնի ներխայ : Եկող :

Անգեալ : Եկեալ :

Ազարանի : Ղապոց :

Ղերբայ : Ղապոց, ի գալ - գալալ, ի գալն :

Ի ծորոտն բայն Չեւտայանի ընդմաներոյն ևսորորադան՝ Երթամ :

Սոմանայանի եղանակի ներխայ :

Եւ : Երթամ, երթաս, երթայ :
 Յո : Երթամք, երթայք, երթան :

Անգեալ անխորար :

Եւ : Երթայի, երթայիր, երթայր :
 Յո : Երթայաք, երթայիք, երթային :

Անգեալ հորորեալ :

Եւ : Չոպայ, չոպար, չոպալ :
 Յո : չոպաք, չոպայք, չոպան :

Ան

Անցեալ յարևմտար :

Եւ : Երթեալեմ , երթեալես , երթեալէ :
 Յո : երթեալքեմք , երթեալքեք , երթեալքեն :

Անցեալ փերևարար :

Եւ : Երթեալէի , երթեալէիր , երթեալէր :
 Յո : երթեալքեաք , երթեալքեիք , երթեալքեին :

Ապառնի :

Եւ : Երթայց , երթիցես , երթիցէ :
 Յո : երթիցաք , երթիցեք , երթիցեն :

Հրամայանի եղանակի ներջայ :

Եւ : Երթ, մի երթար , կամ մի երթայցես . երթայցէ ,
 մի երթայցէ :

Յո : երթայք , մի երթայք , կամ մի երթայցեք .
 երթայցեն , մի երթայցեն :

Ապառնի :

Եւ : Երթիջիր , կամ երթիցես , մի երթայցես .
 երթիցէ , մի երթայցէ :

Յո : երթիցաք , մի երթայցեմք . երթիջիք , կամ
 երթիցեք , մի երթայցեք . երթիցեն , մի երթայցեն :

Ղշանի եղանակի ներջայ , և ապառնի :

Եւ : Երանի՞ թէ երթայցեմ , երթայցես , երթայցէ :
 Յո : երանի՞ թէ երթայցեմք , երթայցեք , երթայցեն :

Անցեալ անարար :

Եւ : Երանի՞ թէ երթայցիի , երթայցիիր , երթայցիր :
 Յո : երանի՞ թէ երթայցեաք , երթայցեիր , երթայցին :

Անցեալ արարեալ և յարևմտար :

Եւ : Երանի՞ թէ երթեալիցեմ , երթեալիցես ,
 երթեալիցէ :

Յո : երանի՞ թէ երթեալքիցեմք , երթեալքիցեք ,
 երթեալքիցեն :

Անցեալ փերևարար :

Եւ : Երանի՞ թէ երթեալիցիի , երթեալիցիիր ,
 երթեալիցիր :

Յո : երանի՞ թէ երթեալքիցեաք , երթեալքիցիիք ,
 երթեալքիցին :

Սորոբայանն հեղեղի ընթացինն՝ Բայ Իյապառնայն :

ԼՂտանն սորոբայանին :

Եւ : Եթէ երթեալ եղեց, երթեալ եղեցես :

Յո : Եթէ երթեալք եղեցուք, երթեալք եղեցինք :

ԼՂերևանի եղանակի ներայ : Երթալ :

ԼՂեղեալ : Երթեալ գող :

ԼՂտանն : Երթալոց գող :

Ինքանեղեղ ներայ : Երթալ :

ԼՂեղեալ : Երթեալ :

ԼՂտանն : Երթալոց :

Գներայ : Երթալոց, յերթալ, երթալով, յերթալն :

Յաղագս լծորդանէն լայնի Սամաստորդ :

Գլուխ Երկոսասաներորդ :

Եղայ բայս գողով պակասաւոր, Ելուցանէ զպակասութի իւր Ի ներգործակերպ լեզբականէ բային՝ Սեղանէն, որ է բայ ամաղձ պատկանող առ նախկին կերպն առաջնոյ լծորդութե՛ն :
նրպէս :

Սահմանանի եղանակի ներայ :

Եւ : Սեղանէմ, մեղանէե, մեղանէ :

Յո : Սեղանէմք, մեղանէք, մեղանէնք :

ԼՂեղեալ անսորդ :

Եւ : Սեղանէի, մեղանէիր, մեղանէր :

Յո : մեղանէաք, մեղանէիք, մեղանէինք :

ԼՂեղեալ հարսեալ :

Եւ : Սեղայ, մեղար, մեղա :

Յո : մեղաք, մեղայք, մեղան :

ԼՂ

Լեւոնալ յարակապար :

Եւ : Սեղուցեալեմ, մեղուցեալես, մեղուցեալէ :
 Յ+ : մեղուցեալքեմք, մեղուցեալքէք, մեղուցեալքեն :

Լեւոնալ փերակապար :

Եւ : Սեղուցեալեի, մեղուցեալելը, մեղուցեալելի :
 Յ+ : մեղուցեալքէաք, մեղուցեալքէիք, մեղուցեալքէին :

Լլղառնի :

Եւ : Սեղայց, մեղանչեացես, մեղանչեացէ :
 Յ+ : մեղիցուք, մեղանչեացէք, մեղանչեացեն :

Հրամայանի ելանալի ներխայ :

Եւ : Սեղիւր, մի մեղանչեր, կամ մի մեղիցես. մեղիցէ,
 մի մեղիցէ :
 Յ+ : մեղարուք, մի մեղանչէք, կամ մի մեղիցէք.
 մեղիցեն, մի մեղիցեն :

Լլղառնի :

Եւ : Սեղիջլը, կամ մեղանչեացես, մի մեղիցես.
 մեղանչեացէ, մի մեղիցէ :
 Յ+ : մեղիցումք, մի մեղիցումք. մեղիջլք, կ' մեղանչեացէք,
 մի մեղիցէք. մեղանչեացեն, մի մեղիցեն :

Ելլանի ելանալի ներխայ և աղառնի :

Եւ : Երանի թէ մեղիցեմ, մեղիցես, մեղիցէ :
 Յ+ : երանի թէ մեղիցեմք, մեղիցէք, մեղիցեն :

Լեւոնալ անկապար :

Եւ : Երանի թէ մեղիցելի, մեղիցելը, մեղիցէր :
 Յ+ : երանի թէ մեղիցէաք, մեղիցէլք, մեղիցէին :

Լեւոնալ արարեալ, և յարակապար :

Եւ : Երանի թէ մեղուցեալիցեմ, մեղուցեալիցես,
 մեղուցեալիցէ :
 Յ+ : երանի թէ մեղուցեալիցեմք, մեղուցեալիցէք,
 մեղուցեալիցեն :

Լեւոնալ փերակապար :

Եւ : Երանի թէ մեղուցեալիցելի, մեղուցեալիցելը,
 մեղուցեալիցէր :
 Յ+ : երանի թէ մեղուցեալիցէաք, մեղուցեալիցէիք,
 մեղուցեալիցէին :

Ստորագրանքն հետևի ընթանին՝ Բայ 'իյապատանոցն:

ԼՂդառնի ստորագրանքն:

Եւ: Եթէ մեղուցեալ եղէց, մեղուցեալ եղիցիս,
 մեղուցեալ եղիցի:
 Յո՛ր: Եթէ մեղուցեալք եղիցուք, մեղուցեալք եղիցիք,
 մեղուցեալք եղիցին:

ԼՂներևոռնի եղանակի ներկայ: Ս'եղանչեւ:

ԼՂնչեալ: Ս'եղուցեալ դու:

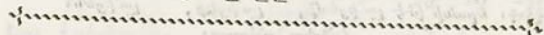
ԼՂդառնի: Ս'եղանչելոց դու:

Ստորագրանքն հետևի ներկայ: Ս'եղանչող, մեղանչողի:

ԼՂնչեալ: Ս'եղուցեալ:

ԼՂդառնի: Ս'եղանչելոց:

Ղեբբայ: Ս'եղանչելոց, 'ի մեղանչել, մեղանչելով,
 'ի մեղանչելն:

Ս'այ բայս ներդործական՝ դուով սրահասար՝ լցուցանէ՛ զսրահասուածի իւր 'ններդործականէ՛ բայէն՝
 Լե՛մ - սրդոն:

Սերբործանապէս:

Սահմանագրանի եղանակի ներկայ:

Եւ: Լ սեմ,
 Յո՛ր: Լ սեմք,
 Լեւ,
 Լեք,
 Լե:

ԼՂնչեալ Ս'նիարդ:

Եւ: Լ սեի,
 Յո՛ր: Լ սեաք,
 Լեիւր,
 Լեիք,
 Լեքի:

ԼՂնչեալ Ս'սարբեալ:

Եւ: Լ ուայ,
 Յո՛ր: Լ ուաք,
 Լուար,
 Լուայք,
 Լուաւ:

ԼՂնչեալ Յարախորդ:

Եւ: Լ ուեալեմ,
 Յո՛ր: Լ ուեալքեմք,
 Լուեալեւ,
 Լուեալքեք,
 Լուեալէ:

ԼՂ-

ԼՂԵՆԵՆԻ ՂԵՐԱՆՈՒՄԱՐ :

ԼՂԵՆԻ ԼՂԵՆԵՆԻ, ԼՂԵՆԵՆԻԻՐ, ԼՂԵՆԵՆԻՐ,
 ՅԻՎԻ ԼՂԵՆԵՆԻՔԻՄՔ, ԼՂԵՆԵՆԻՔԻՔ, ԼՂԵՆԵՆԻՔԻՆՆ

ԼՂԵՆԵՆԻ :

ԼՂԵՆԻ ԼՂԵՆԵՆԻ, ԼՂԵՆԵՆԻ, ԼՂԵՆԵՆԻ,
 ՅԻՎԻ ԼՂԵՆԵՆԻՔԻ, ԼՂԵՆԵՆԻՔԻ, ԼՂԵՆԵՆԻՔԻՆՆ

ՆԵՐՈՒՄԱՆԻ ԵՂԱՆՈՒՄԻՆԻ ՆԵՐՈՒՄ :

ԼՂԵՆԻ ԼՂԵՆԻ, մի ԼՂԵՆԻ, ԼՂԵՆԻ ԼՂԵՆԻՔԻՆՆ, ԼՂԵՆԻՔԻ, մի ԼՂԵՆԻՔԻՆՆ,
 ՅԻՎԻ ԼՂԵՆԻՔԻՎՔ, մի ԼՂԵՆԻՔԻՎՔ, ԼՂԵՆԻՔԻՎՔ, ԼՂԵՆԻՔԻՆՆ, մի ԼՂԵՆԻՔԻՆՆ

ԼՂԵՆԵՆԻ :

ԼՂԵՆԻ ԼՂԵՆԻՔԻՎՔ, ԼՂԵՆԻՔԻՎՔ, մի ԼՂԵՆԻՔԻՎՔ, ԼՂԵՆԻՔԻՎՔ, մի ԼՂԵՆԻՔԻՎՔ,
 ՅԻՎԻ ԼՂԵՆԻՔԻՎՔ, մի ԼՂԵՆԻՔԻՎՔ, ԼՂԵՆԻՔԻՎՔ, ԼՂԵՆԻՔԻՎՔ, ԼՂԵՆԻՔԻՎՔ,
 մի ԼՂԵՆԻՔԻՎՔ, ԼՂԵՆԻՔԻՎՔ, մի ԼՂԵՆԻՔԻՎՔ

ԼՂԵՆԵՆԻ ԵՂԱՆՈՒՄԻՆԻ ՆԵՐՈՒՄ, ԵՂԱՆՈՒՄ :

ԼՂԵՆԻ ԼՂԵՆԻՔԻՎՔ, ԼՂԵՆԻՔԻՎՔ, ԼՂԵՆԻՔԻՎՔ,
 ՅԻՎԻ ԼՂԵՆԻՔԻՎՔ, ԼՂԵՆԻՔԻՎՔ, ԼՂԵՆԻՔԻՎՔ

ԼՂԵՆԵՆԻ ՆԵՐՈՒՄԱՐ :

ԼՂԵՆԻ ԼՂԵՆԻՔԻՎՔ, ԼՂԵՆԻՔԻՎՔ, ԼՂԵՆԻՔԻՎՔ,
 ՅԻՎԻ ԼՂԵՆԻՔԻՎՔ, ԼՂԵՆԻՔԻՎՔ, ԼՂԵՆԻՔԻՎՔ

ԼՂԵՆԵՆԻ ԵՂԱՆՈՒՄԻՆԻ ԵՂԱՆՈՒՄԱՐ :

ԼՂԵՆԻ ԼՂԵՆԻՔԻՎՔ, ԼՂԵՆԻՔԻՎՔ, ԼՂԵՆԻՔԻՎՔ,
 ՅԻՎԻ ԼՂԵՆԻՔԻՎՔ, ԼՂԵՆԻՔԻՎՔ, ԼՂԵՆԻՔԻՎՔ

ԼՂԵՆԵՆԻ ՎԵՐԱՆՈՒՄԱՐ :

ԼՂԵՆԻ ԼՂԵՆԻՔԻՎՔ, ԼՂԵՆԻՔԻՎՔ, ԼՂԵՆԻՔԻՎՔ,
 ՅԻՎԻ ԼՂԵՆԻՔԻՎՔ, ԼՂԵՆԻՔԻՎՔ, ԼՂԵՆԻՔԻՎՔ

ՍԵՆՈՒՄԱՆԻ ԵՂԱՆՈՒՄԻՆԻ ՆԵՐՈՒՄ :

ԼՂԵՆԵՆԻՔԻՎՔ ԵՂԱՆՈՒՄԻՆԻ ՆԵՐՈՒՄ : ԼՂԵՆԻ

ԼՂԵՆԵՆԻՔԻՎՔ ԵՂԱՆՈՒՄԻՆԻ ՆԵՐՈՒՄ : ԼՂԵՆԻ

ԼՂԵՆԵՆԻՔԻՎՔ ԵՂԱՆՈՒՄԻՆԻ ՆԵՐՈՒՄ : ԼՂԵՆԻ

ԼՂԵՆԵՆԻՔԻՎՔ ԵՂԱՆՈՒՄԻՆԻ ՆԵՐՈՒՄ : ԼՂԵՆԻ

ԼՂԵՆԵՆԻՔԻՎՔ ԵՂԱՆՈՒՄԻՆԻ ՆԵՐՈՒՄ : ԼՂԵՆԻ

ԼՂԵՆԵՆԻՔԻՎՔ ԵՂԱՆՈՒՄԻՆԻ ՆԵՐՈՒՄ : ԼՂԵՆԻ

ԼՂԵՆԵՆԻՔԻՎՔ ԵՂԱՆՈՒՄԻՆԻ ՆԵՐՈՒՄ : ԼՂԵՆԻ, ԼՂԵՆԻ, ԼՂԵՆԻ

Աբանդոնիան շահել թորտուկն նշնայ բայի :

Անճանականի եղանակն ներկայ :

Եւ : Ի սիմ, լիս, լի :
Յո : Ի սիմք, լիք, լին :

Անցեալ անխարս :

Եւ : Ի սեկի, լեկելը, լիւր,
Յո : Լեկաք, լեկեք, լեկին :

Անցեալ փառարեալ :

Եւ : Ի սեցայ, լեցար, լեցաւ :
Յո : Լեցաք, լեցայք, լեցան :

Անցեալ յարսխարս :

Եւ : Ի սեցեալեմ, լեցեալես, լեցեալի :
Յո : Լեցեալքեմք, լեցեալքեք, լեցեալքին :

Անցեալ փերսխարս :

Եւ : Ի սեցեալելի, լեցեալելիք, լեցեալելիք :
Յո : Լեցեալքեայք, լեցեալքեայք, լեցեալքեային :

Ապանի :

Եւ : Ի սեցայց, լեցցիս, լեցցիս :
Յո : Լեցցաք, լեցցեք, լեցցին :

Հրամայանի եղանակն ներկայ :

Եւ : Ի սիր, մի լիր, համ մի լուրիցիս, լուրցի, մի լուրիցի :
Յո : Լեցարուք, մի լիրք, համ մի լուրցեք, լուրցին, մի լուրցին :

Ապանի :

Եւ : Ի սիրը, համ լեցցին, մի լուրցիս, լեցցի, մի լուրցի :
Յո : Լիցուք, մի լուրցիմք, լիցուք, և լեցցեք, մի լուրցեք, լեցցին, մի լուրցին :

Թշնանի եղանակն ներկայ և ապանի :

Եւ : Երանի թէ լուրցիմ, լուրցիս, լուրցի :
Յո : Երանի թէ լուրցիմք, լուրցեք, լուրցին :

Անցեալ անխարս :

Եւ : Երանի թէ լուրցեկի, լուրցեկիք, լուրցիւք :
Յո : Երանի թէ լուրցեկաք, լուրցեկեք, լուրցեկին :

Անցեալ փորձեալն եւ յարմարար :

Եւ : Երանի՞ թէ լսեցեալիցեմ , լսեցեալիցես ,
 լսեցեալիցէ :
 Յո : Երանի՞ թէ լսեցեալքիցեմք , լսեցեալքիցէք ,
 լսեցեալքիցեն :

Անցեալ փորձարար :

Եւ : Երանի՞ թէ լսեցեալիցէի , լսեցեալիցէիր ,
 լսեցեալիցէր :
 Յո : Երանի՞ թէ լսեցեալքիցէաք , լսեցեալքիցէէք ,
 լսեցեալքիցէին :

Սորոգանքսնն հետեւի ըշխմանն՝ բայ ՚ի յապահանայն :

Ապառնի սորոգանքսնն :

Եւ : Եթէ լսեցեալ եղէց , լսեցեալ եղիցիս ,
 լսեցեալ եղիցի :
 Յո : Եթէ լսեցեալք եղիցուք , լսեցեալք եղիցէք ,
 լսեցեալք եղիցին :

Անցեալնն ինչն եղանակի ներքայ : | սիւ :

Անցեալ : | սեցեալ գող :

Ապառնի : | սեղի գող :

Ինչորնն ինչն ներքայ : | սեցեալ լինող :

Անցեալ : | սեցեալ :

Ապառնի : | սեղի :

Գնորդայ : | սիւլ , ՚ի սիւլ , սիւլ , ՚ի սիւլն :

Րի բայս ներգործական՝ գողալ պահասաւոր՝ լցուցանէ զպահասութիւն իւր ՚ի ներգործականէ բայէն՝ ՚ի մղեմ . որդոն :

Սերգործութեանս :

Սահմանակնն եղանակի ներքայ :

Եւ : Ըմպեմ , ըմպես , ըմպէ ,
 Յո : Ըմպեմք , ըմպէք , ըմպեն :

Անցեալ անիտարար :

Եւ : Ըմպէի , ըմպէիր , ըմպէր :
 Յո : Ըմպէին :

Յո :

Յո՛ւ: ըմպեաք, ըմպելիք, ըմպելին:

Եւ: Ըրբի, արբեր, էարբ:
Յո՛ւ: արբաք, արբիք, արբին:

Ընդեալ հասարեալ:
Ընդեալ Յարսիտար:

Եւ: Ըրբեալեմ, արբեալես, արբեալէ:
Յո՛ւ: արբեալքեմք, արբեալքէք, արբեալքեն:

Ընդեալ Վերսիտար:

Եւ: Ըրբեալի, արբեալիք, արբեալիք:
Յո՛ւ: արբեալքեաք, արբեալքէք, արբեալքէն:

Ըզառնի:

Եւ: Ըրբից, արբցես, արբցէ:
Յո՛ւ: արբցաք, արբցէք, արբցեն:

Հրամայանի եղանակի ներկայ:

Եւ: Ըրբ, մի ըմպեր, կամ մի ըմպիցես. ըմպիցէ,
մի ըմպիցէ:

Յո՛ւ: արբէք, մի ըմպէք, կամ մի ըմպիցէք. ըմպիցեն,
մի ըմպիցեն:

Ըզառնի:

Եւ: Ըրբջիք, կամ արբցես, մի ըմպիցես. արբցէ,
մի ըմպիցէ:

Յո՛ւ: արբցո՛ք, մի ըմպիցեմք. արբջիք, կամ արբցէք,
մի ըմպիցէք. արբցեն, մի ըմպիցեն:

Վերսիտի եղանակի ներկայ, Լազառնի:

Եւ: Երանի թէ ըմպիցեմ, ըմպիցես, ըմպիցէ:
Յո՛ւ: Երանի թէ ըմպիցեմք, ըմպիցէք, ըմպիցեն:

Ընդեալ անիտար:

Եւ: Երանի թէ ըմպիցի, ըմպիցիք, ըմպիցիր:
Յո՛ւ: Երանի թէ ըմպիցեաք, ըմպիցիք, ըմպիցին:

Ընդեալ հասարեալ, Լ Երսիտար:

Եւ: Երանի թէ արբեալիցեմ, արբեալիցես,
արբեալիցէ:

Յո՛ւ: Եր՞ արբեալքիցեմք, արբեալքիցէք, արբեալքիցեն:

Ընդեալ փերսիտար:

Եւ: Եր՞ արբեալիցի, արբեալիցիր, արբեալիցիր:
Յո՛ւ: Եր՞ արբեալքիցեաք, արբեալքիցէք, արբեալքիցին:

Ստորախցանանն հետեանի ընտանին :

Լճերեւոտնի եղանակի ներքայ : Րճակել :

Լճնցեալ : Լճբեալ գող :

Լճդառնի : Րճակելոց գող :

Րճարանելոտնի ներքայ : Րճիգող :

Լճնցեալ : Լճբեալ :

Լճդառնի : Րճակելոց :

Րճերբայ : Րճակելոց, իյլմակել, ըմպելով, իյլմակելն :

Արանարանապէս :

Սահմանականի եղանակի ներքայ :

Եւ : Արբիմ, արբիս, արբի :
 Եւ : Արբիմք, արբիք, արբին :

Լճնցեալ անխորար :

Եւ : Արբեկի, արբեկիր, արբիր :
 Եւ : Արբեկաք, արբեկիք, արբեկին :

Լճնցեալ արարեալ :

Եւ : Արբայ, արբար, արբալ :
 Եւ : Արբաք, արբայք, արբան :

Լճնցեալ յարանարար :

Եւ : Րճակեցեալեմ, ըմպեցեալէս, ըմպեցեալէ :
 Եւ : ըմպեցեալքեմք, ըմպեցեալքեք, ըմպեցեալքեն :

Լճնցեալ քերանարար :

Եւ : Րճակեցեալէի, ըմպեցեալէիր, ըմպեցեալէր :
 Եւ : ըմպեցեալքեաք, ըմպեցեալքեք, ըմպեցեալքեին :

Լճդառնի :

Եւ : Արբայց, արբցիս, արբցի :
 Եւ : ըմպելցաք, արբցիք, արբցին :

Հրամայանի եղանակի ներքայ :

Եւ : Արբիր, միարբիր, Կ միարբիցիս. արբիցն, միարբիցի :
 Եւ : արբերոսք, միարբիք, կամ միարբիցեք. արբիցն,
 միարբիցին :

Լճդառնի :

Եւ : Արբիջիք, Կ արբցիս. միարբիցիս. արբցն, միարբիցի :
 Եւ : արբիցոսք, միարբիցիմք. արբիջիք, կամ արբցեք,
 միարբիցեք. արբցին, միարբիցին :

Ընթացանքի եղանակի ներքայ՝ և ազատանքի :

Եւ : Երանին թէ արբելցիմ , արբելցես , արբելցի :
 Յո՛ր : Երանին թէ արբելցեմք , արբելցեք , արբելցին :

Ընդեալ անխորար :

Եւ : Երանին թէ արբելցեալի , արբելցեալիք , արբելցիւր :
 Յո՛ր : Երանին թէ արբելցեալք , արբելցեալք , արբելցեալին :

Ընդեալ անխորար և յարանխորար :

Եւ : Եր՞ ըմպեցեալիցեմ , ըմպեցեալիցես , ըմպեցեալիցի :
 Յո՛ր : Եր՞ ըմպեցեալիցեմք , ըմպեցեալիցեք , ըմպեցեալիցին :

Ընդեալ փերանխորար :

Եւ : Եր՞ ըմպեցեալիցեալի , ըմպեցեալիցեալիք , ըմպեցեալիցիւր :
 Յո՛ր : Եր՞ ըմպեցեալիցեալք , ըմպեցեալիցեալք , ըմպեցեալիցին :

Խորանջանն հետեւի ընթացանքն՝ բայ յայտառուոյն :

Ազատանքի արորանջանին :

Եւ : Եթէ ըմպեցեալ եղէց , ըմպեցեալ եղիցես ,
 ըմպեցեալ եղիցի :

Յո՛ր : Եթէ ըմպեցեալք եղիցուք , ըմպեցեալք եղիցեք ,
 ըմպեցեալք եղիցին :

Ընթացանքի եղանակի ներքայ : Ըրբել :

Ընդեալ : Ըմպեցեալ դու :

Ազատանքի : Ըմպելի դու :

Ընթացանքի եղանակի ներքայ : Ըմպեցեալ լինող :

Ընդեալ : Ըմպեցեալ :

Ազատանքի : Ըմպելի , ըմպելոյ :

Գերբայ : Ըրբելոյ , յարբել , արբելուլ , յարբելն :

Եւ՛ ասան գիտելի է , զի ՚իսմին՝ ըզձականի ներկայն , և որք
 Տեառնն նմին կարեն վարիլ նաև այսպէս . ըմպելն , ըմպելոյ ,
 և այլն : առ ՚իզգուշութի , զի մի զարբեանալն նշանակիցէ : թէ
 պէտ արբենամ բայի ըզձականն՝ արբենայցեմ լինի :

( ) Ինչպէ՛ս | Ժողովուրդեց Գրայեւոյ Բայեց | Նախնայ :

Բ՛ անխմ բայս , որ ՚իմէջ բայից էականոց է առ-
 բող՛ և լցուցանէ զօրակասութիս նոցին , լծորդի
 այսպէս :

Սահմանադրանքի եղանակի ներկայ

1,2: 1) զանիմ, եղանիս, եղանիս
 3) 2) եղանիմք, եղանիք, եղանինս

Այդեալ անխորտար :

1,2: 1) զանելի, եղանելիք, եղանելք, ի եղանելիք
 3) 2) եղանելաք, եղանելիք, եղանելինս

Այդեալ խորտարեալ :

1,2: 1) զէ, եղէք, եղէ
 3) 2) եղաք, եղաք, կամ եղէք, եղինս

Այդեալ յարանխորտար :

1,2: 1) զեալեմ, եղեալես, եղեալէ
 3) 2) եղեալեմք, եղեալեք, եղեալեինս

Այդեալ փերանխորտար :

1,2: 1) զեալելի, եղեալելիք, եղեալելիք
 3) 2) եղեալելաք, եղեալելիք, եղեալելինս

Այդառնի :

1,2: 1) զից, եղիցես, եղիցի
 3) 2) եղիցաք, եղիցեք, եղիցինս

Հրահանգանքի եղանակի ներկայ

1,2: 1) զանիք, մի եղանիք, կամ մի եղանիցիս, եղանիցի
 3) 2) եղեքուք, մի եղանիք, կամ մի եղանիցեք, եղանիցինս

Այդառնի :

1,2: 1) զիցիք, ի եղիցիս, մի եղանիցիս, եղիցի, մի եղանիցիս
 3) 2) եղիցաք, մի եղանիցիմք, եղիցիք, կամ եղիցեք, մի եղանիցիք, եղիցինս, մի եղանիցինս

Սահմանադրանքի եղանակի ներկայ և ազատնի :

1,2: 1) զանիցիք, եղանիցիս, եղանիցիս, եղանիցի
 3) 2) եղանիցիք, եղանիցիք, եղանիցիք, եղանիցինս

Այդեալ անխորտար :

1,2: 1) զանիցեի, եղանիցելիք, եղանիցեր, ի եղանիցելիք
 3) 2) եր՝ եղանիցեաք, եղանիցելիք, եղանիցեինս

Այդեալ խորտարեալ և յարանխորտար :

1,2: 1) զեալիցեմ, եղեալիցես, եղեալիցէ
 3) 2) եր՝ եղեալիցեմք, եղեալիցեք, եղեալիցեինս

Այդեալ

Անցեալ գերակատար :

Եւ յարանի թէ եղեալիցելի, եղեալիցելի, եղեալիցելի :
Եւ եր' եղեալքիցեաք, եղեալքիցելիք, եղեալքիցելին :

Ստորոյնայանն ներսի ըղխանինն՝ Բայ 'իյապտուանն :

Ապտանի ստորոյնայանին :

Եւ յթէ եղեալ լիցիմ, եղեալ լիցիս, եղեալ լիցի :
Եւ եթէ եղեալք լիցուք, եղեալք լիցելք, եղեալք լիցին :

Աներևտանի եղանակն ներկայ : Եղանակ :
Անցեալ : Եղեալ գոլ :
Ապտանի : Եղանակաց գոլ, կամ եղանակի գոլ :
Ինքանիւնն ներկայ : Եղանակ :
Անցեալ : Եղեալ :
Ապտանի : Եղանակաց, կամ եղանակի :
Գերեայ : Եղանակը, 'իյեղանակ, եղանակալ, 'իյեղանակի :

Ընիմ բայս էական՝ գոլով սրակասաւոր, լցուցանե
զգրականութի իւր 'իբայնն' եղանիմ . և լծորդի
այսպէս :

Ստիմանայանի եղանակն ներկայ :

Եւ յիմ ինիմ լինիս, լինի :
Եւ յիմ լինիմք, լինիք, լինին :

Անցեալ անկատար :

Եւ յիմ ինեի, լինելիք, լինելք, 'ի լինիւք :
Եւ յիմ լինեաք, լինելիք, լինելին :

Անցեալ կատարեալ :

Եւ յիմ յիլէ, եղեք, եղև :
Եւ յիմ եղաք, եղէք, եղևն :

Անցեալ արակատար :

Եւ յիմ յեալեմ, լեալես, լեալէ :
Եւ յիմ լեալքեմք, լեալքէք, լեալքեն :

Անցեալ գերակատար :

Եւ յիմ յեալի, լեալիք, լեալք :
Եւ յիմ լեալքեաք, լեալքիք, լեալքիին :

Աշգրտանի :

Եւ : Լիցիմ , լիցիս , լիցի
 Յո : լիցուք , կամ լիցիմք , լիցիք , լիցին :

Հրահայտանի եղանակի ներքայ :

Եւ : Լիք , մի լինիք , կամ մի լինիցիս . լինիցի , մի լինիցի :
 Յո : լիքուք , մի լինիք , կամ մի լինիցիք . լինիցին , մի լինիցին :

Աշգրտանի :

Եւ : Լիջիք , կամ լիցիս , մի լինիցիս . լիցի , մի լինիցի :
 Յո : լիցուք , մի լինիցիմք , լիջիք , կամ լիցիք , մի լինիցիք .
 լիցին , մի լինիցին :

Րշտանի եղանակի 'Լիքի' և ապտանի :

Եւ : Լքանի թէ լինիցիմ , լինիցիս , լինիցի :
 Յո : Եքանի թէ լինիցիմք , լինիցիք , լինիցին :

Աշտեալ անբարար :

Եւ : Լքանի թէ լինիցիկ , լինիցիկք , լինիցիկ , կ' լինիցիկք :
 Յո : Եքանի թէ լինիցիկք , լինիցիկք , լինիցիկին :

Աշտեալ քարարեալ և յարտարար :

Եւ : Լքանի թէ լեալիցեմ , լեալիցես , լեալիցի :
 Յո : Եքանի թէ լեալիցեմք , լեալիցեք , լեալիցեն :

Աշտեալ փերտարար :

Եւ : Լքանի թէ լեալիցիկ , լեալիցիկք , լեալիցիք :
 Յո : Եքանի թէ լեալիցիկք , լեալիցիկք , լեալիցիկին :

Ստորանշտանն հեռուի ըշտանին՝ Բայ 'Եյապտանայն' :

Աշգրտանի ստորանշտանին :

Եւ : Լթէ լեալ եղից , լեալ եղիցիս , լեալ եղիցի :
 Յո : Լթէ լեալք եղիցուք , լեալք եղիցիք , լեալք եղիցին :

Աշտեալի եղանակի ներքայ : Լ լինիլ :

Աշտեալ : Լ Եալ գոլ :

Աշգրտանի : Լ ինեւոյ գոլ , կամ լինեւի գոլ :

Րոբոանեւոն ներքայ : Լ ինող , լինողի . կայլն :

Աշտեալ : Լ Եալ :

Աշգրտանի : Լ ինեւոյ , կամ լինեւի :

Պեքեայն : Լ ինեւոյ , 'ի լինիլ , լինեւոլ , 'ի լինիլն :

Պմ բայս էական՝ գօլով պակաստ՝ որ՝ լցուցանէ գոթա-
կասուի իւր յոմանս եղանակս 'ի բայէն Վշտնի՛, և
յոմանս՝ 'ի բայէն Վշտնի՛. և լծորդի սյսպէս:

Սահմանումն եղանակն ներկայ:

Եւ: Պոմ՝ գոս, գոյ:
Յո: գամբ, գոբ, գոն:

Լճնեալ անխորտ:

Եւ: Պոյն, գոյնր, գոյր:
Յո: գոյաբ, գոյնբ, գոյնն:

Լճնեալ արարեալ:

Եւ: Եղէ, եղեր, եղև:
Յո: եղաբ, եղեբ, եղեն:

Լճնեալ յարտարար:

Եւ: Եղեալեմ, եղեալես, եղեալէ:
Յո: եղեալեմբ, եղեալեմբ, եղեալեմն:

Լճնեալ գերարար:

Եւ: Եղեալեի, եղեալելր, եղեալեր:
Յո: եղեալեմբ, եղեալեմբ, եղեալեմն:

Լճասուն:

Եւ: Եղեց, եղցես, եղցի:
Յո: եղցոբ, եղցեբ, եղցեն:

Հոմայումն եղանակն ներկայ:

Եւ: Լէր, մի լնիր, կամ մի լնիցես. լնիցի, մի լնիցի:
Յո: լերոբ, մի լնիբ, և մի լնիցեբ. լնիցեն, մի լնիցեն:

Լճասուն:

Եւ: Լիցեր, կամ լցես, մի լնիցես. լցի, մի լնիցի:
Յո: լցոբ, մի լնիցեբ. լցեբ, կամ լցեբ, մի լնիցեբ:
լցեն, մի լնիցեն:

Ըրայումն եղանակն ներկայ՝ և ողասուն:

Եւ: Երանի լծէ գուցեմ, գուցես, գուցէ:
Յո: երանի լծէ գուցեմբ, գուցեբ, գուցեն:

Լ՛նցեալ անխարար :

Եւ : Երանի՞թէ գուցէի, գուցէիր, գուցեր :
Յո՛ր : երանի՞թէ գուցէաք, գուցէիք, գուցէին :

Լ՛նցեալ Կարաբեալ և յարախարար :

Եւ : Երանի՞թէ եղեալիցեմ, եղեալիցես. եղեալիցէ :
Յո՛ր : եր՞ եղեալքիցեմք, եղեալքիցէք, եղեալքիցեն :

Լ՛նցեալ Գերախարար :

Եւ : Եր՞ եղեալիցէի, եղեալիցէիր, եղեալիցեր :
Յո՛ր : եր՞ եղեալքիցէաք, եղեալքիցէիք, եղեալքիցէին :

Իսկ ստորոցյանն եղանակն հետեւի ըլլայանին :

Լ՛նքերևութի եղանակն ներխոյ : Գ՛՝Ո՛Լ :

Լ՛նցեալ : Եղեալ գ՛՛Ո՛Լ :

Լ՛նչառնի : Գ՛՝Ո՛Լոց գ՛՛Ո՛Լ :

Բնորոնեցութի ներխոյ : Գ՛՝Յոյժ :

Լ՛նցեալ : Եղեալ :

Լ՛նչառնի : Գ՛՝Ո՛Լոց :

Գ՛՛նքերայ : Գ՛՝Ո՛Լոյ, 'ի գ՛՛Ո՛Լ, գ՛՛Ո՛Լի, 'ի գ՛՛Ո՛Լն :

Յանախա Բայից Գ՛՛նալքից, և Թորդոնեց նոցն :

Գ՛՛լախ Երեւոսաներորդ :

Իմազուրկք բայք են, որոց առաջին՝ և Երկրորդ՝ դէմքն պակասին. և այս կամ ըստ ինքեան, և կամ ըստ պատահման և ըստ սովորութե :

Գ՛՛նազուրկք ըստ ինքեանց՝ պատկանողք առ առաջին Թորդոնի են սոքին. Չէնէ, մոլէ, աչքեւէ, մորկէ, յոշէ, ջրտէ, ջերէ, Իւրէ, Իւրաւորէ, Իւրիտէ, Իւրծակէ, ալէնօժէ, վայելէ, ծաղէ. և այլն :

Եւ սոքին ամենեքեանն են ներգործակերպք չէզոքականք, և միակերպաբար հետևին առաջնոյ կերպի առաջնոյ Թորդոնի ըստ այսմ օրինակի :

Սահմանափանի եղանակի ներքայ: Չիւնէ:
 Լնչեալ անխորար: Չիւնէր:
 Լնչեալ խորարեալ: Չիւնեաց:
 Լնչեալ յարանարար: Չիւնեալէ:
 Լնչեալ փերանարար: Չիւնեալէր:
 Լպտանի: Չիւնեայէ:
 Նրամայանի եղանակի ներքայ: Չիւնիցէ, մի ձիւնիցէ:
 Լպտանի: Չիւնեայէ, մի ձիւնիցէ:
 Ընչանի եղանակի ներքայ և ապառնի: Երանի թէ ձիւնիցէ:
 Լնչեալ անխորար: Երանի թէ ձիւնիցէր:
 Լնչեալ խորարեալ և յարանարար: Երանի թէ ձիւնեալիցէ:
 Լնչեալ փերանարար: Երանի թէ ձիւնեալիցէր:

Սորորոյնանն հերետի ընչանին՝ Բայ 'իյապառնայն:

Լպտանի սորորոյնանի: Եթէ ձիւնեալ ելլիցի:
 Լնչեալ անխորար: Չիւնէ:
 Լնչեալ: Չիւնեալ գող:
 Լպտանի: Չիւնեցող գող:
 Ընչանի ելլանի ներքայ: Չիւնող:
 Լնչեալ: Չիւնեալ:
 Լպտանի: Չիւնեցող:
 Գերեայ: Չիւնելոյ, 'ի ձիւնեւ, ձիւնելոյ, 'ի ձիւնելն:

Եւ սոցունց, նաև հետեւեցեաց զիմալրից յողնականք
 ոչ զոնս:

Իմաղուրկք ըստ խքեանց՝ պատկանողք աւերկրորդ լծոր
 դուրս են սորինս: Լուսանայ, միւսանայ, առանձնանայ, երեկոյանայ,
 փոքրանայ, խաւարանայ, եւ այլն: Եւ սորինս ամենեքեան են ընդ մի
 ջակերպք չեզոքականք, և հետեւին երկրորդի կերպի երկրոր
 դի լծորդութեան ըստ այսմ օրինակի:

Սահմանափանի եղանակի ներքայ: Լուսանայ:
 Լնչեալ անխորար: Լուսանայր:
 Լնչեալ խորարեալ: Լուսացալ:
 Լնչեալ յարանարար: Լուսացեալէ:
 Լնչեալ փերանարար: Լուսացեալէր:
 Լպտանի: Լուսացի:
 Նրամայանի եղանակի ներքայ: Լուսանայցէ, մի լուսանայցէ:
 Լպտանի:

Ապառնի : Լուսայի, մի լուսանայցէ :
 Ընդամենի եղանակի ներկայ : և ապառնի : Երանի թէ լուսանայցէ :
 Անցեալ անխորար : Երանի թէ լուսանայցէր :
 Անցեալ նախարեալ և յարակորար : Երանի թէ լուսացեալիցէ :
 Անցեալ փերակորար : Երանի թէ լուսացեալիցէր :

Սորոտիցայանն հերետի ընդամենն՝ Բայ 'ի ապառնառոյն :

Ապառնի սորոտիցայանն : Եթէ լուսացեալ եղիցի :
 Ընդերևուրի եղանակի ներկայ : Լուսանալ :
 Անցեալ : Լուսացեալ գող :
 Ապառնի : Լուսանալոց գալ :
 Բնորանելուրի ներկայ : Լուսացող :
 Անցեալ : Լուսացեալ :
 Ապառնի : Լուսանալոց :
 Դերբայ : Լուսանալոյ , 'ի լուսանալ , լուսանալով ,
 'ի լուսանալն :

Բայց գիտելի է , զի երեք գիմազուրիք բայքս այսօրիկ .
 տեղայ , եռայ , որոտայ , 'ի սահմանականի կատարելոջ ոչ է
 զերին 'ի առաջ , այլ 'ի առ . որքոն . տեղայ , եռայ , որոտայ :
 Եւ զարձեալ գիմազուրի բայս այս՝ Սորոտայ , 'ի սահմանական
 նի , և 'ի հրամայականի ապառնառոջ ոչ է զերի 'ի առջե , այլ
 'ի առջե . որքոն , որոտայ :

Ղարձեալ գիտելի է , զի երբեմն ըստ պատահման ունանք
 'ի վերոյ սասցելոց բայից կարեն բնաւիւք գիմնք վարիլ .
 զի օրինակ . ծափեմ , ծափես , ծափե . յոչեմ , յոչես , յոչե ,
 որոտամ . և այլն :

Իսկ գիմազուրիք ըստ պատահման և ըստ սովորութեան են
 այսօրիկ . վաւի , լուսի , պարտի , հանրիդի , պարտանի , երեւի ,
 հարծի , տեսանի , որի . և այլն :

Եւ գիտելի է , զի չորք յետինք բայքս են կրանորականք ,
 և այլքն ձայնակրականք , որք ըստ պատահման վարին եր
 բեմն միայն երրորդիւ գիմաւ , և ասին գիմազուրիք . և հետ
 ևին առաջնոյ հերպի չորրորդի լծորդութեան ըստ այսմ
 օրինակի :

- Սահմանափանի եղանակի ներկայ: թճուհի:
- Լճնցեալ անխորտար: թճուհի, կամ թճուհի:
- Լճնցեալ հարարեալ: թճուհեաց:
- Լճնցեալ յարախորտար: թճուհեակալ:
- Լճնցեալ փերախորտար: թճուհեակալ:
- Լճպատանի: թճուհի:
- Հրամայափանի եղանակի ներկայ: թճուհի, մի թճուհի:
- Լճպատանի: թճուհի, մի թճուհի:
- Ընթացափանի եղանակի ներկայ: Երանի թէ թճուհի:
- Լճնցեալ անխորտար: Երանի թէ թճուհի, կամ թճուհի:
- Լճնցեալ հարարեալ: Երանի թէ թճուհեակալ:
- Լճնցեալ փերախորտար: Երանի թէ թճուհեակալ:

Ստորադասանն հետևի ընթացանի՝ Բայ նշագրանայն:

- Լճպատանի ստորադասանն: Եթէ թճուհեակ եղիցի, կամ լիցի:
- Լճներևութի եղանակի ներկայ: թճուհի:
- Լճնցեալ: թճուհեակ գոլ:
- Լճպատանի: թճուհեաց գոլ:
- Ընթացանի եղանակի ներկայ: թճուհի:
- Լճնցեալ: թճուհեակ:
- Լճպատանի: թճուհեաց:
- Ղեկնայն: թճուհեաց, թէ թճուհի, թճուհեաց, թէ թճուհի:

Իսկ զիստելի է, զի երկու բայքս՝ ասե, ասան, բայցառոյցին յօրինակէս, և հետևին յատկաց կրանորականաց՝ ասե՛մ, և ասանե՛մ բայից:

Եւ աստ զիստելի է, զի սմանք անուանք ընդ Կահանի բայի յարեցեալք՝ վարին երրորդիւ զիստա վասն որոյ և ընդ զիստազուրկս համաթճուհի: Եւ են այսօրիկ: Սըն է, պար է, վայել է, ճոհ է, օգտար է, պարզած է, հարկ է, փոք է, պիտ է, սուր է, ըմբռն է, վայելու է, յայտ է, պատման է, արժան է, խոս է, ղիշ է, Բաս է, և այլք:

Եւ ընթացին ըստ ընթացութե Կահանի բայի ըստ այսմ օրինակի:

- Սահմանափանի եղանակի ներկայ: Սընթ է:
- Լճնցեալ անխորտար: Սընթ է:
- Լճնցեալ հարարեալ: Սընթ է:

Լ՛նցեալ յարտօտար : Ս՛արթ լեալէ :
 Լ՛նցեալ փերտօտար : Ս՛արթ լեալէր :
 Լ՛պատնի : Ս՛արթ եղիցի :
 Նրահայտնի եղանակի ներկայ : Ս՛արթ լինիցի , մարթ մի լինիցի :
 Լ՛պատնի : Ս՛արթ լիցի , մարթ մի լինիցի :
 Ր՛շտօնի եղանակի ներկայ և ապատնի : Ա՛րանի թէ մարթ լինիցի :
 Լ՛նցեալ անտար : Ա՛րանի թէ մարթ իցէր :
 Լ՛նցեալ փարսեալ և յարտօտար : Ա՛րանի թէ մարթ լեալիցէ :
 Լ՛նցեալ փերտօտար : Ա՛րանի թէ մարթ լեալիցէր :

Սորտնցանն հերտի ըղտնին՝ բաց 'եյապատնայն :

Լ՛պատնի սորտնցանին : Ա՛թէ մարթ լեալ եղիցի :
 Լ՛ներևուսի եղանակի ներկայ : Ս՛արթ գոլ :
 Լ՛նցեալ : Ս՛արթ լեալ գոլ :
 Լ՛պատնի : Ս՛արթ լինելոց գոլ :
 Ր՛նդանելուսի ներկայ : Ս՛արթ լինող :
 Լ՛նցեալ : Ս՛արթ եղեալ :
 Լ՛պատնի : Ս՛արթ լինելոց :
 'Ներկայ : Ս՛արթ գոլ , 'ի մարթ գոլ , մարթ գոլալ ,
 'ի մարթ գոլն :

Ա՛ն ապտնս Րանեայի սլօրքումէն բայից :

Յարգութս 'Կ, սխարբրուելեանց ։

Գլուխ Չորեքստաներորդ ։

Մխարբու թեանց
ովանք են հոլովա
կերպք ։ զի մինչ ա
ռակցին անուանց
կերտեն զհոլովս ։
և են այսոքիկ ։ Ի . յ . ա . ց . շ .
ներ . ն . ըն . զոր օրինակ ։
Ի տուն , կամ Ի տան . յանձն ,
կամ յանձին . ա . ա . ր . զմարդ .
չհայց . ներխուսից . նամուս , ըն
բարեօջ . և այլն ։

Ոմանք են հոլովառութի մէջ
որոց ոմանք խնդրեն զհո
լովն սեռական . որպիսիք են
սորին ։

- Ի երոյ նորա .
- Ի ներոյ անդնդոց ։
- Ի նի տաից .
- Ի սորե երկրի .
- Ի ղէ տան .
- Ի ղի նոցա .
- Ի ղի որթոցն .
- Ի ղի սորա .
- Լըբասոյ քաղաքին .
- Լընաջի հրեշտակաց .
- Օ ին զարողին .
- Յեռ ուտելոյն .
- Յեպոյ նորա .
- Օ ղեք իմ .
- Սոյն հնազանդութե .
- Սոսանակ հարց .
- Սարաթի հօր . սա մերթ առնու
և զբացառական . որգոն ։

- Ի նարգէ իմեկ .
- Ի նախե թագաւորին .
- Ի նարոյս գետոյն .
- Ի նախոյս ծովուն .
- Ի նաւաջոյս տան .
- Ի նարոյս որմինս .
- Ի ներթոյս տասրանակին .
- Ի նարթոյս խորանին .
- Ի նեան կարողութե .
- Ի նարաճառս զբօսունաց .
- Ի նարաճառս մրտէմնորու թե .
- Ի նարգէ սիրոյ .
- Ի նարհոլ թե առաջառ .
- Ի նան առարինու թեան . և այլն ։

Ոմանք խնդրեն զգերջահո
լով արական . որպիսիք են
սորին .

- Ի սա քեզ .
- Լընաթնիք նամ .
- Ի սարց քեզ .
- Լընանց ձեզ .
- Ի նարգէ նամ .
- Ի նարթման մեզ .
- Ի նեյանարթման դրախտին .
- Ի նարթեղ տանն . և այլն ։

Ոմանք խնդրեն զնախորիւ
արական . որպիսիք են
սորին ։

- Հոսոյ առնոսա .
- Ի ղո իլեառն .
- Ի ղի առ քաղաքն .
- Ի ղի յերկինս .
- Ի ղի իրացին .
- Ի ղի ի հարա . և այլն ։

Ոմանք խնդրեն զհոլովն հայ
ցական . որպիսիք են սորին
որդես զլոյս .

Ի բրե

Իբրև զՏրեշտակ .
 Բան զամ .
 Դժուր բան զնա .
 Դժուր բան զերկինս .
 Դժուր բան զաստեղս .
 Գեղ բան զուսանորս .
 Գեղ իՎերոյ բան զարեգակն .
 Էրանել բան զլուսին .
 Ըստով բան զլինին .
 Ընդ բան զնոսա .
 Էրբոյ բան զծովն . և այլն :

**Ոմանք խնդրեն զՏուրվն բա-
 ցառականն , որպիսիք են
 սորին :**

Բաց իյասացեղացս .
 Օտար ինոցունց .
 Ինչոստ յամբոխե .
 Նեոտ իմեղաց :
 Բացար իմիմեանց .
 Գարո իմմանե :

**Ոմանք խնդրեն զՏուրվն դոր-
 ծիականն . որպիսիք են սորին :**
 Նանքերն նովա .
 Էր կաղնեաճն մամբրեի :

**Ոմանք խնդրեն զՏուրվն պա-
 րառականն . որպիսիք են
 սորին :**

Ըստ զքաղաքա .
 Գործեր զգարսպա :

**Իսկ նախադրու թին այս ընդ ,
 մերթ դնի իտեղի բառիցս
 այսոցիկ չնաճախ , և վան . և
 յայնժամ խնդրե զՏուրվն սե-
 ռականն . որդոն , Եւ թա-
 դաճորեաց ընդ նորա . իմ չ-
 խանայ նորա : Տայես ընդ իմ ,**

և ընդ բոյ : իմ վան իմ , և
 վան բոյ :

**Երբեմն դնի փոխանակ բա-
 ռիցս այսոցիկ չնե , կամ
 — . և յայնժամ պահանջե
 զվերջաճուրով տրականն . որ
 դոն , Օր ամ ընդ մեղ է . իմ
 չնե մեղ : ընդ բեղ է սկիզբն
 աճուրց , իմ — բեղ :**

**Երբեմն դնի փոխանակ բա-
 ռիս այսորիկ չնեբոյ . և
 յայնժամ պահանջե զՏուրվն
 դործիականն . որդոն . ընդ
 ծառով . իմ չնեբոյ ծառոյ :**

**Իսկ երբեմն առնանի փոխա-
 նակ նախադրու թեցս այս-
 ցիկ — , է , յ , յ . և բաղկա-
 ցուցանե զնախորիճ տրականն ,
 և կամ զներդոյականն . որդոն .
 Ընդ ամ երկիր ել բարբառ-
 նոցա . իմ — ամ երկիր : Ըստ
 ընդ նա . իմ ասեր զնա : Ընդ
 կոյս մի սխուռ . իմ է կոյս
 մի սխուռ : Ընդ ամուս
 երկնից . իմ յամսու երկնից :**

**Եւ աստ գիտելի է , զի եր-
 կու նախադրու թիրս այս-
 ցիկ Թոյ , աւան , թեպետ
 մինչ շարակցին ընդ երկրոր-
 զի դիմի դեբանունն , առ-
 նուն զվերջաճուրով տրականն ,
 ոն իվերոյ եղաւ . բայց մինչ
 շարակցին ընդ առաջնոյ , և
 ընդ երրորդի դիմի , առնուն
 նաև զսեռականն . որդոն ,
 աւան իմ . Թոյ մերոյ դե-
 սու .**

տութեն . առանց նի . խաչը նորս :
Վաև երեքեն նախաբութիքս
այստրիկ հոռոգ , ձերչ , առ , մերթ
առնուն նաև զվերջաչորստր
բական . որդոն , հոռոգ նան , ձերչ
մեզ , առ քեզ :

Եւ դարձեալ նախաբութս այս
առ , մերթ ինդրե նաև զսե
ռական , և յայնտամ ունի ըզ
նշանակուի նախաբութես այ
ստրիկ շանն . որդոն , Էւ աշին
աղաղակեցին . քի , շանաշին .
և այլն :

Եւ նև այլք ոմանք նախաբութ
թիք , որք ասին բաղաբա
կանք , այնու զի բաղաբրին թ
անուննց , և ընդ այլոց մասանց
բանի առ ի վեր յունեղուն նշա
նակուե իրիք և կամ առ ի զարդ
և են պարզիկ .

Էն . ապ . որ . ենի . սորո . վեր .
արթ . որթմ . որթ . համ . շար .
հոռ . հան . առ . բաղ . անոր . ներ .
յար . փոխ . շար . հոռ . վեր . որեր .
բան . ման . ընդորեմ . փեր :

Եւ բաղաբրին ընդ անուննց
այսպէս .

- Սրատ , ան արատ :
- Սրգիւն , աղ արդիւն :
- Սար , ա կար :
- Սայունի , ենի ազոյունի :
- Սրունի , սորա աղբունի :
- Սատուելի , վեր ապտուելի :
- Սլուուն , սորա ելուն :
- Սայունի , սորա մակայունի :
- Սաղդ , սորա արաղդ :
- Սխարչիկ , համ աղիւրչիկ :
- Սիսուն , շար աշխուն :
- Սուն , փող սնուն :
- Սոյ , հան ակայ :
- Սրունի , առ աղբուն :

- Ստացուցիլ , բաղեցուցիլ :
  - Սնցունն , անոր սնցունն :
  - Սոյոզ , ներդոյոզ :
  - Սամ , յար սամ :
  - Սարձ , փոխ աղ արձ :
  - Սաղ , շար կաղ :
  - Սան , համ արան :
  - Սեա , վեր ապեա :
  - Սնուն , սեր սնուն :
  - Սունն , բան առնուն :
  - Սիր , ման աղ իր :
  - Սան , ընդորեմ արան :
  - Սարդոյ , փեր յարդոյ :
- և այլն :

Սակ ընդ բայից բաղաբրին
այսպէս :

- Սատուեմ , ան ստուեմ :
  - Սարիմ , աղ աղարիմ :
  - Սարանամ , սեր արանամ :
  - Սայանամ , ենի ազոյանամ :
  - Սրեմ , սորա աղբեմ :
  - Սարդեմ , վեր յարդեմ :
  - Սայլիմ , սորա աղայլիմ :
  - Սնեմ , սորա մաղբեմ :
  - Սոյեմ , սորա արաղեմ :
  - Սասեմ , համ աղասեմ :
  - Սնեմ , շար ամանեմ :
  - Սիսեմ , փող սիսեմ :
  - Սեմ , հան ասեմ :
  - Սնցանեմ , առ սնցանեմ :
  - Սյեմ , բաղ ակցեմ :
  - Սոխեմ , անոր ախոխեմ :
  - Սպեմ , շար կապեմ :
  - Սնունեմ , համ սնունեմ :
  - Սրեիմ , վեր երեիմ :
  - Սնունեմ , սեր սնունեմ :
  - Սունամ , բան առնում :
  - Սրեմ , ման աղբեմ :
  - Սնեմ , ընդորեմ աղբեմ :
  - Սեմարեմ , փեր ամեմ արեմ :
- և այլն :

Ըստ այսմ և ընդ այլոց մա-
 սանց բանի երբեմն բա-
 ղադրին : Սակայն այսպիսիքս
 ոչ կարեն ասիլ նախադրուէք,
 եթէ ոչ միայն ըս այսմ, զի
 ի բաղադրելն ը անունաց նա-
 խադրին . վասն զի նախա-
 դրուէք յաստկասէս են այնք,
 որք կամ զՏօղլս կերակն,
 և կամ զՏօղլս սրահանջեն :

Յոշաֆ Սոփեայն :

Ղլուին Նոփեասանէրորդ :

Սկրայից բազումք
 են տեսաէք . որոց
 ամանք ասին որա-
 կականք . վասն զի
 ի յառակցելն ընդ
 բայից ցուցանեն զբրակու-
 թիս և զորպիսութիս գործողու-
 թեց, կամ կրողութեց . Նշ
 սորին ըստ մեծի մասին կեր-
 պանորին ի յանունաց այսո-
 քիւք մասնկամբք, որք հեա-
 ւին : Այն, էայն, սփե, յե, սփե,
 էայ, սփե, էն, էն, այն, սփե,
 սփե, պե, բէն, սփե . որդան,
 զիւերայն, լուելեայն, ուղլսփե,
 սքայն . բան յե . արմատսփե
 համեստս էայ . արտասուճափե .
 ինձէն . քեզէն . մեզէն . ձեզ-
 էն . ինքնէն, կենդանայն .
 իւրսփե . զիւրսփե . զլիւսփե .
 սաղլսփե . կարճնսփե . բարե-
 պե . հայեքէն . յունայէն .
 մարդկօքէն . բարս . և այլն :
 Նշ առակցին բայից ըս այսմ
 օրինակի :

Ղլեւերայն զնայ ի տուն .
 լուելայն արձակեաց .
 Սոփեայն ձգեաց զնեան :
 Աշայի եհար՝ և ոչ բանի .
 Արմատսփե խրեաց .
 Նախասփար նատա .
 Արտասուճափե աղերսեաց :
 Սա ինչէն գիտացի .
 Սու սեղէն խնացար .
 Սեք մեղէն ճանաչեայք .
 Սուք յեղէն ծանեայք .
 Սա ինչէն յիշեցի .
 Սու ինչէն հասկացար .
 Սա ինչէն առգաց .
 Կենդանայն կլանել կամեցան .
 Սարսփե արար .
 Օխարսփե զնայ .
 Սլիւսփե ջատագովեաց .
 Աղլսփե ծառայեաց .
 Կարճնսփե ջնջեաց .
 Սարեղէն յառաջադրեաց .
 Իրոնեայն կատարեաց .
 Նայեքէն իտեցա .
 Յանայէն գրեաց .
 Սորդիւրէն սկսա .
 Սարսփե վճարեաց . և այլն :
 Սմանք ասին քանակականք .
 Ս վասն զի ի յառակցելն ընդ
 բայից ցուցանեն զբանիօնու-
 թիս, և զորբանութի գոր-
 ծողութեց, կամ կրողութեց,
 որք նշանակին իձեան բայից,
 և են այսորիկ, որք ասան
 համանանին . և համանգա-
 մայն վասն օրինակի ընդ
 բայից առակցին :
 Սրան խոնարհեցա .
 Այնան բարձրացա .
 Սոփ սիրեաց .
 Այնսփ սիրեցա .

Կրօնն աձեցաւ .
 Կրօնն մեծացաւ .
 Կրօնն ուսաւ .
 Կրօնն զարգացաւ .
 Կրօնն էաւ .
 Կրօնն քաղցնացաւ .
 Կրօնն վճարեաց .
 Կրօնն խօսեցաւ .
 Կրօնն եհար .
 Կրօնն վճիպեցաւ .
 Կրօնն ջանաց փնտսել .
 Կրօնն հետեւեցաւ մարտի .
 Կրօնն արձակեաց զնեա .
 Կրօնն զղջացաւ .
 Կրօնն մարտեաւ .
 Կրօնն խօսեցաւ .
 Կրօնն հմտացոյց .
 Կրօնն զգոնացոյց .
 Կրօնն զեկոյց .
 Կրօնն բացարայտեաց .
 Կրօնն էաւ .
 Կրօնն շքեցաւ .
 Կրօնն հանդեաւ .
 Կրօնն յապեցաւ .
 Կրօնն հանդիպել .
 Կրօնն անցաւ ի տեսանիւր . և այլն .
 Կրօնն ամսն ահա ժամանակա-
 կանսք . վասն զի ի յառակ-
 ցիլն ընդ թայրեց ցուցանեն
 զժամանակն գործողութեց .
 կամ կրողութեց . որդոն .
 Կրօնն եկիր .
 Կրօնն ուսար .
 Կրօնն տեսեր .
 Կրօնն լուար .
 Կրօնն համբերեցեր .
 Կրօնն պատմեցեր .
 Կրօնն հանդարտեցար .
 Կրօնն նստար .

Կրօնն զարթուար .
 Կրօնն ուրախացար .
 Կրօնն ցնծացար .
 Կրօնն տրամեցար .
 Կրօնն յաղթեցեր .
 Կրօնն տեսցես .
 Կրօնն սոցես .
 Կրօնն լուար .
 Կրօնն պատմեաց .
 Կրօնն ուսաւ .
 Կրօնն բերկրեցաւ .
 Կրօնն ելաց .
 Կրօնն զարգացաւ .
 Կրօնն խօսեցաւ .
 Կրօնն սկսաւ .
 Կրօնն աշխատեցաւ .
 Կրօնն դեղեկեցաւ .
 Կրօնն ջանաց .
 Կրօնն խնդրեաց .
 Կրօնն փափարեցաւ .
 Կրօնն բաղձաց .
 Կրօնն դաղջացաւ .
 Կրօնն եկն .
 Կրօնն հիւանդացաւ .
 Կրօնն անողջանայ .
 Կրօնն փափարուր .
 Կրօնն տեսայր .
 Կրօնն հնազանդեցաւ .
 Կրօնն խոնարհեցաւ .
 Կրօնն համեստացաւ .
 Կրօնն զղջացաւ .
 Կրօնն խօսեցաւ .
 Կրօնն սպրի .
 Կրօնն նստի .
 Կրօնն ուսանի .
 Կրօնն տեսի .
 Կրօնն ծուխի .
 Կրօնն ըմպի .
 Կրօնն արտասահի .
 Կրօնն իրախանայր .
 Կրօնն զուարթացաւ .
 M 2

ԴՆԵՐՆԱՐԿ Ժողովուրդի արևն.
 Եր ժամանակալ.
 Եր հասեալ.
 սկսաւ.
 պատճիւրեալէր.
 ծանոցց.
 ազգ արար.
 յերբ անգգ ամի.
 յերբ յերբ յամուտի. և այլն.
 մանք ասին տեղականք.
 վասն զի ի յառակցին ընդ
 բայից՝ ցուցանեն զտեղական
 պարագայս գործողութեց կի
 կրողութեց. որդան.
 Եր տեսանէր.
 Եր արանք գտանէր.
 Եր արանք տգանանէր.
 Եր սգաւ.
 Եր բանակեցաւ.
 Եր զտեղեկցաւ.
 Եր զտեղի կալաւ.
 Եր անկանի.
 Եր սկսալի.
 Եր զնայ.
 Եր գիմեաց.
 Եր հայեցու.
 Եր բազմեցաւ.
 Եր եմուտ.
 Եր ել.
 Եր եկի.
 Եր կողեցու.
 Եր հրաձիւրեցաւ.
 Եր հրան.
 Եր յառաջացաւ.
 Եր ծագեցաւ.
 Եր բզխեցաւ.
 Եր գնաց.
 Եր եկի.
 Եր չուեաց.
 Եր գլորեցաւ.

ԴՆԵՐՆԱՐԿ վասն կեցաւ.
 Եր զարքաւեաց.
 Եր հայեր.
 Եր տեսանէր.
 Եր խօսէր.
 Եր բարչիւր.
 Եր եհաս.
 Եր ժամանեաց.
 Եր աշխատեաւ.
 Եր հանգիւր.
 Եր դնաւ.
 Եր խտորեաւ.
 Եր գիմեաւ.
 Եր նկատեաւ.
 Եր հայեաւ.
 Եր թեղեաց.
 Եր թուեաւ.
 Եր գիմեաց.
 Եր ձկտեաւ.
 Եր խոնարհեաց.
 Եր գարձիւր.
 Եր հանգիւր.
 Եր սասցաւ.
 Եր գրեցուր. և այլն.
 Եր մանք ասին ժողովականք.
 Եր վասն զի ի յառակցին ընդ
 բայից՝ ցուցանեն զժողովա
 կան և կամ զմիտհամուտ
 կան պարագայս գործողու
 թեց, կ կրողութեց. որդան.
 Եր մտան.
 Եր թամբամայն թուլացան.
 Եր յիմարեցան.
 Եր խօսեցան.
 Եր ընդ գիմեացան.
 Եր անդ խոտցան.
 Եր զարհուրեցան.
 Եր երկեան.
 Եր զարմացան.

Եր

ԼՂԻՆԻՆ Տնաշանքեցան .
 ԼՂԻՆԻՆ արդխանաճորեցան .
 ԼՂԻՆԻՆ խնամարհեցան .
 ԼՂԻՆԻՆ սպասեցան .
 ԼՂԻՆԻՆ Թաւաղեցան .
 ԼՂԻՆԻՆ Երամ Թաւան .
 ԼՂԻՆԻՆ արածեին .
 ԼՂԻՆԻՆ նստան . և այլն .

Թմանք ասին զատտիանք .
 զման զի ի յառակցիլն ընդ
 բայից ցուցանեն զառանձնու
 Թեանական , և զորոշական
 պարապայս գործողութեց ,
 կամ կրողութեց .
 սրբան :

ԼԲաց եկաց .
 ԼԵրան նստու .
 ԼԻճան կանգնեցաւ .
 ԼԵրան հեռացն .
 ԼԵրան ընկողմանեցաւ .
 ԼԵրան կանգնեցաւ .
 ԼԵրան խօսեցաւ .
 ԼԵրան ետ .
 ԼԵրան զեռեղեաց .
 ԼԵրան պատրաստեաց .
 ԼԵրան փառաճորեաց .
 ԼԵրան ընկալաւ .
 ԼԵրան էառ .
 ԼԵրան մտին .
 ԼԵրան ելին .
 ԼԵրան ելին .
 ԼԵրան կանգնեցաւ .
 ԼԵրան զեռեղեաց .
 ԼԵրան խօսեցաւ .
 ԼԵրան բաղմեցաւ .

Թմանք ասին ստորասականք .
 զման զի մին առակցիլն ընդ
 բայից ցուցանեն զստորասիլն

գործողութեց , կամ կրող
 ութեց . սրբան .

ԼԵրան եղև .
 ԼԵրան տասց .
 ԼԵրան գրեաց .
 ԼԵրան եկեր .
 ԼԵրան խօսեցաւ .
 ԼԵրան գրեաց .
 ԼԵրան գործեաց .
 ԼԵրան շարադրեաց .
 ԼԵրան բացարեաց .
 ԼԵրան . և այլն :

Թմանք ասին բացատտիանք .
 զման զի ի յառակցիլն ընդ
 բայից ցուցանեն զբացատտիլն
 գործողութեց , կամ կրողու
 Թեց . սրբան :

ԼԵ սիրեաց .
 ԼԵ եկեալ .
 ԼԵ Տնաշարեւեաց .
 ԼԵ տեսեալ .
 ԼԵ կարաց լինիլ .
 ԼԵ հայեցաւ .
 ԼԵ յայտնեաց .
 ԼԵ Երան ցրեաց սրատտիանեաց .
 ԼԵ Երան ստորասաց .
 ԼԵ լեց .
 ԼԵ լեց .
 ԼԵ Երան Երան կարե գող .
 ԼԵ Երան տեսեալ .
 ԼԵ Երան խօսեալ . և այլն :

Թմանք ասին յայտնականք .
 զման զի ի յառակցիլն ընդ
 բայից ցուցանեն զայտնան
 գիտանութի գործողութեց ,
 կամ կրողութեց . սրբան :
 ԼԵ խօսեցաւ .

Այսպէս կտ .
 Այսպէս քարոզեաց .
 Այսպէս վարդապետեաց .
 Այսպէս ծանոյց .
 Այսպէս խոստակեաց .
 Այսպէս դպրեաց .
 Այսպէս կշտամբեաց .
 և այլն .

Ամենք ասին ծածկականք .
 վեր զի ի յառակցիլն լինայ
 ից ցուցանեն զգաղտնակա
 նութի գործողութեց , կամ
 կրողութեց . որդոն :

Այսպէս խօսեցաւ .
 Այսպէս ասաց .
 Այսպէս ուսոյց .
 Այսպէս ետա .
 Այսպէս ակեր .
 Այսպէս կենա .
 Այսպէս առաջդեաց .
 Այսպէս նստան .
 Այսպէս գնացին .
 Այսպէս շրջեցան . և այլն :

Ամենք ասին հարցականք .
 վասն զի ի յառակցիլն ընդ
 բայից ցուցանեն զհեռազ
 արիւն գործողութեց , կամ
 կրողութեց . որդոն :

Այսպէս խօսեցաւ .
 Այսպէս ծանոյց .
 Այսպէս ուսոյց .
 Այսպէս սիրեաց .
 Այսպէս արար .
 Այսպէս վարդապետեաց .
 Այսպէս պատուիրեաց .
 Այսպէս գնաց .
 Այսպէս արարեր .
 Այսպէս ուսուցեր .
 Այսպէս երկնիս .

Այսպէս արդեօք ոչ կատարեաց .
 Այսպէս անսաց .
 Այսպէս արտաք էհար .

Այսպէս խոսեաց .
 Այսպէս ասա գիտելի է . զի գոն
 տմանք մասնկունք հարցա
 կանք , որք գրեմէ զհարցարն
 նուսն շարադրուէ բանին նը
 շանակեն . վասն որոյ և ընդ
 հարցական մակբայս համա
 լծուին . որոյխեք են պարբիկ .
 Այսպէս . հիլէն . հիլէն . հիլէն .
 որդոն . որդոն . որդոն . հիլէն .
 հիլէն . և այլն .

Ամենք ասին երազականք .
 վեր զի ի յառակցիլն լինայ
 ցուցանեն զվաղվաղումն գոր
 ծողութեց , կամ կրողութեց .
 որդոն :

Այսպէս ընթացաւ .
 Այսպէս արտաք կատարեաց .
 Այսպէս կարգադրեաց .
 Այսպէս գրեաց .
 Այսպէս ժողովեաց .
 Այսպէս խոստովանեին .
 Այսպէս լուանային .
 Այսպէս ճեպեին .
 Այսպէս արշաւեին .
 Այսպէս գնային .
 Այսպէս հասանեին .
 Այսպէս ընթանային .
 Այսպէս խօսեցաւ .
 Այսպէս կատարեաց .
 Այսպէս ժամանեաց .
 Այսպէս ընթացաւ .
 Այսպէս գնաց . և այլն :

Ամենք ասին յաճախականք .
 վասն զի ի յառակցիլն ընդ
 բայից ցուցանեն զատուկա
 կա .

կանու թի գործողութեց, կի
կրողութեց. որդան.

- Ա՛ւրբ գանեաց.
- Տի՛ր զայրացաւ.
- Տի՛ր պնդեաց.
- Ա՛ւրբ անօրինեցաւ.
- Յի՛շտ զըջացաւ.
- Յի՛շտ յարմարացաւ.
- Յի՛շտ տրտմեցաւ.
- Յի՛շտ արտասուեաց.
- Յի՛շտ հեղանիւր.
- Յի՛շտ տանջիւր.
- Յի՛շտ տուրիւր.
- Յի՛շտ առատացաւ.
- Յի՛շտ գերազանցեաց.
- Յի՛շտ մեծացաւ. և այլն.

Սմանք ասին դասականք.
վասն զի ի յառակցին ընդ
բայից ցուցանեն զգասակար
գութի գործողութեց, կամ
կրողութեց. որդան.

- Յի՛շտ իմեաց առնծ.
- Յի՛շտ ին ոչ սաց.
- Օ՛հիտ եհարց.
- Յի՛շտ քնեաց.
- Օ՛հիտ ամբաստանեաց.
- Յի՛շտ պատրաստեաց.
- Յի՛շտ վարդապետեաց.
- Յի՛շտ շարագրեաց.
- Յի՛շտ սպարեաց.
- Յի՛շտ խնարհեաց.
- Յի՛շտ երկիր.
- Յի՛շտ հնազանդեաց.
- Յի՛շտ զգաստացիր.
- Յի՛շտ աշխատեաց.
- Յի՛շտ սկսաւ.
- Յի՛շտ մտացաւ.
- Յի՛շտ յառաջացոյց.
- Օ՛հիտ տարածեաց.

- Օ՛հիտ յարգի զեկոյց.
- Յի՛շտ յետոյ հաշակեաց.
- Սի՛ր զեռեղեաց.
- Սի՛ր ըստ վիշտի ծանայց.
- Սի՛ր զարտագր.
- Օ՛հիտ վիշտից կուեաց. և այլն.

Սմանք ասին ցուցականք.
վասն զի ի յառակցին ընդ
բայից ծանուցանեն զցուցա
նին գործողութեան, կամ
կրողութեց. որդան.

- Ա՛ւրբ եկն.
- Ա՛ւրբ նստին.
- Ա՛ւրբ գան.
- Ա՛ւրբ ուտեն.
- Ա՛ւրբ մերձեանս.
- Ա՛ւրբ դիտեն.
- Ա՛ւրբ խօսին. և այլն.

Սմանք ասին երկբայականք.
վասն զի ի յառակցին ընդ
բայից ցուցանեն զերկբայա
կանութի գործողութեց, կի
կրողութեց. որդան.

- Ա՛ւրբ եկեր.
- Ի՛մեռա սպրեացի.
- Ղա՛ղ լուիցի.
- Ղա՛ղ երբեք յախտակիցի.
- Ղա՛ղ արբեք մեռաւ.
- Ղա՛ղ արբեք զի անսայցի.
- Սի՛ր արբեք էանց զհրամանաւ.
- Սի՛ր մեղաւ.
- Սի՛ր անկանիցի.
- Ի՛մեռա արբեք բուծիցի.
- Ղա՛ղ մեռաւ.
- Յի՛շտ մեռեցաւ.
- Յի՛շտ զըջաւ. և այլն.

Պ՛մանք ասին կրկնականք .
Վասն զի ՚իյառակցին ընդ
բայից ցուցանեն զվերահիկ-
նուսն գործողութեց , կամ
կրողութեց . որդան .

- Վրին ասացից .
- Վրին անգամ ընձերբոյ .
- Վերսին գրեցի .
- Լորդին դարձցին .
- Վրնանգամ կանգնեցին .
- Վարդեալ նորոգեցին .
- Վան խօսեցի .
- Վան աղաւեսին . և այլն

Պ՛մանք ասին նախնարա-
կանք . վասն զի ՚իյառակ-
ցին ընդ բայից ցուցանեն
զմանաւանդականութն ոմանց
գործողութեց , և կրողու-
թեանց ՚ի վերայ այլոց .
որդան :

- Սանանք կամիմ հաւատալ
քան գիտել .
- Սանանքապէս էարբ՝ քան
եկեր .
- Յանէր լեր՝ քան խօսեր .
- Լանանէր բարեբարել կամեր՝
քան բարեբարիլ .
- Լանանէրպէս անայր՝ քան թե
հրամայեր .
- Ստեղծեալաբար կամեր մեռա-
նիլ՝ քան մեղանշել .

Ք՛մանք ասին արգելականք .
վասն զի ՚իյառակցին ընդ
բայից՝ ցուցանեն զարգելա-
նիլն գործողութեց , կամ
կրողութեց . որդան .

- Սք՝ նախանձիր .
- Սք՝ և յաւելցին մեղանշել .

- Սք՝ էնէ արգելցիս յորթութելոյ .
- Սք՝ էնէ էնէ տայցէք պատճառս .
- Սք՝ էրբէս ասացեն .

Պ՛մանք ասին անարարականք .
վասն զի ՚իյառակցին ընդ
բայից ցուցանեն զվայրապա-
րութի , կամ վարարար-
հակուն գործողութեանց , և
կրողութեց . որդան .

- Տարապարհայ վարեցաւ .
- Վարարարարաց ասեցին .
- Սարարար խօսեցաւ .
- Սարիարարէ ցրուեաց .
- Սնդվար մնխեաց .
- Սնդունայն տննեցաւ .
- Սնդար աշխատեցաւ .
- Սնաներ վաստակեցաւ .
- Տարարէլ առաջարկեաց . և այլն :

Պ՛մանք ասին խնդրականք .
վասն զի ՚իյառակցին ընդ
բայից ցուցանեն զխնդրա-
կանութի գործողութեց , կամ
կրողութեց . որդան .

- Սնդին առողջացաւ .
- Սնդինիս ծանեան .
- Լոծամայն զարթեան .
- Սոյն ժամայն յարեան .
- Յանարծ մեռաւ .
- Յանարծուիլէ եհաս .
- Սաննիւն սոյն թօթափեցան .
- Յաննիւն ինտիլէ եզերեաց .
- Սնարիլնն անկաւ .

Պ՛մանք ասին յամբականք . վն
զի ՚իյառակցին ընդ բայից
ցուցանեն զյամբականութի
գործողութեց , կամ կրողու-
թեց . որդան .

Գործարար ընթանայր .
 Տախտ զիջանէր .
 Գործարար զամարիւր .
 Գործարար ներգործէր .
 Գործարար զբեր .
 Գործարար շարժիւր :

Եւ աստ գիտելի է, զի նաև
 մասնիկս այս՝ ( )ն ևն ,
 համադասի ընդ մակբայս . և
 կոչի դերերգմանական . քան
 զի մինչ շարակցի ընդ բայի ,
 աստ թին լինի փոխանակ երգ-
 ման , զոր օրինակ , օն ևն
 արասցէ ինձ նձ . և օն ևն

Եւ վերջապէս գիտելի է,
 զի դասնին ևս բազումք
 անուններ ածականք , որք ՚ի
 ձեռն միջ բլծանչանի լինին
 մակբայք , և որակացուցանեն
 զբայս . որդան . համարչակ քա-
 լողեաց . ճշմարիտ ասաց , արդար
 խոսեցաւ . և այլն :

Գործարար ընթանայր .
 Գործարար զիջանէր .
 Գործարար զամարիւր .
 Գործարար ներգործէր .
 Գործարար զբեր .
 Գործարար շարժիւր :

Գործարար ընթանայր .
 Գործարար զիջանէր .
 Գործարար զամարիւր .
 Գործարար ներգործէր .
 Գործարար զբեր .
 Գործարար շարժիւր :

Ա շարիտ լծեց բա-
 զումք ևն տեսակք ,
 իրոց ամանք ասին
 երանականք , և ևն
 այսորիկ :

Երանի . լն . լն . լն . լն .
 աս . և այլն :

Ա մանք ասին խոդականք ,
 և ևն այսորիկ . հն . լն .
 և այլն :

Ա մանք ասին զարմացականք .
 և ևն այսորիկ . հն . լն .
 և այլն :

Ա մանք ասին եղկականք , և
 ևն այսորիկ . լն . աս . եղն .
 և այլն :

Ա մանք ասին ցուակցականք ,
 և ևն այսորիկ . հն . լն . աս .
 և այլն :

Ա մանք ասին մարմնականք .
 և ևն այսորիկ . հն . հն . հն .
 և այլն :

Ա մանք ասին հառաչականք ,
 և ևն այսորիկ . հն . հն .
 և այլն :

Ա մանք ասին զզուականք , և
 ևն այսորիկ . անդ . մտի .
 և այլն :

Ա մանք ասին հեզնականք .
 և ևն այսորիկ . հն . հն .
 և այլն :

Ա մանք ասին բացականչա-
 կանք . և ևն այսորիկ .
 հն . հն . և այլն :

Ա մանք ասին լռականք , և
 ևն այսորիկ . լն . աս .
 և այլն :

Ա մանք ասին յորդորականք ,
 և ևն այսորիկ . հն . հն .
 և այլն :

Յաղագս Եւրոպայի:

Սկզբնական երբ:

Եւրոպայի բազումք են տեսաիք, որոց մասնք ասին բազմաճախանք, վասն զի զբանս զանազանս նոյնոյ գիտածորութի բազմաեսեն, և շարակցեն ընդ իրերաց, և են այսորիկ, և իսկն, որքնէալ, այլն, այլն, ևնա, նաև, և, իսկ, նա, ևնա և այլն:

Իճ թէ սոքին զհարգ ընդ իրերաց շարակցեն զբանս, ցուցանի հեռուեցեալ օրինակաւ: Տամ զայս կանոնս ձեզ, և եղբարց ձերոց, իսկ այլոց որք փափաքին ուսանիլ: Գարջեալ կամիմ ուսուցանել ձեզ, այլն եղբարց ձերոց, այլն օտարաց: ևնա ասեմ ձեզ, նաև եղբարց ձերոց և այլոց՝ ոչ թոյլ տալ մտաց շփոթիլ ի մէջ աղօթից: իսկ բնութիւնս եթէ իցէ թոյլ, նա պղերգ՝ կարե՛ Ժրացուցանիլ նաև յաղթասարիլ:

Սմանք ասին տրոհականք, զի զբանս զանազանս՝ տրոհելով շաղկապեն ընդ իրեարս, և են այսորիկ, կամ, և նա, նա թէ, և նա թէ, և այլն: Օգործինակ:

Կամ ևս խօսեցայց, և դու լէր ունկնդիր, և նամ դու խօսեայց, և ևս եղեց ունկնդիր, նամ թէ ոչ հաճիս, ևս ՚ի բաց գնացից ՚ի բէն, և նամ թէ դու ՚ի բաց գնացիսն:

Սմանք ասին բացառոցս կանք, զի զհեռուեցեալս բանս իբրու բացառոցմամբ շարակցեն ընդ բանից նախ ընթացից, և են այսորիկ, ՚նայ, այլ, մայն թէ, իսկ, ևնայն, բայց սույն, այլ սույն և այլն: Օգործինակ:

Սմանա լինիլ լմանատուն, բայց առանց հարարտանալոյ: Լէր երկիւղած, այլ առանց յուսահատելոյ: Խնդրեալ զարինչ և կամիս, մայն թէ ոչ իցէ անհամետ, գնտակար, և կամ անկարելի: Ղշտատեալ առայս՝ զի լինիցիս գիտուն, իսկ ոչ առայս՝ զի երկիցիս գիտուն: Լէր մինչ ունիս զբայց սույն առանց որկրամուլութի: Սիւնաբանեալ զիրաց հարկառոց, բայց սույն առանց յամթառնելոյ զայն, ընդ որում վիճարանիս: Վարտիմք սիրելի զընկերն. այլ սույն զմուրհնորին տակ:

Սմանք ասին սկզբնածորականք. վասն զի իյաւարտման նախընթացի գիտածորութի բանի՝ սկզբնածորեն զհետագայ գիտածորութիւն բանի, և շարակցեն ընդ անցելոյն, և են այսորիկ:

Լէր՝ այլորդ՝ իսկորդ՝ և այլն: Օգործինակ: Սին, և

Մինչև ցայտայր առեր զկա-
նոս բազումս . որք՝ այժմ
ժամէ՛ ՚ի գործ ածել զնոյնս .
Այժ որ ուղղապէս բաղձաց
կատարելութե , եղև վատ-
թար . այլորք՝ ասես դու զքէն
ուղղապէս բաղձալ կատա-
րելութե . ուրեմն ոչ եղանիս
վատթար . յայորք՝ էթէ բաղ-
ձայն կատարելութե իցէ բա-
րի , ուրեմն լինիլն կատա-
րեալ է յոյժ բարեգոյն :

Սմանք ասին անկատարա-
կանք . վն զի ընդ որում
գիտաւորութե բանի շարակցին ,
տան նմա պահանջել զայլ
գիտաւորութիւն բանի . և
են այսորիկ :

Թեղէ . ՚էէէ . Բէէ :

Օր օրինակ .

Թեղէ . լուար զբնաւս կա-
նոս արճեատի քերթողութե ,
բայց այսու միայն ոչ լինիս
քերթող :

Սէէէ որք լաղք են կանո-
նաց արճեստին լինին զի-
տողք արճեստին , այլ ՚ի մի
առողքն :

Թէն յոյժ բարւոք ՚ի յիշողու-
թե քում եղեր զբանս ,
սակայն մինչ խնցղահանու-
թիդ ոչ ըմբռնեցեր , զօչինչ
շահեցար :

Սմանք ասին նախընտրա-
կանք . որք գանցեալ գի-
տաւորութի բանի նախընտ-
րելի ցուցանելով քան զձե-
տագայն շարակցեն ընդ մի-
մեանս , և են այսորիկ :

Վան . ասն Բէ . և այլն :

Օր օրինակ .

( ) զտակարարոյն է գու տղետ
խոնարհ՝ ասն խնաստուն չը-
տարտ : Սաւաղոյն է լինիլ
աղքատ և մաւրանալ , ասն Բէ
գու հարուստ , և ազատել :
Սմանք ասին պատճառա-
կանք . վասն զի մակարե-
րելով շարակցեն զպատճառն
ընդ պատճառեցելոյն . և են
այսորիկ :

Փոխանակ զի . զի . ասն զի . ունի .
վասն զի . նին էրի . այնու զի .
վասն այսորիկ . վասն այնորիկ .
վասն որոյ . սակն որոյ . յաղաքն որոյ .
յաղաքն այնորիկ . յաղաքն այսորիկ .
յաղաքն այնորիկ . որոյ վասն . որոյ
աղաքս . այնր աղաքս . զի մ .
մին զի . և զի . այլ զի . որով
հեղին . ընդ . և այլն :

Օր օրինակ .

Փոխանակ զի ստորարկեր զկամն
քո կամաց խրատատուին , ու
սանելով ուցիս զում :

Օի հնազանդութին է մայր
և ճնող բարւոյ ուսման :

Վանի որք հեռեին կամաց
իւրեանց , յամաւին ՚ի հա-
մայնս ըզձաձկտուին իւրեանց
և այսու զօչինչ ուսանին :

Սրի զի ուցիս բարեպէս
զայլ ամ , ուսիր խոնարհել :

Սի փքանար . Սասն զի հոգա-
տուին է ուսուցումն մտաց ,
որով միտն ոչ կարէ զի
ինչ ուղղապէս տեսանել :
Ներետիկոս փրոցան ՚ի
գիտութե իւրեանց , նին էրի
կուրացան :

Այնու զէ ոչ ստորարկեցին զէ
մայրու՝ անս իւրեանց խմացու
ածոց սրբոց եկեղեցւոյ մն
լորեցան ՚ի վերայ բանից մն
սանց հաւատոյ:

Այսատարիքեր ուսանիլ շաւն
այտորիկ յառաջացաւ: Նոյն է
ժամն այնորիկ: Չսան որոյ: սահն
որոյ: յաղափս որոյ: յաղափս այն
րիկ: յաղափս այտորիկ: յաղափս այ
րորիկ: որոյ շաւն: որոյ աղափս:
այնոր աղափս:

Այն ծուլացաւ ՚ի յուսմանէ,
զէ զի զրկեցեր ՚ի համեզարդու
նեղէ պաղոյ պիտու թէն: Նոյն
բան ջանայր ուսանիլ, մն զէ
և ՚ի զբօսնու ընդ ընկե
րաց ՚ի բուրաստանի ըզձա
կերտեր պարապիլ ուսման: Ն
ն զէ ընդունակ էր չնորհաց
եղև առաքինիս: այն զէ յօժար
էր հնազանդիլ հեռեկցաւ
կանոնաց:

Այնորիկ կամիւր ուսանիլ ոչ
խնայեցից զանձն իմ տալ ՚ի
յաջխատանս վր ձեր: Այսի
պեցայ ՚ի ձէն ջ, ուսոր է և յօ
ժարեցայ գրել այս բան:

Ամանք ասին թե՛ ականք, մն
զի գերբութս հիտաւորութիս
բանի շողհապեն ընդ մի
մեռանս այնպէս, զի մինն միւտ
կախիցի ՚ի միւսայն: Նս էն
այս պիլ:

Այն էնէ . ապա էնէ . ապա էն . ոչ .
էնէ . ոչ . իսկ էն . ապա էն . այլ էն .
էն . ոչ: Օրբ օրինակ:

Այն է գիտիցի զանեա զբն
թե՛ անուլ առաքարքէի քեզ
չորհեստն քեզ թողու:

Այն է շեյեր ազդեցեալ ոչ
աննել զայդպիսի անմու
թի, ոչ էր այն բան մեղս
գրելի, ապա էն ազդեցար, և
ոչ զգաստացար, առանել
պատճառարա դար:

Օգաստացուցանել ջանս
զքեզ . ապա էն ոչ ՚ի մեծազոյս
սխտանս սահեցիս:

Այն է քեզ զսպեմ զմիւր
թիւնդ, և լեր այր զօրութե
նէն ոչ մնութիւզ զօրացեալ
ներձմէլ զքեզ, և լինիս սօ
խատակո՛ յամենեցունց:

Այն է ասիցես, զօրութի ի
մնլ ոչ կարեմ յաղթել,
ասեմ առայդ, մի թէ խնայ
իցէ՛ ան զչորհս իւր:

Այն է ասիցես . չնորհն ոյ
է պատրաստ, այլ էն ևս իցեմ
անբնդունակ, զի ոչ զբու
իցէ այն ժամն իմ: Նս էմ
առայդ . էն ոչ իցես գումբ
ժօղ չնորհաց, ստրուտան
սող չնորհն ոյ աննէ զքեզ
ընդունակ չնորհաց:

Ամանք ասին մեկնականք .
մն զի զանցեալ բանն ՚ի
ձեռն հեռեկցելոյ բանի մեկ
նելով շարակցեն ընդ իրե
րաց, Նս էն այտօրիկ:

Այն է . երբս գաղափարս
եբրիէ . օրբսն աղափս . որպէ
էն . և այլն: Օրբ օրինակ .
կեանք մարդոյն յայնժամ
ուղղապես վարի, յորժամ
չըմի ՚ի վերայ չորից ծղինս
կանաց առաքինութեց:

Այն է խոհեմնէ, որդարեւ
արիւթէ, և բարեխառնութե.

Իբրև փառաբանումս յայն
ժամ է ՚ի բարեք կացուե ,
յորժամ շքի ՚ի վերայ ծղե-
նեաց խրոց . քանզի սաս-
ցեալ առաքինութիւն են սոյ
զձգինիս , ՚ի յորս պարան
շքիլ կեանք մարդոյն :

Բարինութիւնս պարզիկ ստին
ևս կարտինարականք էրէնէ
ծղինսականք . որինսի աշափա-
կեանք եկեղեցւոյ ստին կար-
տինալք , որպէս թէ ծղինկը ,
՚ի վերայ որոց շքի սրբազան
սրտան հռամայ որպէս զբուն
՚ի վերայ ծղինեաց :

Սաստեան զքէն միշտ զհոլմն
բացառական , զհոլմն ներ-
զդական , և զնախդրիւ արա-
կան . որ որքնակ , Յորմէ ի-
ցես յառաջացեալ . յորում
ես , և առն զնալոց իցես .
Ըյս է Յոյնէ ես յառաջա-
ցեալ ՚ի թշուառալի վայրի
բնակեցեալ և առ մահ , և առ
զատաստանն սոյ զնալոց գոլ
վճուցեալ :

Սմանք ստին մակարեքա-
կանք . զի զհետեւեալ բանն
՚ի նախընթացի բանէ մակա-
բերիլ նշանակեն . և այնու
շարակցեն ընդ իրերաց . Եւ
են այսոքիկ :

Որքն , ապա , որք , ապա որքն ,
որք որքն , ապազն . և այլն :
Օսր օրինակ .

Բսես զքեզ գոլ միշտ ծա-
ռայ սոյ . որքն միշտ ծառայ-
ել պարտխ նմին :

Բսես զքեզ գոլ քերթօղ .
ապա պարտխ կարել իօսիլ

և շարադրել քերթօղաբար :
Սասապար համբերել . որք
պարտանորեցար ոչ արանջել :
Սէք մեզն ընտրեցար զսա
գոլ գատանոր վն մէք . ապա
որքն պարտինք հնազանդիլ
վճուցն : Նանասեցար զերա-
կութիւղ զայր գոլ մեզու-
մակարդ . որք որքն ոչ կա-
րեմք թարց մեզոց բուն
որկանել զնմանէ :

Պարտանարեմեմք զյաւանձա-
նութիս զիւաց . ապազն ոչ
պարտիւք ստորարիկել զմեզ
սոյն :

Սմանք ստին թարմատարք .
վն զի ոչ նշանակեն զիմն
՚ի բանս , զորս շողկապեն .
և ոչ զնին սոյ բացորոշարար
պիտոյք , սյլ թարմատարա-
բար կամ վան ստորութե ,
և կամ վն բարեք շարոյա-
բութե բանից , և կամ վն
գիտարար սիմանց հետե-
ցերոց բանից առաքինս : Եւ
են այսոքիկ .

Եթէ . եթէ . զի . որ . բաժ . բա . և այլն :
Օսր օրինակ .

Եւ զիտեմք եթէ ճմարիտ է
վկայութի նորս :

Բացի թէ ջանս բնութե-
նու : Որպէս կամես զի իրա-
տեցից զքեզ : Յանեայ որ
ոչ գու , և ոչ ընկեր քո
առանց պատժոյ կարէք զեր-
ծանիլ Բացորոշեցի բաժ պատ-
ժեցից զձեզ մեծաւ պատժով :
Եւ իսպակես իսկ ասացի ձեւ
բա պատժապարտք եք երկս-
քեանքդ . ևս :

Սմանք

Թմանք սաին վարանականք .
 վասն զի ՚ի շաղկապելն զեր-
 կուս բանս ՚ի միասին՝ թէ-
 պետ նշանակեն զնախընթաց
 բանն առ աճել կամեցեալ
 քան զՏեռեւեցեալն , բայց
 վասն անձեռնաստուծեան
 առ այն իբրու առհարկի ընտ-
 րելի գուցեցանեն զՏեռեւ-
 եցեալն միայն . Եւ էն այսո-
 քիկ . փէն . փարեար . փոնե .
 փոնեա . և այլն :

Օոր օրինակ .

Եթէ ՚ի նդուծիք ոչ կարա-
 ցից տանիլ զվիշտս և զնա-
 խատինս , փէն ջանացից համ-
 բերուծիք տանիլ :

Սինչ յայսմիկ աճուք ոչ կա-
 րացեր եզերել զբեւ զայսո-
 սիկ , փարեար ՚ի վաղիճն եզե-
 րեացես :

Եթէ զբնուճն ոչ կամիս
 վճարել փոնե զկէսն նորին
 վճարեա :

Եթէ անպատիւ արարին զիշ-
 խանս փոնե արքային պարտ-
 էին զնեւ զպատիւն :

Եւ աստ գիտելի է , զի ՚ի մէջ
 նախադրուծեց են ոմանք ,
 որք երբեմն են նախադրու-
 թիք , մինչ առնուճն զՏուօլս .
 որդոն .

- Պարտ ՚ի նմանե .
- ՚ի վեր քան զերկինս .
- Յոռաջ քան զլուսին .
- Սախ քան զարեգակն .
- Օնիտ խօսից .
- Սիւնե ՚ի քաղաքն .
- ՚ի բնու զկինաման .

- Սիւն ՚ի յայգին .
- Սեհասի յամբոխե .
- Յայնիոյս զեայցն .
- Յայնիոյս ծովուն .
- Յեդիոյս որմոյն .
- Յեդոյ նորա .
- Սիդես զլոյս .
- Սայար ՚ի միմեանց .
- ՚ի վերիոյս տապանակին .
- ՚ի վարիոյս խորանին .
- ՚ի վերոյ քան զաստեղս .
- ՚ի վարոյ քան զնոսա :

Եւ երբեմն լինին մակբայք՝
 մինչ յարին ընդ բայից .
 որդոն .

- Պարտ խօսեցաւ .
- ՚ի վեր հայեցաւ .
- Յոռաջ ընթացաւ .
- Սախ պատրաստեցաւ .
- Օնիտ խօսեցաւ .
- Սիւնե աւարտեաց .
- ՚ի բնու ուսաւ .
- Սիւնե եզերեաց .
- Սեհասի եկաց .
- Յայնիոյս ձգեաց .
- Յայնիոյս էանց .
- Յեդիոյս խուսափեցաւ .
- Յեդոյ զինեցաւ .
- Սիդես յաղծեաց .
- Սայար նատան .
- ՚ի վերիոյս գիմեաց .
- ՚ի վարիոյս էջ .
- ՚ի վերոյ առնշանեաց .
- ՚ի վարոյ ընկից . և այլն :
- Վարձեալ . էն ոմանք ՚ի
 մէջ մակբայից , որք մերթ
 են մակբայք՝ մինչ յարին
 ընդ բայից , և մերթ են
 շաղկապք որդոն :
 Եւ զոր , է ժամանակական
 մակ .

մակբայ , և սկզբնաճորական
շաղկապ :

Ղարջեալ , է կրկնական մակ-
բայ , և բաղճիւտական շաղ-
կապ :

Օէ , է հարցական մակբայ ,
և պատճառական , և թար-
մատար շաղկապ :

Ստի , է տեղական մակ-
բայ , և պատճառական
շաղկապ :

Ղարձեալ էն և ոմանք 'ի
մէջ մակբայից , որք նոյնով
ձայնիւ գտանին 'ի ներքոյ
զանազանից տեսակաց մակ-
բային . որքոն :

Առաձեւ , է մակբայ նախ-
ընտրական , և յաճախա-
կան :

Յաձեք , է մակբայ ժամանա-

կական , նախընտրական . և
յաճախական :

Յառաջադէպ , է մակբայ ժա-
մանական , և դատական .
և այլն :

Եւ վերջապէս էն և ոմանք
'ի մէջ շաղկապից , որք նոյ-
նով ձայնիւ գտանին էն թ-
զանազանից տեսակաց շաղ-
կապին . որքոն :

Եւէ , է թէական , նաև թար-
մատար :

Թէ , է թէական , և թար-
մատար :

Կաճ , է բաղճիւտական , և
արոհական :

Արք , է սկզբնաճորական ,
և մակաբերական :

Օրոց յերկրորդում մասին
լիապէս աստացի :

Եւ այս բան է յաղագս Առաջնոյ Ստին Վերախնտութի :

Յ Ե Ի Ե Լ Ո Ի Մ Ե

Լ ա ա ջ ն ո յ Մ աս Ի ն Վ Ե ր ա
կ ան ու թ Է ։

Ն ա ր ջ մ ա ն ք , և պ ա ր ա խ ա ն Ի ք պ Է
բ ա լ ա ն ա ռ ա լ Է , և պ մ ա ս ա ն յ ն օ ր ի ն , զ ր ք
ս Է ր ք ա ղ ա ր Ի Ի փ ք ա ա ն ա ռ ա լ պ ա ր
օ ի ն ա շ յ Է Է ր ք ք ն յ ա յ ս Ի Է վ ա յ ի ։

Յ ա ղ ա զ ա Մ աս ա ն յ Վ Ե ր ա
կ ան ու թ Է ։

Ղ Լ ա լ Ի . Լ ա ա ջ ն Է ։

Ն ա ր ջ մ ա ն ք ։

Ի ն ք Է ք Ե ր ա
կ ան ու թ Է ։

Պ ա ր ա խ ա ն Է ։

Լ ա ր ճ Կ ս ա ու ղ
ղ ա յ Կ ս խ օ ս Ե լ յ ,
և ա ն ս խ ա լ ք ա ր
չ ա ր ա ղ Ե լ յ ։

Ն ք յ Վ ան Ի ք Է ն զ Լ Ի ս ա լ օ ր ք
մ ա ս ու լ ն ք ք Ե ր Կ ան ու թ Է , զ ք
ր ո յ Լ Ի ն Ի ու ս ու լ ն ։

Պ ա խ Ի Ն ք Է ն . յ ք Ղ Ի ք ,
Ս ան Կ , Բ ա ու , և Բ ան ։

Ն ք յ Օ ի ն ք Է զ Ի ր ն ։

Պ ա խ Ի Ն ք Ղ Ի ր ն Է զ Ի ծ Ի ն ք որ
կ ա յ ու ք Ե ա լ Է ա ո ՛ Ի ն յ ա ն ա Կ Ե Լ
զ տ ա ու ն . և Տ ա ու ն Է Տ ն Ե ու մ
Ի ն ք յ ո ղ Ե Լ Ի , զ Ի կ ա յ Ի , և
յ ո ղ Ի ը ն զ ա յ լ ու մ տ ա ո ՛ Ի , և
զ կ ա տ ա ր Ե ա լ ձ ա յ ն ա ր տ ա Տ ա ն Է ։

Ն ք յ Օ ի ն ք Է վ ա ն Կ ն ։

Պ ա խ Ի Ն ք Մ ան Կ ն Է ձ ա յ ն Ի ն ք ,
որ մ Ի ո լ ՝ Տ ն Վ ա մ Ե ա ր տ ա ք Ե ր Ի
Ի ք Ե ր ա ն ո յ մ ա ր ղ ք յ ն ։

Ն ք յ Օ ի ն ք Է բ ա ու ն ։

Պ ա խ Ի Ն ք ձ ա յ ն ն յ ա ն ա Կ ն ։ յ ք
Է ձ ա յ ն մ Ի , որ մ Ի շ ա ն յ ա ն ա Կ Է
զ Ի ր Ի ն ք , կ ա մ զ ք ս ր ծ ո ղ ու թ Է
Ի ր Ի ն , և կ ա մ զ պ ա ր ա զ ա յ ս
ն ո յ յ ն ։

Ն ք յ Ի ք ան Ի ն ք ք Ե ղ ք ա ն ջ ա
տ Ի ն բ ա ու ք ն ։

Պ ա խ Ի Ն ք Ե յ ու թ ն ք ք Ե ղ ք . յ ք Ի ք
Մ ան Ե , Ի Վ Ե ր ա ն ա ու ն , Ի
Բ ա յ , Ի Մ Ի ն ք ա ու ն Ե ու լ Է , Ի Վ ա
Ի ս ա ղ ք ու թ Է , Ի Մ ան Կ ք ա յ , Ի
Ս լ ջ ա ր Կ ու թ Է , և Ի Ե ա ղ
կ ա յ . Օ ի ա յ ս ո ք Ի կ ա մ ք Ե ն
ն յ ա ն ա Կ Ե ն ղ Ի ն ք .

Ն ք յ Օ ի ն ք Է բ ա ն ն ։

Պ ա խ Ի Ն ք Ի ն ք ն Է շ ա ր ա մ ա ն ու թ Է
բ ա ու թ յ յ ա յ ս ո ղ ս ր ա մ ա խ
Տ ու թ Է մ ա ր ղ ք ։

Ն ք յ Ի ք ան Ի ն ք բ ա ժ ա ն Ի բ ա ն ն ։

Պ ա խ Ի Ն ք Յ Ե ր Կ ա ո . յ ք Ի կ ա տ
ք Ե ա յ ն , և Ի յ ս ն կ ա ա ր ն ։

Ն ք յ Ո ր ք Է ն մ ա ս ու ն ք բ ա
ն Ի , և ք ան Ի ք ։

Պ ա խ Ի Ն ք Մ աս ու ն ք ք ան Ի Է ն
ու թ ն ք ք Ե ղ ք բ ա ու թ յ ն , որ ք Ի
վ Ե ր ո յ ա ս ա յ ս ա ն և կ ո յ Ե ս ա ն ,
Լ ան Ե ն , Վ Ե ր ա մ ա ու ն , Բ ա յ .
և ա յ լ ն ։

Յ ա ղ ա փ ա Լ ա ա ջ ն , և Պ ա ր ա խ ա յ Ի յ
ն օ ի ն ։

Ղ Լ ա լ Ի . Ն ։

Ն ք յ Օ ի ն ք Է ա ն ու ն ն ։

Պ ա խ Ի Ն ք Մ ան Ե ն ն Է մ ա ս ն
բ ա ն Ի , որ զ Ե ու Ի Ի ր Ի ն ն յ ա ն ա
Կ Է . ս ր ղ ք ն . * Մ ա ր ղ , զ Խ ա ու ն ,
ք ա ր , Է լ փ ր ա տ , Տ ա տ , բ ա ր Ե
զ ք յ ն , ա մ Կ ն ա մ Է . և ա յ լ ն ։

Տ՛ԷՊ Ի քանին բաժանի ա- նունն :

Պ՛ԽԻ : Յերկուս . իմ 'ի գոյա- հան , և 'ի յաժական :

Տ՛ԷՊ : Օհնչ է գոյական ա- նունն , և 'ի քանին անջատի :

Պ՛ԽԻ : Գոյական անունն է , որ ըստ ինքեան կայանոյ 'ի բանի , և 'ի զբուցատրութեան . զը՛ր սրինակ * Վաղաք , պետ- ըստ , Ժողովուրդ . և այլն :

Եւ բաժանի 'ի հասարակն , 'ի յատուկն , և 'ի հաւաքա- կանն :

Տ՛ԷՊ : Օհնչ է հասարակ ա- նունն :

Պ՛ԽԻ : Եւ այն՝ որ նշանակի զնորհասնուք էութի ինչ . որ- զան , * Սարի , ձի , տուն , բա- զաք , գետ . և այլք նմանք :

Օհ Ժորջ բառս ոչ է անուն միոյ մարդոյ միայն , այլ ամե- նից մարդկանց . այսպէս իմն և զայլոց անունաց՝ որք հետ- և ին սկին :

Տ՛ԷՊ : Օհնչ է յատուկ ա- նունն :

Պ՛ԽԻ : Եւ այն՝ որ զմի անբա- ժանելի և զանհատական իր նշանակի . որդան , * Պետրոս , Եւսեբիոս , Սասն , և այլն :

Օհ պետրոս բառս է անուն միոյ մարդոյ , և եւէջորք բառս է անուն միոյ գետոյ միայն . այսպէս և այլք նմանք :

Տ՛ԷՊ : Օհնչ է հաւաքական անունն :

Պ՛ԽԻ : Եւ այն , որ զերս բա- զումս հաւաքեամբ միացեալս իբրև զմի ինչ նշանակի . որ-

դան , * Հօտ , Ժողովուրդ , շեղք . և այլն :

Տ՛ԷՊ : Օհնչ է աժական ա- նունն , և 'ի քանին բաժանի :

Պ՛ԽԻ : Եւ այն , որ ներհակ գոյականի անունն ըստ ին- քեան ոչ կայանոյ 'ի բանի և 'ի զբուցատրութեան , այլ

աժի , և դնի 'ի վերոյ գոյա- կանաց , որով կարելիցէ կայա- նալ . որդան , * Սպիտակ . սեաւ . կարճ . երկայն . բարի- չար . և այլք նմանք :

Եւ բաժանի 'ի դրական , 'ի բաղ- դատական , և 'ի գերադրա- կանն . որդան , * բարի , բա-

րեղոյն , բարեգունեղ : Տ՛ԷՊ : Վանիք են պարագայք անունաց , և որք են :

Պ՛ԽԻ : Սեյք են . իմ սեռ , ձև , տեսակ թիւ . հարով . և հարովուսն :

Տ՛ԷՊ : Վանիք են սեռք ա- նունաց . և որպէս մտածին :

Պ՛ԽԻ : Եւ չորք . իմ արական , իգական , ճեղքական , և հա- սարակ . Եւ մտածին այս-

պէս , զի մինչ անունն նշա- նակէ զարու , ստի արական . որդան , * այր , եղբայր , հայր , և այլք նմանք :

Եւ մինչ նշանակէ զեղն , ստի իգա- կան . որդան . * մայր . քոյր . կին . և այլք նմանք :

Եւ սակ մինչ նշանակեցեալն ոչ արու է , և ոչ էգ , ստի ճեղքա- կան . որդան , * փայտ , քար , մո՛ժ , և այլք նմանք :

Եւ եւթն անուն ինչ զարուն , նաև զեղն նշանակէ , ստի հա-

հա

Հասարակ . սրբոն . * զաւակ ,
ձաղ . կորիւն , և այլք նմանք ,
Հօր . Վանիք են ձեք անու-
անց , և սրբէս մտածին :

Պատիւ լն երեք . ի սրբոյ ,
բարդ , և յարաբարդ : Եւ
մտածին այսպէս . զի իւրա-
քանելիք անուն մին և միայ-
նակ և ոչ միաւորեցեալ ընդ
այլում անուն , առի սրբոյ .
սրբոն , * Սարդ , մահ , երամ ,
քաղցր . և այլն : Իսկ մին և
միաւորեցեալ ընդ այլում ա-
նուն , առի բարդ . սրբոն .
* մարդասէր , մահասիրտ ,
բազմերամ , քաղցրակենցաղ .
և այլն : Իայց մին նակ այլ
անուն գոյ ի վերայ բարդե-
ցելոյն , յայնժամ առի յա-
րաբարդ . սրբոն . * քաղցրա-
կենցաղասէր . և այլն :

Հօր . Վանիք են տեսակք
անունաց , և սրբէս մտածին :
Պատիւ լն երկու . ի նախա-
դադար , և ածանցական :
Եւ մտածին այսպէս . զի նմ
անուն որ ի նախնականն նշու-
նակութեն իւրում է , և ի վե-
րայ իւր կարէ առնուլ գլխակ
ինչ ածանցականակերտ , որով
այլայլեցեալ նշանակիցէ այ-
լով կերպիւ , քան զոր նախ
նշանակէր , առի նախադադար
փար . սրբոն , * արքայ , լուս ,
հրեշտակ , և այլք նմանք : Եւ
մին այսպիսիք անունք առ-
նուն զածանցականակերտ
մասնիւնս ի վերայ ի բժանց ,
և սկսանին այլսպէս նշա-
նակել , սակն ածանցականք .

սրբոն , * արքայական , լու-
սակոր , հրեշտակային , և այլն :
Հօր . Օինչ են ածանցակա-
նակերպ մասնիւնքն , և
ենթ սրբանեաց կերպից պա-
րունակին :

Պատիւ լն ոմանք ձայնք յիւր-
եանս յինքեանս աննշանք .
և պարունակին ենթ վե-
տասանից կերպից :

Հօր . Կարեն սակ զանունս
իւրաքանչիւրոց կերպից , և
յուշանել զմասնիւնս պա-
րունակեցեալս ենթ խա-
քանելոց կերպի :

Պատիւ լն կարեմ . Լուս-
ջին կերպն կրչի ստացական .
և ընդ սովաւ են սոքին . եւ
անի . սոքն . սրբոն . * Կաւ-
իւթ , դաւթեան . Տն , տրու-
նի . Լուքայ , արքայական :

Երկրորդն առի առատական .
և ընդ սովաւ են սոքին . եւ
եւ . սրբոն . * Զոյժ , յուժ-
գին , Հգոր , հգորեղ :
Երրորդն կրչի նուազական .
և ընդ սովաւ են սոքին .
եւ , -ի , -ի , -ի . սրբոն :

* Պատանի , պատանեակ .
Գուռն , դռնակ .
Գիրք գրգռկ .
Վար , քարիկ :

Չորրորդն կրչի աղգական .
և ընդ սովաւ են սոքին . եւ
այի . եւ , անս . սրբոն :

* Հռով , հռովայեցի .
Սիրք վրացի .
Սուռն նունեի .
Լըխս , արխանս :

Հինգերորդն կրչի պարունա-
կան .

կան. և ընդ սովաւ են սրբին.
արան, ապ, ոյ, սրան. որդան:

* Լոյս, կուսարան:

Օտառ, ճառուտ.

Պպիր, գպրոց.

Տայ, Տայաստան:

Սեցերորդն ասի գոյացական.
և ընդ սովաւ են սրբին. աչին,

էայ, է, էղէն, զո. որդան:

* Սարդ, մարդկային:

Վար, քարեայ:

Բծաթ, արծաթի.

Կու, կուէղէն.

Սահ, մահացու.

Եթներորդն կուի մակրդա-
կան. և ընդ սովաւ են սրբին.

ոպ. ուրի. որդան:

* Ղէթ, ձիթոտ.

Սեռեալ, մեռելոտի:

Սեթերորդն կուի բայածա-
կան. և ընդ սովաւ են սրբին.

առն, առն, առաք, առած. որդան:

* Սէր, սիրուն.

Սճիւ, աճումն.

Սալ, գալուստ.

Ստեղծել, ստեղծուած:

Սներորդն կուի ունակական.
և ընդ սովաւ են սրբին. աոր,

որդ, ած. որդան:

* Օկն, զինուոր.

Սրո, որսորդ.

Սրկիւղ, երկիւղած:

Տաներորդն կուի ընդունա-
կան. և ընդ սովաւ է մաս-

նիկս, էլ. որդան:

* Սուսճոր, Սուսճորի:

Սեռասաներորդն կուի վերա-
ցեալ, և ընդ սովաւ է մաս-

նիկս, ունիւն. որդան:

* Տարանց, Տարանցութի:

Երկուսասաներորդն կուի պա-
կասական. և ընդ սովաւ է

մասնիկս այս. առ. որդան:

* Չեան, ձեռնատ:

Երեքուսասաներորդն կուի ի-
գական. և ընդ սովաւ է մաս-

նիկս այս, առ. որդան:

* Սուրբ, սրբուհի:

Չորեքուսասաներորդն կուի
պաշտպանական. և ընդ սովաւ

է մասնիկս այս, դան. որդան:

* Վուռն, դանասպան:

Տնդեռասաներորդն կուի յար-
մարտական. և ի սովաւ են ս-

րբին. ապ, էպ, էպ, աոր,

առն, առ, էան, ան, որդան:

* Սերաստ.

Տամեստ.

Տանգիստ.

Սողովուրդ.

Օնուեղ.

Սայերուց.

Տնջիւն.

Սեռասան:

Սեռասաներորդն կուի Տե-
տեղական. և ընդ սովաւ են

սրբին. էանց, անց. որդան:

* Վն, քնեանք.

Սուքիս, սուքիսանք:

Տնջի Վանիք են թիւք անու-
անց. և որպէս մտածին:

Պրիւ. Երկու են. ին, եղական,

և յոգնական: Սճ մտածին

պատկոս. զի ամ անուն յոր-

ժամ զմի սք միայնակաբար
նշանակէ, ասի եղական. որ-

դան, * Սարգսպետ, քահա-
նայ, սարկանաղ. Կայլն: Սակ
մինս նշն անունն զյոգունս
նշանակէ, ասի յոգնական.
որդան.

որդոն . * Վարդ ապետք , բա
հանայք , սարկաւազ ունք .
և այլն :

Տ՛րջ : Օ ինչ էն հորովք ա
նուանց . և բանիք :

Պատու հարովք անուանց էն
զանազանք շրջաբերմունք միոյ
և նոյնոյ սնուան . և էն տասն .
որդոն .

Բն լիճախ , լիճախ .
Սեռ լիճախի , լիճախոյ .
Տրտ լիճախի առ լիճախ .
լիճախոց առ լիճախ :

Հայց զլիճախ , զլիճախ .
Բաց ՚ի լիճախէ , ՚ի լիճախոց .
Պատ զլիճախէ , զլիճախոց .
Պարծ լիճախաւ , լիճախօք .

Պար զլիճախաւ , զլիճախօք .
Կեր ՚ի լիճախի , ՚ի լիճախ .
Կու ՚ի լիճախի , ՚ի լիճախի :

Տ՛րջ : Օ ինչ էն հորովմունք
անուանց , և բանիք :

Պատու հորովմունք անուանց
էն զանազանութիւնք , և պէս
պիտուիք վերջաւորութեց սե
ռականաց . Եւ էն չորեքսո
սանք . Որոց վեցքն էն յա
տուկք . Եւ իսկ ութքն հասա
րակք . և հասարակաց հո
լովմանց չորք առաջինքն էն
երկատեսակք . և այսպէս հա
սարակաց հորովմանց տեսակքն
էն երկոտասանք . որոց օրինա
կաց սկզբնատուքն շարաե
ղեալ կարգաւն իւրեանց ա
սէն զայս բան , ինտելլէլ առայ :
սրով դիւրանայ վերայիշումն
կարգաց հորովմանց : Օ ի ինչ
նշանակէ զիսկ իսկին . և նա
զնշան նշանին . և այսպէս

մինև յվերջին շոյ տառն , որ
նշանակէ զշուլ շուն :

Տ՛րջ : Վանիք էն վերջաւո
րութիւք եղականաց սեռակա
նաց սոցին :

Պատու Սեռասանք էն . ին ի .
ոյ . շոյ . ան . եռն . եայ . այ . եր .
եղ . ին . առ : որդոն . * Իրաւի , կ
նշանի . աթոռոյ . մատանոյ .
եղեղան . լողութեան . սի
նեայ . վարդանայ . սպեր .
սկտեղ . անձին . զլու :

Տ՛րջ : Վանիք էն վերջաւո
րութիւք յորնականաց սեռա
կանաց գոցին :

Պատու Եւթն էն . ին . ից . օց .
ոյ . եայ . ան . եանց . աոյ . որ
դոն , * Իրաւից . նշանաց . կամ
սկտեղոց . և կամ աղբերաց .
աթոռոց . մատանեաց . եղի
գանց . կամ անձանց . լողու
թեանց . զլուց : Եւ երկուցն ,
ին ոմնեայ , և վարդանայ պա
կասին յոգնականք :

Տ՛րջ : Վանիք էն վերջաւո
րութիւք եղականաց գործիակա
նաց գոցին :

Պատու Ութն էն ին ին . առ . ով .
եռա . անք . եանք . երբ . ելք .
որդոն . * Իրաւի . նշանաւ . կ
վարդանաւ . աթոռով . մա
տանեաւ , կամ ոմնեաւ . եղե
ղամբ , կամ անձամբ . լողու
թեամբ . սպերբ . սկտեղբ .
Եւ շուլն ոչ ունի զյատուկ
գործիական , այլ վարի սե
ռականաւն :

Տ՛րջ : Վանիք էն վերջաւո
րութիւք յորնականաց գործիա
կանաց գոցին :

Պատու լճն ու թն . իմ իտ . օր .
նչ . Եօս . ամբս . Եամբս . Եբբս .
Եղբս . օրդոն . իլլայիւք . նշա
նօր , կամ ցօր . ամթռուիք .
մատանօր . եղեղամբք , կամ
անձամբք . լողու թիբք , աղ
բերբք . սկտեղբք :

Նիցի լճրդեօր կարես խննս
ձէլ զանուն ինչ ըստ ասացե
լոց բաժանմանց , և սարա
գայից :

Պատու լճո՛ կարեմ՛ , եթէ
հարցանիցես :

Նիցի լճառս այս՛ զբանից , զինչ է :

Պատու լճ՛ անուն գոյական և
հասարակ . ըստ սեռին ձէզու
բական . ըստ ձևոյն պարզ .
ըստ տեսակին նախագաղա
փար . ըստ թռնոյն յոգնա
կան . ըստ հորովին պատ
մական . լակ ըստ հորովման
հորովի ոնի խաչ , խաչի :

Նիցի Օրնչ է բառս այս՛
Խնամեաց :

Պատու լճ անուն ածական . իմ
սեռին հասարակ . ըստ ձևոյն
պարզ . իմ տեսակին նախագա
ղափար . ըստ թռնոյն յոգնա
կան . ըստ հորովին սեռական .
և ըստ հորովման՝ հորովի ոնի
ճարանի , ճարանոյ :

Նիցի Օրնչ է բառս այս , երկ
նայնով :

Պատու լճ անուն ածական . իմ
սեռին հասարակ . ըստ ձևոյն
պարզ . ըստ տեսակին՝ ածան
ցական . ըստ թռնոյն եղական .
իմ հորովին՝ գործիական . և ըստ
հորովման՝ հորովի ոնի , ամեռոս ,
ամեռոց :

Նիցի Օրնչ է բառս այս .
Գերատբաց :

Պատու լճ անուն ածական . իմ
սեռին հասարակ . ըստ ձևոյն
բարդ . ըստ տեսակին նախա
գաղափար . ըստ թռնոյն յոգ
նական . ըստ հորովին սեռա
կան . և ըստ հորովման՝ հորովի
որովես , նշան , նշանի :

Յարգոս , Վերանուն :

Վերանուն զ :

Նիցի Օրնչ է գերա
նուն :

Պատու Վերանունն է մասն բա
նի , որ զբացորոշեցեալ դէմն
է ու թեց նշանակէ . օրդոն .
Ես , դոս , նա :

Նիցի լճ քոնիս բաժանի :

Պատու լճ հինդ . իմ ի յէական .
ի ստացական . ի դիմորոշա
կան , ի ցուցական , և ի յա
բաբերական :

Նիցի Որբք են էականք :

Պատու Սորին են , իմ Ես , դոս , ինչն .
նաև իբն , երբ հորովի իբր ,
իբրեան :

Նիցի Որբք են ստացականք :

Պատու Սորին են . իմ իճ . դո
ձեր . իբր . նաև իբն , երբ հո
րովի իբր , իբրոյ :

Նիցի Որբք են դիմորոշականք :

Պատու Սորին են . իմ ս . ր . ն :

Նիցի Որբք են ցուցականք :

Պատու Սորին են . իմ սա . դա .
նա . այս . այր . այն . այն . որոյն .
նոյն : լճ յարաբերական է գեր
անունս այս , որ :

Հիշի՛ր Վանխիք Եւ պարագայք
դերանուանց . և ո՛րք :

Պատիւ Սէյք Եւ : ի՞նչ ի՛նչ , Խե-
տի , Բիւ- , Դիւ , Գուլ , և Գուլ-
Լուս :

Հիշի՛ր Վանխիք Եւ ձեռք , տե-
սակք , և թիւք դերանուանց ,
և ո՛րքէս մտածին :

Պատիւ Լյնքանք , և այնպէս
Եւ , որպէս ասացու զանուանե :

Հիշի՛ր Օ ինչ Եւ դեմքն , որք
մտածին ՚ի դերանուան :

Պատիւ Գեմքն ո՞նչ զընական
ինչ յարին դերանուանց մինչ
ինքեանք դերանուանքն Եւ
նշանականք դիմաց . վանորոյ
Եւն նշանակէ գառաջին դէմն .
Դոն՝ զերկրորդն . և նոյն զեր-
րորդն . այսպէս և այլքն բայ
՚ի յարաբերականէն :

Հիշի՛ր Ո՛րք Եւ հարվք , և հո-
լովմունք դերանուանց :

Պատիւ Լյնք Եւն , որք ասացան
զանուանե . բայց այսմիայն է
տարբեր . զի ոմանք դերանու-
անք ունին զյատկականս հո-
լովմունս , և ո՞նչ վերաբերին
առ իմն տեսակ հարվմանց ա-
նուանց , որպիսիք Եւ սոքին .
Եւ . Դոն . սա . Դոն . նա . այս . այդ .
այն : Լճ ոմանք վերաբերին .
որպիսիք Եւ սոքին . սոյն . Դոյն .
նոյն . որ . Իճ . Տեր . Գո . Յեր . Ի-
որք հարվին ո՞նչ անոռ , անոռոյ .
Իսկ սոքին՝ Էնքն , Ի-ք , որք Եւ
էականք , հարվին ո՞նչ լոռո-լի .
լոռո-լի . որդոն , Էնքն Էնքեան ,
Ի-ք , Ի-քեան :

Հիշի՛ր Օ ինչ է բառս այս՝ զ՚Էնչի
Պատիւ Լյ դերանուն էական .

բառ ձեռնն պարզ . բառ ան-
տակին նախադադախար . Ը զի-
մին նշանակէ զերկրորդ դէմն
Ը թուոյն յողնական . Ը հո-
լովին պատմական . և բառ հո-
լովմանն յատուկ-և հարվի այս
պէս . Դոն , Դոյ , Դոն , Յեր . և այլն .
Հիշի՛ր Օ ինչ է բառս այս ,
Էնչ :

Պատիւ Լյ դերանուն ստացա-
կան . բառ ձեռնն պարզ . բառ
տեսակին նախադադախար . Ը
գիմին՝ նշանակող առաջնոյն .
բառ թուոյն եզական . բառ
հարվին գործիական . և բառ
հարվմանն՝ հարվի ո՞նչ Լ՚Էնո ,
անոռոյ :

Յարգիս Լայն :

Գլուխ : Դ :

Հիշի՛ր Օ ինչ է բայն , և ՚ի
Պատիւ Լյ քանին անջատի :

Պատիւ Լայն է մասն բանի ,
որ գառս , և կամ զկիրս Եւ
Թէ ընդ ժամանակաւ նշանա-
կէ . և բաժանի ՚ի յեական , և
յատքականն :

Հիշի՛ր Ո՛րք Եւ բայք էականք :

Պատիւ Սոքին Եւ . ի՞նչ Էճ , Գոճ ,
Էշանճ , Լեկճ :

Հիշի՛ր Ո՛րք Եւ բայք առքա-
կանք :

Պատիւ Լյ սոքին Եւ որք նշանա-
կէն գառս ու բոք , կամ զկիրս :

Հիշի՛ր Լյ քանին բաժանին :

Պատիւ Լյ յերկուս . ի՞նչ ՚ի կա-
նոնաճորն . և ՚ի յանկանոնն :

Հիշի՛ր Ո՛րք Եւ բայք կանոնաճ
որք :

Պիտի: Ընք էն որք ընդ չո-
րեքոսասանիւք տեսաիօք չորից
լծորդութեանց սարունակին
և առանց թերութե, և հե-
տևելու ըստ այնց լծորդին:
Հիշ: Որք էն բայք սնկա-
նոնք:

Պիտի: Են այնք ամենեքեան,
որք ըստ գերեզեղելց տեսա-
կաց ոչ լծորդին, այլ կամ
հետտեն ձայնիւ, և կոչին ար-
տուղիք. և կամ սրակասին ՚ի
յոմանս ժամանակս, և կոչին
սրակասաճորք. և կամ սրակա-
սին գիմօք, և կոչին գիմա-
ղուրիք:

Հիշ: Բայք արտուղիք սրպէս
հետտեն ըստ ձայնին:

Պիտի: Ընքայէն, Սորէճ, Կերի:
Լճանէճ, արտիւ Տամ, Երուս: Պանէճ,
Երի: Յարանէճ, յարեայ: Ղամ, Եհի:
Երևամ, ըգայ:

Հիշ: Պակասաճորք բայքն՝ յո-
րոց լցուցանեն զսրակասուիս
իւրեանց:

Պիտի: Սեղայ բայն լցուցանե-
զսրակասութի իւր ՚ի բայէն
Կոչանէճ. Լճայ բայն ՚ի բայէն
Լտէճ. Լճրէճ բայն ՚ի բայէն ըճ-
դէճ: ըստ այսմ և այլքն:

Հիշ: Վանիք էն սարապայք
բայից, և որք էն:

Պիտի: Ութն էն սարապայք
բայից, և էն այսոքիկ. սեռ,
ձև, տեսակ, թիւ, դէմ, ժա-
մանակ, եղանակ, և լծոր-
դութի:

Հիշ: Վանիք էն սեռք բայից
Պիտի: Չորք էն, ինք ներգոր-
ծական, կրաճորական, չեղ-

քական, և հասարակ:
Եւ չեղքականաց ոմն է ներ-
գործակերպ, ոմն ընդմիջա-
կերպ, և ոմն ձայնակրական:
Եւ այսպէս գրեթէ վեցք էն
սեռք բայից:

Հիշ: Որք էն բայք ներգոր-
ծականք:

Պիտի: Երբին էն. որք զգոր-
ծողութի առ կրող որ լինիլ նշա-
նակեն. որդոն. Սրէճ. արէճ.
Կալածէճ. և այլք նմանք, որք
զգործ սիրման, այրման, և
հալածման առ կրող որ լինիլ
նշանակեն:

Հիշ: Որք էն բայք կրաճորա-
կանք:

Պիտի: Են նորին, որք զկիրս
ուրուք յուսեքէ ներգործողէ
լինիլ նշանակեն. որդոն. Սր-
րէճ, արէճ, Կալածէճ, և այլք
նմանք ասին կրաճորականք,
զի զկիրս սիրման, այրման, և
հալածման յայլմէ լինիլ ՚ի
կրողն նշանակեն:

Հիշ: Որք էն բայք հասարակք:

Պիտի: Են նորին, որք միով
ձայնիւ նշանակեն մերթ զներ-
գործութի ուրումն առ կրող
որ. և մերթ զկիրս ուրուք
յուսեքէ ներգործողէ. որդոն.

* Նանիճ, սոսանիճ, ոսոս-
նիճ, սոսանիճ, ոսոսնիճ, և այլք
նմանք ասին հասարակք, զի
նրյնով ձայնիւ մերթ զներ-
գործութի, և մերթ զկրո-
ղութի նշանակեն:

Հիշ: Որք էն բայք ներգոր-
ծակերպք չեղքականք:

Պիտի: Են նորին, որք ունին
զձա-

զձայն ներգործականի , բայց զգործողութիւնն զոր նշանակեն՝ ո՛չ առկրող որ լինիլ նշանակեն . որդոն . * Ա՛զօթեմ , մտանեմ , գնամ . և այլք նմանք :

Տ՛քոյ Ո՛րք են բայք ընդմիջակերպք :

Պ՞տնու՛ Վ՛րբն են , որոց սահմանականի ներկայի ձայնն է լը կերպի ներգործականի , և կատարելոյ Ժամանակի ձայնն է լը կերպի կրանորականի . բայց ինքեանք որք զգործողութի նշանակեն , ո՛չ գներգործութի առկրող որ լինիլ նշանակեն , նաև ո՛չ զկիրս յուսեքէ ներգործողէ լինիլ նշանակեն՝ որպիսիք են սրբին . Ա՛րքարանամ , ա՛րքարացայ . Նարարանամ , Նարարացայ . Օ՛րանամ , զօրացայ . և այլն :

Տ՛քոյ Ո՛րք են բայք ձայնակրականք :

Պ՞տնու՛ Վ՛րբն են , որք ունին գծոյն կրանորականի . բայց զկիրս զորս նշանակեն՝ ո՛չ յուսեքէ ներգործողէ լինիլ նշանակեն . որպիսիք են սրբին .

* Ա՛պշիմ , նստիմ , հանդշիմ , և այլք նմանք :

Տ՛քոյ Վ՛անիք են ձևք բայից , և ո՞նչ մտածին :

Պ՞տնու՛ Վ՛րեք են , և մտածին որքան առայս՝ զի բայքն մինչ ոչ են շարայարեցեալք ընդ այլում բառի՝ տին պարզք . որդոն . * Սիբեմ , աշխատիմ , և այլք նմանք : Նսկ մինչ յարին այլում բառի՝ որ իցէ նշանական՝ տին բարդք . որդոն .

* Սարդասիբեմ , աշխատասիբեմ . և այլք նմանք : Վայց յորժամ յարին ոմանց մասնկանց կամ առ ի զարդ , և կամ առ ի փոփոխել զնշանակուիս իւրեանց , ասին բաղադրեցեալք . որդոն . * Սարիմ , ապավարիմ , նմանիմ , համանմանիմ . և այլն :

Տ՛քոյ Վ՛անիք են տեսակք բայից , և որպէս մտածին :

Պ՞տնու՛ Տեսակք բայից են երկու . Յի նախագաղափար . որդոն : * Վստիմ , զարհուրիմ լնում . և այլն : Ա՛ւ ածանցական , որ և կոչի անցողական . որդոն . * Վստացանեմ , զարհուրեցուցանեմ , լցուցանեմ . և այլն :

Տ՛քոյ Ա՛րդեօք նմք բայք լինին անցողականք . և զորպիսի սեռ սեփականէ ինքեան անցողական բայն :

Պ՞տնու՛ Ո՛լ համայնք բայք լինին անցողականք , այլ ոմանք . և ըստ մեծի մասին և մասնաճանդ ինին անցողականք՝ ընդմիջակերպքն , և ձայնակրականքն : Ա՛ւ բնա՛ք բայք անցողականք են ներգործականք , և ունին զկրանորականս :

Տ՛քոյ Վ՛անիք են թիւք բայից : Պ՞տնու՛ Վ՛րկու . Յի եզական . որդոն . Նսաճորեմ . և յոգնական . որդոն . Նսաճորեմ :

Տ՛քոյ Վ՛անիք են դէմք բայից : Պ՞տնու՛ Վ՛րեք են . Ա՛ռաջինն է յորմէ բանն . որդոն . Ա՛յնում . Վ՛րկիւնէ՛ առ որ բանն . որդոն .

դաւ ընաս . Իսկ երրորդն է՝ զոր
մէ բանն . որդոն . նա ընա . Սամ
այսպէս . մէ ընամ . դաւ ընաս
նա ընան , և այլն :

Տօն Վանիք են ժամանակք
բայից :

Պատու Սեպ են . իմ Վերկայ
որդոն , Լէւեմ . Ընկատար ,
որդոն , Լէւեմ . Կատարեալ ,
որդոն , Լէւեմ . Հարակա
տար , որդոն , Լէւեմ : Պե
րակատար . որդոն . Լէւեմ :
Ընդառնի , որդոն , Լէւեմ :

Տօն Վանիք են եղանակք
բայից :

Պատու Հինգ են . իմ սահմա
նական , հրամայական . բղձա
կան , ստորակցական . և ա
ներևոյթ :

Տօն Օքանիս ժամանակս ու
նի սահմանական եղանակն :

Պատու Օքանու վերոյիշեցեալ
ժամանակս ունի :

Տօն Օքանիս ժամանակս
ունի հրամայական եղանակն :

Պատու Օերկուս ժամանակս
միայն ունի . իմ զներկայ , որ
դոն . Լէւեմ , մի ասեք . Լէւեմ ,
մի ասեք . և այլն : և Օպառ
նի , որդոն : Լէւեմ , ասս
լէ . և այլն :

Տօն Օքանիս ժամանակս
ունի բղձական եղանակն :

Պատու Օտրս ժամանակս
ունի . իմ Օներկայ , որ և է
ապառնի , որդոն , երանի՞ թէ
ասեցեմ . Օանկատար , որդոն ,
երանի՞ թէ ասեցեմ . Օանցեալ
յարակատար , որդոն , երանի՞
թէ ասացեալեցեմ , և Օանցեալ

գերակատար , որդոն , երանի՞
թէ ասացեալեցեմ :

Տօն Օքանիս ժամանակս
ունի ստորակցական եղանակն :

Պատու Օայնքանս ունի , և
այնպէս , որքան և ոմ ունի բղ
ձական եղանակն . բայց միայն
ի կրաւորականս բայս , և ի լե
զարականս ունի և զյատուկա
պառնի ժամանակ . որդոն ,
Լէւեմ : Եղեց , իշեցեալ է լեց
դարացեալ է լեց . Լուեալ է լեց .
և այլն :

Տօն Օքանիս ժամանակս
ունի աներևոյթ եղանակն :

Պատու Օերիս , իմ զներկայ ,
որդոն , Լէւեմ : Օանցեալ ,
որդոն , Լէւեմ : Գր . և զա
պառնի , որդոն , Լէւեմ :

Տօն Վանիք են լծորդուծիք
բայից :

Պատու Չորք են . որոց Ըստ
ջինն եզերի ի յեմ . որդոն . Սե
բեմ . Երկրորդն ի յամ . որդոն ,
լուանամ . Երրորդն ի յամ . որ
դոն , Սեբեանամ . Իսկ չորրորդն
ի յեմ . որդոն Լէւեմ :

Տօն Վանիք են տեսակք օ
րինակաց բայից ընդ իւրա
քանիւրովք լծորդուծիք ,
և որք են :

Պատու Բնդ առաջնով լծոր
դուծիք են երեքս այսօրիկ . իմ
Սերեմ , սերեցեմ : Լէւեմ , ասացե .
Տեսանեմ , տես : Բնդ երկրոր
դիւն ևս են երեք . իմ Սեւ
նամ , լուանցե . Սեւնամ , իմացայ .
Բանամ , բացե : Բնդ երրորդ իւն
են Տինգք . իմ Սեբեանամ , ընկե
ցե . Սեւնամ , լեցե . Սեւնամ , լե
ցե . Սեբեանամ , ընկեցայ . Պատ
նամ ,

նամ, պիտեայ : Իսկ ընդ չոր
բորդիւ լծորդու թն են երկը .
քի լճիւմ, սմեցայ . Խարչիւմ, մա
րեայ . Բաւաւիւմ, բաւաւ :

Տէր : Օրնչ է բառս սյս ,
Լճիւմ :

Պատի : Ի բայ կանոնաւոր .
բառ սեռին ներդործական .
բառ ձեռնս պարզ . բառ տե
սակին նախադալարիւր . բառ
թոճոյն եղական . բառ դի
մին երրորդ դէմ . բառ ժա
մանակին ապառնի . բառ եղա
նակին սահմանական . բառ
լծորդու են պատկանի առ եր
բորդն են թ օրինակին թա
ղամ, բողի :

Տէր : Օրնչ է բառս սյս ,
Նախիւմ :

Պատի : Ի բայ կանոնաւոր .
բառ սեռին ձայնակրական .
բառ ձեռնս պարզ . բառ տե
սակին նախադալարիւր . բառ
թոճոյն յոգնական . բառ դի
մին երրորդ դէմ . բառ ժա
մանակին ապառնի . բառ եղա
նակին չքանցական . լծոր
դու թ են պատկանի առ չոր
բորդն են թ օրինակին Խար
չիւմ, մարեայ :

Տէր : Օրնչ է բառս սյս ,
Օռնաբլայա :

Պատի : Ի բայ կանոնաւոր .
բառ սեռին ընդ միջակերպ
չեղորական . լծորդնս պարզ .
բառ տեսակին նախադալա
րիւր . բառ թոճոյն եղական .
բառ դիմին երրորդ դէմ . լծ
ժամանակին կատարեալ . բառ
եղանակին սահմանական . բառ

լծորդու թ են պատկանի առ
երկդն են թ օրինակին լմանամ ,
Թայայ :

Տէր : Օրնչ է բառս սյս
Թափաւորեայ :

Պատի : Ի բայ կանոնաւոր . լծ
սեռին ներդործական չեղա
քական . բառ ձեռնս պարզ .
բառ տեսակին նախադալա
րիւր . բառ թոճոյն եղական .
բառ դիմին երրորդ դէմ . լծ
ժամանակին ապառնի . բառ
եղանակին սահմանական . բառ
լծորդու են պատկանի առ
առաջինն , են թ օրինակին
Լիւրեմ, սեբեյի :

Տէր : Օրնչ է բառս սյս ,
Թափաւորեայ :

Պատի : Ի բայ կանոնաւոր . լծ
սեռին ներդործական . բառ
ձեռնս պարզ . բառ տեսակին
սծանցական , քի անցողական .
բառ թոճոյն եղական . բառ
դիմին երրորդ դէմ . բառ ժա
մանակին կատարեալ . բառ
եղանակին սահմանական . լծ
լծորդու են պատկանի առ
առաջինն , են թ օրինակին ,
Տեւանեմ, Գեպի :

Տէր : Օրնչ է բառս սյս ,
Լճիւմաւորեայ :

Պատի : Ի բայ կանոնաւոր . բառ
սեռին ներդործական չեղա
քական . բառ ձեռնս բարդ .
բառ տեսակին նախադալա
րիւր . բառ թոճոյն եղական .
բառ դիմին երրորդ դէմ . լծ
ժամանակին անկատար . բառ
եղանակին . սահմանական .
լծորդու են պատկանի առ
առաջինն .

առաջինն՝ ենթ օրինակին՝ Սէ-
բէճ, սիբեյի:

Տփշ: Օրինչ է բառս այս, Սիբեյի:
Պև: Եւ բայ կանոնաւոր .
ըն սեռին՝ ներդործական . բառ
ձեռնն՝ պարզ . բառ տեսակին
ածանցական, ցի անցողական .
բառ թռւոյն՝ եղական . բառ
դիմին՝ երրորդ դէմ . բառ ժա-
մանակին՝ կատարեալ . բառ
եղանակին՝ սահմանական . բառ
լծորդութեն պատկանի առ-
առաջինն՝ ենթ օրինակին ,

Տեւանէճ, Գեւի:

Տփշ: Օրինչ է բառս այս, Էփեբ:
Պև: Եւ բայ անկանոն , և
արտուղի, որոյ սահմանականի
ներկայն է գաճ . և կատա-
րեալն՝ Էփեբ . բառ սեռին՝ ներ-
դործական . բառ ձեռնն՝ պարզ .
բառ տեսակին՝ նախադասալ-
պար . բառ թռւոյն՝ եղական .
բառ դիմին՝ երրորդ դէմ . բառ
ժամանակին՝ կատարեալ . բառ
եղանակին՝ սահմանական . բառ
լծորդութեն պատկանի առ-
առաջինն, ենթ օրինակին՝ Տե-
ւանէճ, Գեւի: Բայց արտուղա-
բար, և ոչ ըն նմի:

Տփշ: Օրինչ է բառս այս ,
Էփեբ .

Պև: Եւ բայ անկանոն և ար-
տուղի . որոյ սահմանականի
ներկայն է գաճ . և կատա-
րեալն՝ Էփեբ . բառ սեռին՝ ներ-
դործակերպ չեզոքական . բառ
ձեռնն՝ պարզ . բառ տեսակին
նախադասալպար . բառ թռւ-
ոյն՝ եղական . բառ դիմին՝ եր-
րորդ . բառ ժամանակին՝ կա-

տարեալ . ըն եղանակին սահ-
մանական . բառ լծորդութեն
պատկանի առ երկրորդն՝ ենթ
օրինակին՝ Բանաճ, Բաշի . բայց
արտուղաբար, և ոչ բառ նմի:

Յարգութի Ռեդուանէլու-Էն:

Պև: Եւ:

Տփշ: Օրինչ է ընդունե-
լութին:

Պև: Բնդունելութին է մասն
բանի, որ ղէութին իրաց,
նսեզառս՝ կիճ զկիրս ետութեց
ընդ ժամանակաւ նշանակե .
որդոն: Տեւանոշ, լաշ, նաթոշ .
և այլն:

Տփշ: Բանին բաժանի ըն-
դունելութին:

Պև: Բառ վերջաւորութեց
իւրոց՝ ի չար բաժանի .
Բանի ընդունելութին մերթ
եզերի ի օշ . որդոն . սիբեյ,
Սիբեթ ի եալ . որդոն, սիբե-
յեալ . Սիբեթ ի լոյ . որդոն,
սիբեւոյ և Սիբեթ ի լե . որդոն .
սիբեւի:

Տփշ: Բանիք են պարագայք
ընդունելուէ:

Պև: Բնդունելութին եր-
բեմն ուղ զանուն վարի, և եր-
բեմն ուղ զբայ . և այսպէս եր-
կոցունցն ևս հաղորդեցեալ
պարագային նմն վեցք, ցի սեռ,
ձե, տեսակ, թիւ, հօրալ,
և ժամանակ:

Տփշ: Բանիք են սեռք ըն-
դունելուէ, և որք են:

Պև: Բառ բայից՝ յորոյ բղ-
խին, մտածին սեռք նոցին:

Հոյ: Վանիք են ձեք ընդու
ներուէ:

Պի: Երբու են. Իմ Պարզ, ո՞ր
դոն, Խորշ: Բարդ, ո՞րդոն,
Չէրանարջ:

Հոյ: Վանիք են տեսակք ըն
դունելու թէ:

Պի: Երբու են. Իմ Վարս
դաղափար, ո՞րդոն, Ետ: Ըն
ճանցական, ո՞րդոն, Ետ: Ըն
Ե՛ւ այս ըստ որում անուն:

Իսկ ըն որում բայ, Վարս
դաղափար, Խորշ. Ընցողա
կան, Խորանարջ:

Հոյ: Որք են թիւք, և հոլովք
ընդունելու թէ:

Պի: Ընք են որք ասացան
զանուանէ. ո՞րդոն, Եզական,
Խորշ: Զոգնական, Խորշ: Ե՛ւ
ընա՛ք ընդունելու թիւք բայ ՚ի
նոցունց որք ՚ի լոյ եզերին, հո
լովին ոն՞ զանուն:

Եզերե
ցեալքն ՚ի օշ՝ ոն՞ նշան, նշանի.
Եզերեցեալքն ՚ի Ետ՝ որպէս
ախտ ախտոյ. և Եզերեցեալքն
՚ի Ը՛ որպէս ճարանի, ճարանոյ:

Հոյ: Վանիք են ժամանակք
ընդունելուէ.

Պի: Երբք են. Իմ Երկայ,
որդոն. Ընքոշ. Ընցեալ, ո՞ր
դոն, Ընքեալ կամ Ընքեցեալ.
և Ըպառնի, ո՞րդոն, Ընքելոյ,
կամ Ընքելի. և այլն:

Հոյ: Օրնչ է բառս այս,
չնաբեալն:

Պի: Երբք են. Իմ Երկայ,
որդոն. Ընքոշ. Ընցեալ, ո՞ր
դոն, Ընքեալ կամ Ընքեցեալ.
և Ըպառնի, ո՞րդոն, Ընքելոյ,
կամ Ընքելի. և այլն:

Հոյ: Օրնչ է բառս այս,
չնաբեալն:

Պի: Երբք են. Իմ Երկայ,
որդոն. Ընքոշ. Ընցեալ, ո՞ր
դոն, Ընքեալ կամ Ընքեցեալ.
և Ըպառնի, ո՞րդոն, Ընքելոյ,
կամ Ընքելի. և այլն:

Հոյ: Օրնչ է բառս այս,
չնաբեալն:

կան. Ըն հոլովին հայցական,
և հոլովի որպէս ախտ, ախտ
ոյ. և ըստ ժամանակին է
անցեալ:

Հոյ: Օրնչ է բառս այս
չնաբեալն:

Պի: Երբք են. Իմ Երկայ,
որդոն. Ընքոշ. Ընցեալ, ո՞ր
դոն, Ընքեալ կամ Ընքեցեալ.
և Ըպառնի, ո՞րդոն, Ընքելոյ,
կամ Ընքելի. և այլն:

Հոյ: Օրնչ է բառս այս,
չնաբեալն:

Պի: Երբք են. Իմ Երկայ,
որդոն. Ընքոշ. Ընցեալ, ո՞ր
դոն, Ընքեալ կամ Ընքեցեալ.
և Ըպառնի, ո՞րդոն, Ընքելոյ,
կամ Ընքելի. և այլն:

Հոյ: Օրնչ է բառս այս,
չնաբեալն:

Պի: Երբք են. Իմ Երկայ,
որդոն. Ընքոշ. Ընցեալ, ո՞ր
դոն, Ընքեալ կամ Ընքեցեալ.
և Ըպառնի, ո՞րդոն, Ընքելոյ,
կամ Ընքելի. և այլն:

Հոյ: Օրնչ է բառս այս,
չնաբեալն:

Պի: Երբք են. Իմ Երկայ,
որդոն. Ընքոշ. Ընցեալ, ո՞ր
դոն, Ընքեալ կամ Ընքեցեալ.
և Ըպառնի, ո՞րդոն, Ընքելոյ,
կամ Ընքելի. և այլն:

Հոյ: Օրնչ է բառս այս,
չնաբեալն:

Պի: Երբք են. Իմ Երկայ,
որդոն. Ընքոշ. Ընցեալ, ո՞ր
դոն, Ընքեալ կամ Ընքեցեալ.
և Ըպառնի, ո՞րդոն, Ընքելոյ,
կամ Ընքելի. և այլն:

Հոյ: Օրնչ է բառս այս,
չնաբեալն:

Պի: Երբք են. Իմ Երկայ,
որդոն. Ընքոշ. Ընցեալ, ո՞ր
դոն, Ընքեալ կամ Ընքեցեալ.
և Ըպառնի, ո՞րդոն, Ընքելոյ,
կամ Ընքելի. և այլն:

պարզ . ըստ տեսակին՝ նախա-
դադարար . ըստ [ժողովն՝ յոգ-
նական . ըստ հոլովին՝ բա-
ցառական . և հոլովի որպէս
Ստորոհի, հարանոյ . և ըստ ժա-
մանակին՝ ազատնի :

Հրդ : Ըրդեօք բնդուեկու [ժիբ
միշտ և հանապաղ ունին յամ-
ուրեք զժամանակ և զսեռ-
որպէս գրայս :

Պի : Ոչ ունին . Վանդի եր-
բեմն ոչ վարին որպէս զբայ ,
այլ որպէս զանուն . և յայն-
ժամ ասին անուններ ամա-
կանք , և ունին միայն զվեց
պարադայս անունն , որպէս ՚ի
վեր անդր սասցաւ զանունն :

Հարդս Վախարուիէ , Սիբայի ,
Սիւրբիւնիէ , և Եւրիսդի :

Չարիս : Շ :

Հրդ : Օրն է նախադրու-
թիւնն :

Պի : Լ մասն բանի , որ զպա-
րադայս է ութեց նշանակէ :

Հրդ : Ի բանիս անջատի :

Պի : Վախարուիէց ոմանք
են հոլովակերտք , որդոն , ՚ի ,
յ , ա , յ , շ , ներ , ն ըն : Սմանք
են հոլովառուք . որդոն , ներ-
տոյ , ՚ի ներտոյ , էն . և այլն : Իսկ
ոմանք են բազադրականք . որ-
դոն . ան , ադ , որ . և այլն :

Հրդ : Վանիք են պարագայք
նախադրութեց :

Պի : Վախարութիւնն ոչ ունի
զպարագայս . զի ինքն իսկ
զպարագայս է ութեց նշանա-
կէ . ըստ այսմ և մեկբայք ,

և միջարկուիք , և շաղկապքն
ուսնին զպարագայս :

Հրդ : Օրն է մեկբայն , և
՚ի բանիս անջատի :

Պի : Լ մասն բանի , որ զե-
զանակս գործողութեց , և
կրից նշանակէ . և բաժանի ՚ի
բանն և երկուս տեսակս :

Հրդ : Որք են անուններ տե-
սակայ :

Պի : Սրբին են . այսինքն
որակական . քանակական .
ժամանակական , տեղական .
ժողովական , գոտական , ստո-
րասական , բացատական , յայտ-
նական , ծածկական , հար-
ցական , երազական , յաճա-
խական , դասական , ցուցա-
կան , երկբայական . կրկնա-
կան , նախընտրական , արդե-
լական , անպարտական , իսկոյ-
նական , և յամբական :

Հրդ : Օրն է միջարկութիւն :

Պի : Լ մասն բանի , որ
զկիրս հոգւոյն նշանակէ :

Հրդ : Օրն է շաղկապակերպ
նիս տեսակս անջատի :

Պի : Լ մասն բանի . որ շա-
րակցեկերերաց զմասունս բա-
նի , նաև զինքեանս բանս .
Եւ անջատի յերկատասան
տեսակս :

Հրդ : Որք են անուններ տե-
սակայն :

Պի : Սրբա են . իբ բաղհուա-
կան , բացատոցական , սկզբ-
նաւորական , անկատարական ,
նա

նախընտրական, պատճառա-
կան, թե՛ական - մեկնական,
մեկարեքական - թարմնատար,
և վարանական:

ՏՅԴ: Օ՛րհն է բառս այս,
փառքս:

ՊԼ: Սերթ է նախադրութի
մինչ առնու զինդ իր. և մերթ
մեկրոյ ծածկական:

ՏՅԴ: Օ՛րհն է բառս այս,
բարեբեռ:

ՊԼ: Սերթ է կրկնական մեկ-
բայ՝ մինչ յարի բայից. և
մերթ է բազմիւսական շար-
կապ. և մերթ է ընդունե-
լութի՛ն անցեալ՝ յառաջեկեալ
ի բայէն, բարեբեռ:

Յարգութիւն Տաճարային-Թի Սասնայ
Բանի:

Վարդ. Է:

ՏՅԴ: **Ս**ասցեալք ութն մն-
առնք բանի մինչ
զան առ իրեարս առ ի կազմել
զրան, որ բանեաւ կերպիւ
պարտին համաձայնիլ իրերաց:

ՊԼ: Չորս կերպիւ. Քան-
զի նախ հանդիպին միմեանց
բայն, և անուն իւր. և սորին
պարտին համաձայնիլ իրերաց
թուով և դիմաւ. որդան. * Եւ
զրեմ. գուք ընթեանաք. իսկ
նորս երգեն: Կամ այսպէս.

* Աւար ի ձեռն, Սեր իմանի
զորութիւն գերանունս այս՝ Թ:
Երկրորդ, հանդիպին իրերաց
անունսք գոյականք և ածա-
կանք. և սորին պարտին հա-
մաձայնիլ թուով և հորովիւ.

որդան, * Հետեւեաց բարեաց
գործոց. և այնս՝ Կորորդ՝ հան-
դիպին իրերաց յարարեքական
գերանունն՝ և նախընթաց ա-

նունն որ յարարէրի. և սորին
համաձայնիլ պարտին թուով
միայն. որդան, * Ի գործոց,

որք արդէլեցեալքն հրամա-
նաւ, հրամարեաց: Չորրորդ՝

հանդիպին իրերաց հարցումն,
և պատասխանին. և սորին
պարտին համաձայնիլ գոնեա

հորովիւ. որդան: * Յորմէ
առեք զայդ խրատ:

* Ի ծնողաց իմաց, կամ * Ի
գաստխարակի խմիչ. և այնս:

ՏՅԴ: Երկուք հարկաւոր իցե-
բային ունիլ զանուն իւր միշտ
ներգործուք:

ՊԼ: Սէ միշտ, այլ երբեմն
ներգործութիւն. որդան. * Պետ-

րոս խօսեցաւ: և երբեմն զօ-
րութիւն. որդան: * Խօսեցաւ
ընդ նոսա, և առէ: Եւ եր-

բեմն ածականն ներգործու-
թեամբ, և գոյականն զօրու-
թեամբ. որդան, * Խոնարհ

խորհի զնուաատուծեց իւրոց,
Եւ յսինքն, այր խոնարհ: Եւ ոյգ

անուն բային մերթ իմանի զօ-
րութիւն, նշխար և բայն. որ-

դան. * Սեր տկարք, և դուք
հարբ: Եւ յսինքն: Սէ եք

պարս, և բարս էք հարբ:
ՏՅԴ: Երկուք իցե՛ հարկ՝ զի
անուն բային միշտ անմիջապէս

նախադրելի բային:
ՊԼ: Սէ, զի մերթ անմիջա-
պէս նախադրելի, որդան, * Պետ-

րոս էառ զյաշխմանակն,
* Սերթ

* Սերթ միջնորդաբար . որ-
 քոն , * Պետրոս , զորմէ ոչոք
 կարծէր , էաւ զյաղթանակն :
 Եւ մերթ անուն բային ոտո-
 ըադասի բային միջնապէս՝ կի-
 անմիջապէս . որքոն , * Լ.Մ.
 բաստանէր ծառայն չար զմե-
 իւրմէ . և կամ Լ.Մ. բաստանէր
 զտեառնէ իւրմէ ծառայն չար :
 Հոյ : Եւ թէ բազումք եղա-
 կոնք անուանք շողկապէց-
 եաւք , և կիմ անուն ինչ օծա-
 կան՝ եղականաւ ձայնիւ զբա-
 զուան նշանակող լինիցին ա-
 նուն բայի , արդեօք բայն յոգ-
 նական սարաի լինիլ թէ ե-
 զական :

Պ. : Պարտի լինիլ յոգնա-
 կան , որքոն , * Հայր և մայր
 նր զարմայեալքէին : Երկու
 ՚ի նոցանէ եկին առմեղ . և այլն :

Հոյ : Սինչ այսպիսիք բա-
 զումք անուանք ՚ի լինին ա-
 նուն բայի՝ իցեն զանազանի
 դիմի , բայն որում դիմի սար-
 օի հետեւիլ :

Պ. : Սիշտ սրատունականա-
 գունի դիմին . և առաջին
 դէմն է սրատունականապոյնքան
 զերկրորդն , և երկրորդն քան
 զերրորդն . որքոն . * Լ.ս , և
 որդիք ելանեմք առնոսա . իսկ
 դու , և սեւորոսն սարսեցէք
 մեզ :

Հոյ : Երգեօք բաց ՚ի յանու-
 անէ , և ՚ի դերանունանէ , նաև
 այլք մասունք բանի կարիցեն
 լինիլ անուն բայի :

Պ. : Լ. յո՛ կարեն . քանզի նաև
 բնդուներ լա թին , և աներեւոյթ

բայն լինին անուն բայի . որ-
 քոն , * Սինչ կանգնիլն լու-
 ցուցաւ , բազմեալն կանգնե-
 ցաւ :

Հոյ : Եւ նուն բային , և ին-
 դերն միշտ առնոյն իր վերա-
 բերին , թէ առ զանազանս :

Պ. : Սերթ առնոյն իր վե-
 րաբերին . որքոն . * Օանքէ
 քարն , և դառն է օշինդրն :
 Եւ մերթ առ զանազան իրս .
 որքոն , * Հուրն մաշէ զփայտ ,
 և նախանձն գտիրա :

Հոյ : Երգեօք անուանոց բայից
 իցէ միշտ հարկաւոր՝ զի իցեն
 ուղղականք , և համաձայնի-
 ցին միշտ բնդ որում և իցէ
 բայի դիմաւ , և թունով :

Պ. : Սինչ բայքն իցեն դի-
 մաւորք , արդարեւ է հարկաւոր
 բայց մինչ իցեն յաներեւոյթ
 եղանակով , և կամ բնդու-
 նելուիք , ոչ է հարկաւոր . քան
 զի ՚ի յայսպիսիս անուն բայ-
 ին նաև ՚ի սեռականի հոլովով
 գոլով ծառայէ . և թունով
 համաձայնելոյ ոչ ունի զհարկ-
 և դէմք ոչ քոն . Օ որ օրի-
 նակ : * Եւ նոցա տեսեալ
 զայս , զի վարդապետաց խօ-
 սիլն առաւել զործուներեայ էր ,
 լուեցին .

Հոյ : Եւ ծական անունն՝ ար-
 դեօք միշտ սարաի
 ունիլ ՚ի բանի զդոյսական ,
 թէ ոչ :

Պ. : Սինչ վարի որպէս զա-
 ծական , ՚ի հարկէ ունի զդոյ-
 ական , կամ ներդործութիւն
 որքոն , * Լ. յո՛ արդար եղև
 ՚ի կա-

ի կատականս : կամ զորու թի՛ր ,
որդոն , * Բրդարն փրճանի յոր
սողաց : Բ. յսինքն , այր արդար :
Հոգ : Բրդեօք միշտ հարկաւ
որիցն , զի ամականքն թո՛ւով
և հոլովի՛ն համաձայնիցն ընդ
գոյականաց իւրեանց :

Պ : Բ. Ժականք երբեմն նա
խաղտան գոյականաց իւր
եանց , և երբեմն ստորադասին .
Բրդ . Ինախաղտանն ո՛չ միշտ
է հարկաւոր . որդոն . * Սան
բարեպաշտ թաղաւորաց , և
Բ. ծատեր իշխանաց : Ի այց ՚ի
ստորադասին՝ հարկաւոր է
համաձայնիլ թո՛ւով և հոլովի՛ն
որդոն , * Բ. րանց բարեաց լին
հետեօղ : Սակայն եթէ մասն
ինչ բանի առաջիցի ՚ի մէջ
ամականի և գոյականի յայնժմ
թէ և նախադասեցեալիցէ ա
ծականն՝ հարկաւոր է զի հա
մաձայնիցի ընդ գոյականին
թո՛ւով և հոլովի՛ն . որդոն .

* Ար երկնայնով զմայլէիր քաղց
րուք : Եւ ո՛չ լինի ասել .

* Ար երկնայն զմայլէիր քաղց
րու թի՛ր : Ի այց եթէ բայս՝ ո՛չ ա
լէր , ո՛չ իցէր անկեալ ՚ի մէջ
երկուցն , կարէր ասիլ . * Ար
երկնայն քաղցրուք զմայլէիր :
Հոգ : Եթէ ամականն և գոյա
կանն նախորի՛ն իցն հոլովե
ցեալք , արդեօք երկոցունցն ևս
հարկ է գնել զնախորի՛ր :

Պ : Բ. , այլ միայն նախադա
սեցելոյն . որդոն , * Վրկեա
զիս Տէր , ի մարդոյ չարէ : Եւ
կամ այսպէս , * Ի չարաբա
րոյից արանց փրկեա՛ զիս :

Հոգ : Եթէ նախադասեցեալ
ամականն արանախաղցեալիցէ
զինորոշականաւ տառի՛ն , ար
դեօք կարիցէ համաձայնիլ
լէ գոյականին առանց թո՛ւով
և հոլովի՛ն :

Պ : Բ. ի կարէ , զի նաև յայն
ժամ է հարկաւոր համաձայ
նիլ թո՛ւով և հոլովի՛ն . որ
դոն . * Ի սին պետրոսէ ու
սար : Եւ ո՛չ կարէ ասիլ . Ի
սին պետրոսէ ուսար : կամ այս
պէս . * Տուր սին պետրոսի ,
և պօղոսի : Եւ ո՛չ կարէ ասիլ ,

Տուր սին պետրոսէ և պօղոսի :
Հոգ : Եթէ երկու եզական
գոյական անունք իցն շաղ
կապեցեալք , արդեօք ամա
կան նոյին յոյնական պար
տի գօլ թէ եզական :

Պ : Այսպիսի գօլ յոյնական
որդոն , * Ապրաս և պօղոս
ընտրեցեալքն : * Ի նորեցե
լոյն պետրոսի և պօղոսի :

Հոգ : Եթէ երկու ամականք
նախադասեցին միտ գոյակա
նի , արդեօք կարէ լինիլ , զի
մինն համաձայնիցի ընդ գոյա
կանին թո՛ւով և հոլովի՛ն , և
միսն ոչ :

Պ : Բ. երեք . Սան զի
կամ երկուականն ևս պարտին
թո՛ւով և հոլովի՛ն համաձայ
նիլ , և կամ սուք . որդոն .
Բրդարոց և սրբոց արանց պա
տահեցոյ : կամ այսպէս . * Բ. Ե
զար և սք արանց պատահեցոյ
Եւ ո՛չ լինի ասել , Բրդարոց
և սք արանց պատահեցոյ :

Հոգ : Եթէ երկու ամականք
O շաղ .

չազկապէցեալք , 'ի նախադա-
սին իւրեանց նախորիւ իցեն
հարավեցեալք , պիտոյ է ար-
դեօք՝ զի երկուքինն ևս ունի-
ցին գնախադրու թի , թէ ոչ :
Պիտոյ է երկուցունցն ևս
ունիլ՝ մինչ նախադասին .
բայց 'ի ստորագասին ոչ ու-
մեք պիտոյանայ ունիլ , զի
նախորին գոյականին բաւար-
արէ նոցին . որդոն . * Օտը
և զանմեղ սրտանին քարէն
'ի դատաստանս կամ այսպէս .

* Օդատանին սը և անմեղ
քարէն 'ի դատաստանս :

Տը : 'Ը ծականք դերանունք
որպէս համաձայնին լը դոյա-
կանայ անուննց :

Պի : Ստայծկանք դերանու-
անք գրեթէ միտ ստորագա-
սին գոյականայ , և այնու
միտ համաձայնին թուով և
հղովիւ . որդոն . * Արդոյ մե-
բում , և հօք բում մատն զողջոյն
սիրոյ : 'Ը ներհակ սոցին ցու-
ցականքս այսօքիկ , 'իչն , քչն ,
նչն , գրեթէ միտ նախադա-
սին գոյականայ , բայց պա-
հանջէն համաձայնիլ թուով ,
և հղովիւ . որդոն . * 'Ի նոյ-
նոյ զանկուածոյ կազմեաց :
Իսկ այսօքիկ ցուցականք ,
էչն , այք , այն , 'ի ստորագա-
սին ոչ միայն թուով և հո-
լովիւ , այլ նաև գնախորին
ներդործութի ունեւով հա-
մաձայնին . և 'ի նախադասին
միայն թուով և հղովիւ . որ-
դոն , * Օայքս զայս ամէկ
կասեալ առ իս : 'Ի բնց կա-

ցէք յարանցդ յայդցանէ :
Կամ այսպէս . Յարանէ որդոյ
իւ շիւն լը :

Տը : Յարաբերական դերա-
նունն առ ինչ օդ-
տու թի 'ի գործածի 'ի բանի :
Պի : 'Ը ապա , զի զանցեալ և
զտարակաց անունն ներկայա-
ցուցանեցէ , ոնց զի լինիցի ա-
նուն բայի , և կամ խնդիր ,
և յորում հղովիւ լինիլ պի-
տոյանայցէ անունն , ինքն
այնու հղովիւ ներկայանայ-
ցէ . որդոն . * Օայն յորմէ
գողայն երկինք և երկիր ,
որում երկարագէին սերօ-
բէք և բերօբէք , 'ի վերայ
բազկայ իւրոց ո հանգուցա-
նէր , էթէոչ կոյնն 'Կարեամ'
մայրն ոյ . որ 'ի բոլոր կեանս
իւր զխոնարհութի ընդ կու-
սուէ , և զկուսութի ընդ խո-
նարհութի ընդ գրկեաց :

Տը : 'Ը քեօք յարաբերական
դերանունն միայն գնախորն թայ
անունն յարաբերէ , թէ նաև
զհետեւեցեալն :

Պի : Կարէ նաև զհետեւեց-
եալն յարաբերել . որդոն .
* Ար թողութեանց ևս տուող
'Ը : Կամ այսպէս . * Օոր
խտեիր , նախ հետեւիս . և
յորմէ փակեիր , զայնու խան-
դաղատիս :

Տը : 'Ը քեօք իցէ հարկանոր ,
զի յարաբերելի անունն միտ
ներդործութի իցէ 'ի բանի :
Պի : 'Ը վասն զի երբեմն յա-
բերական դերանունն զնախ-
ըն-

Տը : 'Ը քեօք իցէ հարկանոր ,
զի յարաբերելի անունն միտ
ներդործութի իցէ 'ի բանի :
Պի : 'Ը վասն զի երբեմն յա-
բերական դերանունն զնախ-
ըն-

քննեացն իւր ունի զորութիւն .
 և յայտատմ ոչ միայն թուով,
 այլ և հորովիւ համաձայնի
 ընդ նմին . սրբոն , * Օր
 առաջադրեն ըզգ, ուսիր . և
 յորոյ խորեցուցանեն , զգու
 շայիր Վճա ի սմին բանի զօ
 բութիւն գոյ գայն , և յայն . Վճ
 ինքն , Օայն զոր առաջադրեն
 չեղ ուսիր . և յայն՝ յորոյ խորե
 ցուցանեն , զբաշխայիր :

Հրդ : Սրբէս զանազանին յի
 բերաց յարաբերական որն ,
 հարցականն , և շողկայն , և
 պարզ դերանունն :

Պր : Յարաբերական որն յա
 րաբերելով զանունան՝ զա
 նազանի յայլոյ : Հարցական
 որն , եղանակաւ հարցման , և
 պարոյկանչանաւ . Պարզ դե
 րանուն որն՝ լինելովն ածա
 կան : Իսկ շողկայ որն՝ մի
 առորելով զանա՝ զանազանի
 ՚ի բնածից . սրբոն , * Օայն
 զորով փարի ախարհ , խո
 տեաց քն , որում կամիս հետ
 և իլ՝ քնն , թէ ախարհի . Սի
 հայիր առ ախարհ . զի մար
 դիր ախարհիս , որոց բարեաց
 արժան է հետելիլ ոչ մտա
 ծեն . որովհետե առայս ձե
 տին՝ որ ոչ պիտոյք մարմնոյ
 պակասիցին , և ոչ բլլամձե
 առ թիւր յօժարութեց յետ
 ընկրկիցին : Վճա ՚ի սմին
 բանի կարգաւ երևին չորե
 ղինն ևս :

Հրդ : Բրդեօք նաև այլք մա
 տունք բանի յարաբերեն ըզ
 նախընթաց անուն ինչ :

Պր : Բճն , վա զի ցուցական
 դերանունանքս , սս , րս , նս .
 Իսև տեղական մակրոյքս ,
 սոր , սոր , երբեմն յարաբե
 րեն զնախընթաց անուն ինչ
 ըստ կերպի իւրեանց . սրբոն ,
 * Իք ընդ մեղ և այլ ոմն օտա
 րայան . Իս սխաւ խօսիլ առ
 պետրոսն կոչաւարար , և նա
 խօժտուեալ ընդ այն՝ կամէր
 ՚ի բաց վանել զնա . և յայս
 ժամ՝ ես առայի ցովտրոսն ,
 թէ զա ոչ ՚ի չարութենէ
 սրտին , այլ ՚ի չքանորութի
 ւանին խօսի կոչաւարար . զոր
 լուեալ օտարակոմն այն՝ իօ
 կոյն յարեաւ ՚ի տեղընէն՝ ուր
 նստէր , և գնացելալ առ զա
 հայս պետրոսին՝ անդ՝ նստաւ .
 և այնու ժանուցեալ եզև թէ
 որպիսի ոք էր :

Հրդ : Բրդեօք իցէ՞ բաժա
 կան , զի պատասխա
 նին ընդ հարցման հորովիւ մի
 այն համաձայնիցի :

Պր : Իճանական էր՝ եթէ հար
 ցունն և պատասխանին իցէին
 միայն զբառից . բայց մինչ սո
 վորք են լինիլ և զանից ,
 պիտոյ է , զի պատասխանին
 համաձայնիցի հարցմանն՝ նաե
 յարմարութիւն իրին , սրբոն .
 Հարցման : Սէ որ խօսի : Պիսի :
 * Պետրոսն : Հրդ : * Սրպիտի
 ոք է : Պիսի : * Հանձարեղ ,
 և իմաստուն : Հրդ : * Ստտի
 եկեալէ : Պիսի : * Ի պաղէս
 տինոյ : Հրդ : * Սէր է գնա
 լոյ : Պիսի : * Զեղոկիս :
 0 2 Բճա

Լ՛ճա 'ի յայտոսիկ բանս ո՛չ միայն հօղովի՛ւ, այլև յարմարութիւն համաձայնի պատասխանին ընդ հարցմանն .
 Օ ի հարցմանն * է որ կօտի . եթէ պատասխանիցիւր , հանձարեղևեմաստան , ո՛չ յարմարիւր բատ իրին , թէպէտ համաձայնիցիւր հօղովի՛ւ . բանզի հանձարեղև , և էմաստանն գորով ամականք լինին պատասխանի հարցմանս , որդիտ . և զէ պրան գորով գոյական , լինի պատասխանի հարցմանս , * :
 Լ՛ճ ևս հարցման , որ եզև զոկուր , պատասխանեցաւ 'ի ձեռն տեղուր . զի հարցմանս , ուստի էիեալէ , պատասխանեցաւ , 'ի պաշտարիւն : Արու՛ թէ պատասխանիցիւր , 'ի շողոց հեռէ , թէպէտ համաձայնիցիւր հօղովի՛ւ , բայց ոչ յարմարութիւն իրին , զի 'ի շողոց հեռէն յայնժամ միայն կարէ պատասխանիլ յորժամ հարցանիցի , երբ էիեալէ :

Չորս Լ՛րդեօք բայք րբ են 'ի հարցման՝ հարկանոր է զի իցեն նաև 'ի պատասխանում : Պի : Հարկանոր է զի իցեն , ո՛չ միայն բայքն , այլ և ինչ ղիրք նոցին , եթէ քոն . սակայն զօրութիւն . և ո՛չ ներք գործութիւն որդան , * Լ՛ա՛ զի մես : Պի : Լ՛ա՛ Բ՛ն : Լ՛ճա 'ի սմին պատասխանում զօրութիւնսնի բայս այս , ղիէ՛ . Լ՛սինքն Ե՛ւ Բ՛րտաս ղիէ՛ : Դարձեալ . * Յումն աւեր զհարցդ զայդ : Պի : Ի քի՛ :

Լ՛ստէն զօրութիւն իմանի բայն հանդերձ ինդրովն . Լ՛սինքն , 'ի ղիստութեանն ուր զիստանս զայս :
 Չորս Լ՛րդեօք պատասխանին ընդ հարցման՝ երբեմն նաև թուով կարիցէ համաձայնիլ : Պի : Լ՛սն կարէ . բայց այն է բատ պատահման . որդան . Յումն աւեր : Պի : Ի պետրոսէն : * Օրոց բանգատես : Պի : Օրդուց ինչ : Լ՛սացի գող բատ պատահման բանզի հարցմանս Յումն աւեր , կարէր նաև այսպէս պատասխանիլ , թէ Յիշատաց արդե՛ս : Ե՛ւ հարցմանս , Օրոց քանգորես , կարէր պատասխանիլ , Օրդուց իմն :
 Չորս Արք մանկունք գոյացաւ կանաց հարցմանց ծառային . և որք պատահանաց : Պի : Սանկունքս , Ա՛ւ . * . * . ղի՛նչ , ծառային գոյացաւ նաց հարցմանց . որդան , Ա՛վ է , կամ ո՛ է . Պի : Պետրոս : Արու՛ հեռեալ Պի : Ի նի , կամ Լ՛ապրիսութիւն : * Օրն ինդրես , Պի : Օհարհա , կի՛ Օառարիսութիւն . և այլն : Իսկ մանկունքս այսրիկ ղիտէ , որդես , որան , որտէ , որ , ուստի , ղիտէ , էրէ , և այլք նմանք՝ ծառային պատահանաց հարցմանց . որդան , * Արպիս է : Պի : Իարեպալտ : * Արպես կենցաղալարի : Պի : Յոյ՛ բարեպէս : * Արքան համբերէ : Պի : Լ՛սզրբան զապին : * Արքան ալովի : Պի : Իարի շաս : * Ա՛ւր

* Արքայականի Պետի Վաճառանի . * Աւստի եկեալէ .
 Պետի Յեճմէ . * Բնդ որ ա-
 րարեալէ զճանապարհս : Պետի
 Բնդ ծով , և ընդ ցամաք :
 Եւ ըսք ժամանեաց այսր : Պետի
 Եւսանդն :

Հոյ : Սինէ երկու գոյականք
 անունաք հանդիպելին իրե-
 րաց , որպէս սրարտին համա-
 ձայնիլ :

Պետի : Եւ թէ իցեննայնայ իբր նշա-
 նակօղք , և այնու լինիցի մինն
 միւսոյն բացայայտի , համա-
 ձայնիլ պարտին հողովն , որ
 դոն , * Սինն Պետրոս , Սի-
 մոնի Պետրոսի . և այլն :

* Տէր Լստուած , Տեառն
 Լստուծոյ . և այլն :

* Յո՛ւ Քո՛ւ . Յո՛ի Քո՛նի . և այլն :
 Բոտ այսմ լինին և երկու ա-
 ծականք հանդիպեցեալք իրե-
 րաց . որդոն , * Հարկանոր
 բարի . Հարկաւորի բարւոյ :
 Երկու ոմանք , երկուց ոմանց .
 Չափաւոր քաղցր . չափաւորի
 քաղցեր , և այլն :

Վամանապէս եթէ իցեն տար-
 բերից իրաց նշանակօղք և
 շարկապեցեալք . որդոն ,

* Պետրոս և Յօհաննէս , Պետ-
 րոսի և Յօհաննէս . Հուր և
 Զուր , ի հուր և ի Զուր .
 զՀուր և զԶուր : Յուրտ և սոթ ,
 ցրտոյ , և սոթոյ . ի ցուրտ և ի
 սոթ , զցուրտ և զսոթ . և այլն :
 Բայց եթէ ոչ այսպէս հան-
 դիպելին իրերաց երկու գոյ-
 ականք , այլ այնպէս զի տար-
 բերից իրաց իցեն նշանակօղք ,

և ոչ շարկապեցեալք , այլ
 մինն յատկացուցիլ միւսոյն
 եղեալ , յայնժամ , ոչ եր-
 բեք համաձայնին հողովն .
 քանզի յատկացուցիլ անունն
 մնայ միշտ իսեռականի հող-
 վոջ և միւսն կարէ լինիլ յո-
 ռում և իցէ հողովոջ . որդոն .
 * Տէր տան . Սարմին մար-
 դոյ . Արչի պետրոսի . որդւոյ
 պետրոսի . առ որդին պետրո-
 սի , զորդին պետրոսի , յորդ-
 ւոյն պետրոսի . և այլն :
 Բոտ այսմ իմանալի է և զա-
 ծականաց . որդոն . * Խոհեմն
 ուսումնասիրաց . Խոհեմի դե-
 սուսումնասիրաց . առ Խոհեմն ու-
 սումնասիրաց . զԽոհեմն ու-
 սումնասիրաց . ի Խոհեմէ ու-
 սումնասիրաց . և այլն :

Յարտի Խոհարարութեց Սո-
 սանց Բանի :

Վաճառն . Ը :

Հոյ : Սոսունք բանին որ
 պէս ասին պահան-
 ջիլ յերերաց . և որք իցեն
 պահանջօղք , և պահանջե-
 ցեալք :

Պետի : Եթէ պէտ հասարակագոր
 բնութք մասունք բանի ի կող-
 մին զբանս պահանջեն զեր-
 եազս , և պահանջին յերե-
 րաց , բայց մասնաւորապէս
 բայքն Էս , որք պահանջեն
 զանունսս պէսպէս հողովն ք
 բոտ որպիսութեց բնութեց
 իւրեանց . նաև ածականք ա-
 նունաք , և ընդունելութեք ,

որք բղխին 'ի բայից . և նա
խաղբուծիք . որդոն .

* Եւստոյցմա հրեշտակն
նստեալ 'ի վերայ զինն աւե-
տարանէր կանանց :

Հոյ : Քանանորստիաբար որ
հանջեն բայքն զդէսպէս հո-
րիս :

Պր : Արինսահաբար . Բյսինքն
բատ սեռին , և ըն բնութեան .

Մն զի բայք ներդործականք
ըն սեռին իւրեանց պահանջեն

զհոյովն հայրական . և բայք
կրանորականք զհոյովն բա-

ցառական : Իչն ապա զինն
այնց պահանջեն զհոյովս բա-

յարմարութե բնութեց իւր-
եանց . որդոն , * Պետրոս գր-

եաց զգիրս առ Կորնոս : Վինն
գրեցա՞ն 'ի պետրոսն առ Կորնոս

Հոյ : Բողեօք այնք բայք , որք
ու են ներդործականք , և ոչ

կրանորականք , այլ ձեզք բա-
կանք , առնուն զինդիրս բա-

սեռի իւրեանց :

Պր : Առ առնուն զինդիր սե-
ռի , այլ միայն զինդիր բա-

բնութե . որդոն . * Հայր բա-
կին առ մեզ , և հառաչէր 'ի

խորաց սրտէ վասն բոյ . և
այնքան արամեալէր զստահա-

կութե բումնէ , մինչ զի 'ի յու-
սահասունն անկանիլ երևիւր

Հոյ : Ի միում պարբերութե
բանն քանիք պահանջեն հար-

կանորսպէս ոմ զի իյէ բան
կատարեալ :

Պր : Թէպէտ բառ սրբխառ-
ծեց , և ըն պարսպայից բանից

պահանջին բազումք , ա-

կայն իբրու հարկա՞նոր , և
զոյսպական պահանջին երեք .

Ի . յսինքն , անուն բայի , որ
նշանակէ զտէր գործողութե .

Իայ , և ինդիր բայի . որդոն ,
* Պետրոս գնաց 'ի կեսա-

րիա : Իչն եթէ ամական սի-

տոյանայցէ անճան բային ,
զնի այսպէս . * Պետրոս առա-

քեալն գնաց 'ի կեսարիա : Իչն
եթէ նախադրութի սի-

տոյ լինիցի , զնի նախա-

դրութի հանդերձ ինդրովն
այսպէս : * Պետրոս առա-

քեալն 'ի ձեռն աղղման գնաց
'ի կեսարիա : Իչն մինչ յառ-

կացուցիլ պիտոյանայցէ ին-

դրոյ նախադրութե՞ն զնի այս-

պէս . * Պետրոս առաքեալն
'ի ձեռն աղղման ողբոյն սր-

բոյ գնաց 'ի կեսարիա : Իչն
եթէ մակբայ պիտոյանայցէ՞

զնի այսպէս : * Պետրոս առա-

քեալն 'ի ձեռն աղղման ող-

բոյն սրբոյ վաղվաղակի գնաց
'ի կեսարիա առ կու-

նելիոս : Իչն եթէ այլ ինչ բայ
պահանջեսցի առ բանն , յայն-

ժամ կամ 'ի ձեռն շողկապի
լինի անյումն առ այն՝ այսպէս .

* Պետրոս առաքեալն 'ի ձեռն
աղղման ողբոյն սրբոյ վաղ-

վաղակի գնաց 'ի կեսարիա առ
կուռնելիոս , և միրտեաց գնա-

յանուն ամենասոք Էրբոյցու-
թեանս :

Թեան : Աստէն գերանունս ,
 շնա , զնի փոխանակ կուսնէ-
 լիտսի : Աճ կամ 'ի ձեռն յա-
 րաբերականի լինի անցունն ,
 այսպէս . * Պետրոս առա-
 քեան 'ի ձեռն ազգման ուղւոյն
 սրբոյ վաղվաղակի գնաց 'ի
 կեսարիա առ կուսնէլիտս , զոր
 մկրտելոցէր յանուն ամենասք
 երրորդութեանս : Աստէն յա-
 րաբերական զորն յառաջ բե-
 րէ զիւրանելիտս :

Հոյ : Աամիմ , զի բարեպետ' և
 ըստ կարգի վերլուծանիցես
 ինձ զարարչութիս զայս' զոր
 ասեմ' , 'ի մասունս իւրս :
 * Այր ոմն բարեմիտ և անժա-
 սէր յանկարծակի խաբեցեալ
 'ի գիւճէն' վասն երկիւզի մաս-
 ունս ստաբար երդուալ 'ի
 սք անուն Տն ԱՅ , յորմէ եր-
 կինք և երկիր գողան , և զինի
 երդուոյն , բանդի ոչ ունէր
 գերատիւ , յուսահատեալ 'ի
 կենաց' անկաւ 'ի վերայ սրոյ
 իւրոյ , և մեռաւ :

Պի : Լճոյն է գոյական անուն
 բայիս' երբորո՞ւս : Սի է մաս-
 նական անուն ինչ ուր զածա-
 կան սուն , ուր նաև բարեմիտն , և
 Լճասէրն են ամականք սուն :
 Յանկարծակին է մահբայ կրանո-
 րականի ընդունելութես իս-
 բեթեալ : 'ի զիճէն , է ինդիր
 ընդունելունն Սամ' է նախա-
 գրութի : Արիւնդէն է ինդիր
 նախադրութեն : Սանդանն է
 յատկ յուցիւ երկիւղին : Ար-
 զուսա' է բայն : Սարբարն է
 մահբայն : Աճ անուն բային է

զորութիւն , և իմանի այրն : 'ի
 յանունն է ինդիր բային : Սի
 ամական նորին : Տեասն' է
 յատկացուցիւ ինդրոյն : Լճ-
 որո՞ւս , է բացայտցաիւ սն :
 Արիւն է յարաբերական Լճ-
 որո՞ւս , և միանդանայն ինդիր
 բայիս' որոշան : Արիւն և երկն
 շաղկապեցեալք 'ի մասին են
 անուն բայիս' որոշան : Են է
 շաղկապոր զանցեալ բանն շաղ-
 կապէ լէ Տեանեցեալ բանին :
 Օհին է նախադրութիւն :
 Արիւն է գերբայ 'և'ի սեռա-
 կանի հոլովոյ է ինդիր նա-
 խաղրութեան : Ասանդին է
 պատմասական շաղկապ Սի է
 մահբայ : Սանդին է բայ : Ս-
 նուն բային զորութեամբ գոյ
 նա . ին նոյն այրն : Օկրասիւն
 է ինդիր բային սանդին : Յա-
 սանդան է ընդունելութի վա-
 ըող սոյ զբայ : Սնուն նորին
 զորութեամբ գոյ նա : 'ի ին-
 նացն է ինդիր ընդունելութի :
 Լճիւն է բայ : Սնուն բային
 զորութեամբ գոյ նա : 'ի ին-
 րայ' է նախադրութի : Սրոյ' է
 սեռական ինդիր նախադրու-
 թեան : Սրոյ' է ամական սրոյն :
 Աճ աստէն նախադրութիւն
 հնդձ ինդրոյն իւրով է ին-
 դիր բային անկաւ : Են է շաղ-
 կապ : Սեասուն է բայ : Սնուն
 բայի զորութիւն գոյ նա : Սակ
 ինդիրն բայիս' վուսա , իմանի
 զորութեամբ . Սյսինքն կո-
 փուլ և մարտիլ :

Յարմարաբարութիւն, Լա-
րարութեամբ, և յըրժանութեամբ:

Պարտաւ յաներոց:

Հոգ: Օրհնէ է յարմարա-
գրութիւն:

Պարտ: Եւ, որով զտարա-
կան բանն իսկահանաւ տա-
ռիւ իւրով գրեմք. որդան.
Տոբիւ և ուն արհիւ. ասլ, և ուն
ասլ. իմ այսմ և այլն:

Հոգ: Եւ բարեւոր հանութեան
յարմարագրութե քանիք պա-
հանջին:

Պարտ: Սկզբ. իմ ծանօթութի
տեսակաց նշանագծից տառից.
Պարտութի առողանութեց, և
նշանագծից նոցին. Շանաչ-
ուան յատկութեանց հանանց
տառից. Սարժուան ի կի-
րաութիւն տառից. Տեղե-
կութի զփոխութեանց նոցին. և
հանութի պատուագրութեց:

Հոգ: Քանիք են տեսակք
նշանագծից տառից, և առ ինչ
պիտոյանան:

Պարտ: Հինգ են. Եւ արժինն կո-
չի փառագիր, որ ի սկզբան
կանոնաց և գիտոց գնի:

Երկրորդն գլխագիր, որ ի
սկզբունս գլխաւորաց բանից
գնի, մինչ գիրն է նոր: Եր-
րորդն երկաթագիր, որ գլխա-
գիր բարձր գրոց գնի: Եր-
րորդն նոր գիր, զոր ու-
տումնաւորք յաճարակի ի կեր
աւանուն և հնգերորդն բո-
լոր գիր, զոր տպագրողք, և
կամ գրագիրք ի գործածեն:

Եւ առայս պիտոյ է տեղե-
կութի զտոցնց, զի մի գու-
ցէ մի տեսակ գրոյն ի տեղի
միայ տեսակին գնիցի, և
չփոխիցէ զնմէրցոյն:

Հոգ: Օրհնէ է առողանութիւն

Պարտ: Եւ հանունն ինչ յարմարա-
կան ի յարտաբերմունս տառից,
վանից, բառից, և բանից:

Հոգ: Եւ քանիս բաժանի:

Պարտ: Յերիս. իմ յուրակ,
ի հագաղ, և ի յամանակ:

Հոգ: Օրհնէ է ոլորակն:

Պարտ: Եւ բացականչունն ձայ-
նի. յորում մինչ ի վեր սաս-
տի ձայնն, ասի շեշտ. մինչ
ի վայր հարձի, կոչի բութ,
և մինչ ի սկզբան ի վեր սաս-
տի, և ի վախճանի ի վայր,
ասի պարոյկ:

Հոգ: Օրհնէ է հագաղն:

Պարտ: Եւ ելումն նոց. յորում
մինչ հաստաբար ելանէ հն-
չունն ասի թաւ. և մինչ նրբա-
բար ասի սոսկ:

Հոգ: Օրհնէ է ամանակն:

Պարտ: Եւ տեւումն ժամանակի
եկման նոցն. յորում մինչ
յամեցուցանի ելումն նոցն,
կոչի երկար. և մինչ կարճա-
ցուցանի, ասի սուղ: Եւ նշա-
նագիւծք սասցելոցս են սոբին.

շեշտ. Բաւ. Գարոյն. Բաւ.
ասի. Երկար. ասլ.:

Հոգ: Քանիք են յատկութիւնք
հանանց տառից հայկազու-
նեաց:

Պարտ:

Պէ: Եւնն են. վանն զի ըստ
 ոլորակին ոմանք շեշտապէս
 հնչին. ույ, ւ, է, է: Ոմանք
 բւթապէս. ույ, է, ր, ւ:
 Ոմանք սարոյնապէս. ույ,
 է, օ: Իսկ ըստ հաղագին ոմանք
 թաւապէս հնչին. ույ,
 է, է, ւ, է, ց, է, ւ, ւ, ո:
 Ոմանք սոսկապէս. ույ, ո, ճ,
 է, ր, ւ, ս, ծ, ւ, ն, ր, և
 Ոմանք միջակօրէն. ույ, է, փ,
 ր, Յ, ծ, ւ, ճ: Բայց ըստ
 ամանակին՝ ոմանք երկարապէս
 հնչին. ույ, ու, օ, է:

Ոմանք սղապէս. ույ, է, օ, ւ և
 Ոմանք միջակօրէն. ույ, ո, ւ, է:
 Նոյ: Օրինք է վարժումն ՚ի
 կիրանութիւն տառից:

Պէ: Եւ այն, որով վարժումք
 ՚ի ճանաչել զայնս տառս, որք
 յամ ուրեք ունին զնոյն զօրութի
 և զայնս՝ որք ըստ
 տեղւոյն սարաին պէսպիսաբար
 ՚ի կիրանանիւ:

Նոյ: Բանիք են տառքն,
 որք ըստ տեղւոյն պէսպիսաբար
 ՚ի դործ ածին:

Պէ: Հինգք են. ց, ւ, ո,
 ու, ց, ո: Բան զի շատն մինչ
 առանց մակահետի է, ունի
 զիւր ձայն. և մինչ մակահետի
 է, կամ հնչի ույ զէնն
 նուրբ. որդոն, է զէ է զէ. և
 կամ ույ զսոսկաձայն զառ.
 որդոն, զառ:

Ոն՝ մինչ նախագրի վէնչ, հնչի
 ույ զօ. որդոն, ու. և
 մինչ նախագրի յոյ, հնչի ույ

զառ. որդոն. փոյն, և ՚ի յայլ
 տեղիս հնչի ույ զառ. որդոն.
 ուն:

Ոն՝ մինչ ՚ի մէջ բառից հանդիպեալ
 ունիցի զինի իւր զձայնաւոր,
 հնչի ույ զառ. որդոն, ուրախ:
 Յին՝ ՚ի յակղանն բառից հնչի
 ույ զբաղաձայն. որդոն, յերկն
 յոյ. իսկ մինչ է ՚ի մէջ բառի
 և հետեի այբի, կամ ոյի,
 հնչի ույ զձայնաւոր. որդոն,
 այ, այն, լոյ, յոյ: Իսկ նման
 ուր ունի վթաւանջան և հետե
 եալէ ինուոյ, կամ ոյի, և
 կամ այլոց ձայնաւորաց, հնչի
 ույ զէնն. որդոն, շէննոյ,
 փորձած, աւետիս, Եւս. և
 այլն: Իսկ ուր հետեի ինուոյ
 և է առանց թաւանջանի՝ հանդերձ
 ենուչ հնչի ույ զառ.
 որդոն, աւետիս:

Նոյ: Բայց որքանեաց կերպից
 լինին փոփոխմանք տառից:

Պէ: Բայց երկց. ց ըստ դրմանն,
 ըստ բարձմանն, և ըստ փոփոխմանն.
 Բանդի անուանք, և բայք ոմանք
 ՚ի բարդիւն, կամ ՚ի հոլովիւն մերթ կարօտին
 դրմանց տառից. որդոն,
 Տիրադոն, հիփոստոն, էնոն.
 և այլն: Եւ հա ՚ի սոսկին և զան
 ո, է, է: Երթ կարօտին կորստեանց
 տառից. որդոն:

* Կանեակ, մանեկի. թիւթեան,
 թիւթաան. վճիտ, վճիտ. դուլս,
 գլխոյ. և այլն: Եւ հա ՚ի սոսկին ո,
 է, է, ո, բառ.

բառնին : Ա՛յ՛ն մերթ կարօտին
փոխանաց . որդոն , * Հանդէս ,
Հանդիսի . սրատէք , սրատէքի .
խրատոյս , խրատութի . գրիւ՛ ,
գրուի՛ . ուղուն , ուղւան . գուան ,
գրան . այր , առն . սիրող , սի-
րողի . և այլն : Ա՛հա 'ի սոսին
փոխարկի էն 'ի յինի . է 'ի էջ-
յն 'ի հիւն . ինչ 'ի ոյ . ոն 'ի
էջ . ան 'ի րէ . բէն 'ի ապ . և
ն 'ի ոյ :

Հըր : Օ՛րնէ է պատուադրու-
թիւն :

Պէ : Ա՛ զնումն ոմանց գծից
փոխանակ տառից :

Հըր : Վանիք են տեսակք գծից
չարակարգեցեալք առ այն :

Պէ : Չորք են . իմ դուր , որ է
այս , - : երկորեակ , որ է
այս , " : նշանադիր , որ է այս ,
Յ : և սիւն , որ է այս , : :
Վձեռն դրոյ բառնին 'ի բա-
ռից տառք բազումք թէ ձայ-
նաւորք , և թէ բաղաձայնք .
որդոն , Տ՛ , Տ՛ն . և այլք . որք
են 'ի սովորութի : Վձեռն
երկորեկին բառնին 'ի բառից
միայն ձայնաւորք տառք , որք
են 'ի սկզբան , կամ 'ի վախ-
ձանի բառիցն . որդոն , ասն :
Վչանադիրն է , որ գնի փո-
խանակ միոյ բառի . որդոն ,
մինչ գնի տա , Տ , նշանա-
կի աշխարհ . և մինչ սա , Տ ,
նշանակի երկիր : Վսկ սիւնն
է , որ գնի 'ի շարս տողից փո-
խանակ այբի . սակայն ոն 'ի
յսկզբան , կամ 'ի վախձանի .
բառի , որդոն , արբէ , վարբէնոյ .
և այլն :

Հըր : ( ) ինչ է արտաբերու-
թիւն :

Պէ : Ա՛ յառաջբերումն վան-
կից ըն իսկականաց հնչմանց
տառից . և յառաջբերումն բա-
ռից ըստ հնչմանց վանկից :

Հըր : Վանիք պիտոյանան առ-
բարձրք արտաբերումն բառից :

Պէ : Հինգ . իմ սրբաբնի լե-
զուի , զի մի ընթերցողն իցէ
թոթովաթոս , կամ թլուտա-
Տեղեկութի հնչմանց տառից .
Վիտու՛թի առողանութեանց ,
Վաղցրահնչութի , և Վրա-
հնչութի :

Հըր : Վձիւն պիտոյ է տեղե-
կութի հնչմանց տառից :

Պէ : Վձայս , զի մի զբէնն
ոն զդէ , և զբէնն ոն զբէն
արտաբերիցեն . և փոխանակ
ատելոյ բարբի բէնն , արտա-
բերիցեն , դարբի բէնն :

Հըր : Վձիւն պիտոյ է գիտուի
առողանութեց :

Պէ : Վձայս՝ զի զթաւութեց ,
և զտակութեց զերկարութեց ,
և զտղութեց տառից գիտելով
ըստ այնց արտաբերիցեն ըզ-
բառս . և ևս զուրահմանց
նոցին ունելով զհմտութի ,
զշէտեղի վանկս ոն բիցեն .
և զթիւնն ոն շէտիցեն . որ
գոն , ոն է սրբառ զբառս
զայստակ , կէնն , եօնն , և զայլս
նմանս 'ի յարտաբերելն շէ-
տել ձայնիւ , այլ պարոյկել .
և ոն զբառս զայս , արեւաթ ,
յառաջնում վանկով շէտել ,
այլ 'ի վերջնում : Վստ այսմ
և զայլոց իմացեալ լինի :

Հոգի Աստուծոյ պատգամ
բարձրութիւն:

Պատգամ: Աստուծոյ զի մի թափ
վանկէն կարելի հաստատար հն
չեցին, կամ միջոցէն թափա
բար, և ստակէն միջոցաբար. և
ուր ուրեք էն զորութիւն է
նկերգործութիւնն զհնչեցի:

Հոգի Աստուծոյ պատգամ
բարձրութիւն:

Պատգամ: Աստուծոյ զի վանկէ, և
կամ տառք բառից ոչ կրանի
ցին 'ի հնչեցին, այլ բառէս
արտաբերեցին. որդան, մինչ
տակ աշխարհ, եթէ հմ կրանի
ցի, բառն փոխէ զնշանակու
թիւ իւր: նաև տառք բառից
'ի կարգաց ի բեանց ոչ փոխ
սիցին. որդան, զարդարել, և
ոչ զարդարել. և ևս զի մի տառ
ինչ յաւելցի 'ի բառս. որդան.
ապրիւմս, և ոչ ապրիւմս:

Հոգի Օրհն է վերձանութիւն

Պատգամ: Անվար արտա
բերումն շարդութեց քեր
թողաց:

Հոգի 'ի ձեռն որոց լինի անվը
թար արտաբերումն:

Պատգամ: 'ի ձեռն ենթադասումն,
որով արոհի, առողանի, և
եղանակաւորի բանն:

Հոգի Օրհն է ենթադասումն:

Պատգամ: 'ի դասումն ինչ, որով
զբողոր բանս գրուածոց, նաև
զմասունս նոցին, ինչ զանուն,
և զբայ, և զպլնն դասեմք.
և ըստ կանանայ արհեստին
արտաբերեմք:

Հոգի Որոգէս արոհի բանն 'ի
ձեռն ենթադասումն:

Պատգամ: Աստուծոյ զի զանկատար
բանս արոհեցեմք ստորակե
տիւ, զկատարեալուն միջակե
տիւ. և զեղեքեցեալ պար
բերութիւնս վերջակետիւ. և
զմիջանկեալ բանս փարեմութա
ղեղիւ, 'ի զբեկն դրամեք կե
տից, և փարեմութաղեղաց,
և 'ի յընթեռնունն հարթեց
մամբ ձայնի, և իջտուր:

Հոգի Որոգէս առողանի բանն
'ի ձեռն ենթադասումն:

Պատգամ: Աստուծոյ, զի զեղապ
պահանջ բանն շեշտեցեմք,
զբթապահանջն բթիցեմք
և զպարդկապահանջն պա
րդկիցեմք. և տակայն այն
պէս զի եթէ բանն շեշտել
պահանջիցէ, և բառն, կամ
տառք որք 'ի նմին բթիւ պա
հանջիցէ, նախադասիցեմք
զպահանջմունս բանի պա
հանջմանց բառին, այլ և որք
բակմունք մասանց բանին նա
խադասին որդակմանց տառից
զորոց լիապէս ուսանիւք յեր
բորդում մասին քերականուն:

Հոգի Որոգէս եղանակաւորի
բանն 'ի ձեռն ենթադասումն:

Պատգամ: Աստուծոյ զի վերձանութիւն
ն պահանջմանն եղանակի բա
նին եղանակաւորիցէ զբանն.
Ինչ Օմաղթողական՝ սղոթե
լով արտաբերիցէ յորս նուա
ղին շեշտեցեմք բանից. որ
դան, Որոգէս ենթադասումն
էն Քերականութեան
Օստակական՝ վերաստեց
մամբ:

մամբ ձայնի՝ յորս նստաղին
բթացուցմունք բանից . որ
դոն , Նէ աչադ յիշի՝ ի դժանէ :
Բստ այսոցիկ և զայլս բանս
էղանակաւորել պարտի վեր
ծանօղն ըստ յատկութեց , և
պահանջմանց պէտքիսութեց
բանից . զորոց լիապէս ուսա
նիմք յերրորդում մասին :

Լճ այս բաւ լիցի վանհարց
մանց քերականութե : Լճ
ուսուցիչն զինի կրթելոյն զա
շակերտս՝ ի յայսպիսիս , սկսես
ցի սակաւ առ սակաւ տալ վեր
լուծել զշարագրութիս գրու
ծոց դիւրիմացից . նսև զբանս
կարճագոյնս և զգլխաւոյնս
առաջագրեցի՝ շարագրել . և
հանդերձ նորք հետեւաբար
զերկրորդ մասն քերականութե
ուսուցանել : Լճ ի յուսուցա
նելն զայնս՝ ոչ պարտի լուել ի
հարցաբննելոյ երբեմն զաշա
կերտան՝ վերոգրեցելովք հրց
մամբք , և ոչ դադարել ի տա

լոյնոցին մերձ լուծանել զշա
րագրութիս գրուածոց , և
մերձ առնել զոմանս շարա
գրութիս , այլ շարունակել
պարտի զայսոսիկ երբեմնաբար
մինչև վճարեցի բոլոր ու
սումն և դասառութի երկրոր
դի և երրորդի մասին : Լճ զինի
վճարման եթէ տեսանիցն զնո
սին տակաւին անբաւականս
առ ի առնել զշարագրութիս
առանց սխալանաց , այնքան
պարտի հետեւաբար պարտապե
ցուցանել զնասին ի շարագրու
թիս , և ի քաղուածս՝ և ի յայլս
վերոասացեալս՝ մինչև բնաւք
կանոնք բարեպէս ունակա
ցեալք ի միտս նոցին՝ լինիցին
բաւականք առնելոյ զշարագրու
թիս առանց սխալանաց գիմա
դրողաց կանոնաց քերականու
թե . որով արդիւնաւորտալէս
կարիցեն անուննիլ քերականք ,
և արժանաւորտալէս յառաջա
շարժիլ առ այլ բարձրագոյն
ուսումն :

Մ Ա Ս Ն Ե Բ Կ Բ Ո Բ Գ

ՅԵ.Գ.Ա.Գ.Ս ՍԵ.Տ.ՍԵ.Ն.Ե.Յ.Բ.Ե.Ժ.Ե.Ն.ՍԵ.Ն.Յ.
Ե.Ի.Պ.Ե.Բ.Ե.Յ.Յ.Յ.Ս.Ե.Ս.Ե.Ն.Յ. Բ.Ե.Ն.Ի.Ն.

Յազազոս Վերականուժեան, և նախա-
պետականաց մասանց նորին :

Գլուխ ԼՁ-ագին :

Ե.Բ.Ե.Ն.Ե.Ս.Ի.Ժ.Ի.Ի.Ն.Ն. Լ. Բ.Ք.Տ.Ե.Ս
Ուղղապէս խօսելոյ և անխաղաքար շարադրե-
լոյ : Ըստդա՛ւ արձեատ, որով հաճառարկոյի լի
այլոց արձեատից . և ասացա՛ւ ուղղանդ խօսե-
լոյ , և այլն , որով յայլոց արձեատից զանա-
զանիցի :

Վախապետական մասունք քերականուժ ևն չորք . չի, Գիտ, ,
Վան, Բան, և Բան : Ի՛նչ պատճառ սորին է, զի առար-
կայ արձեատի քերականուժ ևն խօսք մարդկայինք լի որում
ուղղելիք և կարգաւորելիք . և խօսք մարդկայինք լինին ՚ի
բազմաց բառից, իսկ բառքն ՚ի վանկից, և վանկքն ՚ի
դրոց . ուրեմն և քերականուժն զայնս պարտի ունիլ որպէս
զգլխաւոր մասունք ինքեան առ ՚ի ուղղել, և կարգաւորել :

Պարձեալ, խօսք՝ կիբ բունք մարդկայինք անսիջանդս բաղ-
կանան ՚ի պէտպիսեաց բառից կարգաւորապէս շարա-
մանեցելոց խմբասին . մից և արձեատն քերականուժ մա-
նաւանդ ուսուցանել զպէտպիսուէց բառից, և զբարբէք կար-
գոց շարամանուէց նոցին : Ըրդ՝ զպէտպիսուէց բառից կա-
նանաւորէ կրկին կերպիւ՛ . չի, նախ՝ ուսուցանելով պարզա-
պէս :

պէս զՏորովմանց՝ և զԸՆՐԷ
 դուժեց նոցին , ոնց դրեցաւ
 յառաջնում մասին . և ապա
 վարդապետելով զյատկուենց՝
 և զպարագայից նոցանց . ոնց
 ցուցանի յայսմիկ երկրիդում
 մասի :

Իսկ զբարեոր կարգաց շարա-
 մանուենց բառից ուսուցանեմ
 տալով զկանանս յարմարե-
 ցեալս առկարգն համաձայ-
 նուենց նոցին . և առայնս՝ ք
 որում պահանջի մի բունն ՚ի
 միւսոյն . և զայսմանէ ընձե-
 ւեսցուք յերրորդում մասին :

Եւ զայս կարգ պահէ ար-
 հեսան քերականուեն , ըստ
 օրինակի խոհեմ ճարտարա-
 պետի , որ նախանցս կանա-
 նաւորէ պատրաստել զպէս-
 պէս նիւթս շինելոյ պաղա-
 տին : Եւ զկարգար ուսուցանեմ
 թէ այնք ոնց պարտին հարթիլ
 և պէսպիսաբար ձեւացուցա-
 նիլ : Եւ ապա երրորդաբար
 կանոնաւորեմ թէ որք լը որոց
 պարտին յարմարաբար շարայա-
 ըիլ , և որք լը որոց պահանջեն
 միաւորիլ : Եւ զդ՝ ոնց ՚ի լինիլն
 այսոցիկ ամենեցունցեթէ բա-
 րահատք՝ հիւսք , և որմնադիրքն ,
 որք են լը ձեւամբ ճարտարա-
 պետին , հնազանդիցին ամենից
 կանոնաց նորին , և ՚իսիտ ա-
 ռեալ զայնս ըմ ՚ի գործածի-
 ցեն , լինին արդարեւ շինողք
 աշխուհուենի պաղատի . ըստ
 այսմ սարասի նաև աշակեր-
 սեցեալքն եթէ բարեպէս ՚ի

միտառեալ զբնաւո կանոնս
 քերականուեն ըմ ՚ի գործածի-
 ցեն զանաւն՝ և զայ՝ և զայլս
 մասունս բանի ՚ի շարագրելն , և
 ՚ի խօսիլն , լինին ուղղապէս խօ-
 սողք՝ և անսխալաբար շարագ-
 րողք , յի , քերականք :

Միջ հանդերձեալէ մեզ յայս
 միկ մասի , նախ՝ ցուցանել թէ
 զինչ իցէ դիրն , վանկն , և
 բաւն . և ապա ընձեւեւ զբա-
 նէ և զուժից մասանց նոցին ,
 և հեռեւաբար զբաժանմանց՝ և
 զպարագայից իւրաքանչիւրոց
 մասանց :

Թե զիչ է իցէ Վերն :
 Վերն Երկրորդ :

Իրն է զիծ ինչ կա-
 ցուցեալ առ ՚ի նշանա-
 կել գտաւն : Եւ տաւն
 որ և ստուգաբանի տարր , է՝
 հնուան ինչ հեղելի և յօդե-
 լի , զոր կարգն արտահայտել
 մարդիք :

Եւ հեղելի , կի՛ յօդելի վն
 այնք առի , զի մինն կարէ ընդ-
 միւսոյն հեղիլ և կասիլ . և
 զկատարեալ ձայն արտահա-
 նել : Եւ բարեոր առի տառ ,
 կի՛ տարր , զի ոնց տարերքն են
 սկզբուենք մարմնոց , այսպէս և
 սօքին են սկզբուենք ձայնից :

Եւ զի իւրաքանչիւրում աղ-
 զի որքանք հեղելիք հնչ-
 մանք պիտոյացան ըստ պա-
 հանջման լեզուի՝ և արտաբե-
 լուե իւրեանց , այնքան դիրք
 հնա-

հարեցան, և առ ՚ի նշանակել զայն՝ կայուցան : Իսկ մերս լեզու հայկական ըն առ աւել լուծե պահանջման արտաբերուե, և ձայնի իւրոյ կարօտացաւ բազմաց տառից, իմ, հեգելի հնչմանց : Վն որոյ ՚ի նախնեաց մերոյ երեսունեւու զիւրք հարեցան առ ՚ի նշանակել զայնքանս տառս, ոմ զի լեզու մեր ըստ բազմազանութեց ձայնից, և արտաբերութեց իւրոյ ունիցի զբազմազանս սկզբունս ձայնից : Արդ երեսունեւու զիւրք մերք, որք առ ՚ի նշանակել զերեսունեւու զիւրք տառս հարեցան, և են սորին :

ա . Բ . Գ . Դ . Ե . Զ . Է . Ը . Թ .
 Ճ . Լ . Խ . Ծ . Կ . Զ . Ծ . Խ .
 Ծ . Ծ . Կ . Զ . Զ . Կ . Զ . Ծ .
 Ծ . Ծ . Կ . Զ . Զ . Կ . Զ . Ծ .
 օ . փ :

Յասացելոցս յայտ է, թէ սորին որքանս առայս՝ զի գրեցան ոմ նշանք, սախն գիրք, կի՞ գիրք . իսկ որքանս առայս զի հնչին ՚ի բերանոյ մարդկանց թարց շարահապուե միոյն ը միւսոյն՝ սախն տառք : Ասացի թարց շարահապուե, քանզի եթէ հնչիցի այ՞ սոյնս այս ոչ սախ տառ . զի ոչ է հնչումն հեգելի, այլ հեգելեցեալ . զի ՚ի բազմաց տառից է շարահապեցեալ . բայց յորժամ հնչի՞ ա . յայնժամ սոյնս այս գորով հնչումն ինչ հեգելի, սախ տառ : Ի մանտղես մինչ հնչի էէն, ոչ սախ տառ, բայց մինչ բաղի-

մամբ շրթանց թնթապէս հնչի՞ է, յայնժամ սախ տառ :

Սը ՚ի փորձառուէ յայմաննէ զամբ ՚ի ծանօթութի ձայնաւորաց, և բաղաձայնից տառից : Անզի ՚ի մէջ երեսուն և ութից տառից եօթն տառք թարց շարակցելոյ ը այլում, ՚ի հնչին ընդարձակաբարտան զձայն, և արտաբեր բերանոյ մարդոյն բաղիսէն զոգն, ուստի և կոչին ձայնաւորք, և են այսորիկ :

ա . Ե . Է . Ը . Թ . Խ . օ :
 Իսկ մնացեալքն յորժամ թարց շարակցուե ընդ այլում հնչին թնթապէս՝ կամ խեղդապէս՝ հաղիւ բաղիսէն զոգն շուրջ զըթամբ, կի՞ զլեզու, և կի՞ զփողիւն, և արտաբեր բերանոյ ոչ բաղիսէն զոգն . վնց և կոչին բաղաձայնք, իմ, ՚ի բաղադրին ընդ ձայնաւորաց տառից՝ տուղք զձայնս, և են այսորիկ :

Բ . Գ . Դ . Ե . Զ . Է . Ը . Թ . Կ .
 Զ . Ծ . Խ . Ծ . Խ . Ծ . Խ . Ծ .
 Ծ . Ծ . Կ . Զ . Զ . Կ . Զ . Ծ .
 օ . փ :

Սայց նախ գիտելի է, զի գիրն՝ և հարեցաւ փոխանակ էէն և նիւնի՞ վն առ աւել պիտանաւոր գորշնս առ շաղկապումն բանից, զի մի կրկին գրով գրեցի, և ոչ վն այլոյ պիտանաւորուե . քանզի զնոյն ձայն հնչե՞նս, զոր էէ և նիւնս . ուստի և ոչ դաւի, ոչ ը ձայնաւորս, և ոչ ը բաղաձայնս . քան

քանզի չէ տառ յատուկ , այլ երկու տառ 'ի միատնն ունող ինքեան զմի նշան : Եւ յայս մասն հետեւի , զի զերեսուն և ութ տառս ունիւմք , և զերեսուն և ինն դիրս : Եւ սուայն 'ի ցուցանելն մեր զԹիւս տառից՝ զէն 'ի կարգս գրոց ո՛չ եղաք 'ի վերանդր :

Սրկորոգ՝ գիտելի է , զի ձայնաւորաց տառից երկուքն երկաբբ են , յի . Է . օ :

Երկուքն սուղբ են . յի , օ . ո : Եւ երեքն մթաղբ են . յի , ա . շ . Է :

Սրորոգ՝ գիտելի է , զի 'ի մէջ բաղաձայնից ոմանք կիսաձայնք ասին . վասն զի զգորբ ինչ ձայն հնչեն շրջապէս , կամ իխապէս . և են սորին . շ . փ . Խ . Կ . շ . յ . շ . ո . ս . վ . բ . ֆ :

Իսկ ոմանք անձայնք ասին , զի 'ի միայնակ հնչիլն՝ արգելուն զշուուն , և են սորին . Բ . Գ . Դ . Ե . Զ . Է . Ը . Թ . Պ . Ի . Կ :

Եւ ոմանք կոկնակք ասին , զի գերկու բաղաձայնի ութս ունին . և են սորին . Լ . Ժ . Յ . Ծ . Է . Ը . Գ :

Սրորոգ գիտելի է , զի տառս , յայտարձակապէս ո՛չ լին ձայնաւորս կարէ դասիլ , և ո՛չ 'ի կարգս բաղաձայնից մնալ . քանզի լին որում տեղին պահանջէ , և շարակարգի լինայ , և ոյ՛ , մերթ ուղ զբաղաձայն վարի , և մերթ ուղ զձայնաւոր : Եւ ստի տեսանելի է , եթէ

'ի շարակարգիլն լին ոյ՛ ուղ զսահնի , է՛ ձայնաւոր . որդոն , Թորս . լար . և այլն : Իսկ եթէ ուղ զէն հնչի , է՛ բաղաձայն . որդոն , Սրկորոգ . ի վերանդն . և այլն : Եւ մասնապէս 'ի շարակարգիլն լինայ՝ եթէ ուղ զէն հնչի , է՛ ձայնաւոր . որդոն , Խար , Լիար , սրաւիտն . և այլն :

Իսկ եթէ ուղ զէն հնչիլի , է՛ բաղաձայն . որդոն . Սրկ . Լրկ . Զիւտար . և այլն : Եւ յամ ուրեք՝ ուր ուղ զբաղաձայն վարի , միշտ ունի զթաւանք շանիկս զայս՝ , 'ի վի՛ իւր : Եւ սուայեղոց երեւի , թէ էնն 'ի շարակարգիլն լինայլոց ձայնաւորաց միշտ մնայ բաղաձայն . որդոն . Լրկարկ . Խիւտար . և այլն :

Սրկերորդ գիտելի է , զի տառս՝ յի , թէ պէտ է բաղաձայն , սակայն մինչ հետեւ մամբ շարակցի աջէ , և ոյ՛ ուղ զբնական , յայնժամ ուղ զձայնաւոր հնչի . որդոն , Լրկարկ . սուայն . Կարկ :

Եւ այց յորժամ շարակարգեմամբ շարակցի , յայնժամ է բաղաձայն . որդոն . Եւ սուայն . Եւ այլն : Եւ սուայն ուղ զբնական . քանզի եթէ յի կի՛ վի՛ զանազանեղոյ զհորովս անոճանց , և զերանսիս բայցի , կամ զՏասարակ անոճանս 'ի յատկից , և կի՛ վի՛ լակի սովորութե 'ի վարձանսի բառից դնիլի զինն ոյ՛ , և աջէ , ո՛չ է ձայնաւոր . նաև ու իսկ գոնեա զհնչումն իւր անք զբաղաձայն էլու :

Ելուզանէ . որդոն , Յարգութիւնս ,
 յարգոյ . Բայ . Վասնանայ . Ի վե
 ղոյ . և այլն : Սակայն ՚ի յայտ
 պիտի տեսնենք որ յիստատա
 մամբ և մտեալ , Եթէ լինիցի
 զի կամ հոգովմամբ , կամ բար
 դեցմամբ , և կիմ ածանցմամբ
 պատահան յիստ որ ՚ի վախճա
 նի բառին և , ՚ի միջ անկցի
 յայնժամ սկաննի տալ զձայն ,
 և լինի ձայնաւոր . որդոն . Ի
 յարգոյ . Բայ . Վասնանայտեր . վե
 ղոյտան . և այլն :

Յարգութիւնս Աստուծոյ

Գլուխ Երեսներ

Ասին և ձայն ինչ , որ
 միով հնչմամբ ար
 տաբերի ՚ի բերանոյ
 մարդոյ . որդոն . և .
 Բայ . Բե . Բե . Բայ . Բայ . և այլն :
 Արդ յայտ և , զի սոքին են
 ձայնք , և երևի , զի միով հնչ
 մամբ արտաբերին , ուրեմն են
 վանկք : Աստի Թէ միագիր ի
 ցեն , և Թէ բազմագիր , Թէ
 նշանականք իցեն , և Թէ աննը
 շանք , մինչ միով հնչմամբ ար
 տաբերին , ասին վանկք : Այս
 յայտմանէ , զի նմք տառք ձայ
 նաւորք՝ ասիլ կարեն վանկք .
 Վանասպես և նմք ձայնընչա
 նականք իրաց , որք միով հնչ
 մամբ արտաբերին՝ որքան առ
 այս՝ ասիլ կարեն վանկք . որ
 դոն . Հայ . Բայ . և այլն :

Այս նմք ձայնք աննշանք , Թէ
 մատուեր բառի իցեն , որդոն ,
 Արդ , Բայ , Բեալ . և Թէ մատուեր

բառի ոչ իցեն որդոն , Բայ ,
 Բայ , Բայ , ասին վանկք . ասն զի
 միով հնչմամբ արտաբերին :
 Այս վանկն հասարակաբար ունի
 զայս , զի ինքն բազմանոցն ՚ի
 տառից , և լինիցի բազմացու
 ցիչ մասն բառից : Այն տառք
 ձայնաւորք ոչ բառ որում են
 հեղեղիք՝ ասին վանկք այլ ին
 ղում են ձայնք միով հնչմամբ
 արտաբերեցեալք : Աստի բառ
 որում են հեղեղիք՝ վերամտն
 լինիլ բազմացուցիչ մասն վան
 կի : Վանասպես և բառք միա
 վանկք՝ ոչ բառ որում են նշա
 նականք՝ ասին վանկք , այլ ին
 ղում միով հնչմամբ արտա
 բերին : Այնորչ բառ որում նը
 շանականք՝ ունին գնահաղա
 հալմի ՚ի վն վանկի . ին այժմ
 ուրեմն բարեպէս ասի , Թէ
 վանկն բազմանոց ՚ի տառից ,
 և բառն ՚ի վանկից :
 Արդ զիտեղի և նախ , զի վան
 կից ոմանք միաբարբառք
 ասին . և ոմանք երկբարբառք :
 Այնաբարբառք նոքին են , որք
 ՚ի յարտաբերին միով հնչմամբ
 զձայն մից ձայնաւորի տառի
 հնչեն , որդոն , Վարդ . Բե . Բե .
 Ասկ երկբարբառք նոքին են ,
 որք ՚ի յարտաբերին միով հնչ
 մամբ՝ զերկուս ձայնս երկուց
 ձայնաւորաց տառից ի բրև զվ
 ձայն հնչեն . որդոն , Վանայ
 Բե . Բե . Բայ . առաջին և յետին
 վանկն են երկբարբառք . և
 միջինն միաբարբառք : Վանկի
 ՚ի նախնում վանկից՝ էլ , և
 օ , որք են ձայնաւորք , դոն ՚ի

միասին . և 'ի յետնում էլն , և
այլն : Եւ երկբարբառք վանկը
յայնժամ լինին , յորժամ էլն
զկնի իւր ունիցի զայլ , կի՛ գօ ,
որդոն . Ինն , եօնն : Կամ այլն
ունիցի զկնի իւր զի՛ բնական .
որդոն , Ինն : Եւ կամ Ինն
ունիցի զկնի իւր անթա՛ւ ,
որդոն , Ինն : Եւ կամ ոն ունի-
ցի զկնի իւր զի՛ բնական . որ-
դոն , Ինն : Եւ այսմ իմանա-
լի է և զայլոց վանկից՝ յորս
լինին ասացեալք տառքն :

Երկրորդ՝ գիտելի է , զի իւր-
արանսիւր վանկ 'ի հարկէ
ունի յինքեան զձայնա՛ւորին
տառ ներգործութիւն , և կամ
զօրութիւն . զի 'ի սոսկ բաղա-
ձայնից որքան և բազումք ի-
ցեն , ոչ կարէ շինիլ վանկ :
Երգործութիւն . որդոն , Եւ
գործ : Օրութիւն . որդոն , Եւ
Վհասատեն գոն երկու վանկը .
բայց առաջին վանկն ունի ըզ-
ձայնա՛ւորն զօրութիւն , որ 'ի
յեզերմունս տողից 'ի գրաց
գնի ներգործութիւն . Օր
րինակ , եթէ առաջին տառն շայ-
գայցէ 'ի վերջն տողին գրի շ-
շ . և այսպէս երն որ էր
զօրութիւն , գնի ներգործութիւն :
Ըստ այսմ և 'ի յայլս վանկս
բազումս լինին զօրութիւն ձայ-
նա՛ւորք , որք 'ի յայսպիսում
պիտանա՛ւորութե գնին ներ-
գործութեամբ :

Հարգութիւն

Գլուխ Զորորդ :

ԸՎան է ձայն նշանա-
կան : Եւ յսինքն է ձայն
ինն , որ միշտ նշանա-
կէ զիր ինն , կի՛ գգործողութի
իրին , և կամ զպարագայնո-
ցին . որդոն , * Եւ արդ , տե-
սանել ընդ , սակայն . և այլն :
Վհասատեն՝ Տարբ բառս նշա-
նակէ զիր ինն . որտե՛նն նշա-
նակէ գգործողութի իրին : Եւ
ընդն , և սայլայն՝ Եւ արդ զիր
ինն , և կամ գգործողութի իրին
նշանակեն , բայց նշանակեն
զինն շուրջ զերօք :

Եւ բառից յատուկ է բաղ-
կանալ 'ի վանկից , և լի-
նիլ մասն բանի : Եւ արդ՝ ընդ
բաղկանալն 'ի վանկից մերթ
'ի միոյ վանկէ բաղկանան ,
մերթ յերկուց , մերթ յերկց ,
և մերթ 'ի չորից և 'ի հնգից , և
յառա՛ւելլագունից . որդոն ,
* Եւ արդ , հոգի , կենդանի ,
բարեկենդան , մարդասիրու-
թիւն , բաղաբալարութիւն , ամե-
նապայծառութիւն . և այլն :
Եւ 'ի լինիլն մասն բանի 'ի
ու՛թն ցեղս անջատին բառքն :

Եւ աջնոյ ցեղի են այնք , որք
գորով ձայնք նշանականք՝
միշտ նշանակեն զգինչուիս , և կ
զորսլիսութիւն իրաց . որդոն :
Եւ արդ , երկն , ծով , սպիտակ , եծ ,
և այլն : և այսպիսիք բառքս
կուին անուանք :

Երբորդի ցեղի են այնք, որք
գողով ձայնք նշանականք
զդէմն էութեց բացորոշեցելոյ
նշանակեն. որդոն, Եւ, Գու,
նա. Էլյս, այդ, այն, և այլն և
սորին կոչին Վերանունք:

Երբորդի ցեղի են այնք, որք
գողով ձայնք նշանականք
զգործողուն կամ զկիրք իրաց
լէ ժամանկէ նշանակեն. որդոն,
Սերէ, սերէ, Էլքէ, այդէ,
այդ, նորէ, նիլէ. և այլն և
այսպիսիք բառքս կոչին բայք:

Չորբորդի ցեղի են այնք, որք
գողով ձայնք նշանականք
անունանակոչեալ զիրն՝ ի ձեռն
արարեցեալ գործոց, և կամ
կրից նորին՝ նշանակեն զնա.
որդոն, Սեր, սեր, Էլք, Էլքէ,
Էլքէ, Էլքէ. և այլն և այսպի-
սիք բառքս կոչին ընդունե-
լութիք:

Նինգերբորդի ցեղի են այնք,
որք գողով ձայնք նշանա-
կանք զպարագայս իրին ցու-
ցանեն, քի, զուրուրէք գոյն,
կամ յորում կողման ինիլն
նորին. որդոն, Նոր, Էլք,
յայտ, յայտ, ընդ, ի Էլ,
և այլն և այսպիսիք բառքս
կոչին նախադրութիք:

Սեցերբորդի ցեղի են այնք,
որք գողով ձայնք նշանա-
կանք զպարագայս, կի՞ զէղա-
նակս գործողութեց, և կամ
կրից իրին նշանակեն, որ-
դոն, Յնի, Յնի, այժմ, յե-
րոյ, ի Էլք, այժմէ, և այլն:

և այսպիսիք բառքս կոչին
մակբայք:

Սոթներբորդի ցեղի են այնք,
որք գողով ձայնք նշանա-
կանք թէպէտ զիր ինչ արձա-
կաբար ոչ նշանակեն, բայց
զցուս, և կամ զնորութիս
կենդանեաց՝ ցունադնական,
և կամ ինդական ձայնիւ նշա-
նակեն. որդոն. Էլ, Էլ, Էլ,
Էլ, և այլք նմանք և այս-
պիսիքս միջարկութեք ասին:

Սլութերբորդի ցեղի են այնք,
որք թէպէտ ոչ նշանակեն
բացարձակապէս զգոյացութի,
և կամ զգործողութի իրի ու-
րուք, սակայն գողով ձայնք
նշանականք՝ նշանակեն զյա-
րաբերութիս բանից առ իւ-
եարս. որք պէսպիսեալ կեր-
պիւ միանորին. որդոն, Էլ, Էլ,
Էլ, Էլ, Էլ, Էլ, Էլ, Էլ, Էլ, Էլ,
պիսիք բառքս շողկապք յոր-
ջորջին. զի շողկապէս զբանս,
և զմասունս բանի:

Սրդ՝ բառքն, ուր երեւի յու-
սացելոցս. լը որում յիւր-
եանս յինքեանս մտածին,
թարց մտածելոյ զգանազա-
նուի ցեղից, և թարց մտա-
ծելոյ զլինիլն նոյնի մասունք
բանի՝ ասին ձայնք նշանա-
կանք, և կոչին միայն բառք:
Իսկ լը որում մտածին բա-
ժանեցեալք ի յութն ցեղոյ, կի՞
կայուցեալք առ ի ինիլ մա-
սունք բանի, յայնժամ ոմանք
ի նոցանէ ասին Վնուն. ոմանք
Վն

Վերանուն . ոմանք Վայ . ոմանք
 Վագունելու ի . ոմանք Վախադ
 րու թ ի . ոմանք Վակապ . ոմանք
 Վիջարկու թ ի . և ոմանք Շաղ
 կապ , ոմ արդէն ասացաւ :

Յաղագս Քանի :

Չլուի Հիմեերդ :

Արդ՝ ՚ի սկզբան ասա
 ցաք , թէ գլխաւոր՝ և
 նախապետական մա
 սունք արհեստի քերականուե
 են չորք . իմ Գիր , Սանկ ,
 Քառ , և Քանի :

Օգրոյ , զվանկէ , և զբառէ
 ասացաք .

Իսկ վասն բանին , որ է պա
 տուականագոյն մասն , գիտե
 լի է . զի Քանին է շարամանու ի
 բառից յայտնող տրամախո
 չու թէ մտաց մարդոյ : Վաս
 ինքն՝ բան յոյն ժամ լինի , յոր
 ժամ այնպիսեաւ կարգաւ շա
 րադրին , և շարամանին բառքն
 զի կարիցեն զներքին դատումն
 մտաց մարդոյն արտայայտել .
 ողորմն . * Որ լուաւ , և ոչ ու
 սաւ , կամ ոչ կարաց , և կամ
 ոչ կամեցաւ ։ Վասցի կար
 ցաւ շարադրիլ . բանզի եթէ
 բազումք բառք առանց կար
 գի շարադրիցին , ոչ բաղկացու
 ցանեն զբան . որդոն , ի ուս
 նարաց որ ուսաւ և ոչ կամ կամե
 ցաւ և ոչ կամ ոչ : Վհաս այ
 սորիկ բառք են նոյնք ընդ
 վերտեղեկոց բառից , սակայն
 աստէն վն անկարգուե շարիցն՝
 զուինն բան նշանակեն , որք ՚ի

վերանդր վասն բարբոք կար
 գաւորմանն նշանակեն : Վաս
 յի յայտնել կարիցեն զներքին
 տրամախոչու թ ի , կիմ զգատումն
 մտաց մարդոյն . զի առու թ ի քս
 այսորիկ , Լըր ետէն . Սորք
 սորիկ . Սեմն Յոմանեան , և այլք
 նմանք՝ թէպէտ իցեն ՚ի բաղ
 մաց բառից , բայց ոչ են բանք ,
 զի ոչ զտրամախոչու ի կամ
 զգատողու ի մտաց , այլ միայն
 զարարչ յղացումն մտաց ար
 տայայտեն :

Արդ՝ բանից ոմանք են կա
 տարեալք , և ոմանք ան
 կատարք : Ատարեալ բանն է ,
 որ այնպէս շարամանի ՚ի բաղ
 մաց բառից , զի զպար զի
 տաւորուի մտաց արտայայտի
 ցէ , որով միտ լտողն հան
 չիցի , և ոչ սպասիցի այլոց
 բառից . որդոն , Լըլարձն՝ որ
 ոչ երբէք լե երբոր , ոչ երբէք
 շարժի :

Վհաս այս է բան կատարեալ
 զի իսկին միտ լտողն հանդչի ,
 և ոչ սպասէ այլում բառի :

Իսկ անկատար բանն է , որ
 թէպէտ շարամանի ՚ի բաղմաց
 բառից բարբոք կարգաւ , և
 նշանակէ զտրամախոչու թ ի ւն
 ինչ մտաց , բայց անկատարա
 պէս , ուստի և զմիտ լտողն
 թէպէտ զարթուցանէ առ ՚ի
 հասկանալ զինն , բայց ոչ հան
 դուցանէ , որդոն թէպէտ յոյժ
 բարբոք են՝ որք կամին զբարին :

Վհաս այս է բան անկատար ,
 և սրահանցէ նոսն զայլք բառս՝
 սրովք կատարիչի , որդոն ,

Բայց յոյժ ստեանս էն՝ որչ որդեւ
դարս է կտիլ՝ կտիցին.

Վարձեալ, անկատարք էն
այսորիկ բանք:

Օրք Բարձրոյ լուսոյ:

Եթէ լեւ ոչ կտիցին:

Արեան առանել Գաթախիցիս էրէ Երէ:

Ընդ ոչ կտիցիր հասանել այնմ:

Ըրդ՝ այսորիկ անկատարք, լի-

սին կատարեալք՝ այսպէս:

* Օրք բարձրոյ լուսոյ, զնոյնն
վերստին ստացի:

Եթէ լեւ ոչ կտիցին, լեւ-

լովք ոչինչ կերպիւն՝ օգտեացիս

Արեան առանել փափաքիցիս

էրէ խնդ, լի ոչ կտիցիր հա-

սանել այնմ՝ այնքան առանել

վաղանկայիս ॥ :

Վարձեալ գիտելի է, զի

բանից ոմանք էն Սահմա-

նականք. ոմանք հրամայա-

կանք. ոմանք Ղզձականք.

ոմանք թէականք. և ոմանք

Լնբացորոյք:

Սահմանականք էն այնորիկ,

որովք բացորոյքար զիր

հրամայականք էն այնորիկ,

որովք զիր ինչ այլոց հրա-

մայեմք, և կամ զիր ինչ յոյ-

լոց աղանկայլ՝ ինդրեմք ընդ

ժամանակաւ ներկայիւն, կամ

սպաղայիւն, որդան,

* Ըրս զքեզ խնարհ,

Սիրեան զաստուած:

Սիրեսցիր և զընկերդ:

Ողորմես ինձ Լստուած:

Ողորմեսցի ձեզ մարդասէրն

Ըրս և այլն ॥

Ղզձականք էն այնորիկ, ոչ

բովք զիր ձ սրբի մերոյ

առիմն լի ժամանակաւ ներ-

կայիւն, կամ անցելով բացա-

յայեմք, որդան, Լըրանի

թէ յառաջ բան զոմն առանի-

ցիս զհասարակութիս:

Լըրանի թէ նախատես ու

եալիցէիր զխնարհութիս:

Թէական բանք էն այնորիկ,

որք յիւրեանս ինքեանս

թէպէտ միշտ էն անկատարք,

սակայն կատարին, մինչ ու-

ցունց առակցին այլք բանք

սահմանականք, կամ հրամայ-

ականք, որդան, * Եթէ

պահիցես զպատուիրանս ան,

մտանես ՚ի կեանս:

Եթէ ողորմեալիցէիր ազբա-

աաց, դատելիր և դու զ-

ղորմունի: Եթէ բարձր հնա-

զանդեալ եղիցիս, զոմն բա-

րի ունեացիս ॥

Ըհա ստան առաջինք բանքն

մինչև ՚ի ստորակէտան էն

թէականք, և միշտ անկա-

տարք. որք լինին կատարելովք

վերաբերուք սահմանականաց բանից: Աստի գրեթէ ՚ի յայս պիսի զրոյցս ասացեալք լինին սահմանականք, կամ հրամայականք բանքն ենթ թէութեան. Վանդի ասուին այս, Աստուծոյ ի նեան, է սահմանական բան. և ասուին այս, Անէ պահիցես զպարտէիբանս ան, է թէական. որոյ ՚ի գնիլն ճամբտապէս, ճամբտի և սահմանականն: Վրիպէս և այստքի՛ Տոր բն զԼորդ՝ էնէ էջէ ցորդ: Անէ կապիցես. Գորհուած բն ըջԼորդ. Էն թէականք բանք, և ՚ի ձեռն հրամայականաց բանից կատարեալք. և վնի ինքեանք հրամայականք բանքն ասացեալք լինին ենթ այնց թէականաց բանից. որդոն, լինի ինգրուին ջրոյ ենթ թէութեան ցրտուէ, որ եթէ չիցէ ցուրտ, ասութիւն այն Տոր բն զԼորդ, գրեթէ իցէ ասեւ, Գոր:

Նբացորոյք են այնտքիկ, որովք զինն առանց բացորոյման գիմայ և ժամանակի ասեմք, որդոն. * Սիրել զԼճ. Պատուէլ զճնողս. Հնազանդիլ մեծաւորաց. և այլն ॥ Ն գիտելի է, զի այսպիսեաց բանից միշտ առակցին ոմանք սահմանականք, և կի՛հրամայականք բանք, որովք կատարելաբար հասկացեալք լինին. որդոն. * Տարի է սիրել զԼճ. Պատուէլ զճնողս. Հնազանդիլ մեծաւորաց. և այլն ॥

Նա սահմանական բանս՝ Բարէ է, առակցեցաւ անբացորոյ՛ թանին, Սիրել զԼճ: Վմանս պէս և հրամայական բան կարէ առակցիլ. որդոն, * Վանս իմանալ զբանս. ՚ի մոտ պահել զայնս. և ստեպ ՚ի կիր առնուլ ॥

Վարձեալ գիտելի է, զի երբեմն ի միում բանի բացուք եղանակք բայից գտանին, որդոն. Անէ կապ Տորնէ ի նեան, պահես զպարտէիբանս: Նա աստէն երեք եղանակք բայից մտն. Իմ, ստորակցական, աներեւոյթ, և հրամայական:

Վաւ այս բան, Սըրբի հասնալ զոր ասեմ, ունի զերիտ եղանակս բայից. Իմ, զճրամայական, զաներեւոյթ, և զսահմանական: Վակ երբեմն ՚ի բազում բանս լինի մի և նոյն եղանակ բայի, որդոն, Սըրբեմէ, լոր Բանից իմոյ, և անսպարտէիբանոյ Տեառն. Ընկալ զբանն Լսարածոյ ՚ի էջ, և պահես զայն ՚ի սորի թամ:

Նա աստէն չորք բանք են, և բնաւքն հրամայականք: Վաւ յայտիկ, Պարտէիբանս Բեառն լոյս են, և լոյս Գան արոյ. Լըրիւն Տեառն Բէ է, և Բայ յաւիտեան, Վոն չորք բանք, որոց բնաւքն են սահմանականք:

Վարձեալ գիտելի է, զի մինչ մասունք բանին, և կամ եղերք նորին են ութն, ուղ ՚ի վեր անդք յիշեցաւ, Իմ, Լճան.

Լճունան . դերանան . Բայ . և այլն ,
 պիտոյ է մեզ զբնասիցն ուրոյն
 ուրոյն և մասնաւորաբար խօ-
 տիլ : Վանզի մինչ դիտումն
 արհեստի քերականուէ իցէ
 ուղղելն զբանս և զսօսս մարդ-
 կայինս , հարկաւոր է զի զիւրա-
 բանս իւրոց մասանց բանին
 մասնաւորութեա ընձեռնիցէ , և
 լը պահանջմանց պարագայից
 նոցին շնորհիցէ զկանոնս , և
 կարգաւորիցէ . բարորում և
 մերս այս ընձեռնուած յառա-
 ջանայ :

Յաղագս Լճունան , և Ռափան-
 յան նորին :

Գլուխ Ա՛ էջերորդ :

Մուտն է մասն
 բանի , որ զէութի
 իրին նշանակէ :
 Եւ զիտելի է ,
 զի թէպէտ նամ
 մասունք բանի նշանակէն զինն ,
 բայց զէութի իրին միայն Վճունն
 նշանակէ . և այլք մասունք
 բանի զգործողութի էութե , և
 կամ զինն պատկանեալ առ
 էութին , և առ գործողու-
 թիւն նշանակէն :

Սան որոյ զինքեանս իրս , և
 զէութիս իրաց բարբաւեմք , և
 իմանամք ի ձեռն Վճունն ,
 որդոն , երբ ասեմք , Երբեք ,
 ծով , ջամաթ , մարդ , բար , սղի-
 րակ , Բարաւիւն , և այլն իմա-
 ցեալք լինին ինքեանք իրքն , և
 ոչ նոցանց գործողութիք , և

կիմ այլք պատկանեցեալք առ
 էութի նոցին :

Սբաթանմանէ անունն գի-
 տելի է , զի անունաց ոմանք
 են Վոյականք , և ոմանք Վճա-
 կանք :

Վոյականք են , որք ըստ ին-
 քեանց կայանան ՚ի բանի և ՚ի
 զրուցատրութե . և նշանակէն
 զիրս՝ որք կայացեալք են ըստ
 ինքեանց՝ և յինքեանս , և ոչ
 յեկեալք յայլում . որդոն ,
 Սարդ , Խաղի , Վարադեորունի ,
 սղի . և այլք նմանք . զասն զի
 մարդ , կամ Խաղի , ՚ի բանի և
 ՚ի զրուցատրութե կայանան լը
 ինքեանց , և հանգուցանեն
 զմիտ լսողին , և նշանակէն
 զայնս իրս , որք յինքեանս են
 կայացեալք , և ոչ յայլում :

Սակ Վճականք ասին այնու-
 քիկ , որք ներհակ գոյակա-
 նին՝ ոչ կայանան լը ինքեանց
 ՚ի բանի և ՚ի զրուցատրութե .
 և նշանակէն զայնպիսիս իրս ,
 որք ոչ են կայացեալք լը ին-
 քեանց և յինքեանս , այլ
 յայլում էակով , որդոն , Սեւան ,
 սղիտակ , երկաթ , կարմ , բարե , զար ,
 մարմար , խորափէր , և այլք նմանք :
 Սի զի սեւան , կամ սղիտակ , ՚ի
 զրուցատրութե ոչ կայանան
 լը ինքեանց , և ոչ հանգուցա-
 նեն զմիտ լսողին : Վանզի մինչ
 լի սղիտակ , որոնէ միան թէ
 որ իր իցէ սպիտակէ Եւ հեա-
 ւաբար նշանակէն զայնպիսիս
 իրս , որք ոչ են կայացեալք
 յինքեանս՝ այլ յայլում էա-
 կով . Վանզի սղիտակն , կամ

էրէայն, և այլն, կոչանան ըն մարդում, կամ նառնք այլում կակոջ : Ի՛չ պատիւնք անուննք առայս կոչեցան անձականք, զի՛ զի առբերին, և անձին ՚ի վերայ գոյակրանաց անունաց, որոնն, Սարգ Բարի : Ի՛չո՛ւ Բարեն՝ որ է անձական, առբերի, և անձի ՚ի զի՛ն ճարդ անունանն, որ է գոյական : Քանզի ո՛չ կարէ անձականն հանգուցանել զմիս՝ էթէ ոչ առանձեցի՛ ՚ի վերայ գոյականի, զոր օրինակ, Ի՛րէայն, Խորձ, և այլն, ո՛չ հանգուցանեն զմիտ ՚ի բանի, և ՚ի զուցատուէթէբայց մինչ առանձին ՚ի վերայ գոյականաց այսու կերպիւ՛, Ի՛րէայն Բարուն, Խորձ ճարուն, սղեղակ ճորտս, սեռն աչ, Բարի խօսք, շար սրտք, յայնժամ հանգուցանեն զմիտ լսողին :

Գարձեալ, կարէ ասիլ՝ էթէ Լ՛նունանն է, որ զըրպիսուի և կամ զորքանութիւն իրին նշանակի :

Գոյականաց անունանց ոմանք ասին Յատուկք, ոմանք հասարակք, և ոմանք հաճաքականք :

Յատուկն է, որ զմի անբաժանելի և զանհատական իր նշանակէ, որոնն, * Անարտ, Աօղոս, Ի՛չփրատ, Սասիս, և այլք նմանք ॥ Օի Ափարս անունն ո՛չ զէութի՛ն ինչ ՚ի բազում անհատս մարդոյ նշանակէ, այլ միայն զմի անհատ էութի՛ն միոյ մարդոյ . և Ի՛չփրատ անունն ո՛չ զէութի՛ն ինչ ՚ի բա-

զում զեաս նշանակէ, այլ միայն զմի անհատ էութի՛ն զետոյ ուրունն, որում այս անունն յասկապէս դրեցեալէ :

Իսկ հասարակն է, որ ներհակ յասկի անունան նշանակէ հասարակաբար զընդհանուր էութի՛ն ինչ տարածեցեալ առբազումս անհատս, որոնն, * Սարդ, կենդանի, ծառ, փայտ, անձու, և այլք նմանք ॥

Օի ճարդ անունն ո՛չ միայն նշանակէ զայս մարդ՝ և զայն մարդ, այլ զիւրարանչութիւնն զի՛ն զընդհանուր՝ և զհասարակ բնութի՛ն մարդոյ, որ է տարածեցեալ ՚ի բազում անհատս՝ նշանակէ : Բստ այսմ իմն և զայլոց հասարակաց անունանց, որք զբազմաց ասացեալք լինին, և զասն այնք կոչին հասարակք :

Բայց հաճաքականն է, որ զիրս բազումս հաճաքմամբ միացեալս՝ իբրև զմի ինչ նշանակէ, որոնն, * Ասղուլուրդ, ամբոխ, շեղջ, երամ, հօտ, և այլք նմանք ॥

Օի ժողովարդն ո՛չ զմի մարդ, նաև ո՛չ զբազում մարդիս զատարար, այլ զբազում մարդիս՝ որք հաճաքմամբ եղեալք են ո՞ղ զմի ինչ, նշանակէ . և հօրն՝ ո՛չ զմի օխտար, և ո՛չ զբազում օխտարս ցրուեցեալս, այլ զբազում օխտարս հաճաքմամբ միացեալս նշանակէ . ըստ այսմ իմն և զայլոց :

Ծականաց անունանց ոմանք դրականք ասին . ոմանք բաղ-

բաղդաստականք . և ոմանք
գերադրականք :

Պրականք էն նորին , որք
պարզապէս առանց ճիսա-
ցուցանելոյ , կի՛նոճաստացու-
ցանելոյ նշանակեն զորպիսու-
թի , կամ զորքանութի իրին .
որդոն . Բարե , շար , սղեբոսէ ,
երէտն , կարճ , և այլն ॥ :

Բաղդաստականք էն նորին , որք
զորպիսութի միոյ իրի համե-
մատելով և բաղդաստելով որ-
պիսուէ միւսոյ իրին ճիսաբար՛
կամ նոճաստաբար նշանակեն .
որդոն , Բարեփոյն , շարփոյն ,
փոքրփոյն , սղեբոսփոյն , կարճ-
փոյն , և այլն ॥ : Բայնքն առ-
ա՛ւել բարի , կամ չար : Օր
մասնիկս այս՝ փոյն , առ աղբե-
ցեալ պարզի անոճան աճակա-

նի՛նշանակի : զառաւելուի իմն
Գերադրականք էն նորին , որք
զորպիսութի միոյ իրի համե-
մատելով և բաղդաստելով որ-
պիսութե միւսոյ իրի՛ յոյժ ա-
ռա՛ւել ճիսաբար՛ կի՛նոճաս-
տաբար նշանակեն . որդոն .
Բարեփոռնեղ , կամ աճեաբարի .
չարփոռնեղ , կամ աճեաչար , փո-
քրփոռնեղ , սղեբոսփոռնեղ , կար-
ճփոռնեղ , և այլն ॥ : Բայնքն
յոյժ՝ առա՛ւել բարի , կամ
չար :

Բանդի մասնիկս այս՝
փոռնեղ՝ գերջադասեալ աճա-
կանի պարզի անոճան , կամ
մասնիկս այս՝ աճեա , նախա-
դասեալ՝ նշանակեն զյոյժ գե-
րազանց առա՛ւելութի , կամ
զկարի նոճաստութի ին :
Ե՛ւ գիտելի է , զի ե՛թէ աճա-

կան անունն իցէ նշանակող
նոճաստութե , և անկատարե-
լութե իրիք , բաղդաստական ,
և գերադրական մասնիկունք
առաարեցեալք նմին՝ առա՛ւել
նոճաստացուցանեն . որդոն ,
Կարճ , կարճփոյն , կարճփո-
ռնեղ ॥ : Եւ եթէ իցէ նշանակող
կատարելութե իրիք , առա՛ւ-
ել ճիսացուցանեն որդոն .
Բարե , Բարեփոյն , Բարեփոռնեղ ,
կի՛ն աճեաբարի ॥ : Ան զի առեա՛ք ,
թէ մարմնաճոր սնեղծ ոճածն
է Բարե . հրեշտակն է Բարեփոյն ,
իսկ Ե՛ւ է Բարեփոռնեղ և աճե-
աբարի : Գարձեալ առեա՛ք ,
Անդրն է շար . յամեն ՚ի մեղս՝
է շարփոյն . և վախճանական
անզղջութին է շարփոռնեղ :

Յարգութի Պարփոյն Լիւթանի
ի հասարակի :

Գլուխ Երեսերորդ :

Պրադայք անոճանց
ասին այնպիկ , որք
իբրու պարառեալք
չուրջ կան զանոճամբ իւրա-
բանելբով , և են վեցք . Ծ
Սեռ , Չե , Տեսակ , թիւն ,
Հողով , և Հողովումն :
Բանդի ո՛րեքէ գոյական ա-
նուն կամ արական է . որդոն ,
Պեբրոս , Հայր . կամ իգական ,
որդոն , Սորիս , Սայր . կամ
է՛զորական , սնդ , Բար , Բուղի .
և կամ հասարակ : որդոն ,
Օստի . Իրիւն : Ե՛ւ որքան
առնայս՝ մտածի սեռն անոճան :
Գարձեալ , նմանուն , կամ է
պարզ .

պարզ . որդոն , Սարդ . և կամ
բարդեցեալ . որդոն , Տարդ-
սէր . և որքան առայս՝ մտածի
ձև անուան :

Պարձեալ . նմ անուն կամ
նախագաղափար է և արմատ-
որդոն . Սարճ . և կամ արձան-
ցեցեալ ՚ի յարմատոյ . որդոն .
Սրճուկն , և որքան առ այս՝
մտածի տեսակ անուան :

Պարձեալ , նմ անուն՝ կամ է-
զական է , որդոն , Բարձ . կամ
յոզնական , որդոն , Բարձր .
և որքան առայս՝ մտածի թիւ
անուան :

Պարձեալ , նմ անուն , կամ
ուղղապէս անուանելով զիրն
նշանակէ , որդոն , Տարդ . և
կամ Հոլովապէս , որդոն ,
Տարդոյ , ԿՏարդ , ԻՏարդոյ , և այլն .
և որքան առայս՝ մտածի Հո-
լովն անուան :

Պարձեալ վերջապէս՝ նմ ա-
նուն՝ որ հոլովի կի՛ առ առա-
ջին հոլովումն պատկանի , որ-
դոն , Փայտ , Ժայռի . և կամ
առ երկրորդն . որդոն , Սարդ ,
Տարդոյ . և կամ առայլս հետ-
ևեցեալս հոլովմունս . և որ-
քան առայս՝ մտածի հոլովումն
անուան :

Սանտոյ , անունս այս Հռիփ-
սիփէն , ըստ սեռին է իգա-
կան . ըստ ձևոյն՝ պարզ . ըստ
տեսակին՝ նախագաղափար . ի
Թոճոյն՝ եզական . ի հոլովին
գործիական . և ըստ հոլով-
մանն պատկանող առ առաջին
տեսակն առաջնոյ հոլովման :
Պարձեալ անունս այս՝ Քաջա-

նայտուն , ըստ սեռին է ա-
րական . ըստ ձևոյն՝ պարզ .
ըստ տեսակին՝ անանյական .
ըստ Թոճոյն՝ յոյնական . ըստ
հոլովին սեռական . և ըստ հո-
լովմանն պատկանող առ եր-
կրորդ տեսակն առաջնոյ հո-
լովման :

Պարձեալ անունս այս՝ ՕՏար-
դաւեր , ըստ սեռին է հասա-
րակ . ըստ ձևոյն՝ բարդ . ըստ
տեսակին՝ նախագաղափար . ի
Թոճոյն՝ եզական . ըստ հոլով-
ման հայցական . և ի հոլով-
ման՝ պատկանող առ երկրորդ
տեսակն առաջնոյ հոլովման :
Ըստ այսմ խմանալի է և զայ-
լոց բնասից անուանց , զորովք
չըջակային վերոասացելք վեցք
պարագայն :

Յաղագս Առաջնոյ , և Երկրորդ
պարտայի անուն՝ Իմաստորի .
Այսինքն Յաղագս Սեռի , և
Չեռոյ անուան :

Վրտն Սեռերորդ :

Այսք անուանց մտա-
ծին որքան առ այս , զի
գոյական անուն ինչ
(՚ի մերս լեզու) կոչի արական ,
եթէ նշանակեցեալն նորին իցէ
արու . որդոն . * Պեարու .
Լ՛յր , Փեասոյ , Լ՛ներ , Հայր ,
Պատ , Լ՛ղբայր . Լ՛ղն , ար-
ջառ , բաղ , և այլք նմանք ॥
Իսկ եթէ նշանակեցեալն իցէ
էգ , կոչի իգական . որդոն ,
Սարիամ , Աին , Հարսն , Աեր ,
Օղբան . Սայր , Հանի , քյր ,
դա-

գահեակ . մատակ , երինջ , կով , և այլք նմանք ॥ :

Եւ եթէ նշանակեցեալն ոչ արու իցէ , և ոչ էգ , կոչի չէ զորական . որդոն , * Վար , փայտ , թուղթ , ճրագ , մամ , սուռն , դուռն , երկաթ , արոյր . և այլք նմանք ॥ :

Բայց եթէ անուն ինչ գոյա կան՝ այնպէս հասարակաբար նշանակիցէ , զինչանակեցեալն թէ արուք իցեն , և թէ էգ՝ իմացեալք ինչիցիննոյնով միով անունաբ , յայնժամ կոչի հասարակ . վասն նշանակելոյն զերկոսին սեռն . որդոն , * Օւռակ , թուռն , կողուն . մորուկ . կորուն , ձագ . և այլք նմանք ॥ : Բստ սյսմ և սորին . աղանի , ծիծեռն , և այլք նմանք ՚ի մերս լեզու են հասարակք : Եւ ան . ի . ուր . ծ . շ . ն , և այլք նմանք անունք կենդանեաց կարեն համարիլ հասարակք : թէպէտ զսոցունց կարէ լինիլ վարկուն , թէ մինչ արձակաբար ասին՝ նշանակեն զարուն . և մինչ պիտոյանան նշանակել զէգն , ասին մատակ ձի . մատակ առիւծ . և այլն :

Եւ աստ գիտելի է , զի ՚ի յայլ լեզուս նաև այնք իբր որդոն արուք են և ոչ էգ , արականաւ , իգականաւ , չէ զորականաւ , և հասարակաւ սեռիւ գոյականի անունն նշանակիլ սովորք են . և վնայ սորիկ բնաբ ածականք անունաբ նոցին՝ զերևս սեռս

վերջաւորու թէց ունին . ի զարական , զիգական , և զէգրական . և ՚ի շարադրութիւն ածականք նոցին ոչ միայն թուռով և հարկով , այլ նաև սեռիւ համաձայնին գոյականաց : Եւ յայն ոչ ունեւով մերս լեզու զայս սովորուի , զի զերս որք բնութիւն ոչ արուք են և ոչ էգ , արականաւ , կամ իգականաւ գոյականաւ անունաբ նշանակիցէ , հետեւեալ է . զի և իւրոց ածականաց անունաց ոչ իցեն զանապաւ սեռք ի վերջաւորութեղ . Եւ ասի բաւեպէս կարեւր ասել , սք քեայ , սք կարն , սք բաձար : Եւ թէ պէտ ՚ի սակաւս ոմանս ածական անուննս երեւի իգական վերջաւորութիւն այս , - հի . որդոն , * Իբրուհի Երբիամ : Եւ կայրուհի Եւրիանէ . և այլն ॥ Եւ յայն նաև այս է վերջաւորութի ինչ ածանցականի . և ոչ կարէ ՚ի գործ ածիլ ՚ի բնաւս ածականս . Վանդի ոչ կարէ բարեպէս ասիլ . Իսկէ մահի ինչ . ուլ ուլ ասի , Էր իսկէ , նոյնպէս և սաի , Եւ իսկէ : Եւ անորոց անունաբ ածականք ՚ի մերս լեզու ՚ի հարցանիլն թէ զինչ իցեն ի սեռին , պատասխանելի է , թէ ոչ ունին զսեռս , և կամ ասելի է , թէ հասարակք են : Եւ յայն եթէ ածական անունն ինչ ունիցի զվերջաւորութի զայս , - հի , ասելի է ըստ սեռին գոյ իգական . վասն զի միայն իգական գոյականաց

նաց առարկի սյնսպիսի ածա-
կանն :

Յասացեղոցս հետևի , թէ 'ի
մերս լեզու սեռք գոյականաց
անունանց ոչ առնանին 'ի կեր-
պէ նշանակելոցն , այլ 'ի սեռից
իրաց որք նշանակին . որդոն ,
եթէ նշանակելեալն իցէ բնու-
թիւ արեւ . նշանակող անունն
է արտին . Եթէ իցէ եղ , է
իզակ թն . և եթէ չունիցի զբան
արուն , և իցի , է զլարա-
կան . Իսկ եթէ ունիցի զբան
արուն և իցի , բայց միով ա-
նունաբ նշանակիցն , յայն-
ժամ նշանակող անունն է հա-
սարակ , ը որում 'ի վերանոր
բացատրեցաւ :

Ըսկ զձեռոց անունանց գիտելի
է , զի ձեռ անունանց մտա-
ծին որբան առ պարզութիւն , և
առ բարդութիւն անունանց . քան-
զի իւրաքանչիւր անուն՝ մինչ
ոչ է առակցեցեալ այլում ա-
նունն , կամ արմատայ բայի ,
ասի պարզ . որդոն , * Սարգ ,
բարի , սէր . կամ , և այլն ॥ :

Իսկ յորժամ 'ի ձեռն տառիցս
այսոցիկ , ա , է , առակցի այ-
լում անունն , կամ արմատայ
բայի , ասի բարդեցեալ . որ-
դոն , * Սարդասէր , բարե-
կամ , և այլն ॥ :

Եւ զգիտելի է , զի բարդեցեալ
անունն ոչ է երկու անուն ,
այլ 'ի յերկուց անունանց մի
անուն բաղադրեցեալ . և եթէ
երկու պարզ անունանք ոչ լին-
ցիցին 'ի ձեռն բաղադրութե
նոյ զմի անուն , ոչ ասին բարդք :

այլ երկու անունանք շարակ-
ցեցեալք , 'ի միասին . որդոն ,

* Եւ զիբաստ դեռ . մարդ բա-
րի . և այլն ॥ :

Գարձեալ անունանք բարդե-
ցեալք բառ մեծի մասին ոչ
հարմին սյնսպես՝ ուր հարմին
անունանք յորոց ինքեանք բար-
դին : Օր օրինակ , գործ , և
սէր՝ հարմին սյնսպես . գործ ,
գործոյ . սէր , սիրոյ . բայց 'ի բար-
դին և 'ի լինին Սարգասէր ,
բարեգործ , հարմին այլսպես .
որդոն , * Սարդասէր , մար-
դասիրի , բարեգործ , բարե-
գործի , և այլն ॥ :

Գարձեալ անունանք տմանք
երբեմն բարդեցեալք լինին
թարց այրի , և էլի շարակ-
ցողի . որդոն , * Երկին ,
երկնից , տանալի , երկասյ-
րի , և այլք նմանք ॥ : և այսպի-
սիքս երբ վարին ուր զմի անուն ,
ասին բարդք , և ոչ երկու ա-
նունանք շարակցեցեալք :

Գարձեալ գիտելի է , զի բար-
դեցեղոց անունանց ոչ է հարկ
միշտ 'ի յերկուց անունանց բա-
ղադրեցեալ բարդի . քանզի
բաղմիցս անունն ընդ արմա-
տայ բայի բարդի , և 'ի բար-
դեցեալ գործ վարի ուր գանունն ,
որդոն . Վաստեա , Վարբնկեց .
և այլք նմանք ॥ Եւ հետևա-
պես հարմի ուր գանուն . որ-
դոն . * Վարբնկեց , բարբն-
կեցի . և այլն ॥ :

Եւ և զգիտելի է , զի երբեմն
բարդեցեալ անունն յերկու
անունանց բաղադրեցեալ բար-
դի ,

զի, և կոչի յարաբարդ. որ
զոն, * խորեկամուտէր. Տեչ
տասիրաւեաց. և այլն ॥
Սակայն հազիւ հանդիպի սի
տոյանաւ ի բանի:

Յարգութեան Երբորի Գարգառի
Լուսնան. ԼՂ յիւն յարգութեան
Տեսիլ:

Գլխի Ինտերոր:

Տխակը անուանց մտա
ծին որքան առայս, զի
Լուսնանք թէ պարզք
իցեն, և թէ բարդք, եթէ ի
նախնականի կերպի նշանա
կուէ իւրեանց իցեն, ասին նա
խագաղափարք: Իսկ եթէ ա
ռակցեցմամբ մասնկանց ս
մանց զուսն նշանակողաց՝ ա
ծեցեալք և անցուցեալք իցեն
առայլ ինն կերպ նշանակու
թէ, ասին ամանցականք:
Սանտրոյ անուանքս պարբիկ
ԼՂ բայ, մարտաէր, գոլով ի
նախնականի կերպի նշանա
կու. թեան իւրեանց, ասին նա
խագաղափարք, և կամ ար
մատք: Իսկ անուանքս պար
բիկ, ԼՂ բայական, մարտաէրանի,
գոլով ամեցեալք, և անցու
ցեալք ի նախնականի կերպի
նշանակու. թէ իւրեանց առայլ
ինն կերպ նշանակու. թէ, ասին
ամանցականք, կամ բղխե
ցեալք ի յարմատոյ՝ առաջ բու
թեամբ մասնկանցս պարտիկ
ակն, ակն. որք թէ կէտ
զուսն նշանակեն ի իւրեանց,
բայց առակցելով անուանց

նախագաղափարականաց՝ իս
խոսեն զնշանակու. թէ նոցին
նախնականս, և առեալ ա
ծեն առ ի նշանակել զայլինն
իր. Սանտրոյ և կոչին աման
ցականակերպք, զի կերտեն
և շինեն զանուանս ամանցա
կանս:

Իայց զիտե ի է, զի պարտիկք
ամանցականակերպք մասն
կուէք են բարձուր իսկք. և ի
յառակցելն անուանց նախ
գաղափարականաց՝ զանազա
նարար և պետեան նշանակու
թեամբ ամանցեն. որք ոն
անուանս պս ԼՂ բայ, նշանակե
զանձն թագաւորի. բայց մինչ
առակցիցի նմա մասնիկ՝ ակն,
և ասիցի, ԼՂ բայական, յայնժամ
նշանակի անձն արքայի, սլէ
նշանակի իր ինչ բարբաւ է
արքայի. որք ոն, թագ, կամ
պաղատ, և կամ ոն իցէ իր, որ
իցէ արքայի: Սանտրոյ ասեմք
ԼՂ բայական պաղատ. ԼՂ բայական
թագ. որով ոչ անձն Վրբայի
նշանակի, և ոչ թագն ին ին
քեան, այլ բոտ որով թագն
այն է արքայի: Իսկ եթէ մաս
նիկս այս արան, առակցիցի
Վրբայի, յայնժամ նշանակի
բնակարան ինչ, յորում բնա
կի Վրբայ. որք ոն, ԼՂ բայական:
Իստ այսմ իմանալի է և զայ
լոց մասնկանց ամանցականա
կերպից, որք ի զանազան և
ի պետեան նշանակու. թէ ս վե
րածեն զանուանս՝ որոց առակ
ցին: Իստի պարտիկք մասն
կուէք թէ պետ ոչ են նշանա
կանք:

կանք, բայց են առ ՚ի նշանակել և որքան բազումք են, այնքան և բազմազանք են զօրութիւնս նոցին առ ՚ի նշանակել մինչ շարակցին անունանց:

Եւ թէպէտ այսպիսիքս են յալովք, բայց որք հասարակաբար և յաճախակի ՚ի դարձածին, են սոքին. եւն, ուն, ակն, փին, ել. եւն, ակ, ուն, էն. այն, էն, էն, անու. արան, որք, ոչ, սրան. ար. որք, արտ. այն, եւյ, է. էլէն, յո. ուն, ուն, ուսար, ուն. ուն. արք, որք, ար. էլ. պան. ուն. արք, եւք, էար, որք, ունք, ուն, էան, ան. էանք, անք:

Եւք ՚ի սոցանէ ոմանք կոչին ստացականք. զի զաճանցական անուն ինչ անունամբ ստացողին ձեացուցեալ բացայայտեն զստացուածն. ոչ ըստ որում է յինքեան, այլ ըստ որում է ստացողին: Եւ այսպիսիք են սոքին. եւն. ուն. ակն. որք. * Սալմոս Գաւառեան.

Որ որ ունի թագ Լեզուային:

Ոմանք կոչին առատականք: Վն զի անունն որում առակցին, առատացուցանեն զնշանակութիւն. և այսպիսիք են սոքին. փին, ել. որք. * Յոթին, Օթեղ:

Ոմանք կոչին նունակականք. Վն զի անունն որում առակցին, նունակեցուցանեն զնշանակութիւն և այսպիսիք են սոքին. եւն, ակ, ուն, էն. որք. * Պատանեակ, դանակ, զրգուկ, քարիկ:

Ոմանք կոչին ազականք. զի զանուն ուրուք յանունն ազգին, կամ քաղաքին, կամ պողոյս. և կամ ազանդոյն ձեացուցանեն. և այսպիսիք են սոքին. այն, էն, էն, ան. որք. * Սոսի. Նոսի. Տերօղիանոս, արիանոս. և այլն:

Ոմանք կոչին պարունականք. զի զանուն տեղւոյ ուրուք յանունն պարունակեցելոյն ՚ի նմին ձեացուցանեն. և այսպիսիք են սոքին. արան, որք, ոչ, սրան. որք. * Սուսբան, ծառուտ. Գարոց, Նայաստան:

Ոմանք կոչին գոյացականք. Վն զի յանունն նիւթոյն, կամ էնթակային յորոց յառաջգան իրք մանք, ձեացուցանեն նոցունց զանունան. և այսպիսիք են սոքին. այն, է, էլէն, յո. որք. * Սարկային, քարեայ, արծաթի, կաշեղին, մահկանացու:

Ոմանք կոչին մակրականք. վասն զի յանունն մածոյին ձեացուցանեն զանուն մածոցելոյն. և այսպիսիք են սոքին. որք, արտ. որք. * Զիւնտ, Երեւոտի:

Ոմանք կոչին բայածականք. զի առակցելով բայից՝ աճանցեն զբայն առ ՚ի յինիլ անուն, և հօրովիլ և այսպիսիք են սոքին. ուն, ուն, ուսար, ուն. որք. * Սիրուն, աճումն, գալուտ. ստեղծում:

Բայց զիտեղի է զի մասնիկս այս՝

այս՝ ուստ, Էրբեմն առակցի մակբայիցս այսոցիկ, աստ, անդ. և նախադրուածեցս այսոցիկ, 'ի Էբ, 'ի Վերս. և 'ի յառակցիլն ածանցե զնստին առ 'ի նշա նակեւ զայն՝ զոր նշանակե Տրուլն բացառական. որդոն, * Աստուստ, անդուստ, 'ի վերուստ, 'ի ներքուստ. և այլն ॥

Եւ աստ գիտելի է, զի մասնիկս այս՝ ուն, որ ընդ ածանցականակերտից մասնիկնց դասեցաւ, սակս համաձայնեցոյ հեղինակաց, ըն ինքեան մտածեցեալ՝ կարէ ասիլ՝ թէ բարդէ զանունն, որոց առակցի. որդոն, գիտան, նի ունող զգիտուածի. Կայան, նի ունող զկայ. և այլն : Եւ պատճառն է, զի մասնիկս ուն, գորով արմատ բայիս այսորիկ՝ ունի, է ըստ ինքեան նշանական. և 'ի բարդիլն ևս պահէ զնոյն նշանակուածի : Եւ սակ ածանցականակերտից մասնիկանց յատուկ է ոչ գուլ այնպէս նշանական՝ զի և 'ի յածանցելն պահիցեն զնոյն նշանակուածի :

Ոմանք ասին ունակականը. զի յանուննէ ունեցելոյն ձևացուցանեն զանուն ունողին. և այսպիսիք են սորին. աս, որդ, Թ. որդոն. * Օրնուոր. վահանաւոր, առաջնորդ, հասարակորդ, միջնորդ, բազանորդ, որսորդ, նախատորդ. ուրբմած, Էրկիւղած և այլն ॥

Ոմն ասի ընդունական. զի յանուննէ գործոյն ձևացուցեալ զանուն գործոյն՝ ցուցանէ

զընդունակուածին նորին առգործն : Եւ այսպիսի է մասնիկս այս՝ Է. որդոն. * Ասորի, ձեի, լուսաւորի. և այլն ॥

Ոմն ասի վերացեալ վասն զի 'ի յառակցիլն անունն ումեք որ նշանակե զեւն իրին յեն թակայոյ՝ այնպէս առնէ, զի նշանակիցէ զեւն թի իրին իբրու վերացեալ և զատեցեալ յեն թակայիէն, և ըստ ինքեան են թակայացեալ ու զգոյացական ինչ. և այսպիսի է մասնիկս՝ այս՝ ունի. որդոն.

* Արդուածիւն. սպիտակուածիւն. և այլն : Եւ այս յայտ է այսու, զի մարդ անունն նշանակէ զեւն թի մարդոյ 'ի մարդոյ. բայց յորժամ առակցի նմա մասնիկս՝ ունի, և ասի մարդոն, նշանակի է ունի մարդոյն իբրու վերացուցեալ 'ի մարդոյն, և ըստ ինքեան կայացեալ :

Ոմն ասի պակասական. որպիսի է մասնիկս այս՝ աս, որ 'ի յառակցիլն անունն ումեք՝ զպակասուածիւն նորին նշանակէ. որդոն, Յեւաստ, մարտոս, որով նշանակի պակասուածի ձեռաց, և մատանց :

Ոմն ասի իգական. որպիսի է մասնիկս այս ունի, որ 'ի յառակցիլն ումեք անունն վերած է զայն առ 'ի նշանակել իգականապէս. որդոն.

* Ահայուհի, Տերուհի, Ալարգուհի ॥

Ոմն ասի պաշտպանական. զի յանուննէ պահպանեցելոյ իրին ձևաց

ձևացուցանէ զանուն պահպանողին . և այսպիսի է մասնակցին այս պահանջին . որդին , յաշխարհն , պարտելուպան : Բնակարանն , կուսն յարմարահանք . վն զի թեպէտ ուր զլեքոտացեալ մասնկուսնն ոչ ոչպայլէն այնքան զնշանակութիւն անուննոց որոց առակցին , բայց վերածեն առինն յարմար կերպ նշանակութե . և այսպիսիք են ստրին . Աստ , էստ , էստ , որդ , ունդ , ուն , էն , ան . որդոն . * Աւրաստ , Համեստ , Հանգիստ , Ժողովուրդ , Ծնունդ , վայելուչ . շնջիւն , մետասան : Լը աստ գիտելի է զի ոմանք զձայնս զայս' հիշ , կուեն լծորդական . և ասեն դու ամանցականակերտ մասնիկ . բայց ոչ երևի այնպէս . զի ձայնս այս հիշ' ոչ է աննշան մասնիկ , այլ ձայն նշանական . վն որոց Է որում և իցէ անունն մինչ առակցի , լինի բարդեցեալ անուն , և ոչ ամանցական . Աստի այսորիկ , Խորհրդակից , Եսակից , և այլք նմանք , չեն ամանցականք , այլ բարդեցեալք անուննք :

Գարձեալ գիտելի է , զի երկու մասնկուսնք այսորիկ էանք , ապա , են ամանցականակերտք . և կարեն կուսիլ հետևողականք . վն զի յանուննէ հեղինակին ձևացուցանեն զմի անուն բազմաց հետևողաց . որդոն . * Վտեանք , Հոսիսիսիսեանք . Արդանանք , Արիստանք : Ան այս յայտնա

պէս երևի , զի մի է Վտե , և հետևողք նորին ասին Վտե , տուեանք . Այլ էր Հոսիսիսիսեանք , և հետևողք բնակելք նորին ասին Հոսիսիսեանք : Այսպէս և այլք որք հետևին : Աստի երկու ասացելք մասնկուսնք մանաւանդ են ամանցականակերտք , քան թէ յոր նշանացուցիչք յատկից անուննոց , ուր զնեն ոմանք : Այլ զի Արամանք , կամ Եսպեանք ասելով' ոչ խմանին բազումք աղամք , և եսպիք , այլ մանանանք հետևողքն նոցին :

Արդ' կերպք ամանցականաց' ըստ որում և գրեցան , են վերաստանք , որոց անուննքն ՚ի հետևել տողս յայտնիկ պարունակին . ուր զի գիւրին լիցի աշակերտայն ՚ի միա առնուլ :

- Արացանք , ստարապանք .
- Առաջականք , և ազնականք .
- Արաւանք , գոյացանք .
- Անբարանք , բարձանք .
- Անանք , ընդունանք .
- Արացեալք , և պարտականք .
- Արանք , պարտականք .
- Հարմարանք , հետևանք :

Գարձեալ գիտելի է , զի ոմանք անուննք ամանցականք կարեն կրկին ամանցիլ , և յայնժամ ասին կրկնամանցականք . որդոն .

- * Գառանք , փառանորականք .
- Լաջնորդ , առջնորդութի .
- Լնութիւն , բնութեանականք .
- Տրունի , Տրունականք .
- Լարբիլ , Լարբականք .

Ուսումն, ուսումնական:
Սպելուք, վայելչական.
Բարատ, բարատ լծիւն.
Բանական, բանականութիւն.
և այլք նմանք:

Յաղագս Չորրորդի պարագայի
անունն. Լեւոնի թիւոյ:

Պաշտօն Տանկերորդ:

Ուր անուանց մտածին
որքան առայս՝ զի ամ
անունի նշանակէն՝ կմ
զմի միայն իր նշանակէ,
և լի
այսմ ասի եզական. որդոն.
Փայս: Լճ կմ զազուան նշանակէ.
և բնայսմ ասի յոգնական.
որդոն, վայս:
Ս անուի անունն ասի եզական
յայսմանն, զի զեզակ իր ինչ
նշանակէ. և ասի յոգնական
յայսմանն, զի զյոգունս իրս
նշանակէ:

Լճ աստ զիտեղի է նախ, զի
ի մերս լեզու գոն բազում
անուննք, որք միւտ յոգնական
նապէս վարին. և գծում
բաբար՝ և կամ յուեզակէնին
նոցունց եզականք. որպիսիք
են սորին. Լճրանս, պարանս,
ընկաց, որես, արորս, սլչ. և
այլք բազումք, որոց եզականքն
ոչ են որոնելէք: Լճ այսորիկ
լի մեծի մասին առեյեալքեն
ի յարմատոց բայից, և ի ձեռն
առադու լծե վանկիս պսորիկ
անս, և կամ տառիս այսորիկ,
+, եղեալքեն անուննք.
և միշտ վարին յոգնականս
սկս:

Սրկորդ զիտեղի է, զի լծե
պէտ բնաք անուննք եզականք՝
լինին յոգնականք առադու լծ
քէէ. որդոն, խաչ,
խաչ, նշան, նշան. առա, առա,
և այլն. բայց ոմանց անուննց
բարեպէս ոչ կարելով յարել
տունն չէ, առբարչէ ընդ ինչ
քեան զմինն՝ ի յեղից վանկիցս
պսորիկ ուն, ին, ան. և այստ
յարի անունն եզականի, և
տունն զնա յոգնական. որդոն.
Լճրեզակն, արեզակունք.
չարթն, շլծունք. բար, բար
թինք. ձի, ձիանք. նա, նունք
և Օի բարեպէս ոչ արտաբերին.
Լճրեթանս, շարթ,
թարթ, թի, նոս:

Լճ վանկս այս ուն՝ բառ մեծի
մասին առբարչէ՝ ի չէէն ի յոգնականս
ոյցն անուննց, որք
են ընդ առաջնով տեսական
երրորդի Տարվման. որդոն.
Լճրեթանս, եղեթանց. շրթանս,
շրթանց. և այլն: Լճ վանկս՝ ին
մեր լծ առբարչի ի չէէն ի յոգնականս
այնց անուննց, որոց
եզականն է լի առաջնով Տարվմանք,
և յոգնականն ընդ
եօթներորդի, որդոն. Վար,
արի, արինս, արանց: Իսկ վանկս
ան, մեր լծ առբարչի ի չէէն
առ ի կերտել զարեղոյնս
յոգնականս երկրորդական.
որդոն. Սլոս, նոսնց, է յոգնական.
բայց երկրորդական
բարեգոյն յոգնական լինի,
ե լծ է ասիցեմք, Վրասանս, կոսանց:
Բառ այսմ են և սորին.

* Աստակք, կատակից. կոս
առ

տականք, կասականաց . նշմաբք, նշմաբից . նշմաբանք . նշմաբանաց ॥ Կասե վանկն անկերեմն կազմէ գերկրորդականս բարեգոյնս յոգնականս երկրորդի տեսակի առաջնոյ հորովման . որդոն . Երբոք, երբոց . սորբումսոր, սորբումսորոց . բայց բարեգոյն լինի ասել . Երբոքանք, երբոց . սորբումսփոնք, սորբումսփոց . և այլն :

Երրորդ գիտելի է, զի վանկն, լեւեպեա երեւի առ քար շեցեալ 'ի ճէնն 'ի կերտել զյոգնականս եօթներորդի հորովման . սակայն ոչ է այնպէս . քանզի մինչ քաի, անին, անջանց . եչին, եչանց, ոչ լեւե վանկն առ քարչի 'ի ճէնն, այլ զի եզական սեռականք սոցին վերջաւորին 'ի ն . որդոն . անն, անին . եչն, եչին . և ճն սեռականին յարեւով կերտե զյոգնականն . և վն այնորիկ է, զի յոգնականն լինի անին : Եւ ոչ միայն յեօթն երորդի հորովման, այլ նաև 'ի հիւզերորդի հորովման ըստ մեծի մասին, և 'ի վեցերորդի հորովման՝ եզականաց սեռականաց յարի ճն 'ի կերտելն զյոգնականս . որդոն, Սորք, սորեք, սորեքո . Լորք, սորեք, սորեքո . և այլն :

Չորրորդ գիտելի է, զի երբեմն անուանք այտորիկ . Բորի, Լոր, Ըսոր, Բեծ, կրկնելով 'ի շարագրութիւն, ունին զգորութի յոգնականին . որդոն :

* Ետրովեցին զսարեքարին յամանս :

Կատրեայ զքնտիր ընտիրս կասաց :

Լաւ լաւ սկուռք բերեցեսալք եղէն առաջի ձեր :

Ի մեծամեծ ձկանքք . և այլն :

Յոգութիւն Հիւզերորդի, զորոքոյն անունն . որ է Հորվն . Եւ վերջաւորութեց նորին :

Վերջին Ստորասկերտք :

Արդն է զանազան շրջաբերումն միոյ և նոյնոյ անունն :

Վանգի անունս այս, Սորք, շրջաբերի և հորովն մինչ ասեմք, Սորքոյ, յմորք, զմորք, 'ի մարոյ, զմարոյ, մարով, զմարով, ըն մարոսմ, ով մարք :

Եւ մինչ տասն կերպիւ լինի շրջաբերումն միոյ և նոյնոյ անունն, 'ի հարկե և նշանս կուլմի նորին տասն կերպիւ պէսպիսանայ :

Առաջինն ասի ուղղական, կամ անուանական . վասն զի անունն մինչ 'ի նախկնականի կացութի իւրում է, ուղղականատէս և անմիջաւոր անուննէ զերն . և զեւի նորին սրարզապէս և ընդարձակաբար նշանակէ . որդոն, * Սարք, ձի, առիւծ, սպիտակ, և այլն ॥ Բայց մինչ իննի սեռական, կի՛ արական, և այլն, ո՛ւ ուղղակի նշանակէ, այլ միշտ կողմնակի՛ և հորովակի՛ . ուն յայտ եղանի 'ի հետեւեղան :

Յորտի որդն ասի սեռակն . վն զի անունն մինչ ուղղակի ոչ նշանակե զեռեթի իրին ը որում է եռեթի, այսինքն ոչ նշանակե զմարդն ըստ որում է մարդ, այլ ըստ որում է ունոյ իրաց ինչ, ասի սեռակն : Վանզի մինչ լեւնք, մարդ, ոչ անմիջապէս ըստ նեւնք զեռեթիս մարդոյ, կամ զմարդն, այլ զայլինն իր որ իցէ մարդոյ . այսինքն զձեռն, կամ զցեղն, կամ զտեւիցէ այլ իր որ իցէ նորա : Սասնորոյ էթէ սեռակնն անունն այս մարդ, ասիցի միայնակ, ոչ հանդուցանէ զմիտ մեր, այլ ասյորոնել, և ասել, զինն մարդոյ : Ի՛նչ յորժամ ասիցի, լեզուն մարդոյ, կամ ձեռն մարդոյ, և այլն, յայնժամ հանդի միտ մեր : Ի՛յսպէս ևս մինչ ասիցի, Վերտե, ոչ հանդի միտ լսողին՝ մինչև առակցեացի նմա ինն, և ասիցի, ծնողն Պետրոսի, կամ յեղն Պետրոսի . և կամ ազգն Պետրոսի : Ի՛նչ առայն հորովս այս կոչեցաւ սեռակնն . զի ազգն, կի՛ ծնողն, և յեղն ուրուք սովոր է կոչիլ սեռ . Սասնի հորովս այս ՚ի սեռէ ընկալաւ զանունն :

Յորտի որդն կոչի տրակն . վն զի անունն մինչ ոչ նշանակե անմիջապէս զեռեթի իրին ըստ որում է եռեթի, այլ ը որում է ինն ըղձայի, կամ հայեղի, կամ դիմելի, և կամ նմին իր ինչ տալի, ասի տրակն : Վանզի մինչ լեւնք

Պետրոս, ՚ի Պետրոս, ու Վերտե, յ Պետրոս, ոչ հանդի միտ մեր մինչև ասիցի, ըղձայր Պետրոսի, կամ ետ Պետրոսի . հայեցաւ ՚ի Պետրոս . Վնաց առ Պետրոս . Ի՛նչ յ Պետրոս : Սրոց բնաւքն են հորովք տրակնք : Սեբեմն ասելով Պետրոս, ՚ի Պետրոս, յ Պետրոս, կամ ու Վերտե, ոչ ըմբռնի Պետրոսն ըստ որում Պետրոս, այլ ըստ որում նոյն Պետրոսն է ենթակայ ըղձալոյ, հայեղոյ, դիմելոյ, և այլն :

Սորտի որդն կոչի հայցական . վանն զի անունն յորժամ ուղղակի ոչ նշանակե զեռեթի իրին ըստ որում է եռեթի, այլ ըստ որում նոյն եռեթին է հայցելի, ինդրելի, կամելի, սիրելի, և կամ ասելի, ասի հայցական . Վանզի մինչ լեւնք, զմարդ, զորքեթիս, զնոսիս, ոչ հանդի միտ մեր մինչև ասիցի, ինդրելի, զորքեթե, կամ զնոսիս . և այլն : Ի՛պս ուրեմն ասելով զմարդ, ոչ իմանի մարդն ը որում մարդ, այլ ըստ որում է ենթակայ ինն հայցելոյ, ինդրելոյ, կամելոյ, սիրելոյ, կամ ասելոյ . և այլն :

Սինդերտի որդն կոչի բացառական . վն զի անունն մինչ անմիջապէս ոչ նշանակե զեռեթի իրին ը որում է եռեթի, այլ ըստ որում նոյն եռեթին է ենթակայ, յորմէ իր ինչ ծագի, կամ ՚ի բաց բառնի, կամ

կամ ելանէ, ասի բացառական
 Վրանդի մինչ լեւմբ, Վրանդի
 'ի Տարբոյ, 'ի բաղաւ, ոչ Տանդ
 չի միտ մեր մինչև ասիցի,
 Օտքեցա յարեւելից - Բարձր
 Տարբոյ - Ել 'ի բաղաւ: Արեւմ
 ասելով 'ի Տարբոյ, ոչ իմանի
 մաշդն ըստ որում մարդ, այլ
 լի որում է ենթակայ յորմէ
 'ի բաց բառնի ինն. կամ յոր
 մէ սկսանի ինն, և կամ յորմէ
 դատի, և բաժանի իմն:

Եզերորդն ասի պատմա
 կան. վր զի մինչ անունն
 ուղղակի ոչ նշանակէ զէութի
 իրին լի որում է էութի, այլ
 ըստ որում է ենթակայ զի
 զնմանէ ամբաստանիցի, ճա
 ճիցի, և կամ պատմիցի, ասի
 պատմականս Վրանդի մինչ լե
 սեմբ, զՏարբոյ, զՎրբոսէ, ոչ
 Տանդ չի միտ մեր մինչև ասիցի,
 Լեւմբաստանէ զՏարբոյ. ճառէ ըր
 Վրբոսէ: Արեւմ ասելով զՏար
 բոյ, ոչ ուղղակի իմանի մարդն,
 այլ պատմիչն, կամ ամբաս
 տանիչն մարդոյ, և այլն:

Նոթներորդն ասի գործիա
 կան. վր զի անունն մինչ
 անմիջապէս ոչ նշանակէ զէ
 ութի իրին ըստ որում է էութի,
 այլ ըստ որում է միջոց,
 և կամ գործի, որով լինի ինն,
 ասի գործիական: Վրանդի
 մինչ լեւմբ Վրբոսէ, ուսմբ,
 ոչ Տանդ չի միտ մեր մինչև ա
 սիցի, Վրբոսէ եղև ճառ, կամ
 ուսմբ Եկար: Արեւմ 'ի յասելն
 Տարբոսէ, ոչ ուղղակի իմանի

մարդն, այլ 'ի ձեռն մարդոյ
 լինիլ իր ինչ. ցր միայ, և այլբ
 նմանբ:

Եզերորդն կոչի պարաու
 կան. վասն զի անունն մինչ
 ուղղակի ոչ նշանակէ զէութի
 իրին ըստ որում է էութի,
 այլ ըստ որում է ենթակայ
 փարեցման, և պարաուեցման,
 կոչի պարաուական. Վրանդի
 մինչ լեւմբ, զբաղաւ, զՏար
 բոսէ, և այլն, ոչ Տանդ չի միտ
 մեր, մինչև ասիցի, Վրբոսէ
 ըրբը զբաղաւ. քաղցան զՏար
 բոսէ: Արեւմ 'ի յասելն, զՏարբոսէ
 ոչ ուղղակի իմանի մարդն,
 այլ փարեիչ մարդոյ, և կամ
 շարժ զնախա պարաուան:

Ննեերորդն կոչի ներգոյս
 կան. վասն զի անունն մինչ
 անմիջապէս ոչ նշանակէ զէ
 ութի իրին լի որում է էութի,
 այլ ըստ որում ներալինի 'ի
 նմին իր ինչ, և կամ պարա
 նակի, և վերամնոյ, ասի ներ
 գոյականս Վրանդի մինչ լեւմբ,
 'ի բան, ըն Տարբոսէ, և այլն, ոչ
 Տանդ չի միտ մեր մինչև ասիցի:
 Վրբոսէ է 'ի բան. Վրբոսէ ըն
 Տարբոսէ: Արեւմ ասելով 'ի
 Տարբոսէ ոչ ուղղակի իմանի
 մարդն, այլ 'ի նմին իր ինչ լե
 սիլն:

Տասներորդն ասի կոչական.
 վասն զի անունն մինչ ան
 միջապէս ոչ նշանակէ զէութի
 իրին ըստ որում է էութի,
 այլ ըստ որում է ենթակայ
 կոչման, ասի կոչականս Վրան
 զի

զի լռելով մեր ունձարդ, ունձարդ
 զէ, ունձարդնեմք անտիջա
 պէս գէտութի մարդոցն, կամ
 պետրոսի, այլ զկոստիլն նորա :
 Արդ՝ ի բնաւն վերտասացեալս
 Տորովն՝ վն այնորիկ ստացաւ
 թէ ոչ ուղղակի, կամ անմի
 ջապէս իմանին իրքն, վն զի
 անուղղակի, և Տորովաբար
 կամ կողմնականապէս իմանին
 ի ձեռն Տորովեցեւոց անուննց .
 Քանզի ամ անուն ի յուղա
 կանին ուղղակի, և անտիջա
 պէս նշանակէ զիրն . և ինչո
 լովն իւր անուղղակի, և Տո
 լովակի :

Բայց թէ ունձ Զեակերպին
 Տորովք անուննց գիտելի
 է . զի Տորովքն կամ զանազա
 նին ի ձեռն ոմանց նախագրու
 թեց, որք նախագրին անու
 անց, և կամ ի ձեռն զանա
 զանից վերջաւորութեց, որք
 լինին ի ձեռն ոմանց օտաւից
 և վանկից ի վերջս անուննց :
 Արդ՝ անուննց սեռականաց
 սկզբունքն են անփոփոխք, և
 Տամաձայնք ուղղականաց, բայց
 վերջք նոցին պէսպիսաբար
 փոփոխին ըստ պէսպիսութեց
 Տորովմանց : Աւ որքան աւե
 զականան Տատարակաց Տորով
 մանց են մետասանք կերպք
 վերջաւորութեց սեռականաց,
 որք են սրբին . Ի, ոյ, աոյ, աւ,
 եան, էայ, ոյ, եր, էշ, ին, ու :
 որդոն . * Իյալ, իյալի, կամ
 Ալան, նշանի : Բթոռ, աթո
 ոոյ : Բատանի, մատանուոյ :
 Եղեգն կեղեզան : Ետողու

թինն, լողութեան : Իրինի,
 ոմնեոյ : Բարդան, վարդա
 նայ . Բգրիւք, աղբէք . Բլուաղ,
 սկտեղ . Բնն, աննն . Յուլ,
 ջուլ : Բսկորքան աւ յոգնա
 կանան են եօթն, որք են սո
 բին . Էյ . աոյ . եայ . անց . եանց .
 ոոյ : որդոն . * Իյալք, իյա
 լից : Իլանք, նշանաց, կամ
 աղբիւրք աղբերաց, և կամ
 սկտեղք սկտեղաց : Բթոռք,
 աթոռոց : Բատանիք մատա
 նեաց : Եղեգանք, կեղեզանց,
 կամ անննք, անննց : Ետ
 ոլութիք, լողութեց : Յուլք,
 ջուլց : Բայցի Տատարակաց
 Տորովմանց զի զվերջաւորու
 թեց յատկից Տորովմանց ուն
 դոն ուտք ձառելոյ, որով Տեռու
 ըստ այնց ու Տորովն բաղաւք
 անուննց :

Բնուննց տրականաց կրկին
 է առակ . Բին կոչի վեր
 ջաՏորով և այս նոյն է լի սեռա
 կանին . զի լի ձայնին ու տար
 բերի ի նմանէ . Թէպէտ ըստ
 նշանակուէ յոյժ տարբերի,
 Իսկ միւսն կոչի նախգրիւ
 տրական . և սորին վերջաւո
 րութին ի յեզականոջ միւտ
 մնայ անփոփոխ . բայց ի յոյժ
 նականոջն յէն ուղղականին ի
 ռի փոխարկի . որդոն . Երկնք,
 իշերկն : Իսկ սկզբունք սորին
 պէսպիսաբար այլայլին ըստ
 պէսպիսութեանց նախագրու
 թեց, որք սովորք են նախա
 դրել սին . որք են այսորիկ .
 ց, էթ, էն, ու, լն . որդոն . Բսե
 յնա, միգնար է թէպարան,
 Q 3 այլ

այլ երթ չեկեղեցին՝ եթէ կամիս վերանայ ՚ի յերկինս անուանաց սկսանողաց ՚ի բաղաձայնից տառից . Իսկ նախ գիրքս այս ՚ի միշտ նախադրի անուանաց սկսանողաց ՚ի բաղաձայնից տառից . Իսկ նախ գիրքս այսորիկ , , ՚ի , նախադրին անուանաց սկսանողաց ՚ի ձայնաւորաց տառից . որդոն ,

* ՚ի բաղաք , յանուն , ՚ի յերկինս ॥ Իսկ մնացեալքն առադրին ո՛րք և իցէ անուանաց ըստ յարմարութեան և պահանջման զորութե բանին . զոր վարժութիւն իսկ ստուգանէ :

Անուանաց հայցականաց վերջաւորութիւնն մնան անփոփոխք ՚ի յեզականոջ . բայց ՚ի յոգնականոջ՝ թէն ուղղականին փոխարկի ՚ի օ՛րք : Իսկ սկզբունքն այլայլին առադրութե նախադրութե սյորիկ , շ . որդոն , * շհաց , շհացս ॥

Բայց երբեմն ՚ի յոգնականոջ նախգիրս այս՝ շ , ո՛չ դնին երգործութե , սակայն խմանի զորութե , զի ուղղականի թէն փոխարկեցեալ ՚ի օ՛րք տայ իմանալ . որդոն . * Իղև առնոսա աւուրս հնգեւտասուն . Ի՛ննէ սղրամութիւն այր , և իրաւունս ամ զրկեղց ॥

Անուանաց բացառականաց սկզբունքն այլայլին ՚ի ձեռն առադրութեց այսոցիկ նախգրաց . ՚ի . յ . ՚ի . ան . Երոց ՚ի . ան . ՚ի , դնին անուանաց սկսանողաց ՚ի բաղաձայնից տառից . որդոն . * ՚ի մարդոյ , ան . ՚ի

բարձանց : Իսկ , , ՚ի , դնին անուանաց սկսանողաց ՚ի ձայնաւորաց տառից , որդոն , * յարեմէ . ՚ի յերկինց . և այլն : Բայց վերջաւորութիւնն մնան յոգնականք , հետեւին վերջաւորութեց սեռականաց : Իսկ մնաց են եզականք , թէ պետ ՚ի յերկրորդի , ՚ի շորորդի , և ՚ի յութերորդի հորովման՝ հետեւին վերջաւորութեց սեռականաց . որդոն , յարեմոյ , ՚ի մարեմոյ , յարեմոյ , ՚ի շարեմոյ , ՚ի շարեմոյ , Բայց ՚ի յայլ մնացեալս հորովմանս եզերին ՚ի է . որդոն , * ՚ի Իսպէ , ՚ի նշանէ , յեղեգանէ , ՚ի լողութե , ՚ի զբերէ , ՚ի Սկտեղէ , յԻնձնէ ॥

Անուանաց պատմականաց վերջաւորութիւնն միշտ են ըստ բացառականաց . բայց սկզբանց նոցին միշտ առադրի նախգիրս այս՝ շ . որդոն . * շԻսպէ . շնշանէ . և այլն ॥

Անուանաց գործիականաց ըսկզբունքն են անփոփոխք . բայց ըստ վերջաւորութեցն այլայլին ՚ի ձեռն այսոցիկ ձայնից . Ի՛ն , ա , ո՛ւ , ե , ան , ան , ե , ան , ե , ե . և այսորիկ ՚ի յեզականոջն , որոց միայն մի թէ յաւելեալ լինի ՚ի յոգնականոջն . որդոն . Իսպէ , Իսպէ : Բայց ան ձայնս ՚ի օ փոխարկի ՚ի յոգնականոջն . որդոն . * Ինանա , նշանք . մանտանեալ , մատանեք . և այլն ॥

Իննէ սղրամութիւն այր , և իրաւունս ամ զրկեղց ॥

բարձանց : Իսկ , , ՚ի , դնին անուանաց սկսանողաց ՚ի ձայնաւորաց տառից , որդոն , * յարեմէ . ՚ի յերկինց . և այլն : Բայց վերջաւորութիւնն մնան յոգնականք , հետեւին վերջաւորութեց սեռականաց : Իսկ մնաց են եզականք , թէ պետ ՚ի յերկրորդի , ՚ի շորորդի , և ՚ի յութերորդի հորովման՝ հետեւին վերջաւորութեց սեռականաց . որդոն , յարեմոյ , ՚ի մարեմոյ , ՚ի շարեմոյ , ՚ի շարեմոյ , Բայց ՚ի յայլ մնացեալս հորովմանս եզերին ՚ի է . որդոն , * ՚ի Իսպէ , ՚ի նշանէ , յեղեգանէ , ՚ի լողութե , ՚ի զբերէ , ՚ի Սկտեղէ , յԻնձնէ ॥

Անուանաց պատմականաց վերջաւորութիւնն միշտ են ըստ բացառականաց . բայց սկզբանց նոցին միշտ առադրի նախգիրս այս՝ շ . որդոն . * շԻսպէ . շնշանէ . և այլն ॥

Անուանաց գործիականաց ըսկզբունքն են անփոփոխք . բայց ըստ վերջաւորութեցն այլայլին ՚ի ձեռն այսոցիկ ձայնից . Ի՛ն , ա , ո՛ւ , ե , ան , ան , ե , ան , ե , ե . և այսորիկ ՚ի յեզականոջն , որոց միայն մի թէ յաւելեալ լինի ՚ի յոգնականոջն . որդոն . Իսպէ , Իսպէ : Բայց ան ձայնս ՚ի օ փոխարկի ՚ի յոգնականոջն . որդոն . * Ինանա , նշանք . մանտանեալ , մատանեք . և այլն ॥

Իննէ սղրամութիւն այր , և իրաւունս ամ զրկեղց ॥

Իննէ սղրամութիւն այր , և իրաւունս ամ զրկեղց ॥

Իննէ սղրամութիւն այր , և իրաւունս ամ զրկեղց ॥

Իննէ սղրամութիւն այր , և իրաւունս ամ զրկեղց ॥

Իննէ սղրամութիւն այր , և իրաւունս ամ զրկեղց ॥

Իննէ սղրամութիւն այր , և իրաւունս ամ զրկեղց ॥

Եւ ատո գիտելի է, զի եզա-
կանն ութերորդի հոլովման
ու ունի շատուկ վերջաւո-
րութի գործիականի այլ վա-
րի վերջաւորութի սեռականի
ի գործիական հոլովոյ . որ
գոն . * Յուլ, ջուլ . (գործիական)
ջուլ : Իսկ յոգնականն ունի .
վն զի եզերի ի օ, կամ ի օ .

որդոն, ջլօ, շլօ, և այլն :
Ընունց պարտականց վեր-
ջաւորութիւն միշտեն ըստ
գործիականաց, իսկ սկզբանց
նոցին առաջի միայն նախ-
զիրս այս, շ . որդոն . շլն .

Ընունց ներդոյականց սկզ-
բունքն միշտ այլայլն առ-
նով զմինն ի նախորդաց յայս-
ցանէ, ի . յ . ի . յ . յ . յ . Իսկ
զիրքս . ի . շն, առաջին ա-
նունց սկանողաց ի բաղա-
ձայնից . Իսկ յ . ն, և ին, և
առաջինն անունաց սկանո-
ղաց ի ձայնաւորաց տառից,
որդոն . * ի տան ըմարդոյ
յլ նկեան, ի պրեան, կիմ նա-
րեան : Իսկ վերջաւորութիւն
եզականաց ներդոյականաց ա-
նունց այլայլն այսպէս .

Ընթ որք պատկանին առ-
առաջին, առ երրորդ, առ հինգ-
երորդ, առ վեցերորդ, և առ
եօթներորդ հոլովումն եզե-
րին լն սեռականաց իւրեանց,
որդոն, ի իւրե, յլլիքան,
յլլիքէ, ի լիքէ, յլլիքն .
և այլն : Իսկ որք պատկանին
առ երկրորդ, և առ ութերորդ
հոլովումն, եզերին իւրե, կիմ

իւրե . որդոն . * յլլիքուում .
ընամասնաւոր . ընցլում :

Ըն պատճառն է, զի յայս-
սիկ հոլովումն բացառականն
ունին զվերջաւորութիւս սե-
ռականաց իւրեանց . վասն որոյ
եթէ սեռականայէրք լինե-
ցին ներդոյականքն շփոթին
ընթ բացառականաց :

Ըն բաց յայցանէ վերջաւոր-
ութիւնս այսքիկ ում և ոյ
երբեմն ի գործ ածին ի նորոյ
քերականաց նաև յառաջում
հոլովման . և պատճառն նոցին
է այս, զի գոն բազումք ա-
նունք, որք ելնին շփոթել
լն բայից եթէ ներդոյականք
նոցին լինիցին սեռական ա-
վերջք . որդոն . Ի նորապիւ-
նանի քարոզի, և ի նորապիւ-
նանի պատի, ի ճան լուսաւորի :

Ըն ի տանն անունքս ք-
արէ, պատի, և առաջին, են
ներդոյականք . և կարեն շփո-
թել զմիտս համբակազունից,
և առ կարծել թէ իցեն բայլ .
յն պատիմ, պատիս, պատի . և այլն :
Վասն որոյ եթէ ներդոյականք
այսպիսեաց անունց եզերի-
ցին ի ում, կամ ի ոյ . բառնի
շփոթութիւն . որդոն . Ի նոր-
ապիւնանի քարոզում . և այլն :

Իսկայն գոյ նաև այլ միջոց
լուսազոյն առ ի բառնալ զոյն
շփոթութիւն . և է այս . զի այն-
պիսիք անունաց եթէ ածա-
կանք իցեն, նախաղբիցին գոյ-
ականաց . և թէ գոյականք
իցեն, նախաղբիցին ածակա-
նաց . որդոն . * Ի քարոզի

հրատարակականի . 'ի պատկի
հանդիսականի . 'ի լուսաւորի
տան . և այլն ॥

Բայց վերջաւորութիւնը յոգ-
նախնայ ներդոյականաց են
լն վերջաւորութեց նախորիւ
տրականաց . և ըստ հնոց քե-
րականաց այսորիկ երկու հո-
ւովք զօրութիւն նշանակութե
զանազանին , և ոչ ըստ ար-
տաքին ձայնից . որդոն , Յա-
ցայ 'ի գրանն նոցին . 'ի հա անաւես
այս , 'ի գրանն 'ի բանի յայտիկ է
ներդոյական : Բայց 'ի ամին՝
գնացի 'ի գրանն նոցին , է նախորիւ
տրական :

Սակայն լն ամանց նորոց քե-
րականաց՝ ամենից յոգնակա-
նաց ներդոյականաց միշտ դնի
նախդիրս այս՝ ն , կամ ըն . և
այսու լինի զանազանութի . որ-
դոն , * Յամեցայ ըն առնա նո-
ցին . գնացի 'ի տունն նոցին :
Բայց ուր փորձաւորացն երևի ,
'ի համայնս ներդոյականս յա-
ձնիսէն զնախդիրս զայստիկ
ն և ըն , բառնայ գհամեղու-
թի շարագրութեց . և հակա-
զինիլ երևի հնոյ սովորութե
լեզուին : Սակայն եթէ ուրեք
ծանրութի բանիցն պահան-
ջից զանազանել զնոսին վն
իրիք զգուշութե , յայնպիս-
ուում տեղուք 'ի գործ ածելն
զոյնս ուր զգեղ՝ ոչ է խոտելի :
Եւ ըստ զիցս 'ի յոմանց՝ նաև 'ի
յեզականոց՝ 'ի գործ ածին , ն ,
և ըն նախդիրքս . մանաւանդ
'ի ներդոյականս երկրորդի , և
ութերորդի հոլովման , և 'ի

յանունանս որք շիտթիլ եր-
ևին ընդ բայից . որդոն , ն Ա-
րտուշ , ըն ցլուձ , ըն արարչամե ւայլն
(ձեպէտ առաւել բարեպէս
կարէ ասիլ և գրիլ) Արտուշ ,
'ի արարչամ , 'ի ճարարչամ . և այլն :
Եւ մերթ՝ նաև գնիլ կարէ ,
յաւու . լն . Յաթոսն մասիսի
նստան դպիրքն . և այլն :

Եւ աստ գիտելի է , զի յատ-
կից անունանց ներդոյական
հոլովն՝ թէ 'ի յեզականոց , և
թէ 'ի յոգնականոց՝ ոչ զանա-
զանի 'ի նախորիւ տրականէն .
որդոն . * Վասնի բան 'ի Վե-
տրոնս . ուստի մի ուր առ գու-
հիկ որ հայիցիս 'ի Վետրոնս ॥ :
Եւ հա 'ի ամին բանի Վետրոնս 'ի
յառաջնում տեղուք է ներ-
դոյական . և յերկրորդում
տեղուք նախորիւ տրական . և
այսպէս միայն 'ի ձեռն նշանա-
կութե իմանին գոլ զանազան
հոլովք : Եւ ուր յատուկ ա-
նունանք բանականաց , նոյնպէս
և յատուկ անունանք մասանց
աշխարհի գաւառաց , քաղա-
քաց , լեբանց , և գետոց ոչ
ունին զներդոյական հոլովս
զանազանեցեալս 'ի նախորիւ
տրականաց . որդոն , * Լ'սիա ,
Մ'սիա . Լ'ֆրիկա , Մ'ֆրիկա-
լէբոսյա , Մ'լէբոսյա . Լ'մէրի-
գա , Մ'մէրիգա : Լ'արարատ ,
Մ'արարատ . Լ'ասէն , 'ի Լ'ա-
սէն . Ս'ուշ , 'ի Ս'ուշ . Ս'բաս-
տիա , 'ի Ս'բաստիա . Վ'աղա-
տիա , 'ի Վ'աղատիա . Ը'օշ ,
'ի Ը'օշ . Ս'եպուհ , 'ի Ս'եպուհ .
Ս'սաղա , 'ի Ս'սաղա . Ս'ինա ,
'ի Ս'ին-

Ի Սինա . Յորդանան , Ի Յոր-
դանան . Տեղերն , Ի Տեղերն .
Լճեփրատես , Լճեփրատես .
և այլն ॥

Վարձեալ գիտելի է , զի
նաև ածականք անուններ
որք առակցին անունաց յառ-
կից , ոչ ունին զվերջաւորու-
թիւն ներդրակամի , այլ վա-
րին այնպէս՝ ոչ վարին յա-
տուկ անուններն , որոց են ա-
ռակցեցեալք , որդոն . Վարձք
ասի՝ Ի Տեճն Հոճ նոսի ք
Խանդորն Բ՛նի . և ոչ կարէ ասիլ
Ի Տեճն Հոճ .

Վարձեալ գիտելի է , զի
երբ հասարակ գոյական
անուններ առակցին անունաց
յատկից նշանակողաց զիրս
անզգայս , յայժամ երկու
գոյականք գուզվ մինն միւսոյն
բացայայտի՝ կարեն խիասին
հոլովիլ . և այնպիսիք յատուկք
անուններ մերթ կարեն ունիլ
զհոլովն ներդրական . որդոն .

* Ի գետոջն յորդանանու . Ի
քաղաքին հոճոյ . Ի լէրինն
սեպուհոյ . և այլն ॥ Ի այց
մերթ նաև երկոքեանն մնան
Թարց վերջաւորութն ներ-
դրականի . որդոն . * Ի գետն
յորդանան . Ի քաղաքն հոճ .
Ի լէառն սեպուհ ॥ Լճմանաւ
անդ յայժամ , երբ հասար-
ակ գոյականին առակցեցեալ
է ածական անուն ինչ . որ-
դոն . * Ի բազմամարդ քա-
ղաքն շոյ՝ ոչ գտան այնքան
պատերազմականք , որք զա-
կաւալոր Թշնալին հայածի-

ցելին ॥ Լճ ոչ կարէ ասիլ Ի
Բազմամարդ քաղաքն շոյ .
Ի այց գիտելի է , զի եթէ յա-
տուկ անունն նախադասիցի ,
Թէ և ստորագրուեալ հա-
տարակ անունն իցէ ներդրյա-
կանալէրջ , ինքն ոչ հար-
կաւորի գուլ ներդրականա-
լէրջ . որդոն . Ի բարձրասի
Ի յորդանանու քեթոլ . Ի Հոճոյ
քաղաքի , Ի Սեղոսոյ լէրին . այլ
բարեպէս ասի , Ի յորդանան քե-
թոլ . Ի Հոճ քաղաքի . և այլն .
Իսկ եթէ ստորագրուեալ իցէ
յատուկ անունն , պարտի հետ-
ևիլ նախադասեցելոյ հասար-
ակին մինչ իցէ ներդրյակա-
նալէրջ . որդոն . Ի քեթոլն յոր-
դանանու . և ոչ լինի ասել Ի
քեթոլն յորդանան .

Ի սայլ ի վեր անդր , նշա-
նակողաց զիրս անզգայս .
զի յատուկ անուններ կենդա-
նեաց՝ նաև Ի յառակցելին ա-
նունաց հասարակաց գոյակա-
նաց՝ ոչ կարեն ունիլ զհոլովն
ներդրական զանազանեալ Ի
նախդրիւ տրականէ . որդոն .
ոչ կարէ բարեպէս ասիլ , Ի
Սեղոսի քաղաքն , կամ Ի քաղա-
քոյն Սեղոսի , այլ Ի Սեղոս քա-
ղաքն , կամ Ի քաղաքն Սեղոսն .
Լճ այնպէս՝ մինչ յատուկ ա-
նուն մարդոյ ոչ զբացայայ-
տիլ , յարի հասարակի գոյակա-
նի անունն , նաև զհասարակ
անունն զրկէ Ի հոլովէ ներ-
դրականէ .

Վարձեալ են ևս անուններ
ոմանք հասարակք գոյա-
կանք ,

կանք, որոց եզակիան ներգոյա-
 կանս լինի մերթ անտարբեր ի
 նախդրիւն տրականէն, և մերթ
 ներգոյականալերջը - որդոն - ՚ի
 հայր, կամ ՚ի հոր - ՚ի մայր, կամ
 ՚ի մոր - յեղբայր, կամ յեղբօր -
 և այլն : Եւ ներգոյականա-
 վերջը յայնժամ լինի մանաւ-
 անդ երբ ունի ընդ ինքեան
 զածական անուն ինչ - որդոն -
 Յայնժամ քիտաւ զիտաւ զիտաւ, ինչ
 էա ՚ի հոր իմոմ - Յօճ. 14. 20: Եւ
 անտարբեր յայնժամ լինի յոր-
 ժամ զնի արձակաբար - որ-
 դոն - Հաճաբայր ինչ ինչ էա ՚ի
 հայր, և հայր յիս է - Յօճ. 14. 10:
 Բստ այսմ իմն և զայլոց բազ-
 մանց անունաց հասարակաց
 գոյականաց՝ մանաւանդ նշա-
 նակողաց զկենդանիս - որդոն -
 բարեոք ասի, Խ սերէ զԵնէն,
 Բնաի ինչ ԼԷճ. բան ասիցի - ԼԷճ
 գործոմ : Եւ հասարակաբար
 գիտելի է, զի այնք հասարակ
 գոյականք, որք ունին զգօ-
 լութի նշանակելոյ զիրս, որք
 պարունակեն յինքեանս զիմն -
 որդոն - ասպանալ, ասան, երկեր -
 և այլք նմանք, գրեթէ միտ
 ունին զյատուկ ներգոյականս -

որդոն - ՚ի ասն, ՚ի ասպանալ,
 յերկեր - և այլն : Իսկ այնք ա-
 նունաք որք ոչ են այսպիսիք,
 լինին ը վերոասացելոյ կեր-
 պին՝ մերթ ներգոյականա-
 վերջք, և մերթ անտարբերք
 ի նախդրիւն տրականէն :

Անունաք մինչ լինին կոչա-
 կանք, ոչ ինչ կերպիւն այ-
 լայլին, բայց միայն շարայարի
 նոյին մասնիկս այս ոչ, կամ
 ոչ - որդոն - ոչ մարդ - ոչ սերէի :
 Եւ երբեմն նաև թարց ասա-
 ցելոց մասնկանց զնին, և
 միով շեշտիւն, կամ պարուկաւ
 համանշանեցեալք՝ զօրութիւն
 բանին իմանին - որդոն - Հայր
 թր, որ յերկնս էա : Տէր, օգնեմ
 ինչ : ԼԷճ յիս Յ՛՛, Սարեմ :
 Եւ հա ՚ի յայտոսիկ բանս, Հայր,
 Տէր, Սարեմ, են կոչականք, և
 ոչ ունին ներգործութիւն զմաս-
 նիկս զայս ոչ, կամ ոչ - բայց
 իմանին զօրութիւն :
 Եւ և զայսու ոչ է զանցառ-
 նելի - զի երբեմն անունաք յա-
 տուկք մինչ են կոչականք, հա-
 մառօսին - որդոն - ոչ ՚ի երկեր -
 զի երկեր - և այլն :

Յաղագս Սեղերորդի պարագայի
անուան , որ է Հոլովան :

Եւ յաղագս Ստեփանոս
Տանց անուանց :

Ստեփանոս Սեղերորդի :

Ստեփանոս անուանց՝
է զանազանութիւն
և պէտքսութիւն
վերջաւորութեանց
եղականաց սեռա-

կանաց : Աստի ին որքանութեց
վերջաւորութեց եղականաց
սեռականաց՝ բազմապատկի
Հոլովան անուանց :

Երբ՝ հասարակ վերջաւորու-
թիք եղականաց սեռականաց
են ութս այսորիկ . ցի է , ոյ ,
ան , ալ , եր , եղ , ին , ու . ոն և
խի երևին յառաջնում մասին
ընձեռուածոցս , յորում հոլ-
վեցան անուանք . վասն որոյ
և հասարակ հոլովանք ա-
նուանց են ութն . որոց չորք
առաջինքն ունին և զերկրոր-
դականս . ոն անդէն խի երևի :

Աստի մինչ անուն իմն հար-
ցանիցի՝ թէ զինչ իցէ ին հո-
լովանն , պատասխանելի է ,
նրատկանող առ առաջին տե-
սակն , կամ առ երկրորդ տե-
սակն նախկնոյ հոլովանն , կի՛
երկրորդի հոլովանն , և կամ
առ այլ ո՛ր և իցէ հոլովանն .
որպէս և ՚ի վեր անդը ՚ի

յեթներորդում զլից յի-
շեցու :

Եւ աստ գիտելի է , զի ՚ի լե-
զոնի մերում գոն անուանք
բազումք , որք ՚ի տարած ին
խրեանց էնթ ասացելոց հո-
լովանն՝ ծնուցանեն ՚ի միտս
համբաւագունից զգծուար-
ութիւն՝ վն պէտքսաբար տա-
րածմանց իրեանց . որպէս ՚ի
վայր երևեսցի : Վասն որոյ
աստէն ընձեռեմք մասնաւ-
րաբար զկանոնաւորմանց այն-
պիսեաց անուանց՝ վերայիշ-
մամբ օրինակաց իւրաքանչիւ-
րոյ հոլովանն՝ առ ՚ի ցուցա-
նել թէ որք , և որպիսիք ա-
նուանք անկանոնք պարունա-
կին ի առաջնով հոլովամար ,
և որք ընդ երկրորդիւ , և եր-
րորդիւ . և այլն :

Եւ զայսպիսեաց անուանց ոչ
հաճեցաք յառաջնում մասին
ընձեռել , առ ՚ի ոչ շիտեւ
զմիտս նորապէս սկսանալոց ,
նոյ զի բարեպէս տպաւորիցին
նախ ՚ի միտս նոցին հոլով-
անուանց կանոնաւորաց , որք
իմ օրինակաց եղելոց տարա-
ծին անդէն ենթ հոլովանն :
Իսկ աստէն ոչ միայն զան-
ուանց արտառոցաբար տարա-
ծեցելոց , այլ նաև զանուանց
անեղականաց , և անյոցնա-
կանաց , և զանուանց սածան-
ցականաց , և բարդեցելոց ըն-
ձեռեմք առ ՚ի գիւրութիւն
համբաւագունից :

Գիտելի է ուրեմն, զի ա-
ռաջնոց հողովման նախ-
կին տեսակն, որ է յ(տաշ,
խաշէ, յախ՝ պարունակէ ընդ
խրքամբ զանունս ոմանս
անեղականս. որպիսիք են սո-
քին :

- Վալթ.բ. աղծմից, աղծմիւ.բ.
- Վալթ.արք, ից, իւ.բ.
- Վալթ.արայբ, բէից, էիւ.բ.
- Վալթ.բ, ից, իւ.բ.
- Վալթ.նայբ, ից, իւ.բ.
- Վալթ.եղորայբ, բէից, բէիւ.բ.
- Վալթ.բ, ից, իւ.բ.
- Վալթ.նամգբ, ից, իւ.բ.
- Վալթ.նայբ, բնից, բնիւ.բ.
- Վալթ.իւրբ, կրից, կրիւ.բ.
- Վալթ.սայբ, հայից, իւ.բ.
- Վալթ.իտայբ, աղից, իւ.բ.

Երկրորդ՝ պարունակէ զան-
ունանս ոմանս անյոգնու-
կանս, նաև զբազումս անունանս
յատուկս, որոց հազիւ երբեք
պիտոյանայ լինիլ յոգնական-
որպիսիք են սոքին :

- Վալթ.ծին, ծնի, ծնիւ.
- Վալթ.նեղ, ի, իւ.
- Վալթ.մեհասպարզև, ի, իւ.
- Վալթ.դամանգեղոս, ի, իւ.
- Վալթ.բէլ, բիլի, բիլիւ.
- Վալթ.հարծն, ի, իւ.
- Վալթ.մարտոնոս, ի, իւ.
- Վալթ.ննա, նայի, իւ.
- Վալթ.բիսպագոս, ի, իւ.
- Վալթ.արդուղիմէոս, ի, իւ.
- Վալթ.իսի ևս բարդուղիմէ, բար-
դուղիմէայ, բարդուղիմէաւ,
կամ բարդուղիմէիւ.

- Վարսեղ, սղի, սղիւ.
- Վալթ.ուել, ի, իւ.
- Վալթ.եմիէհէմ, ի, իւ.
- Վալթ.բիգոր, ի, իւ.
- Վալթ.արբիլի, ի, իւ.
- Վալթ.արաւծոս, ի, իւ.
- Վալթ.ամասիոս, ի, իւ.
- Վալթ.արեհ, ի, իւ.
- Վալթ.անիթ, դաւթի, կաւթայ,
դաւթիւ.
- Վալթ.նիա, սղի, սղիւ.
- Վալթ.նիսէ, սէի, սէիւ.
- Վալթ.նիսարեթ, բէթի, բէթիւ.
- Վալթ.գիպոսոս, ի, իւ.
- Վալթ.Օսբէոս, ի, իւ.
- Վալթ.ժամդէոս, ի, իւ.
- Վալթ.Տարնեակ, ի, իւ. կամ աւ.
- Վալթ.արմեղոս, ի, իւ.
- Վալթ.յորնիթոս, ի, իւ.
- Վալթ.ային, կայենի, կայենիւ.
- Վալթ.եբէոս, ի, իւ.
- Վալթ.նամթէոս, ի, իւ.
- Վալթ.անունէլ, ի, իւ.
- Վալթ.արկոս, ի, իւ.
- Վալթ.եղբիսեղեկ, ի, իւ.
- Վալթ.Նբայիլ, ի, իւ.
- Վալթ.իսայիլ, ի, իւ.
- Վալթ.արթա, թայի, իւ.
- Վալթ.այ, նայի, իւ.
- Վալթ.եղոս, ի, իւ.
- Վալթ.երսէս, սիսի, սիսիւ.
- Վալթ.եարոս, ի, իւ.
- Վալթ.օղոս, ի, իւ.
- Վալթ.օղիկարպոս, ի, իւ.
- Վալթ.ափայիլ, ի, իւ.
- Վալթ.լինի ևս Վալթ.այիլայ,
Վալթ.ամեկ, ուիլի, ուիլիւ.
- Վալթ.ամիսան, մնի, իւ.
- Վալթ.ննա, սղի, սղիւ.
- Վալթ.իմն, մնի, իւ.

Սիսիւն, միւսի, ին՝
 Սարգիս, գոի, գոիւն՝
 Ստեփաննոս, ի, ին՝
 Սաղիկեղան, ի, ին՝
 Սրբառափոր, ի, ին՝
 Սոսոս, ի, ին՝
 Ընայամ և այլք բնաւք անունաւք
 ամնոց Հառնոյեցոց:

Սեղեխ, ի, ին՝, ից, իւք,
 || աւ, աջ, օք:
 * Սարգոս, ի, ին՝, ից, իւք,
 || աւ, աջ, օք:
 Սոմոս, ի, ին՝, ից, իւք,
 || աւ, աջ, օք:
 Սեբանոս, ի, ին՝, ից, իւք,
 || աւ, աջ, օք:
 Շլուսոս, ի, ին՝, ից, իւք,
 || աւ, աջ, օք:
 * Պատանդ, ի, ին՝, ից, իւք,
 || աւ, աջ, օք:
 * Սոռար, ի, ին՝, ից, իւք,
 || աւ, աջ, օք:
 Ստեփար, ի, ին՝, ից, իւք,
 || աւ, աջ, օք:
 * Սարձեալ-Սխոտհաւար, ի,
 ին՝, ից, իւք: Սինի ևս,
 || աջ, օք:
 Սոս այամ լինին և սրբին:
 * Սաղմահաւար, ի, ին՝, ից, իւք,
 || աջ, օք:
 Սարահաւար, ի, ին՝, ից, իւք,
 || աջ, օք:
 * Սպարանջան, ի, ին՝, ից, իւք,
 || աջ, օք:
 * Սիւրեղ, ի, ին՝, ից, իւք,
 || աջ, օք:
 * Սխարատար, ի, ին՝, ից, իւք,
 || աջ, օք:
 Սուսպատար, ի, ին՝, ից, իւք,
 || աջ, օք:
 * Սոսանիւնաղանձ, ի, ին՝, ից, իւք,
 || աջ, օք:
 * Սեղեմորթ, ի, ին՝, ից, իւք,
 || աջ, օք:
 Սաւանորթ, ի, ին՝, ից, իւք,
 || աջ, օք:
 Սլամորթ, ի, ին՝, ից, իւք,
 || աջ, օք:

Ըրրորդ, պարունակե զբա-
 զում անունան այլահա-
 զորդս, Յի բազմեղանակս, որք
 բաց ՚ի հոլովիւցն իւրեանց
 ինապէս ընդ սոսու տեսակաւ,
 հաղորդին ևս ՚ի յոննս, կամ
 ՚ի բնաւս հոլովս այլոց հոլով-
 մանց, որպիսիք են սրբին:
 * Սեմն, ի, ին՝, ից, իւք:
 Սինի ևս, աւ, աջ, օք: Սոս
 այամ և սրբին, որք հետեւին:
 Սեբանն, ի, ին՝, ից, իւք,
 || աւ, աջ, օք:
 Սեբան, ի, ին՝, ից, իւք,
 || աւ, աջ, օք:
 Սիկան, ի, ին՝, ից, իւք,
 || աւ, աջ, օք:
 Սեմն, ի, ին՝, ից, իւք,
 || աւ, աջ, օք:
 * Սուսար, ի, ին՝, ից, իւք,
 || աւ, աջ, օք:
 Համադումար, ի, ին՝, ից, իւք,
 || աւ, աջ, օք:
 * Սնկաղաց, ի, ին՝, ից, իւք,
 || աւ, աջ, օք:
 Սրարաց, ի, ին՝, ից, իւք,
 || աւ, աջ, օք:
 * Սարկաւ, ի, ին՝, ից, իւք,
 || աւ, աջ, օք:
 * Սեղեխ, ի, ին՝, ից, իւք,
 || աւ, աջ, օք:

Թառամարթ, Ե, Ի՛ն, Եյ, Եւք,
 ॥ այ, օք :

Հաստամարթ, Ե, Ի՛ն, Եյ, Եւք,
 ॥ այ, օք :

Թխամարթ, Ե, Ի՛ն, Եյ, Եւք,
 ॥ այ, օք :

Փափկամարթ, Ե, Ի՛ն, Եյ, Եւք,
 ॥ այ, օք :

* Վաղցկեղ, Ե, Ի՛ն, Եյ, Եւք,
 ॥ այ, օք :

* Վաջ, Ե, Ի՛ն, Եյ, Եւք,
 ॥ այ, օք :

* Աատ, Ե, Ի՛ն, Եյ, Եւք,
 ॥ այ, օք :

* Ղկոյթ, Ղկութ Ե, Ի՛ն, Եյ, Եւք,
 ॥ այ, օք :

* Ախատ, Խատ Ե, Ի՛ն, Եյ, Եւք,
 ॥ այ, օք :

Պարձեալ. Ըտոք, Ե, Ի՛ն,
 Եյ, Եւք :

Լինի ևս, այ, Ըտ այսմ լի-
 նին և սոքին :

* Ըաարար, Ե, Ի՛ն, Եյ,
 Եւք, ॥ այ :

* Խոզ, Ե, Ի՛ն, Եյ, Եւք, ॥ այ :

* Ասոխ, Ե, Ի՛ն, Եյ, Եւք, ॥ այ :

Պարձեալ. Շաղկաղ, Ե, Ի՛ն,
 Եյ, Եւք :

Լինի ևս, օք. յրդոն. շաղ-
 կաղօք : Ըտ այսմ և սոքին
 ողք հեռահին :

* Յոգնաղէմ, գխի, Ե, Ի՛ն, Եյ,
 Եւք, ॥ օք :

* Օջաբաղ, Ե, Ի՛ն, Եյ,
 Եւք, ॥ օք :

* Բնձիւղ, Ե, Ի՛ն, Եյ, Եւք ॥ օք :

* Թակ, Ե, Ի՛ն, Եյ, Եւք ॥ օք :

* Թերակատար, Ե, Ի՛ն, Եյ,
 Եւք, ॥ օք :

Վերակատար, Ե, Ի՛ն, Եյ,
 Եւք, ॥ օք :

* Աատաճ, Ե, Ի՛ն, Եյ,
 Եւք, ॥ օք :

Վանդաղ, Ե, Ի՛ն, Եյ, Եւք ॥ օք :

Տաղ, Ե, Ի՛ն, Եյ, Եւք ॥ օք :

* Արդարաւան, Ե, Ի՛ն, Եյ,
 Եւք, ॥ օք :

* Վեմ, Ե, Ի՛ն, Եյ, Եւք ॥ օք :

* Արտոտեւատ, Ե, Ի՛ն, Եյ,
 Եւք ॥ օք :

* Ընկեղ, կեղի, Ե, Ի՛ն, Եյ,
 Եւք, ॥ օք :

Ըրեակեղ, կեղի, Ե, Ի՛ն, Եյ,
 Եւք, ॥ օք :

* Ղմարիտ, մարտի, Ե, Ի՛ն, Եյ,
 Եւք, ॥ օք :

Արդարիտ, գարտի, Ե, Ի՛ն, Եյ,
 Եւք, ॥ օք :

Պարձեալ. Ըմոն, Ե, Ի՛ն,
 Եյ, Եւք : Լինի ևս, ա՛ն :

Պարձեալ. Վախաւոց, խոցի,
 Ե, Ի՛ն, Եյ, Եւք : Լինի ևս պա-
 խոցոյ, խոցով, խոցով ք :

Պարձեալ. Վախտ, պխտի,
 Ե, Ի՛ն, Եյ, Եւք, Լինի ևս ապխ-
 տոյ, ու՛, ոյ, ու՛ք : Ըտ այսմ
 են և սոքին :

Վեղ, դեղի, Ե, Ի՛ն, Եյ, Եւք,
 ॥ ոյ, ու՛, ոյ, ու՛ք :

Չող, Ե, Ի՛ն, Եյ, Եւք,
 ॥ ոյ, ու՛, ոյ, ու՛ք :

Պարձեալ. Վրա՛ն, Ե, Ի՛ն,
 Եյ, Եւք :

Լինի ևս՝ ոյ, ու՛, Ըտ այսմ
 լինին և այսոքիկ :

* Վեղձ, Ե, Ի՛ն, Եյ, Եւք,
 ॥ ոյ, ու՛ :

Վեղձ, Ե, Ի՛ն, Եյ, Եւք,
 ॥ ոյ, ու՛ :

* Խոյ,

* Խոց , Ի , Ի՛ն , Խց , Խւք ,
 || ոյ , ուլ :
 * Կանաչ , Ի , Ի՛ն , Խց , Խւք ,
 || ոյ , ուլ :
 * Կարճ , Ի , Ի՛ն , Խց , Խւք ,
 || ոյ , ուլ :
 * Կեղա , Ի , Ի՛ն , Խց , Խւք ,
 || ոյ , ուլ :
 * Պարսա՛ն , Ի , Ի՛ն , Խց , Խւք ,
 || ոյ , ուլ :
 * Գորո՛ղ , Ի , Ի՛ն , Խց , Խւք ,
 || ոյ , ուլ :
 * Լճե՛կն , զե՛նի , Ի՛ն , Խց , Խւք ,
 || ոյ , ուլ :
 * Դարձեալ . Լճա՛ծ , Ի , Ի՛ն ,
 Խց , Խւք : Լճնի ևս՝ Լճա՛ծոյ .
 Լստ այսմ լինին և այսորիկ :
 * Հարա՛ծ , Ի , Ի՛ն , Խց , Խւք , || ոյ :
 * Գիւրասա՛ն , սնի , Ի՛ն , Խց ,
 Խւք , || ոյ :
 Կաթնասո՛ւն , սնի , Ի՛ն , Խց ,
 Խւք , || ոյ :
 * Ջրասա՛ն , սնի , Ի՛ն , Խց ,
 Խւք , || ոյ :
 * Խառնիխու՛ռն , խոնի , խո-
 նի՛ն , խառնիխու՛ռք , խոնից ,
 խոնիւք , || խոնոյ :
 Դարձեալ . Տարա՛ղ , Ի , Ի՛ն ,
 Խց , Խւք : Լճնի ևս՝ ու , ու ,
 ու՛ց , օք :
 Դարձեալ . Հոխիսի՛մէ . Ի . Ի՛ն .
 Լճնի ևս՝ մեայ . մեա՛ն :
 Դարձեալ . Խմ . Ի . Ի՛ն . Խմք .
 ամենից . պմենիւք :
 Լճնի ևս՝ Խմքեան , կամ քին .
 ցուն , կի՛ցունց . ամենէքումբք ,
 յամենեւեան , կի՛ց յամենեւսին :

միտլ Վ՛էն , այլ Ի՛ն ձեռն միոյ
 վանկի վերյաւելեցեւոյ լինին
 յոգնակա՛նք . և այնու նաև
 հետոն յայսմանէ տեսակէ
 Ի յոգնակա՛նոջ . որպիսիք են
 սորին :
 * Կար . Ի . Ի՛ն . Կարիք . բեաց .
 բեօք . մինչ զհարողութի նշա-
 նակէ :
 * Կշմար . Ի . Ի՛ն . մարա՛նք .
 մարանաց . մարանօք : Լճնի
 ևս՝ նշմարք . Խց . Խւք :
 * Յած . Ի . Ի՛ն . ծոնք . ծոնց .
 ծիւք :
 * Վար . Ի . Ի՛ն . ամբ . բինք .
 բանց . բամք :
 * Այո . կուտի . Ի՛ն . Աուանք .
 սանաց . սանօք : Լճնի ևս՝
 Այոք . կուսից :
 * Կարձասն . նի . նի՛ն . Կար-
 ձասինք . սնից . սնիւք : Լստ
 այսմ են և սորին :
 * Դենայնաձեան . ձեռնի . ձեռ-
 նի՛ն . ձեռինք . ձեռնից . ձեռ-
 նիւք :
 Դատարկաձեան . ձեռնի .
 ձեռնի՛ն . ձեռինք . ձեռնից .
 ձեռնիւք :
 Լնձեան . ձեռնի . Ի՛ն . ձեռինք .
 ձեռնից . ձեռնիւք :
 Կարձաձեան . ձեռնի . ձեռ-
 նի՛ն . ձեռինք . ձեռնից . ձեռ-
 նիւք :
 Ինգերորդ , պարունակէ
 զանունս ոմանս , որք Ի՛ն
 ամին տեսակոջ ոչ ունին ըզ-
 ճնաւն հոլովս , այլ են պա-
 կասաւորք , և զպակասութիւն
 Իւրեանց լցուցանեն յայլոց
 հոլովմանց . և Ի սոցանէ են
 ոմանք ,

Որորորդ , պարունակէ զան-
 ունս ոմանս , որք ոչ

ոմանք, որոց յողնակի սեռաւ
կանն պակասի, և առնուն
զայն յայլուստ, որպիսիք են
սորին :

- * Հօր. ի. իւ. աչ, իւք :
- * Լյոուց. ի. իւ. աչ, իւք :
- Սուուց. ի. իւ. աչ, իւք :
- Կաւայս. Գար. ի. իւ. աչ, իւք :
- մին նշանկէ զենթիայն չարի :
- Բայց մին նշանակէ զչարուի,
- ի յեղականոցն լինի, չար, ի,
- իւ, կամ աւ, կամ, եաւ. և
- ի յողնականոց. Գարիք, բեաց,
- բեօք :

Կարձեալ. են ոմանք, որոց
յողնակի գործիակնն պա-
կասի. որպիսիք են սորին :

- * Սըմբաքար. ի. իւ. ից. օբ :
- * Սալ. ի. իւ. ից. օբ :
- * Տիրանեղ. ի. իւ. ից. օբ :
- * Լիւքոյթ. ի. իւ. ից. օբ :
- Լիւքոյթ. ի. իւ. ից. օբ :
- * Լուսաբեր. ի. իւ. ից. օբ :
- Լուսաբեր. ի. իւ. ից. օբ :
- Լուսաբեր. ի. իւ. ից. օբ :
- Պողաբեր. ի. իւ. ից. օբ :
- * Սիւն. ի. իւ. ից. օբ :
- * Երիւր. ի. իւ. ից. օբ :
- * Օսիբիւ. ի. իւ. ից. օբ :
- * Սիւտորոն. ի. իւ. ից. օբ :
- Սիւտորոն. ի. իւ. ից. օբ :
- * Սիւն. ընդ իւ. ից. օբ :
- * Լիւքաւն. ի. իւ. ից. օբ :
- Տրամաբան. ի. իւ. ից. օբ :
- Լուսասլիւքան. ի. իւ. ից. օբ :
- * Լիւքաւ, ի. իւ. ից. օբ :
- * Լիւքաւ. Գար. ի. իւ. ից. օբ :
- Երկրածին. ծնի. իւ. ից. օբ :
- Լուսածին. ծնի. իւ. ից. օբ :
- Օնոցածին. ծնի. իւ. ից. օբ :

- Օնոցածին. ծնի. իւ. ից. օբ :
- Սարգածին. ծնի. իւ. ից. օբ :
- Իածին. ծնի. իւ. ից. օբ :
- Լիւքոն. ծնի. իւ. ից. օբ :
- Սաղածին. ծնի. իւ. ից. օբ :
- Լազմածին. ծնի. իւ. ից. օբ :
- Լատածին. ծնի. իւ. ից. օբ :
- Լիւքանիւծին. ծնի. իւ. ից. օբ :
- Լիւքն. ծնի. իւ. ից. օբ :
- * Սուղ. սղի. իւ. ից. օբ :
- Տրամուղ. մղի. իւ. ից. օբ :
- Սրամուղ. մղի. իւ. ից. օբ :
- Երուղ. իղի. իւ. ից. օբ :
- * Գոյլ. գուլի. իւ. ից. օբ :
- * Հիւլ. ի. իւ. ից. օբ :
- Ճիւլ. ի. իւ. ից. օբ :
- Ըիւլ. ի. իւ. ից. օբ :
- Լիւք գիտելի և, զի յեմնոց
երկից անուանց եղական սեռաւ
կանն մերթ եղերի ևս ի ոյ-
որդոն. Հիւլոյ, Ճիւլոյ.
Հիւլոյ :
- Կարձեալ. են ոմանք, որոց
եղական սեռականն պա-
կասի. որպիսիք են սորին :
- Հատ. ոյ. իւ. ից. իւք :
- * Սարուր. ար. քրիւ. ից. իւք :
- Լիւքաբուր. ար. քրիւ. ից. իւք :
- Կերամաբուր. ար. քրիւ. ից. իւք :
- * Սարդ. ոյ. իւ. ից. իւք :
- * Յանդուգն. դգն. ոյ. դգնիւ. ից. իւք :
- դգուք. դգնից. դգնիւք :
- * Վոս. ոյ. իւ. ից. իւք :
- * Լար. ոյ. իւ. ից. իւք :

Ըն ևս ոմանք, որոց եղա-
կան և յողնական գոր-
ծիականքն պակասին, որպի-
սիք են սորին :

Կաւ,

Գաւ. ի. ու. ից. ու՛:
 Ղիւզ. ճիգի, ճիգու. ից. ու՛:
 Քաղըր. ի. ու. ից. ու՛:
 Քայց սա, մերթ լինի ևս, էւ.
 էւ: մինչ նշանակէ զբարբա-
 կաձենս. ը՛ք. Քաղըրիւք վար-
 քից պատկիցուք: Իմաստ 2: 8:

Քարձեալ. են ոմանք, որոց
 եղազանս սեռականն, և
 յոգնական գործիականն պա-
 կասին, որպիսիք են ստրին:

* Շիւք. ոյ. իւ. էց. օս:
 Թիւք. ոյ. իւ. էց. օս:
 Գիւք. ոյ. իւ. էց. օս:
 Քայց մինչ ասի, դէւրած, է
 մահբայ:

Գժոճար. ոյ. իւ. էց. ու՛:
 Քայց մինչ ասի՝ դժոճարած, է
 մահբայ:

Մեցերորդ, պարունակէ
 զոմանս անունանս բաղ-
 մանշանս, որք վասն ունեւոյն
 զղանազան նշանակուածիս, լը
 միոյ նշանակուածէ պարունա-
 կին ընդ այսու հոլովմամբ, և
 լը այլոյ նշանակուածէ լը այլով-
 որպիսիք են ստրին:

Առնապէտար, է, է՛, էյ, էւ:
 Մայկէս հոլովեցեալ է ամա-
 կան անուն ինչ, որ առամի՛ի
 վը գոյականի ուրուք, նշա-
 նակելով զգլխատուորեցեալն
 առնական զգետուք:

Առնապէտար, ու, ու. ույ, ու:
 Մայկէս հոլովեցեալ է գոյա-
 կան անուն նշանակող զըղ-
 գետուն առնական:

Անխորհուրդ, հորի, է՛, էյ, էւ:
 Մայկէս հոլովեցեալ է ամա-

կան անուն ինչ առբերե-
 ցեալ մարդկանց, որք են
 թարց խորհրդածուածէ գոր-
 ծօղք:

Անխորհուրդ, հորոյ. ու. ոյ. ու՛:
 Մայկէս հոլովեցեալ է ամա-
 կան անուն, որ առբերի գոր-
 ծոյ թարց խորհրդոյ գործե-
 ցելոց:

Տոճմաթիւ. Թոճ. է՛. էյ. էւ:
 Մայկէս հոլովեցեալ նշանա-
 կէ զանձն, որ թոճէ զսոճմ:

Տոճմաթիւ. Թոճոյ. ու. ոյ. ու՛:
 Մայկէս հոլովեցեալ նշանա-
 կէ զթոճեցեալ սոճմի թիւնս:
 Բստ այսմ են և ստրին:

Մզգաթիւ, թոճի. և այլն:
 կամ թոճոյ. և այլն:

Մմտաթիւ, թոճի. և այլն:
 կամ թոճոյ. և այլն:

Մսմտաթիւ, թոճի. և այլն:
 կամ թոճոյ. և այլն:

Անխորհուրդ, լրի. է՛. էյ. էւ:
 Մայկէս հոլովեցեալ նշանա-
 կէ զնա, որ լռեալէ զինն,
 ականջօք:

Անխորհուրդ, լրոյ. ու. ոյ. ու՛:
 Մայկէս հոլովեցեալ նշանա-
 կէ զլրն որ լռեցեալէ ական-
 ջօք: Բստ այսմ են և ստրին:

Օսղեալուք, լրի. և այլն.
 կամ լրոյ. և այլն:

Տեղաալուք, լրի. և այլն.
 կամ լրոյ. և այլն:

Երբալուք, լրի. և այլն:
 կամ լրոյ. և այլն:

Մէտաալուք, լրի, և այլն. կի՛
 լրոյ. և այլն:

Չարածաղձ. է. է՛. էյ. էւ:
 Մայկէս հոլովեցեալ ունի գը-

ծախան առ բերի 'ի վերայ ու
բութ' առ 'ի նշանակել զնա ժո
ղովօզ չարաց:

Չարածողով, ոյ, ու. ոյ, ու: Եւ
Եւ յայկես հոլովեցեալ աւանանի
'ի նշանակութի չարութե ժո
ղովօջ ու բութ: արդոն: Չարածո
ղով: Ան այնովի ոչ պարտիմք
հետեւել վեր զի նա եղև հե
տևօզ չարածողովն զունայ:

Աշխար, է, էւ. էյ, էւ: Եւ յայ
պես հոլովի մինչ նշանակի
զու կարեցեալն. արդոն, էւ
էոյ պատմածան, և այլն:

Աշխար, է, աւ. աջ, օր: Եւ յայ
պես հոլովեցեալ նշանակի
զանկարօյն առ զործ ինչ:

Գայլ, է, էւ. էյ, էւ: Եւ յայ
պես հոլովեցեալ նշանակի
զարդելիչ փայտն որ է զոր
ծի չարչարանաց, զոր 'ի բե
րանս պատժապարտից դնեն
առ 'ի տանջել:

Գայլ, ոյ, ու. ոյ, ու: Եւ յայկես
հոլովեցեալ նշանակի զգա
զանն որ է պատարօզ ոչ
խարաց:

Չամպպակ, է, էւ, էյ, էւ: Եւ յայ
պես հոլովեցեալ, նշա
նասէ զնա՝ որ պասէ զծով:

Չամպպակ, ոյ, ու. ոյ, օր: Եւ յայ
պես հոլովեցեալ նշանա
կի զծովնապահութիւն:

Սերուն, է, էւ, էյ, էւ: Եւ յայ
պես հոլովեցեալ նշանակի
զսիրոյ ինչ, թէ կտակայ
իցի, թէ պատուեայ, և թէ
մնչիկայ:

Սերուն, է, աւ: Եւ յայկես հո
լովեցեալ առանց յոգնակա

'նի' է յատուկ անուն միոյ
գաղաքի:

Փող, է, էւ. էյ, էւ: Եւ յայկես
հոլովեցեալ նշանակի զխրո
չակն կենդանոյ:

Փող, ոյ, ու. ոյ, ու: Եւ յայ
պես հոլովեցեալ նշանակի
զփոզն որ հնչեցուցանի:

Խակ մինչ անունս այս՝ Փող
աւանանի վասն գրամոյ, յայն
ժամ ըստ երկոցունցն ևս հո
լովի:

Աշխարհաբի, փի, էւ, էյ, էւ: Եւ
և մերթ նաև փոյ, ու: Եւ յայ
պես հոլովեցեալ նշանակի
զիբն որ ունի զվեծ, և զազ
նիւ զին:

Աշխարհաբի, փոյ, փիւ. փիւյ,
փիւ, փիւ, և ոչ փի: Եւ յայ
պես հոլովեցեալ է ամանցա
կանանուն. և փիւն է ամանցա
կանակերտ մասնիկ: Եւ այսմ
էն և այսքիկ որք հետեւին:

- * Սեծաբի, փի, և այլն:
- * Սեծաբի, փոյ, և այլն:
- * Չամբաբի, փի, և այլն:
- * Չամբաբի, փոյ, և այլն:
- * Վերաբի, փի, և այլն:
- * Վերաբի, փոյ, և այլն:
- * Սոխաբի, փի, և այլն:
- * Սոխաբի, փոյ, և այլն:

Սարմաբոյն, փունի, էւ. էյ, էւ: Եւ յայ
պես հոլովի մինչ է բաղ
դատականս: Խակ մինչ է բար
դեցեալ անուն, և նշանակի
զունսոյն կարմրոյ գունոյ, հո
լովի այսպես. Սարմաբոյն, փո
նոյ, փունով. փունոյ, փունով:
Ըստ այսմ էն և սորին որք
հետեւին:

Վերականգնի, գրանի, և այլն:
 Վերականգնի, գրանոյ, և այլն:
 Վաստի, գրանի, և այլն:
 Վաստի, գրանոյ, և այլն:
 Վաստի, գրանի, և այլն:
 Վաստի, գրանոյ, և այլն:

Վան և ս անուններ ոմանք, որք
 թեպէտ ևն բազմանշանք,
 բայց անտարբեր կերպիւ հո-
 լովին. որպիսի է այս.

Էջերիւ, է, էւ. էց, էտ. համ-
 ոյ, օս: Որ նշանակէ զայն, որ
 ընկալնու զՎ. Ծ. նաև զայն,
 որ ընկալեալ ընի յՎ. Ե.

ՎՅԹՆԵՐՈՐԳ, պարունակէ
 զբազում անունս բար-
 դեցեալս. որք միայն վն բար-
 գութեանց իւրեանց առ հոլո-
 վումս այս պատկանին. և ի
 պարզ գոն՝ առ այլ Հոլո-
 վումս. որպիսի է այս բար-
 դեցեալ.

Էւարծաթ, է, էւ. էց, էա: Որ
 ի պարզ գոն հոլովի այլապէս.
 որգոն, Էւրծաթ, ոյ, ու. ոց, ու:
 Վրդ՝ այսպիսիք բարդեցեալք
 ևն բաղումք, որոց ոմանք
 ամբողջապէս հոլովին ի այսու
 տեսակաւ, և ոմանք ի յոգ-
 նական գործիականոջ հե-
 տես:

Որք ամբողջապէս հոլովին ևն
 սոքին, որք հետևին.

* Վեկոծ. ի. իւ. էց. էք:
 Վարկոծ. ի. իւ. էց. էք:
 Վածանակոծ. ի. իւ. էց. էք:
 Վստոհասակոծ. ի. իւ. էց. էք:
 Վանակոծ. ի. իւ. էց. էք:
 * Վարդախնամ. ի. իւ. էց. էք:

Վիննամ. ի. իւ. էց. էք:
 Վազմահնամ. ի. իւ. էց. էք:
 Վննահնամ. ի. իւ. էց. էք:
 * Վազմապարգև. ի. իւ. էց. էք:
 Վաստապարգև, ի. իւ. էց. էք:
 * Վնած. ի. իւ. էց. էք:
 * Վնարատ. ի. իւ. էց. էք:
 Վազմարատ. ի. իւ. էց. էք:
 * Վնհանձար. ի. իւ. էց. էք:
 Վազնահանձար. ի. իւ. էց. էք:
 Յոքնահանձար. ի. իւ. էց. էք:
 * Վնձամեղ. ի. իւ. էց. էք:
 Վազմամեղ. ի. իւ. էց. էք:
 Յոքնամեղ. ի. իւ. էց. էք:
 * Վնիւթ. ի. իւ. էց. էք:
 Հոլանիւթ. ի. իւ. էց. էք:
 Հրանիւթ. ի. իւ. էց. էք:
 Չարանիւթ. ի. իւ. էց. էք:
 * Վնխրատ. ի. իւ. էց. էք:
 Վարեխրատ. ի. իւ. էց. էք:
 Չարախրատ. ի. իւ. էց. էք:
 * Վնխառ. ի. իւ. էց. էք:
 Վնախառ. ի. իւ. էց. էք:
 Վեհախառ. ի. իւ. էց. էք:
 Հրոչախառ. ի. իւ. էց. էք:
 Համախառ. ի. իւ. էց. էք:
 * Վարեձև. ի. իւ. էց. էք:
 Կամարաձև. ի. իւ. էց. էք:
 Հսկայաձև. ի. իւ. էց. էք:
 Վիաձև. ի. իւ. էց. էք:
 Վաւաձև. ի. իւ. էց. էք:
 * Վարեհամբառ. ի. իւ. էց. էք:
 Վեճահամբառ. ի. իւ. էց. էք:
 Վատահամբառ. ի. իւ. էց. էք:
 Վնահամբառ. ի. իւ. էց. էք:
 Վարահամբառ. ի. իւ. էց. էք:
 * Վարեհամ. ի. իւ. էց. էք:
 Վնհամ. ի. իւ. էց. էք:
 Վստահամ. ի. իւ. էց. էք:

Մտուշահամ . ի . իւ . ից . իւք :	Չարասնունդ , սննդի . իւ .
Քաղցրահամ . ի . իւ . ից . իւք :	ից . իւք :
* Գարշահատ . ի . իւ . ից . իւք :	Մշուճանունդ , սննդի . իւ .
Գառնահատ . ի . իւ . ից . իւք :	ից . իւք :
Օտորահատ . ի . իւ . ից . իւք :	Մատանունդ , սննդի . իւ .
Դանտահատ . ի . իւ . ից . իւք :	ից . իւք :
Դահահատ . ի . իւ . ից . իւք :	Սքբանունդ , սննդի . իւ .
Դահահատ . ի . իւ . ից . իւք :	ից . իւք :
Ինկահատ . ի . իւ . ից . իւք :	Սերանունդ , սննդի . իւ .
* Չապրերես . ի . իւ . ից . իւք :	ից . իւք :
Գառներես . ի . իւ . ից . իւք :	* Կրակակուծ . կիծի . իւ .
* Իււսազուստ . ի . իւ . ից . իւք :	ից . իւք :
Կարազնազբեստ . ի . իւ . ից . իւք :	* Համաշունչ , ջնչի . իւ .
Տերեւազբեստ . ի . իւ . ից . իւք :	ից . իւք :
Կաղարազբեստ . ի . իւ . ից . իւք :	Իճաշունչ , ջնչի . իւ . ից . իւք :
* Մարերան . ի . իւ . ից . իւք :	Միշունչ , ջնչի . իւ . ից . իւք :
Չարաբերան . ի . իւ . ից . իւք :	Գառնաշունչ , ջնչի . իւ .
* Միակենցաղ . ի . իւ . ից . իւք :	ից . իւք :
Քաղցրակենցաղ . ի . իւ . ից . իւք :	Մահաշունչ , ջնչի . իւ . ից . իւք :
Սքբակենցաղ . ի . իւ . ից . իւք :	* Հոգեկորուստ , քստի . իւ .
* Միճակուոր . ի . իւ . ից . իւք :	ից . իւք :
Կարկիակուոր . ի . իւ . ից . իւք :	Միկորուստ , քստի . իւ .
Մակուոր . ի . իւ . ից . իւք :	ից . իւք :
* Մանուսակ . ի . իւ . ից . իւք :	* Հոգեհանգիստ , գստի . իւ .
Հարակ . ի . իւ . ից . իւք :	ից . իւք :
Մանակակ . ի . իւ . ից . իւք :	Մանահանգիստ , գստի . իւ .
Քառակակ . ի . իւ . ից . իւք :	ից . իւք :
* Իււսազարդ . ի . իւ . ից . իւք :	Մահանգիստ , գստի . իւ .
* Յարադարար . ի . իւ . ից . իւք :	ից . իւք :
Մտադարար . ի . իւ . ից . իւք :	* Ստախորհուրդ , հրդի . իւ .
* Գարարակար . ի . իւ . ից . իւք :	ից . իւք :
* Լորալեն , զինի . իւ . ից . իւք :	Չարախորհուրդ , հրդի . իւ .
Լորալեն , զինի . իւ . ից . իւք :	ից . իւք :
Լորալեն , զինի . իւ . ից . իւք :	Դանտախորհուրդ , հրդի . իւ .
* Գեւարդոս , բուսի . իւ .	ից . իւք :
ից . իւք :	* Մտադարար , լրի , լրիւ .
Կորաբոս , բուսի . իւ . ից . իւք :	ից . իւք :
* Մանունդ , սննդի . իւ .	* Մահանտեսիլ , տեսի . իւ .
ից . իւք :	ից . իւք :
Կարեանունդ , սննդի . իւ . ից . իւք :	

Կն որք ի յողնական գործ
 Թիականոջ Տեսակն, են
 սորին:

Քաղսեբամ, ի, ի՛ն, ից, օք:

Յողնեբամ, ի, ի՛ն, ից, օք:

Կուռնեբամ, ի, ի՛ն, ից, օք:

Քարեկարդ, ի, ի՛ն, ից, օք:

Միկարդ, ի, ի՛ն, ից, օք:

Տեղանկարար, ի, ի՛ն, ից, օք:

Սրբեկարար, ի, ի՛ն, ից, օք:

Օգապար, ի, ի՛ն, ից, օք:

Կիսամաս, ի, ի՛ն, ից, օք:

Կտամաս, ի, ի՛ն, ից, օք:

Տեղամաս, ի, ի՛ն, ից, օք:

Շարամաս, ի, ի՛ն, ից, օք:

Սովամաս, ի, ի՛ն, ից, օք:

Սեղապարտ, ի, ի՛ն, ից, օք:

Ստանապարտ, ի, ի՛ն, ից, օք:

Ստանապարտ, ի, ի՛ն, ից, օք:

Սահապարտ, ի, ի՛ն, ից, օք:

Սարամասթիւ, թո՛ւի, ի՛ն, ից, օք:

Քարեմասթիւ, թո՛ւի, ի՛ն, ից, օք:

Յողնասթիւ, թո՛ւի, ի՛ն, ից, օք:

Սպարազիր, գրի, ի՛ն, ից, օք:

Կարապիր, գրի, ի՛ն, ից, օք:

Շղագիր, գրի, ի՛ն, ից, օք:

Կեդանագիր, գրի, ի՛ն, ից, օք:

Իեծաչութ, շքի, ի՛ն, ից, օք:

Թերորդ, պարունակե
 զայնս անուննս ամանցա
 կանս, որք վերջաւորին ի սո
 սին. Ա՛ռ. որ. էղ. էան. ամ.
 էար. որք. էայ. ան. գին. իան.
 էեր. թեր. ոյն:

Ա՛ռ, սրբոն, Սկանջատ, ի,
 ի՛ն, ից, իւք:

Ի եղունատ, ի, ի՛ն, ից, իւք:

Կիսատ, ի, ի՛ն, ից, իւք:

Կանատ, ի, ի՛ն, ից, իւք:

Չեանատ, ի, ի՛ն, ից, իւք:

Պիսատ, ի, ի՛ն, ից, իւք:

Իկունատ, ի, ի՛ն, ից, իւք:

Քիսատ, ի, ի՛ն, ից, իւք:

Իր, սրբոն, Ստանատ, ի, ի՛ն,
 ից, իւք:

Ղեթոտ, ի, ի՛ն, ից, իւք:

Սրոտ, ի, ի՛ն, ից, իւք:

Շրոտ, ի, ի՛ն, ից, իւք:

Պարչոտ, ի, ի՛ն, ից, իւք:

Սարկաղոտ, ի, ի՛ն, ից, իւք:

Սեջոտ, ի, ի՛ն, ից, իւք:

Սիկոտ, ի, ի՛ն, ից, իւք:

Տղմատ, ի, ի՛ն, ից, իւք:

Յանոտ, ի, ի՛ն, ից, իւք:

Յեչոտ, ի, ի՛ն, ից, իւք:

Պոտոտ, ի, ի՛ն, ից, իւք:

Տղոտ, ի, ի՛ն, ից, իւք:

Քայց դեռեղի է. զի ոմանք
 ամանցականք պարխաբար
 եղերեցեալք հոսկին նաև ոմ
 գնան նանի. որպիսիք են
 սորին:

Քաջաղոտ, ի, ի՛ն, ից, իւք:
 || ա, այ, օք:

Յարաղոտ, ի, ի՛ն, ից, իւք:
 || ա, այ, օք:

Յարաղոտ, ի, ի՛ն, ից, իւք:
 || ա, այ, օք:

Չիթոտ, ի, ի՛ն, ից, իւք:
 || ա, այ, օք:

Քոտոտ, ի, ի՛ն, ից, իւք:
 || ա, այ, օք:

Քորոտ, ի, ի՛ն, ից, իւք:
 || ա, այ, օք:

Յանագնոտ, ի, ի՛ն, ից, իւք:
 || ա, այ, օք:

Պիսակոտ, ի, ի՛ն, ից, իւք:
 || ա, այ, օք. և սցն:

Եւ . որդոն , Ըհեղ , Ե , Ե՛ ,
ից , Եւք :

Համեղ , Ե , Ե՛ , Եց , Եւք :
|| Եւ այ , օք :

Հանձարեղ , Ե , Ե՛ , Եց , Եւք :
|| Եւ այ , օք :

Հիւթեղ , Ե , Ե՛ , Եց , Եւք :
|| Եւ այ , օք :

Շքեղ , Ե , Ե՛ , Եց , Եւք :
|| Եւ այ , օք :

Օօրեղ , Ե , Ե՛ , Եց , Եւք :
|| Եւ այ , օք :

Յամբեղ , Ե , Ե՛ , Եց , Եւք :
|| Եւ այ , օք :

Սրտեղ , Ե , Ե՛ , Եց , Եւք :
|| Եւ այ , օք :

Բնեղ , Ե , Ե՛ , Եց , Եւք :
|| Եւ այ , օք :

Եան , որդոն . Երկեմեան ,
մենի , մենի՛ , Եց , Եւք :

Կարմրերիեան , փենի , Ե՛ .
Եց , Եւք :

Եթնարիեան , փենի , Ե՛ .
Եց , Եւք :

Սղկեան , կենի , Ե՛ , Եց , Եւք :

Սքեքեքեան , գենի , Ե՛ .
Եց , Եւք :

Բայց գիտելի է , զի Եան՝
Երբ յարի յատուկ անունն , ոչ
հարկի . որդոն , Կա՛ծեան ,
Պարոտեան , Պողոտեան .
Եպիկուրեան . Եայլն :

Պարձեալ զոն և այլք ոմանք
անուննք ածանցականք
այսու վերջանորո՛ւթ , որք
'Եյեղականոջն նախորի՛ւ միայն
հարկին . որպիսիք են սորին :
Երբեղեան , բառակերպեան ,
չորեքկերպեան . որդոն ,

Ե ներբողեան , շերբողեան : Բայց

'Եյաղականոջն հարկին . որք
զոն , Երբեողեան , շերբողեան :
Պակայն ոչ ունին զգործիակն
Ե՛ծ , որդոն . Կատարած , Ե ,
Ե՛ . Եց , Եւք :

Համատարած , Ե , Ե՛ . Եց , Եւք :

Եթած , Ե , Ե՛ . Եց . Եւք :

Բայց գիտելի է , զի ոմանք 'Եյ
յայտիտեացս հարկին որպէս
նշան նշանի . որդոն .

Եղորմած , Ե , ա՛ւ . կամ Ե՛ .
այ , օք :

Երկեղած , Ե , ա՛ւ , կամ Ե՛ .
այ . օք . և այլն :

Ետ . որդոն . Համեստ , Ե , Ե՛ .
Եց , Եւք :

Պահեստ , Ե , Ե՛ . Եց , Եւք :

Պակեստ , Ե , Ե՛ . Եց , Եւք :

Ետ . որդոն , Հասանուտ , Ե ,
Ե՛ . Եց , Եւք :

Եանտածուտ , Ե , Ե՛ . Եց , Եւք :

Եառուտ , Ե , Ե՛ . Եց , Եւք :

Եարանուտ , Ե , Ե՛ . Եց , Եւք :

Եայ . որդոն , Պաշտօնեայ , նէի ,
Ե՛ , Եց , Եւք :

Հողանիւթեայ , Թէի , Թէի՛ .
Թէից , Թէիւք :

Հրանիւթեայ , Թէի , Թէի՛ .
Թէից , Թէիւք :

Ճսխարակեայ , կէի , Ե՛ .
Եց , Եւք :

Սարմարոնեայ , նէի , Ե՛ .
Եց , Եւք :

Չամեայ , Ճէի , Ե՛ . Եց , Եւք :

Քառասնորեայ , բէի , Ե՛ .
Եց , Եւք :

Քառասնամեայ , մէի , Ե՛ .
Եց , Եւք :

Եթեայ , Ճէի , Ե՛ . Եց , Եւք :

Բայց գիտելի է , զի ոն բա
զումք

զուճք այսպիսիք, որք դժուճ
բահոլովք են. որպիսիք են
սարին, Սիէայ, բարէայ, դիւնէայ.
և այլք նմանք. սակայն նախ
դրիւն հոլովին:

Պարձեալ դոն ևս ոմանք,
որք գոլով անեղանանք,
Թէպէտ եղերին իէայ, բայց
այլապէս հոլովին. որդոն
Հայաստանեայք, եայց,
Հրէաստանեայք, եայց,
Սորեստանեայք, եայց,
Եւ սոցունց գործիական հոլովն
պակասի:

Ան. որդոն, Թագուն, ի, իւ.
ից, իւք:

Սիրուն, ի, իւ. ից, իւք:

Հասուն, ի, իւ. ից, իւք:

Բայց ոմանք ի յայսպիսեայս
ի գործիականոց յոգնականին
եղերին ի օս, և ս. իէ. որպիսի
է այս, Այսուն, ի, իւ. ից, օք:

Պարձեալ դոն և այլք ի սո-
ցանէ, որք ոչ հոլովին ոն
խաչ խաչի, այլ որպէս աթոռ
աթոռոյ. որդոն,

Օգայուն, զգայնոյ, ու.
ոյ, ուք:

Օճարթուն, զոճարթնոյ,
ու. ոյ, ուք:

Իմաստուն, իմաստնոյ, ու.
ոյ, ուք:

Հաստատուն, տատանոյ, ու.
ոյ, ուք:

Վիտուն, տնոյ, ու. ոյ, ուք:

Վին, որդոն. Ստաղին, գնոյ,
գնիւ. գնից, գնիւք, գնուք:

Ստաստանալին, գնոյ, գնիւ.
գնից, գնիւք, գնուք:

Յաւագին, գնոյ, գնիւ. գնից,
գնիւք, գնուք:

Լալագին, գնոյ, գնիւ. գնից,
գնիւք, գնուք:

Տաղին, գնոյ, գնիւ. գնից,
գնիւք, գնուք:

Յոյժղին, գնոյ, գնիւ. գնից,
գնիւք, գնուք:

Ին, որդոն. Տիւն, գոլուն,
յախուն: Բայց գիտելի է, զի
սարին միոյն նախորիւն հոլովին.
և մինչ վերջաւորին ի
յուն, հոլովին լիապէս ոն
եղէգն, եղէգան, որդոն.
Տիւն, գնիւն. գոլուն, գոլուն.
և այլն:

Բայց Եւ ինն ոն վերջաւորի ի
ուն:

Սակայն շնորհիւն, յառաւելան,
հոլովին ոն լորդութի լորդութի
լատ եղականաց. Սակ լ
յոգնականոց ինին շնորհանք,
շնորհանք. յառաւելանք, յառաւելանք:
Իէ, որդոն, Օսկակաւ, լետի, իւ. ից, իւք:

Եւ հաւէտ, լետի, իւ. ից, իւք:
Փրկակաւ, լետի, իւ. ից, իւք:
Պողակաւ, լետի, իւ. ից, իւք:
Իէ, որդոն, Վեղակաւ, թետի, իւ. ից, իւք: և աւ,
այ, օք:

Սրկորակաւ, թետի, իւ. ից,
իւք: և աւ, այ, օք:

Եւ կաւակաւ, թետի, իւ. ից,
իւք: և աւ, այ, օք:

Եւ սնակաւ, թետի, իւ. ից,
իւք: և աւ, այ, օք:

Ստակաւ, թետի, իւ. ից,
իւք: և աւ, այ, օք:

Եւ սնակաւ, թետի, իւ. ից,
իւք: և աւ, այ, օք:

Ստակաւ, թետի, իւ. ից,
իւք: և աւ, այ, օք:

Եւ սնակաւ, թետի, իւ. ից,
իւք: և աւ, այ, օք:

Եւ սնակաւ, թետի, իւ. ից,
իւք: և աւ, այ, օք:

Եւ սնակաւ, թետի, իւ. ից,
իւք: և աւ, այ, օք:

Եւ սնակաւ, թետի, իւ. ից,
իւք: և աւ, այ, օք:

Սե . որդոն : Ծածկոյժ ,
 ուժի , ի՛ն . ից , իւք :
 Վաժոյժ , ուժի , ի՛ն . ից , իւք :
 Երևոյժ , ուժի , ի՛ն . ից , իւք :
 Ընաչոյժ , ուժի , ի՛ն . ից , իւք :
 Կնեքոյժ , ուժի , ի՛ն . ից , իւք :
 Զանձոյժ , ուժի , ի՛ն . ից , իւք :
 Սովորոյժ , ուժի , ի՛ն . ից , իւք :
 և այլն :

Յոթափն Կանոնաւորմանց անունաց ,
 որք արարածին էնն Երկրորդի տեսակի
 Առաջնոյ Հորովման :

Վերև Երեսորտաներորդ :

Արհրդ տեսակն ա
 ռաջնոյ հորովման , որ
 է նան նշանի , Սախ
 պարունակէ ը ինքեամբ զան
 ուանս ոմանս անեղականս .
 որպիսիք են սքինս :

Աւք , այ , օք :
 Աղաւթք , այ , օք :
 Արք , այ , օք :
 Աեւք , այ , օք :
 Փառք , այ , օք :
 Վժժանք , այ , օք :
 Վօրուք , կի՛ մօրուսք , մօրուաց ,
 մօրուօք :

Բայց սա ի յեղականջ ունի
 զանունական , և նախդ ին
 հորովի , որդոն , Սօրոս , ի
 ճերոս . և այլն :

Եւ թաց յայտանի , զոն նաե
 բազումք արմատք բայից ,
 որք ունեւով առակցեցեալ ին
 քեանց զլանիս զայս՝ ան ,
 եղեալքեն անունք անեղա
 կա՛ք . որպիսիք են սքինս :
 Ամաչա՛ք , այ , օք :

Ազնատանք , այ , օք :
 Աղաչանք , այ , օք :
 Յանցանք , այ , օք :
 Արաշարանք , այ , օք :
 Անատանք , այ , օք :
 Արանք , այ , օք :
 Ասկանք , այ , օք :
 Անսագրանք , այ , օք :
 Աջաղանք , այ , օք :
 Արծանք , այ , օք :
 Յաղանք , այ , օք :
 Ասարգանք , այ , օք :
 Աեղանք , այ , օք :
 Այսանք , այ , օք :
 Ատաանք , այ , օք :
 Արաչանք , այ , օք :
 Աժրանք , այ , օք :
 Ատորանք , այ , օք :
 Օբոսանք , այ , օք :
 Աեղադրանք , այ , օք :
 Այղձմանք , այ , օք :
 Աեղէրանք , այ , օք :
 Ափանք , այ , օք :
 Ալկանք , այ , օք :
 Օարհուրանք , այ , օք :
 Ախանք , այ , օք :
 Հասանք , այ , օք :
 Աարչանք , այ , օք :
 Արհամարհանք , այ , օք :

Արհրդ պարունակէ զան
 ուանս յատուկս , որք
 են անյոգնականք . որպիսիք
 են սքինս :

Հերակ , ի , ա՛ն :
 Հերմն , ի , ա՛ն :
 Երուտաղէժ , ի , ա՛ն :
 Յասոն , ի , ա՛ն :
 Յարեւթ , ի , ա՛ն :

Երրորդ, սարունակէ զա-
 ճոճանս այլահարդոս,
 որք բաց ՚ի հոլովելոյն
 իւրեանց լիւպէս ընդ այսու
 տեսակաճ հարդոգին ևս ՚ի յո-
 մանս հոլովս՝ այլոց հոլով-
 մանց, որպիսիք են սոքին:

Խոռոպւեա . ի . աւ . այ . օբ .
 ինի ևս, իւ . ից :

Բստ այսմ լինին և սոքին .
 Խոռոպւեա . ի . աւ . այ . օբ .
 իւ . ից :

Վահանայապեա . ի . աւ . այ .
 օբ . իւ . ից :

Բաղանայապեա . ի . աւ . այ . օբ .
 իւ . ից :

Պեա . ի . աւ . այ . օբ . իւ . ից :

Կարապեա . ի . աւ . այ . օբ .
 իւ . ից :

Չորրորդապեա . ի . աւ . այ .
 օբ . իւ . ից :

* Ստախլապատ . ի . աւ . այ .
 օբ . իւ . ից :

Շրջապատ . ի . աւ . այ . օբ .
 իւ . ից :

Ոսկիապատ . ի . աւ . այ . օբ .
 իւ . ից :

Բնապատ . ի . աւ . այ . օբ .
 իւ . ից :

Վանդակապատ . ի . աւ . այ .
 օբ . իւ . ից :

Վարչամակապատ . ի . աւ . այ .
 օբ . իւ . ից :

Փողպատ . ի . աւ . այ . օբ .
 իւ . ից :

Կողպատ . ի . աւ . այ . օբ .
 իւ . ից :

Սապատ . ի . աւ . այ . օբ .
 իւ . ից :

* Խորտկարար . ի . աւ . այ .
 օբ . իւ . ից :

Ստառտարար . ի . աւ . այ .
 օբ . իւ . ից :

Վերկարար . ի . աւ . այ . օբ .
 իւ . ից :

Կառարար . ի . աւ . այ . օբ .
 իւ . ից :

* Պալար . ի . աւ . այ . օբ .
 իւ . ից :

* Արանդ . ի . աւ . այ . օբ .
 իւ . ից :

Վահանդ . ի . աւ . այ . օբ .
 իւ . ից :

Պահանդ . ի . աւ . այ . օբ .
 իւ . ից :

* Սոնողոն . ի . աւ . այ . օբ .
 իւ . ից :

Կինամոն . ի . աւ . այ . օբ .
 իւ . ից :

Լըդեհն . ի . աւ . այ . օբ .
 իւ . ից :

Բըբըիոն . ի . աւ . այ . օբ .
 իւ . ից :

Սարդիոն . ի . աւ . այ . օբ .
 իւ . ից :

* Վոճարտան . ի . աւ . այ .
 օբ . իւ . ից :

* Աթեր . ի . աւ . այ . օբ .
 իւ . ից :

* Կանթեղ . ի . աւ . այ . օբ .
 իւ . ից :

* Ղարմանդ . ի . աւ . այ . օբ .
 իւ . ից :

* Բնաբրիակ . ի . աւ . այ . օբ .
 իւ . ից :

Յստակ . ի . աւ . այ . օբ .
 իւ . ից :

Վրձակ . ի . աւ . այ . օբ .
 իւ . ից :

Համարձակ . ի . աւ . այ . օք :
 || իւ . ից :

Բնդարձակ . ի . աւ . այ . օք :
 || իւ . ից :

Որձակ . ի . աւ . այ . օք :
 || իւ . ից :

Որակ . ի . աւ . այ . օք :
 || իւ . ից :

Բազմորակ . ի . աւ . այ . օք :
 || իւ . ից :

* Կենդ . ի . աւ . այ . օք :
 || իւ . ից :

* Սնդալ . ի . աւ . այ . օք :
 || իւ . ից :

* Բաշ . ի . աւ . այ . օք :
 || իւ . ից :

* Սէպ . զիսի . աւ . այ . օք :
 || իւ . ից :

Բանավէպ , զիսի , աւ . այ .
 օք : || իւ . ից :

Երկարավէպ , զիսի . աւ . այ .
 օք : || իւ . ից :

Օսգրավէպ , զիսի . աւ . այ .
 օք : || իւ . ից :

* Շամսնդալ . ի . աւ . այ .
 օք : || իւ . ից :

* Բղերեկ . ի . աւ . այ . օք :
 || իւ . ից :

Բհարեկ . ի . աւ . այ . օք :
 || իւ . ից :

Սրտաբեկ . ի . աւ . այ . օք :
 || իւ . ից :

Սնտաբեկ . ի . աւ . այ . օք :
 || իւ . ից :

* Բքօր . ի . աւ . այ . օք :
 || իւ . ից :

* Բնտառ . ի , աւ . այ . օք :
 || իւ . ից :

Հրավառ . ի . աւ . այ . օք :
 || իւ . ից :

Սայառ . ի . աւ . այ . օք :
 || իւ . ից :

Տակառ , ի . աւ . այ . օք :
 || իւ . ից :

Շարժառ . ի . աւ . այ . օք :
 || իւ . ից :

Բուրլառ . ի . աւ . այ . օք .
 || իւ . ից :

* Հեղդ . ի . աւ . այ . օք :
 || իւ . ից :

* Փոշտանի . ի . աւ . այ . օք :
 || իւ . ից .

* Հմուտ , հմուի . աւ . այ . օք :
 || իւ . ից :

Բնհմուտ , հմուի . աւ . այ .
 օք : || իւ . ից :

Պանդուի . ի . աւ . այ . օք :
 | իսի ևս՝ ից :

* Լէդէօն . ի . աւ . այ .
 օք : || ից :

* Յատուկ . տկի . տկաւ . տկայ .
 տկօք . || տկից :

Չարալուկ , լուկի . աւ . այ .
 օք : || ից :

Սովալուկ , լուկի . աւ . այ .
 օք : || ից :

Դիւալուկ , լուկի . աւ . այ .
 օք : || ից :

Կախանձալուկ , լուկի . աւ .
 այ . օք : || ից :

* Յառաջադէմ , դիմի . աւ .
 այ . օք : || ից :

Դիտապետ . ի . աւ . այ . օք :
 | իսի ևս՝ իւ :

Հայրապետ . ի . աւ . այ .
 օք : || իւ :

Կահապետ . ի . աւ . այ .
 օք : || իւ :

Բզգապետ . ի . աւ . այ .
 օք : || իւ :

Վաղարապետ, ի, աւ, այ, օբ. || իւււ
 Աերբինապետ, ի, աւ, այ, օբ. || իւււ
 Օգրապետ, ի, աւ, այ, օբ. || իւււ
 Հրեշտակապետ, ի, աւ, այ, օբ. || իւււ
 Նարտարապետ, ի, աւ, այ, օբ. || իւււ
 * Խոհակեր, ի, աւ, այ, օբ. || իւււ
 Վիշակեր, ի, աւ, այ, օբ. || իւււ
 Շատակեր, ի, աւ, այ, օբ. || իւււ
 Բնդակեր, ի, աւ, այ, օբ. || իւււ
 Սոակեր, ի, աւ, այ, օբ. || իւււ
 Սարգակեր, ի, աւ, այ, օբ. || իւււ
 * Բացարձակ, ի, աւ, այ, օբ. || իւււ
 Հերարձակ, ի, աւ, այ, օբ. || իւււ
 Սանձարձակ, ի, աւ, այ, օբ. || իւււ
 ( )ժանդակ, ի, աւ, այ, օբ. || իւււ
 * Սամարար, ի, աւ, այ, օբ. || իւււ
 Բաբերար, ի, աւ, այ, օբ. || իւււ
 Չարարար, ի, աւ, այ, օբ. || իւււ
 Խոհարար, ի, աւ, այ, օբ. || իւււ
 Սահարար, ի, աւ, այ, օբ. || իւււ

Պարծարար, ի, աւ, այ, օբ. || իւււ
 Սեծարար, ի, աւ, այ, օբ. || իւււ
 Վտխարար, ի, աւ, այ, օբ. || իւււ
 Տարար, ի, աւ, այ, օբ. || իւււ
 Վաւարար, ի, աւ, այ, օբ. || իւււ
 * Խորշակահար, ի, աւ, այ, օբ. || իւււ
 Վիւահար, ի, աւ, այ, օբ. || իւււ
 Փողահար, ի, աւ, այ, օբ. || իւււ
 ( )ձահար, ի, աւ, այ, օբ. || իւււ
 Բասահար, ի, աւ, այ, օբ. || իւււ
 Փայտահար, ի, աւ, այ, օբ. || իւււ
 Պատահար, ի, աւ, այ, օբ. || իւււ
 * Նարտար, ի, աւ, այ, օբ. || իւււ
 Վնար, ի, աւ, այ, օբ. || իւււ
 ( )գտակար, ի, աւ, այ, օբ. || իւււ
 Աստապար, ի, աւ, այ, օբ. || իւււ
 Յիմար, ի, աւ, այ, օբ. || իւււ
 Տիմար, ի, աւ, այ, օբ. || իւււ
 Վեհար, ի, աւ, այ, օբ. || իւււ
 Վաղարար, ի, աւ, այ, օբ. || իւււ

Վա

Ա, Երազազափար, ի, աւ, այ, օք. || իւ՛ւ:
 * Խնամակալ, ի, աւ, այ, օք. || իւ՛ւ:
 Տեղեղերակալ, ի, աւ, այ, օք. || իւ՛ւ:
 Խնակալ, ի, աւ, այ, օք. || իւ՛ւ:
 Խուսակալ, ի, աւ, այ, օք. || իւ՛ւ:
 Ա, Երակալ, ի, աւ, այ, օք. || իւ՛ւ:
 Կողմնակալ, ի, աւ, այ, օք. || իւ՛ւ:
 Գործակալ, ի, աւ, այ, օք. || իւ՛ւ:
 Ըթուակալ, ի, աւ, այ, օք. || իւ՛ւ:
 Բաճակալ, ի, աւ, այ, օք. || իւ՛ւ:
 Փակակալ, ի, աւ, այ, օք. || իւ՛ւ:
 Պասակալ, ի, աւ, այ, օք. || իւ՛ւ:
 Խնկակալ, ի, աւ, այ, օք. || իւ՛ւ:
 Օտակալ, ի, աւ, այ, օք. || իւ՛ւ:
 Նորագակալ, ի, աւ, այ, օք. || իւ՛ւ:
 Քաջընկալ, ի, աւ, այ, օք. || իւ՛ւ:
 Գրակալ, ի, աւ, այ, օք. || իւ՛ւ:
 * Լնձաւ, ի, աւ, այ, օք. || իւ՛ւ:
 Վարանձաւ, ի, աւ, այ, օք. || իւ՛ւ:
 * Պղերգ, ի, աւ, այ, օք. || իւ՛ւ:
 Լնպղերգ, ի, աւ, այ, օք. || իւ՛ւ:
 * Սաթուղիկոս, ի, աւ, այ, օք. || իւ՛ւ:
 Կղերիկոս, ի, աւ, այ, օք. || իւ՛ւ:
 Սիւնհոդոս, ի, աւ, այ, օք. || իւ՛ւ:
 Պոճեմիկոս, ի, աւ, այ, օք. || իւ՛ւ:
 Կոկորդիկոս, ի, աւ, այ, օք. || իւ՛ւ:
 Չնորս, ի, աւ, այ, օք. || իւ՛ւ:

Նաւորս, ի, աւ, այ, օք. || իւ՛ւ:
 Սորոս, ի, աւ, այ, օք. || իւ՛ւ:
 Կարբոս, ի, աւ, այ, օք. || իւ՛ւ:
 Կնկղեոս, ի, աւ, այ, օք. || իւ՛ւ:
 * Սանկարբձ, ի, աւ, այ, օք. || իւ՛ւ:
 * Բախձան, ի, աւ, այ, օք. || իւ՛ւ:
 * Լնլատ, ի, աւ, այ, օք. || իւ՛ւ:
 Կարալատ, ի, աւ, այ, օք. || իւ՛ւ:
 Պայալատ, ի, աւ, այ, օք. || իւ՛ւ:
 * Լնբագ, ի, աւ, այ, օք. || իւ՛ւ:
 * Կողմանոց, ի, աւ, այ, օք. || իւ՛ւ:
 * Կոկորդ, ի, աւ, այ, օք. || իւ՛ւ:
 * Լնարաւէն, լինի, աւ, այ, օք. || իւ՛ւ:
 Լնսարաւէն, լինի, աւ, այ, օք. || իւ՛ւ:
 Կասարաւէն, լինի, աւ, այ, օք. || իւ՛ւ:
 Փարաւէն, լինի, աւ, այ, օք. || իւ՛ւ:
 * Պարտեզ, տիզի, աւ, այ, օք. || իւ՛ւ:
 Վարտեզ, տիզի, աւ, այ, օք. || իւ՛ւ:
 * Սարագոյր, գուրի, աւ, այ, օք. || իւ՛ւ:
 * Սէր, զերի, աւ, այ, օք. || իւ՛ւ:
 * Կարոյի, բուկի, աւ, այ, օք. || իւ՛ւ:
 Պարոյի, բուկի, աւ, այ, օք. || իւ՛ւ:
 Պատրոյի, բուգի, աւ, այ, օք. || իւ՛ւ:
 * Ըթուակից, կցի, աւ, այ, օք. || իւ՛ւ:
 Կակից, կցի, աւ, այ, օք. || իւ՛ւ:

Իսկակեց , կցի , աւ , այ ,
 օք : || ի՛ն :

Գոյակեց , կցի , աւ , այ ,
 օք : || ի՛ն :

Համարոյակեց , կցի , աւ , այ ,
 օք : || ի՛ն :

Հանդուճակեց , կցի , աւ , այ ,
 օք : || ի՛ն :

Յաճետակեց , կցի , աւ , այ ,
 օք : || ի՛ն :

Վճանակեց , կցի , աւ , այ ,
 օք : || ի՛ն :

Հասարակակեց , կցի , աւ , այ ,
 օք : || ի՛ն :

Սանակեց , կցի , աւ , այ ,
 օք : || ի՛ն :

Ղգակեց , կցի , աւ , այ ,
 օք : || ի՛ն :

Վաճակեց , կցի , աւ , այ ,
 օք : || ի՛ն :

Կամակեց , կցի , աւ , այ ,
 օք : || ի՛ն :

Լճակեց , կցի , աւ , այ ,
 օք : || ի՛ն :

Յարակեց , կցի , աւ , այ ,
 օք : || ի՛ն :

Կողակեց , կցի , աւ , այ ,
 օք : || ի՛ն :

Գերեկեց , կցի , աւ , այ ,
 օք : || ի՛ն :

* Բճեակ , եկի , աւ , այ ,
 օք : || ի՛ն :

Գաճեակ , եկի , աւ , այ ,
 օք : || ի՛ն :

Գղեակ , եկի , աւ , այ ,
 օք : || ի՛ն :

* Երաժիշտ , ժափի , աւ , այ ,
 օք : || ի՛ն :

Վաժիշտ , ժափի , աւ , այ ,
 օք : || ի՛ն :

Վախարիշտ , ըտփի , աւ , այ ,
 օք : || ի՛ն :

Ուշա , սշափի , աւ , այ ,
 օք : || ի՛ն :

Սիշա , վշափի , աւ , այ ,
 օք : || ի՛ն :

* Տովիճ , վոճի , աւ , այ ,
 օք : || ի՛ն :

* ( ) ժիա , ժափի , աւ , այ ,
 օք : || ի՛ն :

Նճրե , ի , աւ , այ , օք :
 ի նի ես , ոյ , ով :

Կանջ , ի , աւ , այ , օք :
 ի նի ես , ոյ , ով :

Գիշեր , ի , աւ , այ , օք : || ոյ , ով :
 Կրտսեր , ի , աւ , այ , օք : || ոյ , ով :
 Կաշառ , ի , աւ , այ , օք : || ոյ , ով :
 Կանդուխտ , դխտի , աւ , այ ,
 օք : || ոյ , ով :
 Նիճ , նոճի , աւ , այ , օք :
 ոյ , ոյ :

Էմ , վիմի , աւ , այ ,
 օք : || ով :

Երեւեր , ի , աւ , այ , օք :
 երբ , երբ :

Երրորդ , պարունակե
 զանուննս ոմանս , որք
 ոչ միտմ չէ՛ն , այլ ՚ի ձեռն
 միոյ վանկի վերջաճեցեցեց
 ինին յոյճականք . որպիսեք
 են սոքին :

Վճագ , ի , աւ . աւ , այ , օք :
 Փափաք , ի , աւ . աւ , մնաց ,
 մնոր :

Ինգերորդ , պարունակե
 զանուննս ոմանս , որք ՚ի
 ամին տեսակով ոչ ոմինս ըզ
 բնաւս հոլովս այլ , են պա
 կասաճորդ , և զպակասութիս
 իւր :

Իւրեանց լցուցանեն յայլոց
Տորպմանց . որպիսիք են սո-
բին :

Շաղիղ, զիւի, է՛ն . այ, օբ :

Շաւիղ, շիւի, է՛ն . այ, օբ :

* Ստիւ, տտի, է՛ն . այ, օբ :

Շովուտ, վտի, է՛ն . այ, օբ :

* Ղիւր, դրի, է՛ն . այ, օբ :

Յուսադիւր, դրի, է՛ն . այ, օբ :

Ստադիւր, դրի, է՛ն . այ, օբ :

Յուշադիւր, դրի, է՛ն . այ, օբ :

Շանդիւսադիւր, դրի, է՛ն .
այ, օբ :

Ղեղեցիադիւր, դրի, է՛ն .
այ, օբ :

Սիւտադիւր, դրի, է՛ն . այ, օբ :

Պարզադիւր, դրի, է՛ն . այ, օբ :

Պսակադիւր, դրի, է՛ն . այ, օբ :

Սահմանադիւր, դրի, է՛ն . այ, օբ :

Սանոնադիւր, դրի, է՛ն . այ, օբ :

Սաղադիւր, դրի, է՛ն . այ, օբ :

Շիւադիւր, դրի, է՛ն . այ, օբ :

Շրինադիւր, դրի, է՛ն . այ, օբ :

Սենկիւր, դրի, է՛ն . այ, օբ :

* Ղաթածահայեայ, հայեցի,
է՛ն . այ, օբ :

Քաղցրահայեայ, հայեցի, է՛ն .
այ, օբ :

Ըրատահայեայ, հայեցի, է՛ն .
այ, օբ :

Րնկերատեայ, տեցի, է՛ն . այ, օբ :

Ըճատեայ, տեցի, է՛ն . այ, օբ :

Սիւազդեայ, դեցի, է՛ն . այ, օբ :

Ըճազդեայ, դեցի, է՛ն . այ, օբ :

Ըսազդեայ, դեցի, է՛ն . այ, օբ :

* Ըրադիւ, դիւ, է՛ն . այ, օբ :

* Ըիւ, ըիւ, է՛ն . այ, օբ :

* Օճածկադէտ, դիտի, է՛ն .
այ, օբ :

Իյորադէտ, դիտի, է՛ն . այ, օբ :

Ըրատադէտ, դիտի, է՛ն . այ, օբ :

Ընդէտ, դիտի, է՛ն . այ, օբ :

Տդէտ, դիտի, է՛ն . այ, օբ :

Շնարադէտ, դիտի, է՛ն . այ, օբ :

Շանդէտ, դիտի, է՛ն . այ, օբ :

Շրինահայեայ, դիտի, է՛ն .
այ, օբ :

* Շրին, ըրին, է՛ն . այ, օբ :

Շնորին, ըրին, է՛ն . այ, օբ :

* Շիւրընկալ, ի, է՛ն . այ, օբ :

* Օսադ, ի, է՛ն . այ, օբ :

* Սիւլ, ի, է՛ն . այ, օբ :

Շուսդը, ի, է՛ն . այ, օբ :

* Շիւանդ, ի, է՛ն . այ, օբ :

* Իյոնարհ, ի, է՛ն . այ, օբ :

* Շնորհ, ի, է՛ն . այ, օբ :

* Սիւղ, ի, է՛ն . այ, օբ :

Շնակ, ի, է՛ն . այ, օբ :

* Օսլօղ, ի, է՛ն . այ, օբ :

Ղաւնդ, գնդի, աւ .
ից, օբ :

Շրիկիւր . կրի . աւ . երկիւրք .
երկրեայ, երկրօբ :

Շրեւ, ոյ, ու . այ, օբ :

Շանիր, նրոյ, նրեւ, կի՛նրաւ .
նրայ, կամ նրեց, նրօբ :

Ըեցերորդ, պարունակե-
լովմանս անտանս բազ-
մանչանս, սրբ վասն ունեւըն
զպէտպէս նշանակուածիս՝ ըստ
միոյ նշանակուած ընդ այսու
հորպմամբ պարունակին, և
ըստ այլում նշանակուածի ը
այլով, որպիսիք են սօբինս :

Ըրապիւր, ֆրի, աւ . այ, օբ :

Ըսպէս հորպիցեալ նշա-
նակե զանձն կրտսիօղ :

Կրտսէր, Գրոյ, Գրոյ. Գրոյ,
Գրոյ: Եւ յայնս հոլովեցեալ
նշանակէ զգիրն կտակի: Բայ
այսմ է և սա. աշխարհագիր,
աշխարհագրի. և այլն:

Արտործ, է, աւ. աջ, օք: Եւ յայնս
հոլովեցեալ նշանակէ
զանձն որ ոչ ունի զգործ:

Արտործ, ոյ, ու. ոյ, ու: Եւ յայնս
հոլովեցեալ նշանակէ
զերկիր, կամ զայլ ինչ նման
որ ոչ է գործեցեալ:

Բայնակործ, Գրոյ, աւ. աջ, օք:
Եւ յայնս հոլովեցեալ նշանակէ
զանձն, որ խնդրէ զթա-
ղումս:

Բայնակործ, Գրոյ, ու. ոյ, ու: Եւ յայնս
հոլովեցեալ նշանակէ
զառնա, զորոյ լինին բա-
զում խնդիրք:

Բանակործ, ուռի, աւ. աջ, օք:
Եւ յայնս հոլովեցեալ նշանակէ
զկուսուողն բանի:

Բանակործ, ուռոյ, ու. ոյ, ու: Եւ յայնս
հոլովեցեալ նշանակէ
զբանակուսուողն, Բայ
այսմ է և քանակործ:

Արտարալծիւ, Ծոյ, աւ. աջ, օք:
Եւ յայնս հոլովեցեալ նշանակէ
զարդարապէս վճռուողն:

Արտարալծիւ, Ծոյ, ու. ոյ, ու: Եւ յայնս
հոլովեցեալ նշանակէ
զիրն արդարապէս վճռե-
ցեալ:

Եւ թնկորդ, պարունակէ
զազումն անունս բար-
դեցեալս, որք միայն վն բար-
դուլեց իւրեանց առ հոլովումս
այս պատկանին, և ի պարզ
դոլն առ այլ. որպիսի է այս

բարդեցեալ, Կամարար, է, աւ.
այ, օք: Ար ի պարզ դոլն հո-
լովի՝ որար, որարոյ, և այլն:
Եւ ի պայտիսեք բարդեցեալք
են բազումք, որոց ոմանք ամ-
բողջապէս հոլովին ընդ այսու
տեսակաւ. և ոմանք ի յեղա-
կան գործխականոջ հետուն:

Արք ամբողջապէս հոլովին՝
են սրբին:

* Փրկարար, է, աւ. աջ, օք:

* Բայնամարդ, է, աւ. աջ, օք:

Սանկամարդ, է, աւ. աջ, օք:

* Սուսերամերկ, է, աւ,
այ, օք:

* Սպառազէն, զինի, աւ,
այ, օք:

Սեկնակազէն, զինի, աւ.
այ, օք:

* Մծասէր, սիրի, աւ. աջ, օք:

Մարդասէր, սիրի, աւ. աջ, օք:

Պատուասէր, սիրի, աւ. աջ, օք:

Տծասէր, սիրի, աւ. աջ, օք:

Մարմնասէր, սիրի, աւ. աջ, օք:

Տիրասէր, սիրի, աւ. աջ, օք:

Լքիրասէր, սիրի, աւ. աջ, օք:

Հակառակասէր, սիրի, աւ.
այ, օք:

* Պատմագիր, գրի, աւ.
այ, օք:

Սայրագիր, գրի, աւ. աջ, օք:

Հայրագիր, գրի, աւ. աջ, օք:

Ուղեգիր, գրի, աւ. աջ, օք:

Տարագիր, գրի, աւ. աջ, օք:

Չեռագիր, գրի, աւ. աջ, օք:

* Համապատիւ, տուի, աւ.
այ, օք:

Կախապատիւ, տուի, աւ.
այ, օք:

Բաշ

Բաղմատարտիւ՛ , տո՛ւի , աւ .
այ , օբ :

Յողնատարտիւ՛ , տո՛ւի , աւ .
այ , օբ :

Սեճատարտիւ՛ , տո՛ւի , աւ .
այ , օբ :

Պերճատարտիւ՛ , տո՛ւի , աւ .
այ , օբ :

* Կտրանձտարտիւ՛ր , գրի ,
աւ . այ , օբ :

Չարտնդիւր , գրի , աւ .
այ , օբ :

Քնտնդիւր , գրի , աւ .
այ , օբ :

Սրէժտնդիւր , գրի , աւ .
այ , օբ :

* Բաղմտարտիւ՛ , կռո՛ւի , աւ .
այ , օբ :

Յարտկուիւ՛ , կռո՛ւի , աւ .
այ , օբ :

Իսկ որք՛ի յեղական գործխա-
կանոջ հետեան , են աքին :

* Օաղբագործ , ի , է՛ . այ , օբ :

Սանտագործ , ի , է՛ . այ , օբ :

Չարագործ , ի , է՛ . այ , օբ :

Իրագործ , ի , է՛ . այ , օբ :

Կաւագործ , ի , է՛ . այ , օբ :

Սաագործ , ի , է՛ . այ , օբ :

Չեռագործ , ի , է՛ . այ , օբ :

Կերպասագործ , ի , է՛ . այ , օբ :

Սակգործ , ի , է՛ . այ , օբ :

Սնգրագործ , ի , է՛ . այ , օբ :

Սպակագործ , ի , է՛ . այ , օբ :

Կարեգործ , ի , է՛ . այ , օբ :

Կեւագործ , ի , է՛ . այ , օբ :

Տրաչագործ , ի , է՛ . այ , օբ :

Կանապգործ , ի , է՛ . այ , օբ :

* Ըրագագիր , գրի , է՛ . այ , օբ :

Գրագիր , գրի , է՛ . այ , օբ :

Գլխագիր , գրի , է՛ . այ , օբ :

* Սակագիր , գրի , գրաւ . գրաց ,
գրօբ :

Բստ սյամ՛ են և աքին . Սեր-
նագիր , գրի , գրաւ . գրաց ,
գրօբ :

Ելանագիր , գրի , գրաւ . գրաց ,
գրօբ :

Սլեթերորդ , սլարունակէ
ղայնս անուանս ամանոցա-
կանս , որք զերջաւորին՝ ՚ի սո-
սինս . Սէ՛ , էա՛ , ա՛ , գրա՛ , սա՛ ,
ար , գար , որդ , անոս , ոց , էղէն ,
ան , սրան , սրան , յոս , էլ , է՛ ,
սէան , սճոյ :

Սէ՛ , սրդոն , Յեղեղուկ ,
յեղեղի , աւ . այ , օբ :

Տեղուկ , ի , աւ . այ , օբ :

Գրդուկ , գլան , գլաւ . գլանոյ ,
կամ գուկը , գլանոյ , կի՛ գկաց ,
գկօբ :

Յեցուկ , զլան , զկաւ . զկունք ,
կի՛ զուկը , զկանոյ , կի՛ զկաց ,
զկօբ :

Կեցուկ , զկան , զկաւ . զլանոյ ,
կամ զուկը . զկանոյ , կի՛ զկաց ,
զկօբ :

Գեղջուկ , ջկան , ջկաւ . ջկուկը ,
կամ ջուկը , ջկանոյ , կամ ջկաց ,
ջկօբ :

Լճ աստ գիտելի է , զի դոն
ամանք անուանք , որք եղերին
՚ի ու՛ , բայց չեն ամանոցա-
կանք . որպիսիք են աքին .
յարանէ , շարալու՛ . և այլք :

Լա՛ , սրդոն , Յիսնէրեակ ,
րեկի , աւ . այ , օբ : ի՛ :

Սրդեակ , գեկի , աւ . այ ,
օբ : ի՛ :

Սաւահրեակ , սեկի , աւ .
այ , օբ : ի՛ :

Բնդեակ, դեկի, աւ. այ, օբ: || իւ:

Պատանեակ, նեկի, աւ. այ, օբ: || իւ:

Լու գոն ոմանք անունանք, որք եղերին ՚ի եւի, բայց չեն աւ ճանցականք, որգոն,

Վահեակ, հեկի, աւ. այ, օբ: || իւ:

Կրեակ, բեկի, աւ, այ, օբ: || իւ:

Ըն, որգոն, Վնտակ, ի, աւ. այ, օբ:

Վնանակ, ի, աւ. այ, օբ:

Բնդունակ, ի, աւ. այ, օբ:

Սիրունակ, ի, աւ. այ, օբ:

Կրկնակ, ի, աւ. այ, օբ:

Վունակ, ի, աւ. այ, օբ:

Չարտղակ, ի, աւ. այ, օբ:

Յաջողակ, ի, աւ. այ, օբ:

Խոտորնակ, ի, աւ. այ, օբ:

Իանակ, ի, աւ. այ, օբ:

Շուղակ, ի, աւ. այ, օբ:

Փոտորակ, ի, աւ. այ, օբ:

Վրայականակ, ի, աւ. այ, օբ:

Սրահակ, ի, աւ. այ, օբ:

Փոխանակ, ի, աւ. այ, օբ:

Նանդունակ, ի, աւ. այ, օբ:

Խաւնակ, ի, աւ. այ, օբ:

Վրջակ, ի, աւ. այ, օբ:

Պա, որգոն, Վանապան, ի, աւ. այ, օբ:

Պարտիզպան, ի, աւ. այ, օբ:

Պահապան, ի, աւ. այ, օբ:

Պահակապան, ի, աւ. այ, օբ:

Պարտապան, ի, աւ. այ, օբ:

Ռեղտապան, կամ ըղտապան, ի, աւ. այ, օբ:

Քրպան, ի, աւ. այ, օբ:

Սենեկապան, ի, աւ. այ, օբ:

Սոնապան, ի, աւ. այ, օբ:

Փնդապան, ի, աւ. այ, օբ:

Սու. սրգոն, Տեուս, տեսի, աւ. այ, օբ:

Սայերուս, լեի, աւ. այ, օբ:

(Ստարատեուս, տեսի, աւ. այ, օբ:

Լու, որգոն, Վղեղնաւոր, ի, աւ. այ, օբ:

Վղանդաւոր, ի, աւ. այ, օբ:

Վղնաւոր, ի, աւ. այ, օբ:

Վաղաւոր, ի, աւ. այ, օբ:

Վղեղոր, ի, աւ. այ, օբ:

Պալաւոր, ի, աւ. այ, օբ:

Վերաւոր, ի, աւ. այ, օբ:

Վարեոր, ի, աւ. այ, օբ:

Նարիաւոր, ի, աւ. այ, օբ:

Վերջաւոր, ի, աւ. այ, օբ:

Վերդաւոր, ի, աւ. այ, օբ:

Վլեթոր, ի, աւ. այ, օբ:

Վղթորիաւոր, ի, աւ. այ, օբ:

Վճաւոր, ի, աւ. այ, օբ:

Սնկաւոր, ի, աւ. այ, օբ:

Պատդամաւոր, ի, աւ. այ, օբ:

Վաւ, որգոն, Յաւապար, ի, աւ. այ, օբ: || իւ:

Կեղապար, ի, աւ. այ, օբ: || իւ:

Լուսապար, ի, աւ. այ, օբ: || իւ:

Կղզապար, ի, աւ. այ, օբ: || իւ:

Ռու, որգոն, Վաղանորդ, ի, աւ. այ, օբ: || իւ:

Յանցորդ, ի, աւ. այ, օբ: || իւ:

Սնջորդ, ի, աւ. այ, օբ: || իւ:

Սնացորդ, ի, աւ. այ, օբ: || իւ:

Այցորդ, ի, աւ. այ, օբ: || իւ:
 Հասարակորդ, ի, աւ. այ, օբ: || իւ:
 * Ի ծորդ, ի, աւ. այ, օբ:
 Հանաւակորդ, ի, աւ. այ, օբ:
 Լաջարդ, ի, աւ. այ, օբ:
 Լանորդ, ի, աւ. այ, օբ:
 Յաջորդ, ի, աւ. այ, օբ:
 Դանապարհորդ, ի, աւ. այ, օբ:
 Լնո, որդոն, Լըխանոս, ի, աւ. այ, օբ:
 Հեթանոս, ի, աւ. այ, օբ:
 Հերովդիանոս, ի, աւ. այ, օբ:
 Լո, որդոն, Կիտանոց, ի, աւ. այ, օբ:
 Ծաղկոց, ի, աւ. այ, օբ:
 Չեւնոց, ի, աւ. այ, օբ:
 Կարբնոց, ի, աւ. այ, օբ:
 Կարոց, ի, աւ. այ, օբ:
 Կարակոց, ի, աւ. այ, օբ:
 Կո՛ւխրանոց, ի, աւ. այ, օբ:
 Կարնդանոց, ի, աւ. այ, օբ:
 Կայթոց, ի, աւ. այ, օբ:
 Տանոց, ի, աւ. այ, օբ:
 Կորոց, ի, աւ. այ, օբ:
 Կթոց, ի, աւ. այ, օբ:
 Դթոց, ի, աւ. այ, օբ:
 Կրկնոց, ի, աւ. այ, օբ:
 Կրորոց, ի, աւ. այ, օբ:
 Լըն, որդոն, Լուսեղէն, զինի, աւ. այ, օբ: || իւ:
 Լ՛ճեղէն, զինի, աւ. այ, օբ: || իւ:
 Հրեղէն, զինի, աւ. այ, օբ: || իւ:
 Հողեղէն, զինի, աւ. այ, օբ: || իւ:
 Լը, որդոն, Լըսորան, ի, աւ. այ, օբ:

Լըւան, ի, աւ. այ, օբ:
 Կրո՛ւն, ի, աւ. այ, օբ:
 Կատական, ի, աւ. այ, օբ:
 Կապան, ի, աւ. այ, օբ:
 Ծորան, ի, աւ. այ, օբ:
 Կու՛ժան, ի, աւ. այ, օբ:
 Հանդերձան, ի, աւ. այ, օբ:
 Կոխան, ի, աւ. այ, օբ:
 Կլթան, ի, աւ. այ, օբ:
 Կարան, ի, աւ. այ, օբ:
 Կայան, ի, աւ. այ, օբ:
 Կթեւան, ի, աւ. այ, օբ:
 Հրա՛ւիրան, ի, աւ. այ, օբ:
 Կատո՛ւիրան, ի, աւ. այ, օբ:
 Կըջան, ի, աւ. այ, օբ:
 Փանկան, ի, աւ. այ, օբ:
 Լըն, որդոն, Կա՛ւարան, ի, աւ. այ, օբ:
 Կթարան, ի, աւ. այ, օբ:
 Կածկարան, ի, աւ. այ, օբ:
 Կարմնարան, ի, աւ. այ, օբ:
 Կուսարան, ի, աւ. այ, օբ:
 Կատնարան, ի, աւ. այ, օբ:
 Կոխարան, ի, աւ. այ, օբ:
 Կրթարան, ի, աւ. այ, օբ:
 Դեմարան, ի, աւ. այ, օբ:
 Կե՛նարան, ի, աւ. այ, օբ:
 Կահարան, ի, աւ. այ, օբ:
 Կո՛ւղարան, ի, աւ. այ, օբ:
 Կատսորարան, ի, աւ. այ, օբ:
 Կրարան, ի, աւ. այ, օբ:
 Կուարան, ի, աւ. այ, օբ:
 Տեսարան, ի, աւ. այ, օբ:
 Կործարան, ի, աւ. այ, օբ:
 Օգայարան, ի, աւ. այ, օբ:
 Կարժարան, ի, աւ. այ, օբ:
 Կան, որդոն, Կեսատան, ի, աւ. այ, օբ:
 Կրծատան, ի, աւ. այ, օբ:
 Հայատան, ի, աւ.

Բարեկաման, ի, աւ:

Յունաստան, ի, աւ:

* Եւ աստ գիտելի է, զի
Հայաստան, և որք զկնի, հա-
զին պիտոյանան լինիլ յոգ-
նականք:

Յու, որդոն, Սահանայու,
յո՛ւն, աւ. այ, օք:

Սահայու, յո՛ւն, աւ. այ, օք:

Քահանայացու, յո՛ւն, աւ.
այ, օք:

Տերացու, յո՛ւն, աւ. այ, օք:

Արձաճորացու, յո՛ւն, աւ.
այ, օք:

Եւ, որդոն, (Նուցիւ, ցլի,
աւ. այ, օք:

Պատմիւ, մի՛ն, աւ. այ, օք:

Լուսաճորիւ, բի՛ն, աւ. այ, օք:

Համեմիւ, մի՛ն, աւ. այ, օք:

Հաստատիւ, տլի՛ն, աւ. այ, օք:

Կալգուրիւ, բլի՛ն, աւ. այ, օք:

Կախարիւ, բլի՛ն, աւ. այ, օք:

Կառափիւ, փլի՛ն, աւ. այ, օք:

Գլխատիւ, տլի՛ն, աւ. այ, օք:

Կարիւ, տրլի՛ն, աւ. այ, օք:

Կատարիւ, բլի՛ն, աւ. այ, օք:

Խուցիւ, ցլի՛ն, աւ. այ, օք:

Եւ, որդոն, Լուիկ, Լուկի,
աւ. այ, օք:

Սահաճիկ, աճիկ, աւ. այ, օք:

Փորրիկ, բրիկ, աւ. այ, օք:

Լինի ևս փորրկան, ամբ, փոր-
րկուք, սնց, ամբք:

Գլուղիկ, դկի. աւ. այ, օք:

Լինի ևս գլուղկան, ամբ,
գլուղկուք, սնց, ամբք:

Խլիկ, ցկի, աւ. այ, օք:

Լինի ևս խլիկան, ամբ. խցկուք,
սնց, ամբք:

* Եւ աստ գիտելի է, զի գոն

և այլք բազումք սնուանք,
որք Եւրոպա վերջաւորին ի
կի, բայց լին նուազականք,
որդոն, աստուածաբիկ, և այլք
նմանք:

Էլիան, որդոն, Լճայրական,
ի, աւ. այ, օք:

Էլգական, ի, աւ. այ, օք:

Էլիտական, ի, աւ. այ, օք:

Էլասական, ի, աւ. այ, օք:

Էլգական, ի, աւ. այ, օք:

Օզրական, ի, աւ. այ, օք:

Էլգահանական, ի, աւ.
այ, օք:

Ըստառական, ի, աւ. այ, օք:

Էլոհական, ի, աւ. այ, օք:

Էլորդական, ի, աւ. այ, օք:

Համաքնական, ի, աւ. այ, օք:

Հակասական, ի, աւ. այ, օք:

Հայրական, ի, աւ. այ, օք:

Սխանական, ի, աւ. այ, օք:

Սոսցական, ի, աւ. այ, օք:

Սանճեռական, ի, աւ. այ, օք:

Սորրական, ի, աւ. այ, օք:

Սոլեական, ի, աւ. այ, օք:

Սուրացական, ի, աւ. այ, օք:

Յարակայական, ի, աւ. այ, օք:

Յարաձգական, ի, աւ. այ, օք:

Շինական, ի, աւ. այ, օք:

Շնչական, ի, աւ. այ, օք:

Չափաբանական, ի, աւ.
այ, օք:

Շունաական, ի, աւ. այ, օք:

Պարտական, ի, աւ. այ, օք:

Պետական, ի, աւ. այ, օք:

Սնեղական, ի, աւ. այ, օք:

Սոսական, ի, աւ. այ, օք:

Սուզական, ի, աւ. այ, օք:

Սայրեռական, ի, աւ. այ, օք:

Սայրեռական, ի, աւ. այ, օք:

- Սանական . ի . աւ . այ . օբ :
- Սարատական . ի . աւ . այ . օբ :
- Սարձկան , ի . աւ . այ . օբ :
- Սերնական . ի . աւ . այ . օբ :
- Սիպական , ի . աւ . այ . օբ :
- Սեւեմական . ի . աւ . այ . օբ :
- Սիսական . ի . աւ . այ . օբ :
- Տարեկան . ի . աւ . այ . օբ :
- Տեսական . ի . աւ . այ . օբ :
- Տիեզերական . ի . աւ . այ . օբ :
- Տոհմական . ի . աւ . այ . օբ :
- Քենական . ի . աւ . այ . օբ :
- Քամկական . ի . աւ . այ . օբ :
- Յամնական . ի . աւ . այ . օբ :
- Պրկական . ի . աւ . այ . օբ :
- Պաղարչական . ի . աւ . այ . օբ :
- Քաւչական . ի . աւ . այ . օբ :
- Քահանայակէսն . ի . աւ . այ . օբ :
- Քաղաքական . ի . աւ . այ . օբ :
- Քաւչական . ի . աւ . այ . օբ :
- Քահանայակէսն . ի . աւ . այ . օբ :
- Քաղաքական . ի . աւ . այ . օբ :
- Քերական . ի . աւ . այ . օբ :
- Քերթողական . ի . աւ . այ . օբ :
- (Պարական . ի . աւ . այ . օբ :
- (Պնական . ի . աւ . այ . օբ :
- (Պրկական . ի . աւ . այ . օբ :

Ընդ այսու տեսական հոլոսկին ընտանիք ընդունելու թիւք

եզերեցեալք ՚ի օղ, այսու կելս պիւն . Սիրոզ . ողի , զիւ . այ , օբ . և այլն :

Յաղագս Կանոնաճորմանց անունաց որչ արարածին էնին Երկրորդէ հոլովման :

Գլուան Զարեհաստեբորդ :

Ստիկն տեսակն երկրորդի հոլովման , որ է ԼՂնուն անուանոյ . Կան պատուենակէ լինելամբ զանունսս ոմնսս անեզականս . որպիսիք են ստիկն .

- Ղատաստանադիրք , դրոյ , դրովք :
- Ղատմադիրք , դրոյ , դրովք .
- Ղահք , ոյ , օբ :

Զարկորդ , պարունակէ զանունսս ոմնսս անյոդնականս , և զանունսս յատուկս , որք են անյոդնականք . սրգան ,

- Ղմենագուծ , գծոյ , գծով :
- Ղսիա , սիոյ , սիա :
- Ղրաբիա , բիոյ , բիա :
- Ղւրոպիա , պիոյ , պիա :
- Ղթովպիա , պիոյ , պիա :
- Ղֆրիկա , բիոյ , բիա :
- Ղիբիա , բիոյ , բիա :
- Ղիւթանիա , նիոյ , նիա :
- Ղեթանիա , նիոյ , նիա :
- Ղուզանդիա , դիոյ , դիա :
- Ղտղմատիա , տիոյ , տիա :
- Ղասանդնուարդիս , սիւրոյ , սիւրա :
- Ղեսարիա , բիոյ , բիա :

Իստարիա, ընդ, ընաւ:
Կարին, կարնոյ, կարնեաւ:
Պաղեաթինա, կի՛ Պաղեաթին,
անոյ, անուաւ:

Ըրրորդ, պարունակէ զա-
նուննս այսահարոյս,
որք բոց ՚ի հոլովելոյն իւրեան,
լնապէս ընդ այսու տեսակաւ,
հարորդին ևս ՚ի յուննս հո-
լովս այլոց հոլովմանց, որպի-
սիք են սրբին:

Զի. ոյ. ով. ոց. ովք. || անք.
անց. օք:

Չու. ոյ. ով. ոց, ովք. || անք.
անց. օք:

Կեղե. ոյ. ով. ոց. ովք. || անք.
անց. օք:

* **Շ**ուն. չնոյ. ով. ոց.
ովք. || օք:

Ղրամ. ոյ. ով. ոց. ովք. || օք:

Սաստակ. ոյ. ով. ոց. ովք. || օք:

Լնալ. ոյ. ով. ոց. ովք. || օք:

* **Հ**ուր. հոյ. ով. ոց. ովք.
|| հուրք. հուրքք:

* **Ս**ուր. ջոյ. ով. ոց. ովք.
|| սուրք. սուրքք:

* **Լ**զրիս. ոյ. ով. ոց. ովք.
|| ի. ի՛. ից.

* **Բ**եհեղ. ոյ. ով. ոց. ովք.
|| ի՛. օք:

Հեղ. ոյ. ով. ոց. ովք.
|| ի՛. օք:

* **Բ**ով. ոյ. ով. ոց. ովք.
|| ից. իւք:

Երկաթ. ոյ. ով. ոց. ովք.
|| ից. իւք:

Աղբով. ոյ. ով. ոց. ովք.
|| ից. իւք:

Իկեթև. ոյ. ով. ոց. ովք.
|| ից. իւք:

Ղինձ, դնոյ. ով. ոց. ովք.
|| ից. իւք:

* **Ե**րամ. ոյ. ով. ոց. ովք.
|| ից. օք:

* **Լ**ջրէ. ոյ. ով. ոց. ովք.
|| ի՛. ից. իւք:

Ասկուղ. կոյ. ով. ոց. ովք.
|| ի՛. ից. իւք:

* **Ս**ա՛. ոյ. ով. ոց. ովք. || ից.

Լիւթ. ոյ. ով. ոց. ովք. || ից.

* **Պ**իղծ. պիղծոյ. ով. ոց.
ովք. || ի՛:

* **Տ**ուփ. տփոյ. ով. ոց. ովք.
|| տփի. ից. օք:

* **Ք**ահոր. ոյ. ով. ոց. ովք.
|| ի. ի՛. ից. օք:

* **Խ**ուրձ, խրձոյ. ով. Խուրձք.
խրձոց. ովք:

Լինի ևս խրձուք, ձանց, կի՛
խրձունց. ձամբք:

* **Ա**նողուն. գնոյ. ով. ոց.
ովք. || ա՛:

* **Լ**ու. լու՛ոյ. ով, կամ ամբ.
լուք. ոց. ովք:

Լինի ևս լու՛անք. անց. ամբք:

Ըրրորդ, պարունակէ զա-
նուննս ոմանս, որք ո՛չ
միով չէն՝ այլ ՚ի ձեռն միոյ
վանկի վերջաւելեցելոյ լինին
յորձասկանք. և այսու նաև
հետեան ոմանք յայսմանէ տե-
սակէ ՚ի յորնականոջ. որպի-
սիք են սրբին:

Բեհին. ոյ. ով. բեհինուք.
ոյ. ովք. || նի՛. նից. նիւք:

Լու. նու՛ոյ. ով. նուննք.
նուննց. || ամբք:

* **Պ**առաւ. ոյ. ով. ունք. անց.
ովք:

Վարձեալ մարդ . ոյ . ուլ . մարդիք , կամ մարդք . ոյ . ուլ . բ :
 Վաստի Կտակելի է , զի անունս այս՝ Տարդ , մինչ Երբեմն ասի , և կամ գրի , Տարդիկ , ոչ է նուազական , այլ ձայնիւն եղաւ կանաւ յողնական , զի զսաղութն մարդիս նշանակի , և ամբողջաբար հորովի ոնք եղեգն , եղեգն . որդան , Վարդիկ . գիան . ամբ . իկբ . անց , ամբ :

Ինքերորդ , պարունակել զանունս ոմանս , որք ՚ի ամին տեսակով ոչ ունին զանաւ հորովս , այլ են սրահասունորք , և զպակասութիս իւրեանց լցուցանեն յայլոց հորովմանց . որպիսիք են սոքին .

- Վնդուծ , գծոյ , ուլ . էջ . ուլ . բ :
- Վազմագուծ , գծոյ , ուլ . էջ . ուլ . բ :
- Վարեգուծ . գծոյ . ուլ . էջ . ուլ . բ :
- Վարայազուն . ազնոյ . ուլ . էջ . ուլ . բ :
- Հայկազուն . ազնոյ . ուլ . էջ . ուլ . բ :
- Կաս . ոյ . ուլ . էջ . ուլ . բ :
- Խուտ . իսկոյ . ուլ . էջ . ուլ . բ :
- Սարուտ . սոյ . ուլ . էջ . ուլ . բ :
- * Վի . ոյ . ուլ . էջ . էտ , կամ ուլ . բ : Վյսինքն՝ ասի ձեռաց :
- Կառասի . ոյ . ուլ . էջ . էտ , կամ ուլ . բ :
- * Վիւր . ոյ . ուլ . ուր . օտ :
- * Տուր . տրոյ . ուլ . ոյ . օտ .
- * Համար . ոյ . ուլ . աջ . ուլ . բ :

- * Վեջ . միջոյ . ուլ . աջ . օտ , կամ ուլ . բ :
- Հեր . ոյ . ուլ . աջ . օտ , կիմ ուլ . բ :
- * Հանուր . նրոյ . նրէն , կամ նարբ . նարց . նարբտ . կիմ նրտ :
- Րնդ . հանուր . նրոյ . նրէն , կամ նարբ . նարց . նարբտ , կամ նրտ :
- * Սերկ . ոյ . էն . ոյ . էտ . կամ օտ :
- * Տարանդ . ոյ . ուլ . կամ էն . աջ , կամ էջ . ուլ . բ , կամ օտ :
- * Սառախուղ . խոյ . խով . խուղք . խոց . խոտ :
- * Վացաս . ոյ . ուլ . էջ . էտ :
- Շարգի . ոյ . ուլ . էջ . էտ :
- Տարասի . ոյ . ուլ . էջ . էտ :
- Կլասի . ոյ . ուլ . էջ . էտ :
- Հանգոյն . գունոյ . ուլ . էջ . էտ :
- * Վուրձ . քրձոյ , կամ քրձե . ուլ . էջ . ուլ . բ , կամ օտ :
- * Վնիւն . նունոյ , կամ նուն . նունով . կամ նունա . նունաց , կամ նունից . նունով . բ :
- * Կնցաղ . ոյ . ուլ . էջ . օտ :
- * Վղասին . ինոյ . ինով . ինեաց . ինեօտ : Կամ աղասնայտ . նայց . նօտ .
- * Փոյծ , փուծոյ , ուլ . ոյ , ուլ . բ : Սա թեպէտ է կանոնաւոր , բայց ունի զկրկին նշանակութի . Վյսինքն՝ նշանակել զհօդ և զջան , զոր ունի որ զուտեբէ . նաև նշանակել զարագն և զուտան : Վն որքան առ յետին նշանակութին ՚ի յեղական գործխականով մակբայանայ . և զարագութի նշանակել . որդան , քառնով :
- * Հեդ , Տիւոյ . Սեդ , սիւոյ : Սոյունց գործխական հորովս պս .

պակասի ՚ի յեզականոջ . և յողնականապէս հաղիւ ՚ի դործածիւ պիտոյանան . և եթէ պիտոյասցին , հրովին որպէս նշանն նշանի . որդոն , Նէղբ , հիւզաց . և այլն :

Ա երկրորդ , պարունակէ զայնս անուննս ածանցականս , որք վերջաւորին ՚ի ստսին . այնն , Բն , Բորդ , Բնած : ԼԶնն , որդոն , Սարգիային , կայնոյ , ով , ոց , ովք :

Օովային , վայնոյ , ով . ոց , ովք :

Սրային , րայնոյ , ով , ոց , ովք :

Նասնային , նայնոյ , ով .

ոց , ովք :

Երկրային , րայնոյ , ով .

ոց , ովք :

Երկնային , նայնոյ , ով .

ոց , ովք :

Նրեշտակային , կայնոյ , ով .

ոց , ովք :

Մծային , ծայնոյ . ով .

ոց , ովք :

Լն , որդոն , Վիւրին , դիւրնոյ ,

նով . նոց , նովք :

Ղժոնարին , ոնարնոյ , նով .

նոց , նովք :

Խորին , խորնոյ , նով . նոց ,

նովք :

Վերին , վերնոյ , նով . նոց ,

նովք :

Ստորին , ստրնոյ , նով . նոց ,

նովք :

Սիջին , միջնոյ , նով . նոց ,

նովք :

Ներքին , ներքնոյ , նով . նոց ,

նովք :

Արասրին , քնոյ , նով . նոց .

նովք :

Արդ , որդոն , Խորհուրդ , հրդոյ , ով . ոց , ովք :

Լինի ևս խորհրեան , Կամք . Կամքք :

Սողովուրդ , վրդոյ , ով . ոց , ովք :

Լինի ևս , ժողովրեան , Կամք , Կամքք :

Բայց բառս յորդորդ , նախ գրիւ միայն հրովին , որդոն , ՚ի յաղուրդ . զյաղուրդ . և այլն :

Սնած , որդոն , Սնկունած , ոյ , ով . ոց , ովք :

Ղարձունած , ոյ , ով . ոց , ովք :

Ղիպունած , ոյ , ով . ոց , ովք :

Օսնորունած , ոյ , ով . ոց , ովք :

Խայծունած , ոյ , ով . ոց , ովք :

Խոցունած , ոյ , ով . ոց , ովք :

Խաթունած , ոյ , ով . ոց , ովք :

Խաղունած , ոյ , ով . ոց , ովք :

Խիսունած , ոյ , ով . ոց , ովք :

Նարունած , ոյ , ով . ոց , ովք :

Յողունած , ոյ , ով . ոց , ովք :

Ստեղծունած , ոյ , ով . ոց , ովք :

Նայնունած , ոյ , ով . ոց , ովք :

Խնդրունած , ոյ , ով . ոց , ովք :

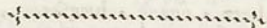
Լայց Խնորունածն լինի ևս ինչորունածոց , խնորունածոց :

Ը ընդ այսու տեսակաւ հալովին բնաւք ընդունելու

Թեք , որք եղելին ՚ի Եալ , որդոն :

Աիրեցեալ , ցեւոյ , ով . ոց . ովք :

Լունացեալ , ցեւոյ , ով . ոց , ովք , և սյլք բազումք :

Կրորդ տեսակն երկրորդի հորվման, որ է Սարսնի, ճարսնայ, Կախ պարունակէ զանունսս ոմանս անեղականս . որպիսիք են սորին .

- Կանկաթիկիք, կատեայ, եօք:
- Լիք, լեայ, եօք:
- Ղիք, զեայ, եօք:
- Օղիք, զեայ, եօք:
- Նեաթիք, տեայ, եօք:
- Նարծիք, ծեայ, եօք:
- Տանիք, նեայ, եօք:
- Դանիք, նեայ, եօք:
- Թնթիք, թրեայ, եօք:
- Բնիք, տեայ, եօք:
- Նամակաթիք, բեայ, եօք:
- Նարսնիք, եայ, եօք:
- Սառնամանիք, եայ, եօք:
- Սպառնալիք, լեայ, եօք:
- Սուալիք, լեայ, եօք:
- Սակ կարիք, բեայ, եօք .

Եւս Կարիք, բեայ, եօք . մինչ նշանակէ զպիտոյութի, կամ զկիրս, և կամ զՏարկ:

- Երկրորդ, պարունակէ զանունսս ոմանս բարդեցեայս, որք միայն վն բարդութեց իւրեանց առ հորվումս այս պատկանին, և ՚ի պարզ գոն՝ առ այլ՝ որպիսիք են սորին:
- Շորհալի, եաւ, եայ, եօք:
- Խնկալի, եաւ, եայ, եօք:
- Նէ առս գիտելի է, զի սեռականս սոյն բարեպէս ոչ կարելով ՚ի գործածիլ ՚ի նախ:

նեայ հազիւ գտանին հորվեցեայք . Աստի թէպէտ ՚ի ձեռն լի, բառիս, անթիւ բարդութիք կարեն լինիլ, բայց ըստ եղականի սեռականին ոչ են հորվելիք . որդոն, ոչ է բարեպ գնել թեանալի, թեանալայ . կամ թեանալայ, այլ ՚ի բայ թողեալ զեղականս սեռականն կարէ գնիլ թեանալեաց, թեանալեայ, թեանալեօք . և այլն:

Սանաւանդ՝ զի այսպիսիքս գորով ածականք՝ ոչ է հարկ զի միշտ հորվելցին ընդ գոյականին . քանզի նախագրին գոյականայ, և այնու մասն անհորովք . որդոն,

* Շորհալի առն դիպեցոյ, ՚ի ձեռն որոյ ՚ի թիւնայի լեզուէ, ամբարտին այնորիկ զեր ծայ:

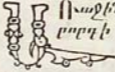
Երրորդ, պիւունակէ զայնս անունանս ածանցականս, որք վերջաւորին ՚ի սոսին .

- Ե. աւի . անի . ենի . աւի . օյի . եյի . որի . ենի:
- Ի, որդոն, Ըրծածի, թւոյ, եաւ, եայ, եօք:
- Ըրտուղի, զւոյ, եաւ, եայ, եօք:
- Ըրամբի, բւոյ, եաւ, եայ, եօք:
- Կաղանի, նոյ, եաւ, եայ, եօք:
- Յայանի, նոյ, եաւ, եայ, եօք:
- Ննջողի, զւոյ, եաւ, եայ, եօք:
- Նրկասոյրի, բւոյ, եաւ, եայ, եօք:
- Նրերիւղի, զւոյ, եաւ, եայ, եօք:

Չրի, բւոյ, եաւ. եաց, եօբ:
 Գայրի, բւոյ, եաւ. եաց, եօբ:
 Գոյի, բւոյ, եաւ. եաց, եօբ:
 Գարնի, բւոյ, եաւ. եաց, եօբ:
 Գմանի, բւոյ, եաւ. եաց, եօբ:
 Հորեբեւտի, բւոյ, եաւ. եաց,
 եօբ:
 Թարթի, բւոյ, եաւ. եաց,
 եօբ:
 Տանաղի, բւոյ, եաւ. եաց,
 եօբ:
 Բազմադիտի, բւոյ, եաւ.
 եաց, եօբ:
 Գոնի, բւոյ, եաւ. եաց, եօբ:
 Գլի, բւոյ, եաւ. եաց, եօբ:
 Գալարի, բւոյ, եաւ. եաց,
 եօբ:
 Գարաւի, բաւոյ, եաւ. եաց,
 եօբ:
 Գի, որդոն, Գրքայուհի,
 հւոյ, եաւ. եաց, եօբ:
 Գրանուհի, հւոյ, եաւ. եաց,
 եօբ:
 Թաղուհի, հւոյ, եաւ. եաց,
 եօբ:
 Թրքուհի, հւոյ, եաւ. եաց,
 եօբ:
 Կայուհի, հւոյ, եաւ. եաց,
 եօբ:
 Կանանուհի, հւոյ, եաւ.
 եաց, եօբ:
 Կախուհի, հւոյ, եաւ. եաց,
 եօբ:
 Կնի, որդոն. Կոմանի, հւոյ,
 եաւ. եաց, եօբ:
 Կիտանի, հւոյ, եաւ. եաց, եօբ:
 Կիտիղմանի, հւոյ, եաւ.
 եաց, եօբ:
 Կալտանի, հւոյ, եաւ. եաց,
 եօբ:

Կտանի, հւոյ, եաւ. եաց,
 եօբ:
 Կղզանի, հւոյ, եաւ. եաց,
 եօբ:
 Կնանի, հւոյ, եաւ. եաց,
 եօբ:
 Կրժանի, հւոյ, եաւ. եաց,
 եօբ: և այլք բազումք:
 Կնի, որդոն, Կրժանի, հւոյ,
 եաւ. եաց, եօբ:
 Կղզեի, հւոյ, եաւ. եաց,
 եօբ:
 Կողեի, հւոյ, եաւ. եաց,
 եօբ:
 Կորեի, հւոյ, եաւ. եաց,
 եօբ:
 Կիթեի, հւոյ, եաւ. եաց,
 եօբ:
 Կրեի, հւոյ, եաւ. եաց,
 եօբ:
 Կրոեի, հւոյ, եաւ. եաց,
 եօբ:
 Կլեի, հւոյ, եաւ. եաց,
 եօբ:
 Կարդեի, հւոյ, եաւ. եաց,
 եօբ:
 Կայրեի, հւոյ, եաւ. եաց,
 եօբ: և այլն:
 Կնի, որդոն, Կրքուհի, հւոյ,
 եաւ. եաց, եօբ:
 Կրչակուհի, հւոյ, եաւ. եաց,
 եօբ:
 Կախուհի, հւոյ, եաւ. եաց,
 եօբ:
 Կահուհի, հւոյ, եաւ. եաց,
 եօբ: և այլք բազումք:
 Կնի, որդոն, Կրայի, հւոյ,
 եաւ. եաց, եօբ:
 Կանայի, հւոյ, եաւ. եաց,
 եօբ:

Եւ աստ գիտելի է, զի մինչ
մասնիկս այս, աչի, ածանցել
զանոն ազգի, կամ քաղաքի
ուրուք, այլապէս հոլովի,
որդոն,
Հազարացի, ցւոյ, ւով. ւոց,
ւովք:
Վաղաքացի, ցւոյ, ւով. ւոց,
ւովք:
Սեբաստացի, ցւոյ, ւով. ւոց,
ւովք:
Սրացի, ցւոյ, ւով. ւոց, ւովք:
և այլք բազումք:
Եւ, որդոն, հռօմայեցի,
ցւոյ, ւով, ւոց, ւովք:
Կոստանդնուպօլսեցի, ցւոյ,
ւով. ւոց, ւովք:
Երզրումեցի, ցւոյ, ւով. ւոց,
ւովք:
Եբրայեցի, ցւոյ, ւով. ւոց,
ւովք: և այլք բազումք, որք
ածանցին յանունաց քաղա-
քաց, կամ ազգաց:
Եւ, որդոն, Սեղի, զւոյ,
եւ. ւաց, եօք:
Ռի, որդոն, Փորոտի, ւուոյ,
եւ. ւաց, եօք:
Սեոելոտի, ւուոյ, եւ. ւաց,
եօք. և այլս:
Եւ, այսու տեսակաւ հոլովին
բնաւք ընդունելու թիւք է-
զերեցեալք ի ՚. որդոն, Վ. ո-
վելի, ւոյ, եւ. ւաց, եօք.
և այլս:
Եւ աստ գիտելի է, զի դոն
նաև ոմանք անունաւք ընդ
այսու հոլովմանք, որք թէ-
պէտ բար ինքեանց առայլս
հոլովմունս պատկանին, բայց
առ առնլով զուսուն ի ՚ ի վեր-

ջաւորում թիւս իւրեանց՝ Թարց
ածանցեցման պատկանին առ
այս. որպիսիք են սարին:
Բ. թիւ, ծաւոյ, ուլ, ոց, ուլք:
Ի ինի ևս, Բ. թիւ, արծաւ,
ւոյ, արծաւուով. արծաւեաց,
արծաւուովք:
Տոկոս, ի, իւ. ից, իւք:
Ի ինի ևս, տոկոսի, տոկոսուոյ,
եւ. ւաց, եօք. և այլս:
Յարգիս Կանոնաւորմանց ուսումնաց,
որք հարածին էին ինչեւոց
կողմանց:
Վաղա Զնիւթասաներորդ:
 Սաջին տեսակն եր-
րորի հոլովման, որ է
Եւ, որդոն, եղեգան.
Եւ, այս պարունակէ զանունս
ոմանս անեզականս. որ
պիսիք են սորին. Սկանունք,
նանց, նամքք:
Սեւու թուլունք, լանց, լամքք:
Սեմունք, թեմանց, թեմամքք:
Սրաւունք, բաւանց, բաւամքք:
Սրձունք, ձանց, ձամքք:
Սրկորդ, պարունակէ զա-
կաւս անունս, որք ի սին
տեսակիջ ոչ ունին զբնաւս
հոլով. և զպատկասում թիւս իւր-
եանց լցուցանեն յայլուստ.
որպիսիք են սարին:
Սիակ, ի. ի զիակի, ամբ.
ունք, անց, ամքք:
Սունին ծական, կամբ.
ծունիք, ծակաց, կօք:
* Սակ պարունակէ զայս.
Սըլին,

Մըջիմն , ջման , ջմամբ : թեամբ . թեանց , թեամբք :

Մըջիմք , մանց . մամբք . և այլն :

Ի նի և ս , Մըջիւն , մըջեան , կամ մըջնոյ . ի մըջնոյ , նով . Փախուստ , խստեան , եամբք .

Մըջիւնք , եանց , կամ նոց . կանց , եամբք :

Երրորդ , պարունակէ զայնս անունս ածանցականս , որք վերջաւորին ՚ի սոսին .

Ս-ն . սն : Ս-ն , որդոն , Մջ-դումն , դման , մամբք . դմունք , մանց , մամբք :

Ստումն , տման , մամբք . տմունք , մանց , մամբք :

( ) Ծումն , ծման , մամբք , ծմունք , մանց , մամբք :

Հնումն , չման , մամբք , չմունք , մանց , մամբք :

Մճումն , ճման , մամբք , ճմունք , մանց , մամբքք : և այլք բաղումք :

Մն , որդոն , Սուբխասանք . սանց :

Մնանիանք , իանց :

Մարիանք , իանց :

Մճ որդեախան հորովն պահասի սոցին . և եզականապէս վարինն ոչ է ՚ի սուլորու թէ :

Վ՚

Երկրորդ տեսակն երրորդի հղովման , որ , է] սորունի լսողունէ , պարունակէ զայնս անունս ածանցականս , որք վերջաւորին ՚ի սոսին .

Ս-նիւն , որդոն , Մհումն . Ս-նիւն , որդոն , խոս , ունք , էանք :

Ս-նիւն , որդոն , Մհումն . թիւն , թեան , թեամբք . թեանց , թեամբք :

Երեսպաշտու թիւն , թեան ,

թեամբք . թեանց , թեամբք , և այլն :

Ս-ն , որդոն , Սրբուստ , բստեան , եամբք . եանց , եամբք :

Փախուստ , խստեան , եամբք . կանց , եամբք :

Պաշուստ , լստեան , եամբք . եանց , եամբքք . և այլն :

Սայց քաւնսն , մինչ ուն զյատուկ անուն ՚ի դործ ածի , հոլովի որպէս Սայ քաւն . որդոն , Պաշուստ . լստի , ին . և այլն :

Րստ այսմ և հաքնսն , և սորունսն հոլովին . թէպէտ ոչ իցեն յատուկ անունք . որդոն , Հազուստ , գստի , ին . ից , իք :

Րարուստ , բուստի , ին . ից , իք :

Րար , որդոն , Հանդիստ , գստեան , դստեամբք . եանց , եամբքք : և այլն :

Սնք , որդոն , Սնունդ , ննդեան . ննդեամբք , ննդոց , ննդովք :

Սերունդ , բնդեան , բնդեամբք . բնդեանց , բնդեամբքք . կամ բնդոց , բնդովք :

Սունդ , սննդեան , սննդեամբք . սննդեանց , սննդեամբքք . կամ սննդոց , սննդովք :

Սանք , որդոն , Հարխիմեանք , եանց :

Սնեանք , եանց :

Սրիդորեանք , եանց :

Սիկեանք , եանց :

Սպիկուրեանք , եանց :

Սն աննախ դիպելէ , զի ածանցականակերտ մասնիկս

նիկս

նիկս այս՝ էանք, որ յարե յառ-
կից անուանց, և է ենթ կեր-
պին Տեառեղականի (ոպաա-
ցաւ, յԹ, գլխոյ) երբեմն մինչ
Տեառեղն է մի, վարի նաև
առանց չէ, այսինքն եղակա-
նապէս. որդան, Սն Այդոսեան,
Սն Լորդոսեան, և Սն Աբդայեան,
և ոչ Տողովի, զի ոչ Լինի
Այդոսեան:

Եւ մինչ Տեառեղն են բա-
զումք, վարի յաղնականա-
պէս ըստ որում և է. որդան,
Այդոսեանք. եանց: Գրկոյ-
բեանք, եանց. և այլն:

Եւ այսպէս այլ է ամանցա-
կանակերտ մասնիկն էան, որ է
ենթ կերպին սասցականի, և
յարեղով յառկից անուանց
ցուցանէ զստացածածս նոցին,
և ոչ լինի յաղնական. որդան,
Այդոս Աստուածեան. Տոմն Այդո-
րսեան. և այլ է մասնիկս այս՝
էանք՝ Տանդերձ եղականա՛ւ իւ-
րով՝ էան. ըստ կերպի վերո-
ասայելոյ:

Իսկ եթէ մասնիկս այս՝ էան՝
յարեցի այլոց անուանց՝ որք
ոչ են յատուկ, յայնժամ իբր
ի թագումն ըստպէս Տողովի թէ
ի յեղականոյ, և թէ ի յօդ-
նականոյ՝ ոպ գլխոյ. որդան,
Եթնարիեան, փեմի. և այլն.
Ըստ որում գրեցաւ յերկո-
տասաներորդում գլխոյ:

Երկրորդ գիտելի է, զի նաև
ամանցականակերտ մաս-
նիկն ունի, որ ի վեր անդր
յիւեցաւ, ենթ նախկնոց տե-

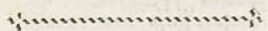
սակի այսորիկ Տողովման, մինչ
յարի յառկից անուանց, և ենթ
կերպին Տեառեղականի. որ-
դան, Աստուածեան, ԼԶՈՒՆԱՆԳ
և այլն: Բայց մինչ նոյն մաս-
նիկն ունի, յարի անուանց՝ որք
ոչ են յատուկք, յայնժամ ոչ
է ամանցականակերտ մասնիկ,
այլ յաղնականակերտ. որդան.
Այդոս, Էրմանք. Երմար,
Երմարսեանք.
և այլն:

Եւ ոպ յիւեցեալ է յերկերտա-
սաներորդում գլխոյ՝ սա եր-
բեմն յարի նաև արմատաց
բայից, և առնէ զնոսին անու-
անս անեղականս. որդան,
Այսարեւ, պարսեանք. ապրիլ, ապրիլսեանք.
Իրիւ, Իրիւսեանք:

Եւ արձեալ ընդ այսու Տողով-
մամբ է և այս. ԼԶՈՒՆԱՆԳ
ամեան, կիմ նոյ. ուլ. ԼԶՈՒՆԱՆԳ
նոց, կամ նից, նովք:

Սաջին տեսակն չորրորդի
Տողովման, որ է Սիւնի ուլ-
նոյ, պարսեանակէ զտակուս
անուանս յատուկս կանոնա-
ւորելիս, որք են սպին. Սն
գրեաս, Սնդրեայ. Բայտա՛ւն.
Սնդրեայ. Գործիւն, Սնդ-
րեաւ:

Ի նի ևս Սնդրեաս, Սնդրեի.
Սնդրեէ. Սնդրեիւ:
Տեղիս, Տեղրեայ, ի Տեղ-
րեայ, Տեղրեաւ:
Ի նի ևս Տեղրիս, Տեղրիսի,
ի Տեղրիսէ, Տեղրիսիւ.
և այլն:

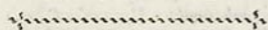
Ծրկորոզ տեսակն շորոր
դի Տղովման , որ է
Սարթան , Զարթանայ , սարթունա
կէ զոմանս անուննս յատուկս
կանոնաւորելիս . որպիսիք են
սքրին . Վերելծին , քերելծայ ,
Սիւրելծին , սիւրելծայ : Եւ
սքրին են անունսք կարգաց

զորաց :

Րասորա , Րասորայ , 'ի Րասո
րայ , Րասորայիւ :
Ծակ սքրին , Րեկնայիկեա , Այն
դաւա . Էջիգրամս , միով
յեւ Տղովին . որդոն . Րեկն
սայիծա , բեկնսայիծայ , բեկն
սայիծաւ . և այլն :

Րաւոյ անունս այժ Սեւա , մինչ
լինի անուն մարդոյ , Տղովին ուր
չկայ խաւի . և մինչ է անուն
դաւաւի , Տղովին այսպէս .
Սարա , Սարայ . 'ի Սարայի .
Սարայիւ . և այլն :

Այլիափա , կայիափայ . Այլիա
փաւ : Լինի ևս Այլիափա ,
կայիափայի , 'ի կայիափայի ,
կայիափայիւ . և այլն :

Ինդերորդ Տղովման , որ
է Էջիգր . աչիգր , Կախ
որարունակի զսահաւս անուն
անս բազմաՏղորդս . որպի
սիք են սքրին .

* Կար , սեր , սերի , սերբ .
սերբ , սերց , սերբբ :

Լինի ևս Կարի , աքիւ , աքից ,
աքիբ :

* Լոր , սեր , սերի , սերբ .
սակբ , սերց , սերբբ :

Լինի ևս արի , իւ , ից . իբբ :

* Լսա այժ և Լսարն :

* Լեղ , ղեր , ղերի , ղերբ .
ղերբ , ղերց , ղերբբ :

Լինի ևս . Սեղ , ղու , ղուի .
ղու , կամ ղրի :

* Կարծ , ձեր , ձերի , ձերբ .
ձերբ , ձերց , ձերբբ :

Լինի ևս Կարծ , ձրի , ձրի .
ձրի . ձրուբ , ձրց , ձրիբ :

* Բարձր , ձեր , ձերի , ձերբ .
ձերբ , ձերց , ձերբբ :

Լինի ևս Բարձր , ձու , ձուի .
ձու . ձուբ , ձուց :

* Օանր , ներ , ների , ներբ .
ներբ , ներց , ներբբ :

Լինի ևս Օանր , նու , նուի .
նու . նուբ , նուց :

Փոր , բեր , բերի , բերբ .
բերբ , բերց , բերբբ :

Լինի ևս Փոր , բու , բուի ,
բու . բուբ , բուց :

Սանր , ներ , ների , ներբ .
ներբ , ներց , ներբբ :

Լինի ևս Սանր , նու , նուի .
նու . նուբ , նուց :

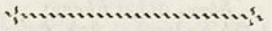
* Քաղցր , ջեր , ջերի , ջերբ .
ջերբ , ջերց , ջերբբ :

Լինի ևս Քաղցր , ջու , ջուի .
ջու . ջուբ , ջուց :

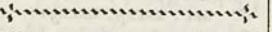
Ծակ սքրինս Տղովին բնոյ պատ
Տղովմանը՝ այսպէս . Լս
ուսր , սեր , սերի , սերբ : Եւ
զճունարարս յայնպիսինս
այսպէս , Բրասուրբ , սերց ,
սերբբ :

Րաւոյ այժ ճայիւ Տղովին
անս ուր չկայ խաւի . որդոնս
Բ .

Արտասու, սու՛ի, սու՛է, սու՛ա .
 Արտասուք, սու՛աց, սու՛օք .
 և այլն :
 Աստէն շարագասի նաև ա-
 նուես այս՝ Հոգո՛ւն, որ է
 անեզական . և Հոյովի այսպէս .
 Հոգո՛ւնք, դո՛ւնց, դո՛ւմք :
 Ասև այս անեզական . Վի՛ք,
 դից, դի՛օք :

Աթեներորդ Հոյովու՛ն, որ
 է Լէ՛ւն, պարու-
 նակի զսակա՛նս անու՛նս բաշ-
 մնահաղորդս . որպիսիք են սո-
 քին . Ողն, ողնն, ողամք .
 ողնք, ողանց, ողամք :
 Ինի ևս, Ողք, ողեց, ողիւք :
 Սպաատողն, զին, զամբ . զինք,
 զանց, զամք :
 Ինի ևս Սպաատողք, զեց,
 զիւք :
 Իսկ անուես այս՝ Որն, Հոյովի
 այսպէս, Սան, սահն, յոտս-
 նէ, ստամբ . սոք, սոից,
 ստիւք, և ո՛ւ ստինք, ստանց :

Աթերորդ Հոյովու՛ն, որ է
 Յո՛ւն, պարունակի
 ընդ ինքեամք,
 Ախ՛ զմանս անու՛նս անե-
 զականս . որպիսիք են սօքին .
 Աարք, բուց, բուք : Աարք,
 բուց, բուք :
 Զբիրորդ, պարունակի գյս-
 սուկ անու՛նս անյոցնա-
 կանս, որպիսիք են սօքին :
 Ապիփան, եպիփանու . Աս-

յտալան, յԱպիփանու . Վար-
 ծիփան, Ապիփանու . և այլն :
 Հօհաննէս, յօհաննու, ի յօ-
 հաննու . յօհաննու :
 Աազար, դազարու, ի դա-
 զարու . ու :
 Սարիամ, ու, ի մարիամու :
 Ինի ևս Սարիամայ, կամ
 մարեմայ . բիամու, բեմու :
 Յակօք, ու . ի յակօքու :
 Ինի ևս Յակօք, կամ Յա-
 կօքոս, այ . ա՛ն :
 Փոկաս, փոկասու, ի փոկա-
 սու, ու :
 Թօմաս, սու, կամ մայի . ի
 Թօմասու, կամ ի Թօմայի .
 Թօմասու :
 Ծայթան, ծայթանու, ի ծայ-
 թանու . ծայթանու :
 Կեդար, կեդարու, ի կեդա-
 րու . ու :
 Իբանան, ու . ի իբանանէ,
 կամ ու . ու :
 Կահաթ, կահաթու . ի կա-
 հաթու, կահաթու :
 Քանան, քանանու, ի քա-
 նանու . քանանու :
 Ասաղ, բասղու, ի բասղու .
 բասղու :
 Ասև սօքին . Աբրահամ, ու :
 Աբրայ բացասականն լինի ևս
 յաբրահամէ . և գործ իականն,
 աբրահամու :
 Աբիաս, ու : Աբայ սեռականն
 լինի ևս Աբիայի . և գործ իա-
 կանն, իւ :
 Բարազամ . ու . ի բարազա-
 մու . ու :
 Իսորով . ու . ի խորովու .
 ու . և այլն :

Սրբորդ, պարունակէ զամանս
անունսս այլահարդրոս .
որպիսիք են սրբին ժամ, ժա-
մու, ի ժամու, ժամու . ժա-
մուց, ժամբ:

Ի նի կս ի ժամի, ժամու:
Խրատ, խրատու, ի խրատու,
խրատու . խրատուց, խրատօք,
կամ խրատիք:

Օտլ, ծովու, ի ծովու, ծո-
վու . ծովուց, ծովք:

Ի նի կս ի ծովի, ծովու:
Չափ, չափու, ի չափու, չա-
փու . չափուց, չափօք:

Ի նի կս չափու, չափիք:
Սաք, ու . մագք, ուց . Ի նի
կս ի, ի:

Սրբորդ, պարունակէ զո-
մանս անունսս պակա-
սանորս, որք յայլոց հարվմանց
լուսն զպակասու թմն իւր-
եանց . որպիսիք են սրբին .

Սահ, մահու, կի մահունան .
ի մահու, կամ ի մահունան .
մահու, կամ մահունի:

Սահք, կամ մահունք . մա-
հունաց . զմահս, կամ զմա-
հունս . ի մահունաց . մահուն-
անք:

Իրեց, երիցու . յերիցուէ .
երիցու, կամ երիցամբ:

Իրեքք, կամ երիցունք, երի-
ցանց . երիցամբք, կի երիցօք:
Բառ այսմ են և սրբին . Չեռ-
ներեց, ձեռներիցու . ի ձեռ-
ներիցուէ . ձեռներիցու, կամ
ձեռներիցամբ . Չեռներեքք,
ձեռներիցանց, ձեռներիցամբք,
կամ ձեռներիցօք:

Չահեբեց, զահեբիցու, ի

զահեբիցուէ, զահեբիցու,
կամ զահեբիցամբ . Չահե-
բեքք, զահեբիցանց, զահե-
բիցամբք, կամ զահեբիցօք:
Օզք, զօրու, ի զօրուէ . զօ-
րու . զօրք . զօրաց, զօրօք:

Շահ, ու . ու . շահք, էջ, է-
լ . յք, ու . ուէ . ու . սյգք,
ուց, օք:

Վաւ, ու, ի նաւէ . նաւու,
ի նաւի . նաւք, ուց, օք:

Յարախ Լեռունաց, որք Վախ-
արիւն Բայն հարվմն:

Վաւի Սեպտաներդրդ:

Վաւելի է, զի գոն նաև
այլք բազումք անու-
անք, որք միայն ի
ձեռն նախդ քաց հարվմն . վն
որոյ և ոչ կարեն վերաբերի-
աւ այս, կի առայն հարվումն,
և ի սոցունց,

Քմանք են անեզականք . որ-
պիսիք են սրբին:

Հելլեքք, ի հելլենս, զհե-
լենս . ի հելլենս:

Պէտք, ի պէտս, զպէտս, ի
պէտս:

Չահամունք, ի զահամունս,
զչահամունս, ի զահամունս:

Քմանք են անյոզնականք .
որպիսիք են սրբին:

Չունք, ի ծունք, զծունք:
Երկեամ, յերկեամ, զերկեամ:

Հասու, ի հասու, զհասու:
Սեկն, ի սեկն, զսեկն:

Սարթ, ի մարթ, զմարթ:

Յտիտիւթերս, 'ի յտիտիւթերս, զյտիտիւթերս:

Յուշ, 'ի յուշ, զյուշ: Լճ սինքն յիշումն և զի սյլէ ուշն, որ նշանակէ զգիտումն և զունիլն զմիտն 'ի վերայ իւր, և հոյակիլ կարէ ոնդ զի յալ խալէ: Տար, 'ի տար, զտար:

Շահատակիւն, 'ի շահատակիւն, զշահատակիւն:

Գիպան, 'ի գիպան, զգիպան:

Յայտ, 'ի յայտ, զյայտ: Իրաւ, յիրաւ, զիրաւ:

Լրժան, յարժան, զարժան. սա 'ի սխտանաւորութի կարէ հոյակիլ ոնդ իւր խալէ:

Գաբբ, 'ի գաբբ, զգաբբ:

Լու, 'ի լու, զլու:

Պարս, 'ի պարս, զպարս: Լճ աստ գիտելի է, զի պարսն նշանակէ գերկիրն պարսից. և է անհոյակ, և անյոգնական:

Լճ մինչ նշանակին բնակիւքն որք 'ի նմին յայնժամ 'ի գործածի անունս այս պարսիկ, և հոյակիլ ոյսպէս. Պարսիկ, սկի, սկաւ. սկաց, սկօք:

Կակ լինի, Պարսք, կի՞ պարսիկք, պարսից, մինչ հասարակաբար նշանակի էրկիրն հանդերձ բնակօք. որդոն, Յերկիւն պարսից՝ առանել յորդեղան յայսիկ ամբ քեռք արեանց՝ թան զեարհալանսի և զյորդեղան քեռս Ըտարդ, որք 'ի նին:

Ոմանք են եզրկանք, և յոյնականք. որպիսիք են սորկն:

Լկանակուռ, 'ի յականակուռ, զականակուռ: Լկանակուռք,

'ի յականակուռս, զականակուռս:

Լնիծակուռ, 'ի յանիծակուռ, զանիծակուռ:

Լնիծակուռք, 'ի յանիծակուռս, զանիծակուռս:

Լնդուլ, 'ի յանդուլ, զանդուլ. Լնդուլք, և այլն:

Լնտեր, 'ի յանտեր, զանտեր, անտերք, և այլն:

Գուլ, 'ի գուլ, զգուլ. գուլք, և այլն:

Լըբուն, 'ի յըբուն, զըբուն, արբունք, և այլն:

Գիպուկ, 'ի գիպուկ, զգիպուկ, գիպուկք. և այլն:

Գէպ, 'ի գէպ. զգէպ, գէպք. և այլն:

Լնդէպ, 'ի յանդէպ, զանդէպ, անդէպք. և այլն:

Ընդաթուր, 'ի յընդաթուր, զընդաթուր, ընդաթուրք, և այլն:

Իտիր, 'ի իտիր, զիտիր, իտիրք, և այլն:

Պատարուն, 'ի պատարուն, զպատարուն, պատարունք, և այլն:

Տրտում, 'ի տրտում, զտրտում, տրտումք, և այլն:

Յիրև ցան. 'ի ցիրև ցան, զցիրև ցան, յիրև ցանք, և այլն:

Հոյն, 'ի հոյն, զհոյն, հոյնք, և այլն:

Ընչին, 'ի ընչին, զընչին, ընչինք, և այլն:

Պատուէր, 'ի պատուէր, զպատուէր, պատուէրք, և այլն:

Ընուէ

Մտեղեակ, յանողեակ, զան տեղեակ, սնտեղեակք, և այլն:

Սման, ՚ի սման, զման, նմանք, և այլն:

Տեղեակ, ՚ի տեղեակ, զտեղեակ, տեղեակք, և այլն:

Ռբաստ, յոբաստ, զոբաստ, ոբաստք, և այլն:

Լճ առեմն ՚ի վախճանի կանոնաւորմանց անունաց, Երազիտի է, զի անուննք, որք ասացան նախորիւ միայն Տրովիլ, ոչ այնպէս իմանին թէ ոչ կարէ որ Տրովիլ զայն վերջաՏրովաբար է թէ կամիցի բանաբարել զտվութի լեզուին. այլ թէ Տրովիլն նոցին ընդ իմանայ ստորութե լեզուին: Ասան որոյ նաև ՚ի պատուութե ոչ են Տրովիլիք. ուստի յուի է ասին և կամ գրելն այսպէս. Տոր արբին. Քի նեւանար յերանին, և զիոյ լեբ յաներին: Եւ ասելի է այսպէս. Տոր նմա, որ է որսում, Քի նեւանար յայնմանի, որ է իրան, և զիոյ լեբ ՚ի նմանի որ է աներ:

Եւ այս կերպ շարագրութե կարէ ՚ի գործ ամիլ նաև զայնց ամականաց, որք թարց գոյականաց իւրեանց լինին ՚ի բանի, և գոնարատՏրովի էն. և կամ Տրովիլն իւրեանց վնաս բազբաբանութե լեզուին:

Եւ այն որք թարց գոյականաց են բանդի է թէ գոյակնքն ներգործութի իցեն ՚ի բանի, նախագահին այնց, և ոչ բնաւ

կարօսին Տրովիլ նրդոն. * Տրում գիմք, անիրաւ բանիք, և անտեր կամք Տամարէք Տամայնաւ տեառն իւրում. և այլն:

Երկրորդ գիտելի է, զի են ևս անունք անանք, և մանաւանդ բազում ամականք, որք ցանցառակի Տրովիլն, և միայն ՚ի մեծի պիտանաւորութե. որոց անանք թէ պէտ յայտիլ քերականութե վն կանոնաւորմանց Տրովիլցան ըստ ամենից Տրովից, բայց այնու ոչ իմանի արիլ ճանապարհ, զի յամ ուրեք ՚ի շարագրութիս թարց մեծի Տարկանորութե Տրովիցին իւր ամենից Տրովից. վասն զի ոյլ է տալն զկանոնս թէ այս ինչ անուն այսու կերպիւ Տրովիլ կարէ, և ոյլ է տալն զկանոնս առ ՚ի գործ ամեւ զայն: Վն որոց զայնց ամականաց որք են ՚ի ստորութե միտ Տրովիլ պարտ է ՚ի գործ ամեւ զընտրութիս ՚ի ժամու շարագրութե: Եւ մանաւանդ ըզգուշանալի է ՚ի գործ իականե Տրովիլ. զի անունք ամականք ըստ մեծի մասին ՚ի գործ իականոցն անՏրով մնալ պահանջեն մինչ ընդ ինքեանց ներգործութի ունին զգոյականս. որդոն, Եւարդ է ասել Օտրորէր զորիս էր Բալն զիւտար, բան ասել Բալն էր զիւտար. կամ զիւտար Բալն էր: Ըստ այսմ իմա և զայլոց բազմաց նմանեաց:

Երրորդ գիտելի է, զի 'ի կա-
նոնաւորմանս անուանց
զայնց որք ստացան լինիլ ևս
այ, կամ եչ : Ի լինիլ ևս է՞,
կամ ոչ . օ՛, կամ է՞, ո՛չ
խնամին՝ Թէ անխորաբար զօրն
և կամիցիմք պարտիմք գնել
'ի շարագրութե, այլ ընտրելի
է յարմարն՝ ը պահանջմանց
մերձակայից բառից . զոր օրի-
նակ, երկեզանակ անուանս այս
սարգիսն, բարեպէս կարէ եղե-
րիլ 'ի եչ յայտիկ շարագրու-
թե . որդոն, * Յերից սար-
գիտնից վաճառեցելոց շահե-
ցայ զՏարիւր դահեկանս ։ և
բարեք կարէ եղերիլ 'ի աչ,
յայտիկ բանի . որդոն . * Թիւ-
պէտ ընկալոյ զբազմութիս
տկեայ դահեկանաց, սակայն
զրկեցայ 'ի մեծամեծաց սար-
գիտնաց ։ Ի սա այսմ իմա և
զայլոց : Ի յէթէ յամանց հե-
ղինակաց ուրեք ուրեք այլա-
պէս քան զոր եղաք՝ գտանի-
ցին սակաւք ամանք, նոքին ևս
սակս պահանջմանց մերձա-
կայից բառից այնպիսաբար
են 'ի դործ ամեցեալք . որպէս
և կարէ իսկ երևիլ մտազբա-
բար բննալոց . վն որոյ ոչ են
խոտելիք :

Չորրորդ գիտելի է, զի 'ի
մէջ անուանց կանոնաւոր-
եցելոց գոն բազումք, որք Թէ-
պէտ են տարբերք, բայց 'ի
հոլովիլն իւրեանց երևին
նոյնք . որդոն, Ի աչ, որ նշա-
նակէ զանօթն ջրհան . և գոչ,
որ նշանակէ զՏանգիստ, կամ

զգաղար, Թեպէտ են տար-
բերք, բայց մինչ գոչն հոլու-
վի' և լինի գոչի, գոչիս, և
այն, երևի գոլ նոյն ը այն-
միկ՝ որ է գոչ և նախորիւ
միայն հոլովի . որպէս 'ի վեր
անոր եղաւ : Ի սա այսմ մտա-
ծելի է նաև զայլոց անուանց
նմանեաց, և զգոչանալի, զի
մի շփոթաբար իմանիցին :

Երկրորդ գիտելի է, զի
գոն ևս անուանք ամանք,
որք Թեպէտ կանոնաւորապէս
հոլովն օրքան առձայնն, բայց
օրքան առ նշանակութի Թո-
ոյն այլապէս նշանակեն . ոն
անուանք այսորիկ մանիթի, ծակ-
թի, Թեպէտ հոլովն պարզա-
պէս ոն մարտի, մարտաոյ, բայց
վանկս այս թի՝ մինչ առակցե-
ցեալէ նոյն, 'ի նախնեաց
առեցեալքն նշանակել զյո-
գուսնս . յի զբազում ման-
կուսն, և զճակս, և ոչ զմի :
վն որոյ Թեպէտ նաև ձայնիւ
յոգնականաման երբեմն, ոն
գրի . 2 . Թագ . 2 . 14 : և Յօբայ .
1 . 15 . բայց 'ի բազում տեղիս
եզականաւ ձայնիւ մնացեալք՝
յոգնականաբար նշանակեն .
լատ այնմ . Ի յէ գմանիթին որ
աղաղակէին . Ի սաթ . 21 . 15 :
Ի սև այս, Ի ման են մանիթաոյ,
որ նաոյցին 'ի դրապարտէս . Ի ուկ .
7 . 32 : Ի քր 'ի յասացեալ տե-
ղիս այնպէս նշանակեն եզա-
կանաւ ձոյնիւ եպեալք, ոն
նշանակին Եթէ իցէին եպեալք
2 . Ի մանիթին, որք աղաղակէին,
նման են մանիթեայ . և այն :

Ի սա

Բնոյ այսմ հետազտելիք են և այլք նմանք , հայելով 'ի սովորութի լեզուին , և 'ի հնչիւնակութիւն նախնեաց . և ոչ ընդ տեսանելն զանուն ինչ արտաբոյ հասարակի կանոնի , իսկոյն ժպրհիւ և ասել , թէ այս այնպէս արտաբեր գոլ և ոչ այսպէս :

Եւ զպարանս սահաճուք առ այս զխնաման բացատրեցաք աստէն , զի մի գուցէ ոմանք ուսանելով զուննս կանոնս իսկոյն փրացեալք՝ սրբաբրիւք նախնեաց , և սովորութի լեզուի լինիցին . համարաօակ թելագար իմաստակի , որ չե ևս կայեալ զսկզբունս զի սուրբէ , երևակերպի զինքն գոլ 'ի գահչի համարարանի՝ իբրև զդատաւոր և զլճաատու ինչորոյ՝ և կարծեաց Մրիտատուելի , և Պղատոնի :

Յարգութի Որդիտունեց , և Քաթանմանց Լէւոնմանց թուանոց . և հարմանց նոցին :

Պաշտի լռիւնարաններորդ :

Ա լուանց թուանոց՝ ոմանք ասին ընդարձակք . զի ընդարձակաբար նշանակեն . որպիսիք են սրբինս :

Սի . երկու . երես . շորս . և այլն :

Ոմանք ասին դասականք , զի ոչ նշանակեն արձակաբար , այլ ըստորում թուանցեալքն են զուստորեցեալք . որպի-

սիք են՝ սրբինս . Դակիկն կամ աստիւներորդ . երկրորդ . երրորդ . շորորդ . Գիտերորդ . լեցերորդ . եօթներորդ . ութներորդ . իններորդ . աստիւներորդ . և այլն :

Ոմանք ասին զաստիւնք , զի զորս նշանակեն զնոյնս իբրու աստիւնացեալ և զաստիւնցեալ յոչ ցանկեն , որպիսիք են սրբինս . Սի . երկու . երեակ . բառեակ . հնգեակ . լեցեակ . եօթնեակ . ութնեակ . իննեակ . աստիւնեակ . և այլն :

Բնոյ այսմ համարմանի կարեն և սրբին , թի . երկու . երկու . երեք . երեք . և այլն . որք և կարեն ասիլ արամարտիս կանք՝ սակայն մինչ ոչ հարմարն այսպիսիքս՝ կարեն հարմար որպէս մտիբայք :

Ոմանք ասին անձներականք . զի զչորունս իմիասին են թմիոյ թուանոց իւրաքանչիւրս բար նշանակեն , որպիսիք են սրբին , Երեքեան , երկուսն . երեքեան , երեքին . չորեքեան , չորեքին . հնգեքեան , հնգեքին . լեցեքեան , լեցեքին . եօթնեքեան , եօթնեքին . և այլն :

Եւ բարեք ասին անձներականք , զի աստիւն այս երկուսեան , կամ երեքեան , հաճասար է այսմիկ՝ եթէ ասիցի , իւրաքանչիւրն երկուց , կամ երկոյ :

Ոմանք ասին կրկնականք . զի նշանակեն զկրկնունն թուանոց իբրի 'ի ձեռն սյուրիկ վերջաւորութե . պարիկ , որպիսիք են սրբինս . Սի . երկուսն . երեքս :

յառապարիկ . հնգապարիկ . վեցապարիկ . եօթնապարիկ . և այլն :

Բայց գիտելի է , զի մինչ ասի երեսապարիկ , կի՛մ էրեսապարիկ , նշանակի կրկնապատկումն թո՛ւոյ իրիւք . և մինչ ասի՛ եռապարիկ , եռապատկումն . Վստպէս իմն նալի է և զայլոց :

Ըսկ զհոլովմանց սոցին գիտելի է . զի ընդարձակք անո՛ւանք թո՛ւոց հոլովին ենթաանաղանից տեսակաց հոլովմանց . և ոմանք ՚ի յեղականոջ պակասին . վի՛ր որոյ առ ՚ի գիւրուծիւն համբակադունից դնեմք աստէն զտեսականս , և զգործիականս նոցունց . որդոն .

Սի , ոյ , կ միոջ , ՚իմիոյ , կի՛մ ՚ի միոջէ . ով : Վ՛ւ սորին յոգնականն պակասի :

Լքիու , կուց , կքումք :
 Լքեր , երկց , երիւք :
 Չորք , չորեց , չորիւք :
 Հինգ , հնգիւ , հնգից , հնգիւք :
 Վեց , վեցի , վեցիւ , վեցից , վեցիւք :

Եօթն , թան , թամբ , թունք , թանց , թամբք :

Թեթ , թից , թիւք .
 Ընն , ըննի , ըննիւ , ինունք , ըննից , ըննիւք . կամ ինն , ինան , ինամբ , ինունք , ինանց , ինամբք :

Տասն , սին , սամբ , սունք , սանց , սամբք :

Սետասան , ից , իւք :
 Երկուտասան , ից , իւք :
 Երեքտասան , ից , իւք :

Չորեքտասան , ից , իւք :
 Հնգտասան , ից , իւք :
 Վեքտասան , ից , իւք :
 Եօթնեւտասն , եօթանց և տասանց . եօթամբք և տասամբք :
 Թեթեւասն , ութից և տասանց , ութիւք և տասամբք :
 Կամ ութուտասանք , ից , իւք :
 Ըննեւտասն , ըննից և տասանց . ըննիւք և տասամբք , կի՛մ ինանց և տասանց . ինամբք և տասամբք :

Վասն , ից , իւք :
 Վասնեմի , ոյ , ով :
 Վասնեերկու , կուց , կքումք :

Վասնեերեք , բից , բիւք :
 Վասնեչորք , չորեց , չորիւք :
 Վասնեհինգ , հնգից , հնգիւք :
 Վասնեվեց , ից , իւք :
 Վասնեեօթն , թանց , ամբք :
 Վասնեութ , թից , թիւք :
 Վասնեինն , ըննից , ըննիւք :
 Երեսուն , սնից , սնիւք :

Երեսունեմի , Վառասունեմի , և այլքն՝ հոլովին ու՛ր Վասնեմի , քանեերկու . և այլն :
 Վառասուն , սնից , սնիւք :
 Յիսուն , սնից , սնիւք :

Սթսուն , սնից , սնիւք :
 Եօթանասուն , սնից , սնիւք :
 Թեթսուն , սնից , սնիւք :
 Ըննասուն , սնից , սնիւք :
 Հարիւր , ոյ , ով : ոց , ուլք , իւ . ից , օք :

Երկու հարիւրք , երկուց հարիւրոց , երկքումք հարիւր ովք , կամ օք :

Կամ Երկերիւր , ի , իւ , ից , ուլք , կամ օք :

Երեք

Երեքհարիւր, երկը հարիւրոց,
երկը հարիւրովք, կամ օր.
ը այսմ և այլն որք հետեւին.
Հազար, ի, աւ, աջ, օք.
Երկու հազար, երկուց հազար
ուց, երկրորմիք հազարօք.
և այլն.

Տասնհազար, տասնց հա-
զարաց, տասամիք հազարօք.
և այլն.

Հարիւր հազար, հարիւրոց
հազարաց, հարիւրովք հա-
զարօք.

Բիւր, ոյ, ով. ուց, օք.
Երկու բիւր, երկուց բիւրուց.
երկորումիք բիւրօք. և այլն.

Ղաասական անուննք թոճոց
հորմին ոսյ՝ Ալան՝ նշանի. և
յաւելեալ լինի նոցին իւ.
որդոն.

Առաջներորդ, ի, աւ, կամ
իւ. աջ, օք.

Կամ, Առաջորդ, առաջ-
ներորդի, աւ, կամ իւ.
աջ, օք.

Երկրորդ, ի, աւ, կամ իւ.
աջ, օք. և այլն.

Տասներորդ, ի, աւ, կամ իւ.
աջ, օք.

Սեռասներորդ, ի, աւ, կամ
իւ. աջ, օք.

Երկուտասներորդ, ի, աւ,
կամ իւ. աջ, օք. և այլն.

Աթանուտասներորդ, ի, աւ,
կամ իւ. աջ, օք. և այլն.

Քսաներորդ, ի, աւ, կամ
իւ. աջ, օք.

Քսանեւմիներորդ, ի, աւ, կամ
իւ. աջ, օք. և այլն.

Երեսներորդ, ի, աւ, կամ
իւ. աջ, օք.

Երեսնեւմիներորդ, կ երեսունեւ
մի երորդ, ի, աւ, կ իւ. աջ, օք.

Երեսնեւերկու երորդ, կամ
երեսուն և երկու երորդ, ի,
աւ, կամ իւ. աջ, օք.

Քստ այսմ և այլք որք հետեւին.
Քառասներորդ, ի, աւ, կամ
իւ. աջ, օք.

Քառասնեւմիներորդ, կամ
քառասուն և մի երորդ, ի, աւ,
կամ իւ. աջ, օք. և այլն.

Յիսներորդ, ի, աւ, կամ իւ.
աջ, օք.

Աթաններորդ, ի, աւ, կամ
իւ. աջ, օք.

Աթանասներորդ, ի, աւ,
կամ իւ. աջ, օք.

Աթաներորդ, ի, աւ, կամ
իւ. աջ, օք.

Ինններորդ, ի, աւ, կամ իւ.
աջ, օք.

Հարիւրերորդ, կամ Հարիւր-
որդ, ի, աւ, կամ իւ.
աջ, օք.

Հազարերորդ, ի, աւ, կամ
իւ. աջ, օք.

Բիւրերորդ, ի, աւ, կամ իւ.
աջ, օք.

Սմանք փոխանակ ասելոյ՝ Յա-
ն հազար հարեար երեսնեւմի-
ներդի, ասնն. Յսն հազարերո-
րդի հարեարերդի երեսներդի հն-
գերդի. ըստ այսմ և զայլոց.
Բայց դասական անուննքս
այսոքիկ՝ Արմին, Առաջին,
հորմին որպէս Արմո՝ ամո-
ոյ.

Օտտակին անունանք թո՛ւոց
 Տորլովին ուր նշան նշանի ,
 և յաւելեալ լինի նոյ ի՛ն .
 սրբոն .

Սիսակ , ի , ա՛ւ , կի՛ ին . աջ , օբ :
 Երկեակ , կեկի , ա՛ւ , կամ ի՛ն .
 աջ , օբ :

Երբեակ , բեկի , ա՛ւ , կամ ի՛ն .
 աջ , օբ :

Եռեակ , եեկի , ա՛ւ , կամ ի՛ն .
 աջ , օբ :

Քառեակ , եեկի , ա՛ւ , կամ
 ի՛ն , աջ , օբ .

Տարեակ , գեկի , ա՛ւ , կամ
 ի՛ն . աջ , օբ . և այլն :

Տասնեակ , նեկի , ա՛ւ , կամ
 ի՛ն . աջ , օբ :

Ե՛ւ ոչ մետասանեակ . և այլն :

Քսանեակ , նեկի , ա՛ւ , կամ
 ի՛ն . աջ , օբ .

և ո՛չ Քսանեմիակ , կ՛ր Քսան
 և երկեակ : Քստ այսմ և սորին :

Երեսնեակ , նեկի , ա՛ւ , կամ
 ի՛ն . աջ , օբ :

Քստասնեակ , նեկի , ա՛ւ ,
 կամ ի՛ն . աջ , օբ :

Յիսնեակ , նեկի , ա՛ւ , կամ ի՛ն .
 աջ , օբ :

Սթանեակ , նեկի , ա՛ւ , կամ
 ի՛ն . աջ , օբ :

Եթանասնեակ , նեկի , ա՛ւ ,
 կամ ի՛ն . աջ , օբ :

Ռեթանեակ , նեկի , ա՛ւ , կամ
 ի՛ն . աջ , օբ :

Իննանեակ , նեկի , ա՛ւ , կամ
 ի՛ն . աջ , օբ :

Տարիւրակ , բեկի , ա՛ւ , կամ
 ի՛ն . աջ , օբ :

Երկհարիւրակ , բեկի , ա՛ւ ,
 կամ ի՛ն . աջ , օբ :

Եռհարիւրակ , բեկի , ա՛ւ , կամ
 ի՛ն . աջ , օբ :

Քառհարիւրակ , բեկի , ա՛ւ ,
 կամ ի՛ն . աջ , օբ :

Տիսհարիւրակ , բեկի , ա՛ւ ,
 կամ ի՛ն . աջ , օբ . և այլն :

Տարեակ , բեկի , ա՛ւ , կամ
 ի՛ն . աջ , օբ :

Երկհարեակ , բեկի , ա՛ւ ,
 կամ ի՛ն . աջ , օբ . և այլն :

Նճնեականք անունանք
 թո՛ւոց ի յերզահանօջ ո՛չ
 Տորլովին . բայց միայն ի յորդ
 նականօջ . սրբոն .

Երկբեան , կամ Երկբին ,
 երկոցունց . զեկսեանս , կամ
 զերկսինս . յերկոցունց , եր
 կբումբք . և այլն :

Երբեան , կամ քին , բե
 ցունց , բեքումբք :

Չորբեան , կամ քին , բե
 ցունց , բեքումբք :

Տարբեան , կամ քին , գե
 ցունց , գեքումբք :

Սեցեբեան , կամ քին , ցե
 ցունց , ցեքումբք :

Եթանեբեան , կամ եթա
 նեբեան , կամ , քին , նեցունց ,
 նեքումբք :

Ռեթանեբեան , կամ քին , նե
 ցունց , նեքումբք :

Իննեբեան , կամ քին , նե
 ցունց , նեքումբք :

Տասնեբեան , կամ քին , նե
 ցունց , նեքումբք :

Մետասանեբեան , կամ քին ,
 նեցունց , նեքումբք .

Երկոտասանեբեան , կամ քին ,
 նեցունց , նեքումբք :

Երբեք

Երեքտասանեքեան, կամ քին, նեցունց, նեքումբք :

Չորեքտասանեքեան, կամ քին, նեցունց, նեքումբք :

Հնդեքտասանեքեան, կամ քին, նեցունց, նեքումբք :

Սեքտասանեքեան, կամ քին, նեցունց, նեքումբք :

Եօթնեքտասանեքեան, կամ քին, նեցունց, նեքումբք :

Ութնեքտասանեքեան, կամ քին, նեցունց, նեքումբք :

Վասնեքեան, կամ քին, նեցունց, նեքումբք :

Վասնեքեան, և այլ ր տասնաւորք ունոյք զվին զժոճարուք առնուն զայսպիսիս վերջաւորութիս :

Վասնեքեան, կամ քին, կոցունց, կրքումբք . և այլք որք հեանին .

Երեսնեքեան, կամ քին, նեցունց, նեքումբք :

Երեսնեքեան, կամ քին, կոցունց, կրքումբք . և այլք որք հեանին :

Վառասնեքեան, կամ քին, նեցունց, նեքումբք :

Յիննեքեան, կամ քին, նեցունց, նեքումբք :

Սաթսնեքեան, կամ քին, նեցունց, նեքումբք :

Եօթնասնեքեան, կամ քին, նեցունց, նեքումբք :

Ութնասնեքեան, կամ քին, նեցունց, նեքումբք :

Վասնեքեան, կամ քին, նեցունց, նեքումբք . և այլն :

Հարիւրեքեան, կամ քին, բեցունց, բեքումբք :

Հարիւրեքերեքեան, կամ քին, կոցունց, կրքումբք . և այլք :

Երկհարիւրեքեան, կամ քին, բեցունց, բեքումբք . և այլք :

Նաղարեքեան, կամ քին, բեցունց . բեքումբք . և այլն :

Երկհաղարեքեան, կամ քին, բեցունց, բեքումբք . և այլք բազումք .

Յոսկ կրկնապատիկ անունք թոնց հարվին ոյն նշան նշանի . և այլն լինի, ի՛նչ, որքոն . կրկնապատիկ, տկի, տկաւ, կամ տկիւն . տկաց, տկօք :

Եռապատիկ, տկի, տկաւ, կամ տկիւն . տկաց, տկօք :

Վառապատիկ, տկի, տկաւ, կամ տկիւն . տկաց, տկօք . և այլն :

Տասնապատիկ, տկի, տկաւ, կամ տկիւն . տկաց, տկօք :

Սեռասնապատիկ, տկի, տկաւ, կամ տկիւն, տկաց, տկօք . և այլն :

Եօթնասնապատիկ, տկի, տկաւ, կամ տկիւն . տկաց, տկօք :

Ութնասնապատիկ, տկի, տկաւ, կամ տկիւն . տկաց, տկօք :

Վասնապատիկ, տկի, տկաւ, կամ տկիւն . տկաց, տկօք :

Վասնապատիկ, տկի, տկաւ, կամ տկիւն . տկաց, տկօք :

Վասնապատիկ, տկի, տկաւ, կամ տկիւն . տկաց, տկօք :

Վասնապատիկ, տկի, տկաւ, կամ տկիւն . տկաց, տկօք :

Վառասնապատիկ , Յիննապատիկ , Վաթմանապատիկ , Խօթմանանապատիկ , Ռութանապատիկ , Լննանապատիկ . Հարիւրապատիկ , Էրիհարիւրապատիկ , համ երկուհարիւրապատիկ . Էռհարիւրապատիկ , համ երեքհարիւրապատիկ . Չորեքհարիւրապատիկ . Չինգհարիւրապատիկ , և այլն . Հազարապատիկ . Բիւրապատիկ . և այլն :

Պարձեալ գիտելի է , զի ամենք անուանք Թո՛ւոց երբեմն բաղադրին ՚ի գասահանին և ՚ի զասահանին . որ պիտիք են սոքին . Խօթեբեակ , յնեբեակ , որ նոյն էր՝ եթէ ասիցիւք եօնեբորբեակ յնեբորբեակ . և այլն :

Պարձեալ , երբեմն անձնեւրականք անուանք Թո՛ւոց մինչ եզերին ՚ի ին , ունին զնանակութիւն կրկնականի . և յաճեղեալ լինի նոցին տառայս՝ է . որդան , Էրեհին , Էրեհին , դանեհին . Որ նոյն էր եթէ ասիցիւք եռապատիկ , չապատիկ , դասապատիկ . ը՛հ : Եւ զբերեցի , հաստացի Էրեհին , Եւսինքն զասապատիկ . Կան . 3 . Թաղ . 18 . 34 . ասի , Էրեհինցեալ . Ըստինքն երեցս կրկնեցիք , համ եռապատիկեցիք : Եւ աստուտ երևի թէ երեհինն ՚ի բայանալն լինի երեհինեմ , երեհինեմ , երեհինեմ , և այլն . Ըստինքն երեցս կրկնեմ , համ եռապատիկեմ . ըստ այսմ իմա և զայլոց :

Յարգիտ Վերանձան, և երբն Սափմանն:

Վերանձանն Սափմանն:

Արքայնունն է մասն
 աննի, որ զբացո-
 րոշեցեալ գէմն է-
 ու թնց նշանակէ:
 Սարեք ասի զգէմն
 է ու թնց նշանակել. քանզի
 յորժամ լեւեմք՝ Առ, Դո, Եւ,
 և այլն. իմանին երեք իրք զի-
 մանօրք. քի ունօղք զան-
 ձինս, կի՞ զէն թակայութիս:
 Առ ՚ի ձեռն գերանունանս այս
 էս, իմանի առաջին գէմն. քի
 նա՞ որ է խօսողն. և ՚ի ձեռն
 գերանունանս Դո, իմանի երկ-
 րորդ գէմն. այսինքն նա՞ առ որ
 լինի խօսիլն. Եւ ՚ի ձեռն գեր-
 անունանս Եւ, իմանի երրորդ
 գէմն, առ որ ոչ է խօսիլն,
 բայց սակայն վերաբերի և առ-
 նա և զնմանէ լինի խօսիլն.
 Օրօր օրինակ. * Աս վարդա-
 պետեմ, և դու նիրհես, իսկ
 նա յօրանօք ॥

Առ զի գերանունն բաց ՚ի նշա-
 նակելոյն զգէմն է ու թնց՝ փո-
 խանակ անունանց և սովոր է
 վարիլ, վն այսօրիկ գերանուն
 կուցցաւ. այսինքն փոխանակ
 անունն. Օրօր օրինակ, ՚ի
 բանի յայսինկ՝ Սափմանն Եւ
 լեր զիւն առ իւն, էս առ շնիւն Եւ

Եւն. զան Տինգ գերանունն
 այսինքն. Սա, զիւն, որք զնին
 փոխանակ անունն նորին, առ
 որ է խօսիլն. Եւն, Եւն, որք
 զնին փոխանակ անունանս այս
 նաչ. Եւն էսն զնի փոխանակ
 անունն խօսողին:

Արքայնունն բաժանի ՚ի
 յեական, ՚ի ստացական,
 ՚ի դիմորդական, ՚ի ցուցական,
 և ՚ի յարաբերական:

Առական գերանունն ասին
 նորին, որք զէ ու թնս բա-
 ցորոշեցեալս յայլոյ՝ որոշապէս
 և զատարար նշանակեն. որ
 պիտիք են սորին. էս, Դո, Եւն,
 Եւն ՚ի Եւնն:

Ստացականք ասին այնք, որք
 զստացունածս բացորոշեցե-
 լոյ է ու թնս նշանակեն. որպի-
 սիք են սորին. Եւ, Դո, Եւ, Եւ,
 Եւն: Սանզի մինչ լեւեմք Եւ,
 կի՞ Դո, իմանալք զստան, կամ
 զձեռն, և կամ զորդի ու բուք
 բացորոշեցելոյ է ու թնս, իբրև
 զինն նոյնոյ է ու թնս. և անտուտ
 Տետեմ զի ստացականք գեր-
 անունն լինին ամականք,
 ոչ է ու թնս ստացողին, այլ
 ստացունածոց նորին: Սայց
 գիտելի է, զի գերանունս այս
 էս, նաև վարի էականս պէս՝
 մինչ Տըլովի էս, Եւնն. և
 այլն, լն օրում ՚ի վեր անդր
 եղաւ:

Վիմորդականքն թէ պետ Տա-
 մարին ընդ գերանունանս,
 բայց յատկապէս ոչ ասին գեր-
 անուններ, այլ յօղք. Եւն ոչ
 երբեք կարեն վարիլ փոխա-
 նակ

նակ անուանց . նաև հորովիլ ոչ կարեն , այլ միայն յօգին և յարին անուանց , և մանաւանդ ընդունելով թեց , և բացորոշեն զնոսին . նաև զգեմ որոշեն . և առ այն զխմորոշականք կոչին : Եւ են սորին . * , ր , ն : Եւ թէ զհանր յօգքս այսորիկ իցեն բացորոշականք , յայտնապէս երևի ՚ի յայտսիկ բանս հետեւեցեալս . ո՞ր գոն , Վի՛մ՛ աւ ընթրեցեալս յայ : Եւ թէ յայտմանէ բանէ պակասիցի յօգս այս , ր , բոլոր բանն անբացորոշ մնայ , Վմանապէս և յայտմանէ բանէ , Վահանայն կարէ պարարաբէլ . և թէ բառնիցի յօգս այս՝ ն , անբացորոշ մնայ բանն : Սան զի ո՛չ կարէ բարեպէս ասիլ , Վի՛մ՛ աւ ընթրեցեալ յայ :

Վահանայ կարէ պարարաբէլ . ո՞նչ և յայտ իսկ է : Բայց եթէ ասիցի , Վի՛մ՛ աւ ո՞ն ընթրեցեալ յայ . և կամ Էջիմայն յահանայ կարէ պարարաբէլ , լինին առանց յօգիցս՝ ն , ր : Սան զի մասնականք անուանք , և կի՛գերանուանք յորժամ մտանեն ՚ի յայսպիսիս բանս , ո՛չ կարօտին այսուհետև բանքն յօգից . ո՞ն ահա ՚ի սին բանի . Որ սիբէ շորթի եւր , խրաթէ զնա . գոյ գերանուանս այս՝ եւր . և ո՛չ կարօտի յօգից : Բայց թէ ոչ զնիցիւր եւրն , ՚ի հարկէ պիտոյ էր գնիլ՝ ն , այսպէս . Որ սիբէ շորթին , խրաթէ զնա :

Իսկ յօգս այս՝ ս , մինչ յարի անուան , և կամ ընդունե-

լու թէ , պահանջէ՞ զի անուանս որում յարի նախընթաց լինիցի գերանուանս այս՝ եւ , ո՞ր գոն , * Եւ ծնօղս որսնէի զորդին իմ :

Եւ քահանայս արձակէի ՚ի մեզաց զնոսապանորդին իմ : Եւ վարդանս նստէի ՚ի սանզոնի :

Վարձեալ . յօգքս այսորիկ մերթ յարին նաև բայց . որդոն , Որ խօսին . Որ րեւերդ . Որ նարին : Եւ նոյն էր , եթէ ասիցիւր . Եւ որ խօսիմ . Վաւոր րեւեր . Եւ որ նարի . և այլն :

Վարձեալ գիտելի է , զի յօգքն յարին երբեմն նաև ինքեանց գերանուանց ոմանց , և բացորոշեն զնոսին ՚ի բանի . որդոն , Որն . յոյր . իւրն . սոյն . որոյր . նոյն . դար . նայն : Ի ստ այսմ . * Ոչ գիտեմ զինչ գուգ ասես . Սարի . 14 . 68 : * Օի զոր նայն առնէ , զնոյն և որդին նմին նման գործէ .

Յօ՛հ . 5 . 19 .

Յուցական գերանուանք ասին նորին , որք իբրուցուցանելով զերն այլում զնին փոխանակ անուանց : որպիսիք են սորին . Ս , դ , ն . այս , յոյր , այն . սոյն , որոյն , նոյն :

Եւ գիտելի է , զի սորին յառաջացեալքեն ՚ի յօգիցս յայսցանէ ս , ր , ն , և ըստ այսմ կազմեցեալք . և այսպէս ըստ էրից գիմաց յուցանեն . Վան զի յորժամ ասի ստ , այս , սոյն , յուցանի մերձակայս խօսողին ,

որ է առաջին դէմ . և մինչ
ասի՝ Դա, Կա, Դա, Դա, Կա, Կա, Կա, Կա, Կա, Կա,
մերձակայն նորին առ որ լինի
խօսիլն, որ է երկրորդ դէմ .
և երբ ասի նա, Կա, Կա, Կա, Կա,
նակի այն՝ զորմէ է խօսքն, և
բացակայ է այնքան ՚ի խօսք
զէն՝ որքան յայնմանէ առ որ
է խօսիլն:

Եւ աստ զխօսելի է, զի գեր-
անունն Կա, որ է ցու-
ցական երրորդի դիմի, և յառ-
կայուցանէ զնա, երբեմն կա-
րէ ցուցանել նաև զառաջին,
և զերկրորդ դէմն . որքան,
Եւ Կա, Կա, Կա, Կա: Բայց
բարեպետն ոչ կարէ ասիլ Եւ
Կա, Կա, Կա, Կա: Բայց այսմ
և Կահան զերանունն այս՝ Կա,
որ յատկացուցանէ զերրորդ
դէմն, կարէ նաև զառաջին,
և զերկրորդ դէմն ցուցանել .
որքան, Եւ Կա, Կա, Կա, Կա,
Կա, Կա, և այսպէս երկու գերա-
նուննքս այսքիկ՝ Կա, Կա, եր-
բեմն են հասարակ երկոյ դի-
մացն . Իսկ այլք մնացեալքն
ոչ այսպէս, այլ իւրաքանչիւրն
զմի միայն դէմ բացորտէ, և
ցուցանէ:

Իարձեալ զխօսելի է, զի այ-
սորիկ ցուցականք՝ սա, Դա,
Կա, Կա, զարին ՚ի բանի գոյական
նապէս, ոչ և Կահանք գերա-
նուննքն: Իսկ մնացեալք ցու-
ցականքն զարին ածականա-
պէս, ոչ և ստացականքն:

Յարաբերական գերանունն
ասի այն, որ զնախորն թից
անունն յառաջերեքել զնի

փոխանակ նորին . որպիսի է
այս, որ: Եւ սա ասի գերա-
նունն ըստ որում զնի ՚ի տեղի
անունն . և կրն յարաբերա-
կան, ըստ որում յառաջերե-
քանունն որոյ փոխանակ դէմ-
նորքան, * Եւ որ որ ոչ անսոյ
բանի, կրն զնախորն թից ան-
բանի: Եւ հա ՚ի սմին բանի՝ որն
զնի փոխանակ ճարտարն, և յա-
ռաջերեքէ զմարդն: Եւ եր-
բեմն յարաբերելի անունն զօ-
րումք զնի, և յարաբերա-
կան որն յառաջերեքէ զայն .
որքան, * Եւ որ ոչ զսպէ զնիքն,
ոչ է ինքեան սեր ինքն ՚ի:
* Եւ որ որ ոչ զսպէ զնիքն,
ոչ է ինքեան սեր ինքն: Եւ
Եւ զայսմանն թից որքանն
սրատկարար յարաբերել զնախ-
որն թից անունն ՚ի բանի, ըն-
պէս աստացուք յերրորդում
մասին ընձեռուածոցս:

Յարգութիւն Պարգայի Ղերանունն:

Պարգայի Ղերանունն:

Պարգայի գերանունն
առանց են եօթնս, սեռ, ձե,
տեսակ, թիւ, դէմ, հարկ,
և հոյակման:

Եւ գերանունն ՚ի մերս լի-
զու յատկապէս ոչ գոյ,
զն ոչ գործն ՚ի սովորութե:
Եւ թեպէտ անանց գերա-
նունն իրական մասնիկս այս
որն կարէր յարիլ . որքան
Կա

Բերնապի, Կոյնապի, և այլն .
 բայց ոչ երբէք եղեալէ սոյն
 բաժնի . վն որոյ անձաճ ինն է
 ՚ի գործ ածելն : Բարտի սեռք
 դերանունանց առնաին ՚ի յա
 նունաց, որոց փոխանակ գնին
 ՚ի բանի . որդան, * Տիրուհին
 այն որ էանց, ոչ էր մայր քո :
 Վճա ՚ի բանի յայտնի անն, և
 ոչն կարէին համարել իգա
 կանք, զի փոխանակ իգականի
 անունն եղան ՚ի բանի, սա
 կայն չեն ասելք իգականք .

այլ հասարակ ամի սեռի :
 Զ և դերանունանց է պարզու
 թիւն և կամ բարդութի
 նոցին . և սոքին երբեմն ընդ
 անունն բարդին . որդան,
 Կոյնապոյ, Բնապոյ : Երբեմն
 ընդ արմատոց բայից . որդան,
 Բնապիւ, Բնապիւմ, Բնապիւր,
 և այլն : Եւ երբեմն նոյն գե
 րանուն կրկնեցեալ ընի բար
 դեյեալ . որդան, Կարասիւքար :
 Վասն որոյ մինս ոչ են բար
 դեյեալք՝ ասին պարզք . և
 մինս բարդին՝ ասին բարդք .
 և՛ մինս ՚ի վն բարդեցելոցն
 վերատրին այլք՝ ասին յարա
 բարդք . որդան . Կարասիւքարոյ,
 Կոյնապոյպից . և այլն :

Տեսակ դերանունանց մաս
 ծին որքան առնախնական
 նշանակութիւնս իւրեանց, և
 որքան առ ածանցումն յայլ իմն
 կերպ նշանակութեան ՚ի ձեռն
 ոմանց աննշանականաց մասն
 կանց : Վասն որոյ դերանուն
 անք՝ որք են ՚ի նախկնականի
 նշանակութն իւրեանց, և կա

րելի է նոցունց ածանցել յայլ
 ինն կերպ նշանակութի, ասին
 նախագաղափարք, որպիսիք
 են սոքին . Վճ . զո . Տեր . յեր
 իւր . նոյն . Բնիւ : Եւ մինս սո
 գին ՚ի ձեռն այսոցիկ մասն
 կանց այն, ինն, Բեռն, ին,
 ածանցին առայլ ինն կերպ նշա
 նակութեան, ասին ածանցա
 կանք :

Ընն, որդան, Կոյնին, Բերնին,
 Երբայն, Կարայն :
 Եւ նն, որդան, Կոյնապան, Կարո
 կան, Բնապիւն :
 Բեռն, որդան, Կոյնապիւն
 Բերնապիւն :
 Ին, որդան, Կոյն . և այլն :

Յճ աստ գիտելի է, զի ա
 ծանցակին դերանունս այս
 յոյն, գնի փոխանակ առելոյ
 յոյայն . և ՚ի հոլովին ոչ ընի
 յոյն, յոյնոյ, այլ յոյն, յոյն
 նոյ, յոյնալ . յոյնք, յոյնոց,
 յոյնալք . և այլն : Եւ զի յոյ
 այնն ոչ այլքան բարեպէս
 արտաբերի, վն որոյ ասացեալ
 ընի ՚ի յանունանկանս՝ յոյն
 թիւն մերթ ասիլ կարիցէ
 յոյայն :

Վեմք դերանունանց յիւր
 եանց իւրեանց յայտք են .
 և գիմաւոր գրն սեփական
 իմն է նոցին, ուղ ՚ի վերանդր
 բացատրեցաւ . բայց ոչ այն
 պէս՝ զի իւրաքանչիւր դերա
 նուն ունիցի զերիս գէմս, այլ
 ոմանք զառաջինն, ոմանք զերկ
 րորդն . և ոմանք զերրորդն,
 որպէս և յայտ է :

Իսկ յարաբերական դերանունս այս՝ որ, զորինն գէմ սեփականէ. այլ անարաբերաբար յարաբերի զնախընթաց անունն և զղերանուն՝ յորում գիծով և իցեն. որդոն, * Իս որ տեմի. Իս որ լուար. Իս որ հաւատաց. և այլն ։

Ի՛նչ սո յայն սակս միայնգնի ՚ի կարգս դերանունաց, զի ՚ի յարաբերեին զնախընթաց անունն, նաև փոխանակ անունն վարի ։

Յ) Ի՛նչ դերանունաց մասնին որքան առայս՝ զի դերանունն մինչ փոխանակ միայ իրի գիծմաճբի առնանի, ասի եղական. որդոն, Իս, որ, նա. և այլն ։ Ի՛նչ մինչ փոխանակ բազմաց իրաց զնոյն գէմ ունդաց առնանի, ասի յոգնական. որդոն. Ի՛նչ, որ, նոյն, և այլն ։

Յ) Ի՛նչ որովք դերանունաց են զանազանք շնորհեմութիք միոյ և նոյնոյ դերանունն, ըն որում ՚ի մեռասաներորդում գլխով գրեցար զհրովից անունաց ։

Ի՛սկ վանս հորովմանց դերանունաց գիտելի է, զի անմար ՚ի հորովին ըստ նմի փոփոխեն զձայնա իւրեանց, զորս ունեին ՚ի յանունանականով, թեպէտ զնոյնակութիւնս սրահեն այնպէս՝ ոյ և սրահեն այնք դերանունանք սրահոք զձայնսն. և այսպիսիք են երկու դերանունանքս այսորիկ՝ ես. որոն, որդոն, Իս, ի՛նչ, ի՛նչ, սոյն, զիս,

ինն, զինն, ին, զին, իս. Ի՛նչ, որ, ինչ, սոյն, զիս, ինն, զինն, ին, զին, իս. Ի՛սկ ոմանք այնպէս հորովին որք թեպէտ ըստ նմի ոչ փոփոխեն զձայնս իւրեանց, բայց ՚ի վերայ ի՛րքեանց յաճերեն զաննս տառս, որք ոչ են հրովակեցար հասարակք, ոյլ յատուկք, որպիսիք են սորին, Ի՛նչ, որ, նա, այն, այդ, այն. որդոն, Ի՛նչ, սոյն, սոյն. և այլն ։ Ի՛նչ, այսորիկ, այսիկ. և այլն ։

Ի՛սկ այլք մնացեալքն հորովին ընդ տեսակօր հասարակաց հրովմանց անունաց. Ը ասնորոյ դերանունս այս՝ ի՛նչ, ի՛նչ, ի՛նչ, և դերանունս այս՝ ի՛նչ, հորովին են ըստ լսողութիւն լսողութեան ։

Ի՛սկ այլք մնացեալք, որք են սորին, զի ի՛նչ, ի՛նչ, ի՛նչ, ի՛նչ, ի՛նչ, ի՛նչ, ի՛նչ, որ, հրովին որպէս անուն անունոյ, ըստ որում և գրեալքեմք յառաջնում մասին ՚ի սրբորդում գլխով ։

Ի՛սկ յորքս այսորիկ ս. որ. ն. են անհրովք. քանզի մինչ յորին անունաց, կամ դերանունաց, և կամ ընդունելութեանց, ՚ի հրովին նոյնին ինքեանք մնան ՚ի կացութեան իւրեանց. որդոն, Ի՛նչ, ի՛նչ, և այլն ։ Ի՛նչ, որ, նոյն, և այլն ։ Ի՛նչ, սոյն, նախորդին. և այլն ։

Յ) Ի՛նչ որովք գիտելի է, զի մինչ նոյն դերանունն կրկնի, և այնու զինի ՚ի նոյնոց բարդեցեալ դերանունս, յոյն թամ

ժամ հողովի յետինն միայն .
Օրգան, Իւրապանէլար, Իւրապան
Ղեւորոյ, Իւրապանէլար, Իւրապան
Ղեւորոյ . և այլն :

Իճ էրբեմն նաև զանազանք
գերանուանք երևին բարդիլ,
բայց այնպիսիքն ո՛ր են բար-
դեցեալք, այլ կրկնեցեալք,
և կամ վերակրկնեցեալք . որ-
պիսիք են սոքին, * Իս նոյն
խօսեցայ . նա ինքն ՚ի վերայ
ծովուն . ևս նոյն ինքն . դու
նոյն ինքն . և այլն ॥ :

Սասն որոյ և ո՛ր կարեն հա-
մառեցեալ հողովիլ :

Իճ վերջապէս գիտելի է, զի
նոյ գոն աստիճանք անուանց
ածականաց, նամնապէս դոն
և աստիճանք ոմանց գերու-
նուանց, որք լինին գրականք,
բաղդատականք, և գերու-
գրականք . ուրգոն, Իշոյն, նոյ-
նախոյն, նոյնախոյնեղ . Ինչն, Ինչնու-
գոյն, Ինչնախոյնեղ : Իւայց հաշիւ
երբեմն պիտոյանան :

Յարգութիւն Քառիչ, և Քաճառման
նորին :

Պ. լուսի Վասնէլարոյ :

Լսն է մասն բանի,
որ զառս, և կամ
զկիրս էութիւն ընդ
ժամանակաւ նշա-

նակելի՞ սացի զառս,
և կամ զկիրս էութիւն նշանա-
կէ, բանզի ո՛ր և իցէ բայ, կամ
զառս, այսինքն զարարս և
զգործս էութիւն նշանակէ .
Օրգոն, Պէտրոս սէրէ . հարն
այրէ . Վասնայն աղբնէ : և կամ
զկիրս էութիւն նշանակէ, որ
գոն . Պոլոս սէրէ : Պայնն այրէ .
Պէտրոս խոտի . և այլն :

Ի սացի լէ ժամանակաւ նշա-
նակէ, զի մինչ լեւմք, լմէ
Պէտրոս սէրէ, զարարն Պե-
տրոսի բնդ ներկայի՛ւ ժամու-
նակաւ ՚ի միտ ամեւք . և մինչ
լեւմք, Պէտրոս սէրեաց, զա-
րարն նոյնոյ ենթանցելոյ
ժամանակի ՚ի միտս մեր առ-
բերեւք . ըստ այսմ իմանի և
զայլոց :

Սացից ոմանք ստին էա-
կանք . և ոմանք առքա-
կանք :

Նականք են չորքս այսորիկ .
Իճ, Վառ, Իշոյն, Ի Ինչն :
Իճ ասին էականք զի ո՛ր զգոր-
ծողութիւն յէութիւն յառաջ
եկեալս :

եկեալս , այլ զյառաջածին
խրեանս ետժե , և կամ զլի-
նին նորին ընդ ժամանա-
կաւ նշանակեն :

Իսկ առքականք են այլք անբ-
բայք . և ասին առքականք ,
զի զարարս յեռթեց յառաջ-
եկեալս , և կամ զկիրս նշ-
ցունց ընդ ժամանակաւ նշա-
նակեն . որքոն . Սէրէմ , ԼՂո-
թէմ , Լմանէմ , Յանէմ . և այլն :

Լճ բայք առքականք բաժա-
նին ի կանոնաւորն , և յան-
կանոնս :

Կանոնաւորք են , որք ի վե-
րացմունս իւրեանց մնան
անխոխիս ձայնիւ , և անթերի
ժամանակաւ , և դիմու . որ-
պիսիք են բայքս պարբիկ Սե-
րէմ , ԼՂոթէմ , Տեսանէմ , Լուսնամ ,
Լմանամ , Բանամ , Բնկէնամ ,
Լուսամ , Թողոսամ , Բնկէնոսամ ,
Պարբոսամ , ԼՂճիմ , Սարբիմ ,
Բանասնէմ . և այլք բնաւք , որք
պարունակին լէ սարբ , ոնկ և
գրեցաւ յառաջնում մասին :

Իսկ անկանոնաց բայից՝ բնանց
ձայնն այլայլի ի վերաց-
մունսն , և կոչին արտուղիք .
և ոմանց ժամանակն պակասի ,
և կոչին պակասաւորք . Իսկ
ոմանց դէմն պակասի . և ասին
դիմազուրիք :

Բառուղիք են նորին , որոց
կատարեցելոյ ժամանակի
ձայնն ոչ է նոյն ընդ ձայնի
ներկայի ժամանակին . որքոն ,
բայս այս՝ Սարբէմ , ի վերանկան

մինչ հասանի ի կատարեալ
ժամանակն՝ արտելանէ ի շաւղէ
ձայնի իւրոյ , և ըննի Սէրէ , Կե-
րէր , Էկէր , և այլն : Ելոյնպէս և
բայքս պարբիկ , ԼՂանէմ , արա-
բի : Յանէմ , յարայ : Ղամ ,
Էկի : Տամ , երու : Ղանէմ , երի :
Ելբամ , լոպայ . և այլն :

Իսկ պակասաւորք են նորին ,
որոց պակասին ժամանակք
ոմանք . և կամ ի յունեցեալս
ժամանակս պակասին դէմք
ոմանք . և այսպիսիքս զպակա-
սուժիս իւրեանց լցուցանեն
յայլոց կանոնաւորաց բայից .
ոնկ գրեցաւ յառաջնում մա-
սին յերկոտասաներորդում
գլխով :

Պիմազուրիք են նորին , որոց
պակասի առաջին , և երկ-
րորդ դէմն . նաև յոգնական
գուռ ոչ կարեն , ըստ որում
են դիմազուրիք :

Լճ ի սոցանէ են ոմանք , որք
ըստ բնութեց իւրեանց՝ և
յատկապէս առեալք են դի-
մազուրիք , և ոչնչ կերպիւ
կարեն ունիլ զառաջին , և
զերկորդ դէմն , և միշտ մնան
եզականք . որպիսիք են սորին .
Պարբէ , Փարբէ , Օրմէ .
և այլն :

Լճ են ոմանք , որք թէպէտ
ըստ բնութեց իւրեանց առ-
եալք են դիմազուրիք , բայց
մինչ անդրաբերաբար առնա-
նին կարեն վարիլ ոնկ զբայս
դիմաւորս , նաև ունիլ զյոգ-
նականս . որպիսիք են սորին .
Ղեանէ , Փայլարոյի , Կարեի ,
և այլն :

և այլն : Օր օրինակ, * Չիւն
էցեր թէպէտ ո՛վ բնութի ՚ի
վերայ գլխոյ և ծնօտից առնս
այտորիկ յոյժ առատապէս ,
բայց ՚ի սրտի նորին փայլատա
կեցին դեք զբոբբք հրոյ բար
կութե այնքան առաւել , զի
և զճիւնայեալ հերոն ջերմա
ցուցեալ բոցակիզեցին չա
րակրապէս ॥ :

Եւ՛ էն օմանք , որք ՚ի բնու
թեց իւրեանց ո՛չ էն դիմա
զուրիք , այլ ՚ի պատահման ,
և ՚ի սովորութի . որպիսիք էն
սորին . Հանդիպի , Պարկանի ,
Երեւի . և այլք , Օրորոց լիապէս
գրեցաւ յառաջնում մասին :

Յաղագս Պարսպայեց Րայեց .
Եւ՛ նաև յաղագս Սեռեց ,
Չեոց , և Տեսակց :
Վերսե Վասնեֆերդդ :

Արադայք բայից
էն ութն . ՚ի սեռ ,
ձե , տեսակ , թիւ ,
դեմ , ժամանակ ,
եղանակ , և լծոր
դութիւն :

Սեռք բայից մտածին որքան
առնեղգործականութի , և
առ կրաւորականութի նոցին :
Պասն զի ո՞յ անուն ինչ մինչ
ասի արական , իմանի և իգա
կանն , նոյնպէս և ա մինչ ասի
բայ ինչ ներգործական , իմանի
և կրաւորականն . և ո՞յ անուն
ինչ մինչ ոչ արական է , և
ոչ իգական ասի չեղբական ,
այսպէս և բայն մինչ ոչ ներ

գործական է , և ոչ կրաւորա
կան , ասի չեղբական . և ո՞յ
անուն ինչ մինչ նոյնով ձայ
նիւ նշանակի զարու և զեղ
կոյնի հասարակ , այսպէս և
բայ ինչ մինչ նոյնով ձայնիւ
նշանակի զներգործէն և բլ
կրեւն , ասի հասարակ :

Յասացեղոց հետեւի թէ չորք
էն սեռք բայից , ՚ի ներգոր
ծական , կրաւորական , չեղբ
բական , և հասարակ :

Ներգործական , որդոն ,
Օարբարեմ , իմանամ , լնամ .
և այլն : Եւ՛ ներգործականք
ասին , զի նշանակեն զգործո
ղութին այնպէս իրակիլ զի
այլ ոչ կրեսցէ յայնմանէ գոր
ծողութի . Սասն զի մինչ
զարդարէ ոք , զարդարեցեալ
լինի այլ իմն իր . մինչ իմա
նայ ոք , իմանեցեալ լինի այլ
իմն իր . և մինչ իմա ոք , իմա
նեցեալ լինի այլ իմն իր :

Կրաւորական , որպակ , Օար
բարեմ , իմանեմ , լնանեմ , և այլն .

Եւ՛ կրաւորականք ասին , զի
նշանակեն զկիրս կրօնին այն
պէս հանգիսիլ նմին զի յու
մեքէ առնողէ իցէ յառաջա
ցեալ : Վանդի մինչ զարդա
րի , կամ իմանի , և կամ իմա
նի իր ինչ , յումեքէ առնողէ
լինի զարդարեցեալ , իմանե
ցեալ , և իմանեցեալ :

Չեղբական , որդոն , Վիլեմ ,
լնորամ , լնանամ , աճիմ , և այլք :

Եւ՛ սորին ասին չեղբականք ,
զի գործողութիւն որք նշա
նակին ՚ի ձեռն այսպիսեաց
բայից ,

Քայից, ոչ են յուսմբէ առնոյ
դէ աւերող որ, այլ 'ի նոսին
աւնօղս վերամնան:

Բարձեալ, բայք չեզոքա
կանք անձատին 'ի ներդոր
ճակերպ չեզոքականն, 'ի յնդ
միջակերպն, և 'ի ճայնակրա
կանն:

Ներդորճակերպ, որդոն,
Կնէճ, Խնրամ, և այլք
նմանք. որք թէպէտ ըստ ճայ
նին երևին ներդորճականք,
բայց ոչ նշանակին զգործո
ղութին վերաբերիլ առ այլ
ոմն կրօղ. վասն որոյ ոչ ասին
ներդորճականք, այլ ներդոր
ճակերպ չեզոքականք:

Նորմիջակերպ. որդոն, Ի
նամ, արարանամ, և այլք
նմանք. որք թէպէտ ըստ ճայ
նիցն իցեն ներդորճակերպք, և
կրաւորակերպք, բայց ոչ զգոր
ծողութիւն առ այլ ոմն կրօղ
վերաբերիլ նշանակին, և ոչ
զկրօնն ինչ յուսմբէ յայլմէ
առնողէ 'ի կրօղ որ լեալ նշա
նակեն. վն որոյ ոչ ներդորճա
կանք ասին, և ոչ կրաւորա
կանք, այլ ընդմիջակերպ չե
զոքականք. զի սահմանականի
ներկայքն, և որք հեռեւին
այնց՝ լծորդին սոյ զներդոր
ճականս. Իսկ կատարեալ
ժամանակքն, և որք հեռեւին
այնց՝ լծորդին սոյ զկրաւորա
կանս. ըստ որում յայտ է 'ի
լծորդութիւն բայից յառաջ
նում մասին:

Ճայնակրական, որդոն, Լճճիճ,
Բոստնիճ, Տարէճ, և այլք

նմանք. որք ըստ ճայնին թէ
պէտ երևին կրաւորականք,
բայց ոչ նշանակին զկրեւն
յայլմէ. վասն որոյ ոչ ասին
կրաւորականք, այլ կոչին
ճայնակրականք, իմ ճայք նո
յին են ճայք կրաւորականի,
այլ ոչ նշանակութիւն:

Իսկ հասարակ որդոն, Խո
տովնիճ, Խորիճ. և այլն: Իճ
հասարակք ասին, զի 'ի ձեռն
միոյ, և նոյնոյ ճայնի մերթ
զգործողութիւնն նշանակին
եզեալ գող յուսմբէ առնող
առ այլ որ կրօղ. և մերթ նշա
նակին զկրօնն ինչ եզեալ գող
'ի կրօնն յայլմէ ուսմբէ առնո
ղէ, Եւր որինակ, մինչ բաթի,
Խոստովնիճ, Խորիճ, պարբիք
ճայնիք այնքան կարէ իմն
նիլ թէ ես զայլ ոմն խոստ
վանիմ, և կամ խորհիմ. որ
քան կարէ իմննիլ թէ ես
յայլմէ ուսմբէ խոստովանիմ,
և խորհիմ. և վասն այսորիկ
այսպիսիքս կոչին բայք հա
սարակք:

Զեք բայից մասնին որ
քան առ պարզութիւն,
առ բարդութիւն և առ բազա
զութիւն նոցին. վասն զի յի
բայից ոմանք են պարզք. որ
դոն, Սէբէճ, Գրէճ, Դնիճ, և այլն:
Իճ այսպիսիքս վասն այնորիկ
ասին պարզք, զի զմի պարզ
նշանակութիւն առից, և կամ
կրից էութե 'ի միտս մեր բե
րեն:

Ը ոմանք են բարոգք . որ
 Գոն . Էջիստապատիբէ՛մ, սբբաթ-
 բէ՛մ, Բանարբէ՛մ, և այլն : Եւ
 այսպիսիքս վասն այնր ասին
 բարոգք , զի զերկուս իմացու-
 ածս առից , և կի՛ կրից կուծից
 'ի միտս մեր բերեն : Ասան զի
 սբբէ՛ն՝ որ զսիրոյ ներգործուծի
 'ի միտս մեր բերէ , Էջիստապատի-
 բէ՛ն՝ հանդերձ աշխատուծի
 զսիրոյ ներգործուծի 'ի միտս
 մեր բերէ : Արբէ՛ն՝ որ զգրման
 ներգործուծի 'ի միտս մեր
 բերէ , սբբաթբէ՛ն հանդերձ սր-
 բազրմամբ զներգործուծի
 զգրման 'ի միտս մեր բերէ : Բաս
 այսմ խման և զայլոց :

Իսկ ոմանք են բաղադրե-
 ցեալք . որ Գոն . Տրամաբանե՛մ,
 Տրատոգե՛մ, Բաղադրե՛մ . և այլն :
 Եւ այսպիսիքս ասին բաղա-
 դրեցեալք , բանզի բայն մինչ
 է պարզ՝ ունի զպարզ նշանա-
 կուծի , բայց մինչ այսպիսեօք
 մասնկամիբ բաղադրի , յայն-
 ժամ կամ փոխարկէ զնշանա-
 կուծի իւր , և կամ կրկնա-
 պատկէ : Ասան զի եծէ մասն-
 կունքն ըստ ինքեանց առեալք
 իցեն նշանականք , յայնժամ
 կրկնապատկի նշանակուծին ,
 և ընի ուղ զբարդեցեալ . բայց
 ասի բաղադրեցեալ որքան
 առայս՝ զի մասնկունքն ըստ
 ինքեանց առեցեալք՝ ոչ են
 անուանք ընդարձակք և հոգ-
 վելիք , այլ մասնկունք բա-
 զադրելիք , որք նպե ընդ ա-
 նուանց բաղադրին երբեմն .
 ուղ յառաջնում մասին գրե-

ցաւ , մինչ եղև բան զնախա-
 դրուծեց : Իսկ թէ մասն-
 կունքն ըստ ինքեանց առեալք
 ոչ իցեն նշանականք , ոմանք
 'ի նոցունց կրկնապատկեն ըզ-
 նշանակուծիս բայից . ոմանք
 փոխարկեն , և ոմանք մերթ-
 կրկնապատկեն , և մերթ գնին
 առ 'ի զարգ :

Ասանկունք նշանականք՝ որք
 կրկնապատկեն զնշանա-
 կուծի բայի , են սորին : Աոր ,
 ենն , խն , վեր , անոր , վայր ,
 վեհ , ընդդեմ , հախ , գեր , ներ ,
 հեթ , յար , Բայ , շար , Բախ , շարն ,
 սոր , սոր , և այլն :

Եւ բաղադրին լի բայից այս-
 պէս . * Աոր ագրեմ , եննա-
 կայանամ , խնաբերեմ , վեր-
 աբերեմ , անոր փոխեմ , վայր-
 ածեմ , վեհերեմ , ընդդեմ-
 մարտիմ , հախաղինիմ , գերա-
 մեծարեմ , ներարշաւեմ , հե-
 րապնտիմ , յարաշարեմ ,
 Բայատրեմ , շարագրեմ , Բախ-
 առնեմ , շրջապատեմ , սորա-
 ձգեմ , սորամերեմ :

Իսկ մասնկունք , որք ըստ
 ինքեանց են անշանք , բայց
 առնշանականք , ինչ 'ի բաղա-
 դրին ընդ այլոց նշանականք ,
 և փոխարկոյք զնշանակուծիս
 նոցին բնդ սրոց բաղադրին ,
 են սորին . Էւ , աղ , սո , ս ,
 սո . և այլն :

Եւ բաղադրին ընդ բայից ,
 այսպէս . * Յարգեմ , անար-
 դեմ . վարիմ , աղավարիմ .
 գոհանամ , սոգոհամ . կա-
 ըս

բանամ, Կարանամ. զտանեմ, Կարանեմ ։

Եւ մասնկուց, որք մերթկրկնատպակեն գնշանակութի բային, և մերթ գնին առ ի զարդ, են սարին. Տրամ, համ, Բող, շող, համ, Դեր, մակ, Կար, Եւ բաղադրին լին բայից առ ի կրկնատպակել գնշանակութի այսպէս. Վսեմ, որամ, աղբեմ. Ժողովեմ, համաժողովեմ. հիւսեմ, Բողջիւսեմ. կապեմ, շողկապեմ. անունանեմ, համանունանեմ. մտանեմ, Դերամտանեմ. գրեմ, մակագրեմ. առնում, առնում. և այլն ։

Իսկ առ ի զարդ, որդոն, Վմանիմ, առնմանիմ. հետեւիմ, համահետեւիմ. և այլն ։

Եւ աստ գիտելի է, զի բայք ոմանք առ ի բարեգունանալ բաղադրին նաև ի ձեռն մասնկանս այսորիկ առ. որ ոչ իսկզբան, այլ ի մէջ ձայնից բայից ներադրի, և առանց իրիք այլայլուէ նշանակութե բարեգունացուցանելով բաղադրէ զբայս. որդոն. * Վեկեմ, բեկանեմ. Վնիծեմ, անիծանեմ. Վուծեմ, բուծանեմ. Վզծեմ, եղծանեմ. Վուցեմ, լուցանեմ. Ստեղծեմ, ստեղծանեմ. Օծեմ. օծանեմ. և այլն ։

Երբեմն ևս առ զանկիկս այս է բայակերտ. զի առ առնչով զլծորդալանկս զայս՝ ած, բայացուցանէ քրեթէ զնաւս

անունն ի սեռի ընդ միջակերտի չէ զբախանի. որդոն.

* Վարար, արդարանամ. Սարդ, մարդանամ. Տկարտկարանամ. Սի, միանամ. Վարտ, գարտանամ. և այլն ։ Վերթ ևս՝ առ զանկիկս այս բնական է ի ձայնս բայից, և ոչ հանդիպեալ տատահարարդոն, * Տեսանեմ, Վտանեմ, Ստանեմ, Վարկանեմ, Կրանեմ. և այլն ։

Եւ արձեալ գիտելի է, զի որդոն ոմանք բայք, որք միայն ի բաղադրեցեալ գուն իւրեանց ի դործ ածին, և ի պարզ գուն ոչ են ի սովորութե կիրաւման. որպիսիք են սարին, Տրամբանել, Զորբանել, Վարեբանել, Վարդեբանել, Վարդադանել. և այլն. որք բաղադրին ի մասնկանցս, որամ, և Գեր. բայց պարզն սոցին ոչ է սովոր ի դործաւել. զի ոչ լինի ասեւ, Վանեմ, Բանեմ, Բանեմ. Օանել, շանել, շանել. և այլն ։

Եւ թէպէտ ըստ այսմ երևին զու նաև այսորիկ, Լարարեմ, Սարարեմ, Սիարարեմ, սակայն ոչ ըստ ճմարտութե. քանզի թէպէտ որեմ բայ ոչ գոյ, բայց որեմ բայ գոյ, որ է պարզ. և ի բաղադրին ընդ մասնկանցս Գոր, և այլն, և առնս փոխարկի ի բն ։ Եւ բայ յայսմանն նաև ի վերացմանս իւր

այլայլի . քանզի 'ի պարզ գոյն' կատարեալն իւր լինի, երբ . և ուր զարտուղն վերանայ . Իսկ 'ի բարդեցեալ գոյն է կանոնաւոր բայք և լծորդի լը նախկնոյ անասի առաջնոյ լծորդսն թէ . որդոն , Քրիստոսն , քրիստոսն . քրիստոսն , և այլն : Եւ ոչ միայն սա , այլ նաև այլք տմանք բայք 'ի բարդարեցեալ գոյն ոչ այնպէս վերանան , ուր վերանան 'ի պարզ գոյն իւրեանց . որդոն ,

* Գտանեմ , գտի , գտեր . Սողտանեմ , սուղտանեցի , սուղտանեցեր : Խօսիմ , խօսեցայ , խօսեցար : Զարախօսեմ , չարախօսեցի , չարախօսեցեր : Գերեմ , բերի . բերեմ , եբեր , բեր . Զամբերեմ , Զամբերեցի , Զամբերեցեր , Զամբերեաց . Զամբերեալ : Եւ թեպէտ լինի ևս համբերեմ , համբեր . բայց համբերեմ ոչ լինի : Եւ բերեմ բայն բերեցի . բերեալ ամենեւեմ . ոչ լինի . Ստի յոյս է թէ բազմիցս բայք ունանք 'ի բարբիւն այլպէս լծորդին : Բացի տմանք . քանզի դոն և այլք որքայնպէս լծորդին 'ի բարդեցեալ գոյն իւրեանց' ուր և լծորդին 'ի պարզ գոյն . որդոն . Սրբեմ , սիրեցի , սիրեալ . Բնատասիրեմ , աշխատասիրեցի , աշխատասիրեալ : Գործեմ , գործեցի , գործեալ . Կենադործեմ , կենադործեցի , կենադործեալ . և այլն : ॥

Տեսակց բայից մտածին որքան առնախնաման և առեղբորդական նշանակութիւն բայից . Օր 'ի բայից տմանք նախադասութարք ասին' լը որում են սկզբունք , և արմատք . յորց յառաջագային այլք . որպիսիք են սոքին . Գեւ, աճիլ . Ընալ , բռնանիլ , և այլն : Իսկ տմանք ասին ամանայականք , զի 'ի ձեռն ամանցականակերտ մանականաշան' ամանցին 'ի նախադասութարք , և նշանակեն միայն ձայնիւ ոչ միայն զգործողութի նշանակեցեալ այնու բայիւ , որ է նախադասութարք , այլ նաև նշանակեն զմիւս այլ գործողութի որ նշանակի ամանցեցելով բայիւն . որդոն , մինչ առի , Լճեցաշանեմ , ոչ միայն նշանակին առք նորին որ աճի , այլ նաև նշանակին առքն աճեցուցանողին որ առնէ զի նոյն այլն աճիցի . զի աճեցուցանելն , է աճեցեալ առնել . ուստի սա որ աճեցուցանե , զգործն իւր անցուցանե առայլ առնելով այնպէս զի նոյն այլն աճիցի . և որքան առայս բայք ածանցականք' անցողականք ասին , նաև երկուց առից նշանականք :

Եւ գիտելի է , զի մանաւանդ ձայնակրականք բայքն լինին անցողականք , որդոն , * Գտիմ , նստուցանեմ . Երկրիմ , ճաղկեցուցանեմ . Երկրիմ , բերկրեցուցանեմ . Զանդ .

Հանգիւմ , հանգուցանեմ .
 Սատուիւմ , մատուցանեմ .
 Հարիւմ , յարեցուցանեմ .
 Խտտորիւմ , խտտորեցուցա-
 նեմ . և այլն : Եւ սեբի՞ մեք թա-
 սիլք սեռք բայից լինին անցո-
 զականք . որդոն . Բարեանամ ,
 Բարեացոյցանեմ . Գլխեմ , գլխեցո-
 ցանեմ . Կնիւնեմ , կնիւնեցո-
 ցանեմ . Կրքարանամ , արքարացուցանեմ .
 Լնամ , Լցուցանեմ . և այլն :

Թարձեալ գիտելի է , զի
 ամանցականակերտ մաս-
 նիկս այս աճոր , մինչ ներ-
 մտեալ երեկ ՚ի մեջ բայի , ոչ
 թէ զբայն ամանցեալէ , այլ
 անունն որ այնու մասնկամբ
 է ամանցական , եղեալէ բայ-
 որդոն , * Կարգաւոր , կար-
 դաւորեմ . Թաւաւոր , թաւա-
 րեմ . Թաղաւոր , թաղա-
 րեմ . Փառաւոր , փառա-
 րեմ . Պարաւոր , պարաւ-
 րեմ . և այլն . ։

Թարձեալ գիտելի է , զի
 բայք ոմանք են անցողա-
 կանք զորութիւն . որք թէպէտ
 ոչ ունին զմասնիկս զայս ուսումն ,
 բայց այնպէս նշանակեն՝ ո՞նչ
 նշանակելին ՚ի յունիկն զայն :
 որդոն , * Ծաղկեմ , Երկմտեմ ,
 Օրնորեմ , Խտտորեմ , Հու-
 անհատեմ . և նոյն էք եթէ
 ստիցիւք , * Ծաղկեցուցա-
 նեմ , Երկմտեցուցանեմ , Օր-
 նորեցուցանեմ , Խտտո-
 րեցուցանեմ , Հուանհատեցու-
 ցանեմ , և այլն . ։

Եւ այսպիսիքս միշտ լինին ՚ի

մայնակերականաց բոլորից . բայց
 ոչ յամենից , այլ ՚ի յունիկն .
 զի զի են բազումք , որք ոչ
 լինին զորութիւն անցողականք .
 որպիսիք են այսորիկ . Լճեմ ,
 Լորեմ , Բաւանեմ , և այլն .
 Սն զի ոչ կարէ զնիլ՝ Լճեմ ,
 Լորեմ , Բաւանեմ , այլ հարկաւոր
 է զի զնիկն ուղան մայնիկս , և
 ստիցիլ Լճեցուցանեմ , Լաւա-
 ցանեմ , Բաւանցանեմ . և այլն :

Հայոց Բարեգիտութիւն , Գլխեց , և
 Թաւաւորեց Բայից :

Գլխեմ Բաւանեմ Բարեգիտութիւն :

Թ Եւ բայից մտածին
 որքան առեղականու-
 թիս և առ յոգնականու-
 թիս նոցին : Սասն զի
 բայքն կամ են եղականք , և
 կամ յոգնականք .
 Գլխեմ , որդոն , Կնիւնեմ ,
 Կնիւնեմ , Բանամ , Տեսանեմ ,
 և այլն : Եւ եղականք ստին ,
 զի զմական ներգործութիւն , և
 կամ զկրումն միոյ անձին՝ որ
 է ներգործող , կամ կրող , ՚ի
 միտս մեր բերեն :

Իսկ յոգնականք , որդոն . Կն-
 քեմ , Բանամք , Կնանք , Տե-
 սանք , և այլն : Եւ յոգնա-
 կանք ստին , զի զբազում ներ-
 գործութիւն , կի՞ զկիրս բազ-
 մաց անձանց ներգործողաց ,
 կամ կրողաց ՚ի միտս մեր բե-
 րեն :

Եւ գիտելի է , զի այս պա-
 րապոյ՝ Թէպէտ ամենից
 V 3 բայից .

բայից հանդիպել, բայց զի մնալուրէքն ըստ որում գիմնագործք՝ ոչ ունին զյոգնակի, այլ միայն ելախանաբար վարին։ Վմանապէս և ամենից բայից աներևուածի ներկայքն, աշխատքն, աղաւանիքն, և դերբայքն ոչ ունին զայս պարագայ. զի ոչ լինին յոգնականք, ող և յայտ է։

Յարձեալ գիտելի է, զի բայից ոմանց մերթ յաւելեալ լինի միմն ի յերկուց մասնականցս այսոցիկ. առ, առ, և յաճախէ նշանակուած լուսնոցին. իբր բազմազանիէ. որդոն, յիջն ասի՝ Բեկէլ, և մանի գաւազան ինչ, և կամ այլ ինն անուն իբերկու կոտոր լինիլ. բայց մինչ ասի Բեկոտէլ, նշանակի ոչ միայն երկու կոտոր լինիլ, այլ աւելի քան զերկուսն ի բազում կոտորս անջատիլ. ըստ այսմ են և սոքին. Վորէլ, Կորոտէլ. Խոյել, Իոյոտէլ. Պարաւել, պարաւորել. և այլն։ Եւ այսպիսիքս կոչին բայք յաճախականք, և ունին իմնապէս զզորութի յոգնականի որքան առայս՝ զի զառաւելութիւն գործողութե նշանակեն, և ոչ որքան առայս զի զբազմութիւն գործողաց նշանակիցեն։

Բայց գիտելի է, զի այսպիսիք մասնակուրք ոչ յարին ամենից բայից, այլ սակաւուց ոմանց, որք են ի սովորութե. ուստի բայից որք ոչ են սովորք լինիլ յաճա-

խականք, ոչ պարտին առաւելի։

Բայց բայքս այսոքիկ, ինտեճ, ինտարտեճ, թեպէտ ունին զմասնկուսն զայսոսիկ, առ, առ, սակայն ոչ են յաճախականք, այլ ածանցականք անուանք բայացեալք. քանզի ինտարտեճ ոչ զայլ ինչ նշանակի էթե ոչ առնել զըք ձիթատ, որպէս և յայտ է։

Յարձեալ գիտելի է, զի է և այլ իմն կերպ, որով բայք լինին յաճախականք. քան զի թէ բայ ինչ ի ձեռն գերբայի կրկնիցի, նշանակէ ըզսաստկութի գործողութե, և այնու ասիլ կարէ յաճախան. որքոն, * Եւս՝ օրհնելով օրհնեցից զքեզ, * Պատու իրելով պատու իրեաց. և այլն։ Եւ այսու կերպիւ գրեթէ համայնք բայք կարեն լինիլ յաճախականք։

Եւ քի բայից մտած ին որքան առայս զի գործողութիւնք, և կիրք, կի՛ մտածին գող նորին որ խօսի, կամ նորին առ որ լինի խօսին, և կամ նորին զորմէ լինի խօսին։

Եւ որ՝ մինչ բայն նշանակէ զգործողութիս, և կի՛ զկիրս նորին որ է խօսող, յայնժամ է առաջնոյ գիմն. որքոն, Եւս տէրէճ. Սասն զի այսու նշանակի գործողութի նորին, որ է խօսող։ Եւ մինչ նշանակէ զգործողութիս, կամ զկիրս նո-

նորին առ որ լինի խօսիլն ,
 յայնժամ ասի երկրորդի դի-
 մի . որդոն . Վառ սէբէս . վասն
 զի այսու նշանակի գործողու-
 թի նորին՝ առ որ է խօսիլն :
 Եւ մինչ նշանակէ զգործո-
 ղութիւնս , կամ զկիրս նորին՝
 զորմէ լինի խօսիլն , յայնժամ
 ասի երրորդի դիմի . որդոն ,
 Վառ սէբէ . վասն զի այսու
 նշանակի գործողութի նորին
 զորմէ է խօսիլն : Եւ այսպէս
 առաջին դէմն է նա , յորմէ է
 բանն . երկրորդ դէմն է նա ,
 առ որ է բանն . և երրորդ
 դէմն է նա , զորմէ է բանն :

Վայց գիտելի է , զի հրամայ-
 ալիանի եղանակին բացա-
 ռոցմամբ յողնակինի ասպառ-
 լոյն սրկասի առաջին դէմն .
 և պատճառն է , զի ոչք է ինքն
 ինքեան հրամայող , կամ ինքն
 զինքն աղերսող , այլ միշտ
 հրամայելն և աղաչելն , կամ
 աղերսելն լինի առ այլ որ :
 Վասն որոյ գործողութիւնն ,
 կամ կիրքն ՚ի հրամայականի
 եղանակով միշտ նշմարին ՚ի
 նմին առ որ է խօսիլն , և կամ
 զորմէ լինի խօսիլն . և այն ևս՝
 ոչ իբրութեւ եղեալիցէ գոր-
 ծողութիւնն , և կամ կիրքն ՚ի
 նոսին , այլ զի ինկցի . և վն
 այսորիկ է զի հրամայական
 եղանակն ոչ ունի զանցեալ
 ժամանակ :

Իսկ աներևութի եղանակին
 սրկասի բացորոշեցեալ
 դէմ . բանզի բայն մինչ է ՚ի

յաներևոյթ եղանակով , զգոր-
 ծողութիւն , և կամ զկիրս
 վերացելաբար նշանակէ , և
 ոչ յուսեք ենթակալով . և
 պատճառն է , զի մինչ ասի
 սէբէլ , կամ սէբէլ , ոչ նշանա-
 կի թէ այս որ բացորոշաբար
 սիրէ , կամ սիրի , այլ նշա-
 նակի ինքն սիրելն , կամ սի-
 ըիլն ըստ որում է գործողու-
 թի , և կամ կիրք ինչ որոյ
 գիմի և իցէ :

Ժամանակք բայց մտա-
 ծին որքան առ այս , զի
 բայքն որք զառս , և զկիրս
 ընդ ժամանակառ նշանակէն ,
 կամ ՚ի ներկայի ժամանակի
 լինիլ նշանակէն , կամ ՚ի յան-
 ցելում ժամանակով եղեալ ,
 և կամ յապառնում լինելոյց .
 և այսու հանդիպին բայց
 ժամանակք ներկայ , անցեալ ,
 և ասպառնի :

Իսկ անցեալ ժամանակն քա-
 ռակաբար մտածի . յի կամ
 անցեալ անկատարելապէս , կիմ
 անցեալ կատարելապէս , կամ
 անցեալ կատարելապէս անապէս ,
 և կամ անցեալ կատարելա-
 դունեկապէս : Եւ առաջինն կոչի
 անցեալ անկատար . Երկրորդն
 անցեալ կատարեալ . երրորդն
 անցեալ յարակատար . Իսկ
 չորրորդն անցեալ դերակա-
 տար : Եւ այսպէս ժամանակք
 բայց ասին վեցք . յի Վեր-
 կայ , Ենկատար , կատարեալ ,
 Երակատար , Վերակատար ,
 և Եսպառնի :

Երկայ. որդոն, Ըրեճ, Երեճ, սերճ, սերճ. կամ Ըրեճ, Երեճ, սերճ, սերճ: Եւ այսպիսիքս ասին ներկայք, զի բայն մինչ այս պիտօք վերջաւորու թիք եղերի, նշանակի ներքործութի առնողին, և կամ կիրք կրողին նորապէս լինիլ ՚ի նայում մասին ժամանակի. և կամ աշնօզն գող ՚ի մէջ գործոյ սիրման, և կրօնն գող ՚ի մէջ կրկն սիրեցման. և ոչ իմն ժամանակ անցեալ յորմէ հետե սկսեալէ առնօզն գործել, և կամ կրօնն կրել:

Նկատար, որդոն, Ըրեճ, Երեճ, սերճ, սերճ. կամ Ըրեճ, Երեճ, սերճ, սերճ: Եւ այսպիսիքս ասին անկասարք, զի մինչ բայն այսպիտօք վերջաւորու թիք եղերի, նշանակի ներքործութի առնողին, և կամ կիրք կրողին գող սկսեցեալ և գող ՚ի ճանապարհի առ ՚ի լինիլ անցեալ. վն որոյ գրեթէ գործողութին նշանակի լինիլ ՚ի մէջ միջոցի ներկայի և անցելոյ. բայց զի գիտէ առ անցեալ, վն այնորիկ օտի անցեալ անկատար, իբրու թիք առ ՚ի լինիլ անցեալ:

Պատարեալ, որդոն, Ըրեճ, Երեճ, սերճ, սերճ. կամ Ըրեճ, Երեճ, սերճ, սերճ: Եւ այսպիսիքս ասին կատարեալք, զի մինչ բայն այսպիտօք վերջաւորութիք եղերի, նշանակի թիք գործողութի առնողին, և կամ կիրք կրողին ոչ թիք ՚ի նոյնում մասին ժամանակի լինին,

այլ յիմիք մասին անցելոյ ժամանակի եղեալքեն, և այնու եզերեցեալք, և վճարեցեալք:

Պարակատար. որդոն, Ըրեճ, Երեճ, սերճ, սերճ. կամ Ըրեճ, Երեճ, սերճ, սերճ. կամ Ըրեճ, Երեճ, սերճ, սերճ: Եւ այսպիսիքս ասին յարակատարք, զի բայն մինչ այսպիտօք վերջաւորութիք եղերի, նշանակի գործողութի առնողին, և կամ կիրք կրողին ոչ միայն եզերեցեալ և վճարեցեալ, այլ նաև ժամանակին և անցեալ զկնի վճարեցման:

Պարակատար, որդոն, Ըրեճ, Երեճ, սերճ, սերճ. կամ Ըրեճ, Երեճ, սերճ, սերճ. կամ Ըրեճ, Երեճ, սերճ, սերճ. կամ Ըրեճ, Երեճ, սերճ, սերճ: Եւ այսպիսիքս ասին գերակատարք, զի բայն մինչ այսպիտօք վերջաւորութիք եղերի, նշանակի գործողութի առնողին, և կամ կիրք կրողին ոչ միայն եզերեցեալ գող այլ նաև բազում ժամանակ անցեալ զկնի եզերեցման:

Պարանի, որդար, Ըրեճ, Երեճ, սերճ, սերճ. կամ Ըրեճ, Երեճ, սերճ, սերճ: Եւ այսպիսիքս ասին ապառնիք, զի բայն մինչ այսպիտօք վերջաւորութիք եղերի, ոչ նշանակի գործողութի առնողին, կամ կիրք կրողին եղեալ գող, և կամ սկսեցեալ, այլ եղանակի:

Պատարեալ, որդար, Ըրեճ, Երեճ, սերճ, սերճ. կամ Ըրեճ, Երեճ, սերճ, սերճ. կամ Ըրեճ, Երեճ, սերճ, սերճ: Եւ այսպիսիքս ասին կատարեալք, զի մինչ բայն այսպիտօք վերջաւորութիք եղերի, նշանակի թիք գործողութի առնողին, և կամ կիրք կրողին ոչ թիք ՚ի նոյնում մասին ժամանակի լինին,

կաջ՝ յորում գործողութի, և կիրք վերացելաբար նշանակին, բաժանանան բայից երեք ժամանակք . իմ Վերկայ, անցեալ, և ապառնի : Եւ Տրամանյականի եղանակին որակասի անցեալ ժամանակն . վասնզի՝ զանցելոյ իրաց ոչ լինի Տրամայել . ուր ՚ի վերասացաւ :

Ասկ բայից մինչ են ՚ի յըզականի, և ՚ի ստորակցականի եղանակոյ՝ պակասի կատարեալ ժամանակն, և յարակատարն լցուցանել զտեղի նորին . և ասպառնի ժամանակն Տանդիպի, սակայն իմնասուս նաև ներկայ ժամանակն պակասելով ապառնին լցուցանել զպակասութի նորին : Բայց սակայն ՚ի կրաճորականի և ՚ի չեղորականի սեռի ստորակցական եղանակն ունի զյատուկ ապառնի, և զներկայ որպէս երևի յառաջնում մասին ՚ի լծորդութիս բայից :

Յաղագս Աշխատաց, և լծորդութեց բայից :

Վերսի Վասններեքերորդ :

Երկանկր բայից մտածին որքան առ այս, զի բայքն, որք զառս, կամ զկիրս եութեց նշանակեն, մերթ արձակաբար նշանակեն զայս, և մերթ վերաբերութի ինքիք : Եւ ՚ի նշանակելն արձակաբար կիմ նշա

նակեն զառս՝ և զկիրս բացորոշապէս, և ըստ այսմ մտածի սահմանական եղանակն . և կամ նշանակեն զառս՝ և զկիրս անբացորոշապէս, և ըստ այսմ մտածի աներևոյթ եղանակն . Եւ ՚ի նշանակելն զառս և զկիրս ոչ արձակաբար, այլ վերաբերութի ինքիք, կամ նշանակեն զՏրամայիլն առից, և կրից, և ըստ այսմ է Տրամայական եղանակն . կիմ զըզակացեալ լինիլն առից, և կրից, և ըստ այսմ է ըզակական եղանակն : Եւ կամ ենթ իրիք թեոէ նշանակեն զառս՝ և ըզկիրս, այսինքն՝ ոչ ուր զեղեալս՝ և կամ որպէս զեղանելիս արձակաբար, այլ իբրու, եթէ իցիին եղեալք, և կամ եթէ եղանիցիին, և ըստ այսմ է ստորակցական եղանակն : Աստի Տինգ են եղանակք բայից . իմ, Սահմանական, Տրամայական, Բզական, Ստորակցական, և Վերերկայ :

Յասացելոյս Տեռևի թե սահմանական եղանակն է, յորում բայքն ՚ի բնաճս փամանակս իբրևանց արձակապէս՝ և բացորոշ զիմօք, թարց կախելութի իրիք և թեոէ նշանակեն զառս, և կիմ զկիրս եութեց : Եւ առ այս սահմանական կոչեցեալ է եղանակս այս, զի բայն սահմանորէն՝ և բացորոշապէս նշանակէ ՚ի սինն . և նմք բանք, թէ պատմականք, թէ խոստացականք, թէ

Թէ ծանուցականք , և թէ սահմանականք՝ որովք տրին սահմանք իրաց՝ ՚ի սմին եղանակով լինին , որդոն ,

* Որ Զանիւն և սիրով ուսանի ՚ի շտեմարանս գիտութե հասանի ։

* Քանայր ուսանիլ և գուքերական , բայց ոչ կամէր յօժարութիւն հանդարտիլ ՚ի յիւրում խղկան ։

* Աւսան գրեթեոզութի բայց , բայց ոչ գրեթեոզութիւն բարուց ։

* Աւետալ է , բայց ոչ ՚ի յաւտից խուսեալ :

* Աւուսցէ գրեզ մանաւանդ կիրառումն , քան նորոց իրաց առումն :

Տրամայական եղանակն է , յորում բայքն զառս՝ և զկիրս էութեց նշանակեն՝ ոչ արձակաբար , այլ ըստ որում հրամայեցեալք , կամ մաղթեցեալքն : Եւ ՚ի սմին եղանակով լինին նմք բանք հրամայականք , մաղթողականք , խրատականք , և պահանջողականք , որդոն ,

* Աւեր զիմաստութի , ոչ զի ասիցիս , այլ զի իցես իմաստունս քի , այժմ ուսիր :

* Աւուսջիք հետևողաց ձերոց ոչ բաղձալ զի ասիցին իմաստունք , այլ բաղձալ միայն զի իցեն իմաստունք : քի , Եւ յարայնս ուսուսջիք :

Եւ աստ գիտելի է , զի սահմանականի ապառնին ըստ մեծի մասին լինելով նաև

հրամայականի ապառնի , կարէ շիութեւ զիմաստ համբալկագունից . վն որոյ պահելի է այս կանոն : Աւուսք բանն ոչ է այնպէս զի սմն ումք հրամայեցէ զիմն առ յարայն , է սահմանականի ապառնի . որդոն ,

* Եւ թէ այսոր ոչ տեսեր , վազիւն տեսցես : Այստ այսպէս : Եւ թէ ուշիմութիւ կեայցես , սիրեսցի գրեզ հայր քո , և զբաղումն բարիս արասցէ քեզ . և այլն : Իսկ յորժամ է այն պիտեաւ ոճիւն , որով սմն հրամայէ ումք , յայնժամ է հրամայականի ապառնի , որդոն ,

* Եւ կեսցեն առ իս ՚ի վաղիւն , զի ունիմ զիմն ասել քեզ : Այստ այսպէս . հեսցեն զնա ՚ի վազիւն , և խրատեսցեն : Այստ այսպէս : Եւ կեսցէ գրեզ հայր քո , և արասցէ քեզ զիմ բարի , վն զի ուշիմութիւ վարիս ՚ի համայնս գործս քոյս :

Եւ թէ պէտ յատուկ է հրամայականաց ապառնեաց շեռտանշանիլ ՚ի վերջում վանկով իւրեանց , որով դիւրաբար զանազանին ՚ի յարանեաց սահմանականին , բայց բազմիցս ՚ի յանհոգ գրաց պանց արարեցեալ լինի :

Բղձական եղանակն է , յորում բայքն ոչ արձակաբար զառս և զկիրս էութեց , այլ զիղձս ուրուք առայնս նշանակեն : Եւ ՚ի սմին եղանակով լինին այնք բանք , որք են ըզձականք , և տենչականք . որդոն ,

* Եւ

* Եղանակ թէ զմեծ մասն կե-
նաց իմոց տայցեմ ՚ի կրթութե-
թի ի սոնարհութե : Եղանակ թէ
միշտ կարիցի ՚ի սարապիլ ՚ի
ծառայութի ստեղծողին իմոց :
Եղանակ թէ զմի օր ին արժան-
ւոյն ծառայեալիցեմ Լ. Ե .
և այլն :

Ստորակցական եղանակն է ,
յորում բայքն զառս , և
զկիրքս էութեց ոչ արձակաբար
և կատարելապէս նշանակեն ,
այլ անկատարելաբար , և այն-
պէս ի բրութե թէ եթէ իցեն և
զեալք , և կամ եթէ լինի-
ցին : Առտի ոչ ստորասեն
եղեալ գոլ զայն՝ զորս նշա-
նակեն ձայնք բայից : Սակայն
եթէ բայք սահմանականք , և
կամ հրամայականք հետեւի-
ցին ինքեանց , յայնժամ ՚ի
ձեռն նոցին նշանակեն կատու-
րելապէս : Օգր օրինակ .

- * Եթէ տեսանիցի ՚ի , փախ-
չի :
- * Եթէ առեալիցեմ՝ զձա-
րեմ :
- * Եթէ կերեալիցի ՚ի , յագի :
- * Եթէ ընթանայցեմ , շար-
ժիմ :

Լ. հա՛ ՚ի յայտոսիկ բանս ոչ են
թաղրի րեսանէն , առնալն , ու-
րեւն , և ընթանալն ի բրութե թէ
իցեն եղեալք , այլ՝ եթէ իցելին
լեալք , հետեւիւր ի քալելն , լճա-
րեւն , յաբելն , և շարժելն : Լ. ս-
տուտ է , զի բանքն մին էն
յայտիկ եղանակով՝ միշտ են
անկատարք . և յայնժամ կա-
տարին՝ երբ աւակցին հետե-

կեալք բայքն . և եղանակս
այս զն այսորիկ կուի ստորակ-
ցական , զի ստորակցի նմին
միշտ այլ բան՝ օրով կատարի :
Եւ՛ ամք թէականք բանք
յայտիկ եղանակով լինին ՚ի
զտուցատրութե :

Եւ՛ եթէ երբեմն ՚ի սահմանա-
կանի եղանակով առնանիցին
բայքն հանդերձ մասնկամցս՝
Եթէ , յայնժամ ևս առին
զնոյն զբութիւն . օրգոն .

- * Եթէ տեսանէի , փախչի :
- * Եթէ առեալեմ , զձարեմ :
- * Եթէ կերեալի , յագի :
- * Եթէ արշաւեցից , շարժե-
ցայց : կամ Եթէ արշաւեմ ,
շարժիմ :

Եւ՛ զիտեղի է , զի նոյն է ,
թէ և բացատականք լինիցին
բանքն . օրգոն , Եթէ ոչ գոյա-
նայցէր , ոչ կախար , Բանզի թէ-
պէս ՚ի յայտպիտի երևի են
թաղրի և զեալ գոլ առքն
գոյութեան , բայց տակաւին
բայն է ստորակցական , զի
ստորակցի նմա այլ բան . նի .
ոչ կախար . և բաւական է , զի
ոչ առի անմիջապէս թէ Վ .
զայցա՝ լսան այնորիկ կախար :
Ար եթէ ափիցիւր , ՚ի սահմա-
նական եղանակն մտանէր
բանն :

Վարձեալ՝ այս բան . Որդե՞ս
զի առիցես պիտի չեղ աշխա-
տիլ , է ստորակցական . և ՚ի
բանս պարաճողական՝ ՚ի գործ-
ածի : և սասան՝ առիցես բայն
ոչ նշան կի զառս ուրու բարձա-
կա

կարար, այլ այնպէս՝ իբրու թէ եր
 ուղ զի լինիցի առքն այն ուտե
 քն , պիտոյ է աշխատիլ : Եւ
 է թէ զայսպիսիս առ թէ ահանն
 տարածել կամիցի թէ , լինի
 հակադարձիւն . սրգոն . Եւ թէ
 աշխատիցն՝ իբրեցե . Իր նոյն է
 է թէ ասիցիւր . Իրդէն ղէ ուսե
 ցեա՝ պիտոյ է ղեղ աշխատել :

- * Գրեւն խմ , գրեւն քո , գրեւն նորա .
- * Գրեւն մեր , գրեւն ձեր , գրեւն նոցին .
- * Գրեալ գոլ խմ , գրեալ գոլ քո , գրեալ գոլ նր . և այլն :

Ինչ վն գերբայից գիտելի է ,
 զի աներևութի ներկայն ՚ի
 հոլովելն լինի գերբայ . և ասի
 գերբայ , զի փոխանակ բայի
 վարի ՚ի բանս . և ուղ աներև
 ոյ թն , նոյնպէս և սա նշանա
 կէ զառս և զկիրս վերայելա
 բար , և առանց բայորոյման
 գիւնաց : Եւ սացի առանց բայ
 որոյման գիւնաց , բանդի ՚ի
 յայլ եղանակս որոյն գեմքն
 զանազանութեամբ ձայնից , զի
 մինչ ասի՝ Եւ սերեմ . որոշի
 սառցին գէմն . և մինչ ասի՝

Եւ սերեմ , որոշի երկարոր
 գէմն . և մինչ ասի՝ Եւ սերեմ ,
 որոշի երրորդ գէմն :

Եւ իւրաքանչիւրաց գերանու
 անց զանազանիւր վերջա
 որութեմք յարի բայն . բայց ՚ի
 յաներևութի եղանակոջ , և
 ՚ի գերբայն՝ նոյնով վերջա
 գրութեմք յարի . բանդի կարե
 ասիլ . Եւ ՚ի սերեւն , որո ՚ի սե
 րեւն , նա ՚ի սերեւն . Եւ սերեւով ,
 որո սերեւով , նա սերեւով . և այլն :
 Եւ և զայսու ղէ է զանցա
 նելի . զի սեռական հարախ
 աներևութի ՚ի ձեռն նախա
 գրութեմ կարե յարիլ գերբա
 նուան , սրգոն , Եւ վասն սերե
 լոյ , որո վասն սերեւոյ . նա վասն
 սերեւոյ . Կամ այսպիս . Եւ սե
 րեւոյ աշխատ , որո սերեւոյ աշխ
 ատ . նա սերեւոյ աշխատ . և այլն :

Թորդու թի բայիցն է զա
 նազան վերջաւորութի
 սահմանականի ներկային :

Եւ այսպիսիք վերջաւորութիք
 են չորք . ցի , Եւ , աճ , ուճ , իճ :
 Եւ սորին ասին լծորդութիք ,
 վն զի բայքն գրեթէ լծին սո
 քօք՝ զորութեմ չորից ձայնաւ
 որաց տառից , որք են ՚ի ստիսն ,
 և այնու վերանան . ցի հոր
 վին գրահելով իբր ՚ի բազումս
 զատան ձայնաւոր , և այլայ
 լելով զբաղաձայնսն :

Եւ ՚ի չորեանս վերջաւորու
 թիւնս չորեքին ձայնաւորքն
 են այսորիկ . է , ա , ու , է : Եւ
 սորին ասին լծորդ ստառք , և
 կամ նշանք . վասն զի ՚ի ձեռն
 սոցին

ապին լինին լծորդութիւն , և վերացմանը բայից ՚ի պէտպէս գէմն և ՚ի ժամանակս . և սոքոր ճանաչին բայքն՝ յորում արդեօք լծորդութեան իցեն : Քանզի սոյ ՚ի յանունս ուղղական հարմիւ է որպէս զհինն ինչ յորմէ սկսանի նոյն ունուն պէտպիտեալ վերջանուութիւն պայլել և հարմել , նոյնպէս և ՚ի բայսն սահմանականի ներկայն՝ որ յառաջնում դիմնջ եղերի ՚ի էժ , կամ ՚ի ւժ , կամ ՚ի ւժ , և կամ ՚ի յէժ , է սոյ զհինն , և զխաբիսն , յորմէ սկսանի բայս պէտպիտեալ վերջանորութիւն վերանալ ՚ի յայլ գէմն , և ժամանակս :

որոնս , ՚ի նկէտում , լնում , թորում ք ընկեալում , պակում : Սոյ բայքն որք վիճակին եղերման ՚ի յէժ , ապին չորրորդ ՚ի լծորդութեանս որոնս , և շէժ , և սոյ շէժ , բառանիժ : և այլն :

Յարգութիւն իշխմանց ժամանակաց , և յնակերպութեց դիմաց բայից ՚ի սահմանակալէ ներկայէ , և ՚ի կատարելոյն :

Ղալա՛ս : Քանակ լորդութեան :

Ըն բարեպէս ՚ի իկտանուրց , թէ դիմորդ բլխին ժամանակը , և ձեակերպութիւն դիմաց բայից ՚ի յարմանաց իւրեանց , Վախ դիտելի է , զի գէմք , և ժամանակք բայից ըստ մասին ՚ի յառաջնոյ դիմասահմանականին բղխին . և ըստ մասին ՚ի յառաջնոյ դիմէ կատարելոյն :

Երկրորդ դիտելի է , զի բայքն թէ պէս ըստ չորից լծորդութեց են չորք կերպք միայն ՚ի սահմանականի ներկայջ . և յանկատարում , բայց ՚ի կատարեալ ժամանակջ են չորք քառասն կերպք : Սան զի կատարեալ ժամանակին մինչ բղխի ՚ի յառաջնոյ դիմասահմանականի ներկային , պէտպիտաբար բղխելով՝ բայցմա պատճի . սոյ ստորև երևեսի : Սաննորոյ աստուծոյ սակաօրինակի՛ նախ գնեմք զչորք քառասն բայս չորք քառասնից աւս :

Ե՛ւ դարձեալ . սոյ անունաց ոմանք պատկանին առ առաջին հարմումն . և ոմանք առ օյլս հետևեցեալս . այսպէս և բայից՝ անոնք պատկանին առ առաջին լծորդութին . և ոմանք առ արս . ուստի ՚ի հարցմանս պարագայից բայից՝ մինչ հարցանիցի այս պարագայ , պատասխանատարութին պարտի լինիլ դասականաւ թուով . բանզի բայքն որք վիճակին եղերման ՚ի յէժ , ապին առաջնոյ լծորդութե . որոնս . յիւրէժ , աւէժ , արեանէժ :

Ե՛ւ բայքն որք վիճակին է եղերման ՚ի յւժ , ապին երկրորդ ՚ի լծորդութե , որոնս , ՚ի անունում , իմանում , բանում : Ե՛ւ բայքն որք վիճակին եղերման ՚ի յւժ , ապին երկրորդ ՚ի լծորդութե .

սակայ՝ զեռեղեցեալս ՚ի չորե-
սին լծորդութիս . որոց երեք
առաջինքն են առաջնայ լծոր-
դութե . Երեք հեռեեալքն՝
երկրորդի լծորդութե . և հինգ
հեռեեալքն՝ երրորդի լծոր-
դութե . Իսկ երեք վերջինքն՝
չորրորդի լծորդութե : Եւ
ապա խօսիմք զիւրաքանչիւ
րոց ժամանակաց թէ զիւրդ-
րդիսն ՚ի յարմատոց իւրեանց :

Երրորդ գիտելի է , զի ՚ի
բայս չորք մտածին . քի , ար-
մատ բային . Լծորդատառք ,
որք են չորքս այսորիկ . է , ար-
ք . գիմնւորիչ տառ . և յոգնա-
կանացուցիչ : Եւ բաց յայս-
ցանէ ՚ի յոմանս բայս գոյ վանկ ,
և կամ տառ ինչ նախընթաց
լծորդատառի , որ ՚ի յոմանս
ժամանակս՝ և ՚ի դէմն ներգը-
տանի , և ՚ի յոմանս բառնի :
որդոն , ՚ի բայս յայս՝ Էն ան Էն :

արմատ բային է Էնն . նախ-
ընթաց վանկն լծորդատառին
է անն . լծորդատառն է էնն .
գիմնւորիչ է Էնն . և յոգնա-
կանացուցիչ է Էնն : Գամ-
բայս այս՝ Էն Էն . անի արմատ
զԷնն . լծորդատառ՝ զԷնն .
գիմնւորիչ զԷնն . և յոգնա-
կանացուցիչ զԷնն :

Բայց բայս մինչ է եզական ,
մտածին ՚ի նմին երեք միայն .
քի , արմատ , լծորդատառ , և
գիմնւորիչ . նաև մերթ ՚ի
յոմանս նախընթաց վանկ ,
և կամ տառ : Եւ քի արմատն
որ ՚ի բայս , նչ կորնի . բայց
լծորդատառն , և գիմնւորիչն
մերթ կորնչին , և մերթ քո-
փոխին նոմանս դէմն , և ժա-
մանակս . Եւ մտապէս և նախ-
ընթաց վանկն , և կամ տառն ,
մերթ քոփոխի , մերթ մնայ , և
մերթ կորնչի . սրբիւս ստորեւ
կողեղովքս յայտնին :

Սահմանալանի Երանալի Երեկոյ :

Սեր
Էն
Տեսան

Էն , են , է : Եւք , էք , են :

Լուան
Լման
Լան

Լոմ , աս , այ : Լուք , այք , ան :

Ինկէն
 Ին
 Ինող
 Ինթեան
 Գլակն

ու՛մ , ու՛ս . ու՛ . Իւ՛մք , ու՛ք , ու՛ն :

Ի՛ն
 Ի՛ատէ
 Ի՛ուսան

ի՛մ , ի՛ս , ի՛ն . Ի՛մք , ի՛ք , ի՛ն :

Իրո՛ւ գիտելի է , զի առաջին դէմն սահմանականի ներ-
 քայի միտ կազմի յինքենէ արմատոյն՝ և ՚ի միոյ լծոր-
 դատառէ ՚ի լորիցն՝ որում վիճակեցեալիցէ , և ՚ի դիմաւ-
 որէ տառէ յայսմանէ ճ . ոն և երևի ՚ի վերոյ եղեալ օրի-
 նակս : Իսկ առ ՚ի կազմել զմնացեալ դէմն , նոյն դիմաւ-
 րիչ հէն փոխարկեցեալ ՚ի՛ն , բղխի երկրորդ դէմն , և ՚ի
 կորնելն բղխի երրորդ դէմն . ՚իմնայն՝ և ՚ի առնուլն զ՛ն
 բղխի առաջին դէմն յորնականին . ընդ փոխին ՚ի՛ն բղխի
 երկրորդ դէմն . և ի յեղալովն ՚ի՛ն բղխի երրորդ դէմն :
 Իայց հանդիպի այս՝ զի յառաջում լծորդումէ լծորդա-
 տառն է՛ յերրորդում դիմոյ եղականին , և յերկրորդում
 դիմոյ յորնականին՝ փոխարկի ՚ի՛ն . որդոն , * Արէ , սիրէք .
 Ի՛նէ , ասէք . Տեսանէ , տեսանէք : Իսկ յերկրորդում լծոր-
 դումէ՛ լծորդատառին յաւելեալ լինի տառս այս յի՛ն
 յայնս ասացեալ դէմն . որդոն , * Լուանայ , լուանայք .
 իմանայ , իմանայք . բանայ , բանայք . ոն և յայտ է ,
 Ի՛ն առ ՚ի լինի կրաւորական տասանոց վերոգրեցելոց բայից
 ներդործականաց , լծորդատառն իւրաքանչիւրոց փոխարկին
 ՚ի՛ն . և յերրորդում լծորդումէ՛ լծորդատառին փոխար-
 կեցելոյ յարի և վանկս ա՛ն . որդոն , * Ինկենում , ընկենում իմ .
 Ի՛նում , լնում իմ . Ինողում , լողում իմ . Ինթեանում , ըն-
 թեանում իմ . որպէս և յայտ է .

ԿԸ

Լննելու Լննաբար :

Սեր
 Լս
 Տեսան
 } էի , էիր , էր : Լսաք , էիք , էին :

Լուան
 Լման
 Լան
 } այի , այիր , այր : Լսաք , այիք , ային :

Բնկեն
 Ին
 Թող
 Բնթեան
 Պակն
 } ուի , ուիր , ոյր : Ուսաք , ուիք , ուին :

Լս
 Սաս
 Բուսան
 } էի , էիր , իւր , էան էր : Լսաք , էիք , էին :

Լ ամին ժամանակոյ դիմաւորիչ Քնն առաջնոյ գիտի ներկային՝ փոխարկեցեալ ՚ի Ե՛է՛ բղխի առաջին դէմն եղականին . Յեղաշրջեալ ՚ի Ե՛է՛ , բղխի երկրորդ դէմն . Լս՛ փոխարկեցեալ ՚ի Ե՛է՛ , բղխի երրորդ դէմն . Կակ ընդ փոխարկին ՚ի Ե՛է՛ բղխի առաջին դէմն յողնականին . Յեղաշրջեալ ՚ի Ե՛է՛ , երկրորդ դէմն . Լս՛ փոխարկեցեալ ՚ի Ե՛է՛ երրորդ դէմն :

Բայց հանգիստին սորին . զի առաջնոյ , և չորրորդի լծորդու լծեան լծորդատաւքն փոխարկին ՚ի Ե՛է՛ . որքան ,

* Սերէմ ,

* Արեմ , սրբէի , սրբէիր , սրբէր : Բսեմ , առէի , առէիր , առէր : Տեսանեմ , տեսանէի , տեսանէիր , տեսանէր : Բձեմ , աձէի , աձէիր , աձէր : Գաւ չեմ , մատչէի , մատչէիր , մատչէր : Բուսանեմ , բուսանէի , բուսանէիր , բուսանէր : Եւ երբորդի լծորդութեան լծորդատուի ւնն տաւն փոխարկի ՚ի չէ յերբորդում գիւմջ կզականին . սրբոն , Բնկեսում , ընկենայր . Գնում , Ըոյր . Բարդում , Բարդոյր . Բնթեանում , Բնթեանայր . Պակնում , պակնայր : Կան մերթ չորբորդի լծորդութե լծորդատուան ոչ փոխի յերբորդում գիւմջ կզականին , այլ մնայ ՚ի ՚ի . և զւնն տաւն առեալ այնու յարի գիւմջ որիչ չէ տաւնին . քն որչ այն գեմն կրկնակի կզաւ ՚ի յարի նակն . սրբոն , * Բձեմ , աձիր . Գաւ չեմ , մատչիր . Բուսանեմ , բուսանիր :

գոն , * Բունայի , լուննէի . Բմնայի , Բմննէի . Բանայի , Բաննէի : Բն լծորդատուան երբորդի լծորդութե փոխարկի ՚ի չէ առնելով նախքեմաց կնքեան զվանկս առ . սրբոն , * Բնկեսուի , ընկենանէի . Բննի , Ըննէի . Բարդուի , Բարդունէի . Բնթեանում , Ընթեաննէի : Բարդուոցի տակոյն երբորդ գեմն կզական , որ ոչ կզերի ՚ի էր , այլ մնա ՚ի էր . սրբոն , * Արեւը , տարբ , տեսանիր , լուննիր , Բմննիր , բուննիր , ընկենանիր , Ըննիր , Բարդունիր , Ընթեաննիր :

Նրանայսիանէ եղանակի ներկայ , Բարդատուան :

Իսկ փոխարկումն ներդարծա կանայ սոցին ՚ի կրուարա կան ըննի այսու . զի լծորդատուան առաջնայ լծորդութե , որ փոխեցեալէ առան ՚ի է , մնալով սնորհոխն առնուցու յառաջնութեաց կնքեան զտաւն էլ . սրբոն , * Արեւի , սրբէի . Բսեի , առէի . Տեսանէի , տեսանէի : Եւ լծորդատուան երկորդի լծորդութե հան գերձ կնքեան հեռեկեղելով չէ տաւնն փոխարկիցի ՚ի է որ .

~~~~~  
 Գ Եր  
 Գ Բս  
 Գ Տեսան  
 ~~~~~  
 Գ Բուն
 Գ Բմն
 Գ Բան
 ~~~~~

Վճարեալ
 Վճարեալ
 Վճարեալ
 Վճարեալ
 Վճարեալ
 Վճարեալ

ուր . ուր :

Վճարեալ
 Վճարեալ
 Վճարեալ

իւր . իւր .

Տրամադրեալ իւրեանց
 ներկայի երկրորդ գէմն է
 զակի և բացասական բզին
 յառաջացող իմէ սահմանակա
 նի ներկայի փոխարկմամբ գի
 մանորիս Գէմն ի բէ . սրգոն ,
 * Սիրե՛ճ , մի սիրե՛ բ . Վճե՛ճ ,
 մի սսե՛ բ . և այլն . ոնկ երեւի ի
 վերոնշարտ գաղափարոցն :
 Իսկ յազնականն սորին նոյն է
 ընդ յազնականի երկրորդի
 գիմի սահմանականի ներկայի .
 սրգոն , սեբէ : Արում ի հրա
 մայականոջ բացասական Գն

յաճելեալ լինի , և ասի , * Սի
 սիրե՛ք , մի լուճանայք , մի լուճ .
 մի աճիք . և այլն :

Վճաստ գիտելի է , զի եր
 րորդ գէմն ներկայի սորին ,
 լծէ ստորասական , և լծէ բա
 ցասական , և բնա՛ք բացա
 սականք գէմք ապառնոյ սո
 րին՝ նոյն են ընդ ըզճականի
 ներկայի և ապառնոյ . զորմէ
 ստորեւ ասելոցք եմք . Իսկ
 մնացեալք գէմք սորին բզին
 ի կատարեալ ժամանակէ ,
 զորմէ իտեղոջ իւրում խո
 սելոցքեմք :

Իսկ փոխարկումն ներգոր
 ծականաց ի կրաճորական
 յայտնի ստացելում գիմնջ
 լինի ի ձեռն փոխման լծորդա
 տառիցն իյ էնէ . սրգոն ,
 * Սի սիրե՛ք , մի սիրե՛ք . մի
 լուճանաք , մի լուճանէք :

Բայց յերրորդում լծորդու
 լծեան լծորդատառն ո՛ւ մինչ
 փոխարկի իյ էնէ , առնու նախ
 ընթաց ինքեան զգանկս ան
 սրգոն . * Սի լուճաք , մի
 լուճանէք . մի լուճաք , մի լուճանէք .
 և այլն :

Ռղլմանի Ռղանակի 'Սերիս' և ԼՀղառնի :

Եր: Սերիս
 Եր: Սերիս } իցեմ, իցես, իցի: Սցեմք, իցեք, իցենս
 Եր: Տեսանս

Եր: Սանս
 Եր: Սանս } այցեմ, այցես, այցի: Սայցեմք, այցեք, այցենս
 Եր: Սանս

Եր: Սնկենս
 Եր: Սն
 Եր: Սնոց } ուցում, ուցուս, ուցու: Սուցումք, ուցուք, ուցունս
 Եր: Սնթեռնս
 Եր: Սակն

Եր: Սճ
 Եր: Սասոց } իցեմ, իցես, իցի: Սցեմք, իցեք, իցենս
 Եր: Սուսանս

Ատինն եղանակոջ և ժամանակոջ բնաւք դէմք ըստ
 վերջաւորութեց իւրեանց նոյնք են ընդ դիմաց սահ-
 մանականի ներկային. և տարբերին միայն ՚ի սոսին, զի Հա-
 ռաջնում, և ՚ի շորորում լծորդութե լծորդատառքն
 աւնուն նախքն թաց ենքեանց զվանկս էջ : Հորորում
 լծորդութե զվանկս աշ: Սայց ՚ի յերկրորում լծորդութե
 զվանկս աշ փոխամաք աշ լծորդատառին ՚ի յ էլ: որպէս
 երևի ՚ի յօրինակդ :

Սկ փոխարկումն ներդործականաց սոցին ի կրաճորական լինի
այսու . զի Յառաջնում լծորդութե լծորդատառն էլ փո-
խարկիցի լի էն . որդոն , * Սկիցե մ , սիրիցե մ , և այլն :
(Երկրորդում լծորդութե լծորդատառն (որ փոխարկմամբ
է էլ ,) փոխարկիցի լի էն . և այլ լանկն ի էն . որդոն . * Սկա-
նայցե մ , լուննիցե մ : Սկ յերրորդում լծորդութեան լծոր-
դատառն փոխարկիցի լի էն . և այլ լանկն փոխարկիցի ի էն
առնլով նախընթաց ինքեան զլանկն առ . որդոն , Սկայցե մ ,
լուննիցե մ . և այլն :

Սկ յանի եղանակի Լճի սորոք :

Սկ
Լ
Տեսան

իցեի , իցեիք , իցեք : Սկաք , իցեիք , իցեին :

Սկան
Լանն
Լանն

այցեի , այցեիք , այցեք : Սկայք , այցեիք , այցեին :

Սկկեն
Լն
Թսոլ
Սկթեռն
Պակն

ուցուի , ուցուիք , ուցոյր : Սկուք , ուցուիք , ուցուին :

Սկճ
Սկատլ
Լուսան

իցեի , իցեիք , իցելք , իցեիք : Սկաք , իցեիք , իցեին :

Իմին ժամանակը գեւորն
 Եւանսե իմիւ նոյնք են ընդ
 գիւնաց սահմանականի ան
 կատարին ը վերջաւորութեց
 իւրեանց . բայց միայն յա
 ռաջում . և ՚ի չորրորդում
 լծորդութե՛ լծորդատառքն
 առնուն նախընթաց իւրեանց
 զվանկս էջ . Յերրորդում
 լծորդութե՛ զվանկս աշ . Իսկ
 յերկրորդում լծորդութեան
 փոխամբ լծորդատառի այբն

Ի է, առնուն զվանկս աշ .
Իսկ փոխարկանն ներդոր
 ծականաց սոցին ՚ի կրաւ
 որական լինի ոյսու . զի Յա
 ռաջում լծորդութե՛ լծոր
 դատառն է՛ առնու նախըն
 թաց իւրեան զտառն էլ . որ
 դոն , * Սիրիցէի , սիրիցէէի :
 Յերկրորդում լծորդութե՛ այց
 վանկն փոխարկի ՚ի էջ . որ
 դոն , Սոննայէի , լուանիցէի :
 Յերրորդում լծորդութեան
 լծորդատառն ա՛ փոխարկի ՚ի
 է . և վանկն աշ ՚ի էջ , առնու
 նախընթաց իւրեան զվանկս
 ա՛ . որդոն , * Սոնայի ,
 լուանիցէի :

Ի այստոցի սակայն երրորդ
 գեւն եղականին , որ ո՛յ եզերի
 ՚ի էր , այլ ՚ի էոր . որդոն ,
 Սիրիցէի , լուանիցէի , լու
 նիցէի . և այլն :

Որ ինչ զողջականե՛ կղանակե՛
 ասացու , նոյն իմանի և զսո
 ըսակցականե՛ կղանակե՛ : Իսկ
 զյարակատարե՛ , և զգերա
 կատարե՛ սոցունց խօսիմք յե
 աշ :

Ընկերաւորի եղանակի Սիրոյ ,
 և Ընդորդի :

Սիր
 Ըն է } Ը Ըց ԳԸ .
 Տեսան

Սոնն
 Սմանն ա } Ը Ըց ԳԸ .
 Սան

Սնկեն
 Սն
 Սոնդ ա } Ը Ըց ԳԸ .
 Սնթեռն
 Սակն

Սա
 Սաու է } Ը Ըց ԳԸ .
 Սուսան

Երկայն սորին բղի յա
 ռաջոց գիւն սահմանա
 կանի ներկայի փոխարկամբ
 գիւնաւորի Տեմն ՚ի յէն . ուր
 և յոյս խկ է : Եւ անցեալ
 ժամանակն բղի ՚ի սահմա
 նականե՛ կատարելոյն . զորմէ
 խօսիմք յետոյ :

Իսկ ապառնի ժամանակն
աներևութի՝ Յառաջնում, և
յերկրորդում լծորդութեան
բզխի յառաջնոյ գիմէ սահմա-
նականն ներկայի փոխարկեց-
մամբ գիմնորիչ Բէնն ի լոյ-
սրդոն, Սիրեմ, սրբե լոյ . | ուա-
նամ, լուանա լոյ : Իսկ յերրոր-
դում լծորդութեան՝ կորուս-
մամբ լծորդատառնն Բէնն փոխի
՚ի լոյ . սրգոն , | նուճ , լն լոյ :
Վայց ՚ի յորրորդում լծորդու-
թե՛ փոխմամբ լծորդատառնն
՚ի էլ Բէնն փոխի ՚ի լոյ . սրգոն ,
ԼՂՃԻճ , աճէ լոյ :

Եւ ներգործականք սոցին որ-
քան առ ներկայն լնին կրաւ-
որականք փոխարկմամբ լծոր-
դատառիցն՝ ից Ին . սրգոն ,
Սիրել, սիրել լուանալ, լուանիչ
Վայց յերրորդում լծորդութե
փոխեցեալ լծորդատառն՝ առ-
նու ն սխրն լծոյ իրքեան զվանկա-
ան . սրգոն , * | նուճ , լնսիլ :
Իսկ որքան առ ապառնին լն-
նին կրաւորականք փոխարկ-
մամբ լոյ վանկին ՚ի լն . սրգոն ,
Սիրե լոյ , սիրելի . լուանա լոյ ,
լուանա լն . լն լոյ , լն լն : Եւ սո-
ցունց ամենից լծէ ներգործա-
կանաց, և լծէ կրաւորականաց
վերաբերի էական աներևոյթ
բայս Գու . սրգոն , Սիրե լոյ
Գու . սիրելի Գու . լուանա լոյ Գու .
լուանա լն Գու . և այլն :

ՊԵրբայն , որ է հոլով ա-
ներևութի, և բզխի ՚ի
նմանէ , ՚ի յառաջին, և յերկ-
րորդ լծորդութիս՝ մինչ ա-

ներևոյթքն ևն ներգործա-
կանք , ունի զլծորդատառն
նոցին ՚ի հոլովին . սրգոն ,
* Սիրելոյ . ՚ի սիրել , սիրելով
՚ի սիրելն : | ուանալոյ , ՚ի լուա-
նալ , լուանալով , ՚ի լուանալն .
և այլն : Եւ մինչ ևն կրաւորա-
կանք , ունի միայն զտառն Ին .
սրգոն , * Սիրելոյ . ՚ի սիրել ,
սիրելով , ՚ի սիրելն . | ուանելոյ ,
՚ի լուանել , լուանելով , ՚ի լուա-
նելն :

Իսկ յերրորդում լծորդութե՛
մինչ աներևոյթքն ևն ներ-
գործականք , գերբայքն ՚ի հո-
լովին կորուսանեն զլծոր-
դատառն ՚ի վերջահոլովն .
սրգոն , * | նուճ , լն լոյ , ՚ի
լն լոյ , լն լով : Եւ սայի ՚ի վեր-
ջահոլովն , զի ուր նախդրիլ
է հոլովն , ոչ կորուսանի լծոր-
դատառն . սրգոն , ՚ի նուճ ,
զնուճ , ՚ի նուճ : Եւ սոց մինչ
աներևոյթքն է կրաւորական , ոչ
ինն կորնլի . սրգոն , * | նանիլ ,
լնանիլոյ , ՚ի լնանիլ , զլնանիլ , ՚ի
լնանիլոյ , լնանիլով , ՚ի լնանիլն :

Եւ սոց ըն յորրորդում լծոր-
դութե , յորում ևն բայք
ձայնակրականք, և աներևու-
թի ներկայն միշտ եզերի ՚ի էլ,
գերբայքն ՚ի բզխին անդուստ՝
մինչ ևն վերջահոլովք, զլծոր-
դատառ Ինն փոխարկեն ՚ի էլ .
սրգոն . * Եւ լն , աճէ լոյ , ՚ի
յաճէ լոյ , աճէ լով . Սատել լն ,
մատել լոյ , ՚ի մատելոյ , մատել-
ով . Բուսանել , բուսանելոյ ,
՚ի բուսանելոյ , բուսանելով .
Բուս-

Բնական միջոց էն վերջահարկը .
 վեր զի 'ի հողովին նախորդելու
 ոչ փոխարկէն զտառն էնի .
 այլ պահէն . որդոն . Ի յաճել ,
 զաճել , 'ի յաճելն . և այլն :

նաև նախընթաց հոս տառն
 լծորդատառն փոխարկի 'ի յոյ .
 որդոն , * Ի ռանամ , լուսոյ .
 Ի մանամ , ի մնոյ . Ի յանամ , բա
 յոյ . Ի հոս , լըջոյ . Ի նթեհոսամ ,
 ընթեհոյ . Ի սնոցեալ ժամս
 նակն նոյն է ընդ անցելոյ ժա
 մանակի աներևութին , ոչ և
 ապառնին ընդ ապառնոյն .
 բին . բայց միայն 'ի սինն ոչ
 դնի գլն . որդոն . Ի էրեալ , սն
 բելոյ , սերելի . Լըճեալ , աճելոյ :

Ի ժամ ի սինն զմնացելոյ
 ժամանակաց , և գիմոյ
 բայց ըստ որում
 բլինն 'ի կատարեալ ժամանակ
 կէ . Ի այց նախ սակել է զին
 քենէ կատարեալ ժամանակի ,
 թէ ոչ բլին 'ի ներկային :

Նորոշելու թեան ներկայն
 բլին յառաջնոյ գիմն
 սահմանականի ներկայն ,
 փոխարկեցմամբ լծորդատա
 ռին , և գիմնաճորիչ հնի
 'ի ոչ , յայտարի տեսիս .
 որդոն , * Ի իրէճ , սիրոյ .
 Ի սեճ , սաօյ . Տեսանէճ , տե
 սանօյ . Ի նկենամ , ընկենօյ .
 Թողամ , թողօյ . Գովկենամ ,
 պակնօյ . Ի ճիճ , աճօյ . Ի սա
 չիճ , մնացօյ . Ի ռուսանիճ , բու
 սանօյ :

Ի սկի յայլ տեսակս մնացեալս

Սահմանականի Եղանակի Կարգեալ Ժամանակ :

{ Ի Լ Տ }	Ե	ցի ,	ցեր ,	եաց ,	ցաք ,	ցիք ,	ցին ,
	Ս	ցի ,	ցեր ,	աց ,	ցաք ,	ցիք ,	ցին ,
	Տ	ի ,	եր ,	էտես ,	աք ,	իք ,	ին ,
{ Ի Լ Բ }	Ս	ցի ,	ցեր ,	աց ,	ցաք ,	ցիք ,	ցին ,
	Լ	ցոյ ,	ցար ,	ցաճ ,	ցաք ,	ցայք ,	ցան ,
	Բ	ի ,	եր ,	էբայ ,	աք ,	իք ,	ին ,
{ Ի Լ Թ Ի Գ }	Ի	ցի ,	ցեր ,	ընկէց ,	ցաք ,	ցիք ,	ցին ,
	Լ	ի ,	եր ,	էլից ,	աք ,	իք ,	ին ,
	Թ	ի ,	եր ,	էթող ,	աք ,	իք ,	ին ,
	Ի	այ ,	ար ,	աճ ,	աք ,	այք ,	ան ,
	Գ	է	այ ,	ար ,	աճ ,	աք ,	այք ,
{ Ի Լ Բ }	Ե	ցոյ ,	ցար ,	ցաճ ,	ցաք ,	ցայք ,	ցան ,
	Լ	այ ,	ար ,	աճ ,	աք ,	այք ,	ան ,
	Բ	այ ,	ար ,	աճ ,	աք ,	այք ,	ան :

Արդ՝ թեպէտ յայտարարի
 ոմանք որք են զանազա-
 նից տեսակաց երբևից օր
 նոցայ տեսակի՝ ի սակն ժամա-
 նակոյ և ի բողոքեցեալն յայ-
 մանէ, բայց ոչ են այնպէս . զի
 զի դարձի գանազանի լծորդու-
 թե՛ տարբերն ի սահմանակա-
 նի ներկայոյ և ի բողոքեցեալն
 յայմանն . ուր յայտ է ի սա-
 սին . Տեպէ՛, Թորք, որք երբևից ի
 սակն դու նոցայ տեսակի՝ բայց
 ի ներկայոյ և տարբեր . որ-
 դոն , Տեպէ՛, Թորք . Բա-
 սիստ և սպին, Բա՛յն, Է՛ն . նաև
 սիստ, Է՛ն, Է՛ն, Է՛ն . և այլն .
 Ի սակն որոյ բառ իրանոց հա-
 մարին չբերտասան կերպք .
 կամ տեսակք . Թեպէտ ոմանք
 զտակաւս բայս պարունակինս

Բայց թե այսքիկ որպէս
 բղիկն պէտքսարար ի
 սահմանականն ներկայէ, ուր
 միայն են չորք տեսակք ինչ
 ընդ լծորդութեց, գիտելի է .
 զի Հասարակութեւ լծորդութե
 գիտնութիւնն երբեմն պահ-
 մամբ լծորդատառին փոխար-
 կի ի շէ . և այսպէս բղիկ կա-
 տարեալն առաջնոյ կերպի .
 որդոն , Սիբե՛, սիբե՛, Լը-
 բեմն փոխարկմամբ լծորդա-
 տառին յեղաշրջի ի շէ . և այս-
 պէս բղիկ կատարեալն եր-
 կրորդի կերպի . որդոն ,
 Լո՛ւն , սասո՛յ : Լո՛ւ երբեմն
 կորուսմամբ լծորդատառին ,
 և նախընթացի վանկին փո-
 խարկի ի շէ . և այսպէս

բղիկ կատարեալն երրորդի
 կերպի . որդոն , * Տեպէ՛ ,
 տես : Լո՛ւ այսու առաջնոյ
 լծորդութեան վիճակին երեք
 տեսակք :

Բայց գիտելի է . զի թեպէտ
 ընդ երրորդի տեսակաւ եղե-
 լոյ բայց՝ ա՛ն վանկն նախ-
 ընթաց բառնի, բայց կարեն
 դու բայք տմանք , որք վասն
 ոչ ունեղցն ի ներկայոյ զայլս
 վանկա յարմատոյ ի բեանոյ ,
 ի կատարեալ ժամանակոյ ի
 կորուսանեւն զլծորդատառն
 ոչ կորուսանիցն զվանկն
 նախընթաց . որդոն , Հա՛նն ,
 Հա՛նն , Հա՛նն . և այլն .

Յերկրորդում լծորդութե
 գիտնութիւնն սահմանա-
 կանն ներկայի՛ երբեմն պահ-
 մամբ լծորդատառին , և կո-
 բուսմամբ ա՛ն վանկին (եթէ
 իցէ) փոխարկի ի շէ . և այ-
 սու բղիկ կատարեալն առաջ-
 նոյ կերպի . որդոն .

* Լո՛ւննամ , Լո՛ւնն . Հա՛նն
 տամ , Հա՛ննտառն :

Երբեմն պահմամբ լծորդա-
 տառին , և կորուսմամբ ա՛ն
 վանկին (եթէ իցէ) փոխար-
 կի ի շոյ . և այսու բղիկ կա-
 տարեալն երկրորդի կերպի .
 որդոն . * Իմանամ , Իմանոյ .
 Գիւթամ , Գիւթանոյ . և այլն .
 Բայց եթէ ե՛ն վանկն իցէ նախ-
 ընթաց լծորդատառին , լծոր-
 դատառն , և նախ բառնին .
 և ե՛ն մնայ . որդոն , * Սիբ-
 ձե՛նամ , մեթե՛նոյ . Լո՛ւննամ ,
 արբե՛նոյ . և այլն .

Եւ երբեմն կորուսմամբ լծոր-
գատաւին, և նախքնթացի նա-
տաւին (եթէ իցե), յեղաջը-
թի 'ի շէ . և ըստ այսմ բղխի
կատարեալն երրորդի կերպի .
որդոն , * Բաճաճ , բաճ .

Թաւաճ , Թաւշէ . և այլն :

Երրորդում լծորդութեան
դիմաւորիչ Բնն սահմա-
նականի ներկայի երբեմն փոխ-
մամբ ու լծորդատաւին 'ի ել ,
և կորուսմամբ էն վանկին
փոխարկի 'ի շէ . և այսու բղխի
կատարեալն առաջնայ կերպի .
որդոն , * Բնկ Ենամ , ընկ Եշէ :

Երբեմն կորուսմամբ լծորդա-
տաւին, և փոխմամբ նախքն-
թացի նա տաւին 'ի շոյ՝ յեղա-
ջըթի 'ի յէն . և այսու բղխի կա-
տարեալն երրորդի կերպի .
որդոն , * Բնամ , Լշէ : Երբեմն
կորուսմամբ լծորդատաւին ,
նաև նախքնթացի նա տաւին
(եթէ իցե) փոխարկի 'ի յէն .
և ըստ այսմ բղխի կատա-
րեալն երրորդի կերպի : որ-
դոն , * Բաղամ , Թողէ ,
առ նամ , առ Է : (Բաղայն
նախքնթաց նա տաւն եթէ
անիջայէս Տեաեեալիցե տա-
ռի ձայնաւորի , ոչ կորնչի .
որդոն , * Օենամ , զենի :)

Երբեմն կորուսմամբ լծորդա-
տաւին, և փոխմամբ նախքն-
թացի նա տաւին 'ի շոյ՝ և կի՛
կորուսմամբ , փոխարկի 'ի ալ .
և այսու բղխի կատարեալն
չորրորդի կերպի . որդոն ,
* Բնթեռ նամ , ընթերշոյ .
Օգե նամ , զգե շոյ . Կալ նամ .

կալ ալ : Իսկ երբեմն փոխմամբ
լծորդատաւին 'ի ել , և կո-
րուսմամբ նախքնթացի նա
տաւին յեղաջըթի 'ի ալ , և այսու
բղխի կատարեալն Տինգ երր-
դի կերպի . որդոն , * Գաղ-
նամ , պաղ Էալ . և այլն :

Իսկ 'ի չորրորդում լծորդու-
թէ դիմաւորիչ Բնն սահ-
մանականի ներկայի՝ երբեմն
փոխմամբ լծորդատաւին 'ի
ել՝ յեղաջըթի 'ի շոյ . և այսու
բղխի կատարեալն առաջնայ
կերպի . որդոն , * Լճիճ ,
ամ Էշոյ : Երբեմն կորուսմամբ
նախքնթացի ալ տաւին , և
փոխմամբ լծորդատաւին 'ի
ել , փոխարկի 'ի ալ . և այսու
բղխի կատարեալն երկրորդի
կերպի . որդոն , Բաւալիճ , Բա-
րեալ : Իսկ երբեմն կորուս-
մամբ լծորդատաւին՝ նաև նո-
րին նախքնթացի ան վանկին՝
(եթէ իցե) փոխարկի 'ի ալ .
և ըստ այսմ բղխի կատարեալն
երրորդի կերպի . որդոն ,
* Բաւանիճ բաւալ նաւիճ ,
նաւալ . և այլն :

Երբ՝ գիտելի է , զի բնաւք
բայք կատարեալք յա-
ռաջնում դիմնջ եղականին ,
ուն յայտ է 'ի վերեդեղոցս ,
վերջաւորին՝ կամ տաւինս թի՛ ,
և կամ տաւինս ալք Տանդերճ
Ինճ որ ոչ Տնչի . և ստրին յոյժ
բարեպէս նկատելիք են . վանն
զի մինչ բայն վերանայ 'ի յայլ
դէմն՝ և 'ի ժամանակս , այսու
քիչ տաւք՝ կամ մնան , կամ
բաւնին , և կամ փոխին՝
Բան

Վանդի 'ի սմին կատարելում
 Ժամանակոջ՝ մինչ նորին փո-
 խարկին 'ի առ, ձեանան առա-
 ջին դեմք յոչնականաց . որ-
 գոն , * Սիրեցի , սերեցա .
 Լսացի , ասացա . Տեսի , աե-
 սա . Լուսացի , լուսացա . Իմա-
 ցա , իմացա . ըստ այսմ լի-
 նին և այլ ըն :

Լաճ մինչ փոխարկին 'ի եր , կամ
 'ի առ , ձեանան երկրորդ դեմքն
 եզականաց . որգոն . Վացի ,
 բացե . Ինկեցի , ընկեցե .
 ընթերցա , ընթերցա . ըստ
 այսմ և այլք բնաւքն : Լաճ
 յայտնապէս երևի այս՝ զի 'ի ա
 եզերեցեալքն փոխարկին 'ի առ .

և յի՛ն եզերեցեալքն 'ի եր :
 Վայց մինչ ասացեալք երկու
 տաւքն (չի , է , ա) պահին ,
 եթէ առնուցուն 'ի վերայ ին-
 թեանց զի , ձեացուցանեն
 գերկրորդ դէմն յոչնականին .
 Վսկ եթէ զնա , գերրորդ դէմն .
 որգոն . * Տեսի , տեսի , տե-
 սին . Պակեայ , պակեայ ,
 սակեան . Քուսայ , բուսայ ,
 բուսան : ին այսմ են և այլքն :
 Լաճ տառն չի՝ երրորդում դի-
 մնջ բառնի , զի զի արտաճն-
 չումն այնպէս պահանջէ :

Վսկ որքան առերրորդ դէմն
 եզականին՝ ծանիր , զի ուր
 առաջին դէմն եզերի 'ի սոսկ
 ին , եթէ կորնչեցի նոյն դի-
 մանորի ինն , և իբր 'ի բա-
 դումն նախադրիցի արմատոյ
 բային տառս էլ , բղիսի եր-
 րորդ դէմն երկանին . որգոն ,
 * Տեսի , տես . Վացի , բաց .

Լցի , էլից . թողի , էթողի :
 Լաճ այսքիկ չբբ բայք , և
 որք են ընդ սրբոք , կարեն կո-
 չիլ արմատադէմք , զի ար-
 մատն իւրեանց ընի ինքեանց
 երրորդ դէմ՝ ըն կատարելում ,
 և երկրորդ դէմ՝ 'ի Տրամնոյա-
 կանի ներկայոջ : (Թէպէտ
 սմանք յայսպիսեաց ոչ առնուն
 նախընթաց արմատոյ իւրեանց
 զտառն էլ , այլ զէ . որգոն .
 Կեցի , էկեց : Լաճ սմանք զոչ-
 իմն տառ առնուն . որգոն .

Լաճ ելի , արգեւ :)
 Լաճ ուր եզերի 'ի չի , թէ լծոր-
 դատառն իցէ այք , կորնչի ինն ,
 և բղիսի երրորդ դէմն եզակա-
 նին . որգոն , * Լսացի , ասաց .
 Լուսացի , լուսաց : Վսկ եթէ էլ
 իցէ լծորդատառն , մնացմամբ
 լծորդատառին՝ չի վանկն փո-
 խարկի 'ի առ . որգոն , * Սիրե-
 չի , սիրեալ : Վայց եթէ լծոր-
 դատառն փոխարկմամբ իցէ
 էլ , կորուսմամբ նորին չի
 վանկն փոխարկի 'ի էջ . որ-
 գոն . * Ինկեցի , ընկեց : Սա-
 կայն ուր առաջին դէմն եզե-
 րի 'ի ա , կամ 'ի ա , անձայն
 չի փոխարկի 'ի էն , և այնու
 բղիսի երրորդ դէմն եզակա-
 նին . որգոն . * Իմացա , իմա-
 ցա . Ինթերցա , ընթերցա .
 Պակեայ , պակեա . Լաճե-
 ցա , աճեցա . և այլն :

Վսկ 'ի սմին ժամանակոջ փո-
 խարկումն ներդորձականաց
 բայից 'ի կրաճորականո՝ լինի
 այսու կերպով . զի ութն աե-
 սակքն սրբ դիմանորին տա-
 ռինս

ա.ին սին, ընդ փոխարկել
 քիմանորայն ի աչ, լինին
 կրաւորականք. որդոն, * Արեցի,
 սիրեցայ. Ասացի, սասցայ.
 Տեսի, տեսայ. Աւացի,
 լուսացայ. Քացի, բացայ.
 Բնկեցի, ընկեցայ. Գի,
 Լցայ. Թողի, Եողայ :

Իսկ երկու մնացեալն որք ի
 ներգործականոջն եղերին ի
 աչ, մինն ի լինին կրաւորա-
 կան առնու զվանկս ՚ն. որ-
 դոն, * Իմայայ, իմանէցայ :
 Լսէ միսն զվանկս՝ նաէ. որ-
 դոն, * Բնթերցայ, ընթեր-
 նաէցայ :

Լսէ այսպէս բնաւ կրաւորա-
 կանք յառաջնու՛մ գինն եղա-
 կանին միակերպաբար եղերին
 ի աչ. և անհնչին չն փոխար-
 կեցեալ ի բէ, բղխի երկրորդ
 դէմն. որդոն, * Արեցայ,
 սիրեցար. Ասացայ, սասցար.
 և այլն : Փոխարկեցեալ ի Են
 բղխի երրորդ դէմն. որդոն,
 * Արեցայ, Ասացայ. և այլն :
 Փոխարկեցեալ ի Բն, բղխի
 առաջին դէմն յոգնականին.
 որդոն, * Արեցայ, Ասա-
 ցայ. և այլն :

Յաւելեալ ինքեան զԲն բղխի
 երկրորդ դէմն. որդոն, * Արե-
 ցայ, Ասացայ. և այլն :
 Լսէ փոխարկեցեալ ի Են՝ բղխի
 երրորդ դէմն. որդոն, * Արե-
 ցայ, Ասացայ. և այլն :

Բայց գիտելի է, զի ի յա-
 աջին դէմն յոգնականին,
 ըստ անանց, մտծանի վանի

ինչ, և կամ լինի փոխարկումն
 տառի, առ ի զանազանել ի
 ներգործականէն. որք սա-
 կայն ի յամանս տեսիս երկն
 աւելորդբ. որդոն, մինչ աւի-
 Սիրեցայ. անհնթ թեմ ինն է բնն.
 վանն զի սիրեցայն գողով հա-
 սարակ ծառայէ այնքան ներ-
 գործականին՝ որքան և կրաւ-
 րականին. ույ և սրբին. Բն-
 թեցայ, Լսացայ՝ են հասարակք
 երկուց սեռից. բայց ի յայլս
 մնացեալս տեսիս կարեն մնալ
 հասարակք, և կարեն ի կրաւ-
 րականոջն զանազանիլ. և բ-
 դոն, Տեսայ, կամ տեսաւեցայ :
 Լսացայ, կամ լուսաւեցայ, Լցայ,
 կամ ընաւեցայ. Թողայ, կամ
 Եողաւեցայ : Թեպէտ նաև հա-
 սարակ մնայն է բարբոք, և
 միայն ի մեծի հարկաւորութե
 ի գործ ածել զզանազանիչ
 վանկն աւէ, կամ նաէ : զի
 առաւել համեղ է ասելն,
 Լցայ ի Բարբոքէց, որ ի ձեռն
 ինդրոյն իմանի գող կրաւ-
 րական, քան զասելն, ընաւե-
 ցայ ի Բարբոքէց : Բայտ այլմ
 իմանալի է և զայլոց :

Յարգութեամբ, և Վերախոսութեամբ,
Սահմանադրանքի եղանակով:

Վեր
 Վայց
 Տես
 Լուսաց
 Իմաց
 Վայց եւ Եւրոպայի
 Վերջեանք
 Լուսաց
 Իմաց
 Վայց եւ Եւրոպայի
 Վերջեանք
 Լուսաց
 Իմաց
 Վայց եւ Եւրոպայի
 Վերջեանք

Լրիւ Յամանակըս այսո-
 րիկ բղխին ի յառաջնոյ
 դիմէ կատարելոյն այսպէս:
Լուսաց լծորդութեան անակն
 տեսակն կորուսմամբ լծոր-
 դատանին զչի վանկն եղերիչ
 փոխարկէ ի եաւ. և առնու
 զգիմանորիւս զայստիկ էմ, ես,
 է. էի, էեր, էք. որդուն, * Սի-
 րեչի. սիրեալեմ. սիրեալէի.
 և այլն:

Իսկ Տինգերորդ տեսակն եր-
 բորդի լծորդութեան, և եր-
 կրորդ տեսակն չորրորդի լծոր-
 դութեան կորուսմամբ լծորդա-
 տանին փոխարկեն զեղերիչ

վանկն այ՛ ի ուղեալ. որդուն,
 Վանկեայ, պահուցեալեմ, որա-
 կուցեալէի. Սառեայ, մասու-
 ցեալեմ. և այլն:

Լուսաց կորնէմ բոյն լինի կորուս-
 եալ, և ոչ կորուցեալ:

Սակ մնացեալը մատանքն,
 որոց ոմանց կատարելոյն
 վերջանան ի յ էմ, և ոմանց
 ի յ այլ, զայնս սառս միայն
 փոխարկեն, ի եաւ. որդուն,
 * Տեսի, տեսեալեմ. Վայցի,
 ասացեալեմ. Լուսացի, լուս-
 ցեալեմ. Իմացայ, իմացեալ-
 եմ. Վայցի, բացեալեմ.
 Վանկեցի, ընկեցեալեմ. Լցի,
 լցեալեմ. Լուսացի, լուսացեալեմ.
 Վերջեանցայ, ընջեանցեալեմ.
 Վաճեցայ, աճեցեալեմ. Վու-
 սայ, բուսեալեմ:

Սակ փոխարկումն ներդործա-
 կանաց սոցին ի կրանորա-
 կան, լինի այսու կերպիւ.
Օր երկրորդ տեսակն առաջ-
 նոյ լծորդութեան, և Վաճին
 տեսակն երրորդի լծորդութեան
 մնան Տասարակը. Վանգի լծի
 ներդործականքն, և լծի կրա-
 յորականքն լինին. Լուսացեալեմ,
 ասացեալեմ. Վանկեցեալեմ, ընկե-
 ցեալեմ. և այլն:

Լուսաց մնացեալ երկու տե-
 սակն առաջնոյ լծորդութեան,
 և երրորդ տեսակն երրորդի
 լծորդութեան սոնոյով նախըն-
 լծաց եալ վանկն իւրեանց
 զվանկս՝ էչ, լինին կրանորա-
 կանք. որդուն. * Սիրեալեմ,
 սիրեցեալեմ. Տեսեալեմ,
 տեսնցեալեմ. Լուսացեալեմ,
 լուսացեալեմ.

Թողեցեալեմ . և այլն : Բայց
 երբեմն ան վանկն ևս յաւե-
 լեալ լինի ՚ի յետին երկուստե-
 սակս . ո՞րդոն . * Տեսանեց-
 էալեմ , Թողանեցեալեմ :
 Իսկ ՚ի յայլն մնացեալս հինգ-
 տեսակն՝ ներմածանի անէ կի՞
 նանէ վանկն՝ ըստ նորոց հեղի-
 նակաց , ո՞րդոն , * Լուսնե-
 ցեալեմ , խմանէ ցեալեմ . բա-
 ղեցեալեմ . ընանէ ցեալեմ .
 ընթեռնանէ ցեալեմ . և այլն :
 (Ը)Վեպետ բազումք ՚ի հնոց նաև
 զտոսին դնեն ուր զհասարակ ,
 յի ուր զներդործականն՝ նոյն
 պէս և զկրաւորականն դնեն .
 Լուսնեալ . Խմանեալ . Բայեալ .
 Ընեալ . Ընթեռնեալ : Բայց մա-
 նաւանդ յայնժամ կարեն ՚ի
 դործ ածիլ այսպիսիքս փո-
 խանակ կրաւորականի՝ յոր-
 ժամ ընդ էականի բայի շա-
 րակցին . ո՞րդոն , Լցեալ եղև . Ըն-
 թեռնեալ եղև . և այլն : Ըն այսմ
 և սքբին . յի Տեսեալ . Թողեալ .
 սերեալ . առանց վանկիս այստ-
 րիկ եյ՝ փոխանակ կրաւորա-
 կանի գնիլ երևին ՚ի հին գը-
 ուածս . և ՚ի ձեռն էականի
 բայի , և կի՞ ՚ի ձեռն ինպրոց
 խմանին գոլ կրաւորականք .
 ո՞րդոն . (Ը) Լուսնեալ լիցին զեւ զգոյն :

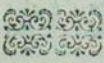
Եւ աստ զխաւի է զի որին
 Եւ ասացաւ զյարակատարէ ,
 և զգերակատարէ սահմանա-
 կանին , նոյնն ասելի է և
 զյարակատարից , և զգերա-
 կատարից ըզձականին , և սաս-
 րակցականին , նաև զկրաւորա-
 կանէ ադաունոյ ստորակցա-
 կանին , և զանցեալ կառա-
 րելոյ ոներևութին , և ընդու-
 նելու թէն . որոց բնաւքն եղե-
 րին ՚ի էալ . և այս միայն է
 տարբերութի . զի ՚ի յըզձա-
 նակոջ զխմաւորիքն է՛մ , էս ,
 է , առնուն նախընթաց ին-
 ժեանց զվանկս էյ . ո՞րդոն .

Սերեալիցեմ , սերեցեալիցեմ .
 և այլն :

Եւ ասացանին ստորակցակա-
 նին առնու գէական բայս այս
 եղէյ . ո՞րդոն . Սերեցեալ եղէյ .
 և այլն :

Եւ անցեալն աներևութին՝
 փոխանակ զխմաւորին առ-
 նու գէական բայս զայս՝ փոլ-
 ո՞րդոն . Սերեալ փոլ . Սերեցեալ
 փոլ . և այլն :

Եւ ընդունելու թեան ան-
 ցեալն ո՛չ պարտի ունիլ
 զգլխաւորիչ . ո՞րդոն , Սեր-
 րեալ . Սերեցեալ .
 և այլն :

Սահմանախոսի Լեզուանի :

*****

Սկիւ է ցի ց , սցես , սցէ : սցուք , սցէք , սցեն :

Լու = ցի

*****

Տես ի ց , ցես , ցէ : ցուք , ցէք , ցեն :

*****

Լու = ցի ց , սցես , սցէ : սցուք , սցէք , սցեն :

Լու = ցայ

*****

Լաց ի ց , ցես , ցէ : ցուք , ցէք , ցեն :

*****

Բնկ է ց ի ց , սցես , սցէ : սցուք , սցէք , սցեն :

*****

Լց ի ց , ցես , ցէ : ցուք , ցէք , ցեն :

Թու ի

*****

Հ Բնթերց այ ց , ցես , ցի : ցուք , ցէք , ցեն :

* Պակ է այ ց , ի ցես , ի ցի : ի ցուք , ի ցէք , ի ցեն :

* Լա է ցայ ց , սցես , սցի : ի ցուք , սցէք , սցեն :

* Սատ է այ ց , ի ցես , ի ցէ : ի ցուք , ի ցէք , ի ցեն :

Հ Լուս այ ց , ցես , ցի : ցուք , ցէք , ցեն :

■ պատճառով ժամանակի առաջին դէմն եզակուն բղխի
■ յառաջնայ դիմէ կատարելոյն վերաբերութիւն յայ տա-
ն իս :

ախ . սրբոն , * Սիրեցի , սիրեցից . Վասցի , ասացից . Ըստյամ և այլք բնաւք :

Վայց որքան առ մնացեալս դէմս՝ գիտելի է . զի առաջին , և երրորդ տեսակք բայց առաջնոյ լծորդութեան , և Վաճին , և երկրորդ տեսակք երկրորդի լծորդութե . և Վաճին տեսակն երրորդի լծորդութե , որք ունին յինքեանս զլծորդատառս , ՚ի թաղուին զվանկս՝ որք հետեին լծորդատառից իւրեանց , և ՚ի առնուին զվանկն սշեա , բղխի երկրորդ դէմն եղականին . սրբոն . * Սիրեցի , սիրեցից . Վասցի , ասացից : լուսացի , լուսացի . իմացայ , իմացայ . Նկեցի , ընկեցի : Վաչ ՚ի յառնուին զվանկս՝ սշե , բղխի երրորդ դէմն . սրբոն , * Սիրեցի . Վասցի . լուսացի . իմացի . ընկեցի : Եւ ՚ի առնուին զվանկս սշոս , բղխի առաջին դէմն յոգնականին . սրբոն , Սիրեցից , Վասցից . լուսացից . իմացից . ընկեցից : Վաչսցի սշե , բղխի երկրորդ դէմն . սրբոն , * Սիրեցի . Վասցի . լուսացի . իմացի . ընկեցի : Վաչսցի սշե , բղխի երրորդ դէմն . սրբոն , * Սիրեցի . Վասցի . լուսացի . իմացի . ընկեցի :

Իսկ երրորդ տեսակն առաջնոյ լծորդութե , և երրորդ տեսակն երկրորդի լծորդութե , նաև երկրորդ , և եր-

րորդ տեսակն երրորդի լծորդութե , որք ՚ի կատարելութե ունին յինքեանս զլծորդատառս , թողլով զգիմանորիչնի տառն , և առնլով զվերտասացեալ վանկսն թարց առաջնոյ սէնն ՚ի վերայ արմատոց իւրեանց , բղխին վերամնացեալք դէմքն . սրբոն , հետի , տեսցեա , տեսցե , տեսցոս , տեսցե , տեսցե : Վաստյամ են և սորին . * Վացի , բացցեա , բացցե , բացցոս , բացցե , բացցե : Եր , Լցցե , Լցցե . Լցցոս , Լցցե , Լցցե . թողլե , թողլե , թողլե . թողլոս , թողլե , թողլե . ոնյ նաև ՚ի վերանդր ՚ի գաղափարսն երեկն :

Իսկ չորրորդ տեսակն երրորդի լծորդութե , և երրորդ տեսակն չորրորդի լծորդութե , որք ՚ի այ եղերին ՚ի կատարելութե , և կորուսեալքն զլծորդատառսն , ՚ի առնուին ՚ի վերայ արմատոց իւրեանց ըզվանկս զայսասիկցից , յե , յոս , յե , յե , բղխին վերամնացեալք դէմքն . սրբոն , * Վն թերցայ , ընթերցցե , ընթերցցե . ընթերցցոս , ընթերցցե . Վուսայ , բուսցե , բուսցե . բուսցոս , բուսցե . բուսցե :

Եւ այց վերամնացեալք երեք տեսակքն , որոց գոն լծորդատառքն բայց փոփոխեցեալք , զանազանաբար ձևացուցանին ՚ի մնացեալս դէմն . Վանկի կատարելոյ առաջին դէմն

գէմն Տինգերորդի տեսակի
 երրորդի լծորդուձե՛ք զլծոր-
 դատաւն ա՛մ գոլով փոխար-
 կեալ 'ի էլ, և եզերեցեալ 'ի
 ա, նոյն փոխանակեցեալ էլ
 լծորդատաւն՝ փոխարկի յէնէ,
 և աւնու զհնի իւր զվանկս
 զայտասիկ յե, յե . յա, յե,
 յե . և բզխին վերամնացեալ ք
 գէմն . որդոն , * Ալսկնում ,
 պակեայ , պակեք , պակեցե .
 պակեցո, պակեցե, պակեցե .
 Իսկ առաջին տեսակն չորրոր-
 դի լծորդուձե՛ք զլծորդատաւն
 էնէ՛ գոլով փոխարկեալ 'ի էլ
 յառաջնում գիմնջ կատարե-
 լոյն , և եզերեցեալ 'ի յայ ,
 պահէ 'ի ամին զփոխանակե-
 ցեալ էլն 'ի յեզականոջ նա
 և 'ի յերկրորդ , և յերրորդ
 գէմն յոգնականին , և 'ի յա-
 ռաջնում գիմի յոգնականին
 վերատին փոխելով յէնէ , առ-
 նու զայտասիկ վանկս , սչեա
 սչե, յա, սչե, սչե . և այնու
 բզխին վերամնացեալ գէմն .
 որդոն , * Ա՛նիմ , աճեցայ .
 աճե սչեա , աճե սչե . աճեցո,
 աճե սչե, աճե սչե :

Բայց երկրորդ տեսակն չոր-
 րորդի լծորդուձե՛ք գոլով փո-
 խարկեալ զլծորդատաւն էնէ
 'ի էլ, 'ի յառաջին գէմն կա-
 տարելոյն՝ նոյն փոխանակե-
 ցեալ լծորդատաւն մինչ վեր-
 տան փոխի յէնէ , և աւնու
 զհնի իւր զվանկս զայտասիկ
 յե, յե . յա, յե, յե, բզխին
 վերամնացեալ գէմն , որ-
 դոն , * Ա՛ստեայ , մատեցե ,

մատեցե . մատեցո, մատեցե ,
 մատեցե :

Սկ փոխարկումն ներդործ ա-
 կանայ սոցին 'ի կրաւերա-
 կան , լինին այսու կերպիւ .
 զի յեզականոջ առաջին գէմն
 ներդործականաց ապաւնեաց ,
 որք եզերին 'ի էլ , փոխին 'ի
 այ . որդոն , * Արեցեցե , սի-
 րեցայ . Ասայ էլ , սասայայ .
 Տեա էլ , տեսայ , կամ տես-
 ցեցայ . Աւայ էլ , լուայայ .
 Բայ էլ , բայայ . Բնկեց էլ ,
 ընկեցայ . Լց էլ , լցայ . Լմ-
 դ էլ , լմոլայ :

Ա՛ն որք եզերին 'ի յայ , ներ-
 մուծանի 'ի նստանէ , կամ նստ-
 վանկն , որդոն , * Իմայայ ,
 իմանէցայ . Բնկերայ , ըն-
 լեանանէցայ :

Իսկ բայ 'ի յառաջնոյ գիմն
 յոգնականին՝ վերամնացելոյ
 գիմնոյ գիմնաւորայ վանկից
 էլն , և էն փոխարկեցեալ
 յէնէ՛ լինին կրաւորականք .
 որդոն . * Արեցես , սիրես-
 ցես . Արեցե , սիրեցե .
 Արեցեք , սիրեցեք . Ա-
 րեցեն , սիրեցեն : Նստայ
 և այլ բնաւն :

Ա՛ն գէմք ընթացում բային 'ի
 ամին ժամանակեջ՝ բայ ի յա-
 ռաջնոյ գիմն եզականին , և
 յոգնականին՝ են Տատարակք
 երկուց սեւիցն :

Ա՛յլ առաջին գէմք յոգնա-
 կանաց վերաւայցելոյ բնաւից
 կրաւորականայ բզխին այսու
 կերպիւ . Բանջի կրաւորա-
 կանի սահմանականի ներկայի
 առաջ

առաջնոյ դիմի դիմաւորիւ Բն
 փոխարկի 'ի ցոս . որդոն, Սի
 ըի՛ճ, սիրի ցոս . Ըսի՛ճ, ասի
 ցոս . Տեսանի՛ճ, տեսանի ցոս .
 ըստ այսմ և այլք:

Հրամայեմէ եղանակի երկայ .
 Երբ որդի սորոսասման:

} Սիր	եւ,	եցէք:	
	ու	ս,	ցէք:
	Տես	( )	էք:
} Ըն	ու,	ցէք:	
	Ընաց	իք,	էք:
	Ընաց	( )	էք:
} Ընկ	եւ,	եցէք:	
	Ընց	( )	ցէք:
	Ընող	( )	էք:
	Ընթերց	իք,	էք:
	Պակ	իք,	երուք:
} Ըն	եւ,	եաց, եցէք, եցարուք:	
	Ստ	իք,	իք, երուք:
	Ընու	իք,	արուք:

Եւ յո դեմ Հրամայեմանի,
 որքան առեզականն բզկի
 'ի յառաջնոյ դիմի սահմանա
 կանի կատարելոյն այսու կեր
 պիւ . Ընք որք 'ի կատարելոյն
 էլ լծորդատառիւ եզերին 'ի յի,
 վանկն յի փոխարկի 'ի այք .
 որդոն, * Սիրե յի, սիրեւ .
 Ընկե յի, Ընկեւ . Ըն որք այք
 լծորդատառիւ եզերին 'ի յի,
 կորնի վանկն յի . որդոն,

Ըսացի, ասու . Ընացի, ընացի .
 Ըն որք ոչ ունին զլծորդա
 տառ 'ի կատարելոյն, և եզե
 ըին յի, կորնի ին . որդոն,
 * Տեսի, տես . Ընցի, բաց .
 Ընի, ընց . Ընողի, Ընող .
 Ընաց որք 'ի կատարելոյն եզե
 ըին 'ի այ, կամ 'ի եայ, փո
 փարկին նոյնք վանկն 'ի եր
 որդոն, * Ընացայ, ընացիք .
 Ընթերցայ, ընթերցիք . Պա
 կեայ, պակիք . Ստեայ, մա
 տիք . Ընուայ, բուսիք .
 Ըն որք 'ի կատարելոյն եզե
 ըին 'ի եցայ, փոխարկի վանկն
 եցայ, 'ի եւ, կամ 'ի եայ . որ
 դոն . Ընեցայ, աճեւ, կամ
 աճեաց:

Ըն որքան առ յոգնականն
 սորին դիտելի է, զի որք 'ի
 կատարեալ ժամանակոջ ու
 նին զլծորդատառու, ընգ առ
 նուլ լծորդատառին զկնի իւր
 զվանկս յի որպէս զեզերիւ,
 բզկի յոգնականն այսորիկ
 դիմի . որդոն, * Սիրե յի, սի
 ըե յի . Ըսացի, ասացի .
 Ընացի, ընացի . Ընացայ,
 ընացիք . Ընկե յի, ընկե
 յիք . Ընեցայ, աճե յիք . Ըն
 որք ոչ ունին զլծորդատառ 'ի կա
 տարելոյն, որպիսիք են չորք
 արմատառեմք տեսակնն բա
 ցածողեալ զվանկս որի, տառն
 ին, առնուն 'ի վի արմատոյն
 զվանկս է, որդոն, * Տեսի,
 տեսի . Ընցի, բացի . Ընի,
 ընցի . Ընողի, Ընողի .
 Ընաց որք 'ի կատարելոյն ոչ
 ունին զլծորդատառու, և եզե
 ըին

ընն ի աչ, և կամ են եղև ընկալք ի նայ, այսորիկ վանկք փոխարկին ի եր, կամ ի որոտ, և կամ ի երոտ . որդոն, * Վնթերցայ, ընթերցիք . Վանկայ, պակիք . Վանկայ, մատիք . կամ մատերոտ . Վանկայ, բուսորոտ :

Վայց գիտելի է, զի ոմանք բայք, որք են քնդ երրորդիւ տեսակաւ առաջնոյ լծորդու թէ, ի լինին Տրամայական զտառ ինչ ի վերոյ արմատոյն ըստ որում է ի կատարելով՝ յաւելուն, և կամ փոխեն . և այս վասն կարճութեան արմատոյն . որպիսիք են սորին . * Վտի, գիտ . իջի, էջ . մտի, մնու . Վլի, կուլ . լրի . լքեա, կամ լիք . և այլն ॥ :

Եւ զի արմատն սոցին են սորին . Վտ, էլ, Տտ, և այլն . որոնց եթէ տառ ինչ ոչ յաւելցի և կի՞ փոխարկումն տառ ի ոչ լինիցի՝ բարեպն ոչ արտաբերին . Վտ այսմ ևս մինչ ընամ բայն ի կատարելովն լինի լի, ի Տրամայականով լինի լի :

Վա բղետուն կրանորականի այսորիկ գիտի ի յեզականով՝ որքան առ երիս տեսակս առաջնոյ լծորդու թէ, և որքան առ երրորդ տեսակն երկրորդի լծորդու թէ, և որքան առ երկրորդ, և երրորդ տեսակն երրորդի լծորդու թէ, արմատոց բայիցն ըստ որում են ի ներգործականով՝ առադրի

վանկս՝ եր . որդոն, * Վերեա, սիրէր . Վաս, աւէր . Տես, տեսէր . Վայց, բացէր . Վից, լցէր . Վանգ, թուգէր :

Որքան առ առաջին տեսակն երկրորդի, և երրորդի լծորդու թէ՛ զկնի լծորդատառին (բացալծուցմամբ այլոց տառից եթէ իցեն զկնի նորին) առադրի վանկս չէր, որդոն . * Վուա, լուա չէր . Վնկեա, ընկե չէր :

Որքան առ երկրորդ տեսակն երկրորդի լծորդու թէ՛ զկնի լծորդատառին առադրի վանկս չէր . որդոն, Վմա, իմա չէր : Եւ երրորդի լծորդու թէ չորրորդ տեսակն ոչ ունի զյատուկ կրաւորական . այլ ըս երկոցունց սեռիցն լինի ընկերէր : Վսկ ի յոգնականով՝ որքան առ առաջին, և առ երրորդ տեսակն առաջնոյ լծորդու թէ և որքան առ առաջին, և առ երրորդ տեսակն երրորդի լծորդու թէ՛ ներգործականի Տրամայականին առադրի ձայնս այս՝ եշարոտ . որդոն, * Վերեա, սիր եշարոտ . Տես, տես եշարոտ . Վնկեա, ընկ եշարոտ . Վանգ, թուգարոտ :

Որքան առ երկրորդ տեսակն առաջնոյ լծորդու թէ, և առ առաջին տեսակն երկրորդի լծորդու թէ՛ ան՝ առադրի ներգործականի Տրամայականին ձայնս այս՝ շարոտ . որդոն, * Վուա, ասա շարոտ . Վուա, լուա շարոտ :

Եւ որքան առ երկրորդ տեսակն երկրորդի լծորդու թէ՛

առնադրի ձայնս այս՝ նեղարձա-
որդոն, * Լամս, իմանեցարձա-
Լակ որքան առ երրորդ տե-
ասկն երկրորդի լծորդու թն,
և որքան առ երկրորդ, և առ
չորրորդ տեսակն երրորդի
լծորդու թն՝ առադրի ձայնս
այս՝ արձա- որդոն, * Լայց,
բաց արձա- Լից, Լց արձա-
Լն թերց, ըն թերց արձա- և այլն :

Տրամայականի եղանակի աղաւանդայ
Լընբորդ րէմ :

{ Սիր է սջիր .
Լս = սջիր .
Տես ջիր .

{ Լո՛ = սջիր .
Լմ = սջիր .
Լայ ջիր .

{ Լնկ է սջիր .
Լց ջիր .
Լնող ջիր .
Լն թերց ջիր .
Պակ իջիր .

{ Լա՛ իջիր .
Լաս իջիր .
Լուս ջիր . Կամ անիջիր :

Սան բղխեցման երկրոր-
դի դիմի ապառնուոյ
Տրամայականին գիտելի է . զի
սահմանականի կատարելոյ ա-
ռաջին դէմն մինչ ունի զլծոր-
դատառ, ընդ առնու ըն զկնի

լծորդատառին զվանկս զայս
սջիր, բղխի երկրորդ դէմն
Տրամայականի ապառնուոյ . որ-
գոն, * Սիրե չի, սիրե սջիր .
Լսայ չի, ասա սջիր . Լո՛ւայ չի .
Լուս սջիր . Լամայ, իմասջիր .
Լնկե չի, ընկե սջիր : Լակ մինչ
ոչ ունի զլծորդատառ ի առ-
նու ըն զվանկս զայս՝ ջիր զկնի
արմատոյն, բղխի . որդոն,
* Տես է, տեսջիր . Լաց է .
բացջիր . Լց է, Լցջիր . Լնող է,
Լնողջիր . Լն թերցայ, ըն-
թերցջիր . Լուսայ, բուսջիր .
Լայց վերջին բայս՝ մերթ լի-
նի և ս բռնանիջիր : Սակայն
Տինգերորդ տեսակն երրորդի
լծորդու թն, նաև առաջին՝ և
երկրորդ տեսակն չորրորդի
լծորդու թն գուրվ չեզբա-
կանք, և լծորդատառքն փոփո-
խեցեալք ՚ի կատարեալ ժա-
մանակով՝ առնուն ՚ի վերայ
արմատոյ ի բեանց զվանկս
զայս՝ իջիր, և այնու ձևացու-
ցանն զերկրորդ դէմն ապառ-
նուոյն . որդոն, * Պակեայ,
պակ իջիր . Լնայ, անիջիր .
Լասեայ, մաս իջիր :

Լակ փոխարկումն ներգործա-
կանաց սոցին ՚ի կրաւորա-
կան, ընի ոյսպէս . Ըի
կրաւորականի սահմանականի
ներկայի առաջին դէմն կալեալ
լինի, և դիմաւորիչ Բն փո-
խի ՚ի ջիր . որդոն, * Սիրի՛մ,
սիրիջիր . Լսի՛մ, ասիջիր .
Տեսանի՛մ, տեսանիջիր . Ըստ
այսմ և այլք բնաւքն :

Լակ յոգնականանուն սոցին
Y 2 յայտ

յայտ է, զի ըննի փոխարկմամբ
 վերջնոյ բէէն՝ ՚ի Կէ . որդոն .
 * Աիրեւջիւր, սիրեւջիւր . սի-
 բիջիւր, սիրիջիւր . Տեւջիւր,
 տեւջիւր . տեսանիջիւր, տեսա-
 նիջիւր . ըստ այսմ՝ և այլ ըն .
 Այս այս շատ լիցի յազադս
 բողոմանց դիմաց, և ժամա-
 նակաց բայից, որք գրեցան
 առայս միայն՝ զի կարիցեն
 աշակերտքն հայեցողապէս ձա-
 նայել զայնս ընթեռնելով զկա-
 նոնս, և ոչ առայս՝ զի սեր-
 տողաբար ՚ի միտ առնուցուն
 զայնս : Վա զի մինչ զչորեքտա-
 սան օրինակս բայից չորեքտա-
 սանից տեսակաց չորից լծոր-
 դու լմեց յոյժ բարեպէտ՝ և
 սերտողաբար ունիցին ՚ի մտի,
 այնպիւր զընաւս բայս դիւրա-
 բար լծորդել կարեն :

Հաղագիս Կանոնաւորմանց Քայլից
 մմանց, որք են ընդ չորեքտասան
 նիւս տեսալոյ չորից լծոր-
 դու լեւանց :

Գլուխ Ա՛սան և հիւրերորդ :

Այս գիտելի է, զի լծ
 առաջնով տեսակա-
 առաջնոյ լծորդու լմե-
 դտանին բայք բա-
 զումք, որք ոչ միայն վարին
 ներգործականապէս՝ ունելով
 և զկրաւորական, այլև վա-
 րին ձայնակրականապէս . որ-
 գոն, բայս այս Էջածէմ, որ է
 ներգործական, որոյ կրաւ-
 որականն է Էջածէմ, ՚ի վա-

րին ներգործականապէս իմա-
 նի արածելն հովուին զզփարս,
 և ՚ի վարիչն կրաւորականա-
 պէս իմանի սրածիլն սփա-
 բաց ՚ի հովուէն . Քայլց մին
 անասնոց ինքեամբք սրածիլն
 իմանիցի, յայնժամ արածիմ
 բայս է ձայնակրական . և
 պարտի գնիլ այսպէս . Էջա-
 ծէն այժս Վարեհիս ՚ի լեւնս . և
 ոչ այսպէս՝ լծէ Էջածէն .
 և այլն : Այս զօրինակն յայս
 միկ ժամանակից վասն այնք
 եղար, զի կրաւորականք այ-
 սորիկ տեսակի, և ձայնակրա-
 կանքն որք են ընդ առաջնով
 տեսակաւ չորրորդի լծորդու-
 լմե՝ ՚ի մին ժամանակից տար-
 բերին յերեքաց : Ստ այսմ
 օրինակի են նաև հետեւեալ
 բայքս այսքիկ . * Քածա-
 նեմ . Օնեմ . Օուգեմ .
 Օուգայնաւեմ . Քնկերակ-
 ցեմ . Սճակցեմ . Կանքեմ .
 Կյունեմ . Կյաւնեմ . Կարեկ-
 ցեմ . Կենակցեմ . Կցորդեմ .
 Հաշեմ . Հակեմ . Համա-
 զուգեմ . Հաւասարեմ . Հա-
 կադրեմ . Համակցեմ . Հա-
 զորդեմ . Չայնակցեմ . Շե-
 պեմ . Շարակեմ . Շահաւ-
 որեմ . Սարեմ . Յանգեմ .
 Շարալեմ . Սղեւորեմ .
 Պարտաւորեմ . Պատրաս-
 տեմ . Սառակեմ . Սարուեմ .
 Սպառազինեմ . Ստորասու-
 գեմ . Ստորայարեմ . Սիմա-
 կեմ . Սահմանեմ . Տարբե-
 րեմ . Միւծեմ . և այլն ։

Վեհ զայսու ոչ է զանցաւ
 Վեհերի . զի բազումք յասս
 ցեւոց բայիցս ունին իմնապէս
 զգորութի անցողականի բայի .
 վն զի նշանակեն այնպէս առ
 նեւ ՚ի կրօնն՝ զի կրօնն թարց
 առնողի ինքեամբ . ևս իցե կա
 բող ունելոյ զայնս կիրս . բայց
 յայտմիկ միայն զանազանին
 յանցողականաց , զի անցողա
 կանքն երբեմն այնպէս նշանա
 կեն առնել ՚ի կրօնն՝ զի կրօնն
 ինքեամբ ոչ իցե բաւական ու
 նելոյ զայնս կիրս . որդոն ,
 մինչ ասի , Սերտոյցանէն դարն
 է օրս . նոյն քարն է թէ ոչ
 իցեր այլք առնող ինքեամբ
 ոչ երբեք կարէր վերանալ ՚ի
 օրս . բայց մինչ ասի , թառ
 ցանէն դարձանն . նոյն աղանձին
 ինքեամբ ևս կարէր թառլլ .
 և որքան առ այսպիսի անցո
 զականս՝ վերողբեցեալք բայքն
 ունին զմանաութի :

Վարձեալ են նաև ոմանք
 բայք ներգործականք , ո
 բոց կրաւորականացն մինչ
 յաւելեալ լինի ա՛ն վանկս , լե
 նին հասարակ բայք . Սերթ
 ևս թարց իրիք յաւելման .
 որդոն , Սարկեմ , համարեմ , են
 ներգործականք . որոց կրաւ
 որականքն լինին Վարկեմ , համ
 րեմ . բայց մինչ ասիցի , Վարկե
 մեմ , է հասարակ . նոյնպէս և
 համարեմ բայս՝ մինչ ոչ նշանա
 կէ զթառլլն է հասարակ . որ
 դոն , Համարեմ դեպ իմաստան .
 համարեմ ՚ի դէն իմաստան :

Վարձեալ . են և ոմանք բայք
 ներգործականք , որք առ
 նալ զվանկս ա՛ն կամ փոխե
 լով զլծորդատառն՝ տարա
 ծին նաև ընդ այլովք տեսա
 կօք առաջնոյ , կի՛ այլոյ լծոր
 դութի : որպիսիք են սրբին .

Վարձեմ , եղծեցի . որ է լիկ
 եղծանեմ , եղծի : Օղծեմ ,
 զեղծեցի . որ է լիկ , զեղծա
 նեմ , զեղծի : Վիզեմ , կիզե
 ցի . որ է լիկ , կիզում , կիզի :
 Վփեմ , ծփեցի . որ է լիկ ,
 լեղորայնապէս՝ ծփամ , ծփացի :
 Ստեղծեմ , ստեղծեցի . որ է
 լիկ ստեղծանեմ , ստեղծի .
 և ստեղծում , ստեղծի : Սր
 սեմ , կասեցի . որ է լիկ կա
 սում , կասում . և այլն :

Բայց սա ՚ի կատարեալ ժա
 մանակոյ՝ և ՚ի բղնեցեալոն
 յայնմանէ ոչ տարբերի . վասն
 զի ոչ լինի . Սաս , կոս . այլ
 Սասեյ , կասե՛ . և այլն :

Եւ այսու ձայնի՛ զոյ և բոյ
 ձայնակրական . որդոն , Սասե՛մ
 բայց նշանակութի է տար
 բեր , զի սա զգագարինն նշա
 նակէ . Իսկ միւսն զկասումն
 ցորենոյ ՚ի կալն : Սրբիս և
 Շրջեմ բայս ներգործական
 որ զգարձուցանելն նշանակէ ,
 Շրջեմ բայն ձայնակրական
 նշանով ձայնի՛ ոչ զգարձու
 ցանիլն , այլ զըջագայիլն
 նշանակէ :

Իսկ ներգործական բայս այս՝
 Սեկեմ , ի նոյնում սեռի մնա
 լով՝ զեռ ապատիկ նշանակու
 թիս ունի . քի բաժանման ,

և պարզաբանութեամբ . որդոն ,
 Սեբեդեյե զորին յայծեաց . Յի
 բաժանեացէ : Սեբեդեայ շեբուն ,
 և ընկալաւ . Յի տարածեաց . Սեբե-
 ղեաց զառաքին աշխարհի . Յի պար-
 զաբանեաց : Ա՛ճ կրաւորա-
 կանն սորին որ է Սեբեդե ,
 մինչ նշանակէ զբաժանիլն ,
 բազմիցս վարի ձայնակրակա-
 նապէս . որդոն , * Ա՛յ մեկնե-
 լով ՚ի Տորե . և այլն :

Քարձեալ գիտելի է , զի ՚ի
 շէզոքականաց բայից են
 ոմանք , որք երբեմն կրաւորա-
 կանապէս վարին ՚ի յոմանս
 ժամանակս ըն պիտանաւորում
 տեղւոջ . որդոն , Սասեմ բայս
 է շէզոքական , և ինդրէ զՏօ-
 լովն արական , և ոչ զՏայցա-
 կան . բայց կարէ երբեմն վա-
 րիւ կրաւորականապէս ըստ
 այսմ օրինակի : Քառիցս սաս-
 պեցաս պարտելիք այդ յինէն , և ոչ
 ուղղեցաս : Քստ այսմ օրինակի
 են և սորին . * Քառեմ .
 Քպաշաւեմ . Քաւարարեմ .
 Սեւապարեմ . Սեւարկեմ .
 Սնայեմ . Սնամածեմ . Սնա-
 մարկեմ . Յոպաղեմ . Վարս-
 տեմ . Սատարեմ . Սպասեմ .
 ( ) գտեմ . և այլն :

Քարձեալ . շէզոքական
 բայս այս՝ Օլարեմ , ոչ լի-
 նի ՚ի կատարելովն զարեցի . այլ
 զլարեցայ : Ա՛ճ պատճառն է , զի
 ձայնակրական բայն Օլարեմ ,
 լինի զլարեցայ . և լիապէս լծոր-
 գի ենթ առաջնոյ տեսակի
 շորրորդի լծորդութե . և զլարեմ
 բայն գողով պակասաւոր ,

լցուցանի անտի : Ա՛ճ պակա-
 սին ինքեան կատարեալ ժա-
 մանակն , և բղխեցեալքն
 յայնմանէ :

Քակ շէզոքական բայս այս՝
 Ալիկալեմ , լինի ևս Ալիկալ-
 նում . Սասի ոնկ կատարեալն
 առաջնոյն լինի անկալեցի . և
 ապառնին անկալեցի . և Տրա-
 մայականն անկալեմ . և այլն .
 այսպէս և երկրորդին կատա-
 րեալն լինի անկալայ . և ապառ-
 նին անկալայ , անկալեցի , անկալ-
 ղի . Տրամայականն անկալ .
 և այլն : Ա՛ճ է ընդ-
 շորրորդի տեսակաւ երրորդի
 լծորդութեան :

Քարձեալ . բայս այս՝ Քան-
 փառեմ , որ է շէզոքական ,
 կարէ վարիլ նաև ոնկ զձայ-
 նակրական . որդոն , Քանփա-
 րեմ , փանփառեցի , փանփառեմ .
 լինի ևս փանփառեմ , փանփառեցայ ,
 փանփառեաց . և այլն :

Երրորդ տեսակի առաջ-
 նոյ լծորդութե , զի ՚ի ներդոր-
 ծականաց բայից որք են ընդ-
 ստիւա , ոմանք բարձմամբ ան
 վանկին տարածին նաև ընդ
 առաջնով տեսակաւ նոյնոյ
 լծորդութե . որդոն , Ալիկա-
 նեմ , անիկի . լինի ևս Ալիկեմ ,
 անիկեցի : Սեբեդեմ , Բեբի . լինի
 ևս Բեբեմ , Բեբեցի : Քամածեմ ,
 Բամի . լինի ևս Բամեմ , Բա-
 մեցի . և այլն : Վակայն այսպի-
 սիքս ՚ի մեծի պիտանաւորութե
 միայն տարածիլ կարեն .

Լրրորդ գիտելի է վասն առաջնոյ տեսակի երկրորդի լծորդութեն . զի ընդ սուլաւ գտանին ոմանք բայք ներգործակերպ չեղոքականք , որք երբեմն 'ի պիտանաւորութեն կարեն 'ի ձեռն էականի բայի վարիլ կրաւորականապէս . որպիսիք են սորին . Խորամ , ախտամ , անամ . որդոն . * Խողացեալ լինիմ . ախտացեալ լինիմ . անսացեալ լինիմ . և այլն ॥

Վարձեալ . գոն ևս ոմանք բայք , որք յաւելմամբ անվանկիւ տարածին ը երկրորդիւ տեսակաւ այսորիկ լծորդութեն . որպիսիք են սորին . * Կազամ , կազացի . որ և լինի Կազանամ , կազացայ : Խորտաամ , խորտացի . որ և լինի Խորտաանամ , խորտացայ . և այլն ॥

Չորրորդ գիտելի է , զի բայք ներգործականք , որք են ընդ երկրորդիւ տեսակաւ երկրորդի լծորդութեն , թէ վասն հնոյ սուլորութեն , և թէ վն համեղութեն , կարեն երբեմն էականաւ բայիւ լինիլ կրաւորականք . որդոն , * Օլանամ , զլացեալ լինիմ . * Յլանամ , յլացեալ լինիմ . Թւծանամ , ուծացեալ լինիմ . և այլն ॥

Վարձեալ . ընդ սուլաւ են բազումք բայք ընդմիջակերպ չեղորականք , 'ի մէջ որոց ոմանք այնպէս ունին

զմայնս զայս՝ անամ , որք կարեն ևս փոխանակ անամ ձայնին աւանուլ զէճ , և լինիլ ընդ առաջնուլ լծորդութեն . և մերթ աւանուլ զէճ , և լինիլ ընդ չորրորդիւ լծորդութեն . որդոն ,

* Լնչքանամ , լնի ևս անչքիմ , անչքեցայ :

Լչքանամ , լնի ևս եզերեմ , եզերեցի , եզերիմ , եզերեցայ :

Լնկերանամ , լնի ևս ընկերեմ , ընկերեցի :

Լայնանամ , լնի ևս լայնեմ , լայնեցի , լայնիմ , լայնեցայ :

Սառնանամ , լնի ևս սառնիմ , սառեցայ :

Ստահանամ , լնի ևս վտահիմ , վտահեցայ :

Թննամանամ , լնի ևս թննամանեմ , թննամանեցի , թննամանիմ , թննամանեցայ . և այլն ॥

Վարձեալ . են և ոմանք , որոց անվանին մինչ բառնի , լինին ընդ առաջնուլ տեսակաւ այսորիկ լծորդութեն . որպիսիք են սորին . Օղմանամ , հեղմանամ , ասողմանամ . որք լինին ևս զղմամ , հեղմամ , ասողմամ : Սահայն միայն 'ի ներկայոջ սահմանականի , և աներևութի , զի ընկատարելում ոչ լինի աւել ասողմացի , զղմացի , հեղմացի . այլ ասողմացայ , զղմացայ , հեղմացայ :

Վարձեալ . ընդ սուլաւ են նաև բայք ոմանք , որք թէպէտ են չեղբականք , բայց երբեմն ըն պիտանաւ

որու թէ 'ի ձեռն էականի բայի կազմի նոցունց կրաւորական . որպիսիք են սոքին . արքամ , արեւամ , շահամ . որք կարեն լինել կրաւորականք այսպէս . արքադեալ լինիմ . արեւայեալ լինիմ . շահդեալ լինիմ . և այլն :

Նոք այսու իմն և զայս , զի բայս այս՝ Բերթամ , թէ պիտ է ընդ միջակերպ չէ զորական , սակայն այսու ձայնի մերթ փոխանակ բացատականի ինդրոյն աւնում զհայցական վարի որպէս գնեղ որ ծական . ըստ որում գնի 'ի գիրս , Բերթոցոյ զարքաւամն թ փոխանակ գնեղոյ , Բերթոցոյ 'ի պարթոմամն թմն : Կան մերթ լինի Բերթեմ , Բերթեցե , Բերթեմ . և յայնմամ է զորու թէ անցողական : Երթ ևս յերրորդում գիմն կատարելոյն , և ապառնւոյն գնի , Բերթոցե գն : Երթապե որ զարք նոյ . և այլն . և 'ի յայսպիսիս ևս է զորու թէ անցողական :

Ինգերորդ գիտելի է , զի 'ի ներգործականաց բայից , որք են լը երրորդի տեսական երրորդի լծորդութե , ոմանք տարածին նակ ընդ առաջում տեսական առաջնոյ լծորդութե . որպիսի է բայս այս՝ Գերծամ , որ լինի ևս Գերծեմ , Գերծեցե . ըստ այսմ իմն և զայս բայ՝ Կերծամ . և այլն : արձեալ . Գերծամ բայս լը միջակերպ , որ է լը այսու

տեսական , լինի ևս ձայնակական . որգոն , Գերծամ , Գերծոյ . և այլն : Բայց գիտելի է , զի 'ի կատարեալ ժամանակոջ նոյնանան ձայնիւ , ոյ և նոյն են նշանակութե . զի երրորդ տեսակն չորրորդի լծորդութե 'ի կատարեալ ժամանակոջ , և 'ի բղխեցեալսն յայնմանէ՝ ոչ զանազանի 'ի կրաւորականե այսորիկ տեսակի , վասն որոյ և ոչ տարբերի յայնս 'ի յընդմիջակերպէն :

Եցերորդ գիտելի է , զի ընդ հինգերորդի տեսական երրորդի լծորդութե պարունակեցեալք բայքն են չէ զորականք : Եւ ընդ այսու տեսական է բայս այս՝ Գաննամ . որ ընդ աւնումն զայլս լծորդատառս լինի ձայնակական . որգոն , Գաննեմ , Գաննոյ : Եւ 'ի կատարեալ ժամանակոջ և 'ի բղխեցեալս յայնմանէ բաց 'ի յերկրորդէ , և յերրորդէ գիմնաց ապառնւոյն նոյնանան ձայնիւ , ոյ և նշանակութե : Եւ սացի բաց 'ի յերկրորդէ և յերրորդէ գիմնաց ապառնւոյն . զի Գաննամ բայս այս 'ի յայնս գեմն լինի Գաննեցե , Գաննոյ . Գաննոյ , Գաննոյ , Գաննոյ : Եւ Գաննեմ բայն լինի Գաննեցե , Գաննոյ , Գաննոյ : Բայց մանաւանդ Գաննեմ բայի ապառնին 'ի գործ ածի՝ քան Գաննամ բային . ոյ և յայտ է :

Եթմերորդ գիտելի է, զի ընդ առաջնով տեսակաւ շորորդի լծորդութեւն են ոմանք բայք, որք փոփոխմամբ մերջանորութեց լինին ևս ընդ երկրորդիւ տեսակաւ երկրորդի լծորդութեւն որպիսիք են սորին. * Բնդգամիմ, անզգամանամ. Գժոճարիմ, գժոճարանամ. Բնդդիմակայիմ, ընդդիմակայանամ.

Տապիմ, տապանամ ॥
Եւսորին բնաճն են ընդ միջակերպ չեզոքականք : Կան սորին : Տրամբանիմ. Եւ իմբանիմ, փոփոխմաք մերջանորութեանց լինին ընդ առաջնով տեսակաւ առաջնոյ լծորդութեւն այսպէս, Տրամբանիմ, Էւմբանիմ. և են Էւերդործակերպ չեզոքականք :

Ութերորդ գիտելի է, զի ընդ երկրորդիւ տեսակաւ շորորդի լծորդութեւն պարունակեցեալք բայքն 'ի յարակատարոջ, և 'ի գերակատարոջ նոյնանան ձայնիւ լը բայից անցողականաց բղխեցելոց յինքեանց. քանպի խալիմ բայս այս 'ի յարակատարոջ լինի խալաղեալեմ. նոյնպէս և խալաղանիմ բայս 'ի յարակատարոջ լինի խալաղեալեմ : Բստ այսմ իման և զայլոց բնաճից' սչ միայն զեղեղոցն լը այսու տեսակաւ, այլ և զեղեղոցն ընդ այլալք տեսակօք. որոց յարակատարն եզերի 'ի ուղեալորդան. Գեոճոճ, կամ Գեոճիմ. Գեոճակատար, Գեոճեալեմ :

Բնցողական, Գեոճոճանիմ. Գարակատար, Գեոճոճեալեմ : Եւ այսպէս ընդունելութիւն այս Գեոճոճեալ ծագիլ կարէ յերիցս յայսցանէ. Գեոճոճ, Գեոճանիմ, Գեոճոճանիմ :

Եւ 'իմջ Տասարակաց բայից' բայս այս' հաճիմ, երբեմն լինի ևս զօրութիւն անցողական. որդան, * Հաճեմ, Հաճես, Հաճէ. և այլն : Բստ այնմ, * Սեք Հաճեսցուք զնա, և զձեզ անհոգս արասցուք : Սր նոյն էր եթէ ասիցիւր. Սեւ հաճեցոսցուք զնա : Հաճել զնոս ամբոխին. Եւ հաճեցոսցանել զնոս ամբոխին. և այլն :

Հարստի Տարբերութեանց շեղեմանց 'ի յեղեղալալեման դիմաց, և ժամանակաց Բայեց :

Գլուխ Բասն և Վեցերորդ :

Եւն պէսպիսութեանց ձևակերպութեց դիմաց' և ժամանակաց բայից' գիտելի է. զի 'ի զանազանից հեղինակաց պէսպիսաբար ձևակերպին ոմանք դէմք բայից, մանաւանդ 'ի կրանորականի սեռի : Եւ մեք զայնս որք յարմարագոյնք թոճեցան, ընկալք, և ըստ այնց ձևակերպեցաք, և եղաք այնքան յառաջնում մասին որքան յայսմիկ մասին' մինչ զբղխմանց դիմաց բայից ընձեռեցաք : Եւ աստէն կամիմք ցուցանել զայս միայն' թէ սր

արդեօք տարածայնին հեղինակքն, և ուր միաբանին :

Առտի նախ գիտելի է զաստմանականէ ներկայէ . զի որքան առ բնաւ տեսակս առաջնոյ լծորդութեան ոչ իմն տարբերութի գտանի 'ի մեջ հեղինակաց . բայց որքան առ տեսակս երկրորդի, և երրորդի լծորդութե գտանին այտրիկ տարբերութիւնք :

Ասան զի բոտ ոմանց հեղինակաց հնոց բայքն յերկրորդում, և յերրորդում լծորդութե 'ի լինիլն կրաւորական ոչ ձևակերպին այսպէս .

* **Ա**ռանիմ, իմանիմ, բանիմ, ընկենանիմ, լնանիմ, լծողանիմ, այլ լուսացեալ լինիմ, իմացեալ լինիմ, բացեալ լինիմ . և այլն ॥ :

Իսկ բոտ այլոց հեղինակաց հնոց նաև նորոց դնին, **Ա**ռանիմ, իմանիմ . և այլն : **Ի**չ մեք առայս համահաստեցար . բայց այնպէս, զի ոմանք բայք ներգործականք, որք են լն ասացելովք տեսակօր, և դիւրաւ ոչ լինին կրաւորականք վանկիւն առ, լինիցին էականաւ բայիւ բոտ հնոց սովորութե . սոյ և 'ի վեր անդր յիշեցեալէ 'ի բազումն տեղիս : **Ի**չ ևս նաև այնք բայք որք առ վանկիւն բարեպէս լինին կրաւորականք, կարեն մերթ վասն համեզութե շարագրութեան ուրեք ուրեք էականաւ բայիւ լինիլ կրաւորականք . սրդոն,

* **Ի**մբանիցս լցեալ լինիս

նորհօք, որքանիցս խոնարհելիս մտք ॥ :

Իչ այս տարբերութի, որ ասացաւ, ոչ միայն իմանալի է զայսմանէ ժամանակէ, այլ նաև զայնց ժամանակաց, որք բղիւն ի սմանէ :

Գարձեալ . բոտ ոմանց հեղինակաց նորոց՝ կրաւորականքն երրորդի լծորդութեան լինին այսպէս, * **Ի**նկենուիմ, լնուիմ, լծողուիմ, ընթեոնուիմ ॥ . **Ս**ակայն այս գուհեհական իմն է, և առ աշխարհաբառ լեզուն պատկանի :

Գարձեալ . այտրիկ լծորդութեան զերկրորդ դէմն ներգործականի յողնականի ոմանք ձևակերպեն այսպէս . **Ի**նկենայ, լնայ, լողայ : **Ի**սկ այլք ոմանք, որոց և մեք հետեւիմք, ձևակերպեն այսպէս . **Ի**նկենայ, լնայ, լողայ, ընթեոնայ :

Երկրորդ գիտելի է զանկատարի ժամանակէ . զի 'ի ներգործականս՝ որքան առ առաջին, և առ երկրորդ լծորդութիւն ոչ իմն տարբերութի գոյ 'ի մեջ հեղինակաց . բայց որքան առ երրորդ լծորդութիւն գտանի այս տարբերութի, զի ոմանք ձևակերպեն այսպէս . * **Ի**նկենայի, ընկենայիք, ընկենայր . **Ի**նկենայիք, ընկենայիք, ընկենային . **Ի**նայի, լնայիք, և այլն . **Լ**ծողայի, լծողայիք, և այլն .

և այլն . Բնութանսն , ընթեանսն .
և այլն :

Բայց այլք հեղինակք , որոց և մեք հեռուեցաք , զսառնսն սեռն ոչ փոխարկեն 'ի յէ՛ եթէ ոչ յերրորդում գիմնջ եզականին . ուստի ձևակերպեն այսպէս . * Բնկենուի , ընկենուիր , ընկենոյր . ընկենուաք , ընկենուիր , ընկենուին : Բստ այսմ ևս Լնուի , Բողուի , ընթեանուի . և այլն ॥

Իսկ 'ի կրաւորականոջ՝ որքան առ առաջին լծորդութին գրտանի այս տարբերութի . զի ոմանք նորք հեղինակք զսառնսն է , որ է 'ի ներգործականոջ , փոխարկեն 'ի էլ՝ 'ի կրաւորականոջ , և ձևակերպեն այսպէս . * Արեի , սրեիր , սրելուք . սրեաք , սրեիր , սրելին . Բսեի . և այլն : Տեսանեի և այլն : Եւ բաց յայտանէ , նաև զանկատարն ձայնակրականաց , և հասարակաց բայից ձևակերպեն էլէ՛ . և ոչ էէ՛ , լն այսմ օրինակի . Լնստու զանեի , Լնձնի , Ետուի , Բոստանեի . և այլն :

Բայց ըստ հոց հեղինակաց , ըստ որում երեի 'ի գրուածսն ձևադիրս , յայսմիկ լծորդութեանկատարն ձևակերպեցեալ էէ՛՛ է հասարակ երկոցունց սեռիցն . որդոն , * Արեի զբեզ , սրեի 'ի քէն : Եւ միայն յերրորդում գիմնջ եղականին կրաւորականն ընի Արեի , սրեի , սրեանի :

Իսկ այլք հեղինակք , որոց և մեք հեռուեցաք , զսառնսն է պահելով 'ի կրաւորականոջ՝ ներանձանն և զսառնսն էլ նախընթաց նոյնց էն , և այնու ձևակերպեն զանկատարն կրաւորականի . որդոն , * Արեի , սրեիր , սրելուք . Բսեի , սրեիր , սրելուք . Տեսանեի և այլն : Եւ զձայնս կրականաց անկատարն ձևակերպեն էէ՛ . որդոն , * Բնեի . մնայեի , բուսանեի . և այլն :

Եւ արձեալ . որքան աւերբորդ լծորդութին՝ այլք հեղինակք , որք 'ի ներգործականոջն 'ի ոչէ , 'ի ոչէ եղերեն զգեմն անկատարի ժամանակին սեռեք 'ի նոցանէ նաև 'ի կրաւորականոջն ուն զհասարակ եղերեն 'ի ոչէ , 'ի ոչէ . որդոն , * Բնկենոյի , ընկենոյիր . Բնոյի , ընոյիր . և այլն : Իսկ որք 'ի ուի եղերեն 'ի ներգործականոջ , որոց և մեք հեռուեցաք , զկրաւորականն ձևակերպեն այսպէս . Բնկենանեի , ընեի , Բողանեի . ընթեանանեի . և այլն :

Որրորդ գիտելի է զկատարեալ ժամանակէ , զի որքան առ առաջին լծորդութին ներգործականի՝ առաջնս գեմն յոգնական՝ ըստ ոմանոց նորոց հեղինակաց եղերի 'ի քէ , և կրաւորականն 'ի ու . որդոն . Արեի , սրելուք . Եւսայից , ստացա . Տեսեի , սրեաք :

Իսկ

**Չորրորդ գիտելի է զյա-
րակատարի, և զգերա-
կատարի, որք ՚ի նախ-
նեաց գրադեմք յարանոճա-
սին. Օր ըստ հնոց հեղինա-
կաց ոմանց բնաւք գրադեմք
ամենից լծորդութեանց՝ են
հասարակք երկուց սեռից.
որդոն, Սիրեալէն զնա. սիրեալէն
ի նմանէ. Տեսեալէն զսեղ. տեսեալ-
էն ՚ի սէն. ըստ այլմ և այլքն.
յի | աւայեալ. ի մայեալ. Բայեալ.
Ընկէցեալ. Լցեալ. Թողեալ. Ընկեր-
ցեալ. և այլն:**

**Բայց ըստ այլոց ոմանց հե-
ղինակաց հնոց՝ և նորոց՝ ա-
ռաջնոց լծորդութե նախկինոյ
տեսակի գրադեմք ՚ի ներդոր-
ծականնոցն լինին եալ. և ՚ի
կրաւորականնոց՝ եղեալ. որդոն.
* Սիրեալ, սիրեցեալ: Բայց
մնացելոց տեսակաց՝ և լծոր-
դութեց գրադեմքն մնան հա-
սարակք:**

**Իսկ ըստ այլոց նորոց հեղինա-
կաց իւրաքանչիւրոց տեսակաց
լծորդութեց գրադեմքն ոչ
են հասարակք, այլ մաւձ-
մանիչ եչ, կիմ անչ զանկիս ինին
որդակի կրաւորականք. որդոն,
* Սիրեցեալ. ստեցեալ, տեսե-
ցեալ, կ տեսանեցեալ. լուանե-
ցեալ. իմանեցեալ. յանեցեալ.
Թողանեցեալ, կիմ Թողեցեալ.
լնթեանանեցեալ. և այլն |
Սակայն մէք հեռուեալք հնոց,
զգրադեմն երկրորդի տեսա-
կի առաջնոց լծորդութե, և
զգրադեմն առաջնոց տեսակի
երրորդի լծորդութե՝ եզար**

**հասարակ երկոցունց սեռից.
որդոն. Աւայեալ. Ընկէցեալ.
Իսկ զայլս մնացեալս եզար լն
նորոց հեղինակաց:**

**Վարձեալ. ամանք զգրադեմն
ընկնումս բային՝ ՚ի ներդոր-
ծականնոցն զնեն ընկեալէն. և ՚ի
կրաւորականնոցն ընկէցեալէն.
Սակայն հասարակ մնալն ա-
ռաւել համեմայն է գրուա-
ծոց. լն այնմ. * Աւորս ընկե-
ցեալ զձործս իւր յարեալ, և
եկն առ Զն. Սորդ 10. 50.**

**Ինդերորդ գիտելի է զա-
րաւնոց ժամանակէ. զի
որքան առ առաջին դէմն յոչ-
նականին գտանի տարբերու-
թի ՚ի միջ հեղինակաց հնոյ,
և նորոց. զն զի ըստ հնոց, ընդ
ի ներդործականնոց եղերի ՚ի
եղորս, նոյնպէս և ՚ի կրաւ-
որականնոց. որդոն, * Սիրես-
ցուք զձեզ. սիրեսցուք ՚ի ձեանց.
կամ սիրեալ լիցուք ՚ի ձեանց.
Ըստ այլմ և այլք բնաւքն:**

**Իսկ ըստ նորոց հեղինակաց,
բնաւից տեսակաց կրաւորա-
կանքն լինին որոշակի, և ձեա-
կերպին այսպէս. * Սիրիցուք.
ասիցուք. տեսանիցուք. լուա-
նիցուք. իմանիցուք. բանի-
ցուք. ընկիցուք. կամ ընկե-
նանիցուք. լցցուք, կամ լրա-
նիցուք. Թողանիցուք. ըն-
թեանանիցուք:**

**Ըն մեք առայս համեցաք. և
ի յումանս տեսակս ոնց զեր-
կրորդականս Թողաք զներդոր-
ծականնս ծառայել նաև կրաւ-
որս:**

որականին ըն հնոց սովորութե-
որդան , * Լ'անսիցուք , կամ
ԼԳՅուք :

Յարձեալ . ըստ հնոց հեղի-
նակաց նաև . առաջին ակ-
տակն չորրորդի լծորդութե-
որ է ձայնակրական , և հասա-
րակ բայքն , որք են ընդ նո-
վաւ , յայտնի ասացելու մ գի-
մոջ եզերին 'ի յեղորդ . որդան ,
* Լ'ճեացուք , խոստովանեա-
ցուք . և այլն :

Բայց ըստ նորոց հեղինակաց ,
որոց և մեք հետևեցաք . եզե-
րին միշտ 'ի յեղորդ . որդան ,
և լծեցուք , խոստովանեցուք : Թե-
պէտ այսպիսիք հասարակք
բայք յայտնի գիմոջ բարե-
պէս կարելին վարիլ որոշակի
բոս երկուց սեռից . որդան ,
Լ'երգործական , խոստովանե-
ցուք . Կրանորական , խոստովա-
նեցուք :

Յարձեալ գիտելի է , զի
բացառոցեալ զառաջին
դէմն եզականին մնացեալք
գէմք ապառնուոյ երկրորդի
տեսակի երկրորդի լծորդութե ,
ըստ հնոց հեղինակաց են հո-
տարակք երկուց սեռից . որ-
դան , * Լ'մասցիս զնա , իմաս-
ցիս 'ի նմանէ . իմասցիս զնա ,
իմասցի 'ի նմանէ , և այլն : Բայց
'ի նորոց հեղինակաց , նաև յո-
մանց հնոց դնին 'նեղործա-
կան 'իմացես , 'իմացէ . և այլն .
Կրանորական 'իմացես 'իմացի . և
այլն : Լ'ճ մեք ըն այսմ եղաք ,
ոյ զի բարեպէս զանազանիցի
նեղործականն 'ի կրանորա-

կանէն , մնանսւանոյ 'ի հարկաւ-
որ տեղւոջ . Կակոյն առսնոյ
մերժելոյ զեղևալն 'ի հնոց :

Եզերորդ գիտելի է զհրա-
մայականէ եղանակէ .
զի տարբերութիք հեղինակաց
չուք զայսու են սորին .

Մմանք զստորատականն երրոր-
դի գիմի 'նեղիցոյն փոխառ ո-
ցեն 'ի սահմանականէ ապառն-
ւոյն , և միայն զբացասականն
'ի յըզձականէն . որդան , * Սի-
րեսցէ , մի սիրելի :

Իսկ սմանք , որոց և մեք հետ-
ևեցաք , թէ զստորատականն ,
և թէ զբացասականն այսորիկ
գիմի 'ի յըզձականէն փոխա-
ռոցեն . որդան , * Սիրելի ,
մի սիրելի . և այլն :

Յարձեալ . ըստ հնոց դէմք
հրամայականի ապառնուոյն
թէ ստորատականքն , և թէ
բացասականքն , 'ի սահմանա-
կանէ ապառնուոյ փոխառոցին .
որդան , * Սիրեսցես , մի սի-
րեսցես սիրեսցէ , մի սիրեսցէ .
սիրեսցուք , մի սիրեսցուք . սի-
րեսցիք , մի սիրեսցիք . սիրես-
ցեն , մի սիրեսցեն :

Յարձեալ , ապառնին որ 'ի
Չեք եզերի , 'ի հնոց 'նաև ,
ոնք զապառնի սահմանականի
'ի գործ ածի . Իսկ ըստ նորոց
հեղինակաց , որոց և մեք հետ-
ևեցաք , ստորատականքն 'ի
սահմանականէ ապառնուոյն
փոխառոցին . և բացասականքն
'ի յըզձականէ . և որ 'ի Չեք
եզերի , ոչ յուստեքէ փոխա-
ռոցի ,

առջի , այլ ուր զյատուկ ինչ
հրամայականի եղանակին սե-
փականի . որդոն , * Սիրեւ-
ջիր , կամ սիրեւցես . մի սի-
րիցես . և այլն :

Լօթներորդ գիտելի է զժա-
մանակաց ըզձականի ե-
ղանակին . զի մինչ այսորիկ
եղանակի ներկոյ ժամանակն
սրահատել երեւի , Սմանք 'ի
հեղինակաց զսահմանականի
անհատարն դնեն փոխանակ
ներկոյի , և անհատարի . և
ասեն . ըղեկանի ներկոյ , և անկա-
տար , Նրանի թէ սիրելի , սի-
րելիր , սիրէր . Լուանայի ,
լուանայիր . Լուռի , լուռիր .
Լճէի , աճէիր , և այլն : Լճ
զի ապառնոյ դնեն զայս .
Լքանի թէ սիրեցեմ . և այլն :

Իսկ այլք հեղինակք , որոց
և մեք հետեւեցաք , ձեա-
կերպեն զի ըզձականին զորո-
շակի անհատար ժամանակ ,
այսպէս , * Լքանի թէ սի-
րիցէի , լուանայցէի , ընկե-
նուցուի , աճիցէի . և այլն :
Լճ զսպառնին այսորիկ եղա-
նակի դնեն նաև փոխանակ
ներկոյի , այսպէս . Լեղիս' և
աղանի . * Լքանի թէ սի-
րիցեմ . լուանայցեմ . ընկե-
նուցում . աճիցիմ . և այլն :

Գարձեալ . որքան առ երրորդ
լորդու թին՝ զանկատա-
րէ ժամանակէ գոյ և այլ իմն
սարքերու թի . զի ոմանք ըզ-

ներգործանիս նորին ձեակեր-
պեն այսպէս . Լքանի թէ
* Ընկենիցէի . ընիցէի . թո-
ղիցէի . ընթեռնիցէի . սրահ-
նիցէի . և այլն :

Իսկ այլք ոմանք , որոց և մեք
հետեւեցաք , ձեակերպեն այս-
պէս . Լքանի թէ * Ընկենու-
ցուի . լուուցուի . թողուցուի .
ընթեռնուցուի . սրահնուցուի .
և այլն :

Լօթերորդ գիտելի է զժա-
մանակաց ստորակցականի
եղանակին . Օր ոմանք հեղի-
նակք զսահմանականի ներ-
կայն , զանկատարն , զսարակա-
տարն , և զգերակատարն առ-
եալ կազմեն զեղանակս զայս'
առադրու թք մասնկանցս , եթէ
յորժամ . զի . որդոն , * Լթէ
սիրեմ . և թէ լուանամ . և այլն :
Լճ զլանն ապառնոյ դնեն
զսպառնին ըզձականի եղա-
նակի , այսպէս . Լթէ սիրեցեմ .
սիրեցես . և այլն :

Իսկ այլք հեղինակք , որոց և
մեք հետեւեցաք , զժամանակս
ըզձականին առեալ փոխելով
զերանին 'ի եթէ , կազմեն զստո-
րակցականն որոշակի : Սակայն
ոմանք կազմեն զյատուկ ա-
պառնի այսորիկ եղանակի՝ այ-
սու կեպիւ . Լթէ սիրեցեալ եղեց ,
սիրեցեալ եղեցես . և այլն :

Բայց այլք ոմանք ոչ բնաճ
կազմեն :

Իսկ մեք որքան առ ներգոր-
ծականս ոչ կազմեցաք զորո-
շակի ապառնի . բայց որքան
առ

առ կրանորականս , և առ չէ զորականս կազմեցաք այսպէս .
 Այնէ սիրեցեալ եղէք . եմէ գեա-
 նեցեալ եղէք . եմէ ննջեալ եղէք .
 և այլն : Որք եթէ նաև թարց
 վանկին էջ , կամ անէջ դնի-
 ցին , տակաւին են կրանորական
 ապառնիք ստորակցականի ,
 որդոն , Այնէ սիրեալ եղէք . գե-
 սեալ եղէք . և այլն :

Այ՛ն աստ գիտելի է , զի նախ
 նիք մեր ի գործ ածին զստո-
 րակցական եղանակն կրկին
 կերպիւ . Սասն զի մերթ
 զմանակունս՝ եմէ , յորժամ , ա-
 ռատրէին ժամանակաց սահ-
 մանականի եղանակին , և այ-
 նու կազմէին զստորակցական
 եղանակն . և մերթ յանե-
 լուին այնց զվանկս էջ , այց ,
 ապ . և այնու կազմէին զորո-
 շակի ստորակցական . որպէս
 և երևի յայնուսպէս ՚ի Տին
 գրուածս . վն որոյ նաև մեք
 թէպէտ ՚ի ձեռն վանկիցս էջ ,
 այց , ապ , եղաք զորոշակի ստո-
 րակցական , բայց ՚ի շարտգրու-
 թիս մեր բազմիցս նաև թարց
 ասացելոյ վանկիցս դնեմք
 զստորակցականս . որդոն ,

* Այնէ զամենեցունց գրելի ,
 անդր քան զչափն երկարիւր :

Անտրորդ գիտելի է զա-
 ներևութէ եղանակէ . զի
 ըստ ոմանց հեղինակաց եղա-
 նակս այս ըստ սրում ոչ ունի
 զթիւ , և զբացորոյեցեալ դէմ ,
 նոյնպէս և ոչ ունի զժամա-
 նակ . և այսպէս ըստ մտաց

նոցին՝ մինչ ասի սիրել , սիրել ,
 ոչ իմանի ներկայ . և հետևա-
 բար ոչ ունի զանցեալ , և զա-
 պառնի . և որք ՚ի դիրս գտա-
 նին եղեալք , Այնեալ , սիրելոյ .
 լուսեալ , լուսաւոյ , են անց-
 եալք , և ապառնիք ընդունե-
 լութեան .

Սակայն ըստ այլոց հեղինա-
 կաց , որոց և մեք հետևեցաք ,
 թէպէտ եղանակիս այսմիկ
 պակասի թիւ , և դէմ . բայց
 ոչ պակասի ժամանակ անց-
 եալ , և ապառնի . ըստ որում
 եղեալքեմք յաւելմամք է-
 ականի բայիս այսորիկ գու :

Տասնտրորդ գիտելի է զպեր-
 բայից , զընդունելութեց ,
 և զբայանունանց , իմ զբայա-
 ծականաց : () Ի ըստ ոմանց
 հեղինակաց , դերբայք , և ըն-
 դունելութիք ոչ գնին ը բայից ,
 այլ միայն զկնի աներևութին
 դնին բայանունանքն :

Իսկ ըստ այլոց , որոց և մեք
 հետևեցաք , զկնի աներևու-
 թին դնին ընդունելութիքն ,
 և դերբայքն . և ՚ի բաց թո-
 զանին բայանունանքն . վասն
 զի նորին մանաւանդ վերաբե-
 րին առ ածանցականանունս .

յաղագս որոյ և դնին
 անդէս :

Հայերէն Քրիստոնէական, Բէ Գրողն,
Եւ Գրանէն Էր Գրողն Եւ Գրական
Ի Բայն:

Գրական Վարձատրութեան Գրողն:

Գրականներ, որք
շարահարդէցան ընդ
անուննց ամանցա
կանայ, բղխին ի բայնի .
Սան որոյ նաև գրգիւմանց
նոցն պարտիւք ընձեռել:

Ստորի նախ գիտելի է, զի
բնաւք բայանուններ ոչ ի
ի միջնէ գիտն, և կամ ժա
մանակէ բայնց բղխին, այլ ի
զանապանից . Վանզի ամանք
ի յառաջնոյ գիտն կատարելոյ
ժամանակի սահմանականին
բղխին . Ամանք ի յառաջնոյ
գիտն սահմանականի ներ
կային, և ամանք ի ընդու
ներումէ անցելոյ ժամանա
կին: Արք յառաջնոյ գիտն կա
տարելոյ ժամանակին բղխին,
ի նստին գիտնաւորի Էն, և
կամ ոչ ատեն նոյնոյ գիտնի
փոխարկի ի ուն . որդոն .

* Արեւելի, սիրեցումն . Վաս
ցի, առացումն . Տեսի, տե
սումն . Սուացի, լուացումն .
Լուացայ, խնացումն . Վացի,
բացումն . Վնկեցի, ընկե
ցումն . Սցի, լցումն . Սուցի,
թողումն . Վնթերցայ, ըն
թերցումն . Վն որք յառաջ
նոյ գիտն ներկային բղ
խին, ի նստին գիտնաւորի Էն

և ընդդաստան նոյնոյ գիտնի
ներկայի փոխարկի ի ուն .
որդոն, Վնթեր, կնթան . գիտն,
գիտն . Վն որք ի ընդուներ
լումնց բղխին ի նստին Էա
զանկն ընդուներուն փոխարկի
ի ուն . որդոն, Վանուցեալ,
ժամանցումն . Տարուցեալ, Տարու
ցումն . Վայց թէ որք տեսաւք
ընդդումն կն, կամ որք
տեսաւք բայնց յորոց բայանու
անքն բղխին մանանոյ յայն
մանէ ժամանակէ քան յայն
մանէ, ի ստորն ցուցցին:

Սրբարդ գիտելի է, զի ոչ
ամ բայք բայանունանանն
գիտնաւորն . որդիսիք են սո
րին . Վ զաղակիւմ, մեռա
նիւմ, և բնիւմ, բայց սոււմ,
և այլք: Վանզի ոչ լինի բա
րեպես առել . Եւ զայնքումն, Է
նումն, կամ Էնումն, Էր
ցումն, կամ Էրկումն, զոր
ցումն . Վայց անուննքս սյորնիկ աղ
ղակ . Տակ, Էրկաւ, զորք, լցու
ցանէն զպահասումն իս ոյնց:

Սրբարդ գիտելի է, զի բայան
ուններ, որք բղխին ի կա
տարեալ ժամանակէ առաջնոյ
տեսակի առաջնոյ ընդդումն,
կարեն և մերթ բղխիլ ի ներ
կայի փոխարկմանք ընդդա
տասին, և գիտնաւորի Էն ի
ուն . որդոն, Սրբեմ, սիրումն .
և ի սխառանաւորումն սիրում
ի գործ ամի փոխանակ ներ
գործականի, և սրբեցումն փո
խանակ կրանորականի:

Վասցի ի սխառանաւորումն .
Z բանցի

բանդի մինչ հարկի վերայ ոչ գոյ վարին ուղ զհասարակ : Ի մանապէս նաև որքան առ երկրորդ լծորդութի ՚ի ներգործականաց բոլեց բզխեցեալք բայնուանքն թէ պէտ ուղ զհասարակ վարին , սակայն ՚ի պիտանաւորութեան՝ ուր գոյ վաւանդ շիթման մտաց բանին կարէ մեծանիլ ՚ի նոսրնե վանկս առ ՚ի կազմել գերաւորականս . որդոն , * Խոանեցումն . իմանեցումն . բանեցումն : Ի այց յայլոց ժայցելոց տեսակաց յարմարապէս ոչ կարեն կազմել կրաւորականք բայնուանք . բանդի ոչ լինի բարեպէս սակե , * Տեսանեցումն , սասանեցումն . ընկենանեցումն . լասանեցումն . թուզանեցումն . ընթեանանեցումն . և այլն ॥

Ի ճ թէ զխնդ հանդիպիլ կարէ պիտանաւորութի , զի բայնուանքն կրաւորակերպք գիշին , կաւ քեզ օրինակ զայս . Եին առեմք , Տն է յաշման Կռան , ոչ բացորոյն արեւոր զղալումնեն՝ որով կոյն գրւն յրացաւ , առի , թէ զպանեցումնեն , որով կոյն յղաշեալեղև յանայէ՝ ուստի ի քնին Տն է յաշեցման Կռան , իմանի յլանին կուսին ՚ի յանայէ : Ընայտ իմս և զայլոց :

Սորորդ գիտելի է զայլուանաց բզխեցելոց ՚ի լեզբականաց , և յանցողականաց բոլեց : Օհ ՚ի սոցանեմանք բզխն ՚ի նեկայի սահ

մանականին . և ոմանք ՚ի կատարեալ ժամանակէ : Ի այս նուանք յառաջացեալք ՚ի յայնց լեզբականաց՝ որք են ընդ առաջնով տեսակաւ առաջնոյ լծորդութե միշտ բղխին ՚ի սահմանականէ ներկայէ . որդոն , * Իջեմ , նեջումն . Ինայեմ , ինայումն . և այլն : Ի այնուանք յառաջացեալք ՚ի յայնց լեզբականաց՝ որք են ընդ երրորդիւ տեսակաւ առաջնոյ լծորդութե , և ընդ երկրորդիւ , և երրորդիւ տեսակաւ երկրորդի լծորդութե , և չ տեսակոք երրորդի լծորդութե . և կամ յառաջացեալք ՚ի բայեց անցողականաց միշտ բղխին ՚ի կատարեալ ժամանակէ . որդոն , * Իջի , ելումն . Իջի , իջումն . Օարմացայ , զարմացումն . Կրչի , կացումն . կեցի , կեցումն . Պեցաց , պեցումն . Խցի , խցումն . Եեցայ , յեցումն . Էեծայ , հեծումն . Վեռայ , վեռումն . Կսուցի , սուցումն , և այլն : Ի այց բարեւոք . զի բայնուանքն կամ , և կեմ բայեց վերտեղելոց վերացելաբար ՚ի գործ ածիցեն . որդոն , * Կացի , կացութի . Կեցի , կեցութի . Կասն զի իբր ՚ի բուզումն ուր բայնն դ ժուարաւ բայնուանանս , ՚ի ձեռն վերացուցի մանականս ունեան , կարեն լինիլ անուանք վերացեալք , և լուսանեւ զանկաւ բայնուանաց :

խակ բայանունանք յառաջա-
 ցեալք ՚ի յայնց չեզոքականաց
 որք են ընդ առաջնով տեսա-
 կաւ երկրորդի լծորդութեան
 ոչ միշտ բղխին ՚ի կատարեալ
 ժամանակէ, այլ ոմանք յայնց
 բղխին ՚ի ներկայէն . որպէս
 սորին . Սղոմ, սողոմ . քողոմ,
 գողոմ : Լճ ոմանք ՚ի կատարե-
 լելոյն, ոնց սորին, Գնացի,
 փնացոմ . հեացի, հեացոմ .
 և այլն :

Յարձեալ գիտելի է, զի մերթ-
 ևս ոմանք բայանունանք
 առանց առնոց զոմն կարե-
 ցեալք ՚ի բայէ միով շէն բայ-
 անունանան . որդոն . Մնե-
 ցայ, ընեաց . փնացի, փնաց-
 ցոմանմ, դորմոմ . Յնամանեմ,
 Յնամանք . Վարեմ, Վարք . և այլն :
 Լճ աստ գիտելի է, զի ոնց ՚ի
 չեզոքականաց, նոյնպէս և ՚ի
 յանցողականաց բղխեցեալք
 բայանունանքն ոչ լինին կրաւ-
 որականք :

Ննգերորդ գիտելի է, զի
 բայանունանք որք յառա-
 ջանան ՚ի չեզոքականաց չինգ-
 երորդի տեսակի երրորդի
 լծորդութե, բղխին ՚ի կատարեալ
 ժամանակէ, ընդունելութե .
 որդոն, * Պակուցեալ, պակուցումն .
 գարթուցեալ, գարթուցումն . խորտուցեալ,
 խորտուցումն . շատուցեալ,
 շատուցումն . բնագտուցեալ,
 բնագտուցումն : Բայք բայանունանք
 որք ՚ի սահմանականէ ներկայէ :

Երկրորդ գիտելի է զբայանունանց
 ճոնաց ձոյնակրտականաց
 զի բայանունանք բղխեցեալք
 յառաջնոյ տեսակէ չորրորդի
 լծորդութե բղխին այնքան ՚ի
 սահմանականէ ներկայէ, որ-
 քան ՚ի կատարեալ ժամանակէ .
 որդոն, * Լճիմ, աճումն .
 Լճեցայ, աճեցումն . Օմայլմ,
 զմայլումն . զմայլեցայ,
 զմայլեցումն . և այլն :

Խակ բայանունանք բղխեցեալք
 երկրորդէ տեսակէ նոյնց
 լծորդութե բղխին մանունանք
 ՚ի ընդունելութե անցելոյ ժամանակի .
 որդոն . * Ստուցեալ, մտաուցումն .
 փախուցեալ, փախուցումն . Սագուցեալ,
 թագուցումն . Սարտուցեալ,
 մարտուցումն . Տանգուցեալ,
 հանգուցումն . Արուսեալ, կորուսումն .
 Սուցեալ, թուացումն, և այլն :
 Սեպեալ փոխանակ այսոցիկ
 կանխոպոմն, կորուսումն, փոխուցումն,
 թագուցումն, բարուցեալ գնիլ
 հանգիստ, կորուստ, փոխուստ,
 թագուստ : Լճ աստ գիտելի է,
 զի բայք այս մարմնէն ՚ի
 բայանունանունանք կարե լինիլ
 ևս մարմնուան, բայք ոչ
 կարե յարմարաբէս հարմիլ :
 Լճ բայանունանք բղխեցեալք
 երրորդէ տեսակէ նոյնց
 լծորդութե բղխին ՚ի կատարեալ
 ժամանակէ . որդոն,
 * Մուսայ, բուսումն . Մնկայ,
 անկումն . աղայ, աղումն .
 Սեւայ, ջեւումն . Մայ,
 նստումն . Մայ,
 և նստումն :

անուան : Քայց բարուք է դնել
անուոր , քան անուն :

Երօթնեբորդդ զիտելի է զբայ
անուանց հասարակաց
բայից . Օր որք պատկանին
առ առաջին տեսակն չորբորդի
լծորդութե , բղխին 'ի ներ-
կայէ , նաև 'ի կատարելոյն .
որդոն , * Արտուովանիմ , խոս-
տովանուան . խոստովանեցոյ .
խոստովանեցումն , ըստ այսմ
և այլ ըն :

Իսկ որք առ երկրորդ տեսակն
նայնոյ լծորդութե պատկա-
նին , բղխին 'ի յընդունելու-
թեանցելոյ . որդոն , * Նա-
նուցեալ , ծանուցումն :

Լ՛՛ որք առ երրորդ տեսակն
նայնոյ լծորդութե պատկա-
նին , բղխին 'ի կատարեալ
ժամանակէ . որդոն , * Սիա-
ծայ , սփածուան . ուսայ , ու-
սումն . սկսայ , սկսումն :

Քայց 'ի ծնախի՛մ , և 'ի քանի՛մ
բայից ծագեցեալ ըն՝ բղխին 'ի
ներկայէ՛ ժամանակէ . որդոն ,
* Տանիմ . տանումն . ծնա-
նիմ , ծնանումն , լեկտա
բարուք է աւել , ծնանոր՝ քան
ծնանուն :

Յաղագս Ռեդուանելուհե , և
Պարագայից նորին :

Գլխին Վրան և ունեբորդ :

Լ՛՛ դունելուին է մասն
բանի որ զէուլա իբաց ,
նաև զառա , և կամ
զկիրս էութեանց ընդ-
ժամանակաւ նշանակի :

Քայցի , զէութիս իբաց նշա-
նակել . քանզի ընդունելուին
երբեմն վարի ոնդ զանուն , և
ընդունի զոմանա արարացայս
անուան . որդոն . * Հմուս-
ցողն իմաստից՝ աւեր սիրե-
լւոյն , խնդրողն տուր զբան ,
և 'ի զայրացելոյն մի սպասեք
պատասխանուոյ : Վ՛՛՛՛ Նոր 'ի սմին
բանի բառքս այսրիկ , հմտա-
յոշ , խնորոշ , սիրելի , և զայրա-
ցեալ , են ընդունելութիբ , և
վարին որպէս զանուն զողով-
անուն բայի , և ինդիր : Վ՛՛՛՛ ա-
յի և զառա , կամ զկիրս էութե-
թեց ընդ ժամանակաւ նշա-
նակել . վն զի ընդունելու-
թին վարի նաև ոնդ զբայ . և
ընդունի զոմանա արարացայս
բայի . որդոն , * Ալանոցն
յաղարանէն՝ յարգեցեալն 'ի
քէն՝ եղև դնալոյ 'ի տուն սի-
րելոյն 'ի քէն : Վ՛՛՛՛ Նա 'ի սմին
բանի բառքս այսրիկ՝ էլանոշ ,
յարգեցեալ , գնալոյ , և սիրելի , են
ընդունելութիբ , և վարին ոնդ
զբայ աւելոյ՝ զինդիրս այնց
բայից՝ յարց և ինքեանք բզ-
խին : Ա՛՛՛՛ աստուատ է , զի
բայ

բազմիցս մի և նոյն ընդունելու լինի ի նարար բաժնի բանից հոգովեցեալն ուն զանուն, և եղեալ խնդիր բայի, և սակուն ընդունի զխնդիր ուն զայս . սրբան, * ինքնորին իննն զգլխակերանեալն ի բնն, ու ի բրե սիրելոյ իննն պատասխանեցի, ուլ ի բրե ստեղծոյ ի բնն ։

Բնա յայսիկ բանի ընդունելու լինա այս խորհրդ, և հոլովեցեալ, և զնի խնդիր բային պատասխանել . Եւս և ուն զայս, զի սունու անմիջապէս զերկուս խնդիրս . ինչքա ջառական, և զհայցական, ուն և երևի բառ այսմ ևս և մնացեալք ընդունելու լինի, ինչքան ի բրե ստեղծ, որք ևս խնդիրք բային պատասխանել . և խնդիրք բայք, և ունողք խնդրոյ բացառականի բառ պահանջման կրան օրակա նստելանոց ի բրե ստեղծ ։

Եւ ստա զիտելի և, զի մասս այս յարժորժեալ ընդունելու լինի, սա այս, զի լինի ի բայի և լինի յանունան ընդունելի զարարայոյս, և զյառկա լինի . Եւ սա ի բրե ի յարարից, և ի կրից ի բրե ստեղծ այսու մասամբ ընդունելի զանունան . զանոցի որ լանսի, ի լանսիլոյս անունան լանսող . և որ կատակի ի կատակելոյս յարժորժի կատակող . Եւս զի միտ ընդունելու լինի վարի ուն զայս, ընդունի ի բրե ստեղծ, ի բանսի ի բրե ստեղծ զանուն բայի .

և զորս լինի պարունակել զայն . սրբան, մինչ ասացեալ լինի այս, ինքն պատասխան ուն ստեղծաւն, հասնասար և այսիկ աստ լինան, ևս որ սիրել պատասխան ուն ստեղծաւն . Եւս այսու յայս և, լինի անուն բային որ ի մինն եղաւ ևս որ, զորս լինի պարունակելու ի լինդունելու լինանս ստեղծ ։

Եւս ընդունելու լինի զերժանու լինու լինի ևս յորք . ինչքան եւ, լինի և, Եւս ունսր յանուն նստելի . սակայն ինչ և մասնիկ անանցականի բառ . բառ որում և եղաք ի ստեղծ լինում . Եւս զի ի յունանս բայս երևի ունիլ զայն նստական լինի զորս լինի ընդ վերջանորում լինա ուն . որ զան . Եւս որք, կարի . բառ կար, բնակիլ . լուսանորոյ լուսանորիլ . Եւս կայն ստեղծաւն ուն հեռելի լինի ինչ վերջանորում ընդունելու լինի զի ու կարի յարիլ աննից բայից ուն կարի յարիլ վերջանորում լինա ուն . Եւս զի բարեպէս ասի յարիլ, լինի, ուն բարե, մեծ, զարար . Եւս ուն երեք կարի բարեպէս ասիլ յարիլ, լինի, և այլն . Եւս բաց յայցանն նստել մինչ յայն անոց անկաւնոց բայից, և բնակից անցողականաց լինի կարի վարի ուն զայս, և աստեղծ զերեք բային յորմէ բարեպէս .

ցեալէ, այլ միայն առնու
գինդիր սեռական: որդան,
* Հասիլ արտասուց: սնու
ցիլ հազուց: միսիմարի
վնայցեղց և դարձուցիլ մ
լորեղց: և ոչ կարէ սսիլ
մարիլ զարտասու, սնուցիլ զնորէ:
Սրբեմն վերամնայ թէ չորք
միայն իցեն վերջաւորութիւ
ընդունելութեց:

Ք՞ թղ թէ սրպէս, և զխորդ
բզխին ընդունելութեք ը
չորից վերջաւորութեց ՚ի յար
մասոց բոչից՝ ասացեալ եզե
՚ի վերամնայ ՚ի չգ զլորդն. և
այժմ վերամնայ մեզ ասել
զպարագայից ընդունելութե,
երբ են վեցք. ի սեռ, ձե,
տեսակ, թիւ, հորով, և ժա
մտածակ:

Սասի գիտելի է, զի ընդու
ներութիւք որք ՚ի զէ եզե
րին, սեփականեն գնասցեալ
վեց պարագայս՝ այստ կեր
պիւ. զի առնուն զհարմն ՚ի
յանուանէ. որդան, * Տեսա
նոզ, տեսանորի. և այլն,
* Տեսանոզք, տեսանոզաց,
և այլն:

Իսկ զսեռն և զժամանակն առ
նուն ՚ի բայէ. որդան, Վեր
գործական, լուսոց: Արաւո
րական, լուսոց: Չկարբական,
ննջո: Ինքմիջակերպ, զարագո:
Հայնակրական, աճո:

Ի՞նչ ՚ի կողմանէ ժամանակին
ընդունելութիւք եզերեցեալք
՚ի զէ են ներկայք, լայց զձե,
զտեսակ, և զթիւ առնուն
յերկոցունցն, Չէ, որդան,

Պարզ, յիշո: Բարդ, յարայիշո:
Տեսակ, որդան, Բախագաղա
փար, յիշո: Բնցողական, յիշ
յոցանոզ: Արաւ հախագաղա
փար, յիշո: Բճանցական,
յիշոցութի: Թիւ. որդան, Լզա
կան, յիշո: Գոնական, յիշոց
և այլն:

Իսկ ընդունելութիւք եզերե
ցեալք ՚ի եա, և ՚ի լէ, ըն
դունին զվեց պարագայս այ
լով կերպիւ. Օի զհարմն
առնուն յանուանէ. որդան,
Տեւեալ, Գեւեալ, Գեւեալ, Գե
ւեալ, և այլն: Թրեւէ, Թրեւոյ
Թրեւէ, Թրեւոց, և այլն:
Իսկ զտեա, զտեսակ, և զժա
մանակ առնուն ՚ի բայէ:

Թեա, որդան, Վերգործա
կան, Թրեալ: Արաւորական,
Թրեալ: Չկարբական, ննջալ:
Ինքմիջակերպ, զարագեալ: Հայ
նակրական, աճեալ: Արաւո
րական, Թրեւէ: Չկարբական,
զարմանալ: Հայնակրական,
հրճութի:

Տեսակ, որդան, Բախագաղա
փար, Բարեալ, հրճութի: Բն
ցողական, Բարագեալ, հրճութ
յոցանոզի: Ի՞նչ ՚ի կողմանէ ժա
մանակին՝ եալն է անցեալ. և
լէն արարսի: ոյ և յայտ է:
Լայց զձե, և զթիւ առնուն
յերկոցունցն:

Չէ, որդան, Պարզ, Թրեւոլ
Թրեւէ: Բարդ, Գարայիշեալ,
յարայիշելի:

Թիւ, որդան, Լզական, Թե
եալ, յիշելի: Գ. նական, Թե
եալ, յիշելի. և այլն:

Եւ ընդունելու թիւ եզրէ
Երեւելալք ՚ի լոյ, ընդունին
միայն զՏիեզ պարագայս . յի
գտեա, զձե, զտեսակ, զթիւ,
և զժամանակ . վասն զի հո-
լոմն պահասի նացին .

Սեա, որդոն, Երգարծա-
կան, սիրելոյ, Ըզորական,
նշելոյ, Զայնակրական, աճելոյ,
Զև, որդոն, Վարդ, սիրելոյ,
Ըարդ, Տարդասիրելոյ .

Տեսակ, որդոն, Ըստանպարտ-
փար, զարանալոյ, Ընդողական,
զարդարանալոյ .

Սիւ, որդոն, Ըզական, սի-
րելոյ, Յոյճական, սիրելոյ .

Եւ ՚ի կողմանէ ժամանակին
ընդունելու թիւ եզրէ երեւելալք
՚ի լոյ, են ապաւնիք .

Եւ աստ գիտելի է, զի ըն-
դունելու թիւ ՚ի ներքոր-
ծականաց բայից բոլորին միայն
երիւք վերջաւորու թիւք, որք
են ոչ, էալ, լոյ . որդոն, Սիրտ,
սիրեալ, սիրելոյ . Ըմանապէս և
՚ի կրճարականաց բայից միայն
երիւք վերջաւորու թիւք . որք
են ոչ, էալ, լոյ . Ըսկ ՚ի բայից
չէզորականաց, և հասարակաց
բղխիլ կարեն բնաւիւք չորիւք
վերջաւորու թեամբք իւրեանց .
որք են ոչ, էալ, լոյ, Ը . որ-
դոն, * Օարմացող, զարմա-
ցեալ, զարմանալոց, զարմա-
նալի .

Ընախող, բնակեալ, բնակե-
լոց, բնակելի . Սնող, ու-
նեալ, ունելոց, ունելի .
և այլն .

Յոգութիւն Երկրորդ, և
որդիւսու թիւն .

Վերջն Ըստն Ընկերք .

Ընդունելու թիւն է
մասն բանի, որ զպար-
տապոյս էու թեյ եր-
շանակէ . Ըսացաւ
մասն բանի, զինաւ սա մտա-
նէ ՚ի շարտարու թիւս բանից .
Ըսացաւ, թէ զպարագայս
էու թեյ նշանակէ, զի սա ոչ
զէու թի իրին, և ոչ զզոր-
ծողու թիս, կամ զկիրս էու
թեյ նշանակէ, այլ զայն
որք են չուրջ զէու թիւք . և
ասին օրարագայք էու թեյ, զի
չըջակային զնորք . որդոն մինչ
ասեմք, Սիրտ, խմանալք զէ-
ու թի մարդոյ . բայց մինչ ա-
սեմք, Ըսալէ, ՚ի ներքոյ, շտաւ-
ան, վան, ըսք, Ստոյ, և այլն .
ոչ խմանալք զէու թի մարդոյ,
այլ զպարագայս էու թեյ մար-
դոյ, կամ այլոյ իրի . որք կամ
՚ի կողմանէ գրիցն, և տեղւոյն,
և կամ ՚ի կողմանէ ժամանա-
կին, և սրտածառին, և կամ
՚ի կողմանէ համեմատութե,
և կախելու թե սրտագային
մարդոյ, և կամ այլոյ իրի,
Օսր օրինակ . * Ըսալէ մար-
դոյն երեւելի Ը զմաչ, և
զկեան, և ՚ի ներքոյ անձնիւ
խանութե նորին թողեալէ
զընտրելն . ուստի շտաւ ան
զմեռանին կարէ ընարել մորդն
վան իւր զոյն և կամի ըսք
L 4 անձ

անձնիկեան կամաց իւրոյ .
 բայց զնորումն կենաց ոչ է .
 իւրոյ է՝ ճայնաց շորհաց և .
 ի՞նչա՞ ի բանի յարմիկ նախա-
 դրութիւն առաջի, որարարայի
 մարդոյն ի կողմանէ գրիցն .
 Գլխաւորութիւն է՝ երբոյ, որս-
 բարայի անձնիկեանսեւ մար-
 դոյն ի կողմանէ իւր անդու-
 Գլխաւորութիւն յառաջան՝ որս-
 բարայի մահուան մարդոյն ի
 կողմանէ ժամանակին . Կա-
 խաղութիւն Գամ՝ պարարայի
 ինքեան մարդոյն ի կողմանէ
 պատճառին . Գլխաւորութիւն
 Ըր՝ . պարարայի անձնիկեան
 կամաց մարդոյն ի կողմանէ
 համեմատութե . Ի՞նչ նայսու
 դրութիւն Բայց պարարայի ըս-
 արութե մարդոյն ի կողմանէ
 կախութե թե . Կամ զի ոչ է
 իցի ստեղծուած՝ մին անու-
 անի, նշանակի եւեթ իւր .
 բայց մին ստեղծուածն ունի
 և զայս, զի առաջի իւր, կամ
 յետ քան զինքն, և յառաջ քան
 զինքն ընկի ինն, և կամ վն
 իւր, և վրան այլոյ աննիցե
 զինն . և կամ ըստ այսմ, և
 ըստ այսմ աննիցե, և կամ
 կախութե թե, և առանց կա-
 խութե թե աննիցե զինն, նշա-
 նակին սցարիտիւս ի ձեռն նա-
 խաղութեց .

Ի՞նչ ստատուս հետեի՝ զի նա-
 խաղութե ինն անուան զպիւս-
 պիւս ինքիւս, որպէս զի ոչ
 նա նշանակիցեմ թե որով
 ու մեք պարարային . Ի՞նչպի

թեպէա բառքս այսորիկ՝ է՝ Ե-
 րոյ, ի՞նչերոյ, առաջի, զի՞նչ,
 յառաջան, և այլքն՝ երեկն նը-
 շանակել զանդի ինն, կամ
 զժամանակ, բայց ոչ են այն-
 պիւս, այլ կարօտն անուանց,
 սոյ զի զարարայս եւեթնց
 իրոյ ի կողմանէ անդու, կամ
 ժամանակի, և կամ ի կող-
 մանէ այլոյ յարաբերմանց
 նշանակիցեն .

Օրաժամանաց նախաղրու-
 թեց, և զհոլովաւութեց
 նոցին՝ ասացաւ յառաջում
 մասին .

Ի՞նչ զպարարայից նոցին զի-
 սեի է, զի մին նախա-
 դրութե թե ոչ նշանակեմ զեւե-
 թիւս իրոյ, այլ զպարարայս
 նոցին, ոչ պատահին ինքեանց
 պարարայք, ոչ սեպի, և ոչ
 ձեւոյ, ոչ տեսակի, ոչ թանոյ .
 և ոչ հոլովման . սոյ և յայտ
 իտիէ . Ի՞նչ եթէ երբեմն հան-
 դիպիցի, զի բառ իւր հոլ-
 վիցի, և այն՝ անե ի մեջ նա-
 խաղութեց զաննիցի, բուն
 այն ի նմին անդու վարի ուր
 զանուն, և ոչ ուր զնախա-
 դրութի . ուր սրին, Ի՞նչպի,
 Ի՞նչ, որք նաե ուր զանուն կա-
 ըն հոլովից, և ինքի ի բա-
 նի . Օրս օրինակ . Ի՞նչ
 մարդոյ մեկուսոյ մի շատե-
 խանիցե . և բազդի հեւոյ մի
 արձայցե . Ի՞նչ պայտիւրք
 ուղով հոլովեցեալք՝ ուժական
 անուան զոն իւրեանց յայտ
 նապիւս երեի . բայց մինն ոչ
 են հոլովեցեալք և վարին ուր
 զս-

զնձ ահան անուն՝ Էրեւի շիր-
 թիւ , սակայն զանազանին
 այսու , զի ՚ի գոն իւրեանց
 նախագրութի՛ն ունին և զին
 դիրս իւրեանց . բայց ՚ի գոն
 անունն ո՛չ ունին զհնգիր . որ
 գոն , * Լ՛յր մեկուսի (զի ձ-
 Էստղեալ) ՚ի փառս Լ՛Ե ՚ի
 բազմաց վտանգից փրկի : Ղա-
 նապարհ Տեառի ունորացն զսէր
 ո՛չ թո՛ւի Տեառի ॥ :

Լ՛Տա յայտասիկ բանս են ան
 ունաց ածականք . բայց էթէ
 ասիցի , * Կուեալ զնա մեկու-
 սի յամբոխէ անախ խօսեցան
 ընդ նմա . և ապա զտեղի առ-
 եալ նստան Տեառի ՚ի բաղաբէն
 իւրեւ աստարիցօք հնգետա-
 սան ॥ : Յայնժամ են նախա-
 գրութիւնք : Լ՛սա այսմ և բառս
 այս պարճառ , թէպէտ է անուն
 գոյական , բայց մերթ ՚ի նախ
 գրիւ տրուականց և ՚ի գործիւ
 կանոց վարի ոն զնախագրու-
 թի՛ն . որ գոն , Լ՛ պարճառս իւր ,
 պարճառս ընդ . և նշանակե-
 ասել , վտան ձեր , սակս
 ընդ :

Լ՛ճ այս բա՛ւ է վտան նախա-
 գրութեան :

Յարգութիւն սահմանի Ստեփանոսի , և
 որպէսուրէն արքի :

Վառս Լ՛յրեանցի որդի :

Սկրայն է մասն բա-
 նի , որ զեղանակս
 գործողութեանց , և
 կրից էութեց նշա-
 նակէ : Լ՛ սացաւ մասն բանի ,
 բանցի և սա մտանէ ՚ի շարա-
 դրութիւն բանից : Լ՛ սացաւ
 զեղանակս գործողութեց , և
 կրից նշանակել , վանդի մակ-
 բայի՛ն բացորոշին թէ ուր թէք ,
 և պարագայք գործադրութեց ,
 և կրից : Լ՛ճ որբանիւց պէսպի-
 սեօք եղանակօք ՚ի ձեռն մակ-
 բայից բացորոշին նշանակուիք
 բայից , այնքան են և տեսակք
 մակբայից՝ զորոց յառաջնութ՛
 մասին գրեցաք : Լ՛ ան որոյ՛
 մինչ ասի , մակբայն զեղանակս
 գործողութեց , և կրից էութե-
 թեց նշանակել , ո՛չ փմանի
 միով կերպիւն նշանակել զայն ,
 այլ պէսպիսաբար . Օի եր-
 բեմն նշանակէ և բայորոյէ
 զեղանակս գործողութեց , և
 կրից ՚ի կողմանէ որակութե-
 որդոն , * Լ՛ արեպէս ուսա-
 նելիր , էթէ մարդկօրէն կեն-
 ցապալարիցելիր ॥ : Լ՛ճ ՚ի սմն
 բանի Բարեղէնն , և մարդօրէնն
 որպիսացուցանեն զուսանին ,
 և զկենցաղապարիւն :
 Լ՛ րբեմն ՚ի կողմանէ բանակու-
 թե՛ն . որ գոն , * Լ՛ յիբան շա-
 նիցիս շարճօք , որբան խոնար-
 Տիցիս մաօք :

Եւ երբեմն ՚ի կողմանէ ժամանակին . որդոն , ՚Կերեկոյ Տանգիցեն լալիք . առաւօտուց եղիցի ուրախութիւն : Եւ այսմ իմանալի է և զայլոց տեսկաց մահբայից :

Կարծեալ գիտելի է , զի մասս այս ասացաւ մահբայ , և ՚ի յոմանց Տոց կոչեցեալ : առ բայ , զի վերադրի բայի , և ունի զգիտմունն առ բայն , պէտքէս որակութիւն և կամ քանակութիւն բացորոշելով վնշանակութիւն նորին : Եւ զի տեսարք գործողութեց մինչ են ստեղծուածք , առնեն ՚ի ժամանակի , և ՚ի տեղեղ , վասն որոյ մահբայն նաև զուրն , և զերբն գործողութեց և կրից նշանակել ՚ի ձեռն ժամանակահատն , և տեղական տեսակաց իւրոց :

Սասն պարագայից սորին գիտելի է , զի մահբայք գալով իրրու պարագայք գործողութեանց , և կրից , ոչ ունին վն ինքեանց զյատուկ պարագայս Տանմանան բայից , կամ անուանց : Սասն զի սեն ոչ է ՚ի նստին , որովհետև ոչք ՚ի մահբայից արականապէս կի իգականապէս , ներգործականապէս և կամ կրուորապէս նշանակել :

Չեն ևս Տագիւ երևի ՚ի նստին , քանզի եղիտ մահբայք Տագիւ կարեն բարդիլ , և կերտել զայլ մահբայ : Եւ թէպէտ ըստ ոմանց գնի

ձեն այսու կերպիւ , վաղ պարզ . վաղաքարգ . և վաղաշունիս յարարարգ . առ կայն ոչ այնքան երևի յարմար . զի սկիւն է մասնիկ մակբայակերտ , և ոչ ըստ ինքեան մահբայ . վն որոյ մահբայս այս վաղաշունի առաւել կարեասիւ անանցական , քան յարարարգ : Եւ այց երբեմն մահբայն բարդին ՚ի յանուանց , կամ յայլոց մասանց . որդոն , ՚Յարմարեմն , ՚Կոչեմնուց . և այլն : Եւ զարծեալ , ոմանք ՚ի մահբայից կողմեցեալքն կամ յերկուց անուանց , կամ յանուանի և ՚ի դերբայի և յանուանի . և կամ յանուանի և ՚ի նախադրութեան . որպիսիք են սոքին : Եւ վաղաշունիս . ՚Կոչեմնուց . ՚Կոչեմնուց . առ կայն : Եւ այլն : Եւ ոմանք կրկնելով վարին . որպիսիք են սոքին . Ստղաղ , երամ երամ , Չի Չի , և այլն : Սոց ամենեքեանք իմնապէս կարեն ասիլ բարդեցեալք , կամ շարակցեցեալք : Սերթ ևս բարդեցեալք անուանք մահբայնան , և սքան առայս ևս՝ մահբայն իմնապէս բարդեցեալ երևի . որդոն , Եւ պարագայք , Տարագայք . և այլք նմանք :

Սակ տեսակն իմնապէս երևի ՚ի մահբայս . որդոն , Եւ լապապապար , Եւ անիւն , վաղա , մանուան , և այլն : Եւ ձանցական , Եւ անանքար , վաղաշունիս

Ֆանաւանքաղէս . և այլ յայլ լ'ճե
եթէ նախադարձաբարննն
յինքենէ , այլ յայլոց մասանց
բանի առնանիցի , ըստ այսմ
բնաւք որահասկանք մակբայք ,
և այլք որք ի ձեռն մասնկանց
մակբայակերտոց մակբայա
յեալքեն , ասիլ կարեն ածան
յակտնք :

Իսկ թիւ , և Տորոյ ոչ են ի
մակբայս : Լ'ճե եթէ երեկ
ցին Տորոյիլ ոմանք բառք ,
որք ներդասնին նաև ի ան
ասկն մակբայից , այնորիկ
վարին որպէս զանուն , և ոչ
ոչ զմակբայ . որդոն , * Լ'յն
բանեայ բարեաց Տողեկանայ
Հասցես , յորբանեայ Տեչ
առ թեց մարմնայ զքեզ ի բաց
բարչիցես ॥ :

Լ'ճոն ի բանի յայսմիկ այնանն ,
ե. որանն վարին ոչ զանուն , և
ոչ որպէս զմակբայ : Լ'ճե աստ
գիտելի է , զի տեղակամ ,
մակբայք ոմանք երբեմն զնին
փոխանակ ցուցականաց գերա
նունանց . ս'որդոն , Լ'թէ ի ճշմար
տանէ անոր իցէն . ին յայն
մանն :

Ընդ ի քանի ասք . ին յայսմիկ :
Լ'ստ այսմ իմա և զայլոց
Քնայեւոց :

Լ'ճե այս բաւ է յողագս
Ս'տեղբայից :

Գլխի Լ'քրեսաւ և գերբորք :

ՍԷջարհուսեան է մասն
բանի , որ զկիրս հո
գւոյ նշանակէ : Լ'սա
ցի մասն բանի . զի և սա մաս
նէ ի շարագրութիւն բանից .
Թեպէտ ցանցառակի : Լ'սայի
նշանակէլ զկիրս հոգւոյ . զի
թէ պէտ սա զէտ թիւնս իրաց
ոչ նշանակէ , բայց զկիրս հոգ
ւոյ կենդանեաց ըստ որում
ինդութիւն , կամ տրամութիւն ,
զարմայմամբ , կամ ցանակ
ցութիւն , և կամ այլալք սոյն
պիսեօր զգամ եղեալք են նշա
նակէ :

Լ'աւսանմունք սորին են բառ
տեսականց զորս եղաք յա
ռաջում մասինս Լ'ճե ի կող
մանն տարագայից գիտելի է ,
զի ոչ հանդիպին ամին տարա
գայք . քանզի ոչ զսեռ ունի ,
և ոչ զձե . ոչ զտեսակ , և
ոչ զթիւ , կամ զՏորոյ , այլ
եղականաւ ձայնիւ , թարց
հոյսման պարզապէս նշանա
կէ գտառս և զկիրս հոգւոյ
կենդանեայ . և զայս ոչ բառ
որում կենդանիքն կրեն յու
մերէ , այլ բառ որում զգա
ծին այնորիւք կրիւք յիջեանս
ինքեանս նկատմամբ ինք
եանց , կի՞ն այլոց . ս'որդոն , մինչ
ասացեալք ինի այս բան , Լ'քր
եթէ թէ զի որ ասեալ իցէն , յո
րում ըստ սրժանոյն ծառայեալ
իցէ :

Էջէն ք, Ս, Իմանի՛ թէ օրն այն
 լինի երանեցեալ, այլ նշանա-
 կի ըզձական կիրք ստողն
 նկատմամբ առ դարձ ծառայ-
 ու թեաննն յոյ խոյց մինչ սաս-
 ցեալ լինի այս բան. Անչ սի-
 ըողոցն Յի, որոյ կորուստն, և
 սրտախնն կապակցեցեալ ընդ կոչ-
 արեան, և սրտախնն Յի, Ս, միայն
 Իմանի՛ թէ սիրողնն Յի վայե-
 ցեալք լինին, այլ նաև նշա-
 նակին կիրք ստողն նկատ
 մամբ առ այլք, որք թշուա
 ուսցէ՜ր ընն սրբերով զճախրս
 օր գրեթէ ասե. * Ս, զի
 պատասխի ձեզ՝ ո՛ն վրոցք Յի,
 ասեւ վայն, վն սաստկու թե
 ցաւոց ձերոց և թառ այլմ կն
 և սրբին, և շաղ, եղան. զորս
 ոն որ սյլում ումբ ասե եղ-
 էրով, նաև նմանստեան զն-
 ընն ասեւ կարե. սրբոն,
 * Մանկ իմա, զի ընդերկար
 եղև պանդխտու թինն իմ. երբ
 գրեթէ ասե. Այտե՛հ է իմ
 ասեւ անաղ վասն սաստկու
 թե ցաւոյս զերկարու թեան
 պանդխտու թեալ.

Վարձեալ գիտելի է. զի
 մասս այն՝ վնկ կոտցա-
 միջարկու թի, զի բնաւք բառք
 որք են ի սմին, մին ի մեջ
 բանից մասնեն, սրձակարար
 ի մեջ արկանիլ կարեն, և ոչ
 միշտ առակցին ընդ ումբ մա-
 սի բանին. սրբոն. * Աս-
 խաղասեցեր զվայրկենական
 ճեշտու թինն յաւիտենականի
 բերկրու թեան մարնիչ.

* Աստուծոյ ք են ա՛ն, որք
 ունին զբնարու թի նսխողա-
 սեւոյ զձան կարճի, և ոչ ո-
 նին զանարու թի նսխողա-
 րոյ զյաւիտենական բերկրու
 թի թինն ճողոյ՝ բողեականի
 ճեշտու թե մարմնոյ. * Մ, Տա ի
 քայստիկ բանս ճախրն, և
 ա՛ն արձակարար ի մեջ ան-
 էանին. * թառ այլմ և ըլլք
 բնաւք. * Մ, թե պեա ոմանք
 երբեմն նաև յարին ընդ այլոց
 մասանց, և այնպէս ի մեջ
 անկանին, ոն ի նախեղեալ
 օրինական ձան, և երանն յա-
 րեցան մասանց բանն, բայց
 նոյնն նաև թարց յարեւջ
 երբեմն ի մեջ բանից անկա-
 նիւ կայան. սրբոն, Անն
 ասե, որ ումբ զայս բան,

* Աղբայր քս մեծառ ուշի-
 մա թի զարդացեալ դերա-
 զանցեաց զազգմբ ճասակա-
 ցք ի բովք, և պատասխա-
 նատրի, երանն, յայնմ բառ
 երանն արձակարար գնի թառ
 այլմ և ձան. սրբոն, Անն
 ասե, որ ումբ զայս բան.

* Տուն քս ճողեցեցեալ ի
 մեխիբ դարձա. և պատաս-
 խանատրի այլմ, ձան. յայն-
 ժամ բառս ձան, արձակարար
 գնի.

Վարձեալ գիտելի է, զի ո-
 մանք ի միջարկու թեց ընդ
 կրկին սեռակօք կարեն լինիլ.
 սրբոն. Անն ասե, ա՛ն. * Ի
 յեղկեթն զայսք է եղկական
 միջարկու թի. իսկ ի ցաւակ-
 լին

Յիկն ու մեք, կամ ինքեան, և շտակցական: Կմանասդէս մինչ առի, և եթէ զարմանալով ի վերայ այլո՞ւ առիցի, և զարմոցարման: Իսկ եթէ բացականչելոյ ողբալու առիցի, և բացականչական: Բայտ այսմ իմանասի և և զայլոց նմանեաց:

Եւ այս բա՛ւ է յաղագս Սիճարկութե:

Յառօրս Ե աղէաստ:

Գլխին Լրբեսան և երկուերորդ:

Բողկասն է մասն բանի, որ շարակցի իրերոց զմատունս բանի, նաև զինքեանս բանս: Բայցի մասն բանի. զի և սա մեծանի ի բանս: Բայցի շարակցի իրերոց զմատունս բանի, և զբանս: Բանցի շարակասն ոչ զեռեթիս իրաց նշանակէ, և ոչ զգործս, և կամ զկիրս նոյնն, այլ զնշանկոցն զայնտակի շարակասի ի իրերոց, ունչ սասինն զմատունս տարտակաց: Օտը օրինակ:

* Պետրոս, և պօղոս ելին ի տաճարն: Կամ այսպէս:

* Օտացաւ դա՛ւիթ ի վերայ գողիակեռ, և բաճապետե՛հար, և ետպան զնա՞: Բէ՛հս յառաջնում տան և ն շարակցի իրերոց զմատունս. և յերկրորդում տան զբայսն:

Եւ մերթ պոստիսեր բաղակցականք շարակասք երեկն շարակցել իրերոց և զբանս:

Եւ զբանս. որդան, և ինչ իտե՛հմ զբան իւր կարգաւորէ սանձահարմամբ լեզուին, և զգործ իւր բարեգունացուցանէ մահարդարմամբ սխտիցի:

Եւ իսկ զիտե՛րի է, զի բաղճնատկանք շարակասք բոս մեծի մասին զմատունս, և զբայս շարակցեն իրերոց. և երբեմն զբանս. Իսկ այլք մնացեալք տեսակէն ի մեծի մասին զբանս շարակցեն իրերոց, և երբեմն զմատունս, և զբայս:

* Նարձեալ զիտե՛րի է, զի ունչ նախադրուին զպարագայս եռեթեց բացարձէ, և օրատկանի առ մատունն, իսկ մեծբայն զեղանակս գործողուց, և զարպիտեթիս նոյնիս բացարձէ, և վերաբերի առ բայն նոյնպէս և շարակասն զպարագայս շարայարուեթեան մատանց բանին, և զարպիտեթիս նոյնոց շարայարուեթ բացարձէ. և պատկանի առ բանն:

Օտը օրինակ բաղճնատկան շարակասին մինչ բաղճնուեն զերկուս, կի՛ գրադում բանս, ծանուցանեն մտաց մտորոցի գայնս դու իրբոս նոյնոց զիտաւորութե. ըստ այսմ և այլք տեսակք շարակասից օրս պիտաբար շարակասելով նշանակեն. ունչ դրեցու յառաջնում մասին:

* Նարձեալ զիտե՛րի է, զի շարակասից բաժանմանքն են ըստ զմատունութեց տեսաս:

առկաց ունի և յայտ է : Կան
ապրին ոչ հանդիպին պարա-
գոյք . վարդն ոչ ունի զանունն
հարավին , և ոչ ունի զբաց լծոր-
դին . և այսու ոչ զտես , ոչ
զխիւն , և ոչ զայս պարագայս
ունին :

Կարծեալ գիտելի է , զի ՚ի
մէջ շաղկապից դասնին
տեսնոր , որք նաև են ընդունե-
լու թի , և մահբայ . որպիսի է
բառս այս , Գործեալ . Եւ սա
միտ է ընդունելու թի , ոչ
անմիջապէս նախադրի բային ,
և ոչ ունի զբժանչան . որդոն ,
* յի ինչ գեւ խօսելի ընդին Գոր-
ծեալ ասունս , խօսեցաւ ի նմա .
Իսկ մինչ է մահբայ , անմիջա-
պէս նախադրի բային , թարգ-
բժանչանի . որդոն , * Գործեալ
խօսեցաւ : Եւ ընդ աշակերտսն .
Իսկ մինչ է շաղկապ , ունի
զբժանչան , և փոքր ինչ տա-
բակաց դնի ՚ի հետևեցելոյ բա-
նէն . որդոն . * Գործեալ զայս
ասեմ ձեզ . և այն :

Եւն և ունաք , որք մերթ են
շաղկապ , և մերթ անուն ,
որպիսի է բառս այ . որ ՚ի
դնին որպէս շաղկապ , ունիլ
պարտի զբժանչան . և ՚ի դնին
ունի զանունն պարտի գու թարգ-
բժանչանի . որդոն , * Եւն ուն
իմաստակ խօսեցաւ ի մեզ .
Եւն ՚ի մին բանի է անուն .
զի նշանակե զայլ ուն իմաս-
տակ խօսիլ . Իսկ յարեամ
դնի պարտէս , * Եւն ուն իմաս-
տակ խօսեցաւ ի մեզ . յայն
ժամ իմանի գու շաղկապ . և

նշանակե զայս . Եւ Գործեալ
այլ իմաստով ուն խօսեցաւ ընդ ինչ :

Կարծեալ գիտելի է , զի ոչ
մանք նախադրու թի ք հան-
դերձ ինոք զոյ իւրեանց և զ-
կայք են շաղկապք , որպիսիք են
տրին . Եւ սա նշարիկ , սախ որդ .
և այլք նմանք , որք են շաղ-
կապք մին զերանուանքս այ-
տրիկ որ , այս , այդ , այն , միայ-
նակ և եղանկանապէս շարակցին
նախադրու թե . որդոն , * Եւ
ընդ զարձամն , վասն այնորիկ
երգունա ստու թի . Իսկ են
նախադրու թի ք հանդերձ ին-
գրով մինչ ոչ դնին նայք գե-
րանուանքն միայնակք . որդոն ,

* Եւ սա նշարիկ իրի և կի տա-
քել . և սախ այնորիկ բանի ա-
սացելոյ ՚ի գէն զշաղկապ .

Եւ այն նայք գերանուանք , զի
այլք գերանուանք թե և միայ-
նակ և եղանկե ՚ի նիցին ինոք ի
նախադրու թեց , ոչ կարեն
լինիլ շաղկապք , որդոն ,

* Եւ սա նշար , վասն իմ վասն
նորն , վասն իւր , վասն ին-
քեան . և այլք նմանք :

Իսկ բառս այս , սա այն ,
մերթ է շաղկապ պատմուա-
կան . որդոն , * Եւ իննորաք
խօսել , և սա այն յամեցայ ՚ի
լուելի յի , վասն այնորիկ յա-
մեցայ ՚ի լուել :

Եւ իննորաքս գիտելի է ,
զի են և ունաք շաղկապք ,
որք ՚ի ներքոյ զանազանից տե-
սակաց գտանին . որդոն , Իսկ
է բաղձիւստիան , նաև բա-
ցա .

Մ Ա Ս Ն Ե Ր Ր Ո Ր Գ

Յ Ը Գ Ը Գ Ս Շ Ը Ր Ը Յ Ը Ր Ո Ւ Թ Ե Ը Ն
 Մ Ը Ս Ը Ն Յ Ր Ը Ն Ե Ն Ե Ի Կ Ի Ր Ը Ո Ո Ւ
 Թ Ե Ը Ն Յ Ն Ո Յ Ի Ն

Յարգալս Չորից Սուրբ Տաճարայնութեանց
 Մասանց բանի ՚ի Տասարակի :

Գլուխ Լուսին :

Մ. Մ. Չ. Յ. Ն. Ո. Ի. Թ. Ի. Ե. Ր. Ս. Մ. Ս. Ն. Յ.
 բանին եւ չորր : Մ. առջինն է Տաճարայնութի
 բայի ընդ անուան . Վանդի մինչ անուն ինչ
 շարայարի ընդ բայի, այնու նշանակութիւն , զի
 բայն որ զգործողութիւն , կամ գիրքս նշանա
 կի , անունն այն գործողութեան , կամ
 կրից նշանակիցի , յայնժամ Տարեկանոր է , զի այնպիսի
 անունն և բայն թուով և դիմու Տաճարայնիցին : Յի
 էթէ անունն իցի : եզակիան , բայն ևս իցի : եզակիան . էթէ
 անունն իցի : յոգնակիան , բայն ևս իցի : յոգնակիան : Վ. մա
 նապէս էթէ անունն իցի : առաջնոց դիմի , բայն ևս իցի :
 առաջնոց դիմի . էթէ անունն իցի : երկրորդի , կամ երրորդի
 դիմի , բայն ևս իցի : նմանապէս :

Վ. էթէ պէտ անունն ոչ ունի զգէմն , բայց ՚ի ձեռն դիմն
 բողականաց տառից դիմանորի . նաև գերանունն որ ունի
 զգէմն , ստորամասնէ ՚ի տեղի անունն : Վ. այս է առաջին
 Տաճարայնութիւն , որ պարտի լինիլ ՚ի շարայարութեան մա
 սանց բանին : Օ. որ օրինակ , թաղապետն արարածոց զՏայն
 կէնաց ետ քաղցելոց :

Վ. Տա ՚ի սինն բանի շարայարեցեալքն անունս այս Ռ.

Քառորդ, և բայց այս՝ էր . և անուանն՝ արդ գործողութիւն տրման լինելով՝ համաձայնի ընդ նմին բայն գիմուս, և թուով : Վանգի ուղի խառնուի և կապան, և երրորդի գիմի՝ և ձեռն գիմերուսկանն և տառն , նոյնպէս և էր բայն և եղապան, և երրորդի գիմի :

Եւ թէպէտ ի սմին բանի գնն և այլք անուանք , ի սորոճոց , զիւց , կենաց , բարեկեց . բայց նոցունց ոչ գոյ պիտոյու թիւն համաձայնելոյ ընդ բային . վն գի ոչ են տեսրք գործողութիւն , զոր նշանակէ բայն , այլ են կամ նշանակողք իրաց առորս եղերի գործողութիւն , և կամ նշանակողք առարկայից գործողութիւն , և կամ բացորոշողք նոցին . վն որոյ և են պիտակտար Տղովկեցեալք : Վանգի անունս սիս զիւց , և խնդիր բային ըստ սեռին , և նշանակէ զառարկեցեալն գործողութեան արման : Նունս այս՝ բարեկեց՝ է խնդիր բային ին բնութեւն , և նշանակէ զայնս՝ առորս եղերի գործողութիւն արման հացին :

Իսկ անունս այս՝ կենաց՝ բացորոշէ՝ և յատկացուցանէ զհացն ոչ գու ոչ և իցէ հաց , այլ կենաց հաց : Բայտ այսմ և անունս այս՝ բարեկեց՝ յատկացուցանէ և բացորոշէ զբարեւորն , ուղի գի մի իմանիցի թագաւորոք միոյ կողման ճի , այլ թագաւորն նմ արարածոց :

Երրորդ համաձայնութիւն է ամականի անունն ընդ գոյականի իւրում : Վանգի մինչ գոյական անունն ինչ որ գոյացու թիւ նշանակէ , լինիցի ի բանի , և ամական անունն ինչ առ ի նշանակել զորպիսութիւն , և կամ զորքանութիւն նոյնոյ գոյացու թիւ շարքից ընդ նմին , պիտոյ է զի յորում թուով և կամ Տղովկեց իցի , գոյական անունն , ի սմին թուով և Տղովկեցի և ամականն . ինքն եղական իցէ գոյականն՝ եղիցի եղական և ամականն . և եթէ հայցական իցէ գոյականն , կի բացատրական և կամ այլինչ Տղով , լինիցի նմանապէս և ամականն . որքոն , * Կարնուք մեզ զազուխունս փոքունս զպականիչս այգեաց : Նա ի սմին բանի ուղի գոյական անունս այս՝ զազուխունս է յոգնական , և հայցական , նոյնպէս և քորն , և ապաւինին , որք են ամականք նորին , են յոգնականք և հայցականք , և համաձայնին ընդ գոյականի իւրեանց թուով , և Տղովկե :

Երրորդ համաձայնութիւն է յարաբերականի դեբանունն ընդ նախընթացի իւրում : Վանգի նմ յարաբերականն դեբանունն ի հարկեունի նախ քան զինքն զանունն ինչ՝ զոր յարաբերէ , և պարտի համաձայնիլ ընդ նմին թուով . ինքն նախընթաց անունն

անունն իցէ եղական , կամ յոչնական , յարաբերականն ևս իցէ նոյնպէս . որդոն , * Իանից սրբոց վարդապետաց եկեղեցւոյ , որք ուսուցին զճմարտութիւն հաւատոյ՝ հնաշանդիւ պարտիք , զի մի բանից նորին՝ որ էր զսղ և աւազակ վարդապետականաց շարադրութենց այլոյ՝ Տեաևիւ Հարկաւորիցիք ॥

Բ՛հա՛ ՚ի սմին բանի՛ առաջին յարաբերականն որն է յոչնական , զի նաև նախընթաց անունն զոր յարաբերէ՛ է յոչնական , իմ վարդապետաց . Իսկ երկրորդ յարաբերականն որն է եղական , զի և նախընթաց անունն է եղական . իմ նորին : Եւ հարցիւնն զի յարաբերականն գերանունն որ՝ առանց խորութե՛ զնախընթաց անունն յորում հոյովոյ և իցէ յարաբերէ . և ինքն ձեակերպի այնպիսեալ հոյովիւ , իմ որում պիտոյանայ բայցի՛ որոց ինքն լինի տի՛ , և կամ խնդիր :

Որրորդ համաձայնութիւնն է պատասխանոյն ընդ հարցմանն : Ս ասն զի նմ պատասխանի ունի յառաջացեալ ինքեան զհարցումն , և պարտի համաձայնիւ ի նմին գոնեա հոյովիւ . որդոն , * Հարցումն : Օն խնդրես : Պատասխանի : Օպետրոս : Հարց : Սւմ ասացեր : Պատի : Պոյտիսն : Հարց : Սրով կարես յաղթել

փորձու թեան : Պատի : Շարհիւ տն : Հարց : Սոն զինես : Պատի : Սո սրն Սոյ : Բ՛հա՛ ՚ի յասացեալ բանս պատասխանիքն համաձայնին ի հարցման հոյովիւ : Եւ ՚ի յոմանս նաև թո՛ւով . բայց այն է ըստ պատահման . քանզի այնպիսեաց հարցմանց կարէ : նաև յոչնականադէս պատասխանիւ . որդոն . * Հարց : Օն խնդրես : Պատի : Օեղանոյն բայտ Հարց : Սւմ ասացեր Պատի : Օնաղաց բայտ Հարց : Սրով կարես յաղթել : Պատի : Իսնիւք աւետարանին :

Յարգութեան Լեզուովն Համախոսութիւնք , որ է Իսայի ընդ անունն , ՚ի համաձայնի :

Պատի Իրբորդ :

Բ՛սն առաջնոյ համաձայնութե՛ , որ է բայցի ի անունն նախ զիտելի է , զի երբեմն հանդիպի բային ներդործուի ունիլ զանուն գոյական , ընդ որում և համաձայնի . որդոն , * Բ՛սր արդար խորհի զերսուանց ॥ Երբեմն լինի զի միայն զածականն ունիցի ներդործութիւն , և զգոյականն զորութիւն . որդոն , * Բ՛րդարն խորհի զերսուանց ॥ Եւ մերթ լինի՛ զի ըստ նմի զորութիւն ունիցի զանունն՝ ի որում համաձայնի . որդոն ,

* Իստանի զբերականութիւն լսէ զխոստովանութիւն : Ինչպէս զհեթանոսականի զբերականութիւն . Քահանայն լսէ զխոստովանութիւն :

Եւ ոչ անուանք բայցից որբ ասին տեարք նոցին , երբեմն զնին զօրութիւն , և ՚ի ձեռն բայցից իմանին , նոյնպէս և բայքն երբեմն զնին զօրութիւն , և ՚ի ձեռն անուան բայցին՝ և խնդրոյն իմանին . որդոն ,

* Սէբ յիմարք վան Քնի . և դուք իմաստունք ՚ի Քնի . Ինչպէս լիցուք յիմարք վն Քնի , և դուք լեռնուք իմաստունք ՚ի Քնի :

Երկրորդ գիտելի է , զի անուան բայցին ոչ միշտ հանդիպի անմիջապէս նախադրել բայցից . որպիսի է այս Պետրոս ուսանի զբերականութիւն . այլ բազմիցս ՚ի մէջ բայի և անուան նորին միջադրին նոտադրութեք , և խնդիրք նոցին . անուանք , և խնդիրք նոցին , և կամ յատկացուցի անուանք . նաև մերթ բայն նախադրի անուան իւրում : որդոն , * Սեւեկապետն արքայի ՚ի ձեռն զօրաւորաց բանից իւրոց հանցոյց զարքայն՝ նորհեւ այս միկ մահապարտի գիտան :

Ինչպէս ՚ի սին բանի սեւեկապետն է անուան բայցին՝ հանցոյց . և այնքան տարակաց է ՚ի բային : Իարձեալ օրինակ . * Հանցուցանէր զարքայն ՚ի ձեռն զօրաւորաց բանից իւրոց սեւեկապետն արքային . և առ

նէր նորհեւ զհեան այսմիկ մահապարտի : Ինչպէս ՚ի սին բանի անուան բայցին՝ հանցոյցանէր , և սեւեկապետն , և յետագրեցեալ բային :

Երրորդ գիտելի է , զի յորժամ բազումք անուանք եզականք շարակցեցեալք ընդ իրեաց լինին անուան բայի , բայն պարտի դու յոգնական . որդոն , * Բուէս , և ասարոն գնացին առ փարաւոն . և այլն :

Եւ պատճառն է , զի բազում եզական անուանք ունին զյոյժ միջ յոգնականի : Իմանապէս և այնք անուանք անուանք՝ որբ եզականաւ ձայնիւ են անուանք յոգնականաց գրականաց , ընդ լինին անուան բայի բայն նոցին պարտի դու յոգնական . որդոն , * Երկարանչի ըն խոսեցան : Ինչպէս ՚ի նոցանէ յիմարք էին : Եւ լսութանքնն կայան գնա կին :

Ինչպէս գիտելի է , զի մինչ առի , համ էն պարտաւ Լուսինայի . եօթն են խորհուրդք էկեղեցոյ . Եւ ուն բայի են պարտան , և խորհուրդն . և խնդիր բայի լինին եօթն , և ասան . որդոն , * Խորհուրդք եկեղեցոյ են եօթն . Պատուամք Լուսինայի են տասն :

Եւ սատ գիտելի է , զի մերթ հանդիպիլ կարէ բազմաց անուանց եզականաց շարակցեցելոց լինիլ անուան բայի եզականի . որդոն , * Երբեի ՚ի պատանիդ յոյդ խոհմանութիւն , և հանար :

Մհա՛ ի սովին բանն՝ խոհեմութի՛ն ,
 և համարն էն անուն եղականի
 բայն՝ երեւի . Սակայն այնպէս
 իմանիլ պարտն ո՛ր թէ ափ-
 ցիւր , Սրբի՛ն ի պատմութիւն յայր խո-
 շեմութի՛ն , և երեւի համար : Այն
 բայ յայտնանէ պարտիս եզա-
 կան բայն յայտարարութեամբ անգ-
 ւոյ այնպէս է եղական , զի
 նաև կարիցի գոյ յոգնական .
 քանզի զնոյն կարեւոր գնել
 նաև յոգնականացէս . որդոն ,

* Այնին ի պատմութիւն յայր
 խոհեմութի՛ն , և համար :

Պորորդ գիտելի է , զի մինչ
 բազումք անուննք , և կամ
 դերանունք տարբերք գիտնք
 շարակցեցելք թիբերաց իննն
 անուն որոք բայն , հարկաւ
 որ է՛ զի բայն բայ ի լինելոյն
 յոգնական՝ հետեւիցի և սպ-
 առականացանի գիտին . և
 սուտին գէմն է պատուակա-
 նագոյն քան զերկրորդն . և
 երկրորդն քան զերրորդն . որ-
 դոն , * Այն , և գու ընդա-
 նիմք գայս : Առ և նա խոս-
 տովանիք գայր : Մէք , և նո-
 քա հետեւիմք Վնի : Առ , և
 Պէտրոսն խնդայք ի վերայ
 մեր . և այնն և :

Մհա՛ ի յայտուիկ բանս՝ բայքն
 միտ նախապետականի գիտին
 հետեւին . ապա թէ ոչ՝ իրան-
 գարի բանն . զի ոչ երբեք լի-
 նի ասել , Այն և դոս ընդունի
 զայս . կամ դոս և նախապետնին
 յայր :

Ինքերորդ գիտելի է , զի եր-
 համարայնոսն այս՝ գործի

խօսիմք լինիլ բայն բնդ ա-
 նունն , ոչ միայն իմանի զա-
 նուննն , որ զէութիս իրաց
 նշանակէ , այլ նաև զայլոց
 ոճանց մատնց բանն , որք
 կարեն անունանալ , և կամ՝
 փոխանակ անունն լինիլ և
 ստորակացուցանիլ անուն բայն
 որքուք : Ստան որոք թէ զէ-
 րանունն իցէ , թէ բնդունն
 լուծի , և թէ բայ աներեղթի ,
 կարէ գոյ անուն բայն . և
 բայն պարտն ունիլ բնդ անն
 զհամարայնութի թնտր՝ և
 գիտաւ . որդոն , * Հայր բո-
 խրատեաց գրեղ , և գու ոչ
 գրաստացրտաաճակիլոց յոյս-
 նեցաւ , և ստաճակոց ոչ
 պատկառեցար : Պրեցեալս
 հասկանի , և գրելին ստորի-
 մանի և : Մհա՛ ի սին բանն
 այնքան անունն , որքան գեր-
 անունն , ընդունելու թին , և
 աներեղթի բայն եղին անուն
 բայն : Այն է թէ մտացեալք
 մտաւնք բանին նիւթականա-
 պէս աւանանիցին . ինչն որում
 են բառք աննք և ոչ նորում
 մտաւնք բանն , նաև նորին կա-
 րեն լինիլ անուն բայն . որ-
 դոն . * Սիրեմն է բայ . ընդն է
 նախադրութի . գիտարկան է
 մակայ . գայն է միջարկութի ,
 և քանզին է շաղկապ և :

Բայց ի յայտարարն ոչ կարէ
 ասիլ թէ բայն եղեալ իցէ
 անուն բայն , այլ թէ բաաս
 այս՝ մերձ , է անուն բայն :
 Երկրորդ գիտելի է , զի եր-
 թեմն անուն բայնն , և

խնդիրն գրով վերաբերեց
եալք առ մի և նոյն իր, գրեթէ
զոր նշանակէ անուն բային,
զեջնն, կամ զպատահմունս
նոյնոյ նշանակէ և խնդիրն .
որոնս . * Սեբ եմք օտարք .
գուք էք բնտանիք . սորին են
քաղաքացիք, և գրքին գիւղա-
կանք :

Արդեւ ծերութիւնն է ինքնին
հիւանդութիւն, այսպէս և
անզղջութիւն է ինքնին գա-
տապարտութիւն :

Սեղքն է անսպարհ գոբոց,
սովորութիւն է գուռն . և
անզղջութիւն է ինքն գոբոբք :
Նամք է քարն, և գոռնարա-
բառնայի է աւաղն :

Աս անուննի Պետրոս . և գու-
կոյիս Յոհաննէս ॥

Իսկ երբեմն և ըստ մեծի մա-
տին անուն բային, և խնդիրն
վերաբերին առ զանազան իրս,
որգոն, * Միայն ստեղծ
զմեզ, և ոչ այլ ոք . ուրեմն և
մեք սիրեացուք զՄիայն վա-
խք, և ոչ վն այլոյ :

Արդեւ հուրն մաշէ զփայտ,
այսպէս և նախանձն զսիրտ
առն չարաբարոյի :

Մի որ ետ մեզ զգու, և զհեալ
առատաձեռնէ և զամ պիտոյս
որովք կարիցեմք կեալ ॥

Միայն ի յայտոսիկ բանս անուն
բային, և խնդիրն առ իրս
տարբերս յիրեբաց վերաբե-
րին :

Եթեմներորդ գիտելի է, զի
անուն բային որ պարտի
գու ուղղական և համաձայ-

նիլ ընդ բային դիմաւ, և
թուով, որքան առ բայս դի-
մաւորս պարտի իմանիլ, և ոչ
որքան առ բայս որք ոչ ունին
զգէմն . որոյսիք են բայք ա-
ներեւոյթք, գերբայքն, և
ընդունելութիք վարողք ուն
զբայս . վն զի մին բայն ոչ ու-
նի զգէմն, անուն նորին թէ
դիմաւոր իցէ, և թէ անդէմ,
թէ եղական իցէ, և թէ յող-
նական, թէ անուանական
իցէ, և թէ հողովեցեալ, ան-
տարբերաբար ծառայէ և լի-
նի ար գործողութե . որգոն,
Ստանէն Պետրոսի ի տա-
ճարն եղև արդիւնաւոր ॥

Միայն ի մին բանի անուն
բայիս այսորիկ ճոանել է սե-
ռական :

Բայց գիտելի է, զի ի յայտ-
պիտա բանս աներեւոյթ բայն
որ ունի ինքեան զանուն, և
առեալէ զխնդիրս, միանգա-
մայն նաև ինքն լինի անուն
էականի բայի, ուն երևի ի
վերոյ եղեալ օրինակս, զի .

Ստանէն եղև արդիւնաւոր :
Դարձեալ օրինակ . * Մի իտ-
հեմ ի սանձահարելն զախտս
իւր յոյժ նունազ վշտադնի
բան զայր յիմար որ թողու
զինքն հետեիլ ախտից : Միայն
ի մին բանի այն է անուն
գերբայիս ի սանձահարելն, և
միանգամայն անուն դիմաւորի
բայիս՝ Վարձելի :

Դարձեալ օրինակ . * Մի ա-
ջալեղեաց, զի մի գուցէ ի
տեսանելն ինձեաց զբեշ յու-
սա

տարեկ' նախազորացեալք յին
բեանս յարձակիցին 'ի վերայ
բոյ, և առնիցեն զբեզ ահա
բեկ ॥

Ընչա' ի սմին բանի' անուն գեր
բային է յոգնական, և սեռա
կան:

Ղարձեալ օրինակ . * Այ՛
տեաեալ ի՛ճ զձեզ նստեալ
յայնպիսուով ատենի' արա
մեցայ . և որո՞ւ ոչ խնացեալ
զայն ցնծայիք , վասն որոյ
բարկացայ:

Ընչա' ի սմին բանի' քննունե
լուծին քեռեալ՝ ունի զանուն
սեռական, և եղական, և քն
դունելու թիւն այս' իճոցեալ՝ ունի
զանուն ուղղական՝ և յոգնա
կան . և այսպէս յայտ է , թէ
սոյնպիսիքս ոչ միշտ պահան
քն զի անուն իւրեանց իցէ
ուղղական , և համաձայնիցի
իւրեանց գիմաւ և թուով:

Աւթերորդ գիտելի է , զի եր
բեմն նաև բայք գերակա
տարբ ունին զանուն բային 'ի
սեռականի հօլովոջ . որդոն .

* Այ՛ թէ ժողովրդեան իճոյ լու
եալէր ինձ , իճեթէ չէր եկեալ
և իտեցեալ լէ նս , մեզ ինչ
ու գոյր նոցա ॥ և այլն:

Յաղագս Արքեպիսկոպոսի Համայնառնի,
որ է Լեւոնի սնունտ ընդ
փոյսիակի :

Վալուս Արքեպիսկոպոս:

Ընչա' սորին նախ գիտե
լի է , զի նամ՝ ամական
անուն 'ի շարադրու

թիւ բանի ունի զիւրն գոյս
կան անուն , որով ինքն եղ
եալէ ամական . և եթէ ներ
գործու թիւ ոչ իցէ եղձալ
անունն գոյական , զօրու թիւ
ենթ իննացեալ լինի . և քերա
կանքն 'ի վերլուծեալն զշարա
դրու թիւնս՝ պարտին ճանա
չել . որդոն , * Մարդ բարի
'ի բարի զանձուց սրտի իւրոյ
բղէտէ զբարի ॥

Ընչա' ի բանի յայսմիկ անունս
այս' բարի' է ամական . և յա
ռաջում , նաև յերկրորդում
տեղւոջ ունի գոյական ներ
գործու թիւ . նի զբարն , և
զբանն . բայց յերկրորդում
տեղւոջ ոչ ունի , սակայն
ենթ իննանի զօրու թիւ . նի եղ
չեան բարի :

Ղարձեալ . * Այ՛ զարն փր
ծանի յարտոյաց . և փո
խանակ նորս մասնի ամառ
բիւտն : Ընչա' ի սմին բանի' ա
րարն , որոզն , և ամբարիւտն
որք են ամականք , զօրու թիւ
ունին զգոյականս իւրեանց .
նի այդ աչարս յարանց որոտոյ
իճեալի , և փոխանով նորս մա
նի այդ ամբարիւտս : իճաւ այսմ
Ուս 4 իմս

խմանակէ է և զայլոց բնաւ ից :

Արարորդ գիտելի է, զի անուանը անտանը երբեմն նախադասին գոյականաց իւրեանց, և երբեմն ստորագասին . որդոն, * Համասարան լեզուն սրբոյն Անուարտոսի զանեւալի բարբառն այնպէս արտազեղոյր ի լեւելիս ունկն գրողաց մարդկանց, ուր թէ բաժնի մեղեր արտածորիցեր զանոր ի քաղցրախորթ կոկորդս մարդկանց ॥ :

Ահա ի սովին բանի՛ անուանըս սյսորիկ՛ հաշտութան, սք, ուն շախ, ունիւրբող, և քաղցրախորթ, են անտանը . և նախադասեցեալքն գոյականաց իւրեանց :

Արարձեալ օրինակ . * Սարգբարի, և այր արդար ձանախ ի բարեբարելոյն այլոց, և ի յարդարապէս վարելոյն ընդ ամենեսին ॥ : **Ա**հա ի սովին բանի՛ անտանըս ստորագասին գոյականաց :

Արարորդ գիտելի է, զի անտանական անուն մինչ ստորագասի գոյականին, հարկաւոր է զի համաձայնիցի ի սովին թոճով և հոլովիւ . որդոն, * **Ա**ն արդարոյ ոչ պահասին բարիք . վասնորոյ զի մեռն առ այր արդար . խաղբեան զայր արդար . և մի հեռանար յառնէ արդարոյ . և այլն : **Տ**ար գերասա արանց արդարոյ . և ձուռեան զարանց արդարոց . երթ ի ձանադարձ

արամիք արդարօք, և ի յարս արդարս հանգս զսիրտ քո :

Արարորդ գիտելի է, զի մինչ անտան անուանը նախադասին գոյականաց իւրեանց ոչ միշտ և հանապազ ունին զհարկաւորութիւն ներգործութիւն համաձայնելոյ ընդ գոյականաց իւրեանց թոճով, և հոլովիւ . այլ կարեն անտանըս մնալով եզակի և ուղղական՝ գոյականըս հոլովիւ և յոգնականանալ . և հոլովմամբ գոյականաց ստորիննին հոլովեցեալ գոլ և անտանըս . որդոն, * **Ա**սն բարեպաշտ թագաւորաց, և **Ա**մասեր ի իշխանաց, զօրաւրաց, և զօրաց նոցին զար աղա շեցուր ॥ : **Ա**հա ի բանի յոյսմիկ Բարեպաշտ, և **Ա**մասերն են անտանը Թագաւորաց, և իշխանաց . և ոչ համաձայնին գոյականաց իւրեանց թոճով և հոլովիւ ներգործութիւն . զի են եզականը, և ուղղականը . բայց զօրութիւն ստորիննին գոլ յոգնականը և սեռականը ի ձեռն յոգնականութեան, և սեռականութե գոյականացն : **Ա**ն ըստ սասցելոյս բազմիցս վարեցան նախնիքն մեր ի շարագրութիւն բանից, սրպէս և երեւի . վասն զի յարմարութի արտաբերման բառից մերոց ի բազումն տեղիս պահանջէ զայն :

Ան եթէ ոչ բանաբարեալ զսովորութիւն լեզուն յամուրեք

ուրեր կամիցի ներգործութիւն
 Համաձայնեցուցանել զնախա-
 դասեցեալ ածականն գոյա-
 կանի իւրում թո՛ւով և հո-
 լովի՛ւ, ի բազում տեղիս մեր-
 ժէ զքաղցրութիւն արտաբեր-
 մանց բառից, և ննհարթ-
 առնէ զշարդրութիւն մա-
 նաւանդ մինչ զժողովարհոյճ-
 վից ածականաց հանդիպի :
 Աւար բարոճք ասի . Յամ եւ-
 դուրէն իմէ զբնիշխար զիս . քան
 ասիցի . յմէ եւդուրէն : Բարեճք
 ասի , Ա՛յ՛ մա՛ հոգոյ հաճափայտ .
 քան ասիցի , Ա՛յ՛ մա՛ հոգոյ
 հաճափայտ : Բարեճք ասի . Պա-
 տեաց ո՛ր է կրածա . քան ասիցի ,
 Պատեաց որբո՛ւ զբաճա՛ : Բարեճք
 ասի , Ա՛յ՛ արուր յեւօր , և ամբիժ
 սրբո՛ւս . քան ասիցի , Ա՛յ՛ արուր
 յեւօր , և ամբիժ սրբո՛ւս : Բարեճք
 ասի . Ա՛յ՛ արդ բանի , քան ասիցի ,
 Ա՛յ՛ արդ բանի : Բարեճք ասի ,
 Ա՛յ՛ ի վերայ ամար բարոճաց իս-
 բայելի . քան ասիցի , ի վերայ ամ-
 բոյ բարոճաց : Սակայն այսու՛
 գոր ասացար , ոչ է սարտ
 իմանալ թէ ի համայնս հարկ
 է թողուլ զնախադասեցեալ
 ածականն անհոլով . վասն զի
 ի բազում տեղիս կարէ հա-
 մեղարար հոլովիլ , և ներ-
 գործութիւն համաձայնիլ գոյ-
 ախանին . որդոն . * Ասաթա-
 բաց խորհրդոց ի սկզբան ընդ-
 դիմանալն քաջայէրէ զընդ-
 դիմացոյն , և ահաբեկ առնէ
 զգեւս :

Այ՛ աստ գիտելի է , զի մինչ
 ածականն և գոյականն նախ-

գրի՛ւ իցեն հոլովեցեալք ,
 նախդիրն միայն նախադասե-
 ցելոյն պարտի դնիլ , թէ
 ածական իցէ նախադասե-
 ցեալն , և թէ գոյական . որ-
 դոն , * Ամարոյ չարէ փրկեա՛
 զիս . և ի չարաբարոյից արանց
 սարեցո՛ գեւս Այ՛ ոչ է դնելի՛
 ի ճորոյ ի չարէ , կամ ի չարաբա-
 բոյնց յարանց :

Պարձեալ գիտելի է , զի
 եթէ նախադասեցեալ ածա-
 կանն ունիցի զպիտոյութիւն
 դիմորոյականի տառի , հար-
 կանոր է զի ընդ արամակային
 այսու՛ համաձայնիցի ընդ գոյ-
 ախանի իւրում թո՛ւով և
 հոլովի՛ւ . որդոն , * Այն Պեա-
 բոս . սրբոյն Պեարոսի , և
 այլն : Բայց մինչ ոչ ունիցի
 զպիտոյութիւն դիմորոյականի ,
 կարէ մնալ անհոլով , և կարէ
 հոլովիլ . որդոն . * Այն , կամ
 սքյ առաքելոյն Պեարոսի տո՛ւ-
 ան փականք արքայութե երկ-
 նից ॥ :

Ինգերորդ գիտելի է , զի
 երբեմն ի մէջ ածականի և
 գոյականի ներմտանէն բայք,
 և կամ այլ ինչ մասն բանի .
 և յայնժամ սխալ է զի թէ և
 նախադասեցեալ իցէ ածա-
 կանն համաձայնիցի չէ գոյա-
 կանի իւրում թո՛ւով և հոլո-
 վի՛ւ . որդոն , * Ար ի բրօքա-
 կանն հանգէ իր յաթո՛ռ ॥ :
 Բ՛հա ի սմին՛ հանգէր բայն
 ներմտեալէ ի մէջ ածականին
 և գոյականին :

* Ար զհայրածինն բղիտեցեր
 զծա .

զճաղկի ॥ Ահա ՚ի սմին բանի բայս, Բռնեցի, ներսնեարէ ՚ի մէջ ածականին և գոյականին: Ահ ՚ի յայտարարս մինչ անունն նախորիւ իցէ հարովեցեալ, պիտոյ է զի նաև նախորին կրկնիցի. Յի ոչ միայն զիցի ածականին, այլ և գոյականին. ունի երևի ՚ի յորինակս վերոեղեալս:

Վեցերորդ գիտելի է, զի մինչ երկու գոյական եզական անուննք գտանին շաղկապեցեալք, ածականն որ հանդիպի նոցին՝ պարտի գով յոգնական. վասն զի երկու եզականք, ունի ՚ի վեր ասացաւ, ունին զոյժ միոյ յոգնականի. որքոն, * Պետրոս, և Պոլոս ընտրեալքն նահատակեցան ՚ի Հռոմ: Պետրոսի, և Պոլոսի ընտրելոցն հեռեկեցան բազումք: ॥ և այլն:

Վարձեալ օրինակ, * Առիժ, և եզն տարբերք յիրերաց պարունակին ընդ միով սեռիւ. Առիժու և եզին տարբերից յիրերաց մի տար զհաւասարութի. և այլն:

Լսութներորդ գիտելի է, զի եթէ երկու ածականք անուննք շաղկապեցեալք չիրերաց լինիցին նախադրեցեալք միոյ գոյականի, կամ երկուքեանն ևս պարսին համաձայնիլ թոճով և հոյովիւ. և կամ ոչք. որքոն, * Օգտակարաց, և բարեաց բաղդից գիպեցան որդիք ձեր: Կամ այսպէս, * Օգտակար, և բարի

բաղդից գիպեցան: Ահ ոչ երբեք պարտի գով ( ) փոխար, և բարեաց բաղդից, կամ ( ) փոխարաց, և բարի բաղդից. և այլն:

Ահ այս պահելի է ոչ միայն ՚ի յայտարարս, այլ և մինչ ածականն անունն ինչ հանդերձ գոյականաւն շաղկապեցեալք անմիջապէս ընդ այլում ածականի ունողի զգոյական. որքոն, * Աստուծաբարաց մանկանց, և հանձարեղաց պատանեաց պակասին ձաղանք, և յաճարին ինամք: Կամ այսպէս. Աստուծաբար մանկանց, և հանձարեղ պատանեաց: Կամ Աստուծաբար մանկանց, և հանձարեղ պատանեաց. և այլն:

Վեցերորդ գիտելի է, զի երկու ածականք շաղկապեցեալք, ՚ի նախադրին իւրեանց գոյականի անունն մինչ նախորիւ իցեն հարովեցեալք, երկոցունոցն ևս պիտոյ է դնիլ նախադրութի, և գոյականին ոչ. որքոն, * Օսի, և զամբիժ այլ՝ կամիք անիւրաւարար դատել: ॥

* Օրնչ արդեօք օգտիցիս ՚ի մեծածախ, և յազնուտէն սենեկի բնակելովդ, մինչ զկեանս ապրի վարես, և դռեհի: ॥ * Ահ ՚ի բարձրադունե և ՚ի փառաւորե կայութի օգտեցան սքք ոմանք, այլ ՚ի յարժանաւորե, և ՚ի համապատաս

աստիանողէ գործոյ բարձրա
գուծի և փառաւորի կացութե
լուրեանց ։

Բայց եթէ անականք չաղկա
ղեցեալք ստորագասիցին գոյ
ա կանին , յայնժամ միայն
գոյականին պիտոյ է նախիր ,
և ոչ անականաց . որդան ,

* Օսյր ամբիժ և արդար մատ
նեն ՚ի մահ լեզուք անորինաց :
՚ի մարդոյ չարէ և անիրաւէ
մի սպասեր բարերարիլ ։ ՚իսկ
եթէ ՚ի մէջ այսպիսեաց շաղ
կապեցեղոց անականաց ներ
անկանիցի այլ ինչ մասն բա
նի , յայնժամ գնելի է նախ
գիր . որդան , * ՚ի մարդոյ չա
րէ և անիրաւէ , և մանաւանդ
յաղաճէ մի սպասեր բարերա
րիլ :

Իններորդ գիտելի է , զի մինչ
ստացական գերանուանք
չարայարին անուանց գոյակա
նաց և ինին անականք , ոչ
այնքան նախագասիլ , այլ մա
նաւանդ ստորագասիլ պար
տին . և այնու համաձայնիլ
թուով և հարմիւ . որդան .
* Արդի մեր . որդւոյ մերոյ .
որդւոյ մերում . զորդի մեր .
և այլն ։

Ի՞նչ եթէ նախագասիցին ու
րէք ուրէք , գիմարոչականա
տառիւ որամակայիլ պարտին .
որդան . * Օմերն որդի առա
քեցաք առ ձեզ :

Տասներորդ գիտելի է , զի
յուզական գերանուանքս
այսորիկ այս , այդ , այն , մինչ
յարին գոյականաց անուանց ,

ի ստորագասիլն պարտին ոչ
միայն համաձայնիլ թուով և
հարմիւ , այլ և ունելով ըզ
նախիրսն ներգործութ . որ
դան , * Օսյրս զայս անիք
կապեալ առիս : Ի բաց կա
ցեք յարանցդ յոյդցանէ : Ի
բարւոյ առաջադրութէ յոյս
մանէ մի հեռանար : Ի՞նչ է
համբաւս այս ընդ ամ երկիրն
ընդ այն : Հարիցեն ՚ի գա
տաստանի ընդ ազգիս ի սյո
միկ : և այլն : Բայց մինչ նա
խագասիցին , թէպէտ առ
կանին պարտին համաձայնիլ
թուով և հարմիւ , բայց ոչ
է հարկ զի նախագրիւ հոյս
վեցեղոց նախիրքն յերկուս
ակք գնիցին ներգործութ . որ
դան , * Բացի այդմիկ մար
դոյ յայնմանէ որոցայլ թէ
զգուշանալ . և յայնմանէ քար
ւոյ խրատու ու խոտորիլ .
բայց դա զայս բարի ոչ կամի .
և զայն որոցայլ թէ ըզմակեր
ակ :

Իսկ յուզական գերանուանքս
այսորիկ , սոյն , որդն , նոյն , գրե
թէ միշտ նախագասին գոյս
կանաց , և համաձայնին թու
ով և հարմիւ . որդան , * Ի
նոյնոյ զանգուածոյ ելի դոյն
հացդ , զորմէ սոյնոյ հաշի
անման գող առես :

Ի՞նչ երբեմն ՚ի հին գրեւծս
փոխանակ ակերդ ՚ի նոյնոյ նա
խոյ , ՚ի նոյնոց ծնողոց դոյն ՚ի նոյն
նիւնոյ . ՚ի նոյն ծնողոց : Իսկ այն
բարւոք է համաձայնեցուցա
նէն զայսպիսիս մինչ իտե
թու :

Թուածի ինչ ոչ ծաղի: Կան զայսու ոչ է զանցառնելի, զի ցուցանան դերամուճանքս այսորիկ այս, այդ, այն, երբեմն համասօտութիւն աղաղակ զբուժի իմանին եւթ նախագրութեան զ. և ոչ զնին ներգործութիւն. որդան, * Սպան ջիւր զվասն մեղացն || : յի պան որ վն մեղաց : * Տուր զկայսերն կայսեր . || յի պան որ կայսեր : * Եւ զոր ոչ օգտեր առ կեանն հոգեկան, ըզմակերտեր || : յի շարժ որ ոչ օգտեր :

Յարգութիւնը Գործողի Համայնութիւն, որ է Յարգութեամբի դերամուճան ընդ նախընթացին :

Ղուտի Գործող :

Ըն սորին նախ գիտելի է, զի յարարեքական գերանունն, որ, ի շարագրութիւն բանից ՚ի բազում տեղին կարի օգտակարայիս ծառայէ, և գործածութիւն սորին գիւրացուցանէ զոճն շարագրութեց . զի զանուճան անցեալս յառաջբերէ ինքեամբ . և ըստ որում պիտոյանայ անուճանց լինիլ անուն բայի, և կամ ինդիր, ինքն ի պահանջման տեղոյն հոլովեցեալ ստորակացուցանի փոխանակ նոցին . և վն սյսորիկ է զի սա ընդ նախընթացի իբրում ոչ համաձայնի հոլովիւ, այլ թուով միայն . Օրորինակ . * Սինս Վն, որում

Տեաեօղբ սահմք մեք, ոչ փափկութիւն մարմնոյ, այլ շարարանայ և խաչի եղև սիրոզ, զիարդ ուրեմն մեք զփափկութիւն մարմնոյ զոր նա խոտեաց նախադասել կարիցեմք շարարանայ և խաչի, զոր նա լըզրիկաց : Ըհա ՚ի բանի յայսմիկ որումն է արակտն և յարարերէ զՎն առ ՚ի լինիլ ինդիր ընդունելուես հեռու : Եւ առաջին զորն է հայցական, և յարարերէ դիտութիւնս առ ՚ի լինիլ ինդիր բայիս խոտեաց : Եւ երկրորդ զորն յարարերէ զշարարանս, և զխաչի յոյնականապէս առ ՚ի լինիլ ինդիր բայիս ընդ գրեաց : Ըբզ է թէ ՚ի սին բանի յարարականքս այսբիկ ոչ ՚ի գործածիցեկին, նոյն բանն ոչ կարէր այսու յարարել և համասօտիւ կերպինն շարագրի, այլ սցապէս . * Սինս Վն ոչ փափկութիւն մարմնոյ, այլ շարարանայ և խաչի եղև սիրոզ, և մինչ մեք սահմք Տեաեօղբ Վնի, զիարդ ուրեմն մեք զփափկութիւն մարմնոյ նախադասել կարիցեմք շարարանայ և խաչի, մինչ նա զփափկութիւն մարմնոյ խոտեաց, և զշարարանս և զխաչն ընդզրիկաց || :

Ըհա տեսանի թէ որքան երկարի բանն, և բառնի համեղութիւն . վն որոյ զոյ մեծադոյն պիտոյութի կերպումնս յարարեքականի, և մեքուկայի ծանր հարկաւորութիւն բա

բարեօրէս տեղեկանալը զայն մասնէ .

Երկրորդ գիտելի է, զի յարաբերական գերասունն որ, մինչ զանուն ինչ յարաբերէ, ըստ պիտանաւորութեան և ըստ պահանջման բանին՝ զնոյնն ո՛ր և իցէ հոլովի ներկայացուցանել կարէ . որդան .

Ո՛ր թէ որքան գոյելի է խնարհութիւն, որչարդիւնն է հարստագունեղ . որո՛ւմ հետևողքն են խահեմագունեղք, որո՛ւ յօժարողքն են բարձրագունեղք . որ ըզմակերտեն փափարողքն երջանիւթ թեան . յորէ ոչ հեռանան սիրողքն կեցութեան . զորէ ճանեն վարդապետքն ճարտութեան . որո՛ւ յաղթեն թշուառն մարտիկքն արիւթեան, զորո՛ւ փարին սիրողքն ողջախաչութեան և յորո՛ւմ կայրուցանեն զկեանսն առաքիտական տենչացողքն կատարելութեան .

Եւ նոյն բան է, եթէ յարաբերելի անունն իցէ հոլովեցեալ . որդան, * Խօսիմ զխնարհութեան, որ է հինն և աւարտալոյց առաքինութեան, ՚ի վերայ որոչ շինեցեալ առաքինութեանն կայրուք . որ վերահայող հնազանդութի է սրբորորո՛ւմ համեմատեցեալ համբերութիւն է յարատևող . որ թէ սղջախաչութիւնն ունիցի ինքեան սահարան, է անկասկած . յորէ թէ ոչ խտտելի խահեմութիւնն է լուսաւոր . որո՛ւմ է թոյլն ունիցի զխոտ .

Թի՛ն է արդիւնաւոր . որո՛ւմ է թէ վարիցի արիւթ թի՛ն է բանաւոր . որո՛ւմ է թէ պարտաւորացուն իզմբ թերմեան գահանք, են գործունեայք . և յորո՛ւմ է թէ հինիցին ո՛ր և իցէ գործք բարիք, են սրդիւնաւորք տակեանն երանաւան .

Երրորդ գիտելի է, զի յարաբերական գերասունն որ, երբեմն յարաբերէ և զայն անունն՝ որք ստորագտնի ինքեան . որդան, * Ար թողութեց ես աւուօղ Է՛մ . Ար լուստտու ես ակեղերաց Է՛մ Է՛մ . Արք կանգնեալ քղեք հանդէպ մեր, արք զօրութեց, որ նեցեք վտանգեցոց ՚ի պատերազմի .

Եւ հա՛ ՚ի յայտակի բանն՝ աւանդ տան որն յարաբերել Է՛մ . երկրորդին՝ զ՚ն Է՛մ . Իսկ երրորդին՝ յարաբերել զարն զօրութեց և յարաբերեցեալքն ՚ի յայտակախ բանս իբր ՚ի բարեմն են կոչահանք . և յարաբերական որն ուղղական, և ոչ հոլովեցեալ .

Երրորդ գիտելի է, զի երբեմն յարաբերական որն զնախընթաց անունն ոչ ունի եզեալ ներգործութի, սլխիմանի ունիլ զօրութի . և ՚ի յայտակախ ոչ միայն թե՛ն վ, ոչ և հոլովի լինի համեմտութի, զի յարաբերելի անունն ներխաչի ինքեան . որդան, * Արք եկեալ քեմք ՚ի յուսանիլ, սարախմք աշեալ ակի .

տիլ՝ զի զոր առաջադարձն մեզ՝
ուսցուք . և յորոց խորշեցու-
ցանեն խորշեցուք ։ * Յորում
գրեթէ ասացեալ լինի այս .
* Երբ որք եկեալքեմք ի յու-
սանիլ՝ պարտիմք աշխատիլ՝ զի
զարհեամն զոր առաջադարձն
մեզ՝ ուսցուք , և յարհետից
յորոց խորշեցուցանեն խոր-
շեցուք ։ * Կեկայն եթէ ի յայս-
պիսիս բանս սլլապէս . բան
զոր եղաք՝ դնիցին , տրլլլի
յարաբերական որն . որդան ,
* Երբ որք եկեալքեմք ի յու-
սանիլ՝ պարտիմք աշխատիլ՝ զի
զոր արհեամ առաջադարձն
մեզ՝ ուսցուք , և յորոց ար-
հետից խորշեցուցանիցեն ,
խորշեցուք ։

Ընչա՛ ի սմին բանի առաջին որն
յոգնական է յարաբերական,
զի յարաբերել զձէն , բայց
զորն , և յորոն ոչ են յարաբե-
րականք արհեամին , սլլ ածա-
կանք նորին , զի են իբրև
պարզ գերանուանք , և զիար-
դումեց ցուցանողք : մն որոյ
նաև ի վեր անդր , յորում յա-
րաբերականքն (զոր , և յորոյ)
գորումի ունին զնախքն թաց
անուանն , զիրիկն լուծումն պա-
հանցեն . որդան , Եթէ բառս
որիւոր գորումի նախադրիցի ,
զորն , և յորոն են յարաբերա-
կանք . Իսկ եթէ ստորադասի-
ցի , են ածականք նորին :
Ինչեւորոք գիտելի է , զի
հարցական որն , և յորու-
բերականն , նաև շողկապ
որն , և որն վարջ ուր զպարզ

գերանուն՝ այսպէս զննագու-
նին . Օի հարցական որն զու-
նին յարաբերել , սլլ զհար-
ցանիկն իրի ուրուք նախակ-
որդան . * Օրդն ի յարհետից
կամիս ուսանիլ , և որում
առաւել փոխաբիս : Իսկ որն
յարաբերական՝ միշտ զնախ-
քն թաց անուն ինչ յարաբե-
րել , ուր ի վեր անդր ցուցաւ :
Իայց շողկապ որն թարմա-
տար յայտնի է , զի ոչ որպէս
զպարզ գերանուն վարի , և
ոչ ուր զյարաբերական , կամ
զհարցական , սլլ փոխանակ
շողկապիցս թէ , կամ զձ՝ գնի .
որդան , * Տեսի որ ոչ զու ,
և ոչ եղապր քո կամիք ուղ-
ղել . զձել ։ * Ընչայն էր , եթէ
ասիցիւր , Տես՝ զի ոչ որ , և
ոչ եղապր քո : Կամ Տես՝ թէ
ոչ որ , և ոչ եղապր քո . և այլն :
Յասացելոյս երևի և զիւրա-
պէս ճանաչիլ կարի . որն այն
որ վարի ուր զպարզ գերա-
նուն . Բանգի մինչ տեսանի՛
զի որն , թէ հրովեցեալիցի ,
և թէ ուղղական , զու ինն
անուն յարաբերել , և ոչ ունի
զգորումի ինն հարցականուէ ,
և ոչ է շողկապ թարմատար ,
սլլ համաձայնի թուով և հո-
լովիւ նամ , որում է ածական ,
յայնժում նշան է թէ իցի ի
նմին տեղուր պարզ գերանուն .
որդան . * Երբ որք ինդրեն
զգարին , բայց թէ որոց բար-
եաց ինչբողք պարտին գող-
նչ ունին զփոյթ : Խորշին ի
չարեաց , սակայն թէ յորոց չար
Լայ

եայ մանաւանդ խորշիլ պարտին՝ ոչ մտածեն: Բ՛ցձակերտեն խօսիլ, բայց թէ զորոց իրաց պատեհից խօսիլ պարտին՝ ոչ հետազօտեն ॥

Բ՛հա ի սմին բանի՝ որն է պարզ գերանուն յիւրաբան չիւրում տան:

Այլ երբորդ գիտելի է, զի գերանուննքս այսորիկ, սա. րա. նա. որք գոյականապէս նշանակեն, երբեմն բաց ՚ի ցուցանելոյն զիրս՝ նաև յարաբերեն զնախընթաց անուն ինչ: Բ՛ն և ստեղծական մտել բայցս որ, անոր, յարաբերեն զտեղին. որդան, * Ա՛նչ նստեալ բեւոր յուտել, նստել էր և Ա՛կարտս ընդ մեզ ՚ի սեղան. Ա սանկարծակի յարեաւ անախ, և գնաց առ վերակացուն. և նա եհարց, զինչ կամիս. և խահարարն պատասխանեաց, դա զոչ այլ ինչ կամի եթէ ոչ զսկուտղ՝ ուր գիցէ գբաւին խորտիկն իւր ॥
Բ՛հա ի սմին բանի՝ սա՛ և րա՛ յարաբերեն զԱ՛կարտս. նա՛ զվերայացուն. անորն գստարդն:

Իսկ ցուցական գերանուննքս այսորիկ՝ այս, այդ, այն, թէ պէտ բազմիցս ՚ի ցուցանելն զիրս յարն անուանց գոյականաց ոմ զածականս, բայց երբեմն մինչ ցուցանեն զուրբ ասացում ինչ, և կամ զիրակութի անցեալ, յայնժամ բաց ՚ի ցուցանելոյն նաև յարաբերեն զայնս. որդան,

* Թէ պէտ հեղցացաւ ՚ի գրելոյ բայց այն ներքեցաւ նաև. սակայն մինչ յամառեցաւ ՚ի հեղգութե, զայմանէ գրեցուն ՚ի տետրակի ամբաստանարանի. և յորժամ ՚ի վերայ այսր նմի ընդդիմացաւ ազդ աւնողին, այդու պարտաւոր դատաւ ծանրագունի պատժոյ ॥ Բ՛հա ի սմին բանի՝ այնն յարաբերէ զհեղցանուն. զայմանէն զյամանին. և այդուն զընդդիմանուն: Գարձեալ օրինակ. * Բ՛րարի զայն նամ զոր ինչ պարտի առնել թայցրութիւն, և այնու ոչ օգտեցաւ. սաստեցի նմա, և սպառնացայ, նաև այսու ոչ շահեցաւ. և դու որ գոմանս բանս հասարակս խօսիլ կամիս դմա, մի թէ այդու ուղղելոց իցէ զինքն ॥

Բ՛հա ի սմին բանի՝ պոյնն է ամական էրին, որ զօրութիւն իմանի երթ մ ին. ին արարի զայն նամ իր. և այնուն յարաբերէ զամբելն պմ իր. և յստան յարաբերէ զաստելն. և զպտանուն. և այդուն յարաբերէ զխօսիլն զբանս կասարգիս:

Յաշտ Չորրորդ Նամայնաւի,
որ է Պատասխանայ ընդ
հարցման:

Պատի Նիւթի Չորրորդ:

Ընն սորին նախ զի
տեղի է, զի պատաս-
խանին ընդ հարցմանն
պարտի համաձայնիլ ոչ միայն
հողովի՞, այլև յարմարութի
իրին: Վասնզի մինչ պատաս-
խանին համաձայնի լէ հարցմանն
հողովի՞ միայն, այնու լինի
համաձայնութի բառիցն՝ որք
են ՚ի հարցման. բայց մինչ
լինի համաձայնութի նաև յար-
մարութի իրին՝ յայնժամ լի-
նի համաձայնութի ինքեան
բանի պատասխանոյն՝ լէ բա-
նի հարցման. որդոն, հար-
ցման. Ո՞ր է որ նստի Պատաս-
խանի. Պետրոսն, Նից. Որսի-
սի որ է: Պատ. Բարեպաշտ
և Մատթի: Նից. Ուստի
եկն: Պատ. Յանապատե:
Նից. Ուր գնալոց է: Պատ.
Յերուսաղէմ: Նից. Վանի
Ժամանակ է յորմէ հետե եկ-
եալէ: Պատ. Ըն աճուրդ
տան: Մհա ՚ի բանի յայնմիկ
ոնց ոչն, որդե՞ն, և յանին են
ուղղականք, սյապէս և Պեթ-
րոսն, Բարեպաշտն, և Գան,
որք են պատասխանիք նոցին,
են ուղղականք. և ոնց ուրն
ուրն ըստ ինքեան զգորութի
նախորդի արականի, լիւրեւ
իցի մակբայ, և ոչ հողովիցի,

սյապէս և յերասաղէմն՝ որ է
պատասխանի նմին է նախ
զբիւ՛ արական: և ոնց ուրն
ըստ ինքեան ուրն զգորութի
բացառականի՝ լիւրեւ իցի
մակբայ՝ և ոչ հողովիցի, սյա-
պէս և յանապատէն որ է պա-
տասխանի նմին է բացառ-
կան: Ըն սյա որքան առ հա-
մաձայնութի բառիցն ՚ի ձեռն
հողովման:

Բայց որքան առ համաձայնու-
թի բանիցն՝ որ լինի ՚ի ձեռն
յարմարութի իրին, ահա ՚ի
նմին բանի՛ ոնց ոչն է հար-
ցումն զոչական նմանապէս և
պատասխանին է գոյականա՛
անուամբ. զի ասացաւ՝ Պեթ-
րոս: Ըն ոնց որդե՞ն է հար-
ցումն պատահական, նոյնպէս
և պատասխանին եղև պատա-
հականաւ անուամբ, զի ածա-
կանաւ. զի ասացաւ, Բարե-
պաշտ: Ըն ոնց ուրն է տեղա-
կան մակբայ իբրև յորմէ
նոյնպէս և պատասխանին է
անուն տեղւոյ ՚ի բացառական
հողովոց, որ է իբր յորմէ. զի
ասացաւ, յանապատէ: Ըն ոնց
ուրն է տեղական մակբայ իբր
առոր, նոյնպէս և պատաս-
խանին է անուն տեղւոյ իբր
առոր. զի ասացաւ, յերասաղէմ:
Ըն ոնց յանին է անուն քանա-
կի, այսպէս և պատասխանին
է անուն քանակի. զի ասա-
ցաւ Գան:

Բայց քանզի առակցիւք քան-
ւոյն նաև ժամանակ՝ որով
խմանիւք քանակութի ժամա-
նակի,

նակի, և ոչ քանակութի զե
նարի, կամ այլ իրի, վասն
այսորիկ և պատասխանին եղև
քանակութի ժամանակի . զի
ասացաւ աւարտ ասան :

Երկրորդ գիտելի է, զի բայցն
որք են ՚ի Հարցման՝ միշտ
գտանին զօրութի նաև ՚ի պա
տասխանում . որդոն . չորս . Յո
ղիմեայ Պատի . Լ. Բ. Վ. Ե. չորս .
Օրնչ խնդրեալ Պատի . Օչարչ
խանարչութի : Լ. Տ. Ե. ՚ի պա
տասխանին յայտակի զօրութի
խմանին բայքս այսորիկ Գիմի,
և Խնդրեմ . Յի զիմեմ առ Վ. Ե.,
և խնդրեմ զչարչ խնարչ
Տութեան :

Եւ եթէ բայն Հարցման ու
նիցի և զայլ խնդիր բաց ՚ի
խնդրոյն, որ է իսկ ինքն անունն
Հարցական , յայնժամ նաև
նոյն խնդիրն զօրութի ենթա
խմանի ՚ի պատասխանում՝ որ
ներդործուի էր ՚ի Հարցման .
որդոն , Երնչ Հարցանիցի ,
Յամի առէր զչարչից զայր . և
պատասխանիցի ՚ի Վ. Ե. ենթա
խմանի ասել , ՚ի Վ. Ե. առ զչարչ
զայր :

Երրորդ գիտելի է , զի էր
բեմն պատասխանին հա
մաձայնի բնոյ Հարցման սչ
միայն հօլովիւ, այլ և թուով .
որդոն , չորս . Եվ է պաշտ
պան սին բո : Պատի . Երնչ
Յոսեփ : չորս . Երր է փետոյ
Պատի . Կուսին Սարիամու ,
չորս . Եւմ ծառայէր : Պատի .
Երբուհչոյ կուսին . և Յի
փրկչին : չորս . Օրնչ ըղձա

կերակր : Պատի . Օկուսութի
մանջեանուոր : չորս . Յորմի
առաւել Կարչիւր : Պատի . Ե
մեղաց : չորս . Օրմի խոկայր
և խոսէր : Պատի . զ Յի
Վ. Ե. չորս . Երմի զմայլիւր ,
Պատի . Օ առայելով Յի , և
մարնարին : չորս . Օրմի խան
Կարչաւիւր : Պատի . զ Յի
չորս . Յիմի կոյսցուցեալ
էր զայս իւր : Պատի . Ե
Վ. Ե. չորս :

Կարձեալ օրինակ . չորս . Եր
են բարեկամի Վ. Ե. : Պատի .
Լ. Բ. արեալքն չորս . Երոց են որ
զիւր Պատի . Երայլ շարչոց չորս
Երոց երկն Տեռեօղք : Պատի .
Լ. Բ. արեալքնաց Կործոց , և
կատարելուց : չորս . Լ. Բ. Եր
առարեցան նախայիւր : Պատի .
Լ. Բ. Երայր կորուսեալ տանն
իկիլի : չորս . Օրցանա անձինս
լուսաւորեցին : Պատի . Օբա
ղումս բիւրս : չորս . Յորոց ա
առաւել խորչեին : Պատի . Ե
փառաց , ՚ի յարծութոյ , և ՚ի
Տեռաութեց մարմնոյ : չորս .
Օբոց բարոյչին : Պատի .
զ Տարեալութեանց փրկչին .
զերբորդութի անձանց միոյ
Լ. Երմի , և զարեաց Կոր
ծոց իւր ածողաց զմարդիս առ
կեանն երանական : չորս . Ե
րմիք մփիթարեկին : Պատի .
Կրմամբ բազմազանից արա
բանաց վասն անուանն Յի :
չորս . Օրմիք խանդապա
տիկն , Պատի . Օայնբիւր որք
թողեալք զկուս Կանայիկն
առ Լ. Ե. չորս . Ե յորս ակղիս

գտանկին զՏանգիսա : Պատև :
 'Ի տունս զՊաղատայ մեղան-
 րաց : Ի՛Տա 'ի յայտոսիկ բանս
 ս, միայն հոլովի՛ւ, այլ և
 Թճով համաձայնին պատաս-
 խանիքն ընդ հարցմանց . սա-
 կայն այս է ըստ պատահման .
 վասն զի բազմիցս եղականի
 հարցման կարել լինիլ յոգնա-
 կի պատասխանի . ոն՞ ասացաւ .

յառաջնում գլխոց :
 Ի՛ճ դարձեալ գիտելի է, զի
 Թէպէտ եղականի հարցման
 Թարց առարբուէ իրիք կարել
 արիւ յոգնականանոս պատաս-
 խանի, սակայն յոգնականի
 հարցման մինչ ճմարտութի
 իրին պահանջեցէ տալ զպա-
 տասխանի եղական, յայնժամ
 պատասխանողն հանդերձ ա-
 ռարբութի ի՛ւրիք պատասխա-
 նել պարտի . որդոն, Ն՛՞՞՞ .
 Ս՛՞՞՞ Են որք եկին առքեղ :
 Պատև . Ի՛չբայրն իմ միայն :
 Ն՛՞՞՞ . Սրոց ետուր զՏաց : Պատև .
 Սրայն Պետրոսին : Ն՛՞՞՞ . Օգրս
 'ի նոցանէ ընարեցեր . Պատև .
 Օպետրոսն միայն ըստ այսմ
 իմանալի է և վայրոց :

Սրբորդ գիտելի է, զի հար-
 ցականքս այտօրիկ '՛՛ .
 'ի յուղղականոջ, և 'ի հայցա-
 կանոջ սովորք են լինիլ հար-
 ցականք զանձանց, և զուն-
 զաց զկենդանականութի . որ-
 դոն, Ն՛՞՞՞ . Ս՛՛ է առ դուռն :
 Պատև . Պետրոսն . Ն՛՞՞՞ . Օն
 ինչորի . Պատև . Օյոհաննէսն :
 Ի՛ճ ո՛ւ կարել 'յարմարասիւս
 ստիլ ո՛ւ է, կամ ո՛ է . և պա-

տասխանիլ, Լ՛՛առախու՛, կամ
 Բարու՛նի : Իսկ 'ի յայս հոլով
 յորս նոյնանան ձայնի՛ւ, ի՛ն
 սեռականոջ, 'ի տրականոջ, 'ի
 բացառականոջ, 'ի պատմա-
 կանոջ, և 'ի ներդոյականոջ,
 իբր 'ի բազում լինին հարցա-
 կանք զանձանց . որդոն, Ն՛՞՞՞ .
 Ս՛՞՞՞ որդի է : Պատև . Պետրո-
 սի : Ն՛՞՞՞ . Ս՛՛ է առախերտե-
 ցաւ : Պատև . Պողոսի : Ն՛՞՞՞ .
 Յուսմի՛ յորդորեցաւ : Պատև .
 Յեղորէն : Ն՛՞՞՞ . Օուսմի՛
 գանկատեր : Պատև . Օ՛ւսմե-
 րէն : Ն՛՞՞՞ . Յու՛ է կայացու-
 ցեալէր զյոյսն : Պատև . Ի՛ս՛՛ն
 Ի՛ճ իբր 'ի սականս լինին հար-
 ցականք նաև զանկենդանա-
 կանաց . որդոն, Ն՛՞՞՞ . Յուսմի՛
 զօրացաւ այնքան : Պատև . Ի՛
 յնորհացն այ : Ն՛՞՞՞ . Օուսմի՛
 առաւել յօժարիւր խօսիլ :
 Պատև . Օառարինու Թէց : Սա-
 կայն ասացեալքս այտօրիկ 'ի
 գործ խականի 'ի պարտական
 հոլովոջ անտարբերաբար ո՛ւ և
 իցէ իրաց լինին հարցականք .
 որդոն, Ն՛՞՞՞ . Ի՛՛ է կարես յոդ-
 Թել Թ՛նամոյդ . Պատև . Ի՛նի՛ւ
 Ն՛՞՞՞ . Օի՛ է խանդաղես : Պատև .
 Օառարինու Թ՛ք Ի՛՛ ճոյնովք .
 Ն՛՞՞՞ . Ի՛՛ է կարես զօրանալ :
 Պատև . Ե՛նորհին այ : Ն՛՞՞՞ .
 Օի՛ է ճի՛մաղես : Պատև . Օու-
 նայնութի՛ ճիս և այլն :
 Ի՛ճ սատ գիտելի է, զի ասա-
 ցեալ գործ խականս, և պարա-
 սականս ո՛չ են 'ի սովորութե
 վարիլ յոգնականասիւս քան
 զի մինչ եղականի հարցման
 նաև .

նաև յողնականապէս կարէ պատասխանիլ, ոչ պիտոյսնայ սոցին յողնականանայ . և այսպէս ոչ է հարկ ասել, ինչ, զի Է . թէպէտ ոմանք հեղինակք դնեն 'ի հօղովէն զհարցական անուննս, բայց 'ի շարադրութե՛ն ոչ հարկաւորի 'ի գարծ ամիլ :

Նինդերորդ գիտելի է, զի հարցականս այս՝ որ, յորում և իցէ հօղովց անտարբերաբար լինի հարցական զիւրարանիւրաց իրաց . որդոն, չից . Որն է լաւագոյն . Պիտի . Պեարան . և իմ Մ. արիւնիւն : չից . Որում հեռեւիս . Պիտի . Յօհաննիսին . և իմ Մ. արիւնիւն : Սա այսմ խմս և զայլոց :

Ի եղերորդ գիտելի է, զի նաև հարցականս այս՝ Օրն, որ է անհօղով, անտարբերաբար լինի հարցական զամենից իրաց, որք ոչ իցեն պատահաբար յենեալք 'ի վերայ գոյացութեանց . որդոն, չից . Օրն է այն : Պիտի . Մ. արծ . չից . Օրն է խոհեմութին : Պիտի . Մ. արիւնիւն : չից . Օրն է աւարիւնութին : Պիտի . Մ. արիւնիւն : Սա այսմ մտաց, և այլն :

Ի օրհներորդ գիտելի է, զի և թէ հարցումս լինիցի զիրաց պատահականաց որք յենեալքն 'ի վերայ գոյացութեայսմ ժամ 'ի գործ ամին հարցական մասնկոնքս այսորիկ

որք հեռեւին . Որդիս . Որդես . Որդի . Որդան . Որդա . Վ. արիւն . Որդանոց . Վ. անդարտիկ . Վ. անմեղի . Վ. անմեղայ . Վ. անորիայ . Վ. անիցս . Վ. աներորդ . Որ . Որոր . Յ . Վ. ար . Վ. ար . և այլն :

Մ. ար, առ 'ի տալ զօրինակ ինչ վանն ասացելոցս, պիտոյ է նախադրել սոցին զհարցական ինչ գոյացական, որում բարեպէս հեռեւիցին հարցականքն պատահականք . որդոն, չից . Որ է դա : Պիտի . Պատանի ոմն փափաքող ուսման, և բարւոյ կենի : չից . Որդիս որ է, և որպիսոց անորդի : Պիտի . Համեստաբարց և ուշիմ՝ որ է . և է որդի ան բարեպաշտի և աշխուս գարմի : չից . Որդես վարեալէ զկեան մինչև ցոյսվայր : Պիտի . Յոյժ բարեպէս և խոհեմաբար : չից . Որդիս է, Պիտի . Կեսարացի : չից . Որդան ժամանակաց հեռե՛ն ոչ է կրեալ զհիւանդութիւն ինչ : Պիտի . Մ. բազմաց ժամանակաց հեռե՛ն : չից . Որդա՛ր կարե տեւել 'ի յընթերցման : Պիտի . Մ. յնամի որչափ կարեն տեւել հասակակիցք իւրք : չից . Վ. արիւն ժամ տեւել կարել համարի զինքն : Պիտի . Չորս ժամ : չից . Որդանոց ժամու հանգստեան կարօտի 'ի յաւուրն : Պիտի . Երկուց ժամուց : չից . Վ. անդարտիկ առաւել սիրէ զուսանիլն քան զգրօնու ին : Պիտի .

Տաննապատիկ : Շրջ . Քանա
 Բնի , և շանանետայ է : Պիտի .
 Լըրեքտասանամենի , և երկ
 ամենայ : Շրջ : Քանորեայ ճա
 նապարհ արարիք ի զայն ձեր
 ասա : Պիտի . Իննանորեսայ : Շրջ .
 Քանի զս անդամ առ իր զհասն
 զիսա ի ճանապարհին : Պիտի .
 Ներհցս : Շրջ . Քանորոր օր
 է յորմէ հետէ ժամանեցիք ի
 քաղաքս յայս : Պիտի . Սէցե
 բորդ օր է : Շրջ . Սոր օձեւ
 անեցայք : Պիտի . Ի պանդո
 կի : Շրջ . Ի յժժ աստի գայք .
 Պիտի . Յեկեղեցւոյն : Շրջ .
 Յո զնայք : Պիտի . Ի ա բարե
 կամ որ վասն յարդեցոյ : Շրջ .
 Ի սոր որ զնայոց էք : Պիտի . Ի սոր
 արբունի ճանապարհ : Շրջ .
 Լըրի դառնալոց էք անտի :
 Պիտի . Օ կնի միոյ ժամն :

Սեթերորդ զիտելի է , զի ՚ի
 ձեռն ելեկջութե ձայնի ,
 զոր առ ՚ի ցուցանել զնի պա
 րոյհանշան , ո՛ր և իցի մասն բա
 նի , նաև բոլոր բան ինչ կա
 թէ լինիլ Տարցական . որդոն ,
 Շրջ . Սեճն սխալեցաւ թէ
 փորքն : Պիտի . Փորքն : Շրջ .
 Յոհաննէն խորբայլեաց զնա ,
 թէ Պետրոսն : Պիտի . Պետ
 րոսն : Շրջ . Չաղեցեր ար
 գեօք թէ ոչ : Պիտի . Չաղե
 ցի : Շրջ . Նաղանդուք յանձն
 էա՞ն թէ տրանջեաց : Պիտի .
 Տրանջեաց : Շրջ . Ըրդեօք
 վերաին ձաղեցեր : Պիտի .
 Ըր՞ն : Ը՞ն ասա զիտելի է , զի
 ՚ի յայտիտիս բանս մասնիկս

այս՝ արդեօք , միշտ կենթիմանի
 զօրութիւն . և ուրեք ուրեք զնի
 և ս ներդարձութիւն , ոնկերն ՚ի
 յասացեալ օրինակի :

Սնեկերորդ զիտելի է , զի
 հարցումն լոկ բայիւ մակ
 բայունակաւ եզեալ ոչ միշտ
 կարօտի պատասխանայ . և
 այսու զանաղանի ՚ի Տարցմանց
 վերասացելոց , որք միշտ կա
 թախն . որդոն , Քանոր
 առեր զայն մինչ զնաանկար
 գող քեզ զիտելիք . և էր ծա
 նուցեր զքեզ գող հաւատա
 թիւ , մինչ զհաւատարմութիւն
 պահել ոչ զիտելիք : Օմն
 մտացար զնորունեալ բա
 թիդ՝ մինչ զնա հանապարզօր
 առաջի ոչաղդ ունելիք . և
 զիտորդ ոչ յիշես զազնուա
 զոյն կեանն բոյ , զոր յառաջ
 քան զայս վարելիք : Ի սա
 այսմ իմանալի է և
 Չայլոց :

Յարգութիւն Չորրորդի Պատանց
 Բանի ՚ի հասարակի :

Ղալուի Սէցերորդ :

Ղալ զիտելի է , զի
 հոլովառու մասունք
 բայնն ՚ի յարայարիւն
 իւրեանց պահանջեն
 զհոլովս յարմարեցեալս ին
 քեանց . և այստիտիք են բոյք ,
 ընդունելութիւք , անտանք
 ածականք , և նախադրուիք :
 Քանզի բոյքն յեա հտնու
 ձայնելոյն ընդ անու՛ճնց իւր
 Եանց

եանց դիմաւ, և թռնով, պա-
հանցեն զինի ինքեանց, կամ
նորաքան զինքեանս՝ զանուն
ինչ, որ աօի ինդիր բայն, սոյ
զի լինիցի բան . և պահանջե-
ցեալ անունն՝ յայնպիսեամ
Տղովոց պարտի գու, որ իցի
յարմար բնութի բային . որ
գոն, * Արարոս ննջէր ի բան
տին ։ Բ՛հա անունս այս՝ Բանս,
որով Տղովի՛ն յարմարիւր բը-
նութե բայիս պարտի՛ն ննջէ՛,
այնու Տղովի՛ն եղաւ . և եթէ
այլով Տղովի՛ն գնիցիւր ոչ
յարմարիւր նմին . բանցի ոչ
լինիւր աւել, * Արարոս ննջէր ի
Բանսէ, կամ զԲանսէ . և այլն ։
Բան այսմ իմա և զԲնութե
լութեց, և զանունաց ածա-
կանաց, և զնախադրութեց .
որդոն, * Եւ տեսեալ իմ զնա
ի զերայ մահճի հիւանդութե
կանգնեալ ի յոտին, զարմա-
ցայ . և առացի նմա, լէր
զուարթ սրտի՛ն, և մի կասկա-
ծիւր ։ Բ՛հա ի սմին բանի ըն-
դունելութիս այս՝ տեսեալ, լն
որում է ի սեռի ներդործա-
կանի, առեալէ զՏղովն Տայ-
ցական, զի դա . և ինդիրն լն
յարմարութե բնութե իւրոյ
է՛ զօրութի, որ պարտի գու
զործիական, զի առաւ ։ Բ՛նքայն
է նախադրութի, և առեալէ
զինդիր սեռական, զի մահճի,
բաւ պահանջման բնութեն .
ի՛նչ միւս սեռականն, զի կէտն
դառնան, է յատկացուցիւ մոյ-
ճին ։ Իսկ միւս ընդունելու-
թիւնն՝ իտեղեալ, առեալէ ինդիր

լաւ յարմարութե բնութեան
զՏղովն ներդրական, զի է
յարտի, Եւ զնաքին, որ է անուն
առական, առեալէ ըստ յար-
մարութե բնութե զՏղովն
զործիական . զի սրտն ։
Եւ աստ գիտելի է, զի եր-
բեմն նուն բայանունար
ուննք բղկեցեալք ի բայից՝
առնուն զինդիր բայիցն յորոյ
են բղկեցեալք . որդոն .
* Տաղակացունն ի գործոց
բարեաց, և անցունն զպատ-
ուհրանաւն այ՝ պատճառն
զգրկունն յերկնայեաց փառաց .
Իսկ զզըւունն ի մեղաց, հա-
նաչանցն առ Բ՛ծ, և գիտունն
առսերն այ՝ պատճառն ըզ-
մունն ի յաճիտեանական ու-
րախութիս Բ՛ծոցն փառաց ։
Եւ թէպէտ մերթ նաև ոմննք
զոյականք անուննք երևին
առնուլ զինդիր . որդոն . * Ար-
առ Բ՛ծ . իղձ առ բարին ։ և
այլն . Իսկայն ի յայտիտիս
գոն կահան բայք զօրութի .
որդոն . * Արն որ է առ Բ՛ծ .
իղձն որ է առ բարին ։ և կա-
կան բայն նախընթաց անու-
նս իւրոյ ոմնելով զայնպիսի
անուն առնու լն յարմարութե
զնախդրի՛ն տրական . որ եթէ
ունիցիւր զայլ անուն, կարէր
առնուլ լն յարմարութե զայլ
ինդիր . որդոն . * Արարոսն
որ է ի տան . մարդն որ է ի
Տղով ։ և այլն ։
Գարձեալ . մինս ասի՝ ոմննք
դէր առ Եւճ, և զի է առ Բարին .
նախդրի՛ն տրականքն համարին

մանաւանդ խնդիրք բայիս՝ դոյն խնդիրութե թաղաւճ
 անի՛ճ, քան խնդիրք խնդրոցն .
 քանզի անի՛ճ բայն ունելով
 խնդիր սեռի զտէրն՝ ըստ յար-
 մարութե որահանջէ զնախ-
 գրի՛ւ արական . որ եթէ ու-
 նիցէր խնդիր սեռի զայլ իմն
 անուն , կարէր սրահանջել իմ
 յարմարութե զայլ հողով .
 որդոն . * Անէր զգաւազանն
 ՚ի ձեռին . և այլն :

Սակայն յայտնի բանի՛ Սանի՛ճ
 զանարշապութե ՚ի Տաւրոս սրբառութեց .
 բառս այս՝ ՚ի Տաւրոս , որ է նախ
 գրի՛ւ արական , է մանաւանդ
 խնդիր անունս՝ համարչութե .
 քան երկրորդ խնդիր բային՝
 անի՛ճ : Ըստ այսմ իմն և զայ-
 լոց բազմաց նմանեաց :

Երկրորդ գիտելի է , զի
 մինչ հողովառու մասունք
 բանին առնուն զհողովս իւր-
 եանց՝ բազմիցս հանդիպի՝ զի
 առեցելոց հողովին հետե իցին
 անուննք ոմանք ՚ի տեռականի
 հողովոջ , որք ոչ են խնդիրք ,
 և ոչ ածականք դոյականաց .
 այլ են բացորոշօղք , և յատ-
 կացուցիչք այնց անունաց , որք
 են խնդիրք բայից , կի՛ տեարք .
 և սոսպիսիքս ուշադրաբար
 նկատելիք են . որդոն , * Իսկ
 բարեւէր նախարարն հայոց
 իբրև տեսին զօրմակ սուտ
 անուն քահանայն նստեալ ՚ի
 վերայ աթոռոյ սրբոյն Սաս-
 հակայ , ՚ի սիրտ և ՚ի յոգի խո-
 ցեցեալ ուշադասք եղեն ,
 զորմէ չարասէր նախարարն
 առնելին զխրատութի հան-

դոյն խնդիրութե թաղաւճ
 ՚ի , առ զովացունն տապոյ
 նախանձուն իւրեանց :

Սճա ՚ի սմին բանի՛ նախարարն
 է անուն բայի . Բարեւէրն ա-
 ծական նորին . և հայոցն է
 յատկացուցիչ նախարարոց :

Վարձեալ , առնույ՛ն է խնդիր
 նախարութեա՛ն ՚ի վերայ : Սաս-
 հայոցն է յատկացուցիչ անունոյն
 և սրբոյն է ածական իսահակայ :

Վարձեալ . խրատութե՛ն է ին-
 դիր ածականի անունսն հան-
 դոյն . և իսահակոյն է յատկա-
 ցուցիչ խրատութե :

Վարձեալ . սոսորոյն է յատ-
 կացուցիչ զովացուցման . և նա-
 խանչան է յատկացուցիչ սո-
 սոյն . և իւրեանոցն է յատկա-
 ցուցիչ նախանչան :

Երրորդ գիտելի է , զի ա-
 նունանք դոյականք՝ մինչ
 նոյնով հողովն շարակցեցելք
 ընդ իրերաց ՚ի ձեռն շողկա-
 պիս՝ և , լինին ՚ի բանի ,
 յայնժամ կի՛ են անուն բայի ,
 կամ խնդիր , և կամ յատկա-
 ցուցիչք . որդոն , * Չիւն , և
 սառն , հողմ , և մրրիկ՝ դո-
 լով սպասանորք հրամանին
 Սճ իսածղեցին յայտնի ամի
 զժառս , զայգիս , և զամ
 բանջարս պարտիզաց , և դաշ-
 տաց : Սճա ՚ի սմին բանի չորք
 առաջինք անունանք դոյականք
 շողկապեցեալք՝ են անուն
 բայի՛ն իսածղեցին . և խնդիր
 բնութե բային է ամն՝ ածա-
 կանու խրով ՚ի ներդոյական
 հողովոջ . Իսկ երէք անուննք
 հետ-

Տեղակեցեալք են միակի հայ-
ցական ինքեր նոյնոյ բայի . և
երկու անունանք վերջինք են
յառակացուցիչք : Եւ երբեմն
նաև թարց շաղկապիս՝ և ,
շարակցին . ունի ՚ի վերտեղեալ
օրինակդ երևի . բայց զօրուք
ենթ իմանի միշտ շաղկապս և ,
՚ի մէջ նոցին :

Եւ ունի գոյականք անունանքն,
նոյնպէս և ամականքն շարակ-
ցին չէ իրերաց ՚ի ձեռն շաղկա-
պիս՝ և , մինչ են նոյնով հո-
լովիւ . որդոն , * Վարին , և
չարն , իմաստունն , և յիմարն ,
մեծատունն , և աղքատն ներ-
հակին իրերաց ॥ : Եւ կամ
այսպէս : * Վարդ այդ կամի
անուշ զմեծն , և զփոքրն ,
զլանագոյնն , և զյուսեգոյնն ,
զարատանորն , և զանարատն ॥
և այլն :

Եւ ենթ այսպիսեաց ամա-
կանաց զօրութի ստորիմանին
անունանք գոյականք , որոց
եղեալքեն ինքեանք ամա-
կանք . ապա թէ ոչ համարին
անունանք վերացեալք և գոյա-
կանք . Վանգի մինչ ասի ,
Վարին , և շարն ներհակին , իմա-
նի ենթ նոցին բան , կամ ճարդ-
որդոն , * Վարի բան , և շար բան
ներհակին իրերաց ॥ : Եւ եթէ այս-
պէս ոչ իմանիցի , բարին , և
չարն փոխանակ բարութի , և չա-
րութի եղեալ իմանին , որք
են անունանք վերացեալք , և
գոյականք :

Որքորդ գիտելի է , զի մինչ
երկու գոյականք , կամ եր-

կու ամական անունանք զմի և
զնոյն իր նշանակողք լինին ՚ի
բանի նոյնով հոլովիւ անանց
շաղկապիս՝ և , յայնժամ մինն
է միւսոյն բացայայտիչ . որ
զոն , * Սիմոն Պետրոս , Սի-
մոնի Պետրոսի . ց Սիմոն Պե-
րոս . և այլն : Եւ հայր , նոյ
հօր . Յո Վր . Յոն Վրի .
Վարիամ մայր , մարիամու-
մօր . Վին անդամանդ , տկան
անդամանդի . Վեան եւփրատ ,
գետոյն եւփրատոյ . Տօմ
բաղաք , հաւանոյ բաղաքի ,
և այլն : Շարկանոր բարի .
հարկանոր բարոյ . առ հար-
կանոր բարի . զհարկանոր
բարի : Շարիանոր մեծ . յա-
փանոր մեծի . առ շարիանոր
մեծ ॥ . և այլն :

Տեսեալքորդ գիտելի է , զի
մինչ երկու գոյական ան-
ունանք , տարբերից երաց նշա-
նականք՝ զանազան հոլովիւ
շարակցին չէ իրերաց ՚ի բանի ,
յայնժամ մինն լինի ՚իսեռա-
կանի հոլովոյ և ասի յատկա-
ցուցիչ միւսոյն . որդոն ,
* Կարհոյակիցն աղքատի է-
առ ՚ի տանէ դքսին զփախու-
ցեալ ծառայն ատենադպրին ,
և ետ տանիլ զնա առ եւթա-
պարտօնեայս ընդ հանրականի
բանտապետին ॥ : Եւ հա ՚ի ամին
բանի տարբերակիցն է աստուկան .
և արքային սեռական . ՚ի ամիւն
բացատական . և որդին սեռա-
կան . ծառայն՝ հայրական . և
տարբերակի սեռական . առեն-
թապարտեայն՝ նախըրիւ արտ-

կան . և Բանդաղեօնս՝ սեռա-
 կան . և ՚ի բնականս՝ սեռականս
 է յատկացուցիլ : Սասն որչ
 մնն այսպիսի երկու գոյական
 անունաք ՚ի միասին հարմի-
 ցին , յատկացուցին միտ մնաց
 ՚ի սեռականի հարմից . և յա-
 կացուցեալն հարմի . որդոն .
 * Կարհարակեց արքային . ա-
 խոյհարակեցն արքայի , զխոր-
 հարակեցն արքայի . և այլն
 ինչց զիսեղի է , զի եթէ եր-
 կու գոյական անունաք ՚ի գա-
 նաղան հարմա հանդիպեցեալք
 իրերաց՝ եղեալքիցն խնդիրք
 բայի ուրուք , յայնժամ թէն .
 մինն նոցին իցէ սեռական ,
 ոչ համարի յատկացուցիլ .
 որդոն , Սամառաց զրոանն զե-
 նարաց երկ : Սասն ՚ի սմին բա-
 նի , որանն , և զե՛նարն ևն գոյա-
 կանք , և շարակեցեալք եր-
 ևին , բայց յատկապէս ոչ
 ասին շարակեցեալք , այլ
 հանդիպեալք իրերաց . վասն
 որոյ սեռականն ոչ է յատկա-
 ցուցիլ հայցականին : Իսկ
 եթէ մինն ՚ի նոցունց ոչ իցէ
 սեռական , յայնժամ յայտ-
 նապէս երևին երկրբեանն ևս
 գու խնդիրք , և ոչ որ ՚ի նո-
 ցունց յատկացուցիլ . քանզի
 յատկացուցին հարկաւոր է
 գու միտ ՚ի սեռականի հո-
 լովոց :

Վարձեալ զիսեղի է , զի մինչ
 յատկացուցեալն լինի ՚ի սե-
 ռականի հարմից , յատկա-
 ցուցին ևս գոյով սեռականն ,
 երևին շփովիլ . սակայն ոչ

շփովին . քանզի յայնժամ
 կամ յատկացուցեալն ևս է
 յատկացուցիլ այլոյ անունն .
 և կամ յատկացուցեալն եղ-
 եալէ խնդիր նախադրութեան
 ուրուք սեռականախնդրի . և
 կամ ՚ի սեռականի հարմից
 անուն ուրուք բայի չունողի
 զբէմն . որդոն , * Եւ խորհր-
 դակցի արքային նստեալ ՚ի
 ներքոյ հարմուոյ ծառոյն՝
 հայեր՝ ՚ի մեջ ॥ : Սասն ՚ի սմին
 բանի արտին է յատկացու-
 ցիլ խորհրդային , որ եղեալէ
 անուն ընդունելու թէն նստեալ .
 և ծառոյն է յատկացուցիլ հո-
 լանոյն , որ եղեալէ խնդիր
 նախադրութե ՚ի սեռականի
 հարմից :

Երկրորդ զիսեղի է , զի
 մինչ երկու անական ա-
 նունաք ասարբերից իրաց նշա-
 նականք զանազան հարմիլի
 շարակեցիցն լի իրերաց ՚ի բա-
 նի , և մինն իցէ ՚ի սեռականի
 հարմից , սեռականն այն կամ
 է յատկացուցիլ միւսոյն , որ-
 դոն . * Սգինն առաքինեաց
 է խոնարհն հնազանդից . վե-
 որոյ զիսանարհն հնազանդից
 առաւել գովեւք քան զիսաս-
 տունն հնազանդից ॥ : (Սասն ՚ի
 սմին բանի առաքինեացն՝ որ է
 անական , է յատկացուցիլ
 այնունոյն , որ է անական : Սոյն-
 պէս և յերկուս անկան հնազան-
 դիցն է յատկացուցիլ խոնարհին)
 Եւ կամ է ուր զիսեղի . որ-
 դոն . Սխորոս եղև սիրոյ խոնար-
 հոց . ընթրոյ իարեաց , և իտու-
 թի :

իւ հոգարակեցեցեալ : Ընչա՛ն ի սովն
բանի՛ սեռականն ածականքն
են ինդիրք անուանականաց
ածականաց , որք անուանա-
կանք թէև հոլովիցին , առ-
նուն զնոյն ինդիր սեռական .
որդոն , Տե՛սի դերոյն խոնարհաց ,
երոս սիրողն խոնարհաց , քնարի
առ սիրողն խոնարհաց . և այլն :
Ընչոյ և թէ ոչոք իցէ ՚ի սեռա-
կանի հոլովոյ , յայնժամ զի-
բանաց զի իցէ մինն ինդիր
միւրոյն . որդոն , Պե՛րբոս եղե-
հախոտայ ինչառեաց , համալմա՛մ բար-
էլմաց , արարչայն մշակարաց , և
համայնն արբարաց : Ընչա՛ն ի սովն
բանի բնաւք անուանք ածա-
կանք առեալքեն ինդիր ին-
քեանց զածականս՝ ՚ի տրական
հոլովոյ :

Ընթե՛նք որդ զիտեղի է , զի
անուանք գոյականք մինչ
յարին ածականաց անուանց
զանազան հոլովի՛ն ՚ի բանի , կի՛
են յատկացուցիւք , և կամ
ինդիրք : Հատկացուցիւք ,
որդոն , * Ո՞նք ընարեա զՏա-
մեսան զբոսանաց , սյնպէս
ընարեա՛ն և զօգտակարն իո-
տակցութեց . և ոն՞ ըղձակեր-
տես զմե՛ծն պակաց , սյդ սիւս
ընարեա՛ն և զմե՛ծն առաքինու-
թեց . Ընչա՛ն ի սովն բանի չորք
անուանք գոյականք , ինչ քի-
տան , խոսակցութե՛ք , դասե՛ք , և
առաքինութե՛ք՝ են յատկացու-
ցիւք ածականացս՝ հախոտ , զի-
բար , և մե՛ծ : Ինդիրք , որդոն ,
Ո՞րք համալմա՛մ եղեն արեղեակէ սիրոյ
Ենթարի գիրութե՛ն , եղեն արարչ . ՚ի

մշակեանց , և արարեցարեցեալ ՚ի
ինչեղութեց : Ընչա՛ն ի սովն բա-
նի՛ արեղեակէ գոլով ածականս՝
առեալէ ինչ պահանջման բնու-
թե՛ն զինդիր տրական , ինչ սիրոյ :
Պե՛րբոս է յատկացուցիւք
սիրոյն : Ո՞նքարի է ածական
գիրութե՛ն : ( ) արարչ , և ար-
արեցարեցեալն առեալքեն զին-
գիրս բացառականս ինչ բնու-
թե՛ն իւրեանց :

Ընչա՛ն ստ զիտեղի է , զի եր-
բեմն հանդիպի հոլովառու-
մասանց առնուլ զինդիր ՚ի
սեռականի հոլովոյ , և ինդիրն
այն գոլով ածական՝ կարելի է
թէ պահանջիցէ զինդիր սե-
ռական , և այս ինդիր պա-
հանջիցէ զյատկացուցիւք . և
այսպէս բազումք սեռականք
չարայարիցին . որդոն , Պարա՛ծն
՚ի մերայ պաշտողոյն Լաւորածոյն
արարեա՛մա՝ ինչոցանէր պարածոն և
զանգոսն մերավարոս : Ընչա՛ն ի
սովն բանի՛ Պաշտողացն է ածա-
կան . և է ինդիր նախադրու-
թե՛ն ՚ի սեռականի հոլովոյ .
Լաւորածոյն է ինդիր ածակա-
նին . և Լաւորեա՛մա է յատ-
կացուցիւք Լաւորածոյն : Հան-
դիպի ևս երբեմն , զի անուն
ինչ որ կարէ դնիլ ՚ի յուզ-
դականոյ՝ գնիցի ՚ի սեռակա-
նի հոլովոյ , և սյնու կացու-
ցանիցի որպէս զյատկացուցիւք .
որդոն . * Պարա՛սիւր նմա . ճ .
բոս ցորեկոյ . ճ . մար ձիթոյ .
ինչ . ճ . բոս ցորեկան . ճ . մար
ձեթ : Ընչա՛ն սյնու են և ս-
քին . * Ընչա՛ն նմա . չ . տա-
ղանք

զանգ արծաթոյ . ին . տաղանդ
 ոսկոյ . Ժ . սափոր գինւոյ . Ի .
 կամփասկ իւղոյ ॥ . և այլն :
 Հանդիպել և սերբենն , զի յատ
 կացուցիչն նախադասիցին
 անուանց զորս յատկացուցա
 նեն , և նախդիրքն անուանց
 գնիցին յատկացուցին . որդոն .
 * Գերեցին և զքաղաքապե
 տի որդին ॥ . Ին զորդի քաղա
 քապետին : Սակայն եթէ այլ
 ինչ բառ անկցի ի մէջ եր
 կուցն , նախդիրն պարտի կրկ
 նիւ . որդոն . * Ի մասիս իսկ
 յորէնս գրեալէ ॥ : Գարձեալ .
 * Օ ի ծանիցես զբանիցն ,
 որոց արակերտեցար , զձնար
 տուծի ॥ : Թէպէտ երբենն
 նաև ՚ի յոչ անկանիլն բառի
 իրիք ՚ի մէջ երկուցն , կարէ
 կրկնի նախդիրն մինչ ոչ
 վնասէ Հասկուծե բանին .
 որդոն . * Որ զՏրեշտակին
 զձայնն լուեալ : Բայտ սյսմ
 իմա և զայլոց :

Յաղափա Հոլովառուիէն Մայից
 Երբործակեաց ՚ի մասնաորի :

Գլխի Երկերորդ :

Բն կառավարուց ,
 և կամ Հողովառուեց
 բայից նախ գիտելի
 է . զի ամ բայ ներգործական
 վասն ներգործականուե իւր
 ոյ առնու զհողին հայցա
 կան . և այն կոչի ինդիր սե
 ուի . զի առաջիկեցալն ներ
 գործուծե որ է կրօն լինի

ինդիր ՚ի հայցական հողովոյ .
 որդոն , * Այնորս սիրիք
 զՎորս ॥ : Ի մասնայես և ամ
 բայ կրանորական վն կրան
 րականուե իւրոյ առնու զհս
 լովն բացառական . և այն ևս
 կոչի ինդիր սեուի . զի մինչ
 ամ կրօն յու մեքէ առնուել
 կրէ , ինդիր սեուի կրանորս
 կանաց բայից լինի ՚ի բացա
 րականի հողովոյ . որդոն .
 * Ազոս սիրիք ՚ի Այնորս :
 Առաստէն յայտնապէս և բեւի
 զի որ ՚ի ներգործականոյ՝ էր
 ինդիր հայցական , որ նանա
 կէր զկրօն , ՚ի կրանորակա
 նոյ էղև անուն բայի , որով
 նշանակի նոյն կրօն . և որ ՚ի
 ներգործականոյ՝ էր անուն
 բայի , որ նշանակէր գներգոր
 ծօղն , ՚ի կրանորականոյ էղև
 ինդիր բացառական , որով
 նշանակի նոյն ներգործօղն :
 Առ որքան առ այսպիսիս ին
 դիրս բայից՝ որք ասին ինդիրք
 սեուի , ոչ ինն դժուարուծի
 ընդ առաջ երևնէ ուսանողաց .
 բանդի բաց ՚ի սակաւուց ո
 մանց՝ բնաւք բայք ներգոր
 ծականք , և կրանորականք
 միակերպարար ունին զայս
 սիկ ինդիրս , մերթ զօրուծի ,
 և մերթ ներգործուծի . որ
 դոն , * Մայց ես ասեմ , սի
 րեցէք զԸնամիս ձեր . բարի
 արարէք ատեւեաց ձերոց ॥ :
 Բնա ՚ի սմն բանի՝ ներգոր
 ծական բայս՝ Էջեմ , զօրուծի
 ունի զհայցական ինդիր . Ին
 ասեմ զայս : Երբգործական
 բայս՝

Ենթարարէ զէզրայր քա խո-
հեմ .

Օգայ զտեղ վշտացեալ .

Կրէ զնոսս անվարժ .

Կայրայանէ զմեզ իշխան .

Հոյն զէնչ վարժ .

Ճանալէ զքեզ գիտուն .

Իտեղծանէ զնա մարդ .

Ըծանէ զքեզ խազաւոր .

Ե պլն .

Սմանք ինդրեն զեռահան .

Անհարէ զպարանչն հազա-

րիչ զեւարաց .

Սարէ զտունն քանից դա-

հեկանաց . Ե պլն .

Սմանք ինդրեն զինի հայցա-

կանին զվերջահարպ արա-

կան . Ե այսպիսիք են բա-

զուսք . որոց զմանն գիցուք .

Այնչէ զայս նմա .

Էրասիբէ զայն ինձ .

Էրասորէ նոցա զբերն .

Էրասարէ զգրամն տեարց .

Էրասիբէ զայն ինձ .

Էրասիարիէ զայս քեզ .

Էրանդանէ զգրգուին նմա .

Էրգրասէ քեզ զինդ սեալն քո .

Էրասալէ մեզ զայն .

Էրանորէ ձեզ զօրին .

Էրանիբէ նոցա զգալուստն .

Էրանիարանէ մեզ զուրախունի .

Էրգրէ զայս ձեզ .

Բայնարարիէ մեզ զգարդեա .

Բայլիէ զինչ իւր ազբատաց .

Բայարիէ ձեզ զվարդապե-

ճեղ զկամս իւր .

Իծրէ նմա զվարձն .

Իմարբէ զինքն վտանգ ից .

Իքրիէ զերգս Լատուծոյ .

Ենթարիէ զինքն համանաց .

Իքրիբէ քեզ զտարն .

Օսիէ նն զլաւարչին .

Ինծայէ Լայ զանձն իւր .

Ինդրա- քեզ զմեղս քոյս .

Ինչարբէ զայս նմա .

Իարէ նմա զորոգայլժ .

Ինարանաց զոյս քեզ .

Ինարամանիէ զոյն մեզ .

Ինդիէ զայս ձեզ .

Ինիէ նմա զասացեալն .

Իքրբէ զնա բարեաց .

Հանմարէ զիմաստու թմին

լուսոյ .

Նարարարիէ զայս ծաղովը

գեանն .

Ընէ զընծայն արքային .

Իարամարբէ ձեզ զսխտոյս .

Ինարայանէ նմա զգզջակիզ .

Ինայրիէ զկամս իւր մեզ .

Ինանիէ զինքն կամաց նն .

Ինարիէ ձեզ զճանապարհ .

Ինարարարարիէ ձեզ զարքոյ-

ու թմին .

Ինարարանէ գհոյ ին մարմնոյ .

Ինանիէ զինքն Վնի .

Ընարիէ ձեզ զոգի .

Ինարիէ մեզ զարքայութի .

Ինանիիէ զանձն իւր Լայ

տուծոյ .

Պարանիէ ձեզ զհարհա .

Պարանիբէ սարտատեառն

զորդին .

Պարանանիէ զոյս քեզ .

Պարանիբէ զայն մեզ .

Ինանիէ մեզ զկարգութի .

Ստիճանաբոյժէ քեզ զկարգ .
 Ստորագրէ զվարձմեն հոգւոյն .
 Ստորագրատէ զկրատելոյն մեծա-
 գունին .
 Ստորագրէ զոյս մեզ .
 Ստորագրէ զսիրտ իւր նն .
 Ստորագրէ այն՝ զայլ ինն .
 Ստորագրէ քեզ զպարսն .
 Տե՛տանագրէ զանձն 'Տ .
 Յուշանէ նմա զայն .
 Երկարագրէ քեզ զՏիկոզ փող .
 (Ք)րե՛նագրէ մեզ զայն .
 և այլն :

Ոմանք սրահանջեն զինի հայ-
 ցականին զնախդրիւ արա-
 կան . և այսպիսիքս են բա-
 ղումք . որոց զամանս զիշուք .
 որդոն ,

Եւջէ զնա առ դատաւորն .
 Եւրիանէ զնա 'ի բանա .
 Եւրծարծէ 'ի ձեզ զբանն .
 Եւրայէ զիւրան 'ի բաղար .
 Եւջայ զնոսա 'ի ծով .
 Եւջհառնայ զձեռս իւր յերկինս .
 Բա՛նագրատէ զմեզ 'ի ձառ .
 Բարբո՛րէ զեղբայրն 'ի բար-
 կութիւն .
 Բարբո՛րէ զհասն 'ի բիմն .
 Գրգրո՛րէ զամենեւին 'ի բար-
 կութիւն .
 Գաղտարարէ զնա 'ի մահ .
 Լե՛րարցա՛րէ զձեռն առ աղ-
 բաս .
 Ստորագրէ զնոսա 'ի սուսն .
 Օտա՛րէ զոյս 'ի սիրտս ձեր .
 Օտա՛րէ զդէնարսն 'ի շինուսն
 սանն .
 Ստորագրէ զձեզ յորդեգրութի .
 Ստորագրէ բայս 'ի յե՛նտանէ
 զհասն իրեկն :

Տարածածէ զկտանն յերես
 ծախնա .
 Տերէ զփայտն յերկուս մա-
 սուսն .
 Տորձէ զգնատին 'ի խոնարհ .
 Տարածանայ զայս իւր յերկինս .
 Տարածէրէ զձեզ 'ի ձառ .
 Տերտո զվնայորոց ջրոյն յերկիր .
 Տարագրէ զնա 'ի մեղս .
 Չգէ զձեռն 'ի նա .
 Չեղէրէ զայն յերկուս .
 Չեղէ զկտանն 'ի մասուսն .
 Չիւրէ զգորսն 'ի մարտ .
 Չո՛ւծանէ զքեզ 'ի սուսն .
 Յո՛ւրարէ զորդին 'ի վար-
 ծարանն .
 Յորգորէ զնա 'ի յուսուսն .
 Ըտանա՛նդէ զոյսն առ մեզ .
 Ընէրէ 'ի նա զողի կենայ .
 Ըտարա՛նագրէ զմիջոցն առ
 վարձանն .
 Ստորագրէ զմիտն առ այն .
 Ստորագրէ զնա 'ի մահ .
 Ստորագրէ զնա 'ի խորս ծովու .
 Ստորագրէ զդրամն 'ի սիրտս իւր .
 Տարածարէ զայն 'ի մասուսն .
 Տարածարէ զանձն 'ի համբե-
 րութիւն .
 Քա՛րէ զձեզ 'ի մի .
 Յրա՛նէ զդէնարսն 'ի յաղ-
 բասս .
 Յրա՛նէ զիտոնն 'ի յորս .
 Փո՛րագրէ զընթերն 'ի գինի .
 և այլն :
 Ոմանք խնդրեն զՏարա՛ն Տայ-
 ցական բառ սեռին , և այ-
 նու զբեթէ բա՛նահանանան ,
 ոչ այնքան սրահանջով զայլ
 հոգով բառ բնութն , ոչ 'ի
 վեր նասացաւ Եւ այսպիսիքս
 են :

Էն բազումք , որոց զամանա
 գիցուք . սրգան ,
 Լլ զանազէ զբանն .
 Լլ զարբէ զպատիւն .
 Լլ զանդամանբէ զզրոյցն .
 Լլ զազանարէ զընկերն .
 Լլ շխարէ զկեանն .
 Լլ ռամէ զընկերն .
 Լլ զահնգութէ զնսսն .
 Լլ ռամասարէ զնաւն .
 Լլ սրէ զապարբէ զերկինս .
 Լլ զնամարբէ զլեզ .
 Լլ ռարբէ զստացունածն .
 Լլ ռաղէ զԹուտուտուայեալն .
 Լլ ռարբէ զգործն .
 Լլ ռարբէ զմհհեանս .
 Լլ ռարբէ զերգս .
 Լլ զարբէ զընկերն .
 Լլ ռարբէ զերկիր .
 Լլ ռարբէ զյանդուգն .
 Լլ ռարբէ զնա .
 Լլ ռարբէ զխորախին .
 Լլ ռարբէ զբարբառն .
 Լլ ռարբէ զտունն .
 Լլ ռարբէ զհոգին .
 Լլ ռարբէ զհայ .
 Լլ ռարբէ զընտանիսն .
 Լլ ռարբէ զընծեռուածն .
 Լլ ռարբէ զսեղանն .
 Լլ ռարբէ զխալն .
 Լլ ռարբէ զերգն .
 Լլ ռարբէ զորսն .
 Լլ ռարբէ զբանն .
 Լլ ռարբէ զմահապարանն .
 Լլ ռարբէ զաղիս .
 Լլ ռարբէ զգլուխն .
 Լլ ռարբէ զնա .
 Լլ ռարբէ զամբաստանեցեղն .
 Լլ ռարբէ զարձանն .
 Լլ ռարբէ զստիանն .

Լլ ռարբէ զկալն .
 Լլ ռարբէ զանկրատ զբոյցս .
 Լլ ռարբէ զգինին .
 Լլ ռարբէ զկեանն .
 Լլ ռարբէ զգանն .
 Լլ ռարբէ զուլն .
 Լլ ռարբէ զսեղանն .
 Լլ ռարբէ զվիշտս .
 Լլ ռարբէ զամբարտանանն .
 Լլ ռարբէ զալխարհս .
 Լլ ռարբէ զյաղԹօղն .
 Լլ ռարբէ զ զանգուածն .
 Լլ ռարբէ զերկիւրն .
 Լլ ռարբէ զտունն .
 Լլ ռարբէ զստահալն .
 Լլ ռարբէ զծախն .
 Լլ ռարբէ զայրին .
 Լլ ռարբէ զարդին .
 Լլ ռարբէ զաշակ .
 Լլ ռարբէ զնսսն .
 Լլ ռարբէ զհոգ .
 Լլ ռարբէ զհոնդատուի .
 Լլ ռարբէ զԹշտախն .
 Լլ ռարբէ զնսսն .
 Լլ ռարբէ զչղԹայսն .
 Լլ ռարբէ զայն .
 Լլ ռարբէ զձուլեալն .
 Լլ ռարբէ զպարխալն .
 Լլ ռարբէ զընկերն .
 Լլ ռարբէ զհանդերձն .
 Լլ ռարբէ զմատուանն .
 Լլ ռարբէ զաչան .
 Լլ ռարբէ զկտաւն .
 Լլ ռարբէ զնա .
 Լլ ռարբէ զտախտալն .
 Լլ ռարբէ զբարն .
 Լլ ռարբէ զգատուտորն .
 Լլ ռարբէ զտակին .
 Լլ ռարբէ զմահապարանն .
 Լլ ռարբէ զհանդերձն .

Կարէ զվերաբերուն .
 Կործանէ զբազկնս .
 Կերտէ զպաղատ .
 Կրծէ զտակն .
 Կաշխանդէ զնա .
 Կարարէ զհրամանն .
 Կարարելաբործէ զարարեալն .
 Կասէ զցորեան .
 Կասափնարէ զլնկերն .
 Կանոնաւորէ զստորադրեցեալն .
 Կենաբործէ զմեռեալս .
 Կեղէ զկեանս նոցին .
 Կորորդէ զպղինձն .
 Կրչնձէ զանձն իւր .
 Կրծարէ զնոսին .
 Կտաւարէ զիւրսն .
 Կարափէ զսխմարն .
 Կեղեբիէ զհպատակսն .
 Կեղեիէ զմիրզն .
 Կարդիէ զհզօրն .
 Կլանիէ զմեղուկս .
 Կրիէ զանհարթն .
 Կամբարէ զստն .
 Կալէ զարծաթն .
 Կամաօրէ զբանն .
 Կանդերիէ զգրատան .
 Կարիէ զայն .
 Կարաւորէ զերն .
 Կարընիալէ զմեզ .
 Կարհանդիէ զնոսա .
 Կեփէ զիւղառուին .
 Կեասէ զսիւղայն .
 Կարեիէ զանդաստանս .
 Կասիմայ զմեկնուածիս .
 Կաշէ զստահակն .
 Կաշիէ զձիւթեանն .
 Կամբարապարէ զաշտարակն .
 Կողէ զմարտն .
 Կարաբործէ զնա .
 Կարաւորդէ զսիրտն .

Կանէ զկարմիրն .
 Կանաթէ զայն .
 Կանդէ զպղիւր .
 Կարափէ զերիւարն .
 Կանրէ զիւրսն .
 Կանիէ զգեներալն .
 Կարսէ զկերակուրն .
 Կնէ զգրամն .
 Կոսանայ զարեկամն .
 Կոպէ զժուրն .
 Կարէ զորթն .
 Կոսարբէ զլեցեալն .
 Կոսաբարծիէ զլանաջօղն .
 Կոսալէ զտունն .
 Կարաբարբէ զբանն .
 Կանրիմալէ զյանցաւորն .
 Կանափէ զայն .
 Կախախանէ զամենեւեանս .
 Կերիէ զհանդերձն .
 Կանափէ զստահակն .
 Կեղէ զանձն .
 Կըլիէ զհարկանօղն .
 Կըլիանիէ զստորիս .
 Կարծիէ զմանուկն .
 Կալիէ զտկարն .
 Կեղապարբէ զպաղատն .
 Կորհապարբէ զհոգին .
 Կըլիէ զբանն .
 Կըլիանիէ զորդին .
 Կըլիանիէ զանհարթն .
 Կըլիանիէ զտնանկան .
 Կըլիէ զձեզ .
 Կըլիանիէ զանձն իւր .
 Կարբէ զթշտալին .
 Կարառիէ զառաքինին .
 Կարորիէ զերեսս իւր .
 Կարապարբէ զձեզ .
 Կեղէ զարիս .

Պարանորէ զտունկան .
 Պարարէ զբաղաքն .
 Մբէ զգալն .
 Ստբէ զգրութն .
 Ստբէ զերեւն .
 Սբէ զբաղայն .
 Սղանանէ զսուղաղանն .
 Սեղէ զբեղ .
 Ստեղծագործէ զամենեւին .
 Ստոգաբանէ զբառն .
 Ստգաբանէ զինքն .
 Սեբէէ զանօթն .
 Սեայ զմեղա խր .
 Ստանայ զբարեկամն .
 Սայելէ զբարիս .
 Սիծէ զղաւակն .
 Սնէ զնա .
 Սբէ զուխտն .
 Սեւո զվարագոյրն .
 Ստոտագորէ զտոնարձս .
 Ստոտաբանէ զսբն .
 Ստոտապարտէ զառաքինիս .
 Ստոտաշարբէ զՏնազանդն .
 Սեպէէրէ զՏօնն .
 Սոբոլէ զօրէնս .
 Սորէ զգութն .
 Սոբագործէ զմեղ .
 Սողորէ զմահաբարտն .
 Սանորէ զմեհեանն .
 Սեբնէ զզեկեալն .
 Սեբծու զփայտս զաբարս .
 Սեհեբանէ զնա .
 Սցբէ զնտսինս և այլն .
 Եւ ստո գիտելի է , զի վե-
 բողբեցեալ բայքն ոչ թէ ոչ
 երբէք առնուն զայլ խնդիր
 բայ ՚ի հայցականն , այլ վն
 զի ոչ այնքան ստեղծ հանդիպի
 նոցին ունիլ զայլ խնդիր . և
 որքան առայտ ասին բաւակա-

նանալ միով հայցականաւ .
 այլապէ՛ գործիական հողմն
 է թէ պիտոյանայցէ , և ՚ի գործ
 ածիցի , ոչ միայն սոցունց
 բնաւից կարէ յարիլ , այլ
 գրեթէ նաև ամենից այլոց
 բայից , մինչ եղանակ , և կմ
 պարագայ ինչ գործոյն ցու-
 ցանիլ հարկաւորիցի :
 Ամանք խնդրէն զինի հայ-
 ցականին զհողմն բացա-
 րական , որպիսիք են այսո-
 բիկ :
 Լնարէ զնա ՚ի բորտուէ .
 Լնբարէ զինքն ՚ի մեղաց .
 Լնբայէ զմեղ ՚ի կատարաց .
 Լնբարբարէ զեղբայրն ՚ի յան-
 ցանաց .
 Լնբարբերէ զայն ՚ի բերանոյ .
 Լննապէ զայդ ՚ի մէջ .
 Լնարբէ զմեղ ՚ի բաղաբէ .
 Լննբոբբէ զուրս ՚ի ջուրց .
 Լնբարեբծէ զբունն ՚ի նրբնէ .
 Լնբարեբբէ զձանձրու թիւն
 յանձնէ .
 Լնարբէ զմեղ ՚ի մահաւանէ .
 Լնունս զվարձս ՚ի ննէ .
 Լնբոբելո զուրսն ՚ի մեղաց .
 Լնբարտէ զճառայսն ՚ի տանէ .
 Բսծէ զնա ՚ի տարութէ .
 Բսշէ զբեղ ՚ի հիւանդուէ .
 Բացայգէ զճանդերձն յանձնէ .
 Բածանէ զորսին ՚ի հօրէ .
 Բստանայ զստն ՚ի նոցանէ ,
 Ղոզանայ զգրամ ՚ի բաակէ .
 Ղարարէ զողին ՚ի զբաղանաց .
 Օսպէ զլեզուն ՚ի խօսելոյ .
 Օնապանէ զլաւն ՚ի վատթա-
 րէն .
 Օբէ զինքն ՚ի հանգստուէ .
 Օտէ

Պետրոսեմբերէ զլեհոյոյնն յար-
 գու թիւ .
 Պետրոսեմբերէ զհոյսանն մեծա-
 բանօք .
 Պետրոսեմբերէ զեղբայրն նեն-
 գու թիւ .
 Պետրոսեմբերէ զգողելին շարու-
 թեամբ .
 Պետրոսեմբերէ զտունն եղևնա-
 փայտիւք .
 Պետրոսեմբերէ զնա հմնատուք .
 Պետրոսեմբերէ զննկերն նենգու-
 թեամբ .
 Սեպտեմբերէ զնա բանիւք .
 Սեպտեմբերէ զմահիւնն պաս-
 տաօք .
 Սեպտեմբերէ զբեղ յաւօք .
 Օգոստոսեմբերէ զնաչիհն իւղով .
 Օգոստոսեմբերէ զնոսին հանձնրով .
 Օգոստոսեմբերէ զզօրապետն վեր-
 ախիւք .
 Սեպտեմբերէ զհասկառակնն զօ-
 բեղիւք բանիւք .
 Սեպտեմբերէ զնա գաւազանաւ .
 Սեպտեմբերէ զնա պատրանօք .
 Սեպտեմբերէ զօճն կախարդութիւն .
 Սեպտեմբերէ զննկերն նախա-
 տանօք .
 Սեպտեմբերէ զզանդուածն իւ-
 զով .
 Սեպտեմբերէ զնա լեզուաւ .
 Սեպտեմբերէ զաղիւսն հրով .
 Սեպտեմբերէ զայն ոտիւք .
 Սեպտեմբերէ զայդ նենգութիւն .
 Սեպտեմբերէ զճուրն լեզուաւ .
 Սեպտեմբերէ զազգն հաւատով .
 Սեպտեմբերէ զիւրնն գծով .
 Սեպտեմբերէ զհասկառակնն
 ելեկրիւք .

Սեպտեմբերէ զնա զեղարդեանի .
 Սեպտեմբերէ զհասարակութիւն
 բառ թիւ .
 Սեպտեմբերէ զթշնամին սրով .
 Սեպտեմբերէ զմարմինն շան-
 թիւք .
 Սեպտեմբերէ զօրդինն զդօնա-
 թեամբ .
 Սեպտեմբերէ զաշխարհս հմնա-
 տու թիւ .
 Սեպտեմբերէ զմինն հրով .
 Սեպտեմբերէ զձեռնն եռացեալ
 ջրով .
 Սեպտեմբերէ զհոգն մնատամբ .
 Սեպտեմբերէ զսրովայնն խորտ-
 կօք .
 Սեպտեմբերէ զննկերն նենգութ-
 թեամբ .
 Սեպտեմբերէ զնա լեզուաւ .
 Սեպտեմբերէ զայն սաամամբ .
 Սեպտեմբերէ զննքն աշտեիւ .
 Սեպտեմբերէ զժողովուրդն
 թիւք .
 Սեպտեմբերէ զունկն հերամբ .
 Սեպտեմբերէ զնա նիզակաւ .
 Սեպտեմբերէ զմարմին իւր ա-
 տամամբ .
 Սեպտեմբերէ զայն ծամելեօք .
 Սեպտեմբերէ զննկերն այսպետօք .
 Սեպտեմբերէ զորմն գաւազիւ .
 Սեպտեմբերէ զանձն կերակրով .
 Սեպտեմբերէ զտունն հրով .
 Սեպտեմբերէ զստահակն բա-
 նիւք .
 Սեպտեմբերէ զերեմնն նշանաւ
 սրբոյ խաչին .
 Սեպտեմբերէ զազբասնն հա-
 զիւ .
 Սեպտեմբերէ զերկիր արօրաւ .
 Սեպտեմբերէ զօրդինն զանիւ .
 Սեպտեմբերէ զար-

Տարեանէ զձեզ գաւազա
նաւ .
Ճշեւէ զմարմին իւր պա
հօք .
Ճշեւէ զողկոյզն բռամբն .
Սիւնիւորէ զնա բանիւ .
Երբէ զբայցեղաւն կե
րակրով .
Երբէ զնա խօսիւք .
Շօտիէ զայն ձեռօք .
Շօտիէ զայն մեղէրք .
Սիւնիւէ զհանգերձն ջրով .
Սիւնիւէ զքեզ ալերսանօք
զկտաւն կանգ
նաւ .
Շօտիւորէ զնոսա գանիւ .
Պարէ զնա պոստառա
կաւաւ .
Պարարէ զնոսին կերակրով
զդասին ամսով .
Պարածծիէ զյանցաւորսն
հարուածով .
Պարարէ զնա բանիւ .
Պարարէ զհիւրն մեծարա
նօք .
Վարդիէ զոսկերսն մահա
կօք .
Վարդիւորէ զանօթն քարամն
զօրան յուսա
գրուծիւ .
Սիւնիւորէ զմերկսն հան
դերձիւ .
Սիւնիւորէ զձեզ գաւազա
նաւ .
Տանիւէ զձեզ սովու .
Տանիւէ զանձն փափկուիւ .
Տարարէ զսպունդն ջրով .
Յիւէ զդէմնն եղնպամբն
զնա բանիւ .
Փարարիւէ զհասկն ձեռամբն .

Փարիւէ զոսկին հրով .
Վարդիւէ զարծաթն հա
լոցաւ .
Վարդիւէ զտախտաւն քե
րաւ .
Վարդիւորէ զկնքն քողով .
( ) րիւէ զձե բերանով .
Եւ այլն .
Սիւնիւորէ պահանջեն զհոյժի
պարտական . բայց ոչ ի
հայցականին, այլ կամ զհայ
ցական միայն, և կամ փո
խանակ հայցականին զպարա
ռական . որպիսիք են սո
քին .
Շօտիւորէ զքաղաքն, և
զքաղաքաւ .
Շօտիւորէ զտունն, և
զտամբն .
Լարարիւորէ զիս, և
զինն .
Լարարիւ զնա, և
զմարտի զնովաւ .
Պարարիւ զնա . և
զնովաւ .
Պարարիւ զքեզ, և
զքե .
Տայց զիտելիէ, զի
երբէմն նաւ
այլք բայք, որք
բնուծիւ ոչ
պահանջեն զհոյժի
պարտա
կան՝ առնով ինդի
ր սեռի
զանուանս զայսոսիկ
որիւոր, որ
որիւոր, օղանե
նի, և զայլ
նմանս, առնու
ն զկնի սոցին
զհոյժի պարա
ռական .
Որդոն,
Լարարիւ պարիսպ
զքա
ղաքաւ .
Լարարիւ պատնէ
զըանա
կաւ .
Լարարիւ օղամանե
ակ զպո
բանոցաւ . և
այլն .
Լարարիւ այսպի
սիք անուանք
են
անորոչ հայցա
կանք .

Ոմանք առնուն զկնի հայցա-
կանին զհոլովն ներգոյա-
կան որպիսիք են այսօրիկ .

Լշարծէ զհօան 'ի դարտի .

Ղարանէ զբան 'ի մատենի .

Ղծէ զայն 'ի թղթի .

Լսեմարէ զբանն 'ի բար-
տիզի .

Թարշէ զմեռեալն 'ի պար-
տիզի .

Լշէ զխունկն յանկանի ,
կամ առանմաք .

Օրարէ զգրանն 'ի վար-
չամակի .

Օրէ զբանն 'ի բար-
տիզի .

Հաբարէ զցորեան 'ի շտե-
մարանի .

Հարարէ զնա 'ի հաւատու .

Հնէ զայն յորմում .

Հեղուսէ զտախտակ 'ի ճե-
մարանի .

Ստեմարէ զբանն 'ի տախ-
տակի .

Յղանայ զիմացուածն 'ի
մտի .

Կշարէ զայս 'ի նմա .

Շարէ զնոսին 'ի թեղանի

Սրնէ զեղբայրն 'ի փո-
ղոցի .

Պարէ զնա 'ի կոճեղս .

Սեբէ զնա 'ի տախտակի .

Տդէ զլուեալն 'ի մտի .

Տղանարէ զբանն 'ի յիշո-
ղալի .

Տղարէ զգիրսն 'ի մագա-
ղալի .

Փարարէ զայն 'ի տախտակի .

Քանդակէ զանունն 'ի վիմի .
և այլն .

Ընդերորդ զխակի կ , զի
են և ոմանք բայք ներ-

գործականք , որք զկնի

հայցականին առնուն զինդ իր

միջնորդու թի նախագրուեց .

որոց Սեանք միջնորդու թի
նախագրու թես ընդ , առնուն

զվերջահոլ տրական . որպի-
սիք են սքին .

Բարնիսէ զմեղտրսն ընդ
ասուի .

Ղաշնաւորէ զՊեարուն ընդ
Պոզոսի .

Օրգէ զմի սիւնն ընդ
միւսոյն .

Օսգակցէ զմինն լի միւսոյն .

Օնգախառնէ զմեղք ընդ հա-
լուէի .

Բնիբարցէ զսա ընդ նմա .

Թանայէ զբեզ ընդնոսա .

Թանարէ զայս ընդ նմա .

Լծէ զեզն ընդ եզին .

Լցէ զմինն լի միւսոյն .

Համալծէ զբեզ ընդ նմա .

Ստարէ զայս ընդ այնմ .

Շարէ զմինն ընդ միւսոյն .

Շարհայէ զմի մասն լի միւս-
ոյ մասին .

Շիռնէ զքուրն լի գինւոյ .

Պայմանէ զայս ընդ մեզ .

Պայէ զսա ընդ նմա .

Փոխանայէ զպարտեզն լի այ-
գւոյ . և այլն .

Ոմանք զկնի հայցականին
միջնորդու թի նախագրուես
ի վերայ , առնուն զսեռական .
որպիսիք են սքին .

Բարբէ զայս 'ի վերայ նորա .

Բարբարէ զայն 'ի վերայ գո-
րա .

Բարեբաղ՝ զայս 'ի վերայ ընկերին .
 Կարե՛ զՏող 'ի վերայ մարմնոյս .
 Կարե՛ զատանուս 'ի վերայ մեր .
 Ըրե՛ զտուն 'ի վերայ Տողոյ .
 Ըրե՛ զընդհարե՛ զմեզս 'ի վերայ մեզաց .
 Կարե՛ զընդհարե՛ զամբարանին .
 Կարե՛ զգեհարն 'ի վերայ տախտակի .
 Զանե՛ զգոյն 'ի վերայ նորս . և այլն .
Ամանք զկնի Տայցականին միջնորդութի նախադրու թէս ըտրե՛մ՝ առնուն զվերջա՝ Տորով տրական . որպիսիք են ստրին .
Օրե՛ զընկերն ընդդէմ մեզ .
Նորե՛ զայս ընդդէմ ձեզ . Իսկ հարեալ զայս զձե՛նք .
Փայե՛ զգուռն ընդդէմ ձեզ . և այլն .
Ամանք զկնի Տայցականին առնուն զսեռական միջնորդութի նախադրու թէս առաջի . որդոն ,
Պարտաբէ՛ զՏայցն առ աջի մեր .
Պարտա՛ զեզՏայցն առ աջի ձեր .
 Ի՛նչ աստ գիտելի է , զի ներգործական բայս այս՝ Բարեբաղ , մերթ առնու միջնորդութի նախադրու թէս ընդ , զվերջա՝ Տորով տրական . որդոն , Բարեբաղի ընդդէմ ընդ

մեր : Ի՛նչ աստ զբայց առնուն . որդոն , Բարեբաղի զամբարանին 'ի ընդ' և այլն :
 Ի՛նչ մերթ մինչ վարի ընդ զՏայցականն , առնոյ առնոյ զՏայցականն , որպիսիք տուկունն զայն Տորովս . որդոն , Իսկ բարեբաղի ընդ նա . և կն՝ Բարեբաղն բարեբաղի 'ի ընդդէմ հարեալս . և այլն .

Արեւորդ գիտելի է , զի նա և այլ բանսք բայց ներգործականք , որք բայցտողին 'ի վերոնկէնց կատարւանց . Վանդի նմանք բաց 'ի միջ բնականն խնդրոյ բնութե՛ն իւրեանց՝ մերթ առնուն նաև զերկրորդականն խնդր բնութե՛ն . որդոն .
Լրտարե՛ զբեզ 'ի գաւառի 'ի գաւառ .
Ղարաբէ՛ զայս Տոր քում զբէն .
Սեյե՛ զայս ձեզ զկանոնաց .
Թարե՛ զմերզան յնքե՛նէ 'ի ծով .
Կարե՛ զտիրան տաճար նմա .
Նարե՛ զնրան 'ի բազարէ՛ն 'ի բազար .
Նարե՛ զայս զամանն ընդ 'ի կրկեր .
Նարե՛ նոցա զայդ զՊարտաբէն .
Նարե՛ զայս քեզ զնմաննէ .
Նարե՛ մեզ զայս զհատակորդին .

Ղոտե մեզ զայս զԵօ-
հաննիսէն .

Ղոտաբրե նոցա զայս զնա
հատակէն .

Ի տխրութեանս մեզ զայս զգամանե
լիարտբրե մեզ զայս 'ի Թղ-
թոջ .

Պարե մեզ զայս զնոցա
նէ .

Պարտաբանե նոցա զայն զԹա-
գաւորէն .

Պարտաբրե զայս ձեզ զան-
ցելոց .

Սրտափե զայն դատաւո-
րաց զտրտեան .

Սերածե զմեզ 'ի խաւարե
'ի ըջս .

Սերածառե իշխանին զայս
զքէն .

Սէպե մեզ զայն զՏօրե
իւրմէ .

Փոխե զիւրան 'ի բաղաբե
յոցամանէ .

Փոխաբրե զնա յերկրե յեր-
կինս . և այն .

Եւ և ոմանք որք Թէպէտ
առնուն զերկուս խնդիրս
բնութե , բայց ոչ 'ի միասին ,
այլ մերթ զմինն , և մերթ
զմիւսն . ո՞րդոն .

Ընթարե զնա յերկուս . համ
յերկուցն .

Բորե զՏաց 'ի կաւք . համ Բորե
զՏաց բաղցեւոց .

Գրածե զինքն 'ի ծանր սշխոս
տանս . համ ծանունց աշխոսաց .

Չածե՞ զայս 'ի նմանէ . համ
ստլաւ .

Չարտբրե զայս զնմանէ . համ 'ի
նմին .

Երեմիայի անոց 'ի յուսումն . համ
ուսմամբ .

Հանե զնա 'ի բանտէ . համ հանե
զնա 'ի լեառն .

Հարձե զնա գիտուն . համ ընդ
գիտունս .

Սարե զանձն 'ի մարտ . համ
մարտիւ .

Ըրար զնա քահանայ . համ 'ի
հողոյ , համ Ըրար զայս նմա .

Եւ այսմիկ բայի մինչ ընդա-
ռաջերաննն անունաբ նշանա-
կողք չափու և կշռոյ , առնու-
զայնս 'ի նախդրիւ տրանկանոց .

և կամ 'ի բացառականոց . որ
դոն , * Ըրար զբարձրութիւն
տանն 'ի չափ քամն կանգնոյ .

Եւ արար 'ի բառասուն կանգ-
նոյ զերկայնութիւնորա , և 'ի
քամն կանգնոյ զբայնութիւն .

և այն .

Սմանք միշտ փոխանակ հայ-
ցականին որ է խնդիր սեռի
առնուն զայլ հողով . և զայն
ուրին փոխանակ խնդրոյ սե-
ռի 'և բնութե . ո՞րդոն .

Սմաստունս իշխե սարեղաց և
ոչ իշխե 'ի նոցանէ .

Եւ առաջնորդե ձե . և ոչ
առաջնորդի 'ի մէջ .

Սերտոս երկրորդե թագաւո-
րէն . և ոչ երկրորդի 'ի նմա
նէ .

Սակ ոմանք ոչ միշտ , այլ եր-
բեմն փոխանակ խնդրոյ սե-
ռին որ պարտի գու հայցա-
կան , առնուն զայլ հողով .

ուրդոն ,

Չարտանե զեղբայրն առմեզ .
համ զեղբորէն .

Ղապարաբէ զպատանխան, և՛
պատանեացն .

Խնէ զբահմայն, և՛ քա-
հանային .

Ճաշէ զայն, և՛ ՚ի նմանէ .
Սորաբբէ զթուղթն, և՛ ՚ի
Թղթոջն .

Լբբէ զուր, և՛ ՚ի ջրոյն .
Բնդէ զգինի, և՛ ՚ի գինւոյն .

Սարխարբէ զբեզ, և՛ քեզ .
Սորէ զհայ, և՛ ՚ի հացէ
անախ .

Յայնէ զնա . և՛ նմա .
Ներարբբէ զայն, և՛ զայն
մանէ .

Յիէ զբեզ, և՛ զբէն .
Յանձանէ զնա, և՛ նմա .

Յընէ զնոսա, և՛ նոցա .
Պարաբէ զնոսա, և՛ զնորօք .

Ղիտէ զայն, և՛ առայս .
Տորբնէ մեզ զպահ, և՛ զպա-
հոց .

Սարաբբէ զբեզ, և՛ զբէն .
Ներարբբէ զնա, և՛ զնմանէ .

Ներարաբբէ զսա և՛ զնմանէ .
Նորջանէ զնա, և՛ զնա, և՛
նմա . և՛ ՚ի նոցանէ .

Կարբայ զնա, և՛ առնա .
Լը բայս այս՝ կորած, վան
զանազանութե նշանակութե
լինի այսպէս . զի յառաջնում
տեղւոյ նշանակէ զկողնն . և
յերկրորդում տեղւոյ զաղա-
զակէնն .

Նաւարած զնա . և՛ նմա . և՛ զնա
ի նա . Լննէ ես՝ Նաւարած զայս
նմա .

Նամոյն զբեզ առայս . և՛ զնա
նամոյն բեզ զայս . և՛ սյնն .

Սկ վանն անցողականա՞յ
բայից, որբ են ներգոր-
ծականք, գիտելի է . զի
սոքին զինի խնդրոյ սեռին
առնուն խնդիր բնութե զայնս
հոլաւս, զորս առնուն բայքն՝
յորոց ամանցեցեալքեն ին-
քեանք . Վանգի որպէս բայս՝
չբանած, առնու զործիական,
բայս՝ յօծարէ՞ զնախարբիւ տրա-
կան, բայս՝ զնանրէ՞, զվեր-
ջահոլով տրական, և բայս՝
հեռանած, զբացառական, նոյն-
պէս և անցողականք բոլե-
ցեալք ՚ի սոցանէ՞ զինի հոյ-
ցականին առնուն զայսս հո-
լովս . որգոն,

Օջրաշոյշանէ զբեզ բա-
նի .

Օծարեշոյշանէ զորդին առ-
նումնն .

Օնոնորեշոյշանէ զնա Թագա-
ւորին .

Ներաշոյշանէ զինքն ՚ի մե-
ղաց .

Ստ այսմ խմանալի է և
զայլոց .

Օջրաշոյշանէ զբեզ բա-
նի .

Օծարեշոյշանէ զորդին առ-
նումնն .

Օնոնորեշոյշանէ զնա Թագա-
ւորին .

Ներաշոյշանէ զինքն ՚ի մե-
ղաց .

Ստ այսմ խմանալի է և
զայլոց .

Օջրաշոյշանէ զբեզ բա-
նի .

Օծարեշոյշանէ զորդին առ-
նումնն .

Օնոնորեշոյշանէ զնա Թագա-
ւորին .

Ներաշոյշանէ զինքն ՚ի մե-
ղաց .

Ստ այսմ խմանալի է և
զայլոց .

Օջրաշոյշանէ զբեզ բա-
նի .

Օծարեշոյշանէ զորդին առ-
նումնն .

Օնոնորեշոյշանէ զնա Թագա-
ւորին .

Ներաշոյշանէ զինքն ՚ի մե-
ղաց .

Ստ այսմ խմանալի է և
զայլոց .

Հորութեան Հորութեան Բնէջ Բայից
Չեղբայրանայ 'ի Տաննաճորի :

Գլխու Ունեբորդ :

Երբ չեղբայրանք երբեմն ունին զվի ինչ գիր, երբեմն զերկուս, և երբեմն զբեթեզուս իմն ինչգիր : Ուստի դնեմք աստե՛ն նախ զայնս, որք ունին զինչգիր . և ապա զայնս որք ոչ ունին :

Գիրտելի է ուրեմն, զի բայք չեղբայրանք՝ թէ ներգործակերպք իցեն, թէ ընդմիջակերպք, և թէ ձայնակրուկանք, ոչ ասին ունիլ զինչ գիր սեռի, այլ ունիլ զինչ գիր բոս պահանջման բնութիւնքանց . ըրդ ոմանք պահանջեն զանունանական . որպիսիք են սորին .

- Իննախորանայ մարդ .
- Իննախորանայ խոհեմ .
- Իննախորանայ առարինի .
- Իննախորանայ կենդանի .
- Իննախորանայ դատարկ .
- Համայնանայ մարմին .
- Սոսայ տրտում .
- Չորախորանայ ծառայ :

Բայց գիրտելի է, զի այսոքիկ վերոգրեցեալք բայք՝ մերթ պահանջեն և զայլ հոլով . որքոն ,

- Իննախորանայ 'ի նմա .
- Իննախորանայ 'ի նմանէ . համ 'ի նմին .
- Իննախորանայ առ նոսա .
- Իննախորանայ 'ի հոգւյ .

Իննախորանայ յասե՛նի .
 Համայնանայ նոցա .
 Սոսայ 'ի տան .
 Չորախորանայ 'ի նմա .
 Իննախորանայ թէ կարգեա են ևս բայք ոմանք, որք երեկին առնուլ զանունանական . որքոն, իննախորանայ . Անմեմ զոմարի . բայց յայսպիսիս թեթեան, և զոմարին, որք են ածականք, երեկին ունիլ զգորութի նշանակութե մահրայի :

Իննախորանայ գիրտելի է, զի էական բայքն մինչ առնուն ինչ գիր զայնս անունան, որք են նշանականք ժամանականց, կի՛ գնոց, և կամ շարուց, պահանջեն զսեռական . որքոն, * Հայր քո էր ամաց վաթսնից : Իրովարն էր երեսունու ռութից գահականաց : Ի սարճութիւն էր երկուց կանգնոց : Բայց յեախնս այս՝ մերթ լինի և բացառականա՛ւ . որքոն ,

* Իրկայնութի սրահին էր 'ի քսան կանգնոց : Սակայն 'ի յայսպիսիս զորութի իմանի չափն 'ի արական հոլովոյ . որքոն, * Իրկայնութի սրահին էր 'ի չափ քսանից կանգնոց :

Ոմանք պահանջեն զվերջահոլով արական . որպիսիք են սորին :

- Իննախորանայ պատուոյ .
- Իննախորանայ ձեզ ,
- Իննախորանայ նոցա .
- Իննախորանայ ձեզ .
- Իննախորանայ նմա .
- Իննախորանայ ընկերին .

Վերջին նմա .
 Վերջին ձեզ .
 Վերջին նոցա .
 Վերջին մեզ .
 Վերջին ուսման .
 Վերջին մեզաց .
 Վերջին ճամբորդ .
 Վերջին նոցա .
 Վերջին մեզ .
 Վերջին ան .
 Վերջին ձեզ .
 Վերջին նմա .
 Վերջին գրոց .
 Վերջին առաջնորդին .
 Վերջին օրինաց .
 Վերջին մեզաց .
 Վերջին ցանոց .
 Վերջին ընկերին .
 Վերջին նմա .
 Վերջին ոմանց .
 Վերջին իշխանաց .
 Վերջին մեծապետնից .
 Վերջին անօրինաց .
 Վերջին լավագուսնից .
 Վերջին ձեզ .
 Վերջին հեթանոսաց .
 Վերջին նոցա .
 Վերջին բարեաց .
 Վերջին ձեզ .
 Վերջին փրկչին .
 Վերջին խաչին .
 Վերջին նմա .
 Վերջին արդարութեանայն .
 Վերջին սաս գիտելի է , զի բայք ոմանք մերթ առնուն զվերջաճողով տրական , և մերթ զնախդրիւ տրական . որպիսիք են սօրին .
 Վերջին առ ընկերսն , կամ ընկերացն .

Վերջին առնոսա , կամ նոցա .
 Վերջին առ մեզ , կամ մեզ .
 Վերջին ևս մերթ առնուն զվերջաճողով տրական , և մերթ զբացառական . որպիսիք են սօրին .
 Վերջին նմա , կամ լուսնի խօսելոյ .
 Վերջին արդ , կամ յայդմանն .
 Վերջին սմա , կամ ի սմանն .
 Վերջին և այլք ոմանք , որք մերթ առնուն զվերջաճողով տրական , և մերթ զգործիական . որպիսիք են սօրին .
 Վերջին մեզ , կամ Վերջին սմաց ճարտով .
 Վերջին նոցա , կամ Վերջին սմաց բարոս .
 Վերջին մեզանց բանն :
 Վերջին այս հեղուկութե , մերթ առնուն զվերջաճողով տրական , և մերթ միջնորդութե նախադրութե և զնի , առնուն զեռանկան . որպիսի , Նեռայն տի նմա , կամ զնի նոր .
 Վերջին այս ծառայե , մերթ առնուն զվերջաճողով տրական . որպիսի , Վարանի ընդ :
 Վերթ զբացառական . որպիսի , Վարանի ի փոխոյ :
 Վերթ զնախդրիւ տրական . որպիսի , Վարանի սոնա :
 Վերթ բայս այս՝ փրկչն , մերթ առնուն զվերջաճողով տրական , որպիսի . Տեղեկանայ գրոց :
 Վերթ առնուն զպատմական ,

կան , որդան . Տեղեկանայ
ընձանէ :

Եւ երբեմն առնու նաև զհայ
ցական , և զկնի նորին զպատ
մական , կամ զբացառական ,
որդան . Տեղեկանայ զայս զհին .
կամ Տեղեկանայ զայս ինձանէ :
Եւ ոչ է զարմանք թէ բայս
այս երբեմն առնուցու զհայ
ցական , քանզի յայնպիսիս
տեղիս վարի ո՞չ զբայ ներ
գործական :

Սմանք պահանջեն զնախորհի
տրական . որպիսիք են այ
սորիկ :

- Լ զաղակէ առ Վճ .
- Լ աստօրէ առ նա .
- Լ նկայէ ՚ի յընկերն .
- Լ բոյակէ ընդ այս .
- Լ ձայարէ ՚ի գործ .
- Լ նձարմանայ առ այդ .
- Լ նձարչիտէ առ ծագաւորն :
- Լ արեհոտէ առ դատաւորս .
- Լ արտայ առ նոսա .
- Լ արտայ առ մեզ .
- Լ նայ ՚ի պաղանն .
- Լ ինէ առ իշխանան .
- Լ ինձանայ ընդ երկար ժա
մանակ .

- Լ յբնայնայնէ առ նոսա .
- Լ ինձորի ՚ի տաճարն :
- Լ յբնայ ՚ի տուն .
- Լ օրէ առ այնս .
- Լ նորաստեա առ ի վեր .
- Լ նախանչէ ՚ի սիրտն .
- Լ արտէ առ այս .
- Լ արժողի ընդ բանան .
- Լ արդողի առ իշխանն .
- Լ անիւնէ առ զօրացեալսն .

- Տայի ընդ արևելս .
- Լ նայ ընդ այն .
- Տայնիտէ առ այս .
- Տեժնա յերկվար .
- Տրայնայ ընդ այս .
- Սարչի ՚ի սեղան .
- Սարնէ ՚ի տուն .
- Ս ինորդէ առ դատաւորն .
- Ս յէ ՚ի սէր արժա
թայն .
- Ս երջենայ ՚ի դունն քա
ղարին .
- Տ աղակէ առ ընկերն .
- Տ յօթարմարի ՚ի գործն .
- Տ արի ՚ի նա .
- Տ անարգնի ՚ի բանս .
- Ս երարդի ՚ի գործն այլոց .
- Տ աղղիէ ՚ի դէմն նի .
- Ս արնա ՚ի վեր .
- Ս նոսա առ այս .
- Ս արաղի ՚ի գործս .
- Ս արագմաւորի առ ժողովուրդն
- Ս անայ ՚ի յօդն .
- Ս արհալի առ վերահիցուն .
- Ս արի ՚ի մեզս .
- Ս արդի ՚ի ներքս .
- Ս աղղակէ առ դատաւորսն .
- Ս աղէ ընդ այս .
- Ս երարիէ առ փաստաբանս .
- Ս արհի ՚ի նոսա .
- Ս անոպ առ ընկերանն :
- Ս այց գիտելի է , զի են մանք ,
որք բաց ՚ի նախորհի տրակա
նէն առնուն և զայս հողովս .
որպիսիք են սորին .
- Լ զօրիէ առ Վճ մտօք .
- Ս այ յապարակէ ՚ի տուն .
- Լ յանէ ՚ի դաշտէ ՚ի լեառն .
- Լ մարի ՚ի լեռնէ ՚ի լեռնս .
- Լ արբանայ յերկրէ , յերկինս .

Վաճէ յեզխատուէ 'ի կիսորս .
 Սարականայ առայն հոգևով .
 Սրբապետի առայս արիւժածք .
 Սերանայ յերկրէ յերկինս .
 Յիծայ հոգևով 'ի տի .
 Են և սմանք , որք մերթ առնուն զնախորհիւ տրականս , և մերթ զայլ հոգով . որպիսիք են սորին .
 Յառաջանայ առայս , համ յայսմանէ .
 Սրբորի առնոսա , համ 'ի նոցանէ .
 Պարծի 'ի տի , համ տրամք .
 Ղևէ առնոսա , համ Ղևէ 'ի ցաւոյն .
 Սրբորի առայս , համ զայսմանէ , համ 'ի սմին .
 Լճաճանի 'ի գալ , համ 'ի գալոյ .
 Սրբանայ առնա . համ Սրբանայ զլսով . և այնս .
 Ռմանք խնդրեն զբացառաւհանս . որպիսիք են սորին .
 Լճայանայ 'ի տեարց .
 Լճայէ 'ի բէն .
 Բայանայնի 'ի ձէնջ .
 Վաղջանայ 'ի ջերմեռանդու թէ .
 Ղաչնալի 'ի ձէնջ .
 Ղապարիանայ 'ի գործոյ .
 Ղոդայ 'ի ցրտոյ .
 Ղրբոճի 'ի յառաջածղբու թէն .
 Օանգի 'ի ձէնջ .
 Օգոճի 'ի նոցանէ .
 Օարկնոս 'ի բնոյ .
 Օգոստանայ 'ի մեղաց .
 Սարչալի 'ի տապոյ .
 Սառոսի 'ի վայելու թէ .

Սանկարի 'ի գիծու թէ .
 Սրծի 'ի ձեռաց .
 Սամբանայ 'ի բարերարոյ ու թէ .
 Սելաճարի 'ի տրամու թէ .
 Սրաէ 'ի նոցանէ .
 Սրաոսի 'ի հոգմոց .
 Սրբնոս 'ի ստուերէ .
 Սրբնանայ 'ի վայելու թէ .
 Սրբնի 'ի բաղարէ .
 Տեարէ 'ի շաւղէն .
 Տեռանայ 'ի տանի .
 Սարմանայ 'ի նմանէ .
 Սարբիրոսանայ 'ի նոցանէ .
 Սոլախորի 'ի հեղգու թէ մանկաց .
 Յանէ 'ի տեղեղնէն .
 Սոսպի 'ի յուժոյ .
 Սրբնոս 'ի տեսլենէ .
 Սրբնահարի 'ի գիծու թէ .
 Սրորի 'ի բարու թէ .
 Սոճէ 'ի տանի .
 Ստոպի 'ի տապոյ .
 Ստոբարի 'ի նոցանէ .
 Ստոսի 'ի գորու թէ .
 Ստրի 'ի թաղաւորէն .
 Ստրոսի 'ի տանջանաց .
 Սլաճի 'ի բնոյ .
 Սրբիջանայ 'ի ծննդենէ .
 Սրի 'ի նպատակէ .
 Յանդոսանայ 'ի խոտու թէ .
 Ստալի 'ի մեղաց .

Բայց գիտելի է , զի են ոմանք , որք երբեմն պահանջեն զբացառականս , և երբեմն զայլ հոգով . որպիսիք են սորին .
 Լճսրբանայ 'ի յուժեղու թէ ;
 համ Լճսրբանայ մարմնով .
 Բա-

Բառանի յերկրէ, և՛ յերկրի .
 Օտրհոտի յայսմանէ, և՛ այսու .
 Թանախայ ՚ի գործոյ, և՛ Թանախայ
 արտիւ .
 Թանախայ ՚ի նամանէ, և՛ ՚ի նամին .
 Աստուծի ՚ի նոցանէ, և՛ զնոցանէ .
 Աստի ՚ի Խոսելոյ, և՛ Աստի ՚ի զգուս .
 Նառայէ ՚ի սրտէ, և՛ սրտիւ .
 Չանխոտայ յայսմանէ, և՛ այսու .
 Սուրբի ՚ի ճանապարհէն, և՛ Սուրբի
 ՚ի ճանապարհին .
 Սեռանի ՚ի սալու, և՛ սովու, և՛ Սեռանի
 ՚ի մեղս .
 Սեռի ՚ի սրակասուէ կերակրոյ, և՛ Սեռի
 ՚ի ճանապարհի .
 Սոսուի ՚ի բաղցու, և՛ Սոսուի սրտիւ .
 Սոսեանայ ՚ի լուծոյ, և՛ Սոսեանայ
 չորու .
 Սրերիւրի ՚ի ճանապարհու թէ, և՛ Սրերիւրի
 ՚ի բանս .
 Սրտաբեկի յերկրիցէ, և՛ երկրիցիւ .
 Սոսայ յաճէն, և՛ Սոսայ մարմնով .
 Սոսի ՚ի հողոյ, և՛ Սոսի ՚ի ցուրու, և՛ Սոսի
 սրբուք .
 Սոսանայ յայսմանէ, և՛ այսու .
 Սոսանի յայսմանէ, և՛ այսու .
 Տոտայի ՚ի ցաւոյ, և՛ ցաւով .
 Տոտայի յերկրիցէ, և՛ երկրիցիւ .
 Յամաի ՚ի գիճու թեանէ, և՛ Յամաի
 մարմնով .
 Յարտայ յեռանդէ, և՛ Յարտայ
 անձամբ :

Սմանք ինչքէն զպատմականս .
 որպիսիք են սորին .
 Սոհանայ զտնէ .
 Սոհանայի զմաննէ .
 Սոհի զմաննէ .
 Տրոնի զմէնց .
 Սրբեկէ զձէնց .
 Սայց գիտելի է, զի են և սմանք
 բայք, որք մերթ առնուն
 զպատմականս . և մերթ զայլ
 հարկ . որպիսիք են սորին .
 Լճոգանայ զայսմանէ, և՛ զայսու .
 Տարտանի զմաննէ, և՛ ՚ի վերայ
 նորա .
 Երկրի զայսմանէ, և՛ առայն, և՛
 և՛ ՚ի յայնս .
 Երկրայի զմաննէ, և՛ առայն . և՛
 և՛ ՚ի բանս .
 Լճոտանի զայսմանէ, և՛ ՚ի սմին .
 Սարգարեանայ զմաննէ, և՛ նոցա,
 և՛ առնոտա . և՛ նոցա
 նովու :
 Լճ առ գիտելի է, զի մերթ բայս
 ճարտարեանայ վարի ներգործականս
 պէտք . և յայնժամ առնու
 նաև զհայցականս . որգոն,
 Սարգարեանայ զպատմականս
 զպատմականս :
 Սմանք պահանջէն զգործիականս .
 որպիսիք են սորին .
 Լճարտանայ բանիւ .
 Լճարտանայ մարմնով .
 Լճարտանայ մար .
 Լճանանայ չորհոք .
 Լճանանայ կերպարանք .
 Լճիկանայ բարուք .
 Լճիկանայ մասամբ .
 Լճիկանայ

Լճի

Այլաբանիքի մտօք .
 Այլաբանի մարմնով .
 Այլաբանի մտօք .
 Այլաբանի յիմարու թիւ .
 Այլաբանի փառօք .
 Այլաբանի մտօք .
 Այլաբանի վարուք .
 Այլաբանի դիմօք .
 Այլաբանի մարմնով .
 Այլաբանի բարուք .
 Այլաբանի խորշակահա-
 ղու թիւ .
 Այլաբանի բռնու թիւ .
 Այլաբանի սրտիւ .
 Այլաբանի խոնամու թիւ .
 Այլաբանի համով .
 Այլաբանի բարուք .
 Այլաբանի ոտիւք .
 Այլաբանի հողւով .
 Այլաբանի մտօք .
 Այլաբանի ջրով .
 Այլաբանի արթնու թիւ .
 Այլաբանի հանձարով .
 Այլաբանի կամօք .
 Այլաբանի սրտիւ .
 Այլաբանի հասակու .
 Այլաբանի արեգու թիւ .
 Այլաբանի այնու .
 Այլաբանի տարեքօք .
 Այլաբանի մարմնով .
 Այլաբանի հերովք .
 Այլաբանի հողւով .
 Այլաբանի մարմնով .
 Այլաբանի սրտիւ .
 Այլաբանի ուղղմամբ .
 Այլաբանի բարուք .
 Այլաբանի արիւ թիւ .
 Այլաբանի ուսմամբ .
 Այլաբանի վարուք .
 Այլաբանի մարմնով .

Այլաբանի փարթամու թիւ .
 Այլաբանի դասատու թիւ .
 Այլաբանի դիմօք .
 Այլաբանի խորհրդով .
 Այլաբանի սրտիւ .
 Այլաբանի մարմնով .
 Այլաբանի արեգ .
 Այլաբանի առաքինու թիւ .
 Այլաբանի այօք .
 Այլաբանի վարուք .
 Այլաբանի դռնով .
 Այլաբանի դիմօք .
 Այլաբանի հողւով .
 Այլաբանի ջերմամբանու թիւ .
 Այլաբանի անձրանու .
 Այլաբանի բարուք .
 Այլաբանի մարմնով .
 Այլաբանի հողւով .
 Այլաբանի հանձարով .
 Այլաբանի բանիւ .
 Այլաբանի գլխով .
 Այլաբանի սրտիւ .
 Այլաբանի մեղք .
 Այլաբանի մտօք .
 Այլաբանի մարմնով .
 Այլաբանի որկրամիլու թիւ .
 Այլաբանի սրտիւ .
 Այլաբանի կերակրով .
 Այլաբանի խորհրդով .
 Այլաբանի մտօք .
 Այլաբանի այնու .
 Այլաբանի վայելու թիւ .
 Այլաբանի այօք .
 Այլաբանի դիմօք .
 Այլաբանի հողւով .
 Այլաբանի բերանով .
 Այլաբանի ոտիւք .
 Այլաբանի բարուք .
 Այլաբանի հողւով .
 Այլաբանի դիմօք .

Սարգստանայ մարմնով .
 Սերձանայ փառօք .
 Սերմախարանայ մարմնով .
 Սերմանայ սիրով .
 Սերմախարանայ հոգւով .
 Սահմանայ վարուք .
 Սրբանայ հոգւով .
 Սրբաբնանայ գունով .
 Սրաւարանայ մարմնով .
 Սասնանայ ջերմութիւն .
 Սաղմուէ ջերմեղան .
 Սասնի անձամբ .
 Սաքաւարանայ բարուք .
 Սայրեանանայ գծնդակուք .
 Սաքի մարմնով .
 Սչափնի սրտիւ .
 Տարանի մտօք .
 Ռախմանայ հոգւով .
 Ռաբոանանայ այնու .
 Տարի զգայութիւն .
 Ռեմի մարմնով .
 Ռեմի վարդիւք .
 Սարխանանայ ընչուք .
 Սաջանայ արիւութիւն .
 Սարանայ սրտիւ .
 Բայց գիտելի է, զի ոմանք բայք մերթ զգործիական անունն, և մերթ զայլ հոլով որպիսիք են սրինս .
 Լճառասնի վարուք, համ Լճառասնի ՚ի ծախս .
 Ղանդաղի մարմնով, համ Ղանդաղի ՚ի գալ .
 Լարանանայ այնու, համ ՚ի նմին .
 Օճայէ Լաստուծով, համ ՚ի յԼճ .
 Ռեմանայ սրտիւ, համ Ռեմանայ զձանապարհ . և համ Ռեմանայ ընդձանապարհն .

Ստափառի հոգւով, համ Ստափառեցան ՚ի գալտի .
 Լեղանառէ բանիւք, համ ՚ի բանս իւր .
 Լյուաճաղի երկիւզիւն, համ յԼերկիւզէ .
 Լյայտայ հոգւով, համ Լյայտայ ՚ի վերայ նորա, համ զնովաւ .
 Լյնորայ հոգւով, համ ՚ի տէր .
 Լյարանայ սրտիւ, համ ՚ի կամս .
 Լարխոի մարմնով, համ Լարխոի ՚ի տայն .
 Լաղայ սրտիւք, համ Լաղայ ՚ի շաճ զաց իւրոց .
 Լրանջէ լեզուաւ, համ Լրանջէ լեզւմ նոցա .
 Լիւայ այնու, համ ՚ի նմին .
 Նեղ շամշի ջուրք . համ ՚ի ջուրս .
 Նրճոնի նորամբ, համ ՚ի նոր .
 Նանրանայ խորհրդով, համ ՚ի խորհուրդս իւր .
 Սանայ այնու, համ առ այն .
 Սեղեղորի սրտիւ, համ Սեղեղորի ՚ի գործսն .
 Սհարի սովու, համ ՚ի սովու .
 Տարառի այնու, համ ՚ի յայնս .
 Տերի հոգւով, համ Տերի յինքեանս .
 Փոշի սրտիւ, համ Փոշի յարտասուս .
 Բայց գիտելի է, զի ՚ի սոցունց ոմանք մերթ առնուն զերկոսեանս ՚ի միասին . սրգոն, Լյայտայ հոգւով ՚ի վերայ նորա .
 Լրանջէ լեզուաւ ընդ գէմ նոցա .
 Նրճոնի հոգւով ՚ի նոր . և այլնս Սմանք

Ամանք ինդրեն զպարտաւ
 հան. որպիսիք են սոքինս
 Աշտանէ զմեօք.
 (Ս)ևտինէ զքաղաքաւ.
 (Գ)երպանցէ զայլովք.
 (Ս)արէ զնովաւ.
 (Դ)անդաշարի զձեօք.
 (Կ)իծաշէ զնոքօք.
 (Վ)արի զնովաւ.
 Վայց են և ամանք, որք մերթ
 զպարտական առնուն, և
 մերթ զայլ Հոյով. որպիսիք
 են սոքինս.

Ըջէ զքաղաքաւ, և՛մ ՚ի քա
 զաքի.
 Աշխատ զանձօք, և՛մ Աշխատ
 ՚ի գեանս. և՛մ Աշխատ ՚ի վեր
 ուսա ՚ի վայրս.

Ամանք պահանջեն գներգոյս
 հան. որպիսիք են սոքինս
 Աշխատ ՚ի տանս.
 Աշտանցանայ ՚ի սենեկի.
 Վաշի յաթտօղ.
 Վնայի ՚ի մենաստանի.
 Վարձրամբի ՚ի սրահի.
 Վիէ ՚ի գնացս իւր.
 Վեգերի ՚ի սրահի.
 Վշանայ ՚ի սմինս.
 Վրբանայարի ՚ի բանիւ.
 Վրբանայի ՚ի սմինս.
 Օբօնա ՚ի պարտիզի.
 Օհուայ ՚ի ջուրս.
 Օփնայ ՚ի սրահի.
 Սանանայ ՚ի մարմնի.
 Սողայ ՚ի ջուրս.
 Սրովորանէ ՚ի բանակի.
 Սրոնաարի ՚ի մենաստանի.
 Տիէ ՚ի գերերի.
 Տանդի ՚ի մահճի.
 Տիէ ՚ի սրահի.

Սրբանայ ՚ի հրահանգի.
 Ս՛ծամբի ՚ի խորհուրդս
 իւր.
 Տանէ ՚ի տանս.
 Տարանայ ՚ի պանդոկի.
 Տամասի ՚ի կարծիս իւր.
 Տարանէ ՚ի հպարտութի.
 Սերլանայ ՚ի սմինս.
 Տիէ ՚ի գործողութի.

Վայց գիտելի է, զի են և
 ոմանք բայք, որք մերթ առ
 նուն գներգոյսական, և մերթ
 զայլ Հոյով. որպիսիք են սո
 քինս.

Վրանայ ՚ի սմինս, և՛մ այսու.
 Վրասէ ՚ի պարս, և՛մ Վրասէ
 ստիւք.
 Վանդանայ ՚ի պատերազմի, և՛մ
 Վանդանայ այսու.
 Կամարի ՚ի բանս իւր, և՛մ Վա
 մարի ջարտութի.

Ամանք առնուն գհոյով միջ
 նորդուք նախադրութեց,
 որպիսիք են սոքինս.
 Աշտեկի ՚ի վերայ նորա.
 Աշտեկորդի ՚ի վերայ սորա.
 Աշտեկորդի ՚ի վերայ դորա.
 Վանայանի ընդնաս.
 Վրանայի ՚ի վերայ մեր.
 Օարմանայ ՚ի վերայ նորա. և՛մ
 ընդ այնս.
 Օիւի ընդ գէմ մեզ.
 Օնօփամբի ընդ նմա.
 Ր՛ճրոպանայ ընդ գէմ ար
 քայինս.
 Ր՛նդլէի ընդ գէմ բարձ
 րելոյնս.
 Ր՛նդոյմնի ՚ի վերայ մահճի
 Ր՛ճ.

Սենյակաբարձ ընդ ընկերին .
 Սնտաբարձ ի վերայ խորայ
 էլի .
 Ստեղծիչ ի վերայ նորա , էւմ
 ընդ դէմ նմա .
 Ստորոշմանի ընդ դէմ մեզ .
 Տրուանի ընդ ընկերին .
 Սեպտաշարձ ընդ մեզ .
 Տաշարձ ընդ եղբարցն .
 Տախմարտի ընդ դէմ նոցա .
 Տախարի ընդ դէմ բա
 նակին .
 Սարանի լ լ զնոռորացն .
 Սանչի ընդ դէմ թշնամեաց ,
 էւմ ի վերայ նոցա .
 Սամուայ ի վերայ նորա , էւմ
 ընդ դէմ նմա .
 Սքի ընդ զօրացն .
 Սքարտի ի վերայ զաւակացն .
 Սեղանչի ընդ դէմ նմա , էւմ
 ի նա .
 Յարխի ի վերայ արանցն .
 Յայնայ ընդ մե .
 Յեթի ընդ նմա .
 Յոբայ ի վերայ նորա .
 Յոանի ընդ նմա .
 Յոբի զկնի նորա .
 Յանչանայ ի վերայ նորա , էւմ
 ընդ այն .
 Սոդայ ի վերայ երկրի , էւմ ընդ
 երկիր .
 Սիծի ընդ մեզ .
 Տրտի ի վերայ նոցա .
 Յանի ի վերայ մեր .
 Յանոա ընդ դէմ ինձ , էւմ
 ընդ ին . և այլն .

պահանջին , ստկայն դեր
 բայքն ի ներդոյական հոլովոջ
 կարեն յարիլ նոցին ի բանա
 ի բերե զարտաբասկան ինչ .
 որքոն ,
 Լյասկարի ի թիճիլն .
 Լյանչանայ ի բարիմանալն .
 Ղիշահարի ի խոսիլն .
 Ղիշաւլի ի հակահանուելն .
 Օգայարի ի վարդապետելն
 Ռանտարի ի տրամաբանելն .
 Սորոբայ ի հարցանելն .
 Սրայ ի ննջելն .
 Սյանջայ ի յարչաւելն .
 Սրիւայ ի մնածելն .
 Սիմայ ի պատասխանելն .
 Տեւայ ի բայլելն .
 Տիծիլայ ի շնչելն .
 Տապայ ի յաղօթելն .
 Սիլիֆի ի յուսուցանելն .
 Սիլի ի նստիլն .
 Սիլիֆի ի յանդիմանիլն .
 Յօրանջի ի գրելն .
 Սիբի ի յընթեռնուելն .
 Սոդայ ի յաղջանելն .
 Սիլիարի ի յուտելն .
 Սանձանի ի սրտմտիլն .
 Սանչայ ի յընթանալն .
 Ստիլայ ի յըմուելն .
 Սիլի ի զովանալն . և այլն .

Եւս բայք ոմանք (ոմ
 ի վեր անդր յիւեցաւ)
 որք գրելթի զու իմն հոլով

Օրհն Հոլովառումնէջ Բայեց
Հասարակաց, և Վիճազբիւց:

Վերսի Իններորդ:

Բն բայեց Հասարակաց նախ զիտելի է,
զի սքրին միով ձայնի՛ն երկուց սեռից ծառայելլ,
իմ ներդործականի, և կրաւորականի, աւսուն զերկուս խնդիրս սեռի: Իմ զՏալլ
ցական, և զբայառական ոչ սական զերկուսնա՛ն ՚ի միս
սին, այլ աւսուն զՏալլա
կան՝ մինս վարին ուղ զներ
դործական. և աւսուն զբայ
առական՝ մինս վարին որպէս
զկրաւորական. որդոն, Խոս
տովանիս՝ զեղ. խոստովանիս՝
ի՛ շէն. և սոյն:

Բրդ՝ ՚ի բայեց Հասարակաց
ոմանք զկնի խնդրոց սե
ռին աւսուն զանուանական.
որդոն,

- Համարի զեղ իմաստան.
- Համարի ՚ի շէն իմաստան.
- Օնանի զեղ անթիւեղծ.
- Օնանի ՚ի շէն անթիւեղծ.

Սմանք աւսուն մերթ զան
ուանական, և մերթ ըզ
պատական. զ՛նուանական.
որդոն,

- Կա խոստովանի զսմ որդի աչ.
- Խոստովանի զն ՚ի նմանէ որդի աչ.
- Կա դաւանի զսմ որդի աչ.
- Վաւանի, կամ դաւանեալ
լինի ՚ն ՚ի նմանէ որդի աչ.

Սքա ծանկեկն զբերուա ճշմ
բիւ ԼՃ.

Օնանիցի Վն ՚ի նոցանէ ճշմ
բիւ ԼՃ.

ՂՎատմական. որդոն,
Խոստովանիս զայս զնմանէ.
Խոստովանեալ լինի այս ՚ի շէն
զնմանէ.

Վաւանիս զայս զնմանէ.
Վաւանի, կամ դաւանեալ
լինի այս ՚ի շէն զնմանէ.

Օնանեաք զայս զնմանէ.
Օնանեա, կի՛մ ծանեալ եղև այս
ի շէն զնմանէ. և սոյն:

Սմանք աւսուն զխոստովանի
տրական. որդոն,
Տանիս զնա առ բառաւորն.
Տանի, կամ աւարեալ լինի նա
ի շէն առ բառաւորն:

Սմանք զբայառական. ուր
դոն,
Խոսանի զերբախանութի ՚ի շէն.
Վերականութին ուսանի, կի՛մ
ուսեալ լինի ՚ի նմանէ ՚ի շէն:

Սմանք աւսուն մերթ զբա
յառական, և մերթ զներ
դոցական. որդոն,
Ռնի զայս ՚ի կօրն.
Ռնի, կի՛մ ունեցեալ լինի այս
ի նմանէ ՚ի կօրն.

Սկանիս զայս յայնմանէ.
Սկանի այդ ՚ի շէն յայնմանէ.
Ռնի զեղ ՚ի մթի.
Ռնիս, կամ ունեցեալ լինիս
զու ՚ի նմանէ ՚ի մթի.

Սկանիս զայս ՚ի սին.
Սկանի այդ ՚ի շէն ՚ի սին.

Սմանք մերթ առնուն զին
դիր սեռի միայն . և մերթ
զինի խնդրոյ սեռին առնուն
զպատմական . որդոն ,

Խորհիս զայս .
Խորհի , կամ խորհեցեալ լի
նի այս ' Ի Էն .

Խօսիս զայս .
Խօսի , կամ խօսեցեալ լինի
այս ' Ի Էն .

Խորհիս զայս զմանե .
Խորհի , կամ խորհեցեալ լի
նի այս ' Ի Էն զմանե .

Խօսիս զայս զմանե , կամ նմա .
Խօսի , կի՞ խօսեցեալ լինի այս
' Ի Էն զմանե , կամ նմա :

Նճ ոմանք զինի խնդրոյ սե
ռին առնուն զհոգիս պա
րառական . որդոն ,

Սփածանիս զհանդերձ զիջով .
Սփածանի հանդերձն ' Ի Էն
զիջով .

Սմանք ևս մերթ առնուն
զինդիր սեռի միայն . և
մերթ զինի խնդրոյ սեռին
զվերջահոլով տրական .
որդոն .

Կամիս զայս .
Կամի , կամ կամեցեալ լինի
այս ' Ի Էն .

Կամիս զայս նմա .
Կամի , կամ կամեցեալ լինի
այս ' Ի Էն նմա :

Նն և ոմանք բայք հասա
բակք , որք առնուն զին
դիր սեռի ոչ միայն ' Ի հայցա
կանի հոլովով , այլ նաև յայ
լում . և պապիսիքս գրեթէ
ոչ ունին զինդիր բնութե .
որպիսիք են սքիին .

Խորթիս զայս , կամ առայս ,
և կամ ընդ այս .

Խստխորթի , կամ ախորթե
ցեալ լինի ' Ի Էն .

Հաճիս զայս , կամ առայս . և
կամ ընդ այս .

Խստ հաճի կամ հաճեցեալ
լինի ' Ի Էն .

Հաւանիս զայս , կամ նմա , և
կամ առայս .

Խստ հաւանի , կամ հաւանե
ցեալ լինի ' Ի Էն .

Նճ աստ գիտելի է , զի թէ
պէտ ոմանք յասացելոց
բայիցս երեկին առնուլ եր
բեմն և զայս ինդիրս , բայց
այնպիսիք խնդիրքն են ար
տաքսականք , և պատահա
կանք . որդոն ,

Օնաւ նմա զորդի . կամ ծնաւ
զնաւ ' Ի Էս .

Նհա ' Ի յայտովի բանս՝ հո
լովքն տրականք ոչ են ին
դիրք բայիս՝ ծնաւ : Սմանա
պէս և ' Ի բանս յայտովի՝

(Օայս խօսեցաւ զեղ ' Ի Բան :
Ի յեւ զեղ յերեկեան առարն .)

Ներդոյական հոլովքն յատկա
պէս ոչ են ինդիրք բայիցս
խօսի , որեանեմ . այլ են մա
նաւանդ բացատրողք տեղոյ ,
և ժամանակի , յորս լինին
գործողութիւնք : ըստ այսմ
իմա և զայլոց բազմաց նմա
նեաց :

Գարձեալ . երբեմն բայք ո
մանք առնուն զինդիրս ոչ
յատուկս , բայց ' Ի յայնովի
սիս ինդիրս զորութիւնք ներ
խակի նախադրութիւս այս
լան .

Համ . որդոն . Գանձեցէ՛ք ձեզ
 գանձս . գանձեցէ՛ք ձեզ դայիք . Բայ
 է , գանձեցէ՛ք Համ ձեր գանձս .
 տնկեցէ՛ք Համ ձեր գայդիս .
 Բայս այսմ իմա և գայլոց
 բազմաց նմանեաց :

Ասկ վասն բայից դիմազու
 կից դիտելի է , զի որպէս
 յառաջնում մասին ասացաւ ,
 ոմանք ՚ի սոցանէ ըստ ինքեանց
 են դիմազուրիք . և ոմանք ՚ի
 սուլորուծէ , և ըստ պատահ
 ման :

Բայք որք ըստ ինքեանց են
 դիմազուրիք , հազի՛ւ և
 ցանցառակի առնուն գինդիր .
 որպիսիք են սոքին :

Չիւնէ	ի՛ ձեզ .
Բնձրեէ	ի՛ ձեզ .
Յօղէ	ի՛ նոսա .
Յրտէ	ի՛ դոսա .
Օրագէ	ի՛ ձեզ .
Բմպէ	ձեզ .
Գերէ	առնոսա :
Իարկտէ	առնոսա .
Փայլատակէ	գնովսա .
Լուսանայ	ձեզ .
Բաւձուտանայ	նմա .
Սխմանայ	նմա .
Երկկոյանայ	ձեզ .
Վիշերանայ	ձեզ . և այլն :

Բայցի հազի՛ւ և ցանցառակի
 առնուն զինդիր . Վանդի
 այսպիսիք բայք ըստ որում
 են դիմազուրիք , ոչ միշտ
 պահանջեն զինդիր , և կամ
 գտնուն բայի բացադրաբար .
 Բայց յորժամ տրին ինդիրք ,

խնանիլ պարտին գոնեա զօ
 բուծի՛ւ և անուանք բայից .
 որդոն ,

- Աջդն անձրեէ ՚ի ձեզ .
 ( ) րն ձիւնէ ՚ի ձեզ .
 ( ) րն լուսանայ ձեզ , և երե
 կոյանայ ձեզ .
 Լոյն փայլատակէ գնովսա .
 Լայն վայելէ նմա . և այլն :

Ասկ այնք որք ըստ պատահ
 ման են դիմազուրիք , առ
 նուն զայնս ինդիրս՝ զորս
 պահանջէին ՚ի զխնուր գոն
 իւրեանց . որպիսիք են սոքին .

Վարի	նովսա .
Թու՛նի	նմա .
Պատահի	դմա .
Հանդիպի	նմա .
Պատկանի	այնմ .
Երեկի	ձեզ .
Բսի	ձեզ , կամ ոչէն .
Կարծի	գնովսա .
Տրի	այնմ :

Վարձեալ դիտելի է , զի
 մերթ անուանք ոմանք
 յարեւով եականի բայի վա
 ըին ոմ զբայս դիմազուրիս ,
 և առնուն զվերջահոյով տրա
 կան . որդոն .

Սարթ է	ձեզ .
Վարտ է	ձեզ .
Վայել է	նոսա .
Չահ է	դոսա .
Օգուտ է	սոսա .
Պատշաճ է	նմա .
Հարկ է	նմա .
Փոյթ է	դմա .

Պիտոյ է Ինչ
 Ստոր է յեչ .
 Լմբոն է յեչ .
 Սոյելու է Բեչ .
 Յայտ է նոցա .
 Պատահան է սոցա .
 Լրժան է դոցա .
 Սխա է յեչ .
 Օրդ է նմա .
 Լաւ է յեչ . և այլն .

Բայց նկատելի է , զի այսպիսի սիրգ խնայուովք բազմից զինի տրականին առնուն զբայն ա ներկայի . որդոն .

Պարտ է Բեչ Գանել յայն հանդիսոն .

Պիտոյ է յեչ աշխարի .

Պատուած է նոցա հնազանդի . և այլն .

Եւ մինչև են առեալք ըլ բայն աներկայի . առնուն բայի զորութի իմանի այս , կի՞ արդ , և կամ այն . որդոն ,

ԼՂյս սրարտ է Բեչ .

ԼՂյս պիտոյ է յեչ .

ԼՂյս պատուած է դոցա . և այլն .

Բայց ընդ առնուն զբայն աներկայի , ՚ի անզի այսպիսեաց անունաց բայից ներմուտանե ինքն աներկայի բայն . որդոն . Պարտ է Բեչ Գանել . իմ Կանել պարտ է Բեչ . Պիտոյ է յեչ աշխարի . իմ ԼՂյս աշխարի պիտոյ է յեչ . Պատուած է դոցա հնազանդի . իմ հնազանդի պատուած է դոցա . և այլն .

Յաղագս ԼՂբիւնաց Խորոյ Բայից , ըստ որում Բերն ՚ի յեռն աներկայութի Բայի սրգելանիս , և Բերն զբոսութի դիտի :

Պարտ Գանելոյ :

Բայն արգելանց ին զբոց բայից նախ զի առեալ է , զի երբևին

բայն աներկայի ընդ առաջ ելեալ ներդործականի բայի աւրուք զիմանորի ՚ի շարազրութե , արգելու զինդիրս նորին , և պահանջե զինդիր բառ յարմարութե բնութե իւրոյ . որդոն . * Յոնադաբ աւանդեաց որդուց իւրոց ոչ ըմպել զգինի . իմ ԼՂանդեաց զու ըմպումն .

* Տայր քո արգեաց քեզ նստիլ ՚ի սենեկի . իմ ԼՂդեաց զնստումն .

* Ղու կեցիցեցեր ըմպել ըլ ջուր . իմ Օրմպումն ջրոյ :

* Տամոզեաց քեզ առնուլ զողի . իմ Օտաւումն օղոյ :

* Պատուիրեաց մեզ հպատակիլ օրինաց . իմ Օհպատակումն օրինաց :

* Սահմանեաց խորիլ ՚ի մուլութեց . իմ Օտորումն ՚ի մուլութեց :

* Սինուլ ցէրք մտամտաբ պահել զօրինա . իմ Օղա հուսն օրինաց :

* Կարծեք մարքիլ արտաբնով բանիլ . իմ Օմարքեցումն ԼՂնիլ արտաբնով բանիլ .

* Տաւա

* Հաւատայր արդարանալ առանց զզմանն ॥ Իմ Օարգարացունն լինիլ թարց զզմանն

Երկրորդ գիտելի է, զի նաև ոմանք բայք չէզոքականք բազմիցս կորուսանեն զին գիրս իւրեանց մինչ ընդ առաջ երանեն ինքեանց բայք աներևոյթք որդոնն

* Երժանացաւ տեսանել զՏրքեշտակս ॥ Իմ Տեսաներոց

* Յանկացաւ երանել ի յիւեր ॥ Իմ երանելոց ի վեր

Երրորդ գիտելի է, զի որոնք և ոմանք բայք որոց թէև ընդ առաջ երանիցն բայս աներևոյթ, ոչ արդէլու զին գիրսն . Վանդի մերթ բայս գիմանոր առեալէ զինգիրս իւր, և աներևոյթն արձակաբար հետեի զինի ինդրոյն ի բանի . որդոնն

* Պատկառեր ի ձեռն Տայիլ ի յիւեր . Ստիպեր զմեզ նստիլ յաթառ ॥

Իւր մերթ աներևոյթն ընդ առաջ երեալ բայի գիմանգրի գնի ի բանի արձակաբար, և կամ փոխանակ անուան բայիս Երձակաբար . որդոնն

* Պատահեցաւ ոմա գնալ ի քաղաք . և հանդիպեցաւ դմալ գալ առ մեզ ॥ Իմ պատահեցաւ զի սա գնացիւ ի քաղաք . և հանդիպեցաւ զի դա գայցիւր առ մեզ

Իւր փոխանակ անուան բայի . որդոնն

* Ղահ է նմա նստիլ . պատ

շաճ է սմա կանգնել ॥ և այլն

Երբեմն ևս ինդիր բային դիմանորի է զորու թէ . և յայն ժամ աներևոյթն ընդ առաջ երեալ նմա գոյով զորու թէ գերբայ և երկրորդ ինդիր ոչ է արդելի ինդրոյ . որդոնն

* Բունագատեաց ուտել . և հարկադրեաց ըմպել ॥ Իմ բունագատեաց զմեզ ի յուտել . և հարկադրեաց զձեզ ի յըմպել . և այլն

Սերթ ևս աներևոյթ բայն ընդ առաջ երեալ բայի գիմանորի տեսողի զայլ ինդիր ինքն լինի ինդիր գոյով զորու թէ գերբայ . որդոնն

* Սերձեցաւ կարնու ॥ Իմ ի կարնու

Սերթ ևս ընդ առաջ երանուողի պինդիր ներքործութիւն, և ինքն գոյով զորու թէ գերբայ լինի երկրորդ ինդիր . որդոնն

* Յարեաւ ի տեղու ընն տեսանել զնա ॥ Իմ ի տեսանել զնա . ըստ այսմ և այլք բազումք

Երրորդ գիտելի է, զի ոչ ոմ բայի գիմանորի յարմարիլ կարն զի ի ձեռն աներևութի բայի հանդիպիցի արդէլունն ինդրոյ . Վանդի ևս ոմանք բայք, որք միշտ զայն պիտիս ինդիրս սրահանջեն, որք իցեն նշանականք բացութեցելոց իրաց . որպիսիք են սոբին . աբխանէմ, ածէմ, ժողովէմ, յիւնէմ, սպանալէմ, խորհողէմ, կարգաբէմ, աղագիւնէմ, իւրդիւնէմ .

և այլք բազումք . որդան ,
 Լ՛րկին զնա ՚ի բանա : Լ՛ծին
 զմեզ առ դատաւորն : Եւ որս
 զեցին զնոսա ՚ի մի վայր ॥
 Լ՛ծ եթէ ուրեք ասիցի , Լ՛ծին
 առ մէջ ուսանել . իմանի Հայցա
 կան խնդիրն զօրութիւն . նաև
 աներեւոյթն է զօրութիւն զեր
 բայ . որդան , Լ՛ծին զդարմանին
 առ մէջ ՚իյնասանել :

Ինքեւրորդ գիտելի է , զի
 երբեմն կարեն երկու ա
 ներեւոյթ բայք ընդ առաջեւ
 նել գիմաւորի բայի . և յայն
 ժամ մերթ Հանդիպի զի ա
 ռաջին աներեւոյթն իցէ ար
 գելիւ խնդրոյ գիմաւոր բայի ,
 և երկրորդ աներեւոյթն իցէ
 արգելիւ խնդրոյ առաջնոյ
 աներեւոյթի . որդան . Այրծէր
 էրէլ ուսանել . Ինքեւրծէր
 զկարեւոյն . կամ պարծէր կա
 րել զուսանումն :

Երբեմ Հանդիպի , զի առաջին
 աներեւոյթն է արգելիւ ին
 դրոյ գիմաւորի բայի , և եր
 կրորդն է զօրութիւն զերբայ ,
 և խնդիր աներեւոյթի առաջ
 նոյ . որդան , Իրաւանայր գա
 տիւն մէջ . Ինքեւրտանայր
 զգալուստ առ ՚իյոզնել մեզ .
 Կամ նաև կարէ մեկնիլ այս
 պէս . խոստանայր դալ և օգ
 նել մեզ . և այլն :

Լ՛ծ որ ինչ այլ կերպիւն Հան
 դիպիցի , յասացելոցս դիւրա
 բար իմանի :

Երբեւ ուր գիտելի է , զի
 երբեմն բայն աներեւոյթ
 այն կէս ը առաջ ելանէ դի

մաւորի բային զի առեւալ
 ինքեան զինդիր ՚ի նիցի բան ,
 և այնպէս եղանիցի փոխանակ
 խնդրոյ բային . որդան ,
 * Ինքեւր Հանել զպաւանա
 վաճառս , և զգնօզս ՚ի տա
 ճարեն . Ինքեւր աւետարանել
 զարքայուն Լ՛ծ Եւ Լ՛ծնա յա
 ռաջնում բանի գիմաւորի
 բայիս սկսած , խնդիր եղեալէ
 բոլոր բանս այս , Ինքեւր զա
 ղանաւաճառս , և զինոս ՚ի դաճ
 րեն ինչայս է և յերկրորդն :

Երբեւ երկրորդ գիտելի է , զի
 երբեմն արգելանի խնդիր
 բային այլով կերպիւն . զի փո
 խանակ խնդրոյն դնի բոլոր
 բան ինչ . և թէպէտ զօրութիւն
 իմանի նաև . խնդիրն , բայց
 ոչ ասի զօրութիւն , զի ընդ
 առաջ ելեալ բոլոր բանն է
 փոխանակ խնդրոյ . որդան ,
 * Լ՛ծ ասէ Եւրիամ , Լ՛ծնա
 սիկ կամ աղախին ինչ :

Երբեւ տախտակ , և ասէ .
 Հօջաննէս է անուն դորա :
 Լ՛ծ երկին , և ունկնդիր եր
 կիր , զի սոյ իտուցաւ . Երբեւ
 ծնայ և բարձրացուցի . և այլն :
 Լ՛ծնա ՚ի յայտարի բանս բայքն
 առել , և իտուց պահանջեն զՀայ
 ցականն հորովս . բայց փոխ
 անակ այնք դնին բոլոր բանք :

Երբեւ երկրորդ գիտելի է , զի եր
 բեմն և ս արգելանի խնդիր
 բային . Ինքեւր Համառօտութե
 և կամ վասն բաղցրաբանու
 թե . և յայնժամ զօրութիւն
 իմանի . որդան .
 * Ինչ

* Յայց նա ասէր վն տաճարի մարմնոյ իւրոյ ॥ : Յն՝ Աս ասէր զայն նոցա :

* Սի երկնէիր Սարիամ ॥ : Յն Սի երկնէիր ինէն . կամ յայն մանէ բանէ , Սարիամ : ըստ այսմ իմանալի է և զայլոց բազմաց նմանեաց :

Հայկաբն Առաւելարման ընթացնելուսիք ի հասարակի :

Վառնի Սեբաստեբերդ :

Ընն կառավարման ընդունելու թիւնց նախ գիտեալի է . զի ընդունելու թիւն վարող ոնց զբայ , իբր ի բազումս մինչ թարց բայի գիմաւորի լինի ի բանի , հանգոյն ստորահայեականի բայի առնէ զբանս անկատարս . որ դոն , * Լն տեսեալ Հնի զժողովուրդս : Տեսանոյն ըզմեզ , Սիրելին ի ձեռն , առմեզ գալոց ॥ : և այլն : Սրոց եթէ առաքրիցին բայք գիմաւորք , լինին կատարեալք . որդոն ,

* Լն տեսեալ Հնի զժողովուրդս , ել ի լեառն ॥ : * Տեսանոյն զձեզ եկն առմեզ ॥ : * Սիրելին ի ձեռն խօսեցաւ ընդ մեզ ॥ : * Սեբաստան եղև առմեզ գալոց ॥ : և այլն : Ըսացի իբր ի բազումս , վասն զի երբեմն ընդունելու թիւք վարողք ոնց

զբայս կարեն կերտել զբանս կատարեալս առանց ունելոյ չնըբեանց ներգործութիւն զգիմաւոր բայ . որդոն ,

* Հայլ թօղն իմարտ պատերազմի գիմեալ կամաւ իմաստալի ॥ :

* Լարձոյն ձեռամբ զգունան Սի նստեալ ի վերայ բազկաց սրբուհոց կուսի ॥ :

* Լար յայլ թօղ ախտից՝ դս վելի քան զամ յուրձանա կօղս ի մարտի վճռեալ յամենից ॥ : և այլն ॥ :

Երկնէիր է , զի ի ձեռն ընդունելու թիւն որ ինչ եղերի . ոչ կարէ եղանիլ բան կատարեալ թարց ուրումն բայի գիմաւորի ներգործութիւն ընդունին եղելոյ . որդոն , Սեբաստան այսր Գալոց է առնել : Հարմէ եթէ ստորաբառնիցի էն , ոչ իմն կատարեալ բան նշանակի . Երկնէիր ասիցի , Սեբաստան այսր առնել Գալոց լեալ լի : տակաւին է բան անկատար , որ ի ձեռն ուրումք գիմաւորի բացի ապա կարէ կատարիլ . որդոն , Սեբաստան այսր առնել Գալոց լեալ լի :

Սեբաստան գիտեալի է , զի ընդունելու թիւք վարողք ոնց զանուն մերթ լինին անուն բայի . որդոն ,

* Վաստիարակոյն մանկանց նենպեաց եկամտից նոցմեաց հայրենեաց ॥ :

* Վաստեցեալն ոչ կարէ հատանել զերբեկն զվճիտ ॥ : * Երկրորդաբեկն հրեշտակաց

զբայս կարեն կերտել զբանս կատարեալս առանց ունելոյ չնըբեանց ներգործութիւն զգիմաւոր բայ . որդոն ,

* Հայլ թօղն իմարտ պատերազմի գիմեալ կամաւ իմաստալի ॥ :

* Լարձոյն ձեռամբ զգունան Սի նստեալ ի վերայ բազկաց սրբուհոց կուսի ॥ :

* Լար յայլ թօղ ախտից՝ դս վելի քան զամ յուրձանա կօղս ի մարտի վճռեալ յամենից ॥ : և այլն ॥ :

Երկնէիր է , զի ի ձեռն ընդունելու թիւն որ ինչ եղերի . ոչ կարէ եղանիլ բան կատարեալ թարց ուրումն բայի գիմաւորի ներգործութիւն ընդունին եղելոյ . որդոն , Սեբաստան այսր Գալոց է առնել : Հարմէ եթէ ստորաբառնիցի էն , ոչ իմն կատարեալ բան նշանակի . Երկնէիր ասիցի , Սեբաստան այսր առնել Գալոց լեալ լի : տակաւին է բան անկատար , որ ի ձեռն ուրումք գիմաւորի բացի ապա կարէ կատարիլ . որդոն , Սեբաստան այսր առնել Գալոց լեալ լի :

Սեբաստան գիտեալի է , զի ընդունելու թիւք վարողք ոնց զանուն մերթ լինին անուն բայի . որդոն ,

* Վաստիարակոյն մանկանց նենպեաց եկամտից նոցմեաց հայրենեաց ॥ :

* Վաստեցեալն ոչ կարէ հատանել զերբեկն զվճիտ ॥ :

* Երկրորդաբեկն հրեշտակաց

կատակեցաւ 'ի դասուց զին
ու՛որաց ։ և այլն ։ Սերթ լինին
խնդիրք բայից . որդոն ,

* Սանկու՛նքն նեղեցան 'ի
դաստիարակողէն 'ի յեկա
մնաս խրեանց հայրենին ։

* Այլ կարէ հատանիլ 'ի դա
տեցելոյն՝ զինքենէ վճիռ ։

* Օրերկրագեղին հրեշտակաց
կատակեցին դասը զինու՛նրաց ։

և այլն ։ Սերթ լինին յատկա
ցուցիլք անուանց . որդոն ,

* Քարձօղ փրկողին . Սայր
խաչեցելոյն . սնուցիլ պաշ
տելոյն ։ և այլն ։ Սերթ լի
նին ածականք , և առածին 'ի

վերայ անուանց գոյականաց .
որդոն ,

* Մըր խօկացող զերբ իրաց
'ի համայնս գործս առնելիս
լինքենէ՛ է՛ ո՞ր զծառ բար
գաւաճեցեալ սրտովք բա
րեաց ։

Այլ յայցանէ ասացելոցս բա
ցառոցի ասրտանի բնութենելու
թին եղերեցեալ 'ի լոյ . վն զի
ոչ կարէ հարովել ո՞ր զայլս ,
այլ 'ի յուղղականո՞ղ երբեմն
անուանանայ . և լինի որպէս
զանուանական խնդիր այնց
բայից՝ որք պահանջեն զան
ուանական . որդոն ,

* Պետրոսն որ էր մտալոց 'ի
տան , ես արարի զնա գալոց
առձեզ ։ Երբեմն ևս կարէ
նախգրի՛ւ միայն հարովել , և
լինիլ խնդիր բայի . որդոն ,

* Այլ զգալոցն պատմեցե
ձեզ ։ Բայց ոչ կարէ լինիլ
հարովեցեալ ածական , և կամ

յատկացուցիլ ուրուք անուան
Սացի ոչ կարէ գող հոյովե
ցեալ ածական , զի կարէ մնա
լով անհարով . և կի՛նախգրի՛ւ
միայն հարովելով լինիլ ածա
կան ուրուք անուան . որդոն ,

* Գուշակեաց Սարգարեն
զգալոց պատահասն ։ Կամ
այսպիս ։

* Եւս զալոց մահն ոչ զգաս
տացոյց զնոսին ։ և այլն ։

Յաղագս Աստուածարձան Ռեքուանէ
լումնէ , որ ելէրէ 'ի օղ ։

Ղարնա Երեւոսանէրորդ :

Ընն սորին գիտելի է ,
զի 'ի օղ եղերեցեալ
ընդունելութիւնն որք
բղխին 'ի ներգործականաց
բայից սրտականեցելոց առ
առաջին լծորդութինն՝ ոչ կա
րեն յարմարապէս ունիլ ըզ
սեռն կրաւորական , լծեպէտ
'ի նորոց հեղինակաց ոմանց
եղեալ լինի . վասն զի մինչ
պսեմք , Սերեցօղ , Բեսանէցօղ , և
այլն , ոչ նշանակի սրեցեալ
լինօղն . վասն որոյ բարւոք է
զանցառնելն . և եթէ պիտոյ
ացի՛ կարեմք 'ի գործածել
զբոյն էական՝ գնելով այս
պէս . Սերեցեալ լինօղ . և այլն ։
Այնպէս և 'ի բայս հասա
րակս ոչ յարմարապէս զնի
խոսքովանէցօղ , այլ խոսքովանէ
ցեալ լինօղ ։

Սակոյն 'ի յայլս բայս ներ
գործականն որք պատականին
առ .

առ երկրորդ և առ երրորդ լծորդու լծին, ընդունելու լծին եզերեցեալ 'ի օղ' կարէ ունիլ զեւեան կրաւորական . որդան , Լանաօղ , Իմաօղ , Բաւօղ , Ընկէնաօղ , Ընաօղ , Լաղաօղ , Ընկէնաօղ : Եւ պատձառն է այս , զի 'ի յայտարիկ բայս ներգործական ընդունելու լծն առանց ան վանկի կաղմի . և կրաւորականքն այտոցիկ բայից՝ միշտ ան վանկի՞ն ձեանան . ուստի կարէ 'ի ձեռն նայեոյ ան վանկի կաղմի ընդունելու լծի կրաւորական : Բայց առ առաջին լծորդունն որտականեցեոց բայից կրաւորականքն այլ ձեանան ան վանկի՞ն , ոչ միայն լծորդաւորուն է : Բայտարիկ 'ի յիշի՞ն որդան , Լիբի՞ն , սիբի՞ն . ասե՞մ , ասե՞մ . Գեանե՞մ , Գեանե՞մ . վանն որոյ ներգործական ընդունելու լծին մինչ լինի սերօղ , Գեանաօղ , ոչ կարէ բղիկի կրաւորական ընդունելու լծին 'ի սահմանակրանն ներկայէ կրաւորականի բային . Գեանի ան վանկն ոչ մեծանի 'ի նա . և եթէ որ 'ի ձեռն վանկիս էջ կաղմիցէ զկրաւորական ընդունելու 'ի բղիկեցող ցանկեղով 'ի կատարեալ ժամանակէ կրաւորականին , այսպէս՝ Ընդեցոյ , Գեանեցոյ , Իլիեցոյ , Իլիեցոյ . ոչ յարմարի . և այս վանն է յից . Գեան զի ոչ նանակէ կրաւորական . Ընդերորդ զի կրաւորականքն ընդունելու լծի 'ի սահմանակրանն ներկայէ պարտին բղիկի , Գեանակեղով

զի՞ն 'ի օղ . և ոչ 'ի կատարեալ ժամանակէ : Ընդերորդ զի 'ի չին գրուածս էջ վանկն մեծանիլ սովոր է նաև 'ի յլին զունելու լծին ներգործականս . ոչ ասի 'ի շարակնոցի . Եւ զայրեցոյ Բաւաթին անկէպեօղ ասե՞ր : Եւ դարձեալ ասի . Եւ երանելի Գեան վանն Գեանեցոյ էլիեցոյ : Եւ նայե էր՝ եթէ ասիցե՞ր . Իլիեցոյ : Եւ և յայտարիկ ձայնակրական բայս զնոյն նշանակէ ասել , անօղ , անեցոյ . Բաւօղ , Բաւեցոյ . Գեանօղ , Գեանեցոյ . և այլն : Եւ զորուն առ հարաւորու լծին ներգործականաց ընդունելու լծեց , որք 'ի օղ եզերին , զիտեղի է , զի մերթ առնուն զհայցական . և յայնժամ կարեն անուղ և զինպիք բնու լծն բային . որդան , * Բայ Գեանօղ զպրամս յինն , Ինքորդ զիտարիկ 'ի թն , և Բարեօղ զիտեղի զն 'ի սրտն բարանեցաւ : Եւ սրբին նաև 'ի հոլովին նմանապէս անուն զինպիքս . որդան , * Բայ Գեանօղ զպրամս յինն 'ի յիտեցան չարիք : Եւ մերթ զմեծ զոր 'ի հայցականի հոլովոց պարտեին անուղ անուն 'ի սեռականի հոլովոց , և կորուսանեն զինպիք բնու բային . որդան . * Գեանօղն զպրամս , և Ինքորդն իտարու ընկանեցաւ :

Բայց ընդունելու լծեց 'ի օղ անարակեցեոց , որք ոչ բղիկն 'ի ներգործականաց բայից :

նոյ Տանդիւղի առնուլ զայն պիտի սեռակհան, այլ առնուն միայն զհնդկերս բայց՝ յորոց ինքեանք են ծաղեցեալք: Երբքն, * Լ'սր շնծայող հոգևով, նստող ի սենեկի, հնաշնորդ վերնապռնի՝ ունի զմեծագոյն բարի: և այլն:

Յարգութեան Կրօնական Ինքուհեղափոխութիւն որ երբի ի ետև:

Գլխաւ Ի յերեսաստեղբորդ:

Լ'սն սորին նախ գիտելի է, զի ընդունելու թիք բղխեցեալք ի բայից ներգործականաց, որք ելերին ի ետև թարց յոյ՛ յառաջընթացի, ըստ որում են ներգործականք ո՛ւ կարենան ուսանանալ, և հոյովիլ. և հետևաբար՝ ո՛ւ կարեն գոլ ինդիր, կամ թնուն բայի, և կամ ածական՝ և յտեղացուցիւ ուրուք անունն, այլ միշտ վարին ոնց զբայ ներգործական: Եւ սասցեալն մեր երևի մանաւանդ ի բայս անցողականս, որոց ընդունելութիքն եղերեցեալք ի ետև են հասարակք երկուց սեռից: Քանզի մի և նոյն ձայնի ընդունելութիւնն ուր ուրեք կրօնորայէս նշանակէ՝ կարէ հոյովիլ և անուանանալ, և լինիլ անուն բայի, և ինդիր, նաև ածական ուրուք գոյս կանի. ոնց ահաւասիկ ի ակն

բանի երևի. * Խոսացեալն յԼ'սն ոչ ինդրէ զհեղափոխութիւն մարմնոյ, և ոչ առնէ զինքն. հազորդ ասացելոցն ի սասանայի: այլ փախի ի նոցանէ՝ ոնց յիժից ասացելոց ի բարբէ: Եւ Խսի ուր ուրեք նշանակէ ներգործականայէս, միշտ վարի որպէս զբայ, և ոչ անուանանայ. որքն:

Եւ նա սասցեալ զմանուկն և բացեցաւ ի վերայ ակտոյ՝ և հասն ի կտու. և այնպէս ներխայտացեալ զնա ծնողացն էտ. զբաշխապատիկ վարձս: Եւ սասցելոցս յայտնայն երևի թէ ի բնաւս գրուածս նախ նեաց հեղինակաց մերոց, ուր պսղիտիք ընդունելութիք ի ներգործականց բայից բղխեցեալք եղերին ի ետև, և վարին ոնց զանուն, բնաւքն իցեն կրօնորականք, և սակա այնք անուանացեալք, և եղեալք ածականք. քանզի մինչ ոչ ունին զհայցական ինդիր զկնի իրեանց՝ գոնեա զօրութի, ոչ են նշանակողք ի ներգործականի սեռի, այլ ի կրօնականի. և այտե կարենանուլ և զինդիր բայառական. որքն, * Եւ ի յիսանն հանեալ ի պատենէ՝ զսուրն սբեալ ի սպասաւորին՝ եհատ զգլխա սպասաւորին: Եւ հա ի բանի յայտնի ընդունելութիւն կոչեալ վարի ոնց զբայ ներգործական, և ոչ կարէ անուանանալ և լինիլ ածական ի յիսանին, մինչ ի իսանն է սնցոր:

գործողութիւնն ինքնուրուի ներգործականութիւն ընդունելութեան այսորիկ հանեալ . Իսկ ընդունելութիւնն այս սրեալ որ վարի ոչ զանունն, նշանակէ ի սեռի կրաւորականի . և վն այսորիկ եղեալէ ածական սրոյն . նաև առեալէ զինդիր բացառական բառ կրաւորականութիւն իւրում . Սա նորոյ ի շարադրութիւն նախնեաց մինչ ասի , * ( ) Բնական տն, ուստի նա զարդարութիւն քո :

Բնական հզոր և փոփոխութեալ . Սպ զի լուսաւորեալ մտօք միտ զՏաճոյս քո արտայտօք նշանակեն ի կրաւորականի սեռի , և այնու են ածական անունք , և զնոյն նշանակեն , զոր նշանակեն էթէ իցէին եղեալք այսպէս . ( ) Բնական , փոփոխութեալ , լուսաւորեալ :

Ի՞նչ էթէպէտ մինչ վանկս էջ ներմուծանի առաւել բացայայտել երևի զտեռն կրաւորական , բայց ոչ այնքան վանկս էջ բացայայտ որքան պահասութիւն հոյցականի ինդրոյն , և անունանալն իւր վն զի երբեմն նաև ի յէզոքականս ընդունելութիւն ներմուծանի վանկս էջ , բայց այնու ոչ փոխեն զսեռս իւրեանց . որքոն , Էթնական , անձնական , յանձնական . այլ մնան ի յէզոքականութիւն իւրեանց :

Վարձեալ ի յանունանացեալ կրաւորական ընդունելութիւն եզերեցեալս ի եթն ի յունանս տեղիս ուր առաւել պատկա

նաւորէ դնել զվանկս էջ բարւոք է ոչ զանց առնել . որքոն , * Սպ խոջեղ յարկս ոչ լինի վրէժխնդրութիւն , այսպէս և առեղ շնորհաց ոչ պարտի լինիլ բացամեթունն և :

Վնա ի յայսպիսիս առ բարւոք բացայայտումն պատեհ է յաւելանիլ վանկս էջ . որքոն . Սպ խոջեղ յարկս առեղ շնորհաց . և այլն : Սակայն էթէ նաև թարց էջ վանկի ուրեք ուրեք գաւանիցին եղելք ի հոսց , են կրաւորականք ընդունելութիւնք , և են ածականք այնց՝ առ որս է գործողութիւն : Յի այնց՝ որք են առարկեցեալք , և կամ կրողք գործողութիւն :

Երկրորդ պիտելի է , զի ընդունելութիւն ոմանք բզկեցեալք ի բայից ներգործականաց եզերեցեալք ի եթն հանդերձ նախընթացիւ յոյն երբեմն կարեն անունանալ նաև մնալով ի ներգործականութիւն իւրեանց . Վանկի այսպիսիքս ի լինիլն ածական երբեմն ներգործականապէս նշանակեն զայն՝ յորմէ է գործն , ի զառնօղն . և երբեմն կրաւորականապէս զայն առորէ գործն : Ի՞նչ ասացեալս մեր յայտնապէս երևի ի հետեւեալ օրինակս բազմազանս :

Վաճիլն օրինակ . * Սարդոյ լուսաւորեալ ջրով սրբոյ աւագանին , առն հոսաւորեալ խորհրդոյ սրբոյ եկեղեցւոյ , և մեզաւորի յոյնեալ զմեղս իւր , զի :

զկարգ հակառակիլ ժայրհիս ॥
 Բ՛հա՛ ՚ի ամին բանի՛ լուսնոցելոյն
 է՛ ամական կրողին . Իսկ հաճա-
 րացելոյ, պէտքցելոյ՝ են ամականք
 առնողին . ոպ նաև ՚ի ինդրոց
 իւրեանց երեւին : Բ՛արդ՝ եթէ
 իցէր պիտոյութի, և կասկած
 չփութմանց, բարւոք էր դնիլ .
 լուսնեցելոյն ջրով : ըստ այսմ
 իմանալիք են և այլքն :

Երկրորդ օրինակ . * Եթէ պէտ
 մեզայց հոռացելոյ գիւրին է թո-
 դուի, բայց իրաց փողացելոյ հար-
 կանօր է վերահատուցումն ॥

* Վանգի հոռացելոյն զմեզս
 իւրեանց տրի արձակումն ,
 բայց փողացելոյն զիրս օտարաց
 ոչ տրի ॥ : Բ՛հա՛ ՚ի յայտոսիկ
 բանս յառաջնում տան՝ կրա-
 շորապէս վարին ընդունելու
 թիքս այտրիկ հոռացեալ, փող-
 ցեալ . և յերկրորդում տան՝
 ներգործականապէս :

Երրորդ օրինակ . * Աման
 Բարձելոյ սկաւառակիդ մի նյն-
 թան ողբար, որքան վանն Բա-
 ջելոյ հանդերձից ॥ :

* Օի Բարձելոյն զսկաւառակդ
 կարես հասանիլ, բայց Բարձ-
 լոյն զհանդերձս ըջս ոչ կա-
 բես ժամանել ॥ :

Բ՛հա՛ նաև աստէն յառաջնում
 տան կրաւորապէս վարին . և
 յերկրորդում տան ներգոր-
 ծականապէս :

Չորրորդ օրինակ . * Օհան
 դերձէ ընկեցելոյ, և յայլմէ դժե-
 ջելոյ . զօտարոց ոչ լցելոյ ՚ի
 յայրերեւելոյ մի լիցի բեզ
 փոյթ, այլ տար զհոգ տես-

բակիդ ընկեցելոյ ॥ : Բ՛հա՛ ՚ի
 ամին բանի՛ ասացեալ ընդու-
 նելու թիքս նշանակեն կրաւո-
 բապէս , և են ամականք կրո-
 ղին, և ոչ առնողին : Եւ եթէ
 իցէր պիտոյութի , կարելի
 ներմուծանիլ նաև վաննի
 նաև . որդոն , Բ՛նկեանեցելոյ ,
 լուսնեցելոյ . և այլն :

Հինգերորդ օրինակ . * Բնե-
 ջելոյն զձորձս իւր յերկիր բար-
 կուի, և զփեցելոյն զայն յախ-
 տակուի, լցելոյն զօտարոն դառն
 ջրով , և խելոյն զաղբիւրն
 կապարաւ՝ կարելի մեզայրեւ ,
 բայց ոչ ընկեցելոյն զգրեալն
 վանն նոցունց ॥ :

Բ՛հա՛ ՚ի ամին բանի՛ բնաւքն
 ներգործականապէս նշանա-
 կելով՝ են ամականք առնո-
 ղին, և ոչ կրողին :

Երրորդ զիտելի է, զի չեզո-
 բականք ընդունելու թիք
 եզերեցեալք ՚ի եալ, կամ ՚ի
 ջեալ, թէ ՚ի ներգործակերպից
 չեզորականաց բայից իցեն
 բղխեցեալք , թէ ՚ի ընդմի-
 ջակերպից , և թէ ՚ի ձայնա-
 կրականաց, բնաւքն եթէ հո-
 լովիցին՝ և անուանանայցեն ,
 մինչ են ՚ի չեզբականութի
 իւրեանց , միշտ նշանակեն
 զայն՝ յորմէ է գործն . և լի-
 նին ամականք առնողին , և
 ունին զգորութի ընդունելուէ ,
 որ եզերի ՚ի զ . որպէս յայտ
 եղանի ՚ի յօրինակացս , որք
 չեառին :

Բ՛նաճին օրինակ . * Բ՛ն
 արւանեցելոյ յասպարիզի , և
 փե-

գինեցելոյ ՚ի յլինժացս ոչ առաւ-
տրի յաղճանակ , և մարդոյ
յախելոյ ՚ի ճանապարհի՝ և ոչ
նախաժամեցելոյ ՚ի յօթեանս մինչ
դեռ է տի՛ գժո՛ւարա՛ւ գտաւ
նի տեղի ॥ : ՚Նա՛ ՚ի յայտակար
բանս այնք ընդունելու թիւք
որք թարց եջ վանկիս եղան ,
թէ և դ՛նիցե՛կն եջ վանկի՛ւ
զնոյն նշանակելն . և որք եջ
վանկի՛ւ եղան , և թէ թարց
այնմ դ՛նիցե՛կն , տակա՛կն
զնոյն նշանակելն՝ գոյով ա-
ծականք առնողացն յորոյ է
գործն . ուղ թէ ասիցիր . ՚Նա՛ն
արդա՛նդէ յասպարիզի՛ և գնդի՛
՚ի յլինժացս ոչ առատրի յաղ-
ճանակն . և մարդոյ յաճողի ՚ի
ճանապարհի՛ և ոչ նախաժամ-
նողի ՚ի յօթեանս մինչդեռ է
տի՛ւ , գժո՛ւարա՛ւ գտանի տեղի
Արիւթորդ օրինակ : * Այլ-
բոր բում գերապնդելոյ զբազ-
մօք հասակակցօք ի բովա , և
երկայնամտելոյ հօր բում , և ըն-
կերելոյ նոյնն , նաև իրախոսելոյն
՚ի մարտ պատերազմի , և նախ-
ելոյն առայն՝ զողջոյն սիրոյ
մատուցանեմ ॥ : ՚Նա՛ ՚ի ամին
բանի՛ հոյովեցեալք ընդունե-
լու թիւքն են ածականք առ-
նողացն յորոյ են գործքն . և
նայն էր , էթէ ասիցիր , Այլ-
բոր բում գերապնդողի , և հօր բում
երկայնամտողի , և այն :

Արբորդ օրինակ . * Սրբոյն
՚ի մարտ պատերազմի , և ելե-
լոյն ՚ի բաղաբէն՝ պատրաստե-
ցէր զկերակոր . և վն իջելոյն
առ մեզ յեղ ի ստան , և ա-

ցելոյն զմեզ մի ննչ հողայք ॥ *
Չորրորդ օրինակ . * Վնայելոյն
՚ի տունն Այլ բնդի ի մանաս ,
և ընդ քնայելոյն ՚ի իրախոսանիդ
գատարկարանես . Լաւանյն
ցելոյն ՚ի սենեկի տաս զարգե-
լումն , և ընդայելոյն ՚ի գինար-
բում՝ զընտարձակութի , կե-
ցելոյն ՚ի ՚Նա՛ն զայրանաս , և նա-
ցելոյն՝ առ գրունս քոյս տաս
զվարձս :

Հինգերորդ օրինակ : * Սրբոյն
ցելոյն ՚ի ձեզ , և ցառայելոյն ի-
դեմ՝ մեր՝ արասցուք զբաղջր
պատասխանի ॥ :

Վայց դիտելի է , զի էթէ եր-
բեմն ամանք այսպիսիք , սրք
ունին զվանկս ուղեալ լինիցին
ածականք կրողն , յայնժամ
խմանին գոլ ընդունելու թիւք
անցողականաց բայից . որքոն ,
* Չեռայելոյն ՚ի հրոյ ձերձե-
ղատահեցաւ առ իւծ , և թա-
խոցելոյն ՚ի նմանէ հանդիպե-
ցան աւազակք ॥ :

Վեցերորդ օրինակ : * Մոգ-
անն յեցելոյ՝ ՚ի զօրութիս իւր ,
և ընդ մարդոյ նեծելոյ ՚ի վե-
րայ կատաղոյ երկվարի , ի-
ծանօթի զբօսելոյ ՚ի վտանգա-
ւոր տեղիս , և ի կենդանեոյ
բազմօրեայ բաղջելոյ մի ըն-
կերակցիցիս ॥ :

Իսկ ընդունելութիս այս՝ եր-
բո՛ւեալ , երբեմն կարէ առնուլ
և զվանկս եջ . և յայնժամ
նշանակէ՛ ոչ զերդո՛ւնն , այլ
զննքն երդունն . որքոն . * Այլ-
բո՛ւեցեալ երդունն առանց խո-
հեմութե վնասէ երբո՛ւելոյն : ॥
Եթե՛

Լճովներորդ օրինակ: * Ըն-
կելոյն ի յերկիրս, և Բաղնջելոյն
ի վերայ սերօքեից և բերօ-
քեից տայի գալու թի ॥

Լճ նոյն էր՝ եթէ ասիցիւք
Ընկելոյն, Բաղնջելոյն:

Ու թերորդ օրինակ: * Օ՛ր-
տաշէլոյ ծառայէն, և զնոթա-
շէլոյ պղպննոյն մինչ Տոգար,
զի ահաւասիկ վերադառնան
առքեզ ॥

Ըններորդ օրինակ: * Այ՛ն Բե-
լոյ մարդոյ, և անկելոյ Տոգարոյ
նոյնք են թէ ու թիք, նմանա-
պէս Բոստելոյ անկոյ՝ և անկելոյ
մարմնոյ համահանգետք են
բանք ॥ և այլն:

Սացաւ ի վերոյ, եթէ հո-
լովիցին և անունանայ-
ցեն, վն զի ոմանք ընդունե-
լու թիք չեզբրականք դժու-
րահոլովք են, և ոչ կարեն
դիւրապէս անունանալ, այլ
գրեթէ միշտ վարին ոն զբայ-
որակիսք են սոքին. Այ՛ն թեալ,
աղաղայեալ, առանօրեալ, Բարեկ-
սեալ, Դոբեալ, Երաւաբեալ, Կամ-
բերեալ, Ըբերեալ, Դոդանջեալ,
Ծնեալ, Մշտորդեալ, Բարձաջեալ,
Տանջեալ, Եպաղեալ, Եօրանջեալ,
Չնջեալ, Եսուլեալ, Կրտնջեալ,
Գնեալ, Դրննջեալ, և այլք. վն
զի ոչ յարմարապէս ասի Այ՛ն
թեալ, աղօթելոյ, աղօթեալք, աղօ-
թելոյ. Իսկ ոչ լինի ասել
աղօթելեալք, աղօթելելոյ:

Լճ սրաձառն է, զի ոչ կա-
րեն լինիլ ամականք առնո-
ղին յորմէ է գործն. և կամ
կրողին առ որ է գործն. վասն

զի ոչ նշանակեն զոմն ի սո-
ցուսց, այլ միայն զգործելն
ընդ անցելով ժամանակաւ.
Ուստի ի պիտանաւորուե՛ վո-
խանակ սոցին դնի աղօթոյ, աղօ-
թոյ. որ նշանակէ զանձն որ աղօ-
թէ. որդոն, * Ըսացէք աղօ-
թողաց եղբարց զգաստանալ,
և մտադրու թէ կալ յաղծս ॥

Սակ ասացաւ ի վերոյ, թէ
մինչ են ի չեզբրականուե-
լութեանց. վն զի ոմանք ըն-
դունելու թիք բղեցեցալք ի
բայից չեզբրականաց՝ ի յան-
ունանալն և ի հոլովիլն միշտ
կրանորականապէս վարին լի-
նելով ամականք կրողաց մի-
այն՝ առ որս են գործողութք.
ոնք երևի ի հետեւեալ օրի-
նակս. որդոն, * Ո՛ր ցանկար
գատաստանի աշտեշէլոյ, և մի
նախանձիր անձին անխաշէլոյ՝ և
մարդոյ Բարեբարեշէլոյ. այլ նաև
դու լեր օգնական ան ինա-
մարջելոյ, և ի յայլոց նպաստեշէ-
լոյ ॥ Ըհա՛ ի ամին բանի՛ թէ
այնք որք եյ վանկիւն են հո-
լովելցեալք, և թէ այնք՝ որք
թարց այն՝ միշտ են ամա-
կանք, ոչ անձանց աշտո-
ղաց, անխայողաց, և բարե-
բարողաց, այլ տինց՝ առ որս,
կամ զորոց է աշտումն, ան-
խայումն, և այլն:

Գարձեալ օրինակ առ նոյնս
* Օայդ՝ մանանդ տուր սա-
ռեշէլոյ պատանոցն, քան սա-
ռաբեշէլոյ երիտասարդին, և մի
վերապահէր առ ի տալ սպա-
նեցե-

լովեցեալք , միտ են ւածա-
 կանք . Իսկ այնք որք են գեր-
 բայք , միտ վարին սոյ գրայ .
 որք եթէ իցեն ներգործա-
 կանք միտ ո՞ճին զինգիրս
 հայցականս . որդոն , * Հա-
 մաւտղովիմք այսօր վասն ըն-
 փրեւոյ զվերահացուս : Եւ ի
 իցեն չէզորականք , և ի ձեռն
 խնդրոյն ոչ ճանաչիցին , ճա-
 նատին այսու՝ զի ոչ սոյ զանուն
 ւածական , այլ ուր զգերբայ
 վարին . որդոն , * Վաստ ի
 յանկողին վն ննջելոյ . Ե ի նեւ
 զտուն յաղաղս Բնակելոյ . Եր-
 շաճեւմ արագապէս սակս ժա-
 մանելոյ . և այլն :

Եւ այսօրիկ բառք , ննջելոյ ,
 Բնակելոյ , ժամանելոյ , մինչ սոյ
 սեռականք ընդունելութեանց
 դնին՝ ոչ վարին սոյ զգերբայ ,
 այլ ուր զւածական անուն . սոյ
 ահա ցուցանին ի հեռեւեալ
 փրնակս . * Իտք մարդոյ ննջե-
 լոյ մի խօսիցիս . և ընդ առն
 Բնակելոյ խաղաղութի ի տան
 իւրում մի վիճարանիցիս :

Եւ եթէ այսպիսիք ւածականք
 միայնակք իցեն , ունին զգլխ-
 մարտականս , և այսու ճանա-
 չին . որդոն . Ինակելոյն ի յեր-
 ցնս . և այլն :

Եւ աստ գիտելի է , զի ասա-
 ցեալք ընդունելութիք ի
 գործիական հոլովոյ պահան-
 ջեն զվանկն եջ . մասունոց
 չէզորականքն , ապա թէ ոչ
 ներգործականքն բարեպէս ոչ
 նշանակեն , և չէզորականքն
 շփոթին ընդ գերբայի գոր-

ծիականի . զի անունն գրոյն
 կան որում ընդունելութն գոր-
 ծիական ընտ ւածական էրեի
 դու խնդիր գերբայի . որդոն ,
 * Ինքրելով ծառային , գնելով
 ազանսեան եւ ընդ առաջ
 իշխանին : Եւ Հա ի սմին բանի
 ընդունելութին ընքրելով է ա-
 ծական ծառային . և փնեալն է
 ւածական աղանսոյն . բայց ոչ
 այնքան բարեպէս նշանակեն
 որքան նշանակելին եթէ ասի
 ցիւք . Ինքրելով ծառային ,
 և փնեցելով աղանսեան է ընդ
 առաջ իշխանին :

Վարձեալ . եթէ ասիցի այս-
 պէս , Եւ ճաշելով դիմած , և ոչ ը-
 ղելով սրտիւ աճելով մարմնով , և
 նոճաղելով հոգում վերադարձար
 առ թէ , ոչ կարէ զանազանիլ
 թէ գործիականքս այսօրիկ
 արդեօք գերբայք իցեն , թէ
 ընդունելութք հոլովեցեալք
 բայց յորժամ անցի , Եւ ճա-
 շելով դիմած , և ոչ արելով
 սրտիւ , աճելով մարմնով , և
 նոճաղելով հոգում վերադարձար
 առ թէ , յայնժամ յայտնապէս
 խմանին գոչ ւածական ըն-
 դունելութիք . թէ տրեւ ի բանս
 յայսպիսիս՝ ւածականաց ան-
 հոլով մնան իցէ բարեք քուն
 զհոլովին . որդոն . * Եւ մո-
 չեցեալ զիմաւ և զըսրեցեալ
 սրտիւ . աճեցեալ մարմնով , և
 նոճաղեցեալ հոլով . և այլն :
 Ինքրեցեալ ծառայի , գնե-
 ցեալ աղանսեալ . և այլն :
 Եւ ընդ գերբայի գիտելի է , զի
 մինչ վերասացեալ ընդ ու-

Ներու թիւ եզերեցեալք ՚ի եալ
Տօլովին, ՚ի յոգնական սեռա-
կանոյ՝ շիւթիւ երևին ընդ
ապառնոյ ընդունելու թե . որ
եզերի ՚ի լոյ . որդոն, ՚ի նարեալ,
ընարեւոյ . Բնակեալս, Բնակեւոյ .
Գեւալս, Գեւեւոյ . հսկեալս, հսկե-
ւոյ . և այլն :

Եւ թեպէտ որքան առ ոմանս
կարէ ներմուծանիլ վանկս եչ
՚ի Տօլովին, որդոն, ՚ի նարե-
ցեալս, ընարեւոյ . Բնակեցեալս,
Բնակեցեւոյ . և այնու զիւրա-
պէս զանազանին ՚ի յապառ-
նեաց, զայց սակայն են ոմանք,
՚ի յորս ոչ կարէ ներմուծա-
նիլ վանկս եչ . որդոն, Ալ-
լինի ասեւ, Տեւեցեալս, Գեւեցե-
ւոյ . հսկեցեալս, հսկեցեւոյ . և այլն .
վն որոյ առ ՚ի բառնալ զշիւ-
թու թին՝ ասեմք զայս . Աբ-
ուրեք այսպիսիքս ունին զկնի
ինքեանց զբայն էական, և չեն
ածականք գոյականի ուրուք,
են ապառնիք ընդունելու թե .
որդոն, ՚ի նարեւոյ եմ զմինն ՚ի
սենեկացդ, և Բնակեւոյ ՚ի նմին,
յորում ՚ի տունցեան Գեւեւոյ
եմ, և ՚ի գիշերի հսկեւոյ ։

Իսկ յորժամ վարին ուղ զա-
ծական անուն, և ոչ ունին
անմիջապէս զբայն էական,
թե և ունիցին զհնդիքս ուղ
ունին՝ մինչ են ապառնիք, են
ընդունելու թիւ անցեալք, և
յոգնականք՝ ՚ի սեռականի Տօ-
լովոջ . որդոն, * ՚ի նարեւոյ
մարտիրոս սաց՝ Բնակեւոյ ՚ի յեր-
կինս սացի գովու թի . ձգնաւ-
որաց Գեւեւոյ ՚ի ձգնաս, և կու-

սանաց հսկեւոյ ՚ի գիշերի ընձե-
ռեացի յարգու թի ։ և այլն :

Յաղագս Աստուածարժան ընորոսե-
լուհեց, որս եզերին ՚ի լոյ,
և ՚ի լե :

Գլուխ Զորեսասաներորդ :

Ընն սոցին նախ զի-
տելի է, զի ընդունե-
լու թիւք, որք եզե-
րին ՚ի լոյ, և են բոխեցեալք
՚ի բայցի ներգործականաց,
միշտ գովով նաև ինքեանք
ներգործականք, նշանակեն
զառնողն յորմէ է գործն, և
ստնուն զՏայցական խնդիր,
նաև զհնդիք բնութե բայցինս
Իսկ որք եզերին ՚ի լե, և
բոխեցեալքեն ՚ի բայցի կրա-
նորականաց, միշտ գովով նաև
ինքեանք կրանորականք, ՚ի
Տօլովին իւրեանց նշանակեն
զկրօլը, և լինին ածականք
նորին, և առնուն զհնդիք
բացատական, նաև զհնդիք
բնութե բայցին, որդոն,

* Աբ Գեւեւոյ է մեզ զպատաս-
խանի, այժմ ոչ գրէ . քան
զի տումասիկ Գեւեւոյ ինքեան ՚ի
բարեկամէ իւրմէ՝ սպասե ։

Երկրորդ գիտելի է, զի ՚ի
յառաջին և յերկրորդ
ընդունելու թարց իրիք
գժնարութե վարին ներգոր-
ծական, և կրանորական ըն-
դունելու թիւքս այսոցիկ . բայց
յերկրորդում ընդդու թե կրեն

զգժուճարուծի . զի զի ըստ
 կանոնի պարտին եղերիւ այս
 պէս . Քիչեւնայ , ընփենէլ . Բող
 լոյ , Բողնէ . Ինչւոյ , Ինչնէ . Գերծ
 լոյ , Գերծի : Լուր՝ որք ՚ի լոյ
 եղերին՝ ոչ Տոլովին , ուր և
 յայտ է . Մակայն նաև որք ՚ի
 լի եղերին , մնալով այնպէս՝
 գժուճարաբար Տոլովին . որդոս ,
 Լնէ , Ընչոյ . Բողնէ , Բողնոյ .
 Ինչնէ , Ինչնոյ . Գերծի , Գերծ
 լոյ . որք են սննարուծք , և
 անհեծեծք . վասն որոյ առ
 բարձուսն այտորիկ գժուճարու
 լի , ըստ որում և նախնիքն
 մեր ՚ի գործ ածին , բարւոք է
 որքան առ այսպիսի կրանո
 րական ընդունելուիս ՚ի գործ
 ածել զվանիսն անէ , մանաւ
 անդ ՚ի Տոլովին . որդոս ,
 Քիչեւանէլէ , ընփենանէլոյ . Ըն
 փենանէլէ , ընփենանէլոյ . Ընանէ
 լէ , Ընանէլոյ . Ընանէլէ , Ընանէ
 լոյ . Բողանէլէ , Բողանէլոյ .
 Բողանէլէ , Բողանէլոյ . Ինչա
 նէլէ , Ինչանէլոյ . Ինչանէլէ ,
 Ինչանէլոյ . և այլն :

Լսացի մանաւանդ ՚ի Տոլո
 վին . զի մինչ ըստ վերջաւո
 րուծեցն ոչ են Տոլովեցեալք
 կարեն դնիլ ՚ի բանի լարոյ
 վանկիս՝ անէ . որդոս . Թողնէ ,
 Ի Բողնէ . զԲողնէ . և այլն :

Սորորդ գիտելի է , զի սա
 ցեալք ընդունելուիք մինչ
 բղխին ՚ի չեզոքականաց բայից ,
 լիպեալ երկաբանսիւրքն ևս
 են չեզոքականք , և ոչ ունին
 դասն ներգործականուծէ , և
 կրանորականուծէ . սակայն

երբեմն ունին զմասն ինչ . որ
 դոս , * Ստանէլոյն ՚ի տաճարն՝
 արդեալ , զի ընդ դէմ նորին
 փակեցեալ եղև Տրանէլէ տա
 ճարն ։ Լճա ՚ի ամին բանի
 ընդունելուծին եղերեցեալ ՚ի
 լոյ՝ նշանակէ զառնօղն յորմէ
 է գործն . և ընդունելուծին
 եղերեցեալ ՚ի լէ՝ նշանակէ
 ոչ զառնօղն յորմէ է գործն ,
 այլ զիրն առոր է գործն , լի
 նելով ածական նորին :

Սորորդ գիտելի է , զի ըն
 դունելուծին որ ՚ի լոյ
 աւարտի , կարէ բղխիլ յամե
 նից չեզոքականաց բայից , և
 նշանակէ զառնօղն յորմէ է
 գործն . որդոս , Լլղիլէլոյ ,
 Ելանէլոյ , Գնալոյ , Կարմալոյ ,
 Ինչոյ , յնչոյ , Գեծնոյ , Կոկնոյ ,
 ածելոյ , Տարելոյ , Բոսանէլոյ .
 և այլն :

Ինդերորդ գիտելի է , զի
 սմ ընդունելուծի եղե
 րեցեալ ՚ի լէ , լի Տոլովե
 լի իցէ , և լի ոչ , կարէ եր
 բեմն արձակապէս կայանալ ՚ի
 բանի ՚ի ձեռն էականի բայի
 յերրորդում դիմնջ , և նշա
 նակել զպիտոյուծին այտորիկ
 իրի՝ զոր ձայնն իւր նշանակէ .
 որդոս , * Ստանէլի է զՄնէ
 և ալովելի առնա . զորանալի
 է չորհօք , և յնպի ՚ի նա .
 Հարատակելի է խրատու , և խո
 նարհելի ամենեցուն ։ և այլն :
 Լճա ՚ի ամին բանի ընդունե
 լուծին եղերեցեալ ՚ի լէ՝ վա
 րի արձակաբար , և առնու
 զինդիք , և ոչ է ուր զածա
 կան

կան անուն գոյականի ուրուք . այլ ո՞նչ անուն ինչ արձակաբար առեցեալ , և լէ կականի բայի որպէս զգիմազուրկ բայ եղեալ նշանակէ կրանորապէս պարտ գոյ , զի լինիցի իրա կուձին այն , զոր ձայն իւր նշանակէ . որքո՞ն , Սրածելէ է զն՞ե . ի՞նչ պարտ է զի լինիցի մտածումն զՎ՛նէ : Էջնելէ է առնա . ի՞նչ պարտ է զի լինիցի աղօթք առնա . ըստ այսմ և զայլոց նմանեաց պարտ է իմանալ :

Սեցերորդ գիտելի է , զի ՚ի ՚լէ եզերեցելոց ընդունելու թեց բղիւկեցելոյ ՚ի բայից չեզորականաց՝ են ոմանք , որք հոլովին , և նշանակեն զոյսմ առ որս է գործն . և լինին անձականք այնց . ո՞նչ երևին ՚ի յընդունելու թեցի հեռեկեցելոց բանից , որք վասն օրինակի դնին :

Ղուսջին օրինակ , * Վարկելոյ գլխիկէն հրաժարիս , և բարեբարելեաց զհնուորաց նախամիս . զժամանելեաց օթեանաւ զանց առնես , և զնպաստելոյ գեղջէն խորհիս ॥ :

Լրդերորդ օրինակ , * Էջնելեաց գործոց գիրկս արկանես , և զպաշտանելեաց յանցունածոց ո՞ն խոկաս . ալառելոյ դատաստանիս ակնուներս . և ՚ի վաղաղելոյ պատուհասէն ոչ կասկածիս ॥ :

Լրրորդ օրինակ . * Վարկելոյ սրբատանէն փախչիս , և յելանելոյ պանդոկէն ո՞ն հեռանաս .

յնանելոյ զիհէ գժոխոց ո՞ն սարսիս , և զանջանելոյ հրեղինէ գետոյ բաւարանին ո՞ն խոկաս ॥ : Վայց գիտելի է , զի ընդունելու թեց այս՝ էլանելի մերձ լինի անձական անուն եղանակն . որքո՞ն , Էջնելէ գոն : Էլ մերձ լինի անձական այսմ , առ որ լինի ելումն . որքո՞ն , Էլանելի ասորման :

Ըորրորդ օրինակ . * Վինչ զնախեաց ճանապարհաց խոկաս , ապա զնախեաց օթեանացոյ զինչ զգաս . մինչ զնախեաց պատահմանց մտածես , ապա զնախեաց գործոց զինչ գիտես . մինչ զնախեաց իրակուձեց ոչ ունիս զփոյթ , զխորդ զպատասխանեաց իրաց ունիլ կարիցես զգուձ ॥ :

Ղինգերորդ օրինակ . * Վարկելոյ զարմատելոյ պատահելոյ գիպեցայ , որ ոչ ունի զփոյթ զնախառնելոյ ճանապարհէն , և զնախառնելոյ ուսմանէն . ոչ ըղձակերտէ զիրաց դառնալեաց , և անախառնելեաց գոլով ՚ի ճառնելեաց իրակուձեց դանդաղեալ , և ՚ի մերձեանելեաց իրացն հեռացեալ ॥ :

Սեցերորդ օրինակ . * Վինչելեաց փարձամուձեց առանել կրեսցես զնոս քան ՚ի կատաղեաց հեծնելեաց երկարաց ապա զինչ ասացից զսոոց երդմանց երգելեաց սախ ստանալոյ զգանձս հարստութեց ॥ :

Լթմաներորդ օրինակ . * Էլէ զհեռելոյ լուսեղինէ անձոպ , զհեռելոյ յարկէ սրբութե , և զհեռելոյ ուրախութի վեր :

նոյգաւանութիւն խոկայցեալ յաւա-
ջեացեն 'ի յագուղ-քում՝ փա-
խուստք յիրաց զձայնէնաց Յիս,
և տենիք զդռնէնաց նորին ॥

Ութերորդ օրինակ . * Այլ թէ
յիրաց զարհուրելեաց, և խորել-
եաց Յիս զարհուրեցեալ խո-
տորիցիս, և քննելեաց փառաց
կեանքէնաց, յաճիտեանսնի կե-
նին դժուարապէս արժանա-
ւորեցիս ॥

Երկրորդ օրինակ . * Այլ թէ
ի հայելեաց բարեաց զաչտ-
դարձուցեր, և երկնայելեաց բա-
նից զունկդ մատուցեր, ոչ
միայն սափանելեաց, այլ և քննե-
լեաց իրակուծելոյ զքեզ ծառայ
կարգեցեր ॥

Տասներորդ օրինակ . * Այլ թէ
կողելեաց իրաց Յիս՝ ոչ հպի-
ցիս, նաև 'ի սարսելեաց նորին
ոչ սարսիցիս : Իսկ եթէ 'ի
սասանելեաց նորին սասանիցիս,
'ի ժամու սարսափելեաց վճռոյ
դատաստանին վտանգեցիս ॥

Սետասներորդ օրինակ . *
Իրաց քննելեաց Յիս 'ի ներ-
կայի կենիս գիրկած, զի յերկ-
նէնաց իրաց հանդերձելոյ կե-
նին լինիցիս ապահալ : Այլ
նելեաց օթեանաց պանդխտու-
ծե վարդիս մի լինիցիս սեփա-
կանող, զի օթեանացն արդա-
րոց 'ի յերկինս լինիցիս ժա-
ռանգող . և այլն :

Են և ոմանք, որք հողովին,
և նշանակեն զնրբեանս
գործս, և լինին ամականք
այնց . որպիսիք են սրբին . Այլ
զօրէի, նշնել, խաշալ . և այլն :

նրգոն, * Ոչ 'ի յողմելեաց ա-
ղօթ իցդ, այլ 'ի նշնելեաց քննոյդ,
և 'ի խաշալեաց խողելդ հրաժա-
րեանց ॥

Են և ոմանք, որք դիւրապէս
ոչ կարեն հոլովել, վասն
որոյ և ոչ լինին ամականք
ուրուք, այլ միայն արձակա-
բար կարեն դնել 'ի բանի 'ի
ձեռն կականի բայի, ոչ 'ի
վեր ասացաւ . որպիսիք են
սրբին, որք երկին 'ի հետե-
կեցեալ բանս՝ որք վն օրինա-
կի դնին : Եւ աջին օրինակ .
* Եւ զաղակելի է զգամանէ առ-
դատաւորն, և բողոքելի, և
ոչ բարեխօսելի ॥

Երկրորդ օրինակ . * Եւ ժամ
մանաւանդ մնչելի է բան մի-
մնջելի ॥

Երրորդ օրինակ . * Ի սորդալի
է այլք . փախտալի է աստ .
հեալի է մարմնով, և բոռալի
ձայնիւ ॥

Չորրորդ օրինակ . * Եւ դա-
րանալի է 'ի մեղաց և առանձ-
նանալի է 'ի մարդկանց . Եւ
հետանալիք են մոլուծիք, և
բարձրանալիք արդարուծիք ॥

Հինգերորդ օրինակ . * Ոչ
պնդի է 'ի յանպատեհս, այլ
զբօսնելի է 'ի բուրաստանի, և
ջեռնելի առ հոգն . Ոչ ուսնելի
է մտօք, և այլնի սրտիւ,
այլ զարթնելի է 'ի քնոյ մե-
ղաց, խրանելի 'ի մոլուեց, շրտն-
լի 'ի յախտից, բնդաստնելի 'ի
լծելադրուեց դիւնին, որակն
լի 'ի սոսկալեոյ դատաստանէն,
և բաղնելի Եւ ձայնոց բանից ॥

Վեցերորդ օրինակ . * Վարանելի է ընդ դեմ զօրաց թշնամեաց , հասարակելի է զօրացեւոաց , հարստակելի է հազարապետաց , և հարստելի է ընդ նիգակահացայ զհնուորաց : Թագակելի է ի մարդկանէ , և հանդակելի ի քննանակելի է նորհիւ . և մեռանակելի զնորհիւ :

Եւ և ոմանք ընդունելուիք , եղբերեցեալք ի լի , բղխեցեալք ի ձայնակրահանաց բայից պատկանեցելոց առ առաջին տեսակն չորրորդի լծորդութե , որք ի պիտանաւորութե կարեն հալովի և նշանակել զառնօղն յորմէ է գործն , և լինիլ ածականք նմին , որպիսիք են սորին . Էլ յապարելի , առաքելի , անբնիկ , անբնակելի , անբարեբեկ , զննածորելի , զխելելի . և այլն . որդոն , * Վերին է այսակարելեացն սուլ զզուպումն քան առաքելեացն զախտից սանձահարումն :

Եթէ անօրինակացն խոսիցիս զօրինաց , և անբնակելեաց զի բանաց , զօրոց արդեօք խօսելոց ոյցես ածբարեբեկացն , եթէ ոյ զարեպատութեց :

Եթէ շնորհակարելեացն վարդապետես զգլխութե , զեղեկեացն ուսն զթուծկալութենէ :

Վասն ի պիտանաւորութե . Վանզի այսպիսիքս մանաւանդ արձակապէս լինին ի բանի , քան հալովեցեալք , և ի

զնին հալովեցեալք մինչ լինին ածականք առնողին յորմէ լինելոց է գործն ունիս զգործութի ընդունելու լե , որ եղբերի ի լոյ . Վանզի ստուծիս այս , ի յանձնաց անօրինակաց զպարագիւր , հաւասար է այսմ , զանձնաց որք անօրինակաց են զպարագիւր . և այլն :

Եւ վերջապէս գիտելի է , զի որինչ մինչև ցայս վայր ասացաւ զընդունելու լեց , նշանակել միայն ըստ այնց օրինակաց , և այնու առաջամի միշտ կապին , այլ ըստ պահանջման տեղոյն պէտպիսաբար կարեն ենթադրիլ . որդոն , Վրին ընդունելու լեին որ լինի ածական կրողին առ որ է գործն կարէ և մերթ լինիլ նշանակող առնողին յորմէ է գործն . որդոն , Թեւեկ , ասնելոց , ասնելի , ասնելեաց . Թեւեկ , սերելոց . սերելի , սերելեաց . Էլ ասնելի , ասնելոց . ասնելի , ասնելեաց , թեպէտ նշանակեն զկրողն , առ որ է գործն . նշանակեն կրումն ըստ պէտք . սակայն ուրեք ուրեք նշանակեն նաև զառնօղն յորմէ է գործն . նշ գունծոյն , զսրօղն , և այլն . ըստ որում և նախնիք մեր ուրեք ուրեք ի գործ ածին , մանաւանդ թ յոյնականով . ըստ այնմ , Երկու առաջնորդ ասնելեացն զնոր . նշ ունողացն զնոր . Վործոց . 1 . 16 : Օր խոսարարաց սերելեաց . Երբոյ . նշ սիրողաց իւրոց : Որպէս ասումնել պարտն ասնելի

գանդորանն քանն առնելի . Իմ տանն
 առնողն . Լաբր . 3 . 3 . Կաւ
 երբեմն այսպիսաբար եղերե-
 ցելքն ոչ զայն, առորէ գործն,
 և ոչ զայն յորմէ է գործն
 նշանակին , այլ զայն որով
 լինի գործն . որքոն , Սինչ
 ասի , օծանելի , օծանելի , եր-
 բեմն նշանակին նիւթքն, որովք
 լինի օծումն : Բստ այսմ ևս
 երբեմն մինչ ասին Դեանելի ,
 հարտելի , նշանակին գործա-
 րանքն՝ որովք լինին տեսուի ,
 և հաստատումն , ինչպսմ իմա և
 զբազմաց այլոց նմանեաց :

Եւ դարձեալ . յայնց ընդու-
 նելու թէց , որք եղան դժ-
 ուարահողմք , կարեն ոմանք
 վն հարկի ինչ ուրեք ուրեք
 հողովիւ . և մինչ հողովիցին ,
 լինին նաև ածականք իրին ,
 յորմէ , կամ առ որ է գործն ,
 ըստ կարելու թէ նշանակու-
 թեց իւրեանց :

Բայց ոմանք ոչ երբեք կարեն
 հողովիւ . և այս ոչ վն դժուա-
 րահողմէ , այլ զի բայք
 նոցին ոչ ունին զայնպիսի
 նշանակութե զբրութի , որով
 ընդունելու ինչ կարիցեն գու
 ածականք այլոց իրի . Օր
 օրինակ , բայս այս՝ Սիւրբեմ ,
 ոչ ունի զայնպիսի նշանակուե
 զբրութի , զի կամ միջնորդու-
 թէ գործն , կի միջնորդոյն ,
 և կամ առ որ լինի միջնոր-
 դութին լինիցին ենթակայք
 ընդունելու թէ նորին , ոն զի
 ընդունելու թէն լինիցի ածա-
 կան միոյն , կամ միւսոյն . վն

որոյ ընդունելու թէնք՝ Սիւ-
 ռորեալ . Քիւրորդէն՝ ոչ կարեն
 հողովիւ՝ ոչ վասն ձայնին մինչ
 դիւբաբար հնչին՝ Քիւրորեալ ,
 Քիւրորդեայ , Քիւրորելի , Քիւր-
 դելուոյ . այլ վասն ոչ ունելլայն
 զենթակայս՝ որոյ լինիցին ա-
 ծականք : Աւստի մինն միւս
 վարի ոն զբայ . որքոն , Լա-
 նա Քիւրորեալ վասն թ . Կակ
 միւսն արձակաբար գնի ի բա-
 նի , որքոն , * Սիւրբեմէն է
 վն սոցին՝ զի խաղաղացինն .
 Բայց բայս այս՝ Երանելի , ունի
 զայնպիսի նշանակութե զօ-
 բութի , որոյ գործն , իմ մուտն
 թէպէտ ոչ կարէ գու են-
 թակայ ընդունելու թէ իւրոյ ,
 բայց մտանողն , և կամ ի յոր
 լինի մտանելն՝ կարեն գու
 ենթակայք . վասն որոյ և ըն-
 դունելու թէն կարեն հող-
 վիւ . Եւն լինելով ածական
 մտանողին . և լին ածական
 այսմ ի յոր լինի մտանումն .
 որքոն , * Սիւրբեմ ի յուսումն
 ասացելոյս՝ հորդեցեալք լի-
 նին մուտք բազմաց այլոց
 Երանելեաց ուսանաց :
 և այլն :

Յաղագս Աշուանց աճախանաց, և հոլովառութեց նոյնն:

Սլախ հեգեթասաներորդ:

Ընն անուանց աճախանաց գիտելի է, զի ոչ ամ անուն որ է տրատահանաց իրաց կարէ կոչիլ աճախան, այլ այն միայն, որ ըստ ինքեանն ոչ կարէ կայանալ ի բանի, և կարէ ածիլ ի վերայ գոյականաց, ի ձեռն որոց կայանալ կարիցէ: Սասնորոյ առ ի բարեպէս ճանաչել զանունս աճախանս ի քերթողաց առեցեալս՝ պիտոյանսոյ գիտել զայստակ յատկական բաժանմունս անուանց: Արոց ոմանք են գոյականք, ոմանք աճախանք, և ոմանք կարեն ասիլ միջականք ի մէջ երկոցունց, որք արդարեւ են ստատահանք, բայց վարին գոյականապէս:

Գոյականք յատկապէս առեցեալք են նորին, որք ի բնուէ յառաջացելոց և ըստ ինքեանն են թակայացելոց իրաց, կամ մասանց նոյին են նշանականք: որքոն, Սարդ, հրէշտակ, հոգի, Տարին, երկն, երկիր, Յեռ, աչ, համ, մտ, Նար, հող, շար, էակ, և այլն: Այլ կամ իբրու ըստ ինքեանց են թակայացելոց իրաց են նշանականք: որքոն, Սարդիւն, աղբարիւն, գոյն, համ, հոտ:

և այլք նմանք: Սակ անունք իրաց յառաջացելոց յարհեստից. որպիսիք են սորին, Անու, դուն, սասարաղ, նա, սար, որպունակ, Տանգու. և այլք նմանք: Սակ անունք, որք ի գործողունց յառաջանան, և նշանակեն զինն վերացեալ, որով ոչ առնանի գործօղն, կամ կրօղն, այլ գրեթէ ի մէջ երկոցունց վերացելաբար կայացեալն. որպիսի է անունս այս՝ պայման, որ ոչ զպայմանօղն, առնանէ, այլ զինքն զպայմանումն. և այսպիսիք են հետեւեցեալք անունքս այսորիկ. Աղբ, երկն, յառ, ուխտ, Վար, օրէն, հոլով, հրաչ, աղբիչ, խոճարան, աղանդ, աղբակ, բանարան, դար, սրառ, համբոյր, հանոն, հոտակ, հոտառ, յոյս, սեր, սագ, ինքիք, նոլ, ողբ, րէնք, վերջ, վտանգ, հարժիչ, վճիռ, որդուանջ, աղաղակ, ձիւ, հալ, րիւնջիւն, զաղց, ծարան, հանդէս, Տարս, միջ, խորհարդ, և այլք նմանք բազումք, որք ունին գրեթէ զգորուի բայածականի:

Սակ անունք ի գործողութեց յառաջացեալք, որք ոչ զգործօղն, և ոչ զկրօղն, նակ ոչ զվերացեալ ինն ի մէջ երկոցունց համեմատ նշանակութե բայածականի նշանակեն, այլ զայլ ինն իր արտաբոյ սոցին թանձրացելաբար. որքոն, Վարձելոյն յառաջագայի անունս այս՝ վարձ, որ

նչ զվարձողն , ոչ զվարձեցեալն , և ոչ զվարձուսն , այլ զշարժում , և կամ զայլ իր ինչ զոր վարձողն տայ ի վնաս վարձեցեալն՝ նշանակէ . և լինայում են անուանքս այսորիկ . Պատէ, սահման, գիրք, առաջատար, խափ, հոլա, կշիւ, ծրար, զարդ, ճորտի, և այլք նմանք որք են նշանականք իրաց անհոգիացեալոց :

Սակ ածականք անուանք, ոնկ և ասացեալէ, են այնորիկ, որք ոչ կոչանան միայնակ ի բանի , այլ առածին ի վր գոյականաց , որով կոչանայցեն ի բանի : Եւ ի սոցանէ ումանք արմատաբար են ածականք, որպիսիք են սորին, Նիւշըր, դառն, Ռեծ, Ժոր, կանառակ, նման, կանառար . և այլն : Սմանք ի բարդութեց յառաջացեալք եղեալքն ածականք . որպիսիք են սորին . Սարդասեր, Էջմիացալ, Բարեկամ, և այլն :

Սմանք ի յաճանցմանց անուանց գոյականաց յառաջացեալք եղեալք են ածականք . որպիսիք են սորին, Կանխեան, զբեշ, արտանի, բարեայ, ճարտէայն, արծախի, Գառաւոր, Կանեղէն, Կիտո, և այլն :

Սմանք ևս գորով ստացական, և կամ ցուցական դերանունանք վարին որպէս զաճական . որդան, Կամ, ան, Ռեք, Կեք, այս, այդ, այն, սոյն, որոյն, նոյն . և այլն : Սակ ումանք գորով ընդունելութիւնք մինչ վարին ոնկ զս

նուն, վարին ածականաբար, ոնկ և յայտ է . ի ձեռն գրեցեալոց ի վերանդր :

Սայց միջականք են սորին, որք ըստ առման, և ըստ տեղոյն մերթ վարին ածականաբար, և մերթ գոյականապէս . և կամ ըստ բերականաց են գոյականք, և առ փիլիսոփայս ածականք :

Եւ ի սոցանէ են ումանք, որք գոյով ի գործողութեց յառաջացեալք նշանակեն զգործոյն . որդան, Վ. գործողութե ջատագովելոյն անուանիք ջատագով . Եւ ըստ այսմ են հետեւեցեալքս . յան զի լինի անուանիլ .

Վրոնանոր՝ ի կրօնանորելոյն .

Վշխան՝ ի յիշխելոյն .

Էջմիացարդ՝ ի յառաջորդելոյն .

Վաստիարակելոյն .

Օրնանոր՝ ի զինուորելոյն .

Ընդամարդ՝ ի յամբարանելոյն .

Երարդակ՝ ի խորդակելոյն .

Երարանակ՝ ի խտորանակելոյն .

Հակամարդ՝ ի հակամարտելոյն .

Պտանիկ՝ ի պտնկելոյն .

Լուսնորդ՝ ի լուսնտեղոյն .

Սուլե՝ ի մուլելոյն .

Ինկեր՝ ի յնկերանալոյն .

Իորդակ՝ ի սորկանալոյն .

Սպասանոր՝ ի սպասանորելոյն .

Էջմիարդակ՝ ի յամբարանելոյն .

Բարեխաճ՝ ի բարեխոսելոյն .

Կառանիկ՝ ի ժառանգելոյն .

Իժիկ՝ ի բժշկելոյն .

Վաղ՝ ի գողանալոյն .

Իւր

Վեթ' 'ի դիտելոյն .
 Սիւն' 'ի վկայելոյն .
 Տարեա' 'ի սնտեսելոյն .
 Սնտարտեղ' 'ի յիմաստասիրելոյն .
 և այլք' սմանք . Սրոց բնաւքն
 էն գրեթէ ունողք զգորութի
 ընդունելութե' ներկայի, որ 'ի
 օշ եզերի . և կամ' անցելոյ' որ
 'ի ետ' եզերի . ուղ յայտ է փոր
 ձեւաբար նկատողաց .
 Լ'ճ էն ոմանք , որք 'ի կրե-
 լութեց Կօլով յառաջա-
 ցեալք նշանակեն զկրօն .
 սրգոն , 'ի կրմանց զհօնեցեալ
 գողոյն :

Օրհնեցեալն անուանի զոհ .
 Ինծայեցեալն' ընծայ .
 Շնորհեցեալն' շնորհ .
 Դու՛իրեցեալն' նա՛նէր .
 Ողբակիցեցեալն' ողբակից .
 Պարգեցեցեալն' պարգև .
 Պատանդեցեալն' պատանդ .
 Վրա՛նեցեալն' գրան .
 Լ'յասհարեցեալն' այասհար .
 Օրկեցեալն' դարձ .
 Օ՛անօթացեալն' ծանօթ .
 Որսացեալն' որս .
 Վի՛նալկեցեալն' դի՛նալլութ .
 Պատասխանեցեալն' պատաս-
 խան . կամ' պատասխանի .

Պատուիրեցեալն' պատուիր .
 Ընարեցեալն' առար .
 Ընանդեցեալն' առնար . և այլք
 նմանք , որք ունին զգորութի
 կրաւորականի ընդունելուէ ,
 որ եզերի 'ի եջեալ :

Պարձեալ . ընդ միջականս
 համաթուփն նաև անու-
 անք վերաբերականք . յի առ ըն-
 չականք . որպիսիք էն սոքին .

Հայր , որդի . հայր , դասար . յայր ,
 եղբայր . դասար . որ , ծառայ .
 հարսն , փեսայ . դաս , հանձ . վար-
 դարդեք , աշակերտ . և այլն :
 Լ'որդ' գիտելի է , զի բնաւք
 անուանք միջականք մինչ
 վարին գոյականաբար ոչ առ-
 նուն զինդիրս , այլ յարի նո-
 ցունց յատկացուցիչ 'ի սեռա-
 կանի հօլովոջ . և մինչ վարին
 ածականաբար առնուն զին-
 դիրս ըստ բնութեց բայիցն ,
 յորոց ծագեցեալք էն : Լ'ճ
 թէպէտ ոմանք անուանք մի-
 ջականք' նաև 'ի վարին գոյա-
 կանապէս երևին առնուլ զին-
 դիր , որդոն , Օտառայ ան . որ
 ծառայի . դասարարի մանկանց . և
 այլն . բայց սրբին ոչ էն ինչ
 դիրք , այլ յատկացուցիչք 'ի
 սեռականի հօլովոջ . և բայն
 սոցին ոչ զսեռական , այլ
 զարական պահանջէ . սրգոն ,
 Օտառայեաց նմա . արեաց յեղ . դաս-
 արարեաց յեղ . և այլն :

Պարձեալ . 'ի սոցանէ թէ-
 պէտ էն և ոմանք , որք
 երևին առնուլ զնոյն ինդիր ,
 զոր առնուն բայք իւրեանց ,
 սրգոն . Լ'առնորք յեղ . ծանօթ
 յեղ . և այլն . բայց այսպիսիք
 ինդիրք վն այսորիկ հանդի-
 պին , զի սացեալք անուանքն
 եղեալքեն ինդիրք ոմանց
 բայից , որք բայք որականս
 նալով բնութ պնայիսեաց ինչ
 գրոց իւրեանց' առնուն զայնս
 ինդիրս . սրգոն . Վղև առաջ-
 նորք յեղ . էր ծանօթ նմա . և այլն :
 Լ'հա 'ի սոսին որպէս էականս
 բայքն ,

բայքն, թէպէտ 'ի բնութեց
 Իւրեանց ոչ առնուին զայն
 պիտի խնդիրս, բայց առին
 հաղորդելով բնութե անու
 անց որոց բայքն զայնպիտի
 խնդիրս առնուն. նոյնպէս և ս
 անուանք այնքիկ թէպէտ
 մինչ են միայնակք ոչ առնուն
 զայնս խնդիրս, բայց աստէն
 առին վն հաղորդեցեալ գո
 լոյն Իւրեանց ընդ բայի. ուս
 տի այսպիտիք խնդիրք են հա
 զորդութե երկոցունց, և ոչ
 միայնակ էականի բային, կամ
 նոյնպիտեաց անուանց,

Բարձեալ, եթէ երբեմն
 երեւիցին և այլք ոմանք
 այսպիտիք անուանք, որք նաև
 'ի գորն միայնակ առնուն զայնս
 խնդիրս զորս առնուն բայքն
 յորոց ինքեանք են ծաղե
 ցեալք, յայնժամ այնպիտիք
 միջականք անուանք վարին ուղ
 զածականս. որդոն. * Լսա
 չար մարմնով. գիւնալուկ հոգ
 ւով: Լսա ուղ բայքն այս
 հարել, որնալիկ, պահանջեն
 զգործիական, նոյնպէս և այ
 սորիկ անուանք, որք վարին
 որպէս զածականս:

Ըրդ՝ առ 'ի ցուցանել թէ 'ի
 մէջ ածականաց ոյք են
 որք առնուն զխնդիրս, և ոյք
 ոչ, գիտելի է, զի այնք ամե
 նեքեանք ածականք՝ որք ոչ
 բղխին 'ի բայից, և կամ ոչ
 բղխեն զբայս, ոչ պահանջեն
 զխնդիրս 'ի բանի. որպիտիք
 են սրբին. Լ, զո, զեր, զեր, Լճա
 պալո, դաւնեան, արդաւնի, բարեայ

Տարբիային, արժանի, կանչէն, զ
 ուելորի, և այլք նմանք:
 Իսկ այնք որք 'ի բայից բղխե
 ցեալքն, և կամ բայք բղ
 խին ինքեանց, կարեն բառ
 յարմարութե, և պահանջման
 բայիցն ինքեանք և ս առնու
 զխնդիր. որպիտիք են արմա
 տաբար ածականքն, և ընդ ու
 նելութիւն. նաև 'ի բարդեց
 մանց, և կամ 'ի յաճանցմանց
 անուանց յառաջացեալ ածա
 կանքն. որդոն.

- Բարդասեր 'ի նոսա.
- Բարեկամ իէղ.
- Փառաւոր Տարմնով.
- Օզրեղ հոգւով.
- Քոստո իեռաճէ. և այլն:
- Լճ պատճառն է, զի 'ի սոցա
 նէ բղխին բայք որք զայնս
 խնդիրս պահանջեն. որդոն,
- Բարդասեր 'ի նոսա.
- Բարեկամանայր իէղ.
- Փառաւորիւր Տարմնով.
- Օզրեղանայր հոգւով.
- Քոստաիւր իեռաճէ. և այլն:

Լճ գարձեալ. 'ի մէջ ածա
 կանաց ընդունողաց զխն
 դիր՝ են ոմանք՝ որք ունին
 զզորութի ընդունելութե, որ
 եզերի 'ի օղ. որպիտիք են սո
 քին. Հայրապետ, աբա, ընդդի
 մամար, խորամանկ. և այլք բա
 զոււմք, որք գրեթէ զնոյն
 ասեն՝ զոր ասեն սրբին, Հա
 իառաւոր. աբաւոր. ընդդիմամարտ
 խորամանկ. և այլն:

Լն և ոմանք, որք ունին
 զզորութի ընդունելութե
 որ

որ եզերի 'ի եւլ կրանորակա նաւ կերպիւն . որպիսիք են սոքին . Յաջող , նորոք , հմտոր , յարտաք , դարբն , նուազ . և այլք բազումք , որք զնոյն ասեն , զոր ասեն սոքին . Յաջողեցեալ նորոքեցեալ , հմտացեալ , յարտացեալ , դարբնեցեալ , նուազեցեալ . և այլն :

Եւ և ոմանք , որք ունին զգորուի երկաքանչիւրոցն անշանազանաբար . որպիսիք են սոքին . Համայն , գերախայ , հնազանդ , հպարտի , խոնարհ , համասար , և այլն : Քանզի զնոյն ասեն զոր ասեն սոքին , Համայնացող , կամ համայնացեալ . գերախայող , կամ գերախայեալ . հնազանդող , կամ հնազանդեալ . հպարտիող , կամ հպարտիեալ . խոնարհող , կամ խոնարհեալ . համասարող , կամ համասարեալ . և այլք բազումք , որք դիւրապէս յանաչիլ կարեն , եթէ ուշագրաբար հետազոտիցին 'ի ստորե 'ի խումբս ինդրառ ուսաց ածականաց :

Եւ աստ գիտելի է , զի բազումք ածականք , որք 'ի ներգործականաց բայից են բղխեցեալք , և ունին զգորու . թի ընդունելու թէ , որ 'ի օղ եզերի , ոչ առնուն զինդիրս բնութե բային՝ յորմէ բղխեցեալք են , այլ պահանջեն զհոյսն սեռական . որդան , Սահասպան իւրայելի . Բարբիշ երկն , և երկն . և այլն :

Որք բացատրեալ զայս ամ , դիցուք նաև զմանս օրինակս՝ զն համբախտութից , սակս ինդրոց ածականաց , 'ի ձեռն որոց 'ի մանիլ կարեն և մնացեալքն :

Ըստականաց անուանց ոմանք պահանջեն զհոյսն սեռական . որպիսիք են թուական ածականքս այսոքիկ . որդան .

- Սինն նոյնն .
- Սրբէն որսանց .
- Սաքինն նոյնն .
- Սրբորդն որդան :
- Որք նաև երբեմն առնուն բացառական . որդան ,
- Սինն 'ի նոյանէ .
- Սրբէն 'ի որսանց .
- Սաքինն 'ի նոյանէ .
- Սրբորդն յայն :

Ըստ այսմ և այլք նմանք ընդ սովաւ է և բարդեցեալ դիւրանունս այս , իւրայանելու . որդան , Իւրաքանչիւրն նոյանց , կամ 'ի նոյանէ :

Ոմանք պահանջեն ըստ բնութե բայիցն ընդ որոց ունին զհոյսն սեռական . որպիսիք են այսոքիկ .

- Հանգետ թեղ .
- Համեմատ նմա .
- Սյորդ ձեղ .
- Յաջող յեղ .
- Համաձև նոյա .
- Սերակայ սոյա .
- Սեռարին որոյա .
- Սիւնն սմա .

Մնւտ փրոց .
 Կանտակ խրաբոց .
 Կանգանդ հրամանաց .
 Կակաակ գոց .
 Կման քեչ .
 Կերհակ նոց .
 Պիտանի քեչ .
 Յանակից մեչ .
 Պատալաճ քեչ .
 Պատկան որմա .
 Շարաւի արարտութիւնք .
 Տեղեակ օրինաց .
 Նանասար քեչ .
 Լրժանի պատմոց .
 Պարտական պատմաց .
 Թնամի անօրինաց .
 Բարեկամ սրբոց .
 Չգտակար քեչ .
 Վասակար նմա .
 Նամաձայն բանի .
 Պիտանաւոր քեչ .
 Նարկաւոր նմա . և այլք

նմանք :

Սմանք պահանջներն զնախորիւ
 արական . որպիսիք են սոքին .
 Լըեայն 'ի քաղաք .
 Լըեայն 'ի կէսարիա .
 Վիմօղ տուտարիւնութիւն .
 Ճեպօղ 'ի յերկիւս .
 Նայեցօղ յիմանալիս .
 Սլացօղ յամոս . և այլն :

Սմանք պահանջներն զՏօլմն
 բացառական . որպիսիք են
 սոքին .

Բրձակ 'ի հաղանաց .
 Կնթրպետ 'ի նոզանէ .
 Լգաս 'ի հարկաց .
 Վաստարի 'ի շնորհաց .
 Օուրկ 'ի ծառանդութեանց .

Թափուր 'ի Տեղաց .
 Բարուր 'ի Բժիշ .
 Ջոկ 'ի նոցանէ .
 Լնացաձայն 'ի յընկերաց .
 Օգոլ 'ի Տեղաց .
 Տարապիր 'ի հայրենեաց .
 Վերկ 'ի զգնարոց .
 Լենայն 'ի Լիւնանէնէ .
 Տարեր 'ի նոցանէ .
 Լնիւամ 'ի Տարրիանէ .
 Օանազան 'ի գոցանէ .
 Շտար 'ի համարոց .
 Լնմանն 'ի բարեաց .
 Սնն 'ի նոցանէ .
 Սարք յայնչանէ . և այլն :
 Լայց այտօրիկ ամականք թու
 լացեալ , Տարեալ , նեմացեալ ,
 յամառեալ , և այլն , մեք թ զգա
 ցառական , և մերթ զգործ իս
 կան պահանջներն . որդան ,
 կաւ լացեալ 'ի ջերմեանարոմէն , կ'
 կաւ լացեալ Տարեալ . և կամ
 կաւ լացեալ Տարեալ .
 Վոլորեալ 'ի համարոց . կամ
 Վոլորեալ Տարեալ .
 Լսեմացեալ 'ի լուսոյ . կամ
 Լսեմացեալ հոգեալ .
 Յամաքեցեալ 'ի գիշտութեան . կ'
 ցանաքեցեալ Տարեալ . և այլն :

Սմանք պահանջներն զպատմա
 կան . որպիսիք են սոքին .

Լնհոգ զգնարութիւն .
 Տարակոյս զլարարապետութեան .
 Լքիմիա զնմանէ .
 Լքիբայ զնոցանէ .
 Վոհացօղ զպիսի .
 Պատմօղ զքիսի .
 Լնձեռօղ զլարարարոց .
 Վիսօղ զերկնայնաց . և այլն :

Սմանք

Ամանք պահանջեն զգործ
Թիակամ որպիսիք են սո-
 քին .
Կարգ որեւէամբ .
Կըքատ հոգեւո՛ւ .
Կըքասաւնոր բեբէտ .
Կճաւնոր ճարմնով .
Կարեհնչակ համբաւով .
Կեղմնաւոր շարդապետութիւն .
Կարեխառն որակութիւն .
Կերահնչակ անտաւամբ .
Կերամեծար պարտաւով .
Կեղեցիկ որի՛նչ .
Կերյարգոյ արժանապատուութիւն .
Կուսաւնոր որակութիւն .
Կրդար հոգեւո՛ւ .
Կմահ ճարտ .
Կմբողջ անորամբ .
Կալար որի՛նչ .
Կառն համո՛ւ .
ԿԻնդակ բարութիւն .
Կամար ճարտ .
Կողգօջ բարեգործ .
Կանստ բարութիւն .
Օսնարճ որի՛նչ .
Օսնարթ որակութիւն .
Կըջանիկ հոգեւո՛ւ .
Օգաստ ճարտ .
Օգօն համաճարով .
Թաւ ճարմնով .
Թշուճառ հոգեւո՛ւ .
Թիկ անչամբ .
Կարնահաւան ճարտ .
Կամատուն խորհրդով .
Թի շնորհիւ .
Կերկ ճարմնով .
Կըքջ պիտոյութիւն .
Կեղի համո՛ւ .
Կօթ ճարմնով .
Կեր հաստիւն .

Կոհեմ խորհրդով .
Կոնարհ սրբութիւն .
Կիսա շարտ .
Կըբխայ ճարտ .
Կըք անօր .
Կորդ շարտ .
Կօտ պրտապարտութիւն .
Կապոյտ երանութիւն .
Կարմիր գոհով .
Կիւանդ անչամբ .
Կամր շնորհ .
Կանճարեղ ճարտ .
Կարուստ գոյն .
Կեզ բարութիւն .
Կըք պրտութիւն .
Կօն անչամբ .
Կարտար շնորհ .
Կալատ գլխով .
Կեղի սրբութիւն .
Կեղմ շնորհ .
Կանուկ հաստիւն .
Կողգօյց խորհրդով .
Կըք ճարտ .
Կըքեղ անչամբ .
Կըջ ճարտ .
Կըքիս որի՛նչ .
Կարի շարտ .
Կըքնայ որեւէամբ .
Կարարտ ճարմնով .
Կըքմ սրբութիւն .
Կըքեռանդ շնորհ .
Կըք սրբութիւն .
Կամիկ շարտ .
Կիկ բարութիւն .
Կար համո՛ւ .
Կտուար ճարմնով .
Կամթար խորհրդով .
Կայրեհի բարութիւն .
Կըք որակութիւն .
Կարթամ շնորհ .

Վնասակ	Վարձութ .
Վարկամ	անջամբ .
Վամակոր	արտիւն .
Վաղ	արտիւն .
Վանիր	խորհրդորդ .
Վեշերտոտ	շարժմամբ .
Վարտամ	մտք .
Վարտր	արձեւ .
Վար	կամօք .
Վանր	մարտնով .
Վարկ	մտք .
Վաստատուն	շարտարանով .
Վամեղ	խօսիւնք .
Վաստատոր	արեւելեամբ .
Վարկայն	հաստիւնք .
Վարձ	կենօք .
Վանդուզն	խօսիւնք .
Վաստ	արտիւն .
Վարձը	արտիւնք .
Վարախ	արձեւ .
Վոր	անջամբ .
Վարդախ	կենդանաշարտանով .
Վոկ	երեւոյք .
Վարժ	շարտարանք .
Վեղ	անցիւնք .
Վուր	արեւտանով .
Վուժ	մտք .
Վորոգ	կայմանով .
Վեղագար	մտք .
Վասյոգ	լեղանք .
Վեղ	երեւոյք .
Վարչ	վարձութ .
Վարժիծ	խորհրդորդ .
Վարաատ	հոգևոր .
Վարժուն	մտք .
Վարար	մարտնով . և այլք

բարգուժք :

Ոմանք պահանջեն զպարա-
նական . որպիսիք են սո-
քին .

Շրջող	դարձաբանք .
Շիծաղող	շիւրտանով .
Փարեալ	պիւնդանով .
Նցեալ	զպարտանով .
և այլն :	
Ոմանք պահանջեն զներգոյա- կան . որպիսիք են արքին .	
Վնակող	ի մեծարանի .
Վասող	ի սեւեկի .
Վետեղեալ	ի կայարանի . և այլն :

Վարձեալ գիտելի է, զի եր-
բեմն անուանք ամականք
մինչ և թարք բայից, և առ-
նուն ինքեանց խնդիր զգոր-
ծական, և կի գլխէր ջարդով
տրական, ոչ երևին զանազա-
նիլ որքան առ այս, արդեօք
իցեն զօրութիւն չորսովեցեալ ա-
ծականք հետեւեցելոց գոյակա-
նաց, կի թէ ինքեանք ոչ զննելիք
առեալք իցեն զայնս . որքոն .

Վարձակ բարձր . հակառակ
վարդապետաց : Վայց սակայն
մինչ և հանդերձ բայիւք,
յայտնադէս զանազանին զօ-
րութիւնք բանին . ոչ ի հետեւ-
եցելոց երկուց օրինակացս
երևին (յինակ առաջին . Նշ-
բայր չո է արձեւիւն բարձր . և
ընկեր իւր է հակառակ վարդապե-
տաց : Վհա ի սմին բանի ամա-
կանքն առնուն ինքիւր զգոյա-
կանսն (յինակ երկրորդ . Վն-
արէր եղբայրն չո արձեւիւն բարձր
խօսի ընդ հակառակ վարդապետաց :
Վհա ի սմին բանի նոյնք ամա-
կանք ոչ թէ գոյակականսն առ-
նուն ինքիւր, այլ ևն ամա-
կանք նոյնին, գոյով զօրութիւն
Շոր .

Հորվեցեալք, որդոն . Սորէք եղբայրն թո թժնորայօր Բարութ խօսի ընթ հմտառայաց Վարդաղէտաց :

Վիտելի է ևս, զի անուանք բաղդատականք, և գերաղբականք, որք են ամապանք, և ՚ի յածականաց յառաջացեալք, ըստ որում են բաղդատականք՝ ոչ անունն զինդիրս հետեւելոյ բնութեն ամականաց յորոց ինքեանք յառաջագային, այլ պահանջեն զայլզան հորվս ըստ բնութիւնէ բաղդատականութե իւրեանց, կամ գերաղբականութե . վասն որոյ մերթ ՚ի ձեռն նախադրութես շան՝ անունն զհորվն հայցական . որդոն, Սպիտակագոյն շան զիւն . և կարմրագունեղ շան զարխան :

Սերթ անունն զսեռական . որդոն, Հօրագոյնն նոցանց, և տկարագունեղն սոցանց :

Սերթ անունն զբայառական . որդոն . Սարարտագոյնն ՚ի նոցանէ . և պայծառագունեղն ՚ի սոցանէ .

Սերթ ևս անունն զներգոյական, որդոն, Հօրագոյնն ՚ի կենդանիս, կամ ՚ի ձը կենդանեաց է առիւծն . և իմաստնագունեղն ՚ի իկտոպայս, կամ ՚ի ձը իկտոպայց է ՚ի ըրիստոտէլ :

Սէ այսպիսիք զանազանք ինդիրք սոյնս գրեթէ զնոյն զօրութի ունին . զի մի և նոյն անունն անուել կարի, զիւրաքանիւրն . բայց այսու և եթ՝ զանազանին . զի առաջինն

որ ինի հայցականաւ հորվնէ, կարէ ՚ի նսին ինիլ բաղդատումն առայնս՝ որք են բազումք, և առայն՝ որ է մի . որդոն, Հօրագոյնն շան զստեմկիմ՝ Վաժանագունեղ շան զիւն : Իսկ մնացեալք երեքն որք ինին սեռականաւ, բացառականաւ, և ներգոյականաւ հորվնէ, ՚ի նսին բաղդատումն միշտ ինի առ բազում, և ոչ առ մին . ոչ և յայտ է : Եւ զանազանին այսու, զի ՚ի յառաջում կերպի կարէ գործիական հորվն երբեմն ներսպրդիլ ըստ պահանջման բնութե ամականին յորմէ յառաջացեալէ բաղդատականն . որդոն, Սարարտագոյնն ճարմուլ շան զիւն . Վաժանագունեղ թիժօր շան զարխան : Իայց ՚ի հետեւեցեալ երեսիննն ոչ կարի գիւրաղէս՝ ներսպրդիլ . ոչ երեի հետազօտողացն :

Սէ վերջապէս գիտելի է, զի բազմիցս հանդիպի ամականաց անուանց ոչ տրամականեցելոց մասնկամբքս ֆոյն, և կամ ֆոնեղ, զարիլ ոչ զբաղդատականն և գերաղբականն, որք ասիլ կարեն բաղդատականք զօրութի . և այսպիսիքս անունն զինդիր արտաբոյ բնութե իւրեանց՝ վն գորոյն բաղդատականք զօրութի . և ՚ի ձեռն ինդրոց իւրեանց ճանաչին վարիլ որպէս զբաղդատականն . որդոն, Սարարտագոյնն շան զիւն : Հօրք շան զստեմկիմ .

ախած . իմաստուն չան զտղծօն .
գեղեցիկն ակնայ . մեծն 'ի նոցա
նէ . կարօղն 'ի նստին . կամ 'ի մշ
նային . հասզանդէ 'ի ստին . կամ
'ի մշ սոցին . և այլն :

Ըստէն յիշելի է և այս , զի
ոչ ամ ածական կարէ լինիլ
ներգործութիւն բաղդատական .
որդոն , Ը լինի ստել արագ
ընկալափոյն , Բարձրախալափոյն ,
կամ Բարձրախալափոյնէ . սա
կայն մինչ բաղդատուն հար
կանորութին պահանջիցէ , լի
նին զօրութիւն բաղդատական ,
և առնուն յոյժ բարեպէս
գինդիրս բաղդատականաց .
որդոն , Ը բազընթաց չան զէ
րիւար . սրբնթաց չան զնեթ .
բարձրութիւն չան զարծիւն .
և այլն :

Հաղպա Կարգաւորման Դասանց Բա
նի 'ի շարադրութե , հանդերձ
օրինակօք ոմամք :

Պատի Եղբայաներորդ :

Մն գիտելի է , զի 'ի
շարադրութե՝ եթէ
մտածիցի բնական
կարգ մասանց բանի ,
Ը ախ՝ դնի այն սր է անուն
բայի . Ը րկրորդ՝ նորին ածա
կանն՝ եթէ պիտոյ իցէ : Ը ր
րորդ՝ խնդիրն ածականին :
Ը րորորդ՝ նախադրութի՝ եթէ
պիտոյ իցէ : Ը ինդերորդ՝ խն
դիր նախադրութե : Ը Եցե
րորդ՝ ածական նորին՝ եթէ
պիտոյ իցէ : Ը օթներորդ՝

մակբայ՝ եթէ պիտոյ իցէ :
Ը եթերորդ՝ բայն : Ը ններորդ՝
խնդիր բային : Ը ասներորդ՝
ածական նորին : Ը և Երա
քանիւրոյ անունն իտեղեղջ
Ը Երում դնի յատկացուցին
եթէ պիտոյ իցէ . որդոն ,
* 1 Ը արդապեար է՛նէնչոյ
2 փարթամք 3 իմաստութիւն
4 զկնի 5 առաքելոց 6 սրբոց
7 յոյժ պարզաբար 8 բացայայ
տեցին 9 մեզ զբանս համարոյ
10 զուզիլս :

Ը այց մինչ սչ մտածի կարգն
բնական ոչ եղաք , սյլ կարգն
արհեստական , և ոճն որ է
յարմար արտաբերման և
բաղդրաբանութե , դնի այլա
պէս , որդոն , * Օկնի սրբոց
առաքելոցն վարդապետք ե
կեղեցոյ փարթամք իմաս
տութի , զուզիլ բանս հաճատոյ
յոյժ պարզաբար բացայայ
տեցին մեզ : Ը Ը հա 'ի ամին
երեւին մասունք բանին իբր
'ի բազումն յեռեւտաջադրիւ
արտաքոյ բնականի կարգի :
Ը և շարադրողին ոչ է հարկ
հայել 'ի կարգն բնական , այլ
'ի կարգն արհեստական , և 'ի
յոճն որ է յարմար արտա
բերման :

Ը րկրորդ գիտելի է , զի ան
կատարումն միոյ պարբ
րութե ոչ միտ հարկանորի
դնել զայնքանս մասունս զոր
քանս եղաք , սյլ բառ պա
հանջման բանին յաճետ՝ կի
նունաք . վասն զի ոչ միտ պա
հանջի թէ 'ի միում պարբե
րու

բուժելիցեն մահաբայք, իցեն նախադրուածիք, և կամ միւր իցեն ածականք, և յասկաչուցիք. բայց հարկաւոր է զի իցէ մի բայ, և անունք գոնեա երկու, որոց մինն իցէ անուն բայի, և միւսն ինդիր. և այս՝ կամ ներդորուածք. որքոն. Պէտքս նորա՛ն ի սեղան. կամ զորուածք. որքոն, Պէտքս և նորա՛ն: Ի մարմնով:

Լրբորդ գիտելի է, զի առ՛ի համարմբունել զմի պարբերուի բանի՛ պիտոյ է զննել և իմանալ նախ՛ թէ ո՛ր, և կամ ո՛րն իցէ անուն բային, բայն, և ինդիր նորին. Թէ ներդորուածք իցեն եղեպք, և թէ զորուածք: Բայ ալի տոյանայ որմնել զածականան թէ թէ իցեն, և ճանաչել՝ արդեօք որոց գոյականաց իցեն ածականք. զի բազմիցս ածականքն տարակարգ ի գոյականաց իւրեանց դնին: Բայ հարկաւոր է քննել զյարաբերական գերամունն, և տեսանել թէ զո՛ յարաբերկնուն և ճանաչել զգերամունն, որոց արդեօք գոյականակ եղեպքիցեն: Եւ վերջուպէս զանունել զյատկացուցիան ի ինդրոց, և դարակել թէ ո՛յց իցեն յատկացուցիք. և այսպէս զայլոց մասանց հետազօտել. Օրոց դնեմք առաջին օրինակ զգանս զայս, * Զօհաննէս մկրտին ամենեցունց մարգարէից քան զինքն նախադրուածից ի Վնէ վնէ:

ցաւ վնէ հազոյն: Բնա ի սին բանի վն յերևյառաջադրուածն դժուարաճանաչ երևի բառս՝ վնէ գոյն՝ որ է ինդիր բնութե բային: Բառս՝ մարգարէից, որ է ինդիր բառին, վնէ հազոյն: Բառս՝ նախադրուածից՝ որ է ածական բառին՝ մարգարէից: Եւ բառս՝ քան զինքն, որ է ինդիր բառին՝ նախադրուածից: Եւ պարզութեւն այդեւ. * Զօհաննէս մկրտին վնէ ճեղքալ ի Վնէ վնէ հազոյն ամենեցունց մարգարէից նախադրուածից քան զինքն: Եւ ինդրուտ շնորհանդուածն մերոց զպրտուզն առաջադրեցաք նախըրել նոցա: Բնա ի սին բանի դժուարաճանաչ է յատկացուցին. Ի նոյն. զի առեալ է զնախդիրս, և ոչ վն իւր, այլ վանս հայցականի ինդրոյ բային՝ ծանեա. թէ պէտ նաև ինդիրն այն ունի զնախդիր իւր, և ի զնախորուի: Եւ պարզութեւն այդեւ. * Եւ միայն ծանեաք զիմաստութի նոցա. և անդուտ առաջադրեցաք նախըրել նոցա զպատու շնորհանդուածն մերոյ:

Լրբորդ օրինակ. * Եւ միայն միայն ծանեաք զիմաստութի, և անդուտ շնորհանդուածն մերոց զպրտուզն առաջադրեցաք նախըրել նոցա: Բնա ի սին բանի դժուարաճանաչ է յատկացուցին. Ի նոյն. զի առեալ է զնախդիրս, և ոչ վն իւր, այլ վանս հայցականի ինդրոյ բային՝ ծանեա. թէ պէտ նաև ինդիրն այն ունի զնախդիր իւր, և ի զնախորուի: Եւ պարզութեւն այդեւ. * Եւ միայն ծանեաք զիմաստութի նոցա. և անդուտ առաջադրեցաք նախըրել նոցա զպատու շնորհանդուածն մերոյ:

Լրբորդ օրինակ. * Ծանեաք ի ձեռն սիրայիր տոնալիդ յառաջ քան շնորհանդուածն շնորհապազնուածի: Եւ սին բանի դժուարաճանաչ է երկու յատկացուցիքն,

ցիւնն , զի տրամակայեցեալք
էն դռնէն Տայցականի խնդրոյ .
'ի միում որոց Տայցական խն-
դիրն , նաև բայն ներգործու-
կան է զօրութիւն : Եւ որքա-
նքանի այսոյն . * Եւ ձեռն սիրա-
լիւր քարտիկիդ ծանեայ զազ-
նուութի Տոգւոյդ յառաջ քսն
Թէ իցէի ձանալեալ զազնու-
ութիւն մարմնոյդ .

Չորրորդ օրինակ . * Տեսի
յեղբայր քո 'ի դաշտի զ շի-
կահերն՝ առ երկայնանստիւն
լերամբ առնել զՏաւորսուի .
Ի սմին բանի առաջին անա-
կանն է տարակայ 'ի գոյակա-
նէն . և երկրորդ անականն
նախադրեցեալ գոյականին .
Եւ որքաւքանի այսոյն :

Տեսի զ շիկահեր եղբայր քո 'ի
դաշտի առ լերամբ երկայ-
նանստիւն առնել զՏաւորսու-
թիւնն :

Յինգերորդ օրինակ . * Օի
ծանիցես զառքեզ հաւա-
տարմութիւն իմնցս բանից ,
նաև 'ի տունակի նշանադրեցի
զ'իմտաց իմնց զյղացեալս խոր-
հուրդս .

Ի սմին բանի դժուարիմացու-
թիւն ծագի , զի Տայցականաց
խնդրոց նախդիրն , զայ , նա-
խադրի նախադրութեցս առ
և 'ի . և 'ի վերջում բանում
կրկնի և ս նոյն , զ . Եւ Բացադրի
այսոյն . * Օի ծանիցես զհա-
ւատարմութիւն բանից իմնց առ-
քեզ , նշանադրեցի նաև 'ի
տունակի զխորհուրդս յղա-
ցեալս 'ի մտաց իմնց .

Վեցերորդ օրինակ . * Ոչ
դանդաղիմ ուսեալս և
իմաստունս ասել զձեզ , ո-
րովհետև տաղտկացեալս ոչ
տեսանեմ յուսմանէ զձեզ .
Ի սմին բանի յառաջում մա-
սին պարբերութե խնդիրն
յառաջագրի բային , և յեր-
կրորդում 'ի մէջ խնդրառու-
ածականին , և խնդրոյն իւրոյ
ներմուծանի բայ : (Որ բա-
ցատրի այսպէս .)

* Ոչ դանդաղիմ ասել զձեզ
ուսեալս և իմաստունս , ո-
րովհետև ոչ տեսանեմ զձեզ
տաղտկացեալս յուսմանէ .

Եօթներորդ օրինակ . * Ոչ
եթէ իցէր պարապորդ որ
և բաւական , որ զԹշուառու-
թեց ողբալեաց՝ որք զարա-
մագնեայս մեր 'ի Ժամանակի
կործանման Թագաւորութե
պարսից պատեալք պաշարե-
ցին , մատենադրել կարիցէր .
Ի սմին բանի յարաբերա-
կանքն՝ Թէպէտ այնց զորս
յարաբերեն իցեն մերձակայք ,
բայց 'ի բայիցն՝ որոց լինին ա-
նուանք , են տարակայք . նաև
խնդիրք բայից բազմօք միջո-
ցիւք յառաջէն զբայս : Եւ
Բացադրի այսոյն :

* Ոչ եթէ իցէր պարապորդ
որ և բաւական , որ մատե-
նագրել կարիցէր զԹշուա-
ռութեց ողբալեաց , որք պա-
տեալք պաշարեցին զարու-
մագնեայս մեր 'ի Ժամանակի
կործանման Թագաւորութե
պարսից .

Ալեկորող օրինակ . * **Հ**ուսահատեցելոյն յ՛մայնոյ գլխունն ու կարեն դիւրաբար առատրիւ այսպիսիք բանք և խորհուրդք , որք զայնպիսիս կակղել կարիցեն զխատուիս ॥
 Վասին բանի ածականն ՚ի դոյականն միջադրուք բայից տարածի , և նստողինն շերկոցունցն ևս առադրի . Եւ Բացարթի այսպէս . Որք զայնպիսիս խատուիս կակղել կարիցեն ॥

Աններող օրինակ . * **Հ**ետհարկանելոյն լ՛նէբանդրու զ՛Վարեհ արքայն պարսից , երկարեաց զբանս իւր առ ընտանիս նորին մինչև ՚ի ժամս ձիգս , և ապա զդիակապուտս առաքել ՚ի բազմակոյտ շեղջս կոտորուածոց հրամայեայ ॥

Վասին բանի դերանունս այս նորին՝ որ է յատկացուցիւ , ցուցանէ զ՛Վարեհ ՚ի սեռականի հոլովոջ . Եւ գրեականսն է հայցական խնդիր աներևութի բային . Եւ Բացարթի այսպէս ,

* **Հ**ետ հարկանելոյն լ՛նէբանդրու զ՛Վարեհ արքայն պարսից՝ երկարեաց զբանս իւր մինչև ՚ի ժամս ձիգս՝ առ ընտանիս դարեհի . և ապա հրամայեաց առաքել զդիակապուտս ՚ի բազմակոյտ շեղջս կոտորուածոց ॥

Տասներող օրինակ , և համանգամայն լուծումն շարադրութեան ՚ի մասունս իւր .

* **Լ**րբայն դաւիթ ու ՚ի քմե-

ղիկս եղեալ՝ վասն շահաստանութե ողբաց զ՛Մենէր դիւրայելեան զօրավարն քաջ , այլ ՚ի գլխութե աղեացն , և վասն բարեւի ցուցանելոյ զ՛Հովար ինչսան զօրուն՝ որ զարին պատերազմի ՚ի խաղաղութե խնդրեաց ॥

Վասին բանի՝ դաւիթն է անուն բայի , Լրբայն՝ ածականն նորին . Ուն է մակբայ . Լրեալն է ընդունելութի , Վաւիթն խնդիր նորին , Բայց այսպիսի ընդունելութի , և խնդիր կազմեն զանկատար բան ինչ որ ունի զզօրուն գործիակներ , և ներմուծանի ույ զառեկեալ բան ինչ ՚ի բանի . (Իս Լրբայն Վաւիթ ու չքմեղիկ լինելով , կամ չքմեղիկ լինելոյ վասն ողբաց) . Սասն է նախադրութի . Եւ Եւրոպանուն է խնդիր . (Բայց նաև ստին կազմեն զառեկեալ բան ինչ ՚ի բանի) Որքայն է բայ . Լնուն բայիս ՚ի վեր անդրասացու . Լրբայն Վաւիթն . Օւրեւեր է խնդիր բայի ըստ սեռին . Օրավարն է միջական անուն , և աստեն է ածական արեւերայ . Իսկ իւրայելեան և քաջն են ածականք զօրավարին՝ որ վերահայեցմամբ առնտին համարի գոյական . Լրնն է շարկապ բացարտցական . (Եւ զկնի նորին մասանէ զօրութի բայս այս շարժեցեալ .) Վաւիթն է խնդիր սեռի . Լրեալն յատկացուցիւ խնդրոյն . Եւ վերս

տին մտանէ զկնի սորին զօրութիւն բայն Սէբայ . և ին՝ զիրն՝ զԼէվեէր :) Էն՝ շաղկապ . Վասն նախադրութիւն . ցոյցանելոյ՝ ինդիր նախադրութի . զԼէվեէր՝ ինդիր սեռի գերբային՝ որ եղև ինդիր նախադրութի . Իշխան՝ ածական յովաբայ . զորան՝ յատկացուցի . Բարեւելն՝ էր ինդիր բնութի գերբային՝ որում նախադրեցաւ : Որն՝ յարաբերէ զյովաբ, և լինի անուն բայի : Ինդրեացն է բայն . զորեան է ինդիր սեռի բային : Պարտեբայն է յատկացուցիւ ինդրոյն . Ինադադութի , է ինդիր բնութի բային : Բայց այս ինդիր զօրութի ունի զբառս ծամանայ , որ եթէ ներգործութիւն զնիցի , լինի ծամանայն ներգործական ինդիր . և խաղաղութիւն՝ ի սեռականի հարկով յատկացուցիւ նորին . սրգան , ի ժամանակի խաղաղութեան , և այլն :

Յաղագս Օսնապանից Կերդից շարաբրուսեց նախնեաց , Նադերէ ստարաբրութի ոմանց բանից սրբահանելոց ՚ի գրուածոց նոյն , առ ՚ի լինել օրինակ համբախտանից :

Չալախ Եռնեարաներորդ :

Միս քան թէ զնիցեմ զոմանս օրինակս շարադրութեց նախնեաց մերոց , գիտելի է , զի եռեակ կերպ շարագրութեց գտանին ՚ի բան նախնեաց մերոց ՚ի բնաւս գրուածս նոցին :

Մուսջինն է այն՝ որ սակաւ ունի ՚ի յընտրելախօսուէ , բայց առաւել զիւրահասակ նալի է ամենից . որպիսի է շարաբրութի Մամսուրին :

Մերկրորդն է , որ միջակավար ունի ՚ի յընտրելախօսուէ , և ՚ի քաղցրաբանուէ , և ոչ է այնքան զիւրահասականալի ամենից . որպիսի է շարադրութի Մծառունջ գրոց ի մեծադուսնեղի մասին :

Մերրորդն է , որ կատարելապէս ունի ՚ի յընտրելախօսուէ , և ՚ի քաղցրաբանութի . և ոչ է հասկանալի ամենեցունց , այլ միայն ՚ի մէջ գիտնոց ունի զստույ իւր . և այսպիսի է շարադրութի գրոցն Սոսիսի խորենացւոյն , Վրիգորի նարեկացւոյն , Կերսիսի :

սիսի կլայեցւոյն, և ներսիսի լամբրօնացւոյն, և այլոց սմանց. Եւ և շարագրութի գրոցն մա կաբայեցւոց ի յ՝ ծառնուամ:

Եւ ըրդ՝ ՚ի քերթողաց իւրա քանչիւրն երկից ըստ պի տանա՛որութե տեղւոյն, և յարմարութե բանին պարտի ՚ի գործ ածիլ. Կի յինչ խո սի, և կամ գրէ քերթող սք զինն առօգուտ աշխարհակա նաց միայն, պարտի վարիլ առաջնով կերպիւն. Եւ յոր ժամ արտադրէ զինն պատ կանեալ առ ուսումն գիտուե, և կամ ընձեռէ զպարզաբա նութեց սրբազանից գրոց, և նմանեաց, պարտի վարիլ երկ րորդիւ՛ կերպիւն, զի մի գու ցէ ազնուութի քաղցրաբա նուե աղօտացուցանիցէ զազ նուութի բանից, և խորու թի բառիցն առա՛ւել ՚ի խորս ընկզմիցէ զխորութի գիտե լեաց: Եւ այց յորժամ արտա դրէ զինն՝ որ ոչ է զուամանե գիտութե, և ոչ է առօգուտ աշխարհականաց և սակաց, այլ առ իմաստունս, և առ ուսեալս միայն պատկանի կիր առումն նորին, յայնժամ պարտի վարիլ երրորդիւ՛ կեր պիւն, ոսկ զի պայծառութի բանից՝ և որքա՛նքանուի խո սից բացամբժիցէ զճեղգու թի ՚ի մտաց ընթերցողաց, և զմայլիցէ զգգայութիս, և ճեռե աբար առ քարչիցէ զնթեր ցողսն՝ ՚ի համահեռութե մն այն պիտեաց շարագրութեց:

Եւ ըրդ՝ թէ շարագրութի, թէ թիւերութե մն շարագրութեց ՚ի մասունս իւր, և թէ ըմբռնումն ուրուք պարբերութե ին որում պարտի ըմբռնիլ և համահա՛ւաքիլ ՚ի մասանց իւրոց՝ զիւրին է նորահասից քերականաց որքան առ առաջին, և առ երկրորդ կերպն շարագրութե. բայց որքան առ երրորդն ոչ է այնքան զիւրին. մն այսորիկ առ ՚ի նպատութի համբակագունից համագումարեմք աստէն զամանս բանս շարագրութեց նախնեաց մերոց՝ ՚ի յ՝ ծառնուց գրոց, և յայլոց՝ ըստ երրորդի կերպիւն. և ուրեք ուրեք վերութանեմք զամանս այնց ՚ի մասունս իւրեանց, և զոճն առնեց նոցին պարզաբանեմք:

Օրօրեաց:

* Եւ արանցես ընդ սա ոն ինչ գայե՛ ձեռն քո: Եւ ար. 9. 33.

Եւ յսինքն՝ զորպիսի ինչ հնար կարիցէ գտանել ձեռն քո:

* Եւ ըրդ՝ գալով չափ բանին քոյոյ, զինչ լինիցին իրա՛ւունք մանկանն: Եւ ար. 13. 12.

Կի զայն չափու, իբրութե ՚ի լինիլն ըստ ասութե քոյոյ:

* Եւ զի զանձն իմ ՚ի ձեռնին իմում: Եւ ար. 12. 3.

Եւ յսինքն պատրաստեցի զանձն իմ ՚ի մահ: Եւ ամ զկեանն ան ձին իմոյ եզի ՚ի ձեռնին իմում առ ՚ի տալ եթէ հարկն պահանջիցէ:

* Եւ մենայն պակասութիւն քո

զինեւ, բայց դու 'ի հրատարակիչ մի ազանիցիս ॥ 1. Վառ.

19. 20:

Լ. յսինքն, պահասու թիւ պիտայից քոյոց եղիցի զինեւ, և 'ի վերայ իմ. իբրու թէ իմ լիցին պահասու թիւք քոյք, զորոց 'ի հարկէ նախահոգամ:

* Ստատկեաց 'ի ժողովրդէնէ անտի ու թիւ հազար արանց. ॥

Վառ. 20. 25: Ի զանձինս արանց ու թիւ հազարաց: Զորում արանցն է յատկացուցիչ հայցականի խնդրոյն, որ է զուրու թիւ. և ունի հարցն է ամա կան արանց:

* Լ. սկանն հարկանել վիճարարս 'ի ժողովրդէնէ անտի սոյ մի անգամն և միւս անգամն առ ճանապարհօքն, որոց մինն ելանէր 'ի բեթէլ, և միւսն ելանէր 'ի Վարանս: ॥ Վառ.

20. 31.

Լ. յսինքն, որոց լէ մինն գնացողն ելանէր 'ի բեթէլ և այլն: Եւ զի գնացողն ընդ ճանապարհ ինչ ելանէ ուրեք, և առ այս նաև ճանապարհն ասի ելանել ուրեք:

* Հեղում զանձն իմ առաջի տն ॥ 1. Վառ. 1. 15.

Լ. յսինքն՝ տարածեմ զհոգի իմ ազօթիք առաջի տն: Եւ է սձ իմն ասու թիւ, որով ջուցանի 'ի խորոց սրտէ ինչ դրել զինն յուսմքի:

* Լ. և տ նոյ տեղի 'ի վերոյ կոնականացն իբրև զերեսուն արամք ॥ 1. Վառ. 9. 22:

Լ. յսինքն՝ գերազանցել իբրև

զերեսուն արամք. կամ գերքան զերեսուն արս:

Եւ քէն և այսր է փքինն ॥ 1. Վառ. 20. 21:

Լ. յսինքն՝ այսր քան զքեզ է փքինն: Ըստ այսմ է և այն Վառում է 'ի քէն և անոր ճանապարհ ॥ 1. Վառ. 19. 7:

Լ. յսինքն, 'ի կացեալ տեղոց էր և անոր բազում է ճանապարհ:

* Լ. և եղև թիւ անուրց զորս նստած Վառի յանդին այլազեաց, անուրք չորից ամաց ॥ 1. Վառ. 27. 7:

Ըստէն նորա բայն առնու զներդոյական. Ինչ յանդին. և մինչ ասի, զորս նորա, հայցա կանս այս յարարելէ զառաջ առաջ: Եւ թիւ ասիցէ, Վառի թիւ նստած յանդին այլազեաց զանուր հազար չորեք հարիւր վաթսուն, որք են անուրք չորից ամաց:

Եւ ին այսմ նաև այլոց բայից ոչ պահանջողաց զհայրական մինչ լէ առաջեկանեն թիւք ամաց և անուրց, հայցականաւ հոլովիւ ելանեն. որդոն, * Եւ կաց զանուրս երեսուն: ॥ և այլն: Եւ յայտն. * Եւ եղև թիւ անուրց զորս եկաց առ մեզ, անուրք միոյ ամաց: ॥ և այլն: Եւ այս. Վառում է Երարարի զձ յեմ առաջ ամաց երբոց 2. Վառ. 14. 28:

* Լ. բան ինչ յուսմէ մի գիցես 'ի սրտի բում ॥ 1. Վառ. 29. 10:

Լ. յսինքն՝ զանս ինչ յուսի և Եւ

Եւ ըստ այսմ բազմիցս Հան-
դիպի՛ զի փոխանակ դճեղջ
զգոյական անուն ինչ ածա-
կանաւ Հանդերձ 'ի Հայցական
Հողովոջ՝ ածականն վերայու-
ցանի և 'ի սեռական Հողովոջ
դճի յատկացուցիչ նմին . որ
դոն , Լոնայ 'ի ճէն զբան բարի :
Եւ նոյն է թէ ասիցի , Լոնայ
'ի ճէն զբան բարայ , կամ բա-
րութի :

* Եւ եղև յետ երեմեայ աւ-
ուրց . ॥ 2. Թափ . 13. 23 .
Երեմայն է ածական աւուրց .
և Հողով 'ի երեմեայ՝ երեմէի .
և այլն : Եւ նոյն է էթէ ասի-
ցի : Եւ յետ որոյ եղէն աւուր-
ցից ամայ : Հարում մայն է
յատկացուցիչ աւուրցն . և
երկն է ածական ամացն :

* Եւ նա զեռ դու խօսիցիս անդ
ընդ արքայի , ես մտից՝ և լցից
զբանս քո ॥ 3. Թափ . 1. 14 :

Եւ յինքն՝ կատարելոց ործե-
ցից զբան քո . կամ Հաստա-
տեցից . և այլն :

* Եւ ահա 'ի կէս չէ զոր պատ-
մեցին ինձ իմաստութեք ॥ .
3. Թափ . 10. 7 :

Եւ յինքն , ահա այն զոր պատ-
մեցին ինձ՝ չէ՛ 'ի կէսն իմաս-
տութեք :

* Եւ ոչինչ էր նմա ընդ Հատ
գնալ ըստ մեղաց յերօթովա-
մայ ॥ 3. Թափ . 16. 31 :

Եւ յինքն՝ ոչ իմն էր տարբեր
նմա գնալ ըստ մեղացն յերօ-
թովամայ , այլ էր նոյն :

* Եւ տեսցիք , զի պատճառի
իմն նա առիս . ॥ 4. Թափ . 5. 7 .

Եւ յինքն՝ զպատճառ իմն որո-
նէ նա առիս :

* Երրկամուր իւր զգողանի
Հարան ॥ . 1. Թափ . 2. 24 :

Եւ յինքն՝ 'ի դողումն Հարան :
Ինչ և այն՝ որ ասի , Ի՛հարչես
դարի դարս . քի 'ի քար :

* Եւ նա ինչ կամէր առաւօտն 'ի
գիշերոյն մերկանալ ॥ . 1. Թափ .
5. 30 :

Եւ յինքն՝ մինչ կամէր լըսն
առաւօտուն 'ի բաց վանեւ
դիտար գիշերոյն :

* Օսիրան և զմիտն իդու-
թէն առնանալէս վառեալ՝ քա-
ջութի յառաջ մատուցեալ
ասէր ॥ . 2. Թափ . 7. 21 :

Եւ գեղեցի իմն ոճ , որ զբազ-
մաց նմանեաց առբերի . որ
դոն , Օբանս , և զիստ մարտ-
կանէ րիչ , ըստ սորոտի ծերոյ
կարգանքեալ , վարդաբար 'ի յարե-
նի կայեալ պարտաւանէր :

* Եւ այնք բազումք էին որք
առ ահին յիմարութե՛ր ընդ
իւրեանց զէնա ելանէին ॥ .
2. Թափ . 12. 22 :

Եւ յինքն՝ վասն ահի , որ է ահ
յիմարութե . ընդ իւրեանց
զէնա ելանէին : քի անկանելով
'ի վերայ զինուց իւրեանց ջը-
ցեալք մնային :

* Եւ ետ նոր կրկին՝ քան որ
չափ ինչ էր յառաջադոյն ? 30-
բայ 'ի յաճախութի ॥ . Հարչե-
42. 10 :

Եւ յինքն՝ ետ զկրկնապատիկն
առաջնոյն : Եւ է ոճ իմն
ասութե՛ն դճեւ զբանն միայն .
և զորով իմանի ինչ իմն դայն :

Ի՞նչ գրազմայ իրաց կարե ա-
սիլ . որքոն, (ժ)ինն սենեկաց
մեքոց ելև կրկին քան որ-
չափ էր յառաջագոյն . նի քան
զայն որչափ էր յառաջագոյն .
* Ընհամարժէ զբաղաբակիցս
այլ պակասամիտ . ॥ ԼԻԷԿԻ .

11. 12.

Ըստէն անուն բային է 'ի
վերջն բանին : Ի՞նչ է ո՞ճ ինն,
որ ասի զազգէ, զքաճառէ,
զգրացուծէ, և զտանէ . որ
քոն, Ընսր յիմար արհամարհէ
զքաճառակիցս իւր . Ըն այսմ
և այլն :

* Ընգարացոյց զանձն իւր
սպաստամբուն ինչի տառն
տաղանցուն յուղայ ॥ ԼԻԷԿԻ .
3. 11.

Ընսինքն՝ բազգատեալ առ
ուխտաղանցուծին յուղայ :
Ընայսմ է և այն . Օրն է յարդ
սոցորն . ॥ ԼԻԷԿԻ . 23. 28.

* (Ս)աղեսցեն 'ի Տօբեթն առ
տեղւոյն ջրաներայ . ॥ ԼԻԷԿԻ .
7. 32.

Ըստէն սոն է վասն . Ընսինքն
մն ջրաներայ տեղւոյն :

* Օի բանս ի գործ արարին
ունիլ զիս ॥ ԼԻԷԿԻ . 18. 22.

Ընսինքն, զնոսս եղին 'ի մէջ
իւրեանց առ 'ի կախուլ զիս :

* Ընայ ձեռն Ընիկամայ էր
ընդ երեմիայի ॥ ԼԻԷԿԻ . 26. 24.

Ընսինքն՝ օգնուծին, կամ
խորհուրդն, կամ կարողու-
ծին, և կամ սիրտն աքիկա-
մայ էր ընդ երեմիայի :

* Օի ու էլ 'ի վեր բանն ॥
ԼԻԷԿԻ . 38. 27.

Ընսինքն ոչ յայտնեցաւ .
* Ընտակն կալեալ հայեալ . ॥
ՈՂԷ . 4. 17.

Ընսինքն՝ որպէս զակն դիտի
կալեալ զայս մեր՝ հայեալ .
կամ ու՛ն եղեալ հայեալ .

* Ընմեր սակս սիօն արօրադիր
լիցի . ॥ Ընայ . 3. 12.

Ընսինքն՝ վասն մեր :
* Ըն արիւթարաւ . քուհա-
նայապետի . ॥ Ընայ . 2. 26.

Ընսինքն՝ 'ի ժամանակի նո-
րին : Ըն և այն բան : Ըն էր
սոցորն . Ընայ . 11. 28.

Ընսինքն՝ 'ի ժամանակի Այլ-
դեայ կայսեր : Ըստ այսմ են
և այլք բազումք :

* Հաներ զգլխերն 'ի գլուխ
յաղօթան Ընտուծոյ . ॥ Ըն-
6. 12.

Ընսինքն՝ զբողոր դիչերն մին
չև 'ի կատարն անցուցանէր 'ի
յաղօթս : Ըստ այսմ են և
այլք բազումք :

* Ըն ոչ ընդունիցի զարքայու-
ծի նոյ ի բրե զմանուկ . ॥ Ըն-
18. 17.

Ընսինքն ող մանուկն ընդու-
նի զինն . և ու՛ն լի արքայու-
ծին ընդունեցեալ՝ համարիլ
պարտի ող զմանուկ : Ըն այս-
պեսիք բազումք հանդիպին 'ի
բանս որք տարբորիլ պար-
տին :

* Ըն ի բրե աճուրս բազումս
հանէին անդ . Ընայ . 25. 14.

Ընսինքն՝ անցուցանին զա-
ուրս բազումս :

Վ՛րսն զհոգիսն իմն զորսն իմն

Ի գործածոց Ստեփանոսի խորհրդաց
-ոյն :

* Լ՛ից Ստեփանոս հրամայեաց զփոքանս պղնձիս գործեցուցանել, և յառաջ առեալ զձեռնասն իւր իբրև զարծուի յերամս կարաւուց խոյանայր : Ի սմին բանի հայցականս այս պտղոն, ոչ է խնդիր բային հրամայեաց, այլ է խնդիր աներևուածի բային քուէտրոյանել :

* Լ՛ից զայս ամ գործէ յառաջատեսութիւն Լ՛ից որպէս կամք են ասել իմն բանի, յաղագս որ ՚ի մեզ փրկութիւն ձանապարհ ասալս թէ ոչ որոյ յուսոյ ակտուելով զմանուկն Պալհաւիկ ՚ի հոգեւորացոց իշխանութիւն սնուցանելին Վիտի ընծայելին հաւատոց ։

Ի սմին բանի փոխանակ ասելոյ կամք են ինչ ասել, դնէ՛ կամք են ասել ինչ բանի ։ Լ՛ից փոխանակ, յաղագս այն որ ՚ի մեզ, դնէ յաղագս որ և սեռական ինչ զիրս այս այն, իմանի զօրութիւն ։ Բ՛իտ ընծայելին հաւատոց ։

Լ՛ից ինքն զմանուկն Պալհաւիկ, որ էր նախ Վրիգոր լուսաւորինն մեր, ՚ի կեսարիա, որ էր ընդ իշխանութիւն հոգեւորաց, սնուցանելին, և ընծայելին հաւատոցն Վիտի :

* Արք ոչ զպատիւն յիշեանս ձգելին, այլ պատիւն զհետնոցս ընթացաւ ։

Լ՛ից է զեղեցիկ իմն ոճատու

Թէ, և ասացեալ ինի աստե՛ն զարդոց սրբոյն Վրիգորի լուսաւորելին մերոյ և կարէ ասել նաև զայլոց նմանեաց :

* Իսկ թագաւորն Տրդատ ամ հայաստանեօքս իջեալ ՚ի դաշուն Վարդարացոց, պատահէ հեռիականացն ձախատու պատերազմի, և ՚ի խառնիլ երկոցունց կողմանցն յերկուս ձեղցէ զամբխ թշնամեացն, սկսաբար չահատակելով ։ Այլ կարեմ ասել զերազուածի ձեռնին, ոմ անբաւք ՚ի նմանէ յերկիր անկեալ թագաւոր խաղային օրինակ իմն, իբրև ՚ի զեղեցիկ ցանցորդէ լի ձկամք յերկիր թօթափեալ ցանցոյն, կայտուային յերես երկրի ։

Ի սմին բանի, ճշտապէս է գործ իական ինդիր պատահէ բային ։ Էնտեղեցանք է տրական ինդիր ։ Գործերազմն է յատկացուցիլ ձախատուել Վիտանդ ուր դնէ օրինակ իմն, կամ ասել, Օգր օրինակ ։

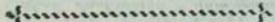
* Օրսու ծամանակաւ կատարէ Տրդատ զխնուածս ամբողջն դառնոյ, զոր որձաբար և կոծածոյ վիճոր, երկաթաղամ, և կարարաւ մանուցեալ, յորում շինեալ և տուն հովանոց մահարձանօք սրանցելի դրօշուածովք բարձր բանդակովք ՚ի համարքեռ իւրոյ խորովել խոյոյ ։

Ի սմին բանի դնի բառս ՚ի համար, փոխանակ նախադրութեա՛ լան, կամ սոյն ։

* Լ՛ից

* Այլ պատմութիւն յաղագս արբայն Տրդատայ ճմարխտ է, քանզի արբուցեալ նմա դեզ մահու , զրկեցան 'ի լուսոյ շնորհաց ճառագայթից նորա, որ թագաւորեաց ամս յիսուն և վեց ॥

Ղ ամին բանի ճառագայթիցն է յատկացուցիլ լուսոյն . և շնորհացն է յատկացուցիլ ճառագայթիցն :

Ղ Գրուածոց սէյն Ղրիտորի նարեկացոյն :

* Սիւսանն Տոր , և բեզանդականիկ . որդի քո ծննդեամբ , և տէր արարութիւն ॥

Ղ ամին բանի էական բայս է, իմանի զօրութիւն . որդոն , ॥ Վարբուհի կոյս , զի միսանն է Տոր . և բեզանդականիկ . է որդի քո ծննդեամբ , և տէր արարութեամբ :

* Այմեղովս յոյգլին ընթանալ ընկրայ սաստկապէս . յանչափն ձկտիլ իմոյն ոչ հասի . 'ի մեծագոյնն ամբառնալ աստուտ գլորեցայ . 'ի զգուշանալն առաւել յաւելտ վնասեցայ . կարծելով ընդ ահեակն միցիլ յաջն գլթեցի . 'ի զերկրորդն խուզելն ըզնախնին կորուսի . 'ի ինդիր տակաւուն 'ի կարևորացն զրկեցայ . 'ի փոքունցն փախուցեալ մեծամեծացն մատնեցայ :

Ղ ամին բանի նախդիրն դեր

բային , զի 'ի դնի հեռապէս . որդոն , Ղ զերկրորդն խուզելն . յորում իմանի այս , 'ի խուզելն զերկրորդն : Այս բաւրր բան է գեղեցիկ օրինակին , ըստ կերպի որոյ կարեն շարադրիլ և սյրք բանք բազում :

* Օպիարհաստեղծ բերանոյդ զՎճեղէն անձրեացող զկեցուցանողն կաթոճած մատն լեւեացս դրանց բացարան , որով զօձին խորամանկութի բանասրկուին թիւնից բարձցես և բժշկեցես ॥

Ղ ամին բանի կաթոճածն է հայցական ինդիր բայն Տոր . և նախդիրն իւր 'գ , է համանը չանեցեալ 'ի յերիս բառս յայտասիկ զկեցուցանող , որ է ածական ինդրոյն . զՎճեղէն , որ է ածական յատկացուցի ինդրոյն , զի անձրեաց . զաշխարհապետի՞ որ է ածական յատկացուցիլն , զի բերանոյն . որդոն , Օ կաթոճածն կեցուցանող Վճեղինաց անձրեաց աշխարհաստեղծի բերանոյդ , Ղ յսինքն՝ զկաթոճածն թրոյդ՝ մատն լեւեացս դրանց բացարան . զի բացօղ . ուր էր բեմն արարեր մինչ թեր յականջս խուլ և համո պիւշահարին , և բժշկեցեր :

բարոզել . և առ այս թող թող
 երատեր զնոսին : Եւ այն
 բան որ ասի , Էջն յանհարեցն
 է , իմանի այս , է անհար : Եւ
 ուր ասի , այժմ ժամանակի՛ և
 տեղոյ , իմանի ըստ ժամանակի՛
 և ըստ տեղոյն որ այժմ :
 Վանդի՛ ի ժամանակին յայն
 միկ կարի յաճախեցեալքէին
 բանակք , և ճակատք չըթա
 կայից թնամեաց ասպատակ
 շաց փոքրին հայաստանեայց ,
 և ինքն փախստեայ ամրա
 ցեալէր ի գղեակն Հոռովկա ॥ :

* Եւ արդ՛ ոնկ՛ ի մատուռնս
 մարմնոյ քան զամ պա
 տուհանապոյն և առաջին
 գլուխն է , յաղագս տեղոյն
 բարձրութե՛ , և զգայարս
 նայն ի նմա եղբւոց . և ապա
 այլքն յանդամոց մի ըստ միջէ ,
 այսպէս և յանդամն հոգւոյն
 մեծ և առաջին իբրև գլուխ
 է հաւատոյն ճմարտութի .
 և ընդ նմին յարմարեալք ոնկ
 անձն ընդ գլխոյ , գործք ար
 դարութե՛ մեծամեծք և փո
 ջունք ըստ պատուիրանացն
 նոյ ॥ :

Վսմին բանի , ուր ասէ , Ռժ ,
 և առաջին իբրև գլուխ է հաւա
 քոյն ճմարտութի . յատկացու
 ցին նախադրի յատկացուցե
 լոյն . զի հաւաքոյն է յատկա
 ցուցիւ . և ճմարտութին՛ յատ
 կացուցեալ . և այնու զեղեց
 կանայ ոճն ասութե՛ , նաև
 բողոր բանն , յորում ցուցա
 նի մեծագունեղ հարկան

ութի ճմարտութե՛ հաւա
 տոյ , թարց որոյ ոչ կարեմք
 փրկիլ . վայելչապունեղև ո
 ճիւ յարմարեցեալ և շարս
 դրեցեալէ , և մանաւանդ

մարդարտաշարեցեալ ॥
 * Սի լիցի ումք ի ձէնջ
 յարձան աղի մածնու
 ոնկ կինն դօտայ , յաղագս յետս
 դառնալոյ յախարհական իրս
 ի հեշտութիս արտից , կամ
 ի ցանկուիս հիւ թանխութից .
 Վանդի զոր օրինակ նա յետ
 պատուհասին ոչ եղև համե
 միչ կերակրոց իբրև զաղ ,
 քանզի քար էր . և ոչ ի շի
 նուած ինչ պիտանացու եղաւ
 ոնկ զքար , վասն զի աղ էր . ըս
 այսմ նմանութե և նմ որ որ
 ելանէ յժէ ոնկ դօտ ի սողո
 մայ , և բարձրանայ ի կարդ
 կրօնաւորուէ , որ է հրեշա
 կական ॥

Վսմին բանի ասութինն այն՛
 և ոչ է շինուած ինչ պիտանացու
 էրու , իմանի այսպէս . Եւ
 ոչ ի շինուած ինչ եղաւ ոնկ
 պիտանացու : և զորպէսն վն
 այնր զօրութեթ թողու , զի
 յարմարապէս դիվ կարիցէ
 հետեւեալ բանն . յի , որպէս
 դար :

* Օր եթէ Սօսիսի ասացաւ
 յայ ոչ կոտել մեռեալ
 մարթովք զաւեղին ուր երևեցաւ
 հաւր Եւթութեն , որքան մեզ
 արժան է լուծանել նախ զմե
 ռելութի մեղաց ի մէնջ , և
 ապա յԵւթայինն մերձեանալ
 խորհուրդ . զի ոչ միայն խօսիլ

իւնայն մասիսի կայ մեր առաջի, և կիմ տեսանել զյետոյսն Մ, այլև ձեռք շարիել զանշարիելին, և շրթամբ չամբուրել զսերն, և բերանով ձաշակել զկերակրինն յամի ॥

Վսմին բանի՝ Լճային, որ է ամական խորհրդոյն, այնպես գնի, զի բայն՝ Թրեան՝ միջագրիցի ՚ի մէջ երկոցունց. որ ՚ի յայսպիսուում յարմար տեղւոջ կարի քաղցրախորժ առնէ զբանն: Վոյնպէս և բառս՝ Թր, որ է խնդիր նախադրութեան, նախադասի նման. որով չամեղանայ ոճն ասուէ յայսպիսուում տեղւոջ:

* ( ) ՚ի Վճուժեան ասել մահճկանացու, ամբարշտուի է ոնց ցուցաբերագոյն. և սոսկ մարդոյ մահն ու վրիկէ զաբարժս. և զինն ապա Վսպէս խոստովանելի է, որք բարեպաշտութի կամիցին կեալ ՚ի Վճ, եթէ վասն զի էր նա Վճ և մարդ, անմահ և մահճկանացու, մեռաւ մահճկանացուաւ, և անմահ մնաց անմահականաւն ॥

Վսմին բանի ասուժիս այս և զինն ապա, նշանակէ զինչ օրեմն ասելի է: Վճ շարկապս՝ էիէ, ոչ է թեական, այլ թարմատար, և առ ոճն ասուժեան կարի յարմարագունեղ ՚ի սմին տեղւոջ:

* Վստ այսմ և ՚ի տնօրինական իտրճուրդն էր էր

բեմն զի գերագոյնէր քան զբնութի, յորժամ զայն ինչ տեսանէր յօգուտ մարդկան. և էր երբեմն զի հետևիւր բնութե, մինչ այնու շինէր զտեսոցն: Վն ՚ի կուսէն ծնանին գերագոյն էր քան զբնութի. և կամամբ կերակրին չետեւումն էր բնութե. քան զի կարող էր և առանց կերակրոյ կեալ: Վճին չասուկաւ հետեւումն էր բնութե. զի կարէր և ՚ի միւում ժամուայր կատարեալ լինիլ. իսկ ՚ի տղայական տիսն Վճաբանչ զօրութեցն երեւումն, լուսոյն փայլելն առ հովուօքն, հրեշտակացն բարբառք, աստեղն ընթացք, մոգուցն ընծայաբերութիք, և այլն նմ ՚ի վերջան զբնութի: Վաղցնուն լև ծարաւիցն հետեւումն էր բնութե, այլ յորժամ կամէր, և ոչ յակամայ բռնագատեալ ՚ի կրիցն ըստ մեղարտաբոյ էր բնութե: Չարարիցն մարմնով և մեռանիցն հետեւումն էր բնութե. քան զի մեր է այս սեփական. որով եցոյց թէ մարդ էղև Ճմարիտ (Վարդարանան անարարելի մնայր Վճութի, և ՚ի մահուն անմահ) և իշխանաբար յանելն, վերագոյն էր քան զբնութի մարդկան: Վսպէս իմա ինձ և յաղագս այսր ինչ գրոյ ॥

Վսմին բանի զբայս զայս Գրոյն, ոնց զներգործակերպ է՛ զգրական եղեալէ, որ նաև ձայնա

Նախրականաբար վարիլ կարէ :
 և առ կո՛ւնսն է խնդիր նորին .
 'ի յոր առն նշանակէ շաբլ . զի
 երբեմն մինչ նախադրութիս
 այս առնաւուր զգործիական ,
 Տանդերձ խնդրոյն ունի զո-
 ճանութի պարտականիս : Այլ 'ի
 վախճանի բանիս մինչ ասէ :
 և Այսպէս իմա ինչ և յարստի այս
 խնդրոյ , բայս այս իմա , զնի
 փոխանակ բայիս Բո Գեր . զի
 մինչ ասեմք ումք , իմա զինչ
 ասեմ , նշանակի այս , միտ
 դիր զինչ ասեմ : Այլ այսու
 եմթագրութք բայս իմա , առել
 է գորական խնդիր :

* Այլ արդ ըստ որում զամ
 բարչուաց և զմեղաւորաց
 տեսանելով զչարիս պահա-
 պանքն մեր հրեւտակք , ամ
 բաստանեն առաջի նոյ , ըստ
 այսմ օրինակի , յորժամ ըզ-
 պահպանեալան յինքեանց ըզ-
 մարդիկ տեսանեն 'ի գործս
 արդարութե եղեալ , 'ի սրբու-
 թե , և 'ի պարկեշտութե , յա-
 ղօթս , և 'ի սրահս , 'ի մարդա-
 սիրութիս , և յողորմութիս ,
 և յամ պատուիրանացն նոյ
 պահպանութիս , ուրախ լի-
 նին յոյժ , և գարովայիր գթով
 իբրև զհամատոհմ ինքեանց
 ողջաբուրեն հոգևորապէս ըզ-
 հոգիս նոցա . Արարիս մեծն
 Կաբրիէլ զմարդարեն դա-
 նիէլ . զոր և այր ցանկութեան
 անուանեաց . ոչ յաղապս մար-
 մնոյ ինչ գեղեցկութեան ,
 որոց ոչ է փոյթ , այլ վասն
 հոգւոյն բարեխայեղութե :

'ի ամին բանի բառքս այսորիկ
 դամբարանաց , և զմեղաւորաց
 են յասկացուցիչք հայցականի
 խնդրոյ դերբայիս Գեանէլով .
 և ոչ միայն նախադասեցեալք
 են գերբային , և հայցակա-
 նի խնդրոյն , այլ նաև զնախ-
 դիրս շոյ ունին ընդ ինքեանց
 ոչ վասն ինքեանց , այլ վասն
 հայցականի խնդրոյն . թէ պէտ
 հայցական խնդրոյն և ա՛ որ է
 զարիս , ներգործութք ունի
 զնախդիր իւր շոյ : Այլ զայս
 եղեալէ առ պերճացուցումն
 բանի :

Վերջիցս
 'ի գրեւածոյ Արարիս 'ի երեսի
 լաճքոճացոյ :

* Օմեղս առ 'ի մահ մե-
 ճաք անսպաշաւ թշ-
 նամութք . զի ժխտեցաք պատ-
 ո՛ւիրանին , որ աւանդէ մեզ
 թողալն զթողութի գտա-
 նել : Օմեղս առ 'ի մահ , իմ
 մահո՛ւնափ մեղօր . թողալովն
 իմ թողով սլոյց :

* Առցուք զօրէնս , և ըն-
 թերցցօք . և նովաւ հան-
 դերձ 'ի շինուած հաւատոյ
 տանս բուռն հարցուք : Առ-
 ցուք զօրէնս . իմ զգիրս օրի-
 նաց :

* Այլ և մի ոք պահեցէ կեն-
 դանի զմախտան 'ի նախնեացն
 'ի մեզ սերմանեալ , մի ոք
 զգիրս նոյ թշնամութք առցեալ
 ճմարտութե վարկիցէ ջա-
 տագո՛ւս :

Դսմին բանի արդեւական Բն կրկնի : Եւ է դեղեցիկ ոճ իմն ասուածն . և նախնիք կոչին ոմանք հակառակասեր վգնք , որք դրով և բանիւ ջանային բաժանել զագոն մեր ի միսբանուծէ եկեղեցւոյ :

* Ավ դու տեղեւրաց բամբասող , և զչափ անձինդ ոչձանաւօղ ॥ : Դսմին բանի այն որ զտգիտութիւն , կամ զտկարութիւն , և զայլ պակասութի իւր ոչ ձանաչէ , կոչի զչափ անձին ոչձանաւօղ :

* Օգլուին անկեան որմոյս միութեմբ բաժանման խտրոց արկին ի մէջ մեր մարդարեքն յիմարեալք , և զիարդ ոչ լացցին զմեզ ճմարտութե աշակերտքն ॥ : Դսմին բանի անկեան է յատկացուցիլ գըլխոյն . որմոյն է յատկացուցիլ անկեան . և հոսմին է յատկացուցիլ որմոյն . Եւ զլուս անկեան կոչի Վճն . զոր մարդարեքն , ք վարդապետք ոմանք յիմարեալք արկին ի մէջ մեր և այլոց քրիստոսեկի ոյ զբաժանման խտրոց . զի զերկուց բնութեցն Վճնի բարեպէս ոչ տրամաբանելով ասեին զմի բնութի միայն գոլ ի Վճն . և այնու բաժանեկին յեղարոց իւրեանց :

* Հարկանեն զօտարս , և միմեանց զվէրն համարին . զոր օրինակ եթէ որ զօղն վիրաւորելով ընկէրին կարծիցէ ազգել զխոցուման . և նա որ ոչ հարկանի ընդվայրասար

հարումն օղոյն դժուարի ॥ : Եւ դեղեցիկ ոճ իմն ասուածն . և զայս բան ասեր սք վարդապետն զխոցունց , որք ի հակառակին զբնութեցն Վճնի , ոչ ի վերայ այնց կետից հակառակեին , յորում էին տարբերք , ոյլ սս զնա ոյ զեւտիգական կալեալ ի բրու ընդեւտիգէսի հակառակեր . և նա զսա ի բրե զնեստոր համարեալ , ոյ ընդ դէմ նեստորի պատասխանէր : Եւ այսպէս նեստոր , և եւտիգէս հարկանեկին . բայց նոյին վարկանեկին զիրեարս հարկանել , և յիրերաց հարկանիլ :

* Ղուներով անաչառ բնութե առայս ինչ մեզ նիւթ հակառակութե . զի նոյն է Վճն և մարդ ասելն զՎճն , և երկու բնութի ॥ : Դսմին բանի Ղուներովն է դերբայ . ինդիր սեռի է նիւթն , որ է զօրութի հայցական . իսկ մոզն , և սուայսն են ինդիր բնութե դերբային : Եւ յսինքն անաչառ բնութե մտածելով ոչ ունիմք մեզ առայս զնիւթ հակառակելոյ ընդ դէմ այնց որք ասեն ի Վճն զերկուս բնութիս . Վճնագի մին նաև մեք ասեմք զՎճն Վճն և մարդ , այնու իսկ ասեմք ի Վճն զերկուս բնութիս . զի նոյն է ասելն զՎճն Վճն և մարդ , և ասելն թէ ունի զերկուս բնութիս . վասն որոյ ստորև այնր բանի յարե սք վգնն :

* Օի որ Վճն և մարդ դաւանեաց ,

նեաց, զայլ և այլ բնութիւն
'ի վերայ միոյ անձին ստու-
գեաց ॥

* Հորոց մի էր և ոմն Մ. Ծաղը-
նորհ և յոգունց գերագանց
Տրեշտակն 'ի մարմնի Վարդար
նարեկացին ։

Ղամին բանի՛ յարարերականս
յորոց, ցուցանել զնախնի սբ
Տարս. 'ի կարգի որոց էր և սբն
զբիգոր. Եւ զայս ասէ առ 'ի
ցուցանել թէ նաև սբ գրի-
գոր նարեկացին կամէր զմիա-
բանին, և ստորասէր 'ի Վ.՝
զերկուս բնութիւն 'ի միութե-
անձին, ող և այլք նախնիքն ։

* Այլ մտացի դու, և ուր
ուսար վիրոք զվերս բժշկել ॥

Եւ գեղեցիկ ո՞՞ իմն ասու թէ,
որ զբազմաց նմանեաց ասի.
որդուն. Այլ Տանձարեղ դու,
ուստի ուսար գովելով զգրեղ
գովելի առնել զգրեղ ։

* Վրան զթնամիս իմ, աղօ-
թէր մարգարէն, զիս իմաս-
տուն արա՛ : Հայժ կարեւոր
տեսանեմ այսօր զայս աղօթս
մեզ, զի մի Մ. Ծասիրուէ կար-
ծեօք Մ. Ծատեցու թէ Տաղաւ
լինիցիմ քկործանեալ ॥ Աստէն
բանս այս. (Եւրեղ Եր Երբարէն)
է 'ի մեջ անկեալ այսորիկ բա-
նի, (Վրան զԵրեմիա Իմ զիս Իմաս-
տուն արա՛) Եւ է գեղեցիկ իմն
ո՞՞ 'ի շարագրութիւն բանից .
և զօրութի բանին է այս ինչ ։
Անչ անխոհեմ որ կարծեօք
ջերմեռանդուն շարժեցեալ
գոարարտական բանիւք թնա-
մանէ՛ Տայհոյ՛ բամբասէ, և

ասէ զանձինս նոցին՝ զորս
կարծէ մտորեալս, այնպիսին
կարծեօք Մ. Ծասիրուէ՛ 'ի յո-
րոգայթս Մ. Ծատեցու թէ կոր-
ծանի : Վրանք զանձինս ին-
կերաց սիրել պարախմբ, և
միայն զմտութիւն, և զմտը-
րութիւն նոցին՝ է թէ իցեն,
ասել և բացամբժել ։

* Բայց սակայն նուազեցրց
զմասան նախապատուունին .
և զերն՝ Տակառակութիւն . և
թնամութե Տանդէս յարու-
ցեալ, իւրաքանիւր որ զյոզ
թող լինին ախորժէ ։

Եւ գեղեցիկ իմն ո՞՞ ասու թէ .
և 'ի տին բանի թնամութե
Տանդէս իմանի այն, յորում
իւրաքանիւր իտօղ զյոզ
թող երեկին իւր գիտէ և
կամի, և ոչ զբացայայտութի
ճմարտութե իրին, զորմէ է
բանն ։

* Այլ մեզ՝ 'ի յանապառ ասե-
նի աշտանօք ասելուէ օրինաց
սիրոյ արհամարհողաց ։

Եւ յսինքն ասեանն յորում իտ
սեցեալ լինի զճմարտութե
Տանտոյ, է ասեան անապառ .
և վայ կարդայ նոցին, որք
ասելութե աշտանօք զորէն
սիրոյ արհամարհեն ։ Եւ 'ի
ամին բառս այս, աշտանօք,
իմանի այսպէս, 'ի ձեռն աշա-
ռանապ և բառս այս՝ արեւո-
թէ, է յատկացուցիւ աշտա-
նաց ։

* Այլ սքանչելեացս, ահա՛ ա-
սիկ զանազան ծաղիկ սիրոյ
յանձինս ձեր փթ թէ կայ սկսուն
վայ ։

վարդալակի զհոտ բուրել :
Օղէմն ձեր տեսանեմ ոչ ոնց
յերեկն և յեռանդն , այլ նախ
բան զհեղուն բարբառ աւել
տարանիս : Ընք ձեր ոչ զե
ռազուսն սրտի արեանց ցու
ցանեն , այլ զբաղցր արտա
տուս ճնշեալ արտաքս բղիտն :

Օայս բան , ոնց և զայս ան
յեալս բանս խօսէր սք վարդն
ի յատենի Տարսոնի ժողովոյն
առ ժողովեցեայս հայրապետս
հայոց վասն միաբանութեան
ընդ կաթողիկէի եկեղեցւոյն
Վնի : Ընդ մինչ եզերեաց
զբանսն ետես ի դէմն նոցին
ղեւանս բարեաց կանոց , և
հաւանութեւ առ ճմարտութիւն
Սատի ասէ , նախբան զհե
ղութեւ բարբառն ձեր տեսա
նեմ զղէմն ձեր աւետարա
նիս , յի աւետոյս ինձ , թէ
հաւանեալքեր ճմարտութեւ ,
և յօժարեալք առ միաբանութիւն ,
և հեղութիւ պատասխանելոց
էք բանից խնց : Ըն ի յայս
ձեր ոչ երեւին նշանք եռաց
ման արեան սրտի , արամադ
րողք առ հակառակութիւն , և ի
կախէ , այլ զբաղցր արտատուս
ճնշեալ , ճի սեղմեալ արտաքս
բղիտն :

Ընդ բաւականասցին օրի
նակք այսբանք , զորս առ բե
րաք ի գրոճածոց , և ի շարա
գրութեց նախնեաց մերոց՝ առ
ի ցուցանել համբակադուսից
զոնս ոմանս , և զձանապարհ
բաղցրաբանութեւ ի շարա
գրութիւն բանից :

Յաղագս Սմանց Ղեկեւելաց պար
կանեցելոց առ շարագրութիւնս
Բանից :

Ղեկեւել Սմեաբաներորդ :

Ըն ի գիտելի է , զի մի
և նոյն գիտաւորութիւն
բանի լինիլ կարէ
բազմազանիւք շա
րագրութիւք . Օր օրինակ ,
բանս այս , Ըն էր Ռդ զհե
ղութեւ և զանորէրն ոչ առ ի դմայ
մեւ , այլ Ռայն ի էր առնալ զայն
առ դեռայ Ռդ . լինի և այլով
շարագրութիւն , եթէ յաւելցին
ինքեան բառք ոմանք . օրդոն ,
Ըն որ տուեալէ մեզ զհերա
կուրս , և զհանդերձս , ոչ առ
այս է տուեալ զի զմայրիցիմք
նորք , այլ առ այս զի իկիրառ
նուցումք զայս ի պիտոյս մեր :

Ըն ի և այլապէս , եթէ պա
կանային յայնմանէ բառք ո
մանք . օրդոն ,
Ըն ետ մեզ զհերակուրս , և
զհանդերձս՝ ոչ ի զմայրութեւն ,
այլ ի կիր առումն :

Ըն ի կարէ և այլովք բազ
մազանիւք եղանակք՝ եթէ
փոխիցին ի նմին մատուրք
բանին , և կամ սեռք բայից ,
և հոյովք անուանց . օրդոն ,
Կերակուրք , և հանդերձք
տրեցան մեզ Ռ.Յ. ոչ վն զմայ
րելոյ ի նոսին , այլ սակս ի կիր
առնելոյ զայնս ի պիտոյս մեր :
Կերակուրք , և հանդերձք ոչ
առ այլ ինչ տրեցան մեզ
Ռ.Յ. , եթէ ոչ առ կիրառումն

Տարիաւորաց պիտոյից մերոց :
 Ը՛ծ ոչ վասն պարտիկ զի ըզ-
 մայիցիմք՝ ետ մեզ զկերա-
 կուքս՝ և զՏանդերնս, այլ զի՝
 ի կիրասանիցինս այնք իմենց
 ի ծառայուի պիտոյից մերոց :
 Տուօցն կերակրոց՝ և Տանդեր-
 ձից՝ որ է Ը՛ծ, ոչ զվնայումն
 մեր ի յայնս, այլ միայն ըզ-
 կիրատումն այնց ի ծառայու-
 թի մեր կամի :

Ընկիւմք անուալ յ՛ճ զկերա-
 կուքս, և զՏանդերնս՝ ոչ ո-
 բովք զմայիցիմք, այլ որովք
 ոնց զՏնանդ քբ ի դեղաց դար-
 մանիցիմք :

Կերակուքք, և Տանդերնք
 սահմանեցան մեզ յոչ ինիւթ
 սուտցման և պահպանման, և
 ոչ ի գործի և ինիւթ զմայլ-
 ման, և փափկութի :

Ինկալքք յ՛ճ զկերակուքս,
 և զՏանդերնս ի պետս կարեաց
 ծառայեցուցանել, և ոչ ի
 պետս հեշտութի և պատճոց
 ի գործ ածել. և այլն :

Եւ աստ գիտելի է, զի բանքն
 որք դերբայիւ լինին, ստեղծ
 կարեն լինիլ և այլովք մա-
 սամբք բանի. որդան,

Շորտղրեմ՝ զայս առ ի ու-
 սուցանել զաշակերտեալն :
 Կամ վասն ուսուցանելոյ զա-
 շակերտեալն : Կամ սակս
 ուսման աշակերտաց : Կամ ոնց
 զի ուսուցանիցեմ զաշակեր-
 տեալն : Կամ, զի ուսանիցին
 աշակերտեցեալքն :

Ի սրձեալ, բայքն որք ի յա-
 ծականաց սուտանց ունին

զմակբայս՝ որակացեալս մասն
 կամըքս՝ զէս Բար, բարկիյս
 կարեն փխտանակ այնպիսեաց
 մակբայից ունիլ զգործիս
 կան Տուօնն նոյնիյ ածականին
 վերացեալքար. որդան,

Ի մասրնաղէս իտեցաւ. ի մասրնալէ-
 լսուեցաւ : Ի սրձեալքար գործեաց
 ի սրձեալքար գործեաց :

Երկրորդ գիտելի է, զի ոչ
 ինն պիտանորութի շա-
 րադրութե բանի կարէ բա-
 րեպէս արտադրիլ յուժեքէ,
 եթէ ոչ նախապէս ի մտի ար-
 տադրողին իցէ ճանաչողապէս
 ներքմխանեցել Տանդերնքս
 բազայիւք. որդան. Ի մասն
 այս, (Վորջայար Բարեաց էնաց
 մարդոյն էն գործութիւն, և վիշտն՝
 ընդ որովք կամբերաբար ոչ անցա-
 յողքն՝ ոչ ստապիւն ունիլ զէնանս
 Բարիս) ոչ կարէր արտադրիլ
 յինկն՝ եթէ ոչ նախապէս
 ճանաչողաբար յլացեալ իցէ
 ի մտի իմում, թէ փորձու-
 թիք, և վիշտք տան ճանաչել
 մեզ զբարեկեցուի մարդոյն :
 Կան որոյ նորին, որք ոչ
 հայեցեալ ի ներարամադրեալ
 բան մտաց արտադրեն զինն,
 ոչ ասին արտադրել քերթո-
 զապէս, այլ կամ սքանելա-
 բար, և կամ ըստ պատահ-
 ման : Եւ գիտելի է, զի նա
 որ պատահաբար և ըստ գիտ-
 ման բանից և բառից արտա-
 դրէ, ոչ զարագրութիւն բա-
 նին, այլ զբանն շարադրութե
 հետեւեցուցանէ, որ է յոյժ
 սնտեղի, և կարի անդէպ :

Ըրրորդ գիտելի է, զի մինչև
խորհրդի. զնեղրին բան
մտաց մեքոց՝ պարտիմք
մտածել՝ արդեօք զայն՝ զորևէ
գիտեմք արտադրել իցե պատ-
մուդական, կամ ցույցական. և
մինչ գտանեմք այնպես՝ ար-
տադրել պարտիմք սահմա-
նականա՛ւ բանի՛ւ. Իսկ եթէ
իցէ ի խողական, կամ պատ-
մոխրանական, կամ արդարա-
կան, պարտիմք արտադրել
հրամայականա՛ւ բանի՛ւ. Իչ
եթէ իցէ բաղձողական, ըղ-
ձականա՛ւ բանի՛ւ. Իսկ եթէ
իցէ երկբայական, կամ յան-
գիմանական, ստորակցակա-
նա՛ւ բանի՛ւ. Իչ եթէ իցէ
անորոշական, որ առ բացորո-
շեցեալ ինչ ոչ պատկանի,
պարտիմք արտադրել զբանն
ի ձեռն աներևութից բայից.
Ո՞րք և յիշեցեալէ զտոցունց յերկ-
րորդում մասին ի հինգերոր-
դում գլխով:

Իչ բաց յայցանէ մտածելիք
են նաև պարագայք, և որս-
կուիք բանից արտադրելեաց.
Ո՞ր զի եթէ իրակութիւն իցէ
ծածկապէս եղեալ, կի՛ յայտ-
նապէս, ի ժամանակի և ի
տեղւոց յայտնիկ, կի՛ յայտնիկ,
բնոյ այնմ առարկիցին մակ-
բայք. Իչ եթէ ի պատճառս
ուրուք եղեալիցէ իրն, և կամ
ի ներկայութե ուրումն, բնոյ
այնմ առարկիցին նախադրու-
թիւք. և այլն:

Չրրորդ գիտելի է, զի
երկու բայք խնդրողք

աւարեբեցից հողովից ի շարադ-
րութիւն բանից իբր ի բա-
զուան ոչ պարտին անմիջապէս
յարիլ իրեբաց ի ձեռն շարկա-
պիս և. այլ նոյն գիտելի է
խնդրեցեալ հողին առաջնոյ
բային, և ուրա յարելի է միւս
բայն. որդոն, Իչ բայեօք յար-
չա՛մանէ երկուքն, և մարտիք զե-
րկուքն. Իչ ոչ լինի տեղ.
Երկուքն և մարտիք զերկուքն.
Կամ երկուքն և մարտիք յար-
չա՛մանէ երկուքն. Իսայի իբր
ի բազումս. քանզի երբեմն
բայք որք ինդրեն զաւարեբե-
հողովս, կարեն անմիջապէս
յարիլ իրեբաց ի ձեռն շար-
կապիս և, զորութիւն ոչ երկու
զինդիք իբր բայն նախկին.
որդոն.

* Ի շխատէր և մնուցանէր
զորդիս իբր և Ի յոխիւքն ուղիս
տէր ձեռնամբ. և այլն:

* Ի ստէր և լսէր զբանն Ի յ
չք Ի ստէր յեկեղեցւոց և այլն:
Իչ երբեմն նաև այնք բայք
որք զնոյն հողով պահանջեն
անմիջապէս ոչ յարին իրեբաց.
որդոն.

* Ի զրկիւիք ի պատճոյ և ոչ
զարդարիւք ի ստահակեալս:
Սո՞ր զի ոչ բացտորի միտ բա-
նին եթէ ասիցի, Երկուքն և
ոչ մարտիք ի ստահակեալս՝ այց
այնք բայք, որք զնոյն հողով
պահանջեն, և առ այն եթէ մա-
կայ վերաբերին միտ պար-
տին յարիլ իրեբաց անմիջա-
պէս, և այնպիսին թէ և իցեն
ա՛նկելի բան զերիս բայս՝ ոչ է
Գ Ե 2 պարտ.

պարտ կրկնել զինդիրն . որ
գոն , Վերբա սերեր , խրատեր
աւաստաներ և զհաստացողաներ Տշու
շորդես էար . և այլն :

Ընդերորդ պիտելի է , զի
մասնկուներս այտորիկ (ձ)է ,
էնէ , Ռնէն , շէնէն , յորժամ ,
նեղես , գոյնէ , գոյնէ երբէտ ,
գոյնէ արդեօ , Ռնէ , Ռգոյնէ ,
ապաւնէ , խննէ , Ռն ոչ , ապաւնէտ ,
արդեօ , շէ Ռ , և այլն , սո
վորք են յարիւ բայից եղե
լոյ ՚ի ստորակցականի եղանա
կոջ . բայց յարին և ս եղերոցն
՚ի սահմանականի եղանակոյ
յոմանս յարմարեցեալս ժա
մանակս . որպէս ,

Տիւն ապաշահիցէ , ոչ կորիցէ .
կամ այսպէս . Ռն ապաշահէ ,
ոչ կորնի :

Ընէ խոնարհիցի , գտցէ զչը
նորհս , կամ Ընէ խոնարհի ,
գտանէ զչնորհ :

Սիննիցի հնազանդեալ , ոչ
ուղղեցի . կի՞ Սիննի է հնա
զանդեալ ոչ ուղղի :

Օ է ենէ լուիցէ խրատու , կե
րիցէ զպտուղ նորին , կի՞ Օ է
ենէ լուի խրատու , ուտէ զպը
տուղ նորին :

Յորժամ գայցես , յայնժամ
տեսցես . կամ Յորժամ գաս ,
յայնժամ տեսանես :

Տեղեալուսանիցիս լիապէս ըզ
կանոնս . կամ Տեղեալուսա
նիս . և այլն :

Վոյնէ ասիցես ոչ ունիլ զկա
րողութի . կամ Վոյնէ ասես .
և այլն :

Վոյնէ երբէտ խարբալիցիս ՚ի
կասկածանայդ . կամ Վոյնէ
երբէտ խարբալիցար . և այլն :
Վոյնէ արդեօ կորուսեալիցես
զգրեալդ . կամ Վոյնէ արդեօ
կորուսեր . և այլն :

Սիննի գուհիկ և անուսումն
ոք իցես . կամ ևս :

Սէ գոյնէ պարծիցիս զոչգի
տեցելոցդ ուր զպիտեցելոց .
կամ Սէ գոյնէ պարծեցար .
և այլն :

Ընաւէ քերթօղ իցես , րնդէր
ու շարողրես . կամ Ընաւէ
քերթօղ ես . և այլն :

Իսէ ենէ քերթօղ նորավարժ
իցես , զհարդ զբեղ հմտագու
նից քերթօղաց նախադասես :
կի՞ Իսէ ենէ քերթօղ նորա
վարժ ես , և այլն :

Տիւն ոչ տակաւին ուսեալիցես ,
եթէ կամիցիս , ուսանիլ կա
րես : կամ Տիւն տակաւին
ուսար . և այլն :

Ընաւէ ոչ կամիցիս ուսանիլ ,
մի կամիր և անուանիլ . կամ
Ընաւէ ոչ կամիս . և այլն :

Ընարդեօ համարձակիցիս ձկտիւ
կուիլ քերթօղ թարց գիտե
լոյ զարեցեստն . կամ Ընարդեօ
համարձակիս . և այլն :

Օ է Ռ կորուսանիցես զորս ու
սար , ջանս ՚ի գործածել :

Սերջինս այս ՚ի սահմանակա
նի եղանակոյ յոչ իմիք ժա
մանակի կարէ յարիւ բայից :

Ընաւ այս բան է յաղագս Համայն
նաւի Տասնց Բանի :

Յ Ը Ի Ե Լ Ո Ս Ս Կ

Երբորդե Սասին:

Եւ շարքերցումբէր սմանս ստի ի յարմարագրութիւն, Եւ շարքերցումբէ, Եւ յերժանութիւն, որք իջրագրութիւն ստարգիստն Վերնորումբէ:

Յազապս Յարմարագրութե:

Վառան ԼԶ-ածի:

Բարմարագրութիւն է, որով գրեմք զբառն սովորական իսկականա՛ւ տա-

- նիւն. Բրգան, Վրէժք,
- Բուց, Եւ իւ ամբ.
- Բայլ, Եւ իւ ամուշ.
- Բրգանտ, Եւ իւ սրգանդ, Կամ ալքանի՛մ.
- Բրգող, Եւ իւ անբող.
- Բանուս, Եւ իւ անմուս.
- Բնագ, Եւ իւ անար.
- Բնաբել, Եւ իւ անպել.
- Բաղարջ, Եւ իւ բաղարջ.
- Բանտ, Եւ իւ բանդ.
- Բարբառ, Եւ իւ բարբառ.
- Բարբել, Եւ իւ բարբել.
- Բարձր, Եւ իւ բարձր.
- Բամաստել, Եւ իւ բամաստել.
- Բեճեզ, Եւ իւ բեճեզ.
- Բեճեղճերուղ, Եւ իւ բեճեղճերուղ.

- Բիւխիլ, Եւ իւ բիւխիլ.
- Բուրլառ, Եւ իւ բուրլառ.
- Բաղափար, Եւ իւ գաղափար.
- Բինա, Եւ իւ գինդ.
- Բոյժ, Եւ իւ գուժ.
- Օանգակ, Եւ իւ զանկակ.
- Օգոյշ, Եւ իւ զգուշ.
- Օգեստ, Եւ իւ սգեստ.
- Օգայուն, Եւ իւ սգայուն.
- Օգրալիք, Եւ իւ զօրալիք.
- Բնկոյզ, Եւ իւ բնկոյզ.
- Բնագ, Եւ իւ Թար. Կամ դար.
- Թարգեստ, Եւ իւ Թաճեստ.
- Եոյժ, Եւ իւ ժուժ.
- Երամարգ, Եւ իւ լորամարգ.
- Երեւան, Եւ իւ լուերան.
- Եափել, Եւ իւ լափել.
- Եաբել, Եւ իւ խափել.
- Եափանել, Եւ իւ խափանել.
- Ետրդ, Եւ իւ խորժ.
- Ետի, Եւ իւ խոր.
- Եջիտ, Եւ իւ կնճիտ.
- Եռաւարել, Եւ իւ կառաւարել.
- Երնք, Եւ իւ կրնք.
- Զպիլ, Եւ իւ ճպպիլ.
- Զեժել, Եւ իւ ճեժեժել.
- Զագար, Եւ իւ ճարար.
- Զեղմիս, Եւ իւ մեղմեղ.
- Զաննայ, Եւ իւ մաննայ.
- Զարմաջել, Եւ իւ մարմաջել.
- Զոգուք, Եւ իւ յոգուք.
- Զոյժ, Եւ իւ յուժ.
- Զուժգին, Եւ իւ յոյժգին.
- Զոյել, Եւ իւ օյել.
- Զատիւտ, Եւ իւ նատիւդ.
- Շառաչիւն, Եւ իւ շառաջիւն.
- Շոգմոգ, Եւ իւ շոքմոգ.
- Շլոգն, Եւ իւ օլոգն.
- Շղթ, Եւ իւ օղթ.

- Պատրիկ, և ոչ պատգել.
- Պանդուխտ, և ոչ պանտուխտ.
- Պապանձիկ, և ոչ պապանձիկ.
- Կանդուզ, և ոչ սանդուխտ.
- Կեղեխ, և ոչ սեխեխ.
- Տոյժ, և ոչ առժ.
- Ընկել, և ոչ աղնիկ.
- Փունջ, և ոչ փունջ.
- Վաջ, և ոչ քաջ.
- ()Կ, և ոչ օձ.
- ()զիք, և ոչ օձիք.
- ()ձեռյ, և ոչ թեռյ. և այլն.

Բայց գիտելի է, զի են ոմանք բառք, որք կրկին կերպիւ գրին. որպիսիք են սարին.

Բձեշխ, համ բզեշխ.

Բաղոգել, համ բողբել.

Վայձեակղիլ, համ գայձագղիլ.

Շողորոր, համ շողորթ.

Շողայ, համ շորայ.

Սեղհական, համ սեփական.

Վարտես, համ քարտեզ.

Փափաղիլ, համ փափաղիլ.

Հանկ, համ ցանդ, մինչ նշանակէ զցանկ գլխոց գրեանց.

բայց մինչ զպատանշ պարտիզի, և կամ զյաւէտն նշանակէ, միշտ գրի գեմիւ. որդոն,

Հանգ, և այլն.

Վարձեալ. են և ոմանք բառք, որք տարբեր տառիւ գրին զի տարբերից նշանակում լինց. որդոն, Վրի Բոյն.

մինչ նշանակէ զմասն. և գրի Բան, մինչ նշանակէ զվայ.

բահակեցեալ հաստուի ծայրի ուրուք. ըստ այսմ է և Ժանգն.

նշանակէ զորդուկ ինչ. և

Ժանկն զժանկ պղնձոյ, և երկաթոյ : Որնն նշանակէ ըզմութի խաղողոյ. և որդն զզեռուն ինչ : Այսինն նշանակէ զհետամուտ լինին ուրումն զկիսի ուրուք. և պարնն նշանակէ զկարծրանալն : Տրճուշն նշանակէ զանգարծն. բայց որճուշն զգործի ինչ պարտիզ պանի, որով հարձե կերեսս հերկեցելոյ երկրին, և մարբէ ի քարանց, ըստ այսմ իմա և զայլոց բաղմաց նմանեաց :

Վարձեալ. ինախասացեալ լծեպէտ գոն ոմանք բառք որք երկին զնոյն ձայն հնչել ի ձեռն տարբերից տառից, որդոն. լծաթ, Բոս, բաջ, բաշ. և այլն. բայց մինչ ի հօրով մունա, կամ ի բարդութիւն, և կամ ի բայանալն հետեիցին այնց տառից այլք տառք, յայնժամ բացայայտին տարբերութիւք ձայնից նոցին. որդոն, * լծազաւորել, լծաքաւորել.

Վաջաբան, բաշաբան. և Վաւ երկին այսպիսեաց տառից տարբեր գոն ձայնիւ, յկղզունա բառից. որդոն, Վալից, ընկն. Գան, Գան. ըստ այսմ է և զայլոց :

Լըդ. առ բարոք հմտութիւ յարմարագրութիւ պիտոյ

անան զեքք. ցն Վանթութե

թիւն սեռակաց նշանագծից

տառից. Վիտութի առողջ

նութեց, և նշանագծից նոցին.

Նանալուն յատկութեց

հնչ.

Տնայնաց տառից . Սարժուսն
'ի կիրառութիւն տառից . Տե-
ղեկուի զփոփոխմանց նոցին .
Եւ վերջապէս Տնուութիւն պա-
տուադրութեանց :

Որքան առ առաջինն գիտե-
լիէ, զի տեսակք նշանադր-
ձից տառից մերոց են Տնագ .
Եւ առաջինն կուի փառապիր .
և այս վասն այնորիկ՝ զի
յսկզբան կանոնաց, կի՞ գլխաց,
և փառքից դնի : Եւ սա ասի
նաև ճաղապիր, կամ ճաղ-
կապիր, մինչ բառ կերպարա-
նաց ճաղուց գրի, և կի՞ ճաղ-
կանց, զանազանիք երանգօք .
որպիսիք են սոցին :

բառ այսմ իմանի և զայլոց :

Լրկերորդն կուի գլխապիր .
և այս վասն այնորիկ, զի
'ի յսկզբանս գլխաւորաց բանից
և տանց դնի . և այս տեսակ
սովոր է գլխապիր լինիլ նօսը
գրոյ . որպիսի է այս , **Բ** .
բառ այսմ են և այլքն :

Լրրորդն կուի երկաթագիր .
և այս վն այնորիկ զի 'ի
Տնուսն կարծր գրաւ իբրու
երկաթեաւ՝ այսու տեսակաւ
գրելին զուննս գրեանս . և մա-
նաւանդ զաւետարանն սր . որոց
գրեցեալն պոլով 'ի վերայ մա-
պաղաթի՝ երկաթագոյն երե-
լուր . և սա սովոր է լինիլ

գլխապիր բարբ գրոյ, որպիսի
է այս , **Գ** . Եւ այսմ են և այլք
տառք մնացեալք :

Պրորդդն կուի նօսը գիր .
և այս վասն այնորիկ՝ զի
այսու տեսակաւ՝ զի բապէս
գրէ նմ յք . և Տարապիտ
պէս սա է որ 'ի գործ մծի 'ի
շարադրութիւն բանից , բրով
վարին ուսումնասերն . որ
պիսի է այս . **Դ** . բառ այսմ
իմա և զայլն :

Վինգերորդն կուի բարբ գիր .
և այս վասն այնորիկ՝ զի
իրբ 'ի բազումն 'ի վեր և 'ի
վայր կոչս Տաւասարեկէրեկեխ
զճաղքեցեալ տառն . և այս
տեսակ մտեաւանց 'ի գործ մ-
ծի 'ի գրադրաց , և 'ի սպա-
գրուոց . որպիսի է այս , **Ե** .
բառ այսմ իմա և զայլոց մնա-
ցելոց տառից :

Վրդ՝ 'ի շարադրութե զտե-
սակս նշանադձից տառից
նէ է որարտ շիտեկէ . որդան ,
Փառապիրն ոչ է գնելի 'ի
տեղօջ գլխապրի . և զլխա-
պիրն ոչ է գնելի 'ի մէջ բա-
ռից փոխանակ նօսը գրոյ .
Վարձեալ , երկաթագիրն ոչ
է գնելի գլխապիր նօսը գրոյ .
և գլխապիրն նօսը գրոյ ոչ է
գնելի գլխապիր բարբ գրոյ .
Վարձեալ , 'ի նոյնում բանի
նչ է գրելի գիր նօսը , և 'ի
միտին բարբ , էմէ ոչ վասն
յատկայտ զմեկոյ զիմն . **Վար-
ձեալ** , սկզբնապիրք տանց ոչ
են գրելիք նօսը գրով , և
կամ սկզբնապիրք կանոնաց՝

գլխադրօք : Ստիպյն ուսում
 նստեցն մն ոչ կորուսանելոյ
 գժամանակի փոխանակ դնելոյ
 քփառադիրս՝ սովորք են գնել
 գնե՛ծադոյնս գլխադիրս : Կայց
 դրադիրքն նաև ձևօք ձագույ
 նկարեն , և յոգներանգ գու-
 նով ծաղկեն : Ղարձեալ , ՚ի
 շարագրութիւն բանից գլխա-
 դիրք թէպէտ միշտ ՚ի յիշգրան
 սողից գնին՝ մինչ սկզբնա՛ն-
 րեն գրանս , և են գլուխք
 տանց , յորմէ և տան գլուխ
 յորժորժին . սակայն նաև ՚ի
 մէջ սողից պատշաճա՛նորս-
 բար գնիւ սովորք են փորրիկ
 գլխադիրք . և այս կի՛ յսկզ-
 բունս անունաց յատկից , և
 կամ մանա՛ւանդ յսկզբունս
 անունաց ՚Ծայնոց . սրգան ,
 Սէն Պետրոս եղև աշկերտ ՚Բնի
 եւ յէրոյ : Եւ կի՛ յսկզբունս
 ոմանց մանա՛ւարաց փորրկանց
 տանց , որք ՚ի մէջ միոյ մեծի
 բանի ներանկանին :

Որքան առ երկրորդն գիտե-
 լի է , զի ՚Առողջանութին ,
 որ և ստուգարանի առասու-
 թին , է հնչումն ինչ յարմարա-
 կան ՚ի յարտաբերմունս տա-
 ուից , վանկից , բառից , և բա-
 նից : Եւ բաժանի յերիս սեռս .
 ք ՚ի յոլորակ , ՚ի հազազ , և
 ՚ի յամանակ :

Որտակն է բացականչութի
 ձայնի . յորում մինչ ՚ի վեր
 ստասի ձայնն՝ կուի շեշտ . և
 մինչ ՚ի վայր հարթի , կուի
 բութ . և մինչ յսկզբան ՚ի վեր

ստասի՝ և ՚ի վախճանի ՚ի վայր
 հարթի յորժորժի պարոյկ :
 Հագազն է ելումն շնոյ ,
 յորում մինչ հաստաբար
 ելանէ հնչումն՝ կուի թա՛ւ . և
 մինչ նրբարար՝ և կակղապէս
 ելանէ՛ կուի սուկ :

Ըմանակն է տեւումն ժամա-
 նակի ելման շնոյն . յո-
 ռում մինչ յամեցուցանի ե-
 լումն շնոյն՝ կուի երկար . և
 մինչ կարճացուցանի՝ յորժորժի
 սուղ :

Եւ այսպէս առողջանութին
 ունի զեթման տեսակս հնչ-
 մանց . և առ ՚ի նշանակել զայնս
 հնարեցեալքն եթման նշանա-
 գիծք , որք անուսմք նոյնոց
 հնչմանցն յորժորժին , Եւշտ ,
 որ է այս , 1 . Բութ , որ է
 այս , 2 . Պարոյկ , որ է այս , 3 .
 Թա՛ւ , որ է այս , 4 . Սուկ
 որ է այս , 5 . Երկար , որ է
 այս , 6 . Սուղ , որ է այս , 7 .
 Եւ այսորիկ կարեն ևս կուիլ
 շեշտանան , թա՛ւնան , և
 այն :

Եւ աստ գիտելի է , զի առ ո-
 գանութին ոչ միայն ՚ի
 յարմարագրութեան պիտոյա-
 նայ , զի ըստ այնմ գրիցեմք ,
 այլ նաև ՚ի յարտաբերութե ,
 զի ըստ այնմ արտաբերիցեմք
 գրառս , և ընթեռնուցումք
 գրանս : Աստի բարեպէս հպե-
 ցուցանել պարտին սօրին իմս-
 ցականութե մերում , զի ՚ի
 ոլորտութե առ ձեռն պատ-
 րասար ծառայիցեն :

ցու թին ունի զըրս տառս .
 Վմանապէս և երկրորդն . Նր
 րորդն ունի զերկու տառս . Նոր
 րորդն զհնգեանն տառս . ինգ
 երորդն ունի զերկու . Վմա
 նապէս և վեցերորդն . Իսկ
 եօթներորդն ունի զերկուս ,
 ունի և ութերորդն :

Առ թաց ի սոցանէ որք են լւ
 հադագին , իմնապէս լծակ
 ցիլ երեկն և սորին , օ , և .
 է , և է . 4 , և յ . 2 , և .
 Օ ի նաև ձայնք սոցին հասնա
 հանգեաք են իրերաց և տար
 բերին ի ձեռն երկարութե՛ն , և
 սլուութե՛ն , ուն օն , և ուն . էն ,
 և էն : Վ՛ ի ձեռն հաստու
 թե՛ն , և նրբութե՛ն , ուն 4ոյ , և
 յն . Վ՛ էն , և սիւնն . զի 4ոյ
 հաստագոյն հնչի բան գլխն .
 և Վ՛ էն բան գլխն : Վ՛ թարց
 լծակցութե՛ն մնան միայն երեք
 տառքս այսորիկ . օ . է . ք :

Վարձեալ . զտառից բաղա
 ձայնից՝ որք են ենթա բա
 ժանման հադագին , գիտելի
 է , զի ի նոցանէ ոմանք բաղա
 մամբ շրթանց ի մէջ շրթանց
 հնչեցեալք լինին , և մնանանոք .
 որպիսիք են սորին , փ . Բ . ո . Տ .
 Ոմանք շարժմամբ հնչոյն ի
 փողոս հնչին , և մնան անդ .
 որպիսիք են սորին , Խ , զ .
 Իսկ այլքն՝ ի բերանոջ հնչե
 ցեալք լինին պէտպէս շարժ
 մամբ լեզուին , որով և պէս
 պիտանան և մնան անդ : Վ՛ սա
 զի մնան անդ , զի տառք բա
 զաձայնք պէտպիտացելոց ձայ

նից՝ սկզբունք միայն լինին , և
 զորութիւն ձայնաւորացն ար
 տահնինն այնքանեաւ պէս
 պիտութիւն , որքանեաւ ի ձեռն
 պէտպէս շարժման լեզուին
 պէտպիտանան : Վ՛ ս որոյ թե
 սլու բնաւք բաղաձայնք եր
 ևին հնչել արտաքոյ շրթանց՝
 փողոց , և բերանոյ , սակայն
 այս եղանի ոչ ի յինքեանց ,
 այլ ի զորութե՛ն ձայնաւորաց
 տառից , բնոք որոյ միաւորելով
 հնչին : Վ՛ անգլի Բէ՛ն ընդ էլէ ,
 Խէ՛ն ընդ էլէ , և զո՛ն ընդ ոչի
 միաւորին , և ասպ ի բերա
 նոյ արտաբերին . ասպ թեոյ
 Բէ՛նն ի շրթանան միայ . զո՛ն ի
 բերանոջ , և Խէ՛ն ի փողոս .
 լւ այսմ՝ օրինակի են և այլք
 բաղաձայնք . վասն զի միայն
 ձայնաւոր տառքն կարեն ար
 տաղոյ շրթանց և բերանոյ և
 փողոց լւ ինքեանց հնչել թարց
 կարտութե՛ն այլոյ : Վ՛ թե
 պէտ օ , և ո . լւ նմանութե՛ն ձե
 ոց իւրեանց ի յարտաբերին
 բոլորակեն զշրթանս արտա
 բերողին , սակայն հնչին ար
 տաղոյ շրթանց արձակարար
 ուն և այլք ձայնաւորք :

Որքան առ չորրորդն գիտե
 լի է , զի տառից ոմանք
 ունին զնոյն զօրութի՛ն ձայնի՛ն և
 զյատկուի հնչմանց յամ ու
 բերք . և ոմանք լւ անգլոյն , և
 բառ են թանկեցմանոց տառից
 այլայլին : Վ՛ քո՛ զուսողայն
 զնոյն զօրութի՛ն է հարկ տակ
 զմն . բայց զայնց , որք այլայլ
 լին

ին լը տեղ ոյն, առելի է կարգաւ: Տարեցին տարաւ այտքիկ՝ ու . . . ու . . . ու . . . ու միշտ ունին զնոյն զորութի ձայնի, այլ լը տեղ ոյն, և բառ եւնթանկեցաննց տարւոյ փոփոխեն զձայնս ի բերանց:

Ասան առաջնոյն գիտելի է. զի զամբ մինչ է առանց մակահեռութի ունի զիւրն ձայն բայց մինչ է մակահեռութի, իբր ՚ի բաղումս արտաբերի և հնչի ոնց զլինն . ոչ սակայն ոնց զգիւնն թաւ, այլ ոնց զմիջակ և զկակուղ . որդոն, զայլ, աղէկուխոյ, և զիւրն է զիւրն, պահաւ և այլ բնմանք: Արդ ՚ի սոսին թեպէտ սրպէս զլինն արտաբերի, բայց կակղաբար ապաթէ ոչ զայլ որ նշանակէ զարտինչ պատուական, շիտ թի լը բայնս լալ, որ ՚ի ձեռն թաւոց լիննոց զրի . և է զիւրն է զիւրն լը ասութեանս այտիկ է է է է է:

Գարձեալ, այս լինն կակուղ, որ և յամանց յարձորն զիւն, միշտ ՚ի բառս այլազգականս սովոր է ՚ի գործ ամիւր . և բաղմոց նակ ոնց զզատ արտաբերի . որդոն, զազարէ, ստիամոն, եղիւս . և այլն: Բայց ոչ ոնց զզատ միջակ ՚ի մեջ թաւի և ստիկի, այլ ոնց զզատ ստիկ և նորբ:

Ասան երկրորդ ին գիտելի է, զի ուն մինչ նախագրի թէ, իբր ՚ի բաղումս արտաբերի ոնց զո . որդոն . Ալ, որմն Հնչանէս . և այլն: Ալ, այն ի

իբր ՚ի բաղումս, զի երբեմն նակ նախագրական թէ, արտաբերի ոնց զո . որդոն, Ալ, որմն Հնչանէս . և սորին մանուան գական պատմանն է, զի թէն անմիջապէս հետեւի ոչ, և թէ . ապա թէ ոչ հնչիւր ոնց զո . ոնց երեւի ՚ի բառի յոյս միկ, սովամակ . յարում ոնց զարտաբերի: Իսկ երբ նախագրի տառս ոչ յոչ, յայնամարտաբերի սրայէս զո, և թէ յետկոյս յոչն իցեն տարբաղամայնք . որդոն, Գոյն, յոյժ, լոյս, և այլն: Ալ արտաբերի ստեղծոցս ունի զիւրն յատկութի հասարակ, և արտաբերի սրայիս է իսկ . որդոն, Ալ, որմն Հնչանէս, ստիկ, և այլ բնմանք:

Ասան երրորդ ին գիտելի է, զի տառս ու մինչ ՚ի մեջ բառի հանգիստիցի, և անմիջապէս զինի իբր ունիցի զայլ նաւորս՝ հնչի ոնց նո . և է նախանէս երկբարբառ . և միշտ օրարտի թաւանշանիւ . որդոն . Ալ, որմն Հնչանէս, լաւա, պատուէլի, պատուէր, ՚ի պատուէլի էր . և այլն: Բայց և թէ զինի իբր ոչ ունիցի զայլնուորս՝ արտաբերի ոնց զո . և ոչ պարտի թաւանշանիւ . որդոն, Ալ, որմն Հնչանէս, պատուէր, և այլն:

Ալ աստ գիտելի է, զի թաւանշանիւ ուն տառս, որ սրայէս զոն արտաբերի, բաղմոցս ՚ի յանհմտոց գրչաց շիտ թի ընդ տառիս թէ . ուստի զգուշանալի է զի մի փոխանակ գրե

էջ հոգի, Կոտորածներ, գրեցի
 հոգի, Կոտորածներ. և կամ Կո-
 տորած գրեցի Լեզուած, հո-
 ցած, գրեցի Լեզուած, հո-
 ցած. ապա թէ ոչ ձայնք բա-
 ռիցն այլալին, ուն և յայտ է:

Աման ըորրորդին գիտելի է,
 զի տառս յէ, զորն է և յերկ-
 ըրորում մասին յերկրոր-
 դում պլնոջ յիւեցաք, մինչ է
 յսկզբան բառից՝ ուն զնախ-
 գիր, և կամ ուն զտառ բնա-
 կան, է բաղաձայն. որդոն,
 Հերիւն, յախոտ, յառ, յեհոտն,
 յիւն, յանաւ, յոտ, և այլն.
 Եւ է թէ վն բարդութե այս
 պիտի սկզբնատառք յէ ՚ի
 մջ բառի ուրուք անկանի
 ցին՝ տակաւին մնան բաղա-
 ձայնք. որդոն, Հիւն, յառ, յի-
 շն, և ուն, յառ, յիւն. ՚ի յերիւն,
 և ուն ՚ի յերիւն, Եւն մինչ հետե-
 իցի այն, և ուն ուն զտառ
 բնական, է ձայնաւոր. որ-
 դոն, այն, այն, գոյն, կոյ, բոյ,
 մոյ, և այլն. Եւն առողի ՚ի
 սոցանէ յատուկ անունս այս
 նոյ, յորում յէ թէ պէտ է
 բնական, բայց ուն հնչի:

Կարձեալ գիտելի է, զի
 տառս յէ երբեմն գնի ՚ի
 վախճանի ոմանց բառից ՚ի
 այն, և ՚ի ոյ եզերեցելոյ միայն
 վանս սովորութե, և ուն առ ՚ի
 հնչիլ. որպէս երևի ՚ի ստին.
 Եւրոյ, աբոյ, յեոյ, ՚ի բո-
 յեոյ, յոգոյ, ՚ի վերոյ, ՚ի վերոյ, և
 այլն. Եւրեմն և ս գնի ՚ի վախ-
 ճանի բառից առանց հնչման

առ ՚ի զանազանել զինն. յի
 կամ առ ՚ի զանազանել զհա-
 սարակ անունն ՚ի յատկէ. որ-
 դոն, ՚ի անանայ, ծառայ. կամ
 առ ՚ի զանազանել զտահմանա-
 կան բայն ՚ի հրամայականն.
 որդոն, Եւրոյ, աբոյ, աբոյ. և
 ն առ ՚ի զանազանել այբապեր-
 ջից յատկաց անունանց զնեռա-
 կանն ՚ի յանունանկանն. որ-
 դոն, Եւրոյ, մոյ, աբոյ, և այլն.
 Հասարակոցս երևի թէ են և
 ոմանք բառք, որք թէ պէտ ՚ի
 այն, և ՚ի ոյ եզերին, բայց ուն
 աւնուն զյ. որպիսիք են սո-
 բին. այն, կոյ, ահ, բո, աբոյ,
 գոյն. Եւն հարցական ուն
 և ցուցական գերանունքս
 այսորիկ Ս, աբոյ. բո, գոյն,
 աբոյ, ուն աւնուն զյ. բայց
 եթէ գերանունցս այսոցիկ
 առակցիցին տառք գիտորա-
 կանք, ներսպրդի յէ հնչում
 նաւոր. որդոն, Եւն, նմայն.
 ըստ այնմ, Եւն ուն աւնուն
 Եւն որ ընդ նմայն եին, և այլն.
 Եւն ապէս և յատուկ ա-
 նունք ՚ի յուղականոց, և ՚ի
 յայնս հողովս որք հետեին
 նմին՝ ուն աւնուն զյ. որդոն.
 Եւրոյ, ՚ի սեբոյն. Եւր-
 եոյ, ՚ի մարն. Լեզու, ՚ի յառ-
 ըն. Եւն զոյն. ՚ի գոյն. և
 այլն. Եւն ապի ՚ի յուղա-
 կանոց. զի ՚ի սեռականոց, և
 ՚ի հղովս որք հետեին նմին՝
 նաև յատկաց անունանց զնի
 յէ անհնչիւն և զանազանի.
 որդոն, Եւրոյ, սեբոյն.
 ՚ի սեբոյն. և այլն.

Կար

Պարձեալ, անունաց այբու
 վերջից, որոց սեռականն թարց
 կորուսանս այբի եզերի 'ի յի'նի,
 ներադրի հնչումանոր չ. որ
 գոն, Սորբո, ծարձայի, է ծարձայի,
 իսկ հրամայականաց բայից ու
 ինչ կերպիւ յարիւ կարէ տառս
 չի. ունի և յայտ է:

Եւ զարձեալ գիտելի է, զի
 թէպէտ տառս չի ամենից
 սեռականաց, որք 'ի ալի, և 'ի
 ոչ եզերին տառաց հնչման յա
 րիւ սովոր է. նաև ամենից
 հասարակաց անունաց, և սահ
 մանականաց բայից 'ի ալի և 'ի
 ոչ եզերեզելոց, ունի ասացաւ,
 տակոյն մինչ 'ի բնաւս ասա
 ցեալս անհնչելն չին պատ
 ճառաւ հարկմանց, կի՞ յոգնա
 կանուեց, և կի՞ անունցմանց
 և այլոց նմանեաց անկանիցի
 'ի միջ բառի, սկսանի հնչում
 'նուորիւ. որգոն, ( ) տառայ, ծա
 րայ, ուղեայ, ուղեայ. Վ. ահանայ,
 'ի բանանայ. գոյ, գոյուել. նոյ,
 'ույ. ըստ այսմ իմն և զայլոց:

Եւ ասա գիտելի է, զի սոս
 ցական գերանունս այս՝ ա,
 թէպէտ 'ի յուղականոջն ոչ
 ունի զի, բայց 'ի սեռականոջ
 և 'ի յայս հորովս որք հետեին
 նոյն, և 'ի յոգնականոջ, նաև
 մինչ յարին իրեան տառք գի
 մորոյականք, առնու զի հն
 չումանոր. որգոն, Վ. ա, յոյ, յոյ,
 յոյ, յոյ, յոյ. և այլն:

Եւ վերջապէս գիտելի է, զի
 բաց 'ի յանունաց, որք են յա
 տակք մտքականց, բաղաբայ,
 գեղաց, լեռանց, և այլոց այլք

մտացեալք անունոց թէ ածա
 կանք իցեն, և թէ գոյ
 ականք, թէ պարզք իցեն,
 և թէ բարդք, թէ անանցա
 կանք իցեն, և թէ 'ի բայից
 յառաջացեալք՝ մինչ եզերին
 'ի յալի և 'ի ոչ՝ առնուն զանհն
 չելն չի 'ի վերջաւորութի իւր
 եանց. որգոն, Սորբո, լա
 բեբո, համայ, պամայ, ինչոյ,
 քմեայ, արեայ, անգոյ, ինչո
 յոյ, ուսանայ. և այլն:

Ասն հինգերորդին գիտելի
 է, զի տառս ա-ն թէ
 ուր արդեօք վարի ունի զայ
 նաւոր, և ուր ունի զբաղանայն,
 ասացեալէ յերկրորդում մու
 սին յերկրորդում գլխոջ. և
 աստէն վերստին ընձեռի զայս
 մանկ որքան ա այս, զի մերթ
 արձակաբար և միայնակ զի
 'ի բառս. որգոն, Սորբո, սոյ
 ծարանի, ծարանայ. և այլն. և
 'ի յայսպիսիս է կակղացեալ
 բաղանայն. և ոչ թաւ. և
 ունի նախքան զինքն զբաղա
 ճայն, և զկնի իւր զայնաւոր
 և միտ ըն ճայնաւորին շարա
 ռեցեալ կերտէ զվանկ. որ
 գոն, Լ. շի, արդ. և այլն:

Եւ մերթ դնի 'ի բառս շար
 առմամբ ճայնաւորաց տա
 ռից նախընթացից ինքեան,
 որգոն, աւերաբան, էնա, ինքորո՞ծ,
 բնանալած, և այլն. և 'ի յայս
 պիսիս է թաւացեալ բաղա
 ճայն. և կերտէ զվանկ երկ
 րարբառս լեռնական. և
 թաւանչանիլ հարկաւոր է
 մինչ է ընդ ոչի և բնայ, զի մի
 շիո.

չփոխելիցն վանկն ու ընդ ուր
որ ունի զմի տառ արտահայտի,
զորմէ արդէն ի վեր անոր ար-
տայաւ. և մի վանկս իւր չփո-
խելիցն ընդ իւր վանկին, որ և
սա ունի զմի տառ, եւ ձայնիւ
արտահայտի, և է բացարձակ
երկբարբառ, և ոչ շինա-
կան. որդոն, Բար, աւար,
աշխարհ, և այլն, և տառն աւան-
ի յայտարարիս է ձայնաւոր:
Այն տառ զիտեղի է, զի ուր-
ուրեք վանկիս այսմիկ ի-
հետեւիցն բաղաձայն տառ ինչ
որ ոչ իցէ դիմորոշական, և
կամ յոգնականակերտ չէ,
անդէն է արձակարար երկ-
բարբառ, և ոչ շինական.
և արտահայտի ունի զեռ. որդոն,
Իսան, Բիւր, հնչեան, և այլն.
և այսպիսիս ոչ երբէք են
Թաւանանիւնիք:

Իսկ ուրուրեք հետեւիցն նմին
կամ տառ ձայնաւորք, կամ
դիմորոշականք, կամ յոգնա-
կանակերտ չէ, և կամ ոչ իմն
տառ, անդէն վանկն է շին-
ական երկբարբառ. և հար-
կաւոր է Թաւանանիւնի, զի
ձայն Թաւանցելոյ աւանին հնչի-
ցի. որդոն. Ինանանդեք, Բա-
նան, Բիւն, որդեւ. և այլն:
Բացառոցին ի կանոնէ յայտ-
մանէ անկատար ժամանակքն
երրորդի ընդ որդուէ, յորս աւանն
ոչ Թաւանայ Թեպէտ ունի
զկնի իւր զձայնաւոր. որդոն,
Ինոսի, Ինոսիք. Ինոսոսի, Ինո-
սոսիք. և այլն:

Այն յոգնակի գործիականն

նախկնց տեսակի ստացնոց հո-
լովման, և նմանք նորին. որ-
դոն, Խաշտ, Բաշտ, առտեք
և այլն. յորս աւանն ոչ որդեւ
զԹաւ, այլ ունի զեռ արտահայ-
տի. Ինք. Եթէ, աւան Թաւ-
ոչ Թաւանանիւնիցի, և կամ
աւան անթաւ Թաւանանիւնիցի,
ծագին բաղաձայն չփոխելիք
որդոն, Ի բառիս յայսմիկ
չորս-Բիւն, Եթէ յիմարար
Թաւանանիւնիցի աւանն, ըն-
թեւանանի չորս Բիւն, որ է
այլ ինչ. Իսկ Եթէ ի բառիս
յայսմիկ Բիւն, որ նշանակէ
զհամար, ոչ Թաւանանիւնի
աւանն, ընթեւանի Բիւն. ըն-
այսմ իմա և զայլոց, Բայց
մնացեալք շինական երկբար-
բառք, որդոն, աւ, էւ, Թաւա-
նանին միայն վն հնչ սովո-
րու թէ, և ոչ վանն իրիք հար-
կաւորու թէ, վանն զի յամ-
ուրեք նոյնապէս ունին զին-
քեանս ձայնս այսոքիկ. Բայց
զի ի հնումն գրեկն զվանկս
աւ փոխանակ օր, և զօն փո-
խանակ աւ, և աւ այս մինչ
երբեմն աւն փոխանակ օր ոչ
դնիւք Թաւանանիւնիք, զի ար-
տարերիցիս ունի զաւ, և ոչ
ունի զօ: Իսկայն այժմ այս սո-
վորու թիւ ընկաց վանն գորդն
ոտնտառ ընթերցողաց: Բայց
որք Թաւանանան վանն լոկի
սովորու թէ ոչ են խոտելիք.
վանն զի գրեթէ զԹաւու թի
վանկին այնու նշանաւ առաւել
բացայայտեն:

Կարձեալ, զօն և ս այլք երկու
վանկք,

վանկը լինական երկար
բարձր, քի է՛, ը՛. բայց սորին
'ի գրաբառի լեզուի մեբում
նկերպեն զրանս, այլ միայն
յաշտարհարառի լեզունը .
որդոն, Լ՛ձՁ քը՛ս-

Արքան առհնգերորդն գի-
տելի է, զի փոփոխմանը
ստախից են լին երկից . քի ըստ
գրման, լին բարձման, և լին
փոխարկման : Այսն զի ան-
ոճանք 'ի հորվման, յաճանց-
ման, և 'ի բարդեցման, և
բարքն 'ի խոնարհման՝ սերեք
ուրեք դժուարա՛ւ արձակեն
զձայնս, և առարձակումն ձայ-
նից մերթ ըստ պահանջման
տեղեցին առաղբի նոցին տա-
խն . որդոն, Լ՛ձՁ-ողարտ,
հնգեգրասան, փրբայոս, էփես, էհան .
եւայլն : Լ՛ձա 'ի ստին ս, է, է,
տրտքս՝ առ արտահնչումն ձայ-
նից եղան, և ո՛չ իբրու նո-
ցանց բնակունք :

Արթն բառնին . որդոն, Լ՛ձ
բնած, Լ՛ձստածոյ . գլուխ, գլխոյ .
գծծ, գծի . տոք, տոր . և այլն :
Լ՛ձա 'ի ստին ս, ու, է, Յ,
բառնին :

Արբեմն ևս փոփոխին . որդոն,
Արբ, սիրոյ . սեր, սեռան . բոյս,
բուսոյ . սիրոյ, սիրողի . գրանն,
որան . այր, աքն . և այլն : Լ՛ձա
'ի ստին էն 'ի յի՛ն փոխարկե-
ցա՛ւ . էն 'ի յէ . յն 'ի սե՛ն .
են 'ի ոյ . ուն 'ի բէ . և բէն 'ի
ուոյ : ըստ այսմ խմանայի է և
զայլոց . ըստ սրում նաև երևի
յառաջնում մասին 'ի հորով-

մունս անուննց . և լին այսմ
այնքան 'ի գրելն՝ որքան 'ի յար-
աաբերելն պահելի է կանոնն,
զի մի լինիցի շփթուծի :

Արքան առ վեցերորդն գի-
տելի է, զի պատճառու-
թին է դնումն ոմանց գծից
փոխանակ տառից ոմանց առ 'ի
համարօտեղ գգրուածն : Լ՛ձ
գիծքն որք շարակարգեցեալք
են առ այս՝ կոչին դուր, եր-
կորեակ, նշանագիր, և սիւն :

Արքն է այս՝ ս, որ է նման
լինի . և այսու գծի՛ն
բառնին 'ի բառից առաք բա-
զումք, թէ ձայնա՛որք իցեն,
և թէ բաղաձայնք . մանա՛ւ
անդ 'ի յայնս բառս, որք են 'ի
ստորութե՛ն . որդոն .

- Լ՛ձ . Լստած :
- այ . աստուծոյ :
- այլ . աստուծով :
- ամ . ամենայն :
- բիմ . բազում :
- գծք . գործք :
- ենյս . եպիսկոպոս :
- էէմ . երուսաղէմ :
- էկգ . երկրորդ :
- թիւր . թագաւոր :
- թիւրց . թագաւորաց :
- ժղիւղ . ժողովուրդ :
- իէլ . իսրայէլ :
- իլի . իսրայէլի :
- իւհգ . իտրհուրդ :
- ծնյ . ծառայ :
- հնիկ . հրեշտակ :
- ճնհ . ճանապարհ :
- իի . մարդ :

մարդի .	մարդի .
խ .	խուտ .
խ .	խուտի .
խ .	խուտի .
յղ .	յաղագ .
նմար .	նմանապէս .
նր .	նորա .
նմ .	նմա .
նք .	նորա .
նց .	նոցա .
զնն .	զննտա .
ոն .	որպէս .
պիտգմ .	պատգամ .
մբ .	սուրբ .
սք .	սրբոյ .
սքմ .	սրբով .
սքց .	սրբոց .
սր .	սորա .
սմ .	սմա .
սք .	սոքա .
սց .	սոցա .
վարդ .	վարդապետ .
վն .	վասն որոյ .
վնկ .	վասն այտորիկ .
տր .	տէր .
տն .	տեառն .
տք .	տէրամբ .
ի տէ .	ի տեսանէ .
քն .	քահանայ .
րն .	րիստոս .
րի .	րիստոսի .
րիւ .	րիստոսիւ .
րիզ .	րարող . և այլն .

Ի այց գիտելի է, զի ՚ի բառից, զորոց ոչ է սովորութի, ոչ է պարտ լը ձայնաւորաց և զբաղաւորսն բառնալ, և Կնել զգուր . քն փոխանակ գրելոյ և նիւն, զքն և զլայ գրել

և Կնել զպատիւ . որդոն, վն քանզի այսպիսին ոչ գրով ՚ի սովորութի զոչինչ նշանակէ . Լն և ս ՚ի բարձման ձայնաւորաց ոչ այնք ձայնաւորք, որք յսկզբան, և կամ ՚ի վախճանի բառին են բառնին, այլ միայն այնք, որք են ՚ի մէջ բառին . որդոն, Լն և այլն . Ղարձեալ գիտելի է, զի գուրն մինչ Կնի ՚ի վերայ ի բարձման իւրոց տարից մերոց անձնէրաբար նշանակեն զի ՚ի ծղնական . որդոն, ք, մի . Է . երկու . լն այսմ և այլն մինչև ՚ի շէն, որ նշանակէ զինն հազար . որպէս և յայտ իսկ է ամենից .

Լրկորեակն է այս, " . և Կնի սովոր է ՚ի վերայ բառից առ ՚ի բառնալոյ միայն զտառս ձայնաւորք որք ոչ իցեն յսկզբան, կամ ՚ի վախճանի բառից, այլ ՚ի մէջն . որդոն, Վն նյ, և այսի պս, իննրճ, սպակ . և այլք նմանք . Ի այց զգուրանալի է ՚ի յերկա վանկ բառն, զի մի բնաւք ձայնաւորք բառնիցին, ասար թէոյ կարէ ծնանիլ շփութի . որդոն, Պարանն և թէ գրիցի այսպէս, սլն, կարէ լն թեռնանիլ սրտին, և կամ պարոն . վն որոյ բարեգոյն է ՚ի յայսպիսին զգուրանալ, և ոչ պատճառաբար, ոչ ՚ի ձեռն դրոյ, և ոչ ՚ի ձեռն երկորեկի . Իսկ ՚ի բառս եղավանկս ամենեւիմք զգուրանալի է քանզի եթէ որ կամիցի գրել Կն ,

Տ:	Տարց:
ՃՅ:	Ճանապարհ:
մաղ:	մաղձանք:
մկ:	մանկունք:
մ:	մեծացուցել:
յԸ:	յարուձի:
չբ:	չարած:
չրկ:	չարական:
ո:	ողորմեա:
սրկ:	սարկուձագ:
սղ:	սաղմու:
տ:	տը կրկնից:
քՏ:	քահանայ:
ք:	քան:
քրղ:	քարղ. և այլն:

Սիւնն է այս, . և սա դնի միայն փոխանակ այբի 'ի կարգս սողից 'ի մէջ բառի, և ոչ 'ի սկզբան կամ 'ի վախճանի բառի. որդոն. Արեւմտեան, և ոչ արեւմտեան արեւմտեան. և ոչ արեւմտեան արեւմտեան. և ոչ արեւմտեան արեւմտեան.

Լուստ գիտելի է, զի փոխանակ սրատաշահանաց սառից, ոչք կամ վանն բարդէլց զերկուս բառս, և կամ վն հողովմանց անունաց, և կամ վանն վերայմանց բայից 'ներանկանին 'ի մէջ բառից' ոչ են դնելիք գուրք, կամ կրկորեակք. բայց եւ ձէ այբից 'ներանկեալ սառն, կարէ գնիլ սիւն փոխանակ նորին:

Կան մինչ վանկս ան. առաջագրի ումեք բառի ուղղապատկան, սկզբնագիւնն բառին այնորիկ ոչ է բառնայի 'ի ձեռն դրոյ կամ կրկորեկի.

որդոն, Լեւերիւն, և ոչ ան'ընդ:

Կարձեալ. տառք ձայնաւորք մինչ են ընդ շրջիկի ոչ կրարք պարտին բառնիլ պատուադրու ձէ. որդոն, Տեւանք, և ոչ Տեւանք. Տեւարեւել, և ոչ Կեւարեւել. Կարտուել, և ոչ Կարտուել. Ստեղծուած, և ոչ ստեղծուած. Վառուել, և ոչ Կառուել. Լաւագոյն, և ոչ Լաւագոյն. Տեւել, և ոչ Կեւել:

Կմանապէս և երկարբառ վանկից ձայնաւորքն ոչ են բառնայիք. որդոն, Կոյնաւոր, և ոչ Կոյնոր. Կեան, և ոչ Կան. Կոննապարի, և ոչ Կոննապարի. և այլն: Կայց իւնն մինչ է ընդ այբի սիւնն կարէ դնիլ փոխանակ այբի. որդոն, Կառուելիս. և այլն:

Կակ 'ի դնելն զնշանագիրսն ոչ միայն զպատաշահան տառս բառից, այլ նաև ըզվանկս պատաշահանս պարտիմք դնել ներդործու ձէ ըն պահանջման բանին՝ յսկզբան, կամ 'ի վախճանի, որդոն, յձէ, զձս, Գ այն, Եւան. և այլն: Սանդի նշանագիրք կայուցեալքն միայն սակս անունաց 'ի յսկզբանի հողովոջ, և ըստ որում են նախագաղափարք, և ոչ ըստ որում են հողովեցեալք, և անանցականք:

Կարձեալ. 'ի դնել զերկուրեակն եւ ձէ ձայնաւորքն որք բառնին՝ միով տառիկ իցեն տարակացք կրկորեակն միանգամ

Քամ՝ դնելի է ՚ի վերայ բա-
 դաճայնին . որդան , Վրդել .
 Խակ էթէ բազմօք տառիւք
 Խցեն տարակացք՝ դնել կարէ
 յերկուստէք հանգեոյ տե-
 ղեաց ձայնաւորաց բառնեցե-
 լոց . որդան , հարստք ճրդէ :
 և այլն :

Եւ այս բաճական լիցի վանն
 յարմարագրուէ . Խակ զիետա-
 դրուէ որ պատկանի առ յար-
 մարագրութիւն , առասպոք ՚ի
 վերծանութե , զի մի կրկնիցի
 բանն , որովհետե ՚ի նմին ևս
 հարկաւոր է յիշել զարոհ-
 մանց բանից :

Հաղագս Աշխարհաբանութեան :

Ղաւան Երրորդ :

Ստաբերութիւն է յա-
 ռաջբերումն վան-
 կից բառ Խակաւա-
 նաց հնչմանց տա-
 ռից , և յառաջբերումն բա-
 ռից ին հնչմանց վանկից :

Եւ առայս պիտոյսնայ նախ
 պարզութիւն լեզուի . զոր
 էթէ սք ոչ ունիցի գողով
 Թրուատ և Թոթովատսո՝ ոչ
 կարէ բարեպէս արտաբերել .
 ոչ զտառս , ոչ զվանկս , և
 ոչ զբանս : և վանն սոցին ոչ
 տրին կանոնք . զի բնական
 Թխրութիւնն ոչ ուղղի յար-
 հետուէ :

Երկրորդ , պիտոյ է տեղե-
 կութի հնչմանց տառից .
 վանն որոյ որք զբեւնն ուղղե-
 նն

արտաբերել ոչ գիտեն , այլ
 ուղղեալ և զգեանն ոչ ուղղեալ ,
 այլ ուղղեալ , նորին նաև լոյ-
 վանկս՝ և զբառս Թխրաբար
 արտաբերեն : և փոխանակ
 ասելոյն Բարձ՝ ասեն Կարձ : և ՚ի
 տեղի ասելոյն Գիրտաւի , ասեն
 Գիրտաւի : Սման որոյ կարի
 հարկաւոր է տեղեկութի իս-
 կանանաց հնչմանց տառից . և
 էթէ լեզու ուսանողին պատ-
 ճառաւ սովորութե զաւանի
 իւրոյ իցէ Թխրեցեալ , պի-
 տոյ է զի ՚ի յուղիլ և յիսկա-
 կան արտաբերմանն տառից
 նորապէս կրթիցի . սպաթէ
 ոչ՝ ոչ կարէ ուղղիլ ՚ի յար-
 տաբերմանն բառից :

Երրորդ՝ պիտոյ է ներկու-
 գիտութի առողմնութեց .
 վանն զի որք ոչ գիտեն առ-
 դանել զբառս ին հազագին ,
 և ին ամանակին , և ոչ են ծա-
 նօթք Թաւութե և սոսկութե
 տառիցն , կամ երկարութե և
 սղութե , զորոց յանցելու՝
 գիտոջ նասցաւ , էթէ և ունի-
 ցին զլեզուս իւրեանց բարե-
 պէս վարժեցեալ ՚ի յարտա-
 բերմանն տառից , այսու նմի
 տակաւին ուրեք ուրեք արտա-
 բերեն զբառնն Թխրապէս .
 և փոխանակ ասելոյ կի՞ գրե-
 լոյ Թաթաթեցի , ասեն , և կամ
 գրեն Կաթաթեցի , կամ Կա-
 թաթեցի , կամ Թաթաթեցի , կամ
 Թաթաթեցի , կամ Թաթաթեցի ,
 կամ Թաթաթեցի , կամ Թաթաթ-
 Երեցի , կամ Թաթաթեցի , կամ
 Թաթաթեցի , և կամ Կաթաթեցի :

Կան փոխանակ ասելոյ, կամ գրելոյ քաղաք, ասեն և գրեն քաղաք, կամ քաղաք, կամ քաղաք. և կամ քաղաք. ինչպէս և զայլոց նմանեաց:

Եւ բաց յայսպէս անորանում թիւ բառից որ է ինչ որ պարտի պահել և ի գործածիլ ի յարտաբերմունս անունաց, և այլոց մասանց բանին ըստ ոլորակաց տառիցն, բայց ոչ ի յարտաբերմունս բայցից յոգնավանկից. որպէս,

Սն է պարոյկ, բայց բայս այս առթիւն, որ ունի զօ, ոչ պարտի պարոյկիլ այսպէս, առթիւն, այլ առթիւն: Եւ զիս է շեշտ. բայց բայս այս ճարտանամ, ոչ պարտի շեշտի այսպէս, ճարտանամ, կամ ճարտանամ. այլ ճարտանամ: ըստ այսմ իմս և զայլոց նմանեաց:

Եւ պատճառ տրին է, զի ի բայան լծորդութիւն անորանց ընդունիլ ի հետեւեալ գլխով ասացուք: Եւսացի ոչ ի բայս յոգնավանկս. բանդի ի յեղանակն բայս պահին ոլորակք տառից այնպէս՝ ոչ և ի յայլ մասունս բանի. որպէս, Բայս այս՝ աբէ, պարոյկապէս արտաբերի. զի յայլէ, որ է շեշտ, և ի բէնէ, որ է բութ, բաղկանայ. ըստ այսմ և այս բայ, քառ: Սակայն ի յայտոսիկ բայս՝ աբէ-աբէնէ, քասանորդէն, ոչ պարտին աբէ, և քաս վանկքս պարոյկանալ:

Իսկ անունայր և այլք մասունք

բանին պարտին անորանիլ ինչ ոլորակաց տառիցն՝ մինչ արտաբերին ոչ զբառս. և մինչ ոչ հանդիպին ինքեանց ոլորակմունք ի զորութիւն բանին. որպէս, Սիւրբ, Սիւրբ, Սիւրբ. և ոչինչ: Եւսացի մինչ ոչ հանդիպիցին ոլորակմունք ի զորութիւն բանին, վասն զի, ոչ ի վերջանումն ասելոցք և մք, բանին ինչ զորութիւնն անակութիւն ևս անց պահանջէն զոլորակմունս, որոց տեղի առ պարտին ոլորակմունք բառից, որք էն ինչ զորութեց տառից:

Եւսացի գլխեւի է, զի և վանկք երկբարբառք պարոյկանան ի յարտաբերմունս անունաց, նաև բայից եղանակից. որպէս, աբէ, գաբէ, կեան, լայն, լայն, գառ. Եւսացի ոչ պարոյկանան ի ստին, լայնանամ, զգայուն. զորս եթէ անհմուտ որ պարոյկիցէ այսպէս, լայնանամ, զգայուն, եղծէ զզօրութիւն բայից:

Եւսացի գլխեւի է, զի եթէ անունաց ոմանց յոգնավանկից այնպէս հանդիպիցն զի մի վանկն նոցին իցէ շեշտ, միւսն բութ, և միւսն պարոյկ, և կամ երկորինն շեշտ, և մինն պարոյկ, կամ մինն շեշտ, միւսն պարոյկ, և կամ երկորինն բութ, և մինն շեշտ, և կամ երկորինն շեշտ, և մինն բութ, յայնմամ տկարն՝ հզօրագունին տոյ զտեղի. արդ

պս

պարոյնն հօր է քան զձեռնս .
 և ձեռնն քան զլուծին . ուստի
 անունն այս՝ Հերթիկն , պարոյնկելով արտաբերի , թէպէտ
 երկու վանկն իւրք իցեն
 ձեռք : և անունն այս՝ Պէրթն ,
 ձեռնելով արտաբերի ,
 թէպէտ միւս վանկն իւր իցէ
 բռն . ըստ այսմ իմն և զայլ
 լոց : Սակայն եթէ հանդիպի
 ցի զի ի յերկազանկ , և կամ
 ի յեռազանկ բառն բնաւք
 վանկք (որ հազն պատահի)
 իցեն ձեռք , կամ բռն .
 յայնմամ մինն յայնց որ իցէ
 առաւել յարմար , պարտի
 ձեռիւ , կամ բռն . թէպէտ
 իւրք ի բազումս վերջն վանկն
 է յարմար : Եւ եթէ իցեն
 որոշիք , մինն այնց որ իցէ
 առաւել յարմար , պարոյնի .
 որդոն , Հերթիկ . Սարիւմ . ամուսն
 սն . Վարդ . Սօսն . և այլն :
 Վայց գիտելի է , զի յորժամ
 անունք այսպիսիք հոլովցին ,
 և կամ ամանցիցին , այլայլին
 որոշիքն , և ոչ պարտին միշտ
 ինմին վանկոյ որոշիկի յո
 ըում որոշիկեցեալք լինելն ի
 յուղղականոյ . որդոն . Հերթի
 սն , հերթիսն . և ոչ հերթիսն .
 Սարիւմ , մարիւմ . և ոչ մարիւմ .
 Հերթիսն , և ոչ
 հերթիսն . Հերթիսնիւր ,
 և ոչ հերթիսնիւր : Եւ բազմիցս նաև տեսանք որոշակաց
 միոսիոսն ի յայլայլին ան
 ունաց . որդոն , Սօսն , Սօսի
 սոսն . և ոչ Սօսիսն : Հարտն ,
 Հարտն , և ոչ Հարտն :

Եւ անունն Հարտն , ի շարա
 գրութիւնս բանից՝ ըստ զօ
 ըրութե բանին կարէ և բռն .
 որդոն , Եւ հոյնացն զանունն
 Հարտն : ըստ այսմ իմն և զայլ
 լոց բազմաց :
 Վարձեալ գիտելի է , զի
 բնաւք սեռականք , և ոչ
 հոլովք բաց ի կոչականէն՝ ի
 վերջում վանկոյ պարտին
 որոշիկի ըստ որոշակատաւից
 իւրեանց՝ եթէ ունիցին . յի
 եթէ ձեռք իցեն ձեռիւ . որ
 դոն , իսպառն . Սարիւմ , սօսն ,
 Եւ եթէ պարոյն , պարոյնի .
 որդոն , (Սօսն , Սօսիսն) : Եւ
 եթէ բռն . իցեն , բռնիւ
 որդոն , Չեմ , իմն : Եւ եթէ
 ոչ ունիցի զորոշակատաւ , ոչ
 որոշիկի . որդոն , Սարիւմ ,
 մարիւմ . և այլն : Վայց զգու
 շանալի է , զի մի գուցէ այնք
 սեռականք , որք ձեռնեցմամբ
 շիտեմին ընդ բայից ձեռի
 ցին . որդոն , Վան , բանի
 սոսն , սոսի . իմն , իմնի .
 որք եթէ ձեռնիցին՝ լինին
 բայք . որդոն , Վանիմ , բանի
 սոսն . սոսիմ , սոսիսն , սոսիսն .
 իմնիմ , իմնիսն , իմնիսն . և այլն :
 Վասցի բաց ի կոչականէն , զի
 յողնալանկ կոչական անու
 անք որոշակին մերթ ի սկզ
 բան . որդոն , Սարիւմ , սօսն
 ի . և այլն : Սերթ ի միջն
 որդոն , Փիլիպոս , Հերթի .
 և այլն : Սերթ ի վարձանի .
 որդոն , Սերտն , Տարն , Սարն .
 և այլն : Սակայն եթէ մաս
 նիկն ո՛ր , կամ ո՛ր նախագրի

ցի կրօնականաց, նոյնքն շեշտին,
 և պարոյկին. ո՞նչ և յայտէ. ո՞ր
 գ. սն. ո՞՛ Տարբ. ո՞՛ Էջեան. և այլն:
 Լ՛րդ՝ Թէ պէտեւ այլք բազումք
 բանք, և կանտոնաւորմանք
 կառնեն առ բերիլ զպորակմանց
 անուանց, բայց վն ոչ երկա
 ըւրջ բաւականացին սքիւն,
 և վարժութիւն ուսուցել ըզ
 մնացեալսն օգնականութիւն գրե
 յելոց կանտոնացս:

Պարտոյգ պիտոյ է առար
 տաբերութիւն ըստցրահն
 չութի, որ կայանայ ՚ի սմին,
 զի վանկերն Թաւք ոչ հաստա
 բար արտաբերիցին անդր քան
 զԹաւու Թի իւրեանց, և մի
 ջակերն ոչ Թաւացուցանիցին
 իսկ ստկերն ոչ միջակացուցա
 նիցին. Լ՛րկբարբառքն՝ ոչ
 բարձրահնչիւն ձայնիւ բերա
 նաբաց և կոչտարար, այլ
 կակղաբար արտաբերիցին. և
 ուրուրեք գտանիցի տառն է՛
 զօրութիւն, ներգործութիւն ոչ
 հնչիցի:

Օրբ օրինակ, բառքս այսորիկ
 ՚Լ՛ալ, †առ, և այլք նմանք,
 որք են Թաւք, ոչ պարտին
 կարի հաստաբար հնչիլ անդր
 քան զԹաւու Թիւն, Չա†, †ա†
 բէէ՛լ, և այլք նմանք, որք են
 միջակք, ոչ պարտին Թաւա
 ցուցանիլ: Ս՛մապար, Ս՛եար
 նի՛ղա, և այլն. որք են ստկք,
 պարտին ըն ամի կակղաբար և
 նրբապէս արտաբերիլ: Լ՛ալն,
 նախէ, ի՛եան, և այլն, որք են երկ
 բարբառք, ոչ պարտին բե
 բանաբաց շրժանաչտութիւն և

բարձրահնչիւն ձայնիւ առ
 տաբերիլ, այլ անուշութիւն
 ի՛նչիւ այնքան արձակիլ պար
 տին ձայնքն, զի միայն երկ
 ձայնութիւնոցին բացայայտի
 ցի: Լ՛նչեաւ, սանդիայ, ծծէլ,
 և այլն, որք ունին զտառն է՛
 զօրութիւն, ոչ պարտին բաց
 մամբ շրժանց, այլ հարմամբ
 լեզուին բնոյ ընտերսն արտա
 բերիլ: ըն այսմ իմանալի է
 և զայլոց: Լ՛նչ զայստսիկ ու
 սուսցէ մննաւանդ վարժութիւն,
 և յուցանելն վիպին զար
 ժութիւն շրժանց և լեզուի՛ հան
 դերձ հնչմամբ ձայնիւ: Լ՛նչ այս
 կարի հարկաւոր իմն է լեզուի
 մերում. վն զի տառք որք են
 ՚ի մեզ՝ գորով բազումք. և ու
 նոյք զերիս սասիճանս, ո՞նչ ՚ի
 վերոյ ցուցաւ, պահանջէն
 զբացրահնչութիւն, ո՞նչ զի մի
 դուցէ նրբապոյնքն Թաւա
 նայցեն, և Թաւքն ՚ի զանա
 զանիլն յայնց Թաւապուսա
 նայցեն:

Ինգերորդ, պիտոյ է առ
 արտաբերութիւն լրահնչութի
 ւն, ո՞նչ զի վանկք, և կտակ
 տառք բառիցն ոչ կաննիցին
 ՚ի յարտաբերիլն. վանն զի են
 ոմանք բառք, ՚ի յորս տառ ինչ
 կամ յոկզբան, կամ ՚ի մէջն
 և կամ ՚ի վախճանի դիւրաւ
 կրանիլ կարէ վն սակաւահն
 չութե իւրոյ. որդ. սն, ճանդի
 ման, յառուկ, և այլն. որոց ճն
 որ է յոկզբան դիւրաւ կրանի
 ՚ի յանցուցից, և լ՛նչաւ, որք
 հօն դիւրին է կրանիլ և լ՛նչաւ
 ճա

Տարիէլ, որոյ մերթ հօն նախ
կին, և մերթ հօն երկրորդ
կանսի ՚ի յանվարժից . ին այսմ
խմանալի է և զայլոց՝ և զգու-
շանալի :

Բուայս վերաբերին և սոքին,
զի մի փոփոխիցին տառքն ՚ի
կարդաց ի բեանց . սրդոն,
Էջևարհ, և ոչ աշխարհ . Օտրոն
բիւ, և ոչ զարոտրիւ . Ծանդի,
և ոչ շաղի . Էջրհ, և ոչ աղի :

Եւ վանկս այս՝ արհ, թէ միայ-
նակ իցէ, և թէ շարակցեալ
ի ումբ բառի միշտ զտառն
բէ՛ նախադասեալ ունի հօին .
Եւ և զգուշանալի է, զի ՚ի
յարտաբերման ոչ զնիցին
տառք աւելորդք . սրդոն, Սար-
հաւագ, և ոչ սարհաւագ . զի բէն
աւելորդ է : Սէս, և ոչ Քէս,
զի նաւն աւելորդ է, և
գուհակահանս ըստ այսմ իմա
և զայլոց, և աշխատասիրեալ
պահելով ՚ի յիշողութեան, մի
զի լակ բնթեանու ըն զայս ոչ
օգնէ, եթէ ոչ ունիցիս զբա-
ղումս ՚ի սոցանէ՝ ՚ի յիշողու-
թեան, որով մտկաբերի-
ցես զմնացեալսն :

Վերսի Երրորդ :

Երժանութիւնէ անվ
թար արտաբերումն
շարադրուէ բերթո-

ղաց : Եւ ասացաւ վերժա-
նութի, զի անվթար արտա-
բերողն ՚ի յընթեանու ըն իսկոյն
վերասին առնու զծանթութի
իրացն զորս բնթեանու : Սանս
որոյ օրինաւօր վերժանողն
պարտի ունիլ զարհեստական
ենթադատումն բանից՝ և մա-
տանց նորին . որով անվթար
արտաբերիցի զշարադրու թիս
բերթողաց :

Բայցի բանից, և մասանց
նորին, զի վերժանողն ոչ են
թադատէ զբառս ին օրում են
բառք, այլ ին օրում են մա-
տուք բանի . ին Բնուս, բայ,
ընդունելութի, գերանուսն,
և այլն : և այսու ուղ ենթա-
դատէ զմասանց բանին, նոյն
պէս ենթադատէ և զբողբէ
բանէ . և ին այնմ բնթեանու
ոն զվերժանող . ապա թէ ոչ
մանաւանդ ոն զնեժանակող
և զտապալի շարագրութեանց
բերթողաց ընթեանու, բան
ոն զվերժանող : Բոչ ար-
հեստական ենթադատումն է
՚ի ձեռն արհեստի դատել զա-
ռաջագրեցեալ բանս ին պա-
հանջմանց պարագայից : Եւ
այս լինի մանաւանդ ՚ի ձեռն
երկի . ին ՚ի ձեռն արհմանս,

առողջանութե, և եղանակապահման բանից:

Ենթադատումն ՚ի ձեռն տրոհման բանից է, որով վերծանողն ՚ի ձեռն շնչառութեց տրոհէ զբանն՝ մերթանկատարաբար, մերթ կատարելապէս, և մերթ վերջացուցանողականաբար: Եւ ևս մերթ յատկացուցանէ զբանս. մերթ տրոհէ զտառս, և մերթ շարառնու զվանկս, կի՞ զբառս:

Եւ առնշանակութի ասացելոցս հնարեցեալքնն ոմանք գիծք, որք ասին ստորակէտ, միջակէտ, վերջակէտ, մակակէտ, փարենթաղիզ, և ենթամնայ: 1) ան զի ստորակէտիւ, որ է այս, ( ) անկատարելաբար տրոհի բանն:

2) ջակետիւն որ է այս, ( ) կատարելապէս տրոհի: 1) երջակետիւն որ է այս. ( ) վերջացուցանողականապէս տրոհի:

Փարենթաղիզն որ է այս, ( ), յտկացուցանի բանն: 3) ակակետիւն որ է այս, ( ) տրոհի տառն վասն գողոյն նախէր և ո՛ր բնական տառ բառին: 4) ակ ենթամնայիւն որ է այս, ( ) շարառեցեալք լինին վանկքն եզերեցելոց՝ և սկսեցելոց տողից մինչ են վանկք նոյնոյ բառի:

Եւ ևս երբեմն երկու բառք շարառեցեալք լինին՝ մինչ առանց ուրուք տառի բարդին: Եւ որ ո՞ր վերծանողն ՚ի շարադրելն՝ զայստիկ զամենեսին ՚ի տեղում իւրում ըստ

պահանջման բանի համանշանէ, նոյնպէս և վերծանողն պարտի ենթադատել, և ՚ի ձեռն շնչառութեց տրոհել ապարտն՝ առաւել վնասեմտաց բանին քան զնա, որ ՚ի յարտաբերելն զբանս՝ զտառս ոմանս կլանէ, և կամ զբառս ոմանս զանցառութի բաց թողու:

( ) կատարեալ բանէ, և զանկատարէ ասացեալ եղև յերկրորդում մասին ՚ի հինգերորդում գլխոյ, և յայտիակ է զի ստորակէտքն զնին զկնի անկատարից բանից. միջակէտքն զկնի կատարեցելոց բանից. և վերջակէտք ՚ի վախճանի տանց, ուր բանն վերջացուցանի: 1) ևստի աստէն միայն զմնացելոցն ընձեռեմք:

Եւ որ վերծանողն մինչ տեսանէ զփարենթաղիզս, պարտի զներփակեցեալս ՚ի նմին զբանսն՝ յատկացուցանողականաւ շնչառութի արտաբերել. որդոն:

* Հայտնի են կամքն 1) ծային ՚ի մեզ մինչ ՚ի ձեռն օրինաց իւրոց ծանոյց մեզ, (օրէն ասեմ զտասնաբանեայ պատգամն) բայց ո՛ր կամիւք վերամտածել զայնց. այլ ջանամք անգիտել, զի մի պարտաւոր գուց մեր երևիցի մեզ. և կամ (որպէս յամանց ասի) ընթացք վայրահակից ախտից մերոց յետս նահանջիցին:

Ը մինչ տեսանէ զտառ ինչ
Սմակակետի՛հ համանշանե-
ցեալ պարտի փորթիկ շնչառութի
տրոհել, ոնչ զի մի նախդիրն
վարկանիցի բնական տառ . և
այս հանգիսի ՚ի ճայնա՛որս
տառս՝ մինչ լինին նախդիրք .

որգոն ,
* Տո՛ւր զգիրդ ՚ի ճանն , և ո՛չ ՚ի
ձեռս այլոց որք ոչ իճանն : Ը հա
՚ի սին բանի՛ եթէ նախդիրն
յատկի անուանս Սանն , ոչ
տրոհիցի շնչառութի՛ք , շփսթի
ընդ բայիս՝ իճանն :

Վարձեալ օրինակ . * Ը մինչ
գինին նո՛ւիրեցեալ հեղաւ , և
՚ի ջանէի՛ն քահանայն , և սպա
տա՛ւորն , վերստին գնել , յան
կարծակի իջնէի՛ն սասպատա
կողքն յերիւարաց իւրեանց
առ ՚ի կողոպտել զեկեղեցին ॥

Վարձեալ օրինակ . * Ը ուի
զայս ՚ի հօրե իմի՛ն տալ
քեզ , և ոչ տա՛լ տալ այլոց ॥
Կամ այսպէս : * Ը մինչ տա՛լ
ուտել զայն կոչեցայ ՚ի վեհա
գունէն ॥ Սր եթէ այլայպէս
տրոհիցի՛ փոխէ զնշանակունն .
որգոն , * Ը մինչ տա՛լ ու
տել զայն կոչեցայ ՚ի վեհա
գունէն ॥ ըստ այսմ իմանալի
է և զայլոց , և բարեպէս տրո
հելի : Ը մինչ տեսանէ վեր
ժանողն զվանկ ինչ , կի՛ գառ
ինչ ենթամնայի՛ն փողանը
շանեցեալ պարտի շարառնը
լով զհետեւեցեալ վանկն ,
կամ զբառն արտաբերել .
որգոն , Ը թէ բառս այս՝ թե
բախտոր , հանդիպիցի այսու

կերպի՛ն , յի թէն մնալով յե
զերման տողին , և բախ
տորն ՚ի միւս տողն անցեալ ,
ոչ պարտի արտաբերիլ թե բա
խտար , այլ շարառմամբ թե
բախտոր՝ զի առայս վախճան
դնի ենթամնայն ՚ի վերջս տո
ղից : Ը ենթամնայն սր առ ՚ի
նշանակել զշարառումն բառից
ներազնի , յուցանի այսու օրի
նակաւ . Ը նշանն չար տա հեթե
չար տառի՛ն . առաքի որո թե համարիք
չար տառն բարե տա , զի թե հեթե
չար տառի՛ն : Ը հա ՚ի սին բա
նի՛ որք ենթամնային համանը
շանեցան , են եղեալք ոնչ զմի
բառ . և շարառմամբ պար
տին արտաբերիլ . և նոյնք
ձայնք որք թարց ենթամնայի
եղան , արտաբերիլ պարտին
առանց շարառմանն ոնչ երկու
բառք : Ը զիտելի է , զի թե
պէտ ամենից բարդեցելոց բա
ռից՝ որք առանց շարակցողի
տառի բարդին՝ պարտի դնիլ
ենթամնայ , որգոն , Սերժաբե
ան , և այլն . բայց մանաւանդ
դնելի է ՚ի վերայ այնց , որք
հազի՛ն երբեմն բարդին , և լեն
այնքան ՚ի սովորուէ . և վեր
ժանողն՝ զամբ բարդեցել բառ
շարառմամբ պարտի արտա
բերել թէ և ոչ ունիցի զեն
թամնայ , վասն որոյն ՚ի սո
վորութե , որպիսի է բառս
Երոթեցեալ :

Ը աստ գիտելի է վն տրոհ
մանց վանկից բառից ՚ի
յեզերմունս տողից . զի գոն
բառք ոմանք որք ընդ տրոհին
ի

'ի վանկս՝ ոչ Տեառեին հասարակ կանոնաց տրոհմանց : Վանգի թէպէտ ըստ հասարակ կանոնի բառքն տրոհին 'ի վանկս, 'ի ձեռն տառից բաղաձայնից, որք 'ի սկզբունս տողից զալ պարտին . որդոն, Սան հա հան, և ոչ Տա նիւ հան . կամ Տանի ալ ան : Մամ Բա սել, և ոչ Բամբ ա սել . կամ Բա ՏԲա սել : Սան զի սկսումն վանկի ոչ պարտի լինիլ 'ի ձայնաւորաց տառից :

Սակայն գոն բազումք բառք, որոց տրոհմունքն բացառողին 'ի կանոնէ յայտնանէ . և մանաւանդ այնք՝ որք ունին զվանկս երկձայնս . որդոն . Մաս ալ նոյնայն, 'ի յեղերման տողին տրոհելի է այսպէս . նոյն այն, և ոչ նոյն այն : Ստ այսմ և սորին . հրամայել, և ոչ հրամայել : հայել, և ոչ հայել : հիւսանք, և ոչ հիւսանք : ար ունեար, և ոչ ար ունեար : նոյնան, և ոչ նոյնան : խոյ ալ, և ոչ խոյ ալ : խարեանց, և ոչ խարեանց . կամ խարեանց . և կամ խարեանց : նա պեալ, և ոչ նա պեալ : և զլու եալան . և ոչ զլու եալան . կամ զլու եալան . և կի՛ր զլու եալան : եօնար զեան, և ոչ եօնար զեան, կամ եօնար զեան : Ստ այսմ իմաս և զայլոց նմանեաց երկձայնից . զի զի տառն յի՛ մինս անմիջապէս հեռուի այբի, կի՛ր այբ, ոչ պարտի տրոհիլ 'ի նոցանց . նմանապէս և ախան մինս հեռուի այբ, կամ Բառոյ : Մայց սակայն ախան 'ի հեռուիլն

այբի, կամ ելի, կարէ արոհիլ, և կարէ ոչ արոհիլ . որդոն, աւ եպել, կամ աւ եպել : Բեւել, կամ Բեւել : Սկսելու բարեգոյն է ոչ տրոհիլն, զի մի գուցէ ախան թանայեալ զնս ճիւն վե՛ի տայցէ : Սակ այբ, կամ օ, մինս հեռուի ելի, ամենեւին ոչ պարտին տրոհիլ :

Սն և այլք ոմանք բառք, որք վասն բարադրութեց իւրեանց ոչ պարտին տրոհիլ ըն հասարակ կանոնաց . որպիսիք են սորին . Բոց որդիլ, և ոչ Բոց որդիլ : ան ալ, և ոչ ան ալ : Խարանց խար, և ոչ խարանց խար : Տառագրել, կամ Տառագրել, և ոչ Տառագրել : Նիւն ալի, կամ Նիւն ալի . և ոչ Նիւն ալի : Նարալու, կամ Նարալու . և ոչ Նարալու : Ստ այսմ իմաս և զայլոց նմանեաց :

Սարձեալ . ընդ հանդիպիլն 'ի յեղերման տողի թանայեալ ուն, պարտի լինիլ սկզբունքիլ տողի, և ոչ եղերիլ . որդոն . ալ ուն, և ոչ ալ ուն, կամ ալ ուն : ան ունեալ, և ոչ ան ունեալ . կի՛ր ան ունեալ . և այլն : Սակ յիշելի է այս . զի ուր ուրք գոն երկու բաղաձայնք, որոց միովն եղերելի է տողն, և միւսովն սկսանելի, պարտի լինիլ նկատումն՝ արդեօք ունին զօրութի՛ զտառնելն, թէ ոչ՝ ուր զի եթէ ունիցին, դիցի, և եթէ ոչ, ոչ դիցի : Այլ ևս յուշողելի է, ար

արդեօք բարդաձայնն նախ քան
 զինքն պահանջէ զտառն ելն ,
 կամ զինն . և լին այնմ դնելի :
 որդոն , համարն ճանեալ . և ոչ
 համան ճանեալ . կամ համարն ճա-
 նեալ : ըստ աստիճանի , և ոչ ստա-
 փեալ . կամ սը աստիճանի : ըստ
 այնմ էն և սորին . ըստ աստիճանի ,
 և ոչ սը աստիճանի : սը աստիճանի , և ոչ
 ըստ աստիճանի : Իսկ ուր ուրեք դոն
 երեք բարդաձայնք մին զինն
 միւսոյ , կարէ դնել ելնն ի վախ-
 ճաննի տողն ի մէջ երկուց բա-
 դաձայնից , և կարէ զանցառ-
 նել . որդոն , նն ջէլ . կամ նն
 ջէլ : զն նէլ . կամ զն նէլ : ճար-
 րոքէլ . կամ ճար րոքէլ : Իսկ
 սը ուրեք ճանդիպին չորք բա-
 դաձայնք , պիտոյանայ դնումն
 ելնն . որդոն . ճար րոքէլ . կամ ճար
 ջէլ . և ոչ ճար րոքէլ . կամ ճար
 ջէլ : Ինչ ելնն . ճանդիպիցին
 ճինդ բարդաձայնք մին զինն
 միւսոյ , ի տրոջէն կարէ դնել
 ելն , և կարէ զանց առնել ,
 որդոն , որ րոքէլ . կամ որդոն
 ջէլ . և կամ որդ րոքէլ . և ոչ
 որդ րոքէլ . կամ ճար րոքէլ . և ոչ ճար
 րոքէլ . և այլն :

Բացառ ի վերոյ , թէ ի
 վանկս ուր ոչ գոյ չորումք
 էն , ոչ է դնելի յեզերման
 տողնն . վն զի բարդիցս գտա-
 նին ի բառս տառք բարդաձայնք
 մին զինն միւսոյ , որք ոչ առնին
 գտառն ելն չորումք . որդոն .
 Կարտս խանել . հայ դանալ . որ-
 դոն սել . որտո նանալ . և այլն :
 որոյ ի յեզերման տողնն ոչ

երեք դնելի է ելն այսու կեր-
 պին . հայն դանալ . որք որտոնել
 որտոն նանալ . վն զի աւելորդք
 են , և ընդդիմակք ճանմանց
 բառից : ըստ այնմ և զայլոց
 նմանեաց ճետազտելի է , և լին
 կանոնի տրոջէն :

Նմանապատմն ի ձեռն ա-
 ճող սնունթէ բանից է ,
 որով վերծանոցն ի ձեռն
 ճանմանց ճայնին առողանէ
 զբանն , և զնստունս նորին :
 և կամ , սն զի այլբանորն
 ստիցեմ , որբակաւ , ճող ա-
 դիւ , և ամանսահաւ ստողանէ
 զբանն , և զմասունս նորին .
 և սն զվարդ և զուշան բող
 բողեցուցեալ զբանս բուրն ի
 միտս լողաց զանուշութի ճա-
 տոյ : Իսկայն նախ քան թէ
 ստիցեմք զորդակէ , և զամն
 նակէ մասանց բանին դնեմք
 աստեն զութից լծորդութեց
 տառից , լին որում նախայա-
 ըին լծորդատառից բայից ,
 նաև ըստ որում մերթ լնին
 յսկզունս բայից , և անուանց :

Յառաջնում լծորդութե տա-
 ռից , որպէս ի վերանդր
 եզաւ , են չորք լծորդք տառք
 այսորիկ , Է , Բ , Գ , Ծ . որք
 երեկն ի մէջ բայիցս այսոցիկ
 այսու կերպիւ . * Չափեմ ,
 խաբեմ , կարեմ , քաճեմ ॥ .
 որք և մերթ ճանդիպին յսկզ-
 բունս բայից . որդոն , * Վա-
 բին , բարդին , պարին , մա-
 բին ॥ : Ինչ մերթ ի սկզբունս
 ան

անուանց . որդան . * Վրուան , բուռն , պարբ , մարբ ։ Լ՛րդ եթէ սորին բարեզբ արտաբերմամբ ոչ վերծանելցին , լինի շփոթութի . վասն որոյ , որպէս զի 'ի միտ առցեն աշակերտքն , դնենք զօրինակս .

* Լ՛սացի բարի մանուկն , և ոչ թէ փարի մանուկն , կի՞ պարի մանուկն ։ Լ՛ս՛ կամ այսպէս .

* Վրուան նոցին շիջաւ , և ոչ բուռն ։

Յերկրորդում են չորք լծորդբ տառքս այսօրինկ . ւ , ի , փ , ւ :

որք երեկն 'ի յայտոսիկ հետեւեցեալ բառն . * Լ՛ւեմ , աղեւեմ , յարգեմ , փանկեմ , քամիլ , դամիլ , կամիլ , խնամիլ . բառն , դառն , կառն , խառն , քայլ , դայլ , խաղ , կաղ ։

( ) րինակ . * Սինչ ասիցեմ փոխես զքայլդ , մի վարկիցես ասեւ զգայլդ . Սինչ յորդորիս դու 'ի կամիլ , մի կասկածիր այնու քամիլ ։

Յերրորդում լծորդութեան տառից են երեք լծորդբ տառքս այսօրինկ , ւ , ր , ր .

որք երեկն 'ի յայտոսիկ բառս .

* Սաղեւեմ , աղբեմ , դառեմ . Սարբ լիցի , մարդ լիցի , մարդ լիցի . Սուբ . դուբ , աուբ . թող , դող , տող . թան , դան , տան ։ և այլն .

( ) րինակ . * Լ՛ս ասացի նմա , եթէ կամիս զի մի եղիցի մարդ , լեր մարդ . զի մարդոյն ոչ է մարբ ընդունայն մարդ : Լ՛ս մինչ ոչ անսացեալ

կամէր թքանել յերեսս ընկերին , դարձուցեալ զբանս իմ՝ առ մեծակայսն՝ ասացի , տուբ դուբ թուբ յերեսս դուրին ։

Եւրրորդում են հինգքս այսօրինկ . յ , ի , ծ , շ , ո . որ

դոն , * Խոչեմ , փորջեմ , դործեմ , կիղեմ , կիտեմ . Յանցիմ , ձաղկիմ , ծաղկիմ . Օտլանամ , սոլանամ . Յախ , ձախ , ծախ . Օարդ , սարդ ։

( ) րինակ . * Լ՛թէ ոչ չաղկիցի , դժուարաբար ծաղկիցի : Համահաճաբեցէք զչարդն , և 'ի բաց թողէք զչարդն : Լ՛թէ կամիք առնուլ զդորին ցախն պարտիք վճարել զճախն :

Լ՛սացի բեզ լուծանել զկան թեղն , և ոչ լուծանել ։

Իհինգերորդում են երեքս այսօրինկ , շ , ծ , շ , որդոն .

Խաչեմ , վարծեմ , խարչեմ . Չար , ժառ , շար . Չարունակ ժառունակ , շարունակ ։

( ) րինակ . * Պատանիւ այդ ոչ միայն շարունակաբար խօսի , այլև շարունակաբար : Օչարելն առաջադրեցի բեզ , և ոչ զպարելն ։

Խլեցերորդում են երեքս այսօրինկ , շ , լ , ն . որդոն .

Սաղեմ , մաղեմ , մանեմ . լաւ , նաւ . և այլն .

( ) րինակ . * Ս՛ս մանելով զինքն , այլ մաղելով զալիւբ , և մանելով զմեղաքս նախահոգաց զսարուստից խրոց ։

Իյեթնեբորդում են երկու
տառքս այսորիկ , ջ , ծ .
որդոն , Սնկեմ , կարձեմ .
Վասնաորեալ . ճահաւորեալ .
Վաս , ճահ . և այլն :

( )րինակ . * Ճահ է զի Յահն
յուչանիցի՝ քան լուծանիցի :
Մասցի քեզ ճահաւորիլ , և
ոչ ճահաւորիլ . ॥

Յութեբորդում են երկու
տառքս այսորիկ , ո , բ .
որդոն , * Սաւեմ , վարեմ .
Սաւ , սար :

( )րինակ . * Մասցի քեզ
բարբաբէին , և ոչ թէ բար-
բաւէին : Պատմեցին մեզ
զնմանէ գող քառաթեւ , և
ոչ քարաթեւ . ॥

Իգրեցեցոս յայանապէս եր-
ևի թէ որքան շփոթուիք
բառից կարեն ծագիլ՝ եթէ
վերծանօզն զիւրաքանչիւրս
տառս լն յառիկ հազարին ոչ
արտաբերիցէ , և կամ շարա-
գրօզն՝ իսկականաւ տառիւն
ոչ գրիցէ :

Իճ տառ գիտելի է , զի նաև
երկու տառքս այսորիկ՝ յ , հ ,
հնչմամբ մերձաւորք են իրե-
րաց , ոյլ և ո , լ , է , է , ջ , է ,
և սորին թէպէտ ոչ ասին
լծորդք իրերաց , սակայն այ-
սու զի ձայնիւ մերձաւորք են
իրերաց , պարտի՝ այնքան շա-
բաղքօզն՝ որքան ընթերցօզն
զգուչանալ՝ զի մի շփոթիցէ
զստին , և մի փոխանակ գրե-
լոյ , կամ ասելոյ երեւելի , ասի-
ցէ , կամ գրիցէ երեւելի . և
փոխանակ գրելոյ , կամ ասե-

լոյ՝ յարն , գրիցէ , և կամ
արտաբերիցէ հարն . լն այսմ
և մի շարդաւորն՝ գրիցէ կամ
արտաբերիցէ ճարդաւոր . զիտրն
գէր . և զհանջարն բան շար .
և այլն :

( )րինակ . * Մասցի թէ յամբ
են մշակքն , և ոչ թէ համբ :
Թէպէտ էր գէր քան զքեզ ,
բայց ոչ գէր քան զքեզ : Սէ
էր այնքան մարդաւար՝ որքան
էր մարդաւար : Օրնչօգուտ
է ուտելի միայն զբանջար՝
մինչ զեղբորեզ ոչ դարդարիս
իյասելոյ զբան շար . ॥

Իսկ մն առողանելոյ զբանն՝
և զմասունս նորին ի ձեռն
ուրակի՝ գիտելի է նախ , զի
արմատք բայց ոչ երբէք
պարտին շեշտիլ , կամ պա-
րոյկիլ ի յընթերցման . ապա
թէ ոչ կամ զմիտս բանին
կորուսանեն , և կամ զեղա-
նակն արտաբերման խանգա-
րեն . որդոն , Սարեմ , Վարժեմ ,
Գարդեմ , Գարեմ , և այլք նմանք
բայք եթէ շեշտիցին իյար-
մատս իւրեանց , կորուսեալ
լինի միտ բանին , և իմանի
ասել : Վարժեմ . Գարեմ . և
այլն : Իսկ եթէ այլք ոմանք
բայք ոչ կորուսանիցեն զմիտ
բանին , սակայն վնասեն եղա-
նակին . որդոն , յոռի է տսելն ,
Էջոստայ , սրեցի , նմանիմ ,
լնամ . և այլն :

Իճ տառ գիտելի է , զի եր-
բեմն ոմանք բայք , որպիսիք
են սորին . լասաւորէ , ասաւորէ ,
և այլք

և այլք նմանք՝ կրկին կերպիւն
 առնանին. զի կամ ուր զանուն
 բնոյ էականի բայի, և կամ
 ուր զբայ: Լ՛րդ՝ եթէ առնա-
 նիցին ուր զանուն բնոյ էակա-
 նի բայի, պարտին լուսաւորն,
 և փառաւորն ի վերջին վանկոջ
 բթիլ, և էական բայն ի բրու-
 պարոյկահանիլ. որդոն, Լ՛ու-
 սաւոր է. փառաւոր է: Իսկ
 եթէ ուր բայք իցեն առեց-
 եալք, ևն միայն շեշտահանի
 սղապէս. որդոն, Լ՛ուսաւորէ,
 փառաւորէ: ըստ այսմ են և ի
 յայլս դէմն. որդոն. Լ՛ուսաւոր
 է՛. փառաւոր է՛: Լ՛ուսաւորէ՛ն,
 փառաւորէ՛ն. և այլն:

Երկրորդ դիտելի է, զի չորս
 լծորդութիք բայից պար-
 տին առողանիլ լը սահանջ
 մանց իրեանց. վասն զի ա-
 ռաջին լծորդութին բայից,
 որ եզերի ի է՛, առողանի լը
 ոչորակին շեշտապէս, և ըստ
 ամանակին սղապէս. որդոն,
 Սիբէ՛, սեանէ՛, սե՛: լը այսմ
 իմա և զայլն:

Երկրորդ, և երրորդ լծոր-
 դութիքն առողանին պարոյ-
 կապէս լը ոչորակին, և երկա-
 բապէս լը ամանակին. որդոն,

Լ՛ուսաւոր, Լ՛ու՛. և այլն: Իսկ
 չորրորդ լծորդութին առողա-
 նի միջակօրէն լը ամանակին,
 և շեշտապէս լը ոչորակին. որ-
 դոն, Լ՛շարէ՛, ստէ՛. և այլն:
 Հասարակեցս երևի թէ ի
 յառաջին, յերրորդ, և ի չոր-
 րորդ լծորդութին առողանին

բայքն համաձայն բնութեց
 տառիցն: բայց ի յերկրորդ
 լծորդութին առողանին բնոյ-
 դէմ բնութ տառին: զի մինչ
 ասեմք լուսաւոր, տառս այ՛, որ
 լը բնութե իւրում միշտ շեշ-
 տանոյ, և ըստ ամանակին է
 միջակ, ի միմն պարոյկանոյ
 և երկարի: վասն որչ սակոյ
 նկատելի է երկարացեալ և
 պարոյկացեալ այ՛ն ի բայս, որ
 ի յայլս մատուս է միջակ և
 շեշտ: որդոն, Լ՛առս այս Լ՛ալ,
 միջակ այբի՛ թարց շեշտի՛ է
 անուն. զի կալ, որ կասի զո-
 թեան: Եւտի՛, է բայ հրա-
 մայական: զի կալ. որոյ սահ-
 մանականի ներկայն է կաշու՛,
 կաշուս, և այլն: Իսկ երկար
 այբի՛ թարց շեշտի՛ է ա-
 ներեոյթ բայ. զի Լ՛ալ: որոյ
 սահմանականի ներկայն է կա՛,
 կա, և այլն: ըստ այսմ իմա
 և զպատիկ, կա՛, կեան, փան:
 և այլն: Օր կա՛ երկար այբի՛
 է բայ. միջակ այբի՛ է անուն,
 զի կամք մարդոյ: և շեշտ ոյ-
 բի՛ է որոհական շողկապ:
 ըստ այսմ և կեան, և փան՝
 ինին անուն, և ինին բայ:
 Հասարակեցս երևի թէ տառս
 այս այ՛ մերթ երկար է, և
 մերթ միջակ. և առայս ի յո-
 մանց հեղինակաց երկամա-
 նակ կոչի, զի ունի զըսն երկա-
 բութէ՛ ի բայս, և զըսն մի-
 ջականութ ի յանուննս: Լ՛ալ
 թէ՛ ի բայս, և թէ՛ ի յա-
 նուննս մինչ բթատառից հան-
 դիպի՛

դիպել է միջական . որդուն ,
սաս , Բարբ , և այլն . և երբ
այլոց տառից հանդիպել , է
երկար . որդուն , Բան , Գանն , և
այլն : Աման որդ և ՚ի բաժանն
ման տառից ՚ի յերկարն և ՚ի
սուզն այնքան կարե ՚ի կարգս
երկարից տառից գնել որքան
ի կարգս միջակաց :

Վաև տառս այս էնի , որ է լը
ամենակին միջակ , և լը ոլս
բակին շեշտ , ՚ի բայս միջակա
բար երկարի , և ՚ի յանունս
սեռականս սղանայ . որդուն ,

Բանիմ , Բանիս , Բանի : Լնի
բանիմ , աներանիս , աներանի :

Վաներանիմ , պաներանիս , պաներանի
որի : Բան , Բանի . աներանի , անի
բանի . պաներանիս , պաներանի . և
այլն : Բատ այսմ խմա և գնմա
նեայն , որք են բազումք :

Երրորդ գիտելի է , զի ամ
հարմայական եղանակք
բայից շեշտանան . որդուն ,
հար , որար , լար , և այլն : և այս
հարկաճոր է վասն երկուց .

Վախ զի եղանակն հարմայա
կան բնութիւն պահանջէ զվեր
սաստումն ձայնի , որ է շեշ
տունն : Երկրորդ , զի բազ
միցս հանդիպել նոյնոց ձայնից
ի հարմայական եղանակով զոլ
բայ , և արտաբոյ նորին անունն .

որդուն , հարս դնա , և ընկեա ՚ի բնի :
Լարս որս աղօլից ինոց . և այլն :
Ի յորս . հարսն , և լարն շեշտինս
բայց մինչ են անունանք , գրե
թէ բթմանան . որդուն , հար ,

հարոյ , լար , լարոյ . և այլն :

Բայց գիտելի է , զի երբեմն
բայք հրամայականք ՚ի բանս
չողորորականս , և ՚ի գցա
ծուցանելն զոր գրեթէ բթմա
նալ պարտին վասն եղանակի
բանին . որդուն , * Լն զիտք
րիկ ընծայիկս զայս ով որ
դեակ վն այժմուս , և առ յա
պայն տանց քեզ զմեծագործն :
* Համբեր համբեր և մի ար
տասունք , լուս լեր , և մի
արտաբերեր զբանս արանջա
նաց , զի մի գուցի և յայդմա
նէ զոր ընկալար զրկիցիս :
Աման զի յոռի է ՚ի շողոր
դելն զոր , և կամ ՚ի գցածու
ցանելն ՚ի վեր սաստել զձայնս
բատ այսմ խմա և զայլոց նմա
նեաց :

Վարձեալ գիտելի է , զի եթէ
բառ ինչ յառաջնութաց գո
լով հրամայականին շեշտիցի ,
հրամայականն լուեցուցանի ՚ի
շեշտմանն . որդուն . Ի բաց հան
դարակնոր , և զորդի որդա : Լն
յոռի է ասելն ՚ի բաց հան :

Վաև ՚ի գրելն պարտի յա
ռաջնութաց շեշտացեալ բառն
շեշտանանիլ , և ոչ հրամայ
ականն : լը այսմ են և սորա .
Երբէ երբէ կարեալն էր . Ուրդ
ընկալոր . համարյալ իտեաց . Լ յա
դէն սաս : Լն յոռի է ասելն
լուայէս սաս . և այլն : Բայց
յայս եղանակս բայից այս
պիսիք մակբայք բթմանան ,
որդուն , Լ բաղէս սաց . և հա
մարյալ իտեացաւ սասով որդան
բն :

Երբեք երբեք կարեալն էր . Ուրդ
ընկալոր . համարյալ իտեաց . Լ յա
դէն սաս : Լն յոռի է ասելն
լուայէս սաս . և այլն : Բայց
յայս եղանակս բայից այս
պիսիք մակբայք բթմանան ,
որդուն , Լ բաղէս սաց . և հա
մարյալ իտեացաւ սասով որդան
բն :

Երբեք երբեք կարեալն էր . Ուրդ
ընկալոր . համարյալ իտեաց . Լ յա
դէն սաս : Լն յոռի է ասելն
լուայէս սաս . և այլն : Բայց
յայս եղանակս բայից այս
պիսիք մակբայք բթմանան ,
որդուն , Լ բաղէս սաց . և հա
մարյալ իտեացաւ սասով որդան
բն :

Երբեք երբեք կարեալն էր . Ուրդ
ընկալոր . համարյալ իտեաց . Լ յա
դէն սաս : Լն յոռի է ասելն
լուայէս սաս . և այլն : Բայց
յայս եղանակս բայից այս
պիսիք մակբայք բթմանան ,
որդուն , Լ բաղէս սաց . և հա
մարյալ իտեացաւ սասով որդան
բն :

Երբեք երբեք կարեալն էր . Ուրդ
ընկալոր . համարյալ իտեաց . Լ յա
դէն սաս : Լն յոռի է ասելն
լուայէս սաս . և այլն : Բայց
յայս եղանակս բայից այս
պիսիք մակբայք բթմանան ,
որդուն , Լ բաղէս սաց . և հա
մարյալ իտեացաւ սասով որդան
բն :

Երբեք երբեք կարեալն էր . Ուրդ
ընկալոր . համարյալ իտեաց . Լ յա
դէն սաս : Լն յոռի է ասելն
լուայէս սաս . և այլն : Բայց
յայս եղանակս բայից այս
պիսիք մակբայք բթմանան ,
որդուն , Լ բաղէս սաց . և հա
մարյալ իտեացաւ սասով որդան
բն :

Չոր

Պորորդ գիտելի է, զի անբացասականք, և արգելականք մասնկունք շեշտանան որդոն, * Սի ասիցես այլում, զոր ասացեր ինձ : Այլ կամիմ լսել զչարարանութի ինչ զընկերէի իմէն : Ան բարեկամ ինձ պատեհելով զայդ ինչ թէ այլք մերթ խօսին զինեւ զչար ինչ ։

Բայց գիտելի է, զի ոչն մինչ վասն իւրոյ ինքեան առնանի, և կամ վասն տարակուսականի խորհրդոյ իրեք, ոչ շեշտանայ որդոն, Սի ասեմ ոչ : Այր ծեմ ինչ ոչ է բարոս բեշ ընդ բարեւ ընդ : Այլ մինչ ասիցի ուրեք ապ թէ ոչ ոչ միայն ոչ շեշտի ոչն, այլև բեմանայ :

Ինգերորդ գիտելի է, զի թէ պէտ ան առնանք կուշականք շեշտանան, և կամ պարոյկանան - կամ յսկզբան, կամ ի մէջն, և կամ ի վախճանի - ոն պասցաւ - որդոն, Պեբրոս, Սարեմ, հանձարեղ, իմաստաւեր, Սօսեա, Ղանթի, և այլն - բայց վերանկատելի է, զի անունք սյսպիտիք մինչ ոչ են կուշականք որորակին ի յայլ վանկս - որդոն, Բայց Սարեմ էաք արբարոյ փեբեմանին, և լայր : Ի՞հա աստէն Սարեմ պարոյկանայ ի վերջնում վանկոջ, զի շեշտի և բեմի, որ է պարոյկանայ : Ընդա ընթանայ, և փայ առ Սեմն Պեբրոս Ի՞հա աստէն Պեբրոսն բեմի :

Իմաստաւերն Ընթարեղն ոչ այնչաւն խօսեր որոն լսեր : Ի՞հա աստէն իմաստաւերն երկարի : Հանձարեղն ի յէնջ արտոյն զպարսկանի բանից : Ի՞հա ի սմին բանի հանձարեղն շեշտի ի վերջնում վանկոջ :

Հասացելոյս երևի թէ հարկաւոր է վերծանողին ի յարմարութե բանին և տեղոյս առողանել զգրուածս բերթողաց - մանաւանդ զի ի վերայ սյսպիտեաց ոչ միտ դնին ի գրչաց նշանք առողանութեց :

Եցերորդ գիտելի է, զի էական բայքս այտքիկ էմ, փոք, և այլն մերթ շեշտանան - որդոն - Սի որ բարեւ զիս : Ղոյ բեշ քանն որ բարեցե զեբեղի, և այլն : Այլ մերթ ոչ շեշտանան - որդոն, Սի պահե զպարտեբան իմ, նա է որ սերէ զիս : Այլ յուր է ասելն, նա է - վն զի մինչ շեշտին, կի պարոյկին յառաջնութեաց մասնկունքն ոչ պիտոյնայ էականի բային շեշտի : Ըստ այլմ են և սքին, Ղոս ես որ փալոցն ես : Սի փոյ յեպքոն հայ քաղաք, և այլն : Այլ մերթ թէ և նախիրնութեաց բառն ոչ շեշտիցի մնայ բայն էական առանց շեշտի - որդոն - Սարեմ է բանական - և այլն :

Սոթներորդ գիտելի է, զի ան մասնկունք հարցականք պարտին պարոյկանայ - զի ի հարցման միտ ելումն և իմումն ձայնի լինի, որդոն, Սի րէր հարեմէ զեղ սերք բո - և այլն : Այլ :

Դ՛ւ առ Գիտելի է, զի Հարցականաց ոմանք են բոլոր բան . և ոմանք մասունք բանի . և այց որք են մասունք բանի՝ ոմն է միշտ Հարցական, և ոմն է մերթ Հարցական, և մերթ ոչ . և այսքիկ ամենքեան մինչ են Հարցականք, պարտին պարոյկանալ ՚ի յարտասանելն, և պարոյկանշանիլ ՚ի գրելն:

Օհր օրինակ . * Սրք են որք գործելով զանօրէնութիւն ունիլ կարեն զմարտը խիղճ մտաց ॥ : Մ՛տ այս բոլոր բան է Հարցական, և այնու է բան կատարեալ, և նշանական . և եթէ որ թարց պարոյկելոյ ընթեռնուցու, գրեթէ զուինն բան տայ իմանալ:

Գարձեալ . * Սրոյ ուրուք շարն մեղաց ոչ աղաղակէ ներխոյճի մտաց ॥ : Մ՛տ նաև այս բան Հարցական է կատարեալ . բայց թէ ոչ պարոյկիցի, նշանակէ պլոյ կերպիւ . և լինի բան անկատար, և պահանջէ զայլ բան՝ որով լինիցի կատարեալ . որդոն . * Սրոյ ուրուք շարն մեղաց ոչ աղաղակէ ներխոյճի մտաց, ապուչ է մտօք, և անգգայացեալ ॥ :

Հարցականք մասնկուրք բանի, որք միշտ են Հարցականք, են սորին . հի՛մ, զի՞, հի՛բար, ո՞րոն, հի՛կէն, հի՛շան, որբար, զանէր, ըտեր . և այլք նմանք . և այսքիկ միշտ պահանջեն պարոյկանալ:

Իսկ Հարցականքն որք մերթ են Հարցականք, և մերթ այլին մասնիկ բանի, ՚ի Հարցական գոն մանաւանդ պահանջեն պարոյկանալ . ապաթէ որ լինի շիթութութի բանի . սրգոն, Սանկուրս այսքիկ, ո, որ, ո՛ւ, զի է, որդես, որան, այնան, և այլն, ՚ի Հարցական գոն նշանակեն այսպէս .

* Սրք առգուռն :
Սրոյ որդի է :
Սրք երաց զգուռն :
Օհ է քեզ մանուկ դու :
Սրպէս ոչ կարացիր ժամ մի արթուն կալ :
Սրբան ժամանակ էանց :
Մնբան յանգնեցաւ ॥ : և այլն :

Բայց ՚ի յոչ գոն Հարցական նշանակեն սցրապէս . Օհր օրինակ .

* Սր արքիկեան . սր արաջնորդեան :
Սրոյ ոչ են ՚ի սկզբանէ լատանք, նորին և ոչ են խօսելոյ կրթարանք :

Սր դու, եկ առիս, և ցուցից քեզ զչափ անձնիդ :

Օչ է մարդ՝ վն որոյ և պարտի մարդկօրէն խօսիլ :

Թոյ մեզ զպարտիս մեր որդես և մեք թողումք մերոյ պարտադանաց :

Սրբան փառաւորեաց զինքն՝ այնբան հատուցէք :

Այնան հատոյց՝ որբան էաւ ॥ : և այլն : Մրդ՝ եթէ սորին և կամ նմանք սոցին յու մեմնէ

անարհեստէ հարցականապէս պարոյկերով ընթեռնանիցին . կորուսանեն զնշանակութիւնս իւրեանց :

Արժեքորդ գիտելի է , զի ամ բանք , որք ին բնութեան եղանակի իւրեանց ՚ի վայր հակին պարտին բթիլ . որդոն , էլ յի գիտեմ զի այդքն է , Բայց այսու ան համբերել պարտեալ : Բայ թէ պետ կանոնն զառաջնոյ լծորդութեան ասացեալ հակա մարտիլ երևի ամին , սակայն ոչ հակամարտի . զի զորաւորագոյն է պահանջուան առողջ ամուլութեան որդիք բանին , քան մասանցն , ունի և զորաւորագոյն է պահանջուան առողջանութե միոյ մասին բանի քան վունկից և տառից : վասն որոյ թէպէտ բայք եզերեցեալք ՚ի էմ շեշտանան , բայց մինչ եղանակ բանին պահանջէ բթութեանս բթանան . որպէս ՚ի վերոասացեալ բանս գիտեմ բայն բթացաւ . և այն չէին : քանզի բայքն տան զաւելի բանին , ըստ այսմ և հրամայականքն որք շեշտին , մերթ վն եղանակի բանին բթին , ունի վերասացաւ :

Աններորդ գիտելի է , զի ամ ծակունք անուանք երբ լինին միակայք , բթին . որդոն , ճարտար ետեշար . Էրդար ասցեր : Սակայն էթէ հրամայականի եղանակի յարիցին ոչ բթանան , այլ մանաւանդ շեշտուի հրամայականին վեր առաստանոյ ՚ի ստին , և շեշ

տին փոխանակ հրամայականին , ունի ՚ի վերասացաւ :

Դարձեալ . նաև շաղկապքս այդքիկ այլ , որք , և այլն , բազմիցս բթին . որդոն , * Կու բարեք գոհանաս , այլ ընկերն ոչ չինի :

* Այլ եկի լուծանել զորէնս , այլ լնուլ :

* Բայք եթէ զտանուաւերն բեկիզբուող կուեցին : ըստ այսմ և այլքն ի պահանջման տեղոյն որդակեցեալք լինին :

Տասներորդ գիտելի է , զի առողջանումն բանին և մասանց նորին ՚ի ձեռն ենթադատուե մանաւանդապէս լինի վերահայեցմամբ զորութե նշանակութեց բանիցն , զորս ընթեռնութե վերմանողն . ուստի բարեպէս հմտացեալ գող պարտի ՚ի ձեռն վարժութե , և ՚ի ձեռն կիրառութեան սակաւուց կանոնացս , որք գրեցան . ունի զի ըստ պահանջման եղանակի բանին առողանիցէ , և զանկողիրս իւրս բարեհաշոյս առնիցէ :

Լնթադատումն ՚ի ձեռն պահման եղանակաց բանին է , որով վերմանողն ըստ պահանջման եղանակի բանին արտաբերէ զբանս , և ին այնմ առողանէ : Եւ եղանակք բանից թէպէտ են յոյժ բազումք , բայց մեք զոմանս միայն գնեցով աստե՛ն ՚ի ձեռն որինակաց բացատրեցուք , ունի

զի բայցնի ճանապարհ Տամբա-
կազուսից առ բարեպէս վեր-
ժանումն համայնից գրուածոց
բերթողաց:

1. 1. Բանից ոմանք են մտղծո-
ղահանք, յորս շէշտունն
բանից նուազի, և բթացու-
ցումն զօրանայ. իսկ պարոյ-
կանախն միջակալար ՚ի գործ-
ածի. բայց երկարանալն և
սղանալն լա պահանջմանց բա-
ռիցն. որդոն,

* Բոպեմ՝ զձեզ ով տեարք,
չորհել ինձ դոնեա զմի ժամ՝
առ ՚ի խօսիլ առաջի բարձ-
րութեն ձերոյ զանմեղուէ ան-
ձին իմոյ, և զզրպարտաբա-
նութեց հակառակամարտից
իմոց 11:

Բ՛հա ՚ի սմին բանի թէպէտ
են բազումք մասունք բանի
շէշտացեալք, բայց նուազա-
բար հնչին՝ բատ պահանջման
եղանակին: Եւ անտեղի իմն
է ՚ի սմին եղանակով՝ զբայն
աղաւթ, ՚ի վեր սաստել զօրե-
ղաբար, ոնչ ՚ի փորձառութե-
արտաբերման երևի:

2. 1. Բանք են ստատակահանք,
յորս շէշտացուցումն բա-
նից զօրանայ, և բթացուցումն
նուազի. որդոն,

* Եւ այսոք պիղծ ՚ի դմանէ,
և այլևս մի մտանիցես ի դա 11:

3. 1. Բանք են մեղմակահանք,
յորս ձայնք արտաբեր-
ման նուազին. որդոն,

* Հանդարտաբար ընթաս-
ցուք, և առանց շնչմանց

ձայնից, զի մի դուքէ անն մեր
զարթեցն ՚ի ընոյ 11:

4. 1. Բանք են սպառնակահանք,
յորս զօրանան շէշտքն և
պարոյկին. որդոն,

* Եթէ ոչ կամիցիր այժմ՝
լեւ բանի տեսան, որ ասէ,
Եկայք առ իս նամ աշխատելք,
լեւ լոյցք էք առ յապայն զբուն
նոյնոյ նն, որ ասէ, Երթայք
յինէն անիծեալք 11:

5. 1. Բանք են համարակահանք,
յորս շէշտունն նուազի
իւր բաղցրութիւն, և բթումն
զօրանայ. որդոն,

* Եւ կասածիր ՚ի յրդու-
նելոյ գլեղն զայն, զի թէպէտ
առ ժամն յորում ճաշակես և
դառնաս զամ, բայց իսկոյն
զկնի ճաշակմանդ քողցրա-
յուցանէ զկոկորդն ք՞ որպէս
զմեղք անուշահամ 11:

6. 1. Բանք են զայրարտակահանք,
յորս շէշտքն դառնութիւն
ի վեր սաստին, և պարոյկին
խստութիւն առնեն զէլեէջս.
որդոն,

* Եւ անմիտ, զիայնք ժպրհիս
ի տանն Ե՛Յ, և առաջի սրբոյ
սեղանոյն խեղկատակել զբն-
կերդ ՚ի բայց լեր յրկերացդ,
և սպակասեալ սյրի, եւ սր-
տաքս ՚ի տանն նմ 11:

7. 1. Բանք են զարհուրակահանք,
յորս շէշտքն և պարոյկին
ոնչ զանթա ամպոց հնչեցու-
ցանին. որդոն,

* Եւ ճառասիկ հասանին առ
մեզ ասպատակողք գազանա-
բարոյք, որոց սուրբն հատուք

իսայրաատակին, և տէգբ երկայ-
նադոյնք չողչողին Տանգէպ
արեգականն:

Դամ՝ այսպէս.

* Բ՛Տան եկեոցե՛ օր տն բորբո-
քեալ իբրև զՏանց, և այրես-
ցե՛ զնոսա. և եղիցին ամ այլ-
ապիբ, և ամենեքեան որբ
գործ են զանօրէնութի՛ եղէպն.
մտղաբիայ. 41:

8. Ամանք են իշխողականք,
յորս շեշտքն կատարար
ի վեր սաստին, և սրարոյիքն
խտարար զէլէկծս առնեն.
որդան,

* Բարձիբ ի միջոյ զսեզան
իրախճանացս, և կազմեցէք
ինձ զերիվարն ի՞մ սրտե՛ս իշ-
և իսկոյն կազմեացին Տաղարս-
պեաք ամենեքեանք Տանգերձ
զօրօք իւրեանոց մտեղեղովք.
Ը դէ՛մ թնամեաց:

9. Ամանք են յորդօրականք,
կի՛ բաժանէրականք, յորս
շեշտք, և սրարոյիք, և բռնթք
բազցրութիբ ի՛նիբ ի վեր սաս-
տին և ի վայր Տարթին.
որդան,

* Տանպս զօրացարուք, և մի
վճարիբ ի զօրութե՛ թննա-
մեաց, զի չեն բաժագոյնք
բան զձեզ. և մինչ չե՛ են
բատմեղեղալք սիրտք ձեր՝ ար-
կէք զձեռս ձեր՝ ի սուսերս, և
յարձակեցարուք ի վերայ նո-
յա՛:

10. Ամանք են Տեղնականք.
յորս շեշտք, և սր-
արոյիք, և բռնթք գրեթէ բեկ-
բեկին. որդան,

* Բ՛Տան եղև այնրանեա՛ւ ուս-
մանն կատարեալ քերթօղ,
և վերմանօղ գրուածոց քեր-
թօղայ:

Բ՛բո՛ ի սին բանի եթէ բեկ-
բեկելով ոչ լինիցի առողա-
սութն՝ մտիտ բանն զօրութե՛
նանսկուե իւրոյ ի ներձակն,
և լինի ստորասել գող քեր-
թօղ կատարեալ:

11. Ամանք են շուարականք,
և որբերգականք. յորս
ձայնք առողանութեց ը պո-
րակին նո՛ւազին, և ը սան-
նակին երկարին. որդան,

* Ա՛Տ եթէ Տայիցիմ՝ յերկինս
ի վեր՝ տեսանեմ զ՛՛՛՛ ը բար-
կացեալ. և եթէ յերկիր ի
խանարձ, երևի վասն իմ զե-
Տեան բորբոքեալ. եթէ Տայ-
իցիմ յաճ կոյս՝ տեսանեմ զիս
ի բարեաց պակասեալ. և եթէ
ի ձախ կոյս զարձուցանիցեմ
զանս իմ՝, գտանեմ զիս չա-
րեօք առ լցեալ. իսկ եթէ յա-
ռամկոյս Տայիցիմ՝, տեսանեմ
զիս ի Տեսոց սրբոց խտարեալ.
և եթէ յեակոյս նայիցիմ՝,
գտանեմ զիս օրինակ արեաց
յեանոցս իմ եղեալ:

12. Ամանք են աճողականք,
յորս գրեթէ Տի՛ւան
դարար Տնին առողանութիբ
և ձայնք. որդան,

* Վայ՛ ինձ, զի ընդերկար
եղև արանդ խոսեթ ինն իմ:

13. Ամանք են խոնդաղա-
կանք. որդան,

* Վամանկանոյ՝ երբայեցե՛ցե՛ է
դա:

դու ։ Եւ անան բանն պա-
րայկանայ, որպէս և ՚ի յաշխա-
րէն ։

14 ։ Դմար են խնդարանք, և
բերկրականք, յորս ա-
ռողանու թիւն քաղցրաբար
և հանգստաբար են հնչին որդոն,
Շրճուեացուք ուրիմն և
բերկրեացուք ով աղտուաբա-
րոյ և քաղցրակենցալ ուսում-
նակիցք ։ զի ահա զերրորդ
մասն քերականութե վերջա-
ցուցանեմք, և բայեալ երևին
մեզ դրանք հանտարականի
արհեստի, ի որս Լատուծով
ի յուսուցէ մերմէ հրահրիմք
մասնել ։

Եւ զայսքան օրինակք վեղա-
նականաց բանին բանականք
լիցին ։ զի յասացելոցս կարեն
և այլք մնացելոցն իմանիլ ։
Իսկ պատմականք, և ուսու-
ցականք բանին, և կի՛ ապա-
ցուցականքն ունին զհասարակ
եղանակ ։ և սառողանին մու-
սուներ նոյն ըստ հասարակաց
կանոնաց, զորոց ՚ի վերանդր
ասացաւ ։

Եւ այս բան է յաղագս
Արթուրեանի ։

Ստիճան երրորդի և վերջնոյ մասին Վերականութեան,
Ի փառս Սանկացելոյն ։ Յի, և ՚ի պատիւ Սօր խոյոյ
Լեւորհնչելոյ կուսին Սարիամու ։

Յանք Գլխոյ, և նշանաւորոց
էրոց Առաջնոյ Մասին :

Գլխակ Առաջնէրորդ :

Յաղագս հասարակաց հո-
լովմանց անունանց : 51

Յաղագս նախկնոյ տեսակի
առաջնոյ հոլովման : 6

Յաղագս երկրորդի տեսակի
առաջնոյ հոլովման : 10

Յաղագս նախկնոյ տեսակի
երկրորդի հոլովման : 13

Յաղագս երկրորդի տեսակի
երկրորդի հոլովման : 16

Յաղագս նախկնոյ տեսակի
երրորդի հոլովման : 19

Յաղագս երկրորդի տեսակի
երրորդի հոլովման : 22

Յաղագս նախկնոյ տեսակի
չորրորդի հոլովման : 23

Յաղագս երկրորդի տեսակի
չորրորդի հոլովման : 24

Յաղագս հինգերորդի հոլով-
ման : 26

Յաղագս վեցերորդի հոլով-
ման : 28

Յաղագս եօթներորդի հո-
լովման : 29

Յաղագս ութերորդի հոլով-
ման : 30

Գլխակ Երկրորդ :

Յաղագս յատկից հոլովմանց
անունանց : 32

Գլխակ Երրորդ :

Յաղագս հոլովմանց մասնա-

կանաց անունանց : 36

Յաղագս հոլովմանց հարցա-
կանաց անունանց : 38

Գլխակ Չորրորդ :

Յաղագս հոլովմանց դերան-
ունանց : 40

Յաղագս հոլովմանց ստացա-
կանաց դերանունանց : 42

Յաղագս հոլովման յարաբե-
րականի դերանունան : 43

Գլխակ Հինգերորդ :

Յաղագս լծորդութե կականի
բային, Լամ : 44

Գլխակ Վեցերորդ :

Յղգս նախկնոյ կերպի առաջ-
նոյ լծորդութե բայից, յո-
րում լծորդի ներդործական
բայն, Սիրեմ : 47

Յաղագս երկրորդի կերպի ա-
ռաջնոյ լծորդութե, յո-
րում լծորդի ներդործական
բայն, Մսեմ : 52

Յաղագս երրորդի կերպի ա-
ռաջնոյ լծորդութե, յորում
լծորդի ներդործական բայն,
Տեսանեմ : 55

Սանս լծորդութե անցողականի
բային, Լմրացուցանեմ : 60

Գլխակ Եօթներորդ :

Յաղագս նախկնոյ կերպի եր-
կրորդի լծորդութե, յորում
լծորդի ներդործական բայն,
Լունանամ : 66

Յաղագս երկրորդի կերպի
երկրորդի լծորդութե, յո-
րում լծորդի ներդործական
բայն, Լամանամ : 72

Սանս լծորդութե ընդմիջա-
կերպ լեզբականի բային,
Լարգարանամ : 76

Յա-

Յաղագս երրորդի կերպի եր-
կրորդի լծորդուէ, յորում
լծորդին երգործական բայն,
Իսնամ. 80:

Սան լծորդուէ ներգործա-
կերպ չեզոքականաց բայից
կամ, կեամ. 85:

Սան լծորդուէ ընդմիջա-
կերպ չեզոքականի բային,
Ղառնամ. 87:

Գլխու Սեբերորդ:

Յաղագս նախկնոյ կերպի եր-
րորդի լծորդուէ, յորում
լծորդին երգործական բայն,
Ինկենում. 88:

Սան լծորդուէ ընդմիջա-
կերպ չեզոքականի բային,
Պնում. 92:

Յաղագս երկրորդի կերպի եր-
րորդի լծորդուէ, յորում
լծորդին երգործական բայն,
Ինում. 93:

Սան լծորդուէ ընդմիջա-
կերպ չեզոքականի բային,
Յենում. 97:

Յաղագս երրորդի կերպի եր-
րորդի լծորդուէ, յորում
լծորդին երգործական բայն,
Թոողում. 98:

Սան լծորդուէ ընդմիջա-
կերպ չեզոքականի բային,
Օբունում. 103:

Յաղագս չորրորդի կերպի եր-
րորդի լծորդուէ, յորում
լծորդին երգործական բայն,
Ինթեռնում. 105:

Սան համառօտի լծորդուէ
երկից ներգործականաց բայ-
ից, Օդենում, Ինկալում,
Կալում. 110:

Յղչս հինգ երրորդի կերպի եր-
րորդի լծորդուէ, յորում
լծորդի ընդմիջակերպ չեզո-
քական բայն, Պախում. 111:

Գլխու Սեբերորդ:

Յաղագս նախկնոյ կերպի չոր-
րորդի լծորդուէ, յորում
լծորդի ձայնակրական բայն,
Իճիմ. 114:

Յղչս երկրորդի կերպի չոր-
րորդի լծորդուէ, յորում
լծորդի ձայնակրական բայն,
Սոսիմ. 118:

Յաղագս երրորդի կերպի չոր-
րորդի լծորդուէ, յորում
լծորդի ձայնակրական բայն,
Իուսանիմ. 120:

Գլխու Տասերորդ:

Յղչս լծորդուէ հասարակի
բային, Խոստովանիմ. 123:

Յաղագս լծորդուէ հասարա-
կի բային, Նանիմ. 127:

Յաղագս լծորդուէ հասարա-
կի բային, Սիսածանիմ. 128:

Սան լծորդուէ հասարակի
բային, Ռեսանիմ. 130:

Սան լծորդուէ հասարակի
բային, Սկանիմ. 131:

Սան լծորդուէ հասարակի
բային, Տանիմ. 133:

Սան լծորդուէ հասարակի
բային, Սքանիմ. 135:

Սան լծորդուէ հասարակի
և պակասաւորի բային,
Նանեայ. 137:

Գլխու Սեբասերորդ:

Սան լծորդուէ ներգործա-
կանի և արտուղւոյ բային,
Սետեմ. 139:

Սան լծորդուէ ներգործա-

կանի և արտուղւոյ բային, Բռնեմ: 142:

Սան լծորդուէ ներգործա կանի, և արտուղւոյ բային, Տամ: 145:

Սան լծորդուէ ներգործա կանի և արտուղւոյ բային, Գնեմ: 149:

Սան լծորդուէ չեզոքականի ըմփակերպի, և արտուղւոյ բային, Հառնեմ: 152:

Սան լծորդուէ ներգործա կերպ չեզոքականի և արտուղւոյ բային, Գամ: 154:

Սան լծորդուէ չեզոքականի ըմփակերպի և արտուղւոյ բային, Լըրեմամ: 155:

Գլխու Լըրերորքն:

Սան լծորդուէ չեզոքականի ըմփակերպի և պակասաւորի բային, Սեղայ: 157:

Սան լծորդուէ ներգործա կանի և պակասաւորի բային, Լուայ: 159:

Սան լծորդուէ ներգործականի և պակասաւորի բային, Բըբի: 162:

Սան լծորդուէ կականի բային, Լզանիմ: 166:

Սան լծորդուէ պակասաւորի կականի բային, Լինիմ: 167:

Սան լծորդուէ պակասաւորի կականի բային, Գամ: 169:

Գլխու Լըրերորքն:

Սան լծորդուէ գիմնազրկի բային, Զիւնի: 170:

Սան լծորդուէ գիմնազրկի բային, Լուանայ: 171:

Սան լծորդուէ գիմնազրկի բային, Ժունի: 173:

Գլխու Զորերորքն:

Հաղագս նախադրուէից, և պէսպիսեաց հոլաւառութեց նոցին: 175:

Հըքս բաղադրականաց նախադրուէից: 177:

Գլխու Հփերորքն:

Հաղագս մակբայի, և պէսպիսեաց տեսակաց նորին: 178:

Գլխու Սեղայ:

Հաղագս միջարկուէից, և տեսակաց նորին: 185:

Գլխու Լուանայ:

Հաղագս շողկապի, և տեսակաց նորին: 186:

Հանգ Գլխաց Լըրերորքն Ստեմ:

Գլխու. ն:

Նարցումն զմասանց բերուկանուէի: 193:

Գլխու. թ:

Նարցումն զանուանե, և զպարագայից նորին: 193:

Գլխու. զ:

Նարցումն զդերանուանե, և զպարագայից նորին: 198:

Գլխու. զ:

Նարցումն զբայե, և զպարագայից նորին: 199:

Գլխու. է:

Նարցումն զընդունելուէի, և զպարագայից նորին: 204:

Գլխու. զ:

Նարցումն զնախադրուէից, զմակբայի, զմիջարկուէից, և զշողկապի: 206:

Գլխու.

Վախն Է:

Յարցումն զՏամաձայնութեց մասանց բանին: 207:

Վախն Ը:

Յարցումն զինդրառութեց մասանց բանին: 213:

Վախն Թ:

Յարցումն զարմարացութե, զարտարերութե, և զվերծանութե: 216:

Սոխման առաջնոյ Տախն:

Յանգի վերջի, և նշանաձորաց երոյ Լրջերորդի Տախն:

Վախն ԼՂառնին:

Յաղագս սահմանի քերականութե, և նախապետականաց մասանց նորին: 221:

Վախն Լճրերորդ:

Յաղագս սահմանի գրոյ, և որպիսութե նորին: 222:

Վախն Լճրերորդ:

Յաղագս սահմանի վանկի, և որպիսութե նորին: 225:

Վախն Զորերորդ:

Յաղագս սահմանի բառի, և բաժանման նորին: 226:

Վախն Տճրերորդ:

Յաղագս սահմանի բանի, և բաժանման նորին: 228:

Յաղագս Տնդից եղանակաց բանի: 229:

Վախն Սեջերորդ:

Յաղագս սահմանի անուան, և բաժանման նորին: 231:

և բաժանման նորին: 231:

Յղգս բաժանման գոյականի, և ածականի անուան: 232:

Վախն Լճոներորդ:

Յաղագս վեցից պարագայից անուանց ՚ի Տասարակի: 233:

Վախն Սեջերորդ:

Թե զինչ իցէ սեռ անուան: 234:

Թե զինչ իցէ ձև անուան: 236:

Վախն Լճներորդ:

Թե զինչ իցէ տեսակն անուան: 237:

Թե որք իցեն վերջ ք ածանցականաց: 238:

Թե քանիք իցեն կերպք ք ծանցականաց: 240:

Վախն Տառերորդ:

Թե զինչ իցէ թիւն անուան, և ուր յուր նականանայ: 241:

Վախն Սեքսոսներորդ:

Թե զինչ իցէ Տոլուն անուան, և քանի: 242:

Թե ուր ձևակերպին Տոլոյք անուանց: 245:

Թե զկարգ անուանք յատուկք ոչ ունին զՏոլուն ներգոյական: 248:

Վախն Լճրոսոսներորդ:

Թե զինչ իցէ Տոլումն, և քանիք իցեն վերջաւորութե կզականաց սեռականաց: 251:

Յղգս կանոնաւորմանց Տոլումանց անուանց: 251:

Յղգս անուանց անկզականաց, և անուանց անյողանանաց որք Տոլոյին ուր խաչ իտակ: 252:

Յաղագս անուանց պարհաղորդից, որք Տոլոյին ուր խաչ իտակ: 253:

Յաղագս անուանց հետողաց
'ի յոգնականանաւն, որք հո-
լովին ոնկ խաչ խաչի: 255:

Յաղագս անուանց պահասա-
ւորաց որք հոլովին ոնկ խաչ
խաչի, և 'ի նմին ոչ ունին
զամ հոլովս: 256:

Յաղագս անուանց բազմա-
նշանից, որք երբեմն հոլովին
ոնկ խաչ իաչի, և երբեմն
այլապէս: 257:

Յղգս բարդեցելոց անուանց
որք հոլովին որպէս խաչ
խաչի, և 'ի պարզ գոն հո-
լովին այլապէս: 259:

Յաղագս ածանցականաց ան-
ուանց, որք հոլովին ոնկ խաչ
խաչի: 261:

Գլխի Երեսուցի Երորդ:

Յաղագս անուանց անեզակա-
նաց, և անուանց անյոգնա-
կանաց, որք հոլովին որպէս
նշան նշանի: 264:

Յաղագս անուանց այլահա-
ղորդից, որք հոլովին որպէս
նշան նշանի: 265:

Յաղագս անուանց որք հոլո-
վին որպէս նշան նշանի, և
'ի նմին ոչ ունին զամ հո-
լովս: 269:

Յաղագս անուանց բազմանը-
շանից որք մերթ հոլովին
ոնկ նշան նշանի, և մերթ
այլապէս: 270:

Յաղագս անուանց բարդեցե-
լոց որք հոլովին ոնկ նշան
նշանի, և 'ի պարզ գոն հո-
լովին այլապէս: 271:

Յաղագս ածանցականաց ան-
ուանց որք հոլովին որպէս

նշան նշանի: 272:
Գլխի Երեսուցի Երորդ:

Յաղագս անուանց անեզակա-
նաց, և անուանց անյոգնա-
կանաց, որք հոլովին որպէս
աթոռ աթոռոյ: 276:

Յաղագս անուանց այլահա-
ղորդից, որք հոլովին ոնկ
աթոռ աթոռոյ: 277:

Յաղագս անուանց հետողաց
'ի յոգնականանաւն, որք հո-
լովին որպէս աթոռ աթո-
ռոյ: 277:

Յաղագս անուանց որք հոլո-
վին ոնկ աթոռ աթոռոյ, և
'ի նմին ոչ ունին զամ հո-
լովս: 278:

Յաղագս ածանցականաց ան-
ուանց որք հոլովին որպէս
աթոռ աթոռոյ: 279:

Յաղագս անուանց անեզակա-
նաց, որք հոլովին ոնկ մա-
տանի մատանոյ: 280:

Յղգս բարդեցելոց անուանց
'ի ձեռն բառիս լի: 280:

Յաղագս ածանցականաց ան-
ուանց որք հոլովին ոնկ մա-
տանի մատանոյ: 280:

Գլխի Տեգիսուցի Երորդ:

Յաղագս կանոնաւորմանց ան-
ուանց որք հոլովին որպէս
եզէգն եղեզան: 282:

Յաղագս կանոնաւորմանց ան-
ուանց որք հոլովին ոնկ լսո-
ղութի լսողութի: 283:

Յաղագս բացատրութե ան-
ուանց եզերեցելոց 'ի եան-
որդոն, և ռիփսիմեանք: 284:

Յաղագս կանոնաւորմանց ան-
ուանց յատկից, որք հոլո-
վին

- Վին ոնյ ոխնի ոխնեայ, և որք հօղովին ոնյ վարդան վարդանայ, 284:
- Յաղագոս կանոնաւորմանց անուանց որք հօղովին որպէս աղբիւր աղբեր, 285:
- Յաղագոս կանոնաւորմանց անուանց որք հօղովին ոնյ անձն անձին, 286:
- Յղիւս կանոնաւորմանց յառկից անուանց, որք հօղովին ոնյ ցուլ ցուլ, 286:
- Յաղագոս անուանց պրահադորդից, որք հօղովին որպէս ցուլ ցուլ, 287:
- Վախոյ Ստեփանեբորդ:
- Յաղագոս անուանց որք միայն ՚ի ձեռն նախդրաց հօղովին, 287:
- Յղիւս խրատուց ոմանց առկանաւորմանս անուանց, 289:
- Վախոյ Խօնն և դասեբորդ:
- Յաղագոս անուանց թուոց, թէ զխարդ ասին ընդարձակք, դատականք, զատուկանք, անձներականք, և կրկնականք, 291:
- Յաղագոս հօղովմանց անուանց թուոց, 292:
- Վախոյ Ստեփանեբորդ:
- Յղիւս սահմանի դերանուան, և բաժանման նորին, 297:
- Վախոյ Իննեաբորդ:
- Յաղագոս պարագայից դերանուան, 299:
- Վախոյ Վրասեբորդ:
- Յաղագոս սահմանի բայի, և բաժանման նորին, 302:
- Վախոյ Վրասեբորդ:
- Յղիւս պարագայից բայից, 304:

- Յաղագոս ձեոց, և բաղադրեցմանց բայից ՚ի ձեռն մասնականց, 306:
- Թէ զխարդ բայք ոմանք միայն ՚ի բաղադրեցեալ գոն իւրեանց ՚ի գործ ածին, և ոն ՚ի գոն պարզ, 307:
- Յաղիւս տեսական բայից, 308:
- Թէ զխարդ բայք ոմանք լինին զօրութիւնն պարականք, 309:
- Վախոյ Վրասեբորդ:
- Յաղագոս թուոց բայից, 309:
- Յղիւս յաճախականաց բայից, 310:
- Յաղագոս դիմաց բայից, 310:
- Յղիւս ժամանակաց բայից, 311:
- Վախոյ Վրասեբորդ:
- Յաղագոս հնգից եղանակաց բայից, 313:
- Յաղագոս դերբայից, 316:
- Յաղագոս շարից լծորդութեց բայից, 316:
- Վախոյ Վրասեբորդ:
- Յաղագոս բղիմանց ժամանակաց, և ձեակերպուեց դիմաց բայից, և թէ որք են լծորդատառքն, և դիմաւորիւքն, 317:
- Յաղագոս ձեակերպուե՛ն սահմանականի ներկային, 318:
- Յաղագոս ձեակերպուե՛ն անկատարի ժամանակի սահմանականին, 320:
- Յաղագոս ձեակերպուե՛ն հրամայականի ներկայի բացասականի, 321:
- Յաղագոս ձեակերպուե՛ն դիմաց ըղձականի ներկայի, և աստուանոյ, 323:
- Յղիւս ձեակերպուե՛ն դիմաց

ընծահանի անկատարի : 324¹
Յաղագս ձեակերպուե անե-
րեւութի : 325¹

Յաղագս ձեակերպուեց գեր-
բայից : 326¹

Յաղագս ձեակերպուե ընդ ու-
նելու ներկայի , և այն : 327¹

Յղգս ձեակերպուե սաճմա-
նականի կատարելելոց : 327¹

Յաղագս ձեակերպութե յա-
րակատարից , և գերակա-
տարից : 332¹

Յաղագս ձեակերպութե գի-
մաց սաճմանականի արարու-
նոց : 334¹

Յաղագս ձեակերպուե գիմաց
հրամայականի ներկայի սոռ-
բասականի : 337¹

Յղգս ձեակերպուե հրամայ-
ականի արարունոց : 339¹

Ղլուսի Վրասն Կենդերորդ :

Յղգս կանոնաւորմանց բայից ,
և թէ զհարդ բայք ոմանք
ներդործականք , մերթ լի-
նին և ձայնահրականք : 340¹

Թէ զհարդ բայք ոմանք կա-
րեն տարածիլ նաև ընդ այ-
լով տեսակաւ , և կամ լծոր-
դութի : 341¹

Թէ զհարդ ոմանք բայք չեզո-
քականք մերթ նաև կրա-
նորականաբար լարին : 342¹

Յղգս կանոնաւորմանց բայից
ոմանց եղևոց ընդ տեսակօք
չորից լծորդութեց : 342¹ և
343¹ նաև , 344¹

Ղլուսի Վրասն Կենդերորդ :

Յղգս տարբերուեց հեղինա-
կաց ի ձեակերպուիս գիմաց ,
և ժամանակաց բայից : 345¹

Ղլուսի Վրասն Կենդերորդ :
Յաղագս բղիմանց բայան-
ունաց : 353¹

Ղլուսի Վրասն Կենդերորդ :
Յաղագս ընդունելութե , և
պարագայից նորին : 356¹

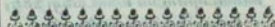
Ղլուսի Վրասն Կենդերորդ :
Յղգս սաճմանի նախադրուե ,
և որպիսութե նորին : 359¹

Ղլուսի Լքերաներորդ :
Յաղագս սաճմանի մակբայի ,
և որպիսութե նորին : 361¹

Ղլուսի Լքերաներորդ :
Յաղագս սաճմանի միջար-
կութե : 363¹

Ղլուսի Լքերաներբերորդ :
Յաղագս սաճմանի շաղկա-
պի : 365¹

Ղլուսն Լքերորդի Մասն :

Յանդ գլխոց , և նշանաւորոց
երայ Լքերորդի Մասն :

Ղլուսի Լքերորդ :

Յաղագս համաձայնութե
մասունց բանի ՚ի հասա-
րակի : 369¹

Ղլուսի Լքերորդ :

Յաղագս համաձայնութե բայի
ընդ անունն : 371¹

Ղլուսի Լքերորդ :

Յաղագս համաձայնութե ածա-
կանին ընդ գոյականի : 375¹

Ղլուսի Լքերորդ :

Յաղագս համաձայնութե յա-
րարկերականի գերանունն
ընդ

Ընդ նախընթացին 380

Վախոյ Տեղեկերք :

Յղիս համաձայնուէ պատասխանս ի հարցմանս 384

Վախոյ Երրորդ :

Յղիս հարվառուէց մասանց բանին ի հասարակիս 388

Թէ զհարգ բայանունք երբեմն առնուն զինդիր 389

Թէ ոն լինին ի բանի ՚ք գոյականք, կի՛ երկու անականք շարակցեցեալք ի երկրաց ի ձեռն շաղկապիս 390

Թէ զհարգ երկու գոյականք, կամ անականք նոյնոյ իրի նշանակողք լինին ի բանի, և ոն նշանակեն 391

Թէ ոն երկու գոյականք, կի՛ անականք քարերից իրաց նշանակողք լինին ի բանի և ոն նշանակեն 391

Թէ զհարգ անունք գոյականք յարին անականաց, և ոն լինին նոյնոց ինդիր, կամ յասկացուցիս 393

Վախոյ Երրորդ :

Յղիս հարվառուէց բայից ի մասնաւորիս 394

Յղիս բայից ներգործականաց ինդրոցաց զանունական զկնի հայցականին 395

Յազազս ինդրոցաց զկնի հայցականին զսեռականս 396

Յազազս ինդրոցաց զվերջահարմարական զկնի հայցականին 396

Յազազս ինդրոցաց զնախդրեւ արական զկնի հայցականին 397

Յազազս այնց, որք բանական

անան հայցականու ինդրով 397

Յղիս ինդրոցաց զբացական զկնի հայցականին 400

Յղիս ինդրոցաց զպատմական զկնի հայցականին 401

Յղիս ինդրոցաց զգործական զկնի հայցականին 401

Յղիս ինդրոցաց կի՛ զհայցական, կի՛ զպարստական 403

Յղիս ինդրոցաց զներգոյական զկնի հայցականին 404

Յղիս բայից ներգործականաց, որք ի ձեռն նախադրուէ ընդ, առնուն զվերջահարմարական զկնի հայցականին 404

Յղիս բայից ներգործականաց, որք ի ձեռն նախադրուէ ձեռնս ՚ի վերայ, առնուն զսեռական զկնի հայցականին 404

Յազազս բայից ներգործականաց, որք ի ձեռն նախադրուէ ձեռնս ՚ի վերայ, առնուն զվերջահարմարական զկնի հայցականին 405

Յազազս բայից ներգործականաց, որք ի ձեռն նախադրուէ ձեռնս, առնուն զսեռական զկնի հայցականին 405

Յազազս բայից ներգործականաց, որք զկնի հայցականին առնուն զերկուսին զիրս բնութի 405

Յազազս բայից ներգործականաց որք ունին զերկուս ինդիրս բնութի, բայց ու առնուն ի միասին, այդ մեք զկնին,

- զմինն, և մերթ զմիւսն: 406:
- Յաղագս բայից ներդործա-
կանաց, որք փոխանակ ինդ-
րոյ սեռի, և բնուե՞ ունին
զայլ հոյով: 406:
- Յաղագս ինդրութունեց բայից
անցողականաց: 407:
- Գլխաի Ստեբրորդ:
- ՅՂգս հոյովառութեց բայից
չեզբականաց՝ ի մասնաւո-
րի: 408:
- ՅՂգս ինդրողաց զանուե-
նական, և մերթ զոյլ հո-
յով: 408:
- ՅՂգս ինդրողաց զվերջահո-
յով տրական: 408:
- ՅՂգս ինդրողաց մերթ զվեր-
ջահոյով տրական, և մերթ
զնախդրի՞ն տրական: 409:
- ՅՂգս ինդրողաց մերթ զվեր-
ջահոյով տրական, և մերթ
զբացառական, և կամ
զայլ հոյով: 409:
- Յաղագս ինդրողաց զնախ-
դրի՞ն տրական: 410:
- Յաղագս ինդրողաց բաց ՚ի
նախդրի՞ն տրականն զայլ
հոյով: 410:
- Յաղագս ինդրողաց զբացա-
ռական: 411:
- Յաղագս ինդրողաց մերթ
զբացառական, և մերթ
զայլ հոյով: 411:
- Յաղագս ինդրողաց զպատ-
մական: 412:
- ՅՂգս ինդրողաց մերթ զպատ-
մական, և մերթ զայլ: 412:
- Յաղագս ինդրողաց զգոր-
ծիական: 412:
- ՅՂգս ինդրողաց մերթ զգոր-

- ծիական, և մերթ զայլ: 414:
- Յաղագս ինդրողաց զպարա-
ռական: 415:
- Յաղագս ինդրողաց զներ-
դոյական: 415:
- Յաղագս ինդրողաց զհարկու
միջնորդութի՞ն նախադրու-
թեց: 415:
- Յաղագս ինդրողաց զոչ իմն
հոյով, որոց յարին դերբայք
՚ի ներդոյական հոյովօջ: 416:
- Գլխաի Լնեբրորդ:
- ՅՂգս հոյովառութեց բայից
հասարակաց, և զիմազր-
կից: 417:
- Գլխաի Տանեբրորդ:
- Յաղագս արդեւումնց ինդրոց
բայից: 420:
- Գլխաի Սեբասանեբրորդ:
- ՅՂգս կառավարման ընդու-
նելուն ՚ի հասարակի: 423:
- Գլխաի Լքրորդսանեբրորդ:
- Յաղագս կառավարման ըն-
դունելութե՞ն, որ եղերի ՚ի
օջ: 424:
- Գլխաի Լքրեբասանեբրորդ:
- Յաղագս կառավարման ըն-
դունելութե՞ն, որ եղերի ՚ի
եալ: 426:
- Գլխաի Չորեբասանեբրորդ:
- Յաղագս կառավարման ըն-
դունելութե՞ն, որ եղերի ՚ի
լի: 433:
- Գլխաի Հնգեբասանեբրորդ:
- ՅՂգս անունանց ամականաց,
և հոյովառութեց նոցին: 439:
- Յաղագս յատկականաց բա-
ժանմանց անունն ՚ի գոյա-
կան, ՚ի յստական, և ՚ի մի-
ջական: 439:

Հաղագս միջականաց անուանց: 440:

Հիլգս անականաց, որք առնուն զպէսպէս ինդիրա: 443:

Հիլգս ինդրառուէ բաղդատականաց անուանց: 447:

Գլխու Երբասանէրորդ:

Հաղագս կարգաւորման մասանց բանի ի շարադրութի: 448:

Գլխու Երբուէ Կասանէրորդ:

Հաղագս զանազանից կերպից շարադրութեց նախնեաց: 452:

( ) ընկալք ի սբ գրոց: 453:

( ) ընկալք ի գրուածոց մտաւսի խորեանցոյն: 457:

( ) ընկալք ի գրուածոց սրբոյն գրից որի նարեկացոյն: 458:

( ) ընկալք ի գրուածոց սրբոյն ներսխի կրայեցոյն: 459:

( ) ընկալք ի գրուածոց սրբոյն ներսխի լամբրոնացոյն: 462:

Գլխու Ստեմ Կասանէրորդ:

Հաղագս ոմանց գիտելեաց պատկանեցելոց առ շարադրութիս բանից: 465:

Հանգ Գլխոց Երբորդի Ստեմ:

Հանգ Գլխոց Երբորդի Ստեմ:

Գլխու Կասանէրորդ:

Հաղագս յարմարագրութի, և թէ զհարգ իսկականաւ տառիւ գրիլիք են բառքո: 469:

Թէ որք են բառքն, որք կրկին կերպիւ գրին: 470:

Թէ առ բարեզբ Հմտուի յար-

մարագրութի պիտոյանան զեցբ: 470:

Սասն ծանօթութի տեսակաց նշանագծից տառից մերոց: 471:

Թէ զինչ է առողջանուին, և ոնչ բաժանի ի յոյրակ, ի հագադ, և ի յամանակ: 472:

Հաղագս տեսակաց առողջանութի: 472:

Հաղագս ընկից յատկութեց Հնամանց տառից: 473:

Հաղագս ութից լծակոյութեց տառից: 473:

Հաղագս տառից ամանց, որոց ձայնքն սլալլին ըստ տեղոյն: 474:

Թէ երեք տառքս պարբիկ, շ, ւ, ու, որպէս սլալլլին: 475:

Թէ տառս այս՝ Հ, ուր պարտի դնիլ, և ուր ոչ: 476:

Թէ տառս այս՝ Լ, ուր արդեօք վարի ոնչ զձայնաւոր, և ուր ոնչ զբաղաձայն: 477:

Հաղագս փոխիմանց տառից լը դրման, լը բարձման, և լը փոխարկման: 479:

Հիլգս պատուադրութի: 479:

Հաղագս նշանագրաց: 481:

Գլխու Երբորդ:

Հաղագս արտաբերութի, թէ զինչ իցի: 483:

Թէ զհարդ պարտին ոլորակիլ մասունք բանի: 484:

Թէ զհարդ ոլորակին անուանք ի սեռականի հոլովոջ: 485:

Թէ ուր արդեօք կայանայցէ քաղցրութիւն: 486:

Թէ ոնչ պիտոյանայ առարտա-

տաբերուն լրահնու ի 486:

Ղևկոյ Արքայի

Յաղագոս վերծանու թէ թէ զինչ իցէ 487:

Յաղագոս տրոջմանց բանից , և բառից 'ի ձեռն ենթա զատու թէ 488:

Յաղագոս առողանու թէց բանից 'ի ձեռն ենթադատու թէ 491:

Յաղագոս լծորդու թէց տառից ըստ որում գտանի 'ի բայս և 'ի յանուանս 491:

Յաղագոս առողանու թէց բանի , և մասանց նորին 'ի ձեռն ողորակի 493:

Թէ զհարդ առողանիչ պարտին չորք լծորդու թէիք բայ

ից 494:

Թէ զհարդ շեշտանան հրամայական եղանակք բայից , և անուանք կոչականք 495:

Թէ զհարդ էական բայքս է՛ , քո՛՛ , մերթ շեշտանան , և մերթ ոչ 496:

Թէ զհարդ մասնկուներ հարցականք պարոյկանան 497:

Թէ զհարդ բթանան բանք ոմանք 498:

Թէ զհարդ անուանք ածականք մինչ մտկբայանան , մերթ բթանան , և մերթ շեշտանան 498:

Յաղագոս ենթադատման որ լինի 'ի ձեռն պահման եղանակաց բանին 498:

Սխման յանի Ղևկոյի Վերստանութեան :

Երբայ, և հաննոք Վերաբերելու
առ Բարեոք Գործածուելի այն
ուրեմականի ցանկի Բարեոք
յերականուելին :

Վառմարս անուանց,
և բայից, և այլոց
մասանց գտանեցե-
լոց յայսմիկ քերա-
կանուէ կամ եղև ինձ ակ-
սակաւ ցանդի դնել 'ի վախ-
ձանի գործոյս 'ի յօդուա-
ուսու մնասիրաց :

Վասն զի բազմիցս հանդիպի
համբախագուանից տարակու-
սութի ինչ զանուանց, կամ
զբայից ոմանց, արդեօք որոյ
հօրովման, կամ լծորդութե-
իցեն. և 'ի յորոնելն զայնս 'ի
քերականութե վասնեն զբա-
զում ժամանակս : Վն որոյ
առ 'ի վերաշահի նոցին զայնս
ժամանակս 'ի սէտս զարդաց-
ման իւրեանց՝ դնեմք աստէն
զՏոյլս անուանց և բայից, և
այլոց մասանց բանի բայ 'ի
գերանուանց, կարդաւ այբու-
բենի, և համանշանեմք զկնի
իւրաքանչիւրոց զսկզբնատառս
օրինակաց հօրովմանց, և լծոր-
դութեանց. և ապա զհամարս
եջից, ոն զի որք գտանիլ պի-
տոյանայցեն 'ի քերականութե,
գիրապէս գտանիլ կարիցեն :
Բայց առ 'ի բարեպէս վարիւ
այրու ցանդիւ, և շահիլ զպը-
տուղ սորին և զօգուա՝ հար-
կանոր է ուսումնասիրին 'ի միտ
առնուլ զստորահետեցեալ
տասն կանոնս :

Վանն Աւարդին :

Վնուն, որ է հօրովելի ոն
իսլ իսլի, ունի զկնի իւր
զտառն ի : Եւ որ ոն նշան
նշանի, զտառնն : Որ որպէս
ախոս ախոսոյ, զտառնն ա : և որ
ոն ճարանի ճարանոյ, զտառնն
ճ : Որ ոն եղեքն եղեքան, զտառնն
է : և որ ոն լողողութի լողողութի
զտառնն լ : Որ ոն ոկնի ոկնեայ,
զտառնն ո : և որ ոն վարդան վար-
դանայ, զտառնն վ : Որ որպէս
աղբեար աղբեր, զվանկս աղ : և
որ ոն սկառչ սկեչ, զտառնն
ս : և որ ոն ցալ ցաւ, զտառնն
ց : Իսկ որ է հօրովելի բառ եր-
կաց հօրովմանց՝ ունի զերկուս
սկզբնատառս :

Վանն Երբար :

Վնուն, կամ բայ, և այլք,
որք ոչ ունին զսկզբնա-
տառս օրինակաց, որոնելիք
են 'ի ձեռն համարոց եջից 'ի
քերականութեան :

Վանն Երբար :

Վնունք ուսողք զհամարս
եջից՝ եթէ ունիցին զկնի
սկզբնատառի օրինակին զմի-
ջակէտս, են կանոնաւորք. և
լոկ սկզբնատառիւն կարեն
գալ 'ի ծանօթուի բայց եթէ
ունիցին զստորակէտս, նշան է
թէ այնպիսիքն բաց 'ի հօր-
վելոյն ը եղելոյ նշանին՝ հա-
ղբարին և այլոց հօրովմանց 'ի

յաման հողովս . ուստի եթէ
պիտոյանայցեն , կարեն որո-
նիլ 'ի քերականութե .

Ամեն Չորրորդ :

Ստուանք որք ոչ ունին զհա-
մարս եջից , հողովին պար-
զապէս ըստ որում սկզբնա-
տառն օրինակին ցուցանէ . և
ուր զկնի սկզբնատառին գնի
էն , նշան է , թէ կորումամբ
տառից է հողովելի . և ուր
էր , փոփոխմամբ տառից : և
այսպիսիքս մինչ ոչ ունին զս-
կզբնատառս օրինակաց , ունին
եղեալ զվերջաւորութիս սե-
ռականաց , և գործ խականաց :

Ամեն Հինգերորդ :

Ստուանք որք զկնի ինքեանց
ունին եղեալ զտառն ինի ,
և զայ՝ հանդերձ մականկեալի ,
են միայն նախգրի՛ հողովելիք .
և որք ամենև իմբ են անհո-
լովելիք , 'ի տեղւոջ իւրեանց
բացատրին :

Ամեն Վեցերորդ :

Ստուանք որք չեն յատուկ ,
և 'ի վերայ սկզբնատա-
ռից օրինակացն ունին եղեալ
զբութ՝ են անյողնականք . իսկ
այնք անուանք , որք են անե-
զականք , փոխանակ սկզբնա-
տառից օրինակացն ունին ըզ-
վերջաւորութիս սեռականաց
իւրեանց :

Ամեն Առնետրորդ :

Ստուանք այնորիկ , որք զկնի
ինքեանց ունին զզոյզ գիծս
զայս՝ և , եթէ զկնի նոյնոյ գծի
իցէ եղեալ մն , են մականայք ,
եթէ ուս , են նախադրութիք .
եթէ շայ , են շաղկապք . իսկ
եթէ ոչինչ , են միջարկութիք .

Ամեն Ութերորդ :

Սայքն որք են լծորդելիք ույ
սիբեմ սիբես , ունին զկնի ին-
քեանց զտառն՝ սե : և որք ույ
սեանեմ սեանես , զտառն՝ սիան :
որք ույ լանամ լանաս , զտառն
լեան : և որք ույ իմամ իմասս ,
զտառն ինի : Արք ույ արդար-
ամ , կամ ամբարաղանեմ , և կամ
ամիմ , զտառն՝ այբ : և որք ույ
բամամ բանաս , կամ բասանեմ
բասանես , զտառն բեան : Արք ույ
խողամ խողաս , զտառն , խոյ .
և որք ույ պանամ պանասս ,
զտառն պե : և որք ույ մարիմ
մարես , ունին զտառն՝ մն : Ան
նոյն տառն այբ որ սկզբնա-
տառ երից տեսակաց բայից
եղաւ , չէ ինչ մնաս , զի տար-
բերութիմ լծորդութեց բայ-
իցն որոց ոմն 'ի ել , ոմն 'ի ալ ,
և ոմն 'ի յլ եղերի , իմանին
թէ առ որ օրինակ վերա-
բերին . ըստ այսմ իմա և
զբեմե , որ սկզբնատառ
երկուց օրինակաց
եղաւ :

Կանոն Լաներորդ :

Սկզբնատառն օրինակից բայ-
 ից եթէ ունիցի զկնի ին-
 քեան զտառն զայ, նշանակի
 թէ բայն առ որ եղեալէ սկզբ-
 նատառն, և ներգործակերպ
 չէ զգրական. և եթէ ունիցի
 գտառն էն, և ընդմիջակերպ
 չէ զգրական. իսկ եթէ ունիցի
 գտառն հայ, և հասարակ բայց
 եթէ զոչ ինն տառ ունիցի,
 յայնժամ նշան է թէ բայն
 այն և նոյնոյ սեռի բնդ օրի-
 նակին, որոյ սկզբնատառն
 եղեալէ :

Կանոն Տասներորդ :

Բայք, և կամ անուանք ա-
 ծականք, որք զհամարս
 եջից ունին անդրանցեալ ըզ-
 թիւն. 394, ոչ են որոնելիք
 վն լծորդութե, կամ հոյու-
 ման. զի սկզբնատառիւք օրի-
 նակայն բաւականապէս իմա-
 նին՝ որոյ լծորդուէ, կամ հո-
 յովման գօլն. այլ ի ձեռն այն-
 պիտեաց անդրանցելոյ թուոց
 պարտին որոնիլ բայք, և կի-
 անուանք ածականք առ ի դի-
 տել թէ զօրպիտիս ինդիրս
 առնուն. վն զի առայս վախ-
 ճան եղար զայնս թիւն, ուն զի
 դիւրին լիցի գտանելն զբայս
 վն ինդրառութե :

Բոր՝ եթէ աչակերտաց ՚ի
 միտ առեալ զայս ամ, բարե-
 պէս ՚ի գործածիցեն զա-

սացեալ կանոնս՝ շահին զա-
 զուս :

Կաթ՝ զի լն տարակուսիլն զա-
 նուանե, և կի՞ զբայե ումեքն
 արդեօք որոյ հոյովման, և կի-
 լծորդութե իցի, իսկոյն գտա-
 նեն. և բառնի տարակուսուի
 նոցին, կամ միակի հայեցմամբ
 ՚ի սկզբնատառս, և կամ եթէ
 այնու ոչ բաւականասցին,
 համարով եջից գտանեն ՚ի
 քերականութե :

Կրկրորդ, զի ՚ի ձեռն սորին
 իսկոյն գան ՚ի ծանօթուի նախ
 սեռից բայից. վն զի մինչ գի-
 տե որ զեռս օրինակաց բայ-
 ից, որքոն, զհրեմն գոյ ներ-
 գործական, գորգործման գոյ
 լն միջակերպ չէ զգրական, գա-
 ճիմն ձայնակրական, և զայսն
 որ ՚ի կարդի, ընդ տեսանելն
 զսկզբնատառս նոցին զկնի ու-
 բուք բայի եղեալ միայնակ
 իմանայ զսեռն նորին գալ նոյն
 լն օրինակին. իսկ եթէ չիցի
 միայնակ, այլ զկնի իւր ունի-
 ցի զայ, կամ զէն, իմանայ
 զլծորդութին գոյ լն սկզբնա-
 տառին, և զսեռն լն նշանա-
 կուէ զայն, և երն, լն որում
 յիններորդում կանոնոյ զու-
 ցալ :

Կրկրորդ, զի գործածութիւն
 ասացելոց կանոնաց գան ՚ի ծա-
 նօթութի ինդրոց բայից, և
 ինդրոց անուանց ածականաց.
 բանզի, ուն ՚ի տաներորդում
 կանոնոց ասացաւ, բայք և
 անուանք ածականք որք զհա-
 մարս եջից ունին անդրան-

ցեալք զԹիւն. 394, ոչ առ 'ի
ցուցանել զԸորդուԹիս, կամ
զՏոլովմունս՝ եղեալ ունին ին
քեանց զՏամարս եջից, այլ
առ 'իցուցանել զայս, Թէ զոր
պիսիս խնդիրս առնուն. մի զի
Տոլովք, և ըորդուԹիք նոցին
բանականապէս ցուցանին 'ի
ձեռն սկզբնատառից օրինա
կացն:

Չորրորդ, զի 'ի ձեռն սորին
բացայայտին համբակադունից
Տոլովմունք, և ըորդուԹիք բազ
մաց այլոց անունաց, և բայից,
որք 'ի քերականութե ոչ բա
ցատրեցան. և Թէպէտ բա
զումք 'ի նոցունց 'ի շարագրու
Թիս բանից հանդիպեցան, ստ
կայն ենթ օրինակաց Տոլով
մանց, և կամ ըորդուԹեց ոչ
գոլով եղեալք ոչ եղեն բա
ցորդեցեալք. և ստեղն 'ի ձեռն
սկզբնատառից օրինակաց ա
ռաջի աչաց եղեալք բացա
յայտաբար խմանին. և ոն 'ի

վեր ասացաւ, ամենից այսպի
սեաց զՏամարս եջից ոչ եղաք,
զի աւելորդ իմն էր. և որք ար
տառոցք էին յօրինակաց Տո
լովմանց, կամ ըորդուԹեց,
նեքործութիւնք եղան, ոն և
երեւին. և այսպէս բնաւք բառք
գրեցեալք յայսմիկ ցանկոջ՝ և
բացատրեցէք որքան առ Տո
լովմունս, առ ըորդուԹիս, և
առ այլս նմանս որք վերա
հային առ արհեստն քերթո
ղուէ: Իսկ որքան առ զօրու
Թիս նշանակութեց բառից,
եթէ կարելի եղիցի մեզ ունիլ
զմիջոց փոքու ժամանակի, գո
նէ զնշանակութեց խրթնիմս
ցից բառից եղելոց 'ի սմին բա
ցատրել կամիմք այլով նորով
այբաբէնիւ. ոն զի համբա
կագոյնք առ ձեռն պատրաստ
ունիցին նաև զծանօթուի նշա
նակուէց դժուարիմացից բա
ռից գտանեցելոց յայսմիկ
քերականութե:

Վասնորք անունաց եւ քայից, եւ այլոց բնութից, որք շարահետսն կար-
գասն այբուբենիէն կերպիւն յանգիլի ի դիւրաւելի գրման այնոց
անկնից, որք հոլովեցան, եւ լծորդեցան, եւ սուս պահան
Նշեալ խնորհա խորեանց բացորոշեցան յայտիկ
Վերահանաւեան:

Բարայ. խ. 6
արդիւսա. լ. 26
արդիւտ. լ. 26
արեղայ. խ. 6
արեւնեք. լ. 25
արեւ. խ. 252
արխա. լ. 26
արխաթար. լ. 24
արխա. լ. 26
արխու. լ. 26
արքաճամ. ց. 286
Բագաթանդեկոս. խ. 252
ազարճ. ն. 266
ազարճասիրտ. խ. 7
ազարճեւ. ս. 442
ազանիւ. բ. 415
ազանիւ. 135
ազարակ, ն. 30
ազուան. ց. 30
անգյան, ն. 24
ազար. լ. 24
Բագատ. ն. 268
ազատագուց, խ. 4
ազատարար. ն. 256
ազատածին, 256
ազատեւ. ս. 400
ազատորդի, լ. 28
ազարիւս. լ. 26
ազարիւս. 283
ազդ. ն. 277

ազդաթիւ. խ. 257
ազդաթիւ. ա. 257
ազդական. ն. 275
ազդակից. ն. 269
ազդակնուճի. մ. 17
ազդադեա, ն. 266
ազդատոճմ. խ. 178
ազդալին, լ. 178
ազդ, հիւզուլի, այլ
Էնք քայից շարահետ:
ազդարար. ն. 396
ազդեւ. ս. 283
ազդուին, է. 27
ազդու, աղ. 29
ազնաւոր, ն. 278
ազնիւ. 258
ազնուաբարդ. խ. 258
ազնուադին. խ. 258
ազնուադին. ա. 275
ազնուական, ն. 260
ազնուաչէն, խ. 260
ազնուանուեղ. խ. 260
ազոլ. 13
Բագատ. 268
աթուակալ. ն. 268
աթուակից. ն. 268
Բագիւտիւտիւ, խ. 259
ալեկոծ. խ. 401
ալեկոծեւ. ս. 27
ալիւր. աղ. 280
ալիւր, է. 7
ալիւր, խ. 7

ալեոր, ն. 273
ալիւրայ, խ. 6
Բախ, խ. 185
ախեւ, ս. 412
ախուար, ն. 265
ախուարանու. ա. 412
ախոյան, ն. 265
ախուարակ, ն. 418
ախուարակ, խ. 263
ախուակիր, ն. 413
ախուակիր, ա. 253
ախուանալ. ա. 412
Բաճեւ, մ. 17
աճեւ, ա. 601
աճեւ, ս. 397
աճու, ա. 41
Բալիւթ, լ. 24
ակամայ. խ. 6
ակամակապ, խ. 269
ակամակիր, խ. 4
ակամատես. խ. 269
ակամայալուր. խ. 257
ակամայալուր. ա. 257
ակամայատ, խ. 261
ակամակուռ, խ. 288
ակեղդամա, լ. 285
ակն. է. 19
ակնածու, լ. 283
ակնակապիւծ, ն. 11
Kk 3 ալ

ակնսառուխ, Լ. 22
 ակնսառ, խ. 342
 ակնկալել, ս, չ, 342
 ակնկալում, Լ. 342
 ակօս, խ. 7
 Ա՛Տ, խ. 185
 ա՛Տ, 185
 ա՛հա՛, 183
 աճաբեկ, ն, 266
 աճադին, 263
 աճադնատեսիլ, խ. 260
 աճարկու, ն, 11
 աճարօն, խ. 252
 աճացուցնել, ա. 65
 աճանադիկ, 183
 աճանանիկ, 183
 աճանասիկ, 183
 աճեակ, ն, 269
 աճեղ, խ. 262
 աճեղագու, խ. 185
 աճ թէ, 185
 Ա՛ղ, խ. 175
 աղաբողոն, խ. 175
 աղաբու, ն, 175
 աղադիր, 270
 աղալ, Լ. 70
 աղախին, 378
 աղաղակ, ն, 410
 աղաղակել, ս, չ, 410
 աղանդ, խ. ն, 273
 աղանդաճարել, ս, 398
 աղալանք, աճաց, 264
 աղալել, ս, չ, 398
 աղալարել, ս, 398
 աղալաղել, ս, 398
 աղալալ, խ. 17
 աղալանի, մ, 17
 աղալանալաճառ, ն, 28

աղբ, ա. 13
 աղբերանալ, ա. 10
 աղբեկ, ն, 26
 աղբիւս, ն, 26
 աղբիւք, ս, 273
 աղեղնաճոր, ն, 183
 աղերս, խ. 50
 աղերսել, ս, 185
 աղէ, 266
 աղէբեկ, ն, 415
 աղէխարշիլ, ա. 415
 աղէխորովիլ, ա. 415
 աղէկիզիլ, ա. 415
 աղէտ, խ. 281
 աղձարբ, էջ, 281
 աղի, մ, 281
 աղննջ, ա. 4
 աղնս, ա. 14
 աղերք, էջ, 280
 աղիս, էջ, 6
 աղձատնք, աճաց, 264
 աղձատել, ս, 401
 աղմուկ, ն, 12
 աղուճես, ց, 31
 աղ ջիկն, Ե, 20
 աղտաղտուկ, ն, 12
 աղցան, ն, 445
 աղքատ, ն, 445
 աղքատաղէմն, 410
 աղքար, խ. 410
 աղօթել, ս, չ, 410
 աղօթք, էջ, 252
 աղօտանալ, ա. 79
 աղօրի, մ, 17
 Ա՛ճապարել, ս, չ, 410
 աճեցուցնել, ա. 114
 աճիմ, 284
 աճիւն, Ե, 283
 աճումն, Ե, 283

Ա՛մալ, Լ. 70, 397
 ամայանալ, ա. 411
 ամայի, մ, 17
 աման, ա. 264
 ամանակ, ն, 411
 ամալանք, ա. չ, 411
 ամառն, Ե, 19
 ամբակում, վ, 25
 ամբառնալ, բ, 397
 ամբաստանել, ս, 269
 ամբար, ն, 410
 ամբարել, ս, 269
 ամբարձանաճ, խ. 410
 ամբարշտիլ, ա. 410
 ամբարտաճան, խ. 410
 ամբարտաճնիլ, ա. 410
 ամբիժ, խ. 410
 ամբձախօս, խ. 410
 ամբոխ, խ. 410
 ամբողջ, խ. 410
 ամբողջանալ, ա. 410
 ամբրոսիտ, խ. 410
 ամեհանալ, ա. 410
 ամեհացել, ա. 410
 ամեհագու, ա. 276
 ամեհագոր, խ. 259
 ամեհախնամ, խ. 259
 ամեհայն, 255
 ամեհայնք, 37
 ամեհալար, խ. 252
 ամեհանդրդել, խ. 252
 ամեհանք, ա. 15
 ամեհնել, 181
 ամեհն, 181
 ամեհրիդ, ա, 248
 ամիկ, ն, 11
 ամիս, ա. 14
 ամիսն, ն, 14
 ամուլ,

ամուլ,	խ:	այլիմն.	38	անապաշաւ,	խ:
ամուսին.	անոյ. նոլ:	այլուն.	37	անապատ.	ն, 265
ամասնիչ.	դեւաց.	այլուրեք.	մ. 180	անապաւէն.	ն, 268
ամուր.	ա.	այլսակայն.	շ. 186	անառակ,	ն. 446
ամուրի,	մ.	այժեամն,	ե. կ:	անառակիլ.	ա. 414
ամբէլ:	ս.	այնու զի.	շ. 187	անասնակէնցալ.	խ:
ամպ.	ա:	այնչափ.	մ. 178	անասնադէտ,	ն. փո
ամպէ.	419	այնպէս.	մ. 181	անասնամուլ,	խ:
ամասթիւն.	խ,	այնք աղագւն.	շ. 187	անասնայլին.	ա. 279
ամասթիւն.	ա,	այնքան.	մ. 178	անասնամալ.	ա. 412
ամբարցուցանեմ,	60	այնքանիցս.	մ. 179	անաստուած.	խ. 259
ամբարիակէլ,	ս. 401	այո՛.	մ. 181	անարատ.	խ. 259
ամբոց,	ն:	այպանք,	անոց,	անարատուհիւմ.	17
ամծթխած,	խ:	այս.	ա.	անարդ,	խ. ն. 435
ամծն.	Վ.	այսահար,	ն,	անարդանք.	անոց 264
ԱՅ.	185	այսահարիլ.	ա.	անարդատիպ.	խ. 7
այգ.	287	այսուհետեւ.	մ. 183	անարդեւ.	ս. 401
այդետէր.	34	այսչափ.	մ. 179	անարդիւն.	ի. զ:
այգի.	մ. 17	այսք.	մ. 180	անարի,	մ. 17
այդչափ.	մ. 179	այսքան.	մ. 179	անարժաթ.	խ. 259
այդպէս.	մ. 181	այսքանիցս.	մ. 179	անու՛ազ,	ն:
այդր.	մ. 180	այսօր.	մ. 179	անբաժ,	խ:
այդրանօր.	մ. 180	այտ.	խ:	անբաղդ.	խ:
այդրէն.	մ. 180	այտի.	մ. 180	անբան.	խ:
այդրուստ.	մ. 180	այտնուլ,	թ, ը.	անբարեփորձ.	խ:
այդքան.	մ. 179	այտուց,	256	անբաւ.	խ:
այդքանիցս.	մ. 179	այր.	33	անբերան.	խ. 260
այժմ.	մ. 179	այրել.	ս. 401	անբերելի,	մ. 17
այժմիկ.	մ. 179	այրի.	մ. 17	անգայլձակղ.	խ:
այլ.	շ. 186	Լ՛նագ,	իո:	անգայտ,	խ:
այլադէմ.	ն. 12	անագանիլ.	ա. 411	անգեղեցիկալիք.	խ. կ:
այլատղան.	խ:	անալի,	մ:	անգէտ.	270
այլակրօն.	խ:	անաղօտ,	խ:	անգիծ,	խ. կ:
այլայլել.	ս. 401	անանիա.	26	անգղ,	ս. 28
այլատուհիւմ.	խ:	անանիանք.	անոց, 283	անդոյ.	խ:
այլարդ.	շ. 186	անանուխ,	ա. 15	անդործ.	ն, 271
այլե.	շ. 186	անաչառ,	խ. ն:	անդործ.	ա, 271
այլևս.	շ. 186	անանջատ.	խ:	անդուլ.	278
այլգի.	շ. 187	անանջրպէտ,	խ:	անդ.	մ. 180
այլթէ.	շ. 188	անապակ,	խ:		

անդ,	ա	անդէն .	խ . 260	անկէզ .	խ , 254
անդամաթիւ՛, 261		անդորանալ . ա . 411		անկիր .	խ . 41
անդամանդ , խ . ն :		անէծ .	խ . 9	անկիրթ ,	խ . 7
անդատանդրա , խ :		անընդեղ ,	խ :	անկիւն ,	լ . 22
անդարծ .	խ :	անընդհատ , խ :		անկշիռ ,	ա . 14
անդեակ ,	ն , 273	անընկձելի , մ :		անկրկն .	ա . 14
անդեայ ,	ա . 16	անթարգման . խ :		անկորուտ .	խ . 260
անդէն .	մ . 180	անթարշամ .	խ :	անկո՛ւած ,	ա . 279
անդէպ ,	'ի . զ . 288	անթիմոս ,	ն :	անհալ .	խ :
անդէպ .	185	անթոյժ .	խ . 9	անհամ .	խ . 259
անդժերէլի , մ . 17		անիծովուռ ,	ի . զ . 288	անհամբաւ .	խ . 259
անդորր ,	'ի . զ . 3	անիծանել .	տ . 401	անհանդիստ .	խ . 260
անդուլ ,	'ի . զ . 288	անիծել .	ս . 307	անհանձար .	խ . 259
անդուռն .	'ի . զ . 3	անիտոն .	խ :	անհաշտ .	խ :
անդր .	մ . 180	անիրաւիլ .	ա :	անհատ ,	խ :
անդրադարձ .	խ :	անիւ՛ ,	ն , 269	անհարթ ,	խ :
անդրանիկ .	ն . 41	անլոյծ ,	խ . փ :	ունհաւան .	խ :
անդրանկածախ , խ :		անլուծ .	ա . 41	անհեթեթ ,	խ :
անդրանկածին , 256		անլուք ,	խ . 41	անհետ ,	խ :
անդրանցուսնե .		անխաչել ,	ս . չ . 410	անհետանալ ,	ա :
անդրալիբանկ , ն . 11		անխիղճ .	խ . 7	անհիւթ ,	խ :
անդրալարտիք .		անխմոր .	խ :	անհմուտ .	ն , 266
աբեայ . աբեոս :		անխնամ .	խ . 259	անհար .	խ :
անդրափոխել . ս :		անխոտոր ,	խ :	անհարկն .	'ի . զ . 3
անդրեւտ .	284	անխորհուրդ .	խ , 257	անհարդանալ .	ա . 412
անդրէն .	մ . 184	անխորհուրդ . ա , 257		անհուպ ,	խ . 8
անդրքան .	ն . 176	անխրատ .	խ . 259	անհրաժեշտ ,	խ :
աննդ .	խ ' 252	անտին .	256	անձաւ՛ ,	ն , 268
աննդալէն .	խ . փ :	անկազմ .	խ :	անձեռն .	255
աննդժ .	խ :	անկախ ,	խ :	անձխոտ ,	խ . 7
աննք ,	ա . 13	անկած ,	խ :	անձն ,	29
աննրեկ ,	խ :	անկանել ,	տ , 59	անձնահաճ ,	խ :
աննրելթ .	խ . 264	անկանիլ .	բ . 122 . 415	անձնամատն ,	խ :
աննրկանն , խ . ն :		անկապուտ ,	խ . 8	անձնամեղ ,	խ . 259
անդարդ .	խ :	անկասկած ,	խ :	անձնապահ ,	խ . ն .
անդդամիլ .	ու , 345	անկար .	խ , 258	անձնապաշտ .	խ :
անդդամանլ . ա , 345		անկար .	ն , 258	անձնապարսն .	ն :
անդդայ .	խ :	անկարզ .	261	անձնաւորել .	ա . 398
անդդան ,	խ :	անկեղտ ,	խ :		
անդդեղ .	խ . 41				

ապակհանել. ս. 401	առակհանք, անայ, 264	առնապէս, մ:
ապակհարդ, է. է. 1	առակել, ս. 398	առնեմ. 142
էյ. 01	առանձին. մ: 181	առնչանել. ս. 396
ապակի, մ. 17	առանձնակի. մ: 181	առնուլ. [Ձ. 400
ապահո՞ղո՞ւել. ս. 398	առանց. ն. 175	առողանու [Ձ. 1
ապաշահնք. անայ, 264	առանցանել. տ. 2	առող. 270
ապաշահել, ս. 342	առապար, խ. 254	առողդ. Դ. 41. է. 1
ապաշխարանք.	առաջրի, ս. 396	այ. 01
անայ, 264	առաջի. ն. 175	առու, ն. ին:
ապաշխարել. ս. 2	առաջին. ա. 293	առումն. է.
ասպառութեն. 2. 189	առաջներորդ. 293	առք, էյ, 252
ասպառնի. մ. 17	առաջնորդ, ն. 274	Լ. ս, խ.
ապավարիլ, ա.	առաջնորդել. ս. 406	ստեմ. 52.
ասարան, է, Կ. էյ, 01	առաջնոր. 35	ստիա. 276.
ապարանջան, խ. 253	առառնուլ, [Ձ. 1	ստիանի, մ. 17.
ապարասան, ն.	առասական, ն. 275	ասորեստան. 275.
ապարդիւն, 'ի. զ.	առասան, ն. 10	ասորեստնել. յ. ք. 263.
ապացոյց. խ. 9	առասպելաբան. 256	ասպատակիլ, ն.
ապացոյցանել, տ.	առաստաղ, խ. ն.	ասպար, ն.
ապահանդակ, ն.	առատնիրդ. խ. 259	ասպարէզ, ն.
ապահէն. ն. 268	առատաձեռնել, տ.	ասպնջական, ն.
ապաբէն, 2. 189	առատրել. ս. 396	ատտ. մ. 180.
ապերասան, ն.	առարկայ, խ.	ատտանոր, մ. 180.
ապէնիաղ, խ.	առարկել, ս. 396	ատտեղիւրդել. ս. 398.
ապիկար, խ. ն.	առահել. մ. 183	ատտեղատուն, է.
ապշիլ, ա. 413	առահելանց. մ. 184	ատտէն. մ. 180.
ապուխտ. խ. ա. 254	առահելքան. ն. 176	ատտի. մ. 180.
ապուշ, է. զ.	առաւօտ, ց, 31	ատտղ. ս. 28.
ապուսել, ս. 396	առաւօտանայ. 171	ատտղպից. խ. 7.
ապտակ. ն.	առաքել. ս. 397	անտուճ. ա. 14.
ապտակիւլ, ս. 398	առքարել, ս. 400	անձաբան. 256.
ապրանք. անայ, 264	առէլ, Կ. էյ. Կ. էյ. 01	անձազգեաց, 270.
ապրուստ. խ. 283	առլն [Ձ. էր, ն. 175	անձախումբ, խ. 8.
Լ. ս, ն. 176	առժամայն, մ. 179	անձածին. խ. 252.
առաքատ, խ.	առժամն, մ. 179	անձակիր, 'ի. զ.
առաքատել, ս. 398	առիւծ. ց. 31	անձահայր. 33.
առաքրել, ս. 396	առհասարակ. մ. 180	անձամայր. 33.
առաքրել, ս. 396	առնազգեստ. խ. 257	անձային. ա. 279.
առաքրուի, Լ.	առնազգեստ. ց, 257	անձայրական, ն. 275.
առած, ա.	առնակին, 34	անձաչունլ. խ. 260

նծասեր. ն. փ:	արբուհ, 'ի. զ. 288	արկանելի, մ. 17
նծասքանչ, խ:	արբուցանել. ա. 65	արկղ, ս. 28
նծատեաց, 270	արգանս. խ:	արհ. խ.
նծատունկ. ա. 16	արգասայիր, խ. 7	արհամարհանք.
նծարեալ, 'ի. զ. 1	արգասունորել, ս. 401	անաց, 264
նծեղէն, 'ն. 274	արգել, խ:	արհամարհել. ս. 403
նծընկալ, խ. 259	արգելու. լմ. 400	արձակ, 'ն. 265
աստուստ. մ. 180	արդ. շ. 191	արձակել, ս. 400
ասր, 285	արդար. ա:	արձան, 'ն:
Ա՛տան, է. 19	արդարանամ. 76. 412	արմատ. ա. 13
ատեան, խ. 7	արդարութիւն. 'ն. 171	արմատաբի, մ. 178
ատել, ս. 401	արդարութիւն. ա. 171	արմաւ. ա. 13
ատենադպիր, 'ն. 41	արդարեւ. մ. 181	արմաւենի. մ. 281
ատոք, խ. 254	արդեօք. մ. 183	արմաւենիս. է. 4.
Ա՛րաբիա. 276	արդէն. մ. 179	արմաւիք, էաց, 280
արաբալդ, 'ն:	արդիւն, լ. 22	արշակ. վ. 24
արագ, մ. 182	արդիւնանոր. 'ն:	արշակունիս. մ. 281
արագագիր, փ. 16.	արդիւնանորիլ.	արշաւան, 'ն. 274
աց, օք:	ա. հ. 126	արշաւել, ս. չ. 410.
արագալուր. խ. 260	արդու, 'ն:	արշօր, վ. 25.
արագարագ. մ. 182	արեանարբու. 'ն. 11	արայր, խ. 9
արագիլ, 270	արեգակն. է. 19	արու, 'ն. 11
արած, 255	արեակէզ. խ. 254	արուարձան, 'ն:
արամ. վ. 24	արեւելք. էց.	արջատ, ա. 13
արամազդ, վ. 24	արթուն. ա. 4.	արսին, ա. 4.
արամաղնեայ. է. 16.	արժան. 'ի. զ. 188	արտաբարել, ս. 400
էց. էաց:	արժանանալ. ա. 408	արտաբերել, ս. 400
արամբի, մ. 280	արժանէ. 173	արտագրել, ս. 398
արատ, ա:	արժանի. մ. 281	արտագրել, լմ:
արատահայեաց, 270	արիանոս. 'ն. 274	արտասուրակ, 'ն:
արատանոր. 'ն:	արիսպայոս, խ. 252	արտակ. վ. 24
արարող. վ. 24	արիւն. լ. 22	արտահերքել, ս. 400
արարած. ա:	արիւնաբուղիս. խ. 8	արտահնչել, ս:
արարիչ. 'ն. 4.	արծաթ, ա:	արտամերժել. ս. 400
արարք. էց:	արծաթագին. ա. 14	արտայիր. վ. 25
արբանեակ, 'ն. 11	արծաթի, մ. 280	արտառաբել. ս. 405.
արբենալ. ա. 413	արծարծել, ս. 397	արտառոց, է. 16. աց. օք:
արբեցուի. լ.	արծիւ. ա. 282	արտասանել, ս:
արբի. 163	արծուի, մ. 282	արտասահմանել, ս:
արբիւ, խ. 7	արկանել, տ. 403, 397	արտասու. 'ն. 286

արտաստուգին. 263
 արտաստուգլից. խ. 7
 արտասվիլ. վ. 25
 արտասուհի. մ. 17
 արտափայլիլ. ա. 177
 արտաքին. ա. 279
 արտաքս. || մ. 180
 արտաքուստ. || մ. 180
 արտելումն. ե. 177
 արտեմի. ո. 23
 արտուղի. մ. 280
 արտորայք. էից. 252
 արտար. 285
 արբիլ. մ. 17
 արբայ. խ. 6
 արբայալն. խ. 278
 արբայանիստ. խ. 4
 արբայարան. ն. 281
 արբայուհի. մ. 281
 արբունի. մ. 281
 արբոբ. ն. 266
 արբորագիր. դրի, է, 267
 արբոր. ն. 269
 անագանի. ի. ղ. 264
 անագոյլծ. խ. 183
 անագիկ. || մ. 183
 անագակ. ն. 400
 անագակել. ս. 185
 անաղ. ս. 398
 անան. ն. 398
 անանդ. խ. 398
 անանդաղբել. ս. 396
 անանիկ. || մ. 183
 անասիկ. || մ. 183
 անաթ. ն. 441

անարել. ս. 398
 անարտել. ս. 398
 անապել. ս. 400
 անել. ի, ղ. 17
 անելի. մ. 17
 անեւտաբեր. 256
 անեւտալուր. խ. 257
 անեւտալուր. ա. 257
 անեւտակ. ն. 396
 անեւտարանել. ս. 396
 անեւտել. ս. 396
 անեւտիք. էաց. 280
 անեւրել. ս. 398
 անի. 278
 անին, ախն. աճ. 185
 անիլիլ. ա. 71
 անիստալ. լ. չ. 24
 անիստալ. լ. չ. 398
 անիստալ. || մ. 178
 անիստ. ի, ղ. 274
 անիստորն. ն. 400
 անիստրել. ս. 276
 անիստիկ. 276

Ի.

ար, || 2. 189
 արաղ. ց. 286
 արաթ. || 185
 արաթիդն. խ. 286
 արաթիկ. ն. 286
 արաթ. ց. 30
 արաթ. խ. 6
 արաթական. ն. 396
 արաթաբեր. խ. 8
 արաթաբուղի. խ. 278

բաղմադեմ. ն. փ. 281
 բաղմադեմ. մ. 281
 բաղմադան. խ. 261
 բաղմաճիլ. 271
 բաղմախնդիր. ա. 271
 բաղմախնամ. խ. 259
 բաղմախումբ. խ. 8
 բաղմաճիլ. 256
 բաղմակամ. ն. 34
 բաղմական. ն. 34
 բաղմակին. 34
 բաղմախնդիր. ն. փ. 259
 բաղմաճանձր. խ. 253
 բաղմաճալ. ի. ղ. 253
 բաղմամանեայ. խ. փ. 398
 բաղմամանել. ս. 271
 բաղմամար. խ. 259
 բաղմաթ. խ. 34
 բաղմաթայ. խ. փ. 396
 բաղմաթաթիկ. ն. փ. 396
 բաղմապիկել. ս. 179
 բաղմապատկո. 179
 բաղմապարգե. խ. 259
 բաղմաբամ. խ. 259
 բաղմաբամ. 261
 բաղմաբամ. ա. 415
 բաղմաբամ. || մ. 179
 բաղմաբակ. ն. 266
 բաղմաթ. 35
 բաղմաթայ. խ. փ. 396
 բաղմակ. ն. 10
 բաղմամ. || մ. 179
 բաղմակ. խ. 252
 բաղմ. խ. 252
 բաղմ. խ. 252

բաժակ, նս
 բաժանել, ս. 400
 բաժին. թիւ. իւ.
 էոյ. եօս.
 բալ, իս
 բալու, վ. 25
 բակառնուլ, թ.
 բակառունի, ե.
 բաշաղիմ, վ.
 բաղադրել, ս.
 բաղակցել, ս.
 բաղաձայն, իս
 բաղանապետ, ն. 265
 բաղանի, մ. 17
 բաղանորդ, ն. 273
 բաղարջ, իս. ն.
 բաղբաղել, ս. 405
 բաղլ, իս. 6
 բաղլատել, ս. 396
 բաղլել, ս. 401
 բաղկացուցիլ, ն. ի.
 բաղճիւսել, ս. 404
 բաձկոն, ն.
 բամ, || շ. 189
 բամբասել, ս. 401
 բամբիշ, ն. 11
 բայց, || շ. 186
 բայց սակայն, || շ. 186
 բան, իս.
 բանդրնք, մնայ. 264
 բանադրել, ս. 398
 բանակ, ն.
 բանական, ն.
 բանակետող, ս. 28
 բանակոխի, ն. 271
 բանակոխի, ա. 271
 բանակոռի, ա. 415
 բանամ, 80
 բանտակցի, ն. 266
 բանդրոճատ, իս.

բանջար, ա.
 բանասրիու, ն.
 բանա, իս.
 բանտապետ, ն.
 բանտարդել, ա.
 բանտարդելաւ, ա. ի.
 բաշ, իս.
 բաշխ, իս.
 բաշխել, ս. 396
 բաջաղանք, մնայ.
 բաջաղկոտ, իս. ն. 261
 բառնաբաս, վ. 26
 բառնալ, բ. 400
 բասէն, էնայ, մ.
 բաստ, իս.
 բասրել, ս.
 բարաղամ, ց. 286
 բարբառ, ա.
 բարբառիլ, ա. չ. 126
 բարգաճաճիլ, ա. 413
 բարդել, ս. 404
 բարդուլիմէոս, իս, 252
 բարեբաղդ, իս.
 բարեբանել, ս. 401
 բարեբաստ, իս.
 բարեգործ, 272
 բարեգուծ, 278
 բարեզարդել, ս. 398
 բարեխրատ, իս. 259
 բարեխօս, ն.
 բարեխառն, իս, 445
 բարեխառնել, ս. 401
 բարեխօսել, ս. շ. 410
 բարեկրօն, իս.
 բարեկենդանի, իս. ն.
 բարեկամ, ն.
 բարեկարգ, 261
 բարեկարգել, ս. 398
 բարեկիմանու, ա. 442

բարեհաճոյ, իս.
 բարեհամբ, իս. 259
 բարեհամ, իս. 259
 բարեհոյակ, ն. 445
 բարեհոյակել, ս. 401
 բարեձե, իս. 259
 բարեմիտ, ն. ի.
 բարեպաշտ, իս.
 բարեպէս, || մ. 178
 բարեքէր, ն. ի.
 բարեսնունդ, իս. 260
 բարետես, իս.
 բարեբար, ն. 267
 բարեբարել, ս. շ.
 բարի, մ. 17
 բարիբարի, մ. 242
 բարկանալ, ա. 408
 բարկացուցալ
 նել, ա. 65
 բարձր, 285
 բարձրամիտ, ն. ի.
 բարձրամտիլ, ա.
 բարձրանալ, ա. 410
 բարձրացուցալ
 նել, ա. 65
 բարուր, ա. 15
 բարսեղ, իս. 252
 բարտի, մ. 17
 բարբ, բոյ, 286
 բաց, || ն. 176
 բացաձայն, իս. 444
 բացաձայնիլ, ս. 411
 բացաձգել, ս. 400
 բացայայտել, ս. 396
 բացատ, իս.
 բացատ, || ն. 190
 բացատրել, ս. 398
 բացարան, ն.
 բացարձակ, ն. 267
 բացերևոյցել, ս. 396
 բա

բաճարարեւ, ս. չ. 51
 բաճե. 420
 Բեթանիա. 276
 Բեթարբե. 23
 Բեթեկ, ն. 10
 Բեթղէմ. խ. 252
 Բեթսայիթա. 285
 Բեղխար, վ. 24
 Բեկանեւ. տ. 398
 Բեկբեկեւ, ս. 398
 Բեկեւ. ս. 307
 Բեհեզ, ա. 277
 Բեղմնաճոր, ն. 273
 Բեղմնաճորեւ, ս. 401
 Բեմ, խ.
 Բեռն. 29
 Բեռնակիր, ն. 41
 Բերան. ա. 13
 Բերանաբաց. խ.
 Բերանացաւ. ա. 13
 Բեր, ոյ. Էբր, Էյ.
 Բերեւ. տ. 60
 Բերկրալից. խ. 7
 Բերկրեցուցա
 նեւ. ա. 65
 Բերկրիւ. ա. 116
 Բեւեկն, 277
 Բեւեկնի, մ.
 Բեւեռ, ն. 10
 Բեղէշ, Բռնի. Էրեւնի.
 ա. ա. 30
 Բեթղէմ. ն.
 Բեթեւ. վ. 25
 Բեւ, վ. 25
 Բեւթեգով. վ. 25
 Բեհմովթ, վ. 25
 Բեթանաւ. ա. 413
 Բեթանան. ն.
 Բեթատառ. խ.
 Բեթեւ, խ. 470

Բեթանք, նա, 264
 Բեթեւ. ս. 400
 Բեթ, խ. 7
 Բիծ, խ. 41
 Բիր, ն. 11
 Բիւթանիա. 276
 Բիւր, 278
 Բիւրապատիկն, 296
 Բիւրեղ, խ. 253
 Բիւրերորդ. ն, 293
 Բիւթիթ, ն. 11
 Բլուր, ա. 15
 Բճաճոր, ն. 445
 Բճաճորեւ, ս. 401
 Բոլսեւ, ս. 50
 Բլուր. ա. 15
 Բճիծ, ն. 41
 Բնակիւ, ա. 415
 Բնաջինջ, ու 401
 Բնաճ, խ. Էրեւնի, Էյ.
 Բնաճիւն. || մ. 181
 Բնաճորեւ, ս.
 Բնիոն, ն.
 Բոլոր. 257
 Բոլորովիւ. || մ. 181
 Բոլորովիւն. || մ. 181
 Բոկ, խ.
 Բոկիկ. ն. 11
 Բողոջեւ, ս.
 Բողոջեւ, ս. չ. 410
 Բոյթ, Բռնի. Էրեւնի.
 Բռնի. 470
 Բոյն, ա. 16
 Բոռալ. Լ. չ. 410
 Բոսորա, 285
 Բով, ա, 277
 Բովանդակ. Է. Է.
 ա. 30
 Բովանդակ. || մ. 181

Բովանդակեւ, ս.
 Բովեւ, ս.
 Բոր. 256
 Բորբ, խ. 7
 Բորբորեւ. ս. 397
 Բորենի, մ. 17
 Բորոտ. խ. ն. 261
 Բոց, ա. 14
 Բոյակեղ. Է. Է. Է. Է.
 Բոյակիլեւ. ս. 401
 Բու, ա. 14
 Բուզանդիա. 276
 Բութ, ա. 15
 Բութեւ, ս. 400
 Բութեւ, ս.
 Բութանեւ. տ. 398
 Բուռ, ա. 15
 Բուռն, Է. 20
 Բուսանիւ. 1201412
 Բուսուցանեւ. ա. 65
 Բուրիւտ. ն. 266
 Բուրդ. ա. 15
 Բուրեւ. ս. 397
 Բուր. ա. 15
 Բուեւ, ս. 401
 Բանադատեւ, ս. 397
 Բանանաւ, ա.
 Բանցաճարեւ, ս. 398
 Բանցի. || մ. 178
 Բառնց, ա. 15
 Բաեւ, ս.
 Բավարձ, ց. 30
 Բարբիոն, ն, 265
 Բրդեւ, ս. 406
 Բրեւ, ս. 398
 Բրուտ. խ. 8
 Բօթ. խ.
 Բօթաբեր. 256

Ղ.

Ղառուճուխ. 252
 Ղարբիել. խ. 252
 զագիկ. վ. 26
 զադ. վ. 24
 զադիշ, խ. 7
 զազախ, խ. 1
 զազանակուր, խ. 1
 զազանանալ. ա. 413
 զալբանոս, ն. 10
 զալուստ. Լ. 283
 զալուստ. խ. 283
 զաջագլուխ, ն. 12
 զաջալէժ, խ. 9
 զաջանորակ, ն. 1
 զաջէրէց, 288
 զաղատիա. ա. 1
 զաղափար, ն. 267
 զաղձաղա. վ. 1
 զաղջանալ. ա. 411
 զաղտ. ՝ ն. 176
 զաղտածիդ. ն. ինչ
 զաղտնի. ՝ մ. 182
 զաղտնի. մ. 280
 զաճ, խ. 1
 զամ. 154. 410
 զամել. ա. 1
 զամիր. վ. 26
 զայլժակղիւ. ա. 411
 զայլիանէ. ո. 23
 զայլ. խ. 258
 զայլ. ա. 258
 զան, խ. 1
 զանակոծ, խ. 259
 զանակոխ. ն. 271
 զանակոխ. ա. 271
 զանակոռիւ. ա. 1
 զանգատիւ. ա. 342

զանգատել. ա. 342
 զանձ. ց. 30
 զանձատուն. Ե. 1
 զանձեաղ. ա. 28
 զառն. 29
 զարընկէց, ն. փ. 1
 զարնանամուտ. խ. 8
 զարը. խ. 446
 զարըաչոտ. խ. 260
 զարընք, անոց, 264
 զարընցուցանել. ա. 1
 զարըիւ. ա. 1
 զարուն. Ե. 20
 զաւնպան. ն. 1
 զաւնակ, ն. 1
 զաւնառ. ն. 1
 զաւնառակից. ն. 1
 Ղգոճել, ա. 398
 Ղնեթսէմանի. ո. 23
 զելուլ, թ. 398
 զելլ. ա. 13
 զեղազարդել. ա. 398
 զեղարդ, Լ. խ. 1
 զեղդեղել, ա. 398
 զեղեցիկ. ն. 4. 445
 զեղեցկադիտակնո
 զեղեցկադիր. 270
 զեղեցկազան. խ. 1
 զեղեցկաշէն. խ. փ. 1
 զեղեցկատեսիլ. խ. 7
 զեղեցկանալ. ա. 413
 զեղձ, 254
 զեղմն, Ե. 19
 զեղջուկ, 272
 զետ. ա. 13
 զետին. ա. 14
 զետնակուլ, խ. 1
 զետնաբարը, խ. 1
 զեքազնցել. ո. 415
 զեքակայ, խ. 1

զերակայիլ. ա. 408
 զերակատար. խ. 254
 զերաճաչակ. ն. 445
 զերաճաչակել. ա. 401
 զերամաքուր. 256
 զերամաքաւ, խ. 1
 զերամեծար. խ. 445
 զերամեծարել. ա. 402
 զերանալից, խ. Կ. 1
 զերաշխարհիկ, խ. Գ. 1
 զերարբիի, մ. 17
 զերափայլիլ. ա. 413
 զերդաստան, ն. 1
 զերեկից, ն. 269
 զերեւել, ա. 1
 զերեւլար. ն. 1
 զերիմաստ. խ. 1
 զերծել, ա. 344
 զերծուլ, թ. 103
 զերմակ, ա. 1
 զերլարդել. ա. 402
 զերլարդոյ. խ. 445
 զերքան. ՝ ն. 176
 Ղէթ, ՝ շ. 190
 զէճ, խ. փ. 1
 զէորդ. վ. 25
 զէր. ն. 12
 Ղթած. խ. 262
 զթածաճայեց. 270
 զթել, ա. 415
 զթոտ, խ. 261
 Ղփղմնիւ, ա. 413
 Ղիւլ, խ. Կ. 1
 զիծ, խ. 7
 զիճի, մ. 17
 զինարբու, ն. 1
 զինեմու. խ. 1
 զինետուն. Ե. 1
 զինի. մ. 17
 զինձ, ա. 277
 զինա,

գինտ, ն. 41	գոհաբանել. ս. 402	գորտն, Ե. 20
գիշակեր, ն. 267	գոհանալ. ա. 412	գութ. ա. 15
գիշատել, ս. 398	գոհունակիլ, ա. 412	գութ. ա. 15
գիշեր. 269	գող, ա. 169	գուլ. 'ի. զ.
գիշերանալ. ա. 419	գողանալ. ի. 400	գումար. խ. ն. 253
գիշերայն, մ. 178	գով. 169	գունաւորել, ս.
գիտել. 55	գովնչ. ա. 41	գունալ, 270
գիտուն. ա. 263	գոյ, խ. 1	գունտ. ա. 41
գիր. ա. 41	գոյակ, ն. 1	գունակել. ս. 403
գիրանալ. ա. 413	գոյական, ն. 1	գութան, ն. 1
գիրկ. ն. 1	գոյակից, ն. 269	գութցե. մ. 183
գիրք, գրգռչ. գրեանք, Էանոյ. 1	գոյանալ. ա. 79	գութցե արդեօք. մ. 183
գիւղ, 32	գոյացու լի, Լ. 1	գութցե երբեք. մ. 183
գիւղական. ն. 1	գոյժ, խ. փ. 1	Ղուեհ, ն. 1
գիւղիկ. 275	գոյն, ա. 16	Ղուեհիկ. ն. 41
գիւտ. խ. 7	գոնեա. շ. 190	Ղուեհիկանալ. ա. 413
Ղլխագիր. ն. 1	գոնէ. շ. 190	Ղաանել. ա. 404
Ղլխակարգել, ս. 398	գոնուն. 'ի. զ. 263	Ղարագիր. ն. 41
Ղլխակոր, խ. ն. 1	գոնումն. Ե. 263	Ղրակալ. ն. 268
Ղլխատել, ս. 398	գոնեցուցանել. ա. 1	Ղրասյան, ն. 1
Ղլխատիչ. ն. 275	գոռալ. Լ, շ. 410	Ղրասյանակ, ն. 273
Ղլխաւորել, ս. 398	գոռոզու լի, Լ. 1	Ղրատ, ց. 30
Ղլխովին, մ. 178	գովաքանել. ս. 1	Ղրատ, խ. 1
Ղլորել. ս. 1	գովանի. մ. 281	Ղրաւ, 254
Ղլորիլ. ա. 1	գովասան. ն. 1	Ղրաւել, ս. 406
Ղլուի. ա. 15	գովելի. մ. 282	Ղրգուկ. 272
Ղլծագրել. ս. 1	գովեատ. խ. 262	Ղրգուել, ս. 397
Ղծել, ս. 404	գործ. ա. 14	Ղրել. ս. 50
Ղծուծ, ա. 15	գործածու լի, Լ. 1	Ղրիգոր. խ. 252
Ղնահատ, խ. 1	գործակալ, ն. 268	Ղրիգորեանք. Էանոյ. 283
Ղնահատել. ս. 396	գործարան. ն. 274	Ղրիւ, ն. 12
Ղնալ. Լ, շ. 410	գործարար. ն. 267	Ղրկել. ս. 398
Ղնացք. աշխ. 252	գործել, ս. 50	Ղրոհ, ոչ գուլի, ալ շարտիչի ընդ Բայի:
Ղնել, ս. 1	գորչ, խ. 1	Ղրունան, ն. 274
Ղնտակ, ն. 273	գորչախայտ, խ. 1	Ղրտակ, ն. 1
Ղոգ. ս. 14	գորչասպահանգ, ն. 1	Ղսոսանալ, ա. 413
Ղողգոս, խ. 1	գորչասպարհանգ, ն. 1	Ղա
Ղուի. մ. 17	գորով, 255	
Ղուորչի. մ. 17	գորովիլի, Էանոյ. Եօր:	
	գորովալիլ. խ. 41	

Դ.

Դաբիր, այ. կի՞
 Դաբիր, այի
 Դաբնի, մ
 Դազաղ, ն
 Դադան, վ
 Դադարիլ, ա
 Դադարբ, ա, 264
 Դաժան, խ
 Դաժանանալ, ա
 Դալսպր, խ
 Դալար, խ, 445
 Դալարանալ, ա, 413
 Դալարի, մ, 281
 Դալուկ, ե, 20
 Դաճամունք, ի, զ, 287
 Դաճանակ, ն
 Դաճեակ, ն, 269
 Դաճեկան, ն
 Դաճնայ, խ
 Դանդմատիա, 276
 Դամասկոս, խ, 252
 Դամբարան, ն
 Դանակ, ն
 Դանդաղ, խ, 254
 Դանդաղիլ, ա, 414
 Դանդաղկոտ, խ, ն
 Դանդանանտ, խ
 Դաշն, 29
 Դաշնադրիլ, ա
 Դաշնաճորել, ա, 404
 Դաշոյ, խ
 Դաշտ, խ, ն
 Դաշտաձև, խ
 Դաշտանալ, ա
 Դաշտանի, մ, 281
 Դառն, 29, 445
 Դառնաճամ, խ, 259

Դառնահոտ, խ, 260
 Դառնամ, 87
 Դառնանալ, ա, 413
 Դառնաշունչ, խ, 260
 Դառնեբրես, խ, 260
 Դառնիճ, ն, 11
 Դաս, 9, 30
 Դասակարգել, ս
 Դասատուն, ե, 20
 Դասաճորել, ս
 Դասդաս, լ մ, 181
 Դասել, ս
 Դաստակ, ն, 10
 Դաստիարակ, ն
 Դաստիարակել, ա, 407
 Դատ, խ
 Դատակնիք, ա, 14
 Դատակնքել, ս, 401
 Դատանդրտել, ա, 397
 Դատատանադիրբ, 4րոյ, 276
 Դատավճիռ, ա, կ, 1
 Դատարկ, ն, 444
 Դատարկաբնել, ս, 1
 Դատարկաձեռն, 255
 Դատարկացուցա
 նել, ա, 65
 Դատարկանալ, ա, 411
 Դատարկել, ս, 400
 Դատաճոր, ն
 Դատել, ս, 398
 Դարակել, ս
 Դարահոտ, խ, 7
 Դարանակալ, ն
 Դարանամուտ, խ, 8
 Դարանայոյզ, խ, 9
 Դարանիլ, ս
 Դարաճանդ, խ, ն
 Դարբին, ն, 11
 Դարբնոց, ն, 274

Դարեհ, խ, 252
 Դարձ, խ
 Դարձեալ, լ, 191
 Դարձոճամ, ա, 279
 Դարձուցանել, ա, 65
 Դարման, ն
 Դաճ, 257
 Դաճաձան, ն
 Դաճաձանել, ս, 402
 Դաճոնիլ, ա, ճ, 417
 Դառել, ս, 402
 Դաճթեան, 262
 Դաճիթ, 252
 Դաիր, ի, զ, 288
 Դալմաճ, ի, ա, ի, 9, 9
 Դալմնի, մ, 17
 Դալքերնք, ա, ա, 264
 Դեգերիլ, ա, 415
 Դեկան, ն
 Դեկապոլի, ս
 Դեղ, ա, 13
 Դեղատու, ն, 11
 Դեղթափ, խ
 Դեղին, ա, 14
 Դեղձ, 254
 Դեղնադոյն, խ, 259
 Դեղնադոյն, ա, 259
 Դեղորայք, ե, 252
 Դեմար, ի, ի, ա, 9, 9
 Դեռարոյս, խ, 260
 Դեռեա, լ մ, 179
 Դեսպան, ն
 Դերամուանել, տ, 1
 Դերանունել, ս
 Դերանուն, ե, 177
 Դերասան, ն
 Դե, ն, փ
 Դէզ, խ, ա, 254
 Դէմ, ն, 12
 Դէմյնայ իմն, լ ն, 175
 L. 1 Դէպ,

եղեբեւ .	ս .	50	եղեին ,	255	երակ .	ն .	10
եզն .		29	եղենափայտ , խ .		երամ երամ .	մ .	181
եզրած իրանի .	մ .	17	եղենեայ , խ .	9	երամ ,	ա .	277
եզրանալ .	ա .	343	լմ .	441 408	երանք ,	անայ .	
եզրաս .	վ .	24	լնթադրել , ս .	404	երանաւէտ .	խ .	9
եզր ,	աղ ,	27	ենթադատել .	396	երանանալ .	ա .	414
լնթեր ,	ն ,	265	ենթադրել .	ս .	երանդ ,		265
եթէ ու .		2 .	ենթադրութի .	լ .	երանելի .	մ .	17
եթովլիա .		276	ենթակայնալ .	ա .	երանուհի .	մ .	281
լչամ .	վ .		ենթամնայ .	խ .	երաշա ,	խ .	
երանել .	տ .	410	ենթանկեցումն ,	ե .	երասան ,	ն .	
եթ ,	եյ .	252	ենթարկել .	ս .	երաստան ,	ն .	
եղեկծութի .	լ .		ենթիմանալ .	խ .	երաստան ,	ն .	
եղուզակ ,	ն .		ենթ ,		երբ .		մ .
լչկամուտ , խ .		8	ենսու .	վ .	երբեմն .		մ .
եկանորիւ ,	ա .	410	ենօք .	վ .	երբեք ,		մ .
եկանօր ,	ն .	10	լչպարթոս ,	ն ,	երգ .	ա .	13
եկեղեցյացուցանել .		65	եպերել ,	ս .	երդարանել .	ա .	
			եպիկուրեան ,	262	երդեհնն ,	ն ,	265
եկեղեցի .	մ .	17	եպիկուրեանք .	283	երդեցիկ ,	ն .	կ .
լչղանիմ .		166	եպիփան .	ց .	երդել .	ս .	396
եղանակ .	ն .		լչաալ .	80	երդիծուցանել .	ա .	65
եղսայր .		32	եռահլուսեակ ,	ն .	երդմնագանդ .	խ .	
եղբայրասպան .	ն .		եռայ .	172	երդմնահարիլ .	ա .	415
եղեամն ,	ե .	20	եռանդն ,		երդմնեցւցնել .	ա .	63
եղեքնասփող ,	ա .		եռանդոտ .	խ .	երդնուլ ,		105
եղեզն ,		19	եռասպատիկ .	ն .	երդումն .	ե .	21
եղիա .	խ .	252	եռասպատիկ .	ն .	երեխայ ,	խ .	6
եղիակիմ .	վ .	25	եռեակ .	ն ,	երեխայանալ .	ա .	413
եղիաբեթ .	խ .	252	եռհարիւրակ .	ն .	երեխայրի ,	մ .	17
եղիսեւ .	խ .	252	լչայի .	ո .	երեկ ,		մ .
եղծանել ,	ա .	398	լչբագ ,	ն ,	երեկոյ .	խ .	7
եղծել .	ս .		երագերագ .		երեկոյանայ .		419
եղկել .	ս .		երագահաս .	խ .	երեմանն ,	խ .	կ .
եղն ,		30	երագընթաց .	խ .	երեմեայ ,	էի .	է .
եղունկ .		185	երագ .	ա .	երեմեանի ,	մ .	
եղունգն ,	ե .	21	երագնալ ,	ա .	երեմեանութիւլ .		283
եղջիւր ,	աղ ,	27	երամիշտ .	ն ,	երես .		270
եղջնբու ,	ն .		երամտն ,	ն .	երեսներորդ .	ն .	293
եղաիւր ,	աղ .	27	երամտամուտաց .	խ .	երեսնամիւրորդ .		293
			երամտել ,	ս .	ն ,		293

երեսունևմիերորդ.	երկաքանչիւրորդ. 37	երկնաձեւ, իւ.
ն, 293	երկայնամտելաւ. 410	երկնային. ա. 279
երեսունևմի. ա. 292	երկայնամիտ. ն. 41	երկնաման. իւ.
երեսնևերկու	երկասիրել, ս. 415	երկնաշու, ն.
քեան. 295	երկարել, ս.	երկնեւ, ս. 402
երեսնեքեան. 295	երկաւոր, ն.	երկնսիւ. մ. 120
երեսնեակ. ն, 294	երկակի. ձ. մ. 181	երկնուղեշ, խ. փ.
երեսուն. խ. 292	երկբայ, խ. 444	երկոտասան. իշ, 292
երեսնասպտիկն, 295	երկբայիւ. ա. 412	երկոտասաներորդ.
երեակ, ն.	երկքան, խ.	ն, 293
երևի. 419	երկբարբառ, խ. ն.	երկոտասանեքեան.
երևիլ, ա.	երկզէմ, ն. փ.	294
երևոյթ, խ. 264	երկեակ. ն, 294	երկորեակ, ն. 41
երեքիուղի, մ. 280	երկեամ, ի. զ. 287	երկոճորեակ, ն. 41
երեք. ինչ. իս. 292	երկեմեան, խ. 262	երկու. առջ. 292
երեքեան. 291	երկերիւր, 292	երկուանալ, ա. 79
երեքին. 294	երկին. խ. 41	երկու բիւր. առջ, 293
երեքիին. 296	երկիր, 270	երկու երկու. 291
երեքհարիւր. 293	երկիրպագանել.	երկուհաղար. առջ, 293
երեքնեւ. ս. 296	տ. 59	երկուհարիւր. 292
երեքտասան. իշ. 292	երկիցս. ձ. մ. 179	երկուսուք, ձ. մ.
երեքտասանեքեան.	երկիւղալից. խ. 7	երկորեան. 294
295	երկիւղած. ն, 262	երկպառակ, ն.
երեք երեք. 291	երկիին. ի. զ.	երկսայրի, մ. 280
երթամ. 155. 410	երկհաղարեկն, 294	երկրածին, 256
երիզապինդ, ն. 11	երկհաղորեքեան. 295	երկրասեր. ն. 271
երիզապինդել, ս. 402	երկհարիւրակն, 294	երկրորդ. ն, 293
երիթանալ, ա.	երկհարիւրապա	երկրորդբար. ձ. մ. 183
երիկամն. ե, 19	տիկ. ն, 296	երկրորդել. ս. 396
երինջ, ա. 14	երկհորիւրեքեան. 295	երկրպագել. ս. 406
երիվար. ն.	երկծայն, խ.	երկրպագու, ն.
երիր, ի. զ.	երկծղի, մ.	երնեւ, ս. 398
երիւր, 256	երկմիտ. ն. 111. 444	երուսաղէմ. ն. 264
երկայնանիտ, խ.	երկմտել. ս. 309	երջանիկ. ն. 41
երկայն. խ. 446	երկմտեցուցա	երջանկանալ. ա. 413
երկարալէպ, ն, 266	նել. ա. 309	երբ, խ.
երկան, ն.	երկմտիւ. ա. 412	երբեակ. 294
երկայր, 34	երկն, ե. 19	երբորդ. ն. 443
երկայտօր. 35	երկնահամդէտ, 270	երկնեքիին, իւ.
երկալթ, ա, 277	երկնահամդոյն խ. 9	լ, զ. ելթ. ձ. մ. 181

Ե՛ւ դ ի ն է : ո . 23
 Ե՛ւ Ն . ո . 184 . 186
 Ե՛ւ պրարքս : ո . 23
 Ե՛ւ սքանդէս . ո . 183
 Ե՛ւ բոսփա . 276
 Լ՛ւ շիրտ , կի՛ք Ե՛ւ
 փրատէս . 24
 Եփրատ , խ . 7
 Եփրոսիսէ . ո . 23
 Լ՛ւ թմանասնեակ .
 ն , 294
 Եօթանասներորդ .
 ն , 293
 Եօթնասներեքին . 295
 Եօթնասուներէք . 292
 Եօթններեան . 294
 Եօթն . Ե . 292
 Եօթնապատիկ . ն .
 Եօթնարփին . խ . 262
 Եօթնեակ . ն . կ :
 Եօթներեակ . ն . կ :
 Եօթներորդ . ն .
 Եօթներեան . 264
 Եօթնեւասան . 292
 Եօթնեւասներորդ .
 ն , 293
 Եօթնեւասանեքեան .
 295
 Եօթնուասանապատիկ . ն , 295

Օ :

Օ ապիր , խ . 7
Օ զազրագործ .
 272
 զազրադէմ . ն . 12
 զազրալուր . խ , 257
 զազրալուր . ա , 257
 զազրահոտ . խ . 260

զազրավէպ , ն , 266
 զազրտաստիլ . խ . կ :
 զածած , խ .
 զականեղ , ա .
 զամբխդ , 256
 զայրագիւն , խ . կ :
 զայրանալ , ա . 408
 զայրացուցնել . ա . 65
 զանազան . խ . 444
 զանազանել . ա . 400
 զանգակ . ն . 10
 զանգեղ , ա . 402
 զանգիտել , ա . 411
 զանգունած , ա . 279
 զանխլաբար , ո . 182
 զանցառու թի , Լ :
 զառաջինն . ո . 183
 զատ . ո . ն . 176
 զատանել , ա .
 զատիկ . ն . կ :
 զարդանալ . ա . 413
 զարդ . ց , 30
 զարդարել . ա . 398
 զարթուել . պ . 411
 զարթուցանել . ա . 65
 զարիւցանել , ա .
 զարհուրանք . ա . 264
 զարհուրիլ . ա . 412
 զարմանալ . ա . 415
 զարմանք . ո . կ :
 ալ շարժիչ ընդ բոյն :
 զասակ . ն .
 զաքարիա . ա . ալե .
 ի . կամ իա .
 զաքէոս . խ . 252
 Օ ղապիլ , ա .
 զրօսանք , ա . 264
 զրօսնում . 103 . 415
 Օ ղալ , Լ . 396
 զբայագրկիլ , ա . 416

զգայարան . ն . 274
 զգայուն . ա . 263
 զգայուել , ա . 2 :
 զգաստ , խ .
 զգաստանալ . ա . 413
 զգաստութի . Լ :
 զգեատ . ց , 31
 զգետնել , ո . 398
 զգնալ , Լ : 2 . 415
 զգոյշ . խ . փ . 444
 զգուշանալ , ա . 411
 զգոն , խ . 445
 զգօնանալ . ա . 413
 Օ եղիս , խ .
 զեղիլ , ա . 413
 զեղծանել , ա . 341
 զեղծել . ա . 341
 զեղուել , թ . 103
 զեղուն , ա . 15
 զեկուել , թ . 398
 զեռալ , Լ : 2 . 415
 զեռուն , ա . 15
 զետեղել , ա . 446
 զերծուցանել . ա . 395
 Օ զոնիլ , ա . 411
 Օ կն . ց , 31
 զէնրնկէց , ն . փ .
 Օ ին . ո . 182
 զիարդ . ո . 182
 զիղջէ , 420
 զիմի . ո . 187
 զինակիր , ն . կ :
 զինել , ա . 405
 զինիլ . ա . 415
 զինուոր . ն .
 զինուորել . ա . 309
 զինուորեցուցա
 նել . ա . 407
 զինուորիլ . ա .
 զինն . ո . 182

զիւրովին, 178
 Օլանաւ, 401
 Օկնի, 183
 զկնիախորիկ, 183
 Օղջաւ, 343
 զղջանաւ, 343
 զղջունն, 6
 Օմայիւլ, 414
 զմնաղ, 6
 զմեկին, ն
 զմէ, 182
 զմուռս, 15
 զմասեղ, 398
 զմրութատ, 15
 Օննեւ, 402
 Օոհ, խ
 զոհեւ, 396
 զոյիւէ, 23
 զոպայ, խ
 զովանաւ, 413
 զովօղ, 270
 զոճարթ, խ
 զոճարթամիտ, ն
 զոճարթանաւ, 413
 զոճարթուն, 263
 զոճարձ, խ
 զոճարձանաւ, 413
 զուգախառնեւ, 404
 զուգակցեւ, 404
 զուգաձայն, խ
 զուգամտիւլ, 415
 զուգեւ, 404
 զուտ, խ
 զուր, 15
 զուրի, ի. զ. 444
 զղբան, ն. խ
 Օշարեւ, 342
 զշարիւ, 342
 Օւաւ, 71
 Օսպեւ, 400

Օտեւ, 401
 Օրախնդիր, ն. 13
 զրախօս, խ
 զրահ, խ
 զրահեւ, 402
 զրահեւտ, խ
 զրաջան, խ
 զրաւ, խ
 զրաւեւ, 398
 զրկեւ, 400
 զրոյց, 182
 զրուցատրուծիւլ, 182
 զրոպարտեւ, 182
 Օօդ, խ
 զօդեւ, 182
 զօպաբաղ, խ
 զօր, 287
 զօրագլու, խ
 զօրական, ն
 զօրանաւ, 182
 զօրապետ, ն
 զօրապար, ն
 զօրավիգ, ի. զ.
 զօրացուցնեւ, 407
 զօրեղ, խ
 զօրեղանաւ, 442
 զօրեւ, 410
 զօրուծիւն, 182

Լ. խ. 6
 Լախոհ, խ
 Լակ, ն
 Լականաւ, 413
 Լակից, ն
 Լանաւ, 413
 Լացուցանեւ, 65
 Լամանու, 25
 Լն. ի. զ. ի. զ. ն. ի. զ. ն.
 Լն, խ. 9

Լն. 182
 Լրգրոււմեցիւ, 282
 Լրե, 277
 Լրեխնդիր, ն. 13
 Լրեց, 287

Լ. խ. 6
 Լեւրձեւ, 50
 Լղձակերտեւ, 182
 Լմբերանեւ, 402
 Լմբերեւ, 409
 Լմբիւ, ն. 11
 Լմբամրտիւլ, 416
 Լմբնն, խ, 254, 443
 Լմբննանաւ, 409
 Լմբննեւ, 420
 Լմբոխնեւ, 182
 Լմբոստ, խ
 Լմբոստանաւ, 182
 Լմբոննետղ, 28
 Լմպեւ, 407
 Լնդ, ն. 176
 Լնդաթուր, ի. զ. 288
 Լնդածեւ, 182
 Լնդակեր, ն. 267
 Լնդայցն, 179
 Լնդաջմէ, ն. 175
 Լնդառաջեւ, 182
 Լնդառուճտն, 179
 Լնդարձակ, ն. 266
 Լնդարձակեւ, 397
 Լնդարմանաւ, 413
 Լնդգրիկեւ, 398
 Լնդդէմ, ն. 175
 Լնդդիմադարձ, խ
 Լնդդիմակայիւլ, 345
 Լնդդիմամորտ, խ
 Լնդդիմակայաւ, 345
 Լնդ

Էդիմամբսիւր.ա. 409
 Էդիմանալ.ա. 409
 Ընդեկանալ.ա. 409
 Ընդեկ. խ
 Ընդեկերկրյն. 179
 Ընդեկ. 182
 Ընդհատ. խ
 Ընդհանուր. 278
 Ըհանրական.ն. 275
 Ընդմիջեկ. ս
 Ընդոճին. 256
 Ընդասանուլ.ար. 410
 Ընդտոնեկ. ս. 398
 Ընդունակ. ն. 273
 Ընդունայն. 184
 Ընդունելի. մ. 17
 Ընդունիլ. ա. 5
 Ընդվայր. 184
 Ընդվզիլ. ա. 415
 Ընթանալ. ա. 414
 Ընթացք. էջ. 252
 Ընթեանում. 105
 Ընթեր, ոչ հոլովէ, այլ
 Ընթ Բայի շարակցի.
 Ընթերակաց, խ
 Ընթրիք, բեայ. 280
 Ընծայաբեր. խ
 Ընծայել. ս. 396
 Ընծայ, խ. 440
 Ընկալնուլ. 110
 Ընկենում. 88
 Ընկեր, ն
 Ընկերակցել. ս. 404
 Ընկերանալ. ա. 79
 Ընկերատեաց. 270
 Ընկերել, ս. 409
 Ընկերցի, ոչ հոլովէ, այլ
 Ընթ Բայի շարակցի.
 Ընկուլ, թ. 2
 Ընկուլել, տ.

Ընկճել, ս. 398
 Ընկողմանիլ, ա. 415
 Ընկոյզ, ոչ է, ա, այ, օ, յ
 Ընկրկեկ, ս
 Ընձեռեկ, ս. 405
 Ընձիւղ, խ, 254
 Ընկեղ, խ, 262
 Ընտանանալ. ա. 409
 Ընտանեցուցնել. ա.
 Ընտանի, մ. 281
 Ընտիր. խ. 7
 Ընտրել. ս. 51
 Ընտրելախոսուի, Լ
 Ըշտաղ. խ.
 Ըռունդն, է, 21
 Ըստերջ, խ
 (Ը).
Թաղ. խ.
 Թաղիլ. 270
 Թաղարդել. ս. 398
 Թաղաճոր. ն. 10
 Թաղաճորաղն, խ
 Թաղաճորնիտա, խ. Կ
 Թաղաճորել. ա. 416
 Թաղթաղուր, 182
 Թաղուհի. մ. 281
 Թաղուն. խ. 263
 Թաղուստ, Լ. 355
 Թաղուցանել. ա. 65
 Թաղչիլ. մ. 412
 Թաղէոս. խ. 252
 Թաթ, խ
 Թաթաճ, խ
 Թալանել. ս. 398
 Թալկանալ, ա. 413
 Թալլիթ, խ. 7
 Թախանձել, ս. 402
 Թակ, խ, 254

Թակարթ, խ
 Թակարթեկ, ս. 402
 Թակել. ս. 398
 Թակոյկ, ն
 Թաղանթ, ա. 13
 Թաղամաճոր, ն
 Թաղամաճորիլ. ա. 413
 Թաղել. ս. 404
 Թամար. վ. 24
 Թամբ, խ
 Թամբել, ս. 398
 Թանալ. բ. 84
 Թանչ, խ
 Թանձր. աղ, 27
 Թանձրալեարդ. խ. Կ
 Թանձրամած. խ
 Թանձրամիտ. ն. 11
 Թանձրամիտ. ա. 15
 Թաչկինակ, ն. 10
 Թառ, խ
 Թառակեցուցնել. ա. 65
 Թառալիլ. ա. 411
 Թատր, աղ. 27
 Թատրոն, 256
 Թարգման. ն
 Թարգմանել. ս. 51
 Թարթ, խ
 Թարթափ, խ.
 Թարմ, խ. 446
 Թարմանալ, ա. 413
 Թարմատաղ, խ
 Թարմեցուցնել. ա. 65
 Թարլալիլ. ա. 411
 Թարսիս. վ. 26
 Թարց. ն. 175
 Թաճ, խ. 445
 Թաճաղոր, ոչ հոլովէ, այլ
 Թաճամորթ, խ, 253
 Թաճանալ. ա. 413

Թափի, ոչ. ո՛վ. ից. ո՛վ. 4
 Թափանցել, ս. 410
 Թափանցիկ, ն. 41
 Թափառակրն, ն. 275
 Թափառիւ. ա. 414
 Թափել, ս. 405
 Թափուք, խ. 7. 444
 Թափօր, խ.
 Թալզան, խ. ոչ. ո՛վ.
 Թեթեւ. ա. 277
 Թելաղբեղ, ս. 396
 Թեկզիւ. ո. 23
 Թերակատար, խ. 254
 Թերամիտ. ն. 11
 Թերամախիւ. ա.
 Թերափ, խ.
 Թերեհաւ. ա. 80
 Թերեւ. ի. մ. 183
 Թերեւս արդեօք. ի.
 մ. 183
 Թերթ, խ.
 Թերի. մ. 17
 Թերման, խ. ն. 253
 Թեւ, ա. 13
 Թեւակոխել, ս. 415
 Թեւապարել, ս. 51
 Թեւարկել, ս. 342
 Թեփ, ա. 13
 Թիգենի. մ. 281
 Թիւարթուն, 256
 Թիւղոպօղլեցի.
 մ. 18
 Թիւլեւ. ի. 187
 Թիւե. ի. 187
 Թիւթենի. մ. 17
 Թիւթուն, խ.
 Թիւթեղն, ե. 20
 Թիւթեռն, ե. 20
 Թիկն, ե. 20
 Թիկնապահ, խ. 271

Թիկնոց, ն. 11
 Թիւ. ա. 16
 Թիւն, 256
 Թիւնայի. 280
 Թիւնատու. ն. 11
 Թիւք. 257
 Թիւրատ. խ. 261
 Թիւխամորթ. խ. 254
 Թիւլե, գիծադրի.
 Թիւլթատար. խ.
 Թիւլուկ, ն. 12
 Թիւնամանեղ. ս. 402
 Թիւնամանաւ, ա. 343
 Թիւնամի. մ. 444
 Թիւրատ. խ. 445
 Թիւրատնաւ. ա. 413
 Թիւրթուլախօս, խ.
 Թիւթուլանաւ, ա.
 Թիւրթում, 98. 396
 Թիւրթ. ի. 444
 Թիւրթն, ա. 16
 Թիւրակ, ն.
 Թիւրեղ, ս. 402
 Թիւրն. ե. 20
 Թիւրեղ, ս. 402
 Թիւրեղ, ս. 401
 Թիւրեղեղ. ս. 404
 Թիւրեղեղ, ս. 404
 Թիւրեղ. ս. 398
 Թիւր. ա. 15
 Թիւթ. ա. 41
 Թիւթի. 172. 419
 Թիւթամորթ. խ. 254
 Թիւթանաւ. ա. 412
 Թիւթ, ա. 15
 Թիւթալ, խ. 41
 Թիւրթ. ա. 15
 Թիւթ. ա. 15
 Թիւթ. ա. 15
 Թիւթի, ի. 271

Թիւթ. ա. 15
 Թիւթ, խ. ոչ.
 Թիւթեղեղ. ա. 65
 Թիւթիւ. մ. 410
 Թիւթուն. ա. 15
 Թիւրեղ. ս. 398
 Թիւթեղ. ս. 402
 Թիւթեղ, ս. 402
 Թիւթալից. խ. 7
 Թիւթանեղ. ա. 66
 Թիւթանա. 286

Ժ.

Ժահահորտ. խ. 260
 Ժահալարթ, խ.
 Ժահար, խ.
 Ժամ. ց. 287
 Ժամադիր. գիծ. ի.
 271, 272
 Ժամահար, ն. 10
 Ժամամուտ. խ. 41
 Ժաման, խ.
 Ժամանակեղ. ս. 409
 Ժամանեղ, ս. 409
 Ժամաեղի. մ. 17
 Ժամատուն. ե. 41
 Ժամարար. ն. 267
 Ժամադրոյ, խ. 9
 Ժայթքեղ, ս. 401
 Ժայռ, խ.
 Ժանդ. ա. 470
 Ժանդահարիւ. ա. 116
 Ժանիւր. Ե. 280
 Ժանիկ, ա. 13
 Ժանիկահարիւ. ա. 411
 Ժանտ, խ. 445
 Ժանտադրծ. 272
 Ժանտուտ. խ. 262
 Ժան.

Ժանտախարհուրդ, խ. 260
 Ժանտահառ. խ. 260
 Ժանտանալ, ա. 413
 Ժանտացաւ, ա. 13
 Ժանտոցուցնել. ա. 65
 Ժապաւէն, ն. 268
 Ժառանդ, ն.
 Ժառանդահաստել, ս. 398
 Ժառանդել. ս. 398
 Ժ. Ժ. մունք, մանց. 282
 Ժիւր. ն. 11. 445
 Ժլատ, խ.
 Ժխորել, ս. 402
 Ժխտել, ս.
 Ժաղով. տ. 14
 Ժողովել. ս. 397
 Ժողովուրդ. 279
 Ժոյժ, ոչ հոլովէ, ալ շարհի ընդ Բայի
 Ժուժել. ս. 51
 Ժպիրհ, խ. 7
 Ժպտիլ, ա. 410
 Ժսրհիլ, ա.
 Ժտել, ս. 401
 Ժրադրուխ, ն. 12
 Ժրանալ. ա. 413
 Ժրաջան, խ.

Ի.

Իգաց. լ մ. 181
 Իրացելոյ. լ մ. 181
 Իրացուտ. լ մ. 180
 Իբրանգամ. լ մ. 179
 Իբրև. լ ն. 190
 Իբրլէ. լ շ. 188
 Իբրուգաղափա
 րաւ. լ շ. 188

Իգնատիոս. խ. 181
 Իգուլթի, լ.
 Իզատ. լ մ. 181
 Իզուր. լ մ. 184
 Իլթիկուհակոյս. լ մ. 180
 Իժ, խ.
 Իծածուկ. լ մ. 182
 Իհեռուտ. լ մ. 180
 Իհեքուհեհուկ, լ մ. 179
 Իհ. լ մ. 185
 Իձակոյս. լ մ. 180
 Իձախակ. լ ն. 175
 Իձեռն. լ ն. 175
 Իղձ, ընդ Բայի
 Իմանամ. լ մ. 72
 Իմանալի. լ մ. 17
 Իմաստ, խ.
 Իմաստակ, ն.
 Իմաստասեր. ն. փ.
 Իմաստասիրելու. 412
 Իմաստնանալ. ա. 413
 Իմաստնացուցա
 նել. ա. 65
 Իմաստուն. ա. փ. 445
 Իմեքձ. լ մ. 181
 Իմեքձուտ. լ մ. 180
 Իմկջ. լ ն. 175
 Իմխասին. լ մ. 180
 Իմիջի. լ ն. 175
 Իմիջոյ. լ ն. 175
 Իմանիր. լ մ. 184
 Ինեքակոյս. լ մ. 180
 Ինեքբոյ. լ ն. 175
 Ինեքբուտ. լ մ. 180
 Ինեքբս. լ մ. 180
 Ինձ, ընդ Բայի
 Ինձէն. լ մ. 178
 Ինն. 292

Իննեքեան. 294
 Իննուտան. 292
 Իննուտանեքեան. 295
 Իննուտասանապա
 տիկ. ն. 295
 Իննսնապատիկ. ն. 296
 Իննսնեակ. ն. 294
 Իննսնեքորդ. ն. 293
 Իննսնեքեան. 295
 Իննսուն. 292
 Ինք, ընդ Բայի, 252
 Ինքնաղոյ, խ.
 Ինքնակալ, ն.
 Ինքնակամ, ն.
 Ինքնահաձ. խ.
 Ինքնահաձան. խ. 445
 Ինքնահաձանիլ. ա. 116
 Ինքնասեր. ն. փ.
 Ինքնասպան. ն.
 Ինքնեկ, ն.
 Ինքնեղ, ն.
 Ինքնեակ, խ. ն. 252
 Ինքնին. լ մ. 178
 Իշ. լ մ. 185
 Իշխան. ն.
 Իշխանազու. խ. կ.
 Իշխել. ս. 406
 Իպատձառա. ն. 175
 Իջանել. տ. շ. 66
 Իջևան, ն.
 Իսահակ. վ. 25
 Իսաքար. վ. 25
 Իսկ. լ շ. 186
 Իսկաբան, խ.
 Իսկակից. ն. 269
 Իսկարդ. լ շ. 186
 Իսկև. լ շ. 186
 Իսկևիսկ. լ մ. 184
 Իսկլէ. լ շ. 188
 Իսկոյն. լ մ. 184

Իսկուհի . մ . 17
 Իսպառ . ॥ մ . 183
 Իստորե . ॥ մ . 180
 Իստորե . ॥ մ . 180
 Իօրայեւ . խ
 Իվաթանի . մ . 183
 Իվաղիւ . ॥ մ . 179
 Իվաղորդչն . ॥ մ . 179
 Իվաղուցեօտե . ॥
 մ . 179
 Իվայր . ॥ մ . 190
 Իվայրկենի . ॥ մ . 184
 Իվայրկոյս . ॥ մ . 190
 Իվայրքան . ॥ ն . 176
 Իվեր . ॥ մ . 190
 Իվերայ . ॥ ն . 175
 Իվերկոյս . ॥ մ . 190
 Իվերոյ . ॥ մ . 190
 Իվերոյքան . ॥ ն . 176
 Իվերուստ . ॥ մ . 180
 Իվերջուծն . ॥ մ . 183
 Իվերքան . ॥ ն . 176
 Իտար , ॥ մ . 181
 Իտարնիրտուց , ॥ մ . 184
 Իրագործ , 272
 Իրագոց , խ
 Իրագեկ , խ . ն .
 Իրակեւ . ս . 402
 Իրակուծի , Լ
 Իրան , ն . 10
 Իրաւ . Ի . զ . 288
 Իրաւաքան . խ
 Իրաւագէտ , գէորգ .
 Է . օ . օ . օ .
 Իրաւախնդիր . Գրե ,
 Է . օ . օ . օ .
 Իրաւախոհ , խ
 Իրաւասէր . ն . փ
 Իրաւի , ॥ մ . 181
 Իրաւունք , ան . 282

Իւղ . ա . 14
 Իւրաքչիւր . ա , 443
 Իւրաքչիւրոք . 37
 Իւրովի , ॥ մ . 178
 Իքթթեղին , ॥ մ . 184

Լ .

Լալաղին . 263
 Լալիք , Է . օ .
 Լամ . բ . 84
 Լամբ , խ . ն .
 Լայնածաւալ . խ
 Լայնանալ . ա . 343
 Լայնատարած . խ
 Լայնացուցանել . ա .
 Լայնել . ս . 343
 Լանջ , ն
 Լանջագեղ , խ
 Լաստ , խ
 Լար , խ
 Լարեւ . ս . 396
 Լաց . խ
 Լաւ . Ի . զ .
 Լաւագուննուլ . ա . 413
 Լափեւ . ս . 402
 Լեառն , 30
 Լեարդ . խ . 7
 Լեզու , ն . 11
 Լեզունագար , ն , 273
 Լեզունամուկ , ա . 414
 Լեզունանի . մ . 281
 Լեզունատ , խ . 261
 Լեզոււ , Թ .
 Լեղակ , ն .
 Լեղեւալ . ա . 80
 Լեմն . խ . ն . 253
 Լեսել , ս
 Լեսուլ , Թ , 103
 Լերկ , խ . 445

Լերկանալ , ա . 413
 Լէդէն , ն , 266
 Լի . ա . 14
 Լիւրաշխ , խ
 Լիւլիք , խ . 41
 Լիակատար . խ
 Լիածիգ , ն . Ի .
 Լիանալ . ա . 413
 Լիապատար , խ , 253
 Լիւրանան , ց , 286
 Լիւրանոս , խ . ն . 253
 Լիւրիա . 276
 Լիզանել , ա . 398
 Լիզել . ս
 Լիճ . 270
 Լինխմ . 167 . 408
 Լինտր , աղ . 27
 Լիսեռն , Է . 20
 Լիտր , աղ . 27
 Լիւր , Լի . Է .
 Լիւրք . խ . 7
 Լկեւ , ս . 398
 Լծակ , ն .
 Լծակից , ն , 269
 Լծակցեւ . ս . 340
 Լծել . ս . 404
 Լծնկեց , ն . փ .
 Լծորդ , ն . 274
 Լծո՛ւոր , ն . 273
 Լկտի . մ . 17
 Լճակ , ն .
 Լնում , 93
 Լոկ . խ
 Լողալ . Լ . Է . 71 . 415
 Լողակ , ն .
 Լոմայսփոխ , խ
 Լոյս , ա . 16
 Լոյտ , խ . 9
 Լոսել . ս . 404
 Լոր , խ

լորախնդիր . ն . 41
 լորամարդ . ն .
 լորամարդի . մ .
 լորձոճնք , առջ , 282
 լու . 277
 լու , ՚ի . զ . 288
 լուալիք , էսջ , 280
 լուանամ . 66
 լուհլու , ॥ մ . 182
 լուծ . ա . 15
 լուծանել , տ . 401
 լուծել . ս .
 լուղիլ , ա .
 լուսաբեր . 256
 լուսագար , ն , 273
 լուսադարիլ . ա . 116
 լուսագեղ . խ .
 լուսնադէտ , ն . փ .
 լուսաղարդ . խ . 260
 լուսաղեաց . 270
 լուսաղետ . խ . 260
 լուսածին . 256
 լուսակերպ . խ .
 լուսակերտ . խ .
 լուսաձաձանս , խ .
 լուսաձեմ , խ .
 լուսամուտ , խ . 41
 լուսանայ . 419
 լուսադատար , խ .
 լուստոեիլ . խ . 8
 լուսատիպ . խ . 8
 լուսատու . ն . 11
 լուսաւոր . ն , 445
 լուսաւորել . ս . 402
 լուսաւորիչ . ն . 275
 լուսեղէն . ն , 274
 լուսին . ա . 4
 լուսնաթիւ . խ , 257
 լուսնաթիւ . ա , 257
 լուսնափէտ , խ . ն . 263

լուսնթագ . խ .
 լուսնոտ , խ . 261
 լուսնոտիլ , ա . 416
 լուտայ , Լ . 70
 լութ . ա . 15
 լութջ , խ . 445
 լուցանել , ա . 398
 լպիրչ , խ . 8
 լպրծիլ , ա . 411
 լպրչիլ . ա .
 լուակոց . խ .
 լուապէս . ॥ մ . 182
 լուարան . ն .
 լուել . ս . 409
 լուելեայն , ॥ մ . 178
 լուիկ , ն . 275
 լուարան , ն .
 լւեմ . 159
 լւնանալ , ա . 415
 լւողու թիւն . 22
 լւանալ . ա . 415
 լւացուցանել . ա . 65
 լւբանալ . ա . 413
 լւբիլ . ա .
 լւթամիտ , ն . 41
 լւթանալ . ա . 413
 լւտես , խ .
 լւցուցանել . ա . 65
 լւքանել , տ . 59 . 398
 լւքել . ս .
 լւքուցանել , ա . 65
 լւօյ , խ .
 լւօջիակ , ն . 10
 լւ .
Լար , խ .
 Լարել . ա . 402
 Լարչիկ , ն . 41
 Լարզմ , է , է՛ . էջ , օք ,

լաթ . վ . 25
 լաժամուժ , ՚ի . զ .
 լաժանել . տ . 398
 լաժատել . ս . 402
 լաժիլ . ս .
 լակակուլու թ , խ . 260
 լաճարար , ն , 267
 լաղ , խ .
 լաղալ , Լ . չ . 71
 լաղախորդ , ն .
 լաղացուցնել , ա . 65
 լաղող . ա . 14
 լամբանալ , ա . 411
 լայթ , խ .
 լայթել . ս . 402
 լայթոց , ն . 274
 լայծ , խ .
 լայծոճած , ա . 279
 լայտ , խ . 6
 լայտալ , Լ . չ . 414
 լայտառակ . ն .
 լայտառակել . ս .
 լան , խ .
 լանդարել , ս . 402
 լանդակաթ , խ .
 լանդաղտիլ , ա . 415
 լանձարուր , ա . 15
 լանձել , ս . 402
 լանչ , խ .
 լանչ . 29
 լանչ . 6
 լաչաճանու . ն .
 լաչաձե . խ .
 լաչանման . խ .
 լաչիկ . վ . 26
 լառն . ՚ի . զ .
 լառնակ , ն . 273
 լառնարան , ն . 274
 լառնել , ս . 340
 լառնիխոռոչ . 255
 լառ .

խոսնիճ, ն. 11	խեղդել. ս. 398	խնամել. ս. 402
խոսնիճազանճ, խ. 253	խեղկատակ, ն.	խնայել. ս. 342
խարազան, ն.	խեղկատակել. ս.	խնդալ. Լ. 414
խարազնոգգեց, խ. Կ	խենչ, խ. 367	խնդրուհի, ի. 4
խարազնագեստ. խ. 260	խեռ, խ. 7	խնդրակ, ն. 10
խարան, ն. 10	խերնել, խ.	խնդրել. ս. 401
խարբալ, խ.	խեցգետին, խ. Կ.	խնդրուած. ս. 279
խարբալել, ս.	խեցէմնրթ, խ. 253	խնկաբեր. խ.
խարդախ, խ.	խեցի, մ. 17	խնկաբուղի. խ. 8
խարդախել. ս.	խչել, ս. 398	խնկալի. 280
խարդախան, խ. ն.	խլթ, խ. Կ.	խնկալից. խ. 8
խարել, ս. 398	խլթան, ն. 274	խնկածուխ. ս. 15
խարխախ, ն. Կ.	խլթել, ս. 402	խնկակալ. ն. 268
խարխախել, ս. 21	խիզախել, ս. 2. 416	խնկահոտ. խ. 260
խարչափուն, խ. 7	խիզար. ն. խ.	խնկաղաց. խ. ն. 253
խարչատել. ս. 402	խիթ, խ. Կ.	խնկանման. խ.
խարչել, ս.	խիթալ, Լ. 21	խնկել, ս. 407
խարոյի, ն. 268	խիւայ, խ. 6	խնձոր. ս. 14
խարսխել. ս.	խիղճ, խ. 8	խնձորենի. մ. 17
խարտեալ, խ. Կ.	խիստ, խ. 254	խնուլ, Լ. 97
խարտել. ս. 398	խիստ. Գ. մ. 183	խնջոյ, խ. 7
խարտել. խ. Կ.	խիստ Ե. 420	խչոց, խ.
խաճարաղգած, խ.	խիտ, խ. 8	խչախ, մ. 17
խաճարամած, խ.	խլայ, խ. 6	խչոյ, խ. 254
խաճարանայ. 171	խլրտիլ, ս.	խոզան, ն. Ի, Ե, Կ.
խաճարեցուցնել. ս.	խլինջալ. Լ. 2, 416	խողենի. մ. 281
խափանել, ս.	խծուծ, ս. 15	խոժոռ, խ.
խլթիկել, ս. 402	խլղձմանք. նայ, 264	խոժոռիլ, ս. 410
խելազար. ն. 273	խղձմտիլ. ս. 411	խոկալ. Լ.
խելազարիլ. ս. 411	խձողել, ս. 402	խոհական, ն. 275
խելածէտ. խ. ն. 263	խլմբարան, ն. 274	խոհակեր, ն. 267
խելամուտ, խ. Կ.	խմբել, ս. 340	խոհեմ. խ. 445
խելառ. խ.	խմբ. ս. 14	խոհեմանալ. ս. 413
խելք, Ի Խեղ. Կելեւ.	խնամ. ս. 13	խոհեմանալ. ս. 178
խելք. այ, 264	խնամածել. ս. 2. 342	խողխոյել, ս. 402
խել, խ.	խնամածու. ն. 11	խողովակ, ն.
խելաթիւր, խ. 7	խնամակալ. ն. 268	խոյ, ս. 14
խելդ, խ.	խնամարկել. ս. 2. 342	խոյակ, ն.
	խնամարկու. ն. 11	խոյանալ, ս.
		խոյլ,

խոյզ, խ. փ. 1
 խոյս. ոչ հոլովի. ալ
 Շնորհաբէ շարժիչի
 խոյր, խ. փ. 1
 խոնարհ. 270. 445
 խոնարհիլ. ա.
 խոնաս, խ.
 խոնջ, խ.
 խոշորագլխտ. խ. 260
 խոշորացոյց, խ. 9
 խոշտանկել, ս.
 խոջ, խ.
 խոպան. ն.
 խոտ, խ.
 խոտապետ, ն. 265
 խոտտանալ. ա. 396
 խոտտովանիւմ, 123
 խոտրով. ց. 286
 խոտրովիդուխտ, ա. կ.
 խոտ. ա. 14
 խոտաբուտ, խ. 8
 խոտել. ս. 402
 խոտորեցուցանել. ա. 309
 իտտորել. ս. 309
 խտտորիլ. ա. 411
 խտտորնակ, ն. 273
 խտտորնակիլ. ա. 416
 խտր. ա. 14
 խտրագէտ. 270
 խտրախօս, խ.
 խտրամանկ, խ.
 խտրամանկել. ս. 396
 խտրան, ն.
 խտրասոյզ, խ. 9
 խտրասիխտ, խ. 8
 խտրգ, ա. 14
 խտրդ. ի. զ. 1
 խտրդալ, Լ. չ. 416
 խտրել, ս.

խտրիս. ա. 14
 խտրիխ, խ. ն. կ.
 խտրիտրատ, խ.
 խտրհիլ. ա. Տ. 418
 խտրհուրդ. ա. 279
 խտրհրդագրաց, խ.
 խտրհրդածու, ն. 11
 խտրհրդական. ն. 275
 խտրհրդակից. ն. կ. Ժ.
 խտրհրդակիւրոյս, խ. 9
 խտրհրդատու. ն. 11
 խտրը, խ. 7
 խտրակ, ն.
 խտրակարեր. խ.
 խտրակահար. ն. 267
 խտրիլ, ա.
 խտրովիլ, ա.
 խտրովել. ս. 402
 խտրտակել. ա.
 խտրտիկ, ն. կ.
 խտրտկարար. ն. 265
 խտց. խ. 255
 խտցել. ս. 402
 խտցտտել. ս. 402
 խտցունած. ա. 279
 խուել, ս. 395
 խուզել, ս.
 խուժ, ա. կ.
 խուժան, ն. 274
 խուլ. խ. կ.
 խուխ. ի. Խ. 1, ու.
 ից, ի. Խ. 1
 խուղ, 256
 խուճաղ, խ.
 խուճաղիլ, ա. 414
 խուճի. խ. կ. Ժ.
 խուն, խ. 7
 խունկ, ա. 15
 խուռն, ի. զ. 1
 խուռներամ. 261

խուտափիլ, ա. 411
 խուտել, ս. չ. 411
 խուրձ, ա. 277
 խուց, խ. 8
 խուփ. 278
 խութ. խ. 7
 խլաւալ, Լ. չ. 416
 խուիւ, ա. 16
 խունել, ս. 340
 խուով, ոչ հոլովի. ալ
 Շնորհաբէ շարժիչի
 խուովել. ս. 402
 խլատաբան, խ.
 խստակրօն. խ.
 խստամբեր, խ.
 խստանալ. ա. 414
 խստանցրանոց, ն.
 խստասիրտ. խ. 8
 խլաիր. ի. զ. 288
 խտրել, ս. 395
 խտրոց, ն. 274
 խտրուձի, Լ.
 խլրախ, խ.
 խրախանալ. ա. 413
 խրախճան, ն.
 խրախոյս, խ. 9
 խրախուտել. ս. չ. 415
 խրամ, խ.
 խրամատել, ս. 398
 խրատ. ց. 287
 խրատատու. ն.
 խրատել. ս. 402
 խրաց, խ.
 խրձիւն. ա. կ.
 խրձիւնալ, ա. 411
 խրիտ, խ.
 խրիտալ, Լ. չ. 71
 խրիտանալ. ա. 343
 խրանուլ, ու. 411
 խլցիկ. ն. ե. 275
 խլփան,

խոյսն, ն. 274
 խոթ, խ. 7
 խոթանալ. ա. 413
 խօս. խ. 1
 խօսիլ. ա. 5. 418
 խօսնակ, ն. 1
 խօսուն, խ. 7

Օ.

Օձադ, 270
 Օձաքելա. 397
 Օձալ. խ. 1
 Օձալէլ. ս. 398
 Օձախ, խ. 6
 Օձախել, ս. 397
 Օձձկարար. մ. 182
 Օձձկազէտ. 270
 Օձձկարան. ն. 274
 Օձձկել. ս. 406
 Օձձկոյթ. խ. 264
 Օձձուկ. ն. 41
 Օձձուկ. մ. 182
 Օձակ, ց. 1
 Օձակել. ս. 402
 Օձակոտ. խ. 1
 Օձակոտել. ս. 402
 Օձակտի. մ. 290
 Օձալ, ց. 31
 Օձաղէլ, ս. 402
 Օձաղիկ. է. 20
 Օձաղկազարդ. խ. 1
 Օձաղկալի. է. 20
 Օձաղկալից. խ. 41
 Օձաղկածին. 256
 Օձաղկաւէտ. խ. 263
 Օձաղկել. ս. 309
 Օձաղկեցուցանել. ա. 1
 Օձաղկել. ա. 413

Օձաղկոց. ն. 274
 Օձաղբ. աղ. 27
 Օձաղբետղ, ս. 28
 Օձաղբերես. խ. 260
 Օձամ, խ. 1
 Օձամակալ, ն. 268
 Օձամել. ս. 402
 Օձամելի, մ. 17
 Օձամկապ, խ. 1
 Օձայթան. ց. 286
 Օձայրակտուր, խ. 21
 Օձայրատել, ս. 398
 Օձայրաքաղ, խ. 1
 Օձանակ, ն. 1
 Օձանակել, ս. 398
 Օձանեայ. 137. 417
 Օձանծաղամիտ, ն. 41
 Օձանուցանել. ա. 1
 Օձանք. 285
 Օձանրարեռնել, ս. 1
 Օձանրազին. խ. 258
 Օձանրազին. ա. 258
 Օձանրանալ. ա. 409
 Օձանրացեալ. ա. 14
 Օձանրցուցնել. ա. 65
 Օձանօթ. խ. 1
 Օձանօթանալ. ա. 409
 Օձառ. ա. 13
 Օձառայ. խ. 1
 Օձառայել. ս. 409
 Օձառատունկ, ա. 15
 Օձառուտ. խ. 262
 Օձասկել, ս. 402
 Օձարաւ, ա. 13
 Օձարաւի. մ. 281
 Օձարաւիլ. ս. 409
 Օձարաւուտ, խ. 262
 Օձարիբ, խ. 8
 Օձարուր. ա. 15
 Օձարրել, ս. 398

Օձաւալել. ս. 1
 Օձափ. խ. 1
 Օյեր. ա. 445
 Օերակոյտ, խ. 9
 Օերանալ. ա. 413
 Օերուհի. մ. 17
 Օերպ, խ. 1
 Օեփել. ս. 402
 Օէս, խ. 9
 Օիածան, ն. 1
 Օիծաղիլ. ա. 415
 Օիծեռն. է. 20
 Օիբ, խ. 8
 Օիրան, խ. ա. 1
 Օիրանազգեացիքի, է. ա. 3, 01
 Օիրանենի. մ. 17
 Օիրանի, մ. 17
 Օիրտ. խ. 8
 Օլարիլ, ա. 1
 Օխանելի. մ. 17
 Օծել. ս. 401
 Օծկան. ն. 1
 Օծումթ, ա. 15
 Օղխնի, մ. 17
 Օմակ, ն. 1
 Օնանիմ. 127. 418
 Օնունց. 283
 Օնուցիլ. ն. 275
 Օնօտ, խ. 1
 Օպակ, ն. 1
 Օրմ. ա. 14
 Օրմակաց. խ. 1
 Օրմապահ. խ. 258
 Օրմապահ. ա. 258
 Օրլ. խ. փ. 1
 Օրոպ, խ. 7
 Օրով, ց. 287
 Օրովածուփ. խ. 8
 Օրովակ. ն. 273

ծովակոծ . խ :	կաթուղիկէ , խ :	կամուրջ , խ , ն . կ :
ծովակութ . 'ի . զ :	կաթուղիկոս . ն . 268	կամփակ , 394
ծովային . ա . 279	կաթայ , խ . 6	կայ , խ :
ծովաջութ . ա . 15	կալ , ա :	կայան , ն . 274
ծոր , ա . 14	կալ . 85 . 408	կայանալ . ա :
ծորակ , ն . 10	կալնուլ . 110	կայարան . ն . 446
ծորան , ն . 274	կալութի , մ :	կայթեղ . ս . չ :
ծորենի , մ . 281	կալուած , ա . 279	կայիափա . 285
ծորել , ս . 401	կախաղան , ն :	կային . խ . 252
ծործոր , ա . 14	կախարդ . ն :	կայլակ , ն :
ծոյ . ա :	կախելու թիւ , լ :	կայծ . խ :
ծոցածին , 256	կախել . ս . 403	կայծակէ . 170
ծո՛ւտուել , ս . 398	կական , ն :	կայծակն . է , 19
ծո՛ւէնք , 'ի . զ :	կակալ . խ :	կայմ , խ :
ծուխ . ա . 15	կակղէլ . ս :	կայնան . լ . 25
ծունկն . 282	կակուղ . ա , 277	կայու թիւ . լ :
ծունդ . 'ի . զ . 287	կահ , խ :	կայուն . 263
ծուր . լ . 25	կահաթ . ց . 286	կայսր . աղ :
Շրագրել , ս . 406	կահ . ն . 446	կայտառ , ն :
Շրար . խ :	կահալ . լ . չ . 414	կայտուալ , լ . չ .
Շրարել . ս . 404	կահամախ , խ :	կայտուիլ , ա :
Շրել , ս . 404	կաղանալ . ա :	կանամիխ , մ . 17
Շփալ . լ . 341	կաղանդ , ն :	կանաչ . 255
Շփանք , անոց , 264	կաղինի . մ . 17	կանաչագոյն . խ , 259
Շփել . ս . 341	կաճառ , ն . 10	կանաչագոյն . ա , 259
	կամ . ա՛ . կամ , աղ , ս :	կանաչի , մ . 281
	կամ . շ . 186	կանգնել . ս . 403
	կամ . 85	կանգնիլ . ա :
	կամ թե . շ . 186	կանգուն , ա , 277
	կամակար , 'ի . զ :	կանդակա . 285
	կամակից . ն , 269	կանեփ , խ :
	կամակոր , ն . 446	կանթեղ . 263
	կամակորիլ . ա : 415	կանխաբանել . ս . չ :
	կամապալտ , խ :	կանխագոյ . խ :
	կամար . ն :	կանխառ . մ . 179
	կամարածե . խ . 259	կանխել , ս . չ . 410
	կամարալէն . խ . փ :	կանոն . ն :
	կամարար . ն . 271	կանոնագիր . 270
	կամիլ . ա . չ . 418	կանոնաճորեկ . ս . 399
	կամնասայլ , խ :	կանոնափակել . ս :
		կա .

կ .

կապ . խ :	կապել , ս . չ :
կազդուրել , ս . 402	կազդուրիլ . ն . 275
կազմ , խ :	կազմել . ս . 405
կաթեյուցնել . ա . 65	կաթն . 29
կաթնամտոյ . խ . 9	կաթնատուն . խ , 255
կաթնատուն . ն . 11	կաթնուած . ա . 279

կանուխ . և մ . 182
 կանուխ , Նոյ . առ .
 ոյ . օր :
 կաշառ , 269
 կաշառել . ս . 398
 կաշի . մ .
 կաշկանդել , ս . 399
 կապ . 278
 կապալ , ն :
 կապան , ն :
 կապար , ն :
 կապարձ , խ :
 կապել . ս :
 կապերտ , խ :
 կապէն , խ . փ :
 կապիկ , ն . 11
 կապիձ , ն . 11
 կապոյտ . ա . փ . 445
 կապուտ , ի . զ :
 կապուտանալ . ա . 413
 կապտել , ս . 399
 կառան , ն :
 կառավար . ն , 267
 կառավարել . ս . 399
 կառափ , 278
 կառափել , ս . 398
 կառափիլ . ն . 275
 կառափնատել . ս . 399
 կառք . ոյ :
 կասել , ս . 399
 կասիայ , խ :
 կասիլ , ս . 341
 կասկած . խ :
 կասկածիլ , ա . 412
 կասկամ , խ :
 կասկարայ , խ :
 կասուլ , թ . 341
 կաստի , ն :
 կաստկան . ն . 274
 կաստակել , ս . 399

կաստակերգու , ն . 11
 կաստաղի . մ ; 17
 կատար , խ :
 կատարած . խ . 262
 կատարել . ս . 399
 կատարելագործել .
 ս . 399
 կատարինել . ո . 23
 կատարիչ . ն . 275
 կատու . ն :
 կատայ , խ . 6
 կար , ա :
 կար , խ :
 կար . 255
 կարան , ն . 274
 կարանալ . ա . 177
 կարասլ , ոյ , ու . էյ , օր :
 կարասկետ , 265
 կարաս . ոյ , ու . էյ , օր :
 կարասի , մ . 17
 կարանան , ն .
 կարգ . ն :
 կարգաբանք . և մ . 183
 կարգադիր . 270
 կարգադրել . ս :
 կարգաւորել . ս :
 կարգել , ս :
 կարդալ . և 70 . 407
 կարել , ս . 399
 կարեկցել , ս . 340
 կարեոր , ն . 273
 կարթ , խ :
 կարթակոտոր , խ . 260
 կարի . և մ . 183
 կարիչոյթ . և մ . 183
 կարիաթարիմ . լ . 25
 կարիձ , ն . 4 :
 կարին , 277
 կարիք , էայ , 280
 կարծ , ի . զ :

կարծել . ս . 401
 կարծիք . էայ , 280
 կարծի . 419
 կարծր . 285
 կարծրանալ , ա . 79
 կարկամ , խ . 446
 կարկամիլ , ա . 414
 կարկանդակ , ն :
 կարկառ , խ . ն . 253
 կարկառակոյտ , խ . 9
 կարկառել , ս :
 կարկատել . ս . 398
 կարկեհան , ն :
 կարկիլ , ա . 412
 կարկուտ . խ . 4 :
 կարկտե . 419
 կարձ . 445 . 255
 կարձածեռն . 255
 կարձամիտ . ն . 11
 կարձառօտ . խ :
 կարձել , ս :
 կարձնուիլին , և մ . 178
 կարձտն . 255
 կարձունչ , շէնլէ , է .
 էյ , օր :
 կարձօր . 35
 կարմեղոս , խ , 252
 կարմիր . ա . 4 . 445
 կարմրադոյն . խ , 258
 կարմրադոյն . ա , 258
 կարմրանալ . ա . 413
 կարմրերփեկն . խ . 262
 կարուակ , ն :
 կարօտ . խ . 7
 կայաքան , ն .
 կացին . ա . 14
 կացուրդ , յրդ . ու .
 էյ . օր :
 կացուցանել . ա . 396
 կացք . էյ , 252
 կաւ .

հաւ. ա. 13
 հաւազործ. 272
 հաւատ, խ. 1
 հաւեղէն. ն. փ. 1
 հասիառնայութիւն. 25
 հասիարիւ, ն. 275
 հասիուցանել, ա. 1
 հաքաւ. ց. 31
 հաքաւել, ս. 415
 իկամ. 86. 414
 կեան, կեանք. 1
 կեղար. ց. 286
 կեղ, ա. 13
 կեղակարծ, խ. 1
 կեղել, ս. 399
 կեղև, ա. 277
 կեղևել. ս. 399
 կեղեքել, ս. 399
 կեղծել, ս. 396
 կեղտ. 255
 կենսագործ. 272
 կենսագործել. ս. 399
 կենսակից, ն. 4. 1
 կենսակցել, ս. 340
 կենդանագիր, 261
 կենդանածնիւ, ա. 1
 կենդանական, ն. 1
 կենդանաձիւր, խ. 4
 կենդանանալ. ա. 413
 կենդանարար. ն. 1
 կենդանի. մ. 17
 կենդանւոյն, մ. 178
 կենսաբեր. 1, 1
 1, 1
 կենսական, ն. 1
 կենսատու. ն. 11
 կենսաւետ. խ. 9
 կենսունակ, ն. 1
 կենցաղ. 278
 կենցաղաբիւ. ա. 416

կենցաղաւարուի. 1
 կեռ, խ. 1
 կեռաս. խ. 1
 կեսարիա. 276
 կեր. 1. 1
 կերակուր. ա. 15
 կերակրել. ս. 402
 կերիւ, ն. 4
 կերկրիւ, ա. 1
 կերոն. խ. ն. 253
 կերպ. խ. 1
 կերպադրել. ս. 1
 կերպանալ. ա. 408
 կերպաս, խ. 1
 կերպասագործ, 272
 կերպարան. ն. 1
 կերպարանել, ս. 1
 կերպաւոր. ն. 273
 կերպաւորել. ս. 1
 կերտ, 1
 1
 կերտել. ս. 399
 կերտուած. ա. 1
 կեփայլան. 284
 կեփաս. 286
 կղակ. ն. 1
 կէս. ա. 16
 կէսոր. 35
 կէտ, խ. 1
 կլթել, ս. 401
 կլթոյ. խ. 1
 կլթոս, խ. 1
 կլթոց, ն. 274
 կլղել. ս. 402
 կլղելի, մ. 1
 կլղու. խ. 103
 կլիթա, ն. 1
 կլիւ, ա. 4
 կլն. 34
 կլնամոն, 265

կլնաւ, խ. 1
 կլուար, ն. 1
 կլիսաբոր. խ. 1
 կլիսագունար, խ. 4
 կլիսաձայն. խ. 1
 կլիսամաւ. 261
 կլիսամեռ. խ. 1
 կլիսատ. խ. 261
 կլիտուած, ա. 279
 կլիւ, ա. 4
 կլիրակէ. խ. 1
 կլիրակամուտ. խ. 8
 կլիրառումն, խ. 4
 կլիւթ, խ. 8
 կլիւք, խ. 8
 կլիւք. 1, 252
 կլիւս, խ. 7
 կլանել. ա. 399
 կլափ, 278
 կլնու. խ. 1
 կլիկ. խ. 20
 կլիկրիկոս. ն. 268
 կլկի. մ. 17
 կլկկանք, ա. 264
 կլկկնար, ա. 27
 կլկեայ, խ. 262
 կլկակ, ն. 1
 կլկիւթ, կլկիւթ. խ. 9
 կլկատ, խ. 1
 կլկու. ա. 15
 կլկուակ, ն. 12
 կլկիւք. ա. 14
 կլկանալ, ա. 1
 կլկիւ, ա. 14
 կլկուակ, ն. 1
 կլկել. ս. 402
 կլկու. ա. 14
 կլկուել. ս. 398
 կլկուորդ, ն. 1

կըսորդել .	ս . 399	կոշկոճել .	ս . 399	կուլակ ,	չ :
կըտամբել .	ս . 402	կըտ .	խ . 445	կուլիփայ ,	խ :
կըտասպանակ ,	ն :	կըտանալ .	ա . 413	կուղ ,	ա . 15
կըտազինդ ,	ն . կ :	կըտել .	ս . 396 . 397	կուպղ ,	ս . 28
կողի ,	մ :	կըտնակ .	ն :	կուպր ,	ա . 15
կողակ ,	ն :	կըտնական ,	ն :	կուռն ,	մ :
կողնի ,	մ . 17	կըտնատեր ,	34	կուռք .	կոտոյ :
կոթղ ,	ս . 28	կըտնն ,	ի . զ :	կուսակալ .	ն , 268
կոթող ,	խ :	կուպար ,	ն :	կուսարան .	ն . 274
կոկ .	խ . 446	կուպիճ ,	ա . կ :	կուտել .	ս . 405
կոկեղ .	ս . 399	կուզն ,	ե . 20	կուր ,	խ . կ :
կոկոն ,	խ . ն . 253	կուտանդնուպոլխ .	276	կուրանալ .	ա . 413
կոկորդ ,	ն , 268	կուտանդնուպոլսե .	282	կուրծ .	ա . 15
կոկորդիլոս ,	ն , 268	կուտանդնուպոլսե .	282	կոփածոյ ,	ն , 276
կոհակ ,	ն :	կուտանդնուպոլսե .	282	կոփել ,	ս . 398
կող .	խ :	կուտող ,	ս . 28	կուածոյ ,	ն , 276
կողածին ,	ծնի , իձ .	կուլ ,	ց , 31	կուամնլ ,	խ :
	ից . օս :	կուտոր ,	ա . 14	կուան ,	ն :
կողակից .	ն , 269	կոր ,	խ . 446	կուանել ,	ս . 398
կողահէրձ ,	խ :	կորակտուց ,	ն :	կուինլ ,	խ . 8
կողահոս .	խ :	կորանալ ,	ա . 411	կուիւ .	ա . 16
կողկողադին ,	մ :	կորացուցանել .	ա . 65	կուկուալ .	Լ . շ . 416
կողկողիւ ,	ա . 410	կորբան ,	ն :	կունել ,	ս . չ . 414
կողմանաց ,	ն , 268	կորդ ,	խ . ն . 445	կուռարար .	ն , 265
կողմն .	ե . 20	կորդանալ .	ա :	կուռիլ ,	ա . 416
կողմնակալ ,	ն , 268	կորդին ,	խ . կ :	կուռնիւ .	ե . 21
կողոպտել ,	ս :	կորեակ ,	ն , 273	կուփել ,	ս . 398
կողով ,	ա , 277	կորդել ,	ս :	կսկիծ .	խ . 8
կողպատ ,	ն , 265	կորիւն ,	Լ . 22	կսկիծիլ .	ա :
կոճակ .	ն :	կործանել .	ս . 399	կտակ .	ն :
կոճկէն ,	խ . 9	կորնիծոս .	խ . 252	կտակազիր .	ն , 270
կոճկ ,	ս . 28	կորնիլ .	մ . 120 . 411	կտակազիր .	ա , 271
կոճուլ ,	խ :	կորովամիտ ,	ն . 11	կտապ ,	ոյ , ա՛լ . ից , ա՛լ :
կոյս ,	խ . փ :	կորովի ,	մ . 17	կտաւ ,	ա . 13
կոյս .	խ , 255	կորուսանել .	ա . 65	կտաւատ ,	խ :
կոյս ,	խ . փ :	կորուստ .	Լ . 283	կտուք ,	ա . 15
կըլր .	աբի , իձ . օս :	կորստական .	ն :	կտուց .	ն :
	445	կու ,	ա :	կտտամահ ,	261
կոնդակ ,	ն . 10	կուլի ,	ա . կ :	կտրատել .	ս :
կոնք ,	խ :	կուժ ,	ա . կ :	կտրել .	ս :

կտրիչ. ն. 275
 կտրոց, ն.
 կտրոն, խ.
 Արահեաղ, ս. 28
 կրայ, խ.
 կրեւ, ս. 401
 կրեւարան, ն. 274
 կրեւել, ս. 406
 կրիտե, ո. 23
 կրծեւ, ս. 399
 կրկես, ն. 12
 կրկին, || մ. 184
 կրկինամեջամ, || մ. 184
 կրկնակ, ն. 273
 կրկնապատիկ, ն. 295
 կրկնել, ս. 396
 կրկնոց, ն. 274
 կրկուտ, խ. կ.
 կրճատ, խ. 261
 կրճատել, ս. 399
 կրճտել, ս. 405
 կրունկն, է. 21
 կրպակ, ն.
 կրտսեր, ն. 269
 կրոն, խ. 7
 կրոնակիր, ն. կ. 12
 կրոնաստան, ն. 274
 կրոնաւոր, ն.
 կրոնաւորացու, ն. 275
 կրոնաւորիւ, ա. 415
 կրկել, ս. 404
 կրորդ, ն. 274
 կրորդեւ, ս. 340
 կրօնիկ, ն. 11

հաղուստ, խ. 283
 հաղաղակ, ն.
 հազ, խ.
 հազալ, Լ. 416
 հազար, ն. 293
 հազարապատիկ, ն. 296
 հազարապետ, ն.
 հազարեակ, ն. 294
 հաղարեբորդ, ն. 293
 հողարեքեան, 295
 հազիւ, || մ. 185
 հալածել, ս. 405
 հալել, ս. 399
 հալոց, ն.
 հալունէ, խ. 6
 հակ, խ.
 հակադարձ, խ.
 հակադրել, ս. 340
 հակազինիւ, ա.
 հակակայ, խ.
 հակաճառել, ս. 21
 հակամարտ, խ.
 հակամարտիւ, ա. 416
 հակամիտել, ս. 410
 հակառ, խ.
 հակառակ, ն. 444
 հակառակմարտ, խ.
 հակառակասեր, ն. 271
 հակառակիւ, ա. 409
 հակառակորդ, ն. 274
 հակասաբան, խ.
 հակասական, ն. 275
 հակասել, ապօմտանալ
 հանի կարարեալն, և որ
 Բռնին յայնմանէ որ
 հանին անին
 հակել, ս. 340
 հակիրճ, խ. 8
 հանց, || 185

հաղբ, խ.
 հաղորդել, ս. 340
 հաճել, ս. 345
 հաճեցուցանել, ա.
 հաճիւ, ա. հ. 418
 հաճոյ, խ.
 հաճոյանալ, ա.
 համ, ա. 13
 համարան, խ.
 համարանակ, ն.
 համարանական, ն. 275
 համարուն, խ. զ.
 համազոյ, խ.
 համադրական, ն.
 համադրակիր, ն. 269
 համադրումար, ն. խ. 253
 համադամ, ն.
 համադասել, ս. 177
 համազգի, մ. 17
 համազոր, խ.
 համազուգել, ս. 340
 համազուգիւ, ա.
 համաժողովել, ս.
 համալծել, ս. 404
 համախոհ, խ.
 համախումբ, խ. կ.
 համաժամալ, խ.
 համակ, || մ. 180
 համակամ, 393
 համակար, խ.
 համակարիքեաց, 280
 համակցել, ս. 340
 համահանգել, ն. 41
 համահանարել, ս.
 համահետեւել, ս. 409
 համաձայն, խ. 444
 համաձև, խ. 443
 համաձևանալ, ա. 408
 համախոյր, 33

ազար, խ. ն.
 հզորցի, մ. 282
 հզանի, մ. 17

Համափառ, ն. 11
 Համանդամայն. ||
 մ. 180
 Համանման. խ. 1
 Համանմանիլ. ա. 1
 Համարխարհիկ, ն. 4
 Համարուհ, խ. 260
 Համապատիւ, ն. 271
 Համառօտել, ս. 399
 Համասեռ, խ. 1
 Համաստանալ, խ. 1
 Համատիլուռ, խ. 1
 Համատարած. խ. 262
 Համատեսակ, ն. 1
 Համատիկ, խ. 8
 Համատոհմ, խ. 1
 Համար, ա. 13
 Համարել, ս. 341
 Համարիլ. ա. հ. 417
 Համարեալթէ. || մ. 183
 Համարձակ. 266
 Համարձակ. || մ. 185
 Համարձակաբար. ||
 մ. 182
 Համարուճեսա, խ. 1
 Համացել. խ. 1
 Համափառ, խ. 259
 Համբակ, ն. 1
 Համբառնալ. բ. 84
 Համբար, 278
 Համբարել, ս. 404
 Համբարու, ն. 1
 Համբարակ, ն. 1
 Համբառ. ա. 13
 Համբուճատեսնլ. խ. 1
 Համբաճել. ս. 405
 Համբերել. ա. 308
 Համբոյր. խ. 41
 Համբուրել. ս. 399
 Համեղ. խ. 262

Համեղաւանակ, ն. 1
 Համեղանալ. ա. 409
 Համեմ, խ. 6
 Համեմատ, խ. 443
 Համեմատել, ս. 396
 Համեմիլ, ն. 275
 Համեստ. խ. 262
 Համեստաբան. է. է. 2.
 էջ. 071
 Համեստաբար. || մ. 178
 Համեստանալ. ա. 1
 Համեստ, խ. 6
 Համիրակ, ն. 1
 Համուլել, ս. 407
 Համր. ալ. 445
 Համրանալ, ս. 413
 Համօրէն. || մ. 180
 Հայ, ա. 1
 Հայաստան. ն. 274
 Հայաստանեայք,
 էայջ. 263
 Հայելի, մ. 17
 Հայերէն. || մ. 178
 Հայթէ. || 185
 Հայթ Հայթել, ս. 1
 Հայիլ. ա. 410
 Հայկազն. 29
 Հայկազուն. 278
 Հայր. 33
 Հայրագիր. ն. 271
 Հայրազեղծ, խ. 1
 Հայրախնամ. խ. 259
 Հայրախողխող, խ. 1
 Հայրածին, ճէ, է. է.
 էջ, 071
 Հայրական. ն. 275
 Հայրապետ. ն, 266
 Հայրասպան. ն. 1
 Հայրենի. մ. 281
 Հայցուած. ա. 279

Հանասրնդ. || մ. 179
 Հանգամանք, խ. 7
 Հանգունակ, ն. 1
 Հանդէս, 270
 Հանդիսամէտ, խ. 9
 Հանդիսանալ. ա. 409
 Հանդոյն, 278
 Հանդոյց, խ. 41
 Հանդունակ, ն. 273
 Հանդունակիցն. 269
 Հանդունատիպ, խ. 8
 Հանդուցանել. ա. 65
 Հանդուցել, ս. 1
 Հանդուլ. մ. 415
 Հանդրոճան, ն. 1
 Հանդրաթ. || մ. 185
 Հանդարտիլ, ս. 1
 Հանդերձ. խ. 1
 Հանդերձ. || ն. 176
 Հանդերձան, ն. 274
 Հանդերձեալ, ս. 1
 Հանդերձել, ս. 399
 Հանդէպ. || ն. 175
 Հանդէս, խ. 9
 Հանդիպի. 419
 Հանդիպիլ. ա. 409
 Հանդիսագիր, 270
 Հանդիսանալ. ա. 415
 Հանդուրծել. ս. 409
 Հանել. ս. 406
 Հանի, մ. 18
 Հանձար. ա. 13
 Հանձարալիլ. խ. 8
 Հանձարեղ. խ. 262
 Հանձարեղանալ. ա. 1
 278
 Հանել, ս. 340
 Հաչիւ, է. է. է. էջ. 071
 Հաչմ, խ. 1
 Հաչուճեալթէ. || մ. 183

Հարունի, ս. 406
 Հաշունքնկեր, նս
 Հաշար, ս. հոլովի, արշ
 Ընդ Բայից, և համ ընդ
 Դասնիաց շարակցի:
 Հաշտարար. նս
 Հաշտիլ. ս. 416
 Հառաչանք. նաց, 389
 Հառաչել. ս. չ. 412
 Հապա, ի 185
 Հաս, խ
 Հասակ, ն. 10
 Հասակակից. ն. 41
 Հասանիլ. ր. 122
 Հասարակակիցն, 269
 Հասարակորդ, ն. 274
 Հասկ, ի, ի՛ն. ից, Ե՛ս
 Հասկանալ. ի. 399
 Հասու, ի. զ. 287
 Հասուն. խ. 263
 Հասուցանել. ս. 65
 Հաստաձիգ. ի. Կ. աց. Ե՛ս
 Հաստաղեղն, Ե.
 Հաստամորթ. խ. 254
 Հաստատել. ս. 404
 Հաստատիլ. ն. 275
 Հաստատուն. ս. 446
 Հաստել, ս
 Հաս, 256
 Հաստանել. ս. 59
 Հատտովաձառ, ն.
 Հատիլ, ն. 41
 Հատոր, ի. ս.
 Հատու, ն.
 Հատունածել, ս. 397
 Հարապատ. ն. 268
 Հարած, 255
 Հարաւ. ս. 13
 Հարունային. ս. 14
 Հարէլ, ս

Հարեանցի, ի մ.
 Հարթ, խ. 446
 Հարթածաւալ, խ.
 Հարթայրատակ, ն.
 Հարթել, ս. 399
 Հարիւր. 292
 Հարիւրակ. ն. 294
 Հարիւրապատիկ.
 ն, 296
 Հարիւրերորդ. ն. 293
 Հարիւրեկերորդեան.
 295
 Հարիւրերքեան. 295
 Հարիւրորդ. ն. 293
 Հարիւրհազար. 293
 Հարկ, ն.
 Հարկադրել. ս.
 Հարկահան, ն.
 Հարկանել, ս. 403
 Հարկանդհանջ, խ. ն.
 Հարկանոր. ն. 444
 Հարկ Ե. 419
 Հարձ, խ.
 Հարունած. ս. 279
 Հարունածել, ս. 402
 Հարուլ, թ. Ը.
 Հարուստ. 445
 Հարսանիք. Եաց, 280
 Հարսն. 29
 Հարսնածու, ն. 11
 Հարսնանալ. ս. 409
 Հարսնաբան. ն.
 Հարսնբոյր. 36
 Հարստահարել, ս.
 Հարցարան. ի, ի՛ն.
 ից, Ե՛ս
 Հարցանել. ս. 59. 407
 Հարցախորձ, խ.
 Հարցուկ, ն. 12
 Հացալից. խ. 8

Հացերէց, Երէց, Ե.
 Երշուէ, Եմբ. հացերէց,
 իցանց. Եմբ. Կ. Եոյ.
 Հաւ, 3. 31
 Հաւադէտ, ն. Գ.
 Հաւանիլ. ս. 418
 Հաւասար. 444
 Հաւասարել. ս. 340
 Հաւաստեալ. ի մ. 181
 Հաւաստել, ս.
 Հաւաստի. մ. 17
 Հաւատ. ս. 12
 Հաւատալ. Լ. 407
 Հաւատարիմ. ն. 41
 Հաւորս, ն. 268
 Հեգ, խ.
 Հեղել. ս. 399
 Հեղնական, ն.
 Հեղնել, ս.
 Հեղ. ս. 277
 Հեղանալ. ս. 413
 Հեթանոս. ն. 274
 Հեղինք. ի. զ. 287
 Հեծան, ն.
 Հեծանոց, ն.
 Հեծել, ս. 413
 Հեծկտալ. Լ. 416
 Հեծնու. թ. Ը. 105.
 410
 Հեկեկալ. Լ. Ը. 71
 Հեղդ, ն. 266
 Հեղդալ. 343
 Հեղդանալ. ս. 343
 Հեղդել. ն.
 Հեղինակ, ն.
 Հեղինե. ս. 23
 Հեղձամահ, 261
 Հեղձամղձիլ, ս. 414
 Հեղձամղձուկ, ն. 12
 Հեղձնու. թ. Ը.
 M m 3 Հեղ

Հեղձուցանել, ա. 1
 Հեղոյս, խ. 9
 Հեղուլ, թ. 397
 Հեղուկ, ն. 272
 Հեղուսել, ս. 404
 Հեղատուր. խ, 257
 Հեղատուր. ա, 257
 Հեղտանալ. ա. 1
 Հեռ, խ. 1
 Հեռաբնակ. ն. 1
 Հեռաձիղ, է, է. 302
 Հեռանալ. ա. 411
 Հեռացուցնել, ա. 407
 Հեռի. մ. 1
 Հեռի. թ. 176
 Հետ, խ. 1
 Հետմեջ, ս. 411
 Հեռ, ա. 13
 Հետազոտել, ս. 407
 Հետախուզել, ա. 407
 Հետամուտ, խ. 4. 307
 Հետապնդել, ա. 409
 Հետաքրքրել. ս. 407
 Հետևակ, ն. 1
 Հետևիլ. ա. 1
 Հետի, 307. 4. է. 307
 Հետիտա, խ. 1
 Հեր, 278
 Հերակլ. ն. 264
 Հերապանծ, խ. 1
 Հերատունի, խ. 4. 1
 Հերարձակ, ն. 267
 Հերկել. ս. 402
 Հերձել, ս. 397
 Հերմոն. ն. 264
 Հերովդիսանոս, ն. 274
 Հերու. թ. 179
 Հերուն, է. 21
 Հերքել, ս. 401
 Հեալ. է. 416

Չգոր. 256. 445
 Չէգ, 278
 Չէհ. թ. 185
 Չէն, 31
 Չէնք, է. 185
 Չիանալ. ա. 410
 Չիացուցանել. ա. 65
 Չիբար. թ. 182
 Չիզան. թ. 182
 Չիկկն. թ. 182
 Չիմ. թ. 182
 Չիմն, ն. 12
 Չիմն, է. 20
 Չին. ա. 14
 Չինդ. խ. 292
 Չինդհրիբուրի. ն. 294
 Չինդհրիբուրի. ն. 296
 Չինել, ս. 404
 Չիպետ. թ. 182
 Չիրիկ, ն. 4. 1
 Չիւանդ. 270
 Չիւանդանալ. ա. 413
 Չիւթ, ա. 1
 Չիւթանիւթ, խ. 1
 Չիւթեղ, խ. 262
 Չիւլէ, խ. 1
 Չիւծագոյն, խ. 9
 Չիւծիլ, ա. 413
 Չիւղ, 256
 Չիւս, 307. է. 307
 Չիւս, ա. 1
 Չիւսել. ս. 399
 Չիւսիս. 307. է. 1
 Չիւսն, է. 20
 Չիւսումն, է. 1
 Չիւր, 257
 Չիւրընկալ. 270
 Չիւրընկալել, ս. 399
 Չլու. թ. 21

Չծեւ, ս. 51
 Չմայ, խ. 1
 Չմայեակ. լ. 26
 Չմուտ. 266
 Չմտանալ. ա. 409
 Չնազանդել. ս. 1
 Չնազանդիլ. ա. 409
 Չնազանդեցուցա
 նել. ա. 65
 Չնազանդ. խ. 444
 Չնարագետ. 270
 Չնարակորել. ս. 399
 Չնարել, ս. 405
 Չնացուցանել, ա. 1
 Չնդեակ. 294
 Չնդետասան. է. 292
 Չնդետասանէքեան. 295
 Չնդէքեան. 294
 Չնդիկ. ն. 11
 Չնձակէզ, խ. 4. 307
 Չնձան, ն. 1
 Չոց. ն. 1
 Չոլուն. թ. 263
 Չոլումն. է. 263
 Չոզ. ա. 14
 Չոզաբարձու. ն. 1
 Չոզալ. է. 1
 Չոզեգարդ, խ. 1
 Չոզեկան. ն. 1
 Չոզեմարտ, խ. 1
 Չոզեհորդ, խ. 1
 Չոզէլար. ն. 1
 Չոզէզոնարձ. խ. 1
 Չոզէկորոյս, խ. 9
 Չոզէկորուտ, խ. 260
 Չոզէհնդիսալ, խ. 260
 Չոզի. մ. 18
 Չոզիթե, խ. 260
 Չոլանի, մ. 1
 Չո

Հովիվ .	խ .	Հուս .	ն . 175	Հրաշարեղ , խ .	
Հովիվեւ .	ս . 397	Հուսկետոյ ,	մ . 183	Հրաշարծ .	272
Հոծ ,	խ .	Հուբ .	ա , 277	Հրաշարծեւ .	ս .
Հող .	ա . 14	Հպատակ ,	ն . 444	Հրաշարզան ,	խ .
Հողաթախի ,	խ .	Հպատակիւ .	ա . 409	Հրաշարդ .	խ .
Հողակերտ .	խ .	Հպիւլ ,	ա .	Հրաշակերտ ,	խ .
Հողանալ .	ա .	Հում .	վ . 25	Հրաշակերտեւ .	ս .
Հողանիւթ .	խ . 259	Հաքս .	վ . 25	Հրաշանալ ,	ա . 410
Հողանիւթեյ .	խ . 262	Հեւտոր ,	ն .	Հրաշախառ ,	խ . 259
Հողեղէն .	ն , 274	Հեւտիսիմէ .	255	Հրասարակ ,	ն .
Հողմ ,	ա . 14	Հեւտիսիմեանք .	էմոյ ,	Հրանիրական .	մ . 182
Հողմաբեր .	ի , է .		283	Հրասարակեւ .	ս . 396
	էյ , օ .	Հոււթ .	վ . 25	Հրասարակեւ .	ս . 397
Հողմակոծ ,	խ .	Հուսակ ,	ն .	Հրաւառ ,	ն , 266
Հողմաշունչ ,	խ . 41	Հուսակաւոր .	ն .	Հրասար ,	խ .
Հոմ ,	խ .	Հուսակեւ .	ս . 405	Հրասարակեւ ,	ա .
Հոմաբան ,	ի , է .	Հուսակօրէն .	մ . 182	Հրասարակուծն .	է .
	էյ , օ .	Հոմ .	վ . 25	Հրաւիրակ ,	ն .
Հոմանի ,	մ .	Հոմայեցի .	մ , 282	Հրաւիրան ,	ն . 274
Հոմանուն ,	է , 21	Հսկայ .	խ .	Հրաւիրել .	ս . 397
Հոմանուանեւ .	ս .	Հսկայածեւ ,	խ . 259	Հրախորձ ,	խ .
Հոյլ ,	ի . զ .	Հսկել ,	ս . չ . 415	Հրդեհ ,	խ .
Հոյն ,	ի . զ . 288	Հրաբորբոր ,	խ .	Հրդեհեւ .	ս . 396
Հոն ,	ն .	Հրաբուն ,	ի . զ .	Հրեղէն .	ն , 274
Հոշեւ ,	ս . 396	Հրաշէն ,	խ . 260	Հրեշտակ .	ն .
Հոսանուար ,	խ . 262	Հրաժորան ,	ն .	Հրեշտակային .	ա . 279
Հոսանք ,	էմոյ . 264	Հրակոծ ,	խ .	Հրեշտակապար ,	261
Հոսել .	ս . 401	Հրահալելի ,	մ . 17	Հրեշտակապետան ,	267
Հով .	ց . 31	Հրահանդ ,	խ .	Հրեայ ,	խ . 7
Հովանի ,	մ . 17	Հրահանդեւ ,	ս . 399	Հրեաստան .	ն .
Հովանոց ,	ն .	Հրահոս .	խ .	Հրեաստանեայք .	էմոյ ,
Հովիտ ,	270	Հրածե .	խ .		263
Հովիւ .	ն , 269	Հրաձարակ ,	ն .	Հրեկզ ,	էպէ , է .
Հովուէւ .	ս . 407	Հրամայել .	ս .		էյ , օ .
Հոս .	ա . 14	Հրաման .	ն .	Հրձուէլի .	մ .
Հոր ,	ա . 14	Հրամանատու .	ն .	Հրձուիւ .	ա . 414
Հորդան ,	ն .	Հրամանակատար .	խ .	Հրոյարտակ ,	ն .
Հույ Հույ .	մ . 185	Հրամանիւթ .	խ . 259	Հօհ .	մ . 185
Հուն ,	ի . զ .	Հրամանիւթեայ .	խ . 262	Հօտ .	խ .
Հունձ .	ա . 15	Հրաշ ,	խ .	Հօրամոյն ,	ի . զ .

Տօրան, ն 36
 Տօրաբոյր, ն 36
Չ.
Չադ. ց. 31
 Չախ. ց. 31
 Չախողակ, ն. 273
 Չաղանք, աճայ, ն. 399
 Չաղեղ, ս. 399
 Չաղկեղ, ս. 399
 Չայն. խ. 340
 Չայնակցեղ. ս. 340
 Չայնատու, ն. 11
 Չայնարիու, ն. 11
 Չանձախարիթ, ի. զ. 1
 Չանձրալի, է. ա. է. ա. 1
 Չանձրանալ. ա. 412
 Չանձրացուցանել. ա. 65
 Չանձրոյթ, խ. 264
 Չանձրութիւն. լ. 1
 Չարարուն, ն. 397
 Չգեղ. ս. 397
 Չեղն. ՝ մ. 178
 Չեղուն, է. է. է. է. 1
 Չեղունահան, ն. 10
 Չեռակալ, ն. է. է. է. է. 1
 ալ ընդ հայի շարակիչի
 Չեռագիր. ն. 271
 Չեռագործ. ն. 272
 Չեռակերտ, ն. 15
 Չեռան. 30
 Չեռանաձիգ. է. է. է. է. 1
 Չեռանամած, խ. 1
 Չեռանամուխ, խ. 1
 Չեռանատ, խ. 261
 Չեռանատեղ, ս. 310

Չեռաներեց, 287
 Չեռանկալու, ն. 274
 Չեռանոց, ն. 274
 Չեռանու, ն. 13
 Չեռ, ա. 13
 Չե. ա. 13
 Չեանալ. ա. 1
 Չեխ. ն. 4
 Չելթ, ա. 16
 Չի. ա. 277
 Չիալար, ն. 1
 Չիալարե, խ. 1
 Չիգ, ի. զ. 1
 Չիթաստան, ն. 1
 Չիթեկ, մ. 281
 Չիթոտ. խ. ն. 261
 Չիթոտեղ. ս. 310
 Չիր, խ. 8
 Չիւթ, ա. 1
 Չիւն. լ. 22
 Չիւնախոյլ. խ. 1
 Չիւնե. 419
 Չիւնկուղ, ի. զ. 1
 Չիտրա. ն. 268
 Չիտիւղ, ա. 1
 Չմեռն. է. 19
 Չող. խ. ա. 254
 Չողաբարձ, ն. է. 1
 Չոյլ, խ. 1
 Չոր. ա. 14
 Չորագիւղ. 32
 Չորալի, խ. 1
 Չորալից, խ. 8
 Չորակ, ն. 1
 Չորձ, ա. 14
 Չոռ, ա. 277
 Չոռագեղ, խ. ն. 1
 Չոռածու, ն. 11
 Չոռարան, ն. 1
 Չոռեղ, ս. 1

Չուկն. է. 21
 Չրի, մ. 281
 Չօնեղ, ս. 396
 Չօնի, մ. 17
Պ.
Պաղար. ց. 286
 Պամբար, ն. 1
 Պամբարազարդեղ. ս. 399
 Պամբարակոյտ, խ. 1
 Պամբարախոյլ. խ. 1
 Պամբք. լ. 25
 Պեկ, է. է. ա. 1
 Պեկալար, ն. 1
 Պեղի, մ. 17
 Պեղնակ, ն. 10
 Պեխ. ս. 23
 Պեքեռու. խ. 252
 Պուկաս. ց. 31
 Պօղանցեղ. ս. 1
 Պօղեցուցանել, ա. 65
 Պօղի, ա. 1
 Պօն. լ. 25
Ռ.
Ռաղար, ն. 1
 Ռախարակ, ն. 1
 Ռախարակեայ, խ. 262
 Ռախր, աղ. 27
 Ռախրի, ա. 1
 Ռախարան, ն. 1
 Ռախատ, ց. 31
 Ռախատամարտ, խ. 1
 Ռախատամուխ, խ. 1
 Ռախատիւղ, ա. 416
 Ռախարեղ, խ. 1
 Ռահահարեղ, ս. 340
 Ռահ

մակբայ, խ:	մանան. ց. Է շարտալ	մասնատել, ս. 399
մակբայունակ, ն:	անուն ի վրայն:	մասնաւորել, ս:
մակերևոյթ, խ. 9	մանանայ. խ. 6	մատակ, ն:
մակոյկ, ն:	մանանել, ա. կ:	մատակարար, ն. 265
մահ, 287	մանաւանդ, խ:	մատակարարել, ա. 396
մահաբեր. խ:	մանաւանդ. մ. 184	մատաղ, ոյ. ուլ. ի. ց. օր:
մահածին. ճի, է. 37, օր:	մանաւանդապէս. մ. 184	մատաղատունկ, ա. կ:
մահակ, ն:	մանեակ, ն. 11	մատանի. 16
մահահանդոյն, խ. 9	մանդաղ, ն:	մատեան, խ. կ:
մահահատ, խ. 260	մանել. ս. 399	մատենագիր, գրի, է. 37, օր:
մահանայ, ա. 413	մանէ, ո, 23	մատենագրել, ա:
մահաշունչ, խ. 260	մանկակոտոր. խ:	մատթիւս. խ. 252
մահապարտ. 261	մանկամարդ, խ:	մատն. 29
մահարար. ն. 267	մանկաբարձ, ն. 268	մատնատ, խ:
մահարձան, ն:	մանկամարդ, ն. 271	մատուռ. է. կ:
մահացու, ն. 275	մանկանայ. ա. 413	մատուցանել, ա. 396
մահիկ, ն. կ:	մանկասպան. ն:	մատուցարան. ն:
մահիճ, ն. կ:	մանկավարժ, խ:	մատչիմ. 118, 410
մահկանացու. ն. 275	մանկատի, ա. 14	մատուռակ, ն:
մահարիւս, վ. 26	մանկտի, մ. 190	մար, խ:
մաղել. ս. 399	մաննայ, խ. 6	մարագ, ն:
մաղղման. ն:	մանուածաւայ, խ:	մարախ, ա. 13
մաղթանք. անայ:	մանուել. խ. 252	մարդ, ն:
մաղձ, խ:	մանուկ. է. 21	մարդաղեւոթն, ա. 15
մած, ա. 277	մանր. աղ. 285	մարդաղեւոյլ, ա. 412
մածակալ, ն. 268	մանրագոր, ն:	մարդարիւս. խ. 254
մածառակ, ն:	մանրամաղ, խ:	մարդարտապարել, ա:
մամուլ, ա. 15	մանրել. ս. 399	մարդարտեսիլ, խ. կ:
մամուռ, ա. կ:	մաշկ, ն:	մարդարտախայ. խ:
մամրիւ, ն. կ:	մաշկաթե, խ. 260	մարդ. 278
մամուսայ, խ. 6	մաշկակար, ն:	մարդադամն, խ. 254
մայթ, խ:	մաշկեակ, ն. 11	մարդախորհող, խ:
մայր. 33	մաշկել, ս. 309	մարդախորհչ, խ:
մայր, խ:	մաշտոց, ն:	մարդածին, 256
մայրագիր. ն. 271	մառախլապոյտ, ն. 265	մարդակեր. ն. 267
մայրասպան. ն:	մառախուղ, 278	մարդահանայ. խ:
մայրաբաղար. ն:	մասիս, խ. ա. կ:	մարդածն. խ:
մայրի, մ. 281	մասն. 29	մարդանայ. ա. 415
ման, խ:	մասնակից. ն. 269	մարդասպան. խ:
		մար.

մարդասէր . ն . 271
 մարդասիրել . ս . 51
 մարդավար , ն .
 մարդէլուզ , ն .
 մարդկի . է . 278
 մարդկային . ս . 279
 մարդկուձի . է .
 մարդկօղակն . 11 մ . 178
 մարդարան , ն .
 մարդէլ , ս . 406
 մարդպան , ն .
 մարթ , ի . զ . 287
 մարթա . խ . 252
 մարթանալ , ս . 409
 մարթէ . 419
 մարի , մ . 17
 մարիամ . 286
 մարկոս . խ . 252
 մարմնջել , ս . 51
 մարմնաւոր , խ . ն .
 մարմնարոն , խ . ն .
 մարմնընկայ , խ . 262
 մարմին . խ . 14
 մարմնազգեաց . խ . 7
 մարմնանալ . ս . 411
 մարմնատէր . ն . 271
 մարմնարան , ն . 274
 մարտէլ . ս . 399
 մարտ . խ .
 մարտակից , ն . 41
 մարտան , 11 185
 մարտիկ , ն . 41
 մարտիրոսանալ . ս . 411
 մարտկոց , ն . 274
 մարտնչիլ . մ . 416
 մարք , բաց , 264
 մաշաւ , ն , 266
 մարի , մ . 17
 մարուք . 256
 մաքս , խ .

մաքրադործել . ս . 399
 մաքրազարդել . ս . 399
 մաքրակենցադ . խ . 260
 մաքրել . ս . 401
 Սեդաքս , խ .
 մեղէն . 11 մ . 178
 մելան , ն .
 մեղբիսեղէկ . խ . 252
 մեծ . ն .
 մեծագին . 258
 մեծագոյն . խ . 9
 մեծածախ . խ .
 մեծահամբաւ . խ . 259
 մեծահասակ . ն .
 մեծամեծ . ն . 242
 մեծամիտ . ն . 11
 մեծամոիլ , ս . 415
 մեծանալ , ս .
 մեծաշուք , 261
 մեծապատիւ . ն . 272
 մեծասրտիլ . ս .
 մեծատուն . է . 41
 մեծարար . ն , 267
 մեծարել . ս .
 մեծարու , ն .
 մեկն , ի . զ . 287
 մեկնակաղէն , ն . 271
 մեկնել . ս , 341
 մեկուսանալ , ս . 79
 մեկուսի . մ . 360
 մեկուսի , 11 ն . 176
 մեհեան , խ . 7
 մեղ , 270
 մեղադրանք . նաց , 264
 մեղնել . ս . 157-416
 մեղանք , նաց , 264
 մեղապարտ . 261
 մեղաւոր . ն .
 մեղեդի . մ . 17
 մեղել , խ . ն . 253

մեղի . խ . 445
 մեղիանալ , ս . 413
 մեղմ , ս . 445
 մեղմանալ , ս .
 մեղմի , խ , խ . ն .
 մեղմոլ , 11 մ .
 մեղուցանել . ս . 65
 մեղու , 285
 մեմիխոստէ . ս . 23
 մեմամարտ , խ .
 մեմանալ , ս . 79
 մեմաստան . ն . 273
 մեմարան , ն . 274
 մեռանիլ . բ . 412
 մեռելոտի , մ . 284
 մեռուցանել . ս . 65
 մետրօպ . վ . 25
 մետալաջան , ն .
 մետաղ , ն .
 մետասան . ից , 292
 մետասանապատիկ .
 ն , 295
 մետասներորդ . ն , 293
 մետասներէն . 294
 մետապօզիտ , ն .
 մերթ , 11 մ . 179
 մերկ , 278
 մերկանալ . ս , 344
 մերկել , ս , 344
 մերձ . 11 ն . 175
 մերձենալ . ս . 410
 մեցամէս , խ . փ .
 մերենայ , խ .
 մերենովթ , ս . ս .
 Սղել , ս .
 Սեդ , ն . 12
 Սէջ , ի . զ . 278
 Սէջք . Բաց ,
 Սէս , խ . 9
 Սրա

Արձանայ . 419
 արձեբել , ս :
 արձեբբ , ից , իս :
 Ա՛ժեղ . ան . ճժեղանք .
 շանց :
 ամժիխ , խ . ն . զի :
 ամժողուկ , ե . 21
 Ա՛խ . ա , 292
 ամրաբանակեաց , ն . կ :
 ամրադբել , ս . 404
 ամրախոջ , խ :
 ամրածին . 256
 ամրակ . ն , 294
 ամրակամ . ն :
 ամրականի , մ :
 ամրակենցաղ , խ . 260
 ամրակերպ . խ :
 ամրակի . ॥ մ . 181
 ամրակողմանի , մ . 281
 ամրակրօն , խ :
 ամրահաղղյն , ॥ մ . 180
 ամրահամուռ . ॥ մ . 180
 ամրաձայն . խ :
 ամրաձև . խ . 259
 ամրամայր , 33
 ամրամիտ . ն . 11
 ամրամօր , ց :
 ամրայն . ա . 13
 ամրայն . ॥ մ . 181
 ամրայնակ . ॥ մ . 181
 ամրայնարան , ն :
 ամրայնածէ . ॥ շ . 186
 ամրանալ , ա :
 ամրանդամ . ॥ մ . 179
 ամրանձն , 29
 ամրաշաբաթ , ց . 31
 ամրաշունչ . խ . 260
 ամրառմի . ॥ մ . 183
 ամրանական , ն . 275
 ամրարդեօր . ॥ մ . 183

մի՛ դռցցէ . ॥ մ . 183
 մի՛ կըրբէք . ॥ մ . 184
 մի՛ կեմիխէք . ॥ մ . 184
 մի՛ կես . ॥ մ . 184
 մի՛ կել , ս . չ :
 մի՛ լի միտքէ . ॥ մ . 183
 մի՛ լիէ . ॥ մ . 183
 մի՛ լիւնք . ॥ մ . 184
 մի՛ լիցի . ॥ մ . 181
 մի՛ լի . ॥ մ . 181
 մի՛նաս . զ . 25
 մի՛նչ . ॥ մ . 179
 մի՛նչդեռ . ॥ մ . 179
 մի՛նչև . ॥ ն . 175
 մի՛նչևցեբբ . ॥ մ . 180
 մի՛նչլի . ॥ շ . 187
 մի՛նչևև . ॥ մ . 180
 մի՛նչտակւին . ॥ մ . 179
 մի՛շտ . ॥ մ . 179
 մի՛որձի , մ :
 մի՛ջաբեկ , ն . իձ . ից :
 մի՛ջադբել , ս :
 մի՛ջակ . ն . 10
 մի՛ջակավար . ն . իձ :
 մի՛ջակոտոր , խ . 260
 մի՛ջամուխ , խ . կ :
 մի՛ջատել , ս :
 մի՛ջին . ա . 279
 մի՛ջնածիրանի , մ . 17
 մի՛ջնայաբկ , ն :
 մի՛ջնորդ . ն , 273
 մի՛ջնորդէլ . ս . չ . 410
 մի՛ջնորմ , ա :
 միս . ա . 15
 միսայել . խ . 252
 միսաք . զ :
 միտ , ճարի . աջ . օք :
 միտել , ս . չ . 51
 միւռոն , ն :
 միւս . ա . 14

միւտանդամ . ॥ մ . 184
 միբայել . խ . 252
 Ա՛յսել , ս :
 միսիթար , զ . 25
 միսիթարել . ս . 403
 Ա՛յսան , ի , ա . 2 . 1 . անուանք ,
 շանց , նամք :
 միանուէք , նամց , 282
 միւղաւոր , ն . 273
 միւղադ , ն . 12
 Ա՛ղլէլ , ս . 397
 մի՛ղլ , խ . ն :
 մի՛ղն , ն :
 Ա՛նալ , լ . չ . 408
 միաս , խ :
 միացական , ն . 275
 միացարդ . ն , 273
 միչէլ , ս . չ . 416
 Ա՛շակել , ս :
 միշտադավար . խ . 260
 միշտահղ , խ :
 միշտահոս , խ .
 միշտայաղծ , խ :
 միշտաշարժ , խ :
 միշտիկ , ն . 11
 միտնջենաբուղի . խ . կ :
 միտնջենական . 275
 միտնջենահոս . խ :
 Ա՛ող , ց . 287
 միլախոտ , խ :
 միլախոտիլ , ա . 411
 միլածին , խ . կ . օք :
 միլար . խ :
 միլեղին , խ . կ :
 միլեղնիլ , ա . 416
 միլեկան . ն . 275
 միլի , մ . 281
 միլիլ , ա . 410
 միլորակ , ն :
 միլորական . ն . 275
 միւ

մնչրբիւ . ա . 412
 մնխիբ . ա . 15
 մնդէս , ն . 12
 մնմ . ա . 14
 մնմարատ . խ .
 մնմչոր , խ . 27 , 21
 մննողան , ն . 265
 մնուանալ , ի . 399
 մնրենի , մ . 281
 մնրթ , ա . 14
 մնրմիք . խ .
 մնրմիքիլ , ա . 416
 մնրոս , ն . 268
 մնւ թնսնիւնիւնիւնսննոյ
 մնւ խ , ա . 15
 մնւծանել . ա . 397
 մնւկն . ե . 21
 մնւճակ , ն .
 մնւն , ա .
 մնւտ . խ . 8
 մնւր . ա . 15
 մնւրանալ , ի .
 մնւրացիան . ն . 275
 մնւրկ , ն . 41
 մնւրճակ , ն .
 մնւրճ , ա . 15
 մնւրտ , ա . 15
 Սապլ , խ .
 մնամնալ . Լ . 2 . 416
 մնենել . ա . 2 . 416
 մնազործ . 272
 մնակեր . ն . 267
 մնան , ի , ա . Տանտանի ,
 նանոյ , նամբ :
 մնեղի , մ . 282
 մնխել , ա . 399
 Ստաբերել , ա .
 մնազխիբ . 270
 մնախոճ , խ .
 մնածել . ա . 401

մնտակորոյս , խ . 9
 մնտաճաճ , խ .
 մնտպոյզ , խ . 9
 մնտանել . ա . 2 . 410
 մնտառել , ա .
 մնտալարծ , խ .
 մնտացածին . 256
 մնտայի . ի . 27
 մնտերմանալ , ա .
 մնտերմութի , Լ .
 մնորակ , ն .
 մնորակել , ա . 399
 մնորուկ , ն . 41
 Սրմիջել , ա . 2 . 416
 մրմանջ . խ . 8
 մրոտ . խ . 261
 մրուր , ա . 15
 մրջիմնի մրջիւն 283
 մրտենի , մ . 281
 մրբիկ , ն . 11
 մրբիկ . 170
 մրցանակ , ն .
 մրցարան , ն .
 մրցիւլ , ա . 416
 Ստ . ա . 14
 մնա . ի . ն . 175
 մնտակայ . խ .
 մնտկատուր , ալ հոլովէ ,
 այլ ընդ Բայի շարակի :
 մնրիկ . վ . 25
 մնրուս . ի . 27 . 264
 մնրուք . Տորոնոյ , 264
 մնրբոյր . 36

յազուրդ , ի . 279
 յաղել , ա .
 յածիւլ , ա .
 յականթ Օթափելն . ի .
 մ . 184
 յակինթ , ն . 11
 յակօբ . կ յակօբու . 286
 յաղաքս . ի . ն . 175
 յաղել , ա .
 յաղթանակ , ն .
 յաղթել . ա . 407
 յաճախ . խ .
 յաճախել , ա .
 յամառիւլ , ա . 415
 յամել . ա . 2 . 415
 յամբ , ի . մ . 185
 յամն . աղ .
 յամնազնաց . խ .
 յամնազէս . ի . մ . 185
 յամնեղ , խ . 262
 յայգորելի , մ . 17
 յայգուցն , ի . մ . 179
 յայգկոյս . ի . մ . 180
 յայնժամ . ի . մ . 179
 յայնկոյս . ի . մ . 175
 յայսմճեակ . ի . մ . 179
 յայսվայր . ի . մ . 180
 յայտ . ի . 27 . 288
 յայտյանդ իման , ի .
 մ . 182
 յայտէ . 410
 յայտնաղէս . ի . մ . 182
 յայտնել . ա . 396
 յայտնի , մ . 280
 յայտնի . ի . մ . 182
 յանգել , ա . 340
 յանդգնիլ , ա . 410
 յանդիման , ն . 175
 յանդիմանել . ա . 399
 յանդորրնալ . ա . 413
 յան

Յաբելթ . ն . 264
 յազ , խ .
 յազեցուցնել . ա . 65
 յազիւլ , ա . 413

Եանդուդն, 256
 Եանկելանել, ա. 1
 Եանկարծ. խ: 1
 Եանկարծ. ըմբ. 184
 Եանկարծակի. ըմբ. 184
 Եանկարծամահ. 1
 Է. 179, 01
 Եանկել, ա: 1
 Եանկուցանել, ա. 65
 Եանձանձել, ա. 407
 Եանձնել, ա. 396
 Եանցունել. ա. կի՞տրել
 Եանդեայ. ապառանխ.
 Եանդեայց. Եանդեայցե.
 Է. ալխ:
 Եանցանք. Եայ, 264
 Եաչաղանք, Եայ, 264
 Եաչաղել, ա. 1. 410
 Եաչաղկոտ, խ. 261
 Եապողել, ա. 1. 342
 Եապողկոտ, խ. 261
 Եապոյ, ըմբ. 183
 Եապաւել, ա: 1
 Եաջկոյս. ըմբ. 180
 Եաջող, խ. 443
 Եաջողակ. ն. 273
 Եաջողել, ա. 396
 Եաջորդ, ն. 274
 Եառաջ. ըմբ. 183
 Եառաջագնաց, խ: 1
 Եառաջագոյն. ըմբ. 183
 Եառաջադէմ. ն. 266
 Եառաջադիմել, ա. 1
 Եառաջանալ, ա. 411
 Եառաջարժել, ա. 399
 Եառաջատես. խ: 1
 Եառաջատեսու. լ. 1
 Եառաջել, ա. 1
 Եառաջընթաց. խ: 1
 Եառաջկոյս. ըմբ. 175

Եառաջնուն. ըմբ. 183
 Եառաջքան. ն. 176
 Եառել, ա: 1
 Եառիլ, ա. 117
 Եառնեմ, 152. 411
 Եասօն. ն. 264
 Եատակ. ն. 10
 Եատակել, ա. 399
 Եատանել, ա. 60
 Եատել, ա. 399
 Եատկանալ, ա. 409
 Եատոց, ն: 1
 Եատուկ. ն. 266
 Եարաբարդ. խ: 1
 Եարագել, ա: 1
 Եարադալար, խ. 260
 Եարազո՛ւարձ. խ: 1
 Եարածամբ. ըմբ. 179
 Եարակայ, խ: 1
 Եարակայկին. ն. 275
 Եարակայնալ. ա. 408
 Եարակատար. խ. 01
 Եարակից, ն. 269
 Եարակոխ, ն. 272
 Եարաձգակին, ն. 275
 Եարամնայ, խ: 1
 Եարամնալ. լ. 1. 415
 Եարանուն, Է. 4
 Եարաչարժել, ա: 1
 Եարատեւել, ա. 1. 415
 Եարատեւութի. լ. 1
 Եարգել, ա. 1
 Եարդ. խ: 1
 Եարդարել, ա: 1
 Եարիլ, ա. 420
 Եարիկ, ն: 1
 Եարկած, խ: 1
 Եարկանել, ա: 1
 Եարձակիլ, ա. 416
 Եարմար. խ: 1

Եարմարդրել, ա. 399
 Եարուցանել. ա. 65
 Եանանակ, ն: 1
 Եանելուլ, թ. 103
 Եանէժ, ըմբ. 179
 Եանէտ, ըմբ. 179
 Եանէտակից, ն. 269
 Եանէտայրոյլ, խ. 9
 Եանխտեան, խ. 7
 Եսիսիթելա, իւր. 288
 Եսիբանալ, ա. 413
 Էկեղակարծ, խ: 1
 Էկեղաչըլել, ա: 1
 Էկեղաչըլիլ, ա: 1
 Էկեղեղել, ա: 1
 Էկեղլիլ, ըմբ. 17
 Էկեղուլ, թ. 1
 Էկնում, լ. 1. 97
 Էկուուլ, թ. 1
 Էեսան, ա. կմբ. 179
 Էեսու. վ. 25
 Էեսաւ. ն. 23
 Էեսա. ըմբ. 175
 Էետադրել, ա: 1
 Էետայնորիկ. ըմբ. 183
 Էետին. ա. 15
 Էետկոյս. ըմբ. 175
 Էետոյ. ըմբ. 175
 Էետքան. ըմբ. 176
 Էէլու. վ. 25
 Էէլիմար. ն. 267
 Էլշատակ, ն: 1
 Էլեւ. ա. 407
 Էլնանդտիկ. ն. 296
 Էլնեակ. ն. 294
 Էլնեքրեակ. ն. 296
 Էլնեքորդ. ն. 293
 Էլնեքրեան. 295
 Էլուուն. անից, 292

յխուս . խ՝
 Յղանալ . խ՝ 404
 յղև , մ՝ 18
 յղփանալ , ա՝
 Յ՛՛ն . մ՝ 180
 յոբելեան , ելի՛ն , ա .
 ա . օ՛ :
 յոզնադէմ ; խ , 254
 յոզնազան , խ :
 յոզնաթախիծ . խ . 8
 յոզնաթիւն . 261
 յոզնախումբիւ , խ . 4 :
 յոզնական . ն :
 յոզնահնար , խ . 259
 յոզնամեղ , խ . 259
 յոզնապանծ , խ :
 յոզնապատիւն , 272
 յոզնապատկել , ա :
 յոզներամ , 261
 յոզնիլ , ա :
 յոզու՛ք , ա . 287
 յոզուղղ , խ . 445
 յոզդողղիլ . ա . 413
 յոյժ . յ՛ մ՝ 183
 յոյժգին . 263
 յոյժ յոյժ . յ՛ մ՝ 183
 յոյլ , խ . փ :
 յոյս . ա . 16
 յուի , մ՝ 18
 յովակիմ . վ . 25
 յովտ , խ . 7
 յորդ , խ . 7
 յորդ . յ՛ մ՝ 183
 յորդախոս , խ :
 յորդահոս . խ :
 յորդապետ . յ՛ մ՝ 183
 յորդառատ . խ . ն :
 յորդիլ , ա :
 յորդոր , խ :
 յորդորել . ա . 397

յորժամ . յ՛ մ՝ 179
 յորձան , ն :
 յորմէհեակ . յ՛ մ՝ 179
 յորջորջել . ա . 14
 յորջորջել , ա :
 յուգիմ . վ . 25
 յուգել , ա . 399
 յուլիանե . ո , 23
 յուղարկել , ա . 397
 յունաստան . ն . 275
 յունարէն . յ՛ մ՝ 178
 յուշ , յի . զ . 288
 յուշադիր , 270
 յուշկապիկ , ն . 11
 յուռթ , խ :
 յուռթի , մ :
 յուսարեկ , ն . Է՛ . Է . 17
 յուսողիր , 270
 յուսադրել . ա . 399
 յուսալ . ա . 80
 յուսահատել . ա , 309
 յուսահատեցու
 ցանել . ա . 309
 յուսահատիլ . ա .
 յուսապատար , խ , 273
 յուսիկ . վ . 26
 յուստիանե . ո , 23
 Յ՛՛ստակ . ն , 265
 յոտակել . ա . 401
 Յ՛՛օք . վ . 25
 յօդ , խ . 7
 յօդակաս . խ . օ՛ :
 յօդել , ա . 404
 յօդուած , ա . 279
 յօժար . խ . ն :
 յօժարախոս , ն . 11
 յօժարամոլիլ , ա . 410
 յօժարեցուցանել ,
 ա . 497
 յօժարիլ . ա . 116

յօհաննէս . ց . 286
 յօն , ն :
 յօշել , ա :
 յօրանալ , ա . 413
 յօրանջել , ա . 416
 յօրինել , ա :
 յ .
 արուգողանո
 սոր . վ . 25
 նակ . յ՛ 2 . 186
 նակա . յ՛ 2 . 186
 նաթան . վ . 25
 նազելի , մ՝
 նաժիւտ , ն , 269
 նախ . յ՛ մ՝ 183
 նախագահել , ա . 409
 նախագալսիլ , ն , 268
 նախագիծ , խ . 8
 նախագուշկել . ա . 406
 նախադրել , ա :
 նախադաս . խ :
 նախադասել , ա . 396
 նախաժամանակ , ա . 2
 նախախնամել . ա . 399
 նախակերտ , խ :
 նախակոչ , խ :
 նախաճառ , խ :
 նախամարտ , խ :
 նախամարտիկ , ն . 4 :
 նախանկատ , խ :
 նախանձ , ց . 31
 նախանձարեկ , ն .
 Է՛ . Է . 17
 նախանձողուկ , ն , 266
 նախանձախնդիր ,
 ն . 272
 նախանձիլ . ա . 409
 նախաշարժել , ա :
 նա

Տասխապատիւ. ն. 271	Նաւալար, ն. 12	Ներսահիլ, ա:
Տասխապատրնտել. ա. 396	Նաւարար, ն. 267	Ներսոս. խ. 252
Տասխապետաբար. մ. 184	Նաւէի, ս. 411	Ներսարդիլ, ա. 410
Տասխասաց, 'ի. զ:	Նաւթ, խ. 274	Ներքեակ, ն.
Տասխաստեղծ. խ:	Նափորտ, ն:	Ներքին. ա. 279
Տասխալիւյ. խ:	Նաքարակիտ, խ. 41	Ներքինապետ, ն. 267
Տասխաա, ու 4-ը-1-է, այլ ընդ Բայի շարանի:	'Ա, է-ղ. խ. 446	Ներքինի. մ. 18
Տասխատել. ս. 403	Նեղասիրտ. խ. 8	Ներքնալուղակ, ն.
Տասխատինը, քանաց:	Նեղել, ս. 399	Ներքոյ. ն. 175
Տասխատորդ, ն. 12	Նեղոս. խ. 252	Նեցուկ, 272
Տասխարար, ն. 267	Նեղոս, ն. 266	'Ալըղ. խ:
Տասխարնթաց. խ:	Նեղածէտ, խ. ն. 263	Նզուկել. ս. 399
Տասխիր, ն. 11	Նեղեւ, ս.	'Աթար, խ. 202
Տասխկին. ա. 15	Նեղտ. խ. 6	Նժդեհ, խ. 6
Տասխկնաբար. մ. 183	Նեղտակալ, ն. 268	Նիգ, ն. 41
Տասխնի, մ. 281	Նեղտաձիգ, ի. 12-աց-օր:	Նիգակ, ն:
Տասխանդ, ն. 265	Նեղտաձուխ, խ. 41	Նիգակիկիրնի. ի. 12-էջ:
Տասխանջ, խ:	Ներ, խ:	Նիգակիկից, ն. 11
Տասխանջել, ս:	Ներադրել, ն.	Նիհար, ն. 267
Տասխապետ, ն. 266	Ներադրանէլ, ս. 12	Նինջ, 'ի. զ:
Տասխատակ, ն:	Ներբան, ն:	Նիրհել, ս. 416
Տասմակ, ն. 10	Ներբող, խ:	Նիւթ. ա. 14
Տայիլ. ա. 117	Ներբողեան, 262	Նիւթել. ս:
Տանիր, 270	Ներբուկել, ս:	'Ական, ն:
Տանրանալ. ա. 414	Ներբոյող. ի. 12-աց-օր:	Նիւնակ, ն:
Տանիհ, ա. 15	Ներդաշնակ, ն:	Նկատ, խ:
Տանպատակ. ն:	Ներդնդունակ, ն:	Նկատել, ս:
Տարդեանս, մ. 179	Ներդունական, ն:	Նկարու, ն:
Տարդոս, խ. ն. 253	Ների. ս. 23	Նկարադիւր, 261
Տարօտ, խ:	Ներկայ. խ:	Նկարադրել, ս. 406
Տաւ. 287	Ներկատուն. լ. 41	Նկարակերտ, խ. 202
Տաւաբեկ, ն. ի. 12-էջ:	Ներկարար. ն. 265	Նկարել, ս:
Տաւաղ, խ:	Ներկել, տ. ս. 399	Նկուն, ու 4-ը-1-է, այլ ընդ Բայի շարանի:
Տաւակ. ն. 273	Ներկուռ, 'ի. զ:	Նկրտիլ, ա:
Տաւակատիքեայ, 280	Ներհակ. ն. 444	'Աման. խ. զ. 289-444
Տաւակից, ն. 269	Ներհակիլ. ա. 409	Նմանակից. ն. 269
Տաւահնդիստ, խ. 260	Ներհուն, խ:	Նմանաւեր, խ:
		Նման

նմանատիպ, խ. 8
 նմանեցուցնել. ա. 65
 նմանի. մ. 281
 նմանիլ. ա. 409
 նմկնիրի. 2. 187
 ննջել. ս. 389
 ննջելու ցանկ. ա.
 Նան. 10
 նշանադիր, 272
 նշանադործ. 272
 նշանադէտ, ն. 12
 նշանախեց, խ.
 նշանակ, ն. 273
 նշանակել. ս. 399
 նշանաւորել. ս.
 նշաւակ, ն.
 նշաւակել, ս. 399
 նշխրակ, ն.
 նշեմի, մ. 281
 նշխար, ն.
 նշկահել, ս. 399
 նշմար, խ, 255
 նշմարել, ս. 404
 նշող, խ.
 նշոյլ, խ. փ.
 Նոխազ, ն.
 նոզկատալ, Լ. 72
 նոճ, խ. 7
 նոճի, մ. 281
 նոմար, խ. ն. 255
 նոյ. խ. 255
 նոյեմի. ս. 23
 նոյնազոյ, խ.
 նոյնախոհ, խ.
 նոյնակամ. ն.
 նոյնանալ. ա. 416
 նոյնառձ, խ.
 նոյնդունակ, ն.
 նոյնժամայն. 184
 նոյնհետայն, 18

նոր, ա. 14
 նորաբոյս. խ. 260
 նորադիւզ. 32
 նորադիւտ, խ.
 նորաբուր. խ, 257
 նորաբուր. ա, 257
 նորաշէն. խ. փ.
 նորաքանդ, խ.
 նորոգ, խ. 446
 նորոգել. ս. 401
 նու, 277
 նուագ, ն.
 նուագարան, ն. 274
 նուագել, ս.
 նուագ. խ. 401
 նուագ. 179
 նուագել, ս.
 նուագիլ. ա. 411
 նուագիլ, ա. 412
 նուաճել, ս.
 նուաստ. խ.
 նուարտան, ն, 265
 նուէր. ն. փ.
 նուիճ, ն. 11
 նուիրակ, ն.
 նուիրան, ն.
 նուիրանոց, ն. 274
 նուիրել, ս. 396
 նուկի, մ.
 նունե. ս, 23
 նուշ. ա. կ.
 նուռն. Ե. 21
 նուրբ, խ. կ. 445
 Նոյատել, ս. 21
 նոյատակ, ն.
 նոյար, խ.
 նոյարակ, ն.
 նոյարել, ս. 403
 Նոնաձե, խ. 259
 նոնեմի. մ. 18

Նսեմ, խ, 254
 նսեմանալ, ա. 412
 նստիլ. Բ. 122
 նստումն. Ե. 183
 նստուցանել. ա. 65
 Նրան, ն.
 նրաբան. Է, Բ, Կ, Ծ.
 նրաձայն. խ.
 նրանալ, ա. 413
 Նրթի, մ. 18
 նրթիլ, ա. 412
 նրողիլ, ա. 117
 Նթի, մ. 18
 նսոր. ալ, 27
 նստար, ն.
 նստր. ալ. խ. 285

արաթ. ց. 31
 արաթալ
 պահք. Կ, Ծ.
 շարակ, ն.
 շարակել. ս. 399
 շահ, 281
 շահապ, ն.
 շահաստանուէր, Լ
 շահատակ, ն.
 շահատակել, ս. 21
 շահատիխնի. Գ. 288
 շահաւետ. խ. 263
 շահիլ. ա. 5. 126
 շահարուտ, խ. 7
 շաղ, խ.
 շաղախ, ա.
 շաղախել, ս. 403
 շաղակրատ, խ. ն.
 շաղակրատել, ս. 21
 շաղամաթ, խ.
 շաղաւառուրթն, Ե.

չաղափ,	278	չարժումն.	է.	չնորհաւու.	ն.	11
չաղիղ,	270	չարխառ,	խ.	չնորհել.	ս.	396
չաղկասպ.	խ, 254	չարունակ,	ն.	չնսկան,	ն.	275
չաղկասպել.	ս. 404	չաւիղ.	270	չնսւոր,	ն.	
չաղփաղփիել.	ս. 21	չափիւղայ,	խ.	չնել,	ս.	397
չամանդաղ,	ն, 266	Շեղջ,	խ. 6	Շնջել.	ս. 2.	412
չամի,	խ.	չեղջակոյտ,	խ. 9	չնջիւն.		263
չամունէ.	ո, 23	չեղջակուտել.	ս. 405	չռուկ,	ի. 9.	
չամփուր,	ա. 15	չեչաւ.	խ. 6	Շոյի,	մ.	
չանաճանճ,	խ. 04	չեչաւնչանել,	ս.	չոգմոգ.	խ. 469	
չանթ,	խ.	չեչաւել,	ս. 399	չոզակաթ,	խ.	
չանտխուր,	ա. 15	չերամ,	ա. 13	չոլչողել.	ս. 2.	410
չաւիւն,	ի. 9. 263	չերտ,	խ.	չոզքորդ.	խ. ն.	
չառազնիլ,	ա. 413	չեղտել,	ս.	չոր.	ա.	14
չառաւիւն,	263	Շէն,	ց. 31	չուայտ,	խ.	
չառաւիղ,	ն.	Շիզի,	ս. 7, 04	չուարիլ,	ա.	
չառաւիղել.	ս. 397	չիթ,	խ. 4.	չուկայ,	խ.	
չատ,	ի. 9.	չիկահէր,	ն.	չուն.	է, 21	
չատ.	մ. 179	չինասկան,	ն. 275	չունչ.	ա, 277	
չատազրոյց.	խ. 9	չինել.	ս. 405	չուչան,	ն.	
չատախօս.	խ.	չինուած.	ա.	չուչան.	վ. 25	
չատակեր.	ն, 267	չիւ,	խ. 4.	չուչտակ,	ն.	
չատանայ,	ա. 413	չիրակիւն.	վ. 25	չուտ.	մ. 182	
չատացուցանել.	ա. 65	չիրիմ,	ն. 11	չուտախոյթ,	խ. փ.	
չար,	խ.	չիւզ.	256	չուտչուտ.	մ. 182	
չարաբարդել.	ս.	Շլագոյն,	խ. փ.	չուրթն.	է. 21	
չարաբերել.	ս.	չլանայ,	ա. 413	չուրթ.	ն. 176	
չարադրել.	ս. 401	չլոռոս,	խ. ն. 253	չուրջաւ.	ն, 266	
չարալծել.	ս.	Շղաղիք,	261	չուրբ,	ա. 15	
չարակարգել.	ս. 397	չղաչատեռ,	աւփն,	Շէլ,	ս. 2.	
չարակչել.	ս.	աճի. փն, անց.		չիւն,	ի. 9.	
չարահիւտել.	ս.	չղթայ,	խ. 398	Շպարել,	ս.	
չարահիւտումն.	է.	Շնալ.	ա, 80	Շոայլ,	խ.	
չարամանել.	ս.	չնորհ.	270	չոնչումն.	է.	
չարամանել.	է.	չնորհաբաշխ,	խ.	Շտայիլ,	ա. 117	
չարել.	ս. 404	չնորհազարգ.	խ.	չտեմարան,	ն.	
չարժաւիթ,	խ. 8	չնորհազարգ.	խ. 399	չտեմարանել.	ս.	
չարժել.	ս. 51	չնորհազարգել.	ա. 399	Շրթնաշարուի,	լ.	
չարժելի,	մ. 18	չնորհալի.	280	չրջակայ.	խ.	
չարժիւլ,	ս. 399	չնորհաձիւր,	խ. 8	չրջան,	ն. 10	

չըջանակ, ն: 1
 չըջապատ, ն, 265
 չըջապատել, ս, 403
 չըջափակել, ս, 403
 չըջել, ս, 341
 չըջեցուցանել, ա, 65
 չըջիլ, ա, 415
 չըսնուլ, ս, 113-411
 Շ փեւ, ս: 1
 Չ փոխ, խ: 1
 Չ փոխել, ս, 404
 Շ քեզ, խ, 262
 Չ քեզաղարդել, ս, 399
 Չ քեզաձոխ, խ: 1
 Չ քեզանակ, ա, 413
 Չ քեզապանծ, խ: 1
 Շ օխ, խ: 1
 Չ օ, վ, 25
 Չ օտարել, ս, 403

ողբախոյ, խ, 8
 ողբերգական, ն: 1
 ողկոյզ, ա, ն, փ: 1
 ողն, 286
 ողողել, ս, 403
 ողորդ, խ: 1
 ողորդել, ս, 399
 ողորմամ, ն, 262
 ողորմիլ, ա, 117
 ողբ, խ, 8
 ողբանք, ն, 27
 ողորդել, ս, 403
 ողջ, 270
 ողջագուրել, ս, 399
 ողջախոհ, խ: 1
 ողջակեզ, ն, փ: 1
 ողջակեզել, ս, 396
 ողջամիտ, ն, 11
 ողջանակ, ա, 79
 ողջոյն, խ, փ: 1
 ողջոյն, խ, 8
 Ո՛ր, խ: 1
 ոճիր, խ, 8
 Ո՛րն, 37
 Ո՛րթ, ա, 16
 Ո՛ր աղագագա, լ, մ: 182
 Ո՛ր ապարէն, լ, մ: 182
 Ո՛ր արգեօք, լ, մ: 182
 Ո՛ր բունէրբէք, լ, մ: 181
 Ո՛ր երբէք, լ, մ: 181
 Ո՛ր եթէ, լ, շ: 187
 Ո՛րն, խ, 8
 Ո՛րն Կերպիւն, լ, մ: 181
 Ո՛ր ինիք, լ, մ: 181
 Ո՛ր ար, ն: 1
 Ո՛ր միտլ ինիք, լ, մ: 181
 Ո՛ր ուն, 37
 Ո՛ր ոք, 37
 Ո՛ր արել, ս, 1
 Ո՛րն, խ, 8

օսկեայ, խ, շ: 263
 օսկեանք, ն, 283
 օսկեթել, խ: 1
 օսկեհուռ, խ, շ: 1
 օսկեճամուկ, ն, կ: 1
 օսկեպղինձ, ա, կ: 1
 օսկետուփ, խ, կ: 051
 օսկեքործ, 272
 օսկեզօծ, խ: 1
 օսկեքար, խ, 1-2-3-4-5-6-7-8-9-10-11-12-13-14-15-16-17-18-19-20-21-22-23-24-25-26-27-28-29-30-31-32-33-34-35-36-37-38-39-40-41-42-43-44-45-46-47-48-49-50-51-52-53-54-55-56-57-58-59-60-61-62-63-64-65-66-67-68-69-70-71-72-73-74-75-76-77-78-79-80-81-82-83-84-85-86-87-88-89-90-91-92-93-94-95-96-97-98-99-100-101-102-103-104-105-106-107-108-109-110-111-112-113-114-115-116-117-118-119-120-121-122-123-124-125-126-127-128-129-130-131-132-133-134-135-136-137-138-139-140-141-142-143-144-145-146-147-148-149-150-151-152-153-154-155-156-157-158-159-160-161-162-163-164-165-166-167-168-169-170-171-172-173-174-175-176-177-178-179-180-181-182-183-184-185-186-187-188-189-190-191-192-193-194-195-196-197-198-199-200-201-202-203-204-205-206-207-208-209-210-211-212-213-214-215-216-217-218-219-220-221-222-223-224-225-226-227-228-229-230-231-232-233-234-235-236-237-238-239-240-241-242-243-244-245-246-247-248-249-250-251-252-253-254-255-256-257-258-259-260-261-262-263-264-265-266-267-268-269-270-271-272-273-274-275-276-277-278-279-280-281-282-283-284-285-286-287-288-289-290-291-292-293-294-295-296-297-298-299-300-301-302-303-304-305-306-307-308-309-310-311-312-313-314-315-316-317-318-319-320-321-322-323-324-325-326-327-328-329-330-331-332-333-334-335-336-337-338-339-340-341-342-343-344-345-346-347-348-349-350-351-352-353-354-355-356-357-358-359-360-361-362-363-364-365-366-367-368-369-370-371-372-373-374-375-376-377-378-379-380-381-382-383-384-385-386-387-388-389-390-391-392-393-394-395-396-397-398-399-400-401-402-403-404-405-406-407-408-409-410-411-412-413-414-415-416-417-418-419-420-421-422-423-424-425-426-427-428-429-430-431-432-433-434-435-436-437-438-439-440-441-442-443-444-445-446-447-448-449-450-451-452-453-454-455-456-457-458-459-460-461-462-463-464-465-466-467-468-469-470-471-472-473-474-475-476-477-478-479-480-481-482-483-484-485-486-487-488-489-490-491-492-493-494-495-496-497-498-499-500-501-502-503-504-505-506-507-508-509-510-511-512-513-514-515-516-517-518-519-520-521-522-523-524-525-526-527-528-529-530-531-532-533-534-535-536-537-538-539-540-541-542-543-544-545-546-547-548-549-550-551-552-553-554-555-556-557-558-559-560-561-562-563-564-565-566-567-568-569-570-571-572-573-574-575-576-577-578-579-580-581-582-583-584-585-586-587-588-589-590-591-592-593-594-595-596-597-598-599-600-601-602-603-604-605-606-607-608-609-610-611-612-613-614-615-616-617-618-619-620-621-622-623-624-625-626-627-628-629-630-631-632-633-634-635-636-637-638-639-640-641-642-643-644-645-646-647-648-649-650-651-652-653-654-655-656-657-658-659-660-661-662-663-664-665-666-667-668-669-670-671-672-673-674-675-676-677-678-679-680-681-682-683-684-685-686-687-688-689-690-691-692-693-694-695-696-697-698-699-700-701-702-703-704-705-706-707-708-709-710-711-712-713-714-715-716-717-718-719-720-721-722-723-724-725-726-727-728-729-730-731-732-733-734-735-736-737-738-739-740-741-742-743-744-745-746-747-748-749-750-751-752-753-754-755-756-757-758-759-760-761-762-763-764-765-766-767-768-769-770-771-772-773-774-775-776-777-778-779-780-781-782-783-784-785-786-787-788-789-790-791-792-793-794-795-796-797-798-799-800-801-802-803-804-805-806-807-808-809-810-811-812-813-814-815-816-817-818-819-820-821-822-823-824-825-826-827-828-829-830-831-832-833-834-835-836-837-838-839-840-841-842-843-844-845-846-847-848-849-850-851-852-853-854-855-856-857-858-859-860-861-862-863-864-865-866-867-868-869-870-871-872-873-874-875-876-877-878-879-880-881-882-883-884-885-886-887-888-889-890-891-892-893-894-895-896-897-898-899-900-901-902-903-904-905-906-907-908-909-910-911-912-913-914-915-916-917-918-919-920-921-922-923-924-925-926-927-928-929-930-931-932-933-934-935-936-937-938-939-940-941-942-943-944-945-946-947-948-949-950-951-952-953-954-955-956-957-958-959-960-961-962-963-964-965-966-967-968-969-970-971-972-973-974-975-976-977-978-979-980-981-982-983-984-985-986-987-988-989-990-991-992-993-994-995-996-997-998-999-1000-1001-1002-1003-1004-1005-1006-1007-1008-1009-1010-1011-1012-1013-1014-1015-1016-1017-1018-1019-1020-1021-1022-1023-1024-1025-1026-1027-1028-1029-1030-1031-1032-1033-1034-1035-1036-1037-1038-1039-1040-1041-1042-1043-1044-1045-1046-1047-1048-1049-1050-1051-1052-1053-1054-1055-1056-1057-1058-1059-1060-1061-1062-1063-1064-1065-1066-1067-1068-1069-1070-1071-1072-1073-1074-1075-1076-1077-1078-1079-1080-1081-1082-1083-1084-1085-1086-1087-1088-1089-1090-1091-1092-1093-1094-1095-1096-1097-1098-1099-1100-1101-1102-1103-1104-1105-1106-1107-1108-1109-1110-1111-1112-1113-1114-1115-1116-1117-1118-1119-1120-1121-1122-1123-1124-1125-1126-1127-1128-1129-1130-1131-1132-1133-1134-1135-1136-1137-1138-1139-1140-1141-1142-1143-1144-1145-1146-1147-1148-1149-1150-1151-1152-1153-1154-1155-1156-1157-1158-1159-1160-1161-1162-1163-1164-1165-1166-1167-1168-1169-1170-1171-1172-1173-1174-1175-1176-1177-1178-1179-1180-1181-1182-1183-1184-1185-1186-1187-1188-1189-1190-1191-1192-1193-1194-1195-1196-1197-1198-1199-1200-1201-1202-1203-1204-1205-1206-1207-1208-1209-1210-1211-1212-1213-1214-1215-1216-1217-1218-1219-1220-1221-1222-1223-1224-1225-1226-1227-1228-1229-1230-1231-1232-1233-1234-1235-1236-1237-1238-1239-1240-1241-1242-1243-1244-1245-1246-1247-1248-1249-1250-1251-1252-1253-1254-1255-1256-1257-1258-1259-1260-1261-1262-1263-1264-1265-1266-1267-1268-1269-1270-1271-1272-1273-1274-1275-1276-1277-1278-1279-1280-1281-1282-1283-1284-1285-1286-1287-1288-1289-1290-1291-1292-1293-1294-1295-1296-1297-1298-1299-1300-1301-1302-1303-1304-1305-1306-1307-1308-1309-1310-1311-1312-1313-1314-1315-1316-1317-1318-1319-1320-1321-1322-1323-1324-1325-1326-1327-1328-1329-1330-1331-1332-1333-1334-1335-1336-1337-1338-1339-1340-1341-1342-1343-1344-1345-1346-1347-1348-1349-1350-1351-1352-1353-1354-1355-1356-1357-1358-1359-1360-1361-1362-1363-1364-1365-1366-1367-1368-1369-1370-1371-1372-1373-1374-1375-1376-1377-1378-1379-1380-1381-1382-1383-1384-1385-1386-1387-1388-1389-1390-1391-1392-1393-1394-1395-1396-1397-1398-1399-1400-1401-1402-1403-1404-1405-1406-1407-1408-1409-1410-1411-1412-1413-1414-1415-1416-1417-1418-1419-1420-1421-1422-1423-1424-1425-1426-1427-1428-1429-1430-1431-1432-1433-1434-1435-1436-1437-1438-1439-1440-1441-1442-1443-1444-1445-1446-1447-1448-1449-1450-1451-1452-1453-1454-1455-1456-1457-1458-1459-1460-1461-1462-1463-1464-1465-1466-1467-1468-1469-1470-1471-1472-1473-1474-1475-1476-1477-1478-1479-1480-1481-1482-1483-1484-1485-1486-1487-1488-1489-1490-1491-1492-1493-1494-1495-1496-1497-1498-1499-1500-1501-1502-1503-1504-1505-1506-1507-1508-1509-1510-1511-1512-1513-1514-1515-1516-1517-1518-1519-1520-1521-1522-1523-1524-1525-1526-1527-1528-1529-1530-1531-1532-1533-1534-1535-1536-1537-1538-1539-1540-1541-1542-1543-1544-1545-1546-1547-1548-1549-1550-1551-1552-1553-1554-1555-1556-1557-1558-1559-1560-1561-1562-1563-1564-1565-1566-1567-1568-1569-1570-1571-1572-1573-1574-1575-1576-1577-1578-1579-1580-1581-1582-1583-1584-1585-1586-1587-1588-1589-1590-1591-1592-1593-1594-1595-1596-1597-1598-1599-1600-1601-1602-1603-1604-1605-1606-1607-1608-1609-1610-1611-1612-1613-1614-1615-1616-1617-1618-1619-1620-1621-1622-1623-1624-1625-1626-1627-1628-1629-1630-1631-1632-1633-1634-1635-1636-1637-1638-1639-1640-1641-1642-1643-1644-1645-1646-1647-1648-1649-1650-1651-1652-1653-1654-1655-1656-1657-1658-1659-1660-1661-1662-1663-1664-1665-1666-1667-1668-1669-1670-1671-1672-1673-1674-1675-1676-1677-1678-1679-1680-1681-1682-1683-1684-1685-1686-1687-1688-1689-1690-1691-1692-1693-1694-1695-1696-1697-1698-1699-1700-1701-1702-1703-1704-1705-1706-1707-1708-1709-1710-1711-1712-1713-1714-1715-1716-1717-1718-1719-1720-1721-1722-1723-1724-1725-1726-1727-1728-1729-1730-1731-1732-1733-1734-1735-1736-1737-1738-1739-1740-1741-1742-1743-1744-1745-1746-1747-1748-1749-1750-1751-1752-1753-1754-1755-1756-1757-1758-1759-1760-1761-1762-1763-1764-1765-1766-1767-1768-1769-1770-1771-1772-1773-1774-1775-1776-1777-1778-1779-1780-1781-1782-1783-1784-1785-1786-1787-1788-1789-1790-1791-1792-1793-1794-1795-1796-1797-1798-1799-1800-1801-1802-1803-1804-1805-1806-1807-1808-1809-1810-1811-1812-1813-1814-1815-1816-1817-1818-1819-1820-1821-1822-1823-1824-1825-1826-1827-1828-1829-1830-1831-1832-1833-1834-1835-1836-1837-1838-1839-1840-1841-1842-1843-1844-1845-1846-1847-1848-1849-1850-1851-1852-1853-1854-1855-1856-1857-1858-1859-1860-1861-1862-1863-1864-1865-1866-1867-1868-1869-1870-1871-1872-1873-1874-1875-1876-1877-1878-1879-1880-1881-1882-1883-1884-1885-1886-1887-1888-1889-1890-1891-1892-1893-1894-1895-1896-1897-1898-1899-1900-1901-1902-1903-1904-1905-1906-1907-1908-1909-1910-1911-1912-1913-1914-1915-1916-1917-1918-1919-1920-1921-1922-1923-1924-1925-1926-1927-1928-1929-1930-1931-1932-1933-1934-1935-1936-1937-1938-1939-1940-1941-1942-1943-1944-1945-1946-1947-1948-1949-1950-1951-1952-1953-1954-1955-1956-1957-1958-1959-1960-1961-1962-1963-1964-1965-1966-1967-1968-1969-1970-1971-1972-1973-1974-1975-1976-1977-1978-1979-1980-1981-1982-1983-1984-1985-1986-1987-1988-1989-1990-1991-1992-1993-1994-1995-1996-1997-1998-1999-2000-2001-2002-2003-2004-2005-2006-2007-2008-2009-2010-2011-2012-2013-2014-2015-2016-2017-2018-2019-2020-2021-2022-2023-2024-2025-2026-2027-2028-2029-2030-2031-2032-2033-2034-2035-2036-2037-2038-2039-2040-2041-2042-2043-2044-2045-2046-2047-2048-2049-2050-2051-2052-2053-2054-2055-2056-2057-2058-2059-2060-2061-2062-2063-2064-2065-2066-2067-2068-2069-2070-2071-2072-2073-2074-2075-2076-2077-2078-2079-2080-2081-2082-2083-2084-2085-2086-2087-2088-2089-2090-2091-2092-2093-2094-2095-2096-2097-2098-2099-2100-2101-2102-2103-2104-2105-2106-2107-2108-2109-2110-2111-2112-2113-2114-2115-2116-2117-2118-2119-2120-2121-2122-2123-2124-2125-2126-2127-2128-2129-2130-2131-2132-2133-2134-2135-2136-2137-2138-2139-2140-2141-2142-2143-2144-2145-2146-2147-2148-2149-2150-2151-2152-2153-2154-2155-2156-2157-2158-2159-2160-2161-2162-2163-2164-2165-2166-2167-2168-2169-2170-2171-2172-2173-2174-2175-2176-2177-2178-2179-2180-2181-2182-2183-2184-2185-2186-2187-2188-2189-2190-2191-2192-2193-2194-2195-2196-2197-2198-2199-2200-2201-2202-2203-2204-2205-2206-2207-2208-2209-2210-2211-2212-2213-2214-2215-2216-2217-2218-2219-2220-2221-2222-2223-2224-2225-2226-2227-2228-2229-2230-2231-2232-2233-2234-2235-2236-2237-2238-2239-2240-2241-2242-2243-2244-2245-2246-2247-2248-2249-2250-2251-2252-2253-2254-2255-2256-2257-2258-2259-2260-2261-2262-2263-2264-2265-2266-2267-2268-2269-2270-2271-2272-2273-2274-2275-2276-2277-2278-2279-2280-2281-2282-2283-2284-2285-2286-2287-2288-2289-2290-2291-2292-2293-2294-2295-2296-2297-2298-2299-2300-2301-2302-2303-2304-2305-2306-2307-2308-2309-2310-2311-2312-2313-2314-2315-2316-2317-2318-2319-2320-2321-2322-2323-2324-2325-2326-2327-2328-2329-2330-2331-2332-2333-2334-2335-2336-2337-2338-2339-2340-2341-2342-2343-2344-2345-2346-2347-2348-2349-2350-2351-2352-2353-2354-2355-2356-2357-2358-2359-2360-2361-2362-2363-2364-2365-2366-2367-2368-2369-2370-2371-2372-2373-2374-2375-2376-2377-2378-2379-2380-2381-2382-2383-2384-2385-2386-2387-2388-2389-2390-2391-2392-2393-2394-2395-2396-2397-2398-2399-2400-2401-2402-2403-2404-2405-2406-2407-2408-2409-2410-2411-2412-2413-2414-2415-2416-

որդեակ . ն . 272
 որդեասոսան . ն .
 որդեկոտոր , խ .
 որդեղիւր . ն . 271
 որդի . մ . 18
 որդն . ե . 20
 որդնայլեց . խ . 8
 որդնահարիւլ , ա . 411
 որդան . ՚՛ մ . 182
 որթ , ա . 14
 որթ , ց . 31
 օրիկն . ՚՛ մ . 182
 օրկոր , ա . էջ .
 օրկորութեա , խ . ն . 263
 օրկորատութիւն , լ .
 օրկրամուլ , խ .
 օրկրամուլիւլ , ա . 416
 օրձակ , ն . 266
 օրձաբար , է . էջ . Կն .
 անց . ամբ .
 օրմ . ա .
 օրմայեց , խ .
 օրմարդեւլ , խ .
 օրմնուլ , լ . շ . 413
 օրմն , ե . 20
 օրմնացան , խ .
 օրոյ աղագաւ . ՚՛ շ . 187
 օրոյ վանն . ՚՛ շ . 187
 օրմնեւ . ս . 404
 օրոշակի . ՚՛ մ . 181
 օրոշտալ , լ . շ . 416
 օրօջ , խ . 7
 օրովայն . խ .
 օրովայնակուլ , խ .
 օրովայնանոյ . խ .
 օրով՛՛եռու . ՚՛ շ . 187
 օրստալ , լ . շ . 416
 օրչափ . ՚՛ մ . 178
 օրչակ . ՚՛ մ . 182
 օրչէս . 190

օրչէս զի . ՚՛ շ . 187
 օրչէսթի . ՚՛ շ . 188
 օրս . ա . 14
 օրսալ . լ . 70
 օրսորդ , ն .
 օրքան . ՚՛ մ . 178
 ֆլեթ . էջ . 292
 ֆլեթնատան . 292
 ֆլեթնատանքեան . 295
 ֆլեթնեքեան . 294
 ֆլեթնատանապալ .
 տիկ . 295
 ֆլեթնապատիկ . 295
 ֆլեթնեակ . 294
 ֆլեթնեքորդ . 293
 ֆլեթնեքեան . 295
 ֆլեթսուն . 292
 ֆլ . ց .
 ֆլն , ե . 20
 ֆլխտ , խ .
 ֆլխտաղիւր . 270
 ֆլխտաղրութ , խ . 8
 ֆլխտաղանցութիւլ . լ .
 ֆլխտաղանց , խ .
 ֆլխտեւ . ս . 396
 ֆլծանալ , է . 76
 ֆլղարկաւոր , ն . 273
 ֆլղեկից , ն . է . էջ .
 ֆլղեկցիւլ , ս .
 ֆլղեկ , է . ֆլղ . ֆլղ .
 ֆլղ . ֆլ . ֆլ . ֆլ .
 ֆլղերձեւլ , ս .
 ֆլղեոր , ն . 273
 ֆլղեորեւլ , ս . 340
 ֆլղեշ , խ . 9
 ֆլղի , մ .
 ֆլղիւլ . ա . է . 446
 ֆլղիւլ , խ . ֆլ . ֆլ .
 ֆլղկեան , խ . 262
 ֆլղաղբեւլ , ս . 399

ֆլղալից , խ . 8
 ֆլղեւորեւլ , ս .
 ֆլղեւլ . ս . 357
 ֆլղիւլ , ն . է .
 ֆլղորդ , ն . է .
 ֆլղտ . ց . 31
 ֆլղտապան . ն . 273
 ֆլնայն . խ . 444
 ֆլնայնաձեռն խ . 255
 ֆլնայնանալ . ա . 413
 ֆլնդ , լ . ֆլ . ս .
 ֆլնդ , ա , 16
 ֆլնեւլք , է . ֆլ . 437
 ֆլնիմ . 126 . 417
 ֆլնկի , մ . 18
 ֆլնկն . ե .
 ֆլնկնիւլ . 270
 ֆլնշ , 256
 ֆլշ , ՚՛ ֆլ . 288
 ֆլշաղնաց , ՚՛ ֆլ . շ .
 ֆլշաթափ . խ .
 ֆլշիմ , ն .
 ֆլս , ա .
 ֆլսի , մ .
 ֆլսկան , ն .
 ֆլսկանեւլ , ս .
 ֆլսձանալ , ս .
 ֆլսն , ե . 20
 ֆլսնուլ , լ . լ . 109
 ֆլսնութնուլք , է .
 ֆլսն . 282
 ֆլսուց , 256
 ֆլս , ա .
 ֆլսանիմ . 130 . 417
 ֆլսումն . ե . է .
 ֆլսուցանեւլ . ա . 65
 ֆլսաի . ՚՛ 191
 ֆլսոր , աղ . 27
 ֆլսեմ . 139 . 407
 ֆլ .

առին՝ ն. 4. 121
 աբ. || մ. 180
 աբադ. ն
 աբախ. 'ի. 4. 446
 աբաբանալ. ա. 411
 աբանալ. 'ի. 401
 աբանօր. || մ. 180
 աբատ. 'ի. 4. 289
 աբբուլ. ց. 31
 աբեմն. || շ. 289
 աբուկ. ն
 || Իեղեղիմիս, վ. 285
 || բող, խ. ն

 Գ.
 Գամնն, ա. 13
 Գամիւ. խ. 41
 Գամաճատ, խ.
 Գամեայ, խ. 262
 Գար. 256
 Գարաբան. խ.
 Գարաբանել. ա. 406
 Գարաբաստ, խ.
 Գարաբարդ, խ.
 Գարաբերան. խ. 260
 Գարագլուխ, ն.
 Գարադնիլ, ա.
 Գարագործ. 272
 Գարադատիւ, ն. 4.
 Գարածողով. խ. 257
 Գարածողով. ա. 257
 Գարադուկ, ն. 266
 Գարախնդագ, խ.
 Գարախնդիւր, ն. 272
 Գարախոջնուրդ. խ. 260
 Գարախրատ, խ. 259
 Գարախօսել. ա. 308
 Գարակիր, ն. 4.
 Գարակնել, ա. 399

Գարակրուպէ. ս. || մ.
 Գարաճամբաւ. խ. 259
 Գարաճաւան. խ. 01
 Գարաճաւաք, խ. 253
 Գարաճի, մ.
 Գարանաճ, 261
 Գարամեկնել, ա.
 Գարամիտ. ն. 11
 Գարամիլ, ա. 117
 Գարադոջ, խ. 41
 Գարանալ. ա. 413
 Գարանիւլմ, խ. 259
 Գարաս, խ.
 Գարասեր. ն. 41
 Գարանունդ, խ. 260
 Գարատես, խ.
 Գարարար. ն. 267
 Գարբարել. ա. 403
 Գաբ, ց. 287
 Գաբաբանիան, ն. 275
 Գաբաւոր. ն.
 Գաբիել. ա. 403
 Գե. || մ. 180
 Գեես. || մ. 180
 Գեամեմեկն. || մ. 181
 Գեղոր, խ. ն.
 Գեղջ, խ. 8
 Գեց. || մ. 181
 Գեթնաւիւն. || մ. 181
 Գըթիան, ն.
 Գըթիւն, ե. 20
 Գնախարհիկ, ն. 4.
 Գնիւն. 'ի. 4. 288
 Գողորմեալ, ա. 4.
 Գոր. ա. 14
 Գորքեան. 294
 Գորքիւրպեան, 262
 Գորքիւն. 'ի. 4. 296
 Գորքիւրդի, մ.
 Գորքիւրսի, մ. 281

Գորքսասան. խ. 292
 Գորքսասանեքեան. 295
 Գորիւր, 'ի. 4.
 Գորքեակ, ն. 4. 121
 Գորրորդապետն, 265
 Գորք. էջ, 292
 Գո, ա.
 Գոան. ն.
 Գոաւ, խ.
 Գոաւական, ն. 275
 Գոաւանալ, ա. 413
 Գոել, ա. 41
 Գոմ, ա. 15
 Գրաւորիւ. ա. 117
 Գրակողիկ, ն. 4.
 Գրնալ, խ. 413
 Գրնալաղեղ, խ.
 Գրնալանալ. ա. 79
 Գրնալոցոցնիւր. ա. 65
 Գրոտ, խ. 261
 Գրոտիլ, ա. 117

Գ.

Գագառ, խ. 261
 Գաղատամբ. խ. 01
 Գաղատ, է. 12. էջ. 01
 Գալար, ն. 265
 Գալարակապ, խ. 260
 Գալաճաւունի, մ. 281
 Գալսեփեալ, ա. 4.
 Գալտարակել. ա. 405
 Գալտարց, խ. 254
 Գալտասամա, ն. 11
 Գալտասիլ. ա. 411
 Գալիսում, 111
 Գալիել, մ.
 Գաճ, ց. 31
 Գա

պահակ, ն: 1
 պահակափոխ, խ: 1
 պահակապան, ն: 273
 պահանգ, ն: 265
 պահանորդ, ն: 161
 պահանջել, ս: 1
 պահապան, ն: 273
 պահարան, ն: 274
 պահել, ս: 1
 պահեատ, խ: 262
 պահուհի, մ: 281
 պահպան, ն: 1
 պահպանակ, ն: 1
 պահք, ոչ, 276
 պաղատիտ, ն: 11
 պաղկեստիմա. կամ՝
 պաղկեստիմ, 277
 պաճար, ն: 1
 պաճարափոխ, ն: 41
 պայազատ, ն: 268
 պայազատել, ս: 1
 պայծիլ, ա: 1
 պայծառ, խ: ն: 1
 պոլիճառանակ, ա: 1
 պոլիման, ն: 1
 պոլիմանադրել, ս: 1
 պոլիմանել, ս: 404
 պոլյուսակ, ն: 1
 պոլյոտ, խ: 1
 պոն, խ: 1
 պոնոլխտանակ, ա: 79
 պոնոլոկ, ն: 266
 պոնոլոխտ, ն: 269
 պոնիլ, ա: 15
 պոնիս, ա: 1
 պոնիսի, մ: 1
 պոնիսել, ս: 400
 պոնտատական, ն: 1
 պոնտել, ս: 403
 պոնտկամբ, ն: 1

պոնտպանել, ս: 1
 պոնտոնատար, խ: 01
 պոնտոնեայ, խ: 262
 պոպ, ոչ, 17-17-17
 պոպակիլ, ա: 411
 պոպանձիլ, ա: 1
 պոռակ, ն: 1
 պոռակիլ, ա: 1
 պոռակ, 277
 պոսեք, խ: 9
 պոստատ, ն: 1
 պոստատակալ, ն: 1
 պոսքիլ, ա: 1
 պոստաճար, ն: 267
 պոստաճի, 172-419
 պոստաճիլ, ա: 409
 պոստաճումն, ե: 1
 պոստադիլ, ա: 410
 պոստան, ն: 1
 պոստոնո, խ: ն: 253
 պոստոնոել, ս: 396
 պոստոնեակ, ն: 273
 պոստոնի, մ: 18
 պոստոնուհի, մ: 18
 պոստոտ, ա: 13
 պոստոտաքաղ, խ: 01
 պոստոտել, ս: 310
 պոստոտոտել, ս: 310
 պոստոտոտոճ, ա: 1
 պոստոտոտան, խ: 1
 պոստոտոտանի, մ: 1
 պոստոտոտանել, ս: 396
 պոստարագ, ն: 1
 պոստարոն, խ: 288
 պոստոլամ, ն: 1
 պոստոլամաբեր, խ: 1
 պոստոլամաբեր, ն: 273
 պոստոլմիորիլ, ա: 410
 պոստոլարակ, ն: 10
 պոստեան, խ: 41

պատել, ս: 403
 պատերազմ, ն: 1
 պատերազմիլ, ա: 1
 պատեճապարտ, 261
 պատեճել, ս: 403
 պատիճ, ա: 41
 պատիթ, խ: 1
 պատիճ, ա: 16
 պատկան, խ: 444
 պատկանաւոր, ն: 1
 պատկանել, 420
 պատկանի, 172
 պատկանիլ, ա: 409
 պատկառամբ, անոչ: 1
 պատկառիլ, ա: 411
 պատկեր, ն: 1
 պատկերահան, ն: 1
 պատճառ, ն: 1
 պատճառակ, ն: 175
 պատճառել, ս: 1
 պատճառիլ, ա: 1
 պատճէն, խ: 9
 պատմաբանել, ս: 406
 պատմագիր, ն: 271
 պատմագիրք, 477, 276
 պատմագրել, ս: 406
 պատմել, ս: 406
 պատմիլ, ն: 175
 պատմուճան, ն: 1
 պատմել, ն: 41
 պատշաճ, խ: 444
 պատշաճել, 419
 պատշաճիլ, ա: 409
 պատշգամ, ն: 1
 պատտանդան, ն: 1
 պատտանաբեր, ն: 271
 պատտանտել, ս: 1
 պատտար, ն: 1
 պատտել, ս: 399
 պատուելի, մ: 1
 պա

պահել, ս. 1
 Պահակ, ն. 1
 պահակազմ, խ. 1
 պահել, ս. 404
 պահաւ, խ. 261
 պահամար, 344 - 12.
 աղ. 041
 պատել, ա. 416
 Պատում, 92. 410
 Պողոսյանի, ն. 11
 պողոտայ, խ. 1
 պոյտ, ե. 21
 պոռնիկ, ն. 41
 պոռնիկի, ա. 416
 պոռոտ, խ. 261
 պորտ, ա. 14
 պոռնիկոս, ն. 268
 պոռոտարդ, խ. ն. 1
 Պրանք, առաջ. 1
 Պրատել, ս. 1
 Պրակ, ն. 1
 պրակադիր, 270
 պրակակալ, ն. 268
 պրակել, ս. 404
 Պրակի, ա. 1
 պրակարեք. 256
 պրակալից, խ. 8
 պրակախոյժ, խ. 1
 պրակակ, ն. 1
 պրակակորոյս, խ. 41
 պրակակ, ա. խ. 263
 պրակակոր, ն. 273
 պրակակորել, ս. 400
 պրակոյտ, խ. 41
 պրակակ, ե. 21
 Պրակակ, ն. 1
 պրակ, խ. 1
 պրակել, ս. 1
 պրակակ, ոչ. ու. աղ. 041
 Պրակ, վ. 25

պրակակարպոս. խ. 252
 պրակոս, խ. 252
 պրակոսեան, 262
 պրակակահր. ե. առաջ. 284

Ջ.

Ծախք, ա. 403
 Ծախք, խ. 1
 Ծախքակալ, խ. 41
 Ծախքակորել, ս. 1
 Ծախքակալ, ն. 268
 Ծախքարակ, ն. 1
 Ծախքակ, ն. 1
 Ծախքել, ս. 403
 Ծախք, խ. 1
 Ծախքել, ա. 51
 Ծախքակ, ե. 19
 Ծախք, խ. 1
 Ծանալ, ա. 1. 2. 414
 Ծատաղով, խ. 1
 Ծատաղովել, ս. 407
 Ծարդել, ս. 1
 Ծեռանի, բ. 122
 Ծեռանու, խ. 1. 105
 Ծեռանոցանել, ա. 65
 Ծեռել, 419
 Ծեռմ, խ. 445
 Ծեռմախոտանել, ա. 416
 Ծեռմախոտել, 1
 Ծեռմանալ, ա. 414
 Ծեռմեռանոց, խ. 445
 Ծեռմեռանոցանալ, ա. 414
 Ծեռմեռանոցու, խ. 1
 Ծեռմեռ, ն. 4. 12
 Ծեռմ, խ. 4. 8
 Ծեռակոտոր, խ. 260
 Ծեռարաջար, ն. 1

Ծեռան, ն. 10
 Ծեռել, ս. 401
 Ծեռոց, ն. 12.
 Ծեռ, խ. 444
 Ծեռել, ս. 401
 Ծեռ Ծեռ, խ. 181
 Ծեռակ, ն. 41
 Ծեռի, մ. 18
 Ծեռ, ա. 277
 Ծեռիկ, Ծեռիկ, ն. 41
 Ծեռակ, ե. 1
 Ծեռակեղ, խ. 1
 Ծեռակոց, խ. ն. 253
 Ծեռակ, ա. 279
 Ծեռակոց, խ. 9
 Ծեռակոց, խ. 9
 Ծեռակոց, 255
 Ծեռակ, մ. 18
 Ծեռակ, բ. 1. 12.
 Ծեռակ, ա. 117
 Ծեռել, ս. 400
 Ծեռան, ն. 1
 Ծեռակել, ն. 1
 Ծեռակ, խ. 1
 Ծեռակ, 256
 Ծեռակ, ե. 41
 Ծեռակ, ն. 273

Ի.

Իարքի, մ. 18
 Իարքի, խ. 1
 Իարքի, խ. 1
 Իարքի, խ. 41
 Իարքի, ն. 4. 445
 Իարքի, մ. 12.
 Իարքի, ա. 18

Է. առկանսն, ն. 1
 առկանալ, ա. 414
 ռ. առ, խ. 1
 ռ. առկալէլ, խ. 252
 ա. արէլ, վ. 25
 Ա. Ե. առն, խ. ա. հ. 1
 Ա. մ. արար, 256
 Ա. արտ, ն. 269
 Ա. արհիկ, ն. հ. 1

Ս.

Սարա. խ. 285
 սարա. 285
 սար, Է. Է. ար. 041
 սարբէլ, ս. 1
 սարօկ, վ. 25
 սալ, խ. 1
 սարմանալ, ա. 1
 սարմանալը, խ. ն. 1
 սակ, խ. 041
 սակայն. Ս. 2. 186
 սակառի, մ. 18
 սակաւ. ց. 31
 սակաւ. Ս. մ. 179
 սակաւագին. խ. 258
 սակաւագին. ա. 258
 սակաւագոր, Է. Է. ար. 041
 սակաւիկ. Ս. մ. 179
 սակաւիկին. Ս. մ. 179
 սակաւօր. 35
 սակա. Ս. ն. 175
 սակաորդ. Ս. 2. 187
 սահանք, ար. 1
 սահիլ, ա. 410
 սահման, ն. 1
 սահմանադիր. 270
 սահմանադրել. ա. 397

սահմանել. ա. 396
 սաղարդ, խ. 1
 սաղարդազուարճի, խ. 1
 սաղարդախիտ, խ. 8
 սաղաւարտ, խ. 1
 սաղիմ, վ. 25
 սաղմ, խ. 1
 սաղմնալ. ա. 2. 414
 սաղմն. ս. 23
 սամարիա. 277
 սամե. տ, խ. 1
 սամիլ, ն. 12
 սամուէլ. խ. 252
 սամիսոն. խ. 252
 սայլաւարիլ, ա. 1
 սայլ, խ. 1
 սան, խ. 1
 սանդալ, ն. 266
 սանդարամետ, խ. 1
 սանդիտոն, Է. 1
 սանդուղ, ա. 15
 սանձ, խ. 1
 սանձակոտոր, խ. 1
 սանձաջարել, ս. 1
 սանձարձակ, ն. 267
 սանձել, ս. 401
 սանտր, աղ. 27
 սասպատ, ն. 265
 սաստատողն, 286
 սատիլ, ա. 1
 սատն, սատին, ամբ. 1
 Է. ար. անո, ամբ. 1
 սատնամանիք, ար. 280
 սատնանալ. ա. 343
 սատնապատ, ն. Է. ար. 179
 սատնորակ, ն. 1
 սատուցանել. ա. 65
 սասանիլ, ա. 414
 սաստ, խ. 1
 սաստել. ա. 2. 342

սաստիկ. ն. 12
 սաստիկ. Ս. մ. 183
 սաստիկանալ. ա. 414
 սատակել. ս. 340
 սատան, խ. 254
 սատար, ն. 1
 սատարել, ս. 2. 342
 սատեր, ն. 1
 սատր, աղ. 1
 սար, Է. Է. ար. 041
 սարակ, ն. 1
 սարամ, խ. 1
 սարգ խ. խ. 253
 սարգ, խ. 1
 սարգիտն, ն. 265
 սարկանագ. ն. 242
 սարսափ, խ. 1
 սարսափիլ. ա. 411
 սարսիլ. ա. 411
 սարսուռ, 279
 սարսուռ, պ. 1
 սարսուռցանել, ա. 65
 սաւան, ն. 1
 սաւաննաթե. խ. 260
 սաւաննել, ս. 1
 սաւուղ. վ. 25
 սափոր, ա. 13
 սափրել, ս. 400
 Ս. րալ, Է. 76. 400
 Ս. րամ, ա. 14
 սեաւ. ա. հ. 1
 սեբաստացի. մ. 282
 սեբաստիա. Է. ար. 179, Է. ար. 179
 սեխ. խ. 1
 սեխենի, մ. 1
 սեխեստանի, մ. 1
 սեղան. ա. 13
 սեղանազերծ, խ. 1
 սեղանաւոր, ն. 1
 սեղել, խ. ն. 253
 սեղ.

սեղանել, ս. 400
 սենեակ, ն. 11
 սենեկապան, ն. 273
 սենեկապետ, ն. 12:
 սեպ, խ: 1
 սեպեւ, ա: 1
 սեպուհ, ա: 1
 սեռ, խ. 6
 սեր, խ: 1
 սերեալ, ա. 14
 սերել, ս. 1
 սերեկել, ս. 400
 սերկ, || մ. 179
 սերմանահան, ն: 1
 սերմանացան, խ: 1
 սերմանաբաղ, խ. 07:
 սերմն, ե. 19
 սերունդ, լ. 283
 սերուք, վ. 25
 սերտ, խ. 6
 սերտբէ, խ. 6
 սեփական, ն. 470
 սև, ա: 1
 սևազոյն, խ. 259
 սևազոյն, ա. 259
 սևազգեաց, 270
 սևակ, ն: 1
 սևամորթ, խ. 253
 սևեռել, ս. 404
 Սեգ, 278
 սեզ, ա. 16
 սեթ, վ. 25
 սեթր, ա. 16
 Սթափիւ, ա. 411
 Սիգալ, լ. 2:
 սիդոն, խ. 258
 սիդոն, ն. 258
 սիկո, ա. 28
 սիկոն, խ. 253
 սիմոն, խ. 252

սինա, խ. 252
 սինկոխոս, ն. 268
 սիսեռն, ե. 20
 սիրաբողբոջ, խ: 1
 սիրական, ն: 1
 սիրամարգ, ն: 1
 սիրամանուղ, խ. 260
 սիրատարի, խ: 1
 սիրեմ, 47
 սիրեցեալ, ա. 279
 սիրուն, խ. 263
 սիրունակ, ն. 273
 սիրտ, խ. 8
 սիրող, 276
 սիւն, լ. 22
 սիւնհոյն, ն. 268
 սիւն, խ: 1
 Սլանալ, ա. 410
 սլաք, ն. 1
 Սխալիւ, ա: 1
 սխրագործ, է. 12:
 աղ. 07:
 սխրալի, մ. 18
 Սկահ, խ. ն: 1
 սկահակ, ն: 1
 սկայ, խ: 1
 սկանառակ, ն: 1
 սկեւ, ս. 2:
 սկեւուր, սեր. կամ
 սկեւրի. սրե. սրաւ. սկեւ
 սաւր. սերջ. կ. սրաղ. սրօն
 սկեւարայր. սկեւառան.
 սկեւարար. սկեւարարաց:
 կամ սկեւարաց:
 սկզմնատիպ, խ. 8
 սկի, մ. 18
 սկիզբն, ե. 20
 սկիզբիկ, ն. 12
 սկուտղ, 28
 սկսանիւմ, 131. 417

Սլոց, ն: 1
 Սմաւի, ն: 1
 սմբակահրիս, ու հո-
 լի. 1. ալ ընդ Բայե
 շարակի:
 սմբատ, վ. 25
 Սնակուշտ, խ. 8
 սնանիւ, թ. 412
 սնասարծ, խ: 1
 սնար, խ: 1
 սնախառ, խ. 259
 սնդոյր, ն. 12
 սնդրագործ, 272
 սնդուս, ն: 1
 սնդական, ն. 275
 սնտի, մ. 18
 սնտիւ, ա. 1
 սնուսղ, լ. 283
 սնուցանել, ա. 65
 սնուցիլ, ն. 275
 Սողամ, վ. 25
 սոխակ, ն: 1
 սողալ, լ. 2. 416
 սողակ, ն: 1
 սողակիւ, ա: 1
 սողուն, ա. 15
 սոսր, աղ. 27
 սոսինձ, խ. ա. կ.
 սոսի, խ: 1
 սոսկալ, ա. 80
 սոսկական, ն. 276
 սով, ց. 31
 սովալուկ, ն. 266
 սովամահ, 261
 սովամահիւ, ա: 1
 սովիւ, ա: 1
 սովոր, խ: 1
 սովորակի, || մ. 1:
 սովորեցուցանել, ա. 65

սովորե. 420
 սովորոյթ, խ. 264
 սոր, ա. 15
 սորեւ, ա. 15
 սորեկ, ն. 15
 սուգ. ա. 15
 սուղական, ն. 275
 սուղեւ, ս. 397
 սուխ, ն. 15
 սուլեւ, ս. 15
 սուղ, 256
 սունկ, ն. ա. կ. 15
 սուս. 185
 սուսեր, ն. 269
 սուսերամերկ, ն. 271
 սուտ. ա. 15
 սուտակ, ն. 15
 սուտակասպաս, խ. 395
 սուր. ա. 446
 սուրաւ, լ. 15
 սուրբ. ա. կ. 445
 սուրբերկասլի, մ. 18
 սուրջանդակ, ն. 10
 սուրար. վ. 25
 սուրխաս. վ. 25
 սուրխասանք. 283
 սոփիստայ, խ. 15
 Սպանունեւ. ա. 400
 սպանդ, խ. 15
 սպանդանոց, ն. 274
 սպանդարան, ն. 15
 սպառազէն, ն. 271
 սպառազէնեւ. ս. 340
 սպառեւ. ս. 340
 սպառնալ, խ. 383
 սպառնալիք. 280
 սպառուած, ա. 15
 սպաս, 31
 սպասածոր. ն. 15
 սպասածորեւ. 409

սպասեակ, ն. կ. 15
 սպասեւ. ս. 15
 սպեղանի, մ. 18
 սպի, մ. 18
 սպիտակ. ն. 15
 սպիտակախայտ, խ. 15
 սպիտակնալ. ա. 414
 սպիտակուի. լ. 439
 սպուհ, ն. կ. 15
 սպրդիլ, ա. 410
 Սնանդան, ն. 273
 Ստաբան. խ. 15
 ստահակ, ն. 10
 ստահակիլ, ա. 410
 ստահամբաւ. խ. 259
 ստամբակ, ն. 15
 ստամբակիլ, ա. 15
 ստամբոս, խ. 395
 ստայոյլ, խ. 9
 ստայօդ, խ. 446
 ստայօդեւ. ս. 401
 ստանալ. խ. 400
 ստաշխն, կ. 19
 ստապանծ, խ. 15
 ստաջական, ն. 15
 ստաջուած, ա. 15
 ստգտանեւ, ս. 400
 ստգտանք. 264
 ստեղծագործեւ. ս. 400
 ստեղծնեւ. ա. 396
 ստեղծեւ. ս. 307
 ստեղծուած. ա. 279
 ստեղծու. թ. 103
 ստեղն, կ. 15
 ստեղնիլ, ա. 15
 ստերիւրիլ, ա. 412
 ստերջ, խ. 395
 ստերջանալ. ա. 411
 ստեւ, ա. 13

ստեփաննոս. խ. 253
 ստեպ, 182
 ստեպստեպ. 182
 ստիւն, մ. 22
 ստիպել, ս. 15
 ստիքսեւ, ս. 15
 ստնանեւ, ս. 15
 ստնդլայ. լ. 15
 ստնդլայ. 15
 ստնտու, ն. 15
 ստողդի, մ. 18
 շտոնան, ն. 15
 ստոյգ, խ. 15
 ստոյգ. 181
 ստորագրեւ. ս. 15
 ստորագրանեւ, ս. 397
 ստորագրեւ, ս. 397
 ստորագրու. թ. լ. 15
 ստորեւ. 175
 ստորակայ, խ. 15
 ստորակայոցնեւ. ա. 15
 ստորայարեւ, ս. 340
 ստորասեւ, ս. 15
 ստորասուղեւ, ս. 340
 ստորին, ա. 279
 ստորողեւ, ս. 401
 ստորոտ, խ. 15
 ստուար, խ. ն. 253
 ստուարանալ. ա. 414
 ստուգաբան, խ. 15
 ստուգաբանեւ. ս. 400
 ստուգեւ, ս. 406
 ստուգիւ. 181
 ստուերտիլ, ն. 15
 ստուերած, ա. խ. 15
 ստուերամած, խ. 15
 ստուեր. ն. 10
 ստուերայոցնեւ. ա. 15
 ստուհանեւ, ս. 15
 ստրատելատ, խ. 254
 ստր. 15

վայրաբնակ, նս	վատանալ, ա:	վարձատրել, ս.	407
վայրագ, նս	վատասիրտ, խ.	վարձել, ս.	396
վայրագասուն, խ. կ:	վատասունդ, խ.	վարձկան, ն.	276
վայրագաճիձ, ն. կ:	վատձար, խ. ն.	վարմ, խ:	
վայրածել, ա:	վատթարանալ, ա.	վարմել, ս:	
վայրահակ, նս	վատիլ, ա.	վարչամակ, նս	
վայրասպար, ը մ.	վատնել, ս.	վարչամիտար, ն.	265
վայրասահ, խ:	վատչուճիք, խ.	վարուն, խ.	7
վայրաքարլ, խ:	վարագ, խ:	վարս, խ:	
վայրենական, ն.	վարագ, խ:	վարսակալ, ն.	12
վայրենանալ, ա.	վարակել, ս:	վարսաճոր, ն:	
վայրենի, մ.	վարանել, ս:	վարսաճիր, ն:	
վայրկեան, խ.	վարանիլ, ա:	վարսաճիրել, ս:	
վայրկենական, ն.	վարասպանակ, ն.	վարսել, ս:	
վան, վ.	վարատական, ն.	վարսիկ, ն. կ:	
վանական, ն.	վարատիլ, ա:	վարսիք, Գեաշ:	
վանասպան, ն:	վարգ, 256	վարք, Գեաշ, 286	
վանասուր, խ. կ:	վարդայրասակ, ն:	վաճաշ, խ:	
վանդակ, ն:	վարդան, 24	վաճաշատ, խ. ն:	
վանդակատար, ն.	վարդայկետ, ն:	Վեք, խ:	
վանել, ս:	վարդայկետել, ս.	վեճ, խ:	
վանք, Գեաշ:	վարդայկետիլ, 2	վեճայկետ, ն.	12
վանջ, ը	վարդենի, մ.	վեճափառ, խ.	259
վաչխ, 256	վարդուհի, մ.	վեճերելիլ, ա:	
վաչվաչ, ը	վարժ, խ:	վեճերիլ, ա:	
վառարան, ն.	վարժայկետ, ն.	վեճերտա, խ.	261
վառել, ս:	վարժարան, ն.	վեճերտալի, ա.	414
վառվառել, ս.	վարժել, ս:	վեճասան, Էշ,	292
վան, ը ն.	վարել, ս:	վեճասաներեն, 295	
վանայտորիկ, ը	վարի, 419	վերարերել, ս:	
վանզի, ը	վարիլ, ա:	վերարտալ, ս:	
վանէր, ը մ.	վարիչ, ն. կ:	վերարիմել, ս.	410
վանոյր, ը մ.	վարի, խ:	վերարիտել, ս.	401
վանորոյ, ը	վարիանիլ, Բ. Տ.	վերարիթ, Գեաշ. Ե.	
վառտակ, ա,	վարիել, ս.	վերարդրել, ս:	
վաստակիլ, ա:	վարիպարալի, մ.	վերասիակել, ս.	
վատ, խ,	վարիպրազի, ը մ.	վերածածկել, ս:	
վատախոհ, խ.	վարձ, ց.	վերածել, ս.	406
վատահամբախ, խ.	վարձակ, ն:	վերականդակել, ս:	
վատահամբախել, ս:	վարձանք, Գեաշ:	վե-	

վերակացու, ն: 1
 վերահաստուցումնել, ն: 1
 վերաձևուել, ս. 406
 վերամբարձակ, ն: 1
 վերանալ, ա. 411
 վերամեկատել, ս: 1
 վերանսոճիլել, ս: 1
 վերաչոճել, ս. 21
 վերապատճելի. մ: 1
 վերապարթիկել, ս: 1
 վերառատամալ, ա: 1
 վերատեսուչ, ն. 41
 վերատրել, ս. 397
 վերարկու, ն. 11
 վերացուցնել. ա. 65
 վերելակ, ն. 1
 վերընծայել. ս. 397
 վերին. ա. 279
 վերլուծել, ս: 1
 վերժանու. ի. 1
 վերլարդել. ս: 1
 վերնաբնակ. ն: 1
 վերնադիր, 272
 վերնադիրտակ, ն: 1
 վերնական. ն. 276
 վերնակենցաղ, ն: 1
 վերնահոս, խ: 1
 վերնայարկ, ն: 1
 վերնաշարժ, խ: 1
 վերնատուն. ե: 1
 վերողբել, ս. 401
 վերունակ, ն: 1
 վերջ. խ: 1
 վերջադասել, ս: 1
 վերջոնալ. ա. 415
 վերջաւոր, ն. 273
 վերառին. թ. 184
 վերտ, խ. 6
 վեց. խ. 292
 վեցապատիկ. ն. 412

վեցեակ, ն. 4. 12
 վեցերորդ. ն. 12
 վեցերեան. 294
 վեճ, խ. 11
 վեճ. ն, 269
 վեպ, ն, 266
 վես, խ. 9
 վեա, վեպ, 12. 17, 21
 վեր. ն, 268
 վիճխար, ն: 1
 վիճխարի, մ: 1
 վիճակ, ն: 1
 վիճել, ս. 400
 վիճ, ն. 41
 վիճարանել. ս. 345
 վիճարանիլ. ա. 345
 վիճակ, ն: 1
 վիճակել, ս. 340
 վիճել. ա. 416
 վիմախոր, խ: 1
 վիշապ. ն. 10
 վիշտ. ն, 269
 վիպասան, ն: 1
 վիպասանել, ս: 1
 վիպել, ս. 406
 վիսկոտ, խ. 261
 վերագ, ն: 1
 վերապ, խ. ն: 1
 վերաւոր, ն. 273
 վերդ, ն. 41
 վիկայ, խ: 1
 վիկայական. ն. 276
 վիկայարան, ն: 1
 վիկայել. ս. 401
 վիկայուհի. մ: 281
 վիկանդ, խ: 1
 վիկանդել, ս: 1
 վիճատիլ, ա. 414
 վճուկ, ն. 12
 վիճար, խ: 1

վիճարել. ս. 397
 վիճա, ա. 15
 վիճիտ, ն. 12
 վիճել, ս. 401
 վիճասոս, խ: 1
 վիճաս, ց, 31
 վիճասկար. ն. 444
 վիճասպարտ, 261
 վիճասել. ս: 1
 վիճադին, 263
 վիճադնիլ, ա. 414
 վիճամբեր, խ: 1
 վիճանալ. ա. 412
 վիճանիլ, ս. 403
 վիճացուցանել. ա. 16
 վիճմ, խ: 1
 վիճմանան. ն. 276
 վիճաս, խ. 446
 վիճասանալ. ա. 79
 վիճասարան, ն: 1
 վիճասիլ. ա. 410
 վիտակ, ն: 1
 վիտանդ. կ. վիտանի խ: ն: 1
 վիտանդիլ. ա. 412
 վիտա, խ. ն: 1
 վիտաւարահ, խ. 21
 վիտարանդի, մ: 18
 վիտարանդիլ, ս: 1
 վիտարել, ս: 1
 վիտաւակ, ն: 1
 վիտաւան, ն: 1
 վիտիտ, 270
 վիտանալ. ա. 79
 վիտիլ, ա: 1
 վիտն, ն: 1
 վիտնահար, ն: 1
 վիտանդորժ, 1. 12.
 ա. 21
 վիտանդի. մ: 282
 վիճ

վրդովել, ս:
 վրէժ. ց. փ:
 վրէժխնդիր. ն. 272
 վրիժագործ. է. է.
 ար. օ:
 վրիպակ, ն:
 վրիարական. ն. 276
 վրիպիլ, ա. 411
 վրնջէլ, ս. է:

S.

Sաքնապ, ն:
 սագնայիլ, ա. 412
 տագնապէլ, ս.
 տագր, սղ. 27
 տաժանական, ն:
 տաժանակիւծ, խ. 259
 տաժանիլ, ա:
 տալածէլ, ս.
 տախապարէլ, ս:
 տախտ, խ.
 տախտակ. ն:
 տախտապարէլ, ս:
 տաժէլ, ս. 403
 տակառ, ն. 266
 տակառապետ, ն:
 տակառ, || մ. 185
 տակառառտակառ, ||
 մ. 185
 տակաւն, || մ. 179
 տաղ, խ. 254
 տաղախ, ա:
 տաղանդ, 278
 տաղանափ, խ.
 տաղաւար, ն:
 տաղականալ, ա. 343
 տաղտուկ, ն. 12
 տաճար. ն:
 տաճարիւղաւտ. խ. է:

տաճարապետ, է, է.
 ար, է. օ:
 տամ. 145
 տամալի, մ:
 տամկանալ, ա:
 տանիմ. 133. 417
 տանիք, է. ար, 280
 տանուտի. 34
 տանջանք. ար. ար:
 տանջէլ. ս. 403
 տանտիկին. 34
 տաշէլ, ս:
 տաշէլ. խ
 տաշխ, խ:
 տաշտ, խ:
 տապ, ա. է. ար:
 տապալէլ, ս. 401
 տապախալուն, խ:
 տապակ, ն:
 տապակէզ, խ. փ. օ:
 տապան, ն:
 տապանալ, ա. 345
 տապանակ, ն:
 տապանտակի, մ.
 տապանտ, օլ. օլ. է.
 ար. է. ար. է. ար. է. ար. է.
 տապար, ն:
 տապիլ, ա. 345
 տապտապիլ, ա.
 տառ, խ:
 տառապանք. ար. ար:
 տառապիլ, ա. 412
 տառատուկ, ն:
 տառեխ, խ:
 տառեղն, է.
 տասանորդ, ն:
 տասն. 292
 տասնաբանեայ, խ. ար:
 տասնաղի, մ. 281
 տասնապտիկն, 295

տասնապետ. ն.
 տասնեակ. ն. 294
 տասնեքեան. 294
 տասնեքիկն. խ. ար. 296
 տասնհազար. 293
 տատամիլ, ա:
 տատանիլ, ա. 414
 տատանակ, ն:
 տատանակացան, խ. ար:
 տար, խ. ար. 288
 տարաբաղդ, խ:
 տարաբերիլ. ա.
 տարագիր, ն. 444
 տարագրէլ, ս:
 տարադէմ, ն. փ:
 տարադէպ, || մ. 184
 տարազ, խ. ար. 255
 տարազագործ, է, է.
 ար, օ:
 տարածամիլ, ա:
 տարածամ, ար:
 տարախոհ, խ:
 տարածէլ. ս:
 տարակայ, խ:
 տարակայիլ, ա.
 տարակոյս, խ. 444
 տարակուսիլ, ա. 412
 տարահալ, ս.
 տարածայն, խ:
 տարածայնիլ. ա.
 տարածիլ, ա:
 տարամերժէլ, ս. 401
 տարանջատէլ, ս:
 տարաշխարհիկ, ն. է:
 տարապորհիկ, || մ. 184
 տարապարտ, խ. ար.
 տարաքոյց, խ. 9
 տարափ, 278
 տարաքօզէլ, ս:
 տարբեր, խ. 444
 տար

տարբերել, ս: 1
 տարեկան, ն: 276
 տարեմուտ. խ: 9
 տարեցոյց, խ: 9
 տարեոր, ն: 1
 տարի, մ: 1
 տարրորոշել, ս: 1
 տարտամ, խ: 446
 տարտամիլ, ա: 414
 տարտարոս, ն: 1
 տարր, ալ: 27
 տարրանալ, ա: 1
 տարրասպաշտ, խ: 1
 տարրիալ, ա: 80
 տարրիողել, ս: 409
 տաւիլ, ն: 4
 տարիարակ, ն: 1
 Տգեղ, խ: 37. 39. 446
 տղէտ, 270
 Տեառնաղբել, ս: 397
 տեղայ, 172
 տեղալ, Լ: 1
 տեղակալել, ս: 1
 տեղասպահ, խ: 1
 տեղեակ, խ: 289
 տեղեկանալ, ա: 409
 տեղի, մ: 18
 տեղի տալ, 145
 տե՛նդ, խ: 6
 տե՛նչ, խ: 6
 տե՛նչալ, ա: 409
 տեռատես, խ: 1
 տեսակ, ն: 10
 տեսական, ն: 276
 տեսանելիք, է: 37
 տեսանեմ, 55
 տեսանի, 173
 տեսարան, ն: 274
 տեսիլ, Լ: 22
 տեսութիւն, Լ: 1

տեսուչ, ն: 173
 տեսք, էջ: է: 1
 տետր, 27
 տետրակ, ն: 1
 տերեւ, ա: 14
 տերեւազգեստ, խ: 260
 տերեւալից, խ: 4
 տերեւաղարդ, խ: 1
 տերեւաթափ, խ: 1
 տերեւախիտ, խ: 8
 տերեւաստղաթմ, խ: 1
 տեւել, ս: 415
 Տղրուկ, ն: 12
 Տէգ, ն: 12
 տեր, 33
 տերութիւն, Լ: 22
 տերունական, ն: 1
 տերունի, մ: 1
 Տժգո՛ճ, խ: ն: 1
 տժգո՛ճայ, ա: 1
 տժգո՛ճել, ա: 117
 Տի, ա: 14
 տի, 183
 տիգարուն, խ: 1
 տիգախոց, խ: 1
 տիգաւոր, ն: 1
 տիգրիս, ս: խ: 284
 տիկզեր, ն: 1
 տիկզերադաւ, խ: 31
 տիկզերակալ, ն: 268
 տիկզերական, ն: 276
 տիկզերատարած, խ: 1
 տիկին, 34
 տիղմ, ա: 15
 տիղ, խ: 8
 տիլ, 183
 տիրադաւ, խ: 1
 տիրադրութ, խ: 4
 տիրահաստատ, խ: 1
 տիրանայր, 33

տիրանե՛նդ, 256
 տիրաներ, ն: 271
 տիրապան, ն: 1
 տիրացու, ն: 275
 տիրել, ս: 21
 տիւ, 22
 Տխեղծ, խ: 1
 տխմար, ն: 267
 տխործիլ, ա: 5
 տխուր, ա: 446
 տխրատեսակ, ն: 1
 տխրիլ, ա: 414
 Տխար, ն: 1
 տխարանալ, ա: 1
 տխար, խ: 31
 Տջա՛ճ, խ: 1
 ա՛ճաս, խ: 1
 Տղալ, ա: 13
 տղարարարոյ, խ: 1
 տղայամիտ, ն: 4
 տղայանալ, ա: 1
 տղամարտակ, ն: 1
 տղամալից, խ: 8
 տղանտ, խ: 261
 Տմարդի, մ: 1
 Տմանի, ն: 1
 տ՛անկանալ, ա: 79
 տնարար, ն: 267
 տնկախիտ, խ: 4
 տնկակից, ն: 4. է: 1
 տնկել, ս: 419
 տնտես, խ: 1
 տնտեսել, ս: 1
 տնօրէնութիւն, Լ: 1
 տնօրէնական, ն: 1
 տնօրինել, ս: 407
 Տոգորել, ս: 403
 տոկալ, Լ: 1
 տոկոս, խ: 282
 տոկոսի, մ: 282
 տոյ՛

տոհմաթիւն. ւ, 257
 տոհմաթիւն. ա, 257
 տոհմական, ն, 276
 տող, խ, 7
 տողուն, ա, 16
 տուն, խ, 7
 տունակ, ն, 1
 տոյժ, խ, 9
 տոչորել, ս, 1
 տոռն, ե, 20
 տոռարածական, ն, 1
 տոռզան, ն, 1
 տոռեւել, ս, 1
 տոռն, ե, 21
 տոռնկ, ա, 16
 տոռտ, ե, 4
 տոռր, 278
 տոռրեւառուի, լ, 1
 տոռրեւառ, խ, օր
 տոռրեւառիկ, ն, 4
 տոռի, ա, 277
 Տպագրել, ս, 404
 տպագրին, ի. ին. ից. օր
 տպաւորել, ս, 404
 տպել, ս, 404
 Տափալ, ա, 80
 Տանոց, ն, 274
 տտուն, ա, 4
 Տրակ, ն, 1
 տրամ, ա, 1
 տրամաբան, 256
 տրամաբանել, ս, 345
 տրամաբանիւ, ս, 345
 տրամագիծ, խ, 8
 տրամադրել, ս, 397
 տրամադրող, խ, 9
 տրամախոհ, խ, 1
 տրամակայել, ս, 1
 տրամակայիւ, ա, 1
 տրամակայուի, լ, 1

տրամորոշել, ս, 1
 տրամաակել, ս, 397
 տրեխ, խ, 1
 տրի, 419
 տրիանէ, ս, 23
 տրմախ, փոյ. ռ. 2
 ից. օր, 470
 տրմաղ, 256
 տրոհել, ս, 401
 տրուպ, ի. զ, 1
 տրամադրեաց, խ, 4
 տրամարար, ն. ին. 1
 տրամեցուցնել, ս, 65
 տրամիլ, ա, 416
 տրանջել, ս. չ, 412
 տրտում, ի. զ, 288
 տրտունջ, ի. զ, 1
 Տքնիլ, ա, 1
 Տքրիւ, 26
 աթիլի, լ, 25
 աթի, ա, 14
 աթիար, ն, 1
 ածն, խ, 7
 ածնակից, ն. 4. ին. 1
 ածնասէր, ն, 271
 ածնալաճառ, ն, 1
 ածնացոյց, խ, 9
 առախ, խ, 1

Ր.

Րաբուն, ա, 1
 րաբունանալ, ա, 414
 րաբունի, մ, 18
 րազ, խ, 1
 րախանալ, ա, 1
 րախաախալ, խ, 4
 րախարար, ն. ին. 1
 րախացուցնել, ս, 65

րախան, ն, 268
 րախանալ, ա, 414
 րահ, խ, 6
 րամ, խ, 6
 րամեւ, ս, 397
 րամկական, ն, 276
 րենական, ն, 276
 րենատես, խ, 1
 րեար, ն, 1
 րապէ, խ, 6
 րադիացոյց, խ, 9
 րոտել, ս, 1
 րուպ, խ, 1

Յ.

Յախ, խ, 1
 Եած, 255
 Եածուցանել, ա, 1
 Եանաք, ն, 1
 Եանաքիլ, ա, 412
 Եայգ, ի. զ, 1
 Եայս լալլ, մ, 180
 Եայտ, խ, 1
 Եայտել, ս, 1
 Եայտիլ, ա, 1
 Եան, խ, 1
 Եանգ, մ, 179
 Եանդ, ա, 470
 Եանդել, ս, 51
 Եանել, ս, 405
 Եանկ, խ, 470
 Եանկալ, ի. չ, 409
 Եանկալի, մ, 1
 Եանկական, ն, 276
 Եանկապատառ, խ, 1
 Եանկասէր, ն. ի. 1
 Եանց, խ, 1
 Եանցառ, խ, 1
 Եանցառանալ, ա, 411
 Եանցառանդ, մ, 179
 Օօ Եան

ցանցել, ս. 51
 ցանցորդ, ն. 173
 ցասմանական, ն. 276
 ցասնու, պ. 416
 ցասում, է. 1
 ցարդեւս. 11 մ. 179
 ցաւ, ա. 13
 ցաւաբեր, խ. 1
 ցաւագար, ն. 273
 ցաւագարիւ, ա. 1
 ցաւադին, 263
 ցաւադնիւ, ա. 1
 ցաւադնոտ, խն. 261
 ցաւալից, խ. 8
 ցաւակից, ն. 4. 444
 ցաւակիցիւ, ա. 409
 ցաւիւ, ա. 416
 ցաւոտ, խ. 261
 ցար, ն. խ. 1
 ցարել, ս. 1
 չեւու, է. 103. 400
 չեփ, խ. 1
 չեղ, խ. 6
 չեւել, ս. 1
 չերեկ, ի. 2.
 չեց, ա. 1
 չեցոտ, խ. 261
 չին, ա. 15
 չիռ, ա. 9. 4.
 չիրեցան, ի. 2. 288
 չից, խ. 8
 չից, ա. 15
 չիպել, ս. 397
 չիւժաւ, ի. 2. 411
 չիւօր, խ. 1
 չիւօրիւ, ա. 414
 չիւցել, ս. 400
 չիւցիւղ, ա. 14
 չիւցուղ, ա. 16
 չիւանաւ, ա. 1

ցորայուցանել, ա. 1
 ցոյց, խ. 9
 ցորեան, ա. 4.
 ցու, ա. 14
 ցուլ, 30
 ցուպ, ա. 16
 ցուրդ, ա. 16
 ցուրա, ա. 4. 445
 ցուցակ, ն. 1
 ցուցամիլուձի, Լ.
 ցուցանել, ս. 397
 ցոփ, խ. 1
 ցոփաբան, խ. 1
 ցոփաբանել, ս. 2.
 ցոփանաւ, ա. 1
 ցոփուձի, Լ.
 չոուկ, է. 21
 չոեւ, ս. 403
 չիլի, մ. 18
 չրեւ, ս. 400
 չրոճել, ս. 397
 չրտահար, խ. 1
 չրտանաւ, ա. 412
 չրտացուցանել, ա. 1
 չրտե, 419
 չիցել, ս. 1
 չցիւ, ա. 1
 չցուճք, ի. 2.
 չիլի, մ. 1
 չիլի, ա. 1
 չիլի, 11 մ. 1
 չիլի, ս. 172
 չիլի, 419

Ի.

Իւլի, ա. 277
 Իւլիական, ն. 1
 Իւլի, խ. 7
 Իւլիադին, խ. 1. 1.

Իւլիադին, ն. 1. 1.
 Իւլիադիւ, խ. 8
 Իւլիել, ս. 340
 Իւլիիւ, ա. 414
 Իւլիել, ս. 51
 Իւլի, խ. 1

Փ.

Փաթիւ, խ. 264
 փոխուել, 113
 փախուտ, Լ. 283
 փախուցանել, ա. 65
 փախիւ, մ. 411
 փախուտական, ն. 1
 փախուտայ, խ. 9
 փակակալ, ն. 268
 փակողակ, ն. 1
 փական, ն. 274
 փակելակ, ն. 1
 փակել, ս. 405
 փակելի, խ. 7. 0. 0. 1.
 փակելի, ս. 23
 փաղաղել, ս. 1
 փաղանդ, ն. 1
 փաղանու, է. 21
 փաղանուձի, Լ.
 փաղաքական, ն. 276
 փաղաքել, ս. 403
 փաղիօտար, աղ. խ. 4.
 փաղիւսել, ս. 177
 փաղիւսիւ, ա. 1
 փաղիւսու, ա. 4.
 փաղիւս, ա. 4.
 փաղաճու, ն. 11
 փաղակն, է. 19
 փաղակնաձև, խ. 1
 փաղակնանշող, խ. 1.
 փաղակնացայտ, խ. 1
 փաղաճակել, 419
 փայլ

փոխորկել. ա. 397
 փոխել. ա. 406
 փոխիմուք, ա. 15
 փակ, ա. 1
 փոխաս. ց. 286
 փոռ, խ, 258
 փոռ, ա, 258
 փոռահար, ն, 267
 փոռել, ա. 21
 փոռչուկ, ն. 12
 փոռտակ, ա. 400
 փոռչոյ, ն. 1
 փոռչատ, ն, 265
 փոռքակ, ն. 1
 փոռփոռեալ, ա. 41
 փոռփոռել, ա. 1
 փոռթ, ա, 278
 փոռթ. || մ. 182
 փոռթէ. 419
 փոռթընդոստ, խ. 1
 փոռթընդփոռթ. || մ. 182
 փոռթընթաց, || մ. 182
 փոռի. մ. 1
 փոռտանկ, ն, 266
 փոռ. ոյ, ի. ի, ի. 1
 փոռարակ, ն. 273
 փոռ, ա. 14
 փոռագրել, ա. 404
 փոռանկեալ, ա. 41
 փոռել. ա. 400
 փոռը, խ. 1
 փոռձանաւոր, ն. 1
 փոռձառուի, լ. 1
 փոռձարար, ի, ի. 1
 փոռ, անոյ. 1
 փոռձել. ա. 403
 փոռձաւթի. լ. 1
 փոռտակ, ա. 1
 փոռտաի, մ. 282

փորոճածոյ, ն. 276
 փոցղ, փոցել. ա. 1
 փութալ. ա. 80
 փութանակի. || մ. 182
 փութացուցանել. ա. 1
 փութալ. || մ. 182
 փութ. ա. 16
 փութը, խ. 41
 փութն, է, 22
 փութա, փոռչ. ու. 1
 փութ, ա. 16
 փութնի. || մ. 1
 փութփոսական. ն. 1
 փութփոսել. ա. 400
 փութք. աղ. 285
 փութքադոյն. խ. 9
 փութքահար. մ. 18
 փութքաւոր. ն. 1
 փութքել, ա. 1
 փութքիկ. ն. է. 275
 փութքիմ. || մ. 179
 փութքիշատէ, || մ. 1
 փութքկանալ. ա. 1
 փութքմի. || մ. 179
 փութքողել, ա. 1
 փութքողի, մ. 18
 փչել. ա. 1
 փչումն. է. 1
 փռիշտալ, լ. 1. 416
 փռնդալ, լ. 1. 416
 փռնալ, լ. 1. 416
 փռնել, ա. 1
 փաստ, ն. 1
 փախել. ա. 1
 փասրել. ա. 1
 փաստղ. ա. 41
 փատել. ա. 1
 փատի. ա. 1
 փատութի. լ. 1
 փրժանիլ, ա. 379

փրժուցանել. ա. 69
 փրկագործ. ի. ի. 1
 անոյ. 041
 փրկագործել, ա. 400
 փրկական, ն. 1
 փրկանք, անոյ, 284
 փրկարար. ն. 271
 փրկաւէա, խ. 263
 փրկել. ա. 401
 փրկիչ. ն. 41
 փրկութի. լ. 1
 փրկչական. ն. 276
 փրփուր. ա. 16
 փրփրել, ա. 1
 փրփրիլ, ա. 1
 փքալ, ա. 1
 փքանալ, ա. 1
 փքացումն. է. 1
 փքն, ա. խ. 41
 փօրէզիկ, ն. 12

Ք.

Ք ածականորոտ,
 խ. ն. 1
 քակել. ա. 1
 քակոր, ա, 277
 քակտումն. է. 1
 քահանայ. խ. 1
 քահանայականն. 276
 քահանայանալ. ա. 1
 քահանայպետ, ն. 265
 քահանայացու. ն. 275
 քահել, ա. 1
 քաղ, խ. 1
 քաղոր, ն. 1
 քաղաքական. ն. 276
 քաղաքականութի, լ. 1
 քաղաքակից. ն. 41
 քաղաքապետ. ն, 267
 քա.

քաղաքալար. ն :
 քաղաքալարիւ, ա :
 քաղաքալարուի, ւ :
 քաղաքացի, մ. 282
 քաղան, ն :
 քաղեայ, խ. փ :
 քաղէ. ս. 401
 քաղնուաղ, ն :
 քաղիթ, ն. 4 :
 քաղիեղան. խ. 253
 քաղց. ց. 31
 քաղցիեղ, խ. 254
 քաղցնու. 113. 409
 քաղցու, ն. 2 :
 քաղցուալից, խ. 8
 քաղցր. աղ, 285
 քաղցրաբան. խ :
 քաղցրաբարա. խ :
 քաղցրակեղու. խ. ն :
 քաղցրախորթ, խ :
 քաղցրախոս. խ :
 քաղցրակենցաղ,
 խ. 260
 քաղցրահամ. խ. 260
 քաղցրահայեղ, 270
 քաղցրահնուի. ւ :
 քաղցրահնակ. ն :
 քաղցրանալ, ա :
 քաղցրանույց, խ. փ :
 քաղցրատես. խ :
 քաղցրացուցնել. ա :
 քաղցրութի. ւ :
 քաղցրութից. խ. 2 :
 քամակ, ն :
 քամահանք. անոյ :
 քամահումն. ե :
 քամահել, ս :
 քամել, ս :
 քայլ. խ :
 քայլել. ս. 1 :

քայքայել. ս :
 քայռ, խ. 04 :
 քան. 2. 187
 քանակ, ն. 10
 քանականալ. ա :
 քանակել, ս :
 քանակութի. ւ :
 քանան. ց, 286
 քանանացի. մ. 18
 քանանուհի. մ. 281
 քանատար, խ, ն :
 քանդակ, ն. 2 :
 քանդակագործ. խ. 1 :
 քանդակել, ս. 404
 քանդել, ս. 400
 քանդի. 2. 187
 քան [թե. 2. 187
 քանի. մ. 18
 քանիցս. 11. 179
 քանիցս անգամ. 11. 179
 քանի՞ն, խ. 2 :
 քանու, ն. 12. 17 :
 քանուել, ս :
 քանքար, ն :
 քանքարաթագոյց,
 2. 17, 2. 17, 2. 17 :
 քաջ, խ, 254
 քաջաբան. խ :
 քաջագօտի, մ :
 քաջազարմ, խ. 04 :
 քաջութանց, խ :
 քաջալերել, ս :
 քաջահայր. 40. 100 :
 քաջահաւ, ց, 31
 քաջամարտիկ, ն. 4 :
 քաջայայտ, խ :
 քաջանալ. ա. 414

քաջասիրտ, խ. 4 :
 քաջատոհմ, խ :
 քաջացուցանել. ա :
 քաջութ, խ :
 քաջութի. ւ :
 քառ, խ :
 քառաթև. խ. 260
 քառակերպ, խ :
 քառակերպան. 262
 քառակոյս. խ. փ :
 քառակուօր. մ :
 քառամանեակ, ն. 4 :
 քառաշուրթի. ւ. 4 :
 քառապատիկ. ն. 295
 քառասայր, խ :
 քառասնակայ. խ. 262
 քառասնապատիկ.
 ն, 296
 քառասնակ. ն, 294
 քառասներորդ. ն. 293
 քառասնակներորդ.
 ն, 293
 քառասնեքեան. 295
 քառասորեայ. խ. 262
 քառասուն. 2. 17, 292
 քառասունակ. ա. 292
 քառալուսակ, ն :
 քառեակ, ն, 294
 քառհիւրակ. ն. 294
 քառոտանի. մ :
 քառորդ, ն. 12 :
 քատակ, ն :
 քատակել, ս :
 քատակիլ, ա :
 քար. 255
 քարմարցանկ, խ :
 քարածայռ, խ :
 քարածերպ, խ :
 քարակետղ, ս. 28
 քարակիր, ն. 4 :
 քա.

քարակոյտ, խ. 9
 քարակուկոճ, խ. 1
 քարակափ, խ. 1
 քարահատ, ի, ի՜. 3
 քարածիզ, ի, ի՜. 3
 քարայտակ, ն. 1
 քարայր, խ. 1
 քարանալ, ա. 414
 քարանձաւ, ն. 268
 քարաղայտաւոր, ն. 1
 քարապար. խ. 4
 քարավէժ, խ. 9
 քարարդ, խ. ն. 1
 քարափօր, խ. 1
 քարաքաղ, խ. 1
 քարք, խ. 1
 քարեայ. ՚ի. գ. 263
 քարընդոտել, ա. 1
 քարընկէց, ն. 12
 քարիկ, ն. Ե. 4
 քարկոծածօղ, ի. ի՜. 3
 քարկոծ. խ. 259
 քարկուռ, խ. 4
 քարլէ. ա. 1
 քարոզ, խ. 1
 քարողատու. ն. 1
 քարողել. ա. 1
 քարողելի. մ. 18
 քարուտ. խ. 1
 քարտէզ, ն. 268
 քարտէն, Ե. ի. խ. 1
 քարտուղար, ն. 1
 քարց, խ. 1
 քարքար, խ. 1
 քացախ. 278
 քաւ. 181
 քաւարան, ն. 274

քաւարար. ն. 1
 քաւել. ա. 1
 քաւիլ. ն. 4
 քաւիլիցի. 181
 քաւուծի, Լ. 1
 քաւչական, ն. 276
 քաքար, ն. 1
 Քեզէն. 178
 քեմն, խ. ն. 253
 քենի, մ. 1
 քեռի, մ. 1
 քերածոյ, ն. 276
 քերական, ն. 276
 քերեթիւն, 285
 քերել. ա. 403
 քերթել. ա. 400
 քերթողականն. 276
 քերթողայր. 401
 քերթօղ. ի. ի՜. 3
 քերիչ. ն. 4
 քերծուլ, թ. 400
 քերուք, խ. 1
 քերքել, ա. 1
 քերօք, խ. 7
 քերօքել, խ. 6
 քեցել, ա. 401
 Քիթիթել, ա. 1
 քիթիթ, խ. 4
 Քիլ, ն. 12
 քիմ, ն. 12
 քիմիայ, խ. 1
 քիմիական, ն. 1
 քիմալ, Լ. 1
 քիմախնդիք, ն. 272
 քիս, խ. 8
 քիստ, խ. 8
 քիքամ. վ. 25
 քիքան. Ե. 20
 քիւ, ն. 4
 Քիլամիլ, խ. ն. 4

քիանց, խ. 1
 Քնահարիլ. ա. 117
 քնատ, խ. 261
 քնար, ն. 267
 քնափ, խ. 1
 քնեած, խ. 1
 քննել. ա. 403
 քննութիւ. Լ. 1
 քնքուշ, ա. 16
 Քշոց, ն. 1
 քշտել, ա. 1
 Քշր. 36
 քոռ, խ. 1
 քոս, 256
 քոստ. խ. ն. 261
 քոստիլ. ա. 442
 քովթար, բայ. բայ. 1
 քոր, խ. 1
 քորդոս, խ. 1
 քորել, ա. 1
 քորելք, վ. 1
 քուծարութիւն, բայ. 1
 քուղ, բայ. 1
 քուն. ա. 16
 քունջ, խ. 4
 քուռակ. ն. 1
 քուսիթայ, խ. 1
 քուրոյ, խ. 1
 քուրձ, 278
 քուրմ, ն. 12
 քուք, ա. 16
 Քչիքիքի, ն. 4
 Քչակ, ն. 1
 քսան. 292
 քսանանդտիկ. ն. 295
 քսանեակ. ն. 294
 քսանեքորդ. ն. 293
 քսանեքիկու. 292
 քսանեքիկու. 295
 քսան

բանն երեք . Էջ, 292
 բանն ինն . Էջ, 292
 բանն մի . ա, 292
 բանն մի ըրորդ .
 ն, 293
 բանն քեան . 295
 բանն չորք . Էջ, 292
 բանն հինգ . Էջ, 292
 բանն վեց . Էջ, 292
 բանն եօթն . 292
 բանն ութ . Էջ, 292
 բետտ, խ:
 բախս, ն:
 բամսել, ս. չ.
 բառ, ն. 11
 բատմնելի, մ. 18
 բատմնիլ, ա:
 Վրայ, խ:
 բրեհական, ն. 276
 բրթ միջել, ս. չ. 412
 բրթ միջխն, ջեան,
 ջեանէ:
 բրթ միջխնք, կամ
 բրթ միջանք, ջանաց,
 ջանօք:
 բրիստափոր, խ. 253
 բրիստոս, խ:
 բրիստոսաւանդ, խ:
 բրիստոսեանք, էանց,
 283
 բրիստօրայ, խ:
 բրձաղցած, խ:
 բրձաղցեաց, Գեշէ, Է.
 ա, Գ:
 բրձաղցեստ, խ:
 բրմորդի, մ:
 բրտնաթոր, խ:
 բրտնածին, Ժնէ, Է.
 Էջ, Գ:
 բրտնաջան, խ:

բրբմագոյն, ա. փ:
 բրբմացան, խ:
 բրբում, Է, 21
 բրօբէ, խ:
 բրօբէտկան, ն:
 բրօբէտնկար, խ:
 Վքել, ս:
 բրուանք, առայ:
 Վթարթն, խ:
 բօղ, ա. Էջ:
 բօղազարդ, խ:
 բօղածիզ, 3ԳԷ, Է.
 ա, Գ:
 բօղարկել, ս.
 բօղաւորել, ս. 403
 բօղել, ս:
 բօղէս, ն. փ:
 բօշ, խ:
 ( )
Օբաբ. վ. 25
 օբալ, խ. ն:
 (յգնական. ն. 276
 օգնել, ս:
 օգնութի. Լ:
 օգոտափառ, Է, Է.
 ա, Գ:
 օգոտոս, խ. 253
 օգուտ, խ. 9
 օգուտէ, 419
 օգտակար, ն. 267
 օգտել, ս. չ. 342
 օգտիլ, ա:
 օգտութի. Լ:
 (յ, ա:
 օղազնաց, խ:
 օղային, ա. կ:
 օղաչու, ն:
 օղապար, 261

օղապարել. ս. չ.
 օղապարիկ, ն. 12
 օղիք, օրեայ:
 (թ, խ:
 օթապայիլ, ա:
 օթարան, ն. 274
 օթելան, ն. 274
 օթելանիլ, ա:
 օթիլ, ա:
 օթոյ, ն. Է.
 (թանդակ, ն. 267
 օտանդակել. ս. չ.
 օտանդակութի, Լ:
 օտխտ, ն. 269
 օտտաբեր, խ. Գ:
 օտտել, ս:
 (ծանել. ա. 396
 օծել. ս. 307
 օծութի. Լ:
 օծումն. Է:
 (յձ. խ. 7
 օձաբարոյ, խ.
 օձադէմ, ն. 12
 օձահար, ն. 267
 օձամարտ, խ:
 օձայրջ, խ. 9
 օձաքատակ, ն:
 օձի, մ. 18
 (յլ, խ:
 օղամանեակ, ն. 11
 օղի, մ. 18
 (ձառ, ն. 10
 (՚ն, Է 285
 օննօն. Է մ. 185
 (շ, Է 185
 օշարակ, կամ ու
 շարակ. ն:
 օշինգր, ալ. ն:
 օշնայ, խ:
 (տար. ն. 444
 օտա

օտարադէմ, ն. 12	օրէլ, 21	օրհասական, ն. 1
օտարագգի. մ:	օրէն. 270	օրհարան. խ:
օտարագն, շին. շին. 270	օրբատօրէ. մ. 179	օրհարանել. ս. 400
շանց:	օրինադիր, 270	օրհարանուի. Լ:
օտարական. ն. 276	օրինադրել. ս. 397	օրհերգու. ն:
օտարաձայն, խ:	օրինազանց. խ:	օրհերգու [մի]. Լ:
օտարանալ. ա:	օրինազանցու [մի]. Լ:	օրհել. ս. 403
օտարատեսու. ն. 273	օրինակ. ն:	օրհնու [մի]. Լ:
օտարացել, խ:	օրինական, ն. 276	օրօրոց. կամ օրոց. ն. 274
օտարացուցանել. ա:	օրինակել. ս. 401	(յտել, ս. 400
օտարափառ, ն.	օրինակի աղագաւ. շ. 188	Փ.
օտարութի, մ:	օրինակիր, խ. ն. 41	Փարտ. խ:
()ր. աւուր. 35	օրինաւոր. ն:	Ֆշալ. Լ. Է:
օրամուտ, խ. 41	օրիորդ, ն:	
օրան, ն:	օրհաս, խ:	
օրացոյց, խ. 9		

II ԿԵՆՏՐՈՆԻ ԼՂ ԵՐԵՎԱՆԻ ԳՆՆԻ ԲՈՒԿ ԿՆԵՐՎԱՆՈՒԹԷՆ

